SIMONIS MAIOLI ASTEN. EPISCOPI VULTURARIEN. DE IRREGULARITATIBUS, ET ALIIS CANONICIS...

Simone Majoli

Digitized by Google

13
18 C
40

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu
M

34-E-23
34.3.24
34
E
24
13-22.e.10

C. [illegible]

SIMONIS MAIOLI
ASTEN. EPISCOPI VVLTVRARIEN.
DE IRREGVLARITATIBVS, ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS,

Quibus Eccleſiaſticos ordines ſuſcipere, & ſuſceptos adminiſtrare quiſque prohibetur, Libri quinque

Collecti

Ex ſacris litteris.
Ex ſummorum Pontificum, &
Ex ſacrorum Conciliorum, præſertim Tridentini Decretis.
Ex ſanctorum Patrum ſcriptis.
Ex Theologis Summiſtis.
Ex hiſtorijs Eccleſiaſticis.
Ex Canonum interpretibus.

Et obiter

Ex Legibus ciuilibus, & earum Profeſſoribus,
Atque alijs varij argumenti profanis Auctoribus,
Vt Catalogus, quem infra reperies, indicabit.

Omnibus Eccleſiaſticis perſonis Sæcularibus, ac Regularibus, quacumque dignitate fungentibus optima Canonum

Praxis.

SECVNDA EDITIO LONGE MAGIS LOCVPLETATA ET AVCTA QVAM PRIOR.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

CVM PRIVILEGIO ET LICENTIA SVPERIORVM.

ROMÆ, In ædibus Populi Romani. M. D. LXXXV.

SANCTISSIMO D. N. PAPAE D. GREGORIO XIII.

Simon Maiolus Epiſcopus Vulturarien. S.

FATEOR, Beatiſſime Pater, nullum magis inanem conatum eſſe, quàm eorum, qui ſcribendi aſſumunt prouinciam ea de re, quæ fuerit iam à pluribus pertractata Scriptoribus, quibus æquari difficile ſit, ſuperare vero impoſſibile. Eamque ob cauſam non dubito aliquibus viſum iri, totum hunc laborem meum circa irregularitates incaſſum deſudare, de quibus plurimi circiter triginta doctiſſimi vberrime, & abſolutiſſime tradiderunt; quorum ſcripta multis ab hinc ſæculis omnium conſenſu ſummam auctoritatem ita conſecuta eſſe videntur, vt nulli laudem, aut fidem aſſequi, vlla ſpes ſupereſſe putari poſſit. Veruntamen quia didici temporum viciſſitudines, rerum quoque viciſſitudines trahere, non ſum perterritus, quin opus ipſum hoc abſoluerim. Priſci etenim illi, etſi ſapientiſſime ſuorum temporum iura proſecuti ſunt, futura tamen prænoſcere minime potuerunt: poſterioribus etenim Concilijs, & Pontificum decretis plurima eorum, quæ vel ambigua, vel ſubobſcura illi reliquerant, aut penitus prætermiſerant, explicata & promulgata ſunt. Quamobrem, ne quod ex ipſis ſupplendum erat, deeſſet, neceſſarium eſſe exiſtimaui, vt collectis omnium Scriptorum etiam ſparſim fuſis irregularitatibus, provt ſua cuiuſque ferebant tempora, ordine conſcriberem, & quid poſterioribus ſæculis vſu, vel lege ſubſecutum eſſet, ſubijcerem: & quod corrigi compuliſſet temporum neceſſitas, etiam adijcerem, ne quis lector incautus, illorum veterum auctoritate falleretur: fallerentur vero quamplurimi, ſi poſteriorum, præſertim Concilij Tridentini Decreta ob oculos non haberent: in quo & de dimiſſorijs ipſis, deque ordinibus tam conferendis, quàm ſu-

ſcipiendis, & exequendis perplura ſtatuta ſunt: Ordinarijs etiam quædam conceſſa, quædam ſublata; in criminibus, & ipſorum diſpenſationibus nonnulla immutata; multa quoque conſtituta circa regulares perſonas maſculos, ac feminas, multa de clericis, de Epiſcopis, ac de ipſis Cardinalibus; adeo vt neceſſe fuerit ad obſtruendam erroris viam, ſingulis veterum ſententijs ipſius Concilij locos depromptos ſubijcere: quod ita præſtiti, vt vtrunque ius quisque lector ſine labore dignoſcat. Præterea, quoniam ijſdem irregularitatum tractatoribus vnus ſcribendi ſcopus fuit de ſola vera irregularitate, reliquis canonicis impedimentis penitus prætermiſſis: Ego operæpretium quoque eſſe putaui, omnia fere (quoad fieri poteſt cum innumera ſint) huic operi congruenti ordine adijcere; quæcumque enim potui, tam ex ſacris litteris, quàm Pontificum, & Conciliorum decretis, Sãctorumque patrum ſcriptis in vnum collegi; non quia putem omnia vel obſeruata, vel obſeruanda hoc ſæculo; ſed vt plenior cognitio haberetur, quid quæque tempora ſtatuiſſent, & vbi ratio expoſtulare videretur imitari poſſent; præſertim in beneficiorum concurſibus, atque alijs electionibus, vt collatis perſonarum moribus ille videatur eſſe præſtantior, cui minor numerus obſit impedimentorũ; præter id quod quiſque ſe ipſum tanquam in ſpeculo ſpeculari poſſit, quàm multum parumue in virtute profecerit, ſi nouerit quot impedimẽta canonica patiatur. Cum itaque hos quinque librorum fructus collegerim ex eo agro, quem mihi tua munificentia dediſti colendum, æquiſſimum eſt eos ad te deferri, tanquam à colono ad Dominum, vt talenta, quæ mihi exercenda mandaueras, aliquo lucro aucta redderentur. Sic dignetur S. V. ſerui munus, qualecumque id ſit, grato animo ſuſcipere. Bene valeat B. V. ad annos plurimos; addatque Dominus ad firmiſſimũ animi ſui robur, etiam in vniuerſo orbe conuertendo ſummam efficaciam: Romæ, Cal. Sept. M. D. LXXV.

PIO

PIO LECTORI S.

NON deſunt, benigne lector, qui quod nos hoc opere moliti ſumus, iam antea & acutius, & doctius pertractarint; nam qui de irregularitate ex profeſſo tradiderunt, triginta ferme eſſe comperies; præter eos, qui ſparſim, obiterque de ea, vt occaſio expoſtulabat, aliquid enuntiarunt: ſed ſi animaduerteris nemo omnium vniuerſa irregularitatum genera ſtuduit penitus explicare: alij etenim ſolam homicidij, alij ſolam eam quæ ex cenſuris proficiſcitur accurate tractarunt, reliquas omnes vel penitus prætermittentes, vel ſummis labijs vix attingentes: & præterea, (quoad vetuſtiores ſpectat) pleraque ab illis conſcripta ſucceſſiuis temporibus contrario vſu, vel lege immutata ſunt. Cum enim temporum neceſſitas non tulerit ſemper eadem iuris remedia, coacti ſunt Pontifices, & patres in concilijs nonnulla in contrariũ, plurima diuerſo iure conſtituere; adeo quod illorum veterũ Scriptorũ labor, noſtro ſæculo abunde prodeſſe minime poſſet; Recentiores quoque, qui de eadem re fuſiſſime tradiderunt, ita veram irregularitatem ſummumque eius apicem ſolummodo proſecuti ſunt, vt reliqua canonica impedimenta neglexerint, non animaduertentes nihilominus regulare eſſe poſſe, quam id quod obſtante canonico impedimento fieret: cum præterea nemo iſtorum fuerit Concilio Tridentino recentior, in quo de omnibus Eccleſiaſticis dignitatibus, deque ordinibus tam ſuſcipiendis quàm exercendis, adeo multa ſancita ſunt, vt & veterum, & recentiorum omnia volumina propemodum inutilia videri poſſint, niſi ad ipſius Concilij normam reformentur. Qua ratione vt illorum, & huius poſtremæ ſynodi ſimul ratio haberi poſſet, ego omni ope enixus ſum, vt omnium, qui de hac re vel ex profeſſo, vel obiter tradiderunt ſententiæ, in hoc vnum quinque librorũ volumen ſumma breuitate redigerentur, tam ſub irregularitatis nomine, quàm etiam canonicorum impedimentorum; vt qua parte corrigendæ, aut reformandæ eſſent, ex poſteriorum Pontificum conſtitutionibus, vel Conciliorum decretis ſimul collatis corrigi poſſent: præſertim ex ipſa Tridentina ſynodo, ex qua ducentum circiter locos ſubiecimus ipſis ſcriptorum ſententijs reformandis: ſed & Pontificum decreta in hunc vſque diem Beatiſſimi Gregorij XIII. ita ſubdidimus, vt vnuſquiſque certo ſibi polliceri poſſit, nullum in errorem ex veterum ſcriptis poſſe impingere: cum & veteris, & nouiſſimi iuris ſanctiones vno loco coniunctas inuenerit. Quæ res tota vt lectori commodiori

vſui eſſet, in optimum ordinem opus ipſum diſtinximus quinque libris. Primus enim continet irregularitates ex hominis ortu, ac ſingulorum membrorum defectu, & quolibet perſonarum ſtatu. Secundus hominum ſtudia, ac profeſſiones; qua occaſione de medicis agendo, neceſſarium fuit quaſcunque ægritudines eodem libro ſubnectere. Tertio libro quotquot in iure infames pronuntiantur, omnes annumerauimus, quod nemo alius vnquam præſtitit; eodem quoque ſcripſimus de iniuſtis beneficiorum poſſeſſoribus, ſuſpectis, ſuſpenſis, excommunicatis, degradatis; nec non de his qui vel loci, vel temporis aut ritus ratione adminiſtrare prohibentur. Quarto libro proſequuti ſumus omnes defectus, qui ad ipſum ordinem Eccleſiaſticum pertinent, dum vel perperam confertur, vel perperam ſuſcipitur. Quintus liber continet omnia crimina quæ à clero deijciunt, & Eccleſiaſticæ perſonæ nomen extinguunt. Illud vero ſtudioſius enixi ſumus, vt auctores ſententiarum numquam reticeremus, ſed vniuſcuiuſque (vt decuit) meminimus; quorum dicta etiam ex ipſis hiſtorijs confirmauimus, vt non ſolum rebus geſtis liber ornaretur, verum etiam vt ipſæ ſententiæ maiorem auctoritatem conſequerentur: Propterea profanos auctores aliquot non negligendos citauimus, non vt inde aliquid canonicum decerpi poſſe putemus; ſed vt contingentia narraremus, vt vel exemplo profanorum & ad correctiores mores, & ad ſacros canones obſeruandos longe magis accenderemur. Nihil noui dixiſſe nos aperte profitemur, nihil enim dictum quod non dictum ſit prius; attamen comperies, lector ſtudioſe, integros titulos quàm plurimos, & quæſtiones, caſuſque non paucos a Doctoribus penitus intactos; nam vel nobis facto contigerunt, vel meditando excogitauimus, & pro noſtri exigui ingenij facultate ratiocinando diffiniuimus. Supereſt vt laborem iſtum æqui bonique conſulas: in quo ſi quid te offenderit, oramus, vt rectè reprehendas: Gratum enim nobis eſt ſtudioſorum iudicia ſicut recta ſunt, ita quoque in nos libera ſint; namque confidimus eadem ſtudioſorum iudicia vt libera, ita quoque recta futura eſſe, ne quid perperam reprehendant. Bene vale.

AVCTO-

AVCTORVM NOMINA EX QVIBVS ALIQVID EXCERPSIMVS.

Abbas Panormitanus.
Abbas Trithemius.
Alanus.
Ælianus hiſt.
Albericus de Roſate
Albertus Brun° Aſteñ.
Albertus magnus.
Albertus Galeotti.
Alciatus:
Alexander I. Papa
Alexander III. Papa
Alexamder IIII. Papa
Alexande VI. Papa
Alexander de Hales.
Alexander de Imola.
Alexander de Neuo.
Aluarus Pelagius.
S. Ambroſius.
Anacletus Papa
Anaſtaſius II. Papa
Andreas Eborens. hiſtoricus.
Angelica Summa.
Angelus de Peruſio.
Annales hiſpanicæ.
Antonius Butrius.
Antherus Papa.
Antonius Auguſtinus.
S. Antoninus Florentinus.
Antonius Fonſeca.
Archidiaconus Bononien.
Ariſtoteles.
Armilla Summa.
Arianus hiſtoricus.
Aſtenſis Theologus.
S. Athanaſius.
S. Auguſtinus.
Authentica Iuſtiniani.
Auicenna.

B

Baldus Senior.
Baptiſta Fulgoſus hiſtoricus.
Barbatia.
Bartholomæus Brixien.
Batholomæus Caranza.
Bartholomæus Spina.
Bartolus.
S. Baſilius magnus.
Bazianus Gloſſator.
Beda.
Benedictus XI. Papa.
S. Bernardus Abbas Clareual,
Bernardus Iuriſta.
Bertachinus.
Biblia.
Boatinus.
Boetius.
S. Bonauentura.
Bonifacius I. Papa.
Bonifacius II. Papa.
Bonifacius VIII. Papa.
Bonifacius Rotæ Rom. auditor.
Borgaſius Epiſcopus.
Breuiarium Rom.
Budeus.
Burcardus.

C

Caccialupus.
Cæſar Coſta Archiepiſcopus Capuan.
Caliſtratus I. c.
Caliſtus Papa.
Canones Apoſtolorum.
Capreolus.
Catechiſmus Pij V.
Catecheſis Neapol.
Carerius Iuriſta.
Card. Alexandrinus.
Card. Caietanus.
Card. Florentinus.
Card. Iacobatius.
Caſſiodorus. Tripart. hiſt.
Cato ſenior.
Cælius Rodoginus.
Cæleſtinus I. Papa.
Cicero.
Cinus.
Clemens Alexandrinus.
Clemens I. Papa.
Clemens IIII. Papa.
Clemens V. Papa.
Clemens VII. Papa.
Clemens Alexandr.
Codex Iuſtiniani.
Concil. Agathen.
Concil. Antiſiodcren.
Concil. Ancyran.
Concil. Arelaten. 1.
Conc. Arelaten. 2.
Concil. Aurelian. 3.
Concil. Aurelian. 4.
Concil. Beneuentan.
Concil. Bracaren. 2.
Concil. Bracaren. 3.
Concil. Calcedon.
Concil. Cambilonen.
Concil. Carthagin. 1.
Concil. Carthag. 2.
Concil. Carthag. 3.
Concil. Carthag. 4.
Concil. Carthag. 5.
Concil. Colloníenſe.
Concil. Conſtantienſe.
Concil. Conſtantinopolitan. 6.
Concil. apud Compendium.
Concil. Elibertanum.
Concil. Florentinum.
Concil. Gangren.
Concil. Hiſpalen.
Concil. Hiſpalen. 2.
Concil. Illerden.
Concilium Illyricum.
Concil. Laodicen.
Concil. Lateran. ſub Innoc. III.
Concil. Lateran. ſub Iul. II.
Concil. Lateran. ſub Leon. X.
Concil. Lugdunen. ſub Greg. X.
Concil. Maguntin.
Concil. Matiſconen.
Concil. Mediolanen.
Concil. Mileuitan.
Concil. Nanneten.
Concil. Neocæſarien.
Concil. Nicænum.
Concil. Remenſe.
Concil. Roman.
Concil. Toletan. 1.
Concil. Toletan. 4.
Concil. Toletan. 7.
Concil. Toletan. 9.
Conc. Tolentan. 11.
Concil. Tolentan. 12.
Concil. Tarraconen.
Concil. Turonen.
Concil. Turon. 2.
Concil. Tridentin.
Concil. Viênen.
Cornelius Papa.
Corſettus Iuriſta.
S. Cyprianus.
S. Cyrillus.

D

Decius Iuriſta.

Deciſio-

Deciſiones Rotta Rom.
Deciſion. Capiccij.
Deciſion Guidon. Papæ.
Deciſion Grammatici.
Deciſion. Matthæi Afflict.
Deciſion Toloſan.
Decretales Greg. IX.
Decretum Gratiani.
Democritus.
Diaz Epiſcopus Calaguritan.
S. Dionyſius Areopagita.
Dominicus canoniſta.
Dynus.

E

Ecchius.
Egeſippus hiſt.
Egidius Bellamera.
Eneas Siluius.
Ephram diaconus.
Epiphanius.
Eſopus.
Euagrius hiſt.
Eugenius Papa.
Euſebius Papa.
Euſebius pamphili.
Extrauagantes ſummorum Pontific.

F

Fabianus I. Papa.
Federicus de Senis.
Felix I. Papa.
Felinus.
Feudorum conſuetudines.
Florianus Iuriſta.
Follerius Iuriſta.
Franciſcus Aluarez.
Franciſcus Pegña.
Franciſcus Aretinus.
Franciſcus Polancus.
Franciſcus Turzanus Aſten.

G

Gabriel Biel.
Galenus.
Gaſpar Calderinus.
Gelaſius Papa.
Gellius.
Geminianus Iuriſta.
Gloſſæ iuris tam ciuilis, quàm canonici.
Goffredus.
Gomeſius.
Gratianus.
S. Gregorius magnus Papa.
S. Gregorius Nazianzenus.
S. Gregorius Turonenſis.
Gregorius XIII. Papa.
Grillandus.
Gulielmus Duranti.
Gulielm. de Laud.
Gulielmus Naſo.
Gulielmus Neubrigenſis.
Gulielmus Pariſienſis.
Gulielmus Raymundi gloſſator.

H

Herodoens hiſt.
S. Hieronymus.
Hieronymus Gabuccinus phyſicus.
Hippocrates.
Hiſtoria de S. Ludouico Rege.
Hiſtoria de initijs, & antiquitatibus Regnorum.
Hiſtoria ordinis Fratrum Minorum.
Hiſtoria Euſebij Cæſarienſis.
Homerus.
Honorius III. Papa.
Honuphrius hiſtoricus.
Hormiſda Papa.
Horatius.
Hoſtienſis Iuriſta.
Hugolinus Iuriſta.

Hugutio Iuriſta.
Hugo de ſancto Victore.

I

Iacobus Aluarotus.
Iacobinus de S. Georgio.
Iaſon.
Innocentius 1. Papa.
Innocentius 3. Papa.
Innocentius 4. Papa.
Innocentius 8. Papa.
Inſtitutiones iuris ciuilis.
Ioannes Andreæ.
Ioannes de Anania.
Ioannes Belethus.
Ioannes Calderinus.
Ioannes Caſſianus.
Ioannes Climacus.
S. Ioannes Chryſoſtomus.
Ioannes de Deo.
Ioannes Diaconus.
Ioannes Euiratus.
Ioannes Faber.
Ioannes Epiphanij diſcipulus.
Ioannes de Fantuccijs.
Ioannes de Fauentia.
Ioannes Geneſius.
Ioannes Gloſſator.
Ioannes de Imola.
Ioannes de Lignano.
Ioannes de Montemerlo.
Ioannes Neuizzanus.
Ioannes de Turrecremata Card.
Ioannes 3. Papa.
Ioannes 22. Papa.
Ioannetus, hiſtoricus.
Ioannes Patriarcha Hieroſolymitanus.
Iouius hiſtoricus.
Iſidorus.
Iudiciale Inquiſitorum.
Iulianus Iuriſconſultus.
Iulius 2. Papa.
Iulius 3. Papa.
Iuo Carnotenſis.

L

Lancillotus Iuriſta.
Lapus.
Lactantius Firmianus.
Laurentius Canonum interpres.
Laurentius Surius.
Leo 1. Papa.
Leo 4. Papa.
Leontius Epiſcopus Neap. Cypr.
Lippomanus Epiſcopus.
Liuius hiſtoricus.
Lucas de Penna.
Luitprandus hiſtor.

M

Macrobius.
Manipulus curatorum.
Marcellus Francolinus.
Marcus Antonius Nata.
Marcus Varro.
Marianus Socinus ſenior.
Martinus Bracaren. Epiſcopus.
Martinus Polonus.
Margarita Martini ordin. Prædicat.
Martinus 1. pp.
Martinus 5. pp.
Marſilius Criminaliſta.
Marſilius Ficinus.
Marulus, hiſtoricus.
Matteſilanus.
Monachi Palæſtinæ.
Muſonius.

N

Nauclerus hiſtor.
Nauarrus.
Neapolitana conſtitutiones.

Nicephorus hiſtor.
Nicolaus de Auximo auctor ſupplementi.
Nicolaus de Lyra.
Nicolaus Dionyſij de Peruſio canoniſta.
Nicolaus de Ploue.
Nicolaus Sanderus.
Nicolaus Papa.

O

Olaus magnus Archiepiſc.
Oldradus.
Origenes.
Oſius Epiſcopus Vuarmien. & Card.
Otho Phriſingenſis hiſtor.

P

Paleottus Card.
Palladius Cappadox.
Palladius Epiſcopus Helenopolitan.
Pandectarum libri.
Paris de Puteo.
Paulus Apoſtolus.
Paulus Caſtrenſis.
Paulus 2. pp.
Paulus 4. pp.
Paulus de Eleazar.
Paulus Manutius Aldi filius.
Pelagius pp.
Pelagius de planctu Eccleſ.
Perottus Grammat.
Petrus Apoſtolus.
Petrus Damiani Card.
Petrus de Ancarano.
Petrus Meſſia Hiſpalen.
Petrus de Palude.
Petrus de Vbaldis Iuriſta.
Philippus Bergomas hiſtor.
Philippus Corneus iuriſta.
Philippus Francus iuriſta.
Philo hebraus.
Pileus Iuriſta.
Pipinus Epiſcopus.
Piſanella Summa.
Pithagoras.
Pius 2. pp.
Pius 4. pp.
Pius 5. pp.
Platina hiſt.
Plato.
Plinius ſenior.
Plinius iunior.
Plutarchus.
Pontificale Roman.
Pontius S. Cypriani diſcipulus hiſt.
Poſſidonius Calamen. Epiſcopus hiſt.
Porphyrius.
Prapoſitus Alexandrinus.
Procopius.

Q

Quintilianus.

R

Raphael Volaterranus.
Raymundus ord. prædic. compilator decretalium Gregorij Noni.
Rationale diuinorum officiorum.
Rauiſius textor.
Rebuffus Iuriſta.
Regulæ Cancell. Rom.
Rheginohiſtor.
Ricardus 4. ſent.
Ripa Iuriſta.
Rocchus Curtius.
Rodonenſis, qui & gloſſator Raymundi.
Romanus Iuriſta.
Roſella Summa.
Ruffinus hiſt.

S

Sabellicus hiſt.

Sabinus

Sabinus Epiſcopus Epiphanij ſucceſſor.
Sacerdotale Roman.
Salicetus Iuriſta.
Scotus.
Sebaſtianus Vantius.
Seneca.
Seuerus Sulpicius.
Sextus decretalium.
Signorolus de homodeis.
Siluerius Papa.
Silueſtrin. Summa.
Symeon Metaphraſtes.
Symmachus Papa.
Synodus ſeptima generalis.
Siricius Papa.
Sirenus poeta.
Socrates hiſtor.
Sophronius ſophiſta.
Sother Papa.
Sozimus Papa.
Sozomenes hiſtor.
Spartianus.
Speculator, qui & Gulielmus Duranti.
Speculum Summorum Pontificum.
Stafilæus.
Stephanus Aufrerius.
Stephanus I. Papa.
Stephanus Troches canoniſta.
Stobæus.
Suetonius.
Suidas.
Summa Confeſſorum *Ioannis Theutonici.*
Supplementum Piſanell.

T

Tabien. Summa.
Tancredus.
Tertullianus.
Teſtamentum vetus, & nouum.
Theodorus Epiſcopus Cantuarien.
Theodoretus hiſtoricus.
Tiraquellus.
S. *Thomas Aquinas.*

V

Valerius Maximus.
Valerius probus.
Vegetius.
Veruecinus Iuriſta.
S. *Victor Epiſcopus Vitenſis, hiſt.*
Vilalob Hiſpanus.
Vincentius canoniſta.
Vmbertus Locatus Epiſcopus auctor Iudicial. inquiſit.
Vrbanus Papa.
Vrſpergenſis hiſtor.
Vulpianus Iuris conſultus.

Z

Zabarella Card.
Zacharias Papa.
Zenzelinus Iuriſta.
Zonaras hiſtor.
Zozimus Papa, *alias Sozimus.*

INDEX

INDEX CAPITVLORVM TOTIVS OPERIS.

LIB. I.

IRregularitatis definitio, deriuatio, & quibus verbis in iure inducatur. cap. 1. pag. 1
Regulæ quædam generales ad irregularitatem pertinentes. cap. 2. pag. 4
Irregularitas, vnde originem traxit, & de Irregularitatibus ab ipſa proſapia. cap. 3. pag. 8
De illegitimorum irregularitate. c. 4. p. 9
De illegitimis, qui tamquam legitimi habentur. cap. 5. pag. 14
De legitimis, qui pro illegitimis habentur. cap. 6. pag. 18
De illegitimis iam promotis, an adminiſtrare poſſint? cap. 7. pag. 22
De legitimatis ſimpliciter, an ordines ſuſcipere permittantur. cap. 8. pag. 23
De legitimatis cum clauſula, etiam ad ordines, & beneficia. cap. 9. pag. 25
De illegitimis ad Religionis ingreſſum admittendis. cap. 10. pag. 28
De infantibus expoſitis, & de ſuppoſitis. cap. 11. pag. 29
De ijs, qui in ſacris poſiti filios habent, aut procreant. cap. 12. pag. 31
De monſtris. cap. 13. pag. 35

De diminutis qualibet corporis parte.

De manibus. cap. 14. pag. 37
De caſtratis, & alijs genitalium defectibus. cap. 15. pag. 42
De lienis, ſeu ſplenis defectu. c. 16. p. 45
De ventre præpingui, aut præturgido. cap. 17. pag. 45
De claudicantibus. cap. 18. pag. 46
De gibbotis. cap. 19. pag. 48
De oculorum defectibus. cap. 20. p. 49
De turpitudine ipſius faciei. cap. 21. p. 53
De naſi defectibus. cap. 22. pag. 54
De labiorum defectibus. cap. 23. pag. 55
De dentium defectibus. cap. 24. pag. 55
De auris, & auriculæ defectibus. cap. 25. pag. 56
De linguæ defectibus. cap. 26. pag. 58

De defectibus ob ſexum.

De hermaphroditis. cap. 27. pag. 60
De ſexus muliebris irregularitatibus. cap. 28. pag. 63
De monialium irregularitatibus. cap. 29. pag. 68
De Aetatis irregularitate. cap. 30. pag. 83
De neophytorum irregularitate. c. 31. p. 91
De illiteraturæ defectu. cap. 32. pag. 95
De bigamiæ irregularitate. cap. 33. p. 99
De vxoratorũ irregularitate. c. 34. p. 104
De ſeruorum irregularitate. c. 35. p. 111
De libertorum irregularitate. c. 36. p. 116

LIB. II.

De monachorum impedimentis canonicis. cap. 1. pag. 119
De Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, & Patriarcharum proprijs irregularitatibus. cap. 2. pag. 130
De Cardinalium proprijs irregularitatibus. cap. 3. pag. 135
De irregularitatibus opponendis eligendo in Papam. cap. 4. pag. 141
De curiæ obnoxijs, & eorum irregularitate. cap. 5. pag. 149

De iudicio

De indicio ſanguinis, & eius irregularitate. cap. 6. pag. 158
De accuſatore, ſeu delatore in cauſa ſanguinis. cap. 7. pag. 162
De teſtium irregularitate in cauſa ſanguinis. cap. 8. pag. 166
De Aduocatis, procuratoribus, & ſolicitatoribus fiſci, vel accuſatoris. cap. 9. pag. 168
De executore vindictæ ſanguinis. cap. 10. pag. 172
De obligatis ad ratiocinia. cap. 11. p. 175
De medicorum irregularitate. cap. 12. pag. 179

De irregularitatibus ob ægritudinem animi prouenientibus.

De mentecaptis. cap. 13. pag. 181
De furioſis. cap. 14. pag. 184
De lunaticis. cap. 15. pag. 186
De Comitialis morbi irregularitate. cap. 16. pag. 188
De dæmoniacis. cap. 17. pag. 192

De irregularitate proueniente ab ægritudine corporis.

De lepra. cap. 18. pag. 196
De morbo Gallico. cap. 19. pag. 197
De phtiſis, & peſtilentiæ contagione. cap. 20. pag. 199
De podagra. cap. 21. pag. 201
De febricitantibus. cap. 22. pag. 202
De dolore capitis. cap. 23. pag. 203
De paralyſi. cap. 24. pag. 204
De Abſtemijs, & alijs qui vino non vtuntur. cap. 25. pag. 205
De vomitu. cap. 26. pag. 207

LIB. III.

De infamibus, & eorum irregularitate. cap. 1. pag. 209
De ſolennaiter pænitentium irregularitate. cap. 2. pag. 218
De publica pœnitentia, & de impœnitentibus. cap. 3. pag. 220
De multiplicatione beneficiorum, & eorum irregularitate. cap. 4. pag. 223
De deſerente propriam Eccleſiam. cap. 5. pag. 223
De beneficiorum renunciatione. cap. 6. pag. 226
De irregularitate baptizati per fictionem. cap. 7. pag. 230
De baptizato in ægritudine. cap. 8. p. 232
De eo, qui differt baptiſmatis ſuſceptionem. cap. 9. pag. 233
De baptizatis per vim, vel metum. c. 10. pag. 233
De baptizato dum vagus, peregrinus, vel incognitus eſſet. cap. 11. pag. 234
De baptizato ab hæreticis. cap. 12. p. 234
De ijs, quos baptizatos eſſe non conſtat. cap. 13. pag. 235
De rebaptizatorum irregularitate. c. 14. pag. 236
De iterationibus ſacramentorum. c. 15. pag. 238
De diuiſione ſacramentorum. cap. 16. pag. 242

De irregularitatibus, quæ a cenſuris proficiſcuntur.

De ſuſpectis de crimine. cap. 17. p. 244
De executione ordinum contra præceptũ ſuperioris. cap. 18. pag. 247
De ſuſpenſorum irregularitate. cap. 19. pag. 249
De perſonali interdicto, ceſſatione a diuinis. cap. 20. pag. 259
De excommunicatorum irregularitate. cap. 21. pag. 263
De depoſitis, vel degradatis. c. 22. p. 271
De loco, in quo diuina exercentur. c. 23 pag. 273
De tempore, vel hora, qua diuina celebrãtur, cap. 24. pag. 283

De per-

De perſonis, pro quibus diuina celebrare non licet. cap. 25. pag. 291
De indebito ritu ſeruato in diuinis. c. 26. pag. 305
De illo qui ordines habens illis nunquam deſeruiuit. cap. 27. pag. 307

LIB. IIII.

De defectu in forma, & ſubſtantialibus ipſius ordinis. cap. 1. pag. 308
De ordinante alienum clericum. cap. 2. pag. 314
Quando, quis ſuum ſubditum ordinare non poſſit. cap. 3. pag. 318
Si ordinator in cenſuris poſitus audeat ordinare. cap. 4. pag. 323
De dimiſſoriarum litterarum impedimentis. cap. 5. pag. 325
Nec pater filium, nec filius patrem etiam legitimum promouere debet. cap. 6. pag. 327

De indebita ſuſceptione ordinis.

De ordinatis, forma non ſeruata. cap. 7. pag. 329
De eo qui furti ordines ſuſcipit. c. 8. p. 330
De examine, vel ſcrutinio prætermiſſo. cap. 9. pag. 330
Si ordinatus non reuelauerit ſuas irregularitates in ſcrutinio. cap. 10. pag. 332
De ordinatis ad plures ordines vna die. cap. 11. pag. 334
De eo qui per ſaltum promotus eſt. c. 12. pag. 334
De eo, qui cum ordinatus non ſit, audet miniſtrare. cap. 13. pag. 337
De eo qui extra tempora ordinatus eſt. cap. 14. pag. 341
De eo qui ſine titulo ordinatus eſt. c. 15. pag. 341
De eo qui ob vim, vel metum ordinari ſe paſſus eſt. cap. 16. pag. 342
De eo qui intentione ficta, & peruerſa mente ordinatus eſt. cap. 17. pag. 345
De eo qui à Papa in ſubdiaconum ordinatus eſt. cap. 18. pag. 347
De ordinato dum vagus, peregrinus vel incognitus eſſet. cap. 19. pag. 348
De ordinatis ab Epiſcopo non ſuo. c. 20. pag. 349
De ordinatis ab Epiſcopo in propria Eccleſia non reſidente. cap. 21. pag. 352
De ordinatis ab hæretico, vel ſchiſmatico. cap. 22. pag. 353
De ordinatis à Simoniaco. cap. 23. p. 354
De ordinatis à ſuſpenſo, vel interdicto ſpecialiter, & nominatim. c. 24. p. 355
De ordinatis ab excommunicato ſpecialiter, & nominatim. cap. 25. p. 356
De ordinatis à depoſito, vel degradato. cap. 26. pag. 357
De ordinatis ab Epiſcopo conſecrato, non tamen baptizato, & de ipſo ordinato non baptizato. cap. 27. pag. 357
De ordinatis ab Epiſcopo conſecrato, qui ſacerdotio caret. cap. 28. pag. 359
De ordinatis a non ordinato, vel non conſecrato Epiſcopo. cap. 29. p. 361
De ordinato pro parte per vnum Epiſcopum, & pro parte per alterum. c. 30. pag. 361
De ordinatis ab illiterato Epiſcopo. c. 31. pag. 362
De ordinatis ab Epiſcopo idiomatis diuerſi. cap. 32. pag. 363
De irregulari, qui præſumit ordines ſuſcipere. cap. 33. pag. 364
De ordinato cum eſſet ligatus aliqua cenſura Eccleſiaſtica. cap. 34. pag. 365
De ordinatis in ſucceſſorem alicuius viuentis. cap. 35. pag. 366
De ordinatis per errorem. cap. 36. p. 367

LIB. V.

De peccato mortali. cap. 1. pag. 371

De Apoſtolicis irregularitatibus.

Irreprehenſibilis ſit Epiſcopus, & quilibet clericus. cap. 2. pag. 378
De irregularitate contra ſobrietatem. cap. 3. pag. 378
De irregularitate contra prudentiã. c. 4. pag. 380
De irregularitate contra ornatum. cap. 5. pag. 382
De ea irregularitate, quæ eſt contraria pudicitiæ. cap. 6. pag. 383
De irregularitate hoſpitalitati contraria. cap. 7. pag. 385
De ea irregularitate, quæ doctrinæ contraria eſt. cap. 8. pag. 386
De irregularitate litigioſi. cap. 9. pag. 387
De irregularitate cupidi. cap. 10. p. 388
De irregularitate eius, qui domui ſuæ nõ eſt bene præpoſitus. cap. 11. pag. 390
De irregularitatibus ex criminibus in genere. cap. 12. pag. 391
De ſcandalo, & eius irregularitate. c. 13. pag. 393
De ſeditioſis. cap. 14. pag. 393
Epiſcopus, vel prælatus conſentiens ſubditorum delictis. cap. 15. pag. 393
De inuidis. cap. 16. pag. 394
De vltoribus propriæ iniuriæ. c. 17. p. 394
De duellantibus. cap. 18. pag. 396
De proditore, ſeu traditore, vel coniuratis, aut Rebellibus. cap. 19. pag. 397
De delatoribus, & Percunctatoribus. cap. 20. pag. 399
De adulatore, & paraſito. c. 21. p. 401
De eo qui adulatores admittit, eiſque delectatur. cap. 22. pag. 402
De ſcurra. cap. 23. pag. 403
De clericis confugientibus ad forum ſæculare. cap. 24. pag. 404
De acceptantibus beneficia de manu laici. cap. 25. pag. 406
De inobedientibus ſedi Apoſtolicæ & incorrigibilibus. cap. 26. pag. 407
De relapſis. cap. 27. pag. 409
De furibus, & latronibus. cap. 28. p. 410
De vſurarijs. cap. 29. pag. 412
De ſacrilegis. cap. 30. pag. 413
De ſortilegis, magis, maleficis, incantatoribus, diuinatoribus, & Mathematicis. cap. 31. pag. 413
De blaſphemis. cap. 32. pag. 415
De periuris. cap. 33. pag. 416
De apoſtatis à fide. cap. 34. pag. 417
De falſarijs. cap. 35. pag. 420
De falſo teſtimonio. cap. 36. pag. 421
De fornicatoribus, & concubinarijs. cap. 37. pag. 422
De adulteris. cap. 38. pag. 425
De inceſtuoſis. cap. 39. pag. 427
De ſtupro. cap. 40. pag. 428
De lænonibus. cap. 41. pag. 428
De raptoribus mulierum. cap. 42. p. 430
De ſodomitis. cap. 43. pag. 431
De muliebria paſſis. cap. 44. pag. 432
De ſimoniacis. cap. 45. pag. 433
De hæreticis, & ſchiſmaticis. c. 46. p. 436
De leſæ maieſtatis Reis. cap. 47. p. 438
De homicidio. cap. 48. pag. 440
§ 1. Dans cauſam mortis. pag. 448
§ 2. Mandans, Conſulens, inſtigans, animans, perſuadens, inſtruens, adhortans ad homicidium. pag. 449
§ 3. Homicidiũ ex culpa, aut caſu. p. 454
§ 4. Opem præſtans homicidio. pag. 462
§ 5. Homicidium ex omiſſione. pag. 465
§ 6. Ratum habens, & acceptans homicidium. pag. 473
De bello iuſto, vel iniuſto. cap. 49. pag. 477
De mutilationibus. cap. 50. pag. 480
Quibus modis tollitur irregularitas. cap. 51. pag. 483
De impedimentis non canonicis. cap. 52. pag. 494

DE IRREGVLARITATIBVS ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS

LIBER PRIMVS.

CAPVT PRIMVM.

1 *Irregularitates omnes cõgerere impoſſibile eſt. Irregularitatis diffinitio.*
2 *Irregularitas vnde dicatur.*
3 *Metallorũ alia caldaria, alia coronaria, alia regularia*
4 *Dies regulares ſolis, vel luna.*
5 *Irregularitas quibus verbis à iure inducatur.*

SI In deligẽdo genere vitę, ex Gregorij* magni cõſilio, vires ſuas vnuſqſq; metiretur; aut qd ſibi conueniat prudẽter, ac pie pẽſaret, nõ eſſet tã numeroſus clericorum cœtus; nec iã facile Eccleſiaſtica diſciplina diſſolueret; ſed qa plurimi ſua voluptate capii, ipsũ quoq; ſacerdotium, cõtemplatione eius, quę in illo eſt vtilitatis, commodi, aut honoris, toto animo adipiſci ſtudẽt; ĩde fit, vt Dei miniſterium negligatur, & ij ſępenumero ad diuina ingerantur obſequia, quos cõſtitutiones ſacræ, & ſanctorum patrũ canones repellẽdos eſſe ſtatuerunt. Vnde mirãdum non eſt, ſi eiuſmodi homines, poſtquã optatum honorem conſecuti ſunt, ad * canonũ normã vitam ſuam nõ inſtituant. Sicut etenim ad incognitũ ſacerdotij onus, abſq; cõſilio irrepſerunt,* per ignorationem eorũ impedimẽtorũ, quæ obſunt ſacris ordinib. ſuſcipiẽdis, ita quæ ſuſceptis adminiſtrãdis obſiſtãt minime norũt, atq; ob eam cauſam aliquãdo etiam ipſa ſacrificia nil repugnãte cõſciẽtia, aduerſus decreta patrũ perniciose ab eis celebrãtur; quę ſi ab initio didiciſſent, haud temere (niſi ſalute prorſus coiẽpta) ad ſacerdotium proſilijſſẽt, priuſquam Dei intimam vocationẽ pręguſtaſſent, & Põtificum (ſi ea opus eſſet) diſpẽſationẽ exoraſſent: Quapropter hęc ego cum animo voluerem, & in re tã graui pro me cõſilium caperem, domeſticis ſtudijs antequam ſacrorũ ordinum functiones mihi demãdatæ eſſent, ſcrutatus ſum quotquot impedimẽtorum genera ordinibus Eccleſiaſticis aduerſarẽtur, ſeu quot irregularitates hominem ſacerdotio, aut quouis Dei miniſterio ĩdignũ redderent: At parum mihi viſum eſt illa oĩa diuturna lectione peruoluiſſe, niſi etiam, tum ad meã, tum ad aliorum vtilitatem meo labore in publicum ederentur; vt vno loco omnes fere irregularitates, à quouis earum ſtudioſo facile com-

l. 110 6.7.c. io eſt ãda q. 1. cleſ. p.7.

Greg. l The lericũ The- leber m Re s Frã ę. vti onſtat pud Io innem Diaco- ib. 3. ap.2.

Chryſo ſto. de ſacerdo tio lib. 3.

periri poſſent.: eamq; rē præſtare enixus ſum collectis locis propemodũ ex oĩb. eorum,qui de ea re ſcripſerunt,voluminib.ſeruato diligẽter ordine,quo ſingulę aptis,& opportunis titulis deſcriberent, vt in ipſo operis ꝓcurſu manifeſtius res
1 tota apparebit:Et licet oẽs, q̃ contingere poſſent oĩno cõgerere irregularitates im poſſibile putarint viri doctiſſimi, vt Aluar.Pelag.de plãctu Eccl.lib. 1.art.48. Et retulit Nauar.ar.c.fi. 15.q. 1.attamẽ,quatenus hoĩ licet ex aliorũ ſcriptis referre, ſi nõ oẽs penitus,ſaltim pleraſq;,aut fere oẽs gñaliter hoc volumine cõplectemur.

Vt autem de eis agere aggrediamur, ante omnia ſciẽda eſt ipſa irregularitatis diffinitio:Ea ſic diffinitur in Spe.tit. de diſpenſat.§.Iuxta.in princi. Irregularitas eſt nota,ſeu impedimẽtum canonicum ex facto,vel defectu proueniẽs, quo quis ꝓhibetur ad Eccleſiaſticos ordines ꝓmoueri,& in eiſdem miniſtrare; eãdẽ tradunt Ioã.Andr. & Archid. in c.1.de re iu.li.6.Alio modo diffinit Lap.in Clemen.ſi furioſus, de homici. eſſe impedimentum canonicum proueniẽs in clerico ex violatione cẽſuræ Eccleſiaſticæ, vel
3 ex alia notabili inobediẽtia: Aliã adfert Marian.Socin.in c.ſentẽtiam,col. 2. Ne cler.vel mon.ex ſentẽtia doctorum in c. ad audiẽtiam,de hom.ſ.quod irregularitas ſit ius impeditiuum ꝓmotionis, vel executionis ordinis,iure diuino, & canonico inductũ,pp aliquẽ defectũ,in obediẽtiam factũ, vel negligẽtiam; ſed quia harum oĩum diffinitionũ verba rem totam explicare non videntur;Iccirco oĩb. his vti poſſumus, ſi nõ diffinitionum loco,ſaltem demonſtrationũ: quãdoquidẽ difficile eſt irregularitatis veram diffinitionem adferre, quę mutabilis eſt,& nũ
4 quam eadem perpetuo maneat, ſed pro tpe variatur: nam plures irregularitates veterum canonũ ſunt immũtatę, qnędã ſublatę, quędam ſuperadditę: ꝓpterea ſicut reliquę iuris diffinitiones periculoſę ſunt,ob eandem cauſam, ita hęc pręcipuè.l.omnis diffinitio.ff.de reg.iur.

Dicta autem eſt irregularitas ab eo,qđ Eccleſiaſticas regulas, ſeu canones nõ ſequatur: vnde iure merito q̃ſquis nõ eſt,
2 qualem eum eſſe canones volunt; vel id nõ agit,quod agi,vel omitti canones iubent circa ordines ſuſcipiẽdos, vel ſuſceptos ad miniſtrandos,irregularis eſt.Spe. d.§.Iuxta.ĩ princ.ſicut enim inciuile eſt, quod à iure ciuili deuiũ eſt l.inciuile. ff.de legi. ita Irregulare eſt, quod minime canonicũ; quo verbo licet priſci patres aliquãdo obiter vſi ſint, vt S. Augu. ad fratres ĩ eremo, Ser. 7. vt in ſeptima Synodo generali,ca. 14. habetur diſt.69. c.quoniam: tamẽ poſtea Iuriſtæ,vt plurima alia vocabula, ita hoc quoq; ad praxim, & iuris terminos trãſtulerunt; Et meo quidem iudicio nõ inepte, aut ineruditę;Nam quemadmodum metallorum quędam ſunt caldaria quæ malleis tãtum frangi poſſunt, quædam coronaria, quæ tenuãtur in laminas, quædam Regularia, quæ nõ ſolum malleis facile obſequũtur, & in omnem partem ductilia ſunt,igne quoq; excoq, & vitijs purgari poſſunt,vt ſcripſit Plin.li.34.c.8. ad fi.& Perottus in commẽtarijs latinę linguæ,epigrammate ſecũdo,ita ſanè ad homines trãſlatione ducta, ij regulares ſũt, qui omnem piam diſciplinam ductiles fuerint,quique igne omnibus vitiis purgati ſunt: cõtra vero irregulares dicem⁹ eos,q̃ minime ductiles ſint honeſtis p̃ceptis,& qui verſati nõ ſunt in Eccleſiaſtica diſciplina,& quibus tam corporis, quàm animi vitia nõ ſunt expurgata: Simile loquẽdi genus, Regulare,ſ.& Irregulare ſcripſerũt ij,qui temporum com

puta-

putationes ad inueniẽdas ſingulorum menſium Calẽdas, & ſingularum lunarum initia docuerũt; nam alios Regulares numeros, vel dies dicũt tam ſolares, quàm lunares, quòd inuariabiles, atque immutabiles ſint, & ab ijs ceteræ normę Calendarum Solis, vel Lunæ deriuare ſoleant. Gul. Duran. in tract. de comput. Eccleſiaſt. tit. de anno ſolar. rub. de ſeptimana, verſ. Videndum eſt autem primo, & tit. de anno lunari, rub. de Regularib. Lunaribus; vnde iure eos irregulares dicemus, qui integro animo, & corpore non ſint, qui ſibi bene non conſtent in pietatis perſeuerantia, & qui aliorum norma eſſe non poſſint.

Quib. autem verbis canones vſi ſint ad irregularitatem demonſtrandã, nullam certam formam inuenimus, non.n. vno ſolo verborum genere canones prohibuerunt, aut iuſſerunt; ſed pro opportunitate rei, & negotij aliis, atq; aliis verbis vtendum fuit; quorum interpretatio ad ipſam irregularitatem trahi debet: Nam præter id, quod aliquando expreſſim de irregularitate dixerunt, ſæpius idem ſenſerunt, quando canonicum impedimentum ſtatuerunt, ne quis ad miniſterium Dei admitteretur: quocunque etenim modo inductum appareat impedimentum, ne quis poſſit promoueri, dicitur irregularitas: Spec. ĩ d. § iuxta. ver. gñaliter. Et quia varijs loquendi modis irregularitas à iure induciť, ideo hoc p exempla infraſcripta demonſtrabimus.

Nam in ca. præcipimus, diſt. 34. dicitur: non audeas promoueri;

In c. curandum, ead. diſt. dicitur: non aſpiret ad ordines.

In c. clericus 3. diſt. 46. dicitur: non promoueatur.

In c. qm̃, diſt. 48. dicitur: ceſſabit à clero, & à ſtatu ſui cleri præcipitabitur.

In c. Teugualdum, 11. q. 3. dicitur ſacerdotij officio alienus.

In diſt. 81. in princ. dicitur: prohibentur ordinari.

In c. ſi laici, diſt. 34. dicitur: ad miniſterium eccleſiaſticum non adducatur.

In diſt. 42. in princ. ver. ſi enim vidua, dicitur: prohibendi à ſacerdotio.

In c. ſi quis Epiſcopus, cum gl. diſ. 83. dicitur: ſuſpendatur, vel deponatur.

In c. Epiſcopum, diſt. 45. dicitur: officio ſuo deijci.

In c. Tanta, diſtin. 86. dicitur: maledictione ferire.

In c. quoniam, diſt. 47. dicitur: deijcitur à clero.

In c. clericus. 1. & 2. diſt. 46. dicitur: ab officio degradetur.

In c. qm̃, diſ. 47. dr̃: alienus à regula.

In c. conſequens, diſt. 88. dicitur: à clericalibus officijs cogantur abſtinere.

In c. Epiſcopus, aut ſacerdos, diſt. ead. dicitur: deijciatur.

In c. Epiſcopi, 21. q. 4. dicitur: cõmunione priuetur.

In c. ſi cuius vxorem, diſt. 34. dicitur: non poteſt ſuſcepto miniſterio perfrui.

Ibid. dicitur: ad miniſterium Eccleſiaſticum admitti non poteſt.

In c. de laicis, diſt. 34. dicitur: impedimentum præſtat, quo minus pertingat ſacros ordines.

Sed & in pluribus legum, & canonũ locis reperitur verbum animaduerſio, p pœna alicuius capitalis criminis, quibus locis verbũ illud ſignificat degradationem clerici, & traditionem curiæ ſæculari, & conſequenter irregularitatem, vt dicit Hoſt. in c. in quibuſdam, de pœn. in 6. refert Fely. in c. in nonnullis, de Iudęis, per illum tex. & per gl. in l. imperium. ff. de iuriſd. om. iud. tex. & Doct. in c. vt inquiſitionis, de hęret. in 6.

Hęc & alia ſimilia dicendi genera fre quentiſſima apud ſacros canones reperiuntur, ita quod quæcunque communioni Eccleſiæ, vel cleri obſiſtunt, ſemp irregularitatis, vel canonici impedimẽti notam inducunt, vt de ſingulis ipſo opere, & fuſius, & opportunius dicemus.

Regulæ quædam generales ad irregularitatem pertinentes.

CAP. II.

1 *Irregularitas ob corporis defectus nõ impedit ea officia quæ ſine illo defectu exerceri poſſunt.*
2 *Irregularitatem allegans debet adducere caſum legis.*
3 *Irregulari. nemo iudicandus eſt in dubio.*
4 *Scandalum ſolum inducit irregularitatem.*
5 *Argumentum ab edilitio edicto ad irregularitatem bene trahitur affirmatiue, ſed nõ negatiue.*
6 *Irregularitatis cauſa ceſſante irregularitas ceſſat.*
7 *Clericari prohibitus, non eſt prohibitus monachari.*
8 *Irregularitas irregularitati accumulari põt.*
9 *Irregularitas Iudicio ſanguinis non tollitur baptiſmo.*
10 *Irregularitas, quæ venit ab occulta animi intentione eſt permittenda conſcientiæ Rei.*
11 *Ordinem ſuperiorem accipiẽs dicitur adminiſtrare, & exequi inferiorem.*
12 *Irregularis non eſt legitimus accuſator, nec teſtis contra clericum conſtitutum in ſuperiore ordine; ſecus contra conſtitutum in inferiore.*
Irregularitas alia parua, alia magna, alia maxima.

CVm igitur ex ipſis canonũ verbis irregularitates proficiſcantur, euidenter illud cõſequitur, 1 nullam eſſe irregularitatem, aut canonicum impedimentum, niſi quatenus iure exprimatur; at nihilominus multæ regulæ in ipſis varijs ſcriptorũ libris cõperiũtur, per quas & Iudex alienam diſcutere conſcientiã circa impedimenta canonica poteſt, & vnuſquiſq; pro bono ſuæ conſcientiæ peruestigare debet, inſpectis ijs generalibus regulis, quas ſubijcere operæpretiũ eſt, immo maxime neceſſarium.

Prima regula: oĩs magna deformitas corporis per ſe ſufficit ad reddendum hoĩem irregularem, ſ. ne promoueri poſſit. Abb. in c. 2. de cler. ægrot. quod procedit etiam ſi nullam habeat membrorum mutilationem, vt ibi per eum.

Secunda: quiſquis ægrotus, vel debilitatus eſt adeo, vt exercere commode officium ſuum non poſſit, abſtinere cogitur, & dari ei debet coadiutor iuxta formã c. 2. & 3. de cler. ægrot. vbi Abb. & Albe. in verb. vitiatus, in fi.

Tertia: oĩs ægritudo, vel deformitas, vt irregularitatem inducat, reſidet arbitrio Epi, tanquam boni viri. Archid. 55. diſt. in princ. Abb. in c. 2. de cleri. ægrot. Inno. in c. ſignificauit, de corp. vitiat. Tabien. in verb. corpore, vbi dicit, quoad Religioſos arbitrium eſſe penes eorum ſuperiores.

Quarta: oĩs corporeus defectus, quantumuis paruus, vel occultus ſi faciat ſacramenti adminiſtrationẽ minus tutam inducit irregularitatẽ; idem ſi gignat ſcãdalũ, aut ſi periculum ſcãdali imminentis. Tabien. in verb. corpore, verſ. vtrum auulſio, citat c. 1. & vlt. de corp. vitiat.

Quinta: oĩs mutilatio, aut debilitatio ſuperueniens, per quam miſſę ſacrificiũ exerceri non poſſit, ab eo, qui iam ꝓmotus eſt, nõ impedit quin reliqua munera 1 ſacerdotalia exerceri poſſint, vt puta prædicatio verbi Dei, confeſſionum auſcultatio, & ſimilia. c. preſbyterum, de cleric. ægrot. quod verum eſt, ſi ſine culpa contigerit ea debilitatio, ſeu defectus, alioq; ſi culpa adfuerit, non poterit etiam hæc exer-

exercere.Tabien.in verb.corpore.
Sexta:Irregularitates quælibet,& ea-
rum pœnæ à iure poſitiuo ortum habẽt.
Archid.in c.Apoſtolica, diſt.56. in prin.
Inn.in c.niſi cum pridẽ.de renun.Propte
rea irregularitas nulla alia eſt, niſi quate
nus eſt iure expreſſa. Archi.in c.excõica-
2 tos,11.q.3.Fel.in c.ad audientiã, in fi. de
hom.& text.clarus in c.is qui,de ſent.ex-
cõ.in 6. ideo dicebat ibi Nicolaus Dio-
nyſ.de Peruſ. quòd qui dicit aliquẽ eſſe
irregularẽ debet adducere caſum legis.

Septima:ex his videretur, quòd nun
quam in dubio quis ſit iudicandus irre-
gularis.Spec.in tit.de diſpẽ.§.iuxta,verſ.
generaliter autem.tex.in c.ſignificaſti.2.
de homi.Abb.plene tradit in c.ad audiẽ
tiam.de homic.Quod verum eſt,quo ad
hoc,vt Iudex,el ſuperior non poſſit pro-
hibere,& interdicere ſuſceptionem, vel
adminiſtrationẽ ordinum,ſed quo ad eũ
qui vel promoueri,vel promotus exercę
3 re vult,in dubio irregularem ſe pręſume
re debet,vt ad cautelam diſpenſari ſe pe-
tat,gl.in c.ſi quis.diſt.51.arg.c.excõicato-
rum.23.q.5.cum gl.ad idem gl.& Hug.
in c.ſi quis per ebrietatẽ. de conſe.diſ.2.
Videmus etenim ſæpe,quòd lex ipſa prę
ſumit irregularitatem in obſcuris. c. A-
fros. 98. diſtinc. ſic itaq; quo ad ipſum
Reum magis pium eſt, vt in dubio ſe pu
tet irregularẽ,d.c.ſignificaſti.At iudex in
iudiciali foro in dubio prohibere ei non
debet ordinis ſuſceptionem,vel admini
ſtrationem, niſi conſtet in iure de irregu-
laritate. Tabi.in ver.irregularitas.nu.3.
Hoſt.in d.cap.ad audientiam.Armill.in
verb.irregularitates.nu.8.& 9.Vnde ma
net concluſio,quòd in foro contentioſo,
quoad pœnas iuris in dubio non iudica-
tur irregularitas,at ſecus in foro conſciẽ
tiæ.Abb.in d.c.ad audientiã. Silu.in ver.
homic.3.q.1.in prin.plura Silu. in verb.
dubium.q.4. In foro enim conſcientiæ
præſumitur delictum,vt late Dec.in c.in
præſentia,notab.12. in fi. de probat.

Octaua:ſolum ſcãdalum, quod pro-
uenit,vel prouenire veriſimiliter poſſet,
ex alicuius ordinatione, vel adminiſtra-
4 tione inducit irregularitatem:Hoſt.in c.
cum de tua.de corp. vitiat.vbi Abb. hoc
refert;quod verum eſt nõ ſolum in vitiis
animi,ſed & in quocunque corporis de-
fectu minimo; & propterea argumenta
ab ędilitio edicto ad irregularitatem nõ
bene ducũtur negatiue,q̃quidem mul-
ti corporis defectus ædilitiam actionem
non admittunt,qui tñ inducũnt irregu-
5 laritatem,vt in ſcandalo,quod conſidera
ri non poteſt illo edicto:Affirmatiue ve-
ro putarim ſemper rite argumentum
duci, vt ſi illi edicto ſit locus,conſequen
ter & irregularitati.

Nona:irregularitatis cauſa ceſsãte,ceſ
ſat irregularitas.c.ſtatuimꝰ. & c.Neophy
tus,diſ.61.Bern.in c.cũ inter canonicos.
& ibid.Io.And.de elect. eſt etiam apoſtil
la Io.And.in c.ſuper eo.in glo.magna.de
6 elect.& eſt gl. in c.poſt tranſlationem, in
verb.ceſſante.de renuntia. exemplo ſunt
Io.Damaſcenus,& Leo Papa I. quib.ab-
ſciſſæ manus fuerunt, miraculo poſtea
reſtitutæ, vnde ceſſauit impedimentum
illorum.

Decima:irregularitas quandoq; con-
ſideratur nõ ratione ordinum, ſed ſolũ
ratione prælaturę,c.1.de fil.preſb.de pœ.
c.in quibuſdam.de qua re frequentius
in ipſo opere agendum erit.

Vndecima:irregularitas præcipue re-
ſpicit prohibitionẽ clericandi, non autẽ
ingreſſum religionis;prohibitus etenim
clericari, non cenſetur prohibitus fieri
monachus,ſeu regularis. Abb.in c.in q-
7 buſdã.col.1.de pœn. Verum tñ hic pro-
hibitus clericari admiſſus ad religionẽ,

non poterit ibi fungi prælatura. Abb. ibi. col. 2. in princ. per illum text.

Duodecima: irregularitas ad irregularitatem accumulari pōt; at non ppea is,
8 qui irregularis eſt ex defectu corporis, ſi celebret nouam irregularitatem incurrit, ſed peccat grauiſſime. Innoc. in c. ſi celebret, de cler. excō. min. Alberic. in verb. crimen, circa fi. Silu. in verb. concubinarius. q. 4. circa fi. & eſt irregularitas difficilior diſpenſatu, & de Epāli fieret Papalis, gl. in c. latores, de cler. excom. Et quod dicit Arch. in c. apoſtolicæ, diſt. 56. quòd irregularis ex crimine, ſi adminiſtret incurrit nouam irregularitatem, intelligi pōt de notorio, & capitali, vel nō capitali notorio, vt infra tit. de fornic.

Decimatertia: irregularitas quãq; fortior eſt ſine peccato, quàm cū peccato: Exemplū eſt in eo, qui exercuit iudicium ſanguinis, anteq̃ baptizaretur; nam illa irregularitas nō tollitur baptiſmo; ea tñ tollitur, quæ ſurrexerat ex voluntario, & vero homicidio. glo. in c. ſi quis viduam. diſt. 50. idem in eo, qui duas habuit concubinas, nam nō eſt irregularis, aut bigamus; at qui duas habuit vxores irregularis eſt, vt ſuo loco dicemus.

9 Decimaquarta: quæcunq; crimina eijciunt pmotos, aut inducunt clericis depoſitionē, eadem quoq; inducūt irregularitatē, ne pmoueri poſſint: immo multo fortius. Spec. in Aureo ſuo Repert. lib. 1. titu. hæ ſunt irregularitates, quæ impediunt promouendum, in princ. Idem in Spec. in tit. de diſp. §. iuxta. col. 5. verſicu. item omnes caſus, qui impediunt.

Decimaquinta: quicquid aliqua rōne reddit indiſpoſitum hoīem ad ordinis ſacrm, dr irregularitas, colligitur ex S. Thom. 4. diſt. 27. art. 4. nec probo diſtinctionem. Archi. in c. 1. diſt. 57. qui ſcribit aliud eſſe irregularitatē, aliud canonicū impedimētū: videtur. n. mihi verbalis diſtinctio; nā qui pmoueri nō pōt canonico obſtante impedimento, quid aliud q̃ irregularis eſt, cum egeat diſpenſatione? & ideo melius dixit Spec. in tit. de diſp. §. iuxta. verſ. generaliter. dicens qualecūque impedimentū ad aliquē pmouendū ſine diſpenſatione irregularitatem eſſe.

Decimaſexta: Quiſquis poſt peractā pœnitentiam non habet ſui ordinis executionē, hic vere irregularis eſt, de renūt. c. niſi cum pridem. §. 1. Spe. in d. §. iuxta. verſ. ſunt quoque irregulares.

Decimaſeptima: plures irregularitates incurrit clericus, q̃ laicus, & lōge facilius, quàm laici. Silu. in verb. homic. 3. ver. 6.

10 Decimaoctaua: qñcunque irregularitas pendet ab occulta animi intentione, debet Iudex permittere eam conſciētiæ ipſius Rei. c. ex tenore. de temp. ord. exēplo eſt is, qui occulte occidit aliquē vitā propriam defendendo, nam quia motus animi cognoſci non pōt à Iudice, an fuerit ad vlciſcendū, an ad iuſtā defenſionē, æquum eſt, vt ipſius conſcientiæ hæreat iudex. c. ſignificaſti. 2. de homic. ideo ea conſcientia ſolo iuramēto pbabitur. Qd verum eſt, ſi ad nullius prejudicium vergat ipſa declaratio de irregularitate; alioqui ſi tractetur de prejuditio tertij, forſan de obtinēdo beneficio per cōcurſum non eſt remittenda cauſa conſcientiæ ipſius, nec ipſius iuramento eſt ſtandū, ſed aliter illud probandum eſt, not. Zenz. in Clem. 1. de homic. expreſſim refert Stepha. Troches, vir Iure canonico peritiſſimus, ibi poſt gl. in verb. mortem.

Decimanona: quiſquis proprio facto aliū reddit irregularem, ipſe quoq; irregularis efficitur, vt puta qui aliū caſtrat, alij oculum eruit, manum abſcindit, aut quouis alio modo mutilat. Silu. in verb. homic. 3. q. 3. verſ. Tertium, ad fin. Ratio

eſt,

eſt,quia cum ille mutilatus effectus ſit irregularis;eadem cenſura plecti debet, q irregularitatis cauſam prębuit;quod primus oium ſcripſit Gul. de Laud. in ſuo ſacramentali. refert Silu. loco prædicto.

Vigeſima : qñque Doct. negant eum irregularem eſſe, qui eget diſpenſatione ad ordines ſuſcipiendos:quæ quia facile obtineri pōt, negant eſſe irregularem, i. nō eſſe diſpenſatu difficilem; cum tamē irregularis ſit,exemplo eſt gl.in Clem.1. de homic. in ver.infans, cum alia glo.in c.ſi.de cle.pug.in duel.nam maior ſeptēnio etiam doli non capax,ſi occidat ſit q. dem irregularis, ſed perfacile diſpenſatur,& ideo multi dicunt eum non irregularem, cum tamen vere ſit; ſed ob id negant eum eſſe,quia diſpenſatio nō negabitur illi:Idem hodie dici pōt in eo, q̄ occidit per ſummam neceſſitatē defendendæ vitæ;nam etſi non ſit irregularis, ita vt diſpenſari non debeat, tamen quia cauſæ cognitio requiritur, & decretum Papæ vel eius delegati, vt ſuper habilitatione fiat declaratio, Concil.Trid.ſeſſio. 14.c.7.de Reform. ſequitur, vt interim inter irregulares annumeretur, cum tamen vere irregularis non ſit,d.Clem. 1. & ideo quotieſcunque eſt opus declaratoria Epiſcopi, vel Papæ,ſemper interim dum pendet declaratio, inter irregulares quiſque ponitur,etiam ſi non eſſe irregularis poſtea declaretur; nam eo interim habet quodammodo ſuas vires ligatas,& manus velatas,& per declarationē ſuperioris aufertur vinculum,& velamē.

Vigeſimaprima : quiſquis ſuſceptū ordinem exercere prohibetur,nullo modo poteſt ad altiorem aſcendere; quia in ſuperiore ſuſcipiendo, eſt neceſſaria ordinis ſuſcepti adminiſtratio in habitu & paratu proprio; ita quòd ille,qui aſcēdit
11 ad diaconatum,ipſa ſuſceptione diaconatus dicitur adminiſtrare ſubdiaconatum,idem in diacono ſuſcipiente ſacerdotium;propterea ſuſpenſus, vel interdictus ne ſubdiaconatum adminiſtret, ſuſcipiēdo diaconatum videtur ita violare interdictum,ac ſi in ſubdiaconatu altari miniſtraret,vnde fieret vere irregularis, vt opportunis locis dicturi ſumus.

Vigeſimaſecunda: irregularis prohibetur accuſare, quia non eſt legitimus accuſator alicuius clerici, qui ſit conſti-
12 tutus in ordine ſuperiore, quàm accuſator, gl.aperte 2.q 7. in princi. in verb. vero, in med.& in c.beati.§.vlt.& ideo etiam non poterit eſſe teſtis, ob maiorē rationem: ſed irregularis poterit eſſe accuſator, vel teſtis contra conſtitutum in pari, vel minori ordine, vt ibi habetur, vide c.conſanguineorum.3.quęſ.4.vide Abb.in c.cum P. de accuſat. & indit.inquiſit.in verb.laicus.

Vigeſimatertia : irregularitas quędā eſt parua, & ea eſt omne peccatum mortale, per quod quiſque prohibetur diuinis immiſceri: & hæc ſola pęnitentia tollitur,ita docet Goffred. quem refert Hugol.in apparatu ſuper cap.ſi celebret. de cleric.excommun. vel interd. Altera eſt magna irregularitas,& ea non tollitᵘ niſi diſpenſatione Epiſcopali, vel Papali, & ipſa proprie eſt irregularitas, vt de ea apparebit in toto iſto opere, & hæc diſtinctio legitur aperte apud Hugol.dicto loco; qui apud me extat non impreſſus, q īſcribitur, Diſtinctiones Domini Hugolini : poteſt addi & tertia, quæ maxima eſt,& quæ nunquam diſpenſatur, ut in cæco, vel monſtruoſo, aut bigamo, vel voluntario homicida, vel ſuſcipiente, aut adminiſtrante ſuſceptum ordinem in contemptum clauium, cum ſimilibus.

Irregularitas vnde originem traxit,& de irregularitate ab ipſa proſapia.

CAP. III.

1 *Irregularitas quo iure inducta.*
2 *Irregularitates ex varijs cauſis naſcuntur.*

Fuerunt autem irregularitates aliæ à iure diuino inductę, Leuit.c.21. Deutero.c.23.& 1. Paralipo.c.28. de conſec.diſt. 1.c.1. Aliæ Apoſtolicæ ſunt. 1. ad Tim. c.3.&ad Tit.c.1. Aliæ à Pontificib. & ſacris Concilijs,quarũ ferme infinita ſunt capita,vt ſuis locis dicemus. Sunt vero varia irregularitatum genera:nam quædam ſunt ex ipſa proſapia,quędam ex ipſo conceptu hominis, quædam ex ipſo corpore,quædã ex ſexu; quædam ex ipſo hominis ſtatu, quædam ex ſtudijs, & artib.quædam ex varijs homini accidentibus, quædam ex ipſa ordinis collatione,quædam ex ipſa ordinis ſuſceptione, quædam ex ipſius ordinis executione, quædam ex cenſuris,quædam ex criminib. & per ſingulos tractatus quædã ob formam,quædam ob locum, quædã ob tempus,quædam ob ritum:quas ſigillatim congruenti ordine diſpoſitas,diſtinctim, & fuſius infraſcriptis libris proſequemur;nunc autem ipſum opus aggrediendo primum ab ipſa proſapia hominis exordiamur.

De proſapia,genereq; hominis vnde irregularitas promanare conſueuit,plurib.locis in ipſo opere agemus: Verum hoc loco id quaſi ſummis labijs attingemus:licet enim S.Antherus Papa in Epiſtola ſua ad Epiſcopos Beticos dicat in Epiſcoporum negotio proſapiam non eſſe conſiderandam: tamen ſæpe obeſſe ſolet homini, qua ex proſapia fuerit ortus.

Nam omnes natu illegitimi ſunt irregulares,vti de eis agemus hoc libro 1.c. 4.ſiue nati ſint à laicis, ſiue ab ijs qui vel ſubdiaconi,diaconi, vel preſbyteri fuerunt, vti dicemus, hoc libro,c.35.

Filij etiam monachorũ, præſertim illegitimi irregulares ſunt,infra. c.35.

Filij etiam legitimi preſbyterorũ in paternis beneficijs, ſeu eccleſiis non admittuntur hoc libro.c.6.

Filij omnes expoſiti,ſeu ſuppoſiti nõ facile promouentur,niſi cauſa cognita hoc lib.c.11.

Ideo filij ignotorum parentum inter irregulares connumerantur,libro 4.c.3. num.2.

Filij quoque ſeruorũ irregulares ſunt hoc lib.1.c.35.

Filij eorum, qui occiderunt propriũ epiſcopum,li.2.c.3.nec filij tantum,ſed & nepotes,lib.5.c.47.num.2.

Filij,& nepotes eorum, qui offenderunt Cardinales,lib.2.c.3. & lib.5.c.47. num.2.

Filij offendentium officiales ſancti officij,lib.5.c.46.nu.7.

Filij hæreticorum, quin etiam ipſi nepotes,lib.5 c.46.num.5.

Filij & deſcendentes à Reo læſæ Maieſtatis,li.3.c.1.nu.4.& 14.& li.5.c.47.

Filij etiam eorum, qui ratam habuerunt offenſionem Epiſcoporum,aut Cardinalium, aut ratum habuerant læſionẽ maieſtatis,lib.5.c.48.nu.2.3.

Filij & hæredes eorum, qui obligati ſunt ratiocinijs & alijs litibus inextricabilibus,lib.2.c.11.

Filij & hæredes vſurarij,lib.5.c.29.

Filij eius qui patiebatur morbũ Comitialem,lib.2.c.16.

Filij etiam nõ debent promoueri ad ordines proprio patre etiam legitimo, libro

libro 4.c.6.

Sanctimoniales quoque ipſæ patiuntur canonica impedimenta ob proſapiá: nam non poſſunt eſſe prælatæ filiæ vel nepotes eorum, qui occiderunt propriũ Epiſcopum,aut Cardinalem , aut aliter erant Rei læſæ maieſtatis, hoc lib. c.29. num.12.

Sanctimonialis quoq; filia clerici conſtituti in ſacris prælata eſſe non poteſt, eodem num.12.

Sanctimonialis quoque filia ſcænici prælata eſſe non poteſt. eodem nu.12.

Et de huiuſmodi irregularibus ex ꝓſapia fuſius in ipſo operis procurſu agemus: nunc agamus de ipſo conceptu, ortuue hominis.

De illegitimorum irregularitate.

CAP. IIII.

1 *Decima generatio quid ſignificet:*
2 *Mandatum de prouidendo alicui de beneficio, intelligitur dummodo ſit legitimus.*
3 *Illegitimi fuere viri inſignes multi.*
4 *Illegitimi aliquando naſcuntur ex ijs, qui inter ſe contraxerunt matrimonium.*
5 *Matrimonium dirimitur profeſſione religionis ante conſummationem.*
6 *Petrus Corbarius AntiPapa inuita vxore ingreſſus eſt religionem.*
Pimanus & Melania conſenſu mutuo religionem ſunt ingreſſi.
7 *Vxor ſi patiatur decennio virum viuere in Religione præſumitur conſenſiſſe.*
8 *Matrimoniũ non dirimitur, etiam ſi maritus ſuſcipiat ordines ſacros, ante conſummationem.*
9 *Vxor poteſt cogere virum ſubdiaconum, ad cõſummationem matrimonij.*
10 *Vxoris renitentia non impedit, quin character ſacri ordinis viro imprimatur.*
11 *Vxore mortua, an maritus poſſit ſine diſpenſatione adminiſtrare ordines, quos ſuſcepit illa viuente.*
12 *Græcorum filij ſuſcepti in ſacerdotio, ſunt habiles ad ordines, & beneficia, ſed non ſi ſint ſuſcepti in Epiſcopatu.*
13 *Latinus ex diſpẽſatione Papæ poſſet vxore vtĩ & ordine ſubdiaconatus.*
14 *Illegitimus quandoq; tempore fit legitimus.*
15 *Clericus in minorib. beneficiatus ducendo in vxorem concubinam ſuam, legitimat prolẽ ante ſuſceptam.*
16 *Illegitimi nati ex concubina, vt legitimi fiãt ex ſubſequenti matrimonio, tempora conceptionis, & matrimonij debent eſſe habilia.*
17 *Illegitimus ordinatus ante ſubſequens matrimonium non purgat irregularitatem ordinis male ſuſcepti ex matrimonio.*
18 *Matrimonium aufert illegitimitatem, ſed nõ irregularitatem ex illegitimitate cõtractũ.*
19 *Matrimonium etiam nullum legitimat prolẽ quando cauſa nullitatis defecerit.*
20 *Matrimonium inter conſanguineos ipſo iure non legitimat prolem ſuſceptam, niſi in diſpenſatione exprimatur.*
21 *Papa poteſt efficere quòd ſua prouiſio habeat plenum effectum, etiam quo ad præterita.*
22 *Subdiaconi vxorati filij, vt legitimentur requiritur expreſſio in diſpenſatione.*
Papa an diſpenſare poſſit ſuper voto caſtitatis monacohrum, dubitatur à nonnullis.

QViſquis extra matrimoniũ na
ſcitur, ſiue ſpuri⁹, ſiue nothus,
aut quouis noĩe nuncupetur,
promoueri non poteſt, Deut.c.23: Non
ingredietur (inquit) Manzer, (hoc eſt de
ſcorto natus) in Eccleſiam dñi vſque in
decimam generationem: quem ingreſ-
1 ſum in Eccleſiam, non alio ſenſu capi o-
portet, quàm ne Eccleſiaſticis officiis de-
fungatur; quæ interpretatio comproba-
tur c. per venerabilem, in fi. qui fil. ſint le
git. Sicut illa quoque verba, in decimam
generationem, ad hunc ſenſum trahi de-
bent, ſ. vt perpetuo excluſus cenſeatur, vt
decimus numerus pro perpetuo accipia-
tur. Scribit Anto. Fonſecca Luſitanus in
additione ad Caietanum ſuper d.c.23.
Et tametſi eo c. ſoli Manzeres ſcorto na
ti excludi videantur, vt in textu habetur,
velut ibi Caietan. ſcribit, ex adultera: Tñ
idem eſt in quocunque illegitimo: pro-
batur c. niſi cum pridem. §. perſonæ. de

renun-

renuntiat.vbi gl.& probant omnes Summiſtæ.in verb.illegitimus.

Sunt autem huius prohibitionis plurimæ rationes:plerumq; etenim illegitimi vitijs pleni ſūt, vt ſingula enarrat Rauis.textor in Epit. Cardin. Paleot.lib.dé Noth.ac Spur.Io.And.in addit.ad Spec. tit.qui fil.ſint legiti. deinde ignominioſi ſunt,quaſi ex turpitudine nati, vnde dehoneſtādus non eſt honor clericalis:prę-terea nullo diſcrimine haberetur matrimonij ſacr̄m,à fornicatione;quas rationes affert Fōſecca loco præfato.Alia quoque eſt ratio ī deteſtationē paterni ſceleris:arg.de hæret.c.vergētis:putatur quoque incontinens futurus,& paterni ſceleris imitator,cum ſit natus ex incontinentia. Iure igitur merito à ſanctiſſimo ordinis ſacramento excludendi ſunt ij extra matrimonium nati. d.c. per venerabilē. & de ſeru.non ordi.c.conſuluit. Qua ratione fit,vt ſicut non promoueri), ita nec eligi debeant.c.innotuit.&c.cū in cūctis. de elect.Quinimmo ſi Papa mandet nominatim prouideri alicui de beneficio,
2 interpretatio fit,dummodo ſit legitimus Bald.in l.neq; nata es.C.de prob.Paleot. de Noth.& Spur.c.57.nu.5.Poteſt tamē illegitimus poſtulari expectata Papæ diſpenſatione.d.c.per venerabilem.&gl.in c.Cœnomanenſem,diſ.56. Quamobrē
3 inſignes viri quamplurimi ob egregias virtutes,aut ob familiæ auctoritatē promoti ſunt:nam inter ſummos Pōtifices fuerunt Ioannes X. & Clemens VII. at Cardinales fuerunt Laurētius Cibo primus Card.Hippolytus Medices,Franciſcus Borgia Valentinus, Petrus Ferricus Hiſpanus Archiepiſc.Tirazzon.Gabriel Rangonius Eps Albæ Regalis; At inter Epos Hēricus Eps Leodien.imperij princeps:Ioānes Matthęus Gibertus Eps Veronenſis ; per plures affert Paleot. ſed q̄ ſpectat ad Chriſtophorū primū, Leonē Quintum, Ioannē Decimum octauum, & Bonifacium Septimum,quos doctiſſimus ille putat illegitimos,potius(pace tāti viri dixerim) obſcuro loco nati dici debent,quā illegitimi: nam horum omnium originem obſcuram eſſe ſcripſerūt Platin.Onuphr.Ioannet.atque alij.

4 Inter illegitimos conſtat aliqñ annumerari eos, qui ex ijs naſcūtur, qui legitimo coniugio fuerant coniuncti;exemplo eſt,ſi duo contraxerint per verba de præſenti,eorumq. alter ante matrimonij conſummationem religionem ingrediatur,& ꝓfiteatur,ſi poſtea cōmiſceantur, ꝓles,quæ naſcitur illegitima eſt:ſed hæc quæſtio multis caſib. diſtingui debet:nā ante conſummationem vterq; pōt ingredi religionē altero inuito, & reluctante, quo caſu per profeſſionis emiſſionē,
5 dirimitur oīno matrimonium.c.2.de cōuer. coniu.Concil.Trid.ſeſſ.24.canon.6.merito hoc caſu, qui naſcitur, extra matrimoniū naſcitur,ideo illegitimus eſt.At ſi poſt cōſummationem matrimonij,alter ad religionē tranſire velit,altero cōtradicente,vel ignorante,non eſt ſolutum matrimonium,nec vſus tori; ideo quicquid inde naſcitur,eſt legitimum:nā ille,q eſt profeſſus religionē cogitur redire ad cōiugē,& vti copula,cui præiudicare nō potuit c.quidam.&c.placet.de conuerſi.cōiug.S.Thom.4.diſ.37.art.1.In quo caſu fuit Petrus Corbarius Antipapa contra Ioannem XXII. nam vxore inuita religionē eſt ingreſſus:refert Onuphr.&alij oēs, præſertim auctor ille Ioannes Geneſius,qui Ægidij Cardinalis vitam elegāti ſermone conſcripſit;ſed & ſi mulier viro ad religionem tranſeunti conſentiat,hoc non ſufficit quin pęniterę poſſit,ſi nō valeat continere: nam adhuc virum poteſt repetere,& vti matrimoniali copula;vnde

de

de quod inde naſcitur, eſt legitimum, ꝓbatur c. 1. de conuerſ. coniug. & eſt ratio, quia in iſtis conuerſionib. cõiugatorum validandis, decretum Epiſcopi requirit, qui non admittet hanc ſeparationem, niſi vel ipſa quoq; ſubeat religionem, ſi ſit iuuenis, vel ſuſpecta, vel niſi ſaltim emittat votum continentiæ, ſi nõ ſit ſuſpecta; c. cum ſis. & c. ſignificauit. cum gl. de cõuerſ. coniug. probat Tiraq. de præſcri. in gl. decem annos, verſ. 22. & videtur glo. in c. agathoſa. 27. q. 2. & tex. in c. ſi vir & vxor. ead. q. 2.

Exemplum in facto olim contigit S. Melanię, & Pimano coniugib. copulatis, qui cõi conſenſu ad monachiſmum trãſierunt, vt ſcribit Pallad. Cappad. in vita S. Melaniæ iunioris. c. 49.

Sed & hoc noſtro ſæculo Bonifacius Placidus, & vxor Cæſarea Clara ciues Diœc. Aſculan. tametſi ſupra annos 30. coniugali toro conuixiſſent, die eodem poſt communem, maturamque deliberationem monachiſmum ſubierunt, ille quidem Diui Dominici ordini ſe dedẽs, hæc Diui Franciſci: quorum vterque adhuc, non dicam laudabili, ſed admiranda potius vita inſigniſſimus eſt.

Deficiente igitur hoc Epiſcopi decreto, nudus conſenſus coniugis non ſufficit; & ideo proles naſcetur legitima, ſiue ipſa exigat debitum, ſiue ipſe qui profeſſus eſt, ſi autem per decennium mulier
7 paſſa ſit virum in religione degere, per id tempus naſcitur præſumptio, quòd Epiſcopi conſenſus, & decretum interuenerit, & oĩa ſint ſolenniter acta, Tiraque. ibidem: ideo poſt hoc decennium quicquid naſcitur ex eis, præſumitur illegitimum: Quando igitur cum conſenſu coniugis, accedit quoque decretũ Epi: quia tãta fit tori ſeparatio; vt vlterius eis non liceat impune copulari, proles quę naſcitur, eſt illegitima, gl. in c. miniſtri. diſ. 81. Abb. in c. litteras. de fil. preſb. arg. c. ſeriatim. diſt. 32. & d. c. agathoſa: nam cũ concubitus illicitus ſit, ſequitur ex illicita copula naſci non legitimum partũ. Ant. Florent. 3. tit. 29. c. 4. de ijs, vide Alberic. in verb. illegitimi; quo loco ex ſententia Inno. Bern. & Goff. putat oẽs iſtos egere diſpenſatione, vt promoueri poſſint: q̃a Eccleſia non agnoſcit hos partus quoad ordines; & ſic inter irregulares adnumerantur: at quo ad ciuilia munera, & hæreditariam ſucceſſionem facile admitto illorum ſententiã, qui putant partus ꝑmiſſos naſci legitimos, vt ſenſerat Archid. d. c. miniſtri. Abb. in d. c. litteras. pro quib. facit illa ratio, ꝙ interdictum ne vir, & vxor vtantur copula, non impedit quin proles naſcatur legitima ab ijs parentib. inobedientib. vt ibi Abb. notat.

Sunt autem hæc oĩa vera eo caſu, quo alteruter tranſit ad religionem: at diuerſum ius eſt, cum vir ſubit ordines ſacros extra religionem; nam ſi matrimonium per verba de præſenti contractum ſit, & ante conſummationem vir fiat ſubdiaconus, ſiue conſentiente, ſiue diſſentiente vxore, matrimonium non dirimitur, contra id quod diximus de religionis ingreſſu: Et ideo cum illæſum maneat matrimonium, vxor coge-
5 re poteſt virum ſuum ſubdiaconum ad conſummationem matrimonij, expreſſus caſus in extrauagan. Ioannis vigeſimi ſecundi, quæ incipit, Antiquæ. de voto. Abb. in cap. 2. de conuerſio. coniugat. circa princip. gloſſ. in cap. 1. de voto, lib. ſexto. Vnde partus qui poſtea naſcitur ab hac copula, quia lege probatus eſt, legitimus dicitur, & ad ordines promoueri poteſt, contra id quod diximus de religionis ingreſſu; idem erit etiam poſt conſummationem ma-

trimonij

monij, ſi vir fiat ſubdiaconus vxore, aut conſentiente, aut renitente non interpoſita Epiſcopi auctoritate: manet enim illæſum matrimonium, & hic ſubdiaconus omnino tenetur perſeuerare in reddendo debito vxori. c. 1. de conuerſio. coniugat. S. Thom. 4. diſtin. 37. q. 1. art. 2. Ideo naſcitur proles legitima, ſiue ipſe ſubdiaconus exigat debitũ, ſiue vxor: nam ipſe peccat grauiter exigẽdo; at nõ præiudicat proli, quæ eſt legitima; vt expreſſim tradit Raym. in tit. de fil. presby. verſic. pone quòd aliquis. debet etenim interuenire decretum Epiſcopi, vt conualidetur iſta ſeparatio, d. c. ſignificauit. d. c. ſi vir & vxor. & ipſa debet cogi vouere continentiam. cap. ſi quis coniugatus. 27. q. 2. & cap. coniugatus. de conuerſio. coniugat. quo caſu, ſi hæc fiant, tanta eſt tori ſeparatio, vt ſi poſtea copulentur, proles ab Eccleſia nõ agnoſcatur quoad ordines; vt diximus ſupra in eo, qui ingreſſus eſt religionem cum auctoritate Epiſcopi, gl. d. c. miniſtri. Abb. in d. cap. litteras. ſed agnoſcetur ſi voluerit iſta ꝓles ingredi religionem, ſicut narratur de Vrbico Aruerniorum Epiſcopo, cuius vxor, cum promiſſam in ſęculo continẽtiam ſeruare nõ valeret, tanta temeritate, & importunitate ipſius Epiſcopi domum, etiam noctu adijt, vt eum ad conſuetos tori complexus attraxerit, indeq; nata filia eſt, quę ad religionis profeſſionem admiſſa eſt, vt ſcribit Greg. Turon. hiſt. lib. 1. c. 39.

Eſt autem hoc loco illud adnotandũ, quòd vxoris renitentia non poteſt impe
10 dire, q̄n ſacer ille ordinis character in viro imprimatur actu, & habitu: fit enim vere ſubdiaconus, & irregularis efficitur quo ad hoc, quòd executionem non habet eius ordinis, nec ad altiores aſcendere, nec ad beneficia admitti põt. d. extrauag. Antiquæ; nec quidẽ vxore mortua, ſemper enim egebit diſpenſatione, vt ab hac irregularitate liberetur, ꝑ illã vxo-
11 ris renitentiã, at ſi ab initio ante cõſummationem vxor conſenſiſſet, etiam ſine auctoritate Epiſcopi, viuente ea executionem quidem ſuſcepti ordinis non habet: at ea mortua ſine vlla diſpenſatione ſuſceptum ordinem adminiſtrare põt. Abb. in c. placet. de conuerſ. coniug. apoſtilla magna ad Abbatem. in c. coniugatus. de conuer. coniug. videtur ſentire S. Thom. d. diſt. 37. q. 1 art. 3.

Ex iis illud conſequens eſt; quòd Gręcorum Epiſcoporum filij ex vxore ducta ante epiſcopatum obtẽtum, ſuſcepti
12 poſt adeptum Epiſcopatum, ſunt inhabiles ad ſuſcipiendos ordines, quia nec ipſi Græci adepto Epiſcopatu, poſſunt vti vxore ante ducta; vt expreſſim decretum fuit in ſexta Synodo Conſtantinop. can. 12. At Græcorum Sacerdotum filij, etiã poſt ſacros ordines ſuſcepti ex vxore ante ducta, legitimi ſunt, & apti ad Eccleſiaſtica omnia miniſteria, quia vxori adhuc eos cohabitare Eccleſia tolerat. S. Thom. d. diſt. 37. q. 1. art. 2. & ead. Conſtantinopol. Synodo. d. c. 12. ideo hi filii Græcorum ritu, diſpenſatione non obtẽta promoueri poſſunt. cap. cum olim. de
13 cler. coniu. Idem quoq; erit in omni clerico latino, quem Papa diſpenſarit, vt in ſubdiaconatu vti vxore iã ducta poſſit; hoc enim eſt in facultate Papæ, ſcribit Archid. in c. cum in præterito, diſtin. 84. intelligendo, vt declarat Abbas in d. ca. cum olim. de cler. coniug.

E contra aliquando contingit eum, qui ipſa natiuitate fuit illegitimus, ſucceſſu temporis fieri legitimum; exemplo eſt, ſi quis naſcatur ante matrimonium contractum, illegitimus eſt: at ſi inter parentes poſtea matrimonium contra-

contrahatur,vere legitimus ſit, perinde, ac ij,qui poſt matrimonium naſcuntur. l.fi.C.de natu.lib.Archid.diſt.3 5.q.7.in princ.& diſt.56.in c.Oſius: ideo promoueri ad omnes ordines,& dignitates poſſunt,diſpenſatione nō petita, niſi ad Epiſcopatū:in quo obtinendo,egent diſpenſatione: Abb.in c.ad extirpandas,de fil. presby.& licet gl.in c.innotuit, de elect. videatur ſentire, quòd ꝓmoueri etiam poſſunt ad Epiſcopatum, tñ id non eſt tutū in conſcientia, vt ſentit Silu.in ver. Illegitimus.q.3.Cautius igitur agent, ſi diſpenſari petant. Vt autem ſubſequens matrimonium reddat prolem antenatā legitimam,neceſſe eſt,vt tempore conceptionis inter ipſos parentes poſſet conſiſtere matrimonium; alioquin ſi impedimentum ſuberat,quia alter forſan coniugatus erat,ſi auferatur tale impedimentum,& ipſi contrahant,ille partus conceptus durante impedimento non pōt fieri legitimus,qui fil.ſint legit.c.tanta, vbi Doc.& in auth.quib.mo.natu.effic.legit. circa princ.Sil.d.q.3.Et licet aliqui dixerint inſpiciēdum tp̄s natiuitatis, per tex. in c.cum in cunctis,ibi ſit natus,de elect. vt ſentit Hug.3 5.q.7.in princ. & ibi Archi.tamen cōmunius concludunt Doct. in tempore conceptionis,vnde ſi vir cōiugatus prægnantem reddiderit mulierē ſolutam, quæ peperit eo tempore, quo hic coniugatus ſolutus eſt ab vxore mortua,& poſtea ſimul cōtrahant,ille partus non poteſt eſſe legitimus virtute huius matrimonij, niſi mulier ipſa tempore conceptionis forſan neſciuiſſet hunc virum eo tp̄e fuiſſe cōiugatum, ita ſcribit Bern.in d.c.tanta Hoſt.& glo.1.& Zab. q.11.in nouiſſ.alias ſi ſciuiſſet,nullo modo eſſet legitimus tex.in d.c.tanta.

Quod autem diximus ſubſequēs matrimoniū reddere legitimum eum, qui natus fuerat illegitimus,ꝓcedit in eo, q̄ cōcipitur,& naſcitur ante matrimoniū: at ſi concipiatur ante,ſed naſcatur cōtracto matrimonio, habet perinde vere in-
15 genuus,ac natus,& conceptus in matrimonio.Hoſt.d.c.tanta, Zab.d.q.11.

Ad hęc de illo opportune tractari cōtingit, qui exiſtens clericus in minorib. beneficiatus, de concubina filios genuerit,eamq; poſtea in vxorem ducat, certe proles illa ſit legitima.Io.And.in reg.ſine culpa li.6.Zab.in d.c.tāta.q.4. in nouiſſ. ſcriptis; idē quoq; erit ſi monachus anno profeſſionis pendente ex concubina filium ſuſceperit, quam poſtea in vxorē duxerit,eſt legitimus filius, Philip.Frāc. in d.c.tanta.q.5.

Hinc illud conſequitur,quòd ſi extrema tp̄a conceptionis, & cotnracti matrimonij fuerint habilia, etiā ſi medio tp̄e adfuerint impedimenta,quæ ceſſarunt;
16 nihilominus proles erit legitima; exemplo eſt ſi vir, & mulier tp̄e conceptionis erant ſoluti,poſtea vel vterq;,vel eorum alter tranſit ad nuptias alienas; defunctis ipſorum coniugibus, ſi inter ſe velint contrahere,proles quæ cōcepta erat primo tp̄e,quo ſoluti erant,ſit legitima, non obſtantib.nuptijs alienis interpoſitis.Abb.in d.c.tanta, Not.ſm Io Andr. in d.reg.ſine culpa,in mercur.Alberi. in verb.Illegitime, verſ.quid ſi nato. Abb. in cap. ad extirpandas, de fil. preſbyte. ſufficit enim vt extrema conceptionis, & matrimonij tempora habilia ſint, vt ibi per eum:ex quibus concluditur, omnes prædictos rite promoueri poſſe, tamquam legitimos : In qua re illud eſt notatu dignum, quòd ſi is,qni ex fornicatione natus eſt, ante matrimonium ſubſequens, promoueatur ad ordines : ſubſecuto matrimonio ſit quidem legitimus, ſed illa indebita or-

dinum

dinum ſuſceptio non conualidatur, nec habet ordinis executionem, nec aſcēdere ad altiores pōt ſine diſpenſatione.ſcripſit Vinc.in c.innotuit.de elec.quem refert,ac probat Archi. in c.Oſius,diſ.56. quod eſt memoria dignū,ſ.quod matrimonium aufert illegitimitatem, ſed non aufert irregularitatem ex illegitimitate contractam in ſuſceptione ordinum.

Huc ſpectat, quòd ſi ab initio matrimonium non tenuit, vel ex imperfectione conſenſus, vel ex defectu formę impoſitæ ex Conc.Trid.ſeſſ.14.c.1. de Refor. & interim filius naſcatur, poſtea matrimonium conualidetur, vel ex pleno conſenſu,vel ex integra obſeruatione formę, filius ille redditur legitimus,qui fuerat illegitimus; item exemplo eſt ſi furioſus contraxerit,& genuerit, & ceſſante furorę perſeueret in cōſenſu,legitimatur partus.Zab.in d.c.tanta q.9. in nouiſſ. ſcriptis:idem erit ſi infidelis, & Chriſtianus contraxerint matrimonium, quod cum ſit nullū,ob diſparitatem religionis, partus eſt illegitim⁹:ſi poſtea accedat baptiſmus in coniuge infideli,cōualidatur matrimoniū, & partus redditur legitimus ex ſententia Gaſp. Calde. & Zab.in d.c. tanta.q 8.licet Abb.ibi,poſt Io.And.contrarium ſentiant: quorum nimis rigoroſa eſt opinio, ideo viderentur iſti omnes poſſe promoueri ad ordines ſacros:nam ex decreto Innocentij ad Ruffum,& Euſębium(quod præfatus Abbas,& Ioānes And. nō viderūt) vere filij legitimi putantur.c.deinde,diſ.26.& 28.q.1.c.nūquid.

Ad idem dubitationis genus ſpectat ſi duo ab initio ſcienter contraxerunt in
20 gradu conſanguinitatis, vel affinitatis, cum nullum ſit matrimonium, proles eſt penitus illegitima; etiam ſi Papæ diſpenſatio cōualidet poſtea matrimoniū, non aliter ei filij erunt legitimi, quàm ſi Papa in diſpenſatione hoc de eis legitimandis exprimat.Philip.in d.c.tanta.q. 5.& ibid.Zab.q.10.in nouiſſ.& ideo inoleuit ſtilus litterarum Rom.Curiæ cum clauſula, quòd ꝓles ſuſcepta declaretur legitima, pōt enim Papa efficere vt ſua prouiſio inducat plenum effectum,etiam
21 quoad præterita.Clem.1.de immun.Eccleſ.& habeat vim in reuocanda conſtitutione præterita,& effectus inde ſequutos; adeo quòd excōicatus vigore alicuius conſtitutionis illa poſtea reuocata ſic volente Papa non indigebit abſolutione: quod eſt notandum ad hoc, quod Papa auferre pōt impedimenta, quæ erant tēpore conceptionis;quod confirmat Silu. in ver.abſolutio.3.ver.ſecūdū vtrū Papa.

Hęc eadem procedunt ſi ſubdiaconus contraxiſſet matrimoniū, & filios genuiſſet,poſtea à Papa diſpenſatus ſit ſuper eo matrimonio,filij debent expreſſim legitimari, vt cenſeri poſſint legitimi; Idem
22 ī Monacho, vel Monacha ꝓfeſſis matrimonium contrahentib.& procreantib.ſi diſpēſentur à Papa ad dictum matrimonium,filij nati ante diſpenſationē, vt ſint legitimi debet expreſſim declarari: Hoc tamē in profeſſis vix vnquam poteſt cōtingere;quia non ſolum Papa diſpenſare non vult,ſed dubitatur an poſſit, de quo vide Tabien.in verb.diſpenſatio.num.7. Silu.in verb.votum.4.q.5. c.cum ad, de ſtat.mon. & ex ijs conſtat hos filios non
23 eſſe ordinandos niſi diſpenſatos, & legitimos declaratos.

De illegitimis,qui tamquā legitimi habētur.

CAP. V.

1 *Ex matrimonio putatiuo proles eſt legitima.*
2 *Ex matrimonio putatiuo ex dubio iuris proles an ſit legitima.*
3 *Opinionem ſequens ſui doctoris, vel confeſſoris an ex-*

an excuſetur à peccato.

4 *Dotalibus inſtrumentis omiſſis proles eſt legitima iure canonico, non ciuili.*

5 *Interdictum Eccleſiæ non impedit, quin proles naſcatur legitima.*

6 *Excommunicati gignunt prolem legitimam.*

7 *Litis pẽdentia nõ obeſt proli, quin ſit legitima.*

8 *A Maritis duobus viuis eadẽ mulier ab vroque ſuſcipit prolem legitimam.*

9 *Matrimonium per verba de futuro, an per copulam dicatur validari.*

Matrimonium per verba de futuro hodierno iure non habet locum.

10 *Ex matrimonio ſimulato natus, non debet promoueri ſi ſciat ſimulationem.*

Matrimonia præſumpta omnino ceſſant hodie & ob id ceſſat diſpoſitio c. Is qui, de ſponſ.

11 *Ex matrimonio ſimulato natus, in foro contentioſo habetur pro legitimo.*

Seruorum filij ſunt legitimi, etiam quoad ordines.

OPinio quoque legitimos facit
eos, qui ex vero matrimonio
nati non ſunt; nam ſi palam
inter cõſanguineos, vel affines
ignorantes contrahatur matrimoniũ, nõ
tenet, ſed eorum opinio prolem gignit
legitimam, dum durat bona fides; ita qđ
ſi alter coniugum ſcierit, alter ignorarit
impedimentum, proles adhuc naſcitur
legitima; ſenſerat Rai. quẽ ad hoc refert
Ant. Flor. 3. tit. 29. c. 4. in princ. tex. in ca.
cum inter. c. ex tenore, & c. referente, qui
fil. ſint legit. cum gl. ideo promoueri poterunt,
Archiepiſ. Flor. ibid. in his enim
reb. præfertur opinio veritati: Abb. in d.
1 c. ex tenore, circa fin. Quinimmo oẽs nati
de putatiuo matrimonio ſunt legitimi,
quo ad ordines. Abb. in d. c. ex tenore circa
fi. per illum tex. iuncta gl.

Sunt autem ita demum vera hæc oĩa,
ſi parentes publice matrimonium contraxiſſent,
alioquin ſi clam, quia præſumitur
fraus, proles eſt illegitima: Abb. in
d. c. ex tenore, in fin. tex. in c. cum inhibitio,
de cland. deſpon. gl. in d. c. referente:
huiuſmodi enim ignorantia non excuſaret:
Ant. Flor. d. tit. 29. c. 4. præſertim hodie,
cum ex Cõc. Trid. publicari debẽt
nuptiæ: Vnde ſi clam fierent, nulla prætẽdi
ignorãtia poſſet: ſeſſ. 24. c. 1. de Refor.
Hæc etiam non ſolum vera ſunt in ignorantia
facti, ſed & in ignorãtia iuris: quæ
ſi adfuerit in coniugib. vel eorum altero,
& ꝓbabilis ſit, vt in muliere, ruſtico, milite,
idiota, partus erunt legitimi. l. qui in
prouincia. ff. de rit. nup. per quam legem
ita concludit Abb. in d. c. referente, in
fi. & in c. perlatum, verſ. nota ſingulariter,
& ĩ c. ex tenore, vltimis verbis: expreſſius
in c. per venerabilem, col. vlt. verſ. in glo.
ibi dubitari, qui fil. ſint legit.

Propterea, ſi ſcholaris canoniſtæ, vel
Theologi alicuius auditor, dubitãs ex
dubio iuris, an ei liceret Tu'liam vxorẽ
ducere, eam duxerit credens po'ius ſui
2 doctoris opinioni, quàm aliorum, & caſus
ſit obſcurus, proles erit legitima, licet
in veritate poſtea probetur verior cõtraria
opinio: & eſt ratio huius rei, quia ſequens
opinionem ſui doctoris obſcuro
in caſu excuſatur etiam à peccato. Silu.
in verb. opinio. Abb. in c. Capellanus, de
fer. ſeruata diſtinctione, quam ponit S.
Thom. quodl. 3. art. 10. ſ. in ijs, quæ non
pertinent ad fidem, vel bonos mores; idẽ
in ſequen. opinionem ſui confeſſoris ꝓbi,
& eruditi. Iſtis enim caſibus huic proli
non erit neganda promotio ad ordines,
aut ſaltim facile concedenda diſpenſatio,
quia in matrimonijs contrahẽdis
poſſunt emergere multa dubia iuris, vt
probat Silu. in verb. Matrimonium. 6. q.
3. vnde excuſarẽtur credentes bono viro.

Illud autem nulla vnquã ratione excuſabo,
ſi alter coniugum ignorantiam
3 iuris, vel facti velit prætendere, quando
non obſeruauerint formam ſubſtantialẽ
matrimonij, præſcriptam a Conc. Trid.
d. ſeſſ. 24. nam excuſari nõ poſſunt, quin

& nul-

& nullum ſit matrimonium, & ipſi puniendi, & proles illegitima; ſunt enim in culpa in ignoratione rei tam frequẽtatæ, & notæ: Horũ igitur filios poſt Cõcil. præfatum nõ admittam ad ordines niſi præuia Pontificis diſpenſatione.

Eſt etiam hoc loco illud adnotandũ, quòd etſi Iure ciuili, filij, qui naſcuntur
4 ante dotalia inſtrumenta, ſint illegitimi; Tamen iure canonico legitimi ſunt, quia ſine dote tenet matrimonium: Ideoque cum in ſuſcipiendis ordinibus ſacris inſpiciẽdum ſit ius canonicum, merito iſti promoueri debent, Alberic. in verb. Illegitime, circa fi. Archid. 30. q. 9. in princ. ſufficit. n. illa opinio publica matrimonij contracti, tametſi ſcriptura non conſtet.

Eadem opinio facit etiam legitimam eam prolem, quæ cõtra interdictum Eccleſiæ naſcitur, nam ſi tori ſeparatio fiat
5 etiam de conſenſu coniugum, & Epiſcopo approbante; tamen ſi rurſum commiſceãtur, proles naſcitur legitima: quinimmo & ſi Epiſcopus eis interdixerit ſub excõicationis pœna ipſo facto incurrenda, ne copulentur, & ipſi contrauenietes prolem edant, eſt legitima. Abb. in c. litteras, de fil. presb. c. 1. & 2. de matrim. cõtr. contra interdic. Eccleſ. Idque non ſolum
6 verum eſt in prohibitione vſus matrimonij iam contracti, ſed etiam in prohibitione matrimonij contrahendi d. c. 1. & 2. Eſt autem ratio, quia nati ab excõicatis nõ ex hoc ſunt illegitimi, imo & quoad ordines, & reliqua omnia habẽtur inter legitimos, vt diſputauit Barthol. Brix. in ſuis quæſtionibus. q. 55. incip. Quidã in faciem Eccleſiæ: quem referr, ac probat Alberic. in verb. Illegitime; quia adhuc extat matrimonium, tradidit idem Zab. in c. cum inter. q. 2. qui fil. ſint legit. in nouiſſ. ſcriptis, citat Brix. q. 63. quia forſan ordo ſui voluminis diuerſus erat à volumine Alberici.

Quinimmo & ſi parentes per contumaciam excõicati fuerint, pendente lite ſuper matrimonio, & per ſententiam ſeparetur, ea contumacia parentum nõ poterit præiudicare filijs, vt patiantur defectum illegitimitatis, vnde habebũtur in-
7 ter legitimos, vt concludit Zab. in d. c. cũ inter. 3. oppoſit. in nouiſſ. ſcriptis: litis. n. pendentia ſuper matrimonio non impedit, quin filij ſint legitimi. Abb. in d. ca. cum inter, per illum text. etiam ſi poſtea declaretur nullum matrimonium, vt ibi per eum: videntur enim perſeuerare in quaſi poſſeſſione matrimonij, ſicut & in alijs omnibus cauſis. c. 2. vt lit. pend. idẽ quoq; erit, ac multo magis ſi interpoſita fuerit appellatio; cum perinde ſit, ac ſi nõ fuiſſet iudicatũ c. venientes, de iureiu. & in hoc caſu ſcripſit Aegid. & poſt eũ Zab. in d. c. cũ inter. q. 1. i nouiſ. ſcriptis.

Hinc illud ſequitur mirabile, vt filij nati ab eadẽ muliere duob. viris ſimul viuẽ-
8 tib. poſſint oẽs ſimul eſſe legitimi: finge verum matrimonium per ignorantiã iudicis, aut falſas probationes reſciſſum; & ob id vxorem alij nupſiſſe, poſtea in litẽ reduci primum matrimonium pp veras ꝓbationes forſan nuper repertas: certe liberi tã primi matrimonij quàm ſecundi erunt legitimi, & promoueri poterunt ex præmiſſis: Rurſum finge virum abeſſe diu, & nũtiũ allatum eſſe vxori, ipſum mortuum eſſe, & propterea ipſam trãſiſſe ad ſecũdas nuptias pmiſſu Iudicis; primo viro redeunte debet ei reſtitui vxor, & tamen vtriuſq; coniugij proles eſt legitima, & promoueri ſine diſpẽſatione poteſt: quia vnius ex coniugibus ignorãtia probabilis excuſat filios ab illegitimitate; & quod ex duob. viris conuenientib. vna vxor poſſit vtramq; prolem legitimam ſuſcipere tradit Zab. in d. c. per uenerabi-

natabilem. §. videbatur, oppoſit. 4. & q. vlt. in nouiſſ. ſcriptis.

Ad hæc cõcinne eſt illud, quod ſi duo
9 contraxerunt per verba de futuro ſecuta copula tranſit in matrimoniũ, & proles q̃ naſcitur, iure canonico in foro iudiciali hr̃ legitima, quaſi ex matrimonio nata. c. is qui. de ſpõſ. ita quòd, ſi poſt copulam alter eorum alij nubat per verba de p̃ſenti, nil actum putatur. d. c. is qui. & ꝓles ſi naſceretur, haberet̃ ꝓ illegitima: quæ ſimpliciter inſpecto iure veteri ꝓcedunt in foro iudiciali, at in foro conſciẽtiæ hoc non ita procedit, q̃a copula ſola ſine intentione matrimonij non efficit, vt verba de futuro efficiãt matrimoniũ; ideoq; ſecundum matrimoniũ de p̃ſenti in foro conſcientiæ præualet primo de futuro, cũ copula carente intentione cõſummandi, vt colligitur ex S. Thom. in quodlib. 5. ar. 15. Vnde cũ ex primis & ſecundis nuptijs filij ſint nati, ſequitur ꝙ etiam ſecundi matrimonij filij in rei veritate ſunt legitimi, ergo vtriuſq; matrimonij ꝓles eſt legitima, ſed diuerſis modis; nã filij matrimonij primi ſunt legitimi ĩ foro iudiciali ex p̃ſumptione iuris, per d. c. is qui, etiã ſi in copula nõ affuiſſet intentio cõſummandi matrimoniũ: & filij ſecundi matrimonij facti per verba de p̃ſenti in foro cõſcientiæ ſunt legitimi, q̃n copula primi matrimonij non fuit cũ intentione conſummandi; & ſic vtraq; ꝓles eſt diuerſis reſpectib. legitima, ſ. illi in foro iudiciali, iſti in foro conſcientiæ: & ſic primi permittuntur ꝓmoueri ſic iure illis fauente, iſti promouebũtur ex certificata cõſcientia. Sed bene verum eſt, quòd ſi in iudicio fuiſſet declaratũ primum matrimonium tenere, & ſecundũ eſſe inualidum, poſſet iudex repellere filios iſtius ſecundi matrimonij, ne ordinari poſſint: ſed ſi nemo eos repellat, ipſi certificati, & tuti in conſcientia ordinari poſſent, & ſic non ipſo iure repelluntur, ſed per ſolã exceptionẽ, forſan ob ſcandalũ populi: Sed ſi primũ matrimoniũ p verba de futuro, in conſummatione habuit intentionẽ conſentiẽdi, tũc filij primi m̃rimonij fuiſſẽt ĩ vtroq; foro legitimi, & ordinari legitime poſſent; & filij ſecũdi in vtroq; foro eſſẽt illegitimi, & nunq̃ ordinari poſſent, niſi diſpenſati.

Quæ res procedit iure veteri, at iure hodierno ex Concil. Trid. notandũ eſt, ꝙ tex. in d. c. is qui. videt̃ non ſolum correctus, ſed inutilis, nã hodie ceſſant oĩno matrimonia p̃ſumpta ex d. Conc. Trid. q̃m certa, & exp̃ſſa forma cõtrahi debẽt, ſeſſ. 24. c. 1. ideo cõſequens eſt, vt oẽs tractatus, & diſputationes excitatæ p Doct. occaſione d. c. is qui. ĩ futurũ ceſſare debeant: nã poſt d. Cõc. impoſſibile eſt ponere verba de futuro cũ copula inducere matrimoniũ: vnde cũ ſola verba de p̃ſenti, & alia de q̃b. in d. c. 1. inducant verum matrimoniũ, cõcludendũ eſt quòd à die d. Cõc. ſemp natus ex illo matrimonio ſecũdo per verba de p̃ſenti cõtracto, eſt in vtroq; foro legitimus, & natus ex primo p verba de futuro cum copula in vtroq; foro eſt illegitimus, ex prædictis; vno caſu poſſet ſuffragari adhuc hodie d. c. is qui, ſ. quòd ſi cõtraxiſſent p verba de futuro ſecuta copula, & ſi nõ eſſet verum matrimoniũ, poſſet tñ eccleſia eos cogere ad cõtrahendũ in forma eccleſiæ poſt impoſitã pœnitentiã. c. ex literis. de ſponſa. & c. à nobis de deſpon. impub.

Et ex præmiſſis dico, quòd ſi matrimonium ſit ſimulatũ, filius in foro cõſciẽtiæ ſi eſt certus de ſimulatione cõtractus, forſan per relationẽ ipſorũ parentum, debet quaſi irregularis, & illegitimus abſtinere, ſicut dicemus aliàs de filio ex adulterio nato, quia cum conſenſus intimus

non interuenerit, matrimoniũ peccat in eſſentia.c.tua nos.de ſponſ.S.Th.4.diſt. 27.q.1.ar.2. ideo nõ fuit excuſatio igno rationis iuris, vel facti in parentib. ſed peruerſitas; quæ eũ legitimare non põt: tñ ſuam iſte filius ſequi debet conſcientiã,
10 inſpecta intrinſeca credulitate; nã ſi non credit atteſtationi parentum, põt pmoueri, vt dicemus infra in illegitimo promoto: In foro tñ cõtentioſo hic habetur pro legitimo.d.c.tua.& arg.gl.in c.vt clerici.de regul. Qui caſus ſimulationis pcedit qñ vtriq; parentes ſimulauerunt; ſed ſi vnus tm̃ ſimulauerit, nõ eſt tale dubium; quia bona fides illius, qui conſenſit ſufficit, vt hic habeatur pro legitimo & quod promoueri poſſit: quia licet in veritate, & in foro pœnitentiali non ſit matrimonium; tñ (vt dixi ſupra) in foro iudiciali habetur tanquam verum ma-
11 trimonium. d.c.tua nos. & non tenetur credere vni ipſorum circa ſimulationẽ; & erit idem ius ſicut, qñ vnus ignorauit impedimentum, vt diximus in princ. huius c. quæ res, quòd ſ. talis filius putet ſe legitimum, multo magis vera eſt ſi ille, qui ſimulauit poſtea ad conſiliũ vel præceptum confeſſoris continuauerit in cohabitando tali coniugi; nam & ſi tali ex præcepto & obedientia non poſſit illud matrimonium ſtabiliri, quia ipſe nõ intendebat conſentire in eã, ſi nõ eſſet obligatus, vt plene tradit Silu.in verb. matrimoniũ.4.q.10. ex ſnĩa Alex.de Neu. tñ vni⁹ bona fides ſufficit ad fauorẽ filij, vt promoueri, & promotus exercere poſſit.

Eadẽ quoq; opinio facit vt ij, qui illegitimi ſunt, quo ad ciuilia munera, tamẽ quo ad ordines ſint legitimi, exẽplo ſunt filij ſeruorum, qui ordinari quaſi legitimi ſine diſpẽſatione poſſunt, ſi ex ſeruorum coniugio naſcantur.c.1.de coniug. ſeru. quod etiam verum eſt, ſi coniuges diuerſi ſtatûs, & conditionis ſint; vt puta pater liber, & mater ſerua; nã inter hos ſcientes tenet matrimoniũ c.2.de cõiug. ſeru. ppea ſiue ſcientes, ſiue ignorantes contraxerint, ſemper proles eſt legitima cum onere ſeruilium obſequiorum, vt concludit Zab. in d.c.ex tenore. qui fil. ſint legit.in nouiſſ.ſcriptis; etiã ſi nata ſit lite pendente, ſup diſſolutione huius matrimonij, etiam ſententia lata, dum tamẽ per appellationem fuerit reſciſſa.arg.eorum, quę hoc capite ſuperius dicebam⁹. verſic.Quinimmo.ex ſententia eiuſdem Zab.in c.cum inter.eo.tit.ſed ſi poſt litẽ motam à viro contra vxorem ad reſciſſionem matrimonij, eo prætextu, quòd ab initio ignorauit vxorẽ ancillã fuiſſe, ſponte commiſceantur, partus primus, & poſterior ſit legitimus; & lis ipſo facto dirimitur, & perpetuum manet matrimoniũ.c.2.& gl.de coniug.ſeru.limitando hoc, niſi cõmiſceãtur ad mandatum Iudicis, vt ſentit Hoſt.Goff.Innocẽ. quos refert Zab. in d.c. 2. nam eo caſu licet per illud ſolum nõ confirmetur matrimonium, tamen ipſa proles interim naſcitur legitima ex præmiſſis.

Hæc longe magis vera ſunt in caſu cõuerſo, qñ ſeruus eſt vir, & libera vxor, vt tradit glo. Abb. & Zab. in d.c.ex tenore, & videtur caſus in c.vlt.de ſeru.nõ ord.nam ſi qui naſcuntur ex vtroque parente ſeruo, ſunt ad ordines admittendi. d.c.1.de coniug.ſeru. quanto magis altero libero, præſertim matre, durãte quaſi poſſeſſione matrimonij?

De legitimis qui pro illegitimis habentur quo ad ordines ſuſcipiendos.

CAP. VI.

1 *Legitimi quandoque habentur pro illegitimis.*
2 *Sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi poſſunt habire*

habere filios legitimos ex vxore prædefuncta.
3 *Sacerdotum filij multi inſignes viri fuere.*
4 *Presbyterorũ filij, vt promoueri non poſſint, ſufficit etiam ſi putatiui ſint, non veri.*
Pater, & filius, an vno monaſterio viuere poſſint.
5 *Pater, & filius poſſunt ſibi ſuccedere in beneficijs temporaneis, non perpetuis.*
6 *Pater & filius prohibentur ſibi inuicem ſuccedere in beneficijs, etiã ſi in minoribus ordinibus ſint conſtituti.*
7 *Monachus non poteſt ſuccedere in adminiſtratione beneficij ſui patris.*
8 *Pater & filius non ſuccedunt inuicem in beneficijs ad inuicem vnitis.*
9 *Græcorum filij an patri ſuccedãt in beneficio.*
10 *Pater & filius non ſuccedunt inuicem immediate ſecus mediate.*
11 *Sergius pater, & filius eius Papa fuerunt.*
12 *Patri filius ſuccedit interpoſito fratre.*
13 *Frater fratri non parat hæreditatem.*
14 *Nepotes ex filio ſuccedunt beneficio auito.*
Gregorius magnus fuit pronepos Felicis Papa IIII.
15 *Nepotes ex filijs illegitimis ſuccedunt auo in beneficijs.*
16 *Legitimis natis ab illegitimis nil obſtat.*
17 *Decima generatio quid ſignificet.*

Contingit vero aliquando pro illegitimis haberi eos, qui legitimi nati ſunt, & propterea Eccleſia quoad quoſdam ordines, & in quibuſdam Eccleſijs eos non agnoſcit; ſicut
1 ſunt filij legitimi preſbyterorum, vel eorum, qui ſacro in ordine ſunt conſtituti; nam hic non loquimur de ipſorum filijs illegitimis; quia idem iuris eſt, ꝙ & de alijs; & odio ſuis excludũtur, quàm reliqui, & magna difficultate diſpenſantur, aut legitimantur, & cum maiori formula verborum, vt tradit Abb. in c. per venerabilem. col. 4. qui fil. ſint legit.

Preſbyteri igitur, Diaconi, & Subdiaconi legitimos filios habere poſſunt ex matrimonio ante ordines ſacros ſuſceptos, ſiue defuncta ſit vxor, ſiue de mutuo cõ-
2 ſenſu ab Epiſcopo approbato, caſtitatis, vel religionis votum emiſerit; ideo hi filij ante ſuſcepti ordinari non prohibentur. gl. diſ. 56. in ſumma. multi. n. eiuſmodi promoti ſunt ad excelſos honores Eccleſiaſticos: nam Eporum filij fuerunt Gelaſius I. Siluerius I. & Theodorus I.
3 hi etenim Papę fuerunt. c. Oſius, diſt. 56. At Agapitus I. Felix III. Papæ fuerunt quoq; preſbyterorum filij; Deuſdedit Papa primus ſubdiaconi filius fuit; In quibus pontificib. plurimũ errauerant Iuo, & Gratianus adſcribentes tex. d. c. Oſius. Damaſo Papæ ad Hieronymum: cum tamen oẽs Pontifices ibi noïati fuerint & Damaſo & Hieronymo longe poſteriores; errarunt quoq; dum alium patrem alij Pontifici adſcripſiſſent: errarũt autẽ deterius, ꝗ prædictos Pontifices putarũt illegitimos, cum fuerint legitimi, vt ſenſerunt Archidiac. & Domin. in d. c. Oſius. quod mihi videť verius, & veroſimilius, nuſquam enim apud Hiſtoricos conſtat eos fuiſſe illegitimos.

Vt igitur inter preſbyterorum filios, quis dicať, nõ refert an vere ab eis natus ſit, an ſuppoſitus fuerit; quia cum pro fi-
4 lijs eorum habiti ſint, promoueri nõ poſſunt in paternis Eccleſijs; ſi etenim pater aliqua in Eccleſia prælatus, Vicarius, vel Rector fuerit, eius filius illi ſuccedere nõ põt; nec per obitum, nec per reſignationem, nec per aliam quamlibet vacationẽ c. ad abolendã. c. ad extirpandã, & c. qm̃. de fil. preſb. ſed ſi in Eccleſia vna plures dignitates ſint, nil prohibet patrem obtinere vnã, filium alteram, dummodo ſibi non ſuccedant: Ideo pater eſſe Eps, filius vero eadem in Eccleſia canonicus eſſe poteſt. c. conſtitutus. de fil. preſb. idem in diuerſis canonicatib. nã ſi pater ſit præpoſitus, filius in Archidiaconatu conſtitui põt; vel ſi pater ſit præpoſitus, filius poteſt Eps ibidẽ eſſe, ut tradit Hoſt. quẽ

refert,ac probat Abb. in c.ad hæc.de fil. preſb. Pater autẽ, & filius legitimus vno eodẽ monaſterio profiteri,& viuere præuia diſpenſatione nõ prohibentur, vt cõtigit in monaſterio Abbatis Apolo in Thebaide: vt refert prat.ſpirit.c.184. ſi fuerit illegitimus filius, ex generalitate verborũ Cõcil.Trid.ſeſſ.25.c.15.de ref.

Sed & Xenophon Senator cũ duobus filijs Hieroſolymis monachatum ſubijt, Niceph.lib.14.c.52. Abbas quoque Mutius cum filio monachatum ſubijſſe traditur, Caſſian. coll.lib.4.c.27. qui addit illud fuiſſe contra conſuetudinem omnium cœnobiorum; vnde id diſpenſatione factum videtur: at ſecus forſan eſſet, vt ſcilicet non diſpenſaretur, ſed ſi dignitates duæ ſint, quæ adinuicẽ repræſententur, exemplo ſit Epiſcopus, & eius Vicarius, perſonatus, & eius vicaria, cum ſimilib. filius neutrum põt impetrare; nã ſiue pater perſonatum poſſederit, filius nec illũ perſonatum põt impetrare, nec eius vicariam. Goff. quem refert Alber.in verb.illegitime. Archiepiſ. Flor.3.tit.29.c.4.tex.in c.Michael,de fil. preſb.& ibi Abb. quo loco idem dicit eſſe econuerſo, ſi filius fuerit Rector, pater non poterit eſſe vicarius; ex quo conſeqtur, quòd ſi pater fuerit Eps, eodem epatu filius non erit perpetuus vicarius, nec quidem mortuo patre,& tñ ibi præpoſitus, vel canonicus eſſe põt. Idem erit ècõtra, ſi filius fuerit Eps, eo loco pater ppetuus vicarius eſſe non permittitur, ſicut ſi vel pater, vel filius perpetuus vicarius extiterit, alter illum epatum adipiſci nõ põt: ſemper enim iſta vera ſunt, quòd ſicut filius patri in beneficio ſuccedere ꝓhibetur, ita pater filio, Hoſt.in c.ex tranſmiſſa.de fil.preſb. Archi.in c.apoſtolica, eo.ti.quod bene diximus in vicarijs perpetuis, alioqui in temporali, ſ. non ad vitam, ſed ad tps, & filius, & pater inuicẽ poſſunt ſuccedere.cap.conſtitutus.de fil. preſb. Qua ratione ſi pater ſit Archiepiſcopus, filius poterit eſſe ipſius Epiſcopus ſuffraganeus, & comprouincialis; vel econtra, ſed nõ poterit eſſe ſuffraganeus perpetuus in adminiſtratione archiepiſcopatus, quia eo modo referret perſonam patris; quod iure prohibetur.

6 Hæc autem omnia vera ſunt non ſolum in filijs exiſtentium in ſacris, ſed ẽt eorum, qui in minorib.ordinib. ſunt cõſtituti: Nam filius Acolyti, Exorciſtæ, Lectoris, Hoſtiarij, vel clerici legitimus eſt, ſiue in ipſo ordine ſit natus, ſiue ante.c. 1.& 2.de cleric.coniug.ſcripſit Io.An.in regula ſine culpa, lib. 6. quem approbat Abb.in cap.per venerabilem, col.penul. verſic. in glo.verſicu. adulterinis, tradit Zab. in c.tanta.q.4.qui fil.ſint legit.& ſupra diximus: Si igitur hic Acolytus, vel clericus beneficium dimittat ob matrimonium cõtractum, vel quamlibet aliã cauſam, filius eius in eo inſtitui nõ põt, ob eandem rationem, cum iura non diſtinguant minores ordines à maioribus,

7 quo ad ſucceſſionẽ beneficiorum: hinc illud notatu dignum eſt, quòd ſi monachus beneficiũ obtinuerit, filius eius in illo ſuccedere ei non poterit: vnde ille caſus deciditur, quòd ſi vel pr̃, vel filius beneficium poſſederit, quod vniatur, & incorporetur poſtea alicui monachorũ cõgregationi, & alteruter ipſorũ fiat monachus, nõ poterit fieri rector, aut adminiſtrator in illo beneficio ſic vnito, eadem ratione ſucceſſionis, ſ. ſi immediate monachus ſuccederet: nã ſi aliæ mediæ perſonæ interfuiſſent in regimine eius bñficij, nõ diceretur patri ſuccedere, ſed ſuo anteceſſori, & eo caſu non eſt prohibita ſucceſſio, vt in filijs, & beneficijs presbyterorum, vt paulo inferius dicemus.

Hinc

Hinc quoq; abſoluitur alia quæſtio, quòd ſi pater, & filius habeant ſingulas eccleſias, quæ poſtea inuicem vniantur; certe vnus eorum erit titularis, alter Vicarius dum viuunt: ſed altero decedente
8 is, qui ſuperſtes eſt, non poteſt integrum beneficium vnitum obtinere ſine diſpenſatione; quia ſic inuicem viderentur ſuccedere; & ita Clemens Papa diſpenſauit, vt ſcripſit Vincen. Hoſt. & Abb. in d. c. ex tranſmiſſa, in fi. de fil. presby. & ſic oībus præmiſſis caſib. opus eſt diſpenſatione à Papa obtinenda, qui perraro diſpenſat. c. ex tua. de fil. preſb. gl. di. 56. in ſumma.

Plurib. tamen modis pręmiſſa omnia limitari, & declarari poſſunt: Primo q. dem in filijs græcorum preſbyterorum hæc non procedent, quia cum toleratū ſit ab Eccleſia illos vxore vti in ſacerdotio, ideo nulla turpitudo cenſetur, ſi patri filius in beneficio ſuccedat, & ita ſenſit Archiep. Flor. tit. 29. c. 4. in fin. Sed cū veneratione tanti viri, hoc verum eſſet ſi
9 ratio iſtius prohibitionis eſſet turpitudo; at quia eſt odium ſucceſſionis, vt cōſtat in c. ad extirpandas, de fil. preſby. ſequitur vt eadem ratio ſucceſſionis ſit in græco, atque in latino: & conſequenter eodem iure cenſeri debeant: Sed bene verum eſt, quòd tales græcorum ſacerdotū filij, etiam in ſacerdotio ſuſcepti, licet patri non ſuccedant, ad latinam Eccleſiam admittuntur, cum ſint legitimi c. cum olim. de cleric. coniuga. vbi Abb. Poſita etiam pro uera ſententia Archiepiſ. Flor. illa nō procederet quando gręcus uxorem duxiſſet poſt ſuſceptum ordinem ſacrum; nā etſi græcorum matrimonium cōtractum poſt ordines teneat, Tabien. in uerb. Hæreticus. nu. 45. uerſi. ex quib. patet. Tamen talis ꝓles eſt odioſa, ſicut filij latinorum, & refricat eandē turpitudinem, ut ad ſenſum patet: Multoque magis hæc uera erūt in monacho græco, ſi contrahat, quia cum ob uotum non teneat contractus; proles erit illegitima: Tabien. d. uerſ. ex quib. patet: & patri nullo modo poterit ſuccedere in beneficio, ſiue ob turpitudinem, ſiue ob ſucceſſionem.

Declaratur ſecundo, quòd filius non ſuccedat patri, procedit immediate; at ſi
10 tertia pſona interceſſerit; quia filius illi tertio ſuccedere uidetur nō patri, admit
11 ti pōt: olim etenim Sergius III. pater, & Ioannes XI. eiuſdē filius, ambo interpoſitis medijs Pontifices extiterunt, ſi Platinæ credimus in Ioanne XI.

Eſt autem hoc loco animaduertēdū, quòd media perſona facit locum huic ſucceſſioni, etiā ſi non poſſederit beneficium de iure, ſed de facto tm̄, titulo aliquatenus colorato: nam & ſi illo iure priuetur, uel declaretur nullū ius habere, tn̄ filius, qui immediate patri non potuerat ſuccedere, poterit ſuccedere uirtute iſti* mediæ pſonę de facto poſſidentis. arg. ff. de inoff. teſta. l. poſthumus. §. ſi qs ex ijs. ubi Alber. hoc notat & idē Alb. in uerb. illegitime. uer. de filijs. Abb. in d. c. ad extirpādas. unde illud cōſequitur, ꝙ duos, uel plures filios habens, ſi unus ipſorum diſpenſetur ad obtinēdum beneficium
12 patris, iſq; cedat, uel decedat, alter frater admitti ad idē beneficium pōt, quia non patri, ſed fratri uidetur ſuccedere. Archiep. Flor. d. ti. 29. c. 4. in fi. Abb. in d. c. ad extirpādas. & in ſucceſſione bñficij fratris ceſſat illa ratio ꝓhibitionis, q̄ eſt
13 in patre: qa nunq̄ frater putatur tm̄ affici erga fratrē, ut ſtudeat illi parare hæreditatē: gl. & Archi. in c. apoſtolica, 8. q. 1. Ideo Steph. II. & Paulus I. fratres in pōtificatu ſibi īuicē ſucceſſerūt Plat. in Paul. 1. & alij recentiores. Sic S. Leādro fratri Epō Hiſpalenſi ſucceſſit B. Iſidorus:

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Tertia declaratio, hæc locum habent in filijs, vt ſuccedere nõ poſſint, at nepo-
14 tes ex filijs auo ſuccedere in beneficio nõ prohibentur; quia de ijs lex expreſſiſſet ſi voluiſſet, vnde ex oĩum ſentẽtia deſcendentes vlterioris gradus omnes admittuntur ad ſucceſſionem eiuſdem beneficij aui, vel cuiuſcũq; ſuperioris aſcẽdentis, quia cùm hæc pœna odioſa ſit, reſtringenda eſt, de pœn. diſt. 1. c. pœnæ. Alberi. in d. verb. illegitime. Summ. cõf. tit. de fil. preſb. c. 8. cum trib. ſeq. quod patet in Gregorio magno, cui proauus fuit Felix. PP. IIII. vt ſcribit ipſe Greg. hom. 38. ex 40. & Ioannet. in vita ipſius Felicis: idem ſcripſit Io. Papa IX. in vita Gregorij eiuſdem in principio.

Vnde illud quoque cõſequitur, quòd nepotes legitimi ex illegitimis filijs ſacer-
15 dotum poſſunt in beneficijs auorũ ſuccedere; vt expreſſim tradit gl. in d. c. apoſtolica, & ibi Archi. & Ant. Florent. d. tit. 29. c. 4. in fi. gl. in c. 1. diſ. 56. cui rei adſtipulatur, quòd Chriſtus Dñs noſter, & ſacerdos ſummus carnẽ de Dauid duxit interpoſitis mulieribus impudicis. c. dñs diſ. 56. & ibid. Arch. & ſcribit S. Hieron. ſup. Matth. c. 1. Notandum (inquit) in genealogia Saluatoris, nullã aſſumi ſanctarum mulierum; ſed eas quas ſcriptura reprehendit; & poſt pauca, vnde & in conſequẽtib. Ruth Moabitis ponitur, & Berſabe vxor Vriæ, & quæ ſequuntur: ideoq; hinc notandum eſt nunquam legitimã prolem pati impedimẽtum canonicum ad ordines ſuſcipiendos, licet parentes il-
16 legitimi ſint; contra quam ſentẽtiam videtur tex. Deuteron. c. 23. in hæc verba; Non ingredietur de ſcorto natus in Eccleſiam Dei, vſque ad decimã generationem: tñ ille tex. illis verbis decimam generationem, intelligitur, i. perpetuo dum
17 viuit: vt intelligit eo loco Anto. Fonſec. in additio. ad Caietan. deinde ille text. etiam poteſt intelligi vt iacet, vſq; ad decimam generationem; ſi legitimi ex illegitimis nati ſequantur vitia auorum, & proauorum. ita ſoluit Zab. in d. c. per venerabilem. vltimis verbis qui fil. ſint leg. in nouiſſ. ſcriptis: Quæ ſufficere mihi videntur quo ad illegitimorum tractatum abſoluendũ, circa ordines ſuſcipiendos; nunc ſupereſt, vt diſcutiamus quid iuris ſit, ſi illegitimi iam promoti ſint.

De illegitimis iam promotis an adminiſtrare poſſint,

CAP. VII.

1 *Illegitimus promotus cum putaret ſe eſſe legitimum, abſtinere debet.*

2 *Illegitimo dans ordines priuatur ordinãdi poteſtate.*

3 *Illegitimum ſe eſſe dubitans, non tenetur abſtinere.*

4 *Illegitimum ſe eſſe dubitãs ex dubio iuris, an teneatur abſtinere.*

Legitimus partus an eſſe poſſit poſt menſes decem vel duodecim.

Illegitimum promotum eſſe plurib. modis contingere poteſt; ſed præcipue ignorantia ordinantis, & ordinati; quo caſu vterque excuſatur, at ipſe promotus cum primum ſciuerit abſtinere, & di-
ſpenſationem petere debet, quę illi negari non poteſt. c. niſi. §. perſonæ, & ibi glo. & Abb. de renunt. Alberic. in verb. illegitime, circa princ. dicens oẽs ita ſentire: Idem Abb. in c. 1. de fil. preſb. per c. 1. de ord. ab Epiſc. idem Archiep. Flor. 3. titu. 29. c. 4. circa prin. Quòd ſi ſic promotus ab initio ſciuerit, ſicut peccauit mortaliter, & factus eſt etiam alia ratione magis irregularis, ita excuſari nõ debet ſi ſuſceptum ordinem exerceat non obtenta diſpen-

ſpenſatione,arg.c.fi.de temp.ord.Alber.
in verb.illegitime. Silu.in ver.irregulari-
2 tas. q.20. Archiep.d.c.4. Quinimo ipſe
ordinator ſciens hunc eſſe illegitimū,pri
uatur ordinandi auctoritate.c.cum Vin
tonienſis,de elect. ipſe autem illegitimus
ſciens promotus, iā magis ex hoc factus
eſt irregularis, at exercendo ante diſpēſa
tionem obtētam, licet peccet grauiſſime,
non ppea incurrit nouam irregularitatē:
Archid.in d.c.apoſtolica,diſt.56.

Aliquando tn̄ nec ignorantia, nec ve-
ra ſcientia interuenit in promotione,aut
poſt,ſed ſola dubitatio,forſan ob matris
3 atteſtationē:quo caſu nec promotus,nec
promouendus tenetur credere, ſe eſſe il-
legitimum. C.de teſtam. l.neq; ꝓfeſſio.
& not. de pœn. & remiſſ. c.officij. vnde
promoueri poſſe videtur, & promotus
exercere: Tn̄ tutius eſt in promouendo,
vt pp animæ periculum abſtineat ab or-
dine ſuſcipiendo.de prob.c.per tuas. &
de præſumpt.c.afferte. Abb. ſcribit in c.
1.de fil.preſb. pro qua re eſt caſus clarus
in c.accedens.de purg.canon. In eo autē
qui iam promotus eſt,inſpicienda eſt ꝓ-
pria conſcientia;nam ſi intimo conſcien
tiæ motu pendeat ad credulitatem aſſer
tionis maternæ præſumens ſe eſſe illegi-
timum,abſtinere debet,& ad cautelā di-
ſpenſationem obtinere: ſi vero internus
conſcientiæ motus nō pendeat ad credu-
litatē, quinimmo credit ſe eſſe legitimū,
nec abſtinere tenetur, nec diſpenſationē
petere. Abb.in d.c.1.de fil. preſbyt.& ita
ſentiunt omnes Summiſtæ in verb.adul
terium,in ea quęſtione,an filius ad dictū
matris teneatur dimittere hæreditatem.

Qn̄ vero eſt iuris cōtrouerſia, an quis
ſit legitimus,cautius eſt,vt abſtineat à ſu
ſcipiendis ordinib.& à ſuſceptis exercē-
dis,donec cauſa decidatur;alioqui expo
4 nēs ſe euidenti periculo proprię conſciē
tiæ, peccat, & qui ordinat, & qui ordi-
natur,ſi dubitatio probabilis ſit: alioqui
ſi ſit in quaſi poſſeſſione legitimitatis,po
teſt & ꝓmoueri, & promotus exercere,
vt diximus fuſius ſupra,c. 5.

Ad hoc caput aptiſſime cōuenit quę-
ſtio,an qui naſcitur poſt mortem patris
ſui peracto anno,aut decimo menſe, de-
beat dubitare de ſuo ſtatu, quaſi non ſit
legitime natus; verum qa iſta quęſtio Iu
re ciuili deciſa eſt,vt in auth.de reſtitu.&
ea quæ pep.in vndecimo mēſe ægus eſt
vt ſe putet eſſe legitimū, & quòd illi nul-
la exceptio obijci poſſit; ne præſumatur
peccatum,aut delictū matris; præſertim
quia mulier quandoq; ad quartum deci
mum,& vltra menſem ventrē, & fœtum
differt,vt d.auth.& ſcribit S.Bern.in vita
S.Malachiæ Epiſcopi,habetur apud Lip
pom.vit.SS.Tom.1.ſub num.27.

*De legitimatis ſimpliciter, an ordines ſuſci-
pere permittantur.*

CAP. VIII.

1 *Legitimatus ex hoc ſolo non eſt habilis ad or
dines.*
2 *Imperator non poteſt legitimare filium ſacer
dotis,nec quidem ad temporalia.*
3 *Illegitimi admitti poſſunt deficientib.alijs.*
4 *Legitimatus hoc ipſo eſt habilis ad minores.*
5 *Clericorum appellatio complectitur etiam eos,
qui ſunt in ſacris.*
6 *Verbum quoad omnia,non includit ſacros or-
dines.*
7 *Diſpenſatus ad vnum ordinem, non obtinebit
ſuperiorem.*
8 *Diſpenſatio Epiſcopi cum illegitimo, non pro-
deſt niſi quoad minores, & ſimplicia bene-
ficia.*
9 *Legitimatus iuxta mores vnius ciuitatis, eſt
in omnibus locis legitimatus.*
10 *Beneficium ſimplex dicitur cura carens.*
11 *Canonicatus omnes hodie annexum habēt or-
dinem ſacrum.*
12 *Illegitimorum omne genus per Papam diſpen-
ſari poteſt,etiam ad Papatum.*

PVrgantur aūt nataliū defectus plurib. modis, ſed præcipue principis auctoritate; vnde recte dubitare poſſumus, an cū primum legitimatio ſecuta eſt, poſſit legitimatus promoueri? Et ſane ex hoc
1 ipſo,quod quis eſt legitimatus,non ideo ſtatim eſt habilis ad ordines, vt docet Abb.in c.ad hæc,in prin. de fil.pſb.ideo ſi quis ab Imperatore legitimatus ſit, nō ſufficit,vt ad ordines admittatur. Hug. 35.q.7.ibi.Arch.in prin.& idem Archi. poſt Hug.in c.lege.diſt.10.col.1.verſic. in ead.gl. ibi in ſpiritualib. quod etiā verum erit,ſi in priuilegio expreſſerit,quoad ſpiritualia: quia cum ſit ponere falcē in alienam meſſem, nēpe cum id ad Eccleſiam ſpectet, nullius effectus eſt illa clauſula,in ijs quæ pertinent ad Eccleſiā;
2 ſicut nec filiū ſacerdotis Imperator pōt legitimare,nec ad temporalia quidem, vt conſuluit Signorol.in conſ.127. Iccirco Eccleſiæ auctoritas requirenda eſt, q̄ deficientibus legitimis idoneis poteſt il-
3 legitimos probos, ac eruditos admittere;præſertim ſi occulti ſint,gloſſ.in c.priſcis.diſt.55.text.in c.litteras. de fil.preſby.ſicut & ipſe Imperator, quo ad ſęculi honores deficientibus idoneis illegitimos admittere conſueuit.ff.de decurio. l.ſpurius.& l.generaliter.§.ſpurios.Albe. in verb.illegitime. in princ. Quinimmo non ſolum diſpenſare huiuſmodi illegitimos idoneos, ac probos Papa poteſt, ſed etiam debet,ſcripſit S. Hieronym.in c.Dominus noſter, diſtin.56. vbi etiam gloſſ.

Qui igitur à Papa ſimpliciter legitimatur,eſt quidē reſtitutus ad honores, & ad minores etiam ordines promoue-
4 ri poteſt,ſed ad ſacros aſcendere non valet, ſine noua diſpenſatione, etiam ſi in priuilegio dictum ſit,quòd clericari poſſit: nam licet clericorum appellatio complectatur etiam eos, qui in ſacris ſunt, Abb.in Rub.de vit.& hon.cleri. tamen per hæc verba,clericari poſſit, ad ſacros
5 quis promoueri non permittitur, optima gl.in c.litteras,de fil.preſb. quam ꝓbat Abb.in c.ſi quiſquam.ver.in gl.1.de cohab.cle. & mul.& ita cōmuniter Doc. concludunt;vt ibi Abb.atteſtatur.verſic. Quæro an ex diſpenſatione: de qua re multa per Ioan.And.in additio. ad Spe. titu. de fil.preſbyte.vbi latiſſime de hac materia.

Quòd autem ad ſacros promoueri non poſſit hic legitimatus ſimpliciter à Papa,eſt adeo verum,quòd & ſi in priui
6 legio eſſent illa verba,quoad oīa, tamen adhuc ſoli minores ordines intelligerentur,non autem maiores,quia verbū, quo ad oīa,intelligitur quo ad ſucceſſionem, ac alios honores,& famam ex ſententia Hoſt.quē probat Silu.in verb.legitimus. q.7.verſ.Tertium legitimatus.Archiep. Flor.3.tit.29. c.4. verſ.ſecundo modo. Aſtenſ.lib.8.vt refert Silu.d.ver.Tertiū, niſi ex alia verborum prægnantia colligeretur mens Papę,quod etiam voluerit eum ad ſacros poſſe promoueri; exēplo eſt ſi quis legitimari ſe petit iam conſtitutus in minorib.ordinib. certe vt aliquid operetur priuilegium, & non reddatˀ eluſorium,intelligi debet vt etiam ſacros ordines ſuſcipere poſſit. Abb.in d.c.ſi quiſquam.aliàs ſp reſtringitur ad ſolos minores.Tabien.in verb.ordo.4.& in verb.clericus.1.§.3.

Hinc illud ſequitˀ, quòd in legitimatione facta,cum diſpenſatione, quod ad
7 certum ordinē promoueri poſſit, nō includitur ordo ſuperior illo, ſed ſoli inferiores.Abb.ī d.c.litteras.col.2.poſt med. de fil.preſb.Aliqui.n.ordines cōgrue cōcedi,& diſpenſari poſſunt,& quidam nō poſ-

poſſunt, diſt. 44. c. lector. & 9. q. 1. c. ab excõicatis. Alber. in verb. diſpẽſatur, col. 4. quæ ſentẽtia etiam fuit Anton. de Butr. quem refert, ac probat Silu. in d. verb. legitimus. q. 7. verſ. ſecundum.

Et propterea, quia Epalis poteſtas nõ
8 ſe extendit, quantum Papalis, ſi Epiſcopus legitimarit quemquam ad ordines, & beneficium, ea legitimatio non ꝓdeſt niſi ad minores ordines, & ad ſola ſimplicia beneficia. Archi. diſt. 56. c. presbyterorum. Paleot. de Noth. ac ſpu. c. 57. n. 6. gl. & tex. in c. fi. de fil. presb. proderit ẽt ad hoc, quòd legitimatus ab vno Epo poterit obtinre beneficia in diœceſi alterius Epi. Silu. in d. q. 7. in prin. Nã legitimatus in vna ciuitate ſeruato illius more, licet ille mos legitimandi in alijs ciui
9 tatib. non ſufficeret ad legitimationẽ; tñ inſpecto more loci, à quo emanat, habetᷣ pro rite legitimato vbicumq; locorum. Abb. in c. cum olim. 1. Not. per illũ text. de cler. cõiug. ſimplex autẽ beneficiũ in-
10 telligitur, dummodo ſit & ſine cura, & ſine dignitate, nec ſit perſonatus; nã ad ea beneficia Eps diſpenſare non põt cum legitimato. gl. in d. c. fi. & ibi Doct. Paleot. d. c. 57. nu. 6. cum tñ ad oĩa ſimplicia beneficia Eps legitimare, & diſpenſare poſſit. Tab. in verb. beneficium. 2. nu. 14.

Propterea ad canonicatum in cathedrali olim quidẽ Eps poterat illegitimũ diſpenſare, qñ ſtatutum Eccleſiæ iuratũ non aderat de illegitimis non admittendis. Archi. & Gem. in d. c. fi. Tabien. in d.
11 verb. beneficium 2. nu. 14. & 15. At hodie, quia oẽs canonicatus cathedralium annexum ordinẽ habẽt ſaltẽ ſubdiaconatus, qui primus eſt ex ſacris, Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 12. de Reform. conſequens eſt vt Eps ad canonicatum in cathedrali diſpenſare non poſſit, cum ad ſacrum legitimare, & habilitare quemquã nõ poſſit;

Per Papam vero nullum tam fœdum ge
12 nus eſt illegitimorũ, quod ad oĩa diſpẽſari & legitimari non poſſit: nam adulterini per eum diſpẽſari poſſunt, & ad Epiſcopatum, & ad Pontificatum. Abb. in c. per venerabilem. col. 2. verſ. nota ibi, ſed adulterinis, qui fil. ſint legit. Ang. conſ. 9. Oldra. conſi. 215. Et cum dicimus legitimare, intelligimus, & diſpenſare, q̃a oĩs legitimatio diſpẽſatio eſt. Abb. in d. c. per venerabilẽ, col. 3. verſ. nota ibi diſpẽſare.

De legitimatis cum clauſula, etiam ad ordines, & beneficia, &c.

CAP. IX.

1 *Legitimatus ad omnes ordines, non tamen eſt aptus ad parochialem.*
2 *Parochialis non venit ſub verbo beneficij prabendati.*
3 *Beneficium, ad quod proceditur per electionẽ, non comprehenditur in diſpenſatione legitimati.*
4 *Legitimatio ad ordines, non prodeſt ad dignitates.*
5 *Ioannes Andrea ad omnia fuit legitimatus, ſed non ad Epiſcopatum.*
6 *Legitimatio ad dignitates non prodeſt, vt in Cathedrali obtineatur canonicatus.*
7 *Verbum, quacunque dignitates non includit Epiſcopatum, & maiores.*
8 *Legitimatus ad quacunque in Eccleſia Bononienſi, non poteſt obtinere ipſam Eccleſiam Bonon*
Henricus Epiſcopus Leodien illegitimus.
Gabriel Rangonius illegitimus Card.
Matthaus Gibertus illegitimus Epiſcopus.
9 *Legitimatus ad beneficia, non habebit paterna.*
10 *Gracorum filij legitimati, non ſuccedunt parentibus in beneficio.*
11 *Gracorum, & Latinorum filij legitimati pari iure cenſentur.*
12 *Canonici filius, Epiſcopus fieri non poteſt.*
Legitimantur facilius filij eorum, qui beneficijs carebant, quàm qui obtinuerunt.

Quæ

QVæ anteriore capite diximus, ad eos ſpectant, qui ſimpliciter legitimati ſunt, vel etiã clericari permiſſi;nũc ordo ſuccedit, vt de ijs agamus,qui ita legitimati ſunt,vt etiã ad ordines,& beneficia quæcumq; promoueri poſſint: quorũ priuilegia varijs verborum clauſulis extenduntur, ideo ordinatim de ſingulis opportune dicemus. Primo etenim ſi quis ſit legitimatus cum facultate,quòd oẽs ordines cõſequi poſſit,nõ ppea parochialem Eccle-
1 ſiam,ſine alia diſpenſatione obtinere poteſt, ſi nõ ſit expreſſum.Spec.in tit. de diſpenſ.§.iuxta. verſic.contrahitur autem. Abb.in c.litteras.col.2.ad fi.de fil.preſb. Quinimmo habilitatus ad dignitates, non ppea per hoc verbum,dignitates, fit interpretatio quòd ſit habilitatus ad beneficia.ſcripſerat Inn.in c.dilectus.3. de præben.quem refert, ac probat Fel.in c. veniens.col.1.de accuſ. ſed & ſi dictum fuerit ad beneficium præbendatum, vel aliud;non tñ intelligitur de curato.Abb.
2 in c.fi.de pręb.verſi.quid autem ſi mandatur,per tex.in c.pro illorum.de præb. Prætcrea habilitatus ad ordines & Eccleſiaſticum beneficium, intelligitur quidẽ habilitatus etiam ad beneficium curatũ, non tñ ad Rectoriam, vel perſonatum, ad quam per electionẽ procedi conſueuit.c.vlt.de præb.Archiep. Flo.3.tit.29.
3 c.4.ante fin.idem tradit Silu.in verb.legitimus.q.7.verſi.Primũ, idem in verb. illegitimus.q.5.

Hinc illud conſequitur, quòd quiſqs habilitatus eſt ad ordines, nõ per hoc eſt
4 habilitatus ad dignitates Eccleſiaſticas, vel ſi eſt habilitatus ad ordines,& dignitates Eccleſiaſticas quaſcunq;:non tamẽ per hoc eſt habilitatus ad Epiſcopatum. c.cum dilectus. de conceſſ.præb.gl.in c. 2.de pręb.in 6.Old.q.14.col.2. Abb.in c.cũ Vintonienſis. de elec. num.8.quod contigit olim in perſona Ioãnis Andreę, qui cum legitimatus fuiſſet ad oẽs digni-
5 tates à Papa Ioanne XXII. non tñ ab eo impetrare potuit, vt ad Epatũ legitimaretur,vt ipſemet de ſe ſcribit in addi. ad Spe.in tit.de fil.preſb. quinimmo legitimatus vt etiam dignitates tenere poſſit, non intelligitur vt Eccleſiam Cathedra-
6 lem.c.quamuis.1.de præb.lib.6.& c.cui, eod.tit.& ita eſſe ſtylum cancellariæ atteſtatur Rot.deciſ.45. & in deciſ. 407. in antiq.Sed & ſi ad Epatum quis ſit habilitatus,nõ per hoc eſt habilitatus ad Archiepiſcopatum,Fel.in d.c. veniens,poſt Innoc.de accuſ.refert,ac probat Tabien. in verb.beneficium.2.nu.20.in fin.idem Tabien.in verb.diſpenſatio.nu.13. verſi. 21.Generalia.n.verba in iſtis dignitatib.
7 non ſufficiunt: nam per illa verba,dignitates quaſcumq;,non cenſetur Papa voluiſſe exprimere Epatum,& altiores gradus.Goſ. & Hoſt.quos refert Silu.ĩ verb. legitimus.q.7.verſ.Quartnm . Eſt.n.hoc Epalis,& ſuperiorum dignitatum priuilegium,vt ſumma cum difficultate illegitimi ad eas admittantur, & non niſi per Papam id expreſſe diſpẽſantem, quia in Epiſcopatu, Cardinalatu,& Pontificatu verba generalia ſufficere nõ poſſunt,niſi cum clauſula ex certa ſcientia,Paleot.de Noth.& Spur.c.57.n.6.& 7.Quinimmo & ſi quis habilitatus fuerit ad obtinẽdũ
8 quodcumq; beneficium in Eccleſia Bononienſi, poterit quidem in cathedrali obtinere,Rot.deciſ.407.in antiq.Tñ ad ipſam Bononien. Eccleſiam habilitatus non cenſetur,tex.ĩn d.c.vlt.de præb.

Plurimi tñ illegitimi expreſſa Papę diſpenſatione ad plurimas dignitates, ob egregias virtutes euecti ſunt;referũt Annales Henricum promotũ fuiſſe ad Epiſcopatum Leodiẽſem,q̃ & imperij principatus

cipatus exiſtit: ſed & Matthæus Gibertus ad Epatum Veron. Et Gabriel. Rangon. ad Eccleſiam Albæ Regalis, & alij plures promoti ſunt, quos annotauimus ſupra c.4. Sed & ſi qñque tam gratioſa ſit pontificis diſpenſatio forſan ob egregiam virtutem, vt illegitimus ad Epiſcopatum, & alias ſuperiores dignitates diſpenſetur, tñ ea diſpenſatio numquam pôt efficere, vt ſic diſpenſatus ſuccedat
9 patri, i. vt paternæ Eccleſiæ præficiatur, niſi & hoc expreſſim dicatur: nam ſicut legitime natus hac expreſſa diſpenſatione eget, ita ac multo magis hic illegitimus, ſentit Tabien. in verb. Beneficiũ. 2. nu. 13.

Propterea cum ſuperiorib. capitib. de græcis tractantes dixerimus, quòd eorũ filij legitimi ſuccedere poſſunt in beneficijs parentum, ex ſentẽtia Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 4. declarandum illud eſt non procedere in filijs grçcorũ legitimatis;
10 nam & ſi ad oĩa beneficia fuerint habilitati, tamen ad paterna habilitari nõ videntur; quia & ſi græcis vxore vti tolerãtia permiſerit, non tamen licet fornicari; ideoq; in fornicatione par conditio eſt græcorum, ac latinorum, vt & legiti-
11 mario expreſſa requiratur, & quòd filius legitimatus diſpenſetur, vt ſuccedat pr̃i.

Quæ oĩa conuertuntur, vt nec pater græcus ſuccedat filio legitimato, vel miniſtret in Eccleſia ipſius filij legitimati, vt aperte concludit in latino etiam legitimo. Abb. in c. Michael. Quid èconuerſo. de fil. preſby. Silu. in verb. Illegitimus. q. 2. eſt.n. tale miniſterium Deo odioſum, arg. c. cum decorẽ. de fil. preſby. vnde firma manet hçc concluſio, quòd græcorũ, & latinorum legitimati filij eodem iure cenſentur circa obtinenda beneficia paterna. Quinimmo nõ ſolum à ſucceſſione arcentur, ſed nec in ipſis Eccleſijs, vbi patres præfuerunt, vel beneficiũ obtinuerunt, hi vllo modo miniſtrare poſſunt, nec vllo noĩe inſcribi, etiam ad diuerſos titulos, vel miniſteria, vt aperte ſonãt verba Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 15. de Reform. Nõ licet (inqt) filijs clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio, in Eccleſijs, vbi eorum patres beneficium aliquod Eccleſiaſticum habent, aut habuerunt, quodcunq; etiam diſſimile beneficiũ obtinere, nec in dictis Eccleſijs quoquomodo miniſtrare, nec penſiones ſup fructib. beneficiorum, quæ parẽtes eorũ obtinent, vel aliàs obtinuerũt, habere: ex quib. verbis nobis ĩſinuatur, quòd iſtiuſmodi legitimati non poſſunt ſuccedere, nec miniſtrare, etiam ſi perſona media interuenerit, ad differẽtiam legitimorũ: quia eodem modo refricatur memoria turpitudinis, ſiue perſona media interueniat, ſiue nõ, & hoc probatur ex illis verbis Conc. alias habuerunt.

Quæ etiam conuerſo modo intelligi poſſent, vt nec pater ĩ ea Eccleſia ad vllũ quãtumlibet diuerſum titulum, aſcribi, vel miniſtrare permittatur, in qua filius legitimatus obtinet beneficium, vel miniſtrat. arg. c. conſtitutus, de fil. preſb. Tabien. in verb. beneficium. 2. nu. 13. in fin. nam ſic refricatur turpitudinis memoria, ſi pater ea ĩ Eccleſia velit miniſtrare, in qua iam filius miniſtrat, ſicut in caſu conuerſo, vt aperte cõcludit Hoſt. in c. ex transmiſſa. de fil. preſb. quem probat Archid. in c. apoſtolica. 8. q. 1. & licet Abb. in d. c. ex trãſmiſſa. videatur ſequi Vinc. & Tanc. qui dicebant patrem non ſic ꝓhiberi ſuccedere filio, ut filius patri: tñ idem Abb. ibi fatetur, Clementẽ Papam diſpenſaſſe, quòd cum Eccleſia patris, & Eccleſia filij diuerſæ unitæ fuiſſent, præmortuo filio, pater diſpenſatione media uniuerſas illas ſic unitas Eccleſias obtinere poſſet: unde bene colligitur, q̃ magna

gna ſit turpitudo, quòd filius legitimatus ad altare miniſtret patri, vel pater filio, forſan ordines conferendo, vel ſuſcipiendo, de quo aliàs inferiorib. libris dicturi ſumus magis opportune.

Redeũdo ad materiam inſtitutam in hoc capite, illud eſt memoria non indignum, quòd legitimatus ad oẽs ordines,
12 etiã Epatum, nõ poterit promoueri Epiſcopus, ſi ſit filius canonici, etiam nõ exiſtentis in ſacris: nam ſi narratum fuiſſet, eum eſſe filium canonici, difficilius obtinuiſſet: quia maior requiritur diſpenſatio. c. cum de tua. vbi gl. & Abb. de corp. vitiat. quod procederet forſan in Epãtu, etiam diuerſo ab Eccleſia, in qua pater fuit canonicus, quia in eadem Eccleſia nihil eſſet dubitabile; quinimmo nec ẽt diſpenſari vnquam debuiſſet plurib. rationib. prima quia nulla adminiſtratio permittitur iſtis legitimatis in Eccleſia, vbi patres adminiſtrarũt, ex Conc. Trid. d. c. 15. & per tex. in d. c. cum decorem. videret enim inſurgere irriſio, quòd impudico patri filius in dignitate præſit; vel ſpurio filio pr̃ canonicus deſeruiat in altari, vbi quotidie vnigenitus Dei filius offertur: Nam per hęc Eccleſia Dei diffamaretur, arg. de obli. ad ration. c. 1. deinde pp huius turpitudinis memoriam populus à frequentatione Eccleſiæ retraheretur, arg. de cohab. cler. & mul. c. veſtra. inſuper ipſe pr̃ læderetur in conſcientia pp peccati olim commiſſi memoriam, quæ refricaretur ſibi in miniſterio filij, ſiue publice ſiue occulte fuerit filius, ar. c. mulier. 15. q. 1. & ideo quia non eſt veriſimile Papam cõtra tot rationes diſpẽſaſſe, veriſimilius eſt, quòd caſus d. c. cũ de tua. intelligatur in filio canonici alterius Eccleſiæ, quàm illius ad quam filius legitimatus promoueri voluit, & quamquam eo loco de filio canonici loquat̃, tñ idem mihi quoque videtur in oĩ filio cuiuſlibet beneficiati legitimato, q̃a par turpitudo videtur per eaſdẽ rõnes, quas refert Abb. in d. c. cum decorem. & ſic concluditur quòd lõge difficilior eſt diſpenſatio ad ordines ſuſcipiendos in legitimatis filijs, q̃ nati ſunt ab ijs, qui beneficia obtinebant, quàm antequam obtinerent, d. c. cum de tua. & ſic poteſt etiã declarari ille tex. d. c. cum de tua. ex quo tex. patenter apparet, quid ſit iudicandũ de legitimatis filijs Cardinalium, & Epiſcoporum, vel aliarum egregiarum pſonarum, quorum cõditio maior eſt filijs canonicorum, & magis odioſa.

De illegitimis ad Religionis ingreſſum admittendis.

CAP. X.

1 *Irregularitas tollitur religionis ingreſſu.*
2 *Religio habilitat illegitimum, quoad ſacros ordines.*
3 *Religioſus illegitimus non poteſt obtinere prælaturam, ſed commendam, & penſiones.*
4 *Religioſus illegitimus eſt capax Iuris patronatus.*
5 *Monialis illegitima profeſſa non poteſt eſſe Abbatiſſa.*

HAe illegitimorum irregularitates, quas hactenus proſecuti ſumus, adeo magnifaciẽdæ ſunt, quòd nec per religionis
1 ingreſſum abſolute auferũtur: nã & ſi oĩs irregularitatis macula tollat̃ religionis ingreſſu. gl. & Abb. in c. 2. de apoſtat. & dicemus qñ tractabimus modos tollendæ irregularitatis lib. vlt. tñ religionis pfeſſio non videtur poſſe efficere, vt illegitimus poſſit ad ſacros pmoueri, ex ſententia Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 4. nam ſi fratres Prædicatores hoc hñt ex priuilegio ab Alex. Papa III. & Ioanne XXII. vt illegi-

illegitimos profitētes poſſint diſpenſare ad ſacros ordines,cōſequens eſt,vt id eis ipſo iure non cōpetat: quod tradit idem Archiepi.in trac.de excō.& cenſ.c.99.§. diſpenſatur. Verumtñ cōis eſt omnium ſentētia,quòd Religionis profeſſio legi-
2 timat, quo ad ſacros ordines.gl.in c.fin. de fil.preſb & ibi Abb.Archid.in c.1. ꝑ illum tex.diſt.56.Tabien.in verb. ordo. 4.Silu.in verb. Illegitimus; ſed per hoc
3 profeſſi non dñr legitimati,& habilitati ad obtinēdas prælaturas, Archiep. Flor. d.c.4.verſ.Tertius modus, clarus tex.in c.1.de fil.preſb.vbi Abb.nam nec ad curam aīarum,nec ad prelaturam in eodē, vel quocumq; monaſterio, nec in Abbatia,nec alia ſęculari eccleſia admitti poſſunt.c.legi.16.q.1. vt tradit Abb.in d.c. 1.& Tabien.in verb.diſpēſatio. verſ.21. Paleot.lib. de Noth.ac ſpur. c.57. nu.4. ideoq; nec Abbas fiet,nec Prior,nec vicarius Epi ſine diſpenſatione Papæ:vel alterius ad id poteſtatem habentis. Abb. d.c.1.& gl.d.c.fin. Quinimmo nec eligi poterit Fel.in c.meminimus. de accuſat. nu.6.Paleot.loco præfato: ſed & ſi à Papa fuerit diſpenſatus ad Rectoriam, tñ non poterit admitti ad eā Rectoriā, vel perſonatū, ad quā per electionē procedi conſueuit,de præben.c.vlt. Goff & Rai: quos citat & ſequitur Silu.in verb. legitimus.q.7.verſ.Primum.& in verb.Illegitimus. q.5. Papa.n. non cenſetur voluiſſe præiudicare electorib.vt idem Fely. quē ꝓbat Tabien.ī verb. beneficiū 2.nu.20. ſcribit tñ Symeon Metaphraſt.in vita S. Theodoræ,ſub 11. die Septemb. Puerū de fornicatione natum virtutib.adeo claruiſſe in monaſterio, vt in multorū monachorū Abbatem poſtea fuerit electus; ita ille in calce vitæ prædictæ.

Hæc vera ſunt in titulum, vel commendam perpetuam, vel in vſum iuriſdictionis prælatiuæ; at in nuda adminiſtratione hoſpitalium, vel in obtinendis penſionib.illegitimus religionem profeſſus admitti poteſt ſine vlla diſpenſatio-
4 ne,ex ſententia Gomeſij,quem refert,& probat Paleot.de Noth.& ſpur.c.58. Erit quoq; capax iuris præſentandi ex patronatu.Roch.Cur.tract.de iu. pat.verſ. competens.q.2.Paleot.d.c.58.nu.8.vnde illa notatu digna conſequitur concluſio, quòd quis ſit prælaturæ incapax, & tamen ſit capax præſentandi prælatos: Hinc illud quoque conſequitur,vt illegi
5 tima Monialis profeſſa Abbatiſſa fieri non poſſit, vel Prioriſſa ſine diſpenſatione eius,ad quem iure ſpectat;ſed de hoc opportunius dicemus, cum de Monialium impedimentis agendum erit.

De infantibus expoſitis,& ſuppoſitis.

CAP. XI.

1 *Expoſitus infans illegitimus promoueri poteſt.*
2 *Expoſiti ſuſpicandi ſunt illegitimi.*
3 *Rebaptizari ignorantes ſunt irregulares.*
Cyrus Rex fuit expoſitus.
Romulus,ac Remus fuerunt expoſiti.
Lamiſsio cum ſeptem fratrib fuit expoſitus.
Henricus II Imperator fuit expoſitus.
Moyſes fuit expoſitus.
Hippolytus Card.fuit expoſitus.
4 *Arſaces Rex Parthorum ignotis fuit parentibus,& patria.*
Aemilianus Imperator ignotis parentibus & patria.
Melchiſedech ignorantur parentes.
Chriſtophorus I.Papa ignotis parentibus:
Bonifacius VII Papa ignotis parentibus.
Ioannes XVIII. Papa ignotis parentibus.
Suppoſiti filij an ſint irregulares?

EXpoſitorum genus tā obſcurū eſt,vt cū nec origo,nec parētes ſciant, iure dubitari cōtingit, an in-

an inter illegitimos legitimoſve deputē-
tur.Plures etenim etiam legitimi exponi
poſſunt ob parentū egeſtatem, atq; igna-
uiam;vel etiam ob inuidiam; ſed id non
tam ſæpe cōtingit,q̄ in illegitimis,qui ob
turpitudinem à parentib.vitādam expo-
nuntur, ideoq; iure merito inter illegiti-
mos connumerandi ſunt, qn̄ parentes
ignorantur;cum ſeſe non prodant ad ꝑ-
lem,vt legitimam agnoſcendam: quòd
ſi parentes agnoſcuntur,nil oberit,quòd
expoſiti fuerint,nam ꝓmoueri poterunt
ſicut ceteri legitimi, q̄a in iure nihil ad-
uerſatur illis c.1.de infant. expoſ. At qn̄
nil conſtat de legitimis parentib.æquius
1 eſt eos pro illegitimis haberi,non ſolum
quoad ſęculares honores, ſed & quo ad
eccleſiaſticos ordines; quia veroſimilius
eſt eos extra matrimonium naſci, qui ſic
à genitorib.contemnuntur;immo ſuſpi-
2 candum eſt ab infamib.genitos eſſe, qui
ſi infames non erant, hoc ipſo infames
effecti ſunt, quod proprium partū mor-
tis periculo expoſuerunt.c.vlt. 87.diſ.qđ
vel ipſo ſenſu probatur.

Propterea ſicut oēs incognitos ab or-
dinib.excludēdos probabimus infra op
portuniore loco, ita ſane ac multo ma-
3 gis iſtos; poſſunt enim eſſe rebaptizati,
vnde ex hoc ſolo & ſi ignorantes id pa-
tiantur, ad clerum admitti iure non poſ
ſunt c.qui bis.vbi Hug.& Archi.de cōſe.
diſt.4.Nam ſola dubitatio,ne quis ſit re-
baptizatus,efficit eum irregularem.c. A-
fros. diſt.98.& tametſi Ioā. de Anan. in
d.c.1.de infant.expoſ. dicat iſtos quorū
origo ignoratur haberi inter legitimos,
& ad ordines promoueri poſſe; tn̄ id in-
telligo non ipſo iure,nec prætermiſſa di-
ſpenſatione;quia nimis magno periculo
ſubijceretur collatio ordinū;verum quia
huiuſmodi expoſiti infantes aluntur ple
rumq; ſumma cū pietate, ac diſciplina,
facile diſpenſandi ſunt.c.cum deputati,
de iud.vnde Pet.de Anch.in d.c.1.noluit
affirmare ipſos promoueri poſſe,ſed du
bitando loquitur, ſicut Barbat.& Felyn.
in d.c.cum deputati,ad fi.& licet Paleot.
in lib.de Spur.c.63.num.3.& 7. ſentiat
cum Io.de Anan.tn̄ hæc eadem interpre
tatione ſaluatur, ſ. quod facile diſpenſa-
tionem obtineri debere putet, quia non
video qūo melioris conditionis ſit expo-
ſitus,q̄ nō expoſitus,& incognitus,q̄ co-
gnitus quoad ordines ſuſcipiēdos. Hoc
bene verum eſt, ꝙ iſti expoſiti ex capite
ſeruitutis repelli non poſſunt,quia eo ip-
ſo quòd expoſiti ſunt, oīno fiunt liberi,
etiam ſi erant ſerui. C.de epiſc.aud.l.ne-
mini. Et ideo quia vel in cœnobijs, &
clauſtris plerumq; religioſe educantur,
perfacile admittuntur.gl. & Abb.in d.c.
cū deputati. col. 1.verſ.quęro: quo loco
dicit expoſitos de quib.ibi agitur ob reli
gionem promoueri potuiſſe:quæ ſenten
tia magis tuta eſt,& rationi cōgrua,ſi pe-
nitus parentes ignorantur;quòd ſi ſcian-
tur legitimi parentes,tunc contraria opi
nio ſubſiſtet,quia percelebres viri expoſi
ti ſæpenumero extiterūt: Nam(vt apud
Herodotum) Cyrus expoſitus eſt, ſicut
Remus quoq; ac Romulus, qui Regno
perfuncti ſunt iure belli: & horum om-
nium parentes agniti ſunt;ſed & in Ger-
mania Lamiſſio quidam à matre mere-
trice cum ſeptem alijs fratrib. eodē pa-
tre editis,ob turpitudinem ſceleris in la-
cum cōiectus eſt, vnus ipſe tn̄ Lamiſſio
ſuperſtes fuit: quem cum Agamundus
Hunnorum,& Longobardorum Rex in
venatione comperiſſet, tam pie, ac diſci-
plinate educauit, vt iādem ipſo mortuo
à Longobardis in Regem ſuffectus fue-
rit tpe Benedicti Papæ I. vt Annales refe
runt de initijs Regnorum,fol.72.& Per.
Hiſp. ſilua. var.lect.part.2. c.32. & ante
hos

hos oẽs tradidit Martinus Polonus. Hẽricus quoq; ſecundus Germanorum Imperator in ſilua Corrado Imperatore iubente morti expoſitus eſt,& tñ Corrado poſtea inſcio educatus eidem & gener,& ſucceſſor imperij fuit, vt iiſdẽ Annalib. continetur: quæ locum habuerunt in ſecularib.dignitatib. at quo ad eccleſiaſticos ordines quid põt audiri celebrius ipſo Moyſe? qui expoſitus tandem ſummo ſacerdotio tam digne perfunctus eſt, Exod.c.2.Noſtro hoc ſęculo Hippolytus Card. Iuliani de Medicis filius per adulterium ab Vrbinate muliere ſuſceptus,à matre ad publicum expoſitorum locum eſt delatus,tota nocte ibi dimiſſus,tandẽ à Iuliano agnitus, educatuſque tã exacta diſciplina, vt Leoni. X. Iuliani fratri gratiſſimæ indolis ſpecimen præſeferret; tãdem à Clemente VII. in Cardinalium cœtum ob egregiam virtutẽ conſcriptus annum agens 24 Hęc de expoſitis.

Cõtingit vero aliqñ parentes ignorari eorum,qui expoſiti nõ fuerunt, qui & Regno,& imperio ſunt potiti: Nam Ar-
4 ſaces Rex Parthorũ primus illorum Regnum inſtituit,& Romanis terrori fuit, vnde ſucceſſores Arſacides dicti: huius tñ tam obſcura origo eſt, vt nec genus, nec patria ſciri vnquam potuerit. Æmilianus quoq; Imperator ignotis parẽtib. & patria Romæ imperauit: ſed hi iure belli,non ratione. At in re eccleſiaſtica p̃cipuus eſt oĩum Melchiſedech,cuius genus ſcriptura non ediſſerit, is ſacerdotio tã ſãcte eſt functus, vt ſacrificij typus ab eo præcipue ducatur,Gen.c.14.Inter Põtifices quoq; à Plat. & Paleot. ponuntur Chriſtophorus I. Bonifacius VII. Ioann. XVIII. quòd illorum genus ignoretur. Idcirco ij quoq; quorum origo ignorat̃, & ſi expoſiti non ſint, promoueri facile non debent, iiſdem rationib.quib. & expoſiti: tñ longo tpe ſi eorum virtus ſpectata eſſe poſſit, virtutum merito diſpenſati promoueri facile poſſunt; ſed de ijs opportunius agemus cum de incognitis promouendis tractandum erit.

Suppoſitis vero filijs, ſi legitimi ſint, nihil obeſt, quin ordinari poſſint, qm̃ id nulla lege cautum eſt: Si enim pater putatiuus illum ſupponi paſſus eſt, quaſi adoptaſſe videtur: Si aũt ſola mater putatiua eum ſuppoſuerit, vt hæreditatẽ vel fideicommiſſum conſequeretur, non poteſt hoc obeſſe filio huiuſmodi, ſi alioq; ſit legitimus: quæ vera ſunt quoad ordines: at ſecus eſt quoad ſæculares dignitates filiationis iure obtinendas; cõſequi n. eas non poterit, cum filius verus nõ ſit, ſed putatiuus: quamquam ad huiuſmodi dignitates conſequendas fraus plurimum ſoleat ſuffragari, vt contigit Federico Vbaldino ſuppoſito, cui Vrbinatum Ducatus commiſſus eſt, reiecto & occiſo legitimo Ducis Guidonis filio. Fulg. lib. 9. cap. 16.

Filij autẽ putatiui ſacerdotum in Eccleſijs & beneficijs patrum putatiuorũ deſeruire prohibentur, etiam ſi legitimi ſint: quia par ratio eſt affectionis, & ſcandali, ſicut in veris filijs, de quib. egimus ſupra cap. 6. num. 4.

De ijs, qui in ſacris poſiti filios habent, aut procreant.

CAP. XII.

1 *Sacerdotes pluribus modis filios legitimos habent.*
2 *Sacerdos habens filios legitimos, non poteſt eſſe Epiſcopus.*
3 *Pater nimium præſumitur dilapidare bona Eccleſiæ pro filijs.*
4 *Eſſei putabant eſſe feliciſſimos eos, qui ſine filijs vixiſſent.*
5 *Epiſcopi præſumuntur cæci affectione nepotũ.*

Leges

Leges ciuiles ſunt nullæ contra clericos, fallit vt hic.
Petronilla fuit filia Petri Apoſtoli.
Philippus Apoſtolus quatuor filias habuit.
Clemens IIII Papa quatuor filias habuit.
6 *Concubina duplici ſenſu accipitur.*
7 *Concubina etiam vxoris loco habita, an obſit marito ne promoueatur.*
8 *Concubina fornicaria clerici prolem gignens, impedit clericum, ne aſcendere poſſit ad ordines ſuperiores.*
9 *Græcorum filij ſuſcepti in ſacro ordine legitimi, non obſunt patri, quin poſſit fieri ſacerdos.*
Baſilius magnus ſacerdotem habuit patrem.
Græcos vxoratos Epiphanius græcus nolebat promouere ad ordines ſacros.
10 *Maritus, qui dimiſſa vxore fit ſubdiaconus, ſi ab vxore repetitus gignat filios, non poteſt ad ordines ſuperiores aſcendere.*
11 *Græcorum Epiſcopi non poſſunt vti vxore.*
12 *Subdiaconis tam græcis, quàm latinis nunquã licuit vxorem ducere.*
13 *Pater non poteſt diſpenſare filios ſuos illegitimos ad ordines.*
Filius fam. poteſt inuito patre clericari, & monachari.

SVccedit ex ordine vt pertra-
ctemus, qñ proles etiam legi
tima obeſt patri, ne promo-
ueatur ad ordines eccleſiaſti
cos: Nam quòd proles illegitima obsit;
nihil eſt difficile dictu, pp incontinentiã,
vt dicemus in tractatu de concubinario,
& fornicatore; at hoc loco agendum eſt
de filiis legitimis ante ordines ſacros ſu-
ſceptis; aut etiam poſt ipſos ordines qũo
patrem impediant, quominus promoue
ri ad ordines poſſit, ideoq; de iis duob.
casib. sigillatim vno hoc capite pertra-
ctabimus: Plurib. enim modis ſacerdo-
tes prolem legitimam habere poſſunt,
1 tradit Rip. in c. inter cæteras, col. 1. de
reſcri. Paleot. lib. de Noth. ac ſpur. c. 10.
num. 7. duo ij præcipui ſunt, ſi ex matri-
monio filios genuerint, poſtea vxore vel
defuncta, vel votum caſtitatis emittente,
ad clericale miniſterium tranſierint; nã
hoc caſu pŏt quidem hic genitor ꝓmo-
ueri ad oẽs ordines ſacros, ſed non pŏt
2 fieri Eṗs ſine diſpenſatione. tradit Abb.
in c. ſane. de conuer. coniu. & in c. 1. de te
ſta. verſ. ſed oppono: quo loco dicit nec
ad aliam quamlibet prælaturam ꝓmoue
ri poſſe; pro quo eſt tex. & gl. in c. Catinẽ-
ſis. diſt. 61. & c. de Siracuſanæ. diſt. 28. ea
autem eſt ratio, quia præſumũtur patres
nimium affici erga filios, & ideo immi-
net periculum dilapidationis bonorum
3 Eccleſiaſticorũ, vt ſcribit Speculum ſum
morum Pontificum. tit. de continent. ſa-
cerd. c. 81. Propterea glorioſius eſt ſacer
doti filios numquam ſuſcepiſſe: Philoſ.
etenim in Apologetico Eſſeos (inquit) q̃
ob religionẽ caſtimoniæ ſtudebant, vxo-
res ducere recuſaſſe, ꝙ qui conſenuiſset
ſine liberis feliciſſimus haberetur; refert
Euſeb. Pamph. de præpar. Euãg. li. 8. c. 4.
Quinimmo ipſi etiam gentiliũ ſacerdo-
tes Deo dicati in tm̃ oĩa abijcere ſolebãt,
vt cognatos, liberos, ac propinquos nun
quam viderent ex eo tpe, quo cœpiſsent
diuino cultui deſeruire, vt ſcripſit S. Hie-
ron. & refert Speculum Summorum Pŏ
tif. d. cap. 81.

Iure igitur merito non ſunt facile ad-
mittendi ad prælaturas ij, qui cum filios
genuerint nimio erga ipſos affectu falli
poſsunt; ideo diſpenſatio requiritur cũ
cautione, de qua, per gl. in d. c. Catinẽſis.
Quæ vera ſunt nõ ſolum in eo, qui filios
habet ſuperſtites, ſed etiam in eo, qui ex
filiis præmortuis nepotes, vel inferiores
deſcendentes habet; nam eadem ratio af
fectionis perdurat in illis: cæci enim pu-
tantur Epi circa nepotes. glo. in c. perue-
nit. 1. q. 4. citat c. dilectiſſimi. 8. q. 2. & in
terminis eſt tex. iuris ciuilis in auth. quo-
mo. opor. Epiſco. §. 1. & licet iura ciuilia
loquentia de clericis ſint nullius momẽ-
ti præſertim tituli. C. de ſacroſ. Eccleſ. &

dç

de epiſc.& cler.vt tradit Abb.in c.Eccle-
ſia S.Mariæ.de conſtitut.& comprobat
Dec.in c.in præſentia.col.20.de ꝓb. Tñ
canones qñq; dignantur leges imitari.
c.1.de oper.nou.nunc.& cum lex eſt ra-
tionabilis, poteſt obſeruari in clericis.
Dec.in d.c.Eccleſia,col.12.

In nepotib.autem ex fratre diuerſum
ius erit,non enim præſumitur tantus af-
fectus.Abb.in d.c.1.de teſtamẽ.verſ. ſed
oppono: Papa autem cum iſtis habenti-
bus filios,vel nepotes facile diſpẽſare cõ-
ſueuit,ſi ipſius patris, & filiorum ꝓbitas
eos dignos faciat. Abb.in d.verſ.ſed op-
pono: Propterea Petro Apoſtolo nõ ob-
fuit Petronillam filiam habuiſſe;nec Phi
lippo quatuor filias virgines ꝓphetãtes.
Act.Apoſt.c.21. Nec tãdem obfuit Cle-
menti IIII.Pontifici Maximo quatuor fi
lias de matrimonio ſuſcepiſſe; & noſtro
hoc ſæculo Cardinales multi, atque Epi
fuerunt,quib.& cõiugatos fuiſſe, & Deo
poſtea ſe dedidiſſe vtrumque cũ ſumma
laude ſucceſſit.

Quæ diſpenſatio non aliter facile cõ-
ceditur,quàm ſi ij filij ab vxore legitima
ſuſcepti ſint,ſecus ſi ex cõcubina,quam
6 vxoris loco habuiſſent:eſt aũt opportunę
ſciendum concubinæ vſum duplici ſen-
ſu accipi poſſe, videlicet aut vxorum lo-
co,& ex ijs naſcitur proles legitima:quia
manent quidem ancillæ,& nihil imperij
habent in diſpenſatione domus ꝓpter
imparitatem cum marito:ſed in vinculo
matrimonij ſunt veræ vxores, vt tradit
S.Thom.4.ſentent.diſt.33.q.1.artic.2.
& in hoc differunt à veris vxorib.quibus
competit plenum, & abſolutum impe-
rium in diſpenſatione familiæ; & ſecun-
dum hæc intelligitur Concil.Tolet.quo
continetur vnumquemque Chriſtianũ
vxorem,vel concubinam habere oporte-
re,diſt.34.c.ſi qui. & ſecũdum hæc quo-
que intelligitur Iſidorus.c. Chriſtiano.
diſt.eadem.Chriſtiano (inquit) licitum
eſt habere,aut vxorem,aut ſi vxor deeſt,
concubinam; nam concubinam gloſ.ibi
intelligit interueniente conſenſu matri-
moniali,ſolis prætermiſſis ſolemnitatib.
nuptialib.aut dote. Alterum autem con
cubinatum genus,quod ad ex ercendam
laſciuiam ſubinducitur,& nefarium eſt,
& irregularem facit,vt ſuo loco de forni
catoribus dicemus,& de eo hoc loco nil
agimus.

Qui igitur filios ſuſceperit ex licito
concubinatum genere, ꝓpter aliquam
nõis obſcuritatem, & notam non eſt cõ-
parandus ei,qui ex vera vxore ſuſcepit:
promoueri enim non debet vltra diaco-
natum,tex.in c.paternitatis, diſt.34. in-
telligendo illum text. in concubina loco
vxoris,ideſt in ea, quæ ducta eſt non pu-
blice ſm vnum intellectum glo.ibi; licet
communiter per Doct.ille tex. intelliga-
tur in concubina fornicaria, ſ. quod qſ-
quis prolẽ ſuſceperit ex concubina poſt
vxorem defunctam, quaſi incontinens
habendus eſt, & ideo vltra diaconatum
promoueri non poteſt, vt tradit Abb. in
c.ſane,de conuerſ.coniug. qui ſenſus mi
hi quoque plurimum placet,quia ſi con
cubina ſuperinducta loco vxoris in illo
tex.habita fuiſſet,non potuiſſet ille ꝓmo
ueri,nec ad ſubdiaconatum quidem;qa
bigamus extitiſſet; quæ bigamia nõ con-
trahitur ex vxore, & fornicaria, ideo co-
textu diaconatus illi conceditur.

Supradicta autem procedunt in pro-
le ſuſcepta ante ordines; at ſi quis in or-
dine ſacro conſtitutus filios ſuſceperit,ſi
quidem à fornicaria muliere, non aſcen-
8 det ad ſuperiores ordines; quinimmo
forſan etiam deponẽdus, ſi notorius fue
rit:at ſi ab vxore filios ſuſceperit,ut Græ-
ci ſacerdotes ſolent;eá mortua nil prohi

bet eum promoueri poſſe; qm̃ eccleſiæ
9 tolerantia Græcis preſbyteris vxor permittitur.S.Thom.4.diſtin.36.& 37.filij etenim illorum vt legitimi ſunt, ita nil turpitudinis adferunt Græcis parentib. quin promoueri poſſint vſq; ad ſacerdotium. Nam Baſilius magnus, & alij plures fratres non obſuerunt patri, quin ille ſacerdos eſſet,& ſacerdotio digne,& ſancte perfungeretur,vt ſcribit Gregor.Naziãzenus in Monod.quamquam hoc ipſis etiam Græcis qñque diſplicuit; nam reperi ſãctum Epiphanium abieciſſe ab altaris miniſterio diaconum,eo quod ea nocte vxori cõmiſcuiſſet,& ex eo die vxoratos vlterius ad diaconatum ꝓmouere noluit,ob idem periculum, vt ſcribit Symeõ Metaphraſtes ex Ioanne Epiphanij diſcipulo,qui fuerat Gregorio magno vetuſtior in vita eiuſdẽ Epiphanij die xv. Maij.Qui Epiphanius forte meminerat quòd Clemens I.in Epiſt.2.ad Iacob.fratrem Dñi ſcribens, mandauerat ne quis ꝓſbyter,vel diaconus vxori auderet commiſceri,vel commixtus ne ad altare accederet,cuiuſuis miniſterij gratia,vt habetur c. miniſtri.diſt.81. Græcis etenim ẽt cælibatus probabatur.Pinitus enim eṗs de eo ſcripſit,vt eſt apud Euſeb. hiſt.lib. 4.cap.22.

Sed ſi contingat clericum latinũ vxoratum eſſe: & ꝑtermiſſo vxoris cõſenſu, vel Epi approbatione, tranſierit ad ordines ſacros,quia ab vxore repeti põt,& cohabitare cogitur,ſi prolem genuerit, ad ordines ſuperiores aſcẽdere nõ permitti
10 tur,nec in ſuſceptis adminiſtrare ex Cõcil.Tolet.1.c.1.i hæc verba.De preſbyteris, & diaconis ſi poſt ordinationẽ filios genuerint,ad altiorẽ gradũ nõ aſcendãt; quo loco licet diaconos uideat̃ excludere; tñ hodie idẽ fuerit in ſubdiaconatu, cũ & ipſe ſacer ſit,& pari pœna puniat̃; nã ab oĩ officio,& miniſterio ceſſare cogitur.c.multorum,27.q.2.Quod etiã apertis verbis iuſſit Gregor.in Epiſ.ad Petrũ, agens de Subdiacono: cuius epiſtolæ tenor hr̃ apud Ioannem Diaconum in vita S.Greg.lib.2.c.52. & ante eum etiam Leo Papa, epiſtola 82.c.4.& epiſtola 90. c.3.& ante hos oẽs etiam in ſubdiacono decreuit Concilium Elibertanum,c.33.

Illud vero eſt adnotandũ, quòd licet vxorib.vti tolerati ſint Græci,tñ illa tolerantia ſolis diaconis, & ſacerdotib. con-
11 ceſſa videur,non aũt Epis; conſtat ex 6. Synodo.Conſtantinopol.can.12.in hæc verba:Iubet oĩno antiſtites poſtq̃ ſunt ordinati à proprijs vxorib.ſecedere, & ibi. can.13.diſtinguit ſacerdotes ab Epis,quo
12 ad hoc; vxorẽ vero ducere poſt adeptũ ſubdiaconatum, numquam eis licuit, ẽt ab apoſtolorum tpe. glo.32 c.ſi quis eorum.Archiepiſc.Flo.3.tit.29.cap.4.vltimis verbis.

Aliud præterea canonicum Impedimentũ naſcitur ex prole, de quo opportune hoc loco agẽdũ eſt:nam pater Eṗs, qui illegitimos diſpẽſare iure põt, vel ex propria, vel ex delegata auctoritate, proprios filios legitimare diſpenſareve non
13 põt ad ordines,aut beneficia:ad hæreditariam.n.ſucceſſionem, in qua nõ tanta fœditas excogitari cõſueuit,eũ diſpenſare ſuos filios poſſe non eſt abſurdum putare.c.per venerabilem. circa med.q fil. ſint legit.& ibi Abb.col.4.verſ.item nota ſingulariter. Ioan.de Anan.conſ.27.Archid.17.q.4.Sẽt:quib.locis licet loquantur de principe; tñ idẽ iuris videri põt ẽt in Epo: At quo ad ordines, & beneficia, in quib. non de propriis paternis bonis agitur,ſed de miniſterio Dei,& Eccleſię, in qua re eſt cauendũ ne nimius affectus parẽtes fallat, æquius videtur patrẽ non poſſe diſpẽſare filios ſuos;& ſi poſſit non con-

cõuenire, vt id agat ipſe; quia quadã auctoritate vtiť in re ſua; qua ei vti nõ licet d. §. etiam. vbi gl. & Archid. Præterea ꝓbabimus infra, cũ de ordinatorib. agendum erit, patrem ad ordines ꝓmouere non debere filiũ proprium, ẽt legitimũ; ideo multo minus poterit de illegitimo legitimum facere; & hoc magis piũ eſt, & eccleſiæ congruum: q̃nquidem oĩs legitimatio diſpenſatio eſt. Abb. in d. c. per venerabilem. per illum tex. col. 3. verſ. nota ibi diſpenſare: vnde ſi legitimaret filiũ quodãmodo ſemetipſum diſpenſare videretur, cum filium legitimando diſpenſaret: nemo enim etiã Eṕs ſeipſum à ſuis obligationibus diſpenſare pót. Abb. in c. magnæ, de voto. Silu. in ver. votũ. 4. verſi. vndecimum: nec poſſet ſibimet indulgẽtiam dare. Tabien. in verb. indulgẽtia, q. antep. ex S. Thom.

Filijs vero legitimis proprijs clericari, vel monachari volẽtibus pater obſtare non valet; nam inuito patre filiusfamil. clericari, vel monachari pót. C. de epiſc. & cler. l. Deo nobis. §. hoc etiam. quæ lex cum ſit rationabilis debet etiam in foro canonico obſeruari, arg. c. 1. de no. oper. nunciat.

De Monſtris.

CAP. XIII.

1 *Monſtruoſitas inducit irregularitatem.*
Monſtra ſunt deformiſſima, & non ſunt ponẽda inter liberos.
2 *Capita duo habens monſtrum eſt.*
3 *Monſtrum non eſt, qui habet ſenos digitos.*
4 *Membris abundare non eſt odioſum.*
5 *Monſtrum non eſt; qui proceriore eſt corpore.*
Oreſtis corpus longum ad duodecim pedes.
6 *Gigantes prima ætate extiterunt.*
Goliath ſex cubitorum fuit.
Caput hominis vidit Auguſtinus Vtica infinitæ magnitudinis.
Gigantes poſt diluuium arte dæmonum factos putat S Thom.
Saul rex ſeptem pedum fuit.
7 *Scandalum per ſe inducit irregularitatem.*
Perſi eligunt in Regem eum, cui naſus ſit valde aduncus.
Cyro naſus valde fuit aduncus.
8 *Pigmæi inter nos non eſſent promouendi.*
9 *Corpore breui quiſquis eſt intemperans eſt.*
Therſites, & puſillus, & deformiſſimus.
Zacchæus fuit puſillus, ſed probus
Gregorius Turonen. Epiſcopus puſillus fuit, & ſanctus.
Ioãnes Maria de Caſtello Bonon puſillus, & doctus.
10 *Pigmæos eſſe non eſt fabuloſum.*
11 *Irregularitas aliquando vno loco officit, alio non.*

QVemadmodum omnis deformitas magna, etiam ſi ſit ſine monſtruoſitate ſufficit ad im-
1 pediendum, ne quis promoueri poſſit. Abb. in c. 2. de cleric. ægrot. ita ſane, ac multo magis id dicendum eſt in omni monſtro; nam monſtra ſemper ſunt deformiſſima, & inter liberos non computantur, nec filiorum fortunã ſortiũtur in bonorum hæreditariorum ſucceſſione, nec in p̃ria poteſtate. l. nõ ſunt. ff. de ſtat. hom. Ideoq; cũ legitimus partus dici nõ poſſint, certe pluſquã ipſi illegitimi reijciendi ſunt; nã & plerumq; inſpicientib. horrori habentur; quare excludi debẽt, argum. c. qui in aliquo. diſt. 51.

2 Propterea ſi quis partus duorũ capitum ſit, non eſt ad ullum, uel minimum ordinem promouẽdus; quia monſtrum eſt. c. q̃m. de offic. ord. text. gl. & Doct. in d. l. non ſunt: ſed hæc propemodum dubitatione non indigent, quinimmo monſtruoſum eſt de huiuſmodi monſtris dubitare, gl. ĩ c. ſi teſtes. §. hermaphroditus, 4. q. 2. q̃n autẽ contingit mõſtra eſſe ſine vlla mẽbrorũ mutilatione, nihilominus ſi nimia mẽbrorũ imparitas ſit, idẽ iuris erit, ut excludantur, quia deformitatẽ inducunt plurimam. Abb. in d. c. 2. de cler.

ægrot.cuiuſmodi his temporibus Eugubinus puer duodecenis circumlatus eſt, cuius manus,pedes,ac venter,pro portione corporis videbantur; at tam grande illi caput erat,vt cuiuſcumque proceriſſimi gigantis videri poſſet:oculi tñ,naſus, os,aures, ac mentum pro proportione pueri extabant;vnde tanta imparitas ad monſtrum pertinere,& ideo nec promoueri poſſe putandum eſt: idem in reliqs nimijs imparitatibus.

3 Inter monſtra tñ non eſt habendus ille,cui ſint ſex digiti in pedib.vel manib. nam digiti membra non ſunt,ideo nullum videtur eſſe membrum monſtruoſum ex hac digitorum copia: abundare

4 etenim ī corporis articulis fauorabilius eſt,quàm penuriam pati,argum.à cōtrario,in c.qui in aliquo.diſt.51.ibi,mēbrorum minus, &c. Propterea intra legitimam prolem adnumerantur ij, quibus ſeni ſunt digiti. d.l.non ſunt liberi. ff. de ſtat.hom. vbi gl.& Doct. ideo rite ꝓmoueri poſſent, ſi commoda ſacramentorum attrectatio eſſet; quod Epi arbitrio reſidebit,ſicut reſidēt aliæ deformitates. Abb.in c.1.de corpor.vitiat.

5 Monſtrum tamen non eſt dicendum, ſi quis procerior ſit corpore; nihil enim eſt naturæ contrarium, aut diuerſum, ſi præ ceteris naturæ fœcunditate quis in altum adoleuerit; Marcus etenim Varro hebdomadum libro, ſummam(ait) adoleſcendi humani corporis lōgitudinem eſſe ſeptem pedes: quod verum eſſe affirmat Aulus Gellius lib.3.c.10.qui & ſi refellat Herodotum, vtpote fabulatorē, quod diceret Oreſtis corpus duodecim pedes,& quadrantem longum fuiſſe;Tñ ſi Homero credimus, vti ſane in hac re debemus,ſic docente S.Auguſ. de Ciuit. Dei lib.15.cap.9. vaſtiora, prolixioraq; fuerūt corpora hominum antiquorum,

6 inter quos proculdubio Gigantes extiterunt,vt ipſæ ſacræ atteſtantur litteræ Geneſ.c.6.& Num.c.13.& Pſal.32. Quinimmo Goliat ad ſex cubitorum altitudinem propagatum cōſtat 1. Reg. c.17. quæ ſex cubita ad pedes duodecim aſcēdere ipſe idē Aul. Gell.eodē loco ꝓbat; cui rei adſtipulatur S. Aug.de ciuit. Dei, lib.15.c.9.affirmans ſeſe hoīs molarem dētē vidiſſe Vticæ, qui ſi in nřorū dentiū modulos minutatim conſcinderetur,cētum nobis videretur facere potuiſſe:Sed & libro eodem c.23. rurſum de Gigantibus egregie meminit.

Tāta vero poſſet hoīs longitudo eſſe, vt inter monſtra habēdus eſſet,ob deformitatē,& ineptā longitudinē;quod ꝓbatur.Nume.c.13.his verbis, Populus quē aſpeximus proceræ ſtaturę eſt,ibi vidimꝰ monſtra quędā filiorum Enoch,de genere Giganteo,quib.cōparati quaſi locuſtę videbamur,hæc ibi;qđ præcipue verum eſt poſt diluuiū,quo tpe quicumq; gigātes extiterūt ex ſnia S.Tho. producti ſūt ſemine humano operante dęmone ſub certa cōſtellatione,& arte incuborū, vt aperte ſcribit Tabien.in verb.gigantes;vñ apparet,nullo modo tales in clero eſſe recipiēdos. Hæc aūt ſeueritas non ꝓcedit in hoīe ꝓcero vſq; ad ſepiē pedes,cuiuſmodi Saul fuiſſe ſcribit 1.Reg.c.9.nam ꝓceritas humanæ naturæ priuilegiū eſt, ut Plato in Tim. Ideo ſi in hac humana ꝓceritate,inepta, ridiculaq; propagatio exiſteret,quæ uulgarē induceret admirationem,impedimento eſſet ne promoueretur: præſertim ſi ſcandalum adferret illa perſonæ ridicula conditio: ſcanda-

7 lum etenim etiā in ea re, quæ ſui natura non impedit ordinum executionē, ſufficit ad inducendum impedimentum, ne quis promoueri poſſit. Ray. in titu.de paren.qui fil.occid.in ſi.& in tit.de ſcandalo

dalo per totum:ſunt vero varij populo-
rum affectus,nã alij alios hoĩes magnifa
ciunt,quos alij vt ridiculos habẽt,cuiuſ
modi de Perſis ſcribit Plutarch.Apoph-
teg.1. ipſi enim in Regem eum lubẽtius
deligebant, cui naſus plurimum adũcus
eſſet,vt de Cyro refertur, ita natura po-
puli conſiderabitur in iſtis valde longis.
Ad eandem quoq; rem ſpectat de il-
lis tractare,qui vſq; adeo breui ſunt cor-
pore,vt propemodũ monſtra eſſe videã-
tur; nĩ licet characteris ordinis capaces
ſint,tñ ſi apud vulgus magnam admira-
tionem inducant,vt pygmęi, nõ debent
8 facile ad ordines admitti pp ſcandalum,
& vulgarem admirationem.Quinimmo
huiuſmodi valde puſilli plerũq; nimiũ
ſunt ſomnolẽti,& cibi intemperantes, vt
ſcripſit M.Varro teſte Aul.Gell. lib.4. c.
19.his verbis.Pueros impuberes cõper-
tum eſt ſi nimio cibo,ſomnoq; vterẽtur,
hebetiores fieri; aduertimuſq; hinc eli-
ci tarditatem,corporaq; eorum fieri im-
procera,minuſq; adoleſcere ex medico-
rum, & Philoſophorum ſnĩa: quod etiã
ſcripſit Clem.Alex. in pædag.lib.2.c.1.
in fi. cũ igitur ob ingluuiem & inertiam
ſacris minus apti eſſe videãtur; ſunt etiã
plerumq; deformiſſimi,ſicut de Therſi-
9 te apud Poetas qui quaſi monſtrum ha-
bitus eſt hoc carmine:

Si caput ipſe oculis ſpectes eſſe Hectora credas:
Si ſtantem videas,Aſtianacta putes;

Quæ oĩa intelligenda ſunt in ijs,quo-
rum nimia breuitas contemptui eſt, ri-
ſui, atq; admirationi; alioqui ſi aliquis
puſillus fuerit,vt Zacchęus,admitti poſ
ſet;& qualis fuit Gregorius in Gallia Tu
ron.Eps ſanctitate,virtuteq; illuſtris;quẽ
cum Romam veniſſet,oẽs fere ob puſillã
ſtaturam paruipendebant; quin & ipſe
ſummus Pontif.Gregorius I. miratus eſt
q̃uo vir tam breui corpore in Epm pro-
motus fuiſſet, cui ille reſpondit vrbane:
ipſe Deus fecit nos,& non ipſi nos,vt ſcri
bit Io.Belethus.c.122.Sed fertur poſtea
Gregorio magno p̃dicto illum venerabi
lẽ fuiſſe: eiq; dies feſtus ab eccleſia p̃ſcri
ptus 15.Kal.Decemb.Sed & ſub Bonifa-
cio VIII.Ioãnes Maria de Caſtello Bono
nien.manſionarius iure canonico peritiſ
ſimus,tam breui ſtatura fuiſſe perhibeť,
vt cũ ſtans verba faceret coram Papa ge-
nuflexus eſſe putabatur; & ab Epõ Por-
tuenſi de Aquaſparta, qui Pontifici aſta-
bat ioci gr̃a alter Zacchæus nuncupatus
eſt,vt refert Io.And. q rei ipſi interfuerat,
in p̃œmio Sexti, in gl. in verb.à multis.
10 Ne quis aũt putet pygmęos fruſtra à
nobis hoc loco adductos, ſciendum eſt
eos extare vt apud Plin. & fidelius apud
Aug.de ciuit. Dei,lib.16. quos dicit eſſe
cubitales: Hi igitur oẽs tam qui proce-
riores ſunt,q̃ qui breuiores,pñt intra cõ-
formes populos admitti ad ordines;ceſ-
ſat enim impedimenti cauſa,ſicut lepro-
ſi inter leproſos admittuntur: nam irre-
gularitas q̃nque hoĩem vno loco afficit,
non alio,tex.& glo.in Clem. 1.de pœn.ex
11 quib.aperte liquet, ſi quis membris nõ
omnino humanis naſcatur,eum penitus
ab eccleſiæ ordinib. reijciendum, quia
monſtruoſus ſit.

De diminutis qualibet corporis parte,
Et primum de manibus.

CAP. XIIII.

1 *Mutilatus,vel mancus quis ſit.*
2 *Mutilatus iam promotus exequi non poteſt.*
3 *Mutilatio an impediat omnes actus, qui ſine membro mutilato poſſent agi.*
4 *Corporales defectus patientes exequendo non incurrunt nouam irregularitatem.*
Leo I ſibi manum abſcidit,& poſtea reſtituit.
Ioãni Damaſceno manus abſciſſa.poſtea reſtitu
5 *Membro caret,qui habet inutile.*
6 *Monialis mutilata poteſt fieri Abbatiſſa.*

7 *Baptizari ab vno dicente verba, & ab altero mittente aquam nemo poteſt.*

Sacramenta diuidi non poſſunt.

8 *Mutilatus poſt adeptum ordinem poteſt exequi ordinem in illis officijs, quæ non egent membro illo.*

9 *Manib. tremulis quiſquis eſt non eſt eligibilis.*

10 *Digitus non eſt membrum.*

11 *Digitus deficiens manu ſiniſtra minus obeſt, quàm ſi deficiat in dextra.*

12 *Digitus, quo Euchariſtia tractatur deficiens obeſt ne quis promoueatur ad ſacerdotiũ.*

13 *Digiti plurimum deformes impediunt promouendum.*

Vngula pollicis aliquando impedit promouendum.

Digitis duobus carens promoueri non poteſt.

Digiti partem amittens dando operam rei illicitæ non promouetur.

14 *Digitum ſibi abſcindens per indignationem fit irregularis.*

Marcus Apoſtolus ſibi pollicem abſcidiſſe fertur.

F. Thomas Hybernicus Franciſcanus ſibi digitum abſcidit; ne promoueretur.

Digitum alij abſcindens forte eſt irregularis.

15 *Mutilatorum diſpenſatio eſt Papæ, ſi ſit cum culpa, aut manifeſta; alioqui ab Epiſcopo.*

Mutilare corporis ſuperflua non eſt prohibitum.

Iſaias fertur ſibi de lingua præſcidiſſe.

Sanctus Hieronymus dentes prominentes ſibi ſecuit.

POſt monſtra ſuccedit quiſquis
corporis defectum patitur de-
bilitatione, aut mutilatione
membrorum: hæc. n. eo inter ſe differũt,
quòd membra quidẽ omnia integra ha
1 bere poſſumus, ſed inefficacia, & inuti-
lia, vt ſi quis aridã manum habeat, ocu-
lum orbatum, & ſimilia. mutilatum ve-
ro eum dicimus, q ipſis mẽbris caret, ut
abſciſſa manu, vel oculo effoſſo: Hic igi-
tur mutilatus, qui & mancus dicitur,
ab ordinib. eccleſiaſticis excluditur. c. q
in aliquo, diſt. 51. & diſ. 55. c. pœnitẽtes.
glo. magiſt. in d. diſt. 55. in 1. gl. S. Thom.
4. diſt. 25. q. 2. in fi. his verbis, duplici (ait)
capite promouendos arceri, vel pp impe
dimentum actus, vt mutilatis membris
neceſſarijs ad actum, vel propter impedi
mẽtum claritatis perſonæ; hæc refert Ta
bien. in verb. corpore; ex quib. verbis ẽt
liquet, quòd qui mutilati fiunt poſtquã
iam ꝓmoti ſunt; executionem ſuſcepto-
2 rũ ordinum perdunt, tam de iure, quàm
de facto ex can. apoſ. 77. & ex verbis eiuſ
dem S. Th. 3. q. 82. art. fi. ad 3. Debilitas
(inquit) vel ęgritudo ſuperueniens ordi-
ni ſacerdotali, ordinem non tollit, execu
tionem tñ ordinis tollit, quantum ad cõ
ſecrationem Euchariſtiæ, qñque quidẽ
pp impoſſibilitatem executionis, ſicut ſi
priuet oculis, aut digitis, aut vſu linguæ;
quandoq; autem propter periculum, ſi-
cut patet de eo, qui patitur morbum ca-
ducum, vel etiam quãcumque alienatio-
nem mentis, qñque propter abomina-
tionem, ſicut patet de leproſo. eadem re-
fert Tabien. in d. verb. corpore.

Quæ res, ſ. vt mutilati ad ſacerdotiũ non admitterẽtur, etiam apud Hebręos Hieroſolymis lege cautum erat. Egeſip. de excid. Hieroſolym. lib. 1. c. 29. quin & apud ipſos ethnicos mutilati ſeu debilitati ſacris arcebantur. Plin. lib. 7. c. 28. vbi commemorat M. Sergium, ꝙ debilitatus manib. ac pedib. foret, ſacris officio fuiſſe deiectum.

Quæ indiſtincte intelligenda ſunt in eorum mẽbrorum mutilatione, quę ad ipſam executionem ſunt neceſſaria, vt in illo caſu nulla conſideratio fiat, an culpa ſua ſit mutilatus, an caſu: at in aliorũ mẽbrorum mutilatione, ſine quib. actu executio fieri non impeditur, ſemper eſt diſtinguendum, an culpa caſum præceſſerit, & an ſit publica, vel occulta mutilatio: Nam ſi culpa interceſſerit, factus eſt irregularis, Goff. Gul. Hoſt. & Inno. Roſell. in verb. vitiatus, Archiepiſ. Flor. 3. ti. 29. Culpa autem intelligitur non ſolũ

ſi ipſe

ſi ipſe ſe mutilarit,verum etiam ſi ab alte
ro fuerit mutilatus, dū ipſe daret operā
rei illicitæ: idē quoq; erit ſi per indigna-
tionem,vel metum,etiam iuſtū ſeſe mu-
tilauerit, (ſemper.n.fit irregularis ex ver-
bis Aug.lib.de dogmat. Eccleſ.c.72. idē
ſi ipſe hoſtes irritauerit ad pugnam ,vel
odium,ab ijſq; fuerit mutilatus,etiā per
vim : ſed de ijs ſingulis dicemus magis
opportune paulo inferius . Illud tn̄ non
eſt omittendum,quòd corporis defectū
patientes, quo exequi non debeant, ſi
exequātur,peccant quidem mortaliter ,
ſed tn̄ non fiunt per hoc denuo irregula-
res. Abb.in c.ſi celebret.de cler.excōmu.
min.quod approbat Tabien. in verb.ir-
regularitas.4.nu.2.& concluſ. 5.quō au-
tem differat mutilatus à truncato ſcrip-
ſit Abb.in c.cum illorum.col.3. de ſent.
excommu.Dec.in l.nemo pōt gladij;nu.
2.ff.de reg.iur.Tabien.in verb.Irregula-
ritas.3.num.26.& nos dicemus infra vl
timo libro, cum de mutilante agendum
erit : ſed quia non ſufficit hæc pauca ge-
neralia prædixiſſe operæpretium eſt , vt
per ſingula capita de mutilatis tractādo,
rem diligentius perquiramus .

Qm̄ vero diuina miniſteria per ma-
nus plerumq; exercētur,de ijs primum
tractandum eſt.Si igitur vel vtraque, vel
altera manu quis careat,nō tm̄ ea ratio-
ne eſt irregularis,quòd mutilatus ſit, ſed
etiam quia impoſſibile eſt adminiſtrare.
S.Tho.4.diſt.25.& 3.q.82.art.fin. ad 3.
ſupra citat:exēplo eſt Leo Papa I.cui cū
de more die Paſchatis muliercula ma-
num deoſculata eſſet,& ob id ipſe nō ni-
hil ſcandali in ſe ipſo paſſus eſſet,vel (vt
aliqui veroſimilius exiſtimāt)cum puta-
ret ſe alicui indigno ordines contuliſſe ,
manum ipſam ſibi penitus abſcidit , &
cū ob eā rē deſiſtet ſacrificare,cum non
poſſet; quia Romanus populus obmur-
murabat,preces ad Deum fudit , impe-
trauitq; manum ſibi reſtitui, vt ſcribit
Sabell. lib. 5. & Andr.Ebor.tit.de caſtit.
idem quoq; contigit Ioāni Damaſceno ,
cuius manum Damaſci princeps abſcin
di iuſſerat,& in foro ſuſpendi, quo loco
viſa tota die precibus tn̄ pientiſſimi viri,
& Beatæ Mariæ ope illi reſtituta eſt , vt
ſcribit Ioānes Patriarcha Hieroſolymita
nus,& Bapt.Fulg.lib.1.& Andr.Ebor.tit.
de miracul.

Si quis autem non abſciſſas, ſed arti-
culatas manus habeat,ad viendum vero
inefficaces,eodem iure cenſeri debet;mē
bro enim carere videtur,qui habet inuti
le,quia mortuum eſt , c.ſicut vrgeri. 1.q.
1.ſed & ſi vtiles manus ſint, & ad altaris 3
miniſterium aptæ,ſi tn̄ ex aliqua læſione,
percuſſione,vel diminutione deformita-
tem habeant,ob quam ſcandalum time-
ri poſſit,habebitur pro irregulari,ideoq;
nō promouebitur, de corp.vitiat.c.1. &
ibi per Innoc.Alber.in verb.vitiatus, Ta
bien.in verb.irregularitas 3.nu.26.Spe.
in c.ſi forte, nu. 5. de elect.lib.6. Epiſco-
pus vero in hoc diligēter animaduertet ,
an hæc læſio etiam minima contigerit
huic, dando forſan operam rei illicitæ ,
& an inde ſcandalum timeri poſſit,cum
hæc pendeant ab eius arbitrio. Abb. in 2
6 d.c.1.de corp.vitiat. in fi. Quæ vera ſunt
in ordinib.ſacris,& altaris miniſterio, at
alijs in officijs ſecus;nā monialis mutila-
ta poteſt fieri Abbatiſſa,ſaltem ex diſpē-
ſatione,ſi ſit diligens,& prudens,vt dice- 1
mus cum de impedimentis monialium
tractandum erit : & ideo idem forte erit
in Abbate, quia in eligendis Abbatibus
non tam exacte conſiderantur irregula-
ritates;vt aliàs dicemus.

Huc ſpectat quæſtio,nū mutilatis ma-
nib. quis poſſit exercere quæ ſunt ordi-
7 nis,quo ad verborum expreſſionē , ſup-

plente altero in ijs, quę ad opus manuũ ſpectant: Et ſane hæc diuiſio officij non eſt admittenda, S. Thom. 3. q. 67. arti. 6. ad 3. vbi etiam Caieian. Exemplum eſt ſi mutilatus verba baptiſmi proferat, alter aquam in caput baptizandi mittat; nam hæc diuidi non pñt, ſicut nec alia ſacramenta, vt puta ſi vnus audiat cõfeſſionem, alter abſoluat. diſt. 23. c. quorundam. de ijs ſcripſit Gul. Raymundi gloſſator, vt refert Piſanel. in verb. confeſſor, 1. verſic. nunquid; Alberic. in verb. ordinandus primo, & infra dicemus in cap. de oculorum defectibus.

Illud autem aïaduertendum eſt eum, qui manib. mutilatus ſit poſt adeptum
8 ordinẽ, licet arceatur ab executione eius ordinis, ĩ quo illis eſt opus, reliqua tñ ſacerdotij miniſteria poterit perficere, vt cõfeſſiones audire, prædicare, funeralia agere, & ſimilia. Abb. in c. 2. de cle. ęgrot. Quod eſt generale, ſi vna ratione impedimentũ ordinis quis patiatur in corpore, illa in alijs adminiſtrationib. ceſſante, ceſſabit impedimentum, vt ibi per eum.

Ad idem impedimenti genus ſpectat ſi q̃s manib. tremulis ſit; nam nec eligit, nec admittitur ad ſacros, c. fin. de corpo. vitiat. Spec. in d. c. ſi forte, num. 5. de qua
9 re agemus etiam infra cum de paralyſi agendum erit; Eadem omnia dicenda ſunt in læſione digitorum; nam, & ſi digitus membrum dici non poſſit, ex omnium vtriuſq; iuris ſententia Bart. in l. 2.
10 de publ. iudic. Soc. in c. ſententiam, ne cle. vel monac. Abb. in c. 1. qui cle. vel vouent. Tabien. in verb. corpore, & in ver. irregularitas, 3. num. 26. pro quib. videtur tex. in c. ſingula. 89. diſt. tamen ad irregularitatem inducendam ſæpe obfuit; plerumque tamẽ ſi quis digitos aliquos caſu amiſerit, ſine culpa, & deformitatẽ paruam habeant, facile admittitur ad ordines. Alber. in uerb. uitiatus. Roſel. uer. uitiatus: Tabien. in uerb. corpore. text. in c. qui partem. diſt. 55. Abb. in d. c. 1. qui cler. uel uouen. præſertim ſi huiuſmodi digiti deficiant in ſiniſtra manu, per
11 quam benedictio non datur promoueri poſſet, tex. in c. laior. diſt. 55. ibi, nil ei nocebit.

Hæc igitur uera non ſunt illis digitis deficientib. quibus crucis ſignum fit, aut benedictio datur, aut ſacramentum Eu-
12 chariſtiæ tractatur; nam ijs caſib. pmouendus non eſt ad ſacerdotium, d. c. qui partem. Alberic. in uerb. mutilatus, & in uerb. uitiatus. Roſel. in uer. uitiatus. Silu. in uer. homicidium. 3. num. 5. illa ratione, quod non poſſet commode ſacramẽta contrectare, & adminiſtrare: nam & ſi nulla culpa perdiderit eos, ſed caſu, uel ui, etiam dando operam rei licitæ, nihilo minus propter ſolam deformitatem ex-
13 cluditur. Silu. in d. uerb. corpore. & in uerb. homicidium. 3. num. 4. ad fin. arg. eorum, quæ not. Abb. in c. 2. de cle. ęgrot. quia contactus ſacroſanctæ Euchariſtię, tam libere, & commode fieri debet, vt ſi quis oẽs quidem digitos habeat, ſola uero ungula pollicis deficiat, unde hoſtię fractio impediatur, uel fractionis ſecuritas non ſit, non poterit iure promoueri, tex. in cap. Thomas. de corpo. uitiat. Tabien. in uer. corpore, uerſic. utrũ auulſio: quinimmo & ſi ſecura ſit fractio Euchariſtiæ, cum eam ungulam perdiderit dãdo operam rei illicitæ, non poterit adminiſtrare ſine diſpenſatione. Silu. in uerb. corpore, per gl. & text. à contrario in c. fi. de corp. uitiat. & hoc eſt magis tutum.

Propterea qui duos digitos cum parte palmæ amiſerit, irregularis à iure declaratur, quo ad ſacerdotiũ, tex. in c. 2. & ibi Abb. de cle. ægro. Sed & ſi nõ integro digito careat, ſed digiti partem amiſerit

rixan.

rixando, uel in duellari pugna, non eſt ſine diſpenſatione admittendus, d.c.1. ubi Abb. de corp. vitiat. quam diſpenſationẽ hoc caſu neceſſario petendam eſſe, ante eum ſcripſerant Tancred. Inno. & Bern. quos citat Alber. in ver. vitiatus, Roſell. in ver. vitiatus, qui præterea dicit eãdem fuiſſe ſententiam Guil. & Raym. etiam ſi modica deformitas ſit in ea parte deficiente, quia culpam incurrit dando operam rei illicitę, d.c. qui partem. Quòd ſi culpa careret licitæ rei operam dãdo, & parua eſſet eius digiti deformitas, admitti poſſet: ſi vero magna appareret, arceretur & à ſuſcipiendis, & à ſuſceptis adminiſtrandis; non tñ beneficio priuaretur, ne duplici affectione urgeretur, 7.q.1.c. cum percuſſio, Roſell. verb. vitiatus: Alberi. verb. vitiatus. Tabien. ver. corpore, tex. in c. vlt. diſt. 55. quæ tamen omnia reſidebunt arbitrio Epiſcopi, Abb. d.c. 1. de corp. vitiat. in ſi.

In eorum numero, quib. culpa imputatur ſunt ij, qui ſponte ſibi digitos abſciderunt, aut debilitauerunt per indigna-
14 tionem, uel impatientiam; nam nec ꝑmouebuntur, nec exercebunt, niſi ex diſpenſatione, præſertim ſi id manifeſtum ſit. Inno. in c. ſignificauit. de corp. uitiat. Silu. in uerb. corpore. num. 5. tex. in cap. maritum. diſtinct. 33. ubi Archidiac. S. Auguſt. lib. de dogm. Eccleſ. c. 72. Nam cum Gerlacus monachus in cõſecratione Euchariſtiæ perperam egiſſet, dolore, immo indignatione cõmotus partẽ indicis ſiniſtræ manus ſibi ſponte abſcidit. Quamobrẽ Inno. Papa III. irregularẽ eũ declarauit, perpetuoq; à miſſarũ celebratione ſemouit, alijs miniſterijs uti ei p diſpẽſationẽ pmittẽs; uti in ipſius Innocẽtij litteris patet ad Abbatẽ de Valchẽrith. Idẽ quoq; erit ſi quis ſibi ob ſummã pietatẽ abſciderit, ut de S. Marco Apoſtolo fert, q̃ ſibi pollicẽ præciderit, ne ꝓmoueretur ad ſacerdotiũ; nã ex ſpeciali priuilegio diſpenſatus eſt atteſtãte S. Hieronymo in ꝓlogo ſuper Matthęũ; ideo & promotus eſt, & ſumma pietate Alexandrinã rexit Eccleſiã. gl. in c. ſi q̃s abſciderit. diſ. 55. q̃q̃ Nicolaus de Lyra in d. ꝓlogo ſup Matthęũ putat Diuum Marcũ non ſolũ priuilegio admiſsum; ſed ideo, q̃a parua digiti abſciſſio fuerat, ita ut cõſecrationem tractare libere potuerit: fuerat igitur per diſpẽſationẽ admiſsus, q̃d probat Hug. & Io. de Fauen. in d. diſt. 55. §. corpore. Aliũ ẽt ſibi digitos abſcidiſse, ne ad ſacerdotiũ promoueret̃, cui nomẽ Beatus frater Thomas Hybernicus Frãciſcani ordinis, referunt illorũ Annales.

Ad idem impedimẽti genus ſpectar, ſi quis non ſibi ſed alij digitum pollicẽ, uel indicẽ abſtulerit, unde cũ ille inutilis factus ſit, uterque irregularis efficit̃, alter ob impoſſibilitatẽ exercendi, alter q̃a illius irregularitatis cauſam p̃buit. Silu. in uerb. homicid. 3.q.3. uerſ. quartũ, ſed de hac re fuſius dicemus poſteriore libro, cum agemus de mutilantib. Huc ẽt ꝑtinet digitorum naturalis deformitas, ut puta ſi quis indicẽ & mediũ iunctos habeat ſub uno cõi ungue, q̃a euidẽs eſt defectus, & maxime in ſigno crucis, & b̃ndictione dãda deformitas, & difficultas Euchariſtiæ cõtrectãdæ, ꝓmoueri ad ſacerdotiũ nõ dẽt, cũ digiti ĩformes ſint: q̃d ſi conformes ſint, & ſub duab. diſtinctis unguib. ſolis articulis digitorũ iunctis admitti forſan facile poſset, ex ſentẽtia Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 5. Alberic. in uer. uitiatus. Roſell. in uer. uitiatus. Tabien. in uerb. corpore. Quæ ꝓcedere poſſunt longe uerius in manu dextra; at in ſiniſtra, per quã nullũ ſignũ crucis, uel b̃ndictio datur, nec tã diligens Euchariſtiæ attrectatio requirit̃, forſan facilius diſpen-

diſpenſabit Eps.arg.c.lator.diſt.55. Præterea excepto ſacerdotio, hunc admittã ad reliquos ſacros; qm̃ nullo illis eſt impedimento illa digitorum iunctura, vel leuis deformitas: reſidebit igitur hoc pci pue arbitrio Epiſcopi, ſicut reliquæ leuiores deformitates, c.2.vbi Abb.de cle. ægrot.

Ex ijs igitur liquet, quòd poſt promotionem amittens digitos, non perdit ordinem, nec ordinis adminiſtrationem, niſi ea parte, quam exercere ſine digitis impoſſibile eſt, arg. S. Tho.3.q.82.artic. fin. ad 3. ſupra citato: Tabien. in verb. corpore.

In oĩb.autem prædictis caſibus eſt di
15 ſpenſatione opus, vel Papali, ſi ea mutila
tio ſit ex culpa, vel manifeſta, in alijs ve
ro ab Epo obtineri põt.c.1.de cler.pug.
in duell.cap.1.de corp.vitiat. Tabien.in
verb.corpore.Silu.in verb.corpore, vlti
mis verbis.

Ad eandem quoq; rem pertinet, vt diſpẽſatione egeat, qui plures habeat digitos in manib. quàm humana fert natura, non tm̃ ea ratione, quòd deformitatem habeat, ſed quia liberũ Euchariſtiæ vſum impediat, vt duplicato pollice, vel indice, quod Romæ etiam num cõtigit, ꝓbatur ex ijs quę paulo ante diximus; ſi vero nil obſit attrectationi Euchariſtiæ: vt puta duplicatis auricularib. aut duplicatis ſolis pedum digitis, poterit admitti ad quoſcunq; ordines. Archiepiſc. Flor.3.tit.29.c.5.atq; ante eum ſenſerat Hoſt.pro quo eſt tex.cum ratione ibi poſita ĩ l.idẽ Offilius, & l. hoĩ.§.1.ff.de ędil. edic.Abb.de ijs ſcribit in c.cum de tua. de corp. vitiat.prope fi.Alber.in verb.vitiatus.Summ.conf.de homic.q.44. Nõ enim iſta ſuperfluitas, articulorum monſtruoſitatem vllam cõtinet, cũ phyſicorum ratione ex ſeminis abundantia id fiat, & quia digiti membra non ſunt; & iſti omnes connumerantur inter liberos, & legitimã prolem.gl.& Doct.ff.de ſtat. homin.l.non ſunt: Ideo licite poſſunt ſibi eum ſuperabundantem articulũ abſcindere, ſine vlla nota irregularitatis, dũ tñ nullum vitæ periculum incurratur; neq; maior deformitas ſuboriatur. gl.in d.c.qui partem. Tabien.in verb.corpore, in prin. Quod apertiſſime probant conſtitutiones Apoſtolicę apud Clemẽtem lib.2.c.47.quo loco hr̃, huiuſmodi ſuperfluos digitos abſcindẽdos. Nam & Iſaiã ſibi linguæ partem (ſed incerto auctore) præcidiſſe fertur ĩ c.in ſcripturis.vbi Archid.8.q.1. Sãctũ quoq; Hieronymum dentes prominentes ſibi limaſſe ſcripſit glo.in d.c.qui partem.probat, & ſequitur Silu.in verb.corpore, ea ratione, ꝙ cum proprie membra non ſint, non videtur membri abſciſſio fieri; ſed ſuperflui.

De Caſtratis, & conſimilem genitalium defectum habentibus.

CAP. XV.

1 *Eccleſiaingreſſus, aliquando pro miniſterio Dei prohibito, declaratur.*
2 *Caſtrati facile ad ordines admittuntur.*
Origenes ſibi virilia amputauit.
Demetrius Dionyſium redarguit, quòd Origenem promouerit.
Valeſii haretici ſe ipſos ſponte caſtrant.
3 *Caſtrans ſe zelo fidei poteſt promoueri, & quomodo*
4 *Caſtrans ſe quaſi Chirurgus in penuria aliorum, promoueri poteſt.*
5 *Caſtrati ſæpe luxurioſiores.*
Eunuchorum genus ignominioſum, & vitijs deditum.

GEnitalium defectus plures eſſe poſſunt: Sed omnes vno hoc capite complectemur; quicũque etenim defectum aliquem in ipſis patiun-

patiuntur, ab Eccleſiæ ingreſſu arceantur,
1 Deuteron.c.23.quem ingreſſum illo ſenſu accipere debemus, ſ. ne in Eccleſia eccleſiaſtico officio defungantur; ita enim eum locum intelligit Caietan.ibi, & poſt eum in illius additionib. ſcripſit Anton. Fonſec. Luſitanus, duplici ratione; prima ob vitium ſeu defectum corporis, ſecunda quòd huiuſmodi hoĩes effeminato aĩo ſint, & muliebres: ſunt etenim euirati, viriq; eſſe deſinunt, ac ſemimulieres eſſe videntur, vt Caietan.ibi: qñ igitur tales nati ſunt, quaſi de eorũ caſtitate ma-
2 gis confidendo, non ſolum ab Epĩs ad ſacerdotium, ſed ad Epiſcopatum diſpẽſari cõſueuerunt à Papa.c.Eunuchus, cũ gloſ.diſtinct.55. cap.ex parte. de corpo. vitiat.ibi Abb.ex ſententia Ioann. Andr. Et compertũ habemus inſignes aliquos fuiſſe eunuchos, digneq; ſacerdotio functos: Nam Methodius Conſtantinopolitanus Patriarcha per viſionem perſenſit, ꝙ B.Petrus virilia ſibi emarceſcere faceret, vt eſt apud Zonaram in Michaele Theophili filio. Fuit & alius monachus vir ſanctus, & conuerſationis admirandę etiam inter puellas eunuchus, de quo Leontius in vita Sãcti Ioannis eleemoſynarij.

Sunt tñ Deo gratiores Eunuchi ij, quos non natura, aut neceſſitas caſtrauerit, ſed voluntas. 23.q.5. c. tunc ſalubriter. Qua ratione fit, vt qui ſibi teſtes euulſerit caſtitatis gratia, non voluntate, ſed neceſſitate feciſſe videatur; ideo ab ordinib.excluditur, donec diſpenſetur; nam ſui homicida cenſendus eſt, maledictioni quoque fit obnoxius. 55.diſt.c.ſi quis ſe. & c.ſeq. Alber. in verb. mutilatus, & verb.Eunuchus, & verb.homicidium.1. in fi.& verb.homicidiũ.5.fallitur enim, qui ſe putat caſtratione ſui obſequium præſtare Deo; Quinimmo ob id promoueri non põt, & promotus deijci debet, diſt.33.c.maritum.S.Aug.lib.de dogm. Eccl.c.72.Alber.in d.verb.homicidiũ 5.

Idcirco & ſi Origenes ſibi virilia amputaſſet, ſiue (vt narrat Zonaras in Seuero) adhibita herba effeciſſet vt marceſcerent ob Euangelicam literam, & vt inter fœminas prædicare tutius poſſet ſine calumnia, diſt. 55.c.ſi quis abſciderit.cum gl.ſcribit Hug.& Io.de Fauen.d.diſ.55. in princ. Tñ Eccleſia orientalium ſcãdalum paſſa eſt, ea ratione ꝙ promotus fuerit ad ſacerdotium. Demetrius.n. Alexãdrinæ Eccleſiæ Epĩs Alexandrum Hieroſolym.redarguit perquam ſeuere, quòd Origenem poſtquam ſeſe amputauerat, ꝓmouiſſet, ſcribit Euſeb.Eccleſ.Hiſt.li.6. quæ Origenis actio damnabilis putatur à Io.de Fauen.in d.diſtin.55.in princip. Nam & Leontius Laodicenus preſbyteratu depoſitus eſt, ꝙ ſe ipſum caſtraſſet, ut ſcripſit Athanaſius, ac refert Niceph. lib.9.c.29.non enim caret ſuſpicione hęreſis, quæ fuit Valeſiorũ, qui & ſe, & ſuos hoſpites caſtrãt, dicẽtes ſe hoc modo ſeruire Deo. Aug. lib.de hæreſib.c.37.

Poteſt tñ contingere, ꝙ quis puro fidei zelo ſeſe abſcindat, quo caſu poterit ab Epõ diſpenſari ad ſuſceptos ordines adminiſtrandos, non tñ, vt ad altiores aſcendat, uel ad ſacerdotiũ, Silu.in uerb. homicidium 3.q.8.uerſ.primum.per c. ſignificauit, cum gl.de corp.uitiat.ſi uero ſine fidei zelo id fecerit, ſpe rit Papalis diſpenſatio, etiam ſi amputatio fuiſſet occulta. Tabien.in uerb. corpore. Silu. in uerb. corpore. de ſententia Hoſtienſ. & Aſten.

Hæc autem non procedent in eo, qui ſibi genitalia præciderit ob ægritudinẽ, cum ipſe chirurgiæ peritus eſſet, nulliuſque alterius copiam haberet. Silu. in d. uerb. corpore: nam ſi alterius copiam habuiſ-

habuiſſet,non potuiſſet ipſe hoc per ſe facere,nec quidem ex magna cauſa: ſentit Ray.quem refert Silu. in d.verb.corpore:ſed & ſi magna cauſa,& magna ægritudo, & medicorum penuria ſuaderent, vt ipſe ſibi virilia abſcinderet, ſi per notoriam indignationẽ,& impatientiam id faceret,fieret irregularis. Hug.diſt. 55.§. corpore autem vitiati:& hoc caſu difficilior eſſet diſpenſatio: Sed ſi ab alijs vel medicis, vel hoſtib. vim paſſi diminuti ſint,aut à dominis Eunuchi facti,per diſpenſationem facile admittendi ſunt, ſi alioqui digniſſimi ſunt. c.1.conc.Nicæno.diſ.55.c.ſi quis à medicis: ꝙ ſi etiam hoc caſu feciſſet per indignationẽ,vel doloris impatientiam,& à promouendo arceretur, & ꝓmotus deijceretur;& ſicut ſi ſponte ipſe ſibi abſcinderet per indignationem, fieret irregularis. Silu.in d. verb.corpore.nu.4.ex ſententia Inno.in c.ſignificauit.de corp.vitiat.expſſus text. in d.c.maritũ,\diſt.33.& S.Aug. d.c.72. tex.in d.c.qui partem.diſt.55.propterea cum Michael preſbyter Pariſien. ob lepræ periculum euitandum,medicorum conſilium ſecutus virilia ſibi feciſſet abſcindi, ad altaris miniſterium ab Innocẽtio III. facile admiſſus eſt, vt ſcripſit idẽ Innocentius ad Pariſien.Epiſcopum.

Quod vero diximus, caſtitatis cauſa aliquos ſibi virilia amputare,id ſane perraro fit. Immo plerumq; deteriores putantur,ſi non actu ſaltim affectu;nã concupiſcentia ſpadonis deuirginabit iuuẽculã,Eccleſiaſtici.c.20. ſæpe etenim mẽbris genitalib.execti turpiori luxuria vexantur,q̃ reliqui , vt diſertiſſime ſcripſit Baſilius lib.de virginitate,nõ longe à calce operis : quo loco refert ſeſe à fide dignis teſtib. qui rem nouerant ex delinquentium confeſſione,didiciſſe, mulierẽ Eunucho cuſtodiæ datam,ab illo ſæpius fuiſſe compreſſam , & eo frequentius cũ illo luxuriatã,ꝙ ſecurior in Eunuchi ſterilitate cõfideret.Narrat idem,virginem ab alio Eunucho audacius fuiſſe violatã, ipſumq; intemperãtiſſime nixum , tum oſculis, tum turpibus affectibus, ac etiã morſib.luxuriẽ, quã explere minime poterat,exercuiſſe;ardentiuſque in eo libidinem efferbuiſſe; qm̃ membrorum defectu perficere non valeret;idem quoq; Baſil.Epiſtol.87. dicit Eunuchorum genus ignominioſum eſſe, nimirum cum neq; fœmineum,neque maſculum ſit, amore inſaniunt,citra fructum propter propriã turpitudinem; quo loco multis cõuitijs eos inſectatur.

Similia quoque de Eunuchis ſcribit Pallad.Ep̃s Helenopolitan. in vit.S.Ioan. Chryſoſt.vt refert Lipo.in vit.S.Tho. 2. ſub nu.42. deplorat enim eo loco Palladius Epheſinæ Eccleſiæ Ep̃m fuiſſe propoſitum Eunuchum ventri ſubditum in fœminas inſanientem,impudentẽ,ebrioſum,ſcortum emptitium,illiberale,cupidum,neq; virum,neq; fęminam,veſanũ, qui iter ſatyrica cõuiuia theatricas puellas proprijs humeris geſſit,capiteq; coronato hedera craterem ferens manu,vina fudit.hæc ille: ſed profuſius q̃ cæteri ex Cyrillo,Suidas in verbo ſpado,eunuchorum ignominias deſcribit.vnde conijcere poſſumus quàm molli,& turpi animo ſit hoc caſtratorum genus,quantumque errauerint, qui huiuſmodi ad Ep̃atum promouerint. Eodem enim loco refert Palladius Theodorum Romanæ Eccleſiæ diaconum ita damnaſſe illos,qui prędictũ Eunuchũ promouerant, vt eos cõparãdos dixerit ijs, qui ſpineam coronã filio Dei impoſuerant;Quinetiam Eunuchi non ſolis eccleſiaſticis dignitatibus ignominiã inferunt uerũ & à ſæcularib. aliquando excluduntur: nã Imperatores

eſſe

eſſe iure prohibentur, vt eſt apud Euag. hiſt.lib.4.c.2.

De lienis ſeu ſplenis defectu.

CAP. XVI.

1 *Splene carentes etiam per vim, promouendi.*
Splene carentes immunes ſunt a riſu
Riſiſſe nunquam viſus eſt Chriſtus.

QVoniam vero diximus occulta membra, ſi deficiant, diſpenſationem facillime obtinere, occurrit quæſtio de eo, cui ſplen, ſeu lien ablatum eſt, quò velocior, atque diuturnior ad currendum ſit. Et ſane qcquid de alijs occultis membris dictum eſt, hic dici pôt, vt videlicet, ſi ob ægritudinem, aut à dominis, vt ad curſum paratiores eſſent, fuerint exciſi, legitime ad-
1 mitti poſſunt: Nã quo minus ſplenis in homine eſt, ex medicorum ſententia, tãto quis eſt ad labores promptior, & à comitiali morbo omnino ſecurus, vt ſcripſit Hieron. Gabuccinus Fan. lib. de morbo comitia. 1. fol. 9. & lib. 2. fol. 43.

Sunt præterea eiuſmodi omnino à riſu immunes; quòd pręcipuum modeſtię ſignum eſt, pręſertim in clerico, cuius eſt Dñm noſtrum Ieſum Chriſtum imitari; quem nunquam riſiſſe proditum eſt S. Aug. de ſanctis, Serm. 35. in feſto Aſſumptio. Riſus etenim ex ſplenis petulantia oritur Phyſicorum ſententia. Si vero iſti culpam aliquam incurrerint, vel rei illicitæ operam dando, in euellendi lienis neceſſitatem incidiſſent, difficilior futura eſſet diſpenſatio; præſertim ſi id fecerint, vt publicis luſibus, aut curſibus operam darent.

De ventre præpingui, aut præturgido.

CAP. XVII.

1 *Ventre præpingui olim cẽſoria nota ab equeſtri ordine deijciebantur.*
2 *Beniamin Anachoreta mortuus efferri cubiculo non potuit, niſi ſublatis poſtibus.*
Venter mero æſtuans deſpumat in libidinem.
Venter pinguis non gignit ſenſum tenuem.
Clerici ſenſus debet eſſe tenuis, ac vigil.
Corpora pinguia ſunt omnium peſſima.

HVc proximè pertinere videtur illa diſputatio, de eo, cui tam pinguis, aut tumidus venter eſt, vt icommode diuina tractare poſſit: Et ſane quo ad priſcos Reipub. Rom. ciues, penes quos humanarum rerum cura omnis poſita erat, huiuſmodi præpingues, & tumidi ventre, ab equeſtri ordine per Cenſores deijciebantur, cuius rei
1 teſtimonium apud Aul. Gell. lib. 7. c. vlt. his verbis. Nimis pingui homini, & corpulento Cenſ. equum adimere ſolitos, ſ. minus idoneum ratos eſſe, cum tanti põderis corpore, ad faciendum equitis munus. Non enim pœna id fuit, vt quidam exiſtimant, ſed munus ſine ignominia remittebatur: Tñ Cato in Oratione, quam de ſacrificio commiſſo ſcripſit, obijcit hanc rem criminóſius, vti magis videri poſſit, cum ignominia fuiſſe: Quòd ſi ita accipias, id profecto exiſtimandum eſt, non omnino inculpatum, neq; indeſidẽ viſum eſſe, cuius corpus in tam immodicum modum luxuriaſſet, exuberaſſetq;: Hactenus ille: cuius verba ad rem noſtrã aptiſſima ſunt; Nam & ſi tumor huiuſmodi, etiã ex hydropiſi fiat, vt de Benia-
2 min Anachoreta narrat Pallad. Cappad. in vita eius. Caſſiod. hiſt. tripart. lib. 8. c. 1. cui tam tumidus erat aluus, vt extra cellulam deferri non potuerit, niſi ſublatis poſtib. tñ non ſunt facile admittendi; tũ

ob

ob incommoditatẽ miniſterij, tũ quòd facile comitialem morbum patiuntur, & omnino ab eo icurabiles ſunt ex Hippocratis ſententia; quam retulit Gabucc. de comitial.morb.lib.2.fol.55. prope fi. libri: Sed & huiuſmodi præpingues plerumq; nimio otio fiunt, dum diligẽtius cuti curandæ ſtudent. Aul.Gel.lib.4.c.ultim.& intemperatiſſimi ſunt cibi, ac potus; & propterea quaſi uentre mero ęſtuãre deſpumare putantur in libidinem; ex S.Hieronymo ad Oceanũ, habetur diſt. 35.c.uenter. Pinguis enim uenter non gignit ſenſum tenuem, ex eodem ad Nepotianum, habetur diſt.44.c.non liceat: qđ ante eum dixerat Baſil. in lib. de uirgin. cum tñ clerici ſenſus debeat eſſe tenuis, ac uigil, de conſec.diſt.5.c.ne talis.

Cum itaq; medicis auctorib. omniũ corporum peſſima ſint, quæ nimis pinguia ſunt, eo quòd labori non ſint apta, quòd ſpirituum refocillationem non habeant, impedimentum maximũ patiuntur in diuinis miniſterijs, quæ pingui Minerua tractanda non ſunt; ſunt præterea huiuſmodi tanquam deſides, & minime ſolliciti, ab altari arcendi, otioſi, oſcitãtes, & longe delicatiores, cum ſub capite ſpinoſo nõ debeant eſſe membra delicata: ſed & quandoque ad ſcurram uergunt, cuiuſmodi ſub Leone X. Camillus Quernus Archipoeta, de quo plura Ioui⁹ Eulogio 72.

Quæ omnia intelligenda ſunt in illa pinguedine, quæ ex guloſitate, & otioſitate ſit; at ſi ſit ex complexione, ſeu natura ſi bene exerceatur, quia nunquam in immenſum creſcit, & non gignit ſenſum craſſum, non erit damnanda, nec excludet à miniſterijs Eccleſiaſticis ex Baſil. in d.lib.de uirginit.nõ longe à princ. libri.

De Claudicantibus.

C A P. XVIII.

1 *Claudus ſine cauſa cognitione, nõ eſt promouendus.*
2 *Claudus eſt, qui ob terrena lucra ordinatur.*
3 *Claudicantem ligneo pede difficile diſpenſamus, & vix inter regulares.*
Valgij, & Vatij, non niſi diſpenſati promouẽtur.
Polus Card Britannus claudicabat.
Claudum ſe faciens per impatientiam, non promouetur.
4 *Epiſcopi in perſecutione Ariana abſciſſo poplite, non fuerunt irregulares.*
5 *Ceſſante cauſa impedimenti, ceſſat impedimentum.*

CLaudum aliqñ natura facit, q̃ ob ſeminis penuriam alterũ altero breuius crus gignit,
1 aut debilius. Aliqñ ars medicorum ægritudinis uitandæ cauſa: & ij oẽs non niſi ex diſpenſatione ſaltim declaratoria deberent ad ordines ſacros promoueri, diſtin.55.c.ſi quis infirmitate. conſiderando quòd ille tex. claudos per artem medicorum admittit, unde cũ ſit opus cauſæ cognitione, ut ſciatur an natura, an a medicis, an caſu, an culpa, & dando opẽram rei illicitæ factus ſit claudus: conſequens eſt, ut dum pendet cognitio, ordinum collatio differatur, & ex probatione facti poſtea uel negabitur ordinatio, uel dabitur declaratoria ex d. c. ſi qs infirmitate, in illis uerbis, non denegamus; nã & lege ueteri ab ingreſſu tẽpli arcebãtur.2.Reg.c.5.Alberic.in uerb.claudus:
2 ſunt uero claudi non ſolum corpore, ſed & ſpiritu: nam Eps, qui affectu lucri ordinat, claudus eſt, aut qui terrenum lucrũ quærentem ordinat, claudum ordinat, diſtin.49.c.ult.ſed hoc loco de corporis claudicatione ſola agimus.

Qui igitur fracto pede claudus eſt, licet lege ueteri ꝓmoueri nõ poſſet. Spec.

tit.

tit.de diſpenſ.ſ.iuxta. uerſic. Item in ueteri; tēpe tamen Euangelij facile diſpenſatur.can. Apoſt.76.niſi magna eſſet deformitas.Archid.in c.hinc etenim. diſt.49. colum.2.poſt medium: idem ſi ſine culpa; alioqui culpa interueniēte arceretur ab ordinib. eccleſiaſticis, ſm oēs Sūmiſtas,præcipue Tabien.in uer.corpore, Alberic.uerb.uitiatus,in princ. ex conſuetudine uero diſpenſantur, ſi ſine baculo altari miniſtrare poſſunt, de conſec.diſt. 1.c.nullus & arg.diſtin.45.c.diſciplina: Quòd ſi altaris ſcalas aſcendere per ſe nequeat,remoueri debet,& nō diſpenſari,ut putat Abb.in c.2.de cler.ægrot. qđ etiam ſenſerat gl.in d.c.ſi quis infirmitate: Tabien.loco ſupra citato.

Crure uero penitus abſciſſo, aut ita contracto,ut ligneo pede ſit opus, uix diſpenſatio concedenda eſt,& ſolis regularib.diſpenſari ab Epō uidetur conceſsū,
3 ex ſent. Hoſt quem probat Aſten.lib.6. tit.21.Roſell.in uerb.uitiatus.Tabien.in uerb.corpore.Silu.in uerb.corpore,ad fi. Eiſdem quoq; regularib.iam profeſsis ac promotis, ſi huiuſmodi neceſſitas lignei pedis ſuperuenerit,ab ipſorum ſuperiorib. ac plātis diſpenſatio cōcedi poterit, quod ſcripſit Roſell.in uerb.uitiatus.

Valgios quoq; & Vatios,quib.crura ſunt in diuerſum acta, ob illam magnā deformitatem , non niſi ex diſpēſatione promouere licet; nec eſt facienda ob id magna difficultas in illis diſpenſandis,ſi aliàs idonei ſint,etiā ſi talos ante habeāt, digitos uero retro, quia ueſte talari tegūtur, ſcripſit Hug.in d.cap.hinc etenim, diſt.49.uerſ.fractum pedem.De Valgijs & Vacijs uide Cæl.Rhodigin.li.8.c.1.& Budæum in Pandectas, ad l. idem Offilius.de ędil.edic.

In iſtis tñ claudicationib.diſpēſandis plurimū uerſatur Epi arbitriū.Abb.ī c.j. in fi.de corp. uitiat.nā refert plurimū, ſi ea claudicatio ſit ualde ridiculoſa notorie,pſertim ob mutilationē ex culpa,quo caſu nō diſpenſabit,ſed remittet ad Pontificē,ad quē diſpenſatio huius culpę, & magni defectus pertinet.Tabien.in uer. corpore.in prin.tex.in c.1.de corp.uiti. de cler.pugn.in duel.c.1.ſed ſi nō ridiculoſa,nec ſcādaloſa ſit claudicatio,& ſine culpa,ipſe Eps diſpenſabit,ut ibid.cuiuſmodi nr̄a ętate hoc cōtigit Cardinali Polo Britāno,qui pprопere, & acceleratius Euchariſtiā adoraturus accedēs,ita cecidit ſubito caſu,ut ppetuo illū claudicare oportuerit,& tñ digne ad oēs eccleſię ordines admiſſus eſt. Iudicabit etiam Eps, ſi per indignationem, uel doloris impatiētiam ſeſe claudum fecerit: nam eo caſu longe difficilius diſpenſandus eſt: immo ſi id ſit notoriū, ꝙ per indignationē ſe claudum fecerit, & a promouēdo excluditur, & promotus non permittitur exercere. hoc tradit de Innocentij ſnīa Silu.in uer.corpore. nu.5.expreſſimque id ſcribit S.Aug.lib.de dogma.Eccleſ.c. 72.habetur diſt.33.c.maritum,tex.in c. qui partem.diſt.55.

Qñ uero claudicatio ui hoſtiū,uel caſu inopinato cōtingit, certe nil vſ obeſſe ſi commoda ſit ſacramētorū adminiſtratio,ēt ſi toto crure careat,cuiuſmodi per
plures illi epi,q in cōfeſſione Chſi perſe- 4
uerātes,ſub Tyrannica perſecutione ſinguli oculum,& crus gladio amiſerūt, ut apud Caſſiod.hiſt.tripar.lib.5.c.10.q̄ tñ oēs in adminiſtratione Eccleſiarū, & ſacramētorū oīum deinceps admiſſi ſunt.

Vnum hoc loco prætermittendū non eſt, ꝙ ſi quis uno crure obtorto claudicet, & ppea de eccleſiaſticis ordinib. ab Epō fuerit repulſus, ſi poſtea altero crure, uel eodem ita lædatur, ut nouo ulnere crura æqualia facta ſint, uel deformi-

tas minor effecta, hic poterit facilius diſpēſari, quaſi irregularitatis cauſa ceſſante; cum etenim ceſſat impedimenti cau-
5 ſa, ceſſat & impedimentum; & repulſio ob vitium corporis facta ceſſat ceſſante vitio: Bernard. in c. cum inter canonicos, & ibi Io. And. de elect. Io. And. in c. ſuper eo. in glo. magna. de elect. plene in c. poſt tranſlationem. in gl. ceſſante. de re nunt. Idque facto contigiſſe refert Petr. Hiſp. in Silua var. lect. parte 3. c. 15. narrans ſe nouiſſe hominem in crure pcuſſum claudicaſſe, poſtea altera rixa cicatricem repercuſſam, ſanato rurſum vulnere, emollitiſque neruis rectius poſtea viſum fuiſſe incedere; & ego noui hominē, cui idem contigit, iſque adhuc viuit.

De Gibboſis.

CAP. XIX.

1 *Gibboſus deformis, & debilis non promouetur.*
Gibboſi irregularitas duplex.
2 *Homini ſoli erectum corpus.*
Regibberi qui, & quod non promouentur.
Gibbus eſt quilibet corporis tumor.
Gutturoſi irregulares ſunt.

CLaudis proxime conuenit tractatus de Gibboſis repellendis; nā ſi deformes ſint, aut valde debiles, non admittuntur, arg. text. Iuris ciui-
1 lis. ff. de edil. edic. l. 3. Alberic. in verb. vitiatus. Roſel. ver. vitiatus. Archiepiſ. Flor. 3. titu. 29. c. 5. Huiuſmodi autem deformitas reſidet arbitrio Epi, ſicut reliquæ oēs deformitates. Archi. diſt. 55. in prin. Abb. in c. 2. de cler. ægrot. Qui & ſi arbitrari poſſit, an deformitas tanta ſit, quæ ſufficiat ad impediendam promotionē; ipſe tñ diſpenſare poſſe non videtur, ſed diſpenſationē remittet ad Papā. Tabien. in ver. diſpenſatio, nu. 13. verſ. 17.

Eſt autem aīaduertendum Gibboſos duplices eſſe, alios quidem, quib. dorſum tumore magno creuit corpore recto, & cum ijs facilius diſpenſari pōt; alij curui ſunt ad altaris miniſterium; ſacrorumq; ordinum munia imbecilles, & inepti; q proculdubio ſemper reijciendi ſunt, tā à ſuſcipiendis, q̄ à ſuſceptis adminiſtrandis, tex. in c. hinc etenim. verſ. gibboſus. diſ. 49. Leuitic. c. 21. eſt enim hoc genus gibbi, & deformiſſimum & maxime periculoſum in ſacro miniſterio; vnde iure excluditur ab ordinib. Hug. in d. c. hinc etenim. ver. gibboſus. & quodammodo contrarium videtur humanæ naturę; erectum enim finxit Deus ſolum hominem ex omnib. animalib. quò ex ipſa figura ſcias, ꝙ vita tua ex ſuperna cognatione exiſtit, nam quadrupeda oīa ad terram vident, & ad ventrem prona ſunt; hoī vero ad cœlum aſpectus expeditus eſt, vt neq; ventri deditus ſit, neq; ijs, q̄ ſub ventre ſunt affectionib. ſed totum impetum, ac motum ad ꝑfectionem ſurſum verſus habeat. Hæc Baſil. Homil. 32. in fi. quò fit, vt quaſi principali hominis forma in huiuſmodi curuo immutata, repellendus cēſeatur: nam huiuſmodi ſtatus pœnalis eſt, & non ſine Dei myſterio. Pſal. 68. Obſcurentur oculi eorum, ne videant, & dorſa eorum ſemper incurua. Gregor. paſtoral. parte 1. c. 1.

Alij præterea ſunt, quib. tumor eſt in pectore; qui Regibberi dñr, & ij etiam ſub hoc capite continentur; qua ratione fit, vt cum quilibet corporis tumor Gibbus dicatur; iure merito deformes huiuſmodi tumores, ſiue in facie, ſiue in collo, ſiue in manu, ſub hoc capite comprehendi poſsūt, vt arbitretur Epiſcopus, an impedimentum adferre poſſint commoditati miniſterij, vel horrori ſint inſpicientib. vel ridiculi: & ideo Gutturoſi ideſt, qui

qui valde grandi ſunt gutture, & tumido, aut pẽdulo irregulares ſunt, & ad Papam remittendi: ille enim tumor facit maximum vocis impedimentum, magnamque in homine deformitatem; Tabien. in verb. diſpenſatio, nu. 13. verſ. 17. ſed tunc facilius diſpenſabuntur, quando intra conſimiles gutturoſos populos ſacerdotio fungi oportebit, ſicut leproſi inter leproſos admittuntur, vt ſæpe diximus.

De Oculorum defectibus:

C A P. XX.

1 *Oculus eſt membrum.*
Cæcus 40 annorum ſanatus.
Cæcus natus a Chriſto ſanatus, fuit coadiutor S. Maximini.
2 *Cæcus myſtice eſt qui terrena ſola intendit.*
Cæcitas contingit quandoq; nimia cogitatione
Publius Cornelius Rufus dormiens cæcus factus.
Tobias cæcus factus hirundinum ſtercore.
Felix Rauen. Archiep. cæcus factus inſpiciens in vas æneum.
Beda cæcus venerabilis prædicator.
Didymus Alexandrinus cæcus omnium ſcientiarum peritiſſimus Doctor.
Antonius ad Didymum Alexandrinum.
3 *Cæcus in Papam non eligendus, ſed electus tenebit ſedem.*
4 *Cæcus non adminiſtrabit ſacramenta manib. alio verba proferente.*
Baptizari nemo poteſt ab vno mittente aquã, alio verba proferente.
In conſecratione Epiſcopi non licet, vt vnus miſſam dicat, alter conſecret.
Luſcus eſt irregularis.
Monoculus eſt irregularis ad promouendum.
Oculi quare duo.
5 *Lippus eſt irregularis.*
Strabones, qui, & quomodo irregulares.
Pæti qui.
Oculos habens diſpares irregularis.
Oculos multum habens prominentes irregularis.
6 *Albugo in oculo, quando inducat irregularitatem.*

Oculos membra eſſe nulli dubium eſt, tex. & glo. diſt. 89. c. ſingula: Quare qui cæcus eſt, ſiue effoſſis oculis, ſiue orbatus lumine, proculdubio ab ordinibus excluditur; quia optimorum membrorum vſu caret; & ideo ad omnia munera eccleſiaſtica impotens redditur: can. Apoſt. c. 76. & c. hinc etenim. §. cæcus. diſt. 49. intelligendo eum locum, & litterali, & ſpirituali ſenſu; vt ibi p Hug. ab Eccleſia etenim eliminantˀ cæci 2. Reg. c. 5. qui defectus impedit non ſolum, ne quis promoueatur, ſed ne ꝓmotus exerceat; etſi enim ordinem non amittat, executionem tamen propter impoſſibilitatem perdit S. Thom. 3. q. 82. art. fin. ad fin.

Si vero viſum recuperet etiam miraculoſe, non prohibetur ſuis ordinibus defungi, quaſi ceſſante irregularitate, vt contigit Abbati cui nomen Spes viro ſanctiſſimo, qui cum annis quadraginta penitus fuiſſet cæcus, recuperato p miraculum viſu, ad miniſterium, prædicationis verbi Dei miſſus eſt, vt ſcribit Gregor. dialog. lib. quarto. cap. decimo. ſed & Chelidonius, qui fuerat ille cæcus natus à domino ſanatus, Ioann. cap. 10. fuit coadiutor Maximini Aquenſis Epiſcopi, vt annales referunt; quibus etiam continetur Leonem Tertium Papam oculis per vim effoſſis, aliquot diebus vixiſſe, poſteaque miraculo eos recepiſſe, & in miniſterijs perſeueraſſe.

Cæcum etiam myſtice accipere licet eum; qui vſque adeo diuina ignorat, vt hiſce terrarum tenebris totus ſit obuolutus, d. cap. hinc etenim. Gregor. in paſtoral. lib. primo. cap. 11. Hug. in d. cap. hinc etenim. text. in cap. illiteratos. 26. Specul. de diſpenſ. §. iuxta verſic. item in veteri; & in ſuo Aureo Repertorio tit. de temp. ordin. in fin. Cæcus quip-

pe eſt, qui ſupernæ lucem cõtemplationis ignorat, qui præſentis vitæ tenebris preſſus lucem futurã neſcit, ibid. Grego. ſed & Baſil. homil. 11. in Exemero dicit; Sapientis oculi in capite ipſius (inquit Eccleſiaſtes;) cuius autem non ſunt in capite oculi? ſunt in capite, hoc eſt, vt alta ſpectent, ac conſiderent: qui vero ad alta non ſpectat, ſed ad terrena, oculos habet ad terram diſtractos, & in capite oculos non habet.

Cæcum vero fieri qñque ſine culpa contigit, magna videlicet cogitatione, & fletu, abducto intus viſu. Plin. li. 11. c. 37. Publius, ait Cornelius Ruffus, qui cõſul cum M. Curio fuit, dormiens oculorum viſum amiſit, cum id ſibi accidere ſomniaret. Plin. lib. 7. c. 50. & Tobias ille ſanctiſſimus hirũdinum ſtercore in oculos incidente, cæcus factus eſt; Tob. 2. Felix etiam Rauen. Archiepiſ. per longam, & aſſiduam inſpectionem in vas æneũ concauum, radijs ſolis percuſſum obcæcatus eſt, ad id cogente Theodoro Iuſtiniani pręfecto: Platin. in Conſtantino I. propterea non excluduntur ij oẽs ob culpam, ſed ob impotentiam, aut ſi iam ꝓmoti ſint licet ſacra myſteria exercere non poſſint dum durat cæcitas, nec qdquam aliud eorum miniſteriorũ, in quibus viſu eſt opus, tñ prædicare, & confeſſiones audire poſſunt, beneficijs retentis 7. q. 1. c. cum percuſſio. Roſell. ver. vitiatus. in princ. dato illi coadiutore. de cler. ægrot. c. 2. per quem tex. Abb. ibi notat, eum qui prohibitus eſt adminiſtrare ratione unius defectus, in alijs non prohibebitur; ergo hic cæcus ea licite peraget, in quibus non eſt opus viſu: exemplo eſt venerabilis Beda, quẽ (tametſi cæcum) adeo promptum ad prædicandum fuiſſe narrat hiſtoria, vt ſeruo deludente lapidibus prædicauerit; quod cum alacriter feciſſet, dum ſeſe homines auditores habuiſſe putaret, habuit Angelos, de quo Naucler. ſcribit anno Domini 700.

Sed & Didymus Alexandrinus omni ſcientia peritiſſimus, æque ac ſanctiſſimus cæcus omnem philoſophiã, vetus, nouumq; teſtamentũ perdidicit, ita vt cum S. Antonius Alexandriam ad eum viſendum perrexiſſet, non te (inquit) ò Didyme perturbet amiſſio ſenſibilium oculorum, tales enim tibi oculi deſunt, quibus & muſcę, & publices nocere poſſunt: ſed gaude potius, quoniam habes oculos, quib. etiam Angeli coutuntur, ꝑ quos videtur Deus, & eius lumen inſpicitur. Hæc Caſsiod. tripart. hiſtor. lib 8. c. 8. Ille igitur & ſi puer adhuc cæcus factus eſſet, tamen ad diſſeminandum verbum Dei, & ad euellendas ingruẽtes hæreſes eſt admiſſus teſte Theodoreto; de eodem vide S. Hieron. in catalog. eccleſ. ſcript. .

Omnib. memorabilior fuit Ioannes Palęſtinus cæcus, qui oẽm ſacram ſcripturam tenaciter memoriæ ita ſeruabat, vt publicis conuentibus in Eccleſijs ita referret omnia, quaſi ex libro ipſo. Euſe. hiſtor. lib. 8. c. 22. ex tranſlatione recentiorum. Propterea quiſquis cæcus ſit, ſi prædicationis cauſa velit promoueri, poterit Papa diſpenſare, vt & ſacerdos, & Epiſcopus fiat: Nam etſi ſacerdotium in ſacramentis & ſacrificijs exercere nõ ualeat oculorum defectu, confesſiones tamen & prædicationem exercebit, & iuriſdictionalia; quod contigit Roberto Scoto cæco à puerili ætate, qui Pariſijs theologiam perdidicit adeò inſigniter, vt Romæ creatus ſacerdos, & Archiepiſcopatu Armacano in Hybernia, & legatione pro Iulio III. fuerit perfunctus. Surius anno Domini 1551.

Hinc fit quòd licet cæcus in Papã non ſit

ſit eligendus, tamen electus manebit in ſede. Ant. de But. in c. licet. de elect. Iaco. in tracta. de conc. lib. 3. ar. 1. verſ. & idem ſi ſit furioſus.

Huc pertinet illa quæſtio, num qui cęcus eſt, ſi reliquis membris valeat, poſſit ipſe ea facere manu, alter vero facere oculis? & ſane iſta diuiſio in diuinis miniſterijs habetur ſacrilegij loco, imo ex hoc ſolo, vterque fieret irregularis. c. 5. Hiſpalen. concil. 2. habetur in c. quorundam, diſt. 23. & ibi glo. cui rei adſtipulatur qd tradit S. Thom. 3. q. 67. art. 6. ad 3. de eo qui mutilatis manib. verba proferi, alter vero aquam baptiſmi immittit; nam eo caſu nullus eſt baptiſmus, vt aliàs diximus, & Caietan. probat in commentario ad d. q. 67. Ad hæc facit gl. in c. quod ſicut. in gl. magna, de elect. quæ loquitur de conſecratione Epiſcopi, an vnus poſſit miſſam cantare, alter vero cōſecrare, vbi probat non poſſe, ex ſententia Hug. & Bern.

Ille quoque, cui vnus tantum eſt oculus, irregularis eſt, nam mutilatus dicit̄, nempe carens optimo membro, vnde iure arcetur ab ordinib. c. ſi euāgelica, diſ. 55. Roſell. in ver. vitiatus. circa med. Tabien. in verb. corpore: & ſic & luſcus, & monoculus ſemper irregulares ſunt; nec ipſi ſolum, ſed & is; qui eluſcauit, ſeu oculum effodit, d. c. ſi euangelica: quinimmo & omnes ij, qui conſentiunt, vt oculus eruatur ſiue ſibi, ſiue alij, tex. in c. qa præſulatus, 1. q. 4. Nec eſt diſtinguendū hoc loco, an oculus ſit plene erutus, an tantum orbatus, quia par impedimentū eſt in rebus agendis. gl. in c. 2. de uerbor. ſignifi. in 6. facilius tamen diſpenſabitur is, qui ſiniſtro tantum valet oculo, dextrū vero integrum habet, ſed orbatum; quia cum nulla ſit deformitas, admitti poteſt, & ſiniſter eſt vtilis in legēdo canone miſſæ, propterea ſi ſiniſter ſit orbatus, dexter vero ſit ſanus difficile admittitur, quia difficile poteſt expedire uerba canonis, & ita ſe habet vſus, & probat Card. Alexandrin. in c. hinc etenim. diſtin. 49. Nauarr. de irregular. num. 199.

Quæ omnia videntur habere locum in promouēdo, vt patet ex verbis d. c. ſi euangelica. ſecus ergo erit in iam ꝓmoto, oculum ſine culpa amittente, donec Epiſcopus illi inhibere voluerit ex aliqua iuſta cauſa.

Et licet vnus oculus ad proſpectum ſufficere uideatur; tamen congruentius Deo uiſum eſt, ut alterna inter eos eſſet ſucceſſio, duos efficere, ut unius diſſolutio alterius eſſet ſolarium; ab uno etenim procedens uis uiſiua debilior eſt, Baſilius in d. homil. 11. de cauſa uiſionis cur in capite, cur pilis muniti oculi, cur pellibus, & ſupercilicijs adiuti, cur forma ſphęrica, ſcribit ibid. Baſil. in Homil. 32. ad fin.

Ad oculorum defectus pertinet etiā lippitudo; lippū enim, qui oculos lacrymantes habet perpetuo, cum putredo ab eis diffluat, ab ordinibus eccleſiaſticis canones excludunt, qn̄ deformitas multa eſt, & inde horror inſpicientibus aduenit: Hug. diſt. 49. c. hinc etenim. uerſ. lippus, habetur Leuit. c. 21. quæ res non ſolum ad litteram accipienda eſt, ſed etiā ſpiritali quodam ſenſu; lippus enim is eſt, cuius ſenſum natura exacuit, ſed conuerſationis prauitas confundit. Gregor. in paſtorali li. 1. c. 11. & d. c. hinc etenim. uerſ. lippus: non tñ omnis lippitudo de ordinib. excludit, ſed ea ſola, quæ nimis acrem habet diſtillationem, & putreſcentem, ideo res tota pendebit ab arbitrio Epiſcopi, qui cogitabit, quantum populo ſit res illa futura horrori.

Quicquid præterea in oculis minus

rectum eſt, ſemper obeſſe ſolet; ne quis poſſit promoueri, exemplo ſunt Strabones, qui oculos habent diſtortos; Diſtortos vero oculos hoĩ ſoli habere cõtingit; vni etenim animalium hoĩ deprauantur oculi, vnde cognomina Strabonũ, & Pętorum ducta ſunt, vt ſcribit Plin. lib. 11. c. 37. propterea non ante promouendi, quàm Eṗs iudicarit quanta ſit deformitas, vtrumne digna ſit diſpenſatione, an vero potius reiectione: gl in c. cũ de tua. de corpor. vitiat. & ibid. Abb.

Huic confine eſt illud impedimentũ, cum quis diſpares oculos habeat, vtputa alterum altero groſſiorem; nam ante promoueri non debet, quàm Eṗs arbitretur quanta deformitas ſit, arg. d. gl. in d. c. cum de tua. & ibi Abb. idem erit in eo, qui oculos multum prominentes habeat, arg. d. gloſ. tamẽ ſi pares ſint, facile Epiſcopus admittere debet, vt ꝓmoueatur, ex ſententia Aſten. & Roſell. in verb. vitiatus, Silu. in verb. corpore. verſ. ſexto. & pro eis eſt tex. in l. clauum. in princ. ff. de ędil. edic.

Huc quoque pertinet illud impedimentum, quod oritur ex macula in oculo apparenti, quam albuginem ſcriptura appellat; eſt enim canonicum impedimentum, ne quis ĩ diſpẽſatus promoueatur. Leuit. c. 21. diſt. 49. c. hinc etenim S. Gregor. in paſtorali, lib. 1. c. 11. Archid. in d. c. hinc etenim, ibid. Hug. & Spec. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſ. item in veteri. Silu. in verb. homicidium. 3. nu. 5. ſi tamen aliquod religionis genus profiteať in clauſtro, videtur hoc ipſo diſpenſatus, vt admitti ad ordines poſſit ſecundum Roſell. in d. ver. vitiatus; ſed contrarium eſt verius, quod nec ingreſſus religionẽ poſſit admitti, niſi diſpenſatus; Innocen. in d. cap. cum de tua. Aſten. Ray. & Silu. in d. verb. corpore. in d. verſ. ſexto: facilior tñ eſſe debet diſpenſatio, eius qui religionem ingreditur, quàm eius, qui ſæcularis clericus fieri vult; & hoc videtur probari in d. c. cum de tua. at per ſe religionis ingreſſus non efficit diſpenſationem, ea præſertim ratione, quod huius maculæ diſpenſatio deformitatem multam habeat, & ſoli Papæ reſeruatur Inn. ibi. & Tabien. in verb. corpore; nam nec Archiepiſcopus poſſet ſuper hoc diſpenſare, niſi ex delegatione Apoſtolica, vt d. c. cum de tua. poſſet tamen inueſtigare, an macula ſit digna diſpenſatione, an non, in quo arbitrio faciendo non eget Suffraganeorum cõſilio, niſi ſponte illos acciuerit, eo enim caſu illis interuenientibus arbitrari debet, nõ tamen tenetur ſequi illorum conſilium Archiepiſ. Flor. 3. tit. 29. c. 5. Vinc. & Bern. in c. cũ olim. de arbit. Silu. in d. verſ. ſexto. Abb. in d. c. cum de tua. ſi autem in dubium vertatur, quomodo macula in oculo intelligatur, dicendum eſt eam demum maculã impedimento eſſe, ne quis ꝓmoueri poſſit, ſi ſine ſubtili inſpectione offerat ſe videntium conſpectui; ea enim facit irregularem; alioqui, ſi primo intuitu ea macula non appareat, non eſt habenda in conſideratione ad impedimentum promotionis, Iacob. Aluar. quẽ refert Abb. in d. c. cum de tua. in fi.

Sed prædicta omnia de oculorũ maculis videntur procedere in promouendis: at in promoto ſi ſuperueniat macula ſecus erit, ex verbis c. ſi euangelica. diſt. 55. Vel niſi iam promoto, ac ſuperueniẽte macula, Epiſcopus iuſta de cauſa ob huiuſmodi maculam ei celebrare prohibuiſſet forſan ob ſcandalum.

De

De turpitudine ipſius faciei.

CAP. XXI.

1 *Corpori deformi ſæpe natura bonum animum impoſuit.*
Therſites & corpore, & animo monſtruoſus.
Hipponax deformiſſimus.
Os diſtortum habens quando irregularis.
Cicatrices magnæ ex rixa in facie inducunt irregularitatem.
Ludouicus Milanus Cardinal. vulneratus in facie.
Thomas Brancatius Cardinal. vulneratus in facie.
2 *Gibbus, vel tumor in facie inducit irregularitatem.*
Colores in facie; quando inducant irregularitatem.
Maurus, Aethiops, non ob id irregulares.
Morbum Regium patientes non ſunt irregulares.
Barbam tingentes irregulares ſunt.
In Barba infidelis nullo negotio erit fidelis.
Mentagra morbus, an inducat irregularitatē.

SI quid eſt deforme, quod hominem ab ordinibus excludat, certe id videtur eſſe præcipuũ, quod in ipſa facie eſt; nam & ſi in turpi forma ſæpe bonũ animum natura impoſuerit, vt dixerat Aeſopus deformiſſimus, cum ſuam cauſam
1 tutaretur corã Samijs: Tamen plerumq; ſi monſtruoſam quis faciem habeat, mõſtruſior animus latere poteſt: cuiuſmodi de Therſite traditur apud Homerũ lib. 2. Iliados: ſed quia Domini noſtri præceptum eſt, ne ſecundum faciē iudicemus, Ioan. c. 7. ęquius eſt, ne quiſquam ſola naturali deformitate excludatur, niſi ad monſtruoſitatem, & ridiculoſam faciem vergeret, cuiuſmodi Hipponax Poeta fuiſſe fertur, cuius deformitas adeo inſignis fuit, vt eius imago publice exponeretur riſus gratia. Plin. lib. 36. c. 5. nã propter ſcandalum non eſſet admittendus, vel ſi facies multis ſit diſſecta coloribus, vel cicatricib. dehoneſtata reijci debet, vt ſcripſit Gul. de Laud. in ſuo ſacramentali, quem ad hoc citat Silu. in verb. homicidium. 3. q. 3. verſ. tertium, in fin. nec ipſe ſolus dehoneſtatus in facie eſt irregularis, verum etiam, qui eum dehoneſtauit. Silu. ibidem Tabien. in verb. irregularitas. 3. nu. 26.

Propterea dicebat S. Tho. 4. diſt. 25. q. 2. in fin. quòd in promotione ad ordines requiritur claritas perſonę, non quidem de neceſſitate ſacramenti, ſed de præcepto; iure merito hæc perſonæ claritas magis in facie requirenda eſt, quàm in reliquo corpore: vnde ſi quis os, aut buccam diſtortam habeat magna cum deformitate, non eſſet facile admittēdus, ne riſui eſſet inſpicientibus: cicatrices vero in facie plurimum habent ſcandali, ſi in rixa quis fuerit vulneratus: nam & ſi ſanata ſint vulnera, tamen ob turpes cicatrices eſſet difficile diſpēſandus, qñ culpa impingi poteſt; quod daret operam rei illicitæ, ſicut dicebamus ſupra cum de mutilatis agebamus; ꝓpea Ludouicus Milanus, qui cum noctu per vrbanas popinas laſciuiēs vagaretur, in facie vulnus accepit, pudore ductus Romanã Aulã dereliquit, refert Onuphr. ſub Iul. II. ſimile narratur de Thoma Brãcatio: quòd nocturnis voluptatib. deditus, incognitus in facie vulnus acceperit, quo per oē vitæ tēpus dehoneſtata facie publica vitabat loca, vt narrant Annales.

Ad eandē rē ptinet quicũq; magnus gibbus, & tumor in facie, aut collo eſt, nã ſi riſui eſſe poſſit, vel ſcandalo, Eps arbi-
2 trabit̃, vt ſciat an admittat, an reijciat, ar. Abb. in c. 1. de corp. vitiat. ĩ ſi. color vero faciei ſiue cãdidus, ſiue rube⁹, ſiue niger, vt ĩ Mauro, vel Aethiope, neq̃cquã impediunt, ne vllo iure hi ꝓhibent̃ ꝓmoueri,

Qua rõne regius morbus, qui croceo colore totum corpus, præcipue faciem ſuffundit, nil obſtat tam ordinib. ſuſcipiẽdis, quàm ſuſceptis adminiſtrãdis; tum quia ſanabilis eſt, tum quia viri ſanctiſſimi eo aliqñ laborarunt, cuiuſmodi Dõnolus Cęnomanorum Eps, de quo ſcribit Gregorius Turon. hiſt. lib. 6. c. 9.

Illi vero, qui faciem fuco illiniunt, aut crines barbamve tingunt, non niſi poſt pœnitentiam admittendi ſunt: & qñque deponẽdi, etiam ethnicorum exemplo: nam Philippus Alexandri pater Antipatrum ex ordine iudicũ depoſuit, quòd barbam tingeret, dicens, in pilis infidelẽ, in negotijs nequaquam fidelẽ exiſtimes. Plutarch. apophteg. refert Suid. in vita Leõtij monachi, & Lipo. tom. 4. Fieri .n. non poteſt, vt veram mentem gerat, qui caput habet adulterinum, vti aduerſus hos pilorũ tinctores ſcribit Clem. Alex. Pędag. lib. 3. c. 3. Mentagræ etiã morbus, qui & lichen dicitur, qm̃ totam faciem fœdo furfure occupat, adferre videt̃ canonicum impedimentum, ne quis ꝓmoueri poſſit; nam vel ſolo oſculo inficit, deinde tã fœdus, & horrid⁹ eſt, vt quęq; mors ſit potius ꝓferenda, vt ſcribit Plin. lib. 26. c. 1. & Iouius hiſt. lib. 4. Cum ergo ſit incurabilis morbus, & apparens, iure dicitur inducere irregularitatem. Specu. in c. ſi forte, num. 5. de elect. lib. 6. per c. penult. de cler. ægrot.

De Naſi defectibus.

CAP. XXII.

1 Naſus inter oculos muri vicem habet.
Naſo paruo dicitur, qui eſt ſine diſcretione.
Naſo prægrandi nimium ſubtiles ſignificat:
Naſo diſtorto, qui incauta loquuntur.
2 Naſo carentes irregulares.

AD faciei dehoneſtationem ꝓprie pertinent naſi defectus; q̃ ita in ea locatus eſt, vt quaſi murus oculis interiectus eſſe
1 videatur. Cic. 2. de nat. Deor. Vtramque etenim oculorum aciem, & diſcernit, & munit, Baſil. in exemero homil. 11. Qua ratione tanquam optimum humani oris ornamẽtum, ſoli animalium homini naſus altus, & prominens à natura datus, eumq; noui mores ſubdolæ irriſioni dicauere: vt ſcribit Plin. lib. 11. c. 37. Hinc igitur ſpirituali ĩterpretatione paruo naſo illi eſſẽ dicuntur, qui ſine diſcretione ſunt, nec quas deligãt virtutes ſatis ſciũt, ideo ij vt ad ordinum eccleſiaſticorum miniſteria minus apti reijciendi ſunt, Leuit. c. 21. Gregor. in paſtorali lib. 1. c. 11. diſt. 49. c. hinc etenim. verſ. Paruo autem naſo. Alber. in ver. naſum. Spec. in tit. de diſpenſ. §. iuxta, verſic. item in veteri.

Econtra vero, qui prægrandi naſo ſunt, quaſi nimia immoderataq; ſubtilitate in rerum inquiſitione fallantur, volentes plus ſapere, quàm oporteat ſapere, excluduntur à miniſterio Dei, Greg. dictis locis: Sunt præterea qui diſtorto naſo ſunt, q quidem virtutes à virtutib. diſcernunt, ſublimiaq; honeſta ſubtilitate perquirunt, ſed cum non recta diſcretione in prædicatione verbi Dei ſeruata, dum vel loquacitate incauta, vel adulatione, vt ei placeant, cui diuina reuelant ſecreta, vel iactatione ſciẽtiæ, vt plura ſcire videantur, ſacerdotalis officij iudicantur indigni, tamquam torto naſo, ex ſententia Gratiani, diſt. 43. c. diſpenſatio, in fi. Greg. prædicto loco: ſed & hæc ad literam intelligi poſſunt, vt qui vel tã paruo, tamve magno, aut diſtorto naſo ſunt, vt deformitatem contineat, poterunt arbitrio Epiſcopi repelli, ſicut ĩ cæteris deformitatibus ſæpius iam dictũ eſt, ſcribit

bit.Hug.in d.c.hinc etenim, verſ. paruo autem naſo.

2 Qui vero denaſati ſunt,i.qui naſo carent,proculdubio reijciendi ſunt, quaſi mutilati optimo,& venuſtiſſimo mēbro: quia per eum defectum claritas perſonę obſcuratur, quæ & ſi in facie non requiratur de neceſſitate ſacramenti, requirit tamen de præcepto.S.Thom.4. diſt.25. q.2.in fi.quem refert Tab.in verb.corpore.Huius vero defectus diſpenſatio à Papa petenda eſt.Tab.in verb.diſpenſatio, nu.13.verſ.decimo ſeptimo.

De Labiorum defectibus.

CAP. XXIII.

1 Labia membra non ſunt,ſed ornamentum.
Labia habens corroſa non promouetur.
Monacho cuidam habenti labia corroſa nihil ore contineri poterat.

1 Labia,& ſi formaliter membra non ſint, corpori tñ formam dant,atque ſine ijs corpus deforme eſt,& imperfectum.Bal.in l.publicorum. ff.de publ.iud.ſunt enim ipſa labia ianuæ linguæ,gutturis,& palati. Bal. in repetitione.l.data opera. C.qui accuſ. poſſ.Marian.Soc.in c.ſententiam. 4.par. princip.q.31.ne cler.vel mon.propterea ipſorum labiorum defectus,alijs corporis defectib.ęquiparari poſſunt:poſſet.n. magna in ipſis deformitas eſſe,quæ horrori ſit,forſan quia corroſa,ita vt cōtinere non poſſint liquida, eo enim caſu nec ad ſacerdotium promouerentur, nec ad ſacros;quoniam cū maximum ſubſit periculum in Euchariſtiæ ſumptione,ꝓpellendi ſunt.arg. c.is qui. 26.q.6.& de conſecr. diſt.2. c.ſi quis per ebrietatem. cum etenim ſuſceptio Euchariſtiæ prohibeatur illis locis,multo magis ordinum ſuſceptio,qui cum Euchariſtia accipiuntur.hoc ſentire videtur auctor Manipuli curatorum,tractat.4.1.par.c.9.quo loco ait,legiſſe ſe in annalib. de Ludouico rege,monachum quempiam Ciſtercienſis ordinis, vſq; adeo labia habuiſſe corroſa, vt nec vllus bolus ore contineri ad momentum poſſet,quin ſtatim elaberet; Idem etiam ſentire videtur auctor ſacerdotalis ea parte,qua tractat,quæ ſint iuſta impedimenta ſumendæ Euchariſtiæ: in hoc igitur defectu prudēs Epiſcopus facile arbitrabitur quid ſit agendum.

De Dentium defectibus.

CAP. XXIIII.

1 Dentium defectus nihil ad irregularitatem.
2 Dentes non ſunt membra.
Dentes ſibi euellens per indignationem,eſt irregularis.
Dentes prominentes licet ſecare.

Vnica quæſtione abſoluitur hic tractatus: non enim deformitas tanta eſt carere dentibus, vt quis promoueri non debeat:quandoquidem omnia ſacramēta etiam Eucha-
1 riſtia illis nequaquam egent, & occultus defectus eſt; ſed in dubium vertitur, ſi quis per indignationem, aut impatientiam dentem ſibi excuſſerit, num ſit repellendus?dubium facit, quòd dētes nō ponūtur inter membra corporis, ex ſententia Innoc.in c.ſignificauit.de corp.vitia.& in c.expoſuiſti.eod. tit.tex.& quod ibidem Bart.in l.is cui.ff.de ędil.edic.Soci.in c.ſententiam.in 4.parte princip.q. 31.ne cle.vel mon.quibus locis probari poteſt,hunc ſibi dentes excutientem, nō fieri irregularem.

At ſi conſideremus dentem,& ſi vere membrum non ſit; tñ habet proprium

officium ex Baſil. homil. 3. in fin. Dentes (inquit) ſimul vocis ſunt organa, robuſtũ fulcrum linguæ exhibentes, ſimulq; alimenti miniſtri, partim ipſum ſecantes, partim continẽtes: Vnde qui ſibi excuſſerit, quodammodo hæc naturæ officia vĩ extinguere: iure merito ſicut in reliquis corporis partib. per indignationem mutilatis, quis fit irregularis, vel dando operam rei illicitæ, vt diximus, cum de mutilatis ageremus, ſeqtur, vt etiã hic ab ordinib. excludi debeat, nec admitti niſi diſpenſatus; nec obſtat, quòd dens proprie mẽbrum non ſit, qm̃ nec digitus eſt mẽbrum, ſi tñ quis ſibi non dicam integrũ digitum, ſed ſolam digiti partẽ abſciderit, vel dãdo operam rei illicitę amiſerit, irregularis eſt, nec ꝓmoueri põt ſine diſpenſatione, text. clarus in c. qui partem, diſt. 55. & hanc ſententiam tenet Archi. in c. maritum, per illum tex. diſtin. 33. & cum eo Tabien. in verb. corpore. Roſell. in verb. vitiatus.

Quod ita verum eſt, ſi notoriũ ſit eũ ſibi per indignationem euulſiſſe, vel dando operã rei illicitæ, alioqui ſi lateat hæc cauſa, facile admitti poteſt; & ita intelligenda mihi videtur ſententia Innocẽ. & Soci. & aliorum ſupra in cõtrariũ adductorum; & ita concludit Silu. in verb. corpore. q. 4. & Abb. i c. ex parte, circa med. de corp. vitiat.

Quæ adeo vera ſunt, vt ſi quis iuſto, vel iniuſto metu dẽtes euulſerit ſibi, adhuc irregularis eſt, tex. in d. c. maritũ. S. Aug. lib. de dogm. eccleſ. c. 72. ſi vero qs nimium ꝓminentes habeat dentes, curare põt, vt ſecentur, dumtñ nullum vitæ, vel ęgritudinis diſcrimen incurratur, gl. in d. cap. qui partem, referens S. Hieronymum eos ſibi hac ratione ſponte limaſſe; de hoc vide Tabien. in verb. corpore. Abb. d. c. ex parte.

De Auris, aut Auriculæ defectibus.

CAP. XXV.

1 *Surdus publicam perſonam agere non poteſt:*
Surdaſter non prohibetur promoueri.
2 *Confeſſio per ſcripturam fieri non poteſt.*
3 *Mutus per ſigna confiteri poteſt.*
4 *Surdus in Papam non eſt eligendus, ſed electus perſeuerabit.*
5 *Auris, & Auricula membra ſunt.*
Ammonius Anachoreta ſibi ſiniſtram auriculã abſcidit, ne promoueretur.
6 *Auricula mutilati per ſententiam, infames, & non promouendi.*
7 *Petrus Apoſtolus impune Malco aurem abſcidit.*
Surdus myſtice eſt, qui diuina non audit.
8 *Auditus exterior non fuit in diſcendis mandatis Dei, in primo ſtatu innocentiæ.*
9 *Monialis ſurda eſſe poteſt.*

INter reliquos ſenſus auris ꝑcipuum habet locum, ideo & de ea dicendum eſt, quid iura ſtatuant circa irregularitatem, varij eſſe poſſunt auriũ defectus: primus quòd ſurdæ ſint: ſicut enim tutor, & curator ab onere tutelæ, vel curæ excuſantur iure ciuili; ita nec promoueri ad ſacros ordines debent q̃ ſurdi ſunt,
1 can. Apoſtol. c. 76. publicam enim perſonam agere non poſſunt, nec arbitri, nec procuratores exiſtere quoquo modo in iudicio: Sebaſtia. Vant. de nullitat. ex defec. verſ. mutus. Spec. titu. de arbitr. §. poteſt. num. 3.

Surdaſter vero, i. qui vel difficile audit, vel vna tm̃ aure ſurdus eſt, nullo iure prohibetur promoueri; quia audit, & ſi difficile, ſicut & tutor ſurdaſter, iure ciuili non excuſatur: promotus vero ſi ſurdus fiat, poterit omnia perficere ubi aure nõ eſt opus, puta miſſam ſubmiſſe dicere, non autem confeſſiones audire, pp impoſſibilitatẽ miniſterij abſolutionis,

quæ ſupponit audita eſſe,& ĩtellecta peccata per aures; nam cõfeſſio per ſcriptu-
2 ram fieri non poteſt,quia cum confeſſio ſit pars ſacramenti habet determinatũ actum, ſicut & alia ſacramenta habent determinatam materiam,vt in confeſſione eſt uerbum. S.Thom.4.diſt.17. Piſanell.in uerb. confeſſio. 1.uerſ. utrũ liceat
3 confiteri; Id[illegible] mutus confitens peccata ſua,poteſt per ſigna,& ſcripturã in ſ[illegible]dium ob neceſſitatem;at in audien[illegible] feſſionem non ſic,quia plus actus i[illegible]ſideratur in proferente, quàm audiente,merito ne fiat inanis ſua prolatio, & non diminuatur meritum ſuę confeſſionis, ſurdus auditor debet ab audiendis confeſſionib.remoueri;ſed non à beneficio,vel ipſo toto ordine; ideo licet ſurdus non debet admitti ad Papatum, tñ electus manebit, ſiue antea ſurdus eſſet,
4 ſiue iam ꝓmotus factus eſt ſurdus. Bal. in c.licet de ele.Iacobat.in trac.de cõcil. lib.3.artic.1.uerſ.& idem ſi ſit furioſus: & dicemus infra aliàs magis opportune.

Alius Aurium defectus eſt,non ea ratione ſublatæ uirtutis audientis, ſed ob mutilationem totius,uel partis auriculę;
5 ea enim inter membra connumerantur. gl.in c.ſingula,diſtin.89.merito de eius mutilatione idem dicẽdum eſt,quod de quolibet mẽbro viſibili: ſi enim eã quis amiſerit dando operã rei illicitæ in duello,aut ſponte ſibi præciderit,uix diſpenſari poſſet;argu.c.maritum,diſt.33.& S. Aug.in lib.de dogm.Eccleſ.c.72.& c.q parte,diſt.55.Hac ratione Ammonius Anachoreta cũ ab Aegyptijs raperetur, vt Eps fieret, ferro ſiniſtram ſibi auriculam ſecuit,ut ſeſe per hũc defectum,Epatu indignũ faceret;quaſi lege diuina nulli aure mutilato liceret ſacerdotio fungi; cum uero hac abſciſſione diſpẽſatus adhuc ad Epatum uocaretur, reſpondit ſe ſibi etiã linguam abſciſſurum;ſic ab huiuſmodi onere liberatus eſt. Socrat.lib. 4.c.18.refert Caſſiod.tripart. hiſt.lib.8. c.1. Pallad. Cappadox in uita Or. refert etiam Nicol.de Lyra in prologo Hieronymi ſuper Marcum, licet eo loco per errorem pro Ammonio dicat Antoniũ.

Si quis uero hoſtium impetu auriculas perdiderit, iuſta ratione admitti poſſet; ſicut aliàs diximus ĩ alijs vim paſſis: [illegible] uero qui in iudicio ob crimen amiſerunt, ut criminoſi ac infames,oĩno reijciendi,idem & de illis,quorum auriculę perforatę ſunt, in ſignum ſeruitutis, ut Exod.c.21. uel etiam leuitatis, aut deliciæ cauſa, ut inaures adferrent; nam quaſi effeminati reijciendi ſunt: Hi præterea,qui alij aurem abſciderint, eãdem irregularitatis notam incurrunt; expreſ-
7 ſum in c.ſi Petrus,24.q.1. eo enim capite probatur ſolam Eccleſiam, uel Eccleſiæ caput Petrum aurem impune abſcindere potuiſſe: Spec.in tit.de diſpenſat.§. iuxta.uerſ.nunquid ergo beatus Petrus: ergo alijs non licet impune,quin fiant irregulares;ſpirituali etiã ſenſu ſurdum,uel aure mutilatũ accipere poſſumus eũ,qui ad diuina auditũ non præbet: merito à corpore Chriſti ꝓcidendus,quia ex Deo non eſt. d.c.ſi Petrus. cœpit.n.legis acceptio per auditum poſt peccatũ,nam in prima hoĩs creatione, & innocentiæ ſtatu nullus auditus exterior fuit, quo ad diuina audiẽda,ſed internus tm̃ auditus
8 S.Tho.2.2.q.5.art.1.ad ſi. Tabien.ĩ uer. Auditus, merito excuſari nõ põt,qui exteriori auditu nõ quærit audire uerbum Dei,Ideo nõ eſt dignus ordinib.ſacris.

Inter Moniales uero ſurdã admitti & poſſe,& debere ęquiſſimũ eſt; qm̃ prodeſt ei hic defectus cõſeruãdę taciturnitati,& virginitati,q̃ per auditum corrumpitur plerumq;,ut ſcribit Baſil.lib. de virginit. & à de-

à de-

à detractionibus, ac fabulis auditū auertit,& difficilior mentis diſtractio ab oratione,ſed opportunius dicemus,cum de Monialibus agendum erit.

De Lingua defectibus.

C A P. XXVI.

1 *Balbus quis.*
Blaſiqui
Demoſthenes Balbus fuit.
Moyſes Blaſus fuit.
Valerius Caſar Auguſtanus Epiſcopus,Vincentij adiutorio in pradicatione vſus, quia lingua erat impeditiore.
2 *Lingua vſum perdens deſinit adminiſtrare ſacerdotium.*
Epiſcopi abſciſſa lingua diſertiſſime pradicabant.
3 *Iſaias ſibi de lingua pracidiſſe fertur,ſed incerta fide.*
4 *Lingua vitia quandoque tempore ſanantur.*
Zacharias aliquandiu obmutuit.
5 *Muti multi poſt tempus locuti ſunt.*
Craſi filius diu mutus,poſtea locutus.
Aegeles lamius diu mutus, poſtea locutus.
Mutus myſtice,pralatus non pradicans,nec corrigens.
6 *Lingua vitia multa cauſantia irregularitatem.*

AD hæc opportune accedūt ea omnia impedimenta, quæ ad linguam pertinent,quæ multis ex cauſis proficiſcuntur: nam mutus irregularis eſt ex can. apoſt. c.76. Sed & Balbus, vel Blęſus quis eſſe poteſt,quia explicare verba nō valet,obſcureq; loquit̃, vt de Demoſthene refert
1 Cic.primo.de Orato.quòd ita Balbus eſſet,vt eius ipſius artis,cui ſtuderet,primā literam dicere non poſſet,videlicet R. & ij non facile iudicātur irregulares, cuiuſmodi Moyſen fuiſſe conſtat, Exod.ca.4. ibi,non ſum eloquens, ſed impeditioris, & tardioris linguæ ſum ;idq; vel natura fit,vt in Demoſthene,aut ex accidenti vt in Moyſe,cui cum tā pius fuerit, & ſummus Pontifex,nil obfuit hic defectus, nā ei facie ad faciem locutus eſt Deus,quantum nulli alij datum eſt, vel ipſo Dei teſtimonio,vt ſcribit Baſil.homil.1. in Examero, & c.Moyſes.8.q.1. & quæcumq; ille verbo explicare non valuit, id coadiutore à Deo dato expleuit; ſcilicet per [illegible]on d.c.4.

[illegible]nde colligitur hunc defectum nul[illegible] aduerſione dignum, quo ad ordines eccleſiaſticos: nā & Valerius Cæſar Auguſtanus Eṗs,vir apprime ſanctus, cū lingua eſſet impeditiore ad prædicationis officium, ſancti Vincētij miniſterio vſus eſt,vt in officio eiuſdem Vincentij canit Eccleſia.Impediuntur autem ne promoueri poſſint ij, quorum tam grandis nodus linguę eſt,vt verba non explicent;impoſſibile enim eſt eos miniſtrare poſſe. S.Tho.3.q.82.art.fi.ad 3.his verbis:Linguæ vſum perdens poſt promotionem, non perdit ordinem,ſed propter impoſ-
ſibilitatem perdit ordinis executionem, 2
refert Tabien.in verb.corpore.

Quandoq; vero diuino miraculo cōtigit,vt qui penitus linguam amiſerit, tamen diſerte loquatur,perinde atque antequam lingua abſcinderetur, ut ſub Ariana perſecutione multis fidelibus in fidei confeſſione perſeuerantib. vſque ad abſciſſionem linguæ refert accidiſſe Procopius; qui etiā Conſtantinopoli poſtea coram Imperatore Zenone diſertiſſime (præſertim vnus eorū noīe Reparatus) locuti ſunt, & verbum Dei publice prædicarūt, refert Victor Eṗs Viten. de perſecut.Vandal.lib.3.& Euagr. Eccleſ.hiſt. lib.4.c.14.& S.Greg.dial.li.3.c.32.ſed & alij apud Perſas Chriſtiani abſciſſis linguis clare locuti ſunt Anaſtaſij Imperatoris tempore. Niceph.lib.16.c.36.Diuina

uina etenim diſpenſatione hoc factum eſt, ſicut & in Iſaia, qui cum loqui ſe neſcire fateretur, ignito calculo tactus, ad Dei miniſterium eſt admiſſus, Iſaiæ primo. Greg. in paſtor. lib. 1. c. 7. tex. in c. in ſcripturis. 8. q. 1. & licet glo. in c. qui partem. diſt. 55. dicat Iſaiam ſibi linguã præ-
3 cidiſſe, quam refert, ac probat Archid. in d. c. in ſcripturis. col. 2. in medio; nuſquam puto hoc probari.

Poſt hæc illud non eſt omittend[...] aliquando contigiſſe, ꝙ qui natura [...] peditiore lingua; vſu fiat velocior, vt in prædicto Demoſthene, qui calculis ſub lingua poſitis, R. literam poſtea didicit. Cic. d. lib. 1. de Oratore. Max. lib. 8. ſed & multi, qui ob apopleſim, vel aliũ morbum linguæ vſum amiſerant, tempore reſtituti ſunt, ita quòd ceſſante impedimento ceſſauit etiam irregularitas, argu. Bern. in c. cum inter Canonicos. de elec.
4 & ibid. Io. And. & idem Ioã. And. in glo. magna. in c. ſuper eo. de elec. plene in ca. poſt tranſlationem, in glo. ceſſante. de renuntia. Verum quia numquam abſolute linguæ uſus reſtituitur poſt paralyſim, iudicabit Eps, quàm magnus ſit nodus in loquendo, quàm deformis, quantumve ſcandalum adferat; nam in huiuſmodi defectibus ſicut in alijs Eps ſuo arbitrio vti debet. Abb. in c. 2. de cleri. ægrot. l. ſi cui lingua. ff. de edil. edic. Abb. in c. cum de tua. prope fi. de corp. vitiat. & facilius diſpenſandum arbitrabitur cum regulari quàm cum clerico ſeculari, ex ſententia Ray. quem refert, ac probat Silu. in d. verb. corpore. q. 6. quo loco licet loquaε de defectu oculorũ, eadem ratione idẽ videri poteſt in vſu linguæ; idem erit ſi quis Dei miraculo ad tempus obmutuerit, ut Zachariæ cõtigit, nil enim oberit ſi poſtea eadem gratiæ Dei elocutio reſtituatur, Luc. 1. Sed & Leo III. Papa cũ p vim lingua illi radicitus eruta fuiſſet: poſteaque miraculo eam recepiſſet, perſeuerauit in ſuis miniſterijs, ut omnes annales referunt.

Sed & illud omittendum non videε, multos ad multam ætatem inter mutos fuiſſe annumeratos, quòd lingua numquam vſi eſſent: poſtea uero lingua ſoluta, articulate locuti ſunt: certe exinde ceſſante impedimento, nil oberit, quin promoueri poſſint, vt iam diximus: idq; contigit Cræſi filio, qui cum iam multũ adoleuiſſet, nihil loqui poterat, mutuſque ac elinguis diu habitus eſt: cum uero miles quidam Cræſum non agnoſcens, enſe graſſaretur, exclamauit filius, ne occidas, Cræſus Rex eſt; ſic nodum linguæ ſummo ſpiritus nixu diſrupit, & articulate deinceps prorſus loqui peregit, ſcribit Herodot. lib. 2.

Sed & Aegeles Samius athleta, perpetuo habitus elinguis, cum in ſacro certamine per aduerſarios non bona fidei fieri uideret, magno clamore conqueſtus, linguæ uincula ita diſrupit, ut per omne uitæ tempus, & clare, & explicate locutus ſit. refert Aul. Gell. lib. 5. c. 9. poſſent igitur huiuſmodi promoueri, quia nihil prohibet linguam cõuerti, nam ipſa per naturam tenera eſt, & facile conuerti poteſt, & ad omnẽ ſermonis vſum ob motus varietatem ſufficiens exiſtit, vt ſcribit Baſil. homil. 32. in fi.

Spiritali etiam ſenſu mutum accipere debemus eum, qui cum eloquenter loquatur vi linguæ, tamen quia non ſecundum patrũ dogmata loquitur, elinguis putatur, ſicut ſi non corrigit uitia, ſi Dei verbum nõ ſeminat: iſti enim canes muti dicuntur, nõ valentes latrare, Iſa. c. 56. Gregor. in paſtor. lib. 2. c. 4. idem Grego. ſuper 1. Reg. c. 3. ſed & èontra tot poſſunt eſſe linguæ vitia, & promoueri aliquem

quem,indignum & perni[ti]oſum ſit,arg. eorum, quæ ſcribit Archidiac.in cap.ex merito,6.q.1.vbi plurima ponit linguæ vitia,quæ breuitatis cauſa omittuntur.

De defectibus ob ſexum.

Et primum de Hermaphrodito.

CAP. XXVII.

1 *Hermaphroditi vtriuſque ſexus.*
Androgini idem quod hermaphroditi.
Naſamones omnes Androgini.
2 *Hermaphroditus eſt infamis.*
3 *Hermaphroditus incaleſcens in maſculũ, characteris eſt capax; ſed conferri ei non debet.*
4 *Hermaphroditus in Papam non admittendus.*
Hermaphroditus myſtice prælatus, qui neglecta veritate ſolo ſermonis ornatu vtitur.
Hæretici dicuntur Hermaphroditi.
Neutrum ideſt nec maſculus, nec fœmina, olim natus in Sabinis.
Hermaphroditus nec inter maſculos, nec fœminas in religione admittendus.
5 *Eunuchorum monaſteria olim conſtructa.*
6 *Sexus mutari ſæpe cõtigit de fœminis in mares.*
Sexum mentientes, irregulares.

POſt ſingulorum membrorum impedimẽta iure merito ſuccedit ille tractatus, qui ad ſexum pertinet,nam hactenus de maſculis tractaſſe videmur: nunc de ijs agendum eſt,qui propemodum mares ſunt, cuiuſ
1 modi Hermaphroditi; nã quia vtrumq; ſexum habent,hoc nomine nuncupãtur, quos alio nomine Androginos plerique nuncupare conſueuerunt,vt Archid.33. q.5.cap.hæc imago.circa med.Aul.Gel. lib.9.c.4.cuius ſpeciei integri populi sũt in Aphricæ regione,ſupra Naſamones, quos Machlijes dicunt, ij omnes vtriuſque ſexus ſunt,atque inter ſe vicib.copulantur,quod ab Herodoto,& Caliphane ſcriptum eſt;ijſque(Ariſtotele teſte)dextra mammilla virilis eſt,leua vero muliebris, quæ etiam retulit. Plin.lib.7.c.2.

Hermaphroditus igitur eo ipſo, q; eſt natus, ſit infamis de iure. Alberic. in
2 lſa E.in verb.hermaphroditus: ſexus.n. ille,quia maſculinus nõ eſt,ſed alius omnino,à publicis functionib. arcetur c.infamis,3.q.7. Ideo nec ꝓmoueri poteſt, arg.tex. ĩ c.ſi teſtes.4.q.5. §.Hermaphroditus, & ibi gl. eſt enim abſurdum de eo promouendo ad ordines tractare, quẽ neſcias an maſculus,an fœmina ſit, & an ad gignendum, an ad concipiendum ſit aptus, cum ſimul & ſemel ij & gignant, & pariant; Archidiac. 4.q.3.§. Hermaphroditus.

Illud tamen verum eſt, quòd ſi magis incaleſcat in virum,quàm in fœminã (vt ſæpe cõtingit l.quærit. ff.de ſtat. ho-
3 min.)ſi ordines ſuſcipit character imprimitur, at ordinis executionem non habebit; & ſicut Eps eum ordinare nõ debet, ita nec ipſe ꝓmotus exercere. Tab: de ſententia. Gul.in verb.corpore.in fin. Archiepiſ.Flor. 3.tit.29.c.6.verſ.Hermaphroditus.vbi ſequitur eiuſdẽ Gul.ſententiam: Quòd ſi in fœmineum ſexum incaleſcat; nec characteris eſt capax, ſicut nec ſexus muliebris; Vnde ſeqtur quòd ſemper eſt reijciendus; Quòd ſi aliquis eiuſmodi in Papam eligendus proponatur admittendus non eſt,ſm Bal.in c.licet.de elect.quem dubitando probat Ia-
4 cobat.in tract.de concil.lib.3.art.1. verſ. de Hermafrodito;Eſt enim nimis graue, eum imperare in ſede Petri, & eccleſiæ caput conſtitui, quẽ neſcias,maſculuſne, an fœmina,ſit ex ijs, quæ dicit S. Baſil. Epiſt.87.Tam igitur in electo,quàm eligendo Pontifice, hoc impedimentũ canonicum dici debet: nam ad mõſtri ſpeciem potius pertinere videtur. Archiep. Flor.verſ.Hermaphroditus: ſed de ijs ẽt dicemus cum de Papæ eligendi impedimentis

mentis agendum erit.

Spiritali quoq; ſenſu Hermaphroditos eos accipimus, qui neglecta ratione veritatis ſuperflui ſermonis ornatu, in p̄dicando verbo Dei abutuntur, de quib. Paul. 2. Timo. c. 4. ibi, à veritate ad fabulas conuertētur: ſcribit Alberi. in littera H in ver. Hermaphroditus; & ob eandē rationem hęretici, Androgini dn̄r, quod, reiecta veritate, verborum & fabularum flosculos ſequantur; neq; docentes, neq; addiſcentes; ita enim video iſtos nuncupari apud Sim. Metaphr. in oratione de geſtis Nycenæ Synodi, quam ille poſuit poſt diem X. Iulij apud Lipom. tom. 6.

Si igitur hæc vera ſunt in eo, q. vtriuſque ſexus eſt, multo magis vera dicēda ſunt ī eo, qui neutrius ſexus ſit, cuiuſmodi repertum eſſe ſcribit Liuius decad. 4. lib. 1. fol. 2. his verbis: In Sabinis infans natus, incertus an maſculus, an fœmina eſſet; alter ſexdecim annorum ambiguo ſexu inuentus. hæc ille: Eſt itaq; hoc hominum genus non admittendum eccleſiaſticis in functionib. quinimmo tanta eſt hæc Hermaphroditorū, & neutriꝰ ſexus irregularitas, vt nec ad ingreſſum religionis admittendi ſint inter maſculos, nec inter fœminas; Vtrobiq; etenim nimis grande incurritur periculum, ex p̄miſcuo vſu copulæ, & nec quidem inter ipſos Hermaphroditos cohabitationem permittendam puto, ob eiuſdem p̄miſcui vſus rationem; Ideoq; priſcis temporibus Eunuchorum monaſteria conſtru- 5 cta ſunt, ne & inter viros delitiarum periculo, nec inter mulieres eadem cauſa verſarentur; Eunuchorum fuiſſe monaſteria ſcribit Sophron. Sophiſta in prato ſpirituali c. 19. & c. 138. de ijs etiam agemus cū de monialib. tractādum erit.

Huc pertinet quæſtio de eo, cui contigit mutare ſexum, vt puta ſi puella vixerit ad pubertatem, re & nōie muliebri ſexu, poſtea vero in virū mutetur (vt aliqn̄ contigit) num hic ſit ad ordines, ut maſculus promouendus? In qua re dicēdū eſt portentum videri, & res magni plena ſcandali, ſi is quaſi vir altari miniſtret, quem aliqn̄ vulgus inter mulieres aſcripſit, præſerti ſi quaſi fœmina tranſiſſet ad nuptias; Ideo tale ſcandalum, & uulgaris admiratio adferūt canonicum impedimentum, & irregularitatem, ſicut & oēs aliæ deformitates, ut ſæpe diximus, ex c. 2. de cler. ægrot. Propterea ad Epiſcopum pertinet diligenter inueſtigare, an hic potius ſit Hermaphroditus, quā ſexus mutatio, & tunc pro loco, & tempore, conſiderando, an res occulta ſit, an euulgata, prout arbitrio ſuo uidebitur, iudicabit, ſicut in omnibus alijs deformitatibus: Hoſt. in c. cum de tua, ubi etiam Abb. de corp. uitiat. Nec diſpenſatio erit concedenda ea in regione, ubi huius rei notitia habeatur, pp ſcandalū: poterit tamen ad religionis ingreſſum admitti ſi uere factus fuerit maſculus.

Sed ne quis putet impoſſibilē caſum nos cōfinxiſſe, qd ſcriptores priſci, & recētiores tradiderint ſubijciemus; Romanorum tpib. puer de puella factus portēto habitus, & Vrbe eiectꝰ eſt, ſcribit Aul. 6 Gell. lib. 9. c. 4. ex Plinij hiſto. li. 7. c. 4. cuius hæc ſunt verba; Ex fœminis mutari ī mares non eſt fabuloſum; inuenimus in Annalibus P. Licinio Craſſo, & C. Caſſio Longino Coſſ. Caſſini puerū factum ex uirgine ſub parentib. iuſſuq; Aruſpicum deportatū in Inſulam deſertam, hęc ille: quod etiam aliorum auctorum teſtimonio cōprobatur: ſcripſit. n. Licinius Mutianus (teſte Perotto cōmentarijs linguæ latinæ Epigrammate 2.) uidiſſe ſe Argis Ariſcōtem uirum, cui antea fœminę nomen Areſcuſæ, q̄ cū puella ad nuptias traducta

ducta eſſet,in virum euaſit,barba & virilitate proueniente,vxoremq; duxit:ſcribit quoque vidiſſe ſeſe Zinirtiæ puerum huiuſmodi immutatum. Plin.præterea lib.7.c.4.refert ſe in Africa vidiſſe Lucium Coſſitium Ciuem Triſditanũ, nuptiarum ſuarum die, de puella in marẽ mutatum.ſubſcribit & S.Aug.de ciuita. Dei lib.3.c.31. Ad hæc antiquorum exẽpla operęprętium duxi recentiora quædam exempla depromere,de quibus Baptiſta Fulgoſius lib.1.Regnante (inquit) Ferdinando Ludouico Guarnæ Salernitani ex quinque fœminis filiab.duę Franciſca,& Carola, poſt quintumdecimum annũ nuptui traditæ ſunt,& tori vſu ambab. genitalia membra in marium morem erupere,mutatoque habitu publice pro maribus habiti ſunt, Franciſcus, & Carolus nuncupati: Eubuli quoque ſub eodem Rege puellæ viro diſpenſatæ, primo tori vſu effractis membranis virilia membra prodierunt:quæ domum repetens,dotemq; recuperans iudicio publico, inter viros pro viro ſemper habitus eſt, idque ità ſe habere affirmat optimus hiſtoricus Andreas Eborenſis eloquẽtiſſimus exemplorum memorabilium, tit. de miraculis, parte 3. q caſus ſi nunquã continget, debebit Epiſcopus huiuſmodi irregularem, & non promouendum pronuntiare. Nam & Volaterranus teſtatur ſuo tempore virgini ipſa die traductionis hoc contigiſſe, & ad Alexandrũ Pontificem pro expiationis atque abſolutionis cauſa rem hanc fuiſſe delatam;ita ille lib.24.titu.de veſſica in fi.Rationem horum monſtrorum tradit Albert. Magnus libris de animalibus,lib.18.tractat. 2.cap.3.

Huc prope accedit ille caſus, ſi quis ſexum mentiatur,ideſt ſi maſculus adoleſcentulus imberbis ſe eſſe fœminam ſimulauerit, & ſic ſexu mentito inter monialium clauſtra ſit receptus,forte vt delitijs frueretur; vtrum egreſſus detectus vir,ſit ad ordines admittendus, etiam ſi nullam monialem vitiauerit, & res occulta ſit? Delictum hoc grauiſſimum eſt, & omni ſupplicio dignum, vnde quantumuis occulto hæc fecerit, omni eccleſiaſtico ordine eſt indignus; nam ſi vouit in eo clauſtro, tenetur perſeuerare ni clauſtro virorum, quando vouendi animum habuit Silu.in ver.religio. 3.q.9.

Sed & ſi profeſſionem non emiſerit, vel ſi emiſerit animo abalienato ab obligatione, i. per fictionem, debet omnino cogi loco pœnæ ad ſubeundam religionem virorum,vt diſputauit Bartholom. Brixien. & refert Archi.in c.quod interrogaſti. diſ.27. & probat c.vt clerici, cũ gl.de regular.quicquid ibi delirando balbutiat [redacted]: non enim tunc ꝓmouebitur, quaſi dignus, ſed quaſi in pœnã ſimulatæ religionis, vt concludit Hug.in d.c.quod interrogaſti,alioqui ſi ea ꝓmotio inter clauſtra concederetur gratioſe, diceretur lucrũ captare ea ex re, ob quã dignus eſt ſupplicio; nõ enim debet mereri ex malo opere aliud, quàm pœnam; delictum enim non debet impunitatem præſtare.ff.de interd. & releg.l.relegatorum,in fi.Gemin.poſt alios Doct.in c.1. §.caueant.de ſent.excommu.in 6. merito igitur clauſtrali obligatione cogi debet,& omnibus clauſtralib.oneribus.ſ.promotioni ad certos, vel omnes ordines in maius pondus ſeruitutis, ſicut ille, qui ſuſpenſus eſt, ne diuinum officium dicat quomodocumque: nam per hoc non fit immunis, quin priuatim officiũ dicere teneatur. Gem. & Doct.d.ſ. caueant: Hæc ſufficiant de viro ſexũ mentiente:at èconuerſo de muliere mentiente ſexum,opportunius dicemus, cum de

mulie-

mulierum irregularitatibus erit agendũ proximo capite.

De ſexus Muliebris irregularitatibus.

CAP. XXVIII.

1 *Mulieres proprie non dici irregulares:*
2 *Mulier ad imaginem Dei non eſt creata.*
3 *Chriſtus quare aſſumpſit ſexum maſculinum.*
Chriſtum repræſentare nõ poteſt, niſi ſexus maſculinus
4 *Ordo eccleſiaſticus eſt medicina, non propter eum in quo eſt, ſed propter alterum.*
5 *Angelis non congruit poteſtas ordinis eccleſiaſtici.*
6 *Mulieri ordinis character imprimi non pōt.*
Mulier aliquando dicitur presbyteriſſa, & ſacerdos.
Mulier diaconiſſa cur.
Mulier Abbatiſſa cur.
7 *Mulier nec excommunicare poteſt, nec abſoluere.*
Mulier ad altare ſeruire non poteſt; poteſt tamen altare ſumma deuotione pertingere.
Brigida tactu altaris lignum viride factum eſſe.
Menialis vaſa, ac ſacras res contingere non poteſt.
Mulier quamuis docta prædicare non poteſt.
Canon presbytero nõ permiſit diaconiſſam, etiam in neceſſitate publice baptizare.
Mulier benedicere more ſuperiorum non pōt.
Mulier detonderi in contemptum non debet.
8 *Irregularitas etiam in muliere cõſiderari pōt.*
9 *A muliere ſexum mentiente inter maſculos facta an rata habeantur.*
Marina virgo virum ſimulauit.
Theodora virgo virum ſimulauit.
Pelagia virgo virum ſimulauit.
Mulieri virilem habitum ferre prohibitum eſt.
10 *Mulier mentito ſexu habitans clauſtra virorum, quomodo punienda.*
Mulier quæ habitum virilem ſumpſerat ſeueriſſime à Deo punita.
Ioannes Anglus, quem dicunt mulierem eſſe fabuloſe à multis narratur.
12 *Electio de muliere facta ad beneficia eccleſiaſtica, eſt ipſo iure nulla.*
Opinio communis ius non facit in ijs, quæ ſunt impoſſibilia.
13 *Ordinati à muliere habita pro viro, nil receperunt.*
14 *Mulierem nunquam fuiſſe in Pontificatu, pluribus rationibus hic probatur.*

QVoniam de Hermaphroditis ab ordinum ſuſceptione repellendis tractauimus, quòd muliebris ſexus participes ſint, multo magis ipſum muliebrem ſexum repellendum eſſe natura, & ratio instituerunt. Nam multis viſum eſt vſque adeo mulieribus ordines non cõgruere, vt eæ nec irregulares quidem dici poſſint. Tabien. in verb. irregularitas. 4. in princip. Soc. in c. ſententiam, in 5. parte principali. q. 14. ad fin. ne cler. vel mon. nõ enim ipſa capax eſſe poteſt vllius ordinis, ſiue maioris, ſiue minoris natura ipſa repugnante. S. Thom. 4. diſt. 25. q. 2. artic. 2. & gl. in c. diaconiſſam. 27. q. 1. Not. Abb. in c. noua. de pæn. & remiſſ. idem Abb. in c. dilecta, de maior. & obed. tex. in c. mulieres. & c. fi. diſt. 32. Quæ ſicut characteris incapax eſt, ita nullum quodcumque officium ad ipſos ordines ſpectans, adminiſtrare poteſt, gl. in d. c. diaconiſſam, tex. in c. ſacratas, diſt. 23.

Harum autem incapacitatum ratio eſt, q̃a ipſa ad imaginem Dei creata non
2 eſt. Ambroſ. in Epiſt. Pau. 1. Corint. c. 11. & c. mulier debet. & c. hæc imago, 33. q. 5. & de maio. & obed. c. dilecta. in gl. Ordines vero illi ſoli competunt, qui vice Chriſti ad altare miniſtret, Ambroſ. 1. ad Tim. c. 5. merito mulier eos exercere non poteſt, cum nec vicem, nec perſonam Chriſti referre poſſit, ſicut enim p̃ virum originale peccatũ intrauit in mũdum, & non per fœminam, vt tradit S. Thom. 3. ſent. diſ. 12. art. 4. ad fi. & Chriſtus ideo aſſumpſit ſexum maſculinum, vt perfectum, & actiuum, ita quicumque vicem Chriſti vult repræſentare, debet

eſſe

eſſe ꝓportionatus perſonæ Chriſti, quæ proportio eſt in ſolo ſexu maſculino. per quem humanæ naturæ reparatio fieri debet,& non per fœmineum, vt ibi per eundem S.Tho.Deinde ordo Eccleſiaſticus eſt quædam medicina, non propter ipſum:in quo eſt, ſed propter alterum quia collatus eſt, non in remedium per-
4 ſonæ,ſed Eccleſiæ.Ideo mulieri hoc non congruit, vt ſit capax ordinis, ne videatur eſſe caput in Eccleſia,contra naturæ ordinem, c.eſt ordo. 33.q.5. Vnde nec
5 Angelis congruit hæc, vel alia poteſtas ſacramentalis,in aliquo ſenſibili S.Tho. 4.diſt.24.art.1.ad 2.& 3.ideo nec Angelus habet conuenientiam in natura cum Chriſto,qui eſt ſacramentorum auctor, vnde non habet poteſtatem baptizandi S.Thom.4.diſt.5.art.4.ad 5.

Si igitur mulier de facto ordinetur, exeq̄ nihil poteſt:gl.in d.c.diaconiſſam, cum nec ordinis character imprimat. Archiepiſ.Flor.3.tit.29.c.6.verſ.Hermaphroditus: & omnes ſcriptores conſentiunt.Contingit tamen aliquando mulierem nūcupari ſacerdotē, vt apud Aeneā
6 Silu. hiſtor. Boemicæ.c.16. quandoque preſbyteram,vel diaconiſſam, ſed id nihil ad ordinem ſacrum ſpectat, d.c.diaconiſſam:nam ideo dicitur, quia preſbyteri vel diaconi ſocia eſt, vel quia prępoſita eſt ad homilias legendas in choro mulierum.gl.in d.c.diaconiſſam. Socin. d.q.14.Archidia.d.verſ. Hermaphroditus,text.clarus in c.preſbyter. & c.fi.diſ. 32.Sed & ſi aliquando Abbatiſſa nuncupetur, penes quam ſpeciali quodam iure eſt iuriſdictio,cap.dilecta.de maiorit. & obed.non tamen poterit exercere,quę ſunt ordinis, vel quæ ab ipſo ordine dependent;nam interdicere non poteſt.Armil.in verb.interdictum.numer.24.nec excommunicare,nec confeſſiones audire, nec abſoluere a peccatis. d.c.noua. vbi Abb.atteſtatur de communi Docto. ſententia;idem Abb.in cap. de Monialibus.de ſentent.excommun.de quibus rebus eleganter ſcribit Dec. in l.fœminæ, de regul.iur.num.41.glo.in d.c.dilecta. Et vſque adeo à miniſterio ſacrorum ordinum mulier excluditur, vt nec ad altare liceat illi deſeruire ſacerdoti celebranti,etiam ipſa neceſſitate vrgente: Archid. in c.hoc quoque.de conſec.diſt.1.ad altare enim accedere prohibetur, vt preſbytero miniſtret,c.1.in fin.de cohab.cleric. Dec.in d.l.fœminæ,nume.42. vnde reijcienda eſt ſententia.Vinc.in c.propoſuit, in fi. de fil.preſbyt.qui putauit in neceſſitate valde vrgente, mulierem poſſe altaris miniſterio deſeruire.

Eadem ratione fit, vt moniales & ſi Deo dicatæ ſint,nihilominus vaſa,ac res ſacras tangere prohibentur, ex decreto Bonifac.1.ſcribit Onuphr. in vita eius; nec poteſt Thus deferre ad altare, diſt. 23.cap.ſacratas, ex decreto eiuſdem Bonifac.1. Poſſet tamen tanta mulieris ſanctitas eſſe, quod ſi altaria, vel aliquid aliud ſacrum contingeret per vehementē deuotionē nil peccaret, cuiuſmodi narratur de Sācta Brigida Scota, ad cuius contactum altaris lignum, in eius uirginitatis teſtimonium, ſtatim uiride factū eſt,tempore Iuſtini primi, cuius feſtum ad Calend. Februar.celebrari olim con ſueuerat. Veſtes quoque ſacratas, quibus actu Deo miniſtratur, ideſt dum ſacerdos actu ſacrificat,contingere nō poteſt,tex.in cap.veſtimenta. de conſecrat. diſt.1.Silu.in verbo fœmina. Alberic.in uerb. fœmina.Summ.Conf.lib.3.tit.33. de impedimen.ſexus,q.1. Mulier etiam quantumuis docta prædicationis munus exercere prohibetur, capit.noua. de pœnit.& remiſſio.cap.mulier.diſtin.23.

adhuc

ad hunc enim ſexum non pertinet in Eccleſia docere, licet poſſit priuata exhortatione monere. Hugut. d.c.mulier. diſt. 23. S.Tho.4.diſt. 5.art.4 ad 4.nec ad id ſuffragabitur ſuperioris auctoritas, vel licentia. Panorm. in c.decernimus.de iud. quicquid contrarium dicat Deci. ibi, & gloſ. in c.adijcimus, 17.q. 1. nam contra hos eſt dictum Apoſtoli prohibitorium 1.ad Corinth.c. 14. Mulieres in eccleſiis taceant, non enim permittitur eis loqui; rurſum docere mulieres non permitto, ſed diſcant in ſilentio. 1.ad Timot. c.2.

Quib.apoſtolicis locis conſtat mulieres diſpenſandas non eſſe ad prædicationis munus, cum nec virgini matri Mariæ hoc à Domino fuerit diſpenſatum, vt dicitur in d.c.noua. Nam quę mulieri prohibentur ob incongruētiam ordinis, ad hunc ſexum nec per diſpenſationē cōcedi debent. exēplo nobis erit Petrus Archiepiſcopus, de quo Sophronius Sophiſta in prato ſpirit.c. 3. Lipom.eod.prato, c.3. nam cum is Cononem preſbyterū præpoſuiſſet baptiſmis conferendis, & adoleſcentula quædam formoſiſſima baptizanda eſſet, Conon veritus ne in conferendo baptiſmo tentatione pulchritudinis vinceretur, ab illius baptiſmo abſtinuit, nec alius quiſquam ipſius loco ſubſtitui poterat ad illud opus præſtandū, niſi diaconiſſa quædam, quā ſanctus vir nullo modo admittere voluit ad baptiſmi illius opus, ne ſanctorum patrum decretis aduerſaretur, etiam ſi vrgeret neceſſitas: hæc ex eo loco.

Eadem ratione nulla mulier benedi- 8
ctionem impendere poteſt in ſignum ſuperioritatis loco publico. d.c.noua, cū gl. Tamē ſimplici charitatiua, materna, fraternaq; benedictione vti poteſt. Silu. in verb.fœmina, num.4. nec ſola hæc maiora munera mulierib. interdicta ſunt, verum etiam leuiora quædam: nam cum ad ordinis obſeruantiam ſpectet clericos detonderi, diſt.23.c.prohibere, & c. clericus.de vit. & honeſt. cleric. Diaz in praxi canon. cap.70. tamen mulieribus detonderi peccatum eſt, etiam ſæcularibus, c.quæcumque.diſt.30.cap.vxoratus, de conuerſ.coniug.gloſſ. in Clemen.attēdentes.de ſtat.regu.in verb. & cornutis: quæ detonſio eſt accipiēda etiam in ſimplici orbiculari forma, expreſſim ſcribit Silu.in verb.fœmina, num.3. ſed hoc intellige ſi pertinaciter, & in contemptum detondeant: alioqui ſi ex fatuitate, aut ſimplicitate, non erit peccatum. Roſell. in verb. fœmina. Rurſum hoc intellige in mulieribus Deo dicatis, proprias domos habitantibus, alioqui clauſtrales detonderi poſſunt ex cōſuetudine, Archid. in d.c.quæcumque, & in cap.2.20.q.2. & quæſt.4.cap.2.& glo. in d.cap. attendentes.

Rurſum intellige ſi ſe detondeant, vt ſectentur aliquod nouum religionis genus ſuperſtitioſum à ſede Apoſtolica improbatum; nam non carerent ſuſpicione hæreſis, vt patet in Concil. Gangren. in præfat.& c.17.& in c.quæcumque.

Ad præmiſſa pulchra oritur quæſtio, an mulier cum ſuſpendere, interdicere, vel excommunicare non poſſit, hæc ſi faciat, incurrat irregularitatem? irregularitas vera in muliere conſiderari non poteſt, nec quidem ex vero homicidio, quia priuatio prēſupponit habitum, vt aperte hoc docet in propoſita quæſtione Soci. in d.c.ſententiam. 5.parte princip.q. 14. effectus vero irregularitatis qui ſunt excluſio, & depoſitio in ipſa muliere conſiderari poſſunt: nam ex hoc abuſu iuriſdictionis poteſt priuari ſuis facultatibus, & prærogatiuis, quia cum habeat aliqñ ius conferendi beneficia, & ſubditos ha-

beat clericos cum plena iuriſdictione. c. dilecta, de maio. & obe. & ibi Abb. Dec. in d. l. fœminę, nu. 10. vbi citat Abb. in c. cum dilecta, in 2. glo. de confirma. vtil. vel inutili. poterit hęc mulier fieri irregularis, ideſt indigna iſtis facultatib. & ipſa dignitate priuari, pp abuſum ſuæ iuriſdictionis, ſicut alij in dignitate poſiti, c. ſi quis Abbas, 10. q. 2. Socin. in d. q. 14.

Ad mulierum irregularitates illa aptiſſima quæſtio adferri poteſt, ſ. an mulier ſexum ſimulans, i. ſe virum eſſe mentiens,
9 ita quòd inter viros pro viro habeatur, an quæ egerit rata habeantur.

Sed ante omnia, ne fabuloſa proponere videamur; hiſtoriam de his rebus tractantes ſubijciemus: Eugenia Philippi conſulis filia, Eugenius credita Abbatis officio fungi Alexandriæ meruit; in eadem vrbe Euphroſina virgo ſub Smaragdi noĩe latens, à pueritia contemptis nuptijs annos octo ſupra triginta, in monachatu vitam ſanctiſſimã duxit, cui dies feſtus ab eccleſia præſcriptus eſt Calẽd. Ianuarij, ſed Symeon. Metaphr. eius vitã narrat ſub die 25. Septemb.

In Achaia quoq; Marina virgo virili habitu monachum repræſentans accuſata eſt, quòd cum meretrice fornicata eſſet, eamque prægnantem reddidiſſet, quam accuſationem patienter ferens, partum prægnantis accuſatricis diligenter nutriens, omne ſeruitium ab Abbate impoſitum maluit patienter ferre, quàm mulier detegi; ſed poſt obitum cognita, vnicum, & inauditum inter monachos cõuerſationis reliquit exemplum, cui feſtus dies datus eſt ſexto dec. Calen. Auguſti, & ſcripſit Lipom. tom. ſexto. in præfatione vitæ alterius Sanctæ Marinę: Theodoræ quoque Alexandrinæ idem contigit, vt ſub virili habitu damnaretur tamquam fornicator, & partum coacta quaſi pater alere, paruit humiliter, & eũ ad ſummam vſque virtutem educauit, quaſi ꝓprium, vt ſcribit idem Metaph. in eius vita, die vndecima Sept. Fuit & Pelagius pro Pelagia ſub monachorum habitu, vt tradit And. Eboren. lib. exemplorum memorabilium, tit. de veritate, vlt. c. ex Marulo lib. 4.

Iſtis igitur caſib. non idem eſt, quod in viro ſexum ſimulante; nam licet viro intra moniales ſexum mentienti, multas pœnas irrogari à iure ſupradiximus, quia nulla in eo pietas excogitari poteſt: tamen iſtæ mulieres ſanctæ laudantur ob ſummam pietatem ſeruandæ caſtitatis, & vt Chriſto liberius ſine hominum moleſtia incognitæ deſeruirent, vt ſuperioribus exemplis patet: generaliter tamen mulieribus virilem habitum aſſumentibus anathema eſt. Concil. Grangr. c. 13. habetur 30. diſt. c. ſi qua mulier.

Nec propterea Eugeniæ prædictæ vlla culpa impingi poteſt, quòd indignè Abbatis munus geſſerit, & virilia munera exercuerit benedicendo, prædicãdo; nam id munus accepit inuita, & renitẽs; deinde humilitate magiſtra ſolo Abbatis nomine eſt vſa, benedictiones maternas, ac fraternas dando, at exhortationes, ac correctiones priuatas, intra clauſtrum facere non prohibetur mulieri, vt proxime diximus, & docet Hug. diſtin. 23. cap. mulier: Ideoque pie quiſque credere debet, nihil eam omnino egiſſe, quod ſexui repugnaret, & ob id ordines minores non contuliſſe, baculo, & mitra vſam non fuiſſe, ſic Spiritu ſancto eam intus docente, vt tradit S. Antonin. hiſt. part. 1. tit. 7. c. 6. §. 12.

Fateor tamen malam aliquando mulierem, peruerſa intentione clauſtra virorum ſubire poſſe, quo caſu grauiſſimis
10 pœnis punienda. Hug. in d. c. quod interro-

terrogaſti, cogetur etenim vitam dege-
re, ob pœnitentiam perpetuam, in clau-
ſtro mulierum, & inter eas profeſſionẽ
emittere, Hug. & Archidiaco. d. c. quod
interrogaſti. Silu. in verb. religio 3. verſi.
nono quæritur, eiſdem rationibus, qui-
bus & vir profiteri cogitur, vt aliàs dixi-
mus: Quòd ſi huiuſmodi mulier huma
no iudicio non puniatur, ſeuerius etiam
in hoc ſæculo à Deo punietur, vt narrat
Greg. Turon. quòd cum Simon Antio-
chenus quadraginta, & vltra annos in co
lumnis ita ſolitarius vixiſſet, vt nec ab
vlla vnquam muliere, nec ipſa matre ſe
videri permiſiſſet, mulier quædam ſum-
pto virili habitu, ad eum accedere ſta-
tuerat, in ipſo tamen Eccleſiæ limine ca
dens mortua eſt, vt ſimulatio illa, quan-
tum impia eſſet cognoſceretur ex Dei
vltione. ſic ille lib. in glor. confeſ. c. 26.

Vertitur igitur in dubium, quid iudi-
candum de ijs, quos mulier ſexum men
tiens, ad ordines promouerit, Chriſma-
te linierit, an ij exercere ſuſceptum ordi
nem poſſint? an vero reiteranda ordina-
tio? exemplo afferri poteſt illa, quam
11 ego puto fabuloſam narrationem de Io
anne VIII. Pontifice Anglo, quam fœmi
nam incertum, & ignarum vulgus nar-
rat, an ordines, & reliqua ab eo collata
fuerint nulla? ita vt ab eo ordinati reor-
dinatione indigerent: & ſane cum om-
nis electio ad beneficia eccleſiaſtica de
12 muliere facta ſit irrita ipſo iure, vt do-
cet Aegid. in c. licet. de electio. in 5. quæſi
to, in verbo abſque vlla exceptione, in
verſ. ſexto dico; quod probat Iacobatius
in tractat. de Concil. lib. 3. titu. de excep.
hæres. in Pap. verſic. & idem in infante;
conſequens eſt, quæ ab illo facta ſunt,
infecta ſint, non ſolum quia iuriſdictio-
ne careat, verum etiã, quia mulier omnis
poteſtatis ſacerdotalis incapax, q̃ quod
nõ habet ipſa, dare non poteſt; vulg. re-
gula; nec communis opinio facit ius, qa
in ijs quæ de ſui natura ſunt impoſſibi-
lia, cõis opinio ius non facit. Doct. in l.
Barbarius. ff. de offic. præſ. ideoque qui-
cumque ad ordines ab ea promoti ſunt,
nihil exercere poſſunt; ſed cum primum
id ſciant, Pontificis veri diſpenſationem
quærere debent: qui ſi digni ſunt, præſer-
tim ſi in ſuſceptis ordinibus non admi-
niſtrauerint facile à Papa obtinebunt. Al
beric. in verb. ordo. 3. in princip. Summ.
conf. de ætat. ordin. q. 8. Verum eſt tamẽ,
13 quòd quamdiu hic ignorauit, ſe à mu-
liere ordinatum, quicquid adminiſtra-
uit circa ſacramenta, habet ſuos finales
effectus: quia ſumm' ſacerdos Chriſtus
ſupplet defectũ, ne decipiatur eccleſia,
S. Thom. 4. diſtinc. 24. Silu. in verb. Ba-
ptiſmus 6.

Propterea ego puto eſſe commenti-
tium hoc, quod de eo Ioanne octauo cir
cumfertur; tum quia hiſtoricorum ne-
14 mo palam id dixit, ſed omnes aut du-
bitant, aut referri atteſtantur; cum tamẽ
eo tempore quo eum regnaſſe ferunt,
quamplurimi vixerint hiſtorici, nemo-
que illorum huius fabulæ meminerit;
quod longa oratione probat Onuphr. in
Pontificum chronologia diligẽtiſſimus,
in ſcholijs ad Platinam in hoc ipſo Pon
tifice; & ſane veriſimile non eſt, Roma-
num hunc cœtum, tam oculatum rebus
in omnibus, in hoc tanti ponderis nego
tio allucinatum eſſe: non. n. tanta leuitas
in Cardinalib. credenda eſt, nec in ocu-
latiſſimo populo, vt ſcribit Bald. in cap.
licet. de electio. & refert Iacobat. in tra-
ctat. de Concil. lib. tertio, in titul. de ex-
ceptio. hæretic. contra Pap. verſicul. de
Hermaphrodito; nam vel initio, vel
progreſſu temporis, rem detegi opor-
tuit, vel ſaltim morte; quo fit, vt cre-

damus ſi vere mulier extitiſſet morte detecta, quòd multi in Romana Eccleſia tumultus excitati fuiſſent pp acta ipſo ſuo pontificatu, quę reſciſſa eſſe nullus niſi fatuus ignorabit; ne videretur eccleſia fauiſſe hæreſi Quintilianorum, & Pepuzianorum, qui mulieribus ſacerdotium permittebant. Auguſtin. lib. de hæreſ. 17.

Ideo quomodo fieri potuit, vt tot Cardinales, Epiſcopi, & preſbyteri ob tot ſacramenta adminiſtrata ſicco pede tantũ facinus prætermiſerint? vel Eccleſia omnino diſſimulare potuerit tantam rem; in qua de Dei ſummo negotio ageretur? Quare cum de ijs nihil oino, & ne minimum quidem motum in eccleſia factũ conſtet, certe & illud neceſſarium videtur, ſ. quòd nullus unquam Pontifex mulier extiterit; video enim quòd cum Cõſtantinus laicus fauore Tothonis Nepeſini ad Pontificatum aſpiraſſet, & per vim coacto Gregorio Præneſtino Epo, ad ordines ſacros promotus fuiſſet, quia id ſacris canonib. aduerſabatur, à Pontificatu non ſolum depoſitus eſt hic Conſtantinus, verum etiam cõgregatum Romæ Cõcilium, quo decretum eſt, vt qui à Conſtantino eo anno ſui Pontificatus promoti erant, Epatum dimitterent, ad priores ordines redirent, & preſbyteri, ac diaconi ſuos ordines ſcirent ſe inaniter ſuſcepiſſe; quinimmo reliqua omnia ſacra irrita habita ſunt, pręter baptiſmũ, & chriſma; vt fuſius de ijs Platin. in Stepha. III. & alij recentiores; cur igitur nõ ijdem motus excitati fuiſſent in Eccleſia ſi moriente eo Ioanne VIII. Anglo, ſexus Eccleſię innotuiſſet? omnia ſurſum deorſum verſa in Vrbe, atq; extra, quis nõ audiſſet? totoq; orbe de hac re agi, ſcribi, annotari, & vel lippis, & tonſorib. vbicũque locorum nota fuiſſe? hiſtorias oẽs, Annales, Chronica eius temporis, quis non hoc portento impleſſet? cum tamen neminem omnino eo tempore id feciſſe conſtet. Nam Regino, & Otho Phriſingenſis, & Vrſpergenſis illius pene ſæculi ſcriptores huius rei penitus nihil meminerunt. Fuit quidem Ioannes Anglus Papa, ſed ferũt eum valde effœminatum, q̃ Theodoræ nobili ſcorto in oĩbus obſequeretur, perinde atq; ab ea Põtificatus adminiſtratio penderet: eamque ob rem Ioanni fœminæ cognomen impoſitũ eſt, vti conſtat ex Luitprando eius temporis ſcriptore.

De Monialium irregularitatibus.

CAP. XXIX.

1 *Moniales quadam ratione irregulares dici poſſunt.*

2 *Vela Monialium quinque, & plura.*
Velum profeſſionis ſacrum.
Velum conſecrationis ſacrum.

3 *Moniales raro conſecrantur, & quæ.*
Velum ordinationis difficile conceditur monialibus, quæ expertæ ſint matrimonium.

4 *Velum prælationis, quibus detur.*
Prioriſſa, & Vicaria non inſtituuntur cum veli datione.
Velum continentiæ viduarum eſt.
Velum in prima detonſione, & habitus aſſumptione ſolet dari monialibus.
Velum aliud datur Conuertitis, quas dicunt Pœnitentes.

5 *Moniales prohibẽtur eſſe omnes mulieres ſcandaloſæ, vel reprehenſibiles.*

6 *Moniales aliquando fiunt inuitæ iudicio Eccleſiæ.*

7 *Moniales eſſe non poſſunt mulieres contagioſæ morboſæ, dæmoniacæ furioſæ.*

8 *Monialibus obſunt omnia impedimenta, quæ poſſunt inficere tam corpus, quàm animam.*
Veſtales virgines quibus ſuperſtitionibus admittebantur.

9 *Hermaphroditus non poteſt fieri monialis, etiam ſi incaleſcat in fœminam.*
Illegitima mulier monialis eſſe nõ prohibetur.

10 *Clericari prohibitus, non prohibetur monachari.*

11 *Illegitima monialis nõ poteſt fungi prælatura,*

Abba-

Abbatiſſa dicitur conſtituta in dignitate.
In electionibus ſuperior non cenſetur velle diſpenſare ad præiudicium eligentium.
12 *Monialis, quæ eſt de linea eorum, qui occiderunt proprium Epiſcopum, non poteſt fungi vlla prælatura.*
Monialis filia conſtituti in ſacris eſt infamis.
Monialis filia ſcenici eſt infamis.
Infamis eſt quiſquis ordinari non poteſt.
13 *Religionis ingreſſu licet tollatur omnis irregularitas, non tamen reddit habilem ad prælaturas.*
Corrupta fieri non poteſt Abbatiſſa.
14 *Bigama mulier Abbatiſſa fieri non poteſt.*
Bigama etiam eſt quæ poſt votum præuaricatur.
15 *Reprehenſibiles mulieres non ſunt facile in clauſtro ad profeſſionem admittendæ.*
Annus probationis conceditur, tam gratia monaſterij, quàm profitentis.
Monaſteria mulierũ maiore cura egent, quàm virorum.
16 *Moniales profeſſæ delinquentes, non eijciuntur à clauſtro, niſi pro atrociſſimis.*
Monialibus, quæ genera pœnitẽtiarum imponat Baſilius.
17 *Conſecratio paucis monialibus conceditur, & quibus.*
Reprehenſibiles moniales prælatura fungi non poſſunt.
Abbas crimino ſus ab Epiſcopo deponi poteſt, etiam inuito monaſterio.
Argumẽtum valet ab Abbate ad Abbatiſſam.
18 *Abbatis nimia ſimplicitas; aut negligẽtia ſufficit ad eum deponendum.*
Abbatiſſa non ſumens Euchariſtiam ſingulis menſibus, reprehenſibilis eſt.
Moniales irregulares dici poſſunt aliqua ratione.
Monialis quæ ætate ad prælaturas admitti debeat.
Maria Magdalena ſine diſpenſatione Abbatiſſa non eſſet.
19 *Abbatiſſa eligenda ſub debita forma, alias reijcitur.*
20 *Abbatiſſa eſſe non poteſt, quæ per uim aliquam monialem ad religionem admiſerit.*
21 *Abbatiſſa eſſe non poteſt; quæ impedierit ſine cauſa eam, quæ votum emittere ſtatuit.*
Abbatiſſa inobſeruans regulæ non eſt toleranda.
Abbatiſſa incauta, non caſta, immiſericors, indiſcreta, non ſobria, deponi poteſt.
Abbatiſſa, & aliæ prælatæ ſuſpendi poſſunt à ſuis officijs.
22 *Conſecratio reiterata omnem monialem facit crimino ſam.*
23 *Conſecratio monialium eſt quoddam ſacramentale, & ideo non varianda.*
24 *Abbatiſſa ante confirmationem adminiſtrare prohibetur.*
Abbates, & Abbatiſſæ quibus cauſis ante cõfirmationem adminiſtrare poſſint.
25 *Abbatiſſa excommunicare nõ poteſt moniales nec abſoluere; aut ſuſpendere; aut interdicere.*
Abbatiſſa poteſt ſuſpendere à beneficio clericũ ſubditum.
26 *Abbtiſſa nullum velum monialibus imponere poteſt; præter velum habitus; vel profeſſionis.*
Abbatiſſa publice benedicere non poteſt.
Abbatiſſa confeſſiones audire non poteſt.
Abbatiſſa prædicare non poteſt, quamuis docta.
27 *Papa etiam aliqua poteſt contra Apoſtolum.*
28 *Monialis vnius habitus, non poteſt fieri prælata; in monaſterio alterius habitus.*
29 *Abbatiſſa etiam mutilata aliquo membro eſſe poteſt.*
30 *Vidua conſecrari non poteſt regulariter.*
31 *Conſecrationis velum dari non poteſt quomodocumque corruptæ moniali.*
Virginitas animo perdita recuperari poteſt.
Virginitas perditur omni pollutione cum conſenſu.
32 *Conſecrationis velum eſt negandum moniali indignæ, etiam ſi inde ſcandalũ naſceretur.*
33 *Monialis quomodocumque etiam occulte corrupta, debet abſtinere ab omnibus officijs cõſecrationi competentibus.*
Baptiſmus non reſtituit integritatem mulieri corruptæ.
34 *Virgines puellulæ non perdunt virginitatem, per actus quoſdam inhoneſtos.*
Virginitas non amittitur fluxu ſeminis inuoluntario.
Virginitas non amittitur à dormiẽte, vel ebria ſtuprata.
35 *Virginitas etiam amittitur per vim, conſenſu accedente.*
36 *Virginalis clauſtri corruptio à Medicis facta, non obeſt ne virgo permaneat.*
Conſecrationis velum ſi ab Abbatiſſa imponatur moniali; nil actum videtur.
37 *Virginum velamen repræſentat integritatem matrimonij Chriſti ad eccleſiam.*
38 *Epiſcopus non poteſt delegare ſacerdoti facul-*

tatem imponendi velum conſecrationis monialibus.

Papa demandare poteſt ſacerdoti, vt velum conſecrationis imponat Moniali

Forma non ſeruata nil actum videtur.

Pontificale Epiſcoporum eſt ſeruandum, & habet vim iuris.

39 *Aetas, qua requiratur in velis monialium accipiendis.*

40 *Monialis profiteri non permittitur; niſi prauio examine.*

41 *Conſecrationis monialium facienda tempora.*

42 *Conſecratio monialis, quocumque tempore in neceſſitate fieri poteſt.*

43 *Argumentum trahi poteſt à ſacramentis ad cōſecrationem monialium.*

44 *Monialis conſecrata nubens excommunicata ipſo iure eſt.*

Epiſcopus non diſpenſat ſuper bigamia.

45 *Moniales violantes interdictum ſunt ineligibiles*

46 *Moniales violant interdictum vtendo proprijs officijs.*

47 *Monialis non poteſt tranſire de vno monaſterio ad aliud.*

48 *Monialis impudica à clauſtro expellitur.*

49 *Monialis pretio recepta excludenda à clauſtro.*

50 *Monialis, quæ nimium differt votum profeſſionis, a clauſtro eijcitur.*

51 *Mulier qualibet poteſt leuare puerum de baptiſmo.*

Monialis commater fieri prohibetur, & in confirmatione, & baptiſmo.

Compatres ſunt fideiuſſores filij ſuſcepti de fonte.

52 *Compater tenetur filium ſuſceptum fidem docere.*

CVm proximo anteriori capite de muliebris ſexus irregularitate tractauerimus, operæpretium eſt, vt hoc loco de religioſis mulieribus,
1 quas moniales dicunt, pleno tractatu agamus; nam & in ſuis ordinibus, ac miniſterijs impedimenta quamplurima pati poſſunt: aliqua enim ratione irregulares fieri poſſe videntur, vt ſcribit Armil. in verb. interdictum, nume. 57. Impedimenta autem monialium omnia, præcipue verſantur circa eorū velamina, ideo primum de ijs breuibus agendum eſt; Quinque enim vela permiſit Eccleſia in
2 monialium ordinibus, de quibus Pet. de Palud. 4 diſt. 38. gloſ. in c. illud. 20. q. 1. poſt Hug. quæ ponit tantū quatuor, quæ ſolis virginibus competunt, at quintum viduis congruit.

Primum igitur eſt velum profeſſionis, quod puellis prima voti aſtrictione imponitur tam viduis, quàm virginibus commune, & hoc eſt ſacrum. 20. q. 2. c. puella.

Secundum velum eſt conſecrationis, quod ſolis virginibus iam profeſſis imponitur, gl. in d. c. illud. in verb. velamen. text. in c. placuit. 20. q. 1. & c. iuuenculas.
3 & diſtin. 77. c. placuit. nec paſſim omnes virgines profeſſę conſecrantur hoc ſecundo velo, ſed eæ ſolæ, de quibus extat laudabilis, & inſignis conuerſatio, & quæ tria vota emiſerint, & non ſint de ordine mendicantium. Archiepiſc. Florent. quem refert Tabien. in verb. virginis conſecratio, & Silu. in verb. conſecratio: immo nec omnes, quæ ſunt eiuſmodi conſecrantur, ſed perraro hoc velum imponitur.

Tertium eſt velum ordinationis, quo in diaconiſſa creanda vtuntur Epiſcopi: eſt enim hic diaconatus, nō qualis in ſacro ordine maſculorū, ſed genus nudi officij, quod per benedictionem, & Breuiarij traditionem prælati, virgo ſuſcipit, vt in choro mulierū, vel officium inchoet, vel homilias legat; non. n. aliter hoc officium præſtare ei liceret. Hodie tamē cōi cōſuetudine, cum velū cōſecrationis imponitur, hoc etiam officium accipiūt ſine vlla alia veli impoſitione; & hoc velum ordinationis diaconiſſæ, difficile datur monialibus, quæ aliquando matrimonium expertę ſunt; vt habetur Cōcil. Conſtantipol. 6. c. 48.

Quar-

Quartum eſt prælationis, quod ob antiquam profeſſionem laudabilemque, ac diuturnam conuerſationem, rerumq; monaſterialium vſum, quaſi prudentioribus cõfertur: in qua re nullum ſpeciale velum imponitur, ſed ſimplex prælati datur benedictio: cap. indemnitatibus. verſic. ſane. de elect. lib. 6. vt in Abbatiſſis inſtituendis tradit Hug. & poſt eum glo. in d. c. illud. Prioriſſæ vero, & Vicariæ huiuſmodi benedictionem non ſuſcipiunt. gl. in d. cap. indemnitatibus. in verb. Abbatiſſa.

Quintum eſt velum continentiæ, & obſeruationis, quod viduis tantum imponitur, præter illud, quod habuit q̃n ab initio ingreſſa eſt, ꝓbatur in c. vidua. 27. q. 1. vbi aperte ꝓbatur in vidua duo hæc vela exiſtere: hoc autem etiam virginibus competere poteſt, cum tamen virginale velum viduis congruere non poſſit. c. deuotis. 20. q. 1. nec quidem ſi Epiſcopus velit, vt ibi.

Addi poteſt & ſextum velum album, quo ab initio in prima detonſione imponitur, cum ſuſceptione habitus: de quo poſſet etiam intelligi Concil. Trident. Seſſ. 25. c. 17. de regular.

Poteſt addi, & ſeptimum, quod datur pœnitentibus, quas Conuertitas dicunt. Concil. Trident. Seſſ. 25. c. 18. de regul. Circa igitur hæc omnia vela plurima impedimenta canonica verſari poſſunt, de quib. ſigillatim ordine pertractabimus.

Omnis igitur mulier, quæ irreprehenſibilis non eſt, ſed reprehenſione digna,
5 vt puta ſcandaloſa, petulans, non debet ad clauſtrum admitti, text. iuris ciuilis, in authen. quomod. oport. Epiſc. §. quanta. Sed quia iura ciuilia eccleſiaſticas pſonas non ligant, ideo totum hoc negotium arbitrio Epiſcopi, vel ſuperioris reſidere debet, pro ratione loci. Quo vero ad excõmunicatas, hæreticas, ſchiſmaticas, atque aliter flagitioſas, ſicut & clericos ab ordinibus eijciendos dicemus, ita & has à clauſtro excludemus; imo tãto magis, quãto pericloſius reliquę virgines corrumpi poſſunt, vt concludit Baſil. lib. de inſtit. monachorum.

Aliquando tamen pœnitentes, quæ in ſæculo fuerunt criminoſæ, & repre-
6 henſibiles in monaſterium detrudũtur, non volentes, ſed inuitæ ad perpetuam pœnitentiam peragendam, ad mandatum ſuperioris, c. fraternitatis, vbi plena gloſ. diſtinct. trigeſimaquarta. facit cap. ſi ille. diſtinct. quinquageſima, & cap. de lapſis 16. q 6.

Aliquando vero etiam volentes, vt propriæ vitæ quærant remedia, & iſtæ admittuntur. Concil. Trident. Seſſio. 25. dicto cap. decimo octauo, & Conuertitę appellantur, quæ aliorum regulis non ſubſunt, ſed proprijs quibuſdam inſtitutis vtuntur ſeorſum habitantes à virginum clauſtris, vt ibidem. Si igitur in quouis monialium genere aliqua contagioſa ſit, morboſa, dæmoniaca, furioſa, ante profeſſionem excludenda eſt, ſicut & maſculi quoque non promouerentur: ſtolidas vero, ac rudes, aut hebetes, nil prohibet eas recipi poſſe; cum plerumque ſanctiores ſint: Surdas autẽ, cæcas, claudas, mutas, gibboſas, nullo iure impediendas puto, quandoquidem in his maior & religio, & ſubiectio futura eſt.

In ſumma omnis defectus, qui alijs virginibus obeſſe poteſt, vel ratione mali exempli, vel ratione imitationis delicti, vel ratione ſcandali, vel ratio-
8 ne infectionis, tam animi, quàm corporis, impedimento eſſe debet, ne inter moniales recipi poſſit, vel retineri, vt expreſſim habetur, de ſtatu

regul.c.1.lib.6. At ij defectus, qui propriam ipſius patientis perſonam ſolam attingunt, nec ad alias tranſeunt, nullo iure impedimentum adferre poſſunt canonicum;ideoque quaſcunqne deformitates habeat monialis, non æque excludi debet, vt maſculus ſolet excludi ab ordinibus,quia claritas perſonæ, quæ requiritur in maſculo, eſt propter ordinē ſacrum; ad miniſterium corporis Chriſti;à quo excluditur omnis notabilis deformitas corporis, S.Thom.4.diſtin.25.q.2.artic.fin.& 3.q.82.artic.final. ad 3. quæ ratio ceſſat in moniali,in qua nil conſideratur, niſi pietas, & religio in Deum nullam habens publicam adminiſtrationem,quaſi in ſolitudine verſans, quod vel ipſum nomen monachatus indicat,cum pro mortuis habeantur, ſoli Deo viuentes, ſolam præ ſe ferentes triſtitiam.c.placuit.26.q.1.quod confirmatur ex eo quod deformitates plerūq; ingredientibus religionem facillime diſpēſantur,vt ſuis locis opportune hoc volumine diximus.

Quæ omnia tanto magis obſeruanda ſunt,quanto longius diſtant ab Ethnicorum legibus ſuperſtitioſis,in quibus conſtitutum fuerat virgines Veſtæ dicari non potuiſſe, ſi lingua debili, ſi diminuto ſenſu aurium,aut parte aliqua corporis deformes fuiſſent, vt refertur ab Aul.Gell.lib.1.c 12.Nam ſi monialium monaſteria inſtituta ſunt, vt Deo famulari longe à ſæculo poſſint,& vt propriç ſaluti tutius incumbant,non ſunt conſiderandi defectus huiuſmodi, ſicut nec conſideramus illam eorundem ethnicorum ſuperſtitionem, qua iubebant, ne virgo maior eſſet annis 10. vel ne Patrima, ant matrima eſſet,ideſt alterum parentem ſiue patrem, ſiue matrem haberet ſuperſtitem; aut ſi emancipata eſſet, aut ex patre emancipato nata, aut ex patre,qui aliquando fuiſſet ſeruus, ſeu ſordidam aliquam artem exercuiſſet; aut ſi ipſa alteram ſororem inter eaſdem veſtales haberet, aut ſi pater eius in Italia domicilium nō haberet,nec ſuperſtites tres liberos: Hæc quia ſuperſtitioſa ſunt, & Chriſtianæ diſciplinæ contraria, de eis nulla conſideratio haberi debet: Nam prædicta omnia nihil obeſſe,aut impedire poſſunt,quin ad religionis ingreſſum, & ad profeſſionem huiuſmodi virgines admittantur.

Hæc generatim dicta ſint;at non fuerit incongruum, ſi ſpecialius ad monialium canonica impedimenta trāſeamus;
9 primum illud occurrit,quod ex ſexu venit,nā hermaphroditus,nec inter mulieres admitti debet,nec quidem ſi plus incaleſcat in fœminam,quàm virum,pp illas reliquias, quas vt maſculus exercere poſſet;nam ſicut eunuchos, & caſtratos infra eas non admittimus,qm̄ Venerem (& ſi ſteriles m)turpib.complexib. exercere poſſunt,vt ſcribit S.Baſil.lib.de virginitat.& Epiſt.87. Ideo longe magis hermaphroditi reiciendi, cum præterea ad monſtra pertinere videantur, & infames, quamquam ſola hæc naturæ infamia a clauſtro eos non excludit,ſed periculum caſtitatis.

Illegitimæ vero mulieres, tametſi ab ingreſſu religionis non arceantur, ſicut nec illegitimi maſculi,gl. Abb. in c.fi.de fil.preſb.per illum text.& per c.1.cod.tit. Tabien.in verb.Ordo.4. Archid.in c.1. diſt.56.& ibid.Hug.vbi oēs probant illegitimum admitti ad religionem; ita ſane & de mulierib.dici pōt,nam & ſi quis prohibeatur fieri clericus,non tn̄ prohi-
10 betur monachari.Abb.in c.in quibuſdā 1.col.de pœn.ſed licet ingreſſus cōcedatur;tamen ipſis ingreſſis,omnis prçlatu-

ra

ra vetita eſt. Abb.ibid.colum.2.in princ. per text.ibi.

Hinc fit, vt eodem exemplo virorum & ſi mulierem illegitimam ad ingreſsũ religionis admittendam putem, non tamen prælatura eam fungi pmittere debemus, ſ.vt Prioriſſa, Vicaria, & multo minus Abbatiſſa fiat, tex.gl.& Abb.in d. c.in quibuſdã, gl.in c.indemnitatib. §.1. in verb.canonica.de electio.lib.6.& poſt eam Geminian. ibidem, qui hinc inde diſputando hoc cõfirmat, & ego ſequor, nam honor eſt Abbatiſſam fieri, & multa cautione prouidẽdum, quomodo eligatur. vt d.c.indemnitatib. Conc.Trid. Seſſ.25. c. 7. merito non debet illa alijs pręfici, quę natalium maculam patiatur, præſertim quia cum per electionem fiat hæ prælaturæ, ſuperior non cẽſetur velle diſpenſare ad præiudicium eligentiũ, Fely.quem refert Tabien.in verb. beneficium.2.num.20. Eligentes vero diſpenſare non poſſunt, merito requiritur tam ſuperioris, quàm eligentium plenus conſenſus, quod ſonat in diſpenſationem: ideo ſi opus eſt diſpenſatione, apparet ipſo iure eas admitti non poſſe, & ita ſentit Tabien.in verb.diſpenſatio.5.verſ.21. licet idem contrarium videatur dicere in verb.virginis conſecratio.

Propterea in filiab.illegitimis principum, quæ ob educationem egregiam virtute pollent cõcludi poſſet, eas poſſe admitti, ac facile diſpenſari, vt exemplo eſt Edilberg Anglorum Regis filia illegitima, quæ pro merito virtutum Brigenſis Monaſterij Abbatiſſa conſtituta eſt, vt ſcribit Beda hiſt. Angl.lib.3.c.8.

Eadem ratione ſi Monialis aliqua ſit ob progenitorũ lineam infamis, vel ob
12 factum alienũ, non autẽ ob ſuum, cuiuſmodi caſum ponere poſſumus in parente occidẽte prælatũ proprium, certe ꝓli huius occidentis, vſq; ad quartam generationem irrogatur pœna priuationis oĩum honorum, & famæ, vt d.c.in quibuſdam.de pœn. merito cum hæc proles ſit infamis, certe à prælatura excluditur, niſi diſpẽſetur, probatur d.c.in quibuſdã. rurſum exemplo eſt filia conſtituti in ſacris, nam infamis eſt.c.cum multa.15.q. 8.ſed & filia ignobilis ſcænici, vel hiſtrionis, quia infamis eſt, à prælatura excludi debet, niſi diſpenſetur, arg.d.c.in quibuſdam. nam cui ordinum ſuſceptio prohibet infamis eſt, 6.q.1.c.2.& ibid. Archi. merito cum iſta proles ab ordinib.excludatur ob infamiam, cõſequens eſt, quod & in mulierib.eadem procedat infamia & irregularitas, & ſit oĩ honore indigna, præſertim p̄latura, arg.d.c.in quibuſdã.

Et licet oĩs macula videatur tolli religionis ingreſſu, ſaltim diſpenſatiue, non tñ ita abſtergitur, vt ad prælaturam red
13 datur quis idoneus, vt diximus ſupra, cũ de legitimato religionis ingreſſu ageremus: merito hæc infamis monialis admiſſa ad profeſſionem, non poterit ſine diſpenſatione prælatura fungi.

Quæ oĩa extendenda puto ad vtrãq; infamiam tam facti, q̃ iuris, arg.eorum quæ ponit Spec.in tit.de diſpenſ.§.iuxta; verſ.17.& dicemus infra, qñ de infamibus agendum erit. Propterea ſi qñ huiuſmodi infames ad Abbatias admittũtur, id non niſi ex diſpenſatione fit, & ex cauſa forſan neceſſitatis, gl.optima in c.tuã. de ętat.& qual.gl.in c.ex poſuiſti, p illum tex.de corp.vitiat. videtur tex. in c.accedens.§.fi.diſt.50.

Corrupta quoq; virgo quantũuis pœnitens, & irreprehenſibiliter viuẽs, in Abbatiſſam promoueri nõ põt abſq; diſpẽſatione. Io.And.in Clem. Attendentes.de ſtatu Regul.in verb.Rationabilis.& ibid. Paul. Eleaz.& Ioan. de Imol. Eaq; diſpẽ-

ſatio

ſatio à ſolo Papa petenda eſt, Decil.Toloſ.295.Iuxta quod citat Borgas. de diſpenſ.par.3.concluſ.4.nu.40.in fi.

Bigama etiã mulier ab Eccleſiæ eleemoſynis, ac miniſterio ſacerdotum excluditur, tametſi ſexageſimum annum
14 exceſſerit,tex. in c.quomodo.31.q.1.& diſ.28.c.ſi qua vidua.S.Paul.1.ad Tim. c.5.Hęc igitur nec Abbatiſſa fieri poteſt. Nam ſicut maſculus bigamus ingredi quidem religionem poteſt,cap.ſeriatim. diſt.32.& ibi glo.tamen ad prælaturam non eſt admittendus,ſine diſpenſatione, ut de bigamo ſuo loco dicemus; ita nec bigama Abbatiſſa fieri poteſt,ut expreſſim tex.dicit in auth. de ſanctis Epiſc.§. diaconiſſam.& in auth. quomod.oport. Epiſc.§.quanta.& diſt.78.c.nemo. C.de Epiſco.& cler.auth.diaconiſſam,intelligẽdo Bigamam eſſe etiam eam,quę poſt votum caſtitatis pręuaricatur, 27.q.1.c. quotquot; nam nec cũ hac Bigama Eps diſpenſare poteſt,vt ibi per gl. & licet ſu pradicta iura ſint à iure ciuili, tñ quandoque etiam Epiſcopi poſſunt ea imitari.c.1.de nou.oper.nunc.

Sed & illæ virgines, quæ correctione aliqua dignæ ſunt,uel reprehenſibiles ex graui cauſa,nõ debent facile ad clauſtrũ
15 admitti, annus etenim ꝓbationis vtriuſque ratione conceditur,tam monaſterij, quàm ipſius ingredientis,c.Gondiſaluus, 17.q.1.& de regul.c.ad apoſtolicę;merito fit,ut ſi ea monaſterio nõ placuerit ob quamlibet cauſam,quaſi indigna loco licite excludatur.arg. Concil.Trid.Seſſio. 25.c.16.& hoc caſu non tam grauis cauſa requiritur, ſufficit enim quęlibet cauſa,quę poſſit adferre damnum, uel notã alijs ſanctimonialib.maior enim habenda eſt animaduerſio in fœminarum monaſterijs,q̃ uirorum;longe enim accuratior,maiorq; in fœminarum vita,quàm monachorum diſciplina requiritur, ut diſerte ſcribit Baſil. lib. de Inſtitutione monachorum,& ideo caute hoc eſt agẽdum,antequam ad profeſſionem admittantur;at poſtq̃ admiſſę fuerint, & ſi ſint correctione dignę (nõ tñ atroci delicto)
16 non excluduntur,ſed pœnitentia iniungenda, ut liquet apertiſſime ex Baſil. in li.cui titulus, Animaduerſiones circa canonicas:ubi pro iureiurando,pro maledicto, pro criminatione in conſociam, pro quauis contumacia,ꝓ ſuſurratione, pro futili garritu, pro ſcurrili ſermone, pro immodeſto riſu, pro obedientia ꝓcaci, pro indiſcreto clamore, pro ꝓteruia aduerſus correptiones ſuperioris, ꝓ collocutione cum extraneis nõdum obtenta uenia,pro murmuratione in defectu rerum neceſſariarum, pro reſiſtentia aduerſus iuſſa, pro exquiſitiore ornatu, pro acceſſu ultroneo ad propinquas, ꝓ nutu oculorum,aut prauo geſtu, ꝓ omiſſione diuinorum extraneis colloquẽdo, pro commutatione operum iniuſſu ſuperioris,pro contumaci reſpõſione,& murmuratione, proprias quaſdam irrogat pœnas:quibus caſibus,quia iam admiſſę ſunt nõ excluduntur,nimirũ pœnis ſufficientibus;uerumtamẽ quę ſunt eiuſmodi,& præmiſſarum culparum reæ, quia minus laudabiliter uiuunt, non debent facile conſecrari:quoniam eę ſolę conſecrantur,quarum laudabilis eſt conuerſatio,& pręclara: Archiep.Florent. quem
17 refert Tabien.in uerb.uirginis conſecratio, Silu.in uerb.conſecratio. Propterea quia per has culpas imprudentię notatę ſunt,& reprehenſione dignę,alijs pręfici non poſſunt:Vnde non debent fieri Abbatiſſę,Prioriſſę, uel Vicarię.uel quouis modo nũcupẽtur prělatę, auth.quomo. oport.Epiſc.§.quanta.arg.Concil.Trid. Seſſ.25.c.7.Incip.Abbatiſſa.

Quinim-

Quinimmo ſicut Abbas criminoſus poteſt ab Epiſcopo deponi inuito etiam conuentu, 18. quæſt. 2. c. ſi quis Abbas, eadem quoque ratione, & Abbatiſſa vel præfecta, à qua maior monialium pẽdet diſciplina; nam propter leues cauſas, vt Abbates, ita Abbatiſſæ deijci poſſunt, ſiue de præfectis, ſiue de præficiendis loquamur. gl. in d. c. ſi quis Abbas, vbi etiã Hug. qui dicit poſſe eum tex. extendi ad ſimilia: Nam de Abbate ad Abbatiſſam iure valet argumentum, per text. in titu. Qui feud. dar. poſſ. & ibi hoc notat Iaſ. colum. 2. verſicu. in text. ibi Abbas. ideo ſicut de Abbatibus loquitur, ita & de
18 Abbatiſſis loqui poteſt: ſola enim nimia ſimplicitas, & negligẽtia ſufficit ad depoſitionem Abbatis, vt ibi: ſed & illa quaſi negligens videbitur, & indigna prę latione, quæ ſingulis menſibus Euchariſtiam non ſumpſerit, & ideo illaudabilis ex hoc ſolo eſt, arg. Concil. Trid. Seſſ. 25. cap. 10.

In ſumma concludendum eſt, quòd quamuis circa mulieres proprie irregularitas nõ verſetur, vt aliàs diximus: tamẽ quodammodo irregulares dici poſſunt quoad proprios ordines illis competentes, puta quando non poſſent eſſe prælatæ, vel benedicere, ſuſpendere, interdicere. Armill. in verb. interdictum, nu. 57. latius Soc. in c. ſententiam. 5. par. princ. q. 14. ad fin. ne cler. vel mon. facit. d. c. ſi quis Abbas. cum gl. & eſt text. in d. c. indemnitatib. §. 1. in verb. canonica, ibi digna. de elect. lib. 6.

Nec ſolis prædictis exceſſibus, prælatura fungi non permittitur monialis, verum etiam ꝓpter diuerſas alias cauſas: nam ſi minor ea ætate ſit, quę prælaturę requiritur, hoc canonico impedimento obſtante excluditur; ſed de hac ætate varia iura conſcripta ſunt; nam Leo primus quadraginta annos requiri voluit; vt in ipſius vita decantat Eccleſia: Deinde Gregorius primus ſexagenariam eſſe voluit. 20. quęſt. 1. c. iuuenculas, ex ſententia S. Paul. ad Timo. c. 5. circa eadem tempora Iuſtinianus Imperator (licet id iuberet quod ad ipſum non pertinebat) quinquagenariam eſſe voluit, in authen. quomod. oport. Epiſcop. §. quanta, niſi neceſſitate vrgente in minore ętate diſpenſanda eſſet: ut ibidem. verſic. ſi vero quędam. idem. C. de Epiſcop. & cler. l. nullam: poſtea Bonifacius Octauus trigeſimum annum pręfixit. c. indemnitatibus. de electio. lib. ſexto. Poſtremo loco Concil. Trident. Seſſio. 25. cap. 7. duas exigit temporis metas, videlicet quòd ſit quadragenaria, & quòd poſt ꝓfeſſionem octo annos laudabiliter uixerit: diſpenſari tamen ex neceſſaria cauſa poterit ad annum trigeſimum, & ad annum à profeſſione facta quintum, ut dicto cap. ſeptimo. ſunt ergo tria pręcipue neceſſaria ex eo loco, quòd quadragenaria, quòd à profeſſione octo anni lapſi ſint, Tertium quòd laudabilis, vel irreprehenſibilis hos annos pręterierit; ex quibus aperte conſtat Sanctam Mariam Magdalenam, atque aliam quamlibet quantumuis ſanctę in ſolitudine degentem non poſſe fieri Abbatiſſam, ſine Apoſtolica diſpenſatione, ut capit. cum monaſterium. de electio. cum gloſ. ſicut & profeſſa in uno habitu, non poteſt fieri Abbatiſſa in alio, ut infra dicemus.

Pręterea Abbatiſſa, & quęuis pręfecta fieri prohibetur, niſi electionis forma legitime obſeruetur, quę primum à Boni-
19 facio VIII. pręſcripta eſt in d. c. indemnitatibus, Piſanell. in verb. electio. §. fin. Hodie uero ex Cõcil. Trid. Seſſ. 25. c. 6. pręcipue requiritur, ut uota ſecreto expo-

tantur; quod ſi contrafactum fuerit non
ſolum electio ipſa irrita eſt, verum etiã,
quæ aliter ſe eligi permiſerit, ad omnia
officia in religione obtinenda, inhabilis
exiſtet: quod totum quaſi intelligere poſ
ſumus, vt per hanc formam non ſerua-
tam, ea monialis fiat irregularis in ſuo
genere.

Abbatiſſa quoq; eſſe non poterit, tam-
quam anathemati ſubiecta ea, quæ virgi
20 nem per vim ad religioné admiſerit, vel
adiumentum, aut pręſentiã, conſenſum,
auctoritatem ſcienter præſtiterit cogen-
ti, vel etiã conſilium, vel fauorem; iſtis.n.
caſib. incurrit ipſo facto excommunica-
tionem, & conſequenter fit inhabilis, &
deponenda. d. Seſſ. 25. c. 18. quæ tamen
cenſura non incurritur in coactione, quę
de iure permittitur, ſcilicet cum in pœ-
nam aliqua mulier monialis fieri cogi-
tur, vt in c. impudicas. 27. q. 1. & c. ſi ho-
mo. & eſt tex. in d. c. 18. Eadẽ ratione ſi
volentem ingredi, volentemq; velari vel
votum emittere, quoquomodo, ſine iu-
ſta cauſa impedierit, anathemati etiam
21 ſubijcitur. d. c. 18.

Si præterea Abbatiſſa inobediens &
inobſeruans regulę ſit, nec cõſtitutiones,
ac reliqua ad ipſam religionem ſpectan-
tia obſeruet, vel obſeruari faciat, indi-
gna eſt, quæ promoueatur, & quæ ꝓmo-
ta toleretur: nam ex Concil. Trid. d. Seſſ.
25. c. 1. tenetur ad hæc obſeruãda: ergo
contrafaciendo ſcienter contumax eſt,
& inobediens: tex. clarus. in c. ſi quis Ab-
bas 18. q. 2. ibi diuina præcepta.

Sunt etiam canonica impedimenta,
ne Abbatiſſa permaneat, hæc uidelicet,
ſi ſit incauta, ſuperba, non caſta, immiſe-
ricors, indiſcreta, minime ſobria; nã ob
hæc deponi poteſt, vt d. c. ſi quis Abbas
cum glo. vbi licet loquatur de Abbate,
idem omnino eſt in Abbatiſſa.

Poſſunt præterea Abbatiſſæ, & aliæ
monialium præfectę ab ipſarum officiis
ſuſpendi, & contrauenientes maiori cen
ſura innodari; exemplũ eſt in Concil.
Trident. Seſſio 25. c. 17. vnde quodam-
modo fiet irregularis ex huiuſmodi ca-
nonico impedimento in adminiſtratio-
ne proprij officij.

Conſecrationis quoque iteratio Ab-
batiſſam excludit; quinimmo quãcum-
que monialem reddit ſumme crimino-
ſam, & quodammodo irregularem, arg.
68. diſtinct. cap. primo. & cap. Eccleſijs:
22 huiuſmodi enim conſecratio compara
ri videtur, quo ad hoc; ad alia ſacramen
talia, argument. cap. Eccleſijs. de conſecr.
diſtinct. prima. eſt enim hæc conſecra-
tio quoddam ſacramentale, in quo nul-
la imperfectio, vel variatio eſt ponenda.
S. Thom. 4. diſtinct. 38. cum in huiuſ-
modi conſecratione gratia recipiatur;
23 vt ibi, & Piſanell. in verb. virginis conſe-
cratio. Et eadem ratione, aliæ omnes
cõnſecrationes iterari non poſſunt, ut
alias dicemus, cum de iteratione ſacra-
mentorum agendum erit: Hoc autem
verum eſt, quando debita forma conſe-
crationis ſeruata eſt, & ab eo qui aucto-
ritatem habebat, puta ab Epiſcopo,
alioqui reiterari poteſt, capitu. preſby-
teri, diſtinct. 68. vbi hoc dicitur ad li-
teram.

Sed & illa Abbatiſſa, quæ electa qui-
dem eſt, ſed non confirmata, exercere oſ-
24 ficium prohibetur; nam ante confirma
tionem adminiſtrare, eſt iure interdictũ
omnibus electionibus, quibus eſt neceſ-
ſaria confirmatio, cap. qualiter, & capit.
noſtri. de electio. & quicquid iterum agi
tur, irritum eſt, vt dictis locis, & capit.
bonæ memor. Magun. de electio. & de
præbend. cap. cum iam dudum, & vbi-
que Doct.

Aliquibus tamen caſibus ante confir
mationẽ adminiſtratio permittitur. Pri-
mum eſt,ſi à confirmante tam longe ab-
ſit, vt non ſine periculo differri admi-
niſtratio poſſit;tunc enim adminiſtrabit
c.nihil.§.ſi.de elect.quæ diſtantia accipiẽ
da eſt,vel ex cõſuetudine interprete, vel
ex ratione negotij.gl.in d.c.nihil. in ver-
bo Italia: Secundus eſt in conſecratione
rerum,quę tempore conſeruari non poſ
ſunt,licet cautius agat abſtinendo,ſi aliç
moniales poſſint adminiſtrare;id tamen
impune agere poteſt. Laur.in d.c.quali-
ter. & ibi gl. Tertius eſt,quando à maio-
ri parte eſt electa, & pendet cognitio ob-
iectorum contra ipſam,tunc impune po
terit adminiſtrare,vt patet in d.c.indem
nitatib.verſ.ſi vero ad illam:Quartus eſt,
quando per compromiſſum eſt electa, ſi
opponentes non fuerint duplo maiori
numero, quàm conſentientes, tunc etiã
adminiſtrabit. d c.indemnitatib. verſic.
cæterum,& hæc eadem ponit Piſanel.in
verb.electio. §.ſi.

Abbatiſſa etiam certa, & limitata ha-
bet munera, vnde excommunicare non
25 poteſt moniales. c.dilecta. de maior. &
obed. nec abſoluere, de ſent.excommu.
c.de monialib. vbi Abb. Dec.in l. fœmi-
næ.ff.de reg.iur.nu.41.ſuſpendere quo-
que, & interdicere non poteſt, cum hoc
ſit claues exercere,quę ſolis maſculis cõ-
petunt.gl.in d.c.dilecta.in gl.magna. Ar
mill.in verb.interdictum.nume.24. po-
teſt tamen approbante conſuetudine ſu
ſpendere à beneficio,quia cum conferre
poſſit,Dec.d.l.fœminæ.num.10.Abb.in
c.cum dilecta.in 2.gloſ. de confirm.vtil.
vel inutil.ſequitur, vt & ſuſpendere à be
neficio poſſit:Sed nec vela cõſecrationis,
prælationis, vel ordinationis poteſt im-
ponere monialibus ſuis; ſicut nec altera
monialis alteri imponere poteſt, gloſ.in
26 c.dilecta.de maior.& obed.20.q.2.cap.
ſtatuimus.& c. puella.in fi. At velum ꝓ-
feſſionis, vel habitus ipſa Abbatiſſa ex
conſuetudine poteſt imponere: Benedi-
cere quoque non pòt in ſignum ſuperio-
ritatis in loco publico,gloſ.d.c.noua.de
pœnit.& remiſſ.qua ratione nec aquam,
nec veſtes poteſt benedicere in forma
Eccleſiæ,d.c.noua. Piſan.in verb. Abba-
tiſſa; ſed charitatiua,materna,ſeu frater-
na benedictione vti põt. Silu.in verb. fœ-
mina,nume.4. Confeſſiones quoque au-
dire non poteſt,nec abſoluere, nec confi-
tentibus ſacramentaliter pœnitentiã im
ponere,d.c.noua.& ibi Abb.& in d.c.de
monialib.de ſentẽ. excommu. & Dec.in
d.l.fœminę.num.41.Prædicare etiã non
permittitur publice,quantumuis docta.
d.c.noua.nec ad hoc ab vllo ſuperiore di
ſpẽſari poteſt. Abb.in c.decernimus.de
iud. ſuperiorem intellige inferiorẽ à Pa-
pa,nam Papæ poteſtas tãta eſt, vt aliqua
etiam poſſit cõtra Apoſtolũ. c. ſacroſan-
27 ctæ,22.diſt. Archid. in c.ſubdiaconus,
diſt. 34.Rot.deciſ.447.in nouiſ. Silu.in
verb.excommunicatio.5.verſic.ſed circa
prædicta dubia:de hac tamen prædica-
tione mulierum dixi latius ſupra c.28.
quando generaliter de mulierib. locu-
ti ſumus.

Illud non eſt hoc loco prætermitten-
dum,quòd quęlibet monialis quantum-
uis profeſſa, & laudabiliter viuens ſub
28 vno habitu,tamen Abbatiſſa, vel præla-
ta fieri non poteſt in alio ordine,vel reli-
gione diuerſi habitus,etiam alijs omni-
bus requiſitis concurrentibus.hoc expſ-
ſim decretum eſt in Conc.Vien. habetur
in Clem.1.de elect. Ideo quæuis ſancti-
monialis ſolitaria inter Anachoretas vi-
uẽs,cuiuſmodi S. Maria Magdalena,de
iure Abbatiſſa fieri non poſſet ſine Apo
ſtolica auctoritate, propter dictam Cle-
menti-

menſinam: Mutilatio vero, meo quidem
iudicio, nihil canonicum inducit, ne
Abbatiſſa fieri poſſit; nã & ſi uno careat
oculo, aut manum aridã habeat, ſi clau-
29 da ſit, gibboſa, gutturoſa, aut quemlibet
defectum corporis patiatur, nil obeſt
quominus prælatura fungi poſſit, ex iis
quæ ſcribit gl. in c. expoſuiſti. in glo. ma
gna, ibi, ſed ſolicitudinẽ, de corp. uitiat.
uidetur text. de Abbate monachorũ, in
c. accedens. in fi. diſt. 50. quod trahi po-
teſt etiam ad mulieres.

Hæc ſufficiant quoad monialium, &
prælatarum impedimenta: Modo ordo
expoſcit, ut de cõſecratione monialium
agamus, quibuſve canonicis impedimẽ-
tis conſecratio uitietur, aut denegetur:
Quatuor enim ſunt conſiderandi defe-
ctus, alij enim naſcuntur ratione eius,
quæ conſecratur: quidam ratione eius,
qui conſecrat: quidam ex forma ipſius
conſecrationis: quidam ob tempus, de
quibus ſigillatim tractabimus. Et pri-
mo ex ea perſona, quæ conſecratur pri-
30 mus defectus eſt, ſi ſit uidua. Nam quia
uidua uirum cognouit, & nõ eſt uirgo,
conſecrari non poteſt. c. uidua. & c. uirgi
nes, 20. q. 1. & 27. q. 1. c. uiduas autem;
nam & ſi uelum continentiæ poſſit acci-
pere à puro ſacerdote, d. c. uidua. & ibid.
gloſ. & gloſ. in cap. deuotis. ead. q. 1. Ta-
men ad cõſecrationis uelum nõ eſt ad-
mittenda, nec quidem de Epiſcopi di-
ſpenſatione, d. c. deuotis. in fi & d. cap. ui
duas autem. eſt enim ratio myſtica: quia
cum hæc cõſecratio ad integritatem car
nis ſpectet, quæ in uirgine eſt, nõ in ui-
dua, ſequitur ut illi competere nõ poſ-
ſit. S. Thom. 4 diſt. 38. & propterea cum
inuenimus in iure uiduas ſacro uelo ue-
lari, ut in cap. uidua quidem. 27. q. 1. ibi,
ſacrum uelamen, & 20. q 2 c. puella. ibi,
ſacrum, non de hac conſecratione intel-
ligitur, ſed de illo uelo profeſſionis, &
continentiæ, quod ipſa uidua de ſe ſu-
mit ab altari. ut d. c. uidua, 20. quæſt. 1.
Silu. in uerb. cõſecratio uirginum; quod
ideo ſacrum eſt, quia ſub eo ipſa ſanctifi-
catur per uotum, & profeſſionẽ; & ideo
nõ imponitur cum ea benedictione ex-
terna ſicut conſecratio, quæ ſacramenta-
lis eſt. Thom. 4. diſt. 33. tex. in d. cap. de-
uotis. Nam ſolis uere uirginib. debetur,
ut ibi per eum, unde quantumuis occul
31 te corrupta, non eſt conſecranda etiam
ſi ſcandalum naſcatur ob id, quod non
conſecratur, ut proxime dicemus.

Qua ratione abſoluitur illa quæſtio,
num vidua dicatur illa, quæ viro quidẽ
nupta eſt, ſed ante copulam vir mortuus
eſt, vel antequam commiſcerentur, tran
ſijt ad religionem, & profeſſa eſt etiam
inuito viro, quod poteſt, ex Conci. Trid.
ſeſſ. 24. can. 6. an hæc ſit vt virgo conſe-
cranda, ſi corpore ſit incorrupto? & ſane
quia matrimonium inquantum ſacra-
mentum, & animorum coniunctio vir-
ginitatem non tollit, ſequitur eam virgi-
nem permanſiſſe, & ideo conſecrari poſ
ſe. arg. c. Valentino. diſt. 34. & c. debitũ,
de bigam. vbi Abb. & idem Abb. in c. 2.
de conuerſ. coniug. & ſic eſt vnus caſus
quo vidua virginali cõſecratione digna
eſt, quod eſt notabile. Corrupta igitur ſi-
ue animo, ſiue corpore efficitur indigna
conſecratione; de corruptione corporis
nulli dubium, cum virginitas per corru-
ptionem ſit irrecuperabiliter deperdita;
vnde coronari non poteſt, c. ſi Paulus,
32. q. 5. & ſic nec conſecrari. c. ſi quis nõ
iratus, vbi gl. 15. q. 1. glo. in c. ille autem
32. q. 5. Nam quandoque etiam abſque
omni humano complexu contingere po
teſt mulieri culpabilis corruptio: cõper-
tum eſt enim aliquando virginem à ca-
ne redditam fuiſſe prægnantem, vt ſcri-
bit

bit Volater.lib.24.tit.de Veſſica, ubi addit crimen illud expiari non potuiſſe, niſi ſummi Pontificis diplomate obtento: Aelianus quoque hiſt.anim.lib.7.c.18. ſcribit de muliere à cane per commixtionem cognita: Vnde in viſitandis Monaſterijs monialium, iure canes omnes eijciuntur.

Quod vero dixi, animo; intellige ſi p proxima, & quaſi certa ſigna animi, corruptio corã Eccleſia videatur poſſe demonſtrari; veluti ſi cum viro dormierit, ſi complexus, aut oſcula adfuerint, etiã ſine vlla corporum commixtione, hæc vt virgo conſecrari non debet; probatur ex Cypriano Epiſt.11.lib.1.habetur 27. q.1.c. nec putet aliqua. idem Aug. epiſt. 109.ad Monachas, habetur 32.q.5.ca. nec ſolo; ſi tamen hæc tam occulta eſſent, vt neſciri omnino viderentur, & per ſummam pœnitentiam animo perdita virginitas recuperaretur, vt poteſt, S.Tho.2.2.q.152. poſſet Epiſcopus, vel confeſſor arbitrari an cõſecrari debeat; nam corpore eſt integro, & ipſa carne & poſt pœnitentiam etiam animo integra eſt, ideo virgo eſt.

Quandoque vero cõtigit, vt clauſtrũ pudoris integrum quidem ſit, ſed p ſummam cogitationem & concupiſcentiam calore interno excitato, ſemẽ excidatur, & effluat; nam cum eo caſu irrecuperabiliter perdatur carnis integritas, ex conſenſu S. Tho.d.q.152. merito vt corrupta, licet occulte non eſt conſecranda, d. c.nec putet aliqua: neque enim inde pręmium, & coronam mereri debet, vnde pœna, atq; ignominia debeat. Ideo quantumuis occulta ſit hæc carnis corruptio, ſiue à maſculo, ſiue à fœmina, ſiue à ſpõte, ſiue alio extraneo mouẽte, indigna eſt hoc ſacro velo. S. Thom.d.diſt.38.& d. q.152. Alber.in verb. virginum, & Piſanell.in verb.virginis conſecratio: Quod adeo uerũ eſt vt, & ſi ſcandalũ naſceret,
32 ex eo qđ conſecratio negatur, oĩno non eſt cõſecratio cõcedenda; potius ſcandalum permittendum, q̃ vt ſacram̄talia varientur, S.Tho.ibid. ideo multi putarunt, ut ſcandalum euitetur, poſſe Epm deludere hanc monialem, quæ cõſecrari uult, ut ſ. omnia externa cęremonialia fiant, omiſſis ſolis ſubſtantialib. uerbis, ac factis. ita ſenſit Silu. Alber. Hoſt. Goff. & Piſan. quod uno ſolo caſu probat Pet. de Palud. q̃n ea corruptio innotuit Epiſcopo per confeſſionem: accedẽtem etenim monialem repellere non poteſt, ipſa uero petens, grauiſſime peccat, & quicũque eam inducit, aut conſuluit, ſed tacẽtes non peccant; ideo potius eſt ipſi moniali conſulendum, ut ſe ſubtrahat ab eius cõſecrationis petitione, quàm quod deludatur, & magis tutum, ac pium eſt; habita ratione eius quod ſcribit Caieta. in ſummula, in uerbo, Virginis conſecratio, ubi ita habet: Nec putet quis puellas integras carne, mente autem & negligentia, ſeu complacentia pollutionum delectabilium corruptas, à conſecratione repellendas eſſe, quia irrecuperabiliter perdiderunt uirginitatis uirtutem. poſſunt enim conſecrari, quia ſunt uere uirgines ſecundum ſtatum, licet nõ ſecundum uirtutem hæc ille.

His omnibus illud optime conuenit, quod ſcripſit Ray. quòd ſcilicet quælibet occulte corrupta ante, uel poſt con
33 ſecrationem ab omnibus officijs abſtinere debet, quæ ex monaſterij conſuetudine conſecratis uirginib. ſolent competere, donec ſuper ijs fuerit per Epiſcopũ diſpenſatum. Silu. in uerb. conſecratio uirginum. Alberic. in uerb. uirgo. text. in capit. virgines.27.quæſtio.1 & capit. quotquot. quod pcedit in omni uelata

ſiue

ſiue virgine,ſiue vidua: qa ea corruptio aufert ei omnia officia,quæ propter virginitatem, vel continentiam illi competebant, vt dictis locis: quæ omnia adeo vera ſunt, vt & ſi occultiſſima corruptio baptiſmum præceſſerit, tamē baptiſmus non eam reſtituit, ideo conſecrari nō poteſt, Silu.in verb.baptiſmus. 6.q.1. & in verb.irregularitas.q.28 Illa vero puella, quæ ante annos diſcretionis aliquid delectabile commiſit circa opera carnis,
34 conſecrari ſua ætate poterit, quia virginitatem non amiſit,cum deliberatio nō adfuerit,& ob ætatem nullus delectationis impetus inualuerit. Piſanell.in verb. virginitas, verſi.vtrum puellæ, facit c.1. de delict.puer.

Corrupta quoq; non videtur ea,quæ fluxum ſeminis patitur, quia ſuperexcreuerit,& ex ſola infirmitate cauſatur, permanet enim virgo, S.Thom.2.2.q.152. merito conſecrari poteſt: Quæ vero dormientes, aut ebriæ ſtupratæ ſunt, niſi mente prius fuerint corruptæ, virginitatem quidem non amittunt.S. Thom.4. diſt. 33. tamen quo ad conſecrationem non mihi videntur admitti poſſe, quia nonnihil deterius eſt in iſtis, quàm in illis,quæ vim paſſæ ſunt, quod aperte reperio in Armill.in verbo;virginis conſecratio.§.1.

Vim pati,ſtuprarique virginem inuitam dicimus eam, quæ animi renitentiā habuit vſque ad exitum ipſum turpis actionis,alioquin ſi per vim adducatur,vt metu adducta conſentiat, volens ſtuprata eſt,non inuita;voluit enim illud,quod
35 in ipſa agitur,vt viuere poſſet: Ideo hoc genus monialium caret laude virginitatis,& ob id indignum eſt ipſa conſecratione:Sed ſi corrupto corpore per vim, etiam mentem ipſam incorruptam gerat, licet virgo permaneat,tamen nō eſſe conſecrādam Leo Papa conſuluit,32.q.5. cap.illæ, cuius verba expedit ſubijcere: Illæ(inquit) famulę Dei, quæ integritatem pudoris oppreſſione barbarica pdiderunt,laudabiliores erunt in humilitate,ac verecundia, ſi ſe incontaminatis non audeāt comparare virginib. quamuis enim oē peccatum ex voluntate naſcatur, & potuerit corruptione carnis mens inuita non pollui,minus tamē hoc illis oberit,ſi quod potuerunt animo nō amittere, ſe doleant vel corpore perdidiſſe.hæc ille: quibus verbis conſtat uirginitatis meritum ob uim nō minui,ſed augeri:Tamen propter difficultatem penitus abnegatæ delectationis,& quia internam integritatem Eccleſia nō cognoſcit,ſed ſolam externam corruptionem inſpicit,ideo iudicat corruptam S.Tho. 4.diſt.38.q.1.art.4.Ideo eam non coronat, cum factum,non voluntatem inſpiciat,15.q.1.c.ſi quis non iratus. reliqua uero priuilegia non perdit, ſicut adultera non eſt,quæ nim eſt paſſa in d.c.illę.& ff.de adult.l.uim paſſam:Nec ei infamię irrogatur.l.1.ff.de poſtul.& 3.q.2.c.infames,ut de ijs fuſius S.Aug. lib.1. de ciuit.Dei,c.18.

Si uero alia ratione uirginalis clauſtri eruptio facta ſit, quàm per oppreſſionē concubitus, puta, ſi medicinali arte, aut facto obſtetricum,proculdubio uelāda, & conſecranda eſt.S. Thom.d.q. 152. quo loco dicit, nihil plus hoc caſu præiudicari uirginitati, quàm ſi corrumpatur pes, uel manus; idque affirmat ex Aug.d.loco:Non opinor(inquit)quemquam tam ſtulte ſapere, ut huic perijſſe aliquid etiam de ipſius corporis ſanctitate putet,quamuis membri illius integritate iam perdita.

Hæc quoad defectus monialis conſecrandæ. Alius autem defectus ex perſona,

na ſcilicet cōſecrantis,ille eſt, ſi ipſa Ab-
batiſſa, aut quæuis monialium præpoſi-
ta,velum hoc conſecrationis imponeret;
nam nihil actum videretur, quia etſi ve-
lum profeſſionis, vel habitus de conſue-
tudine poſſint imponi à ſimplici ſacer-
dote,aut ab ipſa Abbatiſſa, vel præpoſi-
ta;tamen reliqua velamina prælationis,
ordinationis,& cōſecrationis ab eis im-
poni non poſſunt; vt iam diximus ex c.
dilecta.de maio.& obed. & c.ſtatuimus.
20.q.2. ſicut nec vna monialis alteri ea
imponere poteſt,ead.q.2. c.puella.in fi.
ſed ipſorum impoſitio ſoli epiſcopo ſu-
periori competit.c.deuotis. 20.quæſt.1.
Alberic.in verb. velum.Abb.in capit.1.
37 de temp.ordin. S.Thom.4.diſtinct.38.
vbi eius rei rationem adfert, quòd ſicut
per matrimonium carnale repræſenta-
tur matrimonium ſpirituale inter Chri-
ſtum & Eccleſiam, quantum ad fœcun-
ditatem,ita per velamen virginum, re-
præſentatur idem matrimonium, quan-
tum ad eius integritatē, vt patet per om-
nia ea,quæ proferuntur,& aguntur in ip-
ſa impoſitione velaminis.

Propterea ſolus Epiſcopus velat vir-
gines,ac velando deſponſat,non ſibi, ſed
Chriſto quaſi ſponſo paranymphus, &
amicus; de ijs Tabien.in verb. virginis,
38 num.1.Alberic.in verb.virginum. Piſa-
nell.in verb.virginum.

Quæ vſq; adeo vera ſunt, vt nec Epi-
ſcopus alij ſacerdoti poſſit hanc impoſi-
tionem delegare,gl.in cap.omni tempo-
re de conſecr.diſtin.4. ſicut nec reliquas
conſecrationes eccleſiarum, vel altariū,
d. cap. omni. Papa vero puro ſacerdoti
hoc demandare poteſt, c. peruenit. diſt.
95.vbi glo.Tertius defectus eſt circa de-
bitam formam,nam ſeruanda eſt in om-
nibus; quòd ſi de ſubſtātialibus aliquid
omittatur,nihil actum eſt, & erunt om-
nia ex integro repetenda, c.preſbyteri.
diſtinct. 68. quæ autem ſint neceſſaria
conſtat ex ipſo Pontificali, quo eſt vten-
dum in iſtis,& habet vim iuris:Tabien.
in verb.conſecratio. Silu.in verb.conſe-
cratio virginum.q.ſi.quod ſi non obſer-
uetur ea forma,erit defectus ex ipſa con
ſecratione.

Nunc ſupereſt,vt quartum defectum
inquiramus,qui à tēpore naſcitur: tem-
pus dupliciter accipimus vel pro ætate
perſonæ, vel pro circunſtantia quadam
conſecrationis faciendæ; & primum de
ætate ad velum requiſita agamus; certa
39 enim ætas ſingulis velaminibus impo-
nendis exigitur, quam breuiter expli-
cabimus. Primo etenim ingreſſu, quo
habitus, velumque album accipitur in
prima tonſura hodie (omiſſo iure vete-
ri) ante annum duodecimum aſſumi
non poteſt, ex Concil.Trident.Seſſio.vi-
geſima quinta,cap.decimo ſeptimo, &
nec ſola ætas hæc ſufficit, vtrum etiam
debet examinari voluntas puellæ,an ſpō-
te,ac coacta ingrediatur clauſtrum, an
ignoret quid agat, ut ibi: At ad velum
profeſſionis accipiendum, licet iure ve-
teri duodecimus annus completus ſuf-
ficeret, vigeſima quæſtio.ſecunda,capit.
puella,glo.& Hug. 20.quæſt.prima.c.il-
lud. Hodie tamen quia, quæ profiteri
vult adulta eſſe debet, cap.firma, vigeſi-
ma quæſtio.1.operæpretium fuit, maio-
rem ætatem expectare: Iccirco eiuſdem
Concil. decreto ſextuſdecimus comple-
tus annus expectari debet; & tunc in-
teger quoque annus probationis exple-
tus eſſe, vt profeſſionis velum accipiat,
d.Seſſio.vigeſima quinta,c.decimo quin
to, quæ duo tempora adhuc non ſuffi-
ciunt, niſi etiam voluntas virginis, quæ
ꝓfiteri vult per Epiſcopum,vel uicariū,
40 uel quemlibet ab eo delegatū ſit exami-

nata, an lubens, an ſciens onus, quod ſubit, & an deliberate profiteatur; Et ideo ad hoc examen faciendum menſis præſcriptus eſt ante profeſſionem faciendã, vt moneat Epiſcopus, quo interim examinare poſſit, qui mẽſis ſi p Abbatiſſam negligentia, forſan prætermitteretur, incurreret ipſa pœnam ſuſpenſionis, d. c. 17. Et hæc omnia licet de virginibus dicta eſſe conſtet, tamẽ & viduis profeſſionem emittere volentibus congruunt; at in Conuertitis locum habere forſan hoc non poteſt cum ipſæ inter moniales non adnumerentur, arg. d. Concil. Trid. ead. Seſſ. c. 18. in fin.

In velo autem conſecrationis annus vigeſimuſquintus præſcriptus eſt, c. placuit, 20. q. 1. & c. placuit. diſtinc. 77. gl. & Hug. in d. c. illud; & apud omnes ſine diſceptatione eſt: ſed & in velo ordinationis olim alia ætas requirebatur, hodie vero alia, nam quia per Epiſcopũ benedictio dabatur, cum traditione breuiarij, vt monialis ipſa poteſtatem ſuſciperet homilias in Choro legendi, & officia inchoandi, quadrageſimus annus exigebatur, 27. q. 1. c. diaconiſſam. glo. & Hug. d. c. illud. & diſt. 78. c. nemo. & C. de Epiſc. & cler. authen. diaconiſſam. Hodie vero communi conſuetudine, cum conſecrãtur anno 25. eadem ſimul illis poteſtas confertur, nullumq; ob hoc diſtinctum velum imponitur, vt Summiſtæ concludunt in præfatis locis, & nos ſupra diximus initio huius cap.

Hæc quoad ætatem ſufficiant, ſequitur, vt de alijs temporibus requiſitis tractemus: ſunt enim ſua quoque tempora
41 in conſecratione monialium ſeruanda, extra quæ ſi conſecratio fiat minus canonice fit. Propterea hoc conſecrationis velum, non niſi die Epiphaniæ, die dominica in albis, in feſtis Apoſtolorum per Epiſcopum imponi poteſt: cap. deuotis. & cap. virgines, 20. q. 1. ſed & omnibus dominicis diebus id fieri poteſt, cap. 1. de tempor. ordin. immo, & per totã hebdomadam paſchatis Reſurrectionis Domini, Tab. in verb. virginis, nume. 5. extra vero hæc tempora ſi graui morbo laboret, quæ conſecranda eſt, iure cõſecrari põt, d. c. deuotis. & d. c. virgines: quo caſu etiam quolibet die quantumuis feriato, dari poteſt conſecratio. Tabien. in d. num. 5. exemplo baptiſmi, qui quolibet die vrgente neceſſitate confertur; de conſecr. diſtinct. 4. c. venerabilis, & c. ſeq. argumentum enim trahi poteſt à ſacramentis ad hanc conſecrationẽ. Abb. in d. c. 1. de temp. ordin. Hæc intelligenda ſunt de velo conſecrationis, ſed de alijs velis profeſſionis, prælationis, ordinationis, atque acceptationis habitus, paſſim quotidie dari poſſe dicendum eſt, nullo delectu habito, vt ſcribit Hug. in d. c. illud. verſ. velamen.

Sunt præterea varij generis impedimenta, quæ vel moniales ab iſtis velis excludunt, vel à quibuſdã officijs, vel etiã ab ipſo monaſterio, Nam ſi poſt conſecrationem nuptias contraxerit, cum ipſo iure excommunicata ſit, merito nil exeq̃ poteſt, c. diaconiſſa, 27. q. 1. & cap. meliore. nec per Epiſcopum diſpenſari poterit ad ordines, & miniſteria exercenda, cum inter bigamias adſcribatur, d. cap. quotquot, 27. q. 1. Epiſcopus enim ſup bigamia non diſpenſat, c. nup. de bigam. poterit tamen ſuper excommunicatione diſpenſare, c. ſi qua virgo. 27. q. 1. Moniales quoque, ſiue ſpecialiter, ſiue generaliter interdictæ, ſi in interdicto contrauenerint, ineligibiles fiunt, actiue, & paſſiue, qua ratione irregulares quodãmodo dici poſſint, not. Armill. in uerb. interdictum, num. 57. ex ſent. Cald. in trac.

de

de eccleſ. interd. & tametſi ordinis ca-
paces non ſint,c. poſtulaſti.de ſent.excõ-
46 mu.tamen dicentes,& agẽtes proprium
officium,vt diaconiſſæ,prioriſſæ,& ſimi
les ex hoc dicũtur violare interdictum,
ſcribit Armill.in d.verb.interdictum,in
fi.& ex iſtis liquet,quod quæcumq; mo-
nialis fuerit à ſuo officio ſuſpenſa,cõtra-
ueniendo incurrit eaſdem pœnas ſupra-
dictas, & quodammodo irregularis fiet
iuxta prædicta.

Sed & illa monialis, quæ vnum reli-
querit monaſterium,vt ad aliud tranſeat
47 cauſa effugiendæ diſciplinæ, nõ eſt ad-
mittenda in ſecundo,ſed cogitur redire
ad primũ, 20.q.4.c.virgines: nec poſſet
ad diuerſam religionem tranſire, vt ibi
prælata fiat, clemen. 1. de elect. & dixi-
48 mus ſupra in Abbatiſſa;Quandoque ve
ro etiam à clauſtro expelluntur: nam ſi
impudicæ ſint eijcientur à cõuentu alia-
rum ſublata omnino ſpe ad clauſtrum
redeundi,c.impudicas. 27.q.1. Eadem
ratione,quæ prius impudicæ fuerunt,ad
ingreſſum non admittentur, ſed ad pro-
prium pęnitentium locum,quem dicũt
Conuertitarum detrudentur,in quo ma
gis opportune viuent, arg.Concil.Trid.
Seſſ.25.c.18. ne intra virgines aliqd la-
bis importent.

Sed & illæ moniales,quæ pretio dato
49 ad clauſtrum admiſſæ ſunt excludũtur,
& ad illud redire non poſſunt. Concil.
Later.c.64.& de ſimon.c.qm̃;& tam of-
ferens, quam recipiens eandem pœnam
incurrit.d.c.quoniam:Illæ vero, quę diu
tius procraſtinant diẽ profeſſionis emit
tendæ à clauſtro expelluntur, non enim
50 æquum eſt tantum negotium diu in ſu
ſpenſo manere,vt probari videtur 18.q.
2.c.pernicioſam.in fi.cum ſeq.quod ex-
preſſim ſcripſit Martin.ord.præd.in ſua
Margarita decreti,in verb,monachus.&
videtur argum. Conc.Trident.d.Seſſio.
25.cap.16.

Nonnulla præterea monialibus pro-
hibita ſunt;quæ tamen alijs mulieribus
ſanctiſsime permittuntur: nam quęlibet
51 mulier puerum de fonte leuare poteſt,
& ſic commater fieri,Concil.Tridentin.
Seſſ.24.cap.2.at monialis commater fie-
ri prohibetur, ſicut maſculis monachis
interdictum eſt,16.q.1.c.placuit. & 18.
q.2.c.peruenit.& de conſec.diſtin.4.cap.
non licet Abbati.& c.monachis;Et qm̃
eadem prohibitionis ratio eſt in confir-
mationis ſacramento, quia quo ad obli-
gationem,& vinculum pari paſſu proce
dũt quoad compatres c.in catechiſmo.
& c.non plures,& c.in baptiſmate.de cõ-
ſecra.diſt.4.ſequitur,vt idem impedimẽ
tum in vtroque ſacramento habeatur,
tam in maſculis quàm in fœminis mo-
nachis, quoniam vtriq; ſub eodem obli-
gationis vinculo adſtringuntur per com
paternitatem ex ſententia S. Auguſt. in
cap.vos ante.de conſec.diſtinc.4. Eſt au-
tem eius rei vera ratio,quia compater te
netur ſpirituales filios in fide catholica
52 inſtruere,ex Conc.Maguntin. c.47.quæ
cura, nec monacho, nec moniali compe
tere poteſt.

De ætatis irregularitate.

CAP. XXX.

1 Pueri nulla dignitate fungi poſſunt.
Pueris qualibet prælatura iure negatur.
*2 Beneficium quoduis conferri non poteſt mino-
ri annis 14.*
Ruralis prioratus puero conferri non poteſt.
3 Index eſſe non poteſt minor 20 annis.
*4 Paſchalis Papa Petri Columnæ; filium decen-
nem à præfectura remouit, negligens Popu-
li Romani ſeditionem.*
*Alexander 4. obſtitit electoribus, ne filium
Friderici ſecundi adhuc puerum in Regem
eligerent.*

Pueris noſtro ſæculo grauiſſima dignitates collata ſunt.
Patauium Epiſcopum habuit puerum vlnis in eccleſiam delatum.
Ioannes Aragonum Ferdinandi Regis Neapolitani filius, Cardinalium veſtes ſine ea dignitate deferre permiſſus.
Petrus Cardinalis adoleſcens multas inſignes eccleſias obtinuit.
Athanaſius puer adhuc, futuræ uirtutis magnũ ſpecimen dedit.
5 *Pueri non ſunt ordinandi; ſed characteris ſunt capaces, & quomodo.*
Epiſcopalis poteſtas, & conſecratio de neceſſitate requirit plenum vſum rationis.
6 *Pueri ſuſcipientes ordinem ſacrum, non ei adſtringuntur niſi poſt pubertatem.*
7 *Monachis promouendis olim tanta ætas non requirebatur, vt in clericis.*
Aetati probitas ſupplere poteſt.
Pueri grati Deo ſunt, qui non ætate, ſed ſimplicitate ſunt.
8 *Aetates requiſitæ ſingulis ordinibus ponuntur.*
9 *Aetatem non ſeruans in promouendo, an ſit ipſo iure ſuſpenſus.*
10 *Epiſcopus ſuper ætate diſpenſare non poteſt in promouendo.*
Malachias Epiſcopus ſacerdos factus, ante annum vigeſimum quintum.
11 *Epiſcopus canonicatum conferre non poteſt nõ habenti annos 22.*
12 *Parochialis non poteſt dari, non habenti annos 25.*
13 *Canonicus ante annum 22. vocem in capitulo non habet, etiam ſi adſit conſuetudo.*
Abbas eligi non poteſt, niſi habens annos 25.
Idem in Commendatario.
Cardinalis creari non poteſt, niſi certa ætate.
Pontificatus ſummus nulli certæ ætati adſtringitur, quin eligi poſſit minor.
14 *Senio confecti quandoque promoueri prohibentur.*
Grandæuus ad promouendum dignior eſt, & iuuenibus præferendus.
Grandæui, & ſenes peſtilentiam non ſentiunt.
Senectutis multa ſunt incommoda.
Senes difficile retrahuntur ab inueteratis moribus.
Presbyteri dicti non ob ætatem, ſed ob ſapientiam.
Senium triplex, natura, gratia, culpa.

NVnc legitimus ordo expoſtulat vt poſt corporalia, naturæque impedimenta, de quib. hactenus profuſe dictum eſt, agam° de irregularitate ob ætatem, quæ ordinibus ſacris obeſſe ſolet. Aliquando etenim minor ætas, aliquando grãdior reddit hominem ſacerdotio indignum; ꝓpterea de vtraque ſpecie hoc loco tractabimus: Pueris interdictum eſt, ne vlla dignitate fungantur; indecorum enim eſt,
1 vt qui ſibi nihil adhuc prodeſſe poſſunt, alijs dignitate præfulgeant, vt Alex. III. dicebat in c. indecorum. de temp. ordin. propterea quælibet prælatura ipſis negatur, gl. in c. de ijs. diſtin. 28. pueri etenim numquam ad vllũ munus putantur idonei eſſe. cap. ſuper inordinata. de præb. Alberic. in verb. pueri. & in verb. ordinatus à non Epiſcopo. & quamuis aliqñ in iure conſtiterit, eos ad beneficia ſimplicia admiſſos fuiſſe, vt in d. glo. tamen hodie ex Concil. Trid. Seſſio. 23. c. 6. admitti non poſſunt ad vllum beneficium, ante decimumquartum annum, cum tamen olim ſeptennium ſufficeret, tam ad
2 primam tonſuram, quàm ad beneficia ſimplicia. dicto capitu. de ijs. Alberic. in verb. Ordinandus. Doct. in d. cap. indecorum.

Iccirco nec prioratum ruralem obtinebit is qui minor eſt 14. annis. Fede. de Sen. conſ. 49. Io. And. in addit. ad Specu. tit. de ætat. & qual. nam ſi priſcis ethnicorum temporibus, penes quos ſola huius ſæculi cura fuit, minores annis viginti à functionibus publicis excludebantur, vt Sueton. ſcripſit de Auguſto, his verbis, Iudices à vigeſimoquinto anno elegit quinquennio maturius, quàm ſolebant: Caliſtratus quoque iuriſconſultus ſcripſit lege Iulia cautum eſſe, ne mi-
3 nor annis viginti iudicare cogeretur, ne

ne ue minorem annis viginti compro-
miſſarium iudicem liceret eligere. l.cũ
lege.ff.de arbit. Spec.in ſuo aureo Reper
torio de offic.delega.verſic. qui & cuius
ætatis,tex.in c.cum vigeſimum.de offic.
deleg.quanto igitur magis in ordinib.ec
cleſiaſticis minori cura committẽda nõ
eſt, d.c.indecorum.nam ſæpe Pontifices
id obſeruarunt, nõ ſolum in ordinibus
eccleſiaſticis animæ negotium ſpectanti
bus,ſed & in vrbanis præfecturis, ætatis
conſiderationem ſummam habuerunt:
Paſchalis etenim eius nominis ſecundus
Papa,mortuo Petro Columna Vrbis prę
fecto,cum à Romanis ciuibus rogare-
tur,vt Petri filium decennem patri ſub-
rogaret,conſtantiſſime id recuſauit, par-
uipẽdens oportere ſe ob ſeditionem po-
pularem ab vrbe diſcedere, de qua re a-
pud Platinam in Paſchali.2. ſed & Ale-
4 xander Pap. IIII. ſententia excommuni-
cationis comminata Germanicis Electo
ribus obſtitit, ne Corradum Friderici
ſecundi filium puerum in Regem Ro-
man.eligerent,quòd eſſet inhabilis,ine-
ptus, atq; ob id ineligibilis ad tantũ mu
nus, nempe,qui Eccleſiæ defenſor eſſet
eligendus,non puer;cuius excõicationis
totam ſeriem habes apud Ioãneitum in
vita eiuſdem Alexand.Quarti.

Ante tamen hoc noſtrum ſęculum, li
cet aliquando ex grauiſſimis cauſis ho-
nores & præpoſitatus iunioribus com-
miſſi referuntur, ſicut de Patauij vrbis
electo olim proditum eſt:Tamen in exẽ-
plum trahi non poteſt, ſicut & Ioannes
Aragonum Ferdinandi Regis Neapol.
filius, Tarẽtin. eccleſiæ adhuc puer præ
fectus eſt,& Cardinalitias veſtes,ſine eo
gradu deferre Pontificis permiſſu ei cõ-
ceſſum eſt. Petrus quoque Cardinalis S.
Sixti adoleſcens Patriarchatu Conſtan-
tinopolitano decoratus eſt, cum Sego-
bien.eccleſia in Hiſpania : in Loteringia
Eccleſiã Mediomatricen. & Archiepi-
ſcopatum etiam Florentinum obtinuit:
ſed nimio prҿſſus mentis pondere bien-
nio tantum vixit. ſed hęc (vt dixi) ad
exemplum trahi non debent.

Et ſanè fateor aliquando pueros tan-
tæ indolis eſſe, vt plurimum de ſe expe-
ctationem pariant, cuiuſmodi de Atha-
naſio ſcribit Ruffin.lib.10.hiſt.eccleſiaſt.
cap.14.15. quod puer inter pueros Epi
munus per imitationem geſſerit,& pro-
pterea à loci Epõ Alexandro cooptatus
fuerat in clerum,& educatus, indeq; ꝓ-
motus,ita quòd poſtea in eccleſia quan-
tus vir fuerit, qualeſq; dignitates eccle-
ſiaſticas obtinuerit,plenę ſunt omnes hi
ſtoriæ eccleſiaſticæ: Hi igitur quicunq;
ſunt prius educandi,& fouendi, inde ꝓ-
mouendi, d.c.de ijs. & hac ratione ſunt
inſtituta ſeminaria,ex Concil.Trid.Seſſ.
23.c.18.de ref.

Pueri igitur,etſi ad ordines præcipue
ſacros,minime ordinandi ſint, 1.q.1.ca.
5 pueri. & diſt.77.c.in veteri;& de temp.
ordin.cap. vel non eſt; tamen characte-
ris capaces ſunt, ſi infantes non ſint, d.
cap.vel non eſt, gloſſ.in capit.primo. de
cler.per ſalt.prom. quod ſcripſit & San
ctus Thom.quarto,diſtinct.25.articu.1.
Pueros etenim, ait, & alios vſu rationis
carentes ſuſcipere ordines non poſſe,cũ
ad ordinem concurrant paſſiue; in mi-
noribus etenim ordinibus, inquit, re-
quiritur de honeſtate diſcretionis tem-
pus,propter dignitatem ſacramenti: vn-
de aliquando ſi neceſſitas expoſtulare vi-
deatur, & ſpes profectus accedat; ante
diſcretionis annos ad minores ordines
pueri poſſunt promoueri ſine peccato,
ordinemq; collatũ ſuſcipient; qui quam-
uis tunc Idonei non ſint,ad impoſita offi
cia, tñ vſu diuturno reddentur Idonei.

Ad maiores vero ordines rationis vſus exigitur, & de honeſtate, & de neceſſitate præcepti, propter votum continentiæ ordini annexum, & propter ſacramētorum cōtrectationem in ordinib. commiſſam: multoque magis in Epiſcopatu, vbi accipitur poteſtas in corpus myſticū requiritur actus ad curam paſtoralem, ideo eſt de neceſſitate cōſecrationis epiſcopalis, quòd plenum vſum rationis habeat. Hæc ex illo; qui etiam reijcit illorū opinionem, tamquam ratione, & auctoritate carentem, qui dixerunt ad omnes etiam minores ordines vſum rationis requiri de neceſſitate præcepti, non autem de neceſſitate ſacramenti, vt ille ibid. Tabien. refert in verb. ordo 4.

Ex iis igitur illud conſequitur, quòd, etſi pueri ordinum characterem ſuſcipiant, nihilominus illis non adſtringuntur, niſi pubertate adueniente, poſſunt
6 etenim redire ad ſęculum, ſi triduo poſt pubertatem proteſtētur, alioquin ſecus. Abb. in d.c. 1. de cleric. per ſal. prom. & ibi gl. de æquitate hoc procedere putat, non de rigore: Et tametſi iure veteri in
7 monachis promouendis, tanta ætas non requireretur, quanta in clericis ſæcularibus, propter eas diſciplinas, quibus intra clauſtrum imbuūtur, vt probat Gelaſius Papa in c. Monachus. diſt. 77. Alberic. in verb. ordinator, in prin. ea ratione, quod probitas ætati ſupplere videretur, glo. in d. cap. monachus. Tamen nouo iure ex Concil. Trident. eadem omnino ætas in regularibus, ac ſæcularibus requiritur, in ſuſcipiendis ordinibus, Seſſ. 23. c. 12. de ref. poſſunt & pueri ſpirituali quodam ſenſu accipi ij, qui non ſenſu, vel ætate, ſed malitia pueri ſunt; nā eiuſmodi pueri ordinibus aptiſſimi ſunt, ex ſententia Pauli 1. Corinth. c. 14. ſicut ècontra, ſi in multa ætate ſit fatuitas, non videntur ordines conferri poſſe eis ꝓpter illud Væ puero centum annnorum, Iſa. c. 55.

8 Sunt vero ſingulis ordinibus proprię ætates præſcriptæ; ſed pro temporum varietate diuerſis menſuris ſtatutæ ſunt; quod & ſi iure ciuili traditum eſt. C. de Epiſcop. & cler. authent. preſbyterum, & in corpore vnde ſumitur: Tamen ad canoniſtas confugiendum eſt, vide Alber. in verb. ordinādus: Tabien. in verb. ętas. Silu. in verb. ætas: Tonſura enim fermè ſemper in ſeptennio obſeruata eſt, tex. & gl. in c. nullus. de temp. ordin. glo. in c. in ſingulis, diſt. 77. Reliquorum vero ordinum varij fuerūt termini: Sozimus Papa Acolythis, & Subdiaconis quartumdecimum annum, & poſt hunc annum lapſum, etiam Diaconatū permiſerat, d. c. in ſingulis. Siricius Papa Acolythatui, & Subdiaconatui vigeſimū annum præſcripſerat, c. quicumque. diſt. 77. & cap. ſubdiaconus ibid. In Concilio vero Carthaginenſi diaconus, non niſi anno vigeſimo quinto fieri poterat. c. placuit. diſt. 77. Preſbyteri vero, nō niſi trigeſimo ex Concil. Toletano quarto diſt. 77. cap. in veteri, quod & Bonifacius I Papa ſtatuerat. c. 1 & c. nemo. ead. diſt. & ſi quando preſbyter ꝓmouebatur anno vigeſimoquinto, id non niſi vrgente neceſſitate fiebat, c. ſi triginta, diſt. 78. ex decretis Zachariæ Papæ, & ex Cōcil Neocęſarienſi, c. preſbyter. eadem 78. diſt.

Poſtea vero ſuccreſcentib. litibus ob diuerſa iura circa ætates, Concilio Viennenſi certus ſtatutus eſt terminus ſingulis ordinibus ſacris, videlicet Subdiaconatui annus decimuſoctauus, Diaconatui vigeſimus, Sacerdotio vigeſimuſqntus, Clem. generalem. de ætat. & qualitat. Epiſcopatui autem fere ſemper annus trigeſimus requirebatur, c. cum in cunctis, de elect. Specul. in c. licet canon, de

elect.

elect.in 6.in princ.verum cum adoleſcẽtium mens minus ſibi conſtet, & perinde graui vinculo adſtringatur ſubdiaconus,atque diaconus, ne tam grandi periculo ſubijceretur,qui vix primum adoleſcentiæ initium pertigiſſet, ſ.annum decimum octauum, Concilium Trident. ſumma conſideratione huic rei prouidit:nam ſubdiaconatum permittit exiſtenti in vigeſimoſecundo anno, diaconatum vigeſimotertio, presbyteratum vigeſimoquinto, Seſſ.23.c.duodecimo. de reform.Hi autem anni omnes nõ exacti,ſed cœpti ſufficiunt.Specul.in d.c.licet canon.numer. 2.& 5.Reliquis vero minoribus ordinibus nullum penitus tempus præfixit, quaſi plus momenti habendum ſit in litteratura, & moribus, quàm in ætate, quod congruit ſententię S.Thom.4.diſt.25.& videtur gl.in d.clement.generalem.in fi.

Tanti igitur momenti habenda eſt
9 ætas in ordinibus ſacris, vt ſi Epiſcopus huiuſmodi temporibus contrauenerit, olim quidem ſuſpenſione dignus erat Epiſcopus ordinator.cap.vel non eſt,de temp.ordin.ſub Honor. III. ſed ſub Bonifac.VIII.conſtitutum eſt conferentem ordines ante ætatem,per annum ipſo iure ſuſpenſum eſſe ab ordine ſic collato, arg.c.nullus.de temp.ord.in 6. Ideoque cum ij duo canones ſibi inuicem aduerſari videantur, diuerſæ ſunt ortæ doctorum ſententiæ: nam Tabien. in verb.ordo 3.putat non ipſo iure ſuſpenſum Epiſcopum,ſed ſuſpendendum, idem ſenſit Anto.de Butr. in d.c.vel non eſt.

Quæ quidem quæſtio maximi refert; nam ſi non ipſo iure eſt ſuſpenſus,poteſt tutò Epiſcopus adminiſtrare, quia non fiet irregularis;quod ſi ſit ipſo iure ſuſpẽſus,& adminiſtraret,fieret irregularis,eis rationibus de quibus agendum erit, qñ de ſuſpenſione tractabimus.Dixerũt igitur multi Doctores, magis pium eſſe, quòd hic collator ordinum ante ætatẽ, ſuſpenſus non videatur ipſo iure,& ideo adminiſtrans poſtea non fiat irregularis, vt ſcripſit Iacob. de Sãcto Geor. in c.eos qui.de temp.ordin.in gloſ.ſtatuunt:ſentiebat enim eos adminiſtrare non debere,at contraueniendo non fieri irregulares,tum quia non videtur iure cautum, tum quia in pœnalibus mitior interpretatio ſit,argum.de ſenten.excommu c.is qui.& eum referendo, ſequitur Gemin. in d.c.eos. in d.gl.ſtatuunt,& hos ſequitur Tabien. in uerb. ætas. Silu.in uerbo ætas. Silu.in uerb.irregularitas. col.vlti. Ideoq; niſi ſubſequatur interdictum ſuperioris prohibens,ne vel ordinator,vel ordinatus adminiſtret per eam adminiſtrationem neuter olim fiebat irregularis. Raym.& poſt eum Bu r. Archi.Pau. Zab.quos ſequitur Silu.in d.verbo Irregularitas, colum.vltim. quibus etiã ego conſentio.nam præfati Doctores oẽs recte ſentiunt ſecundum ſua tempora, ſecundum quæ etiam ego cum eis tranſirem,tam in ordinato,q̃ in ordinante. At quia poſt eos controuerſia deciſa eſt ex Bulla extrauag.Pij II. Innocent.VIII. & Alexand.VI.quod,ſ.ordinati ante ætatẽ, ſi adminiſtrent ipſo facto irregulares fiãt à ſolo Papa diſpenſandi, non eſt vlterius dubitandum,ut cõcludit Silu.in d.uerb. irregularitas, q.10. qui refert uerba dictarum bullarum. Sed hodie ex Concilio Trident.ſi ſit occulta huiuſmodi irregularitas,ab ipſo Epiſcopo diſpẽſari poſſet,qui non fuerit ſcienter particeps eiuſdem culpæ: Catech.Neap. lib.4 c.12.

Ex pręmiſſis illud conſequitur, quod
10 cum Epiſcopus ante ætatem promouẽs aliquem, ſit puniendus, illius auctoritas ad hoc non extendatur, ut ſuper ætate

diſpenſare poſſit, nec ad promouen dũ,
nec cum promoto, ut exerceat, prout ſen
tire videtur, gl in d.c. generalẽ. de ętat. &
qualit. Silu. aperte ſentit, in verb. ætas,
uerſ. tertium: Nec obſtabit exemplum
Sancti Malachiæ Epiſcopi, qui & dia-
conus, & presbyter ante vigesimum qn
tum annum sine Papæ diſpenſatione ꝓ-
motus fuit: nam huic rei reſpondit San-
ctus Bernardus Abbas Clareuallẽsis, in
vita eiuſdẽ Malachię ijs verbis: Erat au-
tem cum ſacerdos ordinatus eſt annos
natus quasi vigintiquinque, in qua eius
vtraque ordinatione si quid præter ca-
nonum formam præceſſiſſe videtur, vt
vere videtur, si quidẽ infra vigesimum
quintum annum Leuiticum miniſteriũ,
infra triceſimum adeptus eſt ſacerdotij
dignitatem, donandum ſane tum zelo
ordinatoris, tum meritis ordinati: ego
vero iſtud nec in ſancto redarguendum,
nec vſurpandum conſulo ei, qui ſanctus
non fuerit; hactenus ille.

Simile narrat de S. Theodoro Sicęo-
rum, qui presbyter ordinatus eſt annum
agens decimum octauum, ſic Spiritu ſan
cto mouẽte, vt narrat Metaph. 22. Apri-
lis. Lipom. tom. 7. Schol. 14. & 15. ſimi-
le aliud narratur de altero Theodoro,
& fratre eius Athenodoro, qui adoleſcẽ
tes facti ſunt Epiſcopi, vt narrat Euſeb.
hiſt. lib. 6. cap. 21.

Hæc autem dicta eſſe intelligantur,
quo ad ordines; at quo ad beneficia ali-
ter eſt tractandum; nam quo ad ſimpli-
cia, vel perſonatus, diſpenſare olim qui-
dem poterat Epiſcopus cum eo, qui ma
ior erat annis quatuordecim, licet maior
ætas requireretur, de ætat. & qualit. c. in-
decorum, Spec. in d.c. licet canon, num.
23. de elect. in 6. ſed hodie hoc nõ in om
nib. ſimplicib. beneficijs poſſet; nam non
liceret ei diſpẽſare ad canonicatum, qui
vigeſimum ſecundum annum requirit
Concil. Trident. Seſſ. 24. c. 12. & ſtatim
dicemus, & multo minus diſpẽſare poſ-
ſet in parochiali obtinenda, uel quolibet
alio curam animarum habente, ante vi-
geſimum quintum. Spec. in d.c. licet ca-
non, num. 21. & 25.

Et ex huius propoſiti occaſione ope-
ræpretium mihi uidetur ſubijcere, quæ
ætates ſingulis beneficijs obtinendis re-
quirantur: perſonatus enim vigeſimum
quintum annum requirit, quia perſona-
tus, & beneficia habentia curam anima-
rum pari paſſu ambulant, Spec. in d.c. li-
cet canon, nume. 22. tex. in c. dudum, 2.
de elect. Parochialis uero, & quodlibet
12 beneficium curam habens animarum
non datur nisi habenti annos viginti qn
que, ſaltim cœptos, vt iam diximus, non
ſolum ratione ipsius beneficij, ſed etiam
quia in illis ſacerdotium requiritur. d. c.
licet canon. Canonicatus quoq; non nisi
cõſtituto in uigesimo ſecundo anno con
ferri poteſt, nõ ſola beneficij ratione; ſed
& ideo, quia in illo requiritur ſaltim ſub
diaconatus. d. Seſſ. 24. c. 12. nam si ante
eam ætatem canonicatum adipiſcãtur,
cum ſubdiaconatu careãt, vocem in Ca-
pitulo habere nõ poſſunt, nec quidem
13 conſuetudine approbante, Ange. in l. 1.
§. pueritiam. ff. de poſtul. Curt. in tract. de
cõſuet. circa med. fol. 49. Beneficia quo-
que quãtumuis simplicia etiam dignita-
te carentia, nulli prorſus cõferri poſſunt
nõ habenti annos quatuordecim, ex Cõ-
cil. Trid. Seſſ. 23. cap. 6. de ref. vnde appa
ret, quod ceſſat oĩs quæſtio quam ponit
Abb. & Doct. in cap. ſuper inordinata. de
præb. quam etiam proſequitur Silu. in
verb. beneficium. 3. quæſt. 1. vbi loquun-
tur qñ ſeptẽnis poſſet habere beneficiũ.
Abbas autem titularis qui tenetur ſubi-
re ſacerdotium. glo. in c. expoſuiſti. de

corp.

corp. vitiat. eligi non poteſt, niſi in vigeſimo quinto anno poſitus, gl. in c. indem nitatibus. in princip. de electio. lib. 6. & arg. cap. cum in cunctis. de elect. Silu. in verb. Abbas. in princip. & eadem ætas requiritur etiam in habente talia beneficia commendata, niſi Papa ſuper ætate diſpenſaret, c. nemo deinceps. de electio. libr. 6. & dicta ætas. 25. annorum requiritur in omnibus dignitatibus cap. cum in cunctis. de electio. Epiſcopatui vero annus 30 requiritur dicto cap. cum in cunctis.

Ad Cardinalatum quoq; ſua ætas ſtatuta eſt; Nam quemcumq; ordinem annexum habeat ſiue diaconalem, ſiue presbyteralem, eorum ordinum anni requiruntur de rigore iuris; nec obſtat, quod conſtitutum eſt ex Cõciliabulo Baſilienſi Seſſ. 23. trigeſimum annum requiri, nam hic dignitatum apex, ſub ordinario iure conſiſtere non conſueuit; Pontificis enim voluntas ſufficere putatur, vt omnem defectum ſuppleat; quod enim principi placuit, diſpenſationis vim habet; quinimmo læſæ maieſtatis crimen incurrit, qui quos princeps elegerit, ſecumque aſſumpſerit, indignos eſſe putet, vel de eorum auctoritate dubitet. l. 2. C. ad l. Iul. maieſt. Propterea conſuetudo ipſa olim docuit, nullam certam ętatem Cardinalatui requiri oportere, ſed hodie eadem ętas requiritur, quæ in Epiſcopo, vt cõſtat Conc. Trid. Seſſ. 24. c. 1. de reform. & ſola Pontificis auctoritas diſpenſat, vt dicemus, cum in proprio titulo de Cardinalium irregularitatibus agemus.

Pontificatui quoque ſupremo, nulla certa ætas ſtatuta eſt, ſufficit enim in eo obtinendo rationis vſum habere; quamquam tanta Cardinalium ſtoliditas non eſt putanda, vt puerum, vel adoleſcentulum eligant, quem ipſis omnibus ſuperſtitem futurum exiſtimẽt; non enim vmquam cogitandum videtur de hac ineptiſſima electione Cardinalium, ut dixit Bald. in cap. licet. de electio. Hoc tamen certum eſt puerum infantem, nullius ordinis capacem à Collegio electum admitti non poſſe, & inanem, irritamque electionem. Anto. Butr. in tract. de ſchiſmat. refert, ac probat Iacobat. in tract. de cõcil. lib. 3. art. 1. verſic. & idem in infante; quod ſi fieret non niſi ſumma Dei ira permitteretur Iſaiæ c. 3. quod tamen intellige vt dicemus infra ſecundo libro, quando de Pontificibus eligendis tractabimus.

Quemadmodum vero ob imbecillitatem, minores ab ordinibus, & eccleſiaſticis miniſterijs excluduntur: ita quoque ij, quorum tam grande ſenium eſt, vt imbecilles effecti ſint, arceri debent: Exemplo eſt quod ſcribit Niceph. libro 13. c. 28. de Arſacio octogenario, quaſi vetere trunco, deliro, deſipiente, ad dicendum ineptiſſimo, ad cogitandum ſtupidiſſimo, ad faciendum ignauiſſimo, lecto & angulo magis apto, quàm Epiſcopali throno: Quamobrem Narciſſus Hieroſolymitanus Epiſcopus centum ſexdecim annorum Epiſcopatu ſeſe abdicauit. Euſeb. hiſtor. libro 6. c. octauo.

14 Senium etenim tam grande impedit promouendum, ſed non deijcit promotum. text. & gloſ. in cap. Florentinum, in prin. § ſi diſtinct. textus apertiſſimus Zachariæ Papæ in capitu. petiſti. ſeptima quęſt. prima. & capit. literas de renunc. Grandæuum vero non complectimur ſub hoc impedimento; nam grandæuus, cum maturus ſit, & circa omnia firmo corpore, promoueri poteſt. cap. quicumque. diſtinctio. ſeptuageſima ſeptima. etiam ad Epiſcopatum, vt ibi: glo. ta-

men eo loco,& Hug. male interpretantur grandæuum pro eo, qui trigeſimum annum exegerit;nam hoc non congruit latinæ elocutioni,quæ pro ſene grandæuũ accipit Plin.lib.2.c.7. Alios(inquit grandæuos ſemperque canos.Nec ea interpretatio conuenit cõſueto loquendi vſui canonum :Nam Gelaſius Papa in c.illud. 13.q.2.accipit grandæuũ pro ſene,& facile morituro,ibi, ſi ei quicquam humanitus cõtingerit,quia grandæuus eſt; Idẽ quoq; apertius probatur 1. Reg. c.4.ibi ſenex erat,& grandæuus; nam de Heli loquitur, qui Nonagenarius erat, vt ibid. idem Alberic.in verb.grandæuus.

Hoc igitur caſu,quo ab ordinib.quis ob ſeniũ excluditur, intelligimus ſeniũ cum decrepitate, quia in agendis rebus adeſt imbecillitas. d.c.petiſti: Sed ſi ſenium adhuc vegete ſenſu ſit,quia hic ꝓprie grandæuus eſt, & præpoſituræ admi niſtrãdæ aptiſſimus, iuuenib. eſt præferendus.Leo Papa epiſt. 87.in fi.Doct.in c.ſtatuimus, diſt.61. vbi etiam gl.multa iura citat; nam is fidelius putatur ſeruare continentiam,c.fraternitatis. diſt.34. Sed & cõtagioſis morbis minime ſubiecti ſunt grandæui ; peſtilentiam etenim minime ſentiunt,nec quartanam febrẽ. Plin.lib.7.c.50.& alia plura bona habẽt ſenes,de quibus Martin. ordi. prædic.in ſua Margarita Decreti.in verb.ſenes, & in verb.antiquitas.Multa etiam ſenectutis bona ſcribit Archid.in c.tanta. per illum tex.diſt.86. quamquam etiam mul ta ſunt ſenectutis incommoda, de quib. apud Tull.lib.de ſenect.Sed ea ne quicq̃ obſunt adminiſtrationi ordinũ eccleſiaſticorum, niſi talia ſint,quæ canonicum afferant per ſe impedimentum,vt puta quòd ſimplex,quòd fatuus, miſer,leuis, peruerſus,vt ſentit S.Greg.ad Ianuariũ, habetur in d.c.tanta. nam qui ſunt eiuſmodi,difficilè retrahũtur à culpa, quam longa conſuetudine ſibi familiarius copularunt c.ſchiſma.& ibi glo.24.q.1. & 2.q.7.c.Paulus dicit; & contra hos dicitur ab Iſaia ca. 55.Væ puero centum annorũ. & idem Iſaias c.42.Laqueus iuuenum eſtis vos;ſic ſi ſenes vafri ſint, vt ij, qui contra Suſannam teſtificati ſunt,Daniel c.13. & infatuatum ſal ad nihilum prodeſt,niſi,vt mittatur foras,& conculcetur.Luc.14. & c.non omnes Epiſcopi. 2.q.7.Ideo iſtis ſenib.rectè præferuntur Iuniores ſapientes;cani etenim hominis ſunt ſenſus eius Prouerb. 20. & Sap. 4. Ideoque preſbyteri dicti, non tantum quòd ſenes ſint,ſed quòd ſapientes, nec ætas inſpicienda,ſed ſapientia.c.porrò; diſtin.84.

Ex quibus aperte concluditur,triplici modo accipi ſenium,ſ.ſenium naturę, quod ob debilitatem ducit ad defectũ, & vitæ exitum,de ijs loquitur.d.c.tanta. & d.c.illud: alterum ſenium eſt gratiæ, vt in Daniele,& hoc ſenium ducit ad perfectum, quia facilius diffinitur ſanctè, quod à ſenioribus determinatur,20.diſ. cap.de quibus,& de iſtis loquitur.d.cap. non omnes Epiſcopi, & dicto cap.porrò: Tertium ſenium eſt culpæ, quod ad perditionem,& interitum tendit d.cap. Paulus. Primus igitur, & vltimus ſenex ab ordinibus excluduntur;primus ob vitia naturæ,vltimus ob crimina; ſecũdus vero eligitur,& admittitur:Et hanc ſenij diſtinctionem ſcripſit Martin. præfatus loco prædicto:quando vero huiuſmodi decrepiti,iam ꝓmoti ſunt, non per hoc deponuntur: ipſi tamen ſi ſponte petant ſeſe à miniſterijs excuſari facile admittitur hæc eorum petitio, quando ſeſe abdicare volunt.d.c petiſti.

De Neophytorum irregularitatibus.

CAP. XXXI.

1 *Neophytus tripliciter accipitur.*
Neophytus, qui recens eſt fide Chriſti plantatus.
Neophyti irregulares ſunt pluribus rationibus.
2 *Magiſtrum eum eſſe; qui nō fuerit diſcipulus, abſurdum eſt.*
3 *Temporum interſtitia in ordinibus ſeruanda.*
4 *Neophyti tanta forte eſt ſanctitas, ut & Epiſcopus fiat.*
Sergius de Neophyto Archiepiſcopus Rauennas factus
Ambroſius de Neophyto Epiſcopus Mediolanenſis factus.
5 *Gregorio Epiſcopo Praneſtino manus aruerūt, dum ſacris initiaret per vim Conſtantinū Neophytum.*
Neophytorum acta Roma Reſciſſa.
6 *Neophytus eſt conuerſus Iudaus ad fidem.*
Iudao conuerſo nullum officium publicum committitur
Neophytus eſt quicumque in religione Nouitius.
Nouitij anno probationis, dignitatum ſunt incapaces.
Nouitij Abbates, vel pralati eſſe, non poſſunt.
Nouitia monialis Abbatiſſa eſſe non poteſt.
Nouitius in Epiſcopum eligi poteſt.
7 *Epiſcopus electus, qui vouit religionem, debet prius profiteri poſtea ſubire Epiſcopatum.*
8 *Epiſcopus electus, qui prius vouerat ingredi religionem quomodo ſeruabit ſuum patrimonium profitendo religionem.*
9 *Monachus factus Epiſcopus poteſt reuocare teſtamentum quod fecit in ſaculo.*
Bona profitentis religionem non acquiruntur monaſterio quod non eſt capax bonorum in communi.
10 *Monachus factus Epiſcopus non acquirit bona, qua ad eum perueniunt ex teſtamento, vel ab inteſtato, ſed Eccleſia.*
11 *Vicarius Epiſcopi non poteſt eſſe laicus.*
12 *Laicus facilius fieri poſſet Epiſcopus, quàm vicarius Epiſcopi.*

HOc loco iure ſuccedit ille tractatus, qui ad Neophytos pertinere videtur, qui trifariam accipi poſſunt; nam quandoque quis
1 catechumenus, de quo dicemus cum
de nō baptizatis agendum erit; quandoq; eſt 2
Nouitius, ideſt, qui nuper religionem eſt ingreſſus; Tertius eſt is, qui laicus cum ſit, nullis eccleſiaſticis diſciplinis imbutus, ſine debitis interſtitijs velit ad ſacros ordines aſſumi; de quibus hoc loco præcipue agēdum eſt: quamquam etiam de Nouitijs Regularium nonnulla opportune dicturi ſumus: de iſtis Neophytis Gratianus multa ſcripſit, diſt. 48. 59. 61. nam non ſolum eſt irregularitatis vitium ſtatim, & nō per gradus promoueri; verum etiam hæreſis eſt, quæ dicitur Neophytorū, de qua dicemus cum de ſimoniacis agendum erit.

Neophytus igitur dicebatur ille, qui
initio ſanctæ fidei erat eruditione plan- 3
tatus; aut in religionis habitu admiſſus repente ad ambiēdos ſacros ordines, conabatur irrepere, vt dicit Grego. ad Siagrium Epiſcopum. c. ſicut Neophytus. diſt. 48. quorum munus eſt potius maioribus incumbere abſtinentijs, quàm ad gradus aſpirare. c. Neophyti. de cōſecra. diſt. 5. Hos igitur irregulares eſſe, plurib. antiquorum patrum decretis inſtitutū eſt, primo quidē apoſtolica auctoritate. Paul. 1. ad Tim. c. 3. ibi, non Neophytū: propterea Niceno Concil. decretum eſt contra eos, his verbis: Tpē opus eſt, ut catechumenus quiſq; fiat, & poſt baptiſma multa probatione indiget, euidens namque eſt apoſtolicū præceptum, nō Neophytū; quod ſcripsit Gratianus in cap. qm. diſt. 48. Idque prohibitum eſt, duplici ratione, prima ne elatus in ſuperbiam incidat in laqueum diaboli. Secunda alios docere neſcit, qui ipſe nondum

didicit;

didicit. Tertia alijs ſeſe conformare nō valet, qui ſtatum Eccleſiæ regendæ, non eſt expertus: prima ratio ꝓbatur ex Paulo. d.c.3. ſecunda probatur, diſtinc. 48. in princ. Miſerum enim eſt eum fieri magi-
2 ſtrum, qui nec dum didicit eſſe diſcipulus; eumque ſacerdotem fieri, qui in nullo vnquã gradu obſequutus fuerit ſacerdoti; Innoc. Papa in c. Miſerum, diſt. 61. Tertiam rationem attulit glo. diſt. 48. in princ. in verb. prohibentur; Idque p ſummos quoque Pontifices eſt ſeueriſſime obſeruatum: Reperit enim hoc præceptum Sozimus Papa diſt. 59. c. qui eccleſiaſticis: & Vrbanus Papa, eadem diſt. ca. ſi officia. & Gregorius. c. ſicut. diſt. 48. & c. hoc ad nos. diſt. 59. & cap. ſacerdotale. diſt. 61. Celeſtinus. diſt. 59. c. ordinatos. Hormiſda. 61. diſt. c. in ſacerdotib. & c. non negamus. Leo Papa in c. miramur, diſt. 61. Ambroſius. in c. Neophytus. ea-
3 dē diſt. & infinitis alijs locis: Quamobrem, vt Neophytorum error vitetur, hodie ex Concil. Trid. decretum eſt, vt annalia interſtitia expectentur priuſquam ab ultimo minori ordine, ad maiores fiat aſcenſus, vel à quolibet ſacro, ad aliũ ſuperiorem ſacrum promoueatur Seſſ. 23. c. 11. 13. & 14. de ref.

Aliquando tamen in Neophyto tãta apparet charitas; humilitas, doctrina, vi-
4 tæque integritas, vt ſine dilatione interſtitiorum, iure diſpenſari poſſit; ſi ſic neceſſitas Eccleſ[illegible]ere videatur. d. cap. 13. & 14. q. 70. quum diſertis verbis ꝓbat Tiraq. in tract. de pœn. remitt. cauſa. 51. num 148. verſ. ſed & de grege; dicit enim quod laicus propter perſonæ integritatem, ac ſanctimoniam poſſet ad Epiſcopatum prouehi. Barbat. conſ. 41. Incipien. Deum inuocent adiutorem col. 4. lib. 3. Fel. in c. ſuper ijs. de accuſ. Rom. in repetitione. l. ſi vero. §. de viro, prima fal-

len. ff. ſol. mat. Idq; contigit olim Sergio Rauennati Archiepiſcopo, & Stephano Neapolitano: qui ex laicis Archiepiſcopi nominati ſunt. Plati. in Steph. III. Beatus quoq; Seuerus ex lanificio, ad Rauennatē Archiepatum eſt promotus; Diuus quoq; Ambroſius in Epm Mediolanen. recens ad baptiſmum admiſſus promotus eſt, de ijs c. ſtatuimus. ꝭ. his oĩbus. diſ. 61. & ibidem in c. Neophytus, habetur teſtimoniũ ipſius Ambroſij, qui cum ad Vercellen. ſcriberet: his verbis eſt vſus; ordinationē meam occidentales Epi iudicio, orientales etiam exemplo probarũt: Neophytus enim prohibetur ordinari, ne extollatur in ſuperbiã, ſed ſi nō deeſt humilitas compe ẽs ſacerdotio, vbi cauſa non adhæret; vitium non imputatur: Hęc ex illo cũ de ſe loqueretur, & de ijs etiam loquitur Alberic. in d. verb. Neophytus.

Quæ tñ ſanctorum exempla, nō ſunt ad omnium regulam traducenda; in ipſis enim ſumma Dei diſpenſatio interuenit, vt ſcripſit Ray. in tit. de Neophyto: Alioqui ſi paſſim promoueantur, penitus contemni videretur eccleſiaſtica diſciplina, & in maximos tumultus, ac pericula Eccleſia adduceretur; Nam ita cōtigiſſe narrat hiſtoria: cũ enim Thoton Nepeſinus plurimum Cōſtantino laico faueret, ferunt propemodum vi coegiſſe Gregorium Epm prænestinum, vt illum adeo Neophytũ ſacris initiaret; ipſe inſ-
5 ſis parēs dum ſacra ageret miraculo ſenſit ſibi man⁹ ita aruiſſe, vt nec ad os quidem admouere eas poſſet; Initiato tamē ſacris Conſtantino, & ad Pontificatum prouecto, & per annum in ſede Petri ſedente, tanta Romani populi cōcitata eſt ſeditio, vt depoſitus à ſede fuerit: quam ob cauſam Romæ Concilium congregatum eſt, in quo decreta facta ſunt, ne vn-

quam

quam laicus niſi per gradus, ad pontificatum poſſet aſcendere, ſub anathematis pœna: Ea propter omnes Epiſcopos à Conſtantino ordinatos, iudicauit Concilium ad priſtinos ordines redire, Epiſcopatibus dimiſſis; niſi ob multam uirtutem denuo ab apoſtolica ſede confirmarentur. Idem quoque ſtatuit de presbyteris, ac diaconis, ut & deponerentur, & ad altiora non poſſent aſcendere; & quæcumque ab eodem Conſtantino circa ſacra acta fuerant irrita haberi decreuit, prçter baptiſmũ, & Chriſma, de quibus fuſius Platin. in Stephano III.

Hinc eſt quòd ſanctiſſimis Epiſcopis, deplorandi materia ſubminiſtratur, ut olim deplorabat Greg. Nazianz. his uerbis: Nec enim hos laudo, qui ſine ordine ſtatim in Eccleſia promouentur; Epiſcopum autem (res ridicula) tumultuarie confuſeque nec ordine, nec rite fieri uidemus, non item ex uirtute, ſed uitio, & aſtutia, non qui dignus, ſed qui potentior fuerit: Nam nec prius exercitatus, ſed rerum Eccleſiæ ignarus rudiſque adeo, & à ſçculari uita recens promouetur, ut Gigantes apud Thebas, ſic nos eadem die præſules facimus, & cum nil didicerint, credimus eſſe ſapientes, qui nullo prius muniti ſunt gradu, non uirtute, nõ eloquentia, nullum pro iuſtitia laborem, nihil demum pro Eccleſia ſunt paſſi: ille namque, qui diuina tantum meditatur, & corpus ſpiritui ſubiugat, vt quandoq; loco cœleſti ſit dignus, locum inter homines libenter retinet humilem, atque inferiorem; ignauus vero, & abſque diſciplina elatus, ac ſupinus ſupra melio- 7
res extollitur; nec boni, aut humilitatis exemplo mouetur; ſed omni ſtudio tantum honores quærens; ex poteſtate ſibi ingenium, ac prudentiam pollicetur: Ex quo verũ illud Demoſthenis; rem prçter dignitatem fœliciter aſſequi, ſtultis male ſentiendi, aut cogitãdi eſt occaſio: Hæc & alia multa ille in Monodia.

Inter Neophytos eſt etiã Iudæus nuper conuerſus, ideo nullum officium publicum illi committi debet. glo. in c. conſtituit, diſtinc. 17. quæſt. 4. quam probat
6 Tiraq. lib. de pœn. remitten. cauſa 51. num. 19.

Neophytus quoq; eſt is, q nuper eſt religionem ingreſſus, quem Nouitium vulgo ferunt, qui non tantis debet vacare abſtinentijs, vt alij Neophyti; ne forte auſteritate nimia territus, monaſteria deſera. t cap. quædam lex, 35. q. 3. Alber. in verb. nouitius: hi anno nouitiatus durante, ad dignitates aſpirare non valẽt, nec ad ordines, etiam minores. cap. Monaſterijs, 19. q. 3. vt dicemus, cũ de Monachis agemus. Abbatiã igitur, vel quãcumque in religione præfecturam, obtinere non poſſunt, niſi poſt profeſſionem, in qua deſinunt eſſe Nouitij, cap. nullus. de elect. lib. 6. Silu. in verb. Abbas, quod & in Monialibus nouitiis procedere debet, eodem iure, ac ratione, cap. indemnitatibus. de elect. lib. 6. Nam & profeſſa debet, & quadragenaria, & iam egiſſe octo annos poſt profeſſionem. Concil. Trid. Seſſ. 25. c. 7. & diximus ſupra tractantes de Monialibus. Nouitius tamen in Epiſcopum eligi poteſt. d. c. nullus. eſt autem ratio quia ad Epiſcopatum iã forſan inſtructior fuerat, at ad Regulariũ prælaturas non ſic, qui recẽs ad clauſtrũ acceſſerat.

Qua in re eſt illud aĩaduertendum, ꝙ ſi qs religionẽ uouerit, & ante ĩgreſſum, uel profeſſionem, eligatur Eps, non admittitur ex ea electione niſi prius clauſtrum ſubeat, & profeſſionem emittat. c. per tuas. de voto. S lu. in verb. religio. 2. verſ. 20. ſed tunc magna naſcit̃ quçſtio,

ſcili-

ſcilicet ſi hoc caſu, quo profitetur implē di voti cauſa, cum in religione non intē dat perſeuerare, propter Epiſcopatum, an bona ſua quæſita videantur religioni? iuxta auth. Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccle. & c. nunc autem. 19. q. 3. an vero ipſe dubi tans de amiſſione eorum poſſit profiteri
8 & reſeruare ſibi patrimonium. Barbat. in l. 1. §. ſi ſtipulanti. in verſ. Ego dicebā. ff. de verb. oblig. putabat, quòd ob ſanctimoniam huius profitentis, hæc reſeruatio poterat ei concedi: quæ res eſt falſa, vt reprobauit olim Tiraq. in tract. de remitt. pęn. cauſa. 51. num. 148. & hodie longe magis erronea putanda eſt, ex Cōcil. Trid. Seſſ. 25. cap. 1. vbi regulam triū votorum inuiolabiliter obſeruari iubet, nullaque ratione proprium concedi poſſe, nec quidem exquiſitam ſuppellectilē, vt ibid. c. 2. Ideoq; ſi hic profiteatur, cū hac proteſtatione, vel non implet votum propter impedimentum proteſtationis, vel ſi implet, omnia bona præſentia ipſo facto monaſterio incorporata ſunt, ex ipſa profeſſione. d. c. 2. & d. c. nunc autem. Hic ergo Eps̄ conſecrandus ſi intendens profiteri, & voto ſatisfacere bona ſua retineri velit, teſtari poteſt; nec oberit, qd̄ facta profeſſione hæres adire velit hæreditatem in pręiudicium ipſius teſtatoris, quaſi mortui per profeſſionem; quia re-
9 ſpondendum eſt, quòd Monachus factus Epiſcopus, poteſt reuocare teſtamētum, quod fecit exiſtens in ſęculo. Bart. in l. ſed ſi mors. §. 1. ff. de donat. int. vir. & vxor. & tradit Iaſ. in auth. ingreſſi. col. 3. verſ. quarto limita. quę cautela neceſſaria eſt in ingreſſu illorum monaſteriorum, quæ in communi capacia ſunt, & acquirere poſſunt hæreditatem; at ſi monaſterium non ſit capax bonorum, quia tunc per profeſſionem, & taciturnitatē, bona non acquiruntur tali monaſterio glo. & Doct. in d. auth. ingreſſi. & Iaſon. in auth. ſi qua mulier. in fin. C. de ſacroſ. Eccl. conſequens eſt, quòd egreſſus monaſterium ipſe ea ſibi retinebit, cum Epiſcopatu, argum. not. Docto. ibi & Salicet.

Quæ vera ſunt in bonis, quæ ad eum ſpectabāt ante profeſſionem, ſed ſi poſt profeſſionem incœperint ad eum pertinere ex delatione hæreditatis ex teſtamē
10 to, vel ab inteſtato, Epiſcopus dominus non erit ipſorum, ſed Eccleſia. gl. in cap. quia tua. 12. q. 1. videtur tex. & glo. in c. ſtatutum. 18. q. 1. & ideo teſtari non poterit de eis, niſi de licentia Papę, ſicut dicemus de Monacho facto Cardinali, qn̄ de Cardinalibus agendum erit.

Inter Neophytos etiam eſt dicendus ille, qui de laico ſtatim vult fieri canonicus; nam hoc fieri non poteſt, c. in Eccleſia. de Inſtit. poſſet tamē aliquam ſimplicem præbendam obtinere, de ſententia. Vinc. & gl. in c. cum M. de conſtitut. vbi Abb. Silu. in verb. Canonicus. & eſt ratio, quia non ſic eſt difficilis tranſitus à laicali ſtatu ad clericalem vitam, vel etiā ad clauſtralem religionem, cum in tali tranſitu non requiratur perfecta charitas: ſed ſufficit incipiēs. S. Thom. quodl. 5. artic. 21. Sed in tranſitu ad dignitates videtur eſſe opus aliquanto maiori charitate: ſed & ob hoc impedimentū Neophytorum prohibetur laicus effici Vica
11 rius Epiſcopi in ſpiritualibus, quoniam cum diuerſa ꝓfiteri videatur ab ijs, quę in vicariatu gerenda ſunt, ęquum non videtur, vt eccleſiaſticis iurib. ac perſonis præſit. c. in noua. 16. q. 6. & ita oēs Doct. poſt gl. concludunt, in d. c. decernimus. de iud. & in c. contingit. de arbit. & quantauis polleat ſanctimonia, adhuc tamen in ſpiritualib. non poterit deputari, nam nec poterit eſſe procurator clerici, vel ca

nonici ad eligendum.Doct.in d.c.decer
nimus.argum. eorum quæ not. Io.And.
in c.quod alicui. de reg.iu.lib.6. Silu. in
verb.laicus: Quinimmo facilius Epiſco.
pus fieri poteſt, quàm vicarius;nam ſta-
tim atque eſt electus Epiſcopus oportet
eum promoueri , & ſic deſinere eſſe lai-
12 cus,ſi Epiſcopatum adminiſtrare volue
rit,poſtquam acceptauerit;at vicarius ex
eo ſolo,ꝙ eſt vicarius non tenetur deſine
re eſſe laicus,& ſic concludit Philip.Dec.
in d.c.decernimus.col.13.verſic.ſecunda
concluſio , reiecto Barbat.ibi colum.3.
qui contrariũ aſſeruerat.hæc etiam ſcri-
bit Tiraq. de pœnis remitt. cauſa 51.nu.
148.verſic.ſed & de grege: laicum tamẽ
non dicam eum,qui vel minoribus ordi
nibus ſit initiatus,habitu,& tonſura : nã
videtur quaſi in via ad maiores , merito
inter eccleſiaſticas perſonas annumerari
videtur, & ſic ſpiritualibus cauſis poſſet
præfici,arg.Conc.Trid.Seſſ.23.c.6.

De illiteratura defectu.

CAP. XXXII.

1 *Illiteratus quis ſit.*
2 *Illiterato nec prima tonſura danda.*
3 *Illiteratus dicitur reſpectu oneris,quod ſuſcipit.*
Sacerdotio, qua litteratura requiratur,ex Auguſtino.
4 *Ordinibus, qua literatura requiratur, ex Concilio Tridentino.*
5 *Scientia olim charitati ſubiacebat.*
Macedonius anachoreta ſacrarum literarum imperitiſſimus ſacerdotio functus
Antonius anachoreta indoctus;multa tamen ſciebat.
Spiridon Epiſcopus Cypri indoctus
6 *Abbas illiteratus eſſe poteſt, vt & alij monachi.*
Monachus decentis officium non aſſumit.
7 *Monachus bonus, vix facit bonum Clericũ.*
8 *Speculatoris erronea ſententia in conferendis parochialibus.*
9 *Scientia requirẽda reſpectu loci vbi cura exercenda.*
10 *Illiterati valde experti;& practici promoueri poſſunt.*
Sanctulus presbyter fuit,neſciens Elementa literarum,& decem legis præcepta.
Ioannes Aegyptius Anachoreta, illiteratus multa eruditionis.
Antonius ſacras ſcripturas ſine lectione nouerat.
Didymus puer cæcus factus omnes ſcientias didicit auribus.
Seruulus literarum penitus ignarus, ſacram ſcripturam exactè didicit.
Illiteratus ordinatus deponi debet.
11 *Illiteratus eſt ordinis capax.*
12 *Baptiſmus reddit maſculum capacem omnis alterius characteris.*
13 *Illiteratura defectus omnino eſt indiſpenſabilis.*
Vicarius non poteſt eſſe excuſator, ſed coadiutor.
14 *Illiteratus in vno idiomate, poteſt promoueri ad illud beneficium,in quo vnũ nouit idioma,& illud exercebit,et in altero deſeruiet per vicarium ſcientem.*
13 *Illiteratus ſemel admiſſus, alia tamen vice poteſt reprobari.*
Parochus qui priore in parochia male ſe geſſit non eſt facile ad aliam transferendus.

AD eos, qui vel ob ætatem , vel
inexperientiam ordinibus ſa-
cris indigni ſunt proxime ac-
cedit quicumque illiteratus eſt: Illitera-
1 tum eum accipimus nõ ſolum,qui anal-
phabetus eſt,ſed etiam,qui prima gram
matices rudimenta non didicit,exempli
gratia, ſi Donatum nõ didicerit,vt olim
Epiſcopus Calinen.de quo in c.fi.de ętа.
& qualit.vbi Abb.docet praxim proban
di illiteraturam,& ſcientiæ defectum .
Iſti igitur irregulares ſunt,d.c.fi.Spec.in
tit.de diſpen.§.iuxta.verſi. & ſcias quòd
eſt: nam promoueri non poſſunt;& pro-
moti ſunt deijciendi.d.c.fi. & diſt.38.c.
omnes.& 36.c.illiteratos. numquam.n.
ſunt ordinandi. Inno. in c. cum in cun-
ctis. de elect. quandoquidem, qui vult
promo-

promoueri litteras callere oportet, tota diſt. 36. 37. & 38. & c. ſic viue. 16. q. 1. nā
2 nec prima quidem tonſura eſt danda illiterato. c. vlt. de temp. ord. lib. 6.

Quanta vero ſcientia, ac litteratura requiratur in ordinandis iudicandum eſt, pro ratione ordinū, dignitatum, ac one-
3 ris ſuſcepti. c. cum eccleſia. de elec. Inno. in d. c. cum in cunctis. In ſuſcipiendo ſacerdotio ex S. Auguſtini præſcripto hęc ſunt neceſſaria, ſ. vt de ſacramentis plenā habeat cognitionem; lectionum, & antiphonarum ordinē bene nouerit, baptiſmi tempora, canones pœnitentiales, pſalterium, feſtiuitatum omnium homilias didicerit ita, quòd ſi vel vnum, ex prædictis ignorauerit, vix ſacerdotis nomen illi congruere putet. c. quod ipſis. diſt. 38. ſed hodie ex Conc. Trid. Seſſ. 23. per ſingulos ordines, magis explicate definitū eſt: Tonſura etenim non niſi chriſmate confirmatis, & fidei rudimenta, & legere, ac ſcribere ſcientibus confertur ibid. ca. 4. Minores uero uſque ad acolythatū, non conferuntur, niſi latinam linguam intelligentibus, ibid. cap. undecima, poſt redditum teſtimonium de litteratura, ac morib. per parochum, & ſcholæ magiſtrum, ibid. c. 5. Maiores uero ſacri nō cōferuntur, niſi ijs, qui probe uerſati ſint in minorib. ac de ijs bene inſtructi ſint, quæ exercēdo ordini quem ſuſcipiunt, cōueniunt, ibid. c. 13. Preſbyteratus uero ei ſoli cōceditur, qui docere poſſit populum ea, quæ ad ſalutem neceſſarium eſt ſcire, ibid. cap. 14. Epiſcopatus autē, ut olim nō poterat dari, niſi ei, qui utrūque teſtamentum ſciret, ut per ſacrā ſcripturam, & ſuos poſſet edocere, & alienos cōfutare, c. omnes. diſt. 38. cum iudex ſit animarum. c. de perſona. 1 1. q. 1. ita hodie ex Conc. Trid. Doctor, aut licētiatus magiſter in Theologia, uel iure canonico eſſe debet, aut publico alicuius Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos probatus. Seſſ. 22. c. 2. de ref. ne cæcus cæco ducatum pręſtet. Matt. c. 15. & d. c. quod de ipſis.

Aliquando tamen ad habēdum ſacerdotium, tam ardens in homine charitas eſſe poteſt, ut ſciētiæ uicem ſupplere poſſit, ſi nō ſit penitus inſcius, & illiteratus, c. niſi. de renunt. Priſcis enim temporib. id quādoque permiſſum fuit, ut charitas ſcientiæ præponderaret; ſperandum. n. uidebatur, ut qui plurimum diligeret, etiam in ſcientijs proficere plurimū poſ-
5 ſet, gl. in diſt. 52. cap. ſollicitudo. ſanctus enim Flauianus Eps Macedonicū Anachoretam ad ſacerdotium promouit, uirum cuiuſuis diſciplinæ expertem, in locis agreſtibus educatum, & in uerticibus montium, ſimplicem, ſacrarumque litterarum imperitiſſimum. ſed quia in eo ſumma uigebat charitas, ob id eum promouerat, ut ſcribit Theodoret. in Philotheo in uita Macedonij, & Lipom. uit. S. Tho. ſecundo: An non etiam ſacerdotio fuiſſet dignus. S. Antonius Anachoreta ob ſummam charitatem? quem fuiſſe indoctum probat Auguſt. lib. 1. de do ctri. Chriſt. in prologo, eumque ſine ulla ſcientia litterarum ſcripturas diuinas, & memoriter audiendo tenuiſſe, & prudēter cogitando intellexiſſe atteſtatur; ſed & Caſſiod. hiſtor. tripart. lib. 1. c. 11. probat eum neq; ſciſſe litteras, neq; mirari eas, inuētorem earum tamē collaudaſſe: Spiridon quoq; uir ruſticus Cypri Eps, ouium cuſtos fuit, dū epiſcopatum adminiſtraret, de quo plura Caſſiodor. hiſt. tripart. lib. 1. cap. 10.

Vt ergo charitas ſcientiæ præponderet, præcipue uerum eſt in Monacho, cui
6 plus cōtemplatio congruit, quàm eruditio. nam illiteratus Abbas fieri poteſt;

Panor.

Panormitan. in c.ult.de ætat. & qualita. uerſi.quæro quid.quandoquidem oīs ſere alia irregularitas nil obeſt Abbati, quominus & eligi,& electus adminiſtrare prælaturam poſſit. Specul.in tit.de diſpenſat.§.iuxta. uerſic. Abbas autem, & dicemus cum de monachis agendum erit: Monachus præterea docentis officium non aſſumit, unde illi ſcientia non eſt opus;plāgentis etenim onus tantum ſubit, c.monachus non docentis, 16.q. 1.& 7.q.1.c.hoc nequaquam: quamobrem Ioannes gloſſator in d.diſt.16.q.1. dicere conſueuerat,bonitatē ſine litteratura ſufficere ī monacho, ut retulit Silu. in uerb.clericus 2.in princip.unde prouerbio datus eſt locus,monachus bonus uix facit bonum clericum,c.legi.16.q.1.
7 Speculat.in c.ſciant.nu.5.de elect.lib.6. quæ intelligenda ſunt in regulari forſan Anachoreta,& omnino ſolitario,alioqui hodie omnes regulares per Epiſcopum ſuper ſcientia ſunt diligenter examinandi,in ſuſcipiendis ordinib.Concil.Trid. Seſſ.23.cap.12.

Ex quib. apparet quantum errauerit Specul.in cap.licet canon,numer.35.de
8 elect.lib.6.qui putabat beneficia, etiam curata facilius conferri debere, eo quia plerumque cauſam adferunt,ut quis ipſorum prouentuū auxilio, in doctrina, ac ſcientia proficiat,& ſic ponebat beneficia curata præuia eſſe ad ſcientiam, cū potius ſcientia debeat præuia eſſe ad beneficia,præſertim curata.De clericorum ſcientia,multa congerit Alberic.in uerb. ſcientia.

9 Eſt etiam habenda ratio loci, in quo quis ſacerdotio fungi debet: nam ruri non admodum doctus,aptus fuerit,præſertim ſilueſtri loco, quo difficile accedet,q̄ litteras pollet; qualis etenim grex talis & paſtor;qualis populus, ſic & ſacerdos.Iſaię c.24.propterea urgente neceſſitate,quando idonei non reperiūtur, admittuntur etiam minus idonei,tex.& glo. diſtinct.55. cap.priſcis. & diſtinct. 57.c.primo. ibi,raritas hominum, cum glo.idem eſt in Epiſcopo: nam etſi non præcellat,ſit tamen litteraturæ competentis, pro ratione loci ſilueſtris, poterit iure diſpenſatione Apoſtolica admitti. Nam S. Auguſtinus Coepiſcopum habuit,quem dicit in uilla natum, in uilla enutritum,& non multa lectionis eruditum ſcientia;ſed Deo amicum, & quòd ab eo multa acute dicta ipſe didicerit, cum admiratione, & tamen Epiſcopus erat,ut ſcribit Poſſidon.in ipſius Aug.uita non longe à calce operis:alioqui uero minus literati numquam ſunt ad Epiſcopatum admittendi.Hug.in d.cap.omnes.diſt.35.

Inter illiteratos non conſtituendi ſunt ij,qui cum literas multas non didicerint,quodam tamen magno uſu, omnia probe norunt,quę ad miniſteria per-
10 tinere uideantur;nam ij promoueri poſſunt ex ſententia Abb. in cap. ultim.de ætat.& qualit. qui alios ita ſentientes refert. Nam Sanctulus preſbyter miraculis clariſſimus, elementa literarum non bene nouerat, nec legis decem præcepta: attamen preſbyter erat, & ut dicit Gregorius de eo, quia plenitudo legis eſt charitas, legem totam in Dei ac proximi dilectione ſeruauit, & quod foris in cognitione non nouerat, ei intus uiuebat in amore. Gregor.dialog.libro3. cap.trenteſimo ſeptimo. Quin & hiſt.tripartit.lib.8.cap. primo. refert Ioannem Ægyptium Anachoretam, pleraque legis dogmata nouiſſe, nullo ex codice, quicquid enim ſemel mente perceperat, hoc ſub ueritate retinebat; ſed & Antonius, de quo ſupra diximus, teſte Aug.

ſacras ſcripturas nouit, & intellexit, ſine librorũ lectione: parui enim refert oculis,an auribus litteras haurias, ut de Didymo Alexandrino oīum ſcientiarum peritiſſimo narratur, qui puer cæcus factus,omnia uolumina aurib. audiuit, & ingẽtia ipſe dictauit. S. Hieron. in catal. ſcript. Eccle. ſicut & Seruulus paralyticus,cum literas funditus ignoraret,ſacrã tamen ſcripturam didicit, alijs ipſo audiente legentibus, ut ſcribit Gregor.homil.15.ex 40.

Illiteratus igitur ordinatus abſtinere debet;at ſi ſe ordinum executioni commiſcuerit, quia contra ſanctorum patrũ decreta facit,grauiter delinquit, & deponendus eſt,diſt. 51.c.qui in aliquo. nam adminiſtrationem interdixit illiteratis expreſſim Fabian I.in 3.epiſtol. ad Hilarium;ergo cõtraueniendo uidetur nouã incurrere cenſurã.Eſt tamen illud uerũ,

11 quòd illiteratus eſt ordinũ capax,etſi litterarum ſcientia uideatur de ſubſtantia ordinis gl.per illum tex.in d.c.omnes.in uerb.ſubſtantia, tñ uerius eſt,ut non impediat characteris impreſſionem,ſed ſolam ordinis executionẽ.Alberi. in uerb. ordo 3.paulo ante fin. Summ.Conf. de prud.ordin.q.3.Hoſt.in ſum.de ætat. ordin.uerſ.ſed numquid, Raym.de prud. ordin.uerſ.ſed numquid laicus: ea rõne quòd baptiſmus reddit habilẽ ad ſuſceptionẽ cu uſcumq; characteris ſacramẽtalis.Idem Archid.in d.c.oẽs.poſt Hug. Nec obſtat gl.in d.uerb.ſubſtantia, quia

12 nõ intelligitur quòd ſit de eſſentia ordinis;ſed executionis, qm̃ ſine literis exerceri ordo non põt,ut ibid.Arch.& Hug. & pro hac opinione uidet tex.in d.c.qui in aliquo: ubi illiteratis depoſitionẽ cõminatur;quod indicat characterem fuiſſe impreſſum,ut uerbum depoſitionis recte congruat illi loco.

Hic autem defectus omnino indiſpẽſabilis eſt Innoc.in c.dilectus.de tempo. ordin.quia litteratura requiritur de iure

13 diuino.Card.de Turrecrem.in cap.ſi in laicis.diſt.38.nec ulla diſpenſatio(à quocumque emanet) ualere poteſt, quia negligi poſſe ſcribit Fel in c.inquiſitionis. de ſentent. excommunic. Diaz in praxi canonica.in uer. illiterati.c.18.nec ualet illa ratio, quòd illiteratus poteſt excuſari,si uicarium ſcientem habeat, nam uicarij non poſſunt eſſe excuſatores Rectorum,ſed coadiutores. Diaz in praxi Canonica in uerb.officialis, c.2. Propterea ille ſolus inſcius excuſari poteſt, qui ob feruẽtem charitatem eſt habitus dignus beneficio; nam tunc in ijs rebus, in quibus eſt opus ſcientia, poterit uti adminiculo uicarij.Silu. in uerb.clericus. 2.circa princ. & id expreſſim ſtatui uidetur Concil.Trid Seſſio.21.c.6. quod procedit in iam promotis, alioqui nõdum ꝓmoti prætextu idonei uicarij, non ſunt admittendi. Silu.ubi ſupra. Vno tamen caſu illiteratus promoueri poteſt, etiam ſub ꝓtextu idonei uicarij, ſi uidelicet ea-

14 dem diœceſis uarijs ritib. & linguis diuiſa ſit, ut litteratura in una ſufficere nõ poſſit in alia; si nouerit præcipuam linguam, uel idioma admitti poteſt, ut in alio ritu, uel idiomate per idoneum uicarium deſeruiat, tex.in c.quoniam. de offic.iud.ord.

Illa autem quæſtio non eſt omittẽda, si quis illiteratus ad beneficia ſemel ſit admiſſus, poſtea uelit ad aliud transferri,num prior illa admiſſio, & approbatio ſufficiet,ut transferri poſſit.hæc quæſtio olim in Rom. Curia diſputata fuit in iudicio,ut narrat Alberic. in uerb.ordinatus à non Epiſcopo; quo loco refert Oldradum de ea diſputaſſe in q.13.concludendo illum ſecunda uice repellendum,

dum, non obſtante prima admiſſione; remittit ad Innoc.in c.accepimus. per illum tex.de ætat.& qualit.& de hac re caſus clarus per gl.in c.cum ſecundum.de præbend.in uerb.liceat: cui rei adſtipulatur,quod tradit Abb.in cap.fin. de ęta. & qualit.de prælato,qui beneficium cõtulit adoleſcenti, quem doctum putabat,an reuocare poſſit collationem? uide eum ibi, & Silu.in uerb.beneficium ſecundo,q.7.multa enim colligi illinc poſſunt ad hanc quæſtionem facientia. Sed hæc uera ſunt in eo, qui cum illiteratus eſſet,ſine cauſæ cognitione ad beneficia admiſſus fuit,at ſi præuio examine, periculo facto, de eius ſcientia trãsferendus ſit,ad alia æqualia beneficia, ſufficiet eũ ſemel fuiſſe approbatum.& ita obſeruat ſtylus, niſi agatur de præiudicio concurſus; nam tunc toties erit reiterandũ examen, quot erunt concurſus.Si etenim in priori parochia minus prudẽter,aut minus digne ſeſe geſſiſſet,nõ eſſet ad poſteriorem admittendus, prætextu prioris approbationis,& ita conſtituit Reuerendiſſ.Otho Card.Auguſtan.in ſynodalib. ſuis conſtitutionibus.

De Bigamiæ irregularitate.

CAP. XXXIII.

1 *Vxoris unius uir quomodo intelligatur.*
2 *Lutheraniſmus eſt,ſacerdoti uxorem concedere ducendam.*
Bigamus eſt, qui plures uxores expertus eſt.
Matrimoniorum multiplicatio ſucceſſiua non eſt peccatum.
3 *Bigamus quot modis accipiatur.*
4 *Bigamus eſt, qui unam ſed uitiatam uxorem duxit.*
Viduam ducens Bigamus eſt.
5 *Bigamus non eſt, qui duxit quam prius ipſe uitiarit.*
6 *Bigamus eſt qui duxit uirginem, ſed poſtea uitiatam cognouit.*
7 *In irregularitate factum non uoluntas inſpicitur.*
A Bigamia non excuſatur maritus, qui ad mandatum Iudicis cognouit uxorem ſuam ab alio uitiatam.
Bigamus dicitur & is,qui poſt uotum caſtitatis uirginem uxorem duxit.
8 *Monachus poſt uotum ducens publice uxorẽ, pro hæretico inquiri poteſt.*
9 *Bigamus eſt etiam is, qui duxit in uxorem eam quæ,etſi uirgo eſt,uotum caſtitatis emiſerat.*
10 *Bigamia non inducitur fornicando cum uidua.*
Bigamia non inducitur ex multiplicatis concubinis.
11 *Bigamus non eſt, qui primum ducens cum ea non conſummans, ſuperinducit ſecundã, eſt tamen puniendus.*
Vxores plures ſimul retinens infamis,& quaſi hæreticus puniendus
12 *Bigamus non eſt,qui uxori ſuperinduxit concubinam.*
13 *Bigamus non eſt qui contraxit cum muliere ſexum mutante, ſi illa dimiſſa tranſeat ad aliam.*
Bigamus eſt ordinis,& characteris capax
Bigamus premotus nullo modo poteſt admitti ut aſcendat
14 *Bigamiæ defectum ſolus Papa diſpenſat.*
15 *Verbum Pontifex, & Epiſcopis conuenit.*
Pontifex ſummus, & minor etiam ethnicis fuit.
Lucius Papa diſpenſauit ſuper Bigamia cum Archiepiſcopo Panormitano.
Ioãnes de Lignano fuiſſet Card niſi Bigamia obſtitiſſet.
In Cardinalibus promouendis Papa ſolent dare uerba generalia.
Tobias non fuit Bigamus, licet uxor ſeptem uiros habuiſſet.
15 *Bigamus uiginti duarum uxorum ſub Damaſo Papa.*

Beatus Paulus Apoſtolus 1. ad Timor.c.3. iubet, ne quis ad Dei miniſterium accedat, niſi fuerit unius tantum uxoris uir,ideſt ſi coniugatus aliquando fuerit,
1 ſemel tantum, & cum uirgine. Nã non

propterea excludit eos, qui nullam omnino duxerint; illud enim uerbũ(vnius) opponit pluribus, ſ. ut qui plures quàm unam duxerint, excludantur, non autem ij, qui nullam omnino; alioquin iuſſiſſet unam omnino uxorem ſacerdotibus eſſe ducendam, quod olet impium lutheranismũ; & aduerſaretur conſilio, quod ipſe Paulus nobis præbet 1. ad Corinth. cap. 7. Concluditur ergo, uel nullius uxoris uirum fuiſſe, uel unius tantum; & ita declaratur per Innocentium I. in epiſtola 3. cap. 1. habetur in c. propoſuiſti. 82. diſtinct. & cap. 1. diſt. 26. cum glo. ſi uero plures quis uxores ſit expertus, quaſi bigamus ab ordinibus excludi debet, ex præcepto hoc apoſtolico; non enim poteſt eſſe uiduitatis, ac continentię adhortator, qui coniugia ipſe frequẽtarit. Ambroſius lib. de officijs lib. 1. cap. 50. habetur in c. una. uerſic. quod culpæ. diſtin. 26. Spec. in titu. de diſpenſatio. ſ. iuxta. uerſ. defectus. nec ideo putãdum eſt peccatum eſſe in multiplicatione coniugij. Tabien. in uerb. impedimentum feriarum. q. 3. S. Thom. 4. diſtinct. 42. Conc. Florent. decret. 10. ſed id fit tantum ob ſacerdotij dignitatem, atque honeſtatẽ. Ambroſ. in Epiſt. ad Vercellen. cap. qui ſine. 26. diſtinct. & 28. quæſt. 3. cap. acutius. Vnde iure merito, qui plures quàm unam eſt expertus, prærogatiua ſacerdotij eſt indignus, ut ibidem, & Auguſt. lib. de dogmat. Eccleſiaſt. c. 72. uerum quia Bigamum iam nominauimus, uidetur

2 (margin, beside "tanismũ")

3 prius hoc indagandum quid ſit bigamus: ille enim, qui cum pluribus fornicatur, non eſt bigamus, quia in coniunctione ſoluta, nulla põt eſſe aptitudo ſignificans unionem Eccleſiæ ad Chriſtum, quæ ſignificatur per ſacramentum ſponſi & ſponſæ in matrimonio. S. Thom. 4. diſt. 27. quæſt. 1. articu. 4. Propterea ſi tale ſacramentum matrimonij multiplicetur de iure, uel de facto, ſiue ſimul, ſiue ſucceſſiue, ſecuta admixtione carnis, impeditur ſignificatio unitatis, quæ requiritur ad ſignificandam unitatem coniunctionis eccleſiæ & Chriſti per ſacerdotium: unde ſuper tali defectu non bene congruit ordo, uel ordinis ſacramentum, quod nullũ debet habere defectũ.

Ideo ille, qui duas ſimul habet uxores, uel unam de facto, alteram de iure, uel duas ſucceſſiue, quibus omnibus ſit in carne copulatus, dicitur uere, & proprie bigamus: colligitur ex S. Thom. loco ſupra citato, & ſuper Epiſto. ad Hebræos, c. 11. idem erit ſi quis unam ante baptiſmum duxerit, alterã poſt, ut tradit Inno. Papa in Epiſtola 24. ad ſynodum Toletan. cap. 6.

Altera eſt bigamia interpretatiua, cũ uir unam tm̃ uxorem habuit, non uirginem, i. uitiatam ab altero per fornicationem, aut matrimonium: nam illa uxoris corruptio reddit hunc uirum irregularem, cum tñ ipſe uir cum plurib. mulierib. etiam corruptis fornicando, non fieret irregularis ex capite bigamiæ: eſt autem ratio quòd uxor corrupta faciat irregularem ſuum uirum: quia corruptio carnis facta, etiam extra matrimonium, nullum defectum ponit in ſacramento ex parte eius, in quo eſt corruptio; ſed ex parte alterius, quia conſenſus contrahentis matrimonium non cadit ſuper ſeipſum, ſed ſupra alterum, ideo cum corruptio, & indiſpoſitio iſtius unitatis matrimonij, ex parte mulieris, transferat imperfectionem in uirum, merito in uiro reſidet hic defectus, & fit irregularis, reſpectu habito ad corruptionem uxoris; ſua uero corruptio extra matrimonium non obeſt ſibi, quia non agimus de uniendo ſeipſum ſibi, ſed de uniendo

do ipſum alteri, ſcilicet uxori, quæ per
talem uiri corruptionem etiam ſimplici
ter fornicariam, ipſa uxor fieret irregu-
laris (ſi de ea hoc poſſet habiliter dici,)
ipſe uero non fieret irregularis; hoc de
mente S.Thom. d.artic.4. Silu.in uerb.
bigamus.

Ex qua ratiocinatione declarãtur om
nes aliæ ſpecies Bigamiæ; nam cum quis
uiduã uxorem ducit, quia ipſa iam alij
prius copulata eſt, non poteſt transferre
unitatis ſignificationem ad maritum, ſe-
quitur, quòd ipſe bigamus habeatur, &
irregularis: nec ad clerum admitti poſ-
ſit, nec quidem ad ordines minores, diſ.
34.cap.ſubdiaconus.Concil.Tridentin.
Seſſ. 23. cap.17. ſi autem admiſſus ſit,
deijcitur, cap.ſi quis uiduam.50. diſtin.
quod intelligo ſi cum ea copuletur, Ioã.
Andr.in addition. ad Specul.in titu. de
diſpenſ. §.iuxta.uerſicul. & ſcias, idem
quoque eſt de ea, quam putauit uirginẽ
eſſe, cum uitiata eſſet: nam diuiſa caro
eius uxoris ponit defectum in marito,
(ut iam diximus) Ideo eſt irregularis,
& bigamus, gl.in cap.nemo ad ſacrum.
diſtinct.32.dicto capit.qui in aliquo. S.
Thom.d.artic.4.

Hoc autem non procedit in eo mari-
to, qui duxit uxorem eam, quam ipſe an
5 tea uitiauerat, quia non diuiſa fuit caro
in multos.S.Thom.d.art.4.Et licet gl.in
d.c.nemo ad ſacrum. & in c.maritum.
diſt.33.uideatur ſentire contrarium; ta-
men auctoritati.S.Thom. magis eſt cre-
dendum, quam etiam celeberrimi cano-
niſtæ ſequuntur, uidelicet hunc non eſſe
bigamum. Cardin.Zabarel.in c.tanta.q.
ult.qui fil.ſint legit.in nouiſſimis ſcriptis
reiecta opinione.Hoſt.qui etiam contra-
rium ſenſerat; ſentit idem cum S. Tho.
etiam Silu.in uerb.bigamus.circa princ.
gl.& Abb.in c.ſane.de bigam.

Eadem quoque ratione interpretati-
ua bigamia eſt, ſi uirginem quidem quis
6 duxerit, ſed poſtea adulterata eſt, nam ſi
maritus ſiue ignorãs, ſiue ſciens rurſum
ei commiſceatur, fit & bigamus, & irre-
gularis, c.ſi cuius. & c.ſi laici.diſt.34. S.
Thom.d.artic.4. nec ſolum hoc uerum
eſt, ſi uolens ipſa ſit adulterata, ſed etiam
ſi inuita, & per uim; nam etſi uim paſſa
adultera non ſit, c.illæ.32.q.5.& cap.de-
7 ſponſatas. 27.quæſt.2. tamen quia in ir-
regularitate factum inſpicitur, non uo-
luntas, maritus ei poſtea copulatus, fit bi
gamus, ſicut uirgo uim paſſa non eſt cõ-
ſecranda, ut alias tractantes de moniali-
bus diximus.

Eſt quoque bigamus ille, qui eſt cõſti
tutus in matrimonio litigioſo, & ad man
datum iudicis cogitur reddere debitũ
uxori ab alio cognitæ, ſiue in matrimo-
nio, ſiue in adulterio: nam nõ excuſatur
hic maritus prætextu mandati iudicis,
quin fiat irregularis. Abb.in cap.ſi uir.de
adult.per tex.in cap.2.de bigam.Silu.in
uerb.bigamus.circa princ.

Sed & ille, qui uotum caſtitatis emi-
ſit, ſi poſtea matrimonium contrahat,
etiam cum uirgine præuaricator eſt, &
bigamus; & adeo irregularis, quòd nec
per Epiſcopum diſpenſari poteſt ad or-
dines, cap.quotquot. uigeſimaſeptima.
quæſt. 1. Quinimmo ſi monachus ſit,
qui extra clauſtrum egreditur poſt uo-
tum caſtitatis, & publice uxorem ducat
non ſolum ut bigamus, ſed ut hæreticus
eſt irregularis. Bald. in l.nemo clericus.
8 C.de ſacroſ.eccleſ.

Ille quoque erit irregularis, qui duxe-
rit uxorem eam, quæ uotum caſtitatis
emiſerat, cum ipſe non uouiſſet, nam
quodammodo ipſa uxor eſt bigama, &
ipſe bigamam duxiſſet uidetur d. capit.
quotquot.

Qua ratione clerici in ſacris ordinib. conſtituti, qui more nuptiali ſecūdas in contubernium ſibi mulierculas adiūxerunt,licet in ueritate bigami non ſint,tamen adeo irregulares cenſentur, ut cum eis tamquam cum bigamis non liceat diſpenſari,uti expreſſim ſcripſit Innoc.III. ad Vratizlauienſem Epiſcopum.

Eſt autem illud adnotandum , quòd nulla irregularitas contrahitur ex ſola animorum cōiunctione; nec ex ſola corporum commixtione.Hoſt.in d.c.tanta, quem referendo ſequitur ibi Zab. in d. ult.q. propterea ſola fornicatio cum uidua, non inducit irregularitatē bigamię,
10 ſicut nec fornicatio cum multis, tradit Io.de Fauen. antiquiſſ. decretorum gloſſator in d.c.ſi quis uiduam.quo loco irridet contrarium ſentientes;nam nec multæ concubinæ faciunt Bigamiam, ut qs ex eo fiat irregularis , c.quo circa. de bigam.ſicut nec iterata contractio matrimonij nulla copula,uel conſummatione ſequuta;nam ſi cum arcta contraxeris, à qua poſtea ſolutus,aliam ducas,non efficeris irregularis, quia nulla apparet carnis diuiſio, idem ſi quacumque ratione fuerit ſequuta ſeparatio prioris matrimonij ante conſummationem,c.debitū. de bigam.& diſt.34.c.Valentino.

Sed & ille, qui uiuēte ea,cum qua cōtraxit,ante conſummationem ducit ſe-
11 cundam,cū qua conſummat,licet nō ſit bigamus,ut per Abb.in d.c.debitum, & in c.2.de conuer.coniug.ult.not.& text. in d.c.Valentino; tamen quia per iterationem matrimonij incurrit infamiam, & puniendus eſt, excludi debet ab ordinibus,ſicut è cōtra ſi primum matrimonium cōſummauerit, & ſecūdam ſuperinduxerit,cum qua tñ non cōſummauerit,nō eſt quidem bigamus, ſed quia infamia notatur,& iudicio punitur,irregularis efficitur, pœnæ autē canonicæ iſtorū,qui ſimul plures ducunt uxores ſunt multę,de quib.in c.nuper,& ibi p Doct. de biga. præcipua eſt quòd poteſt procedi aduerſus eos,tamquam hęreticos , ut tradit Dominic.poſt Lap.in c.accuſatus. §.ſane. de hæreticis. lib.6. & habetur in Iudiciali inquiſitorum , in uerb. hæreticus,num.12. Propterea ille,qui uxori cō
12 cubinam ſuperinduxit bigamus nō eſt: c.fraternitatis. diſt.34.& ibi glo.Tamen quia quaſi publici fornicatores iſti putātur, ſunt ab ordinibus repellendi,uel nō niſi poſt correctionem, diſpēſatione obtēta,arg.d.c.fraternitatis.ibi,conceſſiſſe; ſolus enim diaconatus uix illis conceditur,& ex cauſa,ut ibid.

Hìc congruit illa quæſtio ſi quis duxerit in uxorem puellam,quæ in ipſo primo tori uſu euaſit in maſculum,ut dixi-
13 mus ſupra c.27.certe & ipſe mihi uidebitur irregularis,& ille cum quo contraxit,ſi uterq; ad alias nuptias tranſeāt,nō quidem ex capite bigamię , quia inter maſculos nō datur locus matrimonio , merito non datur locus etiam bigamię; at propter ſcandalum , ab altari excludi debet ille,qui puellę opus paſſus eſt , pp ſpeciem ſcandaloſam, qua mouetur uulgus uidendo eum altari miniſtrare tamquam uirum,qui diu habitus eſt ꝓ muliere;uir uero non patitur quicquam tale,ideo uerius eſt,eum non effici irregularem,perinde ac ſi fornicatus primum, deinde uxorem ducat , ut paulo ante diximus.

Eſt autem illud ſciendum,omnem bigamum ordinis capacem eſſe ex ſententia Canoniſtarum, & Theologorum.Geminian.in c.altercationis,colum.2.uerſ. quid ſi ordinētur.de bigam.lib.6. remittit ad Archid.diſt.34.c.lector.Spec.in d. tit.de diſpenſat.§.iuxta.uerſ.defectus. &

uerſ.

uerſ.& ſcias.Rota plene de ijs in deciſio. 447.in nouis.circa fin.Ideo ſi ordinetur bigamus character imprimitur,ſed ſi ſine præuia diſpenſatione in ſuſceptis ordinibus adminiſtrauerit, non poterit ad vllum ſuperiorem ordinem aſcendere, c.quicumque pœnitens, diſt.50. intelligendo ſecundum gl.ibi,etiam ſi in minoribus adminiſtrauerit.

In hoc igitur bigamiæ impedimento ſolus Papa diſpenſat,ad ordines obtinē-
14 dos, vel obtentos exercendos, q̄m cum ſit apoſtolicum præceptum,1.ad Timo. c.3. iure merito Papæ auctoritas requiritur,qui cum ſit Apoſtolo in poteſtate ſuperior,poterit ex cauſa cōtra illum diſpenſare.Rot.d.deciſ.447. in nouis, vbi fuſius de bigamiæ diſpenſatione tractatur,S.Thom.d.diſt.37.art 4.& quodl.4. artic.13. Et tamerſi Gelaſius Papa dicat ad Pontificem non pertinere ius diſpenſandi ſuper bigamia, vt c.non confidat. diſt.50. Tamen illud verbum Pontifex, pro Epiſcopo accipitur,vt ibi per Archi. & Hug. Eſt enim Summus Pontifex, & minor, vt apud ethnicos quoque Pontifices ſummi à minoribus diſtinguebātur in iuriſdictione,ſcribit Macrob.Saturn. lib.1.cap.15.

Eſt autem perquàm difficilis omnis bigamiæ diſpenſatio,c.ſi ſubdiaconus.& c.Lector.diſt.34 Lucius tamen Papa cū Archiepiſcopo Panormitano bigamo diſpenſaſſe fertur, gl.in d.c.lector.vnde facilius cum bigamo diſpenſari aliquando contingit,quàm cum pęnitente,c.placuit.vt pœnitentes, vbi glo.diſt.50. Propterea Ioannes de Lignano vir vndequaque doctiſſimus,niſi bigamia obſtitiſſet, à Clemēte V.Pontifice Maximo ad Cardinalatum promotus fuiſſet, vt ipſe idē refert ſe de ore ipſius Clementis audiſſe in cap.poſtulaſti.de reſcrip.quamquam Anto.de Butr.in c.ſanc.de conuerſ.coniug.hoc Lignani impedimentum nō ad bigamiā referat,ſed ad viuentem adhuc vxorem,nomine Nouellam,Ioannis Andreæ filiam, cui nulla ratione perſuaderi potuit,vt religionē ſubiret, vt vir eius Lignanus Cardinal. promoueri poſſet, iuxta formam d.c.ſane.&c.vxoratus.de cōuerſ.coniug. Propterea bene dicit ibi, quod plerumq; Pontifices,vt lenius excuſent,quòd nollent agere,cauſas prætēdunt, pars enim beneficij eſt lenis excuſatio: ideo in Cardinalib. promouendis ſolent dare verba generalia,vt ſcribit Felin.in c.ad audientiam. de præſcr.col.1. Iacob.hæc eadem refert in tract.de Concil.lib.2.art.ſecundo.titu.de vocand.ad Concil. circa fi. uerſ. & hanc partem reperio.

Poſſet autem tot multiplicari connubijs bigamia,ut nulla omnino expectanda foret diſpenſatio,quemadmodum in Tobia minore,qui etſi unam duxerit, tamē quia ea ſeptem viros habuerat,octigamus ipſe putari poſſet, ſed verius ille bigamus non fuit,quia cum nemine illa matrimonium cōſummauerat, unde iure merito ex rationibus ſupradictis bigamia nata non eſt, & ideo cum virginem duxiſſet irregularis non potuit eſſe, nec bigamus,Tobiæ c.6.Illi vero qui tot cōmiſcentur connubijs, nō ſolum Poligami putādi ſunt, ſed quadam ratione infames, cuiuſmodi Diuus Hieronymus narrat ſub Damaſo Papa hominem Romæ vigeties vxorem duxiſſe,& omnibus ſuperſtitem fuiſſe; rurſum & mulierem extitiſſe eodē tempore narrat, quę duos ſupra viginti viros habuerat prædefunctos;Hos inter ſe matrimonio iungi cōtigerat,Romæq; magna expectatio orta eſt,uter ipſorum pręmoreretur,cumque præmortua fuiſſet uxor, populus coegit

uirum à lugubri funere abſtinere, quinimmo lauro coronatus, palma in manib. tamquam uictor funus ſequi iuſſus eſt. S.Hieronymus tract.3.parte 3.epiſt.26. Tiraquel.lib.de legib.connubialib.Boer. deciſio 186.in fin. quis ergo hunc negabit infamem eſſe, & omni honore indignum?

De Vxoratorum irregularitate.

CAP. XXXIIII.

Altari, qui ſeruit perpetuam debet ſeruare continentiam.

Subdiaconis continentiam iuſſit Gregorius.

1 *Diaconi etiam Apoſtolorum temporibus abſtinebant ab uxoribus.*

Eſſai uxores ducere recuſabant.

Mulier zelotypa eſt, & ſui nimium amans.

Vxoratus promoueri non poteſt; nec ad minores, nec ad quodlibet beneficium; nec ad tonſuram.

Vxoratus habens minores in habitu; & tonſura deſeruiens alicui eccleſia; pro eccleſiaſtica perſona habetur.

Vxoratus promotus per ſubreptionem characterem ſuſcipit, ſed nec tonſuram exercere poteſt.

Vxoratus uxore renitente promotus ad ſacros tenetur uxori debitum reddere; non autem tenetur ad habitum.

Ioannes de Lignano fuiſſet Cardinalis ſi uxor conſenſiſſet.

2 *Vxoratus non poteſt fieri Epiſcopus, uel Cardinalis, niſi uxor intra moniales voueat.*

Epiſcopi multi promoti uxore in ſeculo permanente.

Vrbicus Aruerniorum Epiſcopus uxori rurſum copulatus, pœnitentiam multam peregit.

Franciſcus Remolinus uxoratus, fuit Card. dũ illa in monaſterio uiueret.

3 *Papa vxoratus, quid facere debeat circa vxorem.*

4 *Vxoratus non dicitur quis, ſi ante conſummationem tranſit ad religionem ipſe, vel uxor, ſecus ſi tranſeat ad ſacros ordines.*

Clericus in ſacris repetitus ab uxore, ſi prolem gignat numquam diſpenſabitur, ut ad altiores aſcendat.

Vxoratus etiam occultus, etiam ad ſimplicia eſt inhabilis.

5 *Clericus beneficiatus, qui uxorem ducit perdit beneficium, etiam ſimplex, etiã ſi uxor ingrediatur monaſterium, & fit irregularis.*

6 *Vouens aliquam ducere in vxorem, non prohibetur ingredi religionem, dummodo contrahat per verba de præſenti, & non conſummat.*

7 *Vxoratus etiam dicitur, qui ita contraxit, ut ad tempus contrahere intenderet.*

Papa non poteſt impoſſibilia, ideſt, ut matrimonium quod uere eſt deſinat eſſe temporis curſu.

Maritus, & vxor poſſunt concordare, quòd habita prole vterque ingrediatur religionem.

8 *Vxoratus non poteſt eſſe vicarius Epiſcopi in ſpiritualibus.*

Vxoratus magis eſt laicus, quàm Neophytus.

9 *Græcus vxoratus non poteſt obtinere Eccleſiam latinam.*

10 *Græcus vxoratus prolem ſuſcipiens non poteſt ad altiores ordines aſcendere.*

11 *Græcus ſuſcepto ſubdiaconatu, ſi uxorẽ ducat, ad altiores aſcendere non permittitur.*

Græcus contrahens matrimonium poſt ſuſceptũ ordinem actum ualidum facit, quia caſtitatis uotum non fecit.

Græcus Epiſcopus non permittitur retinere uxorem anteductam.

LOnge maior eſt ſacerdotij mũdities in Latinorum, quàm Græcorum ritu; nã ſi quemcumque laicum ab uxore abſtinere ad tempus hortatur S.Paulus, ut orationi uacet. 1. Corin.c.7. multo magis miniſtro altaris ſublimiora pertractãti; & quotidiana neceſſitate ſacris deſeruienti, quotidianam oportet neceſſario ſeruare continentiam. Gregor. ad Petrum ſubdiaconum c. ante triennium. diſt.31.& Beda ſuper Lucã eadem diſt. c.ſacerdotib. quod & diſerte magis explicauit S.Hieronym.contra Iouinianũ, habetur eadem diſt.c.ſi laicus. Primus uero id expreſſe conſtituit Gregorius in ſub-

ſubdiaconatu.28.diſt.c.nullum. Nullũ, inquit, facere ſubdiaconum præſumant Epiſcopi, niſi qui ſe caſte uicturum eſſe promiſerit, quia nullus ad altaris miniſterium accedere debet, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata. hoc ſcribit Ioãnes Diaconus in uita S. Gregorij lib. 2. c. 52. ubi habetur tenor totius Epiſtolæ Gregorij ad Petrum Subdiaconum prædictum: quamquam ante illum repperi apud Leonem I. epiſtol. 82. cap. 4. uxoratos ſubdiaconos effici non poſſe, quod habet etiam epiſt. 90. cap. 3. At in diacono, ac preſbytero, ut ab uxore abſtinerẽt, & Apoſtoli exemplo docuerunt, & poſtea expreſſim ſtatuit Conc. Carthag. II. cap. 2. habetur. diſt. 84. c. cum in præterito. Idem & de Epiſcopis. c. Epiſcopos. diſt. 31. Antea uero, uel etiam nondum promulgato Euangelio, plurimi extiterunt, qui ab uxorib. abſtinere, ad ſacerdotalem munditiem pertinere putauerunt. ſcribit enim Philo Hebræus in apologetico, Eſſæos uxores ducere recuſaſſe, quòd caſtimoniæ ſummopere ſtuderent, atque matrimonio religionis ſocietatem facile diſſolui poſſe ꝓſpexiſſent, quòd mulier ſe ipsã amet, & zelotypia maxime mordeatur ac uiri mores artificio quodam, atq; lenocinio facile poſſit in peius peruertere; ſi uero etiam liberos pariat, quæ prius aſtute faciebat, eo iam audacter, atque aperte aggreditur, omniq; ui regere maritum conatur; quare huic ſocietati uxor inimiciſſima iudicata eſt: hæc ille, quem retulit Euſeb. Pamph. de præparat. Euang. lib. 8. c. 4. de qua re etiam Porphyrius teſtimonium tulit in lib. de abſtinen. à carnibus. 4. Eſſæi, inquit, qui tantam in religione ſunt apud omnes auctoritatẽ conſecuti, omnem uoluptatem aſpernantes, quaſi uitioſam præcipue uxorem non ducebant; non quia matrimonium abominarentur, ſed quia mulierum mores cauendos putarent, ita ille; quem & idẽ Euſeb. retulit. lib. 9. c. 1. ſed & Diuus Hieronymus contra Iouinianum, Priſcos gentiles ſacerdotes, ait, ſtatim atque Deo dicati erant, ſæcularia omnia uſq; adeo deſeruiſſe, ut cognatos, propinquos, liberos, nec uiderent ulterius à die, quo ſeſe Deo deuouiſſent; quæ uerba tranſtulit Speculum ſummorum Pontificum titu. de continent. ſacerdot. cap. 81. Iure igitur merito, reiecto Lutheraniſmo, cœlibatum ſacerdotis ſanctiſſimum eſſe omnes cenſere debent, qui conſentiunt cum catholica, & orthodoxa fide, cum uel ethnici ipſi in ſacerdotio abſolutam caſtitatem prædicarent. Hinc eſt, quòd Alex. III. decreuit nullum coniugatorũ eſſe ſacros ad ordines promouendum, niſi ab uxore continentiam profitente fuerit abſolutus. cap. coniugatus. & cap. uxoratus. de conuerſ. coniug. quod longeantea in ſacerdotio ſtatuerat Concil. Arelaten. II. cap. 2. habetur 28. c. aſſumi. nec à ſolis ſacris excluditur, uerum etiã a minoribus, qui uxorato nullatenus conferri debent, glo. in dicto cap. coniugatus, nec etiam beneficia ſimplicia illi permittenda ſunt, ſed auferẽda. gl. ibi. & eſt tex. in cap. 1. & c. diuerſis fallacijs. de cler. coniug. ut expreſſim tradit Hug. in c. quicumque. 77. diſt. quem potius ſequor quàm Archidiaconum, qui eo loci uidetur permittere, ut uxoratus continentia non promiſſa, poſſit ad minores ordines promoueri, quod nequaquam eſt admittẽdum, præſertum quia Bonif. VIII. Archidiacono poſterior, expſſim id ſua cõſtitutione decreuit. cap. nullus Epiſcopus. de temp. ord. ubi nec ad primam quidem tõſuram uxoratus admitti põt; ſed ſi iam promotus ad minores ordi-

ordines uxorem ducat, ſi habitu, & tonſura utatur inter clericos, pro eccleſiaſtica perſona annumeratur, fori quoq; priuilegio gaudet, ut idem Bonifac. VIII. conſtituit in c. 1. de cler. coniug. lib. 6. qđ hodie intelligendum eſt, ſi certę Eccleſię adſcriptus deſeruiat. Concil. Trid. Seſſ. 23. cap. 6. & cap. 17.

Sed ſi per incuriā Epiſcopi, uel p obreptionem eius, qui coniugium reticuerit, promoueatur ad ordines, uxore caſtitatem non uouente, character quidem ordinis imprimitur, ſed exercere nō poteſt, nec ullum quidem minorum ordinum. Hug. in c. Eps. diſt. 77. quo loco cōcludit exigēdam eſſe uxoris continentiā, tam in minoribus, q̃ in maiorib. uiro cōferendis: Unde ſi etiam minores ſolum ſuſceperit hic uxoratus uxore non uouēte, eos exercere non poterit, quos contra legis prohibitionem acceperit, d. c. nullus.

Sacros uero ordines ſubiens etiā uxore renitente, characterem quidem ſuſcipit, ſed adminiſtrare nō poteſt. S. Tho. 4. diſt. 37. q. 1. tenebitur quoq; uxori debitum reddere; ad habitum uero, uel tonſuram non tenebitur. Alberi. in uerb. ordinatus. 4. at ipſa mortua, non poterit cū alia contrahere, nec ſine diſpēſatione ſuſceptos ordines adminiſtrare, ut fuſius diximus ſup. c. 4. ſi uero muliere conſentiēte, ſed non uouēte, uir ordines ſacros ſuſceperit, adhuc illos exercere non pōt, quia Epi auctoritas requiritur, ut ipſam cogat ad uotum continentię emittendū; quæ ſi nolit, cum poſſit uirum repetere, ipſe ab omni executione abſtinere cogitur: ſed ea mortua, poterit eos ſine ulla diſpenſatione exercere. Abb. in c. placet. de cōuerſ. coniu. uidetur ſentire S. Tho. 4. diſt. 37. q. 1. art. 3. & fuſius diximus d. c. 4. Hinc factum aliqñ eſt, ut uiri alioqui integerrimi ſacris initiati non ſint; ob ſolam vxoris reluctationem; Idque præcipue Ioanni de Lignano viro eruditiſſimo, ac pio contigiſſe compertum eſt, quem Clemens V. ad Cardinalatus apicem prouexiſſet, niſi uxor Nouella Ioannis Andreæ filia, obſtitiſſet, cui nulla ratione perſuaſum eſſe potuit, vt tanto honori viri locum daret; ſcribit Anton. de Butr. in c. ſane. de conuerſ. coniug. quem etiam refert Fely. in c. ad audientiam. de præſcrip. col. 1. Iacobat. tract. de Concil. lib. 2. art. 2. tit. de uocan. ad Concil. circa fi. uerſ. & hanc partem reperio. In maioribus igitur dignitatib. uidelicet Epatu, Cardinalatu, & Pontificatu, ut uxoratus
2 admitti ad eas poſſit, uxor debet omnino religionem ſubire; non enim ſufficit uotum continentiæ, gl. & Doct. in d. c. ſane. de conuerſ. coniug. & eſt tex. Concil. Conſtantinop. 6. c. 48. quod hoc ſæculo contigit Franciſco Remolino Hiſpano, cuius uxor lubens monialib. ſeſe iunxit, ut uirum in Cardinalem Alex. VI. promoueret: quorum uterq; uiginti annos uixere in optimo uitæ genere, ille quidē inter Cardinales Epatum Surrentinum honeſte adminiſtrauit, hæc uero inter moniales prudentiſſime uixit eo diſciplinæ genere: ſed & alijs idem contigit, ut narrat Io. And. quem refert Abb. in d. c. ſane. de conuer. cōiug. qui & illud addit, quod mulieri nō tm̄ religionis ingreſſus ſit perſuadēdus, ſed etiam ad id cogi debeat, ex ſententia Ioannis Andreę: idque ſuo tempore factum eſſe teſtatur: Priſcis tñ temporibns ſufficiebat ſi uxor continentiam promiſiſſet, ut annales ſæpiſſime referunt. Nam ſcribit Greg. Turon. hiſt. lib. 1. c. 39. Vrbici Arueniorum Epi uxorem in ſæculo permāſiſſe, in lib. quoque 2. c. 17. idem dixit de uxore Namatij etiam Arueniorum Epi, eodem etiā lib.

lib. 1. c. 23. idem ſcribit de uxore Sydonij eiuſdem loci Epi: poſtea uero aliter eſt in Eccleſia cõſtitutum. ſ. ut uxor Epi monaſterium ſubiret, quod iure factum eſt, ne tantæ dignitati contumelia fiat, qualis olim prædicto Vrbico Aruenioꝛum Epo facta eſt circa Theodoſij tempora: Nam cum ei uxor conſenſiſſet, ut ad Epatum promoueretur, eaque diu in ſęculo promiſſam continentiam ſeruare non ualuiſſet, tanta temeritate, importunitateq; etiam noctu Epi domum adijt, ut eum ad conſuetos tori complexus attraxerit: Quamobrem pœnitẽtia ductus Eps, dimiſſoq; ad tempus Epatu monaſterium eſt ingreſſus, diuq; ibi lacrymis culpam diluere conatus eſt, ut ſcribit Greg. Turon. d. hiſt. lib. 1. c. 39. ſed & ſi tãtus error non contingat, tñ uxor moleſta eſſet uiro in attentanda eius caſtitate, ut narrat idem Greg. lib. in glor. confeſſorũ c. 78. quo loco ſcribit ſeparationem eſſe faciendam ex catholica inſtitutione, & ex canonum decretis.

In Pontifice uero iã electo, ſi ſua uxor manifeſtetur, eſt quidem uxori perſuadendum, ut continẽtiam uoueat, & clauſtrum ſubeat, ſed ſi nolit, debet Papa ei debitum reddere. Silu. in uerb. excommunicatio. 9. uerſ. 7. uel etiam Papatui renuntiare, ex gl. in cap. ſi quis pecunia. diſtinct. 79. & ibid. Hug. Archid. & Io. Fantuc.

In alijs autem inferiorib. dignitatib. ſufficit ſi uxor uotum continentiæ emittat extra clauſtrum, gl. & Hug. in c. quia ſunt. diſt. 28. & i c. ſi ſe. ibid. niſi forte uir monachus fieret, uxor uero iuuenis aut ſuſpecta eſſet, nec tunc ſufficeret uotum continentiæ extra clauſtrum, ſed oportet eam ſubire religionem, cap. ſignificauit. de conuerſ. coniug. ut alias diximus, d. cap. 4.

Quod uero hactenus pertractanimus uxoratum promoueri nõ poſſe, de eo intelligimus, q̃ cum uxore matrimonium
4 conſũmauit; alioquin ſi ante conſumma tionem alter ipſorum coniugum religionem ꝓfiteatur, uſq; adeo dirimitur matrimonium, ut qui eſt ſuperſtes in ſæculo poſſit aliud quoque matrimonium contrahere, merito poterit ordinari, expreſſim Concil. Trid. Seſſ. 24. can. 6. Immo ſi quis contrarium aſſereret, non dirimi tale matrimonium, de hereſi conuinci poſſet, ut ibidẽ anathema dicitur: ſecus eſt qñ ante conſummationem uir ſacros ordines inter clericos uult ſuſcipere, at nõ uult religionem profiteri: eo enim caſu manet matrimonium, ſi uxor non cõſentiat: Ideoq; etſi ordines ſacros ſuſcipiat, tñ ad uxoris petitionem cogitur matrimonium cõſummare, ut in extrauag. Io. 22. de uoto. Incipien. Antiquæ: nam cũ matrimonium hoc nõ diſſoluatur. Abb. in c. 2. not. 1. de conuerſ. coniug gl. in c. 1. de uot. lib. 6. ſequitur, ut uxori reddere debitũ teneatur, ipſe tñ petere ſine peccato ulterius non poteſt, ut ibi per eos: ad hæc S. Tho. 4. diſt. 37. q. 1. ſed ſi uxor quoque cõſenſerit, ut promoueretur ad ſacros hic uir, ipſa quoque cogitur contin nere perpetuo S. Thom. ibid. & glo. in c. quia ſunt. diſtin. 28.

Quando autem hic uir ordinatus cogitur conſummare, ſic petente uxore, cuius conſenſus nõ interuenit, ordinem ſuſceptũ adminiſtrare non poteſt. S. Tho. ibid. nec quidem uxore mortua; egebit enim diſpẽſatione Papæ. Alberi. in uerb. ordinatus 4. Summ. confeſſ. de uoto. q. 60. & de imped. ordin. q. 1. & 2. ſed nec officia, uel beneficia obtinebit. Alberic. ibid. quæ etiam expreſſa ſunt in d. extrauag. antiquæ. Et quamuis Abb. putauerit aliqñ hunc poſt uxoris mortem, non

egere

egere diſpenſatione,tamen cum alijs cõ-
ſentit in c.placet, de conuerſ. coniug.ſ.
quòd diſpenſationem petere debeat; ſi
igitur cogatur ad reddendum debitum
uxori,indeque prolem ſuſceperit,diffici
lius,& forſan numquam diſpenſabitur,
ut ad altiores ordines aſcendat, ex c. 1.
Concil. Toletan. 1. decemnouẽ Epiſco-
porum,confirmati à Leone I.

Hæc autem non ſolum intelligenda
ſunt in eo,q publice habetur uxoratus,
uerum etiam ſi occultum ſit,eum uxora-
tum eſſe;nam ad quaſcumq; dignitates,
quæcumq; beneficia eccleſiaſtica,etiam
ſimplicia,inhabilis cenſetur.text.gloſſ.&
Abb.in c.cum decorem.de cler.coniug.
nec ſuffragari poſſet contraria conſuetu
do,ut ibidem gl. Abb. & Doct.ob malũ
exemplum,quod ex hoc ſurgeret, ut ille
eccleſiaſticis ſtipendijs uiueret, qui ſub
ſæculi militia nempe matrimoniali, mi-
litaret: Propterea etiam ſi uxor religio-
nem ſubire uellet, tñ ipſe maritus, qui
cum beneficiatus eſſet,eam duxit, ita oẽ
5 ius beneficij perdidit, ut per hũc ingreſ-
ſum religionis ab uxore factum,nõ poſ-
ſit ſibi ſaluare beneficium,ne inde lucrũ
capiat, unde pœnam meretur, ut fuſius
hinc inde diſputando cõcludit Archid.
in c.placuit.diſt. 32.Bartholom.Brix. in
quæſt. dominicali. Incip. quidam cleri-
cus cum eſſet:unde illud notabile conſe
quitur,quòd ſi alicuius uxor tranſire ue-
lit ad religionem, uir facillime obtinere
poterit beneficium:at beneficia,quæ an
te poſſidebat, quàm uxorẽ duceret,nul-
lo modo retinere poterit,etiam uxore re
ligionem profitente,& eſt differentię ra-
tio,quia cum beneficiatus tranſit ad nu-
ptias, reddit ſe indignum beneficijs, ita
quòd ad ea redire, aut in eis perſeuerare
non poteſt,glo.in c.1.de cler.coniug.lib.
6.ſed hic qui cum uxoratus eſſet abſque
beneficijs,uxore uolente intrare religio-
nem,ipſe conſentit, fit dignus beneficijs
renuntians ſæculo, merito habet locum
contrarium ius,quia militat ratio cõtra-
ria;unde recte concluditur, quòd cleri-
cus in minoribus,qui dimiſſo beneficio,
uel habitu uxorẽ ducit, ex hoc efficitur
irregularis.auth.ſed neq;.C.de Epiſco.&
cler.& in corpore unde ſumitur; quæ iu-
ra licet ſint ciuilia, tamen non fuerit in-
congruum, ſi Epiſcopi ſimilia ſua aucto
ritate conſtituant.c.1.de nou.ope.nunc.
& ideo mortua uxore, difficile admittã
eum ad clerum propter inconſtantiam;
ſecus ſi retento habitu, & tonſura uxorẽ
duxiſſet, nam non tantopere indignum
ſe fecit eccleſiaſticis honoribus, facilius
enim diſpenſari poſſet.

Inter uxoratos non eſt connumeran-
dus ille,qui iurauit, uel uouit aliquam
pauperem,uel impudicã ducere in uxo-
6 rem ; nã quo ad ingreſſum religionis nil
ei obſtat hoc iuramentum , uel uotum ;
dummodo contrahat per uerba de præ
ſenti,& poſtea tranſeat ad religionem an
te conſummationem copulæ, hoc enim
licet facere c.commiſſum. de ſponſalib.
Silu. in uerb.religio. 2.q.5. & q.9. ſed ſi
uelit fieri clericus, uel ſacerdos inter ec-
cleſiaſticas perſonas,non tamen ingredi
religionem;puto non permitti ei,ut con
trahere poſſit, & poſtea ante copulam
ordinari, quia etſi ordinetur, ab uxore
adhuc cogi poterit ad conſummationẽ
d.extrauag.antiquę; ideo omnino tenet
ſatisfacere iuramẽto,aut uoto,aut ſaltim
ſuper eo diſpenſari ad hoc ut ordinari
poſſit,& ita intelligo Tabien.in uerb.di-
ſpenſatio, num. 12. cum uxoratis etiam
illos annumerabo, qui ad tempus dura-
turum matrimonium contraxerunt, q̃a
7 illa temporis adiectio eſt inanis,& perpe
tuum eſt matrimonium, & uere uxorati
putan-

putantur. Papa etenim diſpenſare non poteſt, ut aliquis contrahat matrimonium ad tempus. argum. Abb.in cap.ex publico,de conuerſ.coniug.Tab.in uerb. diſpenſatio.num.6. non enim poteſt impoſſibilia,ſ.ut matrimonium, quod eſt, deſinat eſſe ex ſolo temporis curſu, ut ibi.& tex.32.q.2.c.ſoler.gl.in cap.omne 27.q.2.Illud tamen uerum eſt, quòd ſi uir,& uxor ita ſe iunxerint, ut ſimul, uel uouerint, uel iurarint, ſtatim habita ꝓle religionem ingredi uelle, licet uideatur matrimonium ad tempus, tamē poſſunt obligari uterque ad ingreſſum religionis ſuſcepta prole, quia hæc diſſolutio non eſt ex tempore,ſed ex implemento conditionis, ſub qua uouerunt ingredi religionem,& quia caſus euenit, implere tenentur.Ideoque ne nimis procraſtinari uiderentur poſt ſuſceptam prolē, putarim ad id teneri eos infra bimeſtre. arg.d.c.commiſſum.

Præterea ſciendum eſt,non ſolum beneficijs,& ordinibus ſacris uxoratos carere debere, uerum etiam ſpiritualibus
8 officijs;propterea uxoratus uicarius Epiſcopi in ſpiritualibus eſſe prohibetur. Nam ſicut diximus aliàs, Neophytum hoc munus adminiſtrare non poſſe, ita ſane,ac multo magis uxoratus non poterit,qui lōge magis laicus eſt,quàm Neophytus,hoc tradunt Doctor.in cap.1.de cleric.coniug.lib.6.& in c.in noua.16.q.7.argum.gl.in c.decernimus.& ibi Dec. colum.13.q.5.de iudic. Silu.in uerb.laicus.quæſtio.11. Ideo quando contingit uxoratum uocari uicarium Epiſcopi, id intelligi oportet eſſe uel in temporalibus tantum,uel nō ut uicarium proprie, ſed ut Aſſeſſorem,ita enim uerbum uicarius eſt interpretandum. Felyn.in d.cap. decernimus.

Hæc iure merito uera ſunt tenenda, quoad Latinos uxoratos,quibus interdictum eſt tranſire ad eccleſiaſticos ordines; at quoad Græcos diuerſum ius eſt; nam diuerſa ſunt impedimēta.Illud primum eſt,ꝙ Græcus uxoratus ad Latinā Eccleſiam obtinendam non admittetur,
9 ſi uxore uti uelit;nam turpi ritu coinquinaretur Eccleſia.Abb.in cap.cum olim. not.2. per illum text. de cler.coniug.citat.Innocē. & Hoſt.in c.cum ſecundum. de tempor.ordin.ubi clarus text.& licet Hoſtien.putet eum poſſe admitti ad latinum beneficium cum uxore retinendū, ſi inde nullum ſcandalum oriatur, hoc uerum puto ex diſpenſatione; nam cum Græci continentiam non uoueant. cap. Nicæna. diſtinct. 31.& ob id uxore uti tolerati ſint ab Eccleſia.cap.ut clericorū. de uit.& honeſt.cleric.ſequitur,ut rē bene cognita,diſpenſatio concedi poſſit,& ita concludere uidetur Bartholom.Brix. in dominicali,quæſtio.30.quam approbat Abb.in d.c.cum ſecundum. ſed ſine diſpenſatione nullo modo eſt admittendus.

Huc accedit, quòd & ſi Græcus uxore utatur in ordine ſacro,tamen ſi inde
10 prolem gignat in ipſo ordine, ad altiores ordines aſcendere prohibetur ex d. Conc. Tolet.1.c.1.his uerbis.de preſbyteris & diaconis, ſi poſt ordinationem filios genuerint,ad altiorem gradum non aſcendant,qui locus fruſtra latinis cōuenit, quib. ſacerdotium cum uxore non cōcedebatur;ideo Græcis magis cōgruit præceptum. Propterea quicumque canones Græcis uxore uti poſſe permittere uidentur in ſacro ordine, ita intelligendi ſunt, ut prolem ulterius non ſuſcipiant, ſi uelint ad altiora aſcēdere;alioqui ſufficere illis debet ordinis ſuſcepti adminiſtratio, ut probatur expreſſim in cap.propoſuiſti. circa fin. diſtinctio. 82.

habe-

habetur inter Epiſtolas Inno.I. ad Exuperium.Epiſt.3.c.1.ſed quia non comperi aliquem noſtrorũ, qui de hac re ſcripſerit, ſaniori iudicio, & correctioni ſubijcio: Reperio tñ ſanctum Epiphanium, cum ab altaris miniſterio abieciſſet diaconum, quia ea nocte uxori commiſcuerat, ex ea die deinceps noluiſſe unquam uxoratos ad diaconatum promouere, ob commixtionis, & generationis periculum, ut ſcribit Sym.Metaphr.in uita eius, die decima quinta Maij. Lipo.tom. 6.q Epiphanius forte meminerat quòd Clemens I in Epiſt.2.ad Iacobum fratrẽ Dñi ſcribens mandauerat, ne quis pſbyter, uel diaconus uxori auderet cõmiſceri, uel cõmixtus, ne ad altare accederet cuiuſuis miniſterij gratia, ut habet in c.miniſtri, diſt.81. Sed & in Theſſalia, Macedonia, Hellade, & Theſſalonicę clericus commixtus uxori antea ductę abijciebatur, ut ſcribit Socrat.lib.5.c.21.

Græcus quoque ſuſcepto ordine ſub diaconatus, ſi uxorem duxerit, nec ad al-
11 tiores ordines aſcendet, nec ſuſceptos poterit adminiſtrare, expreſſim hoc cautum eſt in ſexta Synodo generali.c.6.his uerbis, qm̃ in apoſtolicis canonib. dictũ eſt eorum, qui non ducta uxore in clerũ promouentur ſolos lectores, & cantores uxorem poſſe ducere, & nos hoc ſeruantes decernimus, ut deinceps nulli penitus hippodiacono, uel diacono, uel preſbytero poſt ſui ordinationem coniugiũ contrahere liceat; ſi autem hoc facere auſus fuerit, deponatur; ſi quis autem eorũ qui ad clerum accedũt, uelit lege matrimonij mulieri coniungi, antequam hippodiaconus, uel diaconus, uel preſbyter ordinetur hoc faciat, ita ibi: In hoc igitur caſu, etiam ſuſcepto ordine, quicumque Græcus contrahit, uerum contrahit matrimonium, quia nullũ uotum emittit Græcus. Tabien.in uerb. hæreticus, nu.45. Archiep. Flor.3.tit 29.c.4. Ideo in matrimonio perſeuerabit, abſtinere tamen debet, etiã ab ipſo ordine ſuſcepto; ſed ſi ad religionem tranſiſſet Græcus, & poſtea matrimonium contraheret, nihil faceret, propter uotũ. Tabien.ibid. Imo nec à Papa diſpẽſari poſſe ſup tali matrimonio, dixit Tab.ibid.uerſ.ex q b. patet.

Præterea Grecus Epiſcopus, ſicut & Latinus uxorem etiam ante ductam retinere non poteſt. Ideo ſi retineat, iure uidebitur irregularis; probatur 6. Synodo Conſtantinopolitana can.12. cuius hæc ſunt uerba: Iubet omnino antiſtites, poſtquam ſunt ordinati, à proprijs uxoribus ſecedere, ne autem contra quintum canonem apoſtolicum facere uideantur q Epiſcopis cum uxoribus ſuis habitare permittit, inferunt, quòd nõ diuinis apoſtolis aduerſantes hoc decernunt, ſed ſtatum eccleſiaſticum in pulchriorem ordinem prouehi uolẽtes, quoniam Apoſtoli, cum fides inciperet, ad fidelium imbecillitatem, ſe magis demittebant: Cum autem Euãgelij prædicatio ſit magis ampliata, oportet & Pontifices ad perfectã cõtinentiam, uitam ſuam dirigere, ne ſtatus Eccleſiaſticus ullo probro afficiatur; Hæc ibi; unde iure colligimus, ſi Græcus Epiſcopus contrauenerit, interdicendam eſſe illi ſuorum ordinum adminiſtrationem.

Hoc quoque loco congruere uidetur, ut de canonicis impedimentis ageremus, quæ obſunt, ne uxor duci poſſit: uerum quia Summiſtæ omnes integros de ea re tractatus ſcripſerunt, ſub titulo de impedimentis matrimonij, inutile, & longum eſſet eorum dicta hic recenſere; unicum hoc dicã, ſcilicet quotquot ſunt illa impedimenta, quæ obſunt matrimonio cõtrahendo, tot etiam ſunt impedimenta

menta

menta ſacerdoti, ne huiuſmodi matrimonijs aſſiſtere poſſit: qui punietur, non ſolum ſi benedixerit, uerum etiam ſi ut parochus audeat auctorizare, ut dicemus infra lib. 3. c. 25.

De ſeruorum irregularitate.

C A P. XXXV.

1 *Seruus quis dicatur.*
2 *Epiſcopus eſſe non poteſt, qui pupillis famulatur.*
Serui alij originarij, aſcriptitij, coloni, & ij repelluntur.
3 *Seruus eſt etiam is, qui naſcitur ex patre in ſacris conſtituto.*
Monachi longe ſtudioſiores in rebus proprijs defendendis.
Seruus nec ad maiores, nec ad minores ordines admittitur.
4 *Seruus factus ſacerdos, an domino ſit reſtituendus.*
Seruorum irregularitas quibus modis ceſſet.
Seruus promotus ad mineres ordines, indiſtincte infra annum à domino repeti poteſt.
Seruus factus ſacerdos poteſt alienari cum ſolis obſequijs ſacerdotalibus.
5 *Seruorum filij promoueri non poſſunt.*
Honoratus Abbas ducentorum monachorum, fuit filius coloni aſcripeitij.
6 *Epiſcopatus eximit ſeruum à ſeruitute.*
7 *Ordinatus fieri nõ poteſt ſeruus, ſed captiuus.*
Paulinus I. Nola Epiſcopus ſe ſe uendidit pretio.
Seruis, ne promoueantur nõ obeſt ſola uilitas; ſed alia, ut hic.
Aſinius Pollio contemptus à ſeruis Patauinorum.
8 *Serui nimium afficiuntur erga dominos, & è contra.*
Appius Claudius Cacus, ſacra herculanea ſeruis interdicta ſuos docere iuſſit.
9 *Seruus nec ad religionem admittendus.*
10 *Seruus factus monachus per fraudẽ eijcitur.*
Monaſterium quod facile admittit ſeruum debet puniri.
11 *Seruus factus monachus, & à domino repetitus, ſi poſtea libertatem conſequatur, debet redire ad religionem.*
12 *Serui ſine exceptione admittuntur ad baptiſma.*
13 *Chriſtiani ſeruientes infidelibus tã ui, quàm furto ſubtrahi poſſunt.*

QVoniam ab ordinib. repellendos proxime diximus eos, quos alienũ obſequium à diuinis miniſterijs uidetur auertere, illud ex ordine ſuccedit, quod ad ſeruos liber toſve pertinere poteſt: ſeruos accipere debemus eos, qui cuiuſuis alterius obſequijs ſint ſubiecti, ſiue ut mancipia bello
1 capta; nam nullo modo ad Eccleſiæ miniſteria ſunt admittenda mãcipia, quòd per ea obſcuretur ſacerdotij dignitas, & auctoritas minuatur, ut deplorat Baſil. in Epiſt. 8. ad Euſebium Epiſcopum Samoſaten. Inter quos etiam ij ſunt, qui
2 pupillis famulantur; nam ad Epiſcopatum prouehi ille ibi conqueritur: Sunt alij quoq; ſerui, quales ſunt originarij, q̃ cum ex loco ſeruienti nati ſint, ipſa origine ſerui nati dicuntur, uel quia aſcriptitijs ſeruis naſcuntur, ij ex Gelaſij & Leonis Papæ decretis non admittuntur ad ordines, c. generali. & c. admittuntur. diſ. 54. id habet Leo I. epiſt. 1. c. 1. Ipſi uero aſcriptitij, ideo dicti quòd glebæ annos 30. adſcripti, atq; addicti fuerint inuiti, uel uolentes per geminatam ſcriptis obligationem ſeſe ſponte, ita ſe fundo addixerint, ut nec fundus, uel gleba ſine illis, nec illi ſine gleba alienari poſſint, qui etiam indigni ſunt eccleſiaſticis miniſterijs. gl. in d. c. generali. & in c. frequens. eadem diſ. Nam cum colendis agris ſint addicti, nõ ſunt ad ſpiritualia officia idonei; dicuntur etenim etiam ob id coloni, quaſi coloniæ aſcripti: Idem ſi ad molariam coloniam, i. ſi in piſtrinum dedit i ſint, ij etenim etiam ſerui ſunt. Plaut. in pſeud. Det nomen ad molariam coloniam, &c. Terent. in And. Daue te in piſtrinum

ſtrinum dedam; & ij omnes quocumq; noie nuncupentur, repellendi ſunt.d.c. ſtequẽs.Silu.in uerb. ſeruus. uerſ. Sexto quęritur.Raym.in tit.de manumiſſ.uerſ. item ſicut dictum.

Inter hos quoq; annumerandi ſunt, qui ex patre in ſacris conſtituto naſcuntur extra matrimonium,etiam à muliere ingenua; nam in ſeruitutẽ eius Eccle-
3 ſiæ rediguntur, cui pater inſcriptus eſt. Tolet.Concil.IX.c.10.& c.cũ multæ,15. q.8.uel eius religionis,quam pater eſt ꝓfeſſus.Paleot.lib.de not. & ſpur.cap.28. nu.2. Quòd ſi pater nulli ſit inſcriptus Eccleſiæ,in illius Eccleſiæ ſeruitutem rediguntur,uel ubi peccatum commiſſum eſt,uel in qua pater ordines, uel beneficium ſuſcepit. Archid.poſt Hug.in d.c. cum multæ. Ideo ij nullo modo promoueri debẽt,niſi ea ſeruitute liberati.Hug. diſt.56.in princ.ſed licet hodie in deſuetudinẽ ierit, ut iſti nati ex patre in ſacris poſito,in ſeruitutem redigantur. gloſſ.& Hug.in d.c.cum multæ.tamẽ quo ad ipſos ordines ſuſcipiẽdos,& ut illegitimi, & ut infames, aut filij preſbyterorũ promoueri non poſſunt.

Eadem quoq; procedere poſſe uidentur in filijs regularium, & monachorũ; nam cum iure dedantur ipſi religioni in ſeruitutem,ut iam diximus,difficile putarim hoc trãſijſſe in deſuetudinẽ:quandoquidem regulares, ac monachi longe ſtudioſiores ſunt,ac uigilantiores in reb: propriis defendendis,quàm clerici: Tamen etiam in deſuetudinẽ tranſijſſe quo ad regulares ſcribit Abb.in c.1.in fin.de treug.& pac.Faber.in §.ſeruitus.inſtit.de iur.perſon.Paleot.d.c.28.num.7.

Prohibentur igitur ſerui ad ordines promoueri,non ſolum maiores; uerum etiam minores.Prępoſ.in c.nulli.diſt.54. Diaz in praxi canon.c.17. Idque uerum eſt in ſeruis ipſarum eccleſiarum. c.qui ex famulis.diſt.54. ſicut & in ſeruis priuatarum perſonarum quarumcumq;.c. 1.2.& 3.ead.diſ. qui ſi promoueantur, characterem quidem ſuſcipiunt.Prępoſ. in d.c.nulli.poſt Card.ibi,& Diaz.ubi ſupra; ſed dominis manet ius, & facultas eos repetendi,unà cum peculio. c.ex antiquis.ead.diſt.quinimmo ab ipſo diaconatu,ſubdiaconatu,ac reliquis minorib. deijciuntur.c.de rebus.c.de ſeruorum.c. nullus.ead.diſt.

In ſacerdotio autem poſitus ſeruus,ſi dñs eum repetat,eſt quidẽ reſtituendus, ſed nullis alijs obſequijs ſeruiet, quàm ſacerdotalibus, ſ.horis canonicis, miſſę,
4 atq; alijs ſacerdotio congruentib. c.frequens.ead.diſt.quo caſu ſi ipſe ſeruus ſic ordinatus cõtumaciter renitatur,deponi debet.c.nullus.de ſeru.ord.

Multis autem modis hæc ſeruorum irregularitas ceſſat: nam ſtatim ceſſante ipſa ſeruitute,forſan ſuperueniente quocumque modo libertate,promoueri poteſt, nec ei obeſt uilitas ſeruitutis præteritæ; obliteratur enim illius memoria. d.c.de ſeruorum,diſ.54.ſufficitque ſi de ipſa libertatis aſſecutione conſtiterit autentico ſcripto,quod publice legẽdum eſt eo tempore,uel paulò prius,quàm ordo conferatur.d.c.nulli,ead.diſt.Secũdo modo ceſſat hæc irregularitas minimò conſenſu domini interueniente, uel etiã ſola conniuentia.Abb.in c.eo libentius. de ſeru.non ord.gl.in d.c.nullus,ead.diſ. nam eo ſolo fit ingenuus,ſi dominus cõniueat,qñ hic ordinatur.auth.de ſãctiſſ. Epiſ.§.ſi ſeruus ſciente,tex.in c.ſi ſeruus ſciente.diſt.ead.54.Tertio modo ceſſat hoc impedimentum lapſu temporis,uidelicet,ſi à die ſcientiæ dñi annus labat, & non contradixerit,nam non poterit ulterius eum repetere, text. & glo.in d.c.ſi

ſeruus

ſeruus ſciente. Ray.in ſum.de ſeru. non ord.in fin. Quarto modo ceſſat ſi ſeruus iam ꝓmotus ad ſacros ſubroget alium ſeruum domino ſuo,æqualis pretij, d.c. de rebus.in diacono eſt tex.in d.c.ex antiquis.in ſubdiacono eſt text. in c,miramur. de ſeru.non ordin. qui canones loquuntur in iam promotis, at in promouendis ſubrogatio hęc iure nõ conceditur;in minoribus uero ſi quis inſcio, uel inuito domino ſit ꝓmotus, dum annus pendet à die ſcientiæ indiſtinctè reuocari poteſt,nec excuſabitur,ſi ſubrogare alium domino uelit loco ſui. d.c.de reb. & ſenſerunt Goffr.Hoſt.Inno.ut Alberi. in uerb.ſeruus primo.unde ſi fuerit reſtitutus domino,pro mero ſæculari, & laico habendus eſt,carebit quoque fori priuilegio,ac priuilegio canonis ſi quis ſuadente,probatur hoc expreſſim in d.c.ex antiquis.& gl.in d.c.nulli.

Quando uero iuxta prædicta ſeruus promotus ad ſacerdotium dño reſtituitur,cum omnib. functionib. ſacerdotio congruẽtibus,certiſſimum eſt eum gaudere fori priuilegio,& dicti canonis arg. d.c.ex antiquis. & d.c.frequens. Immo nec ulterius uendi poteſt ut ſeruus, ſed liber cum iſtis ſacerdotalibus obſequiis, arg.glo.in c.qui ſtudet. ubi Hug.q.1.eſt enim æſtimabilis commoditas iſtorum obſequiorum,ut ibi.

Hæc autem etſi de ſeruis dicta uideãtur,tamen idem quoque erit de ſeruorũ filijs,quia & ij ſerui naſcuntur, & inter
5 originarios adſcribũtur,niſi nati ſint patre ſeruo,ac matre ingenua; nam tũc ꝓmoueri libere poſſunt.c.ult. de ſeru.non ordin. Paleot. de noth. ac ſpurijs, c.15. num.4. filij etenim ſeruorum, ut ꝓmoueantur,neceſſarius eſt dominorum cõſenſus. Ideoque Honoratum Abbatem, qui Fundis ducentis ferme monachis præfuit,cum coloni aſcriptij filius eſſet, liberari à ſeruitute domini neceſſarium fuit,ut monachus fieret,& ut promoueretur,patet ex Greg.dialog.lib.1.c.1.

Ex ſupradictis igitur conſtat ſacerdotij characterem liberare hominem à ſeruili ſtatu; immo & ipſum ſubdiaconatũ,& diaconatum idem efficere, ſi ſubrogetur alius ſeruus. d.c.ex antiquis: de ſacerdotio ſcripſit Raym.in titu.de manumiſſ.uerſ.item Epiſcopalis.per text.in d.c.ſi ſeruus ſciente. Alberic.C.de Epiſ. & cleric.auth. ſed Epiſcopalis.idem Alberic. in uerb. ordo ſecundum: quibus locis dicunt ijdem Doct. Epiſcopatum ſeruitute eximere, multoque magis Pa-
6 patum ſeruitute liberare probat Ioann. de Imol.in prooemio ſexti, quem ſequitur Gemin.ibi col.4.uerſ.gl. ſuper uerb. ſeruus.Idem quoque ibi dicit in Epiſcopo,ut ibi per eum.

Hactenus de ijs,qui antequam ꝓmouerentur erant ſerui; ſed ſi ècontra fiat, ſcilicet ſi quis ingenuus ꝓmotus fuerit, an poſſit fieri poſtea ſeruus? certe ſi ſe uendat nil agit, ſi id lucri gratia faciat, aut ob inconſtantiam,uel turpitudinem; quia eius commercium haberi non poteſt, ſicut nec aliarum rerum ſacrarum.
7 Idem ſi captus ab hoſtibus uendatur; numquam iure ſeruus efficitur, ſed magis captiuus dici debet, ſed ſi per pietatem ſe dedat in ſeruitutem hoſtium, uidelicet ſaluis Chriſtianis ritibus, ac functionib.ſuorum ordinũ,certe hæc ſubiectio ſeruitutis fieri ex honeſta cauſa poteſt, ut ſcribit Innocen. in cap.niſi cum pridem.de renunt.quem probat. Silu.in uerb. ſeruitus. §.ultim.cui rei adſtipulatur ſeruitus, quam ſponte ſubierat Paulinus Nolanæ Eccleſiæ pijſſimus Epiſcopus,qui cum Vãdalorum tempeſtate, bona Eccleſiæ alendis pauperibus, & ca-

ptiuis redimendis uendidiſſet, ſeipſum quoque pretio uendidit, ut uiduæ filiũ captiuũ redimeret, qua in ſeruitute Regijs hortis colendis, cum eſſet adſcriptus, tam pie uiuebat, ut uel barbaris ipſis charꝰ fuerit: nouo poſtea Regi ob ſanctimoniã acceptiſſimus libertate donatus eſt, cum alijs multis concaptiuis cõciuibus; magnam etiam frumenti copiã ab eodem dono habuit, qua Nolanę plebi famem patiẽti ſuccurrerat. Sabell. lib. 3. Andr. Eborens. titul. de fid. ſeru. erga dominos.

Et quamquam hactenus ſeruos ab ordinib. expellendos probauimus, ob ipſorum uilitatem, & ordinum excellentiã: Tamen alia etiam ratio eos excludit, ſ. ſuſpicio, ne Eccleſiæ ſint minus fideles. Plerumq; etenim nimia ſeruorum fides erga dominos, & dominorum erga ſeruos efficit, ut plus dominis tribuant q̃ ſibi propriæque libertati, & conſequẽter plus dominis, quàm ipſi Eccleſiæ, cuiuſmodi narrat Bapt. Fulg. li. 6. quòd cum Aſinius Pollio acerbe Patauinos urgeret, ut pecuniam armaquæ præſentarẽt, atq; ob edictum omnes laterent, alio edicto libertatem ſeruis propoſuit, qui latẽtes dominos detegerẽt, ſeruorum nemo inuentus eſt, qui propriam libertatem dominorum ſaluti præpoſuerit. hæc ex illo; quæ nobis etiam inſinuant, non tantum ualere forſan eccleſiæ præcepta ad ſeruos in officijs eccleſiaſticis detinẽdos, quantum in contrarium poſſet eorum fides erga dominos; plura de ſeruorum fide erga dominos ibid. ſcribit Fulg. atq; alia Sabel. ipſo lib. 3. Max. lib. 6.

Domini quoq; nimiũ erga ſeruos afficiuntur, ita ut contempta religione illis magis obſequãtur. Nam Hadrianus Cæſar in Antinoi ſerui memoriã ciuitatem ſub illius noĩe conſtruxit, & ludos, & ſacerdotes, ut narrat S. Hieron. de uiris illuſtribus in Egeſippo: ſed & Cn. Plotius ꝓſcriptus cum lateret, & ob id ſerui torquerentur, ut dominum indicarent, miſertus magis eſt ſeruis q̃ ſibi: Nam ne ulterius torquerentur ſeipſum prodidit, & militibus ſe iugulandum obtulit. Anton. Auguſt. Epiſcopus Illerden. in Plotijs: ſed & Appius Claudius cæcus tantum erga ſeruos affectus eſt, ut ſacra Herculanea, quæ ſeruis per Pontifices erant interdicta, iuſſerit etiam Herculis ſacerdotibus, ut ipſos ſeruos docerent: Qua re Deorum ira obcæcatus dicitur, & ſacerdotum uniuerſam familiã interijſſe ſcribit Plin. de uiris Illuſtr. c. 34. Lactan. diu. Inſtit. lib. 2. cap. 8. ſi hæc uera ſunt inter ethnicos, & dæmonia ſequentes, quanto magis uerendum eſt in pia, ac ſinceriſſima noſtræ fidei pietate, quę docet hominem non dominorum tantum affectum exuere, ſed ſui ipſius obliuiſci. Matt. c. 10. & c. 16.

9 Quamobrem non à ſolis ordinib. arcetur ſeruus, uerũ etiam ab ipſo religionis ingreſſu. Grego. Turon. in uita S. Portiani; nã aut incognitus clauſtra ingreditur, & tunc quia incognitus eſt, non põt ante triennium profeſſionẽ emittere; ſicut alij oẽs incogniti, c. ſi qs incognitus. 17. q. 2. immo nec ad ipſum habitũ admittendus eſt ante hoc tempus, ut ibi: quod triennium currit dño à die ſcientiæ, ut repetere eum poſſi, gl. in d. c. ſi qs ſeruus ſciente, ſi propę ſit; alioqui ſi in remota regione longius tempus, quàm triennale dño ad repetendum conceditur, d. c. ſi quis incognitus.

Propterea Philoromus preſbyter, & Monachus, qui multæ ſanctitatis fuit, ancillæ filius (licet patre ingenuo) non fuiſſet admiſſus ad profeſſionem, niſi tãto tempore lapſo, uel de conſenſu patroni.

ni.Vide Pallad.Cappad.in uita eius. Idē
etiam dicendum de Siſinnio,qui & mul
torū uirorum, & fœminarū Abbas fuit,
& presbyter, cum tñ ſeruilis cōditionis
eſſet,ut per eundē Pallad. ibid.ſub c.37.
Si uero quaſi cognitus admiſſus fue-
rit,forſan per falſos teſtes,uel inſtrumen
ta,quaſi indignus à religione eijcitur, ſi-
10 cut & ab ordinib per fraudem ſuſceptis
deponit̃,c.de ſeruorū. de ſeru.nō ordin.
Hoſt.& Alber.in uerb.Religio,ſecundo.
Raym. de uot.monac.uerſi.Item ſeruis.

Quandoq; tamē etiam ipſum mona-
ſterium,quod tam facile ſeruum ad reli
gionem admiſerit punitur;nam ſi in do-
mini contemptum hortetur ſeruum ad
religionis uotum,anathema eſt,ex Cōc.
Chalced. c.4. habetur.16.q.1.c.qui ue-
re.& 17.q.4.c.ſi quis ſeruum . quod ue-
rum eſt, ſi monaſterium ſcierit ſeruum
eſſe,quòd ſi neſcierit,& ante triennij lap
ſum eum ad profeſſionem admiſerit,ſu
perueniente poſtea dño, non reſtituetur
ſeruus iam profeſſus, ſed monaſterium
tenebitur domino erogare pretiū ſerui.
Raym.tit.de uot.monac. uerſ.itē ſeruis.
ſi uero nondū profeſſus ſit,domino qui-
dem reſtituitur cum peculio,ſed ab ipſo
cautio exigitur,ne hunc ſeruum puniat,
d.c.ſi eius ſeruum.

Sed ſi contingat ſeruum iam profeſ-
ſum dño reſtitui,quæritur,an ſi poſtea ex
manumiſſione, uel alio modo libertatē
11 conſequatur,teneatur redire ad religio-
nē? dicebat Gul. Naſ.nō teneri ſicut nec
coniugatus,qui profeſſus eſt uxore inui-
ta;nam ea mortua non tenetur ad clau-
ſtrum redire.c.quidam intrauit. de cōu.
cōiug. ſed melius ſenſit Hug.in d.c.ſi qs
incognitus;nā ſi ſeruus quo ad Deū libe-
rā habet uoluntatē,potuit ſeſe Deo deuo
uere,cōſequēter ceſſantib.obſequijs dño
debitis, tenetur ſatisfacere ꝓmiſſis Deo
factis,quod nō eſt in cōiugato,qui nullā
habet uoluntatem liberā uxore uiuente:
& ideo licet uotum cōiugati non tenue-
rit,tñ uxore mortua peccat,ſi ad mona-
ſterium non redeat.gl.in c.nos nouimus.
17.q.2.& hanc ſententiam eſt etiam ſe-
cutus Alberic.in d.uerb.Religio.2.

Hūc uero caſum de ſeruis ad religio-
nem nō admittendis, intellige procede-
re in quolibet obnoxio,ſiue aſcriptitio,
ſiue originario,uel colono, mācipio,cu-
riali, ratiocinijs obligato, & liberto, ut
expreſſe ſcripſit Hug.in d.c.ſi quis inco-
gnitus.& Ray.in d.uerſ.item ſeruis.

Ad baptiſmum autē ſerui admittun-
tur ſine ulla exceptione;nā ſiue mācipiū
ſit,ſiue originarius, aſcriptitius, colonus,
uel quis alius obnoxius, pōt inuito dño
ad baptiſmum tranſilire.Conc. Matiſcō.
1.c.10.& 54.diſt.c.pręſenti,nam & uete
ri lege idē conſtitutum fuerat,Deuter.c.
23. Nō trades,inquit,ſeruū dño ſuo,qui
ad te confugerit:quo loco ait Caiet.ſer-
uum fugientem a dominis ad cōuerſio-
nem Iſraeliticam fieri proſellytū, & libe-
rum, & habitare poſſe ubilibuerit intra
populū fidelem;ſic & hic baptizatus ſer-
uitute eximitur,& dño reſtitui nō debet.
C.de epiſc.& cler.l.Deo nobis.§.ijs ita.

Illud tñ uerum eſt,ꝙ ſi dominus ſeruū
ſuum inſtet ſibi reddi; audiendus quidē
eſt infra trimeſtre,ſed loco ſerui reſtituit̃
illi pretium aureorum duodecim, quiſ-
quis ille ſeruus fuerit:quòd ſi quaſi par-
uum pretiū renuat,nil vltra ei offerri de-
bet : habetur Aurel. Conc.IIII. c.18.&
d.Cōcil.Matiſc.c.10.quod pretiū ſi nul
lus offerat,tenetur ipſe ſeruus ꝑ eleemo-
ſynarum quæſtum cōquirere,c. fraterni-
tatem.ubi gl.diſt.54.quę uera ſunt in ſer
uis ad baptiſmum uenientib. diuerſum
ius eſt in baptizatis,qui infideliū ſeruitu
ti ſunt adſtricti; nam ēt per uim ſunt ex-

torquendi ab ea ſeruitute,c.mãcipia.diſ.
54.ſenſerũt etiam Hoſt.& Ra᷑m.quod
13 ui, uel furto ſubtrahere poſſumus Chri
ſtianos ſeruiẽtes infidelib. nec ad pretiũ
reſtituendũ ullo modo nos teneri,pręſer
tim si inter ĩfideles, & Chriſtianos bellũ
uigeat,& eorum ſentẽtiam ꝓbat Silu. in
uer.furtũ. q.6.quòd si nec furto, nec ui
ſeruus ſubtrahi poſſit, p̃tio redimi à piis
perſonis debet:quo caſu redẽptori nullũ
dñium acquiritur,nec ius patronatus,ar
gum. inſtit. de noxal.§.dñs.ſolum enim
pretium hic redemptor debet repetere,
argu.36.q.1.c.de raptorib.si tñ hic redi-
mens proteſtatus sit ſeſe aĩo repetendi
redemiſſe,alioquin si tacuerit, quia pie-
tatis cauſa feciſſe præſumitur, nulla de-
betur pretii reſtitutio, arg.ff. de reli. &
ſump.fun.l.si quis. §.ſed interdũ. quod
Goff.& Hoſt.ſenſerunt;ut refert Alberic.
in uer.Iudæus ſecundo: concurrentibus
uero plurib. redemptorib.poteſt eṗs cui
malit gratificari, ſ.ut potius unus,quàm
alter ad redimendum admittatur.arg c.
cum auctoritatem.de iur.patron.

De Libertorum irregularitate.

CAP. XXXVI.

1 *Liberti prohibentur promoueri.*
Libertus non conſequitur libertatẽ,uel faculta tẽ promouẽdi,etiã ſi dominus monachus fiat.
Liberto promoto non licet iniuriari eccleſiæ dominæ.
2 *Liberti priuatarũ perſonarũ,ſi eis cõſentientib. promoueantur,ipſi,& proles ſunt oĩno liberi.*
3 *Libertus promotus tenetur ad ſacerdotalia obſequia præſtanda domino.*
4 *Libertus promotus, non poteſt deſerere eccleſiã cui eſt adſcriptus.*
5 *Patronus cõſentiens liberto ut promoueatur,nõ poteſt ſibi reſeruare niſi operas ſpirituales.*
6 *Libertus an inuito domino poſſit monachari.*
Liberti plurimũ ſtudent patronorũ utilitati.
P.Catrenus libertus ſeſe ĩ patroni rogũ iniecit.
Panopio monumentum amplũ cõſtruxit ſeruo.
Lupus libertus.
Aper libertus.

Liberti qm̃ plurimis operũ gene
rib.patronis adſtringũt,eodẽ
iure cẽſeri debent, quo & ipſi
ſerui: nã etſi liberi sint,quia tñ nimium
1 obnoxij ſunt, ꝓmoueri prohibentur ex
Cõc.Elibertano, c.80.hr̃ diſt. 54.c.prohi
bendum, quo loco etſi de libertis priua-
tarũ perſonarum dictum sit,tñ & ad eos
libertos idẽ pertinet,qui eccleſiaſticis ꝑ-
ſonis ſunt obnoxij, arg.c.nullus Ep̃orũ,
ead.diſt.cõſiderata ratione poſita ibi in
tex.nam etſi patronus liberti monachus
fiat,adhuc tñ ipſe libertus ꝓmoueri non
poteſt,ut tradit Lau.quẽ refert Archi.in
c.ult.& ibid. Hug.diſt. 54. At si libertus
sit,non certæ cuiuſpiam perſonæ,ſed ali
cuius eccleſię poterit eius eccleſię pręla
tus,uel promouere eũ. uel ut promouea
tur conſentire, indeq; plenam libertatẽ
conſequetur.c.qui ex famulis,ead.diſt.

Plena autem libertas cũ temperamen
to intelligenda eſt,nõ enim licebit eccle
sięolim ſuæ dominę iniuriari,aut cõtra
eã teſtimoniũ ferre.c.de famulis.de ſeru.
non ord.tenebitur etiã ad honeſtas ope-
ras,& ad licitas negociationes. c.diaco-
ni.12.q.2.quę obſequia ipſo iure reſerua
ta cenſentur,etiã si non exprimant.Ray.
in tit.de ſeru.nõ ord.uerſ.circa.& Alber.
in uerb.ſeruus,primo.in princ.text.in c.
Eṗs qui mancipium, & c.octaua.c.de li-
bertis.12.q.2.qui si huiuſmodi honeſtis
obſequiis cõtrauenerit,in ſeruitutem re-
uocari poſſet,non ſola ingratitudinis ra-
tione. d.c.octaua. & de ſeru. non ord.c.
de famulis.& c.nullus. uerum etiam ob
malos mores. c.qui ex famulis. d.diſtin.
quæ obſequia debita eſſe intelligentur
2 ſolis eccleſijs patronis; alioqui priua-
tarum perſonarum liberti, si eis conſen-
tientibus promoueantur, nullo adſtrin-

guntur

guntur obſequio,nec ad operas fabriles, nec obſequiales,c.quicumq;.ead.diſt.54. Raym.d.uerſ.circa.in fi.ita quòd nec ip- ſorum filij libertorum poſſint ullo obſe quio grauari:licite enim promoueri poſ ſunt,nec pp ingratitudinem reuocari in ſeruitutem poterunt à ſuorum parentũ patronis.gl.in c.de libertis. 12.q.2. ſed in patrona Eccleſia diuerſum ius eſt : nã eius libertorũ filij honeſtis obſequiis gra uari poſſunt eccleſiæ præſtandis,ſicut & ipſi liberti,quãdo ſuſcipiunt ordines. d. c.de libertis.& c.longinquitate.ead.q.2.

Quæ omnia procedunt patronis ſciẽ- tibus,& tacentib.hos ſuos libertos ad or dines ſacros promoueri; nam ex ipſo or dine plenam conſequuntur libertatem ; ſed ſi patronus neſciat, eo caſu, quia hic libertus ob ingratitudinẽ à patrono re- uocari non poteſt in ſeruitutem , ut dixi per glo.in d.c.de libertis,ne penitus dño ignoranti præiudicium fiat,putarim aut æſtimationem operum fieri,aut per ſub- ſtitutum obſequia præſtari poſſe;uel etiã
3 ut ipſe ſacerdotalia obſequia præſtet in horis canonicis,miſſis,atque alijs ſacer- dotio congruentib. argum. c.frequens. diſtinct. 54.

Eſt autem animaduertendum quan- tum tempus effluxerit à die ſuſcepti or- dinis huic liberto:nã ſi annus, uel trien- nium , quaſi neglexiſſe ius ſuũ patronus putabitur, ſicut diximus in ſeruo ꝓmo- to,capite proximo ſuperiore.

4 Huc pertinet quæſtio , nũquid liber- tus Eccleſiæ ad ordines admiſſus, perpe tuo teneatur eidem Eccleſiæ deſeruire ? & ſane tenebitur, ſi in ipſa pmiſſione ſu- ſcipiendi ordinis fuerit expreſſum ; ſed puniri contraueniens nõ poteſt,niſi mo nitus contumax extiterit. c.eo libentius. de ſeru.non ordin. & in cap.nullus cleri cus.ubi Abb.eo.tit.ſed ſi expreſſum non fuerit,libere poterit ad aliam tranſire Ec cleſiam,ut ibid.idem tradit Ray.titu.de ſeru.non ordin.uerſ.circa.& ideo hodie inſpiciendum erit,cui Eccleſię fuerit in- titulatus, uel inſcriptus : nã ei ſoli debet ſeruire , & ab illa diſcedere non ualebit ſine licentia,ut patebit infra lib.3.titu.de deſer. prop.eccleſ.

Ad hunc eundem tractatum pertinet inueſtigatio illa,ſi laicus patronus pmit- tat liberto ſuo,ut ad ſacros ordines pro- moueri poſſit,an reſeruare ſibi ualeat cõ
5 ſuetas operas? Ray.in d.tit.de ſeru.non ordin. uerſ.ſed nũquid putat poſſe ſolas ſpirituales,ſ.horas canonicas,miſſam, & ſimilia ſacerdotalia reſeruare ex ſententia Alani,& Ioann.quos ſequuntur omnes , ut uidetur Alberi.in uerb.ſeruus primo, circa princ. pro quibus eſt arg.c.ſignifi- catum. de præb.c.ſignificaſti. de electio. in fi.tradit Abb.in d.cap.nullus.de ſeru. non ordin.quib.reſeruatis,ſi libertus ꝓ- motus non paruerit ob contumaciã de- poni poſſe, at in ſeruitutem propter hãc ingratitudinem , non puto redigi poſſe , quia hoc non eſt priuilegium priuatæ p- ſonæ,ſicut eſt eccleſiæ.gl.in d.c.de liber- tis.Ray.d.tit.de ſeru.non ord.uerſ.Item in liberto Eccleſiæ nota tria ſpecialia. Et ſi qui ſunt qui dicant contrarium, quòd ſcilicet reuocari poſſit, intelliguntur in libertis Eccleſiæ,ut Abb.in d.c.nullus.& Ioann.And. & ita procedit text.in d.c.eo libentius.

Ad hæc quoque bene cõgruit alia in- ueſtigatio,an libertus iſcio uel inuito pa
6 trono, poſſit monachus fieri , ſed iã hoc explicauimus ſupra capite proximo , an ſeruus monachari poſſet : nam quod de ſeruo in hac re canones dicũt,idem oĩno iuris eſt, & in liberto, expreſſim ſcripſit Hug.in c.ſi qs incognitus, 17.q.2 arg.ad idem Ray. in tit. de uot.monac. uerſ.item

ſeruis.pro quo uidetur glo.in c.ut lex.in uerb.profeſſi.in fi.27.q.1.ſed in liberto hoc certum eſt, quòd profeſſio eum eximit ab obſequiis patroni, quaſi maiori dño ſe dediderit,niſi in fraudem patroni,id fecerit potius,quàm mente ſeruiẽdi Deo, quo caſu fraus illi patrocinari non debet,ſed puniri.

Libertos autem nõ ea ſola ratione ab ordinibus excludendos ducimus, quòd obnoxij ſint patronis in preſtatione operarum, uerum etiam quòd plerumque plus patronorum utilitati, & honori ſtudeãt,quàm eccleſiæ,aut ſuæ;quemadmodũ liquet ex Sabel.lib.3. qui refert P. Catrenum Philotimum iam libertate donatum,& omnium bonorum hæredem relictum fuiſſe, uſq; adeo affectum erga defunctum patronum, ut in mortui rogum doloris impatiens ſeſe coniecerit: uiciſſim quoque patroni erga libertos plus æquo afficiuntur, quandoquidem uel publicis monumentis,& libertorum gloriam ex ſua, & ſuam gloriã ex libertorum fide aucupantur; cuiuſmodi narrat de Panopione Max.lib.6. qui amplũ olim ſeruo ſuo conſtruxit monumentũ, quo teſtatus eſt ſe plurimum debere illi, quoniam ne patronus occideretur,ipſe patroni perſonam ſimulauit, & occiſus eſt:patronus uero ſeruatus, ſtudent etiã quandoque patroni nimium libertorũ immortalitati, cuiuſmodi uetuſtiſſimũ indicat epitaphium,quod Rauennæ adhuc uiſitur,hoc rudiuſculo carmine inſcriptum, in ſepulchro Theodorici ad S.Mariam Rotundam.

D. O. M.

Lupo, & Apro.

Vna Ioannis domus hos produxit alumnos,
Libertatis opus contulit una dies;
Naufraga mors rapuit pariter, quos iunxerat ortus
Et duplices luctus ſic periniqua dedit.

Quare quia difficile, & patroni auertũtur ab hoc affectu erga libertos,& difficilius liberti à ſtudio patronorum, ęquũ eſt eos non promoueri,aut ad monachatum admitti, niſi cauſa plene cognita, & cũ obſeruatione canonum, de quibus ſupra diximus.

Explicit Liber Primus.

DE IRREGVLARITATIBVS ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS

LIBER SECVNDVS.

De Monachorum impedimentis Canonicis.

CAPVT PRIMVM.

1 *Monachis olim non erat neceſſarius annus probationis.*

2 *Monachis profeſſioni ſubijciendis, quæ ætas, & quæ tempora ſeruanda.*

Anno probationis pendente, non eſt accipienda prima conſura, nec alius ordo per prælatos monaſterij.

3 *Monachus ſuſceptus pretio à clauſtro eijcitur.*

4 *Monachus ad clauſtrum anno probationis pendente adferre non poteſt, niſi ſufficientia ad victum & veſtitum.*

5 *Canonicus nemo fieri pactione poteſt, ut bona ſua ſint illi loco præbendæ.*

6 *Monachus per uim nemo ſe ad clauſtrum conferre debet.*

Monachus perſeuerans in religione per quinquennium, non poteſt allegare ſe per vim ingreſſum eſſe.

7 *Dolus, uel falſa cauſa non uitiant profeſſionẽ religionis.*

8 *Hermaphroditus non poteſt eſſe monachus.*

Votum mulieris factum in clauſtro maſculorum ablegat eam ad clauſtrum mulierum.

9 *Monachus non poteſt habitare inter clericos, ſine ſuperioris licentia.*

Monachus non poteſt fieri Vicarius Epiſcopi, ſine conſenſu ſuperioris

Monachus non poteſt fieri delegatus Papæ, niſi expreſſe de monachatu fiat mentio.

Monachus non poteſt eſſe defenſor, uel procurator, aut quodlibet publicum munus exercere.

Monachus non poteſt Epiſcopus nominari, niſi à Papa.

Monachus poteſt à Papa fieri Epiſcopus, etiã inuito ſuperiore.

10 *Monachus factus Papa tenetur ſeſe reſtituere ſuo ſuperiori.*

Papa poteſt clauſtralem educere inuito Abbate, maxime ut tractetur de eo eligendo in Papam.

11 *Monachus ſuſcipiens ordines contra Anathema Abbatis fit uere irregularis.*

Clerici omnes Epiſcopo inferiores ſine vlla licentia poſſunt tranſire ad religionem.

Epiſcopus ſine Papæ licentia fieri monachus non poteſt.

12 *Monachi ſæculariter uiuentes eijci poſſunt.*

Monachi ob nullum delictum deponuntur, ſed in arctius monaſterium detruduntur

Monachus qui per uim eſt ingreſſus non debet ſponte egredi; ſed proponere hoc debet corã ſuperiore.

13 *Monachus factus Epiſcopus debet adhuc uti ſuo habitu, non rochetto, alioqui ſit excommunicatus.*

Eremitæ uagantes puniendi.

Monachus proprium habere non poteſt, nec de licentia ſuperiorum.

Monachus vnus in prioratu conſtitui non poteſt.

Monachi leges; aut phyſicam legentes puniendi.

Clerici oēs in dignitate poſiti leges; vel phyſicam legentes puniendi, ut hic.

Monachi per ſe; non per procuratorem eligere debent ſuos ſuperiores.

Monachi non ſeruantes interdictum ſunt irregulares.

14 *Monaſterium ingredientes pœnitentia cauſa, non poſſunt ad ſacerdotium promoueri.*

15 *Epiſcopus miſſus ad miniſterium pœnitentia cauſa, ulterius pontificalibus fungi non poteſt*

Vrbicus Epiſcopus ob peccatum trāſiit ad monaſterium; & poſtea rediȷt ad Epiſcopatum.

Apoſtata monachus numquam adminiſtrare permittitur; nec inter clericos; nec monachos.

Monachus quando de una religione ad aliā tranſire poſſit.

Monachus ma'us uix bonus clericus eſſe pōt.

Monachi ſine patentibus recedētes à clauſtro, ut apoſtata puniendi, & iuſtas cauſas, quas habent perdunt.

Monachorum trāſlatio quomodo fieri debeat.

Monachi extra clauſtrum degentes ab ordinario puniri poſſunt.

Monachus degens extra clauſtrum prædicare non poteſt

16 *Abbatibus non tot irregularitates obſunt, quot clericis.*

Abbas eſſe poteſt infamis, uel aliter irregularis.

Abbas eſſe poteſt cæcus, & aliter mutilatus.

Maiolus cæcus cæcos illuminabat.

Abbas inobſeruans regula, & negligens deponi poteſt.

Florentini licet ſint negligentes in rebus eccleſiaſticis, tamen in proprijs ſunt ſolertiſſimi.

Monachos admittens ad profeſſionem, ante legitimam ætatem, qua pœna puniatur.

17 *Abbas plurimis monaſterijs præfici non poteſt.*

Monachus idem duobus monaſterijs aſcribi non poteſt.

Abbates duo eidem monaſterio præfici non poſſunt.

Monachos duos uno lecto decumbere indecens eſt.

Monachus in clauſtro alterius habitus non debet habitare.

Papia una Eccleſia duabus religionibus deſeruit.

Mediolani una Eccleſia duabus religionibus deſeruit.

Vnio beneficiorum diuerſarum diœceſum non fit.

Monachus unius habitus alteri præfici non poteſt.

Monachus factus Epiſcopus, poteſt præeſſe monaſterio diuerſi habitus.

Beneficia regularia ſolis regularibus conferenda.

Monachi baptizare non debent.

Baptiſmus, & confirmatio pari iure cenſentur in multis

Regulares uſurpantes officium parochi ſunt ipſo facto excommunicati.

Regulares abſoluentes à caſibus Synodalibus, vel à pœna & à culpa ſunt ipſo facto excōmunicati.

Monachi ſimplicium beneficiorum ſunt incapaces.

18 *Monachus poteſt ad parochialem aſſumi, ex conſenſu apoſtolico, & approbatione Epiſcopi.*

Monachus minus legitime translatus, nec ad regularia beneficia admitti debet.

Monachus inter curiales uiuere prohibetur.

Monachus de clauſtro educi poteſt ab Epiſcopo pro Eccleſiæ ſuæ negotijs, ſaltim Abbate ſciente.

Monachi quos authores legere debeant, ut diſcant monaſtice uiuere

Libros gentilium legere deteſtabilius eſt Epiſcopis, & monachis quàm ſi hæreticorum libros legant.

QVoniam hactenus ſeruorum, ac libertorum negotium proſecuti ſumus, ex ordine ſuccedere uidetur, ut monachorum nonnulla perquiramus impedimenta; nam etſi plurimæ irregularitates, tam ipſis, quàm clericis communes ſint, ut opportune ſuis locis iam diximus, & aliàs dicturi ſumus; tamen hoc loco præcipue quædam pertractandæ ſunt, quæ ſolas ad monachorum perſonas ſpectare poſſunt: Atque illud imprimis ſciendum
1 eſt, quòd olim annum probationis expectari

pectari non fuerat neceſſariū;erant enim
alia alijs monaſterijs tempora præfixa
profeſſioni faciendæ,ut ſcribit Raym.in
tit.de uot.religioſ.uerſ.Quæro circa uo-
tum.iext.in c.ſtatuimus.cum gl.& Doct.
in c.ad Apoſtolicam. de regular. Hodie
uero ex Concil.Trident. Seſſio.25.c.15.
omnino labi annus integer debet, quo
pendente, nemo etiam uolens ad profeſ-
2 ſionem eſt admittendus, nec ante ſextū
decimum ætatis annum;alioqui ita irri-
ta eſt profeſſio, ut his duobus tempori-
bus non obſeruatis nulla inducatur ob-
ligatio,ad quemcumque effectum;ut ibi
expreſſim decretum eſt,quòd etiam, ut
anno probationis pendente nemo ad ꝓ- 3
feſſionem admittatur iuſſerat Alex.IIII.
habetur in cap. non ſolum. de regular.
libro 6.

Hoc igitur probationis anno nō per-
fecto,ad nullum omnino ordinem ꝓmo
ueri poſſe in clauſtro; nec de licentia ſu-
periorum clauſtralium, nec quidem ad
primam tonſuram,iuſſit Greg.Epiſt.23.
lib.8.habetur 19.q.3.c.monaſterijs. ſcri
bit Raym.in titu. de Neophyto.uerſ.itē
Neophytus: eundem ſecutus eſt Goffr.
ut refert Silu.in uerb.religio,5.uerſ.deci
mo quęrit.& iuſta rōne conſtitutū eſt, ut
nec ad primam tonſuram hic promoue-
ri poſſit; quia ſi contingat poſtea anno
nōdum completo illud genus religionis
deſerere,fieret fraus ordinariis,à quibus
habenda erat licentia; quæ fraus præca- 4
uenda eſt. gl.Ioan.And.in c.Abbates.in
uerb.conuolauerunt.& ibid.Gem. & La-
pus.de priuileg.lib.6.

Sed & infra hęc tempora prohibetur
promoueri in Abbatem, uel quamlibet
regularem prælaturā, ut fuſius diximus
ſupra cum de Neophyto ageremus;quo
loco licet dixerimus Neophytū,ſeu No-
uitium, i.dum probationis annus pēdet
poſſe eligi,& conſecrari in Epiſcopum;
Tamen illud uerum non eſt,in eo,q̨ uo-
uit ſe religionem ingreſſurum;& ob hoc
uotum iam clauſtrum ſubierit, nondūq;
annus lapſus ſit;nam nō poterit fieri Epi
ſcopus,quia cum hic teneatur profeſſio-
nem emittere antequam ad Epiſcopatū
admittatur.cap.per tuas.de uot. Silu.in
uerb.relig. 2.uerſ.20. & ꝓfeſſionē hodie
emittere nō poſſit,niſi lapſo anno,ſequi-
tur neceſſario annum eſſe expectandum,
tam ad emittēdam profeſſionem;quàm
ad Epiſcopatum obtinendum.

Vitium quoque eſſe poteſt in modo,
quo quis clauſtrum ſubit; nam ſi pretio
id fiat,tam qui admittitur,quàm qui ad-
mittit ad habitum,uel profeſſionem ex-
cluduntur ab illo monaſterio, uel con-
uentu, & in aliud arctius retruduntur.
c.de regularibus.de ſimon.nec diſpenſa
ri ad ipſum primum monaſterium poſ-
ſunt,niſi de nouo fiat admiſsio,quæ fieri
non debet,niſi cum aliud arctius mona-
ſterium reperiri nō poteſt, Lateran. Cō-
cil.ſub Innocen.III.c.64.habetur d.c.de
regularibus.& cap. quoniam. ubi plene
per Doct.de ſimon.& pręterea ad ſacros
ordines aſcendere non permittuntur,ex
eod.Concil.Lateran.habetur in cap.mo
nachi.de ſtat.monac. Iccirco dum pro-
bationis annus pendet, nemo plus adfer
re ad clauſtrum poteſt, quàm quod ad
uictum,& ueſtitum ſufficiat:alioqui ana
themati ſubijcitur contrauenięs ex Cō-
cil.Trid.Seſsio 25.cap.16 Ex quibus ſe-
data eſt illa ingens altercatio canoniſta-
rum,& Theologorū, de illo qui uniuer-
ſa pro ſe alimenta adferenda in monaſte
rium paciſcitur, an id facere poſsit ſine
ſimonia,de qua re S.Thom.2.2.q.100.
& fuſius Silu. in uerb.ſimonia. uerſ.15.
quæritur.Canoniſtæ omnes in d.cap.de
regularibus.

Propte-

Propterea ſi quis in canonicum Re-
gularem uellet cooptari, & ex bonis ſuis
5 ſibi ad alimenta quaſi prębendam erige-
re uellet, & ad id pactum præcederet, in-
curreret ſimoniam . c. tua nos. ubi Doct.
de ſimon. Immo etſi liberaliter ſine pa-
ctione omnia bona, uel maiorem partē
eidem cōuentui donaſſet, inducitur prę-
ſumptio ſimoniæ. Silu. in d. uerb. ſimo-
nia. uerſ. 13. quæ multo magis uera ſunt
in eo qui uelit fieri Canonicus ſæcularis,
ut per Docto. locis citatis.

Maximum quoque uitium eſt ſi quis
uim clauſtro inferat, ut in religione ad-
mittatur: nam nulli dubium eſſe debet,
6 eum non eſſe admittendum, ſicut nec ij
admittendi ſunt, qui aliquem ad profitē
dum ui impulerint, conſuluerint, patro-
cinium, auctoritatemque præſtiterint. ar
gum. Concil. Trid. Seſſio. 25. c. 18. quo
loco hæc decernit quo ad ipſas monia-
les, & pari ratione ea turpitudo uerſatur
in monachis: unde is, cui hæc uis illata
eſt, etſi quinquennio in religione perſe-
uerauerit, adhuc non uidetur adſtrictus
ex ea profeſſione; nam infra hoc tempus
ſuas uiolentię cauſas prætendere poteſt,
coram ordinario, uel quouis ſuo ſuperio
re: ſed poſt quinquenniū non eſt audien
dus, quoniam uis illa deficere uidebitur,
ex Conc. Trident. d. Seſſ. c. 19. ante enim
nō tenet ea profeſſio meticuloſa ob me-
tum, qui cadat in conſtantem uirum. c.
1. de ijs quæ ui uel met. ſed ſicut poſtea
poſſet ratificare, de regul. c. porrectum.
7 & c. ſicut nobis. ita hoc tempore lapſo
ratificaſſe uidetur.

Dolus autē uel falſa cauſa, ob quam
quis profeſſus eſt, nō uitiant profeſſionē,
quia dolus non uidetur quando factus
eſt melioris conditionis, niſi qn̄ dolus
dederit cauſam directam & immediatā
profeſſioni, ut ſentit aperte Raym. tit. de
uot. monac. uerſ. ſed quid ſi non metu:
de ijs Silu. in uerb. Religio. 3. q. 11. quo
loco indiſtincte putat, nunquam dolum
allegari poſſe, ad annullandam profeſ-
ſionem; ſic nec proderit allegatio falſæ
cauſæ, ut ibi per eum de ſententia Hoſt.

8 Sexus quoq; indignum reddit clau-
ſtro Religionis eum, qui maſculus non
ſit: nam & Hermaphroditus iam eum re-
ijciendum diximus ſupra, cum de eo ꝓ-
prio in titulo ageremus: multo magis fœ
mina inter uiros admitti non debet, nec
ſi profiteatur inter eos, obligatur: ſed ex
ea profeſſione obligatur, ut intra monia-
les in religioſo uoto perſeueret. argum.
in c. quod interrogaſti. 27. diſt. ubi Hug.
& Archid. hoc ſcribunt: ligat enim tale
uotum, tametſi corrupta intentione fa-
ctum. Silu. in uerb. religio. 3. q. 9. Fuerunt
tamen quamplurimæ mulieres ſpiritu
ſancto ductæ, quæ & ſanctiſſimæ, & ca-
ſtiſſimæ intra monachos incognitæ uixe
runt, de quibus fuſius diximus ſupra
cap. 28. lib. 1.

Præterea uero monachis interdicta
ſunt plurima, quæ tamē clericis cōgrue-
re poſſunt: Illud eſt in primis quòd ſci-
licet monachus ad clerum aſpirare non
poteſt, non habita Abbatis licentia, ut iuſ
9 ſit Gregorius diſt. 58. c nullus. Idem in
Concil. Carthag. V. habetur eadem diſ. c.
ſi quis. Abbate uero, uel ſuperiore cōſen-
tiēte ad omnes ordines inter clericos ag
gregari poſſet ex decreto Siricij Papę. ha
betur 16. q. 1. c. monachos. altoqui ſupe-
rioris conſenſu non interueniente, nullū
omnino, uel minimum Eccleſiæ ordinē
accipere ei licet. Abb. in c. quod Dei ti-
morem. de ſtat. monac. nec officio uica-
rij Epiſcopi defungi permittitur, ſi Ab-
bas ab initio contradicat, uel neſciat,
nec eo caſu uidebitur poſſe admitti, ut
ſit delegatus Papæ, niſi expreſſim de mo-

nachatu

nachatu habita ſit mentio in literis.Rot. deciſ.283.in antiq.propterea Abbate inſcio,nec ab Epiſcopo poteſt deputari ad eccleſiaſtica negotia. Rot.ibid.& eſt tex. in c.q uere.16.q.1.nec defenſo ,iudex , uel procurator,aut quodlibet publicum munus exercere, ex Pelagij Papæ decreto c.de præſentium.ead.q.1.

Qua ratione,atq; alijs multis, monachus in Epiſcopum nominari non pōt, per electionem alterius,quam Papæ , ut de hoc,& de omnib.alijs ordinib.eſt expreſſum 18.q.2.c.quàm ſit.uerſ.pariter. & 16.q.1.c.ſi quis monachus.& c.legi.in fi.& gl.in c.quā ſit de elect.in 6.in uerb. conditio.Ideo enim dixi,Papæ uoluntatem ſufficere in monacho eligēdo in Epiſcopū;quia ſi Abbas reluctetur, cogi poteſt ad conſentiendum;uel etiam eo inuito, tenebit prouiſio propter neceſſitatē, uel utilitatem Eccleſiæ. Silu.in uerb.religio.7.q.9.

Hinc illud ſuccedit,ut monachus in Papam eligi non poſſit,ſine Abbatis licētia:Immo electum Abbas repetere pōt. gl.in d.c.quàm ſit.18.q.2. in uerb.ordinandum. Ipſe autem electus , ſicut alijs omnibus ius redderet, ita & Abbati ſuo reddere debet,ſeſe quoq; compellere ad
10 clauſtrum proprium redire. Archid. in c.ſi quis pecunia. diſt.79. ſed quia Papæ iam electo nulla penitus exceptio obijci poteſt, ideo hic perſeuerabit in Papatu ; nam & ſi eiuſmodi Cardinaliū electionem de monacho factam Abbate inuito, uel inſcio,nullam eſſe ipſo iure ſenſerat Ioan.Andr.in nouell.Tamen contrarium,& melius ſentit Abb.in c.licet.notab.4.de elect.& ibidem Card.q.28.Iacobat.de Conc.lib.3.art.1.uerſ.& idem in infante: intelligendo hæc ut dixi infra lib.4.c.20. Papa uero dubio procul poteſt monachum inuito Abbate, de clauſtro extrahere,ipſumq; inuitum aſſignare in ſocium alicui , uel etiā ſecum tenere.1.q.1.c.filium.9.q.3 c.ult.14. q.3.c. reſiſtit.Eadem quoque ratione, ſi Papa uelit tractare de ſucceſſore ſibi eligendo (quod poteſt,non autem ipſe eligere poteſt.Spec.in c.ubi,de electio.in 6.)poſſumus defendere,quòd & ad hunc effectū poterit monachū,inuito Abbate,de clauſtro educere, ut de eo in Papam eligēdo tractetur inter Cardinales.

Cum igitur Abbatis ignorantia monachis obſit,ne promoueri poſſint,multo magis officiet Abbatis expreſſa inhibitio: eſt enim grauius delictum monachi nō parentis ſuperiorum inhibitioni; præſertim quoad ordines ſuſcipiendos. c.ad aures.de temp.ord.quòd ſi forte inhibuerit Abbas ſub anathematis pœna ,
11 tunc contraueniens ordineſq; ſuſcipiēs, fit uere,& proprie irregularis,nec ſuſceptos adminiſtraturus, nec ad altiores aſcenſurus, de eo qui furt.ord.ſuſcep.c.1. Spec.titu.de diſpenſat.§.iuxta.uerſ.item promotus . Silu.in uerb.irregularitas.q.3.quo loco dicit,ſolius Papæ futuram eſſe diſpēſationem, præſertim ob id quod hodie habetur Concil.Trid.Seſſ.14.cap.1.de ref.

Econtra uero quilibet clericus, etiam curatus infra Epiſcopum,ſine ulla Papæ licentia ad monachatum tranſire poteſt. Hug.in d c.quàm ſit. & melius S. Tho. 22.q.185.& q.189.Epiſcopus uero nullo modo ſine Papæ diſpenſatione ad religionem tranſire poteſt.7.q.1.c.temporis.& c.ſeq.S.Thom.d.q.189.Alberic.in uer. Epiſcopalis ordo. Abb.in cap.poſt tranſlationem.col.ult.de renunt.niſi forte propter crimina,aliamve legitimā cauſam deponatur: nam ad monachatū admittitur,unicum ſcilicet calamitoſorum refugium : Papa uero abſque dubio poteſt

teſt

teſt renuntiare papatui, & ſubire monachatum, ut contigit Chriſtophoro Papę, ut refert Naucler.gener. 31.

Monachis pręterea multa alia obſunt impedimenta ne in clauſtro verſari permittantur; nã ſi ſæculariter uiuant, ideſt,
12 ſæculi curis ſint impliciti, & cum ſæcularibus, ac la cis nimium familiariter uiuant, & dum ab Epiſcopo ob id corrigãtur contradixerint, eijci poſſunt; immo ſi integrum, ac totum collegium, uel monaſterium hoc modo ſæculariter uiuat, oẽs illinc excludi poſſunt, admiſſis monachis alterius ordinis, c.relatum, ne cleri. uel mon. Et cum dicimus monachos à clauſtro eijci, non ita intelligas, ut uagari permittantur, quaſi non ulterius religioni, uel clauſtro obligati: quia quotieſcumque de monachis deponẽdis, & eijciendis agitur ob quoduis delictum, nõ fit actualis depoſitio, ſed in aliud arcti' monaſterium detruduntur. c.fi.de regular.tradit Dec. in cap.cum non ab hoĩe. col.1.uerſ.dicit Abbas. citat Anto.Butr. ibidem, uel in clauſtro ad ſæcularia officia deputantur nihil commune habẽtes cum alijs ſanctis monachis, ut conſtat apud Pallad.Cappad.cap.13.in uita Stephani monachi: nam incorrigibilis quidam monachus ibi hoc modo fuiſſe depoſitus commemoratur.

Sæculariter quoque uiuere uidentur ij, qui habitum non deferunt, nam etſi forſan iuſtam cauſam habeant illud dimittendi, quia forſan per uim, uel metũ profeſſionem emiſerint, tamen ſponte dimittere non debẽt; nec cum habitu clauſtrum deſerere, ſe coram ſuperiore ſuo, & ordinario cauſas ſuas deducere debẽt ante lapſum quinquennium; alioqui contrafacientes arctius in monaſterio detruduntur, & tamquam apoſtatæ puniendi.
13 Conc. Trid. Seſſio. 25. c. 29. quinimmo ſi monachus fiat Epiſcopus, in tantum tenetur uti habitu monachali, quòd ſi eũ depoſuerit rochetto utens, erit ipſo iure excõmunicatus. Card. in cle. ne in agro. in princ. in 3.q. de uit. & hon. cler. p text. in c.2. ne cler. uel mon. lib.6. Iaſ. in auth. ingreſſi. col.3. in limi. 2. ad fi. C. de epiſc. & cler. Viuere quoq; dñr ſæculariter illi, quos uulgus eremitas appellat, qui ſine ulla congregatione uagantur cum habitu ad libitum ſumpto: nam non ſunt pmittendi euagari; ſed cogendi, ut deſeruiãt certis pijs locis, uel aſſumant aliquẽ monachorum habitum ſub obediẽtia, ut patet ex 6. Synod. generali. c. 42.

Ad eandem rẽ pertinet ſi monachus proprium peculium habeat: nam ſicut moriens intra clauſtrum nõ eſt ſepeliendus, nec pro eo oblatio fieri poteſt, ita uiuens ab altaris communione repellẽdus eſt ex Lateranen. Concil. & c. monachi. de ſtat. monac. Hodie uero nec quidem de ſuperiorum licentia monachis peculium concedi poteſt, nec ad uſumfructũ, nec ad uſum, nec ad aliquã adminiſtrationem uel commendam, nec in ſuperfluam ſupellectilẽ, alioqui biennio actiua, & paſſiua uoce priuatus eſt, ex Conc. Trid. Seſſio. 25. c. 2. præter alias Regulę, & conſtitutionum pœnas, ut ibi: eiſdem quoq, rationibus conſtitutum eſt, ne monachus unus tantum in Prioratu conſtituatur: dubium enim uidetur ne ſæculariter uiuat quamobrem canonice hoc illi interdicitur. Ex Conc. Lateranen. cap. monachi. de ſtat. mon. & de Capell. monac. c. ex parte.

Phyſicam quoq; legentes, uel iuri ciuili legendo operã dãtes monachi ultra duos menſes ab ordinum promotione deijciuntur omnino, & excõicati ab omnibus euitandi in choro, in menſa, cap. & ſimilibus, omnium poſtremi habendi

ſunt

ſunt ex Concil. Turon.c.non magnopere.ne cleric.uel mon. nec ſuper ijs ab Epiſcopo,uel Superiore diſpenſari poſſunt, ſed à ſolo Pontifice. gl.& text.in d.c.non magnopere.& ideo ex hoc ueram, ac ꝓpriam irregularitatem incurrunt.Specu. in tit.de diſpenſat.§.iuxta.uerſ.item irregularis,quæ pœna non ſolis impoſita eſt monachis,ſed & omnibus clericis in dignitate,uel perſonatu poſitis,cap.ult.ne cleric.uel mona.in ſexto. Specul.eodem loco.Silu.in uerb.irregularitas. uerſ.22. Diaz in praxi canonica. cap.54. Rebuff. in tractatu nominationum, q. 5.nu. 15. cum ſeq.Quæ intelligenda ſunt ſi principaliter phyſicam,uel iura ciuilia legant; alioqui ſi ſecundario,aut per occaſionẽ, nõ eſt locus iſtis pœnis. Gomeſ.in regul. Cancell.de non toll.ius quęſ.q.3.

Monachi etiam,qui in eligendis ſuperiorib.media perſona procuratoris id faciũt,etiam ſi abſentes ſint,aut ſi ipſi præſentes,non ſecretis uotis electionem celebrent,irritam faciunt electionem: is uero q eligi ſe forma hac nõ ſeruata paſſus eſt,ſit inhabilis ad omnia officia in religione obtinenda,ex Concil. Trid.Seſſio. 25.cap.6.

Electione quoq; actiua,& paſſiua priuantur, & uere irregulares fiunt monachi, qui interdictum eccleſiaſticum non ſeruauerint.c.is qui. de ſent. excommu. lib.6. Armil.in uerb.interdictum.num. 57.& latius dicemus, cum de cẽſura interdicti agendum erit.

14 Illi etiam qui pœnitentiæ cauſa, ob commiſſa delicta, quantumuis occulta, aut leuia ingrediũtur monaſteria,prohibentur ſacerdotium adipiſci, cap.ſi ille. diſt.50. & ſunt inter irregulares adſcribendi.Speculat.in titu.de diſpenſ. §.iuxta.uerſicu.item accedens. quod intellige de eo,qui per iudicẽ cogitur ad eam pœnitẽtiam in monaſterio faciendam:alioqui ſi ſponte acceſſerit,nullo iure prohibetur ordinari ad maiores ordines, & ſacerdotium. tex.enim in d.c.ſi ille.loquitur,de eo,qui petijt ſibi imponi,non autem de eo qui ſibi ipſi hanc pęnitentiam impoſuit.

Quando igitur a ſuperiore in monaſterium mittitur etiam ad certum tẽpus, licet ad altiora non poſſit aſcendere, tamen in ſuſceptis adminiſtrare non prohibetur.glo.in dicto c.ſi ille.ſi ſit Epiſcopo inferior,alioqui ſi Epiſcopus,aut ſpõ-
15 te, aut à ſuperiore iuſſus pęnitentiæ cauſa,monaſterium ſit ingreſſus, omnis ſpe deſtituitur defungendi ſuis pontificalib. muneribus, ex Concil.Conſtantinopol. de quo habetur,ſeptima quæſtio.prima. cap.hoc nequaquam.& in cap.poſt tranſlationem.de renunciatio. Aliquando tamen ex cauſa diſpenſaretur,ut olim Vrbicus Aruerniorum Epiſcopus,qui quoniam importunitate uxoris in ſæculo iam dimiſſæ rurſus copulatus fuerat,pęnitentia ductus monaſterium ſubiit lacrymis culpam diluturus: & tamen poſtea Epiſcopatum recepit, ut ſcribit Gregor. Turon.hiſtor. lib.1.c.39.

Apoſtaſia quoque plurimum officit monachis; nam ea durante ordinatus, ſuſceptum ordinem non adminiſtrabit, nec quidem poſt pœnitentiam,niſi à Papa diſpenſetur. Speculat. in titu. de diſpenſat.§. iuxta. uerſicu. decimo tertio. text.in capit. ultim. de apoſtat. & quinquageſima diſtinct.cap.placuit.cum cap. ſequen. quod uerum eſt in apoſtata à fide, uel totali religionis fuga; alioqui ſi unam religionem illicentiatus deſerat, & ad aliam tranſeat, nec prohibetur ordinari, nec ordinatus adminiſtrare, c.ex parte. de tẽp.ord.glo.in d.c.ult.de apoſt. ſed ſi in hoc tranſitu de una religione

ad

ad aliam ſit natum ſcandalum, uel alius illicitus modus; non poterit adminiſtrare, niſi à ſuperiorib. ſuis diſpenſetur, uel abſoluatur; nam licet genus apoſtaſiæ uideretur, non tñ uera eſſet apoſtaſia, quę adeo reddit irregularem, quod nec inter monachos adminiſtrare quis poſſet, nec inter clericos. Concil. Arelaten. II. c. 25. habetur, d.c. placuit. Diaz in praxi canonica. c. 104. cui rei adſtipulatᶜ quod ſcribit Auguſt. ad Aurelianum epiſt. 76. Monachum malum uix bonum clericum eſſe poſſe, habetur 16.q.1. omnia etenim miniſteria interdicuntur ijs monachis monaſticam uitam deſerentib. ex Conc. Tarracon. c. 9. habetur 16.q.1. c. monachi è monaſterio: Propterea nouo iure monachi, qui ab aſcriptis conuentibus ſponte recedunt, etiam prætextu accedēdi ad ſuperiores non uocati nec miſſi, uel niſi per patentes in ſcriptis litteras, de licentia fidem faciant, tamquam deſertores, ſeu apoſtatæ puniendi ſunt, ex Concil. Trident. Seſſ. 15. c. 4. Sed ij, qui prætextu meticuloſæ profeſſionis ſpōte, ac non petita licentia, clauſtrum, aut habitum deſerunt, apoſtatę iudicantur; nec ulterius cauſas ſuas, etiam iuſtas prætendere, aut deducere poſſunt. Cōcil. Trid. d. Seſſ. c. 19. ut ſupra diximus. Illis uero monachis, qui de una religione ad aliā arctiorem ſpōte trāſeunt, nil obeſt, quin & aſcendere ad altiores, & ſuſceptos adminiſtrare poſſint diſpenſatione non curata, d.c. ex parte. & ibi Abb.

Verum, quia hæc facilitas concedendæ tranſlationis inducere conſueuerat abuſum Religioni pernicioſum, quia uidelicet per hanc occaſionem ſuperiores licentiam concedebant monachis trāſlatis ſtandi extra clauſtrum, ex quo uagandi, & apoſtatandi materia tribuebatur, conſtitutum eſt eod. Concil. Trident. ne hæc tranſlatio ordinis ad ordinem fiat, nec ad profeſſionem admittatur, niſi ut in ordine ipſo, ad quem transfertur ſub ſui ſuperioris obedientia perpetuo maneat in clauſtro; ac taliter tranſlatus, etiā ſi canonicorum regularium fuerit, ad beneficia ſæcularia, etiam curata omnino incapax exiſtat. Seſſ. 14. cap. 11. Propterea qui extra clauſtra degunt, etiam cum ſuperiorum ſuorum licentia ab ordinario, ut Apoſtolicæ ſedis delegato puniri, ac uiſitari poſſunt. eod. Concil. Trid. Seſſ. 6. c. 3. Quamobrem ſicut nec ſacra myſteria; ita nec prædicationis munus exercere poterunt ij degentes extra clauſtrum, & extra obediētiam ſuarum religionum uiuētes. eod. Conc. Trid. Seſſ. 5. c. 2. ad fi. multominus prædicare poterunt ij, qui habitum penitus dimiſerint, cū apoſtatæ ſint. eod. Concil. Seſſ. 25. c. 19.

Sed & ipſi ordinum ſuperiores, ut puta Abbates certa quædam habent impedimēta canonica quominus officio ſuo
16 fungi poſſint: nam non omnes irregularitates quæ obſunt clericis, obſunt Abbatib. nam Abbas fieri poteſt quantumuis infamis, uel aliter irregularis, ſi prudēs ſit, admittetur ſaltim ex facili diſpēſatione, gl. in c. tuam. de ætat. & qual. glo. in c. expoſuiſti. de corpo. uitiat. argum. c. accedens. diſt. 50. ſicut & illiteratus eſſe poteſt Abbas. ſcribit. Pan. in c. ult. de ęta. & qualit. Quinimmo Abbas eſſe poteſt cæcus, ſicut de S. Maiolo referunt, qui cū Cluniacenſis monaſterij monachus cæcus eſſet ſapientiæ, ac ſanctitatis merito factus eſt Abbas Maticenſis, nec illi obfuit cæcitas, quin alios cæcos curaret, ſurdos, mutos, ac claudos ſanaret, qui & ſe ipſum proculdubio ſanaſſet, niſi patientia eum reddidiſſet illuſtriorem. Marul. lib. 5. Andr. Eborens. tit. de patiēt. ſic etiā reliqui mutilati manu, uel oculo effoſſo,

uel

uel claudi,uel ſurdi,ſi prudentes ſint,admittuntur,ut Abbates fiant. tex.& glo.in d.c.expoſuiſti.& d.c.accedens. quod tamen ita intelligendum eſt,ſi ſcienter mutilatus fuerit in Abbatem electus, alioq; ſi eum eligeretur Abbas tacuerit mutilationem, amouendus eſt ab Abbatia. id expreſſum eſt in litteris Innocentij III. ad Epiſcopum Militen. Sed ſi impruděs ſit, aut negligens in obſeruatione Regulæ,& ipſe, & grex ſibi commiſſus deponi debet, c.cum ad monaſterium. de ſtatu monac. argum.c.relatum. ne cleric. uel monac.ſed nec ſolum ob negligentiam, uerũ etiam ob alia deijci Abbas debet, nam ſi non ſit ſobrius,caſtus,miſericors, obediẽs præceptis diuinis,cautus,diſcretus,humilis,propter hos defectus deponitur.c.ſi quis Abbas. 18.q.2.quod idẽ eſſe in alijs omnibus prælatis probat ibi Hug.Hæc autem forte non procederent in Florentinis prælatis, quoniã præſumuntur diligentes.Gomeſ.in regul.Cancell.de nõ iud.iuxta formam, q.16. Ancharan.conſil.365. Tamen poſſumus dicere illud procedere in cura rerum ſuarum priuatarum;ſecus in cura rerũ ſuarum eccleſiaſticarum, ut expreſſim ſcribit Gregor.habetur,diſt.85.c.Archidiaconum Florentinum.

Inter negligentes, & inobſeruantes Abbates ponuntur ij,qui monachos ad profeſſionem admittunt ante legitimã ætatem;nam ultra alias pœnas,ſunt ipſo iure ſuſpenſi ab omni alia receptione ad profeſſionem, c.non ſolum.de regular. lib.6. cui ſuſpenſioni ſi contrauenerint, non quidem uidentur fieri irregulares ſecundum Gemin.ibi. ſed ab ea ſuſpenſione abſolui à Papa debent,ſi temporalis ſit ſuſpenſio, ſed ſi perpetua poſſunt & à ſuperiorib.qui huius delicti participes non fuerint,gl.in d.c.nõ ſolum.Silu. in uerb.religio.5.quæſt.17.

Abbas autem quantumuis diligens, & regulæ obſeruantiſſimus,diuerſis mo-
17 naſteriis præfici prohibetur: nec ei ſuffragari poteſt ullus conſenſus,aut diſpẽſatio monachorum, uel cõuentuum,c. ult.de relig. domib. quo loco aperte liquet, quòd ſicut multis locis monachus unus præfici non poteſt,ita nec multis locis ſubeſſe, nec diuerſis monaſteriis adſcribi ex Concil.Lateran.c.13.quod habetur, d.c.ult. Eadem ratione putarim quòd ſicut duo Epiſcopi in una diœceſi conſtitui non poſſunt,eodem Concil.Lateranen.c.9.c.quoniam.de offic.ord.ita nec duo Abbates eidem monaſterio,per illum text.& eius rationẽ; monſtrum.n. uideretur: ſicut indecens quoque eſt, ut duo monachi uno lecto decumbant,uel in cella communi, non quia monſtrum ſit, ſed ad ſuſpicionem tollendam de laicorum mentibus. Concil. Turonen. II. canon.10. quod etiam in clericis procedere debet,ut ibi.

Habet quoq; monſtri ſpeciẽ,ut unius ordinis monachus, alterius ordinis uel habitus, clauſtrum inhabitet religionis cauſa,clem.1.de elect.quod antea fuerat Concil.Hiſpalen.conſtitutũ. c.in noua, 16.q.7. Et quamquam multis locis unica Eccleſia duobus religionum inſtitutis,ac regulis deſeruiat, ut Papiæ in ſancti Auguſtini Eccleſia à monachis eius ordinis,& alterius ordinis S.Petri in cello aureo communiter ſeruitia Eccleſiaſtica, & diuina officia exhibeantur. Tamẽ diuerſa ſunt clauſtra,alterum à dextro,alterum à ſiniſtro latere Eccleſię: ita quòd neutri ad alterius clauſtrum poſſunt accedere, habitationis cauſa; nec habitus, nec uotum ſumi poteſt in altero clauſtro,quàm in eo, cui ſubijci uult, propter tex. in d.Clem.1. cũ gl.in uerb. mona-

monaſterijs: quę dicit etiam Mediolani fuiſſe duo collegia, ad obſequia unius Eccleſiæ S. Ambroſij, uidelicet collegiũ monachorum & collegium canonicorũ regularium ſub diuerſo habitu, atq; inſtituto, ita ut ſuas electiones pro more ſuo utrique faciant, ſine ulla commixtione. Ad hæc pertinet, quod conſtituitur in Conc. Trident. quòd beneficia diuerſarum diœceſum uniri ſimul prohibentur Seſſio. 14. c. 9. ubi idem dicitur de monaſterijs, & de quibuſcũq; piis locis.

Iſtis concinne eſt, quòd monachus diuerſi habitus, uel inſtituti, non poteſt pręfici in Abbatem, uel præpoſitum (quocumque nomine nũcupetur) monachis alterius habitus, uel inſtituti, d. c. in noua. & d. Clem. 1. Quod adeo uerum eſt, quod etſi cõmunis ſit Eccleſia, uel Chorus, ut in præfata Eccleſia Sancti Auguſtini Papiæ, uel in Eccleſia Sãcti Ambroſij Mediolani, nihilominus alter alteri ordini non præficietur. glo. in d. Clem. 1. in uerb. monaſterijs: Hoc tamen non procedit in Epiſcopatu; nam ſi monachus in Epiſcopum promoueatur, poterit præeſſe non ſolum cathedrali clericorum ſæcularium, uerum etiam quorumcumq; regularium diuerſi habitus, & profeſſionis. d. Clem. 1. ad fi. ubi gl. & Doct.

Ipſa quoque beneficia regularia, cum uacant, ſolis regularib. conferenda ſunt, eiuſq; ordinis, atq; habitus, quale eſt monaſterium ad quod ſpectant; tenentur. n. eum habitum gerere, & regulam ſeruare. Concil. Trid. Seſſ. 14. cap. 10.

Simili pręterea ratione monachis interdictum eſt, ne ea tractent, quæ ſęcularibus tantũ clericis, aut laicis congruũt: Nam nec baptizare poſſunt, nec in baptiſmo compatres fieri, 18. q. 2. c. peruenit ad nos. & de conſecr. diſt. 4. c. non licet Abbati. & c. monachi ſibi. & 16. q. 1. c. placuit. ut habetur Concil. Antiſiodoren. c. 25. diſpar enim eſt profeſſio monachi, & horum cõpatrum; nam commatres illos habere incongruum eſt. d. cap. non licet Abbati. deinde, qui fiunt compatres, quodammodo fideiuſſores fiunt eorum, quos de fonte ſuſcipiunt, cũ eos erudire in fide teneantur. c. uos ante. de conſecr. diſt. 4. merito hoc pondus incõgruum eſt monachis, qui ſeſe de ſæculo exemerunt. Idem putarim dicendũ eſſe in compatre ratione chriſmatis; nam eadem militat ratio, & cauſa in utroque: nam quoad hoc parificãtur baptiſmus, & chriſma. c. in cathechiſmo. c. non plures. c. in baptiſmate. de conſecr. diſtin. 4. Huc ſpectat quod religioſi parochiale officium uſurpare prohibentur, nam euchariſtiam, & extremam unctionem nemini dare poſſunt abſque proprij parochi licentia ſub Papalis excommunicationis pœna. Clem. 1. de priuileg. eandẽ quoque pœnam incurrunt ſolennizantes matrimonia, uel abſoluentes excommunicatos in caſibus ſedi Apoſtolicę reſeruatis, uel excommunicatos a ſynodalibus uel prouincialibus ſtatutis, uel à pęna & à culpa: Iſtis enim omnibus caſib. excommunicationẽ Papalem incurrunt. d. Clemen. 1. quam intellige iuxta declarata per Caietan. in uerb. excommunicatio. cap. 64.

Beneficiorum quoq; incapaces ſunt monachi, & uix quibuſdam exceptis caſibus ad beneficia diſpenſantur, nam ad ſimplicia, & ea quæ cura animarum carent, non admittuntur niſi ex diſpenſatione Papę. Abb. in c. ſuper eo, de regula. nec ad canonicatum in ulla collegiata eccleſia. Abb. in c. quod Dei timorem. de ſtat. monac. Epiſcopi uero diſpenſatio non ſufficeret, ut ibi, quod non ſolũ in canonicatu procedit, uerum etiam in

omni

omni præbenda, decanatu, uel quacumque dignitate, aut perſonatu in Eccleſiis collegiatis; nam ea obtinere nõ poſſunt. Ioann. Andr. in Nouell. ſuper d.c.quod Dei timorem, poſt Hoſtienſ.ibi, ut ſcribit Silu.in uerb.religio.7.uerſ.quinto. ſi autem collegiata Eccleſia ad regulares ſpectaret, monachus alterius monaſterij eiuſdem tamen ordinis, ad canonicatũ eius Eccleſiæ promoueri poſſet. Silu.loco citato, ex ſententia Abb.in d.c.quod Dei timorẽ. At ad curata beneficia conſueuerant monachi, qui ad prædicandũ erant idonei, & ad curam adminiſtrandam, charitate feruentes diſpenſari.d.c. quod Dei timorem. præſertim ſi de ordine regularium canonicorum exiſterent,
18 ut ibi: nam ſiue curata parochialis, ſiue curata collegiata eſſet, pari ratione & facultate diſpenſabantur. Silu.in d.uerb. religio.7.q.3.& 4. hodie uero non niſi difficile diſpenſantur in curatis ſæcularibus; quòd ſi aliquando Epiſcopus ob clericorum penuriam forte diſpenſaret ut monachus alicui curatæ præficeretur, id fieri non poſſet inconſulto Abbate, uel eo ſuperiore, penes quẽ eſt auctoritas diſpẽſandi ſuos monachos, ut extra clauſtrum degant, qui ſi conſentire nolint, & magna ſit clericorum penuria, cogi ad conſentiendum poſſent per Metropolitanum, uel alium. Ioan.And.in d.c. quod Dei timorem. Silu.in d.q.3. Ordinarij uero monachorũ, ideſt ij, qui guardiani, uel priores nuncupantur, conſentire non poſſunt, ut eorũ ſubiectus monachus obtineat curam animarum, etiã ab Epiſcopo delatam; ſicut nec facultatem habent concedendi, ut extra clauſtrum quis degat. Silueſt. dicta quæſt. 4. in fine.

Et tametſi regularia beneficia ſiue ſimplicia, ſiue curata, monachis ipſis pro arbitrio ſuperiorum conferri poſſint. cap. uiſis. 16.q.2. Silueſt. d. q.3. nec ſolum conferri poſſint, ſed etiam conferri debeant. Concil.Trident.Seſſ.14. cap.10. tamen in curatis illud obſeruandum eſt, ut ad eam exercendam monachi etiam à ſuperioribus electi, non admittantur, niſi conſenſus, & approbatio Epiſcopi per examen facta acceſſerit, eod. Concil. Tridentin.Seſſio. 25.cap.11. Epiſcopus enim non ſemper conſentiet, ut quilibet monachus, quantumuis idoneus admittatur; nam ſi quis monachus extra clauſtrum degat, etiam ſi canonicus regularis exiſtat, aut quiſpiam monachus de una ad aliam religionẽ minus canonice ſit tranſlatus, nullo modo admitti debet, nec ad curata, nec ad ſimplicia, etiam regularia, eodem Concil.d.c.11. d.Seſſ.decima quarta. Eſt enim hoc inſtitutum in pœnam extra clauſtra degentiũ, & eorum qui minus canonice de una religione ad aliam transferuntur, ut ibi conſtat.

Monachis præterea interdictum eſt, ne inter Curiales uiuãt, uel ut ratiocinijs publicis incũbant. c.de præſentium. 16. q.1. Quinimo curiæ obnoxij, uel ad ratiocinia obligati, si ad religionem conuerti uelint, admittendi non ſunt, antequam illis ſe ſe nexibus eximant. cap.legem.diſt.53. Hug.in cap.si quis incognitus.17.q.2. Raym.in titu.de nor.monac. uerſicul.item ſeruus, quo loco hos obnoxios comparat ſeruis, quo ad religionis ingreſſum; præſertim si ſub perpetua obligatione teneantur, ut ſcribit Archidiac.in dicto cap.legem. ex ſententia Bartholom. Brix. in quæſt. dominicali. incip. poteſtas quidam. & Hug.in dicto cap.legem. Propterea si de curiali quis fieri monachus nõ poteſt: quanto magis de monacho quis effici curialis non poterit;

terii;Concil.Calced. I.c.4.& c.qui uere. 16.q.1.& Clemen.1.§.quia uero,de ſtat. mon.ſed quia curia Epiſcopalis piã con tinet cauſam,monachus poteſt in ea uer ſari, & magiſtratum pro Epõ gerere, & delegatus Papę fieri, ſi de monachatu in ſuis patentib.literis fiat mentio: imo ab Epõ de clauſtro educi poteſt pro Eccleſiæ negotijs, dumñ hoc ipſius Abbas ſcierit,alioqui eo contradicente non liceret. Rot.deciſ.283. in antiquis & ſupra diximus.

Sed quia parum eſſet monachis noſſe impedimenta, quæ ipſis obſiſtunt, niſi etiam didicerint quibus modis eorum uita inſtituẽda ſit:ideo cum de ea re agere modo non ſit noſtri propoſiti,ſufficere putaui ſi referam qui de ea ſtudioſius ſcripſerũt: legat B.Ephrem Ediſſenæ Eccleſiæ diaconum,libro ſermonum eius: uideat B.Baſilium in tomo 2.operũ eius ſermone de Aſcẽſi. eundem in libro de inſtit.monac.uideat Ioan.Chryſoſt.tom. 2.inter ſermones 25.ſerm.20.uideat Cęſarium Epiſcopum Arelaten.homil.9.uideat S. Bernardinum ſermon.63.in paruis: quos omnes recenſet Lipom. uit. Sanct.tom.2.in calce operis:uideat & S. Hieronym. ad Ruſticum monachum: Caueat autem à legendis libris gentiliũ, deterius enim uidetur quodãmodo eiuſmodi codices euoluere,quàm hæreticorum.Concil.Carthag.IIII.c.16.habetur diſt.37.c.Epiſcopum.

De Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, & Patriarcharum proprijs Irregularitatibus.

CAP. II.

1 *Epiſcopi, & alij prælati ſuſpendentes,uel excõmunicantes,aut interdicẽtes, aliter quàm in ſcriptis,quomodo puniendi.*

2 *Epiſcopo Pontificaliter celebrare non licet, niſi in propria diœceſi.*

Pontificalia quomodo liceant extra diœceſim.

Patriarcha, Archiepiſcopi, Epiſcopi in Pontificalibus pariſicantur.

3 *Benedictio ſolemnis extra diœceſim dari non poteſt.*

Benedictio aufert peccata uenialia.

4 *Pontificalia poſſunt exerceri in loco exempto cõſtituto infra diœceſim.*

5 *Epiſcopus in loco exempto non poteſt mandare, ut coram ſe Pontificalia exerceantur.*

6 *Epiſcopi in locis exemptis nullum actum contentioſæ iuriſdictionis exercere poſſunt, ſecus in uoluntarijs.*

7 *Pallium ubi,& quando deferri poſſit.*

8 *Pallio ſemper,& vbique uti,ſolius ſummi Pontificis eſt.*

Pallio uti non licet in ſolemnibus miſſis mortuorum.

9 *Patriarcha, utentes pallio ubi,& quando non debent,poteſt deponere.*

10 *Pallium ab Archiepiſcopo infra tres mẽſes debet peti.*

Archiepiſcopum ſe nominare non poteſt,qui pallium non obtinuit, nec aliud Archiepiſcopale facere.

Pallium unius alteri commodari non poteſt.

11 *Archiepiſcopis non licet deputare ſuffraganeos ſuos in uicarios,ut ipſi diſſidia ſtudeant.*

Epiſcopus in ſeruitijs Archiepiſcopi non excuſatur à reſidentia.

Archiepiſcopus crucem ferre poteſt, ſolum in ſua prouincia.

12 *Locus erectus in epiſcopatum non eſt exemptus ſed alterius diœceſis.*

Patriarchæ quatuor Conſtantinopol. Alexand. Antioch. Hieroſolym. toto orbe crucem deferunt.

Patriarchæ quatuor ſolemniores non poſſunt crucem deferre præſente legato de latere inſignis utente.

Epiſcopi irregulares à quo ſint abſoluendi, ſeu diſpenſandi.

Paſtoralis liber S. Gregorij omnibus Epiſcopis neceſſarius.

Tametſi toto hoc opere pleraque ad irregularitatem ſpectantia in ordinibus ſuſcipiẽdis,uel ſuſceptis adminiſtrandis,etiã ad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriar-

Patriarchas,atque alios conſimiles pertinere poſſint; Tñ quædam ſunt canonica impedimẽ:a,quæ eis ſpecialiter obeſſe ſolent;nam aut locus,aut tempus conſecrationis eis canonicum adferunt impedimentum, ut dicemus cum de tempore, & cũ de loco propriis titulis agendum erit. Sed & ob perſonas in quas ꝓprium epiſcopale munus exercent,poſſent incurrere canonicam cenſuram , ut dicemus illis titulis, quib. de ordinatorib.tractandum erit,lib.5. ſicut & in modo exercendæ iuriſdictionis ; nam ſi ueniant ad ſentẽtiam excommunicationis, ſuſpenſionis, uel interdicti non ſeruata forma iuris ſcilicet in ſcriptis , & cauſa
1 non cognita, ſeruatis terminis ſecũdum formam,c.ſacro de ſentent.excommun. & c.1.de ſent.excommu.lib.6. peccant, & minime canonice , immo iniuſte faciunt,c.nemo 2.q.1.& d.c.ſacro:ſed ipſis Epiſcopis certa pœna à iure non imponitur ſicut impoſita eſt alijs prælatis inferioribus,qui ex tali omiſſione formæ fiunt ipſo iure ſuſpenſi per menſem , ita quod ſi interim tales prælati inferiores ſe miſceant diuinis,erunt ipſo facto etiã irregulares à ſolo Papa diſpenſandi.c.1. de ſent.excommu.lib.6.Silu.in uerb.excommunicatio, primo. §. ſciendum eſt quarto uerſ.quæ monitio.

At loquendo de uſu pontificalium in genere,circa quæ multa uerſantur impe
2 dimenta,certum eſt nemini licere pontificalibus uti,ideſt in pontificalibus celebrare , niſi in propria diœceſi & iuriſdictione;extra uero eam nequaquam, niſi acceſſerit conſenſus ordinarij,& hæc eſt uerior ſententia,quæ fuit Hoſtien.quam probat gl.magna in Clemen. Archiepiſcopo,de priuileg.quam etiam cõfirmat Concil.Trident.Seſſ.6.c.5.de reformat. & ideo chirotecas cum annulo, baculũ, & caudatam ueſtem,deferre non poterit niſi eodem ordinario conſentiente , ſiue ſit Patriarcha,ſiue Archiepiſcopus , ſiue Epiſcopus.Silu.in uerb. Patriarcha : iſti enim tres in hac parte Pontificalium pa-
3 rificantur.Propterea etiam iſti omnes ſolemnem benedictionem impendere nõ poſſunt extra diœceſim,quia cum benedictio auferat peccata uenialia,pendet à iuriſdictione ſuperioris , c.quod autem. de pœnitent.remiſſio. Ideo extra iuriſdictionẽ hæc exerceri nõ poteſt, ut expreſſim docet Abb.in c.antiqua.de priuileg. Silu.in d.uerb. Patriarcha. quod & priſcis patribus placuit : nam Ioãnes Chryſoſtomus quaſi crimẽ, & contra regulas factũ Epiphanio obiecit,quod ſe inſcio, & non iubente Conſtantinopoli propria auctoritate ordinationem feciſſet, & ſacra celebraſſet.Caſſiodor.hiſtor.triparti. lib.10.cap.12.imo hęc prima cauſa fuit quæ diſſidium peperit inter Chriſoſtomum, & Epiphanium, licet aliæ cauſæ poſtea ſucceſſerint,ut ſcribit Sym.Metaphraſt.in Epiphanij uita , die 15. Maij , Lipom.tom.6.

Poſſet tamen tãta eſſe inter ipſos hos Epiſcopos familiaritas, ut ſpe ratihabitionis aliquid pontificaliter ageret:cuiuſmodi Gregorius Turonẽſis in Pictauiẽſium diœceſi abſente Epiſcopo altare cõſecrauit, rogatus à ciuibus & clero , ſub hac ratihabitionis ſpe, ut ipſe ſcribit in libro in glor.confeſſ.cap.106. & hac ratione uidetur motus ad ſic agẽdum Epiphanius , ut patet in eius Epiſtola ad Ioannem Hieroſolymitanũ,& uidetur tex. in cap. Lugdunenſis.cum gl.9.q.2.

Sed ſi aliqui ſint exempti,quorum loca , uel clauſtra Epiſcopis ſubdita non
4 ſint, tamen Epiſcopi infra quorum diœceſim exiſtunt,poſſunt pontificalia exercere in illis locis,irrequiſitis de ea re ip-

ſis exemptis, quia loca exempta licet nō ſint de diœceſi, tamen ſunt in diœceſi. Felyn.in c.graue. de offic.ord.Ideo poſſunt prædicti omnes Epiſcopi, in locis ſuæ diœceſis exemptis, diuina pontificaliter celebrare, & populum ſolemniter benedicere, etiam ex Concil. Viennen. habetur in d.clemen.Archiepiſcopo, cū gloſſ.ſed ſi ipſi non celebrent, at coram ſe faciant celebrari, non poſſunt facere
5 celebrari pōtificaliter; quia hoc eſſet uti iuriſdictione, quam in eo loco non habent, nec Epiſcopi, nec Archiepiſcopi, dicta clement. Archiepiſcopo: & ideo ordinationes tenere non poſſunt in locis exemptis, niſi conſenſerint exempti, ut dicemus quando de loco tractandum erit libro tertio.nec excommunicare, aut alium actum contentioſæ iuriſdictionis
6 exercere ibi poſſunt, tamquam nō ſubditis locis, 9.q.2.cap.Epiſcopum. Abb. in cap.nouit. de offic. leg. Abſolutiones uero,collationes beneficiorū, & alia uoluntariæ iuriſdictionis, quæ ſine plena cauſæ cognitione fieri contingunt, exercere poſſunt, ut latius Silu. in uerb. abſolutio. primo, uerſic.ſecundo, colum. penultima.

Et ex ijs conſequitur, quòd quia palliū plus pertinet ad Pontificalia, quàm ad iuriſdictionalia, iccirco Archiepiſcopus,uel quiuis alius qui à Pontifice illud obtinuerit, illo uti non poteſt, niſi infra terminos ſuæ prouinciæ; ita quòd extra
7 prouinciam, nec etiam de conſenſu ordinarij,eo uti poterit, gloſſ.magna in fi. in dicta clemen.Archiepiſcopo:nec etiā ſi conſuetudo adeſſet.cap. ex tuarum. de auctorit. & uſu pall. & propterea pallio uti nemo poteſt, niſi in miſſis ſolemnibus.cap.cum ſuis.eod.tit. & c.pallium. diſtinct.centeſima: non autem in proceſſionibus, & alijs diuinis miniſterijs, aut extra eccleſiam, dicto cap. cum ſis. & cap.primo. & c.ad honorem, eodem
8 titul. Solius enim Pontificis ſummi priuilegium eſt,ſemper & ubiq; pallio uti, dicto capit.ad honorem. Et ideo hoc animaduertere debet, qui pallij uſum obtinuit, ut impetrationis formam obſeruet diligenter, tam circa loca, quàm tempora, & dies, quia tantum conceſſum putatur, quantum in priuilegio exprimitur, capit. ultimo. de auctorit. & uſu pall.

Vnde illud conſequitur, ut in miſſis mortuorum quantumuis ſolemnibus, pallio uti non poſſit, niſi ex priuilegio hoc conſtet,d.capitu.ultimo.parique ratione, nec in prædicatione uerbi Dei eo uti poterit, niſi infra miſſam forte prædicaret, quia tunc propter indiuiſibilitatem prædicationis, & miſſæ, idem actus cenſetur: Si quis uero extra debita tempora, uel loca pallio utatur à Patriarcha deponi poteſt, octaua Synodo generali Conſtantinopol.canon. uigeſimoſeptimo.

Hoc autem pallium maxime neceſſarium eſt Archiepiſcopis; nam infra tres menſes à die ſuæ cōſecrationis, tenentur magna cum inſtantia à Sede Apoſtolica impetrare:quod ſi non fecerint, priuantur propria dignitate, quod depoſitionem ſignificat,c quoniam.& cap.priſca. diſtinct.centeſima. & ante impetrationē requiritur iuramentum fidelitatis præſtandum per ipſum Archiepiſcopum, ſi præſens ſit, aut ſi abſit per legitimum procuratorem ad hoc ſpecialiter conſtitutum, cap.optatum. & cap.in ea Synodo, diſtinc.centeſima. & cap.ſignificaſti. de electio.Ideoq; ante impetratum hoc pallium, Archiepiſcopum ſe nominare non poteſt,c.niſi.de auctorit. & uſu pal. nec aliqd Archiepiſcopali,uel Epiſcopali au-

li auctoritate facere, ut puta indicere cõcilium, Chriſma conficere, dedicare baſilicas, ordinationes tenere, aut Epiſcopos conſecrare, c. quod ſicut. §. ſuper eo. de elect. Aliquando tamen ob nimiam loci diſtantiam hic rigor temporis relaxari contingit de Apoſtolica benignitate: at ſolemnitas hæc pallij petendi, etſi per diſpenſationem differatur, non tamẽ prætermittitur; nam cum Malachias ſtatim electus in Hybernia Romam ueniſſet, Palliumque ab Innocentio Secundo poſtulaſſet magna cum inſtantia, & poſt longam peregrinationem eius ſolius rei cauſa, non obtinuit, ita reſpondente Pontifice. De palliis oportet ſolemnius agi; connocatis Epiſcopis, & clericis, & maioribus terræ celebrabis generale Concilium, et ſi cõuenienti, & communi uoto uniuerſorum per honeſtas perſonas requiretis, pallium dabitur uobis: Quib. uerbis conijcere poſſumus Concilium tunc Papæ uiſum fuiſſe neceſſarium, ut probaretur fides eius populi, in quo charitas ferme refrixerat: Et ideo maiore cũ ſolemnitate petendum putauit Sanctiſſimus Papa: hæc narrat S. Bernard. Clareual. in uita prædicti Malachiæ.

Præterea tanti momenti eſt uſus pallij, ut canones prohibeant, ne alter alteri ſuum poſſit accomodare: nam cum perſona cui conceditur debet perire, ſimul enim cum ipſo Archiepiſcopo ſepulturæ traditur, c. ad hoc. eod. titu. Tempore tamen Nicænæ Synodi pallium hoc Archiepiſcopale ſucceſſori ſeruabatur: nã Metrophanes Conſtantinopolitanæ eccleſiæ Põtifex breui moriturus pallium in ſacra menſa depoſuit ſeruandum ſucceſſori Alexandro, ut habetur apud Symeon. Metaphr. in Oratione de Nicæna Synodo, poſt diem decimum Iulij retulit Lipom. tom. ſexto uitarum Sanctorũ. Et ideo ſi difficilis acceſſus ſit ad Sedem Apoſtolicam pro eo impetrando, poteſt à Patriarcha obtineri, dum tamen, & ipſe Patriarcha medio iuramento fidelitatis à Sede Apoſtolica illud obtinuiſſet, ex Concil. Lateranen. ſub Innocentio Tertio, cap. 5. habetur. de priuileg. capit. antiqua.

Aliud impedimentum patiuntur Archiepiſcopi, nam in eccleſiis ſuis uicarios deputent aliquem ex ſubiectis Epiſcopis, ad epiſcopalia officia exercenda, ut ipſi diſſidiæ, uel negligentiæ operam dent, depoſitionis pœnam iucurrunt, ex Synodo 8. capit. uigeſimo quarto. Nec
11 ſolus Archiepiſcopus ſic punitur, uerũ etiam ipſe Epiſcopus ſuffraganeus ob talem cauſam abſens. Nam Epiſcopus deſeruiens Archiepiſcopo ſuo, non excuſatur à reſidentia. Siluest. in uerb. reſidentia, quæſtio. ſeptima. uerſic. ſecundo. in fin. citat cap. paſtoralis. de offic. ordin.

Eſt & aliud præterea canonicum impedimentum circa Archiepiſcopos, in cruce ferenda, nam ſua ſola in prouincia hoc poſſunt, incluſis locis exemptis, d. clemen. ult. de priuileg.

Et licet Reuerendiſſ. D. Ferdinandus de Loazes Archiepiſ. Tarraconen. cõtra cõem opinionem ſenſerit, nulli Archiepiſcopo licere eã deferre abſque ſpeciali Pontificis indulto; tñ longe falli uidetur, qm̃ ex Cõcil. Vienn. ut in d. c. Archiepõ. conceſſum eſt id omnibus Archiepiſcopis per modum legis, & non per modũ reſponſi, ut ipſe putat, cum ibi contrariũ pateat ex uerbis conſtitutionis, in Concilio illo prõmulgatæ. Difficultas eſt, an etiã hoc poſſit in locis erectis in nouos Epiſcopatus, ex ſua prouincia, & diſmẽbratis à ſuo Archiepiſcopatu; in qua re audeo ſentire cõtra eundem Dominum

Loazes, qui longa oratione probare uoluit ſe potuiſſe, & debuiſſe deferre crucem etiam in locis à ſua prouincia diſmembratis, quaſi exemptis. Sed fallitur, quia locus erectus non eſt ulterius de ꝓ-
12 uincia, & ideo non dicitur locus exemptus, ſed alienus, unde quaſi ſit extra ꝓuinciam, ea cruce ibi uti non poſſet, Hoſtienſ. Bald. Ancharan. Abb. in c. I. ut lit. pend. Zab. in d. clem. Archiepiſcopo.

Patriarchæ uero ſolẽniores, qui quatuor ſunt, ſ. Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hieroſolymitanus, poſſunt crucem ante ſe deferri facere in toto orbe, præterquam Romæ, aut ubicumque Pontifex extiterit, ex d. Concil. Lateranen. & d. c. antiquæ: nec etiam poſſet deferri facere præſente Legato de latere inſignijs utente. d. Concil. & d. c. antiquæ. Speculat. in titul. de legat. §. ſequitur. in fi.

Poſſunt præterea Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi irregulares eſſe, ſi cõtrauenerint cenſuris ſuſpenſionum, interdictorum, & excommunicationum, præſertim in crimine ſimoniæ, confidentiæ beneficiorũ, de qua Pius IIII. & Pius V. expreſſas bullas ſuper eis promulgarunt: ut dicemus latius infra lib. ulti. titu. de ſimon. Fiẽt etiam irregulares ex alijs pluribus criminibus, & apoſtolicis irregularitatib. de quibus toto iſto opere, & præcipue lib. ult. latius dicturi ſumus.

Eſt autem illud hoc loco non prætermittendum, quòd ab omnibus irregularitatibus, etiam manifeſtis Papæ non reſeruatis atque etiam Papæ reſeruatis, ſi tamen occultæ ſint, ſicut ipſi Epiſcopi, Archiepiſcopi & ſimiles poſsẽt ſubditos ſuos abſoluere, & diſpẽſare ex Cõcil. Trid. Seſſ. 24. c. 6. de reformat. ita ſane ſi ipſi egeant abſolutione, aut diſpẽſatione ab aliqua cẽſura, aut irregularitate poſſunt ſibi eligere confeſſorem, qui eos abſoluet, & diſpenſabit: nã talis confeſſor ab Epiſcopo electus habebit uicem ſuperioris. ſ. Archiepiſcopi, ut tradit Angel. in uerb. confeſſio. 3. §. ſed quam auctoritatem. Tabien. in uerb. abſolutio. 1. § ad maiorem declarationem, & eſt ratio, qa Epiſcopis, & alijs prælatis datur facultas eligendi confeſſorem propter periculũ animarum ſubditarum, c. ult. de pœn. & remiſſ. argu. c. quia periculoſum, de ſent. excommu. in 6. unde ſi non poſſent etiã diſpenſari, non uideretur conſultum tali periculo, ut ſcribit Silueſt. in uerb. confeſſor. 1. uerſic. 9. quæritur. Sed in caſib. Papæ reſeruatis nõ habebit talem facultatem confeſſor, niſi forte ſecundum formam Concil. Trident. d. Seſſ. 24. c. 6. de reformat. ſcilicet pro occultis tantum, & tunc etiam pro excommunicatione, uel qualibet alia cenſura, ut dicit Silu. in d. q. 9. de ſententia Archiep. & Pet. Palud. In ſumma ſupra ipſum Epiſcopum poterit talis confeſſor diſpenſare ſuper illis caſibus, ſuper quibus ipſe Eps cũ ſuis ſubditis poſſet. S. Anto. in ſuo defecerũt. c. 2. poterit etiam idem, quod poſſet ipſe ſuperior Epiſcopi, uel Archiepiſcopi, ut omnes prædicti Docto. ſcribunt dictis locis.

An autem Epiſcopi, ac reliqui paſtorali officio defungẽtes ſint ob ſolam negligentiam irregulares, agemus libro 5. Verũ quomodo oporteat eos erga ſubditos ſe gerere in corrigendis exceſſibus aut in plantandis uirtutibus, docet Gregorij liber paſtoralis, quem omnibus paſtoribus neceſſarium eſſe decernit Concil. Remenſe, c. 10. docent & libri, quos de ſacerdotio ſcripſit Ioan. Chryſoſt.

De Cardinalium proprijs irregularitatibus.

CAP. III.

1 *Cardinales ſunt pars Papæ.*
2 *Cardinalatus non eſt ordo.*
3 *In Cardinalibus creandis eadem requirũtur, quæ in Epiſcopis.*
Cardinales ab initio ſeptem, poſtea uiginti-quinque.
Multitudo oneroſa nil habet honeſti.
4 *Cardinales non fuiſſe ultra 25, an fuerit utile Eccleſiæ.*
5 *Cardinales à ſolo Papa eligi poſſũt, alioquin à Concilio.*
6 *Cardinalibus neceſſaria eſt legitima ætas.*
Cardinales potius de ſtatu Eccleſiæ, quàm de Germania eligendi.
Cardinalis non debet eligi, niſi ſit ſingularis induſtriæ.
Cardinalis demens non eſt eligendus; ſed electo datur coadiutor.
Maffeus Gherardus Card. curatores habuit.
7 *Cardinalis eſſe non poſſunt ij, qui ſunt de ea linea qui Cardinales offenderint, ut qui occiderint proprium Epiſcopum.*
8 *Cardinales nepotes ex fratre, uel ſorore Pontificis eſſe poſſunt.*
Cardinalis Mantuanus duos nepotes uiuens habuit Cardinales.
Georgius Cardinalis Amboſia duos nepotes Cardinales uiuens habuit.
Cardinales duo germani fratres iure eſſe non prohibentur.
Stephanus Secũdus, & Paulus primus fratres germani ſibi inuicem in Pontificatu ſucceſſerunt, & uno die creati Cardinales.
Epiſcopi multi fratres germani eſſe ſimul poſſunt.
Baſilio multi fratres Epiſcopi.
Medardus, & Gildadus uno partu editi, & una die Epiſcopi pronuntiati, & una die mortui.
9 *Cardinales teſtari non poſſunt ſine licentia Papæ.*
Monachus factus Cardinalis, nullo modo teſtari poteſt.
10 *Monachus factus Epiſcopus, uel Cardinalis non habet proprium.*
Cardinales presbyteri, uel diaconi nõ poſſunt ſibi confeſſorẽ eligere, ſecus in Cardinal. Epiſcopis.
Cardinalis uenam ſecare ſibi non poteſt, Papa inconſulto.
Militibus ignauis olim ſanguis à uena emittebatur ignominiæ cauſa.
Cardinalis non debet abeſſe à curia.
11 *Cardinalis habens beneficium, debet in eo reſidere.*
12 *Cardinalis quis non eſt, niſi habitis re ipſa inſignijs.*
Cardinalibus duobus una die præconizatis præfertur ille, qui primo habuit inſignia.
Cardinalis eligens Pontificem ſimoniace, priuatur.
13 *Papa per ſimoniam electus an deponatur omnibus ordinibus.*
Cardinales non debent reuelare ſecreta conſiſtorij.
Concilij Lateranen. cenſura ſub Leone X nõ ligant.
Cardinales ſubditi principibus origine, uel ex poſſ. beneficiorum non interſunt conſiſtorio illorum negotijs peragendis.
Cardinales crimino ſi à Papa correcti conſiſtorio carent.
Ludouicus Milanus Cardinalis crimino ſus.
Thomas Brancatius Card. crimino ſus.
Cardinales eſſe non poſſunt protectores principum.
Cardinales eſſe nõ poſſunt ſecretarij principũ.
Cardinales poſſunt eſſe cõſiliarij principum.
15 *Cardinales plura incompatibilia habere non poſſunt.*
Cardinalis ſanctæ Praxedis non fuit permiſſus adminiſtrare Eccleſiam Rauen. propter incompatibilia.
Cardinales non poſſunt obtinere beneficia centum ducatorum.
Cardinales puniuntur committentes crimen confidentiæ in beneficijs.

POſtquam de Epiſcopis ſuperiore capite tractatum eſt, ordo expoſceret, ut ad Summum Pontificem tranſiremus: uerum q̃a Cardinales eius conſiſtorio aſſiſtunt, & dicũtur pars Papæ. c. ſi quis. 6. q. 1. operæ pretium eſt, ut prius de canonicis impedi-
1 mentis Cardinalium perquiramus: Cardinalatus inter ordines nec à iuriſtis, nec à Theologis adnumeratur; quando-
2 quidem ſolummodo dignitas eſt: pro-

pterea irregularitas non poteſt proprie pertinere ad hoc genus dignitatis, ſcilicet conſiderato Cardinalatu ipſo: ſed cõgrue de irregularitate agere poſſumus, quo ad ordinem qui Cardinalatui annexus eſt, uidelicet, quo ad ſacerdotium, diaconatum, uel etiam Epiſcopatum: Ideo omnis irregularitas, quæ ſingulis ordinibus adfert impedimẽtum, adfert & Cardinalatui in conſequentiam neceſſariam: Quinimmo tanto diligentius ſcrutandæ ſunt irregularitates in promouendis ad ordines ipſis Cardinalib. quãto ea dignitas præſtantior eſt, & quæ cũ Pontifice totius Eccleſiæ pondus ferre debet; Ea præſertim ratione, quod in illis creandis ſunt exigẽda ea omnia, quę in Epiſcopis promouendis exiguntur, ſ. natalia, ætas, uita, doctrina, ut aperte ſtatuit. Concil. Trident. Seſſio. 24. cap. 1. de reform.

Sunt tamen præterea quædam canonica impedimenta nominatim Cardinalibus aduerſantia, quæ breui compẽdio huc referri poſſunt. Nam quoad numerum certum eſt ex Conc. Rom. ſub Silueſtro Papa non potuiſſe eſſe, niſi ſeptem, ſicut ſeptem diaconi ab Apoſtolis conſtituti: habetur illo Concil. c. 6. Act. Apoſto. c. 6. cum tamẽ longe antea à Marcellino quinq; & uiginti tituli Cardinaliũ in urbe Roma diſtincti fuiſſent: ſicut Diui Petri iuſſu Cletus uigintiquinque preſbyteros in urbe conſtituerat; quos multi ſcriptores ad Cardinalatus dignitatẽ trahunt: & ſane hic numerus plurimum congruebat collegio. Nam nimia numeroſitate ſolet uileſcere tanta dignitas, diſt. 93. cap. legimus. §. ſed dices: rarum enim eſt omne, quod magnum eſt, cap. ſi officia. diſt. 59. Nam & multitudo oneroſa nihil habet honeſti. auth. de referen. ante ſi.

Sed ſane numerus tunc ſufficere poſſe uidebatur, quando Romanæ Eccleſię totus ferme orbis deuoto parebat obſe-
4 quio; at poſtquam inſurrexerunt aduerſus eam tot hæreſes, tot ſchiſmata, tot hoſtes, auctum eſt Romæ negotium, dũ pro quacumque ingruente neceſſitate conſilium capiendũ fuit: propterea Cardinalium quoque numerũ augere oportuit, ut alij præeſſent inquirendis hæreticis, alij pœnitentibus, alij reformandis abuſibus, alij beneficiorum, atque Eccleſiarum prouiſionibus, alij reſcriptis, alij iudicijs, alij gratijs, alij regendo Vrbano Epiſcopatu, alij adminiſtrandis Eccleſiaſticis prouincijs, alij corrigẽdis expurgandiſque deprauatis ſcripturis, alij confœderandis principibus, alij fungendis legationibus; Sed & alios promouere neceſſarium fuit, ſcilicet Theologos, alios Iuriſtas, alios linguarum peritos, alios qui rerum uſu plurimum ualerent, alios qui in nationibus grati, nationes in officio & obſequio ſedis Apoſtolicæ cõtinerent, & uiciſſim ſedem Apoſtolicam ſua auctoritate nationibus benignam cõſeruarẽt: præter id quod uniuerſi orbis pondus omnes aſſidua cõſultatione ferre debent. Cum enim olim populi Epiſcoporum ueneratione deuincti ab ipſis pendentes, ipſorum regimini fideliter ſubijcerentur, nullum propemodum negocium fiebat Romano Pontifici, ꝓuidentibus per omnia paſtoribus gregi ſuo: At poſtquam populi Epiſcopis nec quicquam deferunt, nec ueneratione ulla proſequuntur, ne dicam, contemnũt: effectum eſt, ut cum olim Epiſcopi ſua ope Pontificem multis ſubleuarent laboribus; nunc quicquid negotiorum toto orbe ſuboritur, omiſſis Epiſcopis ad Apoſtolicam ſedem adducatur; quin & ipſi Epiſcopi coguntur negocium adde-

re

re domino Papæ, dum ſe tuetur aduerſus ſubditorum calumnias; ita fit ut auctis Romanæ Eccleſiæ laboribus, operariorum quoque numerus augendus fuerit; Quin (ut uideo) hodie 101 fere collegijs eſt opus, quot olim Cardinalib. agũtur enim quotidie congregationes, quotidie cõſultationes, non uno tãtum loco, ſed pluribus diſtributiſque uicib. adeo quòd fateri oportet, hodie plurimos quidem eſſe Cardinales, ſed longe operoſiores, & negotioſiores, quam priſcis temporibus.

Propterea Iulius Tertius, qui reformationem cõſcripſerat, ne numerus 24. augeretur, abſtinuit ab ea, nec promulgauit, Tum ob prædictas cauſas; tum quia cõciliabulo Baſilieſi etiam ille numerus fuerat præſcriptus, nulla conſideratione habita, quod Eccleſiæ, nũc conſulendum foret, quando nõ ſolum merita, ſed etiã corpora ipſa hominum defecerunt, unde antiquorum canonum obſeruantia nõ poteſt uſquequaque ſuſtineri, capit. fraternitatis. diſtinct. 34. Nulla ergo ratione damnari poſſunt Pontifices, ſi intra eum numerum Cardinales non cohibuerunt.

Cardinalis quoque impedimentum patitur ratione eius, à quo eligitur; nam
5 à ſolo Papa eligi poteſt, ita quòd nec collegium Cardinalium poteſt ſede uacãte Cardinales eligere. Specul. in c. ubi periculum, in primo ſpeciali. uerſ. ſed nunquid tunc Cardinales. de electio. lib. 6. reiecta ſentẽtia Hug. contrarium ſentiẽtis: & hoc idem tradit Iacobat. in tracta. de Cõcil. libro ſexto. artic. ſeptimo. per glo. in c. Clem. ne Romani, in uerb. poteſtatis. & ibid. Doct. de electio. Quinimmo nec Concilium uniuerſale, poſſet ur gẽte quauis neceſſitate Cardinales creare Papa uiuente, etiam ſequeſtrato, ut tradit Iacobat. in dicto lib. 6. arti. 7. uerſ. ſic uidetur dicendum. quo loco tamen putat ſede uacante Concilium uniuerſale, ob magnam Eccleſię neceſſitatem poſſe unum, aut ad ſummum duos Cardinales creare, quod tamen eſt maxime dubitabile, ut ille ibi diſputat per plurimas colũnas. At ipſe Papa poteſt per ſe Cardinales eligere, & creare etiam abſq; conſenſu collegij nec Cardinalibus requiſitis Io. And. in c. ſane. & Ant. ibid. de conuerſ. coniug. & ſequitur Iaſ. in l. placet. 1. lect. col. 3. uerſ. imo plus tenet. C. de ſacro. ſanct. Eccleſ.

In Cardinalib. quoq; requiritur ætas legitima, ſicut in Epiſcopis, & Conc. Trident. Seſſio. 24. cap. primo. de reformat. requiritur & uitæ ſanctitas, doctrina, natalia, eod. cap. primo. Propterea ſi Papa aliquem promoueat, qui huiuſmodi canonica impedimenta patiatur, id prçuia diſpenſatione facere uidetur, ut plurib. probat Iacobat. de Conc. libro ſeptimo. articu. 6. ubi pleniſſime de hac re: Inſuper tametſi ab omnibus terrarum partibus eligi Cardinales poſſint eod. Conc. ead. Seſſio. d. cap. 1. Tamen de Germanię prouincijs nõ conſueuerunt multi promoueri, ne ſecreta Eccleſiæ pandant Imperatorib. Archiep. Flor. 3. tit. 22. c. 2. §. 1. ideo communius de terris peculiarib. eccleſiæ aſſumũtur, quia ſunt liberiores in conſilijs ferẽdis, ut ſcribit idem Iacobat. de Concil. lib. 1. tit. de Card. & Patriarc. uerſ. & de Cardinalium ſtatu.

Oberit quoque Cardinali eligendo, ſi in eo non ſit induſtria ſingularis. Bald. in l. 1. ff. de offic. præfect. præt. ad fin. ſi tamen iam in collegiò cooptatus ſit, & furor, ſeu dementia ſuperuenerit, priuandus aut deponendus non eſt, ſed illi coadiutor dãdus, perinde ac alijs clericis: Quod olim contigit Maffeo Gherardo

Veneto

Veneto, qui Camaldulen. ordinis ſolam ob ſingularem pietatẽ, & Patriarcha Venetiarum, & Cardinalis creatus eſt, ſed in agendis rebus ineptiſſimus fuit; non ſine ſuſpicione ingentis dementiæ: qm̃ Bullas Cardinalatus ad ſe trãſmiſſas ab Innocentio Octauo tãta negligẽtia aſſeruauerat, ut eas amiſerit, adeo quòd ſucceſſore Pontifice concedente eas renouari oportuit; quinimmo eo conclaui, quo Alexander VI. Pontifex creatus fuerat, huic conclaue ingreſſo tutores à Senatu Venetorum dati ſunt, Gregorius Niger, & Frãciſcus Paci, qui hominis, quaſi inſenſibilitati officio ſupplerent, ut referũt Annales.

Cardinalib. quoque eligendis obeſt genus; nam ſi ex eis deſcenderint intra ſecundam generationem, qui Cardinales offenderunt, ultra alias pœnas, omnibus beneficiis, & eccleſiaſticis dignitatibus ſunt inhabiles, & ideo nec Cardinales eſſe poſſunt, c. fœlicis. de pœnis, lib. 6.
7 idem in deſcendentibus ab ijs, qui occiderint proprium Epiſcopum, etiã nondum conſecratum, Clement. 1. de pœn. Illud autem quod Concil. Baſilienſi ab eccleſia repudiato ſtatutum fuerat, ne ex fratre, uel ſorore nepotes Romani Pontificis ad Cardinalatum aſſumerentur, nõ eſt canonicum impedimentum; quia id
8 nullum ius dictat, ſi alioqui digni ſint; ſicut & nepotes ex fratre, uel ſorore alterius Cardinalis uiuentis, recte aſſumuntur; quod cõtigiſſe legimus Georgio Cardinali Amboſia Gallo, cui⁹ nepotes duo illo uiuente Cardinales extiterunt: idem quoque uidimus in Cardinali Mantuano, qui in legatione Concilij Tridentini defunctus eſt, quo uiuente duo nepotes ex eodem genere à Pio Quarto Cardinales promoti ſunt: Quinimmo & Iulius Tertius Pont. cum putaſſet opportunius eſſe, ne duo germani fratres eodem tempore intra collegium Cardinalium admitterẽtur, & propterea ſuper ea re conſtitutionem decreuiſſet, tamen numquã legi illum eam publicaſſe, forte quoniã nil cognouit obeſſe, quin duo fratres ſi Pontifici uideantur digni in eodem collegio aggregari poſſint; nam olim legimus Stephanum ſecundum, & Paulum Primum fratres ſibi inuicem in Pontificatu ſucceſſiſſe: cum eodem die uterque Cardinalis ꝓmotus fuiſſet à Zaccharia Papa primo; ſcribit Plat. in Stepha. II. & in Paul. I. Et quamquã multum intereſt an duo fratres promoueantur in Cardinales, an in Epiſcopos: Tamen exẽpli gratia Baſilio multi fratres Epiſcopi fuerunt, ipſe etenim Cæſareæ, Petrus alter illius frater Sebaſtæ, Gregorius horũ quoque frater Niſſæ Epiſcopus fuit, & ij omnes celeberrimi & miræ ſanctitatis, ut ſcribit Gregor. Nazianzen. in Monodia; & nil obfuit quòd fratres fuerint, ſicut nec Petro, & Andreæ, Iacobo, & Ioanni Apoſtolis.

Sed etſi plures quàm tres eſsẽt, adhuc nihil uideretur poſſe obſiſtere. Nam Polycrati Epiſcopo ſeptem alij conſanguinei Epiſcopi fuere, adeo ut ipſe octauus fuerit, ut refert Euſeb. hiſt. lib. 5. c. 23.

Quinimmo, & ſi uno partu editi fuiſſent, parui referre putarem, quoad hoc genus impedimenti, nam plerumque in iſtis ſumma eſt cũm pietate iuncta communis eruditio, ut legimus apud Bapt. Fulg. lib. 1. & And. Eboren. tit. de mirac. de Medardo Epiſcopo Nouiodunenſi; & de Gildado Epiſcopo Rothomagenſi, quos uno partu editos ferunt, atque poſtea una die Epiſcopatum adeptos, una alia quoque defunctos, atque ſub una alia ſanctis adſcriptos; quorum feſtiuitas celebratur 6. idus Iunij; in quorum laudem

dem aliquando hoc carmen conſcripſi-
mus, dum febre lecto diſtineremur ea
die.

Vna dies peperit, mitras dedit altera, mortem
Altera, & in ſanctos lectus vterque fuit.
Fœlices fratres, quorum communis origo,
Vita, corona, obitus, gloria, feſta dies.
Quin cõmunis erat mens, & cor; dicite ſed nos
Corde uno ut poſſunt corpora bina regi?

Sũt autem alia plurima canonica im-
pedimenta, quæ Cardinalib. obſiſtunt:
nam teſtari non poſſunt ſine licentia Pa
9 pæ, quia Cardinalis non eſt integra per-
ſona ſine Papa, ꝓpter unionem, & incor-
porationem, quam habet cum Papa. Ho
ſtien. in ſumm. titu. de pœnit. & remiſſ. §.
cui confitendum: Abb. in c. cum eſſes. de
teſtam. Iacobat. tract. de Concil. lib. 1. tit.
de Cardin. & Patriarch. uerſ. item Cardi
nales dicuntur; declarans hoc circa bo-
na eccleſiaſtica, ſecus quo ad bona pa-
trimonialia, ut ibi per eum; & ideo mo-
nachi, uel regulares facti Cardinales, nul
lo modo teſtari poſſunt, niſi licentia ha-
bita. Bald. in auth. licet. C. de epiſc. & cle.
Bertach. in tract. de epiſcop. lib. 4. q. 3. Ia-
cobat. loco prædicto. Armill. in uerb. Epi
ſcopus. §. 8. non enim poteſt habere pro-
prium monachus factus Cardinalis, uel
Epiſcopus, glo. in c. quia tua. 12. q. 1. nec
10 etiam poſſe eos ſibi confeſſorem eligere
ſi ſint Cardinales preſbyteri, uel diaconi,
ſecus ſi ſint Epiſcopi Cardinales dixit
Hoſt. in ſumm. de pœnit. & remiſſ. uerſ.
cui confitendum. Anton. Flor. in lib. in
ſcripto defecerunt. c. 3. de Cardinalib.
Supplement. in uerb. confeſſio, 3. uerſic.
cui debent. Iacobat. d. tit. de Card. & Pa-
triarc. d. uerſ. Item Cardinales dicuntur:
quinimmo ſi in ægritudinẽ inciderint,
nec uenam ſecare poſſe inconſulto Pon-
tifice dixit Hoſt. in c. eccleſia ueſtra. 2. de
elec. & in d. §. cui confitendum. uerſi. cui
Cardinales. Cuiꝰ rei forſan ratio fuit qđ
cum Cardinales purpura ueſtiantur ut
indicent deuouiſse proprium ſanguinẽ
effundendum pro Chriſto, & eius eccle-
ſia, ita ſi aliam ob cauſam fundendus ſit,
& præſentes in curia ſint, nec urgeat ſu-
bitanea neceſſitas, meminerint, ut inter-
ueniat etiam uoluntas Papæ tamquam
ueri domini, & Chriſti uicarij. Cõtraria
ratio erat in ethnicis Romanis militib.
quibus ignominioſum erat ſanguinem è
uena emittere: Erat enim illud genus pę
næ quo ignaui, & delinquẽtes milites pu
niebantur, ut ſcribit Aul. Gel. lib. 10. c. 8.
At in Cardinalib. non in pœnam, ſed in
reuerentiam factum eſt.

Inſuper non eis licet abeſse à curia,
nam ſi abſint, redire debent, ſi adſint di-
ſcedere non ualent, niſi accedente Ponti-
ficis conſenſu ex Concil. Later. ſub Leo-
ne X. Seſſio. 9. c. 6. quod etiam ſtatuerat
Alexand. VI. in reform. hodie uero ſi be-
neficium habeant, quòd reſidentiam re-
11 quirat, ibi reſidere iubẽtur. Conc. Trid.
Seſs. 23. c. 1. de ref.

Cardinalis quoque ut effectualiter
Cardinalis ſit, requiritur quòd Cardina-
12 latus inſignia habuerit: alioquin ſine il-
lis, nil accipere uidetur, ex bulla Euge-
nij: quod olim in litem uenit: nam cum
Cardinalis Sancti Seuerini fuiſset eodẽ
die præconizatus cũ Cardinale de Me-
dicis, qui fuit Leo X. Tamen, quia non
eodem die habuerunt inſignia, ille S. Se-
uerini ſemper ſuccubuit, prout facto pẽ-
dente determinauit Dominicus Iacoba-
tius Cardin. ut ipſe idem refert in tract.
de Concil. lib. 1. tit. de ſenib. uerſic. ſimi-
liter & Doct. in fi.

Quandoque uero, & poſtquam rece-
perint inſignia, priuantur multis priuile
gijs, quæ Cardinalatui competunt ob
aliquam

aliquam culpam, unde ſuam dignitatē exercere non poſſunt: Primus caſus eſt, ſi Pontificem ſimoniace elegerint, ideſt pro quocumque bono temporali, uel ꝑ quocumque beneficio: nam ob id cadunt ab omnibus ordinibus & ab ipſo Cardinalatu, & quibuſcumque beneficijs eccleſiaſticis, etiam Patriarchatu: & conſequenter uoce actiua, & paſſiua, ut conſtat ex bulla Iulij Secundi anno Domini Milleſimo quingenteſimo quinto.
13 habetur Concil. Lateranen. ſub illo, Seſſ. 5. Ille quoque qui ſic ſe eligendum conſentit, aut paciſcitur, deponit͗, ita quod nec ulterius fuerit Cardinalis, nec Epiſcopus, nec ullam dignitatē retinere poterit ipſo iure, ac ſine declaratione priuatus, ut ibid. continetur. Iacobat. d. tract. lib. 4. art. 4. tit. de ſim. elect. declarando ut paulò inferius.

Sed & illud animaduertere debent Cardinales, ſ. ne ſecreta conſiſtorij uota reuelent, aut quæcumque ibi ſecreto geſta, ſi ob ſcandalum in alicuius præiudicium redundare poſſint; nam ſi contrafecerint, excommunicationis pœnam ipſo facto incurrunt, eod. Concil. Lateran. ſub Leon. X. Seſſ. 10. Ideo ea excommunicatione durante, ſuum munus exercere nō poſſunt, cum ſint pluſquam ſuſpēſi: Sed ex ſententia Caietan. in ſumma, in uerb. excommunicatio, iſtæ cenſuræ, quæ emanarūt ex eo Concil. Lateranen. non ligant, quia nec uſu ſunt receptæ; eumque ſequitur Bartholom. Caranza Miranden. in ſumm. Concil. in calce ipſius. Concil. & idem tradit Armill. in excommunicatione 76.

Ad hæc memini me legiſſe ꝙ pluribus caſib. Cardinales excluduntur, ne in conſiſtoriis interſint. Nam ex reformatione Alexandri Sexti quicumque Cardinales ſubditi ſunt ipſa origine alicui principi ſæculari, uel in territorio eius habēt reditus ad minus mille ducatorum, ſi q̄d tractetur in conſiſtorio ſecreto, quod ptinere poſſit ad eum principem ſimul, & ad Papam uel eccleſiam, non debet adhiberi in conſiſtorio, eo tempore quo illud negotium geritur, ſed interim egredi debet, & eo peracto redire. Sed ſi negotium non ad Papam, uel eccleſiam ptineret, ſed ad alium principem, uel aliam perſonam etiam eccleſiaſticam, nil uidetur obeſſe, quin intereſſe poſſit, ex ſententia dictæ reformationis.

Memini quoq; me legiſſe eadem reformatione Alexandri quòd criminoſi Cardinales bis à Papa correpti, prohibētur ab ingreſſu cōſiſtorij, etiam ſi ea correptio fuerit tātum circa uenationes clamoroſas, uel ludos illicitos, uel ſi interſint haſtiludijs, uel laruis operam dederint, aut ſi comœdiis popularib. interſint, aut ſi coram ſe gentilitatis actus obſcænos fieri permiſerint; iſtis enim caſib. ſi à Papa bis etiam uerbo correpti fuerint, ad conſiſtorium admitti non debere legitur in dicta reformatione. Idē ac multò magis ſi noctu incedant ſine lumine, Vrbem deambulantes: ut ibid.

Multa prætерea interdicta ſunt Cardinalibus; nam ut liberius pro eccleſia conſulere poſſint, ex Martini Quinti decretis, anno octauo, non permittuntur aſſumere onus protectoris pro Regib. ac Principibus, ac quibuſuis communitatibus; quòd ſi aſſumpſerint incōſulto principe, prohibentur exercere; quod etiam conſtitutum fuerat ſupradicto Concil. Lateranen.

Et ob eandem cauſam ſicut nec protectores principum, ita nec eorum ſecretarij eſſe poſſe habetur in dicta reformatione Alex. Sexti, nec frequentare principum ſæcularium aulas, ſine licentia à

Roman.

Roman.Pontif.in ſcriptis habita, ut ibidem continetur; nam ſicut alij clerici aſſumentes procurationem publicam caſtrorum,aut ciuitatum nomine, à clero habentur alieni,c.ſed nec.ne cler.ſæcul. neg.ſe im.& Vicereges,Vicecomites,Locumtenentes Principum eſſe nō poſſunt, nec Gubernatores regni, uel adminiſtratores alicuius prouinciæ, c.clericis. §. 1. ne cleric.uel monac.ubi Abb.& Diaz in praxi Canonic. c.56. ita nec Cardinales hæc poſſunt. Illud tamen unum licite poſſunt,ſ.eſſe conſiliarij principum, circa prudens Reipubl.regimen, & populorum in officio continendorum prouidentiam,ut ſcribit Bal.in authent.habita.C.ne fil.pro patr. Abb.& Ioā. And.in d.c.clericis.

Fuerat quoque prohibitum Cardinalibus ex reformatione Iulij Tertij non publicata,ne plures, quàm unam Eccleſiam in titulum, uel commendam, aut adminiſtrationem retinere poſſent,exceptis Cardinalibus Epiſcopis Sed hoc cōtraria conſuetudine uitiatum erat; At ex Concilio Triden.Seſſio.uigeſimaquarta, cap.decimoſeptimo, hoc aperte reſtitutum eſt, ut nec Cardinales plura titulata, aut commendata beneficia obtinere poſſint,ſi ſint incompatibilia;quod & iure ueterum patrum ſancitum fuerat: nā refer Leo Quartus Pontifex, Anaſtaſiū Cardinalem in Synodo fuiſſe depoſitū, quod pluribus beneficijs alienis occupatus,ſuæ non deſeruierit parochiæ: idem erit,ſi tot beneficijs proprijs occupatus ſit, ut omnibus reſidere non ualeat; habetur c.ſecundo, de cleric.non reſiden. comprobatur hoc Decretali Innoc.Tertij, qui cum clerus Rauenn. poſtularet in Archiepiſcopum ſuū ſubrogari Cardinalem Sanctæ Praxedis, reſpondit, hæc ſimul non eſſe concedenda, ut Cardinalis eſſet,& Archiepiſcopus Rauenn. habetur in c. 3.de poſtul.prælat.

Eadem quoque Alexandri Sexti reformatione cōtinebatur, ne Cardinales in commendam perpetuā obtinere poſſent beneficia non excedentia ualorem centum: quod uel ideo factum erat, ne iſtis minimis occuparētur, uel ne quod congruit pauperib. clericis, ſua magna auctoritate ſibi concedi facilius obtinerent; aut forte, ut cogerentur, quod ipſi retinere non poſſunt, ſaltem minoribus clericis liberaliter condonarent.

Sūt & aliæ irregularitates, & canonica impedimenta, præſertim illa Apoſtolica de quibus S.Paulus 1.ad Timot.c.3. ſed de eis dicemus infra poſterioribus libris. Rurſum omnes irregularitates, quę obſunt Epiſcopis,etiam obſunt Cardinalibus.Concil. Trident. Seſſio.24.c. primo.de reform.Obſunt quoque Cardinalibus ſicut & alijs clericis omnia eadem crimina inducentia irregularitatē, ſicut homicidium, ſimonia,præſertim beneficiorum confidentia; ſed de hoc opportunius dicemus infra lib.5. tit.de ſimonia. ſed & ob cōtemptum cenſurarum poſſent fieri irregulares, ut ſuis locis dicemus.

De irregularitatibus opponendis eligendo in Papam.

CAP. IIII.

1 *Papa debet eſſe irreprehenſibilis.*
Irregularitates Apoſtolica obſunt Papa eligendo.
Papa eligendus poteſt excludi propter quamcūque irregularitatem.
Papa ut Epiſcopus Roma uenit appellatione Epiſcoporum.
Papa ipſe eligit in concurſu parochialium, non autem Cardinalis titularis.

Cardi-

2 Cardinales eligentes in Papam indignum, peccant.

Papa eligendus debet eſſe in ſacris.

Argumentum ab inferioribus cathedris, ad Romanam aliquando recte dicitur.

3 Papa iam electo nulla omnino exceptio, aut irregularitas obijci poteſt.

Corpore uitiatus eligendus in Papam, exceptione repellitur ſed non iam electus.

Idem ſi ſurdus, mutus, cæcus, demens.

Imperatori eligendo, & electo omnis canonica exceptio obijci poteſt.

Vxoratus eligendus in Papam reijcitur, ſed non iam electus.

4 Infans eligendus in Papam reijcitur, ſicut & electus, niſi euidenter appareret à ſpiritu ſancto electionem eſſe factam.

Mulier, & hermaphroditus etiam electus in Papam reijcitur.

Mulierem geſſiſſe unquam Papatum, authorinerum non uidetur.

5 Mulieribus ſacerdotium concedebant hæretici Pepuzziani, & Quintiliani.

Pepuzziani hæretici.

Quintiliani hæretici.

Dæmoniacus electus in Papam non reijcitur.

Papa crimino ſus eligendus reijcitur, ſed non electus, at in hæreſi uera, & propria eſt ipſo iure depoſitus.

6 Papa Iudæus, uel Paganus, uel Idololatra, aut quomodocumq; non baptizatus, eijcitur etiã electus.

- Papa iam electo non opponitur exceptio excommunicationis.

Electus in Papam forma non ſeruata deponendus.

Papa electus non canonicè, adminiſtrando omni ordine priuandus eſt ex c. licet. de electio. ideo talis incidit in irregularitatem.

Electioni Papæ nulla certa forma à iure datur.

7 Cardinales tractare non poſſunt de ſucceſſore eligendo ipſi Papa uiuenti, nec ipſe Papa ſibi ſucceſſorem eligere.

Papa iã electus ſtatim poteſt omnia, nec requiritur confirmatio, uel conſecratio, imo impugnans ab eo taliter facta, ipſo iure eſt excommunicatus.

Extrauag. Quia nonnulli. de ſentent excommu. an ſit Clementis Quinti; an Benedicti Vndecimi.

Papa occidendo ſuis manibus, nullam irregularitatem incurrit.

Papa poteſt renunciare papatui, etiam ſine conſenſu collegij, non ſic Epiſcopus poteſt renunciare epiſcopatui.

8 Papa reſignans papatui non poteſt ad illum redire, niſi poſt nouam electionem.

Papa electus non incurrit irregularitates apoſtolicas. ſed peccat uiuendo contra eas.

9 Papa circa conſecrandum uerum corpus Chriſti, nil plus habet, quàm cæteri ſacerdotes.

Papa conſecrando impreparata conſcientia; peccat, ut cæteri.

Papa neminem ſuperiorem habet in terris.

Papa poſſet pati impedimenta aliqua circa celebrationem miſſæ.

Leo I. Papa manum ſibi ſponte abſcidit, & poſtea precibus recuperauit.

Papa licet ſit ſolutus legibus, quomodo leges obſeruet.

Papa debet orare pro peccatis populi, & pro ſuis.

Papa eligendo ſibi confeſſorem facit illum ſibi ſuperiorem, & tenetur obedire illi, tamquam peccator.

11 Papa non poteſt facere ne ipſe aut alij teneantur confiteri peccata.

QVoniam proximis ſuperiorib. capitibus actum eſt de Epiſcopis, & Cardinalibus operæpretium mihi uidetur hoc loco pertractare, an irregularitatũ materia obeſſe poſſit ſummo Pontifici? In qua re non hoc quæritur, an Põtifex poſſit ſubijci alicui irregularitati. Sed an irregularitates poſſint impedire canonice aliquem, nec eligi poſſit in ſummum Pontificem, & an exceptione alicuius irregularitatis reijci poſſit, ne eligatur. Propterea hęc quęſtio trifariam cõſiderari poteſt: Primo enim cõſiderandus eſt Pontifex antequam ſit electus, & ſic eligendus: Secundo modo, ut iam electus, & ut caput totius Eccleſiæ, habito reſpectu ad corp⁹ Chriſti myſticum: Tertio modo, ut ſacerdos habito reſpectu ad corpus Chriſti uerum. Primo igitur modo cum de eligẽdo Papa agitur, non eſt dubium quòd ſicut caput eſt omnium dignitatum ita lõge maior ſanctitas requirẽda eſt in eo, qui aſſumitur in Papam: ſi enim irreprehenſibi-

lis

1 lis eſſe debet quilibet Epiſcopus 1.Tim. c.3. Tit.cap.1. multo ſane magis eſſe irreprehenſibilem oportet eũ,qui in ſummo Epiſcopatuũ apice conſtituitur: qa cum ad curam omnium ſit poſitus,in ſe ipſo debet oſtendere qualiter alios in domo Dei oportet conuerſari,ut docuit Alexand.III.in Conc.Lateran. habetur in c.cum in cunctis.de elect.Et totius familiæ ordo nutabit, ſi quod requiritur in corpore non inueniatur in capite, ut dicit Conc.Trid.ſeſſ.24.c.1.de reform.

Propterea abq; dubio duodecim apoſtolicæ irregularitates recte obſunt antequam eligatur ex uerbis Apoſtoli ad Timot.& Tit. ſed & omnes irregularitates ex defectibus corporeis, ex cenſuris, ex criminibus quibuſcumque oberunt etiã ne eligatur. Nam ſi idoneum ſponſum Cardinales tenentur eligere.cap. ubi. §. cæteri de electio. in 6. non eſt reputandus idoneus qui aliqua ſit notatus irregularitate, unde cognita irregularitate poteſt, immo debet quiſque Cardinalis non cõſentire nominationi:peccat enim grauiſſime quiſquis conſentit,ut irregularis nõ diſpenſatus promoueatur, cum ſit indignus, & promouentes indignum ipſo iure priuantur eligendi facultate d. c.cum in cunctis.§.clerici.immo peccãt
2 mortaliter c.perpetuæ.de elect.in 6.ut fuſius ſcribit in electionib. inferiorum dignitatum.Silu.in uerb.electio.§.quis debet eligi.& §.ſequen.ex S.Thom. & alijs Doct. quocumque igitur ex capite, uel ex quacumq; irregularitate ſit indignus, qui eligendus nominatur,iuſte Cardinales in illum conſentire non debent;præſertimque obſeruandum eſt quod ſi ex Concil.Trid.promouendi in Epiſcopos plene, & exacte prędití eſſe debent qualitatibus,quas canones requirunt,ſeſſ.22. c.2.de reforma. multo magis eligendus in Pontificẽ.Nam & Cardinales,ex quorum numero plerumque eligitur Papa eiſdem qualitatibus exacte præditi eſſe debent. eod.Cõc.ſeſſio.24.c.1.de refor. ob quam rationem poſſumus defendere quòd quiſquis nominatur eligendus in Papam debeat eſſe in ſacris ſicut alij inferiores,qui aſſumuntur ad Cathedrales.d.c.2. ſeſſio.22. Nam aliquãdo in prouidendo gubernationi papatus,recte tra- 2
hitur argumentum ab inferioribus cathedris ad Romanam cathedram. Ant. Butr. quẽ ad ſimile citat Iacobat.in trac. de Concil.lib.4.artic.3.uerſicu. ſi autem loquimur. argum.c.1.de cler.ęgrot.lib. 6.Nam & Papa dicitur Epiſcopus Romæ,& Epiſcoporum nomine aliquando comprehenditur, ut in particulari caſu iudicauit fel. record. Pius V. cum enim Romæ concurſus factus eſſet ſuper parochiali, multique fuiſſent idonei reperti,dubitabatur ad quẽ ſpectaret electio, an ad Papã ipſum tanquam Romæ Epiſcopum ſecundum uerba concilij Trid. an uero ad Cardinalem titularem. Reſpondit præfatus Sanctiſſimus D. (me præſente, & audiente) Papam contineri ſub illis uerbis concilij præfati, ubi ab Epiſcopo electio facienda eſt,& ideo ad eundem pertinere talem electionem, & ſic obſeruatum fuit. Si ergo Papa eligendus conſiderari poteſt ut Epiſcopus recte dici poteſt requirendas in illo qualitates Epiſcopi. Sic itaque recte cõcluditur eligendo in Summum Pontif. omnia irregularitatum genera obſtare poſſe ſicut alijs inferioribus dignitatibus, & ordinibus Eccleſiaſticis. Secundo uero modo cum Papa iam electus eſt duabus
3 partibus conſentientib. tunc nulla prorſus exceptio ei obijci poteſt, nec cenſura,nec obiectum ullum, nec ulla irregularitas,etiam ante electionem contracta; licet

licet enim alijs dignitatibus, & Epiſcopis quælibet irregularitas obijci poſſit, etiam poſt electionẽ c.ut circa.ubi Spec. de electio.in 6. Tamen in ſingulare priuilegium illius excelſæ ſedis Apoſtolicę, nulla exceptio electo obijci poteſt ex cõſtitutione Alex.III. c.licet. de elect.& ꝓſequitur late Specul. in c.ubi. in ſeptimo ſpeciali de elect.in 6.Ex quibus concludit plurima obijci poſſe quæ impediunt eligendum in Papam, quæ nõ impediũt electum. Nã ſi quis ſit corpore uitiatus, ſufficit hæc irregularitas,ut contra eum excipiatur ne Papa fiat,glo.in c.In nomine Domini.in uerb.gremio,diſt.23. immo peccant Cardinales eligentes eum. At ſecuta electione hæc irregularitas, uel exceptio obijci non poteſt,& oppoſita non ſufficit,ad eum repellẽdum,ut tradit Cardinal.Alex. in d.c.in noĩe. quem probat Iacobat.in d.lib.3.uerſ.quid autem.de corpore uitiat.art.1. Surdus quoque,mutus, & cæcus, eligẽdus non eſt: nec tam ſtolidi putãdi ſunt Cardinales, ut huiuſmodi eligant in Pontificẽ.Bald. in d.c.licet.Sed ſi electus fuerit,non poterit ob eam cauſam deponi Papatu.d.c.licet. ſed etſi poſt electionem hęc eadẽ illi contigerint,non oberunt, quin perſeueret in Pontificatu. Anton.Butr.d.c.licet. Iacobat.eod.uerſic. & idem ſi ſit Furioſus.Propterea ſi ſit demens,aut furioſus, quamquam eligendus non eſt, ſi tamen à duabus partibus conſentientibus fuerit electus,deponi non poteſt. Specul.in d.c.ubi periculum. in ſeptimo ſpeciali. de elec.lib.6.Quo caſu,ſicut & in omnibus alijs defectib. ei coadiutor dari debet.Iacobat.d.tract.de Conc.lib.4.art.3. uerſ.ſed ſi bene aduertantur, & latius in uerſ.ſi autem loquimur. Quod ius ſcilicet,ut eligendus per has exceptiones excludatur,electus uero non eijciatur,ꝓcedit in Papa;at contra eſt in Imperatore, contra quem iam electum,omnis canonica exceptio obiici poteſt, ultra illam, quòd catholicus non ſit, & quod ab Eccleſia Romana deſciuerit. Bald.in repetitione l.Barbarius.in fin.ff.de offic.præſid.tex. in capit.uenerabilem. de electio. Specul.in d.c.ubi periculum.in ſeptimo ſpeciali.lib.6.

Vxoratus quoque in Papam eligẽdus non eſt,quia legitime ei hæc exceptio opponetur;præſertim ſi laicus, aut illiteratus ſit;at poſtquam fuerit electus admitti eum oportet, & deponi non poteſt ex communi ſententia,ut tradit idem Iacobat.in d.tract. de Concil.lib.8.art.9.glo. in c.ſi quis pecunia.diſt.79.præſertim ſi uxor facile induci poſſit, ut monaſteriũ ingrediatur;ſed ſi uxor ei cohabitare uellet,& Papa uellet renuntiare papatui admitti poſſet. Mateſil.in addit. ad Anto. de Butr.in tracta.de ſchiſm. refert Iacobat.d.art.9. Sed quia nulla tãta eſt auctoritas in terris, quæ præmineat Pontificatui, & propterea ad hoc cogi per neminem poſſet,multi putant neceſſe eſſe permittere hoc negotium totum Dei iudicio,ut ſcilicet poſſit Pontificatum adminiſtrare,ſi tamẽ ordinetur ad omnes ordines.Iacobat.d.artic.9.idem lib.3.arti. 1.uerſ.ſed ſi ſit uxoratus.Idem lib.9.art. 12. in reſponſione ad undecimum motiuum;quod etiam uidetur ſentire Spec. in d.c.ubi periculum. in d.ſeptimo ſpeciali: tenebitur enim uxori debitum reddere. Silu.in uerb.excommunicatio.9. in colum.3.uerſ.ſeptimo,quòd cum textus: Licet cõſultius eſſet,quòd uxor ſuaderetur uouere,aut ſaltim continentiam in ſæculo promittere, cum ſeparatione tori, ut de plurib. Epiſcopis ſcripſimus ex Grego.Turon.ſupra lib.1.c.34. nam talem ſeparationem faciẽdam ex catholica

lica

lica inſtitutione, & canonũ decretis iuſſam eſſe ſcribit idẽ Grego. Turon. in lib. in gloria confeſſorum. cap. 78. licet talia iuſſa non ligent Papam.

Infans uero, ſi in Pontificem eligẽdus proponatur, legitima exceptione repellitur, & electus deijci debet; quia cũ nullius ordinis ſit capax, multo minus poterit Pontificatus conſecrationem accipere; niſi forte talis electio de infante eſſet facta à ſpiritu ſancto, ut dicit Silu. in uerb. excommunicatio. 9. q. 1. uerſ. ſeptimo. unde quæcumq; electio facta in perſonam incapacem, ipſo iure irrita eſt, & nullius effectus, ut ſcribit Butr. in tracta. de ſchiſm. quẽ probat Iacobat. lib. 3. art. 1. uerſ. & idẽ in infante. Quæ uera ſunt in infante. At in minore doli capace iã electo, ætatis impedimentum obijci non poteſt. Spec. in d. cap. ubi periculum. in 7. ſpeciali. Eadem quoq; ratione mulier, aut hermaphroditus etiam incaleſcens in maſculum exceptione legitima à Pontificatu deijciuntur, etiam poſt peractã electionem, ſiue ſcierint id electores, ſiue neſcierint; nam cum ij incapaces ſint ordinis; & Pontificiæ poteſtatis, deponi debent. hoc in ſpecie tradit Bald. in c. licet, de elect. licet Iacoba. d. lib. 3. ar. 1. uer. de hermaphrodito. nõ nihil in hoc caſu dubitare uideatur.

Et tametſi aliquando hiſtorici fabellam retulerint de Ioanne Anglo fœmina quod Pontificatum geſſerit; doleo plurimum, id leuiter à plebecula rudi creditum fuiſſe; nam hoc eſt damnare Rom. Eccleſiam de hæreſi Quintilianorum, & Pepuzianorum, qui mulieribus ſacerdotium committebant, Aug. lib. de hæreſi. c. 27. quod non eſt ſentiendum de ſponſa Chri: in qua nulla umquam ruga, nulla umquam macula fuit: Sed de re hac latius diximus lib. 1. c. uigeſimo octauo.

Dæmoniacus autem electus Pontificatum adminiſtrare permittitur, Iacobat. d. lib. 4. art. 3. uerſic. ſed quid ſi Papa efficitur inutilis: propterea eadem ratione idem dicendum uidetur de lunatico, comitiali, aut patiente quamlibet animi, aut corporis ęgritudinem. argu. cap. ult. 7. quæſt. 2.

Criminoſus etiam in Pontificem eligendus canonica exceptione repellitur: ſed electus admittitur in Pontificatu. Si enim proprie, & indubitanter hæreticus ſit, & nolit corrigi, non eſt dubium eſſe deponendum; imo depoſitus eſt. Iacoba. latiſſ. hoc pertractat d. lib. 3. art. 1. per totum. & ſcribit Silu. in uerb. Papa. q. 4. & in uerb. excommunicatio. 9. q. 2. uerſic. ſeptimo, idem ſi idololatra. Iacobat. eodem tract. lib. 9. art. 1. in fi. uerſ. ſed qd ſi Papa. Idem ſi Iudæus ſit uel Paganus, aut quomodocumque non baptizatus.

6 Doct. in d. c. licet. & præcipue ibi Aegidius Bellame. in quinto quæſito, in uerb. abſque ulla exceptione. uerſ. ſexto dico. Si uero ſit alio quouis modo criminoſus ſimoniacus, adulter, homicida, uel illegitimus, deijci non poteſt, & in Põtificatu perſeuerabit. Spec. in d. c. ubi periculum. in ſeptimo ſpeciali. quinimmo etiam ſi eſſet excommunicatus, ſuſpenſus, uel interdictus, ut Spec. ibidem. Verum ſuper ijs omnibus quæſtionibus fuſius ſcribũt Doct. in d. c. licet. Sed non eſt hæc materia ſola canoniſtarum, ſed & Theologorum. Ideo uidendus Caietan. de auctor. Pap. & Concil. cap. 26. & ſeq. Silu. locis proxime citatis.

Sũt præterea quædã alia canonica impedimenta in Põtificatu obtinẽdo, quæ uerſantur circa electionẽ ipſam: ſi. n. electionis forma, quæ iure ſtatuta eſt, non obſeruetur quoad ſubſtantialia, electio annullať, quinimmo ſi ſic electus audeat

K ſeſe

ſeſe pro Papa gerere, eſt deponendus c. in nomine. diſt. 23. uidetur enim ui Papatum rapere, qui indebite electus perſeuerare uult in adminiſtratione: proptere a fit irregularis, cum ſit deponendus. Specul. in ſuo Aureo Repertorio titu. de pœn. in rub. caſus in quibus promoti deijciuntur: Quinimmo ſi quãdo duę partes in unum conſenſerint, & tertia in alterum, uelit hic electus à tertia ſeſe pro Papa gerere, incurrit ipſo facto excommunicationem, & omni ſacro ordine priuatur, quod irregularitatem ſignificat c. licet. de elect.

Et quamquam Specul. in d. c. ubi periculum in tertio ſpeciali dicat, nullam certam formam ſeruandam eſſe in eligẽdo Pontifice; tamen certæ quædam obſeruationes ſunt animaduertendę, quę ſi omitterentur redderent nullam electionem; de quibus ille idem Specul. ſcribit in d. c. ubi periculum. Nam uidemus iure inductum eſſe, ne Pontifex ſucceſſor uiuo Pontifice eligi poſſit, ut dicemus poſterioribus libris, & quòd neque uiuente Pontifice Cardinales tractare poſſint de
7 ſucceſſore eligendo, quod ſi fecerint, irrita eſt electio, ex Concil. Antiochen. c. 23. & 8. q. 1. c. Epiſcopo. 1. in fi. & diſt. 79. c. ſi quis Papa. & c. nullus Pontifice. quinimmo ex Bulla Pauli IIII. eſt excommunicatio, atque aliæ pœnæ plurimæ, ſi quis ambierit Papatum Papa uiuente. At cũ primum electio canonicè facta eſt, electus omnia ad Pontificatum ſpectantia adminiſtrare põt; nec quo ad hoc eget ulla confirmatione, uel conſecratione. d. c. licet. & d. c. in nomine. Spec. in d. c. ubi periculum. in ſexto ſpeciali, & in 7. uerſ. Sed pone poſtquam, quinimmo ſi quis audeat adminiſtrationi tali ſeſe obijcere; & hac occaſione litteras, & alias Pontificias prouiſiones, ante conſecrationẽ factas, impugnare, ipſo iure excommunicatus eſt, per extrauag. quæ incip. quia nonnulli, ſub tit. de ſent. excomm. quam alij tribuũt Clemẽti. V. ut habetur i corpore iuris; alij tribuunt Benedict. XI. cuiuſmodi Piſanell. in uerb. Papa. §. ult cuius teſtimonium, licet uideatur ueroſimile, quoniam circa illa tempora uixit Piſanell. ut conſtat, ex prooemio illius ſummę, tamen dicta Extrauag. uerius adſcribitur Clementi V. quoniam data fuit in diœceſe Burdegal. ubi degebat. d. Clemens; cum Benedictus XI. in Gallia non extiterit: Deinde data eſt anno ſecundo, cum tamẽ Benedictus non uixerit ultra menſes octo. At bene uerum eſt, quòd Benedictus præfatus ediderat ſuper eadem re Extrauag. Sed non incipiebat, quia nonnulli, at incipiebat; ſunt aliqui, ut tradit Supplementum in uerb. Papa, in ultimis uerbis: unde apparet quòd hæc quam habemus eſt Clementis V.

Contingit præterea in iure aliquãdo apud Canoniſtas diſputari circa ſummũ Pontificem, an ex homicidio poſſit cenſeri irregularis, ſi propriis manib. aliquẽ occiderit. de qua re Bald. poſt Innoc. in c. 2. de maior. & obed. ut refert Diaz in praxi canon. c. 56. in fi. & Fel. in c. ſi quando. §. 1. de reſcrip. Borgas. in tract. de irregul. p. 6. tit. de homicid. nu. 28. Et ueritas iſta eſt, ꝙ licet Papa irregularitatẽ aut cenſuram ullam ex criminib. incurrere non poſſit, quo tñ ad peccatum & culpã poteſt fieri indignus altaris miniſterio, ſed in ſacramento confeſſionis omnem maculã abſterget: Ideo enim quoad irregularitates, & cenſuras non poteſt ligari, quia eſt ſuper ius poſitiuum, a quo irregularitates manarunt, ut diximus initio operis, & ideo fruſtra diſceptatur de Papa, an ſit immunis ab irregularitate homicidij.

Papa

Papa præterea non reperitur quòd clam,& ex abrupto debeat Papatū deſerere:reſignare tamen libere poteſt: licet enim Epiſcopus ſponte Epiſcopatum reſignare non poſſit occaſione contemplationis,& religionis,niſi de cōſenſu Papę: quia nemo ſcire poteſt, quid ſit eligēdū ſupra Epiſcopatum S.Paul. ad Philip.c. 1.ibi:ecce quid eligam ignoro &c.S.Th. 2.2.q.185.& q.ult.Papa tamen poteſt libere reſignare. c.1.de renun.lib.6. ut feciſſe conſtat Celeſtinum Quintum; quā renūciationem facere poteſt,etiam ſi iuraſſet ſe numquam renunciaturū;ut ſcribit Archiep. Flo.3.tit.23.Silu.in uerb.Papa.q.3.Armill.in uerb.Papa.q.8.nec erit expectandus cōſenſus collegij, circa admittēdam reſignationem; quoniam hoc iure nō probatur.Papa uero, qui ſeſe abdicauerit à Papatu, an redire poſſit ad
8 eundem fruſtra dubitandum eſt:quādo quidem per renunciationem omne ius ſuum pdit,ut exemplo eſt Marcellinus, & d.Celeſtinus Quintus:& pcipue Gregor.Duodecim. qui quoniam poſt renūciationem rediјt ad adminiſtrationem; & depoſitus,& pro reiecto exinde habitus eſt: unde ut pontificatum reſignatū qs repetere poſſit,noua opus eſt electione, exemplo eſt Clemens Primus,ſecundum gloſ. in capit. non autem. 7. quęſt. 1.in fin.

Pontifices quoque poſſunt pati defectus contra apoſtolicas regulas,de quib. Sanctus Paulus ad Timot.1.cap.3.& ad Tit.c.1.ſed illis nihil obſunt,niſi ſicut cętera peccata.

Supereſt ut de tertio modo loquamur, ſcilicet quid conſiderandum ſit in ſummo Pontifice, ſi habeatur reſpectus tantum ad corpus Chriſti uerum, an aliqua irregularitas in ipſo reperiri poſſit,aut aliquod canonicum impedimentum: In qua re dicendum eſt quòd cum Papa circa corpus Chriſti uerum conſecrandum,nil plus habeat, quam cæteri ſacerdotes.S.Thom.4.diſt.25.q.1. art.1. Propterea in eo cōſecrando ſuam debet excutere conſcientiam, ſicut quilibet ſacerdos;nam ſicut peccare poteſt,ita impedimētū pati poteſt ex impreparata cōſcientia,1. Corinth.c.11. At irregularitas ſeu impedimētum canonicum in ipſo Papa conſiderari non poteſt,quia hęc ſunt à iure poſitiuo, à quo ipſe ligari nō poteſt,quia neminem ſuperiorem habet in terris c.nemo iudicabit 9.q.3.hoc expreſſim tradit Tab.in uerb. diſpenſatio. uerſ.quadrageſimoquinto.

Illud tamen uerum eſt, quod quædā impedimenta poſſunt impedire etiā ipſum, ne adminiſtrare poſſit ſacerdotiū in miſſa dicenda, de quibus loquitur S. Thom.3.q.82. artic.fin.ad tertium. debilitas,inquit, uel ægritudo ſuperueniēs ordini ſacerdotali, ordinem non tollit, executionem tamen ordinis tollit,quantum ad conſecrationem Euchariſtiæ, quandoque quidem propter impoſſibilitatem executionis,ſicut ſi priuetur oculis,aut digitis, aut uſu linguæ: quandoque autem propter periculum, ſicut patet de eo,qui patitur morbum caducū, uel etiam quamcumque mentis alienationem; quandoque propter abhominationem,ſicut patet de leproſo: Hæc ille: Vnde,& ipſe Papa poſſet de facto pati hæc impedimenta: Exemplo eſt ſanctiſſimus Leo. I. cui cum de more die Paſchatis muliercula manum deoſculata eſſet, & ipſe non nihil perturbationis in animo ſenſiſſet, manum ipſam penitus ſibi abſcidit, & aliquandiu ſacrificium miſſæ prætermiſit, ita ut ob eam rē Populus Rom.obmurmuraret; ſed precibus ad Deum fuſis uir ſanctiſſimus ſibi

manum reſtitui impetrauit,ut ad ſacrificandum rediret, ſcribit Sabellic. lib. 5. Andr. Ebor.tit. de Caſtit. Quamquam ego cum alijs uerius ſentiendum puto Leonem præfatum non perturbatione libidinis manum ſibi abſcidiſſe, ſed potius ob peccatum manuũ impoſitionis, ideſt ordinationis. Nam cum totis quadraginta diebus ad ſepulchra Apoſtolorum oraſſet,ut ſibi peccata remitterentur,audijt Beati Petri reſpõſum ſe impetraſſe omnium peccatorum ueniam,prę ter peccati ordinationis:Vnde uerisimilius eſt ob hanc cauſam manum ſibi detruncaſſe ut cõſtat ex Prat.ſpir. c.centeſimo quadrageſimo nono.meminerat eniͣ Sanctiſſ.PP.quòd Hieroboam,quia ſine delectu ſacerdotes indignos promouebat, à Deo percuſſus fuit,& domus ei⁹ euerſa, & deleta de ſuperficie terræ. 3. Reg c.13.

Præter hæc igitur naturæ, aut ſimilia impedimentorum genera,Papæ nulla irregularitas obeſt,præſertim illa,quæ ꝓficiſcitur ex ſuſpenſionibus, uel aliis quibuſcumq; cenſuris Eccleſiaſticis, etiam ſi à concilijs generabilibus, aut uniuerſalibus emanaſſent, quia cum neminem ſuperiorem habeat, ita à nullo ligari poteſt, ut iam diximus, ſcribit Tabien. d. uerſ.quadrageſimo quinto; quã ob cauſam reijciẽda eſt illorum calumnia, qui dixerunt,ſi Papam huiuſmodi præcepta nõ ligant,ergo licet illi impune plus peccare: reſpondemus etenim etiam ſi ille præceptis non ligetur, tamen ſua uoluntate ſanctior eſſe uult:Ideo enim ſolutus eſt legibus, ut quod rectum eſt propria libertate uoluntatis perficiat;non autem ut licentioſius peccet: quis enim ſanctũ eſſe dubitet, quem apex tantæ dignitatis extollit?ut habetur in c.non nos.diſt.40. Si enim qui aliena debet corrigere peccata,maiora cõmitteret, non eſſet ueritatis diſcipulus,ſed ſupra alios erroris magiſter. c.nos ſi. 2.q.7. quod eſt abſurdũ ſentire de ſanctiſſima illa ſede.

Quinimmo quod nullo canonũ præcepto Papa adſtringatur,excellentior & ſanctior res eſt,ut lubens nõ iuſſus ipſorum canonum mentem exactiſſime obſeruet:Leo Papa.1.epiſt.59.Et ſicut omnia Eccleſiæ membra tamquam ſubdita efficere debent quicquid legibus ſacris continetur: ita quoque caput ipſum nõ tamquam ſubditum, ſed ſuo exemplo membra bene diſponens, etiam ſecundum canones aget; eo etenim modo, & caput, & membra conformiter uiuent. Quin etiam dum caput ipſum canones obſeruabit,expreſſim fateri uidebitur ſe credere,& prædicare in canonibus contineri ſpiritus ſancti uocẽ: unde nil prę iudicabitur ſupremæ ſuæ auctoritati,dũ fatebitur ſe habere ſuperiorem ipſum ſpiritum ſanctum; ob quam rem populus quoque pronior fiet ad obſeruandos canones, ſi D.Papa cum ſit caput Eccleſiæ, incipiat etiam ipſe iura ſeruare, ut ſcribit Spec.in c.uſurarum in fi.de uſur. in 6.cuius uerba libuit ſubijcere.Debuit, inquit,à ſe ipſo D.Papa incipere;& hanc conſtitutionem in ſua curia facere obſeruari. Nam à capite ratio eſt reddenda l. argentarius.§. 1.ff de eden.licet enim legibus ſolutus ſit, decet tamen ipſum uiuere ſecũdum leges. C.de legib. l.digna uox. ſicut & Chriſtus, qui legem dedit, & ipſam carnaliter adimpleuit, 25.q.1. §.ſi ergo. ut ſic cæteros ad ipſius obſeruationem inuitaret exemplo, ut in prædicto.§.ſi ergo. ante med.ſæpe enim clamant ſubditi, quod ipſe alligat onera grauia & importabilia, quæ ipſe digito tangere non uult, uigeſima ſexta q. 7. cap. alligant. & nihil cum ſcandalo eſt agen-

agendum,de præſcr.c.nihil.immo uitandum eſt ſcãdalum etiam puſillorum. de nõ.oper.nunc. c.cum ex iniunctõ. & de reg.iur. c.qui ſcandalizauerit. hæc ille. Prædictis addi põt quod ſcribit S. Gregor.ſuper Ezech.homil.19.Plus(inquit) plerumque exemplum quam ratiocinationis uerba compungunt, ſicut etiam illud Senecæ,longum iter per præcepta, breue per exempla, magis enim exẽplis trahimur quàm uerbis.

Poteſt prçterea Papa cõſiderari ut homo quare cogitando ſe habere iudicem Deum,qui & ipſius,& omnium populorum eſt Dominus, Paul.ad Epheſ.c.6.& quòd orare debet pro ſuis, & pro totius populi peccatis, Leuit.c.16.Paul.ad Hebrç.c.7. Ideo circa iſta poteſt habere ſuperiorem,ſcilicet eum,cui ſponte ſe ſubmiſerit.d.c.nos ſi.2.q.7.nã tenet ſe ſubijcere confeſſori,quem elegerit,ut ſua peccata illi confiteatur;nõ enim poteſt Papa facere, ut non teneatur propria peccata confiteri.S.Thom.4.diſtin.17.ille igitur cõfeſſor ab ipſo electus erit ipſi ſuperior non ut Papæ, ſed ut peccatori.S.Thom. ibid.& tradit Silu. in uerb.confeſſio.2.q. 6.& in eo,quod ipſe cõfeſſor præcipiet, ligabitur,& tenebit ſententia illius;& illi tenebitur parere gl.in d.c.nemo iudicabit.9.q.3.& comprobat Silu.in uerb.cõfeſſor.1.q.2.in princ.& in uerb.Papa. q. 4.circa princ.Vnde ex iſtis concluditur, quod nec ut ſacerdos poteſt eſſe irregularis.Sed in tantum habebit impedimẽta ad adminiſtrãdum ordines,& ad exercenda Pontificalia in quantum prudẽs, & ſciens confeſſor rite, & canonice iudicauerit.Et prædictis modis intelligenda eſt materia irregularitatis circa D.Papã: ſalua ſemper meliori ſententia,cui reuerenter me ſubijcio.

De Curiæ obnoxijs, & eorum irregularitate.

CAP. V.

1 *Curiæ obnoxius quis dicatur.*

Curiales Aulici,non comprehenduntur ſub hac irregularitate.

Curiales plerumque infames, quales hic.

2 *Curiales etiam liberati nexibus, manent aliquando irregulares.*

3 *Curiales, qui nil fœdi exercuerint, ſtatim quod eo nexu liberati ſunt, promoueri poſſunt.*

4 *Curiales non eximuntur à nexu curiali de iure ciuili per adeptionem ſacerdotij; ſecus de iure canonico.*

Vaſallus,dicitur adſtrictus curiæ propter iuramentum.

Feudatarius promoueri non debet facile,etiam ſi dimittere uelit feudum.

Feudatarius dicitur adſtrictus curiæ propter iuramentum.

Feudatarij obligati domino ad onera perſonalia,non ſunt promouendi, ſi uolunt retinere feudum.

5 *Feudatarius eo ipſo, quod fit clericus,amittit feudum.*

Feudatarius neminem ſuo loco ſubſtituere poteſt,inuito domino.

Feudatarius dimiſſo feudo,ſi nil aliud obſiſtat promoueri poteſt.

6 *Feudatarius,an inuito domino poſſit feudum repudiare.*

Feudatarius habens feudum ob aliquod certũ ſeruitium;illud repudiare non poteſt

Feudatarius iurans ſe non renunciaturum feudo,non poteſt promoueri,quia illud renunciare non poteſt.

Feudo cedere,eſt quoddam diuortij genus.

Feudum eſt contractus factus gratia utriuſq;.

7 *Clericum eſſe ſubiectum ex feudo domino temporali;eſt abſurdiſſimum*

Iuramento fidelitatis ſemper uidetur excepta perſona Dei.Papæ;& ſuperiorum.

Angarij,& perangarij qui ſint.

Opera quid ſit.

Angarij, & perangarij clerici fieri non poſſunt.

8 *Militum plura genera ex Budæo.*

Milites omnes iuramento adſtricti, promoueri non poſſunt.

Milites propter animum paratum ad necem, promoueri non poſſunt; nec ad monachatum facile admitti.

9 *Magiſtratus iuramento adſtricti, promoueri non poſſunt.*

Decuriones promoueri non poſſunt, etiam ſi cedant bonis

10 *Poteſtates non promouentur.*

Priores ſeu Antiani promoueri non poſſunt.

Syndicatus quolibet in magiſtratu requiratur, impedit ne quis interim promoueri poſſit.

Magiſtratus fieri poſſe monachos, an ſit uerũ indiſtinctè.

Doctores, qui ad legendum iuramento ſunt adſtricti, promoueri non poſſunt.

11 *Magiſtratus Epiſcoporum, uel Eccleſiarum nulla ratione prohibentur promoueri, et monachari, niſi iudicium ſanguinis exercuerint, uel niſi ad ſyndicatum teneantur.*

12 *Aduocati, procuratores, & ſyndici uniuerſitatum iuramento adſtricti, non promouentur.*

13 *Canon Epiſt. Innocentij Primi, quo ſenſu capiatur.*

Irregularitas ex iudicio ſanguinis quando cæpit.

Aduocatus, procurator, & defenſor Curiæ, Epiſcopalis, uel Eccleſiæ promoueri non prohibetur.

Aduocati, & procuratores cauſarum ciuilium qui libere id agunt promoueri non prohibentur.

14 *Clericus non poteſt eſſe procurator pro ciuitate uel principe ad uniuerſitatem cauſarum.*

Clericus unum negotium ualde arduum pro aliqua communitate, uel principe exercere non poteſt.

Clerici deponuntur, qui ſuſcipiunt uillarum, uel caſtrorum procurationes, niſi pro Eccleſiis, & locis pijs.

15 *Clerici uicem principis, aut ciuitatis gerere non poſſunt.*

Clericus Viceregem agere non poteſt, ſicut nec Vicecomitem, aut Locumtenentem.

Clerici gubernium, & adminiſtrationem Regni Prouinciæ, uel Reipubl. gerere non poſſunt.

Clericus nullum genus iuſtitiæ publicæ pro ſæcularibus adminiſtrare poteſt.

16 *Clerici omnes etiam ſi Card. ſint, poſſunt eſſe conſiliarij principum.*

Clerici poſſunt compilare ſtatuta, & ſuper eis conſulere, quod pœna ſanguinis imponatur.

17 *Hiſtriones, mimi, ſcænici, moriones, ſunt quandoque curiæ adſtricti, & alij plures his conſimiles.*

Ordines dicuntur honores.

Hiſtrionibus etiam cõmunio deneganda eſt.

QVoniam a cruore Curia dicta eſt; iure merito clerici Curiæ obnoxij eſſe non poſſunt: hoc enim illis interdictum eſt. Concil. Rom. ſub Silueſtro act. 2. c. 16. Ideo hæc irregularitas uetuſtiſſima eſt ex præfato Cócilio, & apertius de ea conſtat in Epiſtola Illyrici Cócilij, quæ extat apud Theodoretum hiſt. lib. 4. c. 8.

Curiæ igitur obnoxij dicuntur ij, qui quacumque ex cauſa curiæ publicã poteſtatem habenti, nexibus mancipati ſunt, ſiue in perpetuum, ſiue ad tempus, ſiue honeſtũm, ſiue inhoneſtum munus ſit; ea enim obligatio aduerſari uidet libertati Eccleſiaſticæ; & ideo curiales ij, qui aulas principum ſequuntur obſequij, & famulatus gratia, ad hoc caput non pertinent, quãdo nullus nexus, nullave obligatio eos adſtringit ad aulæ obſequia.

Illi igitur qui aliquo uinculo, uel iuramenti, uel adminiſtrationis ratiociniorum adſtricti ſint; ad ordines admitti non debent, pluribus rationibus. Prima, quòd plerumque infames ſunt, ut ſcænici, hiſtriones, citharœdi, lyriſtes, gladiatores, ſtadij curſores, qui publicis ſtipendijs conducti ſunt; nam hæc infamia in Eccleſiam non eſt inferenda, de conſecr. d. 1 1. cap. pro dilectione. Innocent. I. ad ſynodum Toletanam Epiſt. 24. canon. 2. Secunda plerumque irregulares fiunt, in illa frequentatione curiæ, Innocent. d. Epiſt. quæ habetur diſtinct. 51. cap. aliquantos. Tertia ob moleſtiam, quam illorum cauſa Eccleſia paſſura eſſet, quando

do curia ipſorum domina eos repeteret c.deſignata & c.præterea diſt.51. Quarta ob ſimulatæ promotionis ſuſpicionē, ut à curię nexibus, per ſacerdotium liberentur, d.c.præterea. & diſt.53.c.legem. Quinta propter præſumptionem quod ad priſtinos mores relabantur, & ad cōſuetas ſcurrilitates reflectantur.d.c.præterea.quas rationes tradit glo.diſtin.51. c.1.& ante eam Raym.titu.de curial. Alber.in uerb.ordinandus.uerſ. Quintodecimo. Et non ſolum dum eiſdem nexibus diſtinentur, promouendi non ſunt, uerum etiam, ſi iam liberati à curia ſint, adhuc magna difficultate ad ordines recipiendi ſunt: nam ſi turpia exercuerint, curiæ ſeruientes, eadem turpitudo ſequitur eos, etiam Curia liberatos.c.clericum. diſtin.46. ſi etiam ſanguinis uindictā, aut fecerint, aut participes fuerint, eadem irregularitas manet, etiam poſtquam fuerint è curia liberati, glo.d.c.1. Silu.in uerb. ordo 4. Tabien.in uerb.ordo 4. Alberic.d.uerſ.15. Sed ſi nihil fœdi exercuerint, & nil aliud canonicū obſiſtat, ſtatim atque curia liberati fuerint, promoueri permittuntur: Doct.ibid. & Raym.in d.titu.de curialibus tex.in cap. Oſius diſt.61.& diſt.54 c.magnus.& de obliga.ad ratiocin.c.1.

Quæ omnia uera ſunt, ſi de eis ꝓmouendis agatur; alioqui ſi promoti ſint inſpecto iure ciuili, & de rigore per ipſum curialem nexum adhuc obligati ſunt, & per ſacerdotium non liberantur ab illa
4 obligatione, quam debent Curię; at ęquitate canonica ob ſacerdotij priuilegium, exempti uidentur, glo.in c.ſi ſeruus ſciēte.diſt.54 & ante eam ibi Hug.& idem Hug.in c.præterea.diſt.51.qui hoc præſertim procedere putat, ſi hic promotus al um loco ſui poſſit ſubrogare ad eoſdē nexus curiales.

Sed quia nimis generalia ſectari uidemur, operęprętium eſt nos ad ſingulares ſpecies tranſire: Inter adſtrictos curiæ is primus nobis occurrit, qui uaſallus, uel Feudatarius dici conſueuit; quod genus hominum magno adſtringitur iuramento, quo iurat in nomen & fidem domini: Vnde difficile eſt, ut ſincere tranſeat ad miniſteria Eccleſiaſtica, in præiudicium prioris iuramenti; nam si domino ad munera perſonalia præſtanda teneatur, quæ ordini eccleſiaſtico non conueniant, facile admitti non debet, etiam si feudum dimittere uelit, si forſan irregularis factus ſit, militando in ſeruitijs domino ſanguinem effundendo, uel auxilium præſtando, uel etiam ex ipſo ſolo iuramēto de uita exponenda pro domino.argum.eorum, quæ dicturi ſumus infra, cum de milite agemus.

Quòd si huiuſmodi Vaſalli onera ꝑſonalia debentes, ordines petant, uolētes retinere feudum, ab ordinibus excludi debent: propter repugnantiam quæ naſcitur, ut tam feudo, quàm Eccleſiæ ſeruiant, duobus uidelicet contrariis domini nis, Lucæ.c.16.& præterea dominus ex ipſa promotione poterit agere aduerſus hunc Vaſallum, quòd feudum amiſerit;
5 ipſo enim facto, ex quo clericus fit, amittit feudum; de conſuetudine feudali in tit.ſi de feud.fuer.cō:rou § ſi clericus, & tit.de feud.fœm.in fin.& in titu.de uaſal. qui mil.arm.deſ.c.1.nam per alium ſubſtitutum ſeruire feudo non poteſt inuito domino. Bald.in tit.Epiſcop uel Abbat.§.mutus. in conſuetud.feud. Silu in uerb.feudum.q.8.& q.14 unde eius occaſione Eccleſia pateretur multas lites, & uexationes; merito recipere hos uaſallos, nō debet. Sed si expreſſim uelint feudum dimittere, & cōſequenter ſe ea obligatione liberare, poſſunt ſuſcipi, iam ad

clerum, quàm ad religionem, ſi nullum aliud canonicum impedimentum, uel irregularitas obſtet. d. §. ſi clericus: Sed hæc ſententia pēdet ab illa ancipiti quæſtione an uaſallus inuito domino poſſit feudum repudiare? Vnde quibuſcumque caſib. inuito dño renunciare feudo non põt, iiſdem caſib. non promouebit; quos caſus collige ex Imol. in cap. 1. de feud. & ibid. Panorm. Bartol. in l. is cum quo. ff. de aqua pluu. arc. quorum unus eſt, ſi uaſallus ob certum ſeruitium, feudum habeat; nam eo caſu repudiare nõ poteſt. glo. in titul. de Capitan. qui cur. uend. in ultim. gl. in conſuet. feud. Silu. in uerb. feudum quæſt. 28. cum alijs locis, quos ibi citat; merito hic non promouebitur: Ille etiam, qui iurauit ſe non renũciaturum feudo, promoueri non debet, nam inuito dño illud dimittere nõ poſſet Silu. d. q. 28. Idē quoq; erit in eo feudo, quod de ſui natura repudiari poteſt, ſed Vaſallus importune forſan illud repudiat; ut puta domino in bello exiſtente; quo tempore opera Vaſalli indigeat, cum per ſubſtitutum ſeruire non poſſit, non ualet ea importuna renũciatio, arg. l. filiæ meæ. ff. ſolut. matrim. nam cum cedere feudo ſit quoddam diuortij genus. Bald. in prælud. feud. conſequens eſt, ut catenus ualeat ceſſio feudi, quatenus ſit conſultum indemnitati ipſius dñi. Silu. d. q. 28. pſertim ex eo quod dicit Abb. in c. 1. de feud. quod feudũ ponitur inter contractus factos gratia utriuſque; Ideo utriuſque conſenſus requiritur. glo. in c. quæ in Eccleſiarum. de conſtit. quandocunque igitur repudiatio non ualet, abſurdum eſt admittere hos ad clerum: quid enim poteſt contingere abſurdius? quã ut clericus ſubiectus ſit iuriſdictioni domini temporalis à quo propter feudum poſſit puniri: & feudo priuari, ut dixit Innocen. in cap. uerum. de for. compet. Stephan. Aufrer. in clem. 1. in 2. q. principali. num. 7. de offic. ordin. iure igitur merito ne tam turpiter ſacerdotium ſuppeditetur, non debet promoueri niſi feudum legitime dimittat, cum dimitti poteſt, uel ſi non poteſt dimitti accedat etiam cõſenſus domini; Et quamquam in omni iuramento fidelitatis uideatur excepta perſona Dei, Papæ, & aliorum quorundam ſuperiorum c. uenientes. de iureiuran. Bald. in tit. de noua forma, cũ ibi additis; tamen poſſet Eccleſia uel Papa ſuſpicari, & non confidere in perſona tali quæ iurauit fidelitatem in manibus domini temporalis; ideo dicendũ eſt non eſſe admittendos ſicco pede ad clerum illos, qui iam principi laico feudi ratione iuramentum præſtiterint, niſi aut ceſſerint feudo, aut à domino licentiam obtinuerint iuxta iam dicta.

Sunt præterea alij Vaſalli paulo ignobiliores, quos angarios, & perangarios uocamus; eſt enim Angaria (authore Vegetio lib. 2. de re milit.) omne munus quod militibus imponitur, etiam ſi uile non ſit. Sed ex ſententia Lucæ de Penna, in l. cum te. C. de muner. patr. lib. 10. Angaria munus eſt præſtandarum operarum: opera uero eſt diurnum officium. l. 1. ff. de oper. liber. Ideo ij, qui ad hæc munera, uel operas tenentur ſacris ordinibus ſunt indigni, quod expreſſa conſtitutione Regni Neap. diffinitũ eſt. Incip. errores eorum, refert Capic. deciſ. 168. num. 7. quam conſtitutionem in hoc nõ eſſet inconueniens quod Eccleſia obſeruaret. argum. c. 1. de ope. no. nunc.

Huc proxime accedit quicumque miles; ſunt enim plurima militum genera, alij etenim iuramẽto ſunt adſtricti Reipubl. ut apud Aul. Gell. libro 16. c. 4. alij ſponte militant, alij iuſſi, nam trifariã mili-

milites diuiſit Budæus in Pandectas. ad l. 1. §. 1. ff. depoſit. omnes igitur qui militant, canonicum patiuntur impedimentum, ne ꝓmoueri poſſint: nã ſi in Reip. nom. n. ac fidem iurarint, ob hoc uinculum non uidentur apti ſacris ordinibus, ſicut reliqui omnes obnoxij, de quibus iam diximus: quod expreſſim iure ciuili cautum eſt; nam primipilus centurio, & primipilares milites ullo iure promoueri non permittuntur ex l. quiſquis emenſis. C. de epiſco. & cleric. præcipue uerò ductores militũ promoueri non poſſunt ex Epiſto'a Concilij Illyrici, quæ extat apud Theodoretum hiſt. lib. 4. c. 8.

Reliqui uero milites, quia homicidij participes facile exiſtere poſſunt, conſilio, ope, & re ipſa, irregulares ſunt hoc capite homicidij; unde promoueri non poſſunt, 19. q. 3. c. monaſterijs, ibi nullus ſine noſtro conſenſu ſuſcipiat, & diſt. 53. c. legem. ibi non ſunt temere ſuſcipiẽdi. & c. multos. diſt. 54. ibi probetur prius. & quamquam Archid. & gloſ. in d. cap. legem, putauerint, omnes milites, qui ſine iuramento militant, poſſe ad ordines promoueri; tamen ex prędictis locis conſtat uerius eſſe, ut diſpenſatione præ- 9 uia id fiat, cognita cauſa, ut aperte probatur 1. Concil. Toletan. can. 8. habetur diſt. 51. c. ſi quis. Quinimmo eodem ex loco colligitur, non ſolos eos milites excludi ab ordine ſacro, qui ſanguinem fuderint, uerum etiam eos, qui hoc animo militant, ut ſi opus fuerit ſanguinẽ effundant, hic enim animus ad necẽ, aut uulnera paratus ſacro ordine eſt indignus: tex. & glo. in d. c. ſi quis. quod etiam tradit Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta uerſ. Item litigioſus. quo loco ait, Papæ reſeruari hoc genus diſpenſationis, propter paratum animum ad facinora perpetrãda: & uidetur tex. in d. cap. monaſteriis. ideoque militis nomen exoſum eſſe debet Chriſtianis, ſi uelint ad clerum aſpirare; ad clericatum etenim admitti non debent, capit. ſi quis poſt remiſſionem. diſt. 50.

Quæ uera ſunt; ut non ſolum à clero arceantur, uerum etiam à monachatu, non enim facile in clauſtro admittuntur d. c. legem. d. c. multos. & d. c. monaſterijs, & alijs ſupradictis locis; plerumque etenim ij milites, etſi in bello homicidium, aut mutilationẽ non perpetrarint, tñ irregulares ſunt, ſi ad percuſſiones, quantum in illis fuit concurrerint. Spec. d. uerſic. item litigioſus. & uerſ. quid de iudice. quem approbat Soc. in c. ſententiam in 4. mẽbro principali uerſ. 7. quæritur. ne cler. uel monac. & ideo diſpẽſatione egere putantur; ut ſupra diximus: Sed de militibus, qui in eccleſiaſtico bello militant, quãdo ab irregularitate ſint imunes opportunius dicturi ſumus lib. poſteriore, quando de homicidij irregularitate tractandum fuerit.

Ad hos milites proxime accedunt ij omnes qui publicis ſtipendijs conducti, quaſi curiæ obnoxij ſunt; ita ut munere ſibi impoſito defungi libere non poſſint, ſi clericali characteri intendant deſeruire; cuiuſmodi ſunt decuriones: nam q̃ ſtatuto tempore annuo, uel diuturniore, aut breuiore Remp. adminiſtrandã ſuſceperunt cum iuramento, pendente eo tempore non ſunt promouendi, niſi licentiam à Rep. obtineãt & ſuſcepta ſtipendia reſtituant, cum ratiocinijs. Archidiac. & Hug. in c. legem. diſtinct. 53. Adeo quòd ſi princeps, aut Reſp. eis licentiam concedere renitatur, promoueri nullo modo debeant, ante expletum tempus, ut conſulit. Hoſt. ea ratione, quod implere debeant, quæ promiſerunt. argum. cap. debitores. de iureiuran.

tradit Alberic.in uerb. religio ſecundo, circa med. quæ adeo uera ſunt, quod etſi bonis cedere uelint, non tamen ſunt admittendi.l.ſi quis curialis.C.de Epiſc. & cler.

Et hæc omnia de alijs Reip.magiſtratibus, uel publicis functionibus, intelligẽdi ſunt; ueluti ſi ſunt poteſtates, prætores, antiani, priores, & conſimiles; ij etenim, quia publicis nexibus ſunt implicati iuramento, non ſunt interim ad ordines eccleſiaſticos admittendi. Raym. in tit.de curial.uerſ.officiales obligati, & in uerſ.ultimo. quem citat Archid. in c. præterea.paulo ante fin.diſt.51.eam ob rationem quod præter iuramentum poſſunt teneri repetundarum, uel ad reddẽdam adminiſtrationis rationem in ſyndicatu; unde abſurdum eſſet, quod iudicarentur à ſæcularibus iudicibus ſic ꝓmoti, ut dicit Innocen.in d.c.uerum.de for. compet. Stephan. Aufrer.in d.Clemen. 1.in ſecunda quæſt.prin.num.7.de offi. ord. Propterea & hoc capite, & ex illo de obligatis ad ratiocinia repellendi ſunt; qua ratione S.Thomas Cantuarienſis Archiepiſcopus, cõſcientię ſtimulos perſenſit, quod Cancellarij munus regia poteſtate exerceret, & Archiepiſcopatum obtinuiſſet, ideoque illi renũciauit: Sed Papa admiſſa quidem pia renũciantis Archiepiſcopi uoluntate, diſpenſauit inſuper cum illo, ut tutam eius redderet cõſcientiam, ut ſcribit Gulielm. Neubrigen. de reb.Angl.lib.2.c.16.Regis tamen ira efferbuit in ipſum Sanctum uirum, pretẽdens aduerſus eum ut cogeretur iudicio ſiſti, ad ſyndicatum reddendum pro cancellariatus adminiſtratione: qua ex re totius Angliæ perturbatio, & S. Thomæ martyrium eſt ſubſequutum, uti eodem libro tradit idẽ Guliel. Vnde patet quanti periculi ſit illorum promotio, qui curialia officia adminiſtrauer'nt.

Et ideo uerum mihi non uidetur, q̃d dixerat Ray.in titu.de curiali in fi. quòd huiuſmodi officiales non obſtante iuramento poſſunt libere ad clauſtrum, & religionem tranſire, quia in melius deuouent ſemetipſos: arg. c.peruenit. de iur. iur. ſed hoc intelligendum eſt, quando nullum aliud canonicum impedimentum obſi'; at ſi ratiocinia interueniant, & Syndicatus, uel ſimilis ratio adminiſtrationis ſit reddenda, nõ admittentur, ut proximo capite dicemus: ꝙ pręcipue uerum eſt, ſiue temporalem, ſiue perpetuam adminiſtrationem ſuſceperint iſti officiales. Hug. & Archid.d.c.legem .niſi quod difficilius admittitur qui perpetuo eſt adſtrictus, quàm qui ad tempus, ut ibi: & diſputauit Bartholom. Brix. in q.dominic.incip poteſtas quidã: de qua re etiã Abbas ſcribit in c.1.de obliga.ad ratiocin.prope fi.Alber.in uerb.religio. ſecundo circa med.

Illud tamen in hac re animaduertendum eſt, quòd huiuſmodi obnoxij accedentes ad religionis ingreſſum, non ſunt reijciendi illo prætextu, quòd Princeps ſæcularis edicto uel lege ſtatuerit ſuos curiales obnoxios, non poſſe in ullo uel certo aliquo monaſterio religionẽ profiteri, quia talis lex uel præceptũ eſt negligendum, tanquam contra ſalutem animarum, ut deplorauit S. Gregorius. 1.contra Mauritium, qui ita ſtatuerat, ſ. ne quis militum aut eorum, qui publicã actionem egiſſent, in monaſterio conuerti poſſet: quam legem primus Iulianus apoſtata tulerat, ut ſcribit Ioannes Diaconus in uita S.Gregorij lib.3.capit.50. ubi habes quid de ea re ad Mauricium, & ad Theodorum medicum idẽ Gregorius ſcripſerit.

Debet igitur iſta ſuſcipiendi uel reijcien-

ciendi obnoxios facultas pendere à iudicio Eccleſiæ,cognitis moleſtijs, quas paſſura Eccleſia eſt; cognitisq; alijs canonicis impedimentis.

Inter hos quoq; annumeramus Doctores,qui legendi munus acceperunt tẽporale,uel perpetuum;nam ij tamquam Curiæ obnoxij, non ſunt promouẽdi ex ſententia Goffr.quem retulit Abb.in d.c. 1. niſi reſtituant ſtipendia, & licentiam obtinuerint,à Rep.uel Principe, uel niſi tempus ſit expletum; quia cum non teneantur tunc ad ulla ratiocinia, poſſunt indiſcriminatim promoueri.Hoſtien.in ſumm. tit.de oblig.ad ratiocin.quem refert Abb.in d.c.1.circa fi.Alberic. loco ſupracitato.

Hæc autem non procedunt in officialibus,& magiſtratibus quibuſcumq; Epiſcoporum,uel Eccleſiarum;quia ipſa Eccleſia cui deſeruiunt inconſulta promo
11 ueri poſſunt:cum etenim iſti Epiſcoporum uicarij de grege clericorum eſſe debeant.c.in noua.16.q.7.& cogi debeãt, ut promoueantur.c.fi.de offic.uic. nullũ patiuntur impedimentum ex eo magiſtratu; multoq; magis poſſunt libere trãſire ad religionẽ; ſicut quilibet clericus in quacumque dignitate poſitus infra Epiſcopalem, inconſulto Epiſcopo tranſire ad clauſtrum poteſt. Hug.ĩ d.c.legẽ. circa fi.S.Thom.2.2.q.ult.& quòd ꝓmoueri poſſint,uidetur text.in c.Oſius.diſt. 61.ubi Archid.Ceſſant enim in iſtis officialibus eccleſiaſticis rationes,quæ impediunt alios magiſtratus ſæculares: nam deſeruiunt cauſæ piæ, ideo excuſantur, ſicut tutores,& curatores cauſarum piarum,ut proximo capite dicemus.Deinde ſiue clerici,ſiue monachi fiant, ſemp ſubſunt Eccleſiæ; ita quòd ab Eccleſia moleſtiam pati nõ poteſt Eccleſia: Duobus tamen caſibus officiales Epiſcoporum,ſeu Eccleſiarum difficile promoueri poſſunt,uel ad clauſtrum tranſire; primus eſt ſi temporalem Eccleſiæ iuriſdictionem exercuerint circa ſanguinis uindictam,ut paulo inferius dicturi ſumus: Alter caſus eſt, ſi teneantur ad Syndicatum reddendum; eo etenim caſu perinde ſunt obnoxij,atque alij magiſtratus ſęculares; & ideo ad clauſtrum facile non admittuntur,nec ad curata beneficia,niſi redditis ratiocinijs,& Syndicatu peracto,ſi ad eum teneantur.

Publica quoque ſtipendia obſunt aduocatis, procuratorib.aut Syndicis Rei-
12 publ.ſi illud onus defendendarum ciuilium,aut criminalium cauſarum aſſumpſerint iuramento interpoſito; nam ad clerum non permittuntur aſpirare.c.aliquantos.diſt.51. ubi Lau.& Archid. & idem Archid.in c.præterea,ead.diſt. ubi generaliter loquitur de omnibus officialibus Curiæ ſæcularis; & tametſi multi putarint.d.c.aliquãtos. procedere in aduocatis, & procuratoribus circa uindictam ſanguinis, tamen toto errant cœlo illi,qui illum textũ ſic intelligunt; quandoquidem illud cap.excerptum eſt, ex Epiſt.24.Innocent.I. ad ſynodum Toletanam. c.2. quo loco de obligatis curiæ nexib. expreſſim loquitur, nec ullo modo de uindicta ſanguinis loqui,aut intelligi potuit,cum ipſe Innocentius ibi atteſtetur nec per ſe,nec p anteceſſores ſuos aliquid fuiſſe diffinitum,circa prohibendam uindictã ſanguinis: declarat enim immunes,& Iudicẽ,& Dictatorem ſententiæ; ut probatur in eiuſdem Epiſt. ad Exuperium. c.3.& cap.5. Propterea patrocinium,quod obeſt homini ne ꝓmoueri poſſit ex d.cap.aliquantos.eſt qa Curiæ cum iuramento aliqui ſe ſe pro Curia,uel Repub.patrocinium præſtaturos pollicentur; quo caſu ad ordines ꝓ

moueri

moueri periculoſum eſt, antequam deponant patrocinium, uel tempus labatur, uel ſtipẽdia reſtituta fuerint. Et ideo non conſentio gloſſæ, & aliquib. Doctoribus, qui ut euitarent uim uerborum.
13 d.c.3. interpretati ſunt, ꝙ Innoc. præfatus ſenſerit prædictos eſſe immunes à peccato, non autem ab irregularitate, ut gloſ. in c. quæſitum. & c. illud etiam. 23.q.4. quorum ſententia non eſt uera, qa eſt minus ueriſimile de peccato fuiſſe propoſitam ibi queſtionem quoniam nec iure ueteri, nec nouo umquam dubitatum eſt, an ſit peccatum exercere uindictam ſanguinis iuſto in iudicio: Sed de irregularitate ſenſiſſe ipſum Innocentium magis eſt ueriſimile, quia cum ſuo tempore nullum ius eam induxiſſet, idẽ quoque inducere noluit: & ideo apparet quòd primo poſt eum in Antiſiodoren. Concil. & Concil. Toletan. III. & hæc irregularitas eſt introducta, forſan quia anteriorum temporum indulgentia frequentari nimium uindictam ſanguinis ꝑmiſerat; & paſſim ab ea ad ordines patebat acceſſus, ut proximo capite dicturi ſumus. Sic ergo manet concluſio, quòd aduocati, procuratores, ſyndici, & conſimiles publicis defenſionib. obligati ꝓmoueri non debent: quæ uera ſunt, ſi patrocinium hoc ſit pro foro ſæculari, ſecus ſi pro Curia eccleſiaſtica defenſionẽ acceperint; nam eo caſu promoueri poterunt tex. cum glo. & Archid. in c. Oſius. diſt. 61. ex ſententia Ioannis gloſſatoris; ꝙ confirmari poteſt ea ratione quòd pia cauſa patrocinio adſtrictus non prohibetur promoueri, ut eo capite dicturi ſumus, quo de obligatis ad ratiocinia agẽdum erit.

Qua ratione reliqui aduocati, procuratores, & cauſarum defenſores, qui in foro uerſantur, prout lubet, ſingulorũ cauſas patrocinantes, quia nullo nexu obligati ſunt, nil prohibet, quominus promoueri poſſint; quia Eccleſia nullã moleſtiam paſſura eſt à Rep uel principe, poſt iſtorum promotionem: At quando iuramento Reip. ſunt adſtricti, ſi qua in re præuaricati eſſent, quia ciuitas uel princeps ius ſuum aduerſus illos proſequeretur, abſurdum eſſet, ut ſęcularis poteſtas eum iam promotum puniret, ut ſcribit Inno. in d.c. uerum. de for. comp. Stephan. Aufrer. in d. clem. 1. in 2.q. principali. num. 7. de offic. ordin ideo cauendum eſt, ne facile ad ordines admittantur, antequam ſint omni nexu liberati, quo caſu libere promoueri poterunt. d. cap. Oſius. Alberic. in uerb. ordinandus. uerſic. 15.

Ad hæc opportune quærendum eſt, an pro ciuitate, uel principe clericus ge
14 rere poſſit procuratoris munus? Nã etſi clericis in minoribus ordinibus conſtitutis licita negocia ſæcularia non prohibeantur. Abb. in c. 1. ne cler. uel mon. Tamen ſi ad uniuerſitatem negotiorũ præponantur à laicis, hoc illis iure interdictum eſt Innoc. & Abb. in c. ſacerdotib. per illum text. ne cler. uel mon. & idem Abb. poſt Innoc. & Io. And. in c. ſed nec. colum. 1. eod. titu. idem Inno. in cap. 1. de oblig. ad ratioc. quem ſequuntur plures Doct. quos citat Philip. in c. cum 1. & 2. de re iudic. Vnum uero negotium honeſtum poſſet clericus tractare. Abb. & Innoc. dicto loco. At ſi illud unum negocium ita diſtraheret clericum, atque ſi eſſent multa, non permittitur illud unũ exercere. Philipp. in c. 2. de iudic. colum. 2. nume. 4. quod expreſſim colligitur ex Conc Carthag. I. can. 6. his uerbis. Nicaſius Epiſcopus Caluſtitanus dixit, credo placere ſuggeſtionem meam ſanctitati ueſtræ, & diſplicere uobis, ut qui ſeruiũt

Deo

Deo,& annexi ſunt Clero, non accedát ad actiones,ſeu adminiſtrationem, uel procurationem domorum,& paulò inferius,aut clerici ſint ſine actionib. domorum,aut actores ſine officio clericorum: habetur hoc 21.q.3.c.credo. Diaz praxi canon.c.52.Propterea huiuſmodi procurationes publicas ſuſcipientes uillarũ, aut caſtrorum, urbiumve nomine à clero habentur alieni, quæ uerba indicant depoſitionem ab ordinib.d.c.ſed nec.& ibi Io.And.Iſta autem prohibitio nõ procedet in procurationib.pro Eccleſijs, miſerabilibus perſonis,ac pijs locis quibuſcumque:præſertim iuſſu Epiſcopi.c.qui uere.16.q.1.ex Concil.Calcedon.can.4. Diaz in praxi.canon.c.55.

Iure etiam interdictum eſt clericis, ne principis, aut ciuitatis uices gerant,ſ.
15 in negotijs adminiſtrãdis, & in téporalium iuriſdictionum cura.Cócil.Toler. IIII.can.30.habetur 23.q.8.c.ſæpe principes:non enim poſſunt eo modo euitare pericula irregularitatum ob uindictã ſanguinis, quam uel ipſi forſan exercebunt,aut exerceri approbabunt; ideo bene eo canone dicitur, quòd deponũtur; per quem canonem etiam dicit Abb. in d.cap.ſed nec.quod omne iuſtitiæ genus clericis prohibetur. Quamobrem ſentit ille quod clericis omnino interdictum ſit Viceregem, Vicecomitem Locumtenentem Principis conſtitui:Eos quoque non poſſe gubernium,& adminiſtrationem Regni, Prouinciæ, Reipubl.uel cuiuſuis ciuitatis, aut caſtri ſuſcipere, eſt text. in cap.clericis.§.1.ne cler. uel monach.ubi idem Abb.atteſtatur,omne iuſtitiæ genus uice principis, aut domini téporalis prohibitum eſſe clericis: quod etiam tradit Diaz in praxi canon. c.56. Vnum tamen eſt quòd clericis, Epiſcopis,uel etiam Cardinalibus non eſt uetitum circa obſequia principũ; uidelicet meri conſiliarij munus; quod & licet, & laudabile eſt. Idq; intelligendum eſt cir-
16 ca prudens Reipub. regimen, & populorum in officio continendorum prouidentiam, ut ſcribit Bald.in auth.habita. C.ne fil.pro patr. Abb. & Ioan. And. in d.c.clericis. Diaz in d.cap.56.Conſulere quoque poterunt in condendis legibus, edictis, ac conſtitutionibus, etiam cum pœna ultimi ſupplicij,Sed de hoc opportunius agemus quando de conſultore in criminalibus tractandum erit.

Rurſum hoc intelligitur,ſi conſiliarij ſunt principum catholicorum: alioqui apoſtatarũ aut infideliũ eſſe non poſſunt abſque ingẽti crimine,ſicut Iulianus apoſtata clericos in ſenatorum ordinem elegerat, ut eo modo chriſtianiſmus contemptior eſſet, ut ſcribit Niceph.lib.10. cap.13. tali enim caſu neceſſe foret multa indigne facere cum detrimento clericalis dignitatis, contra decreta Concil. Triden.ſeſſ.25.c.17.

Sunt præterea Curiales ideſt Curiæ obnoxij ij, qui publicis ſtipendijs aluntur ad faciẽda ludibria, uel obſcœnas artes, cuiuſmodi ſunt hiſtriones, ſcænici,
17 mimi, moriones, quos uulgus Buffones nuncupat,aurigæ, gladiatores, curſores ſtadij,ludi olympij,coraules,citharœdi, lyriſtes, ſaltatores; nam omnes ij Theatralibus ſpectaculis adſtricti, excluduntur ab ordinibus ſacris, ut de ijs omnibus aperte conſtat apud Clementem I. libro octauo. capit.trigeſimo octauo. eo uolumine, qui ſub Apoſtolicis conſtitutionibus nuper editus eſt; tum quòd ob turpitudinem infames ſunt, ut ſuo loco de infamibus agemus; tum quòd ſtipendijs publicis adſtricti, indigni ſunt,qui ad clericatum adſpirent, anteaquam ſeſe à curia exemerint reſtituendo ſtipendia

pendia accepta, uel licentia obtenta.glo. in cap.1.diſt.51.ubi Archidiac.& idem Archid.4.q.1.c.1.Nam ſi ordines dicuntur honores, ut probatur.c.cũ de tua.& ibi Abb.de corp.uitiat.æquum non eſt, ut hiſtrionibus hic honor conferatur; nã ridiculi ſunt; referunt enim alienos mores turpi geſtu deriſionis gratia.Archid. d.quæſt.1.c.1. & iſtis omnibus ob utilitatem nulla dignitatis, etiam ſæcularis, porta patere debet. C.de dignita.l.2.lib. 12. Quæ uera ſunt etiam ſi ſine pręmio ludicram huiuſmodi artem exercuerint uti diſertiſſimis uerbis tradidit doctiſſimus D.Cęſar Coſta Archiepiſcopus Capuanus uar.ambig.lib.1.c.29.Quinimmo ex S. Cypriano ad Euaritium cõſtat, hiſtrionibus,ac ſcænicis,etiã ipſam communionem eſſe denegãdam, habetur de conſecr.diſt.2.c.pro dilectione. Et quia tãtopere fœdatur pudor,& honor Eccleſiæ per horum ludibria, ſtatutum eſt,ut & clericus ſcurra deponatur c.clericũ. diſt.46. Idem quoque iuris eſt in citharœdis,& lyriſtis,circa obſcænas uoluptates;pari enim ratione procedunt gl.in c. donare.diſt.86.

De iudicio ſanguinis, & eius irregularitate.

CAP. VI.

1 *Irregularitas ex iudicio ſanguinis, non admodum uetuſta eſt;& quando cœperit.*

2 *Iudex quicumq; ſit irregularis ex iudicio ſanguinis.*

3 *Iudex aſſumens officium iudicandi, uſque ad ultimum ſupplicium.ſit irregularis, etiam effectu non ſecuto.*

Irregularitas ex iudicio ſanguinis eſt papalis.

Iudicare,uel parari ad iudicium ferendum paria ſunt.

Franciſcus Remolinus repudiatus fuit ab auditorio Rota Rom quia iudex criminalium extiterat.

Irregularitas nulla naſcitur ex ſola ſanguinis effuſione, ſine mutilatione.

4 *Tabellio in iudicio ſanguinis, ſit irregularis, etiam effectu non ſecuto,propter aſſumptionẽ eius officij.*

5 *Clericus aſſumens officiũ Tabellionatus à principe ſæculari,ſi exercere cœperit;priuatur ordinibus,& beneficijs.*

Tabellionatus officium, quando clericis ſit interdictum.

6 *Sententiam ſanguinis dictans, eſt irregularis.*

Dictare ſententiam quis dicatur.

7 *Clericus quomodocumque cooperator eſt circa ſcripturas, & proceſſum in cauſa ſanguinis ſit irregularis*

8 *Doctores informantes iudicem, & copiſtæ, & regiſtratores proceſſus, in cauſa ſanguinis ſunt irregulares.*

9 *Clericus aperiens, & legens domino ſuo literas,in quibus agitur de cauſa ſanguinis eſt irregularis*

10 *Clericus mittens literas ſuo, uel alieno nomine in quibus agitur de cauſa ſanguinis eſt irregularis.*

11 *Epiſcopus habens officiales pro iuriſdictione temporali,quomodo fiet irregularis.*

12 *Epiſcopus ſua præſentia præſtans auctoritatem in executione ſanguinis.eſt irregularis.*

13 *Clerici præſente iudicio ſanguinis,peccant,ſed non ſiunt irregulares.*

Iuriſdictionem temporalem habentes quomodo effugiunt irregularitatem.

HOc loco opportune uidentur eſſe ſubnectendę illæ irregularitates quæ ad capitalia iudicia pertinent. Nam cum plerumque ſanguinis uindicta in eis exerceatur:quam tantopere abhorret Eccleſiaſticus ordo,operæpretium eſt,ut ſedulo ea res à nobis pertractetur; & ſane priſcorum temporibus nil certi ſtatutũ fuerat circa hoc genus irregularitatis.Nam & S.Petrus aurem Malco mutilauerat.& nihilominus ſupremus Apoſtolorũ princeps diuina diſpenſatione cõſtitutus eſt: Sed & S.Paulus, qui in necem Stephani per approbationem conſenſerat; factus eſt uas electionis,& nullius irregularita-

tis notam incurrerunt, tam ille, quàm hic:ut ſcribit Specul.tit.de diſpenſ.§.iuxta.uerſicu.nunquid ergo beatus Petrus: Quinimmo etiam multis poſtea ſeculis de hoc irregularitatis genere nihil fuit conſtitutum. Quamuis ab omnibus legalibus pœnis,in quibus mortis ſupplicium exercebatur,Epiſcopi abſtinerent, ut ſcribit Origen.ſuper Leuit. hom. 11.
1 Nam Innocentij primi Papæ temporib. anno (uidelicet à Chriſto nato quadringenteſimo octauo) nihil omnino per Patres, aut Pontifices ſuper hac re definitũ fuerat, ut ille expreſſim ſcribit epiſt. ad Exuperium Epiſcopum c.3.& 5. habetur 23.q.4. c.quæſitum. Comperi tamen Antiſiodorenſe Cõcil.anno à Chriſto ſexcẽteſimo decimo tertio,ita ſtatuiſſe in cano.trigeſimo tertio.Non licet(inquit)preſbytero, nec diacono ad Trepalium,ubi rei torquentur ſtare,& can.34. Nõ licet preſbytero in iudicio illo ſedere,unde homo ad mortẽ tradatur:quib. locis uindicta quidem ſanguinis interdicta eſt clericis,nondum tamen ad irregularitatis notam pertinebat.

Poſtea uero To'etano Concil. IIII. can.30.conſtitutio emanauit, ijs uerbis, ſi quis ſacerdotum,ubi ſanguinis ſententia præparatur,iudex extiterit,Reus effuſi ſanguinis ſit apud Chriſtum, & apud Eccleſiam perdat proprium gradum:Ipſo quoque To'etano Cõcil.XI.anno Domini ſexcenteſimo ſexageſimo.canon.6. cõſtitutum eſt per hæc uerba: His à quibus Domini ſacramenta tractanda ſunt, Iudicium ſanguinis agitare non liceat, alias & ordinis honore priuetur,& loco, ſub perpetuo quoq; damnationis teneatur relegatus ergaſtulo: quem locũ Gratianus intexuit 33.q. 8.c.his à quib.propterea quicquid cõtinetur in c.clericis. & c.ſententiã ne cler.uel mona.circa hãc irregularitatem, non continet ius nouũ, ſed ad ea uetuſtiora iura refertur; Vt autem magis perſpicue de hac irregularitate ratiocinari poſſimus,æquius eſt,ut ad ſingularia capita deſcendamus.

2 Iudex igitur, uel aſſeſſor, aut quocumque is magiſtratus nomine nuncupetur, ob iudicium ſanguinis,ideſt ſi quempiã ad mortem damnauit, uel membrũ abſcindi iudicauerit hoc ipſo irregularis efficitur d.c.ſententiam.& 23.q.ult.c.ſæpe principes. Specul.de diſpenſ.§.iuxta. uerſic. item litigioſus.& uerſ. facto autẽ ſi quis. Alberic.in uerb. homicidium.4. in princ.quæres tam late patet hodie,ut nulla iurium confirmatione egere uideatur ex longo illo tractatu Marian.Socin. ſenioris in d.c.ſententiam.

Quod totum non ſolum uerum eſt, ſi hoc ſanguinis iudicium effectum ſortiatur ſuum. Verum etiam ſi non ſortia-
3 tur:Immo etſi iudicium non ſit pronunciatum,ſed hoc iudicandi munus,& officium aſſumptum fuerit, ipſo facto qui ſumpſit irregularis efficitur, habita diſtinctione, quod tunc Epiſcopalis fuerit diſpenſatio, cum tamen foret Papalis ſi iudicium,& effectus ipſe ſequerẽtur,ſcripſit docte.Hug.uetuſtiſſimus canonumĩ interpres in c.ſi quis poſt. diſt. 51. quem refert atque approbat Specu.in d.§.iuxta.uerſ.ſed quid de iudice. & uerſ.quanto autem. & eandem ſententiam tenet Sum.conf.de homic q.23. & licet Soc. in d.c.ſententiam contrarium ſenſerit, uidelicet non fieri irregularem, ex ſola aſſumptione officij, ut ibi tradit.4.membro principali.uerſ.quarto quæritur: ex ſententia Hoſt. in c.ſignificaſti.2. de homic.tamen tutior eſt cõtraria opinio,diſpenſationem ſcilicet eſſe neceſſariam, quam tamen Epiſcopus facile concedet, & eſt ratio quia pari ratione hæc procedunt,

dunt, quoad irregularitatem iudicium ferre, uel parari ad iudicium ferendum, Concil. Tolet. IIII. cano. 30. ſupra citato. habetur 23. q. 8. d. c. ſæpe principes: quod olim contigit Franciſco Remolino Hiſpano, qui quoniam criminalium iudex exuterat, nulla umquam ratione adduci 5
potuit Rotę auditorium, ut illum in ordine patrum Rotæ ſuſciperent, nec quidem Alexandro VI. id deſiderante: quamquam poſtea expreſſim ad omnes ordines, & dignitates eſt diſpenſatus.

Hęc uero irregularitas ad duo ſola capita refertur, ad mortem ſcilicet, & ad membrorum mutilationem; at ob ſolā effuſionem ſanguinis ſine ulla membrorum mutilatione, aut nulla inducitur irregularitas in Iudice, aut ſaltim Epiſcopalis erit, argum. c. petitio. de homic. & c. 1. de cler. pugn. in duel. Spec. d. §. iuxta. uerſ. quanto. cum alias ſemper ſoli Papę competat. Specu. ibidem ut ſeruat Curię Romanæ ſtylus.

Eandem irregularitatem incurrit etiā ipſe Tabellio: nam ſi ſe Curię dediderit, iuramentoque ſit adſtrictus, etiam ſi nihil egerit, quod ad iudicium ſanguinis pertineat; tamen quia Curiæ obnoxius eſt, promoueri non poteſt ſicut cæteri obnoxij, de quibus ſupra proximo capite diximus; quo nexu ſi liberetur, & nihil aliud obſtet canonicum impedimētum promoueri non prohibebitur, ex ijs, quę eodem loco dicta ſunt. c. Oſius. 61. diſt. & gl. in diſt. 51. in princ. At ſi etiam ſine uinculo iuramenti, notarij munus & officium gerat ſub eo Iudice, qui uindictā ſanguinis exercere uelit, promoueri non poteſt ſine adhuc Curiæ ſit obnoxius, ſiue ab ea abſolutus fuerit. glo. diſtin. 51. in princ. gl. in c. aliquantos. ibidem Albericus in uerb. ordinandus. uerſ. decimo quarto. Spec. d. §. iuxta. uerſic. item litigioſus. 7

& uerſ. facto autem ſi quis. Et hæc eadē irregularitas incurritur ex ipſa officij aſſumptione; etiam ſi nullum iudicium ſanguinis prolatum fuerit, ſicut proxime diximus in Iudice: Nam & in clerico in minoribus ordinibus conſtituto, ſi criminalium cauſarum Tabellionatum acceperit ſub principe ſæculari, eo ipſo beneficiis, atque ordinibus priuatus uidetur: tradunt Vincent. Ioan. Andr. & Abb. in c. ſicut. ne cler. uel monac. quod ita uerum eſt, ſi iam officium exercere cœperit: alioqui priuſquam exercere cœperit, non uidetur uerū, ut ſcribit Diaz in praxi canon. c. quinquageſimo tertio: Quādo autem Tabellionatus officium, clericis ſit interdictum profuſe tradit Iaſ. in l. 1. §. huius ſtudij. ff. de iuſt. & iur. numero 8.

Inter hos annumerandi etiam ſunt ij, qui ſententiam ipſam dictauerint tex. in d. c. ſententiam. ubi omnes Doct. etiā ſi laici ſint, quibus tametſi cauſa ſanguinis non uideatur iure interdicta eſſe; tamen ob hoc genus iudicij fiunt indigni ipſo clericatu. ſcribit Ioan. And. in d. c. ſententiam. Dictare autem eum accipimus, qui uel ut aſſeſſor, uel Iudex, uel ut iuris peritus, uel ut quilibet nudus miniſter, ſententiæ formam extendat, aut extenſam legat in iudicio. Nam ex hoc ſi ſequatur mors uel mutilatio, ipſe dictator fit irregularis, etiam ſi non ipſe, ſed alius pronuntiet. Hoſt. in d. c. ſentētiam. ut refert ac probat Socin. ibid. quarto membro prin. uerſ. ſecundo quęritur.

Ad eoſdem Tabelliones proxime accedit ſi clericus in cauſa ſanguinis nihil omnino fecerit ut iudex, aut Tabellio: ſed aliqua ſimpliciter ſcripſerit, utputa teſtes recipiendo, etiam in forma nō authentica, & in eo iudicio poſtea fiat uindicta ſanguinis, hic clericus erit irregularis,

laris, tamquam cooperator iudicij: nam qualiſcumque ſcriptura, aut dictatio ſufficit ad inducendam hãc irregularitatẽ. Io. Andr.& Petr. in d.c. ſententiam. quos refert, ac probat Socin. in dicto quarto membro principali. uerſicul. quinto quæritur.

Propterea Doctores uel Notarij, qui indicem de cauſa, uel proceſſu informãt,
8 uel Regiſtrum ſummant, ad faciliorẽ iudicis inſtructionem, uel eliciunt dubia pro fiſco, uel cõtrarietates, aut exceptiones, & nullitates ad fauorem fiſci, eandem irregularitatem incurrunt, quaſi cooperatores ex ijs, quæ ſcribit Socin. illo loco: hoc tamen uerum eſt, quod huiuſmodi copiſtæ, Summiſtæ, & ſimiles informatores, non efficiuntur irregulares, niſi cum ſententia ſanguinis ſortita eſt effectum ſuũ: quia huiuſmodi nuda ſcriptura; & alia adminicula ſine exitu mortis, uel mutilationis non inducere poſſunt irregularitatem. Socin. eodẽ loco ex ſententia Inno. & Doctorum ibi; niſi uelimus cautius agere ex ſententia Guliel. quem probat Archiep. Flor. lib. de cenſuris. c. 97. §. 1. ſcilicet, ut omnes prædicti cenſeantur irregulares, etiam effectu non ſecuto, ſaltim quo ad hoc ut Epiſcopalem diſpẽſationem obtineant: ſic igitur in iſtis nudis miniſterijs, ut q̃s dicatur irregularis ſub diſpenſatione res pendet à futuro euentu: Tamen mea quidem ſententia ſi clericus in minoribus ordinibus poſitus, circa hæc uerſatus ſit, quia ſeſe euidenter ſubiicit periculo irregularitatis Papalis, maiori pœna ſit dignus, ut difficilius ad altiores ordines promoueri permittatur.

Huc ſpectat ille caſus, ſi clericus clericali officio principi, uel iudici crimina-
9 lium deſeruiat; & iudici delatæ fuerint litteræ, quibus cõtinebatur, ut aliquem capiat & ad mortem damnet; Iudex uero ignarus eorum, quæ in litteris continebãtur iuſſerit huic clerico, etiam ignaro, ut eas litteras aperiret, ac coram eo legeret, ipſe clericus ſi aperiat, & palam legerit, & inde captura, & ſanguinis uindicta ſequatur, irregularis efficitur, ſicut alij ſcribentes, pronunciantes, & dictantes ſententiam propter cooperationem. Ioan. Andr. in d. cap. ſententiam. quo loco ita in facto contigiſſe atteſtatur, & ita reſponſum fuiſſe à Clemente Papa IIII. uidetur enim clericus in culpa, quod prius ipſas litteras apud ſe ſecreto non legerit, ſeu ſi tantum temporis illi conceſſum non uidebatur, urgente domino ſubſiſtere debuerat, honeſtam petens excuſationem, cum perueniſſet ad ea uerba, in quibus de captura, & morte agebatur; facile enim uenia apud dominũ dignus fuiſſet, quod res illa contraria eſſet clericali officio; ideo faciendo contra hoc ſuum officium, eſt in culpa, arg. cap. ſicut dignum. de homic. & cap. clericis. ne cler. uel mon. & ſi ea ignorantia illum non excuſat: hunc caſum refert, ac probat Socin. in d. 4. membro princip. uerſ. ſexto quæritur.

Cui deciſioni illud non fuerit abſurdum addere quòd tunc demum prædicta deciſio ꝓcedat, ſi in literis expreſſim de morte, uel mutilatione mentio facta erat, uel delictum exprimebatur, quòd morte uel mutilatione dignum erat. At ſi in litteris de ſola captura erat facta mẽtio, etiam ſi poſtea captus, fuerit ultimo iudicio dãnatus, (quia hic nihil uidetur cooperari) poſſet defendi quod non uideatur eſſe irregularis.

Ad eãdem irregularitatem pertinet, ſi clericus litteras mittat ad iudicem
10 cauſarum criminalium, quibus illũ mo-

neat,roget,aut mãdet,ut quempiam certo expreſſo delicto in carcerem trudat: ex qua captura,& incarceratione illo cõperto delicto, mors inſequatur, uel mẽbri mutilatio:clericus ipſe irregularis efficitur,ex ſentẽtia Hoſt. quam approbat Silu.in uerb. homicidium. 3.q.5.uerſic. ſeptimum.quod uerum eſt,non ſolum ſi noĩe ſuo litteras ſcribat, uerum etiam ſi alieno,ſ.ut ſcriba, ut ſecretarius;ſemper enim putatur cooperator; & ideo irregularis eſſe uidetur: ſicut reliq dictatores, & ſcribæ accuſationum, uel ſententiarũ, circa uindictam ſanguinis,arg.d.c.ſentẽtiam.ex quo textu cõſequitur, quod idẽ erit,ſi ipſe non ſcribat,ſed alteri dictauerit ipſas literas.

Qua ratione ſit, ſi Eps̃, aut quamuis clericus iuriſdictionem temporalẽ
11 habeat,& iudices ſuos deputauerit ad iuſtitiam exequendam, ex hoc ſolo non efficitur irregularis: at ſi ſpecialis aliquis caſus contigerit,in quo agatur de uindicta ſanguinis, omnino abſtinere debet ab omni cõſilio,uerbo,uel ſcripto,iuſſu, mandato, ipſis magiſtratibus faciendo; nec licentiam dare debet ſuis clericis, uel familiaribus, etiam laicis, ut in pendente cauſa ſanguinis examinari ſe permittant, quia ex iſtis ſolis cooperationibus ipſe Epiſcopus, aut clericus fieret irregularis. Quin ſi hæc ſola uerba proferret malum eſt hoc facinus eſſe impunitum, & ijs uerbis Iudex & magiſtratus moueatur ad ſupplicium mortis uel mutilationis, eo ſolo fieret irregularis, ſicut ille Iudex, qui ſententiam tulerit. Specu. titu.de diſpenſ.§.iuxta. uerſ.quid ſi Epiſcopus.in fin.per tex.in cap.ex litteris.de exceſſ. prælat. Quod genus uerborum reddit ſemper irregularem Epiſcopum, ac clericum non ſolum ſi ore proprio ꝓferat,uerum etiam, ſi per nuncium, aut per Epiſtolam, ob eandem rationem. Quinimmo etſi nec uerbo, nec ſcripto hæc protulerit; ſed ipſi executioni præ-
12 ſens ſit, quaſi auctoritatem præſtando negocijs ſuorum iudicum, efficitur irregularis.d. cap. ex litteris.ubi Abb. quod confirmat. Tabien. in uerb. irregularitas.2.num.5.

Non tamẽ per hoc dico quòd ſi Epiſcopus, uel clericus extra propriam iu-
13 riſdictionem interſint ubi ſanguinis uindicta exercetur,fiant irregulares,ſed peccant grauiter: crudelis enim nimium eſt qui lætus ad ſpectacula mortis uadit, Greg.dialog.lib.3. capit.37. at ſi cooperentur, aut auctoritatem præſtent,etiam tũc fierent irregulares,ſola enim præſentia nuda in iudicio ſanguinis irregularitatem inducere non poteſt. Anton.Flor. in lib.de cenſur.cap.97. Conſilium ergo opportunum fuerit, ut Epiſcopi,uel clerici iuriſdictionem temporalem habentes,cum caſus contigerit, quo uel mortis, uel mutilationis pœna immineat, ut caſte, ac ſuccincte loquantur, ne urgeãt magiſtratum ad ſupplicium ſumendũ de reis; ideoque uerba hæc facient eum tutum ab omni irregularitate,ſcilicet,Inquire ueritatem,& iuſtitiam facito, probatur text. in cap. Epiſcopus. ne cleric. uel monac.lib.6. Alberic.in uerb.homicidium 4.poſt princip. Silu.in uerb. homicidium 3.quæſtio. 5. in princ.Raym. in titu.de hom.uerſic. item nota quòd ſi Epiſcopus.

De Accuſatore, ſeu delatore in cauſa ſanguinis.

CAP. VII.

1 *Furem exhibens,uel deferens ſit irregularis.*
2 *Furem exhibens Iudici, pro recuperandis rebus,*

bus, non eſt irregularis, ſi proteſtetur nolle de eo ſupplicium ſumi.

3 *Furem ciuiliter conueniens, nõ eſt irregularis ſi ille poſtea ſupplicio afficiatur.*

Fur pro leui delicto captus, ſi poſt grauiora delicta confiteatur, & occidatur, accuſans non eſt irregularis.

4 *Accuſatores in cauſa ſanguinis ſunt irregulares, etiam ante ſententiam.*

Accuſatores etiam inuiti, & ex officio adſtricti ſunt irregulares.

Delatores delictorum faciendorum, ut illis obuietur, non ſunt irregulares.

Accuſatores omnes cauſarum criminalium dum pendet cauſa, promoueri non debent.

Accuſator componens cum reo innocente, promoueri poteſt, ſecus ſi non eſſet innocens.

5 *Accuſans Epiſcopum, & deficiens in probatione, promoueri non poteſt.*

Accuſator deficiens in probationibus fit infamis.

Accuſator in probationibus deficiens deponitur.

Calumnioſam exceptionem opponens, & non probans, non eſt promouendus.

Iudices, qui facile credunt calumniatoribus, non ſunt facile promouendi.

Accuſatores quando cauſa pendente promoueri non poſſint.

PRædictis concinne eſt, ſi clericus iudici furem exhibeat, aut deferat: nam ſi captus laqueo ſuſpendatur, aut mutiletur, fiet irregularis, qui exhibuit & qui
1 detulit, ſicut alij omnes accuſatores, ut paulò inferius dicemus.

Quod genus irregularitatis iam circiter annos mille in uſu erat. Nam apud Gregor. Turon. lib. in glor. plurim. martyr. c. 72. traditur, ſacerdotem cui equus furto ſublatus fuerat, adiuiſſe iudicem, & furem indicaſſe, qui cum ultimo ſupplicio fuiſſet damnatus, ſacerdos conſcientiæ ſtimulis permotus, cenſuræ metu, rei ſuæ perſecutionẽ omiſit, ut ille fur liberaretur: ſed cum iudex ſacerdotis interceſſionem nihili faceret, illumq; patibulo ſuſpẽdiſſet: ſacerdos culpæ ſuæ cõſcius ad B. martyris Quintiani tumulũ proſtratus, lachrymabundus pœnitẽtiæ ſui ſigna edebat: factumque eſt ut funis abruptus fuerit, unde ſuſpẽſus uiuus decidit in terram: qua re motus Iudex liberum illũ dimiſit, ſed ne furta, & delicta maneant impunita, ſi metu irregularitatis clerici deſiſtant ab accuſationib. conſultum eſt clericis; quòd ſi furem intercipiant, & detineant, poſſunt eum iudici exhibere, ob eam ſolam cauſam ut res ſublatæ recuperentur; nam ſi nõ intẽdant ad mortem, uel mutilationem, non efficiuntur irregulares, etiam ſi iudex de eo ſupplicium ſumpſerit. Specu. titu. de diſpenſat. §. iuxta. uerſ. item ſi clericus, quod adeo uerum eſt, ꝙ etſi clericus in mente uerisimiliter putauerit, furem exhibitum morti adiudicandum eſſe, ſi ipſe illud non intenderit, irregularis nõ efficitur, quando recta intentio eſt ſola ad res recuperandas. Abb. in c. poſtulaſti. de homic. Tabien. in uerb. irregularitas. 3. nume. 8. qui etiam illud addit, ꝙ nec fiet irregularis, etſi in corde mortem furis deſideret.

Propterea quandocumque furem iudici exhibemus petentes, ut citra ſanguinis, uel mutilationis uindictam illũ coerceat, nullam incurrimus irregularitatem, quia huiuſmodi expreſſa proteſtatio purgat hanc labem in materia furti.
2 c. 2. de homic. lib. 6. Hinc fit, quòd dãdo interſignia furis, uel rerum ablatarũ, nulla incurritur macula irregularitatis. cap. tua. §. 1. de homic. Silu. in uerb. homicidium. 3. q. 5. uerſ. ſextum quia abeſt intẽtio uindictæ ſanguinis, uel mutilationis; quæ res ſufficit in materia ſolius furti ne quis poſſit incurrere irregularitatem, ſi expreſſim fiat proteſtatio. c. poſtulaſti. de homicid. Tabien. in uerb. irregularitas, 3. num. 8.

num.8. Alberic.in uerb.homicidium.4. argum.c.in Archiepiſcopatu.de raptoribus. Specul.d.§.iuxta. uerſ.quid ſi clericus.& ibi Io.And.in additione. & idem Ioan.And.in d.c.2.& Abb.in d.c.poſtu
3 laſti. Eadem ratione agentes iudiciali uia aduerſus furẽ ciuili actione,ſi iudex hac occaſione rem requirat, & ad ſanguinis uindictam proceſſerit; non fiunt irregulares,qui rem ſuã perſequebantur, etiã ſi non fuerint proteſtati.gl.in c.Maximianus.23.q.3.Specul. d.§.iuxta. uerſ.quid ſi clericus. Ad idem quoque pertinet, ſi quis coram Iudice procurauerit furem capi, ob leuem forſan cauſam, qua nulla mors,uel mutilatio debebatur, ſed in proceſſu cauſæ reus faſſus fuerit alia delicta, ob quæ ſit ultimo ſupplicio damnatus, uel mutilatus, certe ex eo incogitato euentu,non redditur irregularis, q̃ procurauit reum capi. Specul.d.§.iuxta. uerſ.& ſunt hæc.in arg.glo.in d.c.Maximianus. Cautius tamen aget, quiſquis res ſuas iudicio proſequi uolet,ſi expreſſim, ac ſcriptura interueniente proteſtetur,ut conſulit.d.c.2.gl.& Doct.ibid. de homic.lib.6.

Declaranturprædicta procedere etiã in quocumque crimine in quo non uenit pęna mortis uel mutilationis,ſi quis faciat capi delinquentem à Iudice ſæculari,non obid efficitur irregularis, ſi ex illa captura poſtea repertis maiorib. criminib.ultimo ſupplicio damnetur reus, uel mutiletur,ut tradit Spe.in d.§.iuxta. in uerſ.& ſunt hęc in augmentum.

Idem quoq; irregularitatis genus incurruntaccuſatores cuiuſcunq; delicti, qui præcipue cooperatores putantur ipſius iudicij.d.c.ſententiam. ne cleric.uel
4 mon.& c.clericis.eod.tit.gl.& Doct.in c. aliquantos. diſt.51. Socin.in d.c.ſententiam.in quarto membro principali.uerſ. ſecũdo quæritur. Nam ſecuta morte,uel mutilatione eadem irregularitas ab ipſis incurritur. Specul.d.§.iuxta.uerſic.item percuſſor. & in uerſ.facto autem ſi quis. Quæ res adeo uera eſt, quod etſi nondum ſit lata ſententia ſanguinis, tamen dum cauſa pendet, accuſator promoueri non debet, odio eius periculi, quod imminet,ſcilicet ne fiat irregularis,ſi ſanguinis ſententia ſequatur,ut ſenſit Hug. in c.ſi quis poſt:diſtinc.51. quem refert ac probat Specul.in d.§.iuxta.uerſic.ſed quid de iudice.& uerſ.quanto autem. licet contrarium uideatur ſentire Soc.in d.c.ſentẽtiam. in 4.membro princ.uerſ. quarto quærit. ſed cautior eſt prior ſentẽtia,ut nõ ꝓmoueatur;ne ſi promoueatur,& poſtea ſententia ſanguinis feratur, uideatur irregularis factus, & inutiliter promotus.

Inter Accuſatores non ſunt annumerandi Epiſcopi,aut prædicatores uel alij quicumque corripiunt, aut obiurgant delicta publice etiam nominatim: nam si iudices,ob id procedant,& iudicium ſanguinis ferant,corripientes; & obiurgantesnon ſunt irregulares, habetur exẽplum Ioannis Chryſoſtomi,qui populari homilia Eutropium conſulem publice præſente Arcadio Imperatore obiurgauit, qua re motus Impator Eutropio, & Conſulatus dignitatem,& caput iuſſit amputari ob eius crimina,ſcribit ex Socrate Caſſiod.hiſt.tripart. lib.10.c.4.& eſt ratio quia correctio etiã publica eſt de iure diuino, Clama ne ceſſes, annũtia populo huic ſcelera eius. Iſa.cap.58. & Paul. ad Timot.1.c.5. Peccantes coram omnibus argue.& ad Tit.cap.1. increpa illos dure:non igitur debet ceſſare increpatio ob hoc ipſum, quòd ſcilicet magiſtratus ſit poſtea dãnaturus reũ ad mortem.

Huc ſpectat quæſtio de qua in contingenti cauſa rogatus reſpõdi. Vir probus ſacerdos detulit ad Epiſcopũ inceſtuoſum quendam iam diffamatum, uti corrigeretur canonicè: Epiſcopus teſtes examinauit: acta illa furtim fuere ſublata, delataque ad Iudicem ſæcularem, unde ſecuta eſt mors inceſtuoſi: certe neque accuſator, neque teſtes ſunt participes mortis ex actis coram Epiſcopo, ſecus ſi adijſſent ſæcularem Iudicem.

Illud uero eſt paulò minus dubitabile ſi (ut in Tuſcia) publici quidam conſtituantur uicorum rectores; quorum munus eſt quicquid infra eius uici terminos delinquitur, ſcripto deferant ad iudicẽ ex officio per iuſiurãdum aſſumpto; deferunt enim delictum, & delinquentem, ſi nouerint; quam ob delationem iudices procedunt ad plenariam inquiſitionem, uſque ad uindictam ſanguinis; propterea omnes hos puto effici irregulares, etiam ſi nullius mortem intendant: Nam ſi quis conſultus de iure ſuper caſu pendenti reſpondeat, Reum cuius nomen ignoret, dignum eſſe ſupplicio, conſultor efficitur irregularis, ut latius dicemus infra cum de aduocato agendum erit.

Delatores uero delictorum, quæ facta non ſunt, ſed fieri parantur, ut illis iudices obuient, ſi proteſtentur ſe deferre eo animo, ut faciendo delicto obuiari poſſit, & non de reis ſupplicium ſumatur, effugiunt irregularitatem ex Nauar. de irregul. num. 117. quem rectè ſentire puto ex uerbis S. Thom. quodl. 1. artic. 16. ubi dicit de peccato futuro, quòd eſt periculoſum multitudini, uel ſpiritualiter, uel corporaliter culpa occultari nõ debet; tunc enim ſtatim periculo occurrere oportet, reuelando prælato: quia in talibus caſibus ceſſat monitio Euangelica, quæ dicit, ſi peccauerit de præterito, non autem ſi peccare intẽdat de futuro: & cum eadẽ ſentẽtia trãſeunt canoniſtæ ut tradit Dec. in c. cum non ab homine. col. 3. uerſ. & ſacerdos de iudic.

Accuſatores quoque extra ſanguinis uindictam, ab ordinibus excluduntur, aliam ob cauſam, ſi adhuc accuſatio pẽdeat: Nam quia imminet periculũ deſertionis, uel defectus probationis, aut præuaricationis, unde forſan calumniatores declarari poterunt, uel ad talionẽ dãnari, aut infamia notari, ideo iure debent interim prohiberi, ne promoueant. Spec. d. §. iuxta. uerſ. itẽ accuſator; quod fecit S. Aug. nã cum Bonifacius presbyter de impudicitia alterum accuſaſſet, idque non probaret, dum cauſa improbata penderet, miniſterium aliquandiu ei interdixit, ut cõſtat ex Aug. epiſt. 137. ad clerum Hippon. uerſ. Proinde cariſſimi. retulit & Lipom. uit. SS. tom. 2. in uita S. Felicis. Sed ſi ante ſententiã, cũ reo accuſato concordauerint, quia forſan innocens erat reus, poterit hoc caſu promoueri, quia ſicut reus illo caſu habetur pro abſoluto, ita & ipſe accuſator, c. ſi quem pœnituerit, 2. quæſtio. 3. Sed ſi reus non eſſet innocens, tunc accuſator cõcordando fieret præuaricator, & tanquam infamis reijceretur d. c. ſi quem pœnituerit in princ.

Hinc illud conſequitur, quod quicumque accuſat Epiſcopum, ſi in probatione defecerit, non ſolum ab ordinibus arcetur, ſed & ab ipſa communione, probatur in cap. ſi quis Epiſcopum 2. q. 3. & nec quidem poſt pœnitentiam promoueri poterit. Conc. Carthag. IIII. c. quinquageſimo quinto. habetur diſt. 46. capit. accuſatores. Nam deficiens in probatione huiuſmodi accuſationis, fit infamis, ſaltim per ſententiam. text.

& glo.in c.ſi quis circa.2.q.3. Quinimmo non ſolum accuſator calumnioſus Epiſcopi,ſed & cuiuſlibet inferioris ordinis,ſi in probatione defecerit, ab ordine deponitur,c.1.& 2.de calum.Quod etiã uerum eſt non ſolum in accuſatore, ſed & in proponẽte calumnioſam exceptionem,in qua probanda deficiat, argum. eorum quę ſcribit Spec.in c. ſi forte per illum text. de elect. lib.6. Idem quoque erit in omni falſo delatore. cap.delatori, 5.quæſt.6.

Nec ſoli iſti falſi delatores, accuſatores, uel falſas exceptiones opponentes, culpam incurrunt prædictam ;uerũ etiã iudices qui facile eis credunt c.non ſolũ. 11.q.3. ſæpe enim ex huiuſmodi præcipiti credulitate uiri Sanctiſſimi uexãtur iniuſte,& propterea cum S. Agapitus Papa cognouiſſet ſe nimis præcipitem fuiſſe in credendo calumnijs contra quendam Epiſcopũ, ſtatuit non eſſe quicquã agẽdum per ſolas ſurreptiones,ſed ſemper maturo iudicio,& cum longanimitate procedendum,ut conſtat prat.ſpirit. c.150.Lipom.tom.7.

Eadem ratione cum ſanctimoniales Tabenneſiotę facile credidiſſent calumniæ aduerſus unam ex ſororibus,ſeptennali pœnitentia, ut ab Euchariſtia abſtinerẽt punitæ ſunt,ut ſcribit Pallad.Cappad.in uita Tabẽneſiotarum fœminarũ, ſed in cauſis Epiſcoporum qua cautione agendum ſit,ne temere calumniam patiantur, docet Euſeb.I. Papa Epiſt.1. ubi copioſe de ea re tradit.

Conſiderandum eſt igitur, & diligenter animaduertendum circa hos accuſatores, quando accuſationis cauſa fuerit deſtituta,an per deſertionem ſolam, an per pactionem cum Reo, qui uere deliquerat,quia forte hoc caſu, ut diximus, infamiam incurreret,gl.in c.Euphemiũ. 2.q.5.& in d.c.ſi quem pœnituerit. in princ. eſt enim turpius media pactione cum reo cauſam deſerere,quàm ſpõte liti cedere,ex gl.in d.c.Euphemiũ in prin. & C.ad Turpil.l.2. ſed ſi alio modo cauſam deſeruerit,quàm pactione,ut calumniator punitur d.c.1.& 2.de cal.& infamis fit.6.q.1.c.ex merito.& d.cap. ſi quis circa.unde perinde erit irregularis, atq; alij infames.

Quod uero diximus,accuſatores cauſa pendente promoueri non poſſe, id uerum eſt præcipue in illis cauſis,quib. pœna talionis, uel infamia, uel alia ſimilis pœna debetur accuſatori, in euentũ deſertionis,uel trãſactionis cum reo: Ideo accuſans eum,qui ob publica, uel priuata ratiocinia eſt obligatus, licet ad dolũ agere uideatur, tamen quia eo caſu accuſator ad talionem teneri non poteſt, lite pendente poterit promoueri, ex ſententia Archid.in c.tantis.diſtinc.81. ſed mea quidem ſententia, etſi talionis ratio non habeatur, poſſet declarari calũniator, ſeu præuaricator, ideo ſicut alij deſertores,calumniatores,& præuaricatores quaſi infames interim promoueri nõ poſſe,magis tutum eſt, ne ordo ſacer ſubijciatur periculo incurrẽdæ infamiæ, ut ſupradiximus.

De teſtium irregularitate in cauſa ſanguinis.

CAP. VIII.

1 *Teſtis in cauſa ſanguinis eſt irregularis.*

2 *Teſtis etiam coactus, incurrit irregularitatem.*

Teſtis interrogatus extra iudicium, quomodo reſpondebit,ut euitet irregularitatem.

Teſtis uidetur eſſe,qui indicat uiam, qua reus iuit,ut capiatur.

3 *Reum prodere,uel contra eum teſtificari,quo ad irregularitatem paria ſunt.*

4 ***Furem prodere etiam iure canonico,nemo tene-tur,ubi imminet periculum mortis.***

5 ***Teſtis ſententia ſanguinis, & teſtes tortura, & teſtes de mala fama ſunt irregulares.***

NEmo tantum cooperatur iudicio ſanguinis, quantum ipſe teſtis, a quo totius criminis ueritas elicitur; & ſuper cuius atteſtatione firmatur ſententia: unde ſicut iudex,ita & ipſe teſtis irregularis efficitur,arg.d.c. ſententiam,ne cler.uel monac.hoc ſcribit Specul.in tit.de diſpenſ.

1 §.iuxta. uerſ.item litigioſus. & uerſ. facto autem ſi quis.Socin.in d.c.ſententiā. in 4.membro principali.uerſic.ſecundo quæritur, & ita cōcludunt omnes Summiſtæ. Nec ſuffragari poteſt teſti, quòd inuitus teſtimonium tulerit,quaſi ex iudicis præcepto coactus, nam etiam ſi quis per uim, uel metum, qui in uirum

2 conſtantem cadat, cogatur delinquentē exhibere,& reuelare, ſemper erit irregularis,ſi ille puniatur ad mortem,uel mutilationem; quia illa uis excuſat quidem à peccato; ſed non ab irregularitate.Tabien.in uerb.irregularitas.2.nu.22.& ſic eſt caſus notabilis,quo quis per uim efficitur irregularis.

Ideo ad euitandum hoc genus irregularitatis conſulunt Doct.quòd ſi quis extra iudicium cogatur iudicare furem, utatur ancipiti locutione,& cauilloſis reſponſis,ut nec mendacium afferat, nec furem indicet.Spec.in d.§.iuxta.uerſ.q̄d ſi iudex. Alioqui ſi dum ſatellites furem inſequuntur, & tibi iubeant ut illis indices qua ierit,ſi indicaueris,& illi inſequētes interceperint eum, unde damnatus ſit ad ultimum ſupplicium, tu qui uiā indicaſti effectus es irregularis. Silu. in uerb.homicid.3.q.7.uerſ.ſexto.Imo etſi non expreſſim indicaſti, ſed ex uerbis tuis conijciunt ubi fur ſit, adhuc es irregularis: exemplum eſt, ſi conſtitutus in biuio te ſatelles interroget,qua uia ierit, tu reſpondeas hac non iuit, certe conſequens eſt quòd altera uia ierit,ideo indicaſſe uideris. Silu.d.uerſ.ſextum.Hæc uera ſunt extra iudicium, nam cauillari licet,ſicut etiam nolle reſpondere;at in iudicio ubi ueritas ſola explicanda,& non reticenda,ambiguis uerbis non eſt utendum propter periurium.

Et tametſi inter prodere, uel reuela-

3 re delinquentes,& ſuper delicto teſtificari magnum ſit diſcrimen; tamen quo ad labem irregularitatis, ſunt eiuſdem effectus. Abb.in c.qui cum fure.de fur.Ideo licet de iure canonico unuſquiſque prodere, & indicare teneatur furē domino. d.c.qui cum fure.Tamen illud procedit, quoad hoc ut ſubminiſtret dño quomodo & a quo rem ſuam poſſit repetere,ut innuunt uerba illius c.& ibi gl. & Doct. at ſi timeri ueroſimiliter poteſt de mor-

4 te,aut mutilatione furis, nec ipſo iure canonico tenetur quis indicare furem. Hoſt.in d.c.qui cum fure, quē ibi Abb. refert.

Teſtes p̄terea accipere debemus eos; non ſolum qui ad delictum probādum ſunt inducti; ſed etiam illi qui adferuntur in pronuncianda ſentētia.Nam ſicut notarius irregularis eſt,quaſi publicus teſtis ſententiæ,ita & reliqui omnes teſtes, eadem ratione. Et ideo teſtes in tortura

5 uel alijs partibus proceſſus præiudicialibus reo,rogati,non carent ſcrupulo irregularitatis ſi ille moriatur, uel mutilet̄, ſicut diximus ſupra in cooperatoribus, ſummiſtis,copiſtis,atque alijs huiuſmodi: & ideo dico quòd teſtis,qui non depoſuit de delicto quia ignorat,ſed interrogatus de fama, de ea deponat,eſt cooperator iudicij:idem de eo, qui interrogatus an reus ſit ſolitus ferre arma, uel

noctu uagari,& de iis reſponderit, quia per hoc aggrauatur opinio rei, teſtis eſt cooperator: idem dico de illo teſte, qui interrogatur de minis, atq; aliis uerbis, ſuper quibus iudex fundat ſuam inquiſitionem homicidij,ſemper enim iſtis caſibus teſtis efficitur irregularis, ſecuta morte,uel mutilatione,ex iuribus ſupra citatis,& ob eandem rationem.

De Aduocatis,procuratoribus, & ſollicitatoribus fiſci, uel Accuſatoris.

CAP. IX.

1 *Aduocatus fiſci à quo primum inſtitutus.*
Fiſci procurator eſt irregularis,ex aſſumptione ipſius officij tantum.
Fiſci patrocinium,& iudicium aſſumentes, an ante executionem ſanguinis ſint irregulares.
2 *Reorum patroni ſunt irregulares ex periculo talionis.*
3 *Clerici, quando non debeant patrocinari pro reis.*
Clerici exemplum,qui factus eſt irregularis ob patrocinium præſtitum pro fratre.
Clericis Forenſes exercitationes interdicta.
4 *Clericis cõſilia dantur quomodo pro reis patrocinium præſtare poſſint.*
Clericus non debet exceptiones obijcere libello accuſatoris, nec exceptionem calumniæ.
Clericus nõ excuſatur in iudicio exhibens ſcripturas aduocatorum.
5 *Clericus etiam in minoribus prohibetur forenſis exercitatio in criminalibus.*
6 *Appellans pro reo, quando fiat irregularis.*
Appellatio extinguit iudicatum, ſeu ſententiam.
7 *Doctor conſultus de pœna delicti, fit irregularis;idem ſi conſulat pro reo, ut damnetur accuſator.*
8 *Inquiſitiones ſancti officij nunquam ſubſunt periculo irregularitatis, etiam ſi de ſanguinis uindicta agatur.*
Doctor conſultus de pœna delicti,quod non pendet in facto,non eſt irregularis.
9 *Clerici poſſunt leges, & ſtatuta condere, in quibus ſit pœna ſanguinis.*
10 *Principes imponentes pœnam ſanguinis delictis,non ſunt irregulares, ſi facto ſecuto iudices poſtea exequantur.*
Doctor referens uarietates opinionum in iudicio ſanguinis, non fit irregularis.

SAnè ſicut accuſatorem iam demonſtrauimus irregularẽ effici, ita quoque eius patroni,aduocati, uel procuratores,eodem iure cenſeri debent, quodcũque illis officij nomen imponatur, per quod fiſco, aut accuſatori aſſiſtant: fiſci enim aduocatus iure inſtitutus eſt,& primus omnium eum inſtituit Hadrianus,
1 ut refert Spartianus; ideo qui deficientibus accuſatoribus,delicta conquirẽda ſuggerit, & aduerſus reos pro fiſco ad mortem,uel mutilationem cauſam agit, tantam irregularitatis notam contrahit, quantam ipſe fiſcus,uel magiſtratus,tex. glo.& Doct.in cap.aliquantos.diſtin. 51. Innocentius I.Papa in epiſt.24.ad ſynodum Toletanam.cap.2. & uidetur text. in c.illud. 23. quæſtio. 4. quamobrem ſicut in iudice dixeramus, quòd per aſſumptionem ipſius officij, etiam ſi nullum adhuc iudicium ſanguinis pronunciauerit,fit irregularis ex ſententia Hug. in cap.ſi quis poſt.diſtin. 51. quem probat Specul. in titu.de diſpenſat. §.iuxta, uerſ.ſed quid de iudice. & uerſ. quanto autem,ita quoque in hoc patrono,aduocato, uel procuratore officium aſſumentibus, in iudicio ſanguinis; nam ipſo officio pendente irregulares uidentur, & promoueri non debent: quòd ſi aliquandiu officium exercuerint, & pro fiſco, uel accuſatore patrocinati ſint in iudicio, quo debebatur uindicta ſanguinis, quæ nõ habuerit effectum,ſaltim Epiſcopi diſpenſatio requiritur, cum Papæ eſſet requirenda,ſi fuiſſet executio ſanguinis facta;ut diximus cum de iudice ageremus

remus. Et licèt Socin. in d. c. ſententiã. teneat contrarium, ibi in quarto membro principali. uerſ. tertio quæritur. & uerſic. quarto quæritur, ſcilicet quòd ipſa acceptatio officij non inducat irregularitatẽ; tamẽ Hugutionis opinio eſt tutior, ideo tenenda; ut in ſimili dicit glo. in d. capit. aliquantos. & argum. eorum, quæ diximus in eo, qui acceptat officium iudicis ſupra hoc libro. Ideo dum in hoc officio perſeuerant nullo modo ſunt promouendi, nec ab Epiſcopo diſpẽſari debẽt: nam poſſent præuaricari, deſerere cauſam, calumniari; unde quia infamia notari poſſent, non eſt conferendus ordo ſub tanto periculo; poſſet etiam ſequi ipſe effectus ultimi ſupplicij in cauſis, pro quibus patrocinantur, ideo nullo modo ſunt admittendi, ne contingat cum fuerint ordinati ex dicta cauſa inutiliter uideri eos ordinatos.

3 Nec ſolum hæc uera ſunt in patrocinio accuſatoris; Verum etiam in patrocinio rei falſo accuſati; nam irregulares efficiuntur, ſicut patroni accuſatoris. gl. in dicto cap. aliquãtos. ibid. Archidiac. Specul. dicto §. iuxta. uerſic. item litigioſus. & uerſ. facto autem ſi quis. & idem Specul. in titu. de aduocat. §. obijcitur. uerſ. in cauſa autem. Propterea dicebat Hoſt. in cap. 1. de poſtul. quod etſi accuſati defenſio aliquando ſit clericis permiſſa, argum. c. reos. v. 23. q. 5. & cap. inter alia de immuni. eccleſ. tamen eos abſtinere hortatur; cõtingere enim poteſt, quod ipſorum culpa, uel imperitia, aut negligentia, accuſatus damnetur: uel ſi nocens reus ſit, nimijs ſubtilitatibus, aut cauillosis allegationibus, accuſatus abſoluatur; accuſator uero ad talionem damnetur, uel ad mutilationem; quibus caſibus ſemper accuſati defenſor fieret irregularis, ut ille ibi ſcribit, ſi uidelicet in ſacris erat & beneficiatus. Abb. in d. capit. ſententiam. & Nauarr. de irregul. capitu. uigeſimo ſeptimo. num. 217. in fin. Qua ratione idem Hoſtien. in capit. ad audientiam. de homicid. narrat clericum in criminali cauſa ſuſcepiſſe fratris ſui patrocinium, atque adeo ſolerter cauſam defendiſſe, ut abſolutus fuerit, ſed ipſum clericum irregularem effectum, quoniam accuſator decapitatus eſt, etiam ſi clericus defenſor, nec cogitarit, nec intenderit; quia in culpa fuit dando operam negocio, à quo facile mortis cauſa ſequi poterat, eſt enim interdicta clericis, hæc forenſis exercitatio, & rei illicitæ operam dare uidentur propter hoc periculum: Idem Hoſtienſ. in ſumm. in titu. de obligat. ad ratiocin. §. quod ſi quis obligatus. uerſic. quid de criminalibus. & in titu. de poſtulatio. §. ad quem pertinet. uerſicu. illud tamen. & in titu. de homicid. §. quæ pœna. uerſicul. illud autem certum eſt. ut fuſius ſcribit Socin. in dicto cap. ſententiam. in quarto membro princip. uerſicu. tertio quæritur, & ante eum Ioann. And. hanc eandem retulit quæſtionem in additio. ad Specul. titul. de aduocat. §. obijcitur uerſiculo. in cauſa autem.

4 Sed ne nimia impietas uideatur, ſi hac uia reorum defenſio prohibeatur, quatuor modis defenſores reorũ irregularitatem euitabunt. Primus eſt ſi initio rei defenſionẽ ſuſcipere uelle prædicet, cum tamen non ſuſcipiat; nam forſan ob id accuſator deſiſtet, uel negliget. Ideo ſi hac intentione ſeſe defenſorem ſcribi permittat, non erit irregularis; Secundus eſt, ut extra iudicium omni conatu ſtudeat accuſatori perſuadere, ut cauſam deſerat ante inſcriptionem; nam eo caſu accuſator deſerens non

dici-

dicitur deſertor, ſi ante inſcriptionẽ deſerat.c.licet.de accuſ. Tertius modus eſt, ut poſt hanc præmonitionem coram iudice proteſtetur ſe nullam accuſatoris pœnam intendere, ſed ſolā rei defenſionem. Propterea contra accuſatoris libellum non debet excipiendo petere, quòd inſcriptio fiat, quia eo modo induceret accuſatorem ad periculum Talionis: ſufficit autem excipere ſe non teneri reſpondere: Ideo hanc proteſtationem ſæpius iterare debet, & nihil contra eam facere ſecundum not.in c.cum M.de conſtitut. Eadem quoq; ratione nõ obijciet exceptionem calumniæ accuſatori; quæ omnia ſi diligẽter obſeruabit, tutus erit ab omni irregularitate. c. 2 .de homicid. lib. 6.aũt ſaltim ſumma facilitate diſpẽſabitur. Sed ſi huiuſmodi exceptiones inſcriptionis, uel calumniæ, ab aduocatis fiant pro conſuetudine, & ſtylo aduocatorum, clericus uero defenſor, & ſollicitator harum rerum ignarus permittat in iudicio deduci, in culpa eſt tamquam particeps, & cooperator, ſi per iſtas exceptiones accuſator uſque ad ſanguinem, uel mutilationem puniatur. Eſt etiam quartus modus euitandæ irregularitatis prædictæ, ſi reo abſoluto, clericus defenſor nitatur omni nixu, ut pœna corporalis, quę accuſatori debetur ob deſertionem, uel defectum probationum, uel ob calumniam aut præuaricationem cõuertatur in exilium, aut pecuniariam, aut in carcerationem, honorumve priuationem: quod cautius fecerit, ſi ab initio aſſumptæ defenſionis à iudice impetrauerit, & hæc tam pie, quàm docte ſcripſit Hoſt. quem ſequendo retulit Socin. in diuerſ. Tertio quæritur: quorum ſententiam, quia magnæ auctoritatis eſt; ſequẽdam eſſe nemo dubitabit: quin etſi aliquibus uideri poſſit hæc uera eſſe in illis clericis, qui in ſacris ordinibus conſtituti ſint, tamen uerius eſt procedere etiã

5 in minoribus ordinib. nam illis quoque hæc forenſis defenſio criminalis interdicta eſt. Abb.in c.fi.de poſtul.

Ex ijs illud notatu dignum conſequitur; ut non ſolum rei accuſati defenſor fiat irregularis, ſi accuſator dãnetur; uerum etiam ille qui nullam pro reo egit defenſionem, ſed ipſo reo damnato, appellauit; nam ſi recognita cauſa abſoluatur,

6 & poſtea accuſator damnetur, non effugit irregularitatem hic qui appellauit.gl.in d.c.aliquantos.ex ſententia Bazziani gloſſatoris uetuſtiſſimi; refert tamẽ ibi Archid. ꝙ Lau. ſentiebat clericũ appellare quidem poſſe, ſed cauſam appellationis proſequi nõ poſſe; cuius ſententia æquiſſima eſt, ſi ꝓcurauit nudũ actũ appellationis, ſ. ſi fuit factus procurator ad unum iſtum actum appellationis; & eſt ratio quia appellatio reſcindit præterita, & extinguit pronunciata. l. 1.in fi.ff. ad Turp. Ideo nullum præiudicium facit actori appellans: Idemque erit ſi ſine mandato appellaſſet, & infra terminum legitimum fuiſſet ratificata appellatio, eſt enim eadem ratio: ſed ſi mãdatum factum fuiſſet ꝓ tota cauſa appellationis, & ipſe clericus appellaſſet, eo caſu acceptauit mandatum, & onus defenſionis; quare ſiue proſequatur, ſiue ſubſtituat alium procuratorem loco ſui, fieret irregularis, ſi per illam ꝓſecutionem appellationis actor fuerit damnatus ad mortem; uel mutilationem ex d.gloſ.& Bazziano.

Ad hoc caput opportune accedit illa irregularitas, quam incurrit iuriſconſultus, qui de iure interrogatus, quæ pœna debeatur alicui delicto deducto in iudicio; nam ſi reſponderit deberi uindictã ſanguinis, uel mutilationem, fit irregularis,

latis, ſi iudex ſequatur reſponſum eius;
& effectum ſortiatur ſentẽtia: arg.d.cap.
ſententiam.Spec.d.§.iuxta.uerſ.ſed quę-
ritur quando.quo loco ait id etiam uerũ
eſſe, ſi diu poſt ſententia effectum ſortia-
tur. Idque non ſolum procedit in cõſul-
tore contra reum, ſed etiam in conſulto
re pro reo,ita quòd conſulendo pro ab-
ſolutione perſuaſus iudex puniat accuſa-
torem;nam damnato accuſatore hic cõ-
7 ſultor in culpa eſt, & irregularis efficie-
tur,ſicut aduocatus, & patronus rei, de
quo paulò ante diximus:tradit Abbas in
c.clericis.ne cler. uel monac.cogitare. n.
debuit, poſſe imminere periculum mor
tis,uel mutilationis in accuſatore, ut ibi
ipſe dicit.

Hæc autem limitanda ſunt, ut nõ ꝓ-
cedant in ſacro officio inquiſitionis hæ-
8 reticę prauitatis. Nam quiſquis ſiue cle-
ricus,ſiue Epiſcopus,ſiue Cardinalis,in-
terſit in congregationibus inquiſitionũ,
in quib. tractatur de aliquo delicto de-
ducto in iudicium, in quo ueniat impo-
nenda pœna ſanguinis. conſulendo, dã-
do uotum,uel decretando nullam incur
runt irregularitatem, quaſi diſpenſati
fauore ſãcti Officij inquiſitionis, ut de-
creuit fel.recor.Paul.IIII.die 29. Aprilis
1557. ut refert iudiciale inquiſitorum,
in decreto 4.

Regula igitur iſtius irregularitatis ꝓ-
cedit extra cauſas ſacri officij inquiſitio-
nis,& quotieſcumque hic conſultor con
ſulit ſup[illegible] facto contingenti, & in iudi-
cio dedu[illegible] alioquin ſi extra contingen
tiam facti, quæſtio in dubium trahatur,
nulla incurritur irregularitas;Nã & cleri
ci de iure reſpondere poſſunt, & opina-
ri,quòd certis caſibus ultimum ſuppli-
cium,uel mutilatio debeatur;propterea
componentes tractatus, commentarios,
uel conſilia criminalia, quibus iudices
inſtruunt pro futuris caſibus de infligen
dis pœnis corporalibus,de modo,& for
ma procedendi, aut iudicandi, nullam
incurrunt irregularitatem, etiam ſi iudi
ces ſequentes conſilia, & opiniones illo-
rum uindictam ſanguinis exerceant:Nã
9 clericis non eſt interdictum leges & ſta-
tuta facere, uel compilare, aut principi
conſulere, ut certis delictis irroget pęnã
ultimi ſupplicij, uel mutilationis: nulla
enim ĩcurritur irregularitas per hęc In.
noc.in c.ad audientiam.de homic.Bald.
in auth.habita.C.ne fil.pro patr.Specul.
in d.§.iuxta.uerſ.quid ſi iudex.gl.in cap.
omnis,diſt.3.ubi Archi.Hoſt.in c.ex lit-
teris.de exceſſ.prę la.Abb.in c.1.de furt.
Hug.in d.c.omnis. Silu.in uerb. homic.
3.q.5.uerſ.quartũ. Sicut enim ipſi prin-
cipes leges condentes,per quas uindictã
ſanguinis comminantur,numquam fiũt
10 irregulares, etiam ſi per iudices ipſorũ
executioni mandentur. Archid.23.q.5.
cap.officia.Silu.in d.uerb.homic.3.q.7.
uerſ.nonum. Tabien. in uerb.irregulari-
tas.2.num.4. ita clerici, qui principi de
condendis legib.& earum pœnis conſu-
lũt,irregulares non fiunt, etiã ſi in iudi-
cio caſus poſtea euenerit, & legis pœna
fuerit obſeruata,ſcribit Dominic.in c.fi.
diſt.3.Bald.d.auth.habita: quem refert
Io.de Anan.in d.c.ad audientiam. col.3.
uerſ.tertio quæritur.

Nam licèt Papa propriis manib. ali-
quem occidens etiam legem exequẽdo,
uideatur indigne agere: tamen legem
condere ſub pęna mortis, aut mutilatio-
nis, ut princeps ſupremæ poteſtatis,abſ-
que omni controuerſia poteſt. Innoc. &
Bald.in cap.ſecundo.de maior.& obed.
Diaz in praxi canon. cap. 56. eandemq;
auctoritatem alijs delegare poteſt, ne
illi irregularitate notantur.

Quod uero diximus iuris peritos
conſu-

conſulentes, aut tractatus facientes, in quibus cōſulunt, aut docent iudices certa quædam delicta ultimo ſupplicio punire, non offici irregulares, falſum erit ſi inique reſponderint, aut ſcripſerint, uel docuerint: Nam ſi iudex ſequatur illorū iniquam ſententiam, etiam ipſi efficiuntur irregulares, quia in culpa ſunt. Spec. in d. §. iuxta. uer. quid ſi iudex. Tabien. in uerb. irregularitas 2. nume. 10. illi uero conſultores, qui diuerſas ſcriptorum ſententias referunt, etiam circa caſum contingentem, & in iudicio pendentem, nullam contrahunt irregularitatem. Specu. d. uerſic. quid ſi iudex. at ſi relatis hinc inde ſententijs diuerſis, ſuam adferant, aut quàm ſequātur, fiēt irregulares, ſi ex eorum concluſione iudex ſumpſerit ſupplicium de reo. d. cap. ex litteris. de exceſſ. prælat. Specul. dicto uerſicu. quid ſi iudex. Raym. titu. de homicid. uerſicu. item nota.

De executore, uindictæ ſanguinis.

CAP. X.

1 *Executor curia, propter iuramentum quo aſtringitur illi, eſt irregularis.*

Executor ex officio ſanguinis, etiam ſine iuramento, eſt irregularis

Executor propria ſententia, etiam ſi princeps ſit, ſit irregularis.

Samuel non fuit irregularis occidendo Agag.

2 *Bargelli, & alij ſatellites ſunt irregulares.*

Tortura miniſtri ſunt irregulares.

Gladios funes, & ſimilia commodantes, & ligna dantes, ac ſimiles ſunt omnes irregulares.

3 *Executoris cooperatores dicuntur etiam, qui ſolis uerbis cooperantur, ideo irregulares.*

Campana ſonitus an cauſet irregularitatem.

4 *Executori aſſiſtentes ut defendant ſunt irregulares.*

5 *Inquiſitores mandantes comburi hareticos non ſunt irregulares.*

Inquiſitores, & conſultores numquam ſunt irregulares ex uotis in iudicio ſanguinis.

6 *Nuncij, curſores, mandatarij in iudicio ſanguinis ſunt irregulares.*

7 *Purgatio per ignem, uel ferrum ignitum inducit irregularitatem iudicibus.*

Benedicens pugiles, aut gladios pro purgatione canonica, eſt irregularis.

NVnc de executorum irregularitatibus agendum eſt, quorū duo genera in iure reperiuntur, unum eorum, qui curiæ per iuſiurādum adſtricti ſunt, & ij ob hunc nexum ab ordinibus excluduntur, etiam ſi nil egerint circa ſanguinis uindictam; nam, ut promoueri poſſint, debent ab eo nexu liberari, ut diximus ſupra in alijs curiæ obnoxijs. Alterum genus eſt eorum, qui ꝓprio corpore ſanguinis ultionem, aut exercent; aut exercendæ præfecti ſunt, & ij etiam ſi nullo nexu adſtringantur, omnino irregulares fiunt, ſicut iudex accuſator, ac reliqui ipſius iudicij participes. tex. in cap. ſententiam. ne cler. uel mon. Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. uerſ. itē litigioſus. Quod uſque adeo uerum eſt, quod ſi quantalibet quis dignitate Eccleſiaſtica emineat, & legem ſuam, uel alterius, quæ ſupplicium comminatur, exequi uolens propriis manibus occiderit, aut mutilarit, incurret irregularitatem Innoc. & Bald. in c. 2. in fi. de maiorit. & obed. ut refert Diaz in praxi canon. cap. quinquageſimo ſexto. & licet hoc cōtingere nunquam poſſit in perſona egregia, tamē Samuel Agag Regem propriis manibus in fruſta partitus eſt, impetu ſpiritus Dei. 1. Reg. capitu. decimoquinto, quod propterea non eſt in exemplum trahendum.

Nec uero ipſe, qui ultimum ſupplicium proprio corpore exequitur ſolus
1 fit irregularis, uerumetiā omnes ipſius
2 Comites, ſatellites, milites iuſtitiæ, lictores,

res,quos vulgus birros, & bargellos vocat, qui quoniam executorem aſſociantur, quando vindicta ſanguinis exercetur, & parati ſunt ad defenſionem contra eos, qui reum damnatum liberare voluerint, & quia reum captura Iudici exhibuerunt, ſemper ſunt irregulares. Tabien.in verb.irregularitas. 2. nu.20. & in uerb.irregularitas 3.num.24.

Inter executores eos quoque adſcribimus,qui damnati ad mortem in tortura funem traxerunt, aut alligarunt vt rei confeſsionē extorquerent, aut aliud quid ſimile torturæ fecerint Innoc. I. Papa Epiſt.3.cap.3.habetur 23.q.4.cap. quæſitum, ſicut & illos, qui inſtrumenta deferunt ad exercendam vindictam ſanguinis parata, vt funes,malleos, gladios,cippos,tigna,dolabras,ſcalas: nam ij omnes cooperatores ſunt, ideo irregulares. Silu.in verb. homicidium, 3.q.2. verſ. ſecūdū: ille etiā,q. gladios,aut dolabras acuit,executioni paratas, fit irregularis.Tab.ī verb.irregularitas,3.n.25.

Illos quoq; dicimus irregulares, qui comburendis viuis hæreticis, vel aliter criminoſis ligna dant,aut deferunt, aut ignem; ſi ea ligna aduſtioni viuentis rei cooperata ſunt; nam ſi iam mortuum comburant nulla imminet irregularitas: Archiep.Flor. 3.parte, titu.vigeſimonono,cap.2 §.4.Specul.in d.§.iuxta, verſ. quid de ijs qui propter: Tabien.in verb. irregularitas 3.nu.23.qui omnes vſque adeo hac nota irregularitatis inuruntur, vt à ſolo Papa ſint diſpenſandi,tam ad ordines ſuſcipiendos, quàm ad ſuſceptos adminiſtrãdos, etiam ſi de irregularitate non ſint certi, ſed dubij Silu.in verb.homicidiū,3.q.7. verſ. decimum,citat.Veruec. & tex. in c.hi qui, diſt.50.& de homicid.c.ad audientiam, & de tempo.ordin.c.ad aures.

Sed & inter cooperatores executorum illi aſcribuntur,qui ſolis verbis adminiculati ſunt;finge ſi quis ob ſummã pietatem adhortetur executorem, vt rei mortem acceleret, vel ſi, dum moritur reus,dixerit executori attolle caput morientis,vel alia ſimilia verba,quibus motus executor,aliquid egerit, quod mortem acceleret, adhortator efficitur irregularis;idem ſi adhortetur ſatellitem,vt ſecurim,aut dolabram aptet, opportuno loco, aut ipſa hæc inſtrumenta exacuat, vt promptius ipſum opus perficiatur;nam ij omnes conſultores,& adhortatores in hunc modum irregularitatem incurrunt: Silu. in verb. homic. 3.q.2.verſ.Tertium ſentit Archiep.Hoc 3.parte, tit.vigeſimonono, c.2.Tabien. in verb.irregularitas 3. num.13. Sed & quando famoſus latro, ad mortem vel carcerem ducitur, qui clamando facilè potuiſſet eripi per amicos, fautores de manibus ſatellitum, ſi quis conſuluerit executori,vt latronis os obſtiparetur,ne clamare poſſet, & per eam oris obſtructionem, ceſſauerit defenſio fautorum amicorum, & propterea indicium ſanguinis ſortiatur effectum, is qui conſuluit efficitur irregularis, ex ſententia Veruec. quem refert, ac probat Silu. in verb.homicidium. 3.q.7.verſic. Quintum: eamque irregularitatem incurrit etiam ille,qui dixerit, cauete ne vobis latro eripiatur, quo conſilio moniti lictores diligentius colligarint, & cuſtodierint,& hac diligentia euitauerint,ne eripi potuerit, fiet irregularis qui conſuluit ſi latro plectatur morte, Tabien. in verb.irregularitas.2.nu.18.

Et ex ijs abſoluitur illa dubitatio, an ſonitus campanæ cauſet irregularitatem pulſanti:nam ſi pulſet ad conuocãdum populum, ad capiẽdos rebelles, vel effugien-

effugientes à carceribus, & ex eo ſonitu reus captus ſit,& ſupplicio, uel mutilatione dãnatus fuerit, irregularis eſt, qui pulſauit, uel pulſari iuſſit; idem erit in pulſante ut conuocetur populus,quãdo reus ducitur ad ſupplicium: ſcilicet, ſi ideo pulſet,ut reus ſecurius adducatur ad mortem; ſed ſi pulſet tantummodo ad ſignum,& publicum exemplum,non fiet irregularis, licet peccet clericus hoc faciens, uel fieri concedens, maxime ſi campana ſit conſecrata,ut conſtat ex Cõcil.Mediolan.ſub Pio Quarto. per Reuerẽdiſſimum Card.Borronięum celebrato,parte 2.tit.de eccleſ.in fi.cui nos ſubſcripſimus tunc gerentes uicem & locũ R.P.D.Epiſcopi Aſtenſis abſentis,& legitime impediti.

Quinimmo qñq;, nec facto, nec uerbo intercedente quis fit irregularis,ex ſola uidelicet aſſiſtẽtia, auctoritatem præſtando, per ſuam præſentiam, ut executio tutius fiat.c.ex litteris.de exceſſ.pręl. ubi Abb.Tabien. in uerb. irregularitas. 2.num.5.

Huc trahi poteſt ille caſus,de Inquiſitore hæreticæ prauitatis,qui cum reum de hæreſi damnaſſet, ita quod brachio ſæculari fuerit interceptus, & detentus in carceribus ſæcularib.& non ſit de illo ſumptum ultimum ſupplicium,ſi inquiſitor hic poſtea carceres uiſitando,hunc reperiat uiuere,redarguat iudicem ſęcu-
5 larem,quod illum reum uiuere permittat,& propterea nuper iubeat eum comburi,quæritur an hic inquiſitor fiat irregularis. Fel.in c.ad abolendam, ultimis uerbis.de hæret. dicit non fieri irregularem, quia hoc iure cautum nõ eſt,at idẽ Fel.in c.ſeq.ibi dubitat, ſed Tabien. in uerb.irregularitas.2.num.9.& num.15. dicit inquiſitorem non fieri irregularẽ, & ita eſt uerius: quia tenor commiſſionis ipſorum inquiſitorum eximit eos ab omni irregularitate, ut probat Armil. q̃ approbat dictum Fel.in uerb.irregularitas.num.30 Socin.idem ſentit in d.cap. ſententiam.ne cleric.uel monac. Et ideo ad tollendam hanc dubitationem fel.recor.Paul.IIII.die 29.Aprilis 1557. Decreuerat, quòd quicumque clericus uel regularis,Epiſcopus uel Cardinalis, aut quiuis alius,qui intereſſe ſolet in congregationibus ſacri officij inquiſitionis, ubi tractetur de aliqua cauſa, in qua ueniat imponenda pœna ſanguinis, quòd nec ex conſilio,nec ex uoto dato in dicta congregatione fiat irregularis,ita refert Iudicial.inquiſit.in decreto 4.

6 Redeundo ad executorum cooperatores,ſunt inter eoſdem locandi mandatarij,curſores,in iudicio ſanguinis deputati; nam præter id,ꝙ curiæ adſtricti ꝓmoueri non debent, niſi liberentur à curiæ nexu,ſunt etiã irregulares,quaſi cooperatores iudicij ſanguinis:ſunt enim teſtes publici, in ipſorum officio adminiſtrando, & illis creditur ſicut & notarijs. Specul.tit.de citat.§ ſequitur.Bart.in extrauag.ad reprim.Guid.Pap.deciſ.618.

Ad eãdem rem pertinet illa uulgaris purgatio, quæ per ignem uel ferrũ ignitum fit, aut feruenti aqua: nam quia inhumanitatem quandam præ ſe fert, lege canonica fieri ꝓhibetur hoc genus purgationis, & contrauenientibus imminet pœna irregularitatis: nec ſolũ ſi ipſi imponant,hanc purgationem,ſed ſi auctoritatem,auxilium,aut conſilium præſtẽt, tex.in d.c.ſentẽtiam. ne cler.uel monac. tex.in d.c.ex litteris.de exceſſ.præl.Spec. d.uerſ.item litigioſus.Socin.in d.c.ſentẽtiam.in 4.membro principali.uerſ.ſecũdo quæritur. & inter hos etiam connumerantur illi, qui aquam feruẽtem purgationi prædictę deſtinatam,uel ferrum

7 ignitum, uel quoſcumque gladios, aut pugiles benedicere, auſi ſint; nam ſequuta morte, uel mutilatione irregulares erunt ex ſententia Raym. & Rod. quos approbat Silu. in uerb. homicidium. 3. q. 5. uerſ. nonum. Tabien. in uerb. irregular. 3. num. 17.

De obligatis ad ratiocinia.

CAP. XI.

1 *Ratiocinijs implicati, nec promoueri, nec ſaecularibus honoribus fungi permittuntur.*
2 *Ratiocinijs implicato, quiſque obijcere poteſt, ne promoueatur*
Tutores, & ſimiles aliena negotia tractantes, non debent promoueri.
3 *Ratiociniorum irregularitas, an ſit perpetua.*
4 *Dolum committentes in ratiocinijs, Epiſcopus ſponte abijcere poteſt.*
Ratiocinia priuata inducunt irregularitatẽ, duobus caſibus & deijciunt promotum.
5 *Culpa lata in ratiocinijs, non inducit irregularitatem.*
6 *Epiſcopus promouens eum, quem ſcit priuatis ratiocinijs implicitum, pro eo tenetur.*
7 *Collegium unum, ſi totum in ratiocinijs doloſe uerſetur, nemo de illo promoueri poteſt.*
Collegium unum, ſi uſuram fecerit, nemo illorũ promoueri poteſt.
8 *Actores Eccleſiarum, uel miſerabilium perſonarum, non prohibentur promoueri.*
9 *Debitores Reipublicae ex contractibus, nõ ſunt irregulares.*
10 *Tutores priuatarum perſonarum. ſi de dolo conueniantur, promoueri non poſſunt.*
11 *Clericum nominans tutorem pupillis ſuis diuẽtibus, eſt indignus oratione fidelium.*
Negotiorum geſtores ſunt irregulares ijſdem cauſis quibus & alij actores priuatarum perſonarum.
12 *Debitores facti, in quo eſt electa induſtria perſona, promoueri non poſſunt, niſi ut hic.*
13 *Litibus, qui impliciti ſunt promoueri non debent.*
Hares obligati ad ratiocinia promoueri non poteſt.
Vſura praeſumpta crimen impedit; ne quis promoueatur.
14 *Ratiocinijs impliciti, oblato fideiuſſore promoueri poſſunt. & quando id procedat.*
Ratiocinijs obligati per conſtitutum, aut Nouationem poſſunt promoueri.
15 *Ratiocinijs obligatus qui notorie eſt non ſoluendo poteſt promoueri.*
Ceſſio bonorum iure canonico, non inducit infamiam.
16 *Ceſſio ignominioſa inducit irregularitatem.*

AD ſuperiores titulos, quib. Curiae obnoxios pertractauimus, proxime accedunt ij, qui ratiocinijs obligati ſunt: exemplum ducitur à publicis laicorum Theſaurarijs, atque aeris publici depoſitarijs: nam quia tot curis diſtrahuntur, tot ratiocinijs implicantur, liberum uſum ordinis habere poſſe non uidentur; cum praeterea doli forſan redargui poſſint, & in reddenda ratione magnis litib. uexari; quod quotidie contingit, & omnib. notum eſt, icci co ad ordines iure admitti non debent, quia irregulares ſunt toto tit. de oblig. ad ratiocin. Raym. tit. de Curial. Alberic. in uerb. ordinandus. uerſ. ſextus decimus. & idem Alberic. in uerb. obligatus. Nec mirũ eſſe debet, ſi eiuſmodi ratiociniis implicati ab ordine ſacro excludantur; nam nec ad ciuiles honores admitti de-
1 bent. ff. de mun. & hon l. reſcripto. §. debitores. & c. 1. & 2. ne cleric. uel mon. Et tanti habetur iſta irregularitas, ut quaſi ad exemplum actionis popularis, omnis
2 Eccleſiaſtica perſona excipere poſſit ne promoueatur ille, qui ratiocinijs diſtinetur; multoque magis excipere poterit quiſquis ſua intereſſe putauerit ipſum non ꝓmoueri. Abb. in c. 1. q. ult. de oblig. ad ratiocin.

Et quamuis multa genera ſint eorum qui ad ratiocinia obligant, ut ſunt actores, procuratores, executores, tutores, curatores negotiorum geſtores, & ij oẽs tã publici quam priuati; tamen de ijs omnibus

nibus vno contextu tractabimus, quia vna eademque ratione nituntur: omnes enim promoueri prohibentur, antequã ab illo onere liberentur, & obligatione ſoluantur: Concil. Carthag. I. c. 8. habetur diſt. quinquageſ. quarta, c. magnus: Procuratores igitur, vel actores, præſertim publica exercẽtes ratiocinia, ſiue ad certum tempus, ſiue perpetuo, adminiſtratione durante promoueri prohibentur, tota diſt. quinquageſ. prima; Archidiac. ibi in c. præterea, & tametſi Guil.
3 Naſo. & Alan. perpetuam putauerint eſſe irregularitatem, etiam ſi temporalia fuiſſent ratiocinia, etiam poſt rationem redditam; tamen æquior eſt ſententia, vt poſtquam nexu liberati ſint admittãtur Bern. Goff. & Hoſt. in c. 1. de oblig. ad ratioc. quos ſequitur Arch. diſt. quinquageſima prima, in princ. ſcilicet ſi perpetua eſt adminiſtratio, ſit perpetua irregularitas; ſin temporaria, deſinat hoc impedimentum ſtatim, cum abſolutio ratiociniorum ſecuta fuerit: Archid. d. c. præterea, & ibid. glo. & cap. priſcis, diſt. quinquageſima quinta: Hæc autem locum habent, ſi publicam adminiſtrationem quis geſſerit ſine dolo, quia forſan de reddenda ratione lis pendet: ſed
4 in eo qui dolum commiſerit, etiam ſi nemo aduerſus eum de dolo litem mouerit Epiſcopus ſua ſponte, quando dolum nouerit, quaſi infamem repellere, & poteſt, & debet, 6. q. 1. cap. infames, gl. in cap. alieni, 2. q. 7. Raym. tit. de Curialib. verſ. ſequitur: Ex quibus colligo hæc tria paria eſſe circa hoc impedimẽtum ordinis, ſiue pẽdeat adminiſtratio, ſiue finita ſit, ſed nondum redditæ ſint rationes, ſiue redditæ ſint, ſed dolus interceſſerit: iſtis enim tribus caſibus promoueri nemo debet, locis citatis Ray. d. verſ. ſequitur.

In priuatis quoque ratiocinijs hæc vera ſunt, duobus tantum caſibus; Primus eſt, ſi de dolo lis mota ſit; Secundus ſi in procinctu ſit, vt moueatur; nam ob hunc doli prætextũ obligatus ad priuata ratiocinia ante exitum litis promoueri non poteſt; immo ſi interim promoueatur deponendus eſt, etiamſi poſtea in cauſa vicerit. gl. in cap. tantis, diſt. 81. per iſtum tex. & ibi Archid. & arg. tex. diſt. 23. cap. illud. Ideoque ne forſan, ſi diuturnior ſit lis iſta de dolo, & propterea æquum non ſit differri tamdiu promotionem ad ordines ſacros iſtius, qui de dolo cõuenitur, iure cautum eſt, vt certus actori terminus pręfigatur, infra quem cauſa terminetur, arg. c. dator, qui fil. ſint legit. & C. de ingen. manum. l. diffamati, quo tempore lapſo ſi nil releuans ab actore fuerit deductum, ſicut reus conuentus abſolui debet, ita quoq; promoueri poteſt, tex. in d. Concil. Carthag. I. c. 8. & d. c. magnus, & d. c. 1. de oblig. ad ratio. glo. in d. c. præterea, glo. & Abb. in d. c. 1.

Diuerſum ius eſt in lata culpa, quæ etſi dolo cõparetur l. quod Nerua, ff. de
5 poſ. tamen lite ſuper culpa lata pendente in priuatis ratiocinijs, non prohibetur quis promoueri, etiam ſi creditor plurimum ſe opponat promotioni, atq; plurimum reclamet; quia nil oberit illi quin promotus ad ordines eccleſiaſticos ſatisfacere poſſit de omni eo, quod culpa commiſerit, vel etiam poterit cedere bonis Archid in d. c. præterea; vel ipſe Epiſcopus, qui ſciens eum promouerit,
6 pro ipſo tenebitur; quoniam ipſe illi videtur abſtuliſſe negociandi facultatem: vnde ſibi imputare debet, argu. c. fornicari, diſt. 88. Abb. in d. cap. 1. col. penul. verſ. Quæro quid.

Illud vero eſt notatu dignum, quod ſi totum

ſi totum unum collegium teneatur ob publica ratiocinia, uel etiam in priuatis doloſe uerſetur, nemo de collegio lite, uel adminiſtratione pendente promoueri debet. Archid. in d.cap.tantis.& argu. d.cap.illud. Nam ſicut communitas, uel collegium ob uſurariam prauitatem totum afficitur, ita quod ſinguli rei fiunt eius prauitatis, & ad reſtitutionem tenentur, de uſur. cap.conqueſtus. argum. 7.q. 1.cap.ſicut uir.& 23.q.4.cap.ſicut homines.& ff.quod met.cauſ.l.metum. §.animaduertendum: expreſſim Raym. titu. de pign. uerſic. quid de communitatib. ita ſinguli irregulares ſunt, dum pendet publica adminiſtratio: uel dum pēdet lis de dolo circa priuata ratiocinia.

Inter hos non connumerantur actores, procuratores, uel quicumque admi-
8 niſtratores rerum eccleſiaſticarum, aut miſerabilium perſonarum, aut cuiuſlibet alterius piæ cauſæ publicæ, uel priuatæ: nam ſi nullum aliud impedimētum canonicum obſiſtat, etiam adminiſtratione pendente promoueri poterūt, text. in cap.1.ne cler.uel monac.diſt.86.cap. peruenit.diſt.89.c.iudicatum. 16.q.1.c. monachi. Raym.d.uerſ.ſequitur. Cōcil. Calcedon.cap.tertio. Diaz praxi canon. cap.55.

Rurſum inter hos obnoxios, nō aſcribuntur ij, qui Reip. debitores ſunt, ſine
9 ulla adminiſtratione forſan ex mutuo, ex conducto, ex emptione, aut ſimilib. contractibus adminiſtratione carentib. nam etiam lite uel obligatione pendente promoueri non prohibentur, etiam ſi in hac ciuili actione damnentur. Silu.& Tabien. in uerb.ratiocinia. Raym.dict. uerſicu.ſequitur per l. quiſquis emenſis. C.de epiſcop. & cleric. & d.l.reſcripto. ff.de mun.& honor.glo. diſtin.quinquageſima prima. capitul.præterea. & ibid. Archid. probat Abb.in d.cap.1.quęſtio. antepenult.

Tutores quoque ſi de dolo conueniātur, uel ſi publicam principis tutelam,
10 uel curam adminiſtrauerint promoueri prohibentur, ſicut reliqui ad publica ratiocinia obnoxij. dicto cap.1.de obligat. ad ratiocin. Specul.in titu.de oblig.ad ratioc. Niſi coacti ſuſcepiſſent tutelam, uel curam, aut pro miſerabilibus perſonis, præſertim ſi Epiſcopi iuſſio, aut conſenſus acceſſerit, poterunt promoueri. Silu. & Tab.in d.uerb.ratiocinia. ſicut enim promoueri, ita & promoti ſuſceptos ordines exercere permittentur. 15.quæſt. 1.cap.monachi. diſtin.86.cap.peruenit. & licet ſanctus Cyprianus libro primo.
11 Epiſto. 9. negat offerendum eſſe ſacrificium pro eo, qui moriens clericum nominaſſet ad tutelam, uel curam, quaſi quòd clericus huiuſmodi ratiocinijs implicatus, ab ordinum ſuorum adminiſtratione diſtrahi uideretur, ut probatur in cap.Cyprianus. 21. quæſtio.tertia. ut refert etiam Oſius epiſcopus, & Card. Varmien. in cōfeſſ.tit.de cęremon.ſumptis à rebus, c.89. Tamen illud uerum eſt in pupillis opulentam hæreditatem poſſidentibus: alioqui pro pauperibus pupillis tutela, uel cura legitime ſuſcipi poteſt, etiam à clerico, ut S.Petrus docet apud Clementem in Epiſtola 1.ad Iacobum fratrem Domini. Leo enim Papa primus in ſermo. 2. de Ieiunio decimi menſis, Studeamus (inquit) uiduarum defenſioni pupillorum utilitati, lugentium conſolationi, diſſidentium paci: Vnde pro pauperibus pupillis tutelam, uel curam gerere ſaltim cum conſenſu Epiſcopi, pium opus eſt; nullum adfert canonicum impedimentum; quinimmo hoc ipſius Epiſcopi officium eſt. Auguſt. de uerb. Apoſt. ſerm.10. Idem

dicendum erit, de negotiorum geſtorib. nam hæc omnia officiorum nomina, eodem iure cenſeri deben', quoad hæc, ut ſentit Specul. tit. de oblig. ad ratiocin.

Debitores etiam priuatarum perſonarum ad aliquid dandum, uel faciendum ſub iuramento, ſi illud implere, aut ſatisfacere non poſſint, in ordine clericali promoueri non debent: differri enim debet ordinis collatio, in illud tempus, quo ſatisfecerint, aut de conſenſu creditoris alium ſui loco ſubſtituerint ad promiſſa adimplẽda: ſentire uidetur Raym. tit. de curial. q. ult. ſcribit Alber. in uerb. obligatus; eſt enim neceſſarius creditoris conſenſus in hac ſubſtitutione, quan-
12 do perſonę induſtria electa eſt. Goffred. quem refert Abb. in dicto cap. 1. prope fin. Alberic. in uerb. religio 2. circa med. qua ratione etiam ad religionem non admittetur: uerſatur etenim eadem ratio impedimenti. Raym. d. q. ult. colligi poteſt ex glo. in d. c. præterea. & ibid. Archidiac. & idem Archid. in cap. legem. diſtinctio. 53. ubi etiam Hug. Alberic. in uerb. religio ſecundo, circa med. de qua re fuſius traditur per Abb. in d. cap. 1. col. penult.

Debitores quoq; ad certum tempus aliquid præſtare obligati, ſub iuramento, cum eadem diſtinctione admittentur, ſcilicet, ſi in ordine, uel religione adimplere poterunt, admitti poſſunt etiam ante temporis aduentum; alioqui ſecus; admitti etiam poterunt ſi conſentiente creditore ſubſtituerint alium ad promiſſa præſtanda. Hoſt. in ſumm. de oblig. ad ratioc. refert Abb. in d. cap. 1. de oblig. ad ratiocin.

Ex prædictis illud conſequitur quòd ſi quis tanto diſtineatur ære alieno, ut
13 urgeatur litibus inextricabilib. nec ad ordines, nec ad religionem ſit admittendus, rationibus iiſdem, de quibus ab initio diximus: Nam & Theodorus Alexandrinus, cum ſe monachum fieri poſtulaſſet, hac exceptione repulſus fuiſſet, ſi onus æris alieni habuiſſet: præfectus enim Monaſterij priuſquam eum admiſerit hoc pquiſiuit, ut eſt apud Metaph. 10. Septemb. circa princ. Lipom. tom. 6. Ideo hæredes eorum, qui obligati ſunt ad reddenda ratiocinia, ab ordinibus excludendos puto eadem ratione. Nam & hæres uſurarij ordinari non poteſt, ut dicemus cũ de uſurario agendũ erit.

Huc ſpectat caſus ſi quis fundum pignori habuerit à quo fructus perceperit, quia uſurarum exceptionem patitur, ut fructus in ſortem compenſentur, lite ſuper hac re pendente, non debet promoueri, ſi magna erit controuerſia ſuper ratione reddenda, & computatione fructuum, tradit Hoſt. in ſumm. in titu. de oblig. ad ratioci. Silu. & Tabien. in uerb. ratiocinia. Abb. in d. capit. 1. prope fin. argum. text. in cap. ſignificante. & capit. cum contra. de pignor. moleſtia enim ingens fieret Eccleſiæ, ſi promoueretur, ex dictis locis.

Eſt autem illud notatu dignum, quòd pdicti omnes qui ob ratiocinia promo-
14 ueri prohibentur, ſi idoneum fideiuſſorem exhibeant, ad ordines admittentur ex ſententia Vinc. quem refert Abb. in d. c. 1. q. antepen. quod ita demum uerũ eſſe intelligo, ſi fideiuſſor rem ſuam, & caſum proprium fecerit, alioqui non uidetur ſufficere ſimplex fideiuſſio; qm̃ nil releuaret, quandoquidẽ prius diſcutiendus eſſet principalis, auth. pręſente. C. de fideiuſſ. Hæc quoque intelligi poſſunt in conſtituto, & in nouatione; nam iſtis interuenientibus ille principalis obligatus quaſi alium ſubſtituerit, poterit ad ordines admitti.

Illud

Illud quoque non eſt prætermitten-
dum, quod quocumque nomine ad ra-
15 tiocinia obligati, ſi ſoluendo non ſint tã
notorie, quod nulla opus ſit bonorum
diſcuſſione, poterunt promoueri ex ſen
tentia Vinc. nam cedere bonis poſſunt
clerici. Archid. in d.c. præterea. Raym. d.
q. ult. per quam ceſſionem ab omni po-
ſtea moleſtia liberantur. tex. & Doct. in c.
Odoardus. de ſolut. unde cõſequens eſt,
quòd ceſſante cauſa irregularitatis, ceſ-
ſet irregularitas: nec oberit, quod ce-
dendo bonis fiat infamis; quia in iure
non eſt cautum, quòd hoc genus infa-
miæ faciat irregularem: nam clerici ce-
dunt bonis ſecundum formam. d. capit.
Odoardus. ut ibi per Doct. & non fiunt
irregulares, aut infames per illam ceſſio-
nẽ: unde ſufficit iuratoria cautio: quòd
ſi ad pinguiorem fortunam deuenerit,
ſatisfaciet: nec oberit quòd factus cleri-
cus negotiari ulterius non poſſit diſt. 88.
c. fornicari. quia ſuis honeſtis laboribus
acquirere aliquid poteſt, ut creditoribus
ſatisfaciat. Raym. d. q. ult.

Quæ omnia uera eſſe intelligo in ceſ-
ſione iuxta dictũ capit. Odoardus. at in
16 ceſſione ignominioſa, quæ in ſæculari
foro fieri conſueuit, ſi quis eo modo ceſ
ſerit, dixerim eum non admitti ad ordi
nes, ſicut nec reliquos infames; & ita in-
telligo dicta Abb. in d.c. 1. col. penultim.
uerſ. quæro quid de obligato: præſertim
ſi fuerit manifeſtus uſurarius, qui bonis
ceſſit; quia de iure canonico, hic non ha-
bet beneficium ceſſionis; ſemper enim
conueniri poterit in ſolidum. gl. in cap.
cum tũ. de uſur. Bald. in ſuo Peculio in
littera C, uerſic. cedens bonis.

De medicorum irregularitate.

CAP. XII.

1 *Medici iuramento adſtricti curiæ promoueri nõ poſſunt.*

2 *Medici non adſtricti, ſi non habeant ſcrupulũ conſcientiæ circa ægrotantium mortes ex culpa, promouentur.*

Medicus ob leuem mortis culpam, non promouetur.

Medico bene diſponente pharmacum, non imputatur, ſi corruptio pharmaci mortem attulerit.

Aromatarij ſunt irregulares ex morte, quæ prouenit ex corruptis pharmacis.

Chirurgi fiunt irregulares, ob imperitiam.

Medicorum appellatione ueniunt Chirurgi.

3 *Medicus à publico ſtipendiatus in culpa eſt, circa omnes, qui ſine cura eius ſunt mortui.*

4 *Medicus, qui priuato ſtipendio capit curare, ſi deſinat in culpa eſt, & fiet irregularis.*

5 *Voluntarium etiam dicitur id, a quo quis non remouet, quod remouere debet.*

6 *Medico non imputantur contumacia ægroti, niſi medicamenta ſint talia, quæ etiam inuito dari poſſunt.*

7 *Clerici etiam prima tonſura, nec Medici nec Chirurgi eſſe poſſunt.*

Clericus exercens medicinæ artem, non excuſatur ſi pharmaca ſint corrupta, uel ægrotus contumax.

Regulares eodem iure cenſentur, quo & clerici, circa medicinæ artem.

MEdicorum quoque ars pluri-
mum habet periculi ad incur
rẽdam irregularitatem; Ideo
non ſunt facile promouendi,
ſi medicandi uſum exercuerint; ſiue ete-
nim publico ſtipendio conducti ſint,
tamquam curiæ obnoxij, nõ ſunt prius
promouẽdi, quàm ex nexu liberati ſint,
1 eadem ratione, qua & alij omnes Curię
adſtricti, ſiue priuatis ſtipendijs artem
exerceant; nam forſan per imperitiam,
aut negligentiam, mortis, aut mutilatio-
nis cauſam dederunt, unde in culpa

 ſunt,

ſunt, ſi quid tale acciderit l. imperitia. ff.de regul.iur. & ff.ad leg.Aquil. l.idem iuris. Ideo conſequens eſt, ut inter reliquos irregulares ex homicidio, uel mutilatione per imprudentiam cauſata, adſcribantur.text.& gloſ.in capit. ſi quis à medicis.diſt.25.

Si autem nulla omnino eis imputari
2 poſſit imperitia, uel negligētia, & ipſam artis ſcientiam opportune adhibuerint, & intrinſecus nulla mordeantur conſciētia, poterunt legitime promoueri, etiam ſi ſub eorum cura multi mortui ſint, cap. ad aures.de ætat.& qual.argum.l.ſi medicus.ff.de uar.& extraord.cog. uidetur tex.de homic.cap.tua.ubi Abb.Sed ſi in conſcientia aliqualiter mordeatur, non debent promoueri, d.c.ad aures.Nam ſi quęlibet leuis culpa imperitiæ, uel negligentiæ illis imputari poſſit, ab ordinibus excludi debent, ſi mors, uel mutilatio ſit ſubſecuta Hug.in c.ſæpe.diſt.50. Specu. in titu.de diſpenſat.§.iuxta. uerſic.facto autem ſi quis. & uerſic. item exercens. Raym.in tit.de homicid.uerſic.quid de phyſicis.

Propterea ſi medicus medicamenta facienda rite diſpoſuerit, ſed corruptio pharmacorum effectum noxium induxerit, non eſt hoc imputādum medico, qui ſua diligentia uſus eſt in perſcrutandis pharmacis. Alberic.in uerb.homicidium.6.Summa conf.eo.tit.q.36.ſed ipſe Aromatarius erit irregularis, quoniā legitimis, & purgatis pharmacis non eſt uſus.

Chirurgi quoque, & uenæ ſectores, ideſt phlebotomantes, ſi quam culpam incurrunt, ob imperitiam, uel negligentiam ita quòd uel mors, uel mutilatio contingat, eandem incurrunt irregularitatem; ipſi etenim, ac medici pari paſſu ambulant. Silu.in uerb.homicidium. 2.quæſt.decimatertia, & decimaquarta. Medicorū etenim appellatione ueniunt Chirurgi, & quilibet alij certam corporis partem curantes. Alex.conſil. 15.colum.ult.num. undecimo.uerſ. & medici lib. 1.

Eſt autem illud animaduertendum, quòd medicus, qui tenetur ex publico ſtipendio curare uniuerſum populum,
3 quotquot moriuntur ſine eius cura, ab ipſo occidi dicuntur.c.abſit, diſtin. 50. Silu. in uerb.reſtitutio.3.quæſt.5.uerſic. ſecundum. Idem quoque erit in eo, qui priuatis ſtipendijs medicinæ artem exercet; nam ſi requiſitus etiam à diuite, qui pecuniam, uel mercedem ei non aſſi-
4 gnat, negligat eum curare (poſtquam curare cœpit) aut eum deſerat, in culpa eſt, ſi ægrotus deſertus moriatur, & ideo promoueri non debet, quia licet merces illi non ſolueretur, poterat poſt conualeſcentiam, uel etiam mortem, ſumptus, & ſtipendia petere, & obtinere; Armill. in uerb.medicus.num.2.& glo.diſtin.octuageſima tertia.in princ.in uerb. inferas. Corſettus in ſing.in uerb. expenſæ: peccat enim mortaliter negligens curam, quam aſſumpſit; Armil. in uerb.homicidium.quæſtio.6. Et ideo licet S. Anton. in lib. de cenſur.cap.nonageſimo ſeptimo, ſentiat medicum nō curantem, non effici irregularem, tamē illud uerum eſſe poteſt in medico, qui non aſſumpſit curam, aut curare nō cœpit, at ſi cœperit, neſcio quomodo excuſetur ab irregularitate, ſi deſerat curam cognoſcēs expreſſe, quòd deſerta cura, ille moreretur; Vnde implicite uidetur uelle mortem ægroti: nam qui non re-
5 mouet quod remoueri debet, ex quo ſequitur homicidium, illud eſt quodāmodo uolūtarium. S.Thom.2.2.quæſt.64. quem refert Silu. in uerb.homicidiū 2.

in

In princ. unde ſe ſe abdicando à cura infirmi, eſt perinde ac ſi in aere ſuſpẽſum hominem manu teneas, nam ſi manum ſubtrahis, certe occidiſti, & irregularis factus es, ita & in medico ſaluari etiam poteſt S. Anton. in eo loco ubi medicorum copia eſt, ita quod qui cœpit, etſi curam deſerat licentia petita, aduocari poſſunt alij: tunc mihi placet ea ſententia, quòd mors, quæ poſtea ſequitur, ægroto imputari debeat, qui ſciens hunc diſcedere, alium non aduocauit. Sed hanc q. fuſius tractabo lib. 5. c. 48. §. homicid. omiſſione, uide ibi.

Quandocumque uero ægrotus inobediens eſt medico, nulla culpa eſt eius ſi ille moriatur, niſi in illis medicamẽtis,
6 quæ inuito dari poſſunt: nam quia eo caſu medicus inuitum curare tenetur, in culpa erit ſi inuito ægroto medicamenta non dederit gl. in d. uerb. inferas.

Sunt autem hæc omnia uera in medicis, ac Chirurgis laicis; alioquin clerici
7 etiam primæ Tonſuræ, adeo has artes exercere prohibentur, quòd nec pro miſerabilibus perſonis, nec pro conſanguineis exercere permittuntur: quinimmo ſi exerceãt, de rigore iuris ſuſceptum ordinem ſacrum adminiſtrare ꝓhibẽtur, etiam ſi mors, uel mutilatio uacet omni culpa. c. tua. de homic. ſemper enim ſunt in culpa clerici medicãtes, etiam ſi ęger fuerit inobediens, uel pharmaca corrupta, quia dant operam rei illicitæ. tex. in d. c. tua. moriẽtes enim ſub eorum cura, ſemper præſumuntur mori ipſorum culpa, ut ibi, & in c. ſententiam. ne cleric. uel monac. uide ad hæc Silu. in uerb. homicidium 2. q. 12. & Tabien. in uerb. irregularitas 3. num. 11. Raym. loco ſupra citatõ; & quodcumque hic diximus de clericis, idem eſt & in Regularibus, d. c. tua. Silu. d. q. 12.

De irregularitatibus ob ægritudinem animi prouenientibus.

De Mentecaptis.

CAP. XIII.

1 Mentecapti ſunt irregulares, etiam ſi hodie nõ ſint, ſi aliàs fuerunt.
2 Mentecaptus, qui antequam inſaniret, erat diſpoſitus ad capiendos ordines, ordinatus ſuſcipit characterem.
Inſanire quomodo quis deprehendatur.
Aphranij dictum elegans.
Fatuus quis.
Stultus quis.
3 Amentia quandoque fit ob nimiam pſalmorũ decantationem.
Mente quomodolibet alienati, non ſunt promouendi.
4 Ceſſante cauſa irregularitatis, ceſſat irregularitas.
5 Mentis recuperatio, ut tollat irregularitatem, quantum tempus ſit expectandum.
6 Febris inſaniam cauſans, non inducit irregularitatem.
Bardi qui.
Stolidi qui.
7 Simplices nimium ſunt deponendi, & irregulares.
8 Ruſtico loco poteſt conſtitui ſacerdos hebes.
Rudes ſæpe numero pleni ſpiritu ſancto.
Clericorum penuria ſi ſit, tolerabuntur minus idonei.
9 Dementibus non ſemper deneganda communio.

QVoniam hactenus per plures proſecuti ſumus irregularitates ex hominis ſtatu, uel profeſſione ꝓuenientes. Nunc ordo expoſtulat, ut eas perquiramus, q̃ ab animi, uel corporis ęgritudine naſcunť. Primum autẽ de morbis animi agẽdum eſt. Hi ſunt amentia, dementia, fatuitas, deliratio, ſtultitia, inſania, furor. Nam quoniam iſta patientes mẽtecapti ſunt, ſuſceptio ordinum illis interdicta eſt. Rationis etenim uſu opus eſt, ut quis ad ordines admittendus ſit; quandoquidẽ

carentes perpetuo uſu liberi arbitrij cha racterem ſacrum non ſuſcipiunt.S.Tho. 4.diſt.25.art.1.refert Tabien.in uerb.ordo.4. quicquid enim agitur alienata mẽte, fletu potius dignum eſt, quàm Eccleſiaſtici ordinis honore,ut ſcribit Grego. in Regiſtro ad Eleutherium: habetur in cap.quamuis.7.q.1. Nulla etenim ratio patitur,ut qui ſanam non habeat mentẽ, aut intellectũ ad Eccleſiaſticos ordines promoueatur.c.infames.6.q.1.Quinimmo nec promouendus eſt is, qui nunc
1 non inſanit,ſi aliquando inſaniuit. Aug. lib.de dogmat.Eccleſiaſt. c.72. habetur c.maritum.d.diſt.33.& eſt tex. Gratian. in c.fin.16.q.1. Si tamen quis mente ſanus ordines præuia diſpoſitione poſtulauerit,& poſtea amẽs ordinatus ſit,cha-
2 racterem ſuſcipit.c.maiores.de baptiſm. Angelic.in uerb. ordo 3. in princ. Catechiſm. Pij V.in tractat.de ordinis ſacramento.

Deprehenduntur autem inſanire homines multis modis, primo quidem ſi ita mente transferantur,ut nõ quod præ oculis habent intueãtur,ſed ſola ſuæ paſſionis phantaſmata inſequantur.S. Ambroſ.ut refert Gratian.in c.ſicut.diſtinct. 47.Rurſum inſaniunt ij,qui quod dicãt neſciunt,aut quod uelint, aut nolint neſciant exprimere c.1.de cler.ægrot. lib. 6.Ex ipſo enim ſermone,ac linguę explicatione ſtultitiam conijcimus. Iſa.c.32. ſtultus,inquit,fatua loquitur: quod carmine pereleganti quodam emblemate explicauit Andreas Alciatus.

Cũ tacet,haud quicquam differt ſapientib.amẽs,
Stultitiæ eſt index linguaque, uoxque ſua.

Sanctus quoq; Hieronymus ad Euandrum,fatuum ex locutione ipſa cõiecit, habetur diſtin.93. c.legimus. qui enim diſſona rationi dixerit,Inſanire putatur. Iob cap.2. & c.conuenior. 23.q.8. Ipſo quoque lapidum ictu; ac corporis motu inſaniam quiſque ſuam demonſtrat, ut latius de ſignis inſanientium ſcribit Archid. in d.c.legimus.& præ cæteris ſuſius tradit Iaſ.in l furioſum.C. qui teſta. fac.poſſ. Differunt autem alia, atque alia ratione inter ſe,qui inſaniunt: alij enim fatui ſunt,& inſulſi quaſi ſine condimento diſcretionis ex ſententia S.Auguſt. ut refert Archid. d.c.legimus.& Iſid. lib. 1. Etym. ut refert S. Thom.22. q.46. art. 2.Hinc fertur Afranium dicere ſolitum, ſe ſe ſtultum exiſtimare,fatuũ ſe eſſe non opinari:ſcribit Archid.in c.de Conſtantinopolitanæ.diſt.22.plus enim afficitur mente fatuus,quàm ſtultus: fatuus enim caret ſenſu, ſtultus autem non omnino caret ſenſu,ſed hebeti ſenſu eſt, S. Tho. d.q.46.artic.1. Alberic.in uerb.ſtultus. Et licet quandoque ex animi ægritudines natura fiãt,aut uitiatis moribus.Tamen quandoque etiam à nimia pietate proficiſcuntur; nam quandoque ob immoderatam innocentiam, atq; indiſcre-
3 tam pſalmorum,& officiorum decantationem contingit amentia,atque inſania ex ſentẽtia S. Hieronymi.habetur de cõſecr.diſt.5.c.non mediocriter.

Quiſquis igitur quamlibet mẽtis alienationem patitur, non ſolum ab ordinibus ſuſcipiendis arcetur, uerum etiam à ſuſceptis adminiſtrandis propter ſacramenti reuerentiam,& maximum periculum.S.Thom.3. q.82.art.fin.ad 3. refert Tabien. in uerb. corpore. Propterea Ephraim Syrus cum nouiſſet ſe eligendũ in Epiſcopum, ſimulauit mentecaptum publice indecore gradiens, ueſtem poſt ſe trahens, uenalia rapiens ac comedẽs: ob quæ cum putaretur demẽs, dimiſſus eſt. Niceph.lib.9.c.16.

Verum quia aliquando qui deſipuerunt,

ſunt, poſtea reſipiſcũt, quia facile in eandem inſaniam poſſent reincidere, non
4 ſunt ſtatim promouẽdi. Nam etſi ceſſante cauſa irregularitatis ceſſet irregularitas c. ſtatuimus. & c. Neophytus. diſt. 61. Tamẽ quia certa debet eſſe epiſcopi opinio hunc eſſe ab inſania liberatum, ad hoc, ut eum promouere poſſit, ideo an-
5 nus expectãdus eſſe uideretur ab adepta animi ſanitate, ſicut in furioſo canones decreuerunt c. communiter diſt. 33. Verumtamen uerior illa eſt ſentẽtia, quòd hoc totum reſideat arbitrio Epiſcopi; q̃ re perfecte cognita deliberabit an ad ordinẽs admittat, an excludat, ſicut dicimus in eo, qui iam eſt promotus, & inſanit; nam ſi reſipiſcat, eſt expectandũ tantum tempus, ut adminiſtrare poſſit, quãtum uidebitur Epiſcopo, ut certus eſſe poſſit, de recuperata mente. Archid. d. c. communiter. Archiepiſ. Flor. 3. part. tit. 29. c. 5. Roſel. in uerb. uitiatus. Alber. in uerb. uitiatus. Propterea ſi ob inualeſcentem febrem, quis inſanierit, aut delira-
6 uerit, ſublata febre reſtitutaq; corporis incolumitate, & ceſſante inſania, ac delirio, nil oberit, quin ſtatim ꝓmoueri poſſit, ut ipſo uſu apud omnes de hac re cõſtare poteſt.

Quæ hactenus diximus, de mentecaptis reijciendis, eadem quoq; congruere poſſunt illis, qui ſtolidi, Bardi, aut hebetes dicuntur; nam quia perſpicaces non ſunt, ſed inepti, & plerumque plus æquo ſimplices, debent excludi. Illi etenim, qui in humanis negocijs inepti, at-
7 que imprudentes ſunt, deponuntur etiã ab adepto ordine, ut apud Gregor. conſtat his uerbis: Petrus diaconus, quem à uobis electum aſſeritis, omnino ut dicitur, ſimplex eſt, & noſtis, quia hoc tẽpore, talis in regiminis arce debet conſtitui, qui non ſolum de ſalute animarum, uerum etiam de extrinſeca utilitate, & cautela ſciat eſſe ſolicitus; habetur c. Petrus, diſt. 39. quo loco glo. putat huiuſmodi ſimplices eſſe irregulares, ſunt. n. imprudentes, unde excluduntur, ut dicemus cum de irregularitatibus apoſtolicis agemus; nam & hos ſimplices ſeuere redarguit Chryſoſt. lib. de ſacerd. dignit. 4. c. 4.

Quandoque tamen tam ſilueſtris eſt populus, & in ſummis alpibus ut craſſioris ingenij, & hebetioris ſenſus homines admittere poſſit, quaſi inter cæcos monoculus Rex conſtituatur; quippe, 8
cui tantum ſufficere poſſit ingenium, quanto præcellat ſibi commiſſis populis, ut ſicut populus, ſic & ſacerdos Iſa. c. 24. Plerumque uero in his rudib. ſumma habitat charitas, & magna Spiritus ſancti dona, ut conſtat ex Greg. dialog. lib. 3. in uita Sanctuli presbyteri: qui nec decem præcepta, nec elementa litterarum bene nouerat; ſpiritus etenim domini implet piſcatorem, & prædicatorẽ facit; implet publicanum, & Euangeliſtã facit: O qualis eſt ille artifex ſpiritus, nulla ad diſcendum mora agitur, & in omne quod uoluerit, mox ut tetigerit mentem docet, ſolumque tetigiſſe docuiſſe eſt. Greg. in homil. 30. ex quadraginta: ideo ad huiuſmodi loca ſilueſtria, quando idonei non reperiuntur, tolerãtur minus idonei. exemplum haberi poteſt ab illo Coepiſcopo Auguſtini, à quo ipſe aliquã acute dicta didicerat, cum multa admiratione, quem quidem dicit fuiſſe Deo amicum, ſed in uilla natum, & enutritum, & non multæ lectionis, ut ſcribit Poſſidonius in uita S. Auguſtini: Vnde iſti ad ordines admittentur non habita exactiſſima examinis diligentia, propter clericorum penuriam, ac neceſſitatem. tex. & gl. in c. priſcis. diſt. 55. & gl. in c. 1.

 diſt.

diſt. 57. ibi, caritas, &c. Stoliditas etenim hæc, & hebetudo non pertinet ad priuationem ſenſus, & rationis, ſed ad tarditatem, & mentis obtuſam conditionem, unde non eſt incongruum in ſilueſtri loco eos adminiſtrare poſſe. gl. in d. cap. de Conſtantinopolitanæ. diſt. 22. ſunt enim aliquo modo dociles; nam & dementes, qui aliquo modo dociles ſunt ad fidem, pœnitentiam, & ſacramentorum deuotionem, communionem ſuſcipere poſſunt ex ſententia S. Thom. ſuper 4. ſent. ut refert Silu. in uerb. Euchariſtia 3. uerſ. nonum. dummodo huiuſmodi dementes propter ægritudinem facti ſint, & dũ corpore ualebãt pij & deuoti extiterint. Silu. ibid. uerſic. decimum. multo igitur magis ſtoliditas, & hebetudo admitti poteſt ad ſacramenta, præſertim ſi modica fuerit.

De Furioſis.

CAP. XIIII.

1 *Furioſus qua cauſa quis fiat.*
Furioſi triplices ſunt.
Furioſus Maniam patitur.
Comitialis ex bili flaua peraduſta cauſari nõ poteſt.
2 *Furioſus, lunaticus, & comitialis, ſæpe pro eodẽ accipiuntur.*
3 *Dauid Lunaticum, & comitialem ſimulaſſe Baſilius putat.*
Herculeus morbus.
Cambiſes laborauit comitiali.
4 *Furioſus promoueri non poteſt, etiam ſi ille poſtea liberetur, uel etſi habeat dilucida interualla.*
5 *Febris inducens furorem, non inducit irregularitatem.*
6 *Furioſus per interualla, nec ad minores promouendus.*
7 *Furor ſuperueniens, non aufert characterem.*
Furor non aufert magiſtratum.
Furor impedit Papam promouendum, ſed non promotum.
8 *Furioſus perquam raro poteſt exercere ſuſceptos ordines, aſſiſtente collega.*
Furioſus, qui in ſanitate ordines poſtulauerat, recipit characterem.

FVrioſos bilis facit, ſiue ea ſit atra, ſiue flaua dũmodo aduſta ſit, eleganti ſtylo hoc probat Hieronymus Gabuccinus Fanenſis Medicus de comitial. morb. li. 1. fol. 16.
1 & ſeq. nã ex Hippocratis, Galeni & Ariſtotelis, quos ille refert ſentẽtia furioſos triplices accipere poſſumus, furentes, lunaticos, & comitiales, qui uarijs inter ſe differunt modis; furit enim quis aliquando ob flauæ bilis aduſtionem: quæ cum petat caput debacchari hominẽ cogit; hominum quoq; ſocietatem diffugere, errareque per inuia, & ſolitaria. Ariſtot. ſect. 30. problem. 1. exemplo fuit Bellerephon, de quo poeticum illud:

Qui miſer in campis merens errabat alæis.
Ipſe ſuum cor edens, hominũ ueſtigia uitãs.

Ij igitur cum Maniam patiantur nunquam tamen cadunt, unde nec lunatici, nec comitiales ſunt, ſed ꝓprio nomine furioſi dicuntur. Nam ex flaua bili peraduſta comitialis cauſari non poteſt. Gabucci. eod. lib. 1 & lib. 2. fol. 38. At cum atra bilis furere cogit, id fit, qa hæc atra bilis tardius irrepit ad corripiendum caput, & alia membra; quæ humoris tarditas, & mora, ita mentis abalienationem incutit, ut debacchari cogat, priuſquam caſum inducat, unde ĩ iſtis terminis ſtat furoris nomen: at ſi uſque ad capitis, & membrorum correptionem humor inualuerit, fit caſus, qui uel lunaticus dicetur, uel comitialis, ſecundum cauſæ diuerſitatem. Apud ſcriptores uero plerumque iſta commiſcentur, uidelicet, furioſus, lunaticus, & comitialis. Volaterran. libro 24. de inſania. Nam Baſil. homil.

mil.20.ſuper Pſalm.33.circa princ.ſcri-
3 bit Dauid cum caderet ore ſpumãte lunaticum, & comitialem uiſum fuiſſe ex libro 1. Reg.c.21. Herculem etiam ferunt furioſum,& comitialem fuiſſe, unde hic morbus herculeus dictus: filios etenim proprios furens necauerat. Cambiſes quoque Perſarum Rex eodẽ morbo laborauit; chariſſimos etenim in ipſo furore interfecit: Verum tamen quia furioſum diſtinxim⁹ à lunatico, & comitiali, uidetur magis opportunum, ut de ſingulis, ſingula capita ſubijciamus.

Furioſus igitur nulla ratione promoueri poteſt. cap.communiter. diſtin.33. quem textum. Archid.ibi intelligit ſpecifice loqui in furioſo,ex ſententia Lau. & Hug.idem ſcribit Alberic. in uerb.uitiatus.Roſel.in uerb.uitiatus. Archiep.Flor. 3.parte tit.29.cap.5.Idque adeo uerum eſt,quòd etſi furore liberetur (fieri enim hoc poteſt, præſertim in furore ob flauã
4 bilem)tamen promoueri non debet. gl. & Gul.in d.capit.communiter.Alberic. Roſel.& Floren.locis prædictis.Summa conf.de homic.quæſt.45.text.in capitu: maritum.33.diſtinc. (qui locus excerptus eſt ex Auguſt.in lib.de dogmat. eccleſiaſtic. capitu.72. licet Gratianus per errorem tribuat Gregorio.) Quandoq; etenim dilucida ſunt interualla furoris, Ideo ſicut dum quis furit, cum rationis uſum non habeat, non debet ordinari. S.Thom.4.diſtin.25. artic.1. Tabien.in uerb.Ordo. 4. nullus enim adeſſe poteſt conſenſus. 32.quæſtio.7. cap. neque furioſus.& ibidem glo.ita ſi dilucida interualla habeat, corripi à furore poſſet,uel tempore promotionis uel tempore adminiſtrationis.Ideo non eſt committendus ordo ei qui facile relabi in furorem poſſet, niſi forſan furorem quis patiatur
5 ob inualeſcentem febrem, eo enim caſu ſublata febre, & furor penitus ſublatus uidetur:unde & ad ſacros ꝓmoueri non prohiberetur.

Ad minores uero ordines promoueri poſſet ille, qui dilucida habeat interualla ex ſententia Archid.in cap.2. & 3. per illum text.33.diſt.ibi,de ſacro miſterio. Sed meo quidem iudicio, nec ad minores facile admittẽdum puto; debo
6 neſtaretur enim ordo clericalis; qui etſi non deſeruiat altari tamen circa altare uerſatur; unde res tota pẽdebit arbitrio Epiſcopi conſiderata qualitate furoris, an leuis ſit, an perraro corripiat.

Si quis autem ſana mente promoueatur, poſtea uero furor ſuperuenerit,omnis ordinum executio illi aufertur; nam
7 etſi character ob furorem non deleatur, uſus tamen impeditur. S.Thom.3.q. 82.artic.fin.ad 3. Tabien.in uerb.corpore: quod etiam Iure ciuili cautum eſt. Nam ſi quis in magiſtratu poſitus furere ceperit, non deponitur à magiſtratu; quin illi integre permittitur. l.qui furere.ff.de ſtat.homi.ubi glo. & Doct.Ideo concludo, quod furor impedit quidem Papam eligendum,at non deijcit electũ. Anton.de Butr.in capit.licet. de electio. Iacobat.in tract.de Concil.lib.3. articu. 1.uerſic.& idem ſi ſit furioſus:ſola enim nuda adminiſtratio impediri uidetur: quæ quia ſine rationis uſu exerceri non poteſt, ideo per coadiutorem ſupplere ſufficiet.

Contingit autem aliquando eum qui ſana mẽte promotus eſt furore corripi, & poſt tempus ad priſtinam mẽtis incolumitatẽ reſtitui; dubitatur an facile ſit reſtituẽdus ad adminiſtrandos ordines, quos ob furorẽ exercere ꝓhibitus fuit, & ſanè uerba d.cap.maritum.& Aug.d. cap.72. uidentur probare non licere reſtitui propter illa uerba, qui quandoque inſa-

inſaniuit, maxime ſi ſæpius fuerit correptus.7.q.2.c.in litteris. ſed æqor eſt ſen-
8 tentia, quòd ſi perraro fuerit moleſtatus ex leui furore,ac ſine ſcãdalo,ſiue clamore, aut alia horribili perturbatione,poterit admitti ad celebrationem ſuſcepti ordinis; dummodo ſecum collegam habeat ſacerdotem, qui, ſi contingeret eũ inter celebrandum furore corripi,poſſit ſupplere, & perficere miniſterium. 7.q.1.cap.illud. & c.nihil. Alberic. d.uerb. uitiatus.Archiepiſc.Flor.d.cap.5.in fin. Non eſt autem illud prætermittendum, quòd furioſus,qui ſana mente ordines poſtulauerat, præuia diſpoſitione ſuſcipit characterem etiam ſi in furore ordinetur.text.in cap.maiores. de baptiſm. Angelic. in uerb.ordo 3.in princip.Catechiſm. Pij Quinti, in tract. de ordin. ſacramento.

De Lunaticis.

CAP. XV.

1 *Lunaticus eſt,qui naſcitur interlunio:*
Lunaticum mancipium morboſum eſt.
Argumentum ab edilitio edicto ad irregularitatem,rite trahitur.
Lunatici à dæmoniacis longe differunt.
2 *Lunaticus myſtice eſt, quiſquis ſordeſcit peccatis.*
3 *Lunaticus iam promotus, non amittit characterem.*
Lunaticus morbus, vt incipit ipſo vitæ ortu, ita concomitatur ad mortem.
4 *Lunaticus leuiter affectus,an promoueatur.*
5 *Lunaticus leuiter affectus, an exerceat ordines.*
6 *Lunaticus à comitiali dignoſcitur tempore.*
Lunaticus ad minores facilius admittitur.
7 *Lunaticum ſe ſimulans,an poſſit promoueri.*

QVa ratione furioſi non promouẽtur,ut proximo capite diximus, eadem quoq; & lunatici;nam mentis ſummam alienationẽ patiuntur,uſque adeo,ut inſaniant,merito ob hanc inſaniæ cauſam ordines illis conferri nõ debent,argum. diſt.33.cap. maritum. etiam ſi dilucida habeant in-
1 terualla,ut ibi in illis uerbis, quandoque inſaniuit:Lunaticus enim ille eſt,qui interlunio genitus eſt,nam cum luna defectum patitur, uel quamlibet mutabilitatem,ipſe quoque patitur,& mente abalienatur, ita ut inſaniat; quo fit ut ethnicorum iure lunaticum mancipium pro maxime morboſo haberet, ita ut redhibitioni locus eſſet.ff.de ædil.edic.l.bouẽ. §.aliquando.multo ergo magis Deo hoc morboſum mancipium adſcribi nõ debet.33.diſt.cap.uſque adeo.nam affirmatiue ab ædilitio edicto ad irregularitatẽ ualet argumentum, ut alias diximus in regulis generalibus,& quòd ſit irregularis probat Alberic. in uerb. uitiatus. & Archiep.Flor.3.tit.29.cap.5.Lunaticus etenim morbus ſæpe comitiali coniungitur, unde Sirenus Poeta.

Eſt ſubiti ſpecies morbi, cui nomen ab illo,
Quod fieri nobis ſuffragia iuſta recuſet.
Sæpe etenim membris atro languore caducis
Concilium populi labes horrenda diremit.
Ipſe Deus memorat dubia per tempora lunæ,
Conceptum talis,quem ſæpe ruina profudit.

Propterea Archid.Phyſicarum rationum ignarus lunaticos eos eſſe putabat, quos dæmon uexat in interluniis, ut ille ſcribit in c.communiter.diſt.33.ſed longe fallitur:nam Dæmoniaci toto cœlo differũt à lunaticis,ut ſuo loco dicemus. Fateor tamen, & lunaticos aliquando à dæmone uexari,ut Math.cap.17.Phyſici etenim ferunt lunaticos plerumq; ſine dæmone ſola luna aduerſante uexari ipſo interlunio,quo tempore,& dæmon facilius ſeſe immiſcet, ut humanam naturam

ram uexet, quando mens & ratio debilior eſt, ut ſcribit Silu. de ſtrigimag. lib. 1. c. ult. uerſ. decimum. & eſt ratio quia defectu Lunæ, quaſi terræ humiditate decreſcente fit naturæ imbecillitas, unde eos perfacile uexat dæmon naturalium effectuũ peritiſſimus. S. Tho. ſup Matth. ad c. 4. in fin. & ante eum Origen. ſuper Matth. hom. 4. col. 3.

Spirituali autem ſenſu lunaticos accipere debemus eos, qui inſtabiles ſunt, ut
2 recte Beda interpretatur ijs uerbis, lunatici, inquit, ſunt qui ut luna mutãtur per diuerſa uitia creſcentes, & decreſcentes. refert S. Thom. in catena aurea ſuper Lucam cap. 9. Inſtabiles enim ſunt lunæ motus, & alios, atq; alios in dies effectus parit in inferiora corpora, ut diſerte ſcribit Baſil. in exemero homil. 6. & iccirco quaſi lunatici, qui fluctuant in uitijs, aut fide promoueri non debent. Si quis autẽ promotus ſine hac uexatione poſtea in
3 hunc lunaticum morbum inciderit, characterem quidem non amittit: ſed ordinibus inſeruire non permittitur ob ſacramenti uenerationem & ob ſcandalũ, ſentit S. Tho. 3. q. 82. art. fin. ad 3. quamquam ſi phyſicis credimus, uix quiſquã lunaticus exiſtit, qui non id ab ipſo ortu patiaẽ, quia ſit interlunio natus, quinimmo, ut ab ipſo ortu morbus hic incipit, ita numquam niſi morte deficit, infecta naturæ radice. Gabuccinus de comitial. morb. lib. 1. fol. 4. & 16. & ſeq.

Propterea illi mihi uidentur impoſſibilem dubitationem proponere, qui dubitant an promotus ſi lunaticus efficiatur aliquandiu, & poſtea conualuerit, ſit ad exequendos ſuos ordines reſtituendus. Tamen, ut omnium curioſitati ſatiſfiat, duplex conſideratio fieri poteſt. Prima eſt, ſi quis lunaticus extiterit, & poſtea ægritudine illa liberatus, aut ſi leni-
4 uexetur uelit promoueri, non eſt audiendus: promoueri enim non debet, ſicut nec ille, qui aliquando inſaniuit. text. in d. c. maritum. & ita ſenſerunt ueteres, ſ. Gul. & glo. in c. communiter 33. diſt. Archiep. Flor. d. c. 5. Roſel. in uerb. uitiatus. Alberic. in uerb. uitiatus. Secunda conſideratio eſt, ſi quis iam promotus in hũc morbum inciderit, & poſt aliquod tempus iſta uexatione lunatica ſit liberatus, ſi per teſtimonia medicorũ Epiſcopus nouerit ipſum eſſe ſanatum, reſtitui pote
5 rit ad exequẽdos ordines ſuſceptos, etiã ſi per ſingulos menſes aliquid uexationis patiaẽ, ſi nullus adſit uocis clamor, aut horribilis commotio, aut ſcandalũ: ſufficit enim ſi ſecũ ſacerdotem aſſiſtentem habeat, qui ſi in ſacrificio uexaretur poſſit ſubuenire, & miniſteriũ perficere, argum. 7. q. 1. cap. illud. & c. nihil. Alber. in uerb. uitiatus. Roſel. & Floren. ubi ſupra. Sed non ſtatim Epiſcopus eum debet reſtituere, quin expectato aliquo tempore poſſit dignoſcere an uere lunaticus morbus ſit, an comitialis; nam ut dignoſcatur an dæmoniacus, an comitialis,
6 menſis expectandus eſt. Ad dignoſcendum autem an uere liberatus ſit, annus expectari debet. 7. q. 2. c. fin. & d. c. communiter. Sed uerius eſt, ut hæc omnia reſideant arbitrio Epiſcopi. Archidiacon. d. c. in litteris. 7. q. 2. Roſel. Alber. & Flor. ubi ſupra.

Sunt autem prædicta uera in maioribus ordinibus, at in minoribus perquã facile admitti poſſunt, non ſolum ut ſuſceptos exerceant, ſed etiam ut ad illos promoueãtur, tex. in c. 2. diſt. 33. ubi Archid. & Lau. hoc dicunt, per illum text. in illis uerbis, ſacro miniſterio. Iccirco extra ſacrum miniſteriũ, & ſacrificium altaris, ſi Epiſcopus arbitrabitur, poſſe eos promoueri, pendebit ab ipſius iudicio,

cio, inſpecta magnitudine, uel turpitudine uexationis: cuius rei exemplum trahere poſſumus, à S. Malcho Epiſcopo Hybernico qui (ut utar uerbis auctoris) puerum mente captum, ex ijs, quos lunaticos uocant, inter confirmandum ſacra unctione ſanauit, & illum mox conſtituit oſtiarium domus ſuæ; hæc ſcribit S. Bern. Abbas Clareuall. in uita S. Malachiæ.

Si autem quis uere lunaticus non extiterit, ſed ſimulauerit, ut Dauid 1. Reg. c. 21. ſi ob cauſam piam id fecerit, non prohibebitur ordinari, Dauid enim qui ſe lunaticum finxit, ut ſcribit Baſil. in homil. 20. ſuper Pſalm. 33. non reperitur ob hãc cauſam fuiſſe a ſacerdotio excluſus: ſed ſi ob turpem quæſtum quis ſe lunaticũ ſimulauerit, indignus erit omni Eccleſiaſtico ordine, argum. Conſtantinopol. Synodi ſextæ. c. ſexageſimo, quę reddit irregulares eos, qui ſe dæmoniacos ſimulãt, perinde ac ſi eſſent uere dæmoniaci.

De comitialis morbi irregularitate.

CAP. XVI.

1 *Comitialis unde dictus.*
Comitialis, Herculeus morbus, maior, ſacer, denominatur.
Epilepſia morbus, & cauſa.
2 *Coitus paruus comitialis uidetur.*
Comitiales fuere multi inſignes uiri.
Iulius Cæſar comitialis.
Dauid comitialem finxiſſe uidetur Baſilio.
3 *Comitiales promoueri non poſſunt*
4 *Comitiali morbo liberatus, quando promoueri poſſit, uel ad ſuſceptos exercendos reſtitui.*
5 *Comitialis eſſe quis quanto tempore dignoſcatur*
6 *Dæmoniacus eſſe quanto tempore, quis dignoſcatur.*
7 *Comitialis deprehenditur cornibus ceruorum aduſtis.*
Comitialis deprehenditur carnium promiſcuo uſu.
8 *Hædinis carnibus, ſuſcitati dæmones ridiculũ eſt.*
9 *Hircina, uel caprina caro ſuſcitat comitialem.*
Capra, & hircus comitiales ſunt.
Sacerdotibus olim caprinis carnibus ueſci uetitum fuit.
Hircinum iecur ſuſcitat comitialem.
Dæmoniacis, auferendus eſt uſus carnium.
10 *Dæmones eſu carnium, ad uitia nos prouocant.*
Carnium eſus, non natura nobis inditus.
Vulturibus, nec natura eſus carnium inditus.
11 *Coturnicum uſus in cibo ſuſcitat comitialem.*
Aniſum impedit comitialem ex Pithagora.
Comitialis, quibus modis ſanari poſſit.
Simon Tridentinus puer iugulatus.
Aſtenſis puer iugulatus.
Cataphrigæ, & Pepuziani Euchariſtiam conficiunt ſanguine infantis iugulati.
12 *Comitiales ad minores ordines facile promouentur.*
Comitialis morbus hereditarius; ideo inficit heredes, etiam quo ad irregularitatem.
Vertigo parua epilepſia, affinis comitiali, ac nihilominus promoueri non impedit.
Gregorius Magnus ſincopen ſæpe paſſus eſt.

COmitialem morbum ideo antiqui denominaſſe dicuntur,
quod hac ægritudine laborãtes, in agendis comitijs maxime deiegi
1 ſolerent; quamobrem comitia dimittebãtur, ſi eo tempore hac uexatione, quis
fuiſſet correptus, ut Sirenus Poeta ſcripſit, de quo ſuperiore capite diximus.

Sed aliquando herculeus morbus dictus eſt, quod Herculem uexarit: aliqñ ſacer, aliquando lunaticus, illo eodem loco diximus: Aliquando epilepſia dicitur, quaſi membrorum correptio, & cõtractio; Nam ex phyſicorum ſententia, in hoc morbo tanta eſt capitis, & membrorum contractio, ut aut hominem celeriter conſumat, ſi recens, & uehemens superueniat, aut ſi lenius hominẽ graſſetur,

ſetur, familiaritate quadam, uſque ad ul timum uitæ exitum concomiteiur; pro pterea inſanabilem putant; præſertim ſi hydropiſi miſceatur. Gabuccin. de comi tial. morbo lib. 2. fol 55. atque ante eum Hippocrates lib. de Choacæ prænotionibus: cauſam huius morbi ſcribit idem Gabuccin. libro 1. fol. 10. & 16. & ſeq. Et tametſi de hac re multa dicat. Archi. in cap. communiter. diſtin. 33. tamen non illi credendum eſt homini phyſicarum rerum ignaro; ſed conſulendus eſt Hippocrates lib. de ſacro morbo. & Ariſtot. in problem.

Habet hic morbus horroris plurimum; Nam qui ex eo concidunt rugitum emittunt, qui rugitus inde naſcitur, quòd ſtipatis uenis difficilis eſt aeris reſpiratio. Gabuccin. eodem lib. 2. fol. 45. ex ſententia Auicennæ: præterea ſpumã præmaximam ore mittit; quia pulmo ualde afficitur nimia interni motus uehementia. Idem Gabuccin. eodem lib. 2. fol. 46. Tãtum enim fœda res eſt aſpectui hic caſus, quantum ipſe uenereus coitus; quandoquidem ex Hippocratis
2 ſententia coitus comitialis morbi teterrimi pars eſt, imo paruus comitialis; quod eleganti ſtylo ſcripſit Aul. Gell. lib. decimo nono. capit. 2. Eſt uero tam abominabilis etiam ſtomacho, ut uidentibus timori ſit; nam Plin. libro 10. cap. uigeſimotertio, dicit morbum hunc deſpui conſuetum, perinde ac ſi contagione eſſet inuaſurus. Gabuccin. libro primo. fol. 3. Hoc morbo correpti ſunt uiri præſtantiſſimi: nam Iulium Cæſarẽ ferunt in agendis rebus bis hoc morbo fuiſſe correptum. Dauid quoque, ut Baſilius refert homil. 20. ſuper pſalm. trigeſimum tertium; talem ſe eſſe ſimulauit.

Qui igitur hoc morbo corripiuntur, ad ſacros ordines promoueri non poſſunt. d. ca. communiter. quem canonem Gratianus tribuit Pio Papæ; cum tamen ſit excerptus ex Concil. Toletan. XI. cap. decimo tertio. & ſicut ille tex. de promotis loqui uidetur, ut non ualeant in ſuſceptis ordinibus miniſtrare (ut ſenſerat Bartholom. Brix. & probatur ex inſcriptione illius capituli in d. Concil. quæ habet, de ſacerdotibus qui uexantur à ſpiritu) tamen idem erit in promouendis; nam ſi ſecundum S. Thom. tertia. quæſt. 82. art. fin. quilibet patiens quamlibet mentis alienationem ordine quidẽ non priuatur, ſed executio illi interdicitur, tum ob periculum, tum ob ſcandalum circa ſacramenta; maiore ergo ratione qui hæc patitur promoueri non debet: quoniam quicquid deijcit promotum, multo magis impedit promouendum, uulgata ratione. Idque non ſolum uerum eſt in Comitiali, ſed & in oĩ ægritudine caſum ſimilem cauſante. Archid. in d. cap. communiter. ex ſententia Lau. & Hug.

Dubium erit, ſi comitiali morbo liberatus quis ſit, an poterit ad ordines admitti; ſed ſane ſi ſequamur illorum ſententiam, qui putant morbũ hunc incurabilem eſſe, abſoluta eſt reſponſio, ipſum nũquam admitti poſſe, tametſi diu ab illo nõ fuerit uexatus: ſed ſi phyſicis uidetur ſanari poſſe, aut ad leniorem moleſtiã duci; poterit Eps conſilio cum medicis habito, illum ꝓmouere, ſi tantũ temporis effluxerit, quo ulterius dubitandũ non ſit, quòd morbus inuadere poſſit, ut proximo anteriori capite diximus. Si quis autem iam promotus, in hunc morbum inciderit, nec poſtea ab ipſo liberatur, abſtinere cogitur 7. q. 2. in c. in litteris. Tabien. in uerb. corpore. præſertim ſi cum clamore ac ſpuma exagitetur,

tur,etiam ſi ſemel tantum in anno;ex ſententia Goff.in d.cap.in litteris, & refert Archid.ibi., ſed ſi leniter afficiatur ſine uociferatione, ac ſpuma in terram collidatur, ad ſuſceptos ordines exercendos reſtitui poterit, dummodo aſſiſtentem ibi ſacerdotem habeat, qui ſi caſus contigerit ſuccurrere,& perficere poſſit.7.q. 1.c.Illud. & c.nihil. Alberic.in uerb.uitiatus.Archiep. Flor.3.titu.29.c.5.in fi. Roſel. in uerb.uitiatus. Tabien.in uerb. corpore,qui tamen caſus quando,& ſpuma,ac uociferatione caret,potius ad ſincopem pertinere uidetur, de qua paulò inferius hoc eodem capite dicemus.

Verum quia nonnullis uiſum eſt curari hunc morbum poſſe, aut ſaltim occultari ad tempus,tractandum eſt,quantum temporis Epiſcopus expectare debeat, ut deliberare poſſit an reſtituenda
5 ſit illi ordinum adminiſtratio.Duo tempora de hac re in iure reperiuntur,menſis,&annus, menſis quidem quoad dignoſcendum,an ſit comitialis, an ſit dęmoniacus.Annus uero,an perfecte ſit liberatus, ita intelliguntur illi duo canones,qui uidentur contrarij ſcilicet c.ult. 7.q.2.& diſtin.33.c.communiter, & ita intelligere uidetur Hug. in d.c.ulti. per quam diſtinctionem conciliantur contrariæ opiniones Doctorum ſcilicet Archid.in d.c.in litteris.Alberic. Roſel. & Flor.locis citatis: quomodo autē infra mēſem Comitialis,à dæmoniaco digno-
6 ſci poſſit, phyſica ratione probatur: Nā ceruorum cornua ſi accendantur,odore
7 per aduſtionem] fragrātes,comitiales deprehendūtur. Plin.lib.8.c.32.ſed & carnium uſu poteſt deprehendi hic morb. Gelaſius enim Papa,ut comitialem poſſet dignoſcere à dæmoniaco,iuſſit ut ue-
8 xatus omni carnium genere ueſceretur, c.fin.7.q.2.Ideo monendus eſt lector ne ridicule cum gloſſa ſentiat,quod hędinæ carnes prouocēt dæmones,ut ipſa dixit, in d.c.ult.non enim ad hanc rationē Gelaſius omnes carnes admiſit,ſed ob aliā; nam hœdinæ carnes nihil tale poſſunt, quale eſt illud,quod illa glo. dixit: Hoc autem putauit Gelaſius prudenter ſi is, qui uexatur paſſim omnibus utatur carnibus,forte caprinas: aut hircinas edet, & morbus comitialis excitabitur;capræ
9 etenim atq; hirci hoc morbo laborant, Hippocr.lib.de ſacr.morb.quem Auicēna ſequitur,ut ſcribit Hieron.Gabuccin. de comit. morb. lib.1. tradidit quoque Clemens Alexandrinus ſtromat. lib.7. ante med. libri. Olim etenim ſacerdotibus interdictus erat caprinæ carnis uſus, quod præceteris animantibus comitiali morbo uexetur;indeque guſtātibus,aut tangentibus aliquid eius morbi affricetur, ex ſententia Plutarchi,quem eodem lib.refert Gabuccin.Nam & iecur caprinum,aut hircinum cibo potuve deſumptum,aut odoratum ſuſcitat hunc morbum, idem Gabuccin. lib.3. fol. 62. & hanc ob rationem ſcilicet, ut deprehenderet Comitialem à Dæmoniaco Gelaſius omnes carnes admitti uoluit, non autem ob eam cauſam, quòd hœdinæ carnes irritent dæmones, ut ſuperſtitioſe putauit glo.prædicta. Quinimmo dicendum eſt, quòd ſi ſit certum hunc eſſe dæmoniacum non eſt dandus ei liber uſus carniū: quin potius ei omnino interdicendus eſt, ut olim fecerat S.Benedictus cuidam clerico uerè, & palā Dæmoniaco, cui omnem uſum carnium interdixerat,ut ſcribit Greg.Dialo.lib.2. in uita illius: idē fecerat Macharius Alexandrinus, nam dęmoniaco liberato, quadraginta diebus uino,& carnibus interdixit, ut tradit Pallad. Cappad. in uita duorum Machariorum.

Et

Et tametſi ex ſentẽtia Euſeb. Pamphi. de præpar. Euang. lib.4. c.duodecimo, & ex Porphir.lib.de abſtin.à carnib.dæmones uſu carnium prouocentur; tamẽ
10 illud accipiendum eſt,quoad ſuggeſtionem uitiorum, non autem, quoad hoc genus ægritudinis:certum eſt. n. quoad uſum carnium nos natura ab initio non docuit,quinimmo nec uultures ipſi,nec cætera animãtia hoc inditũ à natura habent,ut carnibus ueſcantur, ut eleganti ſtylo ſcribit Baſil.in exemero homil.11. & Hieronym.in cap.ab exordio diſt.35. fruges enim,ac fructus nobis dedit De⁹ in cibum.Gen.1. Sed poſt expletum diluuium,ut etiam carnibus ueſceremur conceſſit dominus;Gen. cap. *9.* facit ad hoc Euſeb. de præparatio. Euang.lib. 8. capit.ultim.

Alijs præterea modis hic comitialis ſuſcitatur, quos ſcribit Gabuccin. eodẽ lib.3.fol.96. Coturnicib. enim ſi nimiũ quis in cibo utatur, facile in hunc morbum incidit. Sunt enim Coturnices co-
11 mitiales.Plin.lib.10.c.23.

Et quamquam ſupra diximus morbũ hunc inſanabilem eſſe:tamen nonnullis uiſum eſt leniri poſſe,aut etiam purgari. Nam Pithagoras putabat aniſum ĩ manu habentes corripi hoc morbo nõ poſſe:refert Plin.lib.20.c.17.Olaus quoque Archiepiſcopus hiſt. ſeptentrio. lib.18. cap.31.dicit pueros,ſi continue uulpini cerebri cibo utantur,ſecuros eſſe perpetuo à comitiali morbo. Alij impijſſimè huic morbo mederi putarunt,ſi uexatus ebiberit ſanguinem ingulati hominis; ſic miſera auxilia,miſeriora faciunt mala.Tertull.apolog.c.22.

Quamobrem ſæpe pueri clam iugulati comperti ſunt,forſan ad huius morbi impiam medelam, ſicuti cõtigiſſe Simoni Tridentino memorãte Bergomas & Naucler.anno Domini 1475. quod etiam alij puero Aſtenſi contigit meo tẽpore, quamquam ob inuidiam aduerſus Chriſtianorum pietatem uerosimilius ſit,à Iudæis fuiſſe iugulatos, uti poſtea miracula indicarunt. Nam frequentiſſimè hæc ſcelera Iudæi cõmiſiſſe comperti ſunt,etiam priſcis ſæculis, uti ſcribunt Socrat.hiſt.lib.7.c.16. Trip.hiſtor. lib.11.c.13.Surius anno Domini 1510. Sed & ab hæreticis Cataphrygis & Pepuzianis perimi pueri conſueuerunt, qui de infantis anniculi ſanguine,quem de toto eius corpore minutis punctionũ uulneribus extorquent, quaſi Euchariſtiam ſuam conficere perhibentur, miſcentes eum farinæ; panemque inde facientes,ut refert S. Auguſt.lib.de hæreſ. c.*26.* nam prędicto modo duo puerũli prænominati extincti ſunt: & forſan ad eum finem,& effectum.

Quod uero ſupra diximus comitiales ad ordines promoueri non poſſe,uerum eſt ad maiores; alioquin ad minores per Epiſcopum admitti ex diſpẽſatione poſſunt.Archidiac.& Lau.in d.c.2. diſt.33.
12 per illum text.in cap.3.ibidem,quia ille text.utitur uerbis illis,ſacra myſteria,per quæ non excludũtur alij ordines,qui nõ uerſantur circa ſacra myſteria, quales ſunt minores.

Illud prętermittendum non puto qđ hoc impedimenti genus,quod ex comitiali naſcitur, non ſolum excludit eum, qui ipſo affectus eſt, uerũ etiam prolẽ ipſius: hic enim morbus hęreditarius eſt,& ad prolem tranſducitur, Gabuccin. eodem libro primo. folio 34. Iure igitur merito Epiſcopus non admittet ad ordines ſacros prolem eius, qui fuerit hoc morbo exagitatus, niſi lõga temporis intercapedine prolem nõ pati animaduerterit.

Ad

Ad comitiales proxime accedunt, qui uel uertigine uexantur, uel ſyncope exagitantur, pari quodam ſymbolocũ illo morbo: ueteres enim græci uertiginẽ micran Epilepſiam appellarunt, quaſi paruum comitialem; ſunt enim affines morbi, & eiſdem propemodum cauſis proueniunt, ita ut uel peritiſſimis phyſicis cognitu difficile ſit, utra ſit affectio, teſte Gabuccin. eod. lib. 1. fol. 24. Sũt præterea uertigines quandoque huius ſacri morbi prænuntiæ. Idem lib. 2. fol. 36. nã & uertigines, proxime antecedunt comitiali eod. lib. 2. fol. 59. Qui igitur hęc patiuntur, non ſtatim, aut ſicco pede ab Epiſcopo promouendi ſunt, ſed pẽſanda eſt res tota ex phyſicorum conſilio; quia ſi comitialis immineat, periculum grande incurritur, dum hic promouetur ad ordines ſacros: nam omnes iſtę alliſiones, & correptiones, ſeu caſus etiã leues debent expectare prudens conſilium, & deliberationem Epiſcopi, antequam conferantur ordines ſacri; arg. d. c. communiter. diſt. 33. & ſentit ibi Archid. Laur. & Hug. Sed ſi certus Epiſcopus ſit ſolam eſſe uertiginem, uel ſyncopen, tunc humanè ad quoſcumque ordines admittere poteſt; nam & diuum Gregorium ſummum illum Pontificem conſtat perquã ſæpe eam grauiter fuiſſe uexatũ, ut ſcribit Ioann. diaconus, ad Ioannem Papam Nonum in uita eiuſdem S. Greg. lib. 1. c. 7. refert à Lipom. tom. 4. quin apertius ſcribit ipſe idẽ Greg. dialog. lib. 3. c. 30. in uita Eleutherij: Hortandi tamen ſunt, qui has leues affectiones patiuntur, uidelicet ſyncopen, uertiginem, animi deliquium, ac ſimilia, ne temere ſe exponãt altaris miniſterio, niſi ſecũ coadiutorem habeãt, qui ſi oporteat, ipſorũ uice myſteria perficere, & ſuccurrere poſſit. 7. q. 1. c. illud. & c. nihil; ubi caſus expreſſus.

De Dæmoniacis.

CAP. XV.

1 *Dæmoniacum comitialem dici, phyſicis uidetur ſtultum.*
Dæmones eſſe bonum eſt.
Dæmones multi nos ſingulos ad mala prouocant.
Stagirius monachus dæmoniacus apud Chryſoſtomum.
2 *Dæmoniacus perpetuo irregularis, etiam ſi liberatus.*
3 *Dæmoniacus non eſt quis temere iudicandus.*
Dæmoniacus promotus ordines exequi nõ poteſt niſi liberatus, at non aſcendet.
Dæmoniacus quibus ſignis dignoſcatur.
4 *Dæmoniacum eſſe liberatum, quibus ſignis dignoſcatur.*
Dæmonem diſceſſiſſe annali tempore præſumimus.
Dæmoniacus ad minores diſpenſari quando poſſit.
Dæmoniaco non negatur ſacra communio.
5 *Energumeni ijdem qui & dæmoniaci.*
6 *Maleficiati in genitalibus, promoueri non prohibentur.*
7 *Maleficiati à dæmoniacis, quomodo differant.*
Dæmoniacum ſe ſimulans eſt irregularis.

IAm longè diſtat hic tractatus
à proxime allegatis uexationibus, quàm ſpiritus à corpo-
1 ribus differre ſolent, ſtultum enim phyſicis uidetur, ſi dæmoniacos audeat quis appellare comitiales. Nam Hippocrates ueteres quoſdam medicos putauit ſtolidos, ꝙ morbi comitialis uexationẽ dęmonibus attribuerẽt; refert Gabuccin. de comit. morb. lib. 1. fol. 3. Ideo has dęmonum moleſtias ad philoſophiæ naturalis rationem non pertinere ſcribit idẽ Gabuccin. eod. lib. 1. fol. 15. Diuina etenim uoluntas à dæmonibus nos infeſtari ſumma ratione permittit; nam & dæmones eſſe bonum eſt, tũ ad noſtrã exercitationem tum ad uindictam furoris, & irę Dei, ſentit S. Hieronym. ſuper Iob,

habe-

habetur in c.nõ ſolum 23.q.5.iuncta gl. ſicut & bonum eſt, ut etiã mala ipſa ſint S.Aug.in enchirid.ad Lauré.c.96. Sunt autem circa unumquemque noſtrũ dæmones multi, ad mala nos prouocantes Greg.in lib. 1.Reg.c.7. Auguſt.lib.1.de diuinat.dæmon. & quandoq; etiam humana corpora torquendi poteſtas illis à Deo conceditur, conſtat Iob, cap. 1.& 2. Matt.8.ubi Chryſoſt. quorum dæmonũ naturam ſi quis curioſius perſcrutari uelit ex ſacris ſcriptorib.habet Tertul.apolog.c.22.Aug.lib.1.de diuin.dæmon.S. Thom. 2.ſent.diſt.7.& 8. Gratian.26.q. 3.c.ſciẽdum.Lactantium in 2.lib.diuin. Inſtit.c.15. 16 & 17.& fuſius quã oẽs. Silu.de ſtrigim.lib.1.c.13. & duob.ſeq. & Gulie.Pariſien.tractatu de dęmon.Ex profanis habet Platonem in ſympoſio: Porfirium in lib. de abſtin.à carnib. cuius meminit Euſeb.Pamph.de præpara. Euãg.lib.4.c.12.ſunt autem (inquit) corpora hominum iſtis dæmonibus plena, & maximè illorum, qui delicatis cibis uiuunt, comedentib.enim nobis adueniũt, & inhęrent corpori. Iccirco ieiunium, & caſtitas maxime laudantur, non q̃a principaliter ac per ſe Deus bonus iſtis placetur, ſed ut recedant illi, qui ſanguine, & immunditia gaudentes, ut ijs fruãtur, utentium corpora aggrediuntur. Certũ eſt enim, quia uehemens caducarum rerum cupiditas, & appetitiui ſpiritus impetus non aliunde, quam ex præſentia iſtorum maxime creſcit. Quare cum appetitio nimium inflammata eſt, & uoluptatis ardor animum ita exagitat, ut omnis cogitatio ad exteriora uagetur, tunc huiuſmodi dæmonum præſentiam eſſe cognoſcas; quorum pręſentia facit, ut appetitiuus ſpiritus, ĩ corpore noſtro multiplicetur. Hæc ille, ex quo nihil aliud intelligimus, quam dęmones nobis omnia mala ſuggerere; de qua ſuggeſtione nos hìc nõ agimus; ſed de ea uexatione, quæ ad obſeſſa corpora pertinere poteſt; de qua longo tractatu ſcribit Silu. in uerb. Maleficium: nam quandoq; dæmon diuina permiſſione ita humanum corpus obſidet, ut ſenſum impediat, mentẽ abalienet, atque ad furorem cogat Matth. c.8.cuius rei exemplum eſt apud Chryſoſtomum de prouid.Dei.lib.1. Nã Stagyrius monachus illi neceſſarius uir p̃orans, à dæmone corripiebatur, & ꝑſternebatur: eidemque diſtorquebantur manus, torui erãt oculi, os deſpumabat, horrenda, & confuſa uox erat, atque omnis ſenſus tremebat, ut diſerte explicat ille lib.1.circa princ.& de hac ſpecie eſt tractandum à nobis.

2 Qui igitur aliqñ hoc uexationis genus paſſi ſunt, uidelicet ſi ex dæmonis exagitatione in terram allidantur perpetuo ab ordinũ ſuſceptione excluduntur, ex Cõcil.Tolet.XI.c.13. habetur diſ.33. c.cõiter (qui canon à Gratiano per errorem Pio Pontifici attribuitur) hoc etiam ſcribunt gl. & Archid.in c.communiter. Alberic.in uerb.uitiatus. Archiep.Flor. 3.tit.25.c.5.Quod uſque adeo uerũ eſt, ut etiam liberati, uel poſt longum tẽpus, nullo modo ad ordines admittẽdi ſint. Tab.in uerb.corpore. Silu. in uerb. corpore. uerſ.octauo. pro quorum ſentẽtia eſt text.in c.clerici.diſt.33. quo loco ille promoueri prohibetur, qui in adoleſcentia paſſus fuerat dæmoniacam uexationem: ſcripſit & Aug.lib.de dogm.eccl. c.72.habetur ead.d.c.maritum.Propterea S.Benedictus clerico cuidã Aquinenſis Eccleſiæ, cuius dæmonium expulerat iuſſit ne umquam ad ſacros ordines ꝓmoueretur: ſed quia multis annis lapſis homo præcepto non paruit, & ad ſacros auſus fuerat aſcendere, idem dæmon ad

obſidendum eum redijt, uſque adeo, ut nõ niſi morte poſtea fuerit liberatus. ſcribit Greg. dialog. lib. 2. in uita S. Benedicti: In qua re hæc uexatio differt ab alijs ſupradictis: nam lunatici, comitiales, furioſi, ſi liberati ſint, eos admitti poſſe iã diximus: at dæmoniacus numquam ſacerdotio dignus eſſe poſſe putatur, aduerſus quem dæmon tãtam poteſtatem à Deo acceperit, ut colligitur ex dictis Archiepiſc. Flor. d. c. 5. in fi. Roſell. in uerb. uitiatus. poſſet tamen liberatus adeo dignus eſſe, quod diſpenſari poſſet. can. apoſt. 78. non ergo omnes, qui hos caſus patiuntur, temere debent iudicari dęmoniaci propter hanc irregularitatem; ſed mature agi oportet ieiunijs, & orationibus, ut reuelet Deus, & ut opportuna remedia doceat.

Sed ſi is, qui iam promotus eſt à dæmone corripiatur, dum uexationes exagitãt actu ſuſceptos ordines, adminiſtrare non põt, propter mentis ab alienationem, argu. S. Thom. 3. q. 82. artic. fin. ad 3. at ſi liberetur, poſtea non prohibetur adminiſtrare, ſed aſcendere non permittitur. d. c. communiter. qui canon excerptus eſt, ut dixi ex Concil. Toletan. XI. cap. decimo tertio. ubi inſcriptio ipſa loquitur de iã ꝓmotis, uidelicet de ſacerdotibus, qui à dęmone uexãtur: Propterea Doctorum contrarietates in hac re ſoleo hoc modo cõciliare: nam qui paſſus eſt dæmoniacam uexationem, & liberatus eſt, nõ põt promoueri: ſed promotus poterit exercere, ſed non aſcendere.

Eſſet autẽ hoc loco opportunum tractare, quibus ſignis dignoſci poſſit, quod dæmoniacus ſit, non autem comitialis; ſed iam fuſius dictum eſt ſupra c. ſuperiore de comitiali. Dignoſcuntur etiam dæmones ex reſponſis, ex litteratura in homine, uel muliere imperita; nocturnis, uel diurnis terriculamentis, ex atteſtatione patientis, ex phyſicorum rationibus; quando membra patiuntur, aut torquentur ſine ullius ægritudinis lege, uel ratione. Sed longe apertius demonſtrantur exorciſmo, ut pleno lib. ſcripſit Sil. de Strigimag. & exorciſm. & in Sũm. in uerb. maleficium. Nam & Lactant. in lib. 2. diuin. Inſtitut. cap. 16. Dæmones (inquit) iuſtos cultores Dei metuunt, quorum uerbis tamquam flagris uerberati, non modo dæmonas ſe eſſe confitentur, ſed etiam nomina ſua edunt. Hæc ille.

Ad hæc etiam opportune eſt tractandum, quib. ſignis dignoſci poſſit, quòd
4 quis à dæmone liberatus ſit: In qua re moneo, ne quis cũ gl. leuiter & ridicule ſentiat, carnium uſum indicare poſſe, an quis à dæmone liberatus ſit, ut abunde diximus proximo anteriore capite: Nam ex Euangelica doctrina cõſtat dæmonem diſcedere iuxta ſignũ per exorciſtã iuſſum: ſcilicet, ut de uno corpore, in aliud tranſeat, & ſimilia, ut Chriſtus iuſſit tranſire in porcos, Mat. c. 8. uerũtamen, quia ſępe numero, aut egreſſi dęmones redeũt, aut ſe egreſſos cõfingunt, ut ueritas habeatur expectandus annus eſt; nã per tam longum tempus certum uidetur Eccleſię hunc dæmone liberatũ eſſe, ſi numquã intra annũ uexatus fuerit, propterea qui anteq̃ uexaretur ꝓmotus erat, & poſt uexationes quieuerit per annũ, poterit ſuſceptos ordines exercere. d. Conc. Tolet. XI. c. 13. & d. c. cõiter. Archid. in c. in litteris. 7. q. 2. Saluo tñ ſemper peritorũ phyſicorum conſilio & arbitrio, quos conſulere debet Epiſcopus, ut ſentit Archid. ibid. Flor. d. c. 5. Alberi. in uerb. uitiatus. Roſel. in uerb. uitiatus. Tabien. in uerb. corpore.

Hæc autem irregularitas ad ſolos ſacros

cros ordines pertinet; nam ad minores facile poterit promoueri ille, qui à dæmone ſit liberatus, probari uidetur in d.ca. clerici.diſ.33.ubi uerba illa, de ſacro myſterio, aperte indicant, extra ſacrum myſterium nullam eſſe prohibitionem, ſi liber à uexationib. factus fuerit, ut ſentiũt ibi Archi. & Lau. qua ratione ſi dæmoniacus uelit ſacram communionem accipere, quia non pertinet ad exercitationem ſacri myſterij, uel ordinis, iſta ſimplex communionis acceptio, ſi in eo uigeat aliquod lumen rationis, negari nõ deberet. S. Thom. 4. ſenten. diſt. 9. quem ad hoc refert Silu. in uerb. Euchariſtia. 3. uerſ. decimum.

Et tametſi hoc capite toto de dæmoniacis tractauerimus, idem tñ eſt, & de
5 Energumenis, qui à dæmoniacis ſolo uocabulo differunt, ut expreſſim conſtat Concil. Elibertano c. 29. his uerbis: Energumenum, qui ab erratico ſpiritu exagitatur, huius nomen neq; ad altare cum oblatione eſſe recitandum, neq; permittendum ut ſua manu in Eccleſia miniſtret, Baptiſmus tamen, & cõio eis non denegatur, eod. Concil. c. 37. De ijs Energumenis frequens eſt memoria in libris Dionyſij Areopagitæ, & Clem. I. Papæ, & pro dæmoniaco Energumenum accipi ſcribit Aug. de dogm. eccleſ. cap. 83.

Maleficiati autem in ſolis genitalibus
6 non mihi uidentur ab ordinibus excludendi: quandoquidem ob eam cauſam caſtiores ſunt, at maleficiati alijs membris excludi debent, ea ratione, qua reliqui corpore uitiati: ſed ſi maleficiati ſint in ſenſibus, quia uel torquentur, uel mẽte abalienantur, pro dæmoniacis habẽdi ſunt, etiam ſi non obſideantur, ſed tantum uexẽtur: & in hoc differt maleficiatus à dæmoniaco, ut colligitur ex Silu. in lib. 2. de ſtrigimag. c. 2. & c. 5. in uerſ. in hominib. uero, & c. ult. uerſ. ſexum, & in Summ. in uerb. maleficium. q. 3. nam quandoque dæmon ipſe eſt homini, uel membro alicui alligatus per maioris dęmonis poteſtatem. S. Thom. quodlib. 2. artic. 13. & tunc dicitur dæmoniacus arreptitius, quia ſubſtantialiter dæmon in ipſo corpore inhabitat. S. Thom. quodlibet 3. artic. 8. quandoque uero non eſt alligatus dæmon, ſed dæmonis uirtute ſunt impediti naturales effectus hominis, puta immittendo infirmitates, hoc enim ipſe dæmon poteſt, ut patet in Iob, & in muliere curua decẽ & octo annos. Luc. cap. 13. & tunc proprie dicitur ad maleficium pertinere. Silu. in uerb. maleficium d. quęſt. 3. & lib. 2. de ſtrigim. c. 2. quod nõ uirtute propria dęmonis fit, ſed Dei ſola permiſſione. Aug. ſuper Ioã. tract. 7. ad cap. 1. Vel clarius dic maleficiatus eſt ille, qui à dęmone aliquo ſenſu uel membro ligatus eſt per cooperationem hominis: actus enim ſolius dæmonis non conſtituit maleficium, ſed unà cũ cultu, uel opere hominis dicitur maleficium. Et ideo Iob, & mulier per fluxũ ſanguinis non habuerunt ex maleficio, ſed à dęmone Dei permiſſu.

Arreptitius autem eſt, quando ſuperabundant uires ſenſitiuę, & ex ſuperiore impreſſione ligatur ratio, & mouetur: nam dęmon habet poteſtatem imprimendi in phantaſiam, cum ſit potentia affixa organo; & in tantum poteſt in eam aliquid imprimere, quod ex impreſſionis abundantia ratio efficitur quaſi ligata (non tamen cogitur ad conſenſum) & tunc homo arripitur à ſpiritu maligno. hęc S. Thom. ſuper Ioann. cap. undecimo. ad illa uerba prophetauit Caiphas.

Ad eandem irregularitatem pertinet, ſi quis Dęmoniacus non ſit, ſed ſe eſſe

ſimulet;nam promoueri non poterit,pe-
rinde ac ſi uere dæmoniacus eſſet; ut iuſ
ſit ſexta Synodus Generalis Cõſtantino
pol.c.60.his uerbis. Eos,qui ſe dæmone
correptos eſſe ſimulant,& morũ impro-
bitate eorum figuram, & habitum ſimu
lare præſeferunt, uiſum eſt omni modo
puniri,& eiuſmodi afflictionibus, & la-
boribus eos ſubijci oportere,quib.ij,qui
à dęmone uere correpti ſunt,ut à dæmo
nis operatione liberentur,uere ſubijcian
tur.Hæc ibi.

De irregularitate proueniente ab ægritudi-ne corporis, & primo

De Lepra.

CAP. XVIII.

1 *Lepra olim excludebat ab ingreſſu Eccleſiæ.*
Leproſus in occulto celebrare poteſt,ſi non impe-diatur uſus liber omnium membrorum.
2 *Leproſus promotus poteſt priuari beneficio,ſi po-pulus ſentiat ſcandalum.*
Epiſcopus leproſus, non deponitur, ſed datur ei coadiutor.
Leproſus myſtice dicitur,qui eſt ſymoniacus.
3 *Scabies multa impedit promouendum.*
4 *Pſora,quæ & ſcabies herculea, impedit promo-uendum.*
Scabies affinis lepræ, & cenſetur Dei maledi-ctio.

NVnc ordo expoſtulat, ut poſt
animi morbos, etiam corpo-
ris ægritudines ſubijciamus,
quarum prima nobis occurrit lepra,quã
uſq; adeo uetus lex deteſtata eſt,ut q illa
1 laborarent,non ſolum ab Eccleſia;ſed &
ab hominum cœtu excluderentur.Leuit.
c.13.14.& 22 Num.c.12. Deuteron.c.
24.Propterea quaſi abhominabilis in
conſpectu hominum ad ordines promo
ueri non debet. S.Thom.4. ſent.diſt.9.
art.4.quod ita intelligo, ut nullo modo
ſit promouendus,nec quidem ut inter le
proſos adminiſtrare poſſit,nec ut ſecre-
to:nã quia claritas, integritas, & digni-
tas perſonæ requiritur ad ſuſceptionem
ordinis ut S.Tho.d.art.4.ſequitur, ut le-
proſus nullo modo ſit admittendus.Ea-
dem ratione ſi iam pmotus à lepra in-
uadatur,eſt remouendus ab adminiſtra-
tione.de cler.ægrot.c.tua nos. Spe.in tit.
de diſpenſ.§.iuxta, uerſi.item percuſſor.
Tanti etenim ſacramenti celebritas non
patitur,ut inter ſanam plebem leproſus
ſacerdos deſeruiat,qui ceſſare ob reuerẽ
tiam debet,Gul. & Hug.diſt.49. c.hinc
etenim. Tabien.in uerb.corpore;quod
etiam tradit S.Tho.3.q.82.art.fin ad 3.
Alberic.in uerb.leproſus, citat Summa
confeſſ.lib.2.tit.de homicid.q.43.

Illud tamen uerum eſt ex ſententia S.
Thom.in allegata.diſt.9.quod etſi lepro
ſis promotis ſit interdictum adminiſtra
re iam ſuſceptũ ordinem loco publico;
tamẽ in occulto,& inter leproſos admit
ti poſſunt,ad adminiſtrationem ordinis
ante lepram ſuſcepti:niſi forſan tã gran-
dis lepra foret, ut uel manus, uel labia
corroſa eſſent,uel liberã ſacramenti con
trectationẽ impediret, quia penitus etiã
in ſecreto adminiſtrare non ſunt permit
tẽdi:quod etiam ſcribit Tabien.in uerb.
corpore.Si quis autem iam aſſecutus ſit
eccleſiam parochialem,& promotus ad
ſacerdotium in lepram inciderit; nõ eſt
quidem parochia priuandus, ſed inter-
dicenda illi omnis adminiſtratio,ſi hæc
duo concurrant, ſcandalum populi, &
2 plebis abominatio; nam p uicarium ab
Epiſcopo conſtituendum ſub congrua
portione Eccleſia accipiet debita obſe.
quia.c.de rectorib. de cler.ægrot. Aut ſi
opportunius uideatur,etiam ab ipſo be-
neficij parochialis titulo, eſt remouẽdus
hic

hic leproſus, & alius eius loco inſtituendus, reſeruata portione fructuum ipſi leproſo ad victum, & neceſſaria vitę, capitul. tua nos. de cleric. ægrot. Roſell. in verb. leproſus: Si vero fructus ad vtriuſque victum non ſufficiant, agendũ erit vt docet Abb. in d. c. tua nos: Sed hæc diuerſum ius habent in Epiſcopo, qui iam promotus lepra percuſſus eſt; nam vnus vel duo coadiutores eligentur à maiore parte capituli, cum conſenſu ipſius Epiſcopi; ipſo autem inuito ſolus Pontifex coadiutorem dabit, ſic capitulo, aut clero poſtulante, cap. 1. de cler. ægrot. lib. 6. Alberic. in verb. Vitiatus: caſus eſt in cap. penul. de cler. ægrot. cum autem leproſus ſanatus fuerit, nil obſtat, quin promoueatur, & promotus exerceat: Nam Simon leproſus à Domino ſanatus Epiſcopus Cenomanenſiũ fuit in Gallia ſub nomine Iuliani, vt referunt Annales.

Leproſus ẽt ſpiritali quodam ſenſu accipitur, qui ſimoniace ꝓmouetur; nã ſimoniacum promouens nõ officium, ſed lepram confert. 1. q. 1. c. cum ordinaretur. Alberic. in verb. leproſus §. fin. quæ lepra incurritur à petente ordines, per ſolam pecunię oblationem. c. maritum, diſt. trigeſ. tertia, ſed de hoc latius dicemus, cum de ſimoniacis agemus.

Ad lepram proxime accedit ſcabies; Nam & teſtamento veteri, qui impetiginẽ, vel iugem ſcabiem patiebatur, ad Sacerdotiũ promoueri non poterat, Leuit. cap. vigeſimo primo: nam, & hodie ſcabioſi non ſine ſuſpitione luxuriæ ſunt, vnde ea cauſa nõ erunt facile admittendi. Specul. in d. tit. de diſpenſ. §. iuxta, verſ. Item in veteri, & c. hinc etenim diſt. quadrageſ. nona: Gregor. in paſtorali lib. 1. capitulo vndecimo.

2 Poteſt ẽt ſcabies eſſe tam grandis, vt etſi ſine ſuſpicione luxuriæ inuaſerit; tamen quia liberum vſum manuum valde impediat, & ſacramenti contrectatio non ſit tuta, non debeat promoueri, nec promotus ad exercendum admitti, ſicut nec leproſi, ex S. Thom. d. diſt. 9. exemplo eſſe poteſt illud ſcabiei genus, quam Pſoram phyſici dicunt, quę alio nomine ſcabies herculea à Suida nominatur; qua ſe laboraſſe ſcribit Greg. Turon. lib. in gloriam confeſſ. c. quadrageſimo quarto; Eſt enim ęgra ſcabies, & non niſi magna diligentia excutitur, eſt quę lepræ affinis & ex atra bile, ſicut & lepra originẽ ducit: vt ſcribit Hieron. Gabuccin. de Comitial. morb. lib. 2. fol. quinquageſimo tertio; quę quandoque tantum pruritũ habet, vt Dei maledictio cenſeatur, Deuteron. cap. vigeſimo octauo. Grammat. deciſ. quinquageſ. ſexta, num. 6.

De morbo Gallico.

CAP. XIX.

1 *Morbus Gallicus ante hoc ſeculũ non auditus;*
Morbus Gallicus ſimillimus lepræ.
Morbi Gallici ſpecies duæ.
2 *Lepra incurabilis, præterquam à ſolo Deo:*
Morbus quilibet incurabilis, & apparens inducit irregularitatem.
Morbum habens contagioſum, non eſt permittendus vbicumque miniſtrare.
Morbum Gallicum habens certo caſu, promoueri permittitur.
3 *Morbus Gallicus magnam inducit debilitationem.*
Vxor non tenetur cohabitare viro morbum habenti contagioſum.
Morbus Gallicus quandoque hominem conſumit:
Marcus Antonius Sabellicus morbo Gallico cõſumptus.
4 *Barba, aut pili ſi cui ceciderint ob venerem, promoueri non debet.*
Barba, & pili quandoq; ſine venere decidunt.
Pili in homine ſunt ornamenti loco.

EX ſcriptorum ſententia nouũ morbi genus eſt, quod Gallicum dicunt, nec ante hoc ſæculum auditum eſſe ijdem atteſtantur;
1 Marc. Anto. Nat. Aſtenſ. de Pulchro lib. 4. ad medium. & fuſius ſcribit, ac demóſtrat Iouius hiſt. lib. 4. qua ratione fit, ut hactenus de eo nemo tractarit, quoad irregularitatis inueſtigationem. Quoniã uero nonnulli ad impedimenta matrimonij, hanc ægritudinem adduxerunt; poſſumus & nos pari ratione ad ordinũ eccleſiaſticorum impedimenta referre: habet enim hic morbus magnam cum lepra ſimilitudinem, ut expreſſim longa quæſtione ſcripſit Bartholomæus Spina, ſacræ Theologiæ profeſſor in opuſculis ſuis, in quæſtione matrimoniali. Sunt autem ex phyſicorum ſentẽtia, duę morbi gallici ſpecies, una horribilis ualde propter ulcera per corpus diffuſa, & ꝓpter extrinſecam deformitatem, adiectis acribus doloribus. Altera eſt, quæ maiorem internum cruciatum habet, cũ articulorum inflatione, membrorum, ac neruorum attractione, decoloratione uultus, & cutis, ſine ullo extrinſecus ulcere: Harum utraque magna ſimilitudine lepræ comparatur. Incurabiles enim ſunt,
2 ſicut & lepra, quam ſolus Deus curare dicitur, 4. Reg. cap. 5. ibi, Numquid Deꝰ ſum ego, ut curem hominẽ à lepra ſua? Ideo hæc morborum genera, quia incurabilia ſunt reddunt hominem irregularem; omnis enim morbus apparens, & incurabilis irregularitatẽ inducit. Specu. in c. ſi forte. de elect. lib. 6. nu. 5. per text. in cap. penul. de cler. ægrot. Eſt enim hic morbus lõge deterior lepra. Nam & per ſolam cohabitationem inficit, ſicut & lepra; & ideo prima huius morbi ſpecies excludit ab ordinibus eccleſiaſticis ſuſcipiendis, ſeu exercendis, ſicut & lepra: q̃a ſcandalo eſt, & horrori, præſertim, quia contagione inficit; quiſque enim ſibi cauere debet, ne cõtagione inficiatur. Ideo permitti non debent paſſim adminiſtrare. argum. Abb. in cap. 2. de coniug. lepros. præſertim, quia turpitudinem fœdæ libidinis, unde morbus cauſatur, pręſefert in conſpectu hominum; & hoc multo magis uerum erit, quando articuli, & nerui ita contrahuntur, ut libere ſacramenta tractari non poſſint: ſicut de lepra diximus capite antecedenti, & tradidit ſacerdotale tit. de miniſt. ſacramẽ. Euchariſt.

Alterũ genus quod ulceribus caret; poteſt (ſed perquam raro) inuadere ſine uitio, aut turpi libidine; unde ſi liberũ habeat omnium membrorum uſum, ſicut nil impedit, quin promoueatur, ita ut promotus exercere poterit, quia ſoli illi interni cruciatus, nil obſunt adminiſtrationi ordinis ſacri, quaſi occultus defectus ſit, uel ægritudo: Sed ſi propria libidine in hunc morbum inciderit, poterit de eo idem conſilium ab Epiſcopo ſumi, quod ſumendum eſt de fornicatoribus, & concubinarijs, ut ſuis locis dicendum erit. Nam ſi publice notus ſit hic ipſius morbus, nõ eſt admittendus, quaſi publicus fornicator, & publicus concubinarius. text. in capit. ſacerdotes. diſt. 50. in his uerbis, ſacerdotes ſi in fornicationis ceciderint laqueum & criminis manifeſtus, ſiue oſtenſus ſit actus, ſacerdotij honorem habere non poſſunt, ſecundum canonicæ inſtitutionis auctoritatem. Et ideo quia quandoque claudicatio inde prouenit, uel uocis ingens debilitatio ex interna corroſione uuæ, faucium, uel narium, uel quid ſimile, unde uulgus ſcandalum patitur, abſtinere ab adminiſtratione debet, & multo magis non debet promoueri quantumuis pœni-

pœniteat; quia iſtę debilitationes corporales per ſolam pœnitentiam, non ſanan-
3 tur; quod autem magnam debilitationē inducat hic morbus, probat Gramm. deciſ. 56. num. 6.

Præterea ferunt hunc morbum, quaſi contagione libros, ueſtes, ac uaſa contactu inficere; unde repellendus ex commercio hominum, qui illo laborat; nā ſicut mulier reddere debitum non tenetur, ob contagionis periculum, interueniente medicorum conſilio, & ob eandē cauſam non tenetur cohabitare uiro. S. Thom. 4. ſentent. diſtin. 36. artic. 1. Tab. in uerb. matrimonium. 3. num. 6. ad fin. Archiepiſcop. Florent. 3. titul. 1. cap. 21. uerſ. quartus caſus eſt in leproſo; certe eadem ratione ſi idem periculum infectionis ex contagione immineat, admitti non debet, quæ omnia ad Epiſcopi, & phyſicorum arbitrium referenda ſunt. Contingit enim aliquando hunc morbum tam grauiter homines graſſari, ut eos interimat; cuiuſmodi fertur de Marco Antonio Sabellico, qui cum nimium uaga uenere uteretur, hoc correptus morbo interijt. Iouius Eulogio 38.

Ad hoc impedimenti genus ſpectare poteſt, ſi cui ob uenerem, atque laſciuiā
4 barba, aut capilli exciderint, nam ob ſcādalum, quod ex illa euidenti turpitudine, quaſi publico teſtimonio naſcitur, promoueri non debet, nec promotus ad ordines adminiſtrandos eſt permittendus, 50. diſtin. c. ſacerdotes. eſt prætereа ridicula deformitas: unde ſicut cæteræ deformitates, præſertim ex turpi cauſa, ſolent inducere irregularitatem, ita & iſta. Abb. in cap. 2. de cler. ægrot. Sed & quaſi publicus, & manifeſtus criminoſus uidetur, & ideo infamis, & ab ordinibus repellendus, ut reliqui infames: Contingit tamen aliquādo ut ſalſus humor tam ardenter ad cutem hominis accedat, ut ſine ulla libidine, aut uenere pili ſponte corruant, quod phyſicorū arbitrio reſidet; ſed & hunc quoque ab altari repellendum dicam, non criminis ratione, ſed ob deformitatem, quæ plebi riſum mouere ſolet, cum magna ſacerdotij, & ſacramenti contumelia. Pili etenim à natura ideo inſtituti ſunt, ut corpori ſint propria quædam, & peculiaris munitio; nam per lineamēti circumſcriptionem, decorem præbent, & utilitatem ſimul quoque exhibent, ut diſſerit Baſil. in Exemero homil. 11. & Aug. de ciuit. Dei, lib. 22. cap. 24. Pilos enim Deus tanti fecit, ut eos ſimul cum prudentia iubeat adeſſe hominibus, ut ſcribit Clemens Alexādrinus in pædag. lib. 3. capit. 3. cum inuehitur in eos, qui ob mollitiem pilos barbæ ſibi penitus abradāt. Hic uero qui ex ſalſi humoris ægritudine pilos amiſit, ſtatim atque liberatus extiterit, & rurſum ſuccreuerint, nil prohibet, quominus promoueri poſſit, & ſuſceptos ordines adminiſtrare; uel etiam ſi non ſuccreuerint, ſi tamē hominis ſanctitas omnem riſus cauſam excludat: tunc enim nihil prohibet, uel ꝓmoueri eum, uel adminiſtrare iam promotum, ut contigit S. Gallo Epiſcopo, de quo Grego. Turon. in uitis Patrum, in ipſius Galli uita.

De Phtiſis, & Peſtilentię contagione.

CAP. XX.

1 *Morbus quilibet incurabilis, apparens inducit irregularitatem.*
Phtyſis altitu ſolo inficit libros, ac veſtes.
2 *Peſtis contagioſa duplex, corporalis, & ſpiritualis.*
3 *Epiſcopus, uel parochus non tenetur exponere*

vitam ſuam, pro uita corporali plebis ſuæ.
Peſtis tempore parochus, an teneatur curare cum periculo corporis ſui.
Saluianus Epiſcopus neglecta peſte ſuos ſubditos uiſitabat.
4 *Mortuum tangens olim promoueri non poterat.*
Suſpicio ſola peſtis impedit promouendum.
5 *Peſtilentiam non ſentiunt ſenes ex Plinio.*
Pelagius Papa II. peſte mortuus.
Ioannes Andrea peſtilentia ſenex defunctus.
Camillus dictator octogenarius peſte mortuus eſt.
6 *Peſtilentia quibus locis communius inualeat.*
Peſtilentia quandoque durat trimeſtre, uidelicet, hieme..

QVemadmodum prędictorum
morborum cõtagio impedit,
ne quis promoueri poſſit, ita
& phtiſis: præſertim ea quæ, & cognitu
eſt difficilis, & curatu impoſſibilis; om-
1 nis etenim morbus, qui incurabilis eſſe
apparet, hominem reddit irregularem,
c. penult. de cler. ægrot. Specul. in c. ſi for
te. nu. 5. de elec. lib. 6. quod præcipue ue
rum, ubi contagione alij infici poſſunt,
phyſicis enim uidetur ueſtes, libros, ac
reliqua uaſa phtiſi īfici poſſe ſolo halitu;
unde ne is morbus in alios ſerpat, non
ſolũ ab ordinib. ſed & à communione
plebis arceri debet, ſicut de contagione
leproſorũ ſupra diximus: omnis enim
contagio, per quam fœdari poteſt Ec-
cleſia, hominem excludit cõmunione.
c. pro dilectione. de conſec. diſt. 2. Arbi-
trabitur igitur Epiſcopus, ex phyſicorũ
atteſtationibus, quantum periculum ſit
contagionis, aut quãtus ſit hominis hali
tus, aut fœtor, uel etiam tuſſis, quæ nõ
reddat tutam ſacramenti ſuſceptionẽ.
1 Peſtis quoq; miſerrima contagio, ea
duplex eſt, altera ſpiritualis, utputa hęre
2 ſis, & oĩs ſuperſtitioſa doctrina, ex Cõci.
Anciran. c. 23. & diſtin. 27. q. 5. c. Epiſco
pi. in princ. de qua ſuo loco dicemus.
Altera eſt, quæ corpora inficit, quam
peſtilentiam uocant, de qua elegantem
edidit tractatum Franciſc. Ripa Papien
ſis: Hanc igitur qui patiuntur, i. qui cor-
pore languent, promouendi non ſunt, ſi
cut nec reliqui ægroti. Eſt enim hic mor
bus humana arte incurabilis, ideo red-
dit irregulares. Spec. d. c. ſi forte. num. 5.
lib. 6. tum etiam, quia maxime cõtagio-
ſus, facile enim ſerpit in plebem. Vnde
hac ratione etiam admitti non debent
ad ordines, ſicut de leproſis ſupra dixi-
mus. Nam ita euitandi ſunt iſti, ut nec
parochus, uel Epiſcopus teneantur illis
3 aſſiſtere in obſequio prędtando: quãdo-
quidem uitam propriã, pro uita corpo-
rali plebis ſuæ nemo exponere tenetur,
peſtis tempore. Tabien. in uerb. Epiſco-
pus. nu. 5. ex ſententia. S. Tho. in Opuſc.
de perfect. uit. ſpir. c. 14. ſed pro uita ſpi
rituali, etiam tempore peſtis, parochus
uitam propriam debet exponere peri-
culo, utputa pro baptizãdis pueris, quo-
rum animæ ſalus propriæ uitæ antepo-
ni debet: idẽ ſi immineat ęgroti deſpe-
ratio, ſi à parocho negligatur: Idem ſi
immineat periculum, ne ægrotus ab hę
reticis ſeducatur, uel caſtitas uioletur:
Iſtis enim caſib. peſtis excuſatio nõ ſuffi
cit, ut officium paſtoris deſeratur. Ta-
bien. ibid. & pro his. S. Tho. 2. 2. q. 26.
art. 5. Et ideo ſanctus Saluius Albingen-
ſis Epiſcopus inualeſcente inguinario
morbo contagionẽ non metuit, ut ęgro-
tantium ſaluti cõſuleret, ſed aſſidue ſin-
gulis miniſtrabat; nec ĩde ſtatuit unquã
ſecedere, tametſi ille populus ad pauciſ
ſimos iam adductus eſſet nimia illa cõ-
tagionis lue, ut narrat ſe uidiſſe Gregor.
Turon. hiſt. lib. 7. c. 1.

Quo igitur ad impedimentum, ne
quis promoueri poſſit, non ſolum ſuf-
ficit uera peſtilentiæ lues: uerum etiam

omnis

omnis de peſtilentia ſuſpicio;nam plurimi bene valere videntur, qui ob contactum eius, qui peſtilentia eſt infectus, vel veſtium eius facile poſtea moriuntur.Euagr.hiſt.lib.4.cap. 28. & ignorantes peſtilentiam diſſeminant, vnde ſicut olim qui mortuum tetigiſſet, ſanctificatis veſci non poterat, Leuit. c. 22. ita ob ingens periculum in communione plebis, iſti admittendi non ſunt; & conſequenter nec ad vllum ordinem minorē, donec ea purgetur ſuſpicio. Nam qui ab infecta regione proficiſcuntur, aut in ea domo verſati vbi inualuit hæc ægritudo, aut res, vel veſtes inde habuerit, vbi de infectione periculum fuit, ita arceantur ab hominum cohabitatione, vt omnino deſpiciantur, ac negligantur, etiam vſque ad mortem: quòd ſi per vim inter alios habitare velint, etiam armis arceri poſſe iure probatur, vt ſcribit Rip. in d. tractat. de peſte; facile etenim ij ſuſpecti homicidij rei fieri poſſunt, ſi incauti peſtilentiam populis intulerint; iure igitur merito non ordinabuntur, nec ordinati exercere permittentur.

Et tameſi ſenes peſtilentia ſoleant immunes eſſe, quia eam non ſentiunt, vt
5 ſcribit Plin. lib. 7. c. 50. tamen ſi hoc verum eſt, vt ipſi non ſentiant, poterunt alios contactu inficere ex veſtibus, atque alijs rebus infectis; quamquam in hac re Plinio minime credo; quandoquidem Pelagius II. Papa ſenex ipſa hac lue interijt circa annos dñi 590. Nam dum pro peſte litanias iudixiſſet in ipſa proceſsione correptus interijt cū ſeptuaginta alijs vt ſcribit Io. Belethus c. 122. & Ration. diuin. tit. de Rogation. Sed & Ioannes Andreæ, cum ad ſeptuageſsimum annum vixiſſet, peſte mortuus eſt anno domini milleſimo trecenteſs. quadrageſs. octauo, vt ſcribit Abbas Trithemius in catalogo ſcriptorum. Quin ēt Camillus dictator peſte mortuus eſt iam octuagenarius, Liu. dec. 1. lib. 7. Quod genus irregularitatis omni loco cōe eſt, ſed cōmunius in meridianis, & occidentalibus regionibus, quæ plurimum hac lue vexātur; obſeruatum. n. eſt à meridianis partibus ad occaſum ſolis peſtilentiam ſemper ire, vt refert Plin. d. c. 50. In oriente rarius inualet; quinimmo alicubi nunquā fuit, videlicet Locris; & Crotonæ ſcribit Plin. lib. 2. c. nonageſimo ſexto.

Prudens igitur Epiſc. ſemper vtetur phyſicorum conſilio, vt dignoſcatur nō ſolum ipſa inualens lues, ſed etiā qui de ea ſint ſuſpecti: expectabitq; tantum tēporis, quantum ſufficere videbitur ad ſuſpitionem purgandam, quadraginta ſcilicet dies; vel etiam trimeſtre; nam inuadere ſolet hic morbus quandoq; ad ternos menſes, pſertim hyeme. Plin. d. c. 50.

De Podagra.

CAP. XXI.

1 Podagra reddit hominem inhabilem ad Eccleſiaſtica miniſteria.
Podagra vehemens reddit irregularem.
2 Podagram habens alia ſacerdotalia exercebit vt prædicare, confeſsiones audire.
3 Podagra, & chiragra non ſemper ſunt ſigna intemperantiæ, eſt enim quoque hæreditarius morbus.
Iulianus Martyr Alexandrinus, cum podagra ad martyrium delatus.
Mauritius Epiſcopus podagra laborauit.

POdagra, & chiragra, canonicū præbent impedimētū, ne quis promoueri poſsit; nam tam grauis morbus eſt, vt ad omne Eccleſiaſticum miniſterium reddat inhabilem; merito efficit irregularē, quia incurabilis eſt, & apparens c. penul. de cler. ægro. Specu.

Specu.in c.ſi forte,num.5. de elec.lib.6. curari non poſſe: nemo eſt qui dubitet, quod & poetico carmine ꝓbatur.Ouid. 2.de Pont.

Tollere nodoſam neſcit medicina podagram.

Tam igitur podagra, quàm chiragra ſub eodem impedimento ſunt; nam ob claudicationem, ob quam altari cõmode ſtans deſeruire quis non poteſt, nec promouebitur,nec promotus exercebit; uelut claudus,de quo diximus 1. libro. Abb.in cap.2.de cler.ægrot.text.cum gl. in cap.ſi quis infirmitate.diſtin.55.Chiragra uero,ſi manus uſum uel impediat, uel deformem efficiat, indeque ſcandalum timeri poſſit, aut ſacramenti adminiſtratio ĩcommoda uel aliud periculũ, oberit ne promoueri poſſit, nec promotus exercere, cap.1.de corp.uitiat.& ibi Innoc.Specul.in d.c.ſi forte.num.5.quæ omnia reſidebunt arbitrio Epiſcopi, ut docet Abb.in d.c.1.qui iam promotum non excludet ab omnium ordinum adminiſtratione, ſed eorum tantum, quæ impediente chiragra, uel podagra exerceri non poſſunt, argum.S.Thom.3.q. 82.art.ſi.

Iccirco ſi ſacra myſteria peragere nõ poterit, confeſſiones audiet, prædicabit uerbum Dei.Abb.in d.c.2.de cle.ægrot. de quo etiam diximus ſupra,quando de mutilatis ſcripſimus lib.1.Nõ enim hic morbus ſemper ſignum eſt intemperantiæ, quandoquidem is ſæpe natura nos inuadit,ex paterno ſanguine,& ideo quodãmodo hæreditarius morbus dicitur, quo laborauit S.Iulianus martyr Alexãdrinus,qui cum hoc morbo impediente ad martyrium pedibus ſuis non ualeret accedere,delatus eſt ſella ad iudicem,& camelo impoſitus flagris uſque ad necẽ laniatus eſt.Niceph.lib.5.cap.30.dies feſtus celebratur Alexandriæ decimo tertio cal.Martij: laborauit quoque eadem ſanctiſſimus Mauritius Caturceſiũ Epiſcopus:de quo Greg.Turon.hiſt.lib.5.c. quadrageſimo ſecũdo: ſed & alijs q̃ plurimis martyribus in perſecutione Vandalica podagram infeſtam fuiſſe ſcribit Victor Epiſcopus Vitenſis, de perſecut. Vandal.ſub Hunnerico lib.2.laborauit, & Gregor.Nazianzenus,ut idem ſcribit in Monodia.

De Febricitantibus.

CAP. XXII.

1 *Morbus quilibet impedit liberum uſum corporis, impedit quoque ne quis promoueatur.*

Febris motum habet contra naturam.

2 *Febris quandoque tam eſt familiaris, ut nihil obſit.*

Febris quartana non dat locum ædilicio edicto.

Quintus Fabius quartana multis annis laborauit.

3 *Febris quartana non impedit promouendum.*

Febre quartana laborantes, comitiales eſſe nõ poſſunt.

Febricula in iure non conſiderantur.

Caius Mæcenas perpetuam habuit febrem.

Antipater Sidonius quotannis natali die febre corripiebatur.

4 *Febris quartana pubertate deponitur.*

SI Febris ita hominem uexet, ut libera ſenſuum officia nõ ſint,canonicum eſt impedimentum, ne quis promoueri poſſit:omnis enim ęgritudo quæ liberũ eſſe corpus non permittit, impedit promouendum.c.Archidiaconum.diſt.85. in princ.nam ſi tantus ſit febris æſtus,ut mentis alienationem inducat,nõ ſolum non promouebitur, ſed nec promotus exercebit,de mente S.Thom.3.q.82.art. fin. eſſet enim grande periculum ſacris

ſeſe

ſeſe ingerere miniſterijs, in ea febrium agitatione, quæ motum contra naturam habere dicitur. l. quæſitum. ff. de re iudic. quod uerum eſt in febre continua; at in febribus intercalaribus, quæ ſua habent quietis interualla, nullum uidetur impedimentum obſtare, ne quis promoueri poſſit, ſi liberum corporis uſum permittant, præſertim ea hora, ac die qua uacat febris.

Promoti uero non aliter ſeſe exponere debent periculo in altaris miniſterio, niſi ſecum coadiutorem habeant, qui ſi inualuerit febris poſſit ſuccurrere, & miniſteria ſi opus fuerit, perficere. argum. 7. q. 1. c. nihil. & c. illud. Aliquando uero
2 febris tam leuis eſt, & familiaris, ut nihil propemodum moleſta uideatur. Quartana etenim quandoque ita inueteraſcit, ut ſperni poſſit, & redhibitoriam actionem ex ędilitio edicto non inducit, ex ſententia Vlpiani in l. 1. §. proinde. ff. de ędil. edict. Nam ipſa reum conuentum non excuſat, ſi in ius uocatus tempore opportuno non comparuerit, ut Iulianus Iuriſconſultus ſcribit in l. quęſitum. ff. de re iudic. ſupra citata: nullum enim negotijs agēdis impedimentum adfert, ut ibi Iulianus putat; Quintus enim Fabius multos annos hac febre familiariter correptus eſt, nec umquam re bellica abſtinuit, imo aduerſus Allobroges pugnans, uſque adeo furens exarſit, ut illa liberatus incolumis poſtea perpetuo extiterit, ſcribit Plin. lib. 7. c. 50. Ille igitur
3 qui inueterata quartana detinetur, nec promoueri prohibebitur, nec promotus adminiſtrare; ea pręſertim ratione, quòd quartana comitiali morbo finem imponit, ex Hippocratis ſententia, ut refert Gabucci. in lib. de Comitiali morb. 2. folio 51. quinimmo ea laborantes hoc morbo corripi nequaquam poſſunt, auctore eodem Hippocrate, ut refert idē Gabuccin. in fol. 52.

Sũt pręterea quędam leuiores febres, quę obeſſe non poſſunt ordini ſuſcipiendo, uel ſuſcepto, quoniam huiuſmodi febriculę in iure non conſiderantur, ut Vlpianus ſcribit in dicta l. 1. & in l. ob quę. ff. de ædil. edic. Cuiuſmodi ea febris fuit, quę perpetua extitit in Caio Mœcenate, ut ſcribit Plin. eod. libro 7. capit. quinquageſimo primo. Sicut etiam febricula dici poterat, qua Antipater Sidonius Poeta omnibus annis, uno die tantum Natali corripiebatur, quo etiam die conſumptus eſt longa ſenecta. Plin. eod. cap. 51.

Erit quoq; in puero leuis febris quar-
4 tana ſi proximus pubertati ſit; nam inueteraſcere non poterit, quia quartana febris pubertate deponitur. Plin. eod. lib. 7. cap. 50. ſicut & poſt ſexageſimum annum neminem ſolet arripere: ob corporis frigiditatem, ſicut nec hyeme, nec bruma, aut hybernis menſibus ſolet umquam incipere, ut uidetur eidē: ſed in ijs omnibus Epiſcopus conſulto aget adhibitis phyſicis, ut deliberare poſſit an expediat ordines his conferre, an negare.

De dolore Capitis

CAP. XXIII.

1 *Dolor capitis quandoque impedit ordinis executionem.*

Ioannes Chryſoſtomus, magno capitis dolore laborabat.

2 *Dolore capitis, adeo laborauit Epiſcopus Ariminen. ut illi coadiutor datus fuerit à Gregorio.*

Qui

QVi dolore capitis tam grauiter anguntur, vt liberum naturæ vſum non habeant, comparantur ægrotantibus reliquo corpore; nã his quoque coadiutor dari debet, c. qualiter 7. q. 1. propterea in tã graui capitis moleſtia, ſicut deponi promotus poteſt,
1 ita nec facile promoueri debet: verum tamen hoc per quam raro cõtingit; propterea non omnis capitis dolor à Sacerdotio excludit; nam Ioannes Chryſoſtomus grauiter perpetuo laborauit, vt ille ſcribit lib. de prouid. 1. in princ. & Caſſiod. in hiſt. tripart. lib. 10. cap. 3. quinimmo tantus fuit in eo hic dolor, vt interierit; quod Theodoretus ſcriptũ reliquit: Caſsiod. eod. lib. cap. decimo octauo; arbitrabitur igitur Epiſcopus quanta ſit iſtius doloris moleſtia, vt deliberet an excludat an admittat eum qui illo laborat, cuiuſmodi fecit Gregor. in Regiſt. c. trecenteſ. trigeſ. octauo: qui Ariminenſi Epiſcopo coadiutorem dedit, ob hanc vnam cauſam doloris capitis. Sed, & Epiſcopo Primæ Iuſtinianæ ob hanc eandẽ cauſam doloris capitis, coadiutorem dedit: noluit tamen iudicare deponẽdum, vt ſcribit idem Gregor. ad Anatholium Conſtantinopolitanum ſubdiaconum, vt refert Ioannes Diaconus in vita eiuſdem Gregorij lib. 4. cap. 39.

De Paralyſi.

CAP. XXIIII.

1 *Paralyſis alia ſpiritualis, altera corporalis:*
Paralytici ſpirituales ſunt irregulares.
Paralytici corporales ſunt irregulares.
Felix Abdiritanus Epiſcopus ſanctiſsimus, per nicioſiſsima paralyſi diu percuſsus:
2 *Apopletici ſunt irregulares.*
Conſtantinus Imperator Apoplefia mortuus:
Stephanus Papa II. Apoplefia mortuus.
Leo IIII. Imperator ob gẽmas frigidiores incidit in Apopleſiam.
Paulus Secũdus Papa nimium delectatus gẽmis frigidioribus in Apopleſiam incidit.
Eugenius Carthagin. Epiſcopus ſanctiſs. ab Apopleſia ſanatus eſt.
3 *Irregularitatis cauſa ceſſante, ceſſat irregularitas.*
Tremor manuum, vel pedum, an inducat irregularitatem.

PAralyſim duplicem accipere debemus, ſpiritalem ſcilicet, & corporalem; Paralytici .n. ſpiritales ſunt ij, quibus ob nexus culparum animæ virtutes diſſoluuntur, vt Beda ſcribit ſuper Luc. c. 5. vt refert S. Tho. in Caten. aurea eod. loco: ſed & id probat Auguſt lib. de quæſt. Euangel. qui Paralyticam dicit animam ita diſſolutã, vt bonis careat operibus: & hoc Paralyticorum genus irregulare eſt, ſicut criminoſi de quibus vltimo libro agemus: Alterum Paralyticorum genus eſt, quorum membra corporea ita diſſoluũtur, vt illorum vſu careant; & ij ſine dubio vere irregulares ſunt, ſiue diſſolutę ſint manus, ſiue pedes, ſiue lingua, ſiue alia quælibet corporis pars, de mẽte S. Tho: 3. par. q. octuageſima ſecunda, artic. fin. Tabien. in Verb. corpore, nec enim promoueri poteſt, nec promotus exercere c. fin. de cleric. ægrot. vbi omnes doct. expreſsim dixit Specul. in cap. ſi forte nu. quinto de Elect. lib. ſexto. At hic, qui iam pmotus inciderit in paralyſim, nõ eſt ob id deponendus, ſed dandus coadiutor ſeruato illi honore: Nam Sanctus Felix Abdiritanus Epiſcopus paralyſi percuſſus, nec ſentiens, nec loquens in Epiſcopatu perſeuerauit, & cum alijs nongentis Epiſcopis, & presbyteris cum in exilium mitteretur, humeris Epiſcoporum eſt delatus reuerenter, vt ſe adiuuaſſe ſcribit Victor Vitenſis Epiſcopus de perſecut. Vandal. lib. 2.

Ad

Ad eiuſdem morbi ſimilitudinē pertinet Apopleſia, qua membra ita corripiuntur, ut uel inutilia reddantur, uel mors ſubſequatur;nimia etenim cogitatione,aut ſomnolentia,uel crapula inuadit apoplepſia; nam Conſtantius Imperator hac correptus fuiſſe fertur. & tandem interijſſe. Caſſiod. hiſt. tripar. lib. 5. c. 50. Platin. in Felice. II. Stephanus quoque II. Pōtifex ſomno ſurgens,hoc morbo correptus eſt;& tandem mortuus Platin. in Stephan. II.

Quandoque hic morbus cauſatur à frigiditate nimia, præſertim ſi gemmæ ſint frigidæ naturæ,ut de Leone IIII. oriētis Imperatore narratur,quod ob huiuſmodi gemmas, quas capiti imponebat apopleticus interierit. Idem quoque de Paulo II. Pontifice Max. ſcribit Platin in Hadr. I. Hi igitur apopletici ſuperuiuentes,nec ꝓmouebuntur,nec promoti adminiſtrabūt,ſicut nec paralitici; una enī eſt in utriſque impedimenti ratio. Verum ſi quis poſtea conualuerit (quòd ſæpe fit)quaſi ceſſante impedimenti cauſa, ceſſare debebit hæc irregularitas arg. c. Neophytus.& c. ſtatuimus.diſ. 61. quod contigit ſancto Eugenio Carthaginenſi Epiſcopo,qui cum nimio fletu ſuper nudam humum dormiens in apopleticam paralyſim incidiſſet,ab ea tamen poſtea liberatus eſt,ut ſcribit idem Victor ibid. lib. 3. unde abſurdum fuiſſet eum ſanatū haberi pro irregulari.In omni etenim corporali impedimento ſi quis repulſus ſit,illo poſtea ſublato admitti poteſt;apte tradit Bern. in c. cum inter canonicos. & ibi Io. Andr. de elect.& eſt alia apoſtil. Io. And. in c. ſuper eo,ī gl. magna.de elec. plene gl. in uerb. ceſſante in c. poſt tranſlationem.de renunc.

Prædictis morbis etiam ille eſt confinis,qui caput,aut pedes, aut manus, ita leniter inuadit ut ſolum tremorem perpetuum inducat, non autem diſſolutionem; nam quia inde ſcandalum populo affertur,& periculum eſt in ſacramenti adminiſtratione(ſi quando manus tremulæ ſunt)merito ab ordinib. ſuſcipiendis,& ſuſceptis ad miniſtrandis excludi debet, quiſquis mēbra tremula habeat; expreſſim dixit Specu. in c. ſi forte. nu. 5. de elect. lib. 6.

De Abſtemijs, & alijs, qui uino non utuntur.

CAP. XXV.

1 Sacrificium non dicitur perfici plene,ſi ſolus panis in miſſa offeratur.
Aqua modica eſt uino miſcenda in miſſa.
2 Abſtemius promotus ad ſacerdotium, omnia ſacerdotalia faciet præter miſſam.
Vino abſtinere qui uouit, uel cui ex pœnitentia onus hoc impoſitum eſt, non prohibetur promoueri
3 Abſtemius reijcitur à ſacerdotio, quia imminet periculum nauſea in ſumendo calice.
Irregularitas quādoque minor ex uitio, quam ex uirtute.
4 Papa an diſpenſare poſſit, ut quis conſecret in ſola aqua,uel omnino etiam ſine calice.
Aquarij heretici.
Hydroparaſtæ,heretici.
Papa non poteſt mutare integritatem ſacramētorum.
Abſtemius poteſt paulatim aſſueſcere uino.
Vino calicis uel omnino niſi paulum aqua miſceri poteſt.

Contingit aliquando, ut uel leuis morbus obſit, ne quis ſacerdos fieri, uel ſacerdotio fungi poſſit in ſacrificio altaris,cuiuſmodi exemplum adferre poſſumus in eo, cui uini potio medicorum conſilio inhibetur:erit enim imperfectum ſacrificiū, ſi ſolus panis in miſſa offeratur S. Tho. in 3. q. 64. Quin etiam immane ſacrilegium

gium eſt,ſolo in pane conſecrare. Silu.in uerb.Euchariſtia.1.nu.5.nõ enim omitti poteſt calicis,& uini conſecratio,ex decreto Alexandri I. Papæ in Epiſtola ad omnes orthodoxos. & ex Gelaſio Papa, de conſecra.diſt.2.cap.comperimus:unde ne hic cui inhibita eſt uini potio, ſe exponat periculo uomitus,uel ægritudinis,abſtinere à ſacrificio debet, quandoquidem tam modicum uinum aqua dilui non poteſt, niſi lõge pauciſſima.cap. perniciofius.cũm gl.de celeb.miſſ.Eadẽ quoque ratione non debet ab Epiſcopo ad ſacerdotium promoueri, ne ſit inanis ſacerdotij collatio: qua in re peritorum conſilio uidendum eſt, num parua quantitas uini periculum adferre poſſit, quo imminente periculo excludi ab ordinibus debet, ſentit Tabien. in uerb. uinum.

2 Promotus tamen reliqua oĩa ſacerdotalia munera adminiſtrabit, ut cõfeſſiones audire,pdicare,& ſimilia ex ijs, quæ tradit Abb.in c.2.de cleric.ęgror.

Ille uero,cui uel confeſſor ob pœnitẽtiam uinum inhibuit, uel ipſe ſponte uino abſtinere deuouit,non prohibetur ꝓmoueri,nec promotus adminiſtrare, tũ quod nec confeſſor, nec ipſe uoto ſuo alterare putatur uelle formam,& materiã ueri ſacrificij; tum quod ſumptio calicis non eſt ſumptio uini;cum tranſubſtãtiatio facta fuerit.

Abſtemius autem,quia ipſa natura uinum abhorret, maiori ratione ad ſacerdotium admitti non debet.glo. in c.ipſi Apoſtoli.2.q.7.quam approbat Archiepiſc.Flor.in 3.tit.29.c.5. Alber.in uerb.

3 ordinandus.uerſ.18.Eſt autem maximũ periculum, ſi abſtemius calicem conſecret, quem forſan natura aſſumere non poterit,aut aſſumptum euomet: ppea nõ eſt illi ſacerdotium conferendum,quod integrum ſacrificiũ perficere non poſſit. Tabien.in d.uerb.uinum.unde illud notatu dignum hic colligitur, plus irregularitatis quandoq; in uirtute eſſe, quam in uitio;ſicut in habente duas uxores ſucceſſiue uirgines, uel unicam uiduam eſt irregularitas, non autem ſi plures concubinas. cap.quia circa.ubi glo.de bigam. & diſtin.34. cap.fraternitatis.in glo. Ita hic abſtemius irregularior eſt ipſo uini potatore.

4 Nec fuerit importunũ, ſi quæramus an Papa diſpenſare poſſit,ut iſti, qui uinum non bibunt,ſola aqua, aut omnino etiã ſine ea cõſecrare poſſint;ſed quia de hac re olim coram Alex.VI. diſceptatũ eſt,nõ uidetur ulterius dubitãdũ; qñqui dem eo tẽpore ſuper diſpenſatione concedenda nihil eſt deliberatum:refert Ta-

5 bien.in uerb.Euchariſtia.1.num.19.qui palam negat Papã ſuper aqua ſola diſpẽſare poſſe.Quin ſi poſſet non deberet, ne uideatur approbari hæreſis eorũ qui dicti ſunt Aquarij, qui ſolã aquam in calice offerebant.S.Aug. de hæreſ. c.64. qui etiam appellabantur hydroparaſtæ,quos damnauit ſexta ſynod.c.32. Quòd uero etiam ſine ea, & toto calice per Papã diſpenſatio concedi poſſit,putauerat olim Piſanel. & Angelic.ſed Tabien. dubitauit.at Silu.aperte negat Papã hoc poſſe: quia Papa immutare non poteſt integritatem ſacramẽtorum.S.Tho.3.q.64. ex Theologorum communi ſententia : de qua ille atteſtatur in uerb. Euchariſtia 1. q.5. hoc unũ tñ in abſtemio ſperandum eſt,quòd lõgo uſu poterit aſſueſcere potioni uini, maxime in tam parua quantitate,ꝙ multis contigiſſe apertiſſimũ eſt: An autẽ poſſit aliquis liquor immiſceri uino calicis, ut abſtemius ebibere poſſit,uel ut æger non patiatur ex ui uini,dicemus proximo capite ſeq.

De

De vomitu.

CAP. XXVI.

1 *Vomitus impedit promouendum, & promotum.*
Vgo à ſancto Victore quicquid ſumebat ſtatim euomebat; & obiter de ſancta eius morte;
2 *Vomenti Euchariſtiam nulla ſuffragatur excuſatio, nec quidem infirmitatis.*
Vomitus prouocatus conſilio medicorum, non eſt culpabilis.
3 *Vomitus cauſatus à cibis ſumptis ſtatim poſt ſumptam Euchariſtiam, inducit peccatum.*
4 *Vino calicis nil cõmiſcendum ad cohibendum uomitum.*
5 *Vino calicis aliud immiſceri nec Papa diſpenſat, nec eſt poſſibile.*

PRoximo ſuperiori capiti aptiſſime congruit, ſi quis ob humidam frigiditatem, aliamve ob cauſam ſtomachi lãguoré patiatur: nam miſſam celebrare tuto nõ
1 poteſt, ſi periculum ſit uomitus: Si enim ſacroſancta communio, quæ uel dæmoniacis, uel amentib. conceditur, uomentibus negatur, quanto magis ſacerdotij adminiſtratio neganda eſt uomitum patienti? Cum & ipſa ſacerdotij collatio per ſacræ communionis ſumptionẽ fiat; cõtigit autem hoc perquam ſæpe ob ſtomachi lãguorem, ſicut Annales referunt de Hugone à ſancto Victore uiro æque doctiſſimo, atque ſanctiſſimo, qui Eugenio Tertio Pontifice floruit, quòd tantus fuerit eius ſtomachi lãguor, ut quicquid ſumeret, ſtatim euomeret; Ideoque cum ardenter Euchariſtiam poſtulaſſet, à fratribus de uomitu dubitantib. deluſus eſt, allata enim fuit hoſtia ſimplex non conſecrata, quam ille diuina inſpiratione cognoſcens, omnino reſpuit, tantumque facinus fratribus condonauit; at cum poſtea uera Euchariſtia adoranda allata fuiſſet, reuerenter abſtinuit, & ſtatim orans expiraſſe fertur, ipſa uero Euchariſtia nuſquam amplius uiſa eſt, quaſi animæ ſancti hominis migrantis adhæſerit: referunt Annales de initijs Regnorum fol. 138. Quamobrem ſi uiro alioqui ſancto uomitum patienti Euchariſtia neganda eſt, an non magis ſacerdotium poſtulanti, quòd ſine Euchariſtia non cõfertur, negari debet? ſicut ipſa quoque ſacerdotij iam ſuſcepti adminiſtratio, præſertim; quòd nulla excuſatio conceditur ijs, qui Euchariſtiam euomunt, ſiue per ebrietatem, ſiue per infirmitatem; ſemper enim pœnitentia iniungitur cap. ſi quis per ebrietatem. de conſecr. diſtin. ſecunda. quamquam ipſe uomitus per ſe non ſit peccatum, ſi ex infirmitate procedat, ut dicto cap. ſi quis per ebrietatem. aut ex phyſicorum conſilio, & irritatione, ut alijs morbus purgetur: nulla enim eſt culpa. S.Thom. 2.2 quæſtio. 150. artic. ſecundo, Alberic. in uerb. gula. At propter Euchariſtiam uomitu eiectam ſemper uidetur peccare, qui ob infirmitatẽ, uel culpam præcedentem euomuerit, quinimmo etiam peccatum eſt, ſi per actus ſequentes Euchariſtiam euomat, puta ſi ſtatim, & poſt communionem cibum ſumat. cap. tribus. ubi gloſ. Archidiac. & Hug. de conſecratio. diſtinctio. ſecunda. at non omne leue periculum iudicandum eſt canonice impedire poſſe ſacerdotij collationem, uel adminiſtrationem, ſed ad id adhibebit Epiſcopus phyſicorum conſilium, pro languoris magnitudine. Nec eſt temere credendũ licere aliquod pharmacum uino calicis immiſcere, ad uomitum compeſcendũ: nam hoc immane ſacrilegiũ eſt. Alex. I. Papa in Epiſtola ad omnes orthodoxos; quinimmo ipſo facto per huiuſmodi diuerſi liquoris cõmixtionem, fieret irregularis: nam deponitur, nec reſtituitur

niſi

niſi poſt peractam pœnitentiam. c.cum omne, & in c.ſacramento. de conſecrat. diſtin.2. ſiue commixtio fiat ante conſecrationem, ſiue poſt, c.non oportet. ead. diſt.2. Tabien.in uerb.aqua. S.Thom.3. q.77.artic.8. Nec ex lege, aut conſtitutione Papæ id diſpenſari poſſet, propter ſacramenti impoſſibilitatem. Nam ſi liquor qui admiſcetur plus uirtutis habet quam uinum deſinit eſſe uinum, ſi par uirtus, fit tertia ſpecies, ſi ſit minor uirtus, in eo, quod ipſe liquor uim habet, deſinit eſſe ſanguis Chriſti. Vnde ſemper ſacramentum uel non eſt aliqua ex parte, uel ſumma iniuria afficitur per illam commixtionem. S.Thom. ibidem. Tabien. in dicto uerb aqua. Silu. in uerbo Euchariſtia. prima q.quarta. Abb. in cap. cum Marthæ. colum. 3. de celebr. miſſ.

Explicit Liber Secundus.

DE IRREGVLARITATIBVS ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS

LIBER TERTIVS.

De Infamibus, & eorum irregularitate.

CAPVT PRIMVM.

1 Infamis eſt, quiſquis ordinari, uel exercere non poteſt.
2 Ordo Eccleſiaſticus honor dicitur, uel iure ciuili.
Dignitatee infamibus patere non debent.
Infamia aliquando ob uita merita naſcitur.
3 Infamis ex delicto in iudicio declarato, fit irregularis.
Infames in foro ſaculari, ſunt etiam infames in foro Eccleſia
Irregularis eſt, quiſquis eſt infamis de facto uel de iure.
4 Infames ſunt deſcendentes ex parentibus reis læſa Maieſtatis.
Infamia qualibet purgatur Baptiſmo.
Infamis in Abbatem eligi poteſt.
5 Hiſtriones, & ſimiles ſunt infames, ideo non promouentur.
Meretricis maritus, ut infamis non promouetur.
Vxorem habens ignominioſam, ipſe quoque ignominioſus eſt.
Vxorem ducens ancillam ſuam, promoueri nõ poteſt.
Carnifices ſemper irregulares.
6 Macellarij infames ſunt.
Tabernurij infames ſunt.
Balnearij infames ſunt.
Fullones infames ſunt.
7 Ignobilitas parentum non obeſt filijs, quin promoueantur.
Aleator infamis eſt, & deponi debet.
Aleatori facta collatio beneficij nulla eſt.
8 Infamis promotus adminiſtrando non fit irregularis.
9 Artifices mechanici non ſunt infames.
Paulus ſutor tabernaculorum, & palliũ fuit, & artifex.
Iudas Apoſtolus, & Iacobus fuerunt agricolæ.
10 Excommunicati, omnes ſunt infames.
11 Domeſtici criminoſorum, ſunt infames.
12 Inceſtus ſolus rumor reddit infamem.
13 Inceſtuoſorum filij ſunt infames
14 Matrimonium contrahens, ſine benedictione ſacerdotali, eſt infamis.
Vxores duas ſimul habens, uel etiam ſponſus, eſt infamis.
Tutor contrahens duo matrimonia pro ſua pupilla, eſt infamis.
15 Libellum famoſum inueniens, & non lacerãs, eſt infamis.
Princeps non poteſt tollere infamiam facti.
Infamis, qui ſemel eſt ſemper durat; donec diſpenſetur.
Pœnitentia non aufert infamiam manifeſti criminis.
Infamia facti tollitur contraria probatione.
Infamia tollitur purgatione canonica.
Infamia facti non impedit promouẽdum, ſi ita lege, uel canone ſtatuatur.

ACcidunt per plura homini, quę eum ab ordinibus, ſuſcipiendis, & ſuſceptis adminiſtrandis ſolent excludere, de quibus hoc loco opportune dicendum uidetur; Primúq;
1 ab ipſa infamia exordiemur; & quamquam generaliter omnes, quibus ordines, uel eorum executio interdicitur, infames ſint. c. omnes uero, 6. q. 1. ubi Archid. tamen ſpeciali quadam nota, nonnulli notantur infamiæ, qui ob eam ſolã cauſam ordine ſacro indigni efficiũtur; de quibus hoc capite agendũ putamus. Cum etenim ordo eccleſiaſticus honor dicatur. c. 1. ubi Abb. de oblig. ad ratioci.
2 l. officiales. C. de Epiſcop. & cler. & diſt. 54. cap. admittũtur. incongruum eſt, ut infamibus hic honor tribuatur; nullius etenim dignitatis, uel honoris, porta infamibus patere debet, etiam iure ciuili, C. de dignit. l. 2. lib. 12. & cap. inter dilectos. de exceſſ. prælat. Sola enim infamia prodeſt homini ad ſuſcipiendos ordines, quæ ob uitæ meritum, & Chriſti amorem apud impios exoritur: & hoc eſt quod dicebat S. Paulus, exhibere nos oportere miniſtros Dei per gloriam, & ignobilitatem, per infamiam, & bonam famam ut 2. ad Corint. cap. 6. nam hoc genus infamiæ lucrum eſt, & magna dignitas pro nomine Ieſu contumeliam pati. Act. Apoſt. cap. 5. Eſt etenim beatitudinis pars, ſi quis patiatur propter iuſtitiam, & maledicatur propter nomen Chriſti, ſi falſum ſit maledictum. Matt. cap. 5. Ideo de hoc genere infamię, quod glorioſum eſt, hoc loco non loquimur, ſed de eo, quod ex turpitudine ſurgit, apud graues, & honeſtos uiros: Nam qui aliquo delicto in iudicio deducto, & per ſentẽtiam declarato notatur, quia
3 infamis efficitur, nec ordinari permittitur, nec ordinato adminiſtrare conceditur, nec quidem poſt pœnitentiam, cap. ſi quis hæretice. §. ecce. 1. q. 1. & 2. q. 3. §. hinc colligitur. Specul. in tit. de diſpenſat. §. iuxta. uerſ. 17. Abb. in cap. licet Heli. de ſimon. iudic. Inq. in uerb. infamia, num. 5.

Eſt autem adeo uerum infames ordinari nõ poſſe, ut nec ij infames ordinentur, qui ex ipſo ſæculari foro infames effecti ſunt; nam eadẽ infamia eos ſequitur in foro Eccleſiæ, quoad honores eccleſiaſticos, & ipſos ordines. Archidiac. poſt Hug. in c. ſi quis cum militibus. 6. q. 1. pro quibus eſt text. in d. c. omnes uero. 6. q. 1. Sed etſi infamia ſit ſolius facti, uel ſolius iuris, eadẽ irregularitas incurritur: de ea quæ eſt facti habetur text. in c. omnipotens, de accuſat. & in d. §. hinc colligitur. de ea quę eſt iuris habet̃ text. in c. qui in aliquo. diſt. 51. & hanc rem tradit Spec. in d. uerſ. 17.

Quinimmo, etſi hic iure ciuili infamis à ſæculari principe ad famam reſtituatur; tamen ex ea reſtitutione non eſt reſtitutus in foro Eccleſiæ, ad hoc ut promoueri poſſit. Archid. in c. lege. diſt. 10. poſt Hug. & Lau. ibi: quod tamen limitatur in illa infamia, quæ ſurgit ex facto alieno, exempli gratia, deſcendentes uſq; in quartam generationem, ab eo, qui cõmiſit crimen læſæ maieſtatis, ſunt infa-
4 mes ex facto alieno, hos ſi ſęcularis princeps reſtituerit ad famam, uidentur etiã reſtitui in foro eccleſiæ, etiam quoad ordines. Archid. diſt. 101. c. 1. idem Archidiac. in cap. ſi quis cum militibus. circa med. 6. q. 1.

Alio præterea caſu infamia nõ obeſt, quoad ordines ſuſcipiendos, à ſcilicet, quam quis incurrit ante baptiſmum: nã cum omnis infamia purgetur baptiſmo, glo. & Doct. in c. ſine pœnitentia. de conſecrat. diſtin. 4. quam probat Tabien. in uerb.

uerb.baptiſmus.8.in fi. Silu.in uerb.baptiſmus. 6. num.2.ſequitur ut ordinari poſſit ſine ullo impedimento infamiæ. Præterea hęc infamiæ irregularitas,non obeſt Regularibus: nam infamis in Abbatem promoueri poteſt.glo.in c.tuam. de ætat.& qual.ſaltim ex diſpenſatione, ut fuſius dictum eſt libro ſuperiore, cũ de monialibus agendum fuit.

Ad eandem infamiæ notam proxime accedit ignominioſæ alicuius artis profeſſio;& omnis perſonæ uilitas:non tantum ſeruorum,de quibus ſuo loco diximus, uerum etiam uilitas,quacumq; ex arte uel ꝓfeſſione hominis naſcatur. gl. in cap.nihil.in uerb.ſuſpẽdatur.de elect. argum.cap.de ſeruorum.ultimis uerbis, & cap.admittuntur.diſtinc.54.nam (ut iam diximus) cum ordines,eccleſiaſtici honores dicantur.cap.cum de tua.& ibi Abb.de corp.uitiat.iniquum eſt uili arte eos labefactare. Propterea hiſtrio, mi-
5 mus, ſcenicus, ioculator, morio, & con ſimiles ab ordinibus excluduntur,ob uilitatem,& ignominiam,ut iam diximus ſuperiore lib.cap.5. in horum numero ſunt Aurigæ, gladiatores, curſores ſtadij, ludi olympij,coraules,citharœdi,lyriſtes,ſaltatores,caupones; quoniam publicis quæſtibus & uilibus inſeruiunt, indigni ſunt honoribus,ut de ijs omnib. expreſſim recenſuit Clemens I. in inſtitution.

Ob eandem quoque cauſam, ſi quis meretricis maritus fuerit,ad ordines nõ admittetur; non ſolum quia bigamus, ſed etiam quia ignominioſus,& uilis eſt. Vilem etenim uxorem ducens,uilis ipſe efficitur.cap.ſi quis uiduam,& eiectam. ubi gl.diſtin.trigeſima quarta.quo ex loco etiam colligitur uilem dici eum, qui eiectam, ac repudiatam uxorẽ duxerit, ioculatricem, publicis ſpectaculis dedicatam,ſaltatricem,ſcęnicam; nam iſtę omnes,tametſi uirgines ſint,tamen ob artis turpitudinem ipſarum mariti ignominioſi etiam ſunt,& ideo ad ordines non admittentur, tex.in d.c.ſi quis uiduam, & eiectam;cum interpretatione Hug.& Ioan.de Fauẽt.Archid.& Alber.in uerb. ordinatus.4. Copulatus enim uili uxori ſemper manet irregularis. Specul.in tit. de diſpenſ.§. iuxta.uerſic.Item qui contraxit, citat cap.ſane.2.de cleric.coniug. Idem dicit Silu.in uerb. irregularitas. uerſ.16.Ideo quiſquis uxorem ducit ancillam ſuam,quia matrona nõ eſt,ad clerum admitti non debet, S. Auguſt.libro de dogmat.eccleſiaſt.cap.ſeptuageſimo ſecundo, his uerbis, Maritum duarum poſt baptiſmum matronarum,clericum non ordinandum, nec eum, qui unam quidem, ſed concubinam,non matronã habuit: Intelligendo uerbum illud,concubinam, non ꝓ fornicaria,ſed pro uxore ſeruilis ſtatus, ut docet S.Tho.4.ſent. diſt.33.art.2.

Inter hos ignominioſos annumerantur& carnifices; nam præter id quod ſanguinis uindictam exercent, unde fiũt irregulares,ſunt etiam uiliſſimi, & ignominioſiſſimi, ita ut nec quantalibet ſanctimonia, aut pœnitentia auferri poſſit hęc irregularitas: text.& glo.& Doct.in clemen.1.de uit.& honeſt.cleric. quod, mea quidem ſententia procedet etiam, in eo qui ſemel tantum hoc officiũ exercuerit, etiã ſi per uim id facere coactus fuerit.

Macellarij quoque, Tabernarij, Balneatij, cloacas emundantes, Pelles expurgantes, & quos fullones dicimus, quia uiles iudicantur ab Eccleſia, nõ debent admitti ad ordines, quinimmo ꝓmoti, ob has artes deponuntur,ex Concil.Vienn.habetur in dicta clemen.1.de

uit.& hon.cleric.& ibid.glo.quæ expreſſim has artes cõmemorat, uidendi ſunt ibi. Card.Zenzel.& Pau.atque alij quos refert Diaz in ſua praxi canonica, c. 63. Quod procedit non ſolum in eo.qui aſſiduus fuerit in his uilibus artibus; uerũ etiam,ſi ſemel iã: um ſeſe quis labefacta uerit,probat Diaz eodem loco. Neceſſitate tamen nimis urgente in loco deſpecto aut hoſtili incurſione depopulato quandoque admittentur qui hæc uilia exercuerint; ut Aquinati ciuitati contigit iam ante annos mille. Nam & Andream Diaconum habuit Epiſcopum,q quondam in ſtabulis itinerum curſibus deſeruierat equorum. Habuit & Iouinũ, qui in eadem ciuitate fullo fuerat, quoniam nemo alius repertus tunc fuit, qui illi Epiſcopatui præfici uoluerit, ut ſcribit Gregor.dialog.lib 3.c.8.

Sed hæc etſi uera ſint in ijs, qui has artes exercuerint,non tamen procedent in eorum prole; quæ eadem non exercuerit: nam ignobilitas parentum nil

7 obeſt proli,quoad ordines, ſi ipſa laudabilis exiſtat: glo.in c.quoniam uetus, in uerb.inuidia.24.quæſt.1. quam refert, atque approbat Felyn.in cap.cum deputati. in fi.de iudic. Antherus enim Papa in epiſtola ſua ad Epiſcopos Bæticos utitur his uerbis: In Epiſcoporum negotio proſapiam non agnoſco. Apoſtolicus ordo hoc probat, ac tot Pontificum, & Epiſcoporum numerus,qui uilibus parẽtibus nati, digniſſime ſacerdotio functi ſunt.

Inter hæc uilia officia,quæ impediũt, ne quis ad ordines promoueatur, ſunt aleatores, quos tanto odio proſequitur Eccleſia, ut eos ab omni obtinendo beneficio excludat, c.inter dilectos de exceſſ.prælat. iuncta glo. & in c.clerici,in uerb. ad aleas,de uit. & hon.cleric. quinimmo collatio facta ei, quem cõſtabat eſſe aleatorem, tamquam uili perſonæ, facta ipſo iure nulla eſt; ſi uero non conſtabat illum aleatorem eſſe, cum primũ ſcitur,irritari debet collatio,ſcribit Abb. in d.c.inter dilectos. & Caccial.in tract. de ludo. queſt.12. Paris de Puteo in tractat.de ludo.colum 11.num.quadrageſimo quarto. Nam & clericus aleator deponi debet rigore iuris inſpecto c. Epiſcopus.diſtin. 35. ubi Dominic. & Præpoſ. Silu.in uerb.ludus. uerſicul.quarto quæritur. Diaz in praxi canonic.capitu. 64. Quod uilitatis genus eos etiam afficit, qui aleæ ſunt participes approbatione ludi, uel inſpectores; nam ſi clerici ſunt,tribus annis à miniſterio altaris eijciuntur, & in monaſterio detruduntur, auth.interdicimus.C.de epiſcop.& cler. & in auth. de ſanctiſſ. Epiſc. §.interdicimus.quæ iura etiam Theologi comprobant.Silu.in d.uerb ludus.uerſic.quarto quæritur. Diaz d.c. 64. Raym. in ſum. in tit.de ludo.

Ad hæc illud notatu dignũ eſt, quòd ſi quis infamis, aut uilis promotus fuerit nulla diſpenſatione interueniente, ſi diuinis ſe immiſcuerit exercens ſuſceptum ordinem, nullam propter id irre-

8 gularitatem incurrit. Archidiac.in cap. Apoſtolica. diſtinctio.56 quod non uidetur ſicco pede admittendum,propter temerariam promotionem, & magis temerariam ſuſcepti ordinis adminiſtrationem.

9 Inter uiles & ignominioſas perſonas nõ adſcribuntur mechanicas artes exercentes.ſi nil turpe faciant, nullum enim pp eas artes patiuntur impedimentum, quo ad Eccl.iaſticos ordines, ut puta Sutores, Sartores Lignarij,Ferrarij,ac ſimiles: Diuus etenim Paulus ſutor tabernaculorum fuit, Actuum Apoſt.capit. 18. in princ.

in princ. Io.Chryſoſt. ſuper Matthęum homil.26. Idem Paulus artem exercuit in pellib. Chryſoſt.lib. de laudib. Pauli homil.4.Paulum etiam idem Chryſoſtomus appellat artificem, ſuper prima ad Thimot.homil.11.Iudas etiam,& Iacobus fuerunt agricolę refert Aegeſippus, ſed & clerici Alexandrini ſub diſciplina Ioannis eleemoſynarij Patriarchę,publice calceamenta faciebant, Eccleſię debitis horis uacantes, ut tradit Leontius in uita eiuſdem Ioannis,non longe à calce libri. nil enim iſtę artes continent ignominioſum, unde ordinibus rectè conueniunt,cum ad uictum neceſſaria per eas ſubminiſtrentur,Act.Apoſt.c.20.in fi.

Sed & aliquando quis ad edomandã ſuperbiam mechanicas artes exercet, & ob id ad curam animarum aptior magiſque idoneus efficitur: cuiuſmodi de Alexandro Carbonario narratur,qui carbonariam artẽ homo doctiſſimus exercuit,& in illis ſordibus,quas toto corpori illa ars ſolet ĩducere,in Comanen. Epiſcopum electus eſt, ſic poſtulante Gregorio Thaumaturgo, ut ſcripſit Gregor. Nyſſenus in uita eiuſdem Thaumaturgi; habetur apud Lipom. uit. Sanct. Tom.2.

Ad huius igitur capituli pleniorem & abſolutiorem cognitionem, congruũ eſt,ut omnes utriuſque iuris caſus ſubijciamus,quibus infamia irrogatur: ſunt enim quam plurimi,& ſane Põtifex ſanctiſſimus Stephanus ad Hilariũ multos annumerat,ut habetur 6.q.5.c.infames. ſunt autem infraſcripti.

Apoſtatę à fide Chriſtiana.
Eccleſiaſtica ſtatuta contemnentes.
Fures.
Sacrilegi.
Capitali crimine irretiti.
Sepulcrorum uiolatores.
Sumentes arma aduerſus Eccleſiaſticos patres.
Inceſtuoſi.
Homicidę.
Periuri.
Raptores.
Malefici.
Venefici.
Adulteri.
Belli deſertores.
Poſtulantes dignitates per ambitionem,quibus ſint indigni.
Auferẽtes iniuſte Eccleſiaſticas facultates.
Calumniatores.
Accuſatores deficientes in probatione.
Prouocantes animum principis ad iram contra innocentes.
10 Omnes excommunicati.
Expulſi ab Eccleſia pro ſuis ſcelerib.

Quos omnes lex ciuilis reddit infames;& licet ſecundum Ioãnem de Deo uideantur non aliter effici infames, niſi poſt ſententiam. Tamen uerius eſt ipſo iure effici infames, ut tradit Spec.in ſuo Aureo Repertorio, tit.de pœnis. §. ante omnia: pro quo uidetur conſtitutio Euſebij Papæ,qui eos expreſſim infames eſſe dicit,habetur in c.conſtituimus. 3.q. 5. per quam cõſtitutionem, alij quoque declarantur infames pręter ſupradictos, uidelicet,

11 Domeſtici criminoſorum.
Suſpecti de crimine.
Qui conſilium petũt à ſortilegis, aut diuinatoribus.

Quos ipſo iure infames eſſe ꝓbat tex.in cap.conſanguineorum.3.quęſt.4.

ex decreto Caliſti Papæ, in illis uerbis, infames efficiuntur; quo loco non ſolū inceſtuoſi ipſo iure infames eſſe declarātur, uerum etiam,

Conſentientes.
Approbantes.
Defendentes.
Patrocinium præſtātes, ut expreſſim glabi dicit.

Sunt præterea alij infames, quos uarijs locis Gul.Durant. annumerat: nam in Specul.titu. de ſenten lib.2. §.ſpecies autem, hos ponit uidelicet.

Quiſquis mulctatur in iudicio criminali, in quo infamia irrogatur.

Qui de crimine paciſcitur cum accuſatore, l.athletas. in fin. ff.de ijs qui not. infam.

Quiſquis eſt ſimpliciter damnatus in crimine famoſo, etiā ſi de pęna nil fuerit dictum, C.ex quib.cauſ.infam.irrog. l.furti.& l.ſi te.

Quiſquis damnatur ex crimine famoſo, etiam ſi in ſententia minor pœna impoſita fuerit.

Quiſquis damnatur ex famoſo crimine, etiam ſi in ſententia pecuniaria pœna aucta fuerit.

Iſtis enim caſibus ſiue ordinarię iudicium agatur, ſiue extra ordinem ſemper infamia irrogatur. Specul.in d.§.ſpecies. uerſ.quid;de iſtis.& uerſ. & ad huius articuli.

Sunt autem longe maiori in numero infames illi, quos idem Specul.retulit in ſuo Aureo Repertorio, tit.de pęn.§.ante omnia, uidelicet,

Compellētes aliquem ad peierandū, aut iniquum iuramentum faciendum, c.inter cætera. 22.q.4. imo ſi ſolum ſolicitent ad tale iuramentum, ut c.ſi quis conuictus.22.q.5.

12 Solus rumor de inceſtu reddit hominem infamem, ſaltim apud uulgus.c.notificamus, 35.q.6.& cap.ſeq.

Inceſtuoſi, & illis conſentientes.

13 Nati ex inceſtuoſis omnes ſunt infames 3.q.4.c.conſanguineorum. & 35. q.3 c.coniunctiones.

Iniuriam de facto inferens, de facto eſt infamis.c.inter cætera.22. q 4.

14 Matrimonium contrahens ſine dote, & ſine bñdictione ſacerdotali, fit de facto infamis.3.q.4. c.conſanguineorum.

Duas uxores ſimul habens, uel ſpōſas, de bigam.c.nuper.C.de inceſt.nupt.l.2.

Qui duo contrahit matrimonia nomine eius quē, quamve in poteſtate habet.Ibid.& in l.1.in fin.ff. de ijs qui not. infam.

Increpatus à patre in teſtamēto fit de facto infamis, ſcilicet increpatus, ut ſe reformet ad frugem melioris uitæ.

Increpatus à iudice cauſa cognita fit de facto infamis.C.ex quib.cauſ.infam. irrog.l.ea quæ.& ff.eod.l.ob hæc.

Sodomita.C.de adult.l.cum uir.

Locans operas ſuas ad pugnandum cum beſtijs.c.infames.3.q.7.in princ.

Improbus aduocatus.ff.de poſtul.l.1. & 3.q 7.c.2.

Rei læſæ maieſtatis. l.quiſquis. C.ad l.Iul.Maieſt.

Filij reorum læſæ maieſtatis.c.ſi quis cum militibus.6.q.1. & intercedentes ꝓ eis.ibid.

Homagium faciens pro beneficio ſpirituali, de ſimon.c.ex diligenti.

Illegitimi, C.de inoff.teſtam. l.fratres uel ſorores.

Famoſum libellum dictans, &

15 Inueniens, ſi illum inuentum non ſtatim corruperit, &

Qui quouiſmodo facienti conſenſerit,

rit.infames ſunt 4. q.3.c.2. §.ob carmẽ, & 5.q.1.c.1.2.& ult.

Condemnatus iniuriarum, ſiue ciuiliter,ſiue criminaliter eſt infamis,& eget diſpenſatione c.cum te. ubi etiam Abb. de re iud. quod procedit etiam in iniuria uerbali dicta cũ ueritate, ut ibi Diaz in praxi canon.c.60.

Hæretici.
Fautores.
Receptatores.
Defenſores.de hæret.cap.ſi aduerſus, & cap. excommunicamus. §. credentes.
Schiſmatici.
Iudæi.
Pagani.
Omnes infideles infames ſunt.capit. alieni 2.quæſt.7.& 4.q.1.cap.defi nimus.
Ille, cum quo mulier nubit infra tem pus luctus.
Ille etiam,qui ipſam nuptui tradidit.

Sed iſti duo poſtremi licet iure canonico non uideantur infames, de ſecun. nupt.c.ult.& 2.quæſt.3.cap.Euphemiũ. tamen id uerum eſt,quoad infamiam canonicam, aut iudicialem, uel quæ dicitur iuris,& facti; at quo ad infamiam facti tantum, nulli dubium eſt eos labefactatos eſſe apud honeſtas perſonas, quæ res ſufficit, ut quis facile promoueri nõ poſſit.Ideo bene dicitur in text. d.capit. ult.legalis infamiæ,quaſi dixerit iuris,& facti infamiam eos non pati, ſcilicet ut nec iure ciuili,nec iure canonico puniantur,ſed non ceſſat illa famæ ſugillatio, & diminutio, quæ ſurgit ex illis acceleratis nuptijs apud graues uiros,glo.d.cap. Euphemium. cui rei text.in dicto capit. ult.prouidere nõ potuit: princeps enim non poteſt tollere infamiam facti.Iudic. Inquiſ.in uerb.infamia num \- Vnde bene concludimus,quòd de facto fama illorum integra non ſit.

Crimina illa committentes, quibus lex capitalem pœnam comminatur, fiũt infames,ut

Turbãtes diuinum officium in eccleſia. C.de Epiſc. & cler.l.ſi quis cum ſuo auth.

Omnes excõmunicati ſunt infames, c.illi.6.q.1.

Omnes illi,de quibus loquitur S.Paulus ad Galat.cap.5.uidelicet.

Fornicatores.
Immundi.
Impudici.
Luxurioſi.
Idolis ſeruientes.
Venefici.
Inimicitias nutrientes.
Contentioſi.
Aemulatores.
Iracundi.
Rixoſi.
Diſſenſiones nutrientes.
Sectas nutrientes.
Inuidi.
Homicidæ.
Blaſphemi.
Ebrioſi.&
Commeſſationibus incumbentes.

Nam hos omnes eſſe infames ſtatuit Fabianus I. Papa, habetur 6.q.1.c.illi: ſed multi iſtorum ſola ſacramentali pœnitentia ab infamia purgantur, ut ipſe idem Fabianus docet.

Illi etiam, cum quibus S. Paulus 1. Corinth.c.5.dicit non eſſe cibum tumẽdum,infames ſunt, uidelicet

Fornicarij.

Auari.
Rapaces.
Idolis ſeruientes.
Maledici;
Ebrioſi; quos eſſe infames idem Fabianus eodem loco dicit, ſed ſola ſacramentali pœnitentia purgari aliquando poſſe, ut ibid.

Omnes exiſtentes in crimine notorio ſunt infames.glo. in d.c.illi. iuncto text. 6.quęſt. 1.

Corrumpens,&
Corruptus ad falſum teſtimoniũ reddendum.c.ſi quis conuictus.22.q.5.de quo ſupra diximus.

Contraueniens pacto, uel tranſactioni iuratæ.l.ſi quis maior. C.de tranſac.

Leno. ff.de ijs,qui not.infam. l. 1.& l. 3.§.2.

Pecuniam dãs ne actione famoſa conueniatur.ff.de his,qui not.inf.l.1.ibi pactus.&c.& l.athletas.§.ult.

Epiſcopi,& alij prælati, qui procurationes exigũt,pro uiſitatione,cum tamẽ non uiſitent. 10.q.1.c.relata.

Monachus,uel
Monialis impudici,& filios procreantes,27.q.1.c.impudicas.

Corruptores morum bonorum,&
Detractores contra pias perſonas, infames ſunt ex decreto Anacleti Papę, habetur.6.q.1.c.Deteriores.

Omnes inobedientes Epiſcopo proprio,ſiue pſbyteri,ſiue clerici, ſiue principes ſint, infames fiunt, ex Clementis I.Papæ decreto, habetur 11.q.3.cap.ſi autem.

Aduocatus paciſcens de quota litis 5.q.7.c.infames.§.arcentur.

Aduocatus, qui probris non ratione cauſam defendit. d.§.arcentur.

Conſules,& rectores ciuitatũ, in qua Papa moritur non ſeruantes conſtitutionem Gregorij X. quæ habetur in c. ubi periculum.de elect.lib.6.

Conſpirantes contra proprium prælatum,& ipſis
Conſentientes. cap.conſpirationum, 11.quęſt.1.

Inſidias ſtruens proprio Epiſcopo,& illi infeſtus, infames fiunt,c.ſtatuimus, 11.quęſt.1.

Occupantes Epiſcopatum,beneficiũ, uel quemlibet locum uiuentis, 3.q.2.c. audiuimus.

Balneatores,uel qui in balneis utũtur miniſterio mulierum.l.athletas.ff.de infam.gloſ.in cap.non oportet,diſt.octuageſima prima.

Hiſtriones, Mimi, & omnes in ſcena ludentes.ff.de his qui not. infam. l. 1.& 2.§.ult.

Ludibria facientes.Ibid.& 4.quęſ. 1. cap.1.

Miles remiſſus ignominioſe ab exercitu.ff.de ijs qui not.infa.l.1. & 2.§.ignominioſe.

Appellans malitioſe,ut iudicem fatiget,&
Diffamans iudicem, fiunt infames de iure,& de facto ſecuta ſententia declaratoria. C.de appellat.l.à proconſulibus, in fin.

Simoniaci, dãtes,& recipientes,emẽtes,& uendentes,&
Mediatores ſimonię incurrunt infamiam 1.q.3.c.ult.& 15.q.3.c.ſane.

Apoſtolicę ſedis pręcepta ſciẽter trãſgrediens. c.alieni.2.q.7.

Confitens contra ſe aliquod delictũ, quod non commiſit; licet non incurrat ueram iuris infamiam, ſi metu id fecit; tamen incurrit infamiam facti, ſi metus fuit leuis,& ita intelligitur tex.cum gl.in uerb.erroris.15.q.6.

Exi-

Exigentes uſuras uſurarum etiam Iure ciuili ſunt infames. C.ex quib.cau.infam.l.improbum.

Miles aliena pdia conducens,& multo magis clericus.l.ult.C.locat.

Senator contrahens matrimonium cum muliere ſcenica. C. de natural. lib. l.1.glo.& tex.in c.ſi quis uiduam, & eiectam.diſt.34.

Aleatores publici,& pro ludo mutuãtes,c.inter dilectos.de exceſſ.præl.

Iudex iudicans, uel aliquid aliud faciens contra conſcientiam per gratiam, uel ſordes in præiudiciũ alterius partis. c.cum æterni.de ſent. & re iud.lib.6.

Cõdemnatus interdicto unde ui, uel actione furti. ff.de ijs qui not.inf.l.1. ff. de furt.l.non poteſt.

Condemnatus actione ui bonorum raptorum.

Iniuriarum.

Sepulchri uiolati.

Doli mali.ff.de his qui not.inf. l.1. & ff.de ſepulc.uiol.l.1.

Condemnati in publicis Arenghis, ſeu mauis pro Roſtris, licet non ſemper ſint infamia iuris affecti, ut probat Spec. in tit.de ſent.§.ſpecies,poſt mediũ;uerſ. quid de iſtis. Tamen de facto ſugillatur eorum fama,pro quauis leui cauſa ,ſi tã publice condemnetur,& ideo inter infames annumerantur, qui ſolo facto ſunt infames.

Cõdemnatus ſuo nomine actione directa pro ſocio,& actione

Tutelæ.

Mandati.

Depoſiti,infamis eſt,ff.de his qui not. infam.l.furti.§.ſi quis. Inſtit.de ſuſpect. tut.§.ſuſpectus. C.ex quib.cauſ.inf. l.ult. Inſtitut.de pœn.temp.litig. §.ex quibuſdam.

Interpretans ſubdole priuilegia principis.C.de legib.l.2.

Tutor, uel curator, qui pupillam ſibi,uel filio maritauit. C.de interd.ma l. ſi tutor.

Quiſquis condemnatus infamis effectus fuit,ſi princeps pœnam abſtulerit, ipſa tamen adhuc infamia manet. C.de gene.abol.l.ult.habetur 2.q.3.c.ſi quem. uerſ.indulgentia.

Accuſator accuſationem non proſequens, & in ultimo termino non comparens,& ſecuta ſententia fit infamis.C. ut intra cert. temp. l. 1. & C. ad Turpil.l.2.

Reus latitans in cauſa criminali,ſecuta ſentẽtia eſt infamis. C.de requir.reis. l.ult.

Præuaricator condemnatus, ſemper eſt infamis, text. & glo.in capit. Euphemium.§.fin.iuncto c.ſeq.cum gl.in uerb. legibus.2.quæſtio.3.& ff.de ijs qui not. infam.l.1.

Abolitione ſecuta ſuper quauis cauſa criminali,ex qua ueniret infamia, etſi omnes pœnæ uideantur ſublatæ; tamen infamia nõ eſt ſublata. 2.q.3.c.ſi quem. §.abolitio.

Senator, qui propter turpitudinem à ſenatu remotus eſt,fit ĩfamis. ff.de ſenat. l.2.3.q.7.c.1.uerſ.lege.

Tutor uel curator remotus ab adminiſtratione propter dolum.C.de ſuſpec. tutor.l.ult.

Tutor, uel curator ut ſuſpectus remotus forte, quia inuentarium non fecit. C.arbitr.tut.l.ueteris.in fin.

Iudex,uel dominus ſubijciens tormẽtis nobilem, uel decurionem.C.de decurion.l.omnes iudices.lib.10.

Condemnatus in perſona ſui procuratoris,in illis iudicijs,quæ infamare ſolent,effectus eſt infamis,ſaltem de facto. Specu.in Aureo repert.tit.de pœn.§.ante

omnia

omnia in fin. ex quo loco plerią; caſus ſupraſcripti per nos deſumpti ſunt.

Duellãtes ſunt tam de iure, quàm de facto infames ex Concil. Trident. Seſſ. 25.c.19.de Refor.

Raptores mulierum, eod. Concil. Trident. Seſſ. 24. c. 6. de Ref. matr.

Tabelliones quoque rogantes Inſtrumenta vſuraria, ſimoniaca, vel aliter cõtra ius, ſunt infames, quia fiunt periuri. cap. quicumque. 6. q. 1. arg. S.Thom. 2.2.98.art.3.& quod ſint infames, videtur probari in c.Imperialem.§.ſcriba de prohi.alienat.in feudis,& nec poſt pœnitentiam purgatur hæc infamia, vt ſcribit Silu. in verb. Tabellio q.7.

Publicam,& ſolennem pœnitentiam agentes; ſed de iſtis agemus proximo capite.

Omnes igitur ſupradicti infamia aliqua notati, ſiue de iure ſiue de facto nũ ſunt ſicco pede ad ordines admittendi; ſed cauſæ cognitione adhibita, vel reijcientur, vel diſpenſabuntur, pro qualitate cauſæ, & habebitur ratio grauitatis infamiæ, vt aliquando remittat Epiſcopus, aliquãdo Papa ſolus, vt docet Silu. in verb.infamia. q. 11.

Illud vero non eſt prętermittendum, eum qui ſemel infamis factus eſt, tam de facto, quàm de iure, perpetuo manere infamem, donec diſpenſetur, aut reſtituatur. ſcribit Bald. in ſuo Peculio, in verb.infamis,citat.l.quis ſit fugitiuus ff.de ædiel.dic.ſiue ſit infamia Iuriſciuilis, vt d.l.ſiue infamia ex crimine Canonico; nam pœnitentia occulti criminis, aufert quidẽ infamiam cap.vlt.de purg. Canon. ſed non eam,quæ ſurgit ex manifeſto crimine, vel peccato mortali; & ſi forte eam tollit,illud eſt,quoad Canonicam infamiam; nam eam quæ eſt de facto, eſt impoſsibile tolli:tex. cum ſua gloſ. in cap. illi qui.6.q.1.& gloſ.in cap. Euphemiũ.§.hinc colligitur,in verb. infamiam.2.q.3.Iudicial. Inquiſ. in verb. infamia.num.7.

Infamia etiam facti tollitur cõtraria probatione.cap.cum in tua, de ſponſal. & 2. q. 5. cap. presbyter,& cap.ſi mala fama: gloſ.optima in c.ijs qui,de ſponſ. Purgatur enim omnis diffamatio facti, contrario facto, vt docet Innoc. in cap. Inquiſitionis, de accuſat. quem ad hoc citat Bald. in ſuo Peculio. in verb. infamatus: Vnde orta eſt purgatio quæ dicitur Canonica, quæ inducta eſt, ad infamiam diluendam. cap. ſi quis de purg. Canon. Eſt & alia vulgaris, quæ caſu, & euentu infamiam ſolet purgare, vt probatur cap.ſignificantibus,de purg.vulg. & vtraque aufert omnem infamiam facti,vt locis ſupradictis:aliquando etiam hæc infamia facti nullius momenti eſt, quoad impediendum, ne quis promoueatur, puta ſi ita lex, vel princeps ſtatuat, quòd nihil præiudicet, hoc enim ſtatuere poteſt: Abb. in cap. cum te, de ſent. & re iud. Silu.in verb.infamis.q.4.

De ſolenniter pœnitentium irregularitate.

CAP. II.

1 *Vitiorum vaſa non ſunt altari deputanda.*
2 *Solennis pœnitentia quando imponatur.*
Solenniter pœnitens non eſt aptus ad corripiendum.
3 *Solennis pœnitentia, qua forma fiat.*
4 *Solenniter pœnitens,nec ad minores eſt promouendus.*
Solenniter pœnitens, ſi per ignorantiam ordinetur, eſt deponendus
5 *Pœnitentia, non eſt ſufficiens ad auferendam Irregularitatem.*
6 *Pater, qui ob ſuffocationem filij in lecto, fecit publicam pœnitentiam, eſt irregularis;*
Græcus ſi infantem ſuum caſu ſuffocauerit in lecto, eſt irregularis,

Solen-

7 *Solennis pœnitentia Clericis imponi non poteſt Clericus publicè pœnitens, non poteſt ad altiores aſcendere;*

QVoniam qui ſolennem agunt pœnitentiam, eandem infamiæ notam incurrũt, præter alias cauſas, etiam ob hanc ipſam ab ordinibus Eccleſiaſticis excluduntur; nam quia tanta pœnitentia non imponitur, niſi ob grauia delicta, non debent ij, qui ea commiſerunt ad Sacramentorũ miniſteria admitti; cum altari indigna inſtrumenta ſint ea, quæ dudũ fue-
1 runt vaſa vitiorum. cap. Illud, diſt. 50. Et licet pœnitentia ſanari videantur, tamen ſemper manet turpis illa cicatrix. 1. q. 1. c. ventum. Et ob conſuetudinem delinquendi facile relabi poſſunt ad priſtina delicta. cap. ſemel, de reg. iur. in 6. & ibi gloſ. vnde quandocumque huiuſmodi pœnitentes eliguntur, non poteſt ſcandalo carere ea electio: illa præſer-
2 tim ratione, quòd ſolennitas hæc pœnitentię imponitur, in quibuſdam vulgariſſimis criminibus, quæ fere totam vrbem commoueant, vt habetur 26. q. 6. cap. vlt. cuius ſcandali ratione, à miniſterio Eccleſiaſtico arceri debent. cap. de ijs vero, diſt. 50. Sed omnium rationum illa eſt præcipua, quòd ob id perdiderint ſecuritatem, atque audaciam alios delinquentes corripiendi: qua enim libertate peccantem corripere poteſt, cũ tacitus ſibi ipſe reſpondeat, eadem ſe admiſiſſe, quę corripit? vt dixit Sanct. Hier. ſuper Epiſt. Paul. ad Titum ad cap. 1. habetur diſt. 25. capit. primum. His igitur ob rationes iſti pœnitentes promoueri non debent, de quibus Alberic. in verb. ordinandus.

Verum illud hoc loco ſciendum eſt, quis dicatur ſolenniter pœnitere; is eſt,
3 qui in capite quadrageſimæ, ſacco indutus, nudis pedibus, ad Eccleſiæ fores per publicam cleri, & Epiſcopi orationem reconciliatur ob crimina; vel ille, qui cilicium in capite habeat, coma penitus abraſa: Concil. Agathen. cap. 11. habetur cap. pœnitentes, & cap. ſeq. diſt. 50. vel ille, qui nudus in foribus Eccleſiæ ſiſtitur, cum populus ad Eccleſiam conuenit. cap. felicis, de pœnis. lib. 6. & Clem. 1. de pœn. Idem eſt ſi quis in atrio Eccleſiæ publice ob aliquod crimen reconcilietur. Conc. Carthag. 3. cap. 32. habetur 26. quæſt. 6. cap. vltim. quæ ſolennis pęnitentia ab initijs ipſius Eccleſiæ naſcentis in vſu eſſe cœpit, Caſſiod. hiſt. tripart. lib. 9. cap. 35. & Ecchius lib. de pœnit. 1. cap. 2. aduerſus Lutherum.

Quibus igitur hęc pœnitentia aliquãdo impoſita fuit vere irregulares ſunt, ex decreto Hormiſdæ Papæ in Epiſtola ad Epiſcopos Hiſpaniæ, & ſcripſit S. Aug. lib. de dogmat. Eccleſ. cap. 72. & diſt. 50. cap. ex pœnitentibus, & c. ſi ille, & cap. Canones, cum alijs multis: Alberic. in verb. ordinandus, circa princ. & verſ. 14. Idque ſemper verum eſt, ſiue in ipſa publica, ac ſolenni pœnitentia ſe ſe generaliter peccatorum confiteatur, ſiue certum aliquod peccatum exprimat; vtroq; enim modo eſt irregularis, niſi quod illa generalis accuſatio facilius poſſet diſpenſari, ex Conc. Toletan. 4. cap. 52. Diaz in praxi Canon. capit. 19. Ita quòd nec ad minores ordines indiſpenſatus accedere debet: quandoquidem nec ad ſimplicem clericatum promoueri poſſit. d. cap. Canones, vbi gloſ. & Archid. Vrgente tamen neceſſitate ad minores diſpenſari poſſet. cap. placuit, diſt. 50. etiam per Epiſcopum, cum hęc diſpenſatio illi interdicta non reperiatur; arg. cap. nuper. de ſent. excom. Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 2. Diaz. d. cap.

d. cap. 19. Quòd ſi per ignorantiam hi ſolenniter pœnitentes ordinentur, deponendi ſunt. cap. ſi ille, diſt. 50. Intelligendo illum Canonem in publica pœnitẽtia, vt ibi ſcribit Archid.

Quæ omnia vera ſunt, non ſolum pẽdente ipſa ſolenni pœnitentia, verum etiam ea iam peracta: nam cum adhuc ipſa cicatrix maneat, vt iam diximus, non permittitur promoueri, capit. ſi quis poſt remiſsionem, vbi gloſ. diſt. 50. & cap. Illud, & cap. peruenit, Diaz in d. cap. 19. Nunquam enim pœnitentia
5 poteſt efficere, vt quis deſinat eſſe irregularis ex illo crimine, quod inducit irregularitatem, quando manifeſtatũ eſt delictum: gloſ. in capit. vlt. diſt. 25. vbi etiam Hug. vnde cum nulla tanta ſit manifeſtatio delicti, quanta in ſolenni pęnitentia, ſequitur vt irregularitas etiã poſt ipſam manere dicatur, gloſ. in dict. capit. vltimo.

Propterea parentes, qui negligenter infantes ſuo in lecto noctu fouent, ſi eos caſu, vel imprudentia ſuffocauerint, &
6 ab Epiſcopo ſolennis fuerit impoſita pęnitentia ipſi marito, ob id fiet irregularis: ita quod vxore mortua ad ordines promoueri non poterit. Guliel. pariſien. Epiſcopus in Dialogo de pœnitentia. c. 12. & eſt tex. in cap. quęſitum, de pœnit. & remiſſ. Specul. in Aureo Repertor. tit. de pęnit. in rub. caſus, in quibus quis ipſo iure eſt ſuſpenſus: vnde patet clericũ Græcum, quem vxore vti tolerat Eccleſia, ſi caſu, aut negligentia eius infans ſuffocetur, ipſo iure ab altaris miniſterio eſt perpetuo ſuſpenſus, & ideo ſuſceptos ordines exercere non poterit: Specul. vbi ſupra verſ. Græcus, & eſt text. in d. capit. quæſitum. Quod verum eſt, etſi nullam pœnitentiam ſolennem egerit hic clericus; quia ea clericis imponi non poteſt,
7 niſi poſt quam iam depoſiti ſunt: tex. & gl. in cap. confirmandum. diſt. 50. & in cap. illud, & in cap. alienum, Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 6. & ita intelligitur tex. in cap. ſacerdos, de pœniten. diſt. 7. vbi publica pœnitentia imponitur ſacerdoti, ſcilicet, depoſito.

Hæc non ſolum in promouendis vera eſſe diximus; ſed etiam in iam promotis; nam ſi contingat eos in aliquod incurrere delictum, ob quod publicam forte agant pœnitentiam (licet agere eã non debeant) ita fiunt irregulares, vt ad altiores ordines aſcendere non poſſint: ex Conc. Ilerden. cap. 5. & diſt. 50. cap. hi qui altario: Illud tamen verum eſt, quòd hic promotus ſolẽniter vel publice pœnitens, ſi ordines ſuſceptos adminiſtret, ante obtentam diſpenſationem, non per id nouam irregularitatem incurrit; ſed peccat grauiter, Archid. in cap. Apoſtolica, diſt. 56. Et licet Silu. in verb. irregularitas, verſ. 17. ex ſententia Innoc. & Hoſt. dicat hanc irregularitatem, quæ ſurgit ex ſolenni pœnitentia non ſeruari in Curia, id intelligitur, quo ad dificultatem diſpenſationis, quia facile conceditur, quia inde conijcimus maiorem cõtritionem; nemo enim tam publice confiteretur, niſi id offenſæ diuinæ dolor induceret; & ideò publica hęc confeſſio, vt olim, ita hodie laudabilis eſt, ex Conc. Trident. Seſſ. 14. cap. 5.

De publica pœnitentia, & de Impœnitentibus.

CAP. III.

1 *Pœnitentia publica, quo differat à ſolenni.*
Pęnitentia publica non ſemper inducit irregularitatem.
2 *Pœnitens publicè dum durat ipſa pœnitentia, matrimonium contrahere non poteſt.*

3 *Pœni-*

3 *Pœnitentia publica durante, quis promoueri non poteſt*
4 *Mulier puerpera olim aliquandiu arcebatur ab ingreſſu Eccleſiæ*
5 *Pœnitentiæ cauſa accedens ad Monaſteria, quando non poſſit ordinari*
6 *Epiſcopus accedens ad Monaſterium facienda pœnitentiæ cauſa, non poteſt redire ad Epiſcopatum*
Ioannes Silentiarius Epiſcopatum dimiſit factusq; monachus quinquaginta ſex annis nullum ordinem adminiſtrauit.
Pœnitentes publicè, facile diſpenſantur ad minores
Pœnitens publicè, ſi ordinetur, deponi debet.
7 *Impœnitens non poteſt promoueri.*
Ordinatus in peccato mortali, peccauit mortaliter.

PVblica pœnitentia longe differt à ſolenni; nam ſolēnem eſſe eam, quæ certa forma ignominioſa fieri ſolet, ſuperiori capite dictum eſt: publica vero eſt, quæ in oculis hominum patet, ſed nulla ſolennitate fit, exemplo eſt illa pœnitentia, quam ſacerdos imponit, vt ſcilicet, quis longe peregrinus fiat, cum baculo peregrinorum aut habitu, veſtituue peregrinis cōgruenti; etiam ſi nudis pedibus iuſſerit incedere, & mendicando, & quandoque quaſi ſub tertio alicuius religionis ordine; nam hoc pœnitentiæ genus publicum eſt, & tamen irregularitatem non inducit. Silu. in verb. irregularitas q. 17. Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 6. ex ſententia Raym. Nonnulla tamen recipit impedimenta interim, dum hæc publica pœnitentia pendet: nam quandoque in pœnitentia conſtitutus, ea durante ad matrimonium tranſire non permittitur ſine nota, ex Conc. Arelaten. 2. cap. 21.
2 his verbis: Pœnitentes quæ defuncto viro alijs nubere præſumpſerint, vel ſuſpecta, vel interdicta familiaritate ſe cum extraneo iunxerint, cum eodem ab Eccleſiæ liminibus arceantur; hoc etiam de viro in pœnitentia poſito placuit obſeruari & ponunt Summiſtæ in impedimentis matrimonij: nam coniugato talis pœnitentia non congruit, cum vtriuſque conſenſus requiratur. cap. vlt. 33. q. 4. & tit. d. Conc. Arelaten. 2. cap. 22. Et licet longe differat matrimonio carnali iungi, ab hoc ſpirituali matrimonio ordinum, tamen ordinis ſuſceptio non debet concedi clerico in pœnitentia poſito; nam difficilius diſpenſatur cum pœnitente, quàm cum bigamo. gloſ. in capit. placuit, 50 diſt. vnde rectius videt, vt nō
3 facile promoueatur; debet enim cauſa cognoſci, ob quam ſit in pœnitentia poſitus, propter quam cognitionem interim canonico impedimento diſtinetur, ne promoueri poſſit, ex verbis Auguſt. lib. de dogm. Eccleſ. cap. 72. vbi dicit, clericum non eſſe ordinandum eum, qui publica pœnitētia mortalia crimina defler. habetur diſt. 33. c. maritum: quem canonem falſo Gratianus adſcribit Gregorio. Sed apertiſſime hoc conſtat ex decretis Sirici; Papæ Epiſtola 1. cap. 14. vbi expreſſim docet pœnitentem, dum durat pœnitentia, non eſſe promouendū.

Sunt præterea alij tex. in cap. quicumque diſtin. 50. & cap. ex tenore, & c. vlt. de temp. ordin. Ex quibus locis poſitus in pœnitentia non ſolum ad altiores prohibetur aſcendere; verum etiam eidem conſulitur, vt à ſuſceptis abſtineat; Ideoque ob eandem cauſam dicebat gloſ. in cap. de ijs vero, in fin. magnæ gloſ. diſt. 50. quòd qui promotus eſt publica pœnitentia durāte, cautius aget ſi abſtineat ab adminiſtratione ordinum, putans ſe indignum; cui rei adſtipulatur, quòd mulier partum enixa quaſi in pœniten-
4 tia conſtituta, ab eccleſiæ arcetur ingreſſu dies aliquot: Leuit. cap. 12. Vir quoque ſeminis fluxum patiens, etiam poſt-

quam

quam conualuerit octo dies, quaſi pęnitentiæ loco Eccleſiam ingredi prohibetur. Leuit. cap. 15. Ideò ſane æquũ putarim dum pęnitentia hęc publica pendet, eos à ſuſcipiendis ordinibus abſtinere, tum quia id ſentiunt nonnulli canones, qui pie interpretandi ſunt in cautiorem partem, tum quia multa impedimenta poſſunt contingere, ob quæ pęnitentia non perficiatur: vnde pro impenitentibus eſſent habendi pęnitentia nõ peracta,

Præterea ad huius ſententiæ corroborationem illud adfertur, quòd quiſquis ob quæcumque etiam leuia delicta & occulta, accedit ad Monaſteria, cauſa faciendæ pœnitentiæ, nec presbyter, nec Epiſcopus iure poteſt ordinari: c. ſi ille: diſt. 50. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta, verſ. Item accedens: quod intelligitur ſi iuſſus, aut coactus hic ad monaſterium acceſſerit; alioqui ſi ſponte, quis velit aliquandiu intra clauſtra ſua deflere peccata, quia non videtur publice pęnitere, hic rigor non haberet locũ, niſi in Epiſcopo, qui & ſi ſponte ſua ac-
6 ceſſerit non poterit vlterius ad Epiſcopatus dignitatem redire; vt diximus, cũ de monachis ageremus; ꝓ qua're eſt opportunus tex. in c. poſt tranſlationem, de renunt. vbi Doct. Eſtq; optimo exemplo S. Ioannes Silentiarius, qui cum decennio Epiſcopatũ rexiſſet à Conſtantinopolitano Archiepiſcopo conſultus de monachatu ſubeundo, nõ ſolum ad Epiſcopatum nunquam redijt, ſed nec vllũ ſacrum ordinem adminiſtrauit toto reliquo vitæ tẽpore, quod exceſsit in monachatu vltra 56. annos; vt ſcribit Sim. Metaph. in vita eius die 13. Maij.

Hæc, quæ de publica pęnitẽtia dicta ſunt, procedunt in ſacris ordinibus: at in minoribus ordinibus diſpenſari facilius debent: arg. 6. q. 1. cap. Infames gl. in c. quicumque, diſt. 50. & cap. placuit vt pęnitentes: Raym. in tit. de ſolenniter penitentibus. Sicut enim, qui ſolenniter penitent, diſpenſari in minoribus ordinibus poſſunt, certe multo magis ij, qui publicam agunt pęnitentiam, cuius vinculum longe minus eſt, quam ſi ſolennis ſit, vt iam diximus; quæ diſpenſatio, & ab Epiſcopo obtineri poteſt; Raym. loco ſupra citato: Alberic. in verb. ordinandus verſ. 14. Quod ſi quis indiſpenſatus auſus fuerit, durante hac publica pęnitentia, ordines ſuſcipere per ſurreptionem, inſcio forſan ordinatore, deponi debet: cap. ex pęnitentibus, & cap. quicumque, & cap. ſi ille d. 50.

Huc ſpectat, quod quiſquis impenitens eſt, Canonicum patitur impedimẽtum: ne aut promoueri, aut promotus exercere poſsit; nam qui peccata mortalia, non diluit pęnitentia, non poteſt in reatu poſitus ſacrorum ordinum particeps fieri; quandoquidem ſuſcipiens ordines in peccato mortali, peccat mortaliter: Raym. in ſumma lib. 3. Rub. de lapſis, & diſpenſ. uerſ. in ſumma nota: & eſt tex. in c. multi. diſt. 40. & in cap. fin. de temp. ord. gloſ. in cap. de ijs uero, in fin. diſt. 50. & tex. in c. habuiſſe, diſt. 33. Ita quòd, & ſi occultum ſit hoc mortale peccatum adhuc tamen, qui impenitens eſt, nec promoueri, nec promotus exercere poteſt: arg. gloſ. in cap. erubeſcat, diſt. 32. per tex. in d. cap. fin. de temp. ord. debent igitur penitere prius, quia quæcumque crimina occulta (præter Simoniam, & homicidium) diluuntur pœnitentia, quoad impedimentum irregularitatis: gloſ. d. cap. erubeſcat.

De Multiplicatione beneficiorum, & eorum irregularitate.

CAP. IIII.

1 *Beneficia plura incompatibilia habens, priuatur omnibus; & ſit irregularis.*
2 *Epiſcopus retinens cum Epiſcopatu aliud beneficium, quomodo incurrit cenſuras.*
3 *Cardinalis habens plura incōpatibilia incurrit eaſdem pœnas, quas Epiſcopus.*

EX ipſis quoque beneficijs irregularitates naſcuntur, tum ob neglectam, vel impoſsibilem reſidentiam; tum ob id, quod deſeruntur, vel repudiantur: Ideo proximis capitibus de ijs agendum eſſe putamus: Contingit enim aliquando clericos tot benefitijs inhiare, vt plura incompatibilia retineant, nulla Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione obtenta: quæ res in primis reddit poſſeſſorem ipſo iure priuatum omnibus ipſis beneficijs, ex Conc. Later. cap. 29. & cap. quia non nulli, de Cleric. non reſid. & cap. de multa; de præben. quod etiam confirmauit Conc. Triden. ſeſſ. 7. cap. 4. & ſeſſ. 24. cap. 17. Deinde alijs quoque pœnis puniuntur Canonicis, quas etiam confirmat idem Concil. Trid. ſeſſ. 7. c. 3. Quarum illa præcipua eſt, quòd ipſa ſola incompatibilium beneficiorum pluralitate, fiunt irregulares, ſi ea ſine diſpenſatione obtineant: ſcripſit Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta verſ. Scandalum etiam; Videntur enim iſti poſſeſſores carere omni titulo d. c. 3. & fructus ſuos non faciunt d. cap. 17. propterea vt fures, & non reſidentes in omnibus, irregulares ſunt: arg. cap. de ijs ve. ro. diſt. 50. Quamobrē ille Epiſcopus q̄ cum Epiſcopatu aliud retinet beneficiū, vel dignitatem ſine Papę diſpenſatione, incurrit eandem cenſuram, nec excuſaret eum diſpenſatio Legati Cardinalis, vt ſenſit. Io. de Fantucc. in ſuis quæſtionibus, & refert, ac probat Archid. in cap. ſingula, per illū tex. diſt. 89. & hodie poteſt dici, quòd etiam Cardinales ſic incompatibilia obtinentes, ipſi quoq; cenſuram incurrant, quia in hac re pariſicati ſunt alijs inferioribus, ex Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 17. de ref. Limitantur prædicta ex S. Thom. vt dicemus lib. 6. titul. quib. mod. tol. irreg.

De deſerente propriam Eccleſiam.

CAP. V.

1 *Eccleſiam ſuam deſerens, debet illa priuari.*
2 *Eccleſias ſuas olim nonnulli ſancti ſponte deſeruerunt:*
Eccleſiam ſuā deſerere nemo pōt abſq; peccato.
Gregorius Nazianzenus Epiſcopus loco ignobili, & ex cura Epiſcopali conqueritur ſe ſpiritualis vitæ commoda perdidiſſe.
3 *Eccleſiam ſuam deſerens puniendus; vt non reſidens.*
4 *Titulum ſuum deſerens priuatur officio, & beneficio;*
5 *Anaſtaſius Cardinalis depoſitus fuit, quia nō reſidebat in ſua Eccleſia.*
6 *Eccleſiam deſerere videtur, qui ibi habitat, at non deſeruit officio, ad quod debet.*
Choro non pſallentes ſunt puniendi, vſque ad priuationem
Choro ſedens ſed non dicens horas, abeſſe videtur.
7 *Epiſcopus ſaltim dominicis diebus, diuinis intereſſe debet.*
Eccleſiam minorem deſerens, vt tranſeat ad maiorem, vtraque carere debet.
8 *Eccleſiam deſerere videtur, qui ad eam nunquam acceſsit.*
Excōicatio eſt cenſura maior irregularitate.
Leges, & phiſicam audientes clerici irregulares ſunt & ſuper ea ſolus Papa diſpenſat.
9 *Cauſæ ob quas quis à reſidentia excuſatur.*
10 *Epiſcopus, vel parochus non excuſantur à reſidentia propter peſtem; ſi immineat periculum animarum;*

11 *Epi-*

11 *Epiſcopus tempore peſtis, poteſt per ſubſtitutũ deſeruire.*
Theologia ſtudium excuſat à reſidentia.
Aeris intemperies excuſat à reſidentia.
12 *Cauſæ excuſantes à reſidentia, debent ſcriptis ab Epiſcopo approbari.*

MAgnam præſefert animi incõſtantiam, quiſquis Eccleſiam quam curandam ſuſcepit, deſerit, aut repudiat. Nam ſi ſponte deſerat, licet poſſit deſerta Eccleſia eum repetere, etiam vſque ad excommunicationem, ſi contumax ſit in redeundo. c. non oportet, & cap. ſi quis vero. 7. q. 1. Tamen ſi Eccleſia eum non repetat, &
1 interim alius in Eccleſia fuerit ſubrogatus, tamdiu carebit illa, quandiu vixerit qui ſubrogatus eſt. cap. eos ſacerdotes, & cap. præſentium. ead. q. 1. Et quamquam olim nonnulli ſancto ſpiritu ducti clam deſeruerint proprias Eccleſias,
2 vitam priuatam agentes, vt ſcribit Sophronius ſophiſta, ſeu mauis Ioannes Euiratus in prato ſpirituali: cap. 37. & fuſius ſcribit Caſſiod. hiſt. tripart. lib. 12. cap. 8. apud veteres ſine vlla differentia de ciuitatibus ſuis Epõs migrare conſueuiſſe, vtilitati temporum deſeruientes; tamen hodie non eſſet concedendũ, non enim credendum eſſet omni ſpiritui Epiſt. Ioan. Apoſt. cap. 4. Nam Pelagius II. PP. in Epiſt. 2. ſcribens ad Benignum Archiepiſcopum, mutationem ciuitatis nunquam licere docet, niſi ſtatuente, & iubente ſede Apoſtolica pro neceſſitate, & vtilitate Eccleſiarum. Hęc enim Epiſcopalis officij ſpontanea deſertio ſine mortali peccato, & apoſtaſia fieri poſſe non videtur. S. Thom. quodlib. 3. articul. 16. verſ. Reſpondeo, in fin. Gregorius etenim Nazianzenus, cum ad Epiſcopatum à Baſilio fuiſſet promotus, & ad curam valde moleſtam, & loci valde ignobilis, vbi (vt ille ait) totius vitæ ſpiritalis, & philoſophiæ impedimẽtum eſt paſſus; maluit tamen ita perſiſtere, quàm deſerere, vt ſcribit ipſe in Monod.

Quinimmo hodie quaſi non reſidẽtes, poſſunt puniri, ex Conc. Triden. ſeſſ.
3 6. cap. 1. & 2. & ſeſſ. 23. cap. 1. Propterea iure conſtitutum eſt, vt quiſquis promouetur ad ordines, adſcribatur certũ ad titulum, vel Eccleſiam, cui deſeruire teneatur, eod. Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 16. ex Conc. Calced. cap. 6. Ideo ſi deſerant huiuſmodi ſuum titulum, eique nõ deſeruiant, priuantur, & officio, & bene-
4 ficio; licet reſtitui poſsint peracta pęnitentia cap. contumaces, d. 50. quinimo ob hanc tituli proprij deſertionem, nuſquam permittũtur ſacros ordines exercere. d. capit. 16.

Cui rei adſtipulatur totus ille tractatus, qui de nõ reſidentibus diſputari ſolet: nam vbicumque reſidentia neceſſaria eſt, non reſidendo imminet beneficij priuatio. cap. prędentium 7. q. 1. & de appellat. cap. peruenit 2. vbi gl. & Doct. plenior. gloſ. in cap. quoniam §. ſi vero. vt lit. non conteſt. & Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 1. Hinc illud memoria dignũ Leo.
5 IIII. Pontificis maximi, qui Anaſtaſium Cardinalem tit. ſancti Marcelli depoſuit ab omni dignitate, quòd quinquennio commiſſam ſibi diœceſim deſeruiſſet, refert Plat. in Leo. IIII. habetur de cler. non reſiden. cap. ex geſtis.

Quæ vera ſunt non ſolum ſi ipſam Eccleſiam deſerat aliò migrans; verum etiam ſi non migret, at ei non deſeruiat; abeſſe enim videtur, qui officium non implet, & obſequia non præſtat. d. cap. contumaces, & C. de decurion. l. nullus qui nexu: Abb. in cap. quia nonnulli, de cleric. non reſident. Propterea in Cho-

to non dicentes officium cum alijs clericis ad mandatum Epiſcopi, arbitrio illi* puniendi ſunt, vſque ad priuationem: apertus tex. in cap. penul. & ult. diſt. 91. & à clero deponi poſſunt, diſt. 92. cap. vlt.

Officium vero non dicere videtur ēt is qui in choro præſens eſt, ſi negligenter dicat d. c. pen. diſt. 91. negligenter. n. dicit is, qui ſyncopat verba, intermiſcet profanos ſermones, tarde ad Chorū accedit, vel ante finē officij exit, aut extranea in Chorum, vel Eccleſiam ſecū portat, literas legit, ſeu debitis veſtibus non vtitur; nam ſi iſtis diuerticulis officium negligat, pro abſente habetur, ex Concil. Vien. vt conſtat Clem. 1. de celebr. miſſ. Imo tanta eſſe poſſet circa hæc negligētia, vt à clero deponatur d. c. vlt. diſt. 92. Quæ etiam ad Epiſcopos pertinent, vt
7 ſaltim dominicis diebus in Eccleſia diuinis officijs interſint, cap. Epiſcopos, de conſecr. diſt. 3. Silu. in verb. horæ canonicæ q. 10. Prædicta igitur omnia quia vera ſunt, in deſertoribus Eccleſiarū, per ſolam inconſtantiam, & animi euagationem; multo magis ſane vera erunt in ijs qui ſuas Eccleſias deſerunt ob ambitionem, ſcilicet ſi minorem deſerant, vt trāſeant ad maiorem; nam eo caſu vtraque carere debent. cap. ſi quis de ordine 7. quæſt. 1. ſiue ſacerdotes ſint, ſiue Epiſcopi. Nam ſi minore Ciuitate relicta ob ambitionem, ad maiorem ſe conferant, vtraque carebunt, & in neutra poterunt pontificalia exercere. cap. Epiſcopus de loco, & cap. ſi quis Epiſcopus 7. quæſt. 1. Idem erit ſi degant in ſeruitijs Archiepiſcopi ſui, nam illo prętextu excuſari non poſſunt à reſidentia, vt ſcribit aperte Sil. in uerb. reſidentia. q. 7. verſ. 2. in fin. citat tex. in cap. paſtoralis, de off. ord. Et licet per aliqua tempora anni abeſſe quis poſſit de licentia ſui metropolitani, tamen aduentu Natali. Quadrageſ. Paſcha, Pentecoſte, Corpor. Chriſti abeſſe Epiſcopis non licet, niſi de licentia Papæ, ex Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 1. de Ref. quibus temporibus debent ijdem Epiſcopi reſidere non in qualibet parte diœceſis, ſed in ipſa Cathedrali ex Conc. Carthag. v. cap. 5. habetur 7. q. 1. cap. placuit, niſi forſan munia Epiſcopalia eos alio vocarent d. ſeſſ. 23. d. cap. 1. verſ. eoſdem interim admonet: Ad hæc videndum idem Conc. ſeſſ. 6. cap. 1. verſ. ſi quis à patriarchali, ibi extra ſuam diœceſin de ref.

Deſere etiam dicitur Eccleſiam, vel
8 Epiſcopatum ſuum is, qui ad illum nunquam acceſſit; nam ſi ad eum nolit accedere, communione priuatur: quæ ſane maior pœna eſt, quàm irregularitatis, eſt enim excommunicatio longe maior irregularitate; quod probatur in cap. ſi quis Epiſcopus per manus, diſt. 92.

Inter hos quoq; Deſertores Eccleſiarum ſuarum annumerantur illi Clerici, qui ultra bimeſtre leges ciuiles audiunt, aut phyſicam; nam non poſſunt ad altiores ordines promoueri, nec in ſuſceptis adminiſtrabunt capit. non magnopere, ne Cler. vel. mon. qui tex. licet loquatur de regularibus, tamen extenditur ad omnes ſæculares dignitates, videlicet Archidiaconatum, Decanatum, Plebanatum, Prępoſitatum, Cantoriam, perſonatus omnes, atque presbyteratus capit. ult. eo titul. nam iſti omnes propter hanc cauſam fiunt uere irregulares; Specul. titul. de diſpenſ. §. Iuxta. uerſ. Item regularis: ſuper qua irregularitate ſolus Papa diſpenſat. Siueſt. in uerb. irregularitas, uerſic. 22. nemo enim tam aperte proprium officium deſerit Eccleſiaſticum, quàm qui legibus ciuilibus, aut phyſicæ incumbit, d. capit. fin.

Sunt tamen quædã excuſationis cau-
9 ſæ, vt quis propriam Eccleſiam ad tempus poſſit deſerere,ut puta ſi peſtis inualleat; nam eo caſu tam parochus, quàm Epiſcopus propriam uitam pro ſola ꝓximi uita non tenetur exponere: Tabiẽ. in uerb.Epiſcopus,num.5.at ſi immineret periculum animarum ob eam abſentiam propter Baptiſmũ puerorum, uel
10 animarum diſperationem, aut aliud ſimile, in quo ageretur de ſalute animæ, nõ excuſaretur Epiſcopus, uel parochus diſcedendo.S.Th.lib.de perfect.vit.ſpir. c.14.ſic enim ordo charitatis expoſtulat S.Tho.2.2.q.37.art.5.Poſſent tamen aliquando ob maius commodum, uel utilitatem Eccleſiæ in hoc caſu per idoneũ
11 ſubſtitutũ deſeruire S.Tho. 2.2.q.185.

Aliæ quoque cauſæ ſunt, ne quis reſidere cogatur, quia rationabilem præbẽt excuſationem ad tempus, de quibus in cap.licet Canon.de elect.lib.6.Prima eſt ſtudium Theologiæ. cap. ſuper ſpecula de magiſt.& de cler.non reſid.cap.Tuę: Intemperies aeris cap.quorundam diſt. 74.Infirmitas,uel ęgritudo:cap.ad audiẽtiam,de cler.non reſid.Inimicitię graues ſine culpa contractæ, de elect.cap.bonæ 1.cum gloſ. Si tamen utilius ſit Eccleſiæ propriam uitã ſaluare, quàm ſe ſe morti exponere,ut ſcribit S.Th.d.q.185.Peregrinatio quoque excuſationem præbet c. magnę, prope fin.de uot.& de conſec. diſt.5.cap.non oportet: Seruitium Epiſcopi, de Cler. non reſid. cap.de cætero, & d.c.ad audientiam; multo magis ſeruitium domini Papæ,ut ibi,& eod.titul. cap.cum dilectus,arg.ff.de excuſ.tut.l.iuris peritus: Negotia etiam Eccleſiæ excuſant,de cler.nõ reſid.cap.ex parte tua, & de ijs omnibus Specul. ſcribit in d. c. licet Canon. in fin.lib.6.Iſtę tamen cauſæ,ac conſimiles nõ pendẽt à libera eius uoluntate, qui excuſari ult.debent enim ab Epiſcopo cognoſci,& ſcriptis approbari, ex Concil. Trident. ſeſſ.23.cap.1. & diligẽter animaduertere debebit Epiſcopus, ut ceſſante excuſationis cauſa, ceſſet excuſatio: ne cauſa,quæ breui forſan tempore duratura eſt. præbeat perpetuæ abſentię excuſationem, Concil. Conſtantinop.6.cap.18.

De beneficiorum renuntiatione.

CAP. VI.

1 *Renuncians Eccleſię ; ad illam redire non poteſt.*
2 *Renuncians beneficio vt fiat monachus, ad idẽ non redibit.*
Renunciare beneficio non licet, infra annũ probationis.
3 *Renunciatio prælaturæ difficile conceditur.*
Renuntiare Epiſcopatui, nemo permittitur, vt monachus fiat.
4 *Renuncians cuilibet beneficio inferiori Epiſcopatu, poteſt admitti; vt monachus fiat.*
Renuncians Epiſcopatui, ob crimen, ad illum ; nec per poſtulationem ; nec per electionem redire poteſt.
Renuntiatio Epiſcopi debet fieri ſcripto ; & cũ cauſa.
5 *Renunciandi Epiſcopatus quæ ſunt legitimæ cauſæ.*
Epiſcopus translatus ; facile redibit ad primũ Epiſcopatum.
6 *Epiſcopus per ſimoniam conſanguineorum, etiã ſi renuntiet,nunquam tamen ad eundem admittetur.*
Beneficio renuncians propter ſimoniam conſanguineorum, ad idem facile admitti poteſt,
7 *Monachus factus Epiſcopus, renuncians Epiſcopatui, vbi viuere debeat.*
Monachus factus Epiſcopus tenetur ad omnia monachalia,quæ non repugnant curæ Epiſcopali.
Cæleſtinus Papa renunciato papatu, rediјt ad eremum
Monachus vnius Monaſterij factus Abbas in alio, vbi reſidebit poſt renunciatam Abbatiam.

8 *Epi-*

8 *Epiſcopi aliquando renuntiant, & Ciuitati, & dignitati.*

Archiepiſcopus renuncians Ciuitati, poteſt pontificalia exercere; ſed non ferre pallium, etiam ſufraganeis conſentientibus.

9 *Renunciatio facta calore iracundiæ, quando valeat.*

10 *Renuncians calore iracundiæ, ſi acceptet aliud beneficium, tamen primum non dicitur vacare.*

11 *Renuntiatio facta à procuratore reuocato, ante notitiam reuocationis, valet.*

12 *Renuntiare videtur, qui obtinuit licentiã renunciandi.*

Renuncians literis, videtur renunciare beneficio.

Renuncians in manibus laici, ipſo iure priuatus exiſtit.

Renunciare non videtur prælaturæ ij, qui ſubditos ſuos ab obedientia abſoluunt.

Renunciare non videtur, qui ſuas literas ſuperiori tradit.

AD deſertorem proprie Eccleſiæ is proxime accedit, qui renunciat, aut cedit proprio bēneficio: nam ſibi ipſe ordinũ ſuſceptorum adminiſtrationem adimit
1 in Eccleſia repudiata: quacumque etenim ex cauſa quis cedat, aut renuntiet, ad illam vlterius redire non poteſt; etiã ſi renuntiaſſe pœniteat; quia per renuntiationem inſtrumenta ſuæ prouiſionis, ſunt facta ipſo iure nulla: capitul. ſane. de renuntiat. & de pact. capitul. cũ pridem: vnde cum propter id videatur carere titulo, abdicato iure ſuo, nullam habere poteſt ibi ordinum executionem, tamquam dominus; nec ius repetendi ipſam Eccleſiam: capit. ſuper hoc, de renuntiat. & capitul. veniens, & cap. in præſentia, & cap. ſane, & de reſtitution. ſpoliat. capit. accepta: Sola enim Papę diſpenſatione intercedente; vel per nouam electorum electionem, poterit ad idem iam repudiatum benefitium redire Alberic. in verb. renuntiatio: Abb. in capitulo cum inter, & in cap. ex tranſmiſſa, de renuntiation. quod videtur probari in cap. eos ſacerdotes, cum gloſ. 7. quæſt. prima, quæ diſpenſatio facile tunc concedetur, quando repudiata Eccleſia eum poſtulabit, aut repetet, capitul. non oportet; 7. quæſt. prima; Alberic. in verb. renuntiatio quarto in fin.

Sunt autem hæc vſque adeo vera, quòd tametſi quis renuntiet beneficio, vt monachus fiat, & in monachatu conſtitutus diſpenſetur ad beneficia talia, quale eſt illud, cui renuntiauit; tamen ad illud idem vigore illius diſpenſationis, redire non poteſt, cap. ex tranſmiſſa, de renunt. Abb. in capit. poſt translationem, colum. pen. verſ. quid ſi aliquis; eod. titul. Quamobrem ne temere quis renuntiet eo tempore, quo adhuc nouitius eſt, & ne contingat, eum carere, & beneficio, & monachatu, ſi forſan vel non admittatur, vel ipſe nolit poſtea profeſſionem ibi emittere, ſtatuit Concil. Trident. Seſſ. 25. capit. 16. ne quis intra annum probationis poſſit beneficio renuntiare, quinimmo facta renuntiatio non teneat, vt ibi: Ob quod decretum ceſſat illa longa altercatio gl. & doct. in capitul. ſtatuimus: de regu. & tranſeun. ad religion. ſcilicet, an Epiſcopus coferre poſſit beneficium eius, qui ingreditur clauſtrum, an debeat expectare ſemeſtre, an annum integrum, an profeſſionem; nam omnes iſtę dubitationes ſublatæ ſunt: quia ſiue Epiſcopus licentiam præbuerit beneficiato, vt clauſtrum ingrediatur, ſiue non, ſemper profeſsionis emiſſio expectanda eſt; ex hoc decreto Concil. Trident. tunc enim ſolum vacare dicitur beneficium, vt ibi; quod etiam ſenſerat gl. in d. cap. ſtatuimus.

Propter hæc igitur omnis prælaturæ

renuntiatio, difficilis ſemper fuit, nec leuiter admitti conſueuit; tũ ob id, quod Epiſcopalis cura non debet auferri, etiã volenti, ne nimium vileſcat ſub priuata vita. capitul. ad ſupplicationẽ, de renunt. tum quia ad repudiatum Epiſcopatum difficilis eſt reditus. capitul. quia periculoſum, & cap. ſicut. 7. quæſt. 1. Alber. in verb. renuntiatio 4. in fin. Quinimmo ſi quis Epiſcopatui renuntiare velit, vt monachus fiat, & hoc magna difficultate impetrabit; nam conſulendus eſt Pontifex, & expectandum illius beneplacitum. capit. temporis 7. quæſt. 1. & tradit S. Thom. 2. 2. quæſt. vlt. art. 7. Alber. in verb. Epiſcopalis ordo: Abb. in dict. capit. poſt tranſlationem, colum. vlt. & hoc fit ad differentiam aliorum inferio-
4 rum, qui curam animarum habent, quorum profeſſio monachatus, etiam inconſulto pontifice, inducit renunciationem, & vacationem beneficij. S. Thom. d. q. vlt. & Concil. Trident. d. cap. 16. Siluc. in verb. Religio. 2. quæſt. 8. de qua re Abb. in capit. quòd Dei, de ſtat. mon. Quòd ſi Papa Epiſcopo conſenſerit, vt ad monachatum tranſire poſsit, non poterit vlterius ad Epiſcopatum illum redire. capit. hoc nequaquam 7. quæſt. 1. & d. c. poſt tranſlationem. Alber. d. verb. Epiſcopalis ordo: pręſertim ſi ſe ob crimen proprium abdicarit Epiſcopatu; nam ad illum redire vlterius nõ poteſt, nec per poſtulationem, nec per nouam electionem. cap. quamuis 7. q. 1. Alber. d. verb. renuntiatio.

Conſentire autem Papa nunquã ſo-
5 let, niſi renunciatio Epiſcopatus in ſcriptis, per ſchedulã fiat, & cauſa in ea ſcripta cognoſcatur, vt deliberatione matura Papa ſtatuat, an conſentire, an diſſentire velit, c. ſicut vir. 7. q. 1. Alber. d. verb. renunciatio. 4. in fin. quę renunciationis cauſæ, & multæ ſunt, & magnæ, quæ ponuntur in c. niſi, vbi Abb. de renunciat. & Alber. d. loco: propterea, & ſi dictæ allegatæ cauſæ, ob quas renunciatio permiſſa eſt, ceſſauerint, adhuc tamen noua opus eſt diſpenſatione, vt ad eundẽ Epiſcopatum redire poſſit; d. c. poſt tranſlationem, vbi Abb. Ea tamen diſpenſatio facilius concedi poterit, puta ſi ceſſauerint graues illæ inimicitiæ, ægritudo, vel peſtis, vel ſi illiteratus renuncians factus eſt doctior, certe ſedes apoſtolica lenius eum admittet ad eandem Eccleſiã d. cap. poſt tranſlationẽ; propterea quando quis de Epiſcopatu ad alium Epiſcopatum transfertur, quia illa proprie renunciatio non eſt, ſed ſedis apoſtolicę ꝓuidentia; quę ob Eccleſiarum vtilitatem Epiſcopos transfert. c. paſtoralis 7. q. 1. & toto tit. de tranſ. Epiſc. facile ad eandem Eccleſiam redire eadem ſedes apoſtolica permiſſura eſt d. cap. paſtoralis.

Vnus caſus pcipuus, quo quis difficile imo forſan nunquam Papa conſueuit diſpẽſare, vt poſt renunciationem, quis ad eundẽ Epiſcopatũ redire poſſit, is eſt, qñ
6 ignorans obtinuiſſet illũ per ſimoniam propinquorũ; ſi renuntiauerit, cum primũ ſciuit (ſicut tenet renuntiare ad purgandã propriam conſcientiam) erit quidem capax omniũ aliarum dignitatũ, vel Epiſcopatuũ, ſed ad eundem admitti nõ poterit: Abb. in d. c. poſt tranſlationẽ; col. pen. verſ. Quęro quid ſi Epiſc. quod tñ non procedit in alijs beneficijs Epiſcopatu inferioribus; in quibus ſi prouiſus ſimoniam propinquorum neſciuit, renuntians ex cauſa iſta, poteſt per Epiſcopum prouiſio eiuſdem beneficij eidem fieri. 1. quæſt. 5. cap. præſentium, & gloſ. in cap. de ſimoniace; de ſimon.

Eſt pterea alius fortior caſus, ne liceat ad renuntiatũ beneficiũ redire quando ſ.

com-

committitur crimen confidentiæ: nam non ſolum non poterit redire ad illud, quod reſignauit, eo pacto, vt ſibi reſtituatur; verum etiam, tam ipſe, quam mediator, & recipiens ſunt excommunicatione papali innodati, & priuantur, & illo, & omnibus alijs beneficijs, officijs ac dignitatibus, & ad futura obtinẽda inhabiles, iuxta formam Bullæ, & conſtitutionis. Pij IIII. 1564. & Pij V. 1569. Cal. Iunij, vt fuſius dicemus lib. 5. tit. de Simon.

Ad hunc quoq; tractatum ſpectat ille caſus, ſi quis monachus in Epiſcopatũ fuerit conſecratus, & is poſtea Epiſcopatui renunciet, an in ſeculo viuere poſſit, an vero ad priſtinum clauſtrum redire teneatur, quod mihi videtur, quia omnes obligationes monachales, q̃ Epiſcopali curæ non repugnant, adhuc perdurant in omni monacho facto Epiſc. S. Tho. 22. q. 185. Ideo niſi ſuper hoc in Renunciatione à Papa diſpenſetur extra clauſtrum non viuet; Celeſtinus etenim Põtifex V. quando renunciauit papatui, ad hęremum redijt; vt omnes Annales referunt; quod fecerunt, & alij multi, vt diximus ex Caſſiod. & alijs ſupra capite proximo: Ideo ſi Monachus vnius Monaſterij, fiat Abbas in alio poſteaq; eidem Abbatiæ renunciet, ad primum monaſterium redibit, non autem manebit in illo vbi erat Abbas, ſed de hoc videndus eſt Panorm. in d. cap. ex tranſmiſſa; & quæ ſcribit Dec. in capit. in pręſentia q. 8. de probation.

Iſti igitur omnes, qui Epiſcopatibus cedunt, quia diuerſis formis id faciunt, ſic diuerſa impedimenta Canonica incurrunt; Nam quandoq; renunciant loco, & dignitati, id eſt ipſi Ciuitati, & ipſi honori Epiſcopali, quo caſu non ſolum ad eandem Ciuitatem redire non poſſunt; ſed nec ad alias quaſcumque; nec vllo loco licebit eis pontificalia exercere, vel ſacros ordines conferre, etiam alijs Epiſcopis conſentientibus c. 2. de ord. ab Epiſc. qui renuat. Epiſc. Si vero ceſſerint loco tantum, id eſt ſoli Ciuitati, dignitate retenta, nuſquam prohibentur exercere qualibet pontificalia de conſenſu Epiſcoporum, vbi ea exercere velint dict. cap. 1. At ad renunciatam Eccleſiam non redibunt, niſi Sedis Apoſtolicæ auctoritate interueniente, vt iam diximus.

Hinc fit, vt Archiepiſcopus, qui Metropolitanæ Ciuitati renunciauit, nõ prohibeatur pontificalia exercere permittẽtibus ſuffraganeis Epiſcopis; pallium tamen deferre ei non licebit, etiam ſi illi conſentiant cap. ad ſupplicationem, de renunt.

Quoniam vero renunciationes iſtas multis modis fieri contingit, ideo aliquã do validæ ſunt, aliquando non; quod diligenter animaduertere debet Epiſcopus; quandoque etenim quis beneficio renunciat ductus calore iracundiæ, forſan nimijs grauatus collectis, aut alijs Eccleſiaſticis oneribus, certe eo calore ceſſante; ſi incõtinenti pœniteat, inanis erit illa renunciatio; at ſi ex interuallo nil profuerit pœnitentia, vt diſputando concludit Barth. Brix. in q. 6. Incip. Quidam clericus: Inſuper, ſi eodem calore iracundiæ durante, quis acceptet ſecundũ beneficium, primum non dicitur vacare ex iſta acceptatione ſecundi Abb. in c. de multa, col. 5. verſ. extra caſum gl. de præb. Card. flor. in Clem. 1. in prima oppoſ. de offic. vic. Fel. in c. ex literis, col. vlt. de diuort. Dec. in l. quicquid ff. de reg. iur. Tiraq. in tract. de pęnis remit. cau. 1. in fin. qua pp ſenſerat Hoſt. quod quæcũ que renunciatio, etiam citra iracũdię calorem facta, dum res eſt integra, poſſit

per pœnitentiã reuocari; arg. c. lectæ de renunt. ſi vero res integra non ſit pœnitentia nil proſit. c. in cauſis.§.fi.de elect. vnde ſi per procuratorem,quis renũtiet, & re adhuc integra procuratorem reuo
11 cet, quæ tamen reuocatio ad procuratoris notitiam non peruenerit, ipſeque renuntiationem perficiat; renuntiatio tenebit, & inutilis erit reuocatio Clem. 1. de renunt. Alberic. in verb. renuntiatio 3.in fin.

Renuntiare quoq; videntur ij,qui re-
12 nũtiandi licentiam obtinuerint; nam tenẽtur in effectu renuntiare de renunt. c.quidam; Alber.in d.verb.renuntiatio. 3.in fin.ſed,& ſi quis literis ſuæ impetrationis,vel prouiſionis renuntiauerit,perinde eſt, ac ſi ipſi beneficio renuntiauerit, quod ſi id per pecuniam ſecerit,qua ſi ſimoniacus carebit, & pecunia, & literis,ac beneficio cap.ad audientiam 2.de reſcript.Summ.conf.de renunt.q.30.Ille etiam,qui in manibus laici beneficio ꝓprio renuntiat, ipſo iure priuatus exiſtit c.quod in dubijs,de renunt.quaſi in pœnam; licet enim ea renuntiatio non teneat, quæ laicis manibus fit, tamen ad damnum renuntiantis rata habetur, vt ibi: renuntiatio etenim, vt valida ſit,fieri debet in manibus eius à quo habuit inſtitutionem, vel confirmationem c. admonet,de renunt.aliquando in manibus ſolius Papæ,c.niſi, eo tit. quandoque vero,ſi Epiſc. copia haberi non poſsit, renũtiatio fieri põt in manibus ſacerdotis recipiẽtis nomine Epiſ. vt diſputauit antiquus Io.de Montemerlo,cui ſubſcribit Alber.in l.quod initio ff.de reg.iur.& Io. And. in c.nõ firmatur de reg.iur.in 6.in nouell. Alber. in d.verb.renuntiatio:

Abbates aũt atq; alij ſuperiores ꝑlati, ꝗ ſubditos ſuos ab obedientia abſoluũt, per hoc nõ videntur renuntiare ꝑlaturæ c.lectę de renunt. Sicut è contra ſi ſubditi illorũ miſericordiæ ſe ſubijciant, per hoc non videntur proprijs beneficijs renuntiare; c.veniens de renunt. Quinimmo,& ſi hi,ꝗ ſic ſe miſericordiæ ſuperiorũ ſubjciunt, prouiſionũ ſuarũ literas in eorũ manibus tradant, non ideo illis renuntiare videntur; quandoquidẽ officio iudicis ſibi reſtitui obtinebunt c.ſane de renunt. & de rer.permut.c.cum vniuerſorum Alber. in verb.renuntiatio 2.

De irregularitate Baptizati per fictionem.

CAP. VII.

1 *Fictio eſt duplex.*
2 *Baptizantur aliqui ad malum finem.*
Baptizantur aliqui ſperantes bona corporalia.
3 *Athanaſij ſententia, etiam ſine fide Baptiſmũ ſuſcipi; ſed non gratiam.*
Ficte Baptizatꝰ ſẽper ĩ peccato mortali exiſtit.
4 *Ficte Baptizatus licet recedẽte fictione,recipiat gratiam; tamen non effugit irregularitatẽ.*

NIhil tam aduerſatur ordinibus ſuſcipiendis,quã macula, quæ naſcitur ex baptiſmi defectibus; propterea,cũ ordinis ſacramentum pendeat à præambulo baptiſmate,quaſi ianua reliquorũ ſacramentorum,nõ poterit iudicari dignus ordinibus ſacris,ꝗ ſe baptiſmatis gratia fecit indignum: Fi-
1 ctio igitur de qua hic agimus, eſt in baptiſmate,cũ quis dicto, vel facto aliquid extrinſecus oſtẽdit diuerſum ab eo,ꝙ intus latet duplex etenĩ eſſe fictio põt in ſuſcipiendo baptiſmate.gl. & Arch.in c.ꝙ interrogaſti diſt.27.nã quandoq; quis ſimulat ſe baptizari, cũ id nõ intendat facere,nec ꝙ facit Eccleſia; quandoq; non ſimulat,ſed vere facit,at nõ intendit per illud opus conſequi gratiã baptiſmi; primo caſu,nec baptiſmi character accipit

ſecun-

ſecundo caſu accipitur, quia & infideles poſſunt ad aliquē malum finem, velle baptizari, vt infra dicemus: Propterea iſta
2 ſecunda fictio, q̄ non impedit ſacramentū, ſed ſolū fructū ſacramēti Sil. in verb. Baptiſm⁹ 3.q.14. quatuor modis fit, primo non credendo, ſecundo indeuote accedēdo, tertio paruifaciendo, quarto variando vſum, cōtra conſtitutionē Eccleſiæ circa ea, q̄ non ſunt ſubſtantialia baptiſmi, oībus iſtis quatuor modis ſemp character accipitur, ſed nō gratia: Silu. in verb. baptiſmus 4 q.12. & 16. tex. in c. maiores §. vlt. de Baptiſm. nā qui ſic accipit baptiſmū, licet nō intendat conſequi ꝙ prædicat Eccleſia, i. gratiam, tñ intendit facere, ꝙ facit Eccleſia; & hoc ſufficit ad ſacramēti ſuſceptionē, & characterē: S.Tho. 4 d.4. art 2. Poteſt.n. infidelis, hebręus, vel pagan⁹ ideo velle baptizari, vt corporalia bona conſequat̃, puta ad morbi, aut fetoris expulſionē; quo caſu fictus eſt, & ſine fide, & nullam gratiam conſequitur: Silu. d. q. 12. ſimiliter, & qui indeuote accedit, & qui parui facit, & qui ritum in nō ſubſtantialibus ſciēter immutat, omnes ij gratiam non cōſequuntur.

Nec mirū eſſe debet alicui has fictiones in vſu eſſe poſſe; Nā Sophronius ſophiſta ſcriptor vetuſtiſſimus in prato ſpirituali c. 198. ad euitandā peſtilentiam multos ad baptiſmum acceſſiſſe ſcribit, his verbis: Interrogatus eſt aliqñ S. Athanaſius, poſtq̄ Alexandriæ Epiſcopus conſtitutus fuit, an poſſit quiſpiam ſine fide baptizari, ſecundū ritum, & p̄dicationē Xpianorum, aut ſi credere ſe ſimulans, aliquibus alijs occaſionibus baptizatus fuiſſet, quid de illo ſentiendū, aut qūo ſuſcipiat illū Deus? Reſpondit, dicens: Audiui aliqñ à Senioribus noſtris, ꝙ Beato Petro Epiſ. & martyri cū facta eſſet mortalitas, & plæriq; ad baptiſma mortis timore confugerent, apparuerit Angelus humana ſpecie, dicens, quādiu huc mittis marſupia iſta ſignata quidē, inania aūt prorſus. & vacua, & nihil intus habētia; erunt itaq; quantū ex Angeli voce conijcere licet, ſignū habētes Baptiſmi, qm̄ & beneficiū aliquod exiſtimarunt ſe conſequi, ſi baptiſma ſuſciperent: atq; Idcirco baptizati ſunt; Hæc ibi: quæ etiā refert Lippomanus in vitis ſanctorū Tomo ſeptimo, in prato ſpirituali cap. 198. Xenaias quoq; cum in baptiſmate fidē ſimulaſſet, factus eſt Epiſc. vt conſtat in Epiſt. Monachorum Paleſtinæ, q̄ extat apud Euagriū hiſt. lib. 3. cap. 31. Ideoq; ob hanc tantam ſimulationē ac fictionē illum baptiſmatis ſacramento caruiſſe, tradit Niceph. li. 16. c. 27. cōmemorauit nouiſſime Sand. hæreſi 105.

Vnde hmōi ficte baptizatus quandiu fictio nō recedet, ſemp in peccato mortali exiſtet, & ſemper manebit irregularis, quia cū ſpiritus diſciplinæ effugiat fictū Sap. c. 1. & de conſec. d. 4. c. oſtenditur, & ſemper ſit dubitandū de ſuperuētura iniquitate ſuper eum d. c. 1. ſequitur ut quaſi impenitens, vel quaſi incorrigibilis perpetuo ab ordinibus excludatur: ēt recedente fictione: licet .n. tunc gratiā baptiſmalē conſequatur S.Th. 3. q. 69. Silu. in d. verb. baptiſmus 4. q. 17. & c. tūc valere de conſ. d. 4. & d. c. oſtenditur, & S. Aug. lib. de ouib. c. 9. ſub fin. ibi, quāquā multi ſic intrātes corrigunt̃ ingreſſi; Tñ ob eā iniuriā factam ſacramento, adhuc eū putarim irregularē; nā cū maior culpa ſit in hoc ſimulato, q̄ in eo, qui neceſſitate ductus baptizatur, ut c. de homine de celeb. miſſ. ſequit̃, ꝙ ſi is, qui per neceſſitatē baptizatur manet irregularis, ēt ſi ad meliorē vitā peruenerit, diſt. 57. c. 1. & Conc. Neoceſar. c. 12. certe multo magis in hoc ficto durabit irregularitas; prę

ſertim quia nō tā grauis iniuria videt' illa, q̄ fit Baptiſmo qn̄ differt' vſq; ad ęgritudinem, quantū eſt hæc, q̄ fit per fictionem, vnde ſi per illum incurritur irregularitas, etiam ſi fideliter Baptizetur; quanto magis per iſtam fictionem, in qua non ſola eſt ſalutis negligentia, ſed contemptus. Ideo nō eſſe promouendū hunc, qui ficte Baptizatus fuit, etiam ſi fictio receſſerit magis conſonum pietati videtur; quare non niſi per magnam diſpenſationem admittendum puto; Inter ficte accedentes ad Baptiſmū pręcipue illi ſunt, qui veterem peccatorum vitam proponunt in animo nolle relinquere vt tradit S. Aug. de fid. & oper. c. 18. non enim ſunt Baptizandi, ſicut diximus in antropophagis, id eſt humana carne veſcentibus, qui ſi abſtinere non proponant nō ſunt Baptizandi vide infra lib. 5. cap. 48. §. 6. in fin.

De Baptizato in ægritudine.

CAP. VIII.

1 *Baptizatus in neceſsitate præſumitur ficte Baptizatus, & eſt irregularis.*
Baptizatus in infantia ægrotus; non eſt irregularis.
2 *Fides non eſt niſi volentis.*

NON ſolum autem ficte Baptizatos lex ab ordinibus excludit; verum etiam eos, de quibus ſola fictionis ſuſpicio eſt; Nam cum quis in neceſsitate poſitus Baptizatur, forſan, ob ingruentem ægritudinem cuiuſmodi ſuperiore capite narrauimus ex Sophronio; certe tum magna ſurgit fictionis ſuſpicio; videtur enim is non fide duci, ſed timore; propterea irregularis fit, ex Conc. Neoceſar. cap. 12. habetur d. 57. cap. 1. cuius rei rationē adfert ipſe canon. his verbis; non enim fides illius voluntaria, ſed ex neceſsitate eſt; vnde illud annotauerat Archid. in d. cap. 1. ſcilicet, quod hæc irregularitas incurritur ex ſola criminis præſumptione, ne temere tantus ordo nempe ſacer, viro forſan indigno conferatur quòd genus irregularitatis contraxerat Nouatus hęreſiarcha: Ideoq; illi in promotione ad presbyteratum per clericos, & laicos obiecta fuit, vt conſtat ex epiſtola Cornelij Papę ad fabium Antiochenum: refertur ab Euſeb. hiſt. lib. 6. cap. 32.

Quòd accipiendum eſt in eo, qui iā adultus eſt, & cuius electio Baptiſmatis in ægritudine facta ſuſpectiſſima eſt; at in pueris, atque infantibus ægritudine quamtumuis maxima laborantibus Baptizatis, quoniam hanc incurrere ſuſpicionem non poſſunt; non incurrunt vllā irregularitatem; cum, & ſi ab hæreticis fuiſſent Baptizati, nullam culpam contraherent, quia, quod egerint ignorarunt cap. placuit 1. q. quarta, vt ſcripſit gloſ. in d. cap. 1. diſt. 57. At in adultis, in quibus propria, & voluntaria fides requiritur, neceſsitas illa ægritudinis p̄ſumptionē tollit veræ fidei, q̄ non niſi a libere volente vera haberi poteſt ex verbis Augu. Super Io. tract. 26 ad cap. 6. Cętera poteſt homo nolens, ſed credere non niſi volens, vt refert Archid. in d. cap. 1. Illud tamen verum eſt, quod hic in ægritudine Baptizatus, poterit per Sedem Apoſtolicam diſpenſari ad quoſcumque ordines, ſi diuturni mores, & pietatis ſtudium integram eius fidem comprobarint, quia tunc ſuſpicionis cauſa ceſſare videtur, quod tanto etiam facilius illi cō cedetur, vt promoueri poſsit, ſi clericorum numerus tam rarus ſit, vt augeri neceſſario oporteat, probatur d. cap. 12. & d. c. 1. Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 6. Alber. in verb. ordinandus, verſ. 20.

De eo qui diffirt baptiſmatis ſuſceptionem.

CAP. IX.

1 *Baptiſmum differens eſt irregularis.*
2 *Baptiſmum inuentus, ut ſoluat peccata, non ut addat.*
Baptiſmum differens, peccat mortaliter.
Baptiſmum differens deuotionis, & cathechiſmi cauſa non peccat ſed meretur.

Nil tantopere aduerſatur ſpiritui ſancto, quā ſalutis remedia contēnere; quorum illud vnū precipuum, ac ſumme neceſſarium, ſcilicet, baptiſmus; propterea qui baptiſmū adeo differt ꝙ longam moram interponat, quaſi minus fidelis non erit promouendus, ut probari poteſt ex Cōcil. Neo-
1 ceſar. cap. 12. & diſt. 57. c. 1. Nam ꝙ ęgritudine baptizatus eo loco ab ordinibus excluditur, uel eſt quia baptiſmum neceſſitate ſuſcepit, vel quia nimium moroſus fuit, in illo ſuſcipiendo, ut gl. & Doct. in d. c. 1. Cum etenim tamdiu differt, ac procraſtinatur, uidetur id facere, ut licentioſius peccare poſſit expectans omniū criminum ablutionē ex ſacro fonte, unde ſacramento abutitur, quod inſtitutū eſt ut ſoluat peccata non ut addat; habe-
2 tur de conſec. diſt. 4. c. quando. nō enim baptiſmus donatus eſt, ut peccare liceret, ſed ut peccaſſe non noceat. Aug. de fid. & operib. c. 20. Ideo iure pręſumendum eſt hunc ſine charitate ad baptiſmum accedere argum. d. cap. 1. uel negligere propriam ſalutem, dicto cap. quando. propterea in pœnam eius negligentiæ irregularitatem lex inducit; omnis enim dilatio baptiſmi à tempore, quo quiſque eſt capax rationis, inducit peccatum mortale, S Thom. 4. diſtinctio. 7. refert Silueſt. in uerb. baptiſmus. 4. q. 11. æquum autem fuit pęnam etiam irregularitatis inducere, ut eius metu prouocentur homines ad ſalutem accelerandam. Archiepiſ. Flor. 3. tit. 29. c. 6. Alber. in uerb. ordinandus. uerſ. 20.

Non omnis autem dilatio, aut procraſtinatio hanc inducit irregularitatem; quandoquidem ſi ob reuerentiam differatur quo quis inſtructior in fide accedat, & firmior, landandus potius eſt, de conſecr. diſt. 4. cap. ante baptiſmum & cap. catechiſmi. & cap. baptizandi. & diſtinct. 48. cap. quoniam. Silu. in uerb. baptiſmus. 4. quæſt. 11. ſicut & Euchariſtia differri laudabiliter poteſt, diſt. quinta. cap. ad eius uero. & de pœniten. diſt. 5. c. 1 §. paueat. & de conſecr. diſtin. 2. cap. quotidie.

Hæc igitur irregularitas perpetua eſt, ſemperque eget diſpenſatione; quæ non niſi duobus caſibus concedenda eſt, uidelicet ſi longa conſuetudine hic ſuam integram fidem comprobauerit: uel ſi ſit clericorum penuria, propter neceſſitatem facilius poterit ꝓmoueri, d. c. 12. & d. cap. 1.

De baptizatis per uim uel metum.

CAP. X.

1 *Baptizatus per uim, uel metum eſt irregularis.*
Neceſſitatis uerbū, uim, uel metum ſignificat.
2 *Baptiſmi characterem non accipit, qui interno animo diſſentit.*
Baptiſmum accipiens per metum, quandoque characterem accipit.
3 *Baptizatus per metum diuturnitate temporis, probata fide eius poterit diſpenſari, ut promoueatur.*

Quem

QVemadmodum ſuperioribus capitibus dictum eſt, ægritudinis neceſſitatem obeſſe ei, qui in ea baptizatur, ne promoueri poſſit; ita quoque dicendum uidetur in illo, qui quauis ratione uim, uel metum paſ
1 ſus eſt, in baptiſmate ſuſcipiendo: ſicut enim inuoluntarie agere præſumitur ægrotus, ita multo magis ſi coactus: ex Concil. Neocęſar. cap. 12. & diſt. 57. cap. 1. per illud uerbum, neceſſitate, quod etiam ad uim, uel metum referri poteſt, cap. de Iudæis. diſt. 45. ſi etenim per uim accipiatur diſſentiendo, & cum animi relu-
2 ctatione, nec ſacramentum accipitur, nec res ſacramenti. cap. maiores. de baptiſm. gl. in d. cap. de Iudęis. nullus enim character imprimitur. Alberic. in uerb. baptiſmus quarto. circa med. de ſententia S. Thom. ut refert Silueſt. in uerb. baptiſmus. 4. quæſt. 13. quod intelligendũ eſt, in coactione pręciſa, quæ omnem conſenſum excludit; at ſi coactio conditionalis ſit, quæ conſenſum non uidetur excludere, conſentit enim potius baptizari, quàm pati moleſtiam uitę, uel rerum; tunc character quidem imprimitur; non autem gratia. Concil. Toletan. IIII. cap. 55. habetur in dicto cap. de Iudæis. & dicto cap. maiores. §. propter.

Vtroque igitur caſu, ſiue præciſa coactio fuerit, promoueri non poterit; quia ordo non imprimitur ubi baptiſmi character, & fundamentum deficit; ſiue conditionalis, quia cum rem ſacramenti non acceperit, quia in peccato mortali eſt, non eſt dignus ordine ſacro, niſi poſtquam tota fictio illa receſſerit; quæ
3 quoad hoc, ne ordinetur ſemper præſumitur durare, donec longo tempore cõprobauerit p optimos mores, ſeſe fideliter credere, & gratia dignum fuiſſe factum; quo caſu poterit poſtea diſpenſatione obtenta ordinari, dicto cap. 1. & d. cap. 12.

De baptizato dum uagus, peregrinus, uel incognitus eſſet.

CAP. XI.

1 *Originarius eius loci quis dicitur, ubi baptiſmum accepit.*
2 *Baptizati incogniti, non ſunt promouendi.*

OMni caret dubio, quod quiſquis peregrinus, uagus, uel incognitus, eius loci originarius ciuis eſſe uidetur ubi baptiſmum ſuſcipit, ibi enim naſcitur ubi regeneratur. Ioann. cap. 3. uerum quia ante ſuſceptum baptiſma poſſet multa perpetraſſe delicta, uel alias incurriſſe irregularitates, ut puta bigamiam; cum ante acta
2 uita incognita ſit, promoueri nõ debet, ex Concil. Elibertan. capit. 24. habetur diſt. 98. cap. ult. cum glo. Iuo Carnotenſis, lib. 6. c. 352. poſſunt etiam iſti eſſe rebaptizati; ob quam ſolam dubitationem non ſunt temere ad ordines admittendi, cap. Afros. diſt. ead. & ſcribit Archid. in d. c. ult.

De baptizato ab hæreticis.

CAP. XII.

1 *Baptizati etiam ab hæreticis ignorantes etiam ſeruata forma Eccleſiæ, tamen promoueri nõ poſſunt.*
Baptizati infantes ab hæreticis, ſeruata forma Eccleſiæ, ſunt irregulares.
2 *Athanaſii ſententia de recipiendis ad communionem iis, qui ab Arianis ad Eccleſiam redirent.*
Baptiſmus Paulianiſtarum non congruit formæ Eccleſiæ, ideo redeuntes ad Eccleſiam debent baptizari.

Idem

IDem dubitationis genus excludit ab ordinibus eos, qui ab hęreticis baptizati, etiam ignorantes, fidem catholicã ſequuntur; nam etſi ſeruata Eccleſię for-
1 ma uerum baptiſma acceperint ex Anaſtaſio II.Pontific.Epiſt.2.ad Anaſt.Aug. habetur diſt.19.cap.ſecundum; tamen odio miniſtri hæretici hi ſic baptizati ab ordinibus excluduntur. c.qui in qualibet.1.quęſt.7.& 1.q.1.capit.uentum. quod uerum eſſe eos irregulares fieri, ſi adulti ſint,ſenſit glo.in d.c.qui in qualibet;non autem ſi infantes erant,quando ab hęreticis baptizati fuerunt:argum.c. placuit, & cap.qui apud, 1.quęſt.4. ſed uerius putandum eſt, etiam infantes ab hęreticis baptizatos, cum adoleuerint in catholica fide promoueri non poſſe; niſi diſpenſatione obtenta; ut ſentit glo. in d.c.placuit. & tradit aperte Hug. ibi: quę diſpenſatio perquàm facile concedetur, ut text.in d.c.placuit.conſideratis probis motibus,& ĩtegritate fidei illius: at illi,qui ſcienter ab hęreticis baptizati ſunt,numquam, aut perquàm difficile diſpenſabuntur;ſufficiet enim illis, ſi redeant ad fidem catholicam,ut ſola communio eis tribuatur. d.c.uentum. §.nullus.& hoc eſt forſan, ꝙ ſcribit Baſil. in Epiſt.75.ad Neoceſarięſes,dicens,Athanaſij ſententiam fuiſſe, recipiendos,ſci-
2 licet in communione,& ad ordines, per diſpenſationem eos, qui ab Arianis ad orthodoxos conuerterentur, ſuppoſito baptiſmo in forma Eccleſiæ.Illi uero hęretici,qui à Paulianiſtis redeunt, nec in communione ſunt recipiendi, niſi rurſum baptizentur: quia Pauliániſtarum baptiſmus non congruit formę Eccleſię, ex Nicena Synodo habetur capit. ſi quis confugerit.1.q.1.Auguſt.lib.de hęreſib. cap.44.& ex Concil.Arelaten. II. capit. 16.Idem, & de multis alijs hæreticis, quorum baptiſmus non recipitur ab Eccleſia,quos nuncupatim enumerat Aug. de dogmat.Eccleſ.cap.52.

De ijs, quos baptizatos eſſe non conſtat.

CAP. XIII.

1 *Irregularis eſt is,de quo dubitatur,an ſit baptizatus.*

Baptizatus non præſumitur, qui natus eſt ab infidelibus,niſi ſaltem uno teſte probet ſe baptizatum.

Baptiſmus probari debet,quando ex aſſertione, alicui tertio præiudicium paratur.

Ordines ſunt instituti ad aliorum utilitatem, potius quam ad ſuam.

Baptizatus præſumitur, qui natus eſt ex fidelibus,licet educatus inter infideles,non tamen ordinabitur.

Baptiſmo ſubuenit Deus quandoque plus filijs infidelium,quàm filijs fidelium.

2 *Filij fidelium educati inter fideles, ſemper de iure præſumuntur baptizati.*

IRregulares eos eſſe iam diximus, quos conſtat baptizatos quidem eſſe,ſi de ipſorum re-
1 cta intentione dubitetur; propterea longe magis irregulares illi ſunt,quos neſcimus baptizatos eſſe: nam ſi parentibus Hebręis,aut Paganis quis natus ſit, credendum eſt eum non eſſe baptizatum, niſi ſaltim per unum teſtem ſe fuiſſe probet, quem ſi non habeat pro non baptizato habendus eſt ex Concil. Carthag.Quinto.capit.6. habetur de conſecrat.diſtinct.4.capit. placuit. de infantibus: Ideo ei ordines conferri non debent per rationes gloſ. & Hug.in dicto capitu. placuit. Nam quotieſcumque alicui paratur pręiudicium ex aſſertione quod aliquis fuerit baptizatus,

tus,non eſt hoc in dubio credẽdum, ſed probari oportet illum fuiſſe baptizatũ. argum. eorum, quæ diximus lib.1.c.2. Reg.18 Vnde cum ordines ſint inſtituti principalius,ut quis ad aliorum utilitatem utatur eis,quam ad ſuam. S.Tho. 4.diſt.24. artic.1. ſi appareat contradictor non debent ordines conferri habenti talem contradictorem,& in tali uerißimili dubio abſtinere debet Epiſcopus, nec conferre, niſi ille probetur baptizatus;præſertim ſi inter infideles natus, & educatus fuerit: ſed ſi inter fideles educatus ſit,licet pro illo præſumendum erit, ne eum rebaptizari contingat, tamen quoad ordines nimis grande eſſet periculum indiſtinctim eos cõferre cuicumque dicenti ſe eſſe baptizatum, cum ſit natus ex infidelibus; quia licet quãdoq; Deus ſi ijs infidelium baptiſmo ſubueniat; & fidelium filijs non ſubueniat, ut dicit S. Auguſt.lib.2. de bono perſeuer. c.12.in fin. Tamen in hoc differunt filij infidelium à filijs fidelium, quod iſtorũ filij,de iure præſumuntur baptizati, & ideo eis ordines ſine dubitatione conferri poſſunt,text in cap.fin.de preſby.non baptiz.min.quæ fuit opinio Petri de Palud.quem refert, ac probat Silu.in uerb. baptiſmus. 4.q.9. at filijs infidelium in quibus de iure ceſſat talis præſumptio, diligentior inueſtigatio adhibenda eſt, quomodo, & à quibus fuerint baptizati.

De rebaptizatorum irregularitate.

C A P. XIIII.

1 Sacramento iniuria magna fit, quando iteratur.
Baptiſmi iteratio inducit hereſim,& irregularitatem,etiam ignoranti.
Rebaptizato nec prima tonſura conferri debet.
Ignorans punitur, & in rebaptizatione, & in ſimonia.
Theodorus Epiſcopus Cantuarienſis.
2 Gratiani decretum magna auctoritatis eſt.
3 Perito credendum eſt in eo in quo eſt peritus.
Ratam habẽs rebaptizationem eſt irregularis.
Rebaptizatus etiam per metum,eſt irregularis, ſecus ſi per uim.
Rebaptizans eſt irregularis, etiam ignorans, niſi omnem diligentiam adhibuerit.
4 Rebaptizans, quando excuſetur ab irregularitate.
5 Rebaptizationem non ſemper ſanat illa clauſula, ſi non eſt baptizatus, quo ad irregularitatem.
6 Rebaptizationis miniſtri, & compatres, ſunt irregulares,etiam ſi per metum acceſſerint.

INgens eſt ea iniuria,quæ fit baptiſmi ſacramento, quando iteratur. c.2.de apoſtat. propterea canones uſque adeo abhorrent hanc rebaptizationem,quaſi Anabaptiſtarum hæreſim, ut præter eius hæreſis pœnas,quas infligit Concil.Trid. Seſſ.7.c.11.& canon 13.adijciunt etiam irregularitatem: ſiue etenim ignorans, ſiue ſciens quis rebaptizetur, utroque caſu irregularis eſt,d.c.2.& c qui in qualibet. 1.q.7.& diſt.98.cap.Afros.& de conſe. diſt.4.c.qui bis.& c.eos quos. gl in c.fin. de apoſt.Specu.in tit.de diſpenſ.§.iuxta. uerſ.item rebaptizatus. quæ irregularitas tã magna eſt, ut nec clericatus quidem,& tonſura eis poſſit conferri quinimmo ſi clerici ſunt, deponuntur, retento habitu,& uitæ obſeruantia gl.in c. confirmandum, per illum tex.diſt.50 citat de conſec.diſt.5.c.dictum quę etiam tradit Abb.in c.2.

Quod uero etiam rebaptizati ignorãtes eadem irregularitate notentur, ſiue ea ignorantia ſit iuris, ſiue facti, probatur in d c.qui bis q tex.licet fuerit Theodori Epiſcopi Cantuarienſis in ſuo opere,quod pœnitentiale nuncupauit,ut refert Silu.in uerb.irregularitas.q.4. tamẽ

ex quo habemus in corpore decretorũ pro iure utimur: Ideo Archidia. & Hug. ibid. recte ſentiunt, irregularem eſſe etiã eum, qui ignorans ſit baptizatus, tum ob ſcandalum, tum ob deteſtationem ſceleris; quia facile defendi poſſent prætextu ignorantiæ; Nam & filius, qui patris ſimoniã ignorauit, beneficio priuatur ob deteſtationem illius criminis, c. quicumque. 1. q. 5. & c. ult. Et quamquã Scotus, & alij nonnulli putent Theodorum prædictum non potuiſſe irregularitatem inducere, quaſi hoc ſolius Põtificiæ auctoritatis ſit; tamen mihi uidetur (ſi hęc Scoti ratio uera eſt) fruſtra nos niti in peruoluendo Gratiano; quandoquidem eo opere quaſi ſummo iure utimur: ita qđ
2 ſi uim legis non habere in controuerſiã ueniat, propemodũ inaniter laboramus in inſtituenda eccleſiaſtica diſciplina ex præfato decreto Gratiani, quo breui cõpendio fere uniuerſa continetur: quamquam Theodorus eo loco non ſuo iure irregularitatẽ inducit, ſed atteſtatur ita canones ſtatuiſſe, unde illi, ut perito credendum eſt.

Non ſolum igitur ſciens, aut igno-
3 rans rebaptizatus irregularis eſt; ſed etiam ac multo magis ſi poſtquam ſcierit, ratam habuerit rebaptizationem in ſe factam. Silu. in uerb. irregularitas. q. 4. Tabien. in uerb. diſpenſatio. num. 13. uerſ. 14.

Sed & ſi quis per metum rebaptizari ſeſe permiſerit, etiamſi metus tantus fuerit, qui cadat in conſtantem uirum, irregularis efficitur c. eos quos. ubi glo. de conſecr. diſtinct. 4. Silu in uerb. irregularitas. q. 4. in fin. At non ita erit ſi per uim coactiuam, ut narratur de Epiſcopo cui nomen fuit, Habetdeum, quẽ Ariani ligatis manibus, & pedibus inuitum rebaptizarunt: certe ei nil obfuit illa rebaptizatio, ut ſcribit Victor Epiſcopus Vitenſis de perſecutio. Vandal. lib. 3. qui damnat contrarium ſentientes. Simile eſt quod tradit Cyprianus epiſto. 19. ad compreſb: teros Carthaginenſes: narrat enim uenerabilem mulierem, cui nomen Bona, tentis manibus eo actam ſacrificare lingua hæc uerba exclamante. Non feci, uos feciſtis. Simile aliud narrat Gregor. Turon. hiſtor. Gall. lib. 2. cap. 2.

Eadem quoque irregularitas afficit ipſum rebaptizantem. d. capit. 2. de apoſtat. nam ultra id, quod lege ciuili qui ſciens rebaptizat, capitali pœna punitur. C. ne ſanct. baptiſm. reiter. ad eccleſiaſticos ordines aſcendere non poteſt; & à ſuſceptis ordinib. deponitur. Piſanell. in uerb. baptiſmus. 4. uerſic. baptiſmus iterari. argument. cap. eos ſacerdotes. & cap. qui bis. de conſecrat. diſtinc. quarta. Quod uerum eſt etiam, ſi ignorans rebaptizauerit, tam ignorantia facti, quam ignorantia iuris. dicta l. 1. C. ne ſanct. Bapt. cum glo. & Salic. ut puta ſi ſine debita diligẽtia quemlibet baptiſmum petentem admittat, aut quemlibet expoſitum infantem, ſine diſcuſſione baptizet: Iſtis enim caſibus ignorantia facti non excuſabit, quia in culpa eſt: quòd ſi diligẽtiam omnem ad hibuerit, non efficitur irregularis ex pia ſententia
4 quam tenet Silu. in uerb. baptiſmus. 5. q. 4. Et patet apud Leonem Papam epiſt. 35. ubi ſi examen aliquod præcedat diligentiam utrumq; à culpa excuſare docet, idem etiam docet epiſt. 90. cap. 15. Excuſabitur quoq; baptizans, ſi baptizet filios infideliũ, nã iuſte ignorare potuit eos fuiſſe baptizatos, de conſec. diſt. 4. c. placuit. de infantib. habetur Cõcil. Carthag. V. cap. 6. Idem de infantibus expoſitis ſine ullo ſigno, aut ſcripto atteſtante

ſtante de baptiſmo. At in ignorantia iuris, qui rebaptizat excuſari ab irregularitate non poteſt, ut puta ſi putet baptizatos ab hæreticis ſeruata forma Eccleſiæ non eſſe accipiendos, cum de iure contrarium ſit uerum. cap. qui in qualibet. 1. q. 7. uel ſi credat eum, qui metu, & ui conditionali ſit baptizatus non accepiſſe characterem, quod eſt contra c. maiores. §. propter. de baptiſm. certe iis caſibus irregularis eſt. d. c. 2. de apoſtat. Silu. in uerb. baptiſmus. 5. q. 3. & licet Archi. in cap. 1. diſt. 68. dicat, ſolos ſcienter rebaptizantes fieri irregulares; tamen contrarium communius ſentiendum eſt ex prædicta l. 1. cum gl. & Salic. quod apparet ex eo, quòd rebaptizatus ignorans ſemper eſt irregularis. d. c. qui bis: unde maiore ratione & is, qui rebaptizat, per rationem hic ſequentem.

Illud enim ſciendum eſt, quòd clauſula illa, ſi non es baptizatus ego te baptizo, ſolet purgare periculum rebaptizationis; ſed hoc uerum eſt in dubio, nam iſta clauſula non eſt adhibenda niſi quando
5 eſt magnum dubium, an quis fuerit baptizatus, ut ſcripſit Silu. in tract. de ſtrigimag. lib. 3. c. ult. in fi. Proptereà ſacerdos ſciens puerum in neceſſitate fuiſſe baptizatum domi, ſi ille poſtea deferatur ad Eccleſiam, ut ſeruentur ritus ſolennes, non poteſt cum eadem clauſula eum baptizare; quinimmo ſi hoc faciat, efficitur irregularis; ut expreſſim traditur in Catechiſmo nuper edito ad parochos iuſſu Pij V. in tract. de baptiſm. c. de fructibus baptiſm. in fin.

Eadem hæc irregularitas afficit eos, qui rebaptizanti miniſtrāt acolythi, ſubdiaconi, uel diaconi officio fungentes. d. c. 2. de apoſtat. & glo. d. l. 1. C. ne Sanct. Baptiſm. Qua ratione idem audeo dicere de compatribus ſcientibus, ſunt enim
6 participes eius rebaptizationis, cum ſint fideiuſſores. c. uos ante. de conſec. diſt. 4. quinimmo etſi ignorarint, ſed poſtea ratum habuerint; nam etiam efficiuntur irregulares, ſicut ipſe rebaptizans per facti ignorantiam, ratum habens. Silu. in uerb. irregularitas. q. 4. Idē ſi coacti fuerint de fonte leuare iſti patrini, per coactionem non præciſam, ſed conditionalem; nam hæc coactio ſicut non excuſat rebaptizatum, aut rebaptizantem, ita nec eos ut ſupradiximus. Horum autem omnium diſpenſatio ſolius Papæ eſt, qui uix illos diſpenſabit, ut religionem ingrediantur. dicto cap. 2. de apoſt. Tabien. in uerb. diſpenſatio. nume. decimotertio, uerſic. 14.

De iterationibus ſacramentorum.

CAP. XV.

1 Chriſmatis iteratio inducit irregularitatem, etiam in ignorante.
2 Chriſmatis, & baptiſmatis ratio par eſt, in iteratione.
Epiſcopi conſecratio iterata, reddit eum irregularem.
3 Eccleſia iterata conſecratio, inducit irregularitatem.
Eccleſia multis caſibus debet reconſecrari.
Calicis conſecratio iterata, inducit irregularitatem.
Vnctionis extrema iteratio, eadem infirmitate continua fieri non debet.
4 Euchariſtia conſecrata, non poteſt recōſecrari.
5 Sacerdos ſi deficiat dicendo uerba conſecrationis, alius ſacerdos quid facere debeat.
6 Miſſæ duæ ab eodem una die dici non poſſunt, niſi die natalis Domini, & alijs quibuſdam neceſſitatibus.
Matrimonia ſimul multiplicās irregularis eſt & infamis.
Nuptiarum benedictio non iteratur.
Monialis conſecratio, iterari non poteſt.
7 Monialis conſecratione gratia accipitur.
Imperatoris, & Regis conſecratio non iteranda.
8 Veſtium conſecratio non iteranda.

Benedi-

Benedictiones rerum non ſunt iteranda.

9 *Ordinis iteratio magnam inducit irregularitatem etiam ignoranti indiſpenſabilem, & idẽ in minoribus ordinibus.*

Iterationes praiudicant & facienti, & patienti.

Iteratio non imprimit nouum characterem.

QVemadmodum proximo ſuperiore capite iterationem baptiſmatis pertractauimus, ita hoc loco cõgruum eſt, de reliquis ſacrorum iterationibus fuſius explicare: Atq; primum de chriſmatis confirmatione agendo quia ſacramentum eſt, & characterem imprimit, maximã accipit iniuriam, ſi iteretur; unde in pœnam canones ſtatuunt, ut qui ſcienter repetunt, cogantur ingredi religionem pœnitentiæ cauſa. c. dictum. & c. de homine. de conſecr. diſt. 5. Sed etſi ignorans qui bis cõfirma-
1 tus ſit, irregularis efficitur; ut expreſſim tradit Archiep. Flor. lib. de cenſ. & irregul. c. centeſimo. §. iterata ſuſceptio Tab. in uerb. diſpenſatio num. 13. uerſic. 14.
2 par enim ratio eſt, & baptiſmi, & chriſmatis. c. dictũ. de conſec. diſt. 5. & 1. q. 1. c. quod quidam. ubi ſacramenta iſta imprimentia characterem pari iure cenſentur: Nec obſtat ſi dicatur non apparere ibi ea parificari quoad pœnam irregularitatis: nam reſpõdemus quòd in d. c. dictum, iuncta gloſſa, expreſſe parificãtur, etiam quoad hanc pœnam irregularitatis, ſic enim ibi ſe habent uerba textus & gloſſæ, quia bis, uel ter, uel amplius baptizatos, aut confirmatos, non ſæculo, ſed ſoli Deo ſub habitu regulari, uel clericali religioſiſſime famulari decretum eſt: quem clericalem habitum glo. intelligit ſub clauſura in pœnam. Vnde apertũ fit, ſi clericari uelit inter reliquos clericos & in omnibus ordinibus oportere eum diſpenſari ob aliquam neceſſitatẽ Eccleſiæ: Et quamquã nonnulli uiri egregij uideãtur ab irregularitate defendere iſtos bis confirmatos, cuiuſmodi Sotus, Card. Aracœli, ac Fuſcus Epiſcop⁹ Sarnenſis, nihilominus communior eſt noſtra inter canoniſtas ſententia, prȩſertim apud eos, quos citat Couarruuias, quorum ſanè maior eſt auctoritas cum gloſſa prædicta, cuius eſt tutior ſententia, præſertim quia in iure patet, quòd quotieſcumque quis prohibetur clericari aliquo in ordine, cenſetur irregularis, c. quoniam. diſt. 47. & diſt. 48. c. quoniã.

Eadem etiam ratione ſi Epiſcopi conſecratio iterata ſit, reddit ipſum irregularem; ut nec aſcendat, nec ſuſceptos ordines adminiſtret, propter geminatam unctionem, & manus impoſitionem. ca. ſaluberrimum. 1. q. 7. & arg. d. c. dictum. & 1. q. 1. c. quod quidam. & ideo ſi huiuſmodi Epiſcopi promoueant ad Archiepiſcopatum, Patriarchatum, uel Cardinalatum, diſpenſationem à Pontifice id ſcienter obtinuiſſe uidebuntur; at ſi proponantur eligendi etiam ad Summum Pontificatum, erit illis hoc impedimentum canonicum ex d. c. ſaluberrimum. in fin. ad quod facit quicquid infra dicemus de iteratione ordinis: idem iuris eſt in conſecratione Eccleſiæ, uel altaris; nã
3 quo ad hãc iterationem baptiſmo comparatur, Ideo eadem cẽſura imminet iteranti eam. c. Eccleſijs. diſt. 68. de conſecr. d. 1. c. Eccleſijs. & de conſecr. diſt. 4. c. placuit. de infantibus. multis exceptis caſib. puta poſt pollutionem ex fuſione ſanguinis, ſi diruta ſit, ſi dubium fuerit eam cõſecratam fuiſſe, & alijs cauſis ſimilibus, c. ſolennitates. de conſec. diſt. 1. & c. Eccleſiæ, uel altaria, ubi glo. & c. ſi motum. ubi etiam glo. ead. diſt. 1. habent enim plurimum ſymbolum conſecrationes hominum, & eccleſiarum. probat Ricard. in

4. ſent.

4.ſent.diſt.5.q.1.uerſ.item ſicut.& uerſ. Ad quartũ. Ideoque quia calicis unctio maxime myſterioſa eſt, putarim ſi quis iterarit eam ſcienter,eandem cenſuram incurrere; q̃nquidẽ eius unctio connumeratur inter unctiones altarium,& dedicationes templorum.de ſacr.unct.c.1. §.ult. Idem forte erit in eo qui durante eadem infirmitate breui, & continua iterarit extremæ unctionis ſacramentum, quod eo caſu iterari non poteſt. S.Tho. 4 diſt.23.q.2.artic.3. in nouiſſ.ſcript.licet aliàs, ideſt infirmitate renouata, uel mutata, iterari poſſit hoc ſacramentum quia characterem nõ imprimit S. Tho. contra gentes.lib.4.c.73.

Propterea tametſi Euchariſtia ſit etiã quotidie iterabilis,& quotidie conficiatur,tamen ſi una eademque hoſtia iam conſecrata ſit,alia conſecratio ſuper eadem fieri non poteſt,ſine magno ſacrilegio ex contemptu,ſuperſtitione, uel negligẽtia;nam ſicut incurrit mortale peccatũ in re tanti myſterij, ita uidetur auferenda ipſius ordinis executio ei, qui hoc perpetrauit, donec peracta pœnitẽtia Epiſcopus diſpenſet; non enim ſine cauſa Theologi conſulunt ei, qui obliuiſcitur ſe conſecraſſe,ut utatur illis conditionalibus uerbis (ſi non ſit conſecrata) quinimmo ſi iam ſit cœpta cõſecratio, & interim morbo corripiatur cõſecrãs, non poteſt ſacerdos, qui uult ſuccedere ad perficienda myſteria pro eo,ſupplere conſecrationi cœptæ, ne contingat aliquid iterari;ſed potius debet aliam ſpeciem conſecrare, ut ſcribit Alb.in lib.de miſſa,quem refert ac probat Silu.ĩ uerb. Euchariſtia.2.uerſ.octauo quæritur;multo minus ſi ſit perfecte conſecrata,poteſt conſecrationis uerba ſuper ea proferre. Et ideo illa hoſtia ſuper qua aliqua pars uerborum cõſecrationis prolata erat reſeruanda eſt inter reliquias,ut ſcribit Innoc.in c.preſbyter.de ſacram. non iter. Vel(quod uidetur melius) ſumi poterit poſt ſumptas utraſque ſpecies ex ſententia Archiep.Flo.ut ſcribit Silu.in d.uerſic.8.Vnde cum tanta cura ſit adhibenda circa hæc,conijcere poſſumus canonicam cenſuram incurrere eum,qui iterationẽ circa hæc,fecerit;nam uidemus etiam eadem die unum Sacerdotẽ miſſas duas, uel conſecrationes duas efficere licite non poſſe.cap.ſufficit.de conſec. diſt.1.& de celebr.miſſ.c.te referente. & c.conſuluiſti.ubi Abb. nam punitur extraordinaria pœna. Diaz in praxi Canonica c.30.unde iure inter canonica impedimenta connumerari debet,ob quæ exercere ordinem nõ licet: ſed hoc limitatur nocte Natalis Domini,qua die tres celebrari poſſunt.c.nocte.de conſec.diſt. 1.& alijs quibuſdam caſibus, in quibus ipſa neceſſitas diſpenſare uidetur,ut tradit Silu.in uerb.Miſſa.q.7.

Iteratio quoque matrimonij reddit irregularẽ,ut diximus, cum de bigamis ageremus,ſ.ſi ſucceſſiue iteratum fuerit, quod ſi cum duabus ſimul uiuentibus, quis etiam per ignorantiam iuris matrimonium iterando contraxerit, infamis efficitur, & alijs pœnis punitur c.nuper. de bigam.ubi etiam bigamus iudicatur, & cõſequenter uere irregularis:Propterea etiam ſecundarum nuptiarum benedictio non cõceditur.cap.uir autem. de ſecun.nupt.quinimmo ſacerdos eam benedictionem in ſecundis nuptijs faciẽs, quaſi ob eam iterationem ſuſpenditur, c.1.de ſecun.nup.& eius rei diſpenſatio ſoli Papæ competere poteſt,ex ſententia Hoſt.d.c.1.ut refert Diaz in praxi cano. cap.68.

Hæc autem etiam ad iterationem cõſecrationis monialiũ pertinere poſſunt: nam

nam qui uirginem ſacro uelo ordinationis,uel cõſecrationis conſecrarit, per illam iterationem irregularis uidetur; nã etſi conſecrationis uelum, non ſit ſacramentum,eſt tamen ſacramentale, & ſine peccato mortali iterari nõ poteſt: fieret enim iniuria gratiæ quæ in ea per deuotionem accipitur S.Thom.4.diſt.38. Piſanell. in uerb. uirginis conſecratio. nec ulla imperfectio,uel uarietas eſt ponẽda in iſtis conſecrationib.S.Tho.d diſt.38. & diximus ſupra cũ de Monialium impedimentis ageremus lib.1.

Quod etiam procedere putarim in unctione Regũ,uel Imperatorum; quoniam illorum unctio maxima myſteria continet,ex doctrina Innocentij III.Pontificis:habetur tit.de ſacr.unct.c.1.ſ.unde in ueteri non enim ſine iniuria,& cõtemptu, ea iteratio fieri uideretur.

Veſtes quoq;,& reliqua ſacerdotij paramenta,etiam ſi ſine unctione, ſed per
8 ſolam orationem, & aſperſionem fiant, iterari non debent c.2.de ſacram.nõ iterand.quia non ſine iniuria primæ, fieret ſecunda benedictio,ſiue in ueſtibus,ſiue in libris,atque alijs paramentis, ſiue benedictionib.candelarum,frugum,ac reliquarum rerum,ut nauis,domus,campanæ:nam non eſſe iterandas tradidit Pet. de Palud. 4.ſent.diſt.23.quẽ probat Sil. in uerb.benedictio.uerſ.Sexto quæritur: cui rei aptiſſime conſentire uidetur S. Aug.ad c.3.Io.tract.12.his uerbis;qcqd iterũ fit,illuſio eſt, quicquid iterũ fit, luſus eſt.oẽs.n.cõſecrationes irreiterabiles eſſe docuit,Cypr.lib.de ablutione pedũ.

Oĩum autẽ irregularitatũ,quæ ex iteratione naſcũtur ea maxima, ac pcipua
9 eſt poſt baptiſmũ, q̃ fit in ordinis Eccleſiaſtici impreſſione: nã cũ character imprimatur,iteratio maxime ſacrilega eſt: Archid.in c.qui bis.de cõſec.diſt.4.c.qđ quidã.1.q.1. Tab.in uerb.irregularitas.4.nu.7.Nam quicquid ſuperiore capite diximus in iteratione baptizãtis,uel baptizati,oĩno ad ordinem ſpectare poteſt, Aut ignorantia iuris,uel facti non excuſet,præſertim ſequuta ratihabitione; nec uis conditionalis excuſabit per illa eadẽ iura, quæ ibi citata ſunt. Magna enim iniuria fit primę ordinationi, & inducit irregularitatem indiſpenſabilem. Alber. in uerb.diſpenſatio. uerſ.decimus.idem Alber.in uerb.ordinatus penultimo. Solus uero Papa,& magna ex cauſa diſpenſaret, gl.in c.fi.de apoſtat. text.in c.ſaluberrimum.1.q.7.quo loco probatur nec promoueri eos poſſe,nec promotos exercere,ad exemplũ baptiſmi propter iniuriam factam ſacramento; quã multum conſiderat S.Tho.contra gentes lib.4.c.59.& 73.Propterea non ſolũ procedent hæc in ipſo ſacerdotij charactere,uerum etiã in alijs ſacris,ſ.Diaconatu,& Subdiaconatu,c.1.& 3.de ſacramẽ. non iteran. Propterea Vrbanus II.Papa clericũ quẽdam promotum ad ſubdiaconatũ à Giberto Antipapa cenſuit non eſſe reordinãdũ, eo quod futura res fuiſſet peſſimi exẽpli, licet ab Antipapa perperã fuiſſet ordinatus.hæc Platin.in ipſo Vrbano II. Idẽ quoq; putarim in ipſis minorib. pp eã poteſtatẽ,quę in illis accipitur & ideo nulla uariatio à ritu Eccleſię pmitti põt, ſine peccato mortali, arg. S.Th.4.di.38. Vnde, & in illis erit locus huic irregularitati d.c.qđ quidã 1. q. 1. ubi generalis phibitio eſt, de ordinib. reiterandis:In iſtis igit' oĩb. reiterationib. eadẽ cenſura eſt eius,q iterat, & illius qui iterari in ſe uult,aut pcurat.Tab.in uerb.irregularitas,4.n.7.ſed illud uerũ eſt,q & ſi iſtę iterationes actu fiãt,tñ ipſi' characteris,vel poteſtatis iteratio nõ fit,qa manet prim' character & poteſtas,etiam ſi ille qui ite-

rat intendat ipſum characterem itera-
re,gl.& Archid.in c.preſbyteri,diſt.68.
Fit enim ſola extrinſeca facti iteratio.
Multa alia pulchra ad iterationem cōſe
crationis colligi poſſunt ex Ricard.4.
ſent.diſt.23.ult.q.quæ longum,& imper
tinens eſſet hic referre.

De diuiſione Sacramentorum.

CAP. XVI.

1 Diuidi ſacramenta contingit tripliciter.
Miſſam dicens in ſolo pane, uel ſolo uino, deponitur.
Vinum ſine aqua in miſſa ponens deponitur.
2 Miſſam dicens, ſi omittat conſecrationem, etiã per meram negligentiam degradatur.
Miſſam dicens; & conſecrans, ſed non ſumens excommunicatus eſt.
3 Epiſcopus unus ſi manus imponat in ordine cōferendo; alter uero uerba proferat, nil actũ eſt.
Vnitas diuiſionem non recipit.
Confitens ſua peccata uni ſacerdoti non poteſt abſolui ab altero, etiam ſi primus moriatur, ſubito caſu.
Baptiſmus ab uno circa aquam, et ab altero circa uerba, nullus eſt
4 Miſſa quandoque à duobus perficitur, & quando id ſit neceſſe.
5 Epiſcopo celebranti, & deficienti ſacerdos ſuccedit, & ſupplet, quoad ſacerdotalia.
6 Epiſcopus unus miſſam, & alter conſecrationes facere non poſſunt.
7 Epiſcopus conſecrationem Eccleſiæ, & ſimplex ſacerdos miſſam pro ea redicere, non poſſunt.
8 Sacramenta uno contextu fieri debent.
9 Ioannes Alexandrinus interrupta miſſa, ſequebatur plebem egredientem.
10 Ordines minores conferuntur, quoad uerba ab Epiſcopo, quoad ſignacula à ſacerdote aſtante.
11 Miſſa dici poteſt ita, quod intra Eccleſiam ſit Sacerdos, Diaconus, uel ſubdiaconus extra uel contra.
12 Miſſa dici non poteſt ita, quod in uno altari cōſecretur corpus, & in altero ſanguis.

POſt ſacramẽtorum iterationes,
ſuccedit ex ordine, ut diuiſio-
nes quoq; pertractemus: tri-
plex eſt ſacramentorum diui-
ſio, una ĩpſius myſterij, ſeu ſacrificij, ut-
puta ſi quis panem tãtum, uel uinũ tan-
tum, in altari offerat; nã immane ſacrile
gium committit, & imminet pœna, ſ. ſa-
1 cerdotij, uel ordinis depoſitio. c. cum oẽ
in uerſ. ſi. de cōſec. diſt. 2. iſtæ etenim ob-
lationes iungendæ ſunt, non autem ſepa
randæ, ut ibi, & c. non oportet, & c. in ſa-
cramento ead. diſt. Idẽ quoq; erit in eo,
qui uinum ſine aqua offert: c. fin. de cele
brat. miſſ. ubi Abb. hic enim deponitur
ab officio, & beneficio. Et licet Richard.
ĩ 4. diſt. 13. dicat hũc nõ effici irregularẽ,
tamen eſt tam grande impedimẽtum ca
nonicum, ut proximus ſit irregularitati,
& delinquẽs ad arbitrium iudicis ab exe
cutione ordinum ſuſpendetur, & a ſuſci
piendis arcebitur, propter ſacrilegij cri-
men, & ſummam hæreſis ſuſpicionem,
arg. Cõcil. Trid. ſeſſ. 22. c. 7. Nam illa fuit
Armeniorũ hæreſis, quã damnauit VI.
ſynodus. cap. 32.
Idem diuiſionis genus eſt, ſi in celebra-
tione miſſarum quis omittat conſecra-
tionem, ſiue ſciens, & malitioſe, ſiue ne-
2 gligenter: nam tãtum crimen depoſitio-
ne, & degradatione punitur; Idem & in
eo, qui conſecrat, ſed nõ ſumit; nam ip-
ſo iure fit excommunicatus ex Concil.
Toletan. XII. c. 5. eſt enim reus domini-
ci corporis, qui non perficit, uel qui non
ſumit, d. c. 5. habetur c. relatũ de conſec.
diſt. 2. Diaz in praxi Canon. c. 38.

Secundum diuiſionis genus eſt circa
pſonas, ſ. ſi miniſterium, quod ad unius
tantum perſonæ opus ſpectat, partiatur
cum alio; exemplum eſt ſi cæcus Eps ꝓ-
3 mouẽdo aliquẽ ad ſacerdotium manus
imponat, alter uero ſuppleat uerbis, om

nes

nes etenim iſti ſacerdotio deponuntur, c.quorundam.diſt.23.Ratio eſt, quia ſacramenta ſunt unitatis. de conſec.diſt.2. c.quia paſſus.unitas uero diuiſionē non recipit.c.loquitur.24.q.1.gl.in d.c.quorundam Propterea ſi unus ſacerdos confeſſionem audierit,alter abſoluere confitentem non poterit,ne ſacramentum diuidatur ex parte perſonarū: quinimmo ſi primus ſacerdos audiens ſubito caſu ante abſolutionem moriatur,alter ſacerdos ſuccedere nō pōt, quoad abſolutionē tantum,& ideo abſoluere nō poterit; quia confitens ſubiecit ſe clauib. prioris ſacerdotis morientis: & ideo non repetita confeſſione non ualeret abſolutio ſecundi,etiam ſi uterque ſacerdos eſſet ꝓprius cōfeſſor, ita ſcripſit Veruec. quem ſequitur Silu. in uerb. Confeſſor. 3.q.4. Aliud exemplum,eſt ſi quis manib.mutilatis uerba ꝓferat,alter uero baptizet; nam eo caſu tam grande facinus cōmittitur,ut nec ullus character imprimat.S. Thom.3.q.67.art.6.Caietan. ibi in ſuo commentario.

Poteſt tamen aliquo caſu contingere, ut hæc perſonarum diuiſio ſit ſine ſacrilegio;finge eum,qui ordinat,uel bapti-
4 zat,aut miſſam dicit corripi aliquo repētino morbo,uel caſu:certe alius, qui ſuccedet ei,& perficiet omnia,quæ deſunt, piè ager,& laudem non crimen incurrit, gl.& tex.in c.nihil. & c.illud.7.q.1.qui canones ſunt ex Conc.Tolet.VII.c.1.& Toletan.XI.c.13.& ſeq. Quod tamē ꝓcedit,quando caſus occurrit poſt conſecrationem peractam:alioqui ſi ante conſecrationem,non eſt neceſſe,ut aliàs proſequatur miſſam iam cœptam, ut docet S. Thom 3.q.83.Silu.in uerb. Euchariſtia 2.q.8.Sed finge quòd ſacerdos per ſummam deuotionem uelit miſſam pficere,& conſecrare (quod poteſt.S.Tho. ibid.)ipſa hoſtia poſtea conſecrata poterit diuidi inter illum, qui morbo correptus eſt,ſi ſit diſpoſitus,& illum qui ꝓſequitur miſſam,ut ſcripſit Sacerdotale Romanum in tit. de defectibus miſſę.c. 48.Silu.in d.q.8.ubi latius de hac re: qđ ſi contingat ſacerdotem non adeſſe, qui miſſam cœptam perficere poſſit, ſacrificiū ipſum ſic imperfectum dimitti poteſt.Hug.in d.c.nihil.& altera die, uel cū primum alterius ſacerdotis copia haberi poterit,fiet ſacramentorum ſumptio, pręſertim calicis,qui ſeruari non poteſt: propterea ſi Epſ celebrans ceciderit correptus morbo: ſimplex ſacerdos poterit
5 miſsā ſupplere.gl.in d.c.nihil. & gl.in c. ult. de conſect.diſt. 2.quoniam in cōſecratione corporis, & ſanguinis Chriſti, nil plus habet Epſ,quàm ſacerdos: unde non tamquam Epo ſupplet, ſed tamquā ſacerdoti: Ideo ſi in illa miſſa Epiſcopi agerentur aliqua Pontificalia, ut puta ordinum collatio, conſecratio Eccleſiæ, uel altaris,& ſimilia, hic ſimplex ſacerdos non poſſet circa hæc ſupplere. text. & glo.in d.c.quorundam.glo.in d c.ult. de conſecr.diſt.2.Hug.in d.c nihil. Tab. in uerb.ordo.2.num.5.uerſic.quę ſunt illa.Silu.in uerſic.ordo.2.in fi. Tabien.in uerb.Miſſa.num.29.glo.in c.quod ſicut. in gl.magna.de elect.

Ad idem diuiſionis impedimentum ſpectat aliud exemplum,ſi Epſ unus miſ
6 ſam dicat,alter uero conſecrationem ſacerdotalem,uel altaris, uel Eccleſiæ, aut etiam Epi faciat,aut Chriſmata, & olea ſancta:nam cum hæc ab eo ipſo,qui miſſam dicit ſint perficienda, erit graue ſacrilegium aliter faciendo, gl.& tex in d. c.ꝙ ſicut.in uerb.diuidatur. de elect. ꝓpterea ſi ſacerdos ſimplex miſſam cātet, Epiſcopus uero Eccleſiæ conſecrationē faciat,committunt graue ſacrilegium.c.

omnes baſilicæ,& ibi gl.de cõſec.diſt.1. niſi forſan tantus fuiſſet Epiſcopi labor in conſecrando, ut ſe impotẽtem ſentiat ad miſſam dicendam. Ideo Pontificale Romanum in ultima rubrica de cõſecr. Eccleſ.uel altar.ad arbitrium ipſius Epi uidetur remittere,uelit, an non miſſam ipſe dicere.

Tertium diuiſionis genus eſt circa ſacramenta,quoad tempus;nam quicquid
7 ad ſacramenta, uel ſacramentalia pertinet, uno contextu perfici debet,gl.in d. c.quod ſicut.in uerb.diuidatur.& text.in c.nullus Epiſcopus.de conſecr.diſtinc.1. Ideoq; ſi pro parte fiat & ꝑ parte omittatur tranſeundo ad actus extraneos,cõmittitur grãde ſacrilegium, & imminet excommunicationis pœna.c.nihil.4.q 1. niſi aliquis caſus ſupueniens det cauſam eiuſmodi;quia erit locus excuſationi,ut diximus in ꝓxima antecedenti quęſtione,per d.c.nihil.& c.illud.Poſſet aliquando charitate,& ſpiritu Dei miſſã interrũpi,cuiuſmodi ſcribitur de Ioãne Patriarcha Alexandrino, qui cũ dicto Euangelio ſtatim populus tẽplo egrederetur nugis uacando,ipſe quoque exijt,& eos ſtultitiæ, & impietatis redarguit, refert ex Leõtio, & Sophronio Oſius Epiſcopus, & Card. Varmien.in cõſ.tit.de ceremo. ſumptis à tempore.c.91.quod etiam refert Marul.lib.2.

Ex ijs igitur concluditur,nullum genus diuiſionis fieri poſſe,neque circa ſacramentum ipſum,neq; circa perſonas, neque circa tempus; quod ſi contra fiat imminẽt pœnæ prędictæ, ut tradit Spec. in ſuo Aureo repertorio, in Rub. caſus totius iuris, in quibus aliquis eſt ipſo iure ſuſpenſus. uerſ.penult. quæ ſuſpenſio eſt intelligenda ne communicare poſſit in corpore,& ſanguine Chriſti,quod ſonat in excommunicationem d.c.nullus Epiſcopus.de conſec.diſt. 1.

Vnus tamen caſus eſt, in quo diuiſio perſonarum admitti poteſt in ordinib. cõferendis;nam ſi minores ordines con
10 ferat Epiſcopus, ipſe quidem formalia uerba profert ex ſuo officio,at Archidiaconus, uel quilibet alius miniſter ſacerdos ſignacula ſubſtantialia tribuere poteſt,ut puta ampullas,librum,ſuperpellicium, ei qui ipſos ordines ſuſcipit;cum tamen tota ſubſtantia ordinum ſit in ipſa ſignaculorum traditione;quæ diuiſio, ut ſcilicet Epiſcopus proferat uerba, & alter tribuat ſignacula,ſpecialis eſt in ipſis minoribus ordinib.c.acolythus. diſ. 23.S.Thom.4.diſt.25.q.1.art.1.Silu.in uerb.ordo.2.q.5.& contrarium eſt in ſacris ordinibus,ut ibid.

Loci uero diuiſio non impedit, quin idem ſacramentum ſit, utputa ſacerdos in Eccleſia celebrat, Diaconus, uel Subdiaconus miniſtrant extra Eccleſiã, uel ècontra, nam officium unũ eſt. Archiep. Flor.de Cenſ.& irregul.cap.87. eſſet tamen magnum ſacrilegium. ſi idem presbyter in uno altari conſecraret corpus, & in alio ſanguinẽ: q̃a ſignificaret duas
12 perſonas in Chriſto,quod eſt hæreticũ. Silu.in uerb.altare uerſ.tertio.

De irregularitatibus, quæ à Cenſuris Eccleſiaſticis proficiſcuntur.

Et primo.

De ſuſpectis de crimine.

CAP. XVII.

1 *Suſpectus de fide eſt irregularis.*
2 *Suſpectus de fide quis ſit pluribus modis,ut hic.*
3 *Tutor,uel curator ſuſpectus remouetur.*
4 *Iudici ſuſpecto cauſæ non delegantur.*
5 *Procurator propter ſolam ſuſpicionem, reuocari poteſt.*
6 *Suſpicio qua ſufficiat ad faciendum de fide ſuſpectum.*

7 *Suſpi-*

7 *Suſpicio inanis non debet lædere famam hominum.*
Suſpiciones alia beneuola, alia maleuola.
Suſpicionem de fide inducit; qui per annum in excommunicatione perſtiterit, qui annum in contumacia perdurat, qui quotannis cõmunionem non ſuſcipit.
8 *Suſpectus de quocumque enormi delicto, promoueri non debet.*
Suſpecto de crimine, nec dimiſſorias litteras conceſſit S. Augu.
Denunciatus, denunciatione pendente; promoueri non debet.
Accuſatus accuſatione pendente, promoueri nõ debet.
Triumphare non potuit L. Lucullus ex uictoria; quia pendebat accuſatio contra eum.
9 *Exceptio criminis, impedit promouẽdum; donec ſuper excepto crimine cognoſcatur.*
Epiſcopus accuſatus ſole trimeſtri differre debet ſuam promotionem, in alijs uero annus expectandus.
10 *Accuſatione, uel inquiſitione pendente, unuſquiſque ſuos ordines exercere permittitur, donec prohibeatur.*
Iudex in delictis ſcandaloſis; poteſt ab initio proceſſus, inquiſitum ſuſpendere.
Diſpenſatio cum accuſato, uel inquiſitis eſt Papalis.
Diſpenſationi opponere ſe non poteſt tertius ne concedatur

HActenus pertractata ſunt ea impedimenta, quæ ex uarijs cau
ſis homini poterant contin-
gere circa baptiſmi, & aliorũ
ſacramentorum defectus; nunc ordo ex-
poſcit, ut nonnulla de cenſuris ſubijcia-
mus, quarum multa ſunt genera; quędã
enim ſunt ante iudicium, quædam poſt
1 iudicium: unde de ijs omnibus agentes
ordine procedemus; primumque à ſu-
ſpectis perſonis incipiendum eſt; nã plu-
ribus modis, quis fit de fide ſuſpectus;
quos plene tradit Iuditial. Inquiſit. in
2 uerb. ſuſpicio, ſ. qui renuit abiurare, infa-
matus de hæreſi, fautor, receptator, fal-
ſum dicens teſtimonium pro hæretico,
eripiens reum de manib. inquiſitoris, pa
rentelam faciens, uel confœderationem
cum hæretico; ſcribens, uel recitans in
damnum officij inquiſitionis, fugiẽs ad
hæreticos, mutuans pecuniam hæretico,
clericus in ſacris publice uxorem ducẽs,
& alij plures, ut ibid.

Suſpectus igitur de fide, aliquo ex prę
dictis modis poſſet quidem, ut hæreti-
cus cenſurari. tamen quia de hæreticis
proprio capite tractabimus, infra libro
poſteriore, hoc loco quaſi de alio quodã
irregularitatis genere tractamus, diuerſo
ab ijs, qui uere hæretici eſſe conuincun-
tur: ſi quis igitur de fide ſuſpectus ſit, ir-
regularis eſt, & promoueri nõ poteſt, ex-
preſſim habetur in c. infames 6. q. 1. in fi.
& clarius diſt. 30. c. ult. Videmus etenim
ſuſpectos tutores, & curatores remoueri
3 à tutela, & cura. ff. de ſuſpect. tut. & C. eo.
tit. Iudicibus quoque ſuſpectis cauſæ nõ
delegantur, c. cauſam. 2. de off. delegat. &
de excep. c. cum inter priorem. & ꝓpter
4 ſolam ſuſpicionem, procurator tam an-
te, quam poſt litem conteſtatam reuoca-
ri poteſt c. ex parte. 3. de reſcrip. quanto
igitur magis ſacramentum ordinis, non
5 eſt committendũ in tutelam, curam, iudi
cium, uel procurationem eius, qui ſit de
fide ſuſpectus.

Suſpicio aũt illa accipienda eſt, qñ
quis diffamatus eſt, aut teſtimonia ſunt
cõtra eũ imperfecta, aut ſigna, inditiave,
6 quæ ad canonicam purgationẽ ſufficiãt.
c. presbyter. 2. q. 5. de qua re ſcribit Diaz
in praxi canon. c. 140. alioqui inanis ſu-
ſpicio, non eſt temere concipienda, ne
hoĩum fama lædatur ſine cauſa, c. multi.
2. q. 1. & c. accuſatio. 2. q. 7. ſuſpicio enim
inanis eſt, qualẽ deſcribit Arnobius con
tra gentes lib. 2. dicens: quid eſt autẽ ſu-
ſpicio, niſi opinatio rerum incerta, & in
nil expoſitum iaculatio mentis illata? er-
go qui ſuſpicatur non tenet, nec in lumi-
ne poſitus cognitionis incedit.

7 Sunt etiam beniuolæ ſuſpiciones, & maliuolæ, ut ſcribit Io. Chryſoſt. ĩ homil. de ſancta Suſanna: Sunt autem legitimæ ſuſpiciones, ſi quis per annum in excommunicatione perſtiterit, Concil. Triden. ſeſſ. 25. c. 3. ſed & ſi quis per annum perſeuerarit in contumacia, quando de fide citatus non comparuit, ſuſpectus eſt. ca. cum contumacia, de hæretic. lib. 6. Idem erit, ſi quis quotannis ſacram communionem non acceperit, auth. de priuileg. dot. hæret. circa med. idem ſi quis cum excommunicatis familiariter conuerſetur, ſi libros prohibitos legat, uel teneat, omnibus enim iſtis caſibus, & alijs ſupradictis per ſuſpicionem læditur opinio; & ideo hi non ſunt ad ordines admittendi, niſi poſtquam ſuſpicionem expurgauerint. Quod non ſolum procedit in ſuſpicione de fide, uerũ etiam in omni ſuſpicione alterius generis enormiũ delictorum; ut puta inceſtus. c. notificamus, 35. q. 6. quod expreſſe cõſtat apud S. Aug. Epiſt. 137. ad clerum. Hipon. uer. cum enim iſta me cauſa; nam cum quidam ſubditus illius ab eo clericatum poſtulaſſet, de quo S. Auguſtinus ſuſpicabatur quòd eſſet impudicus, nec eũ noluit ordinare, nec dimiſſorias illi concedere, refert Lipom. uit. S. tom. 2. in uita S. Felicis: Ideo bene concludimus, quòd non propter quamlibet ſuſpicionem quis eſt citandus, uel cenſurandns, quia debet talis ſuſpicio eſſe probabilis, alioqui eſt repellenda. Iudic. Inquiſit. in uerb. citatus. num. 12. nam triplex eſt ſuſpicio, uidelicet temeraria, probabilis, & uiolenta, ut ſcribit de ſententia canoniſtarum. Silu. de ſtrigimag. lib. 3. c. 4. paulo poſt prin. & fuſius Iudic. Inquiſit. ĩ uerb. ſuſpicio.

Hinc fit quòd ſi quis denũtiatus fuerit indici, ut criminoſus in illo delictorũ genere, quæ depoſitionem inducunt, interim promoueri non põt, dum cauſæ cognitio pendet, cap. omnipotens. de accuſat. ubi gl. Specul. tit. de diſpenſ. §. iuxta. uerſ. item denunciatus. nã ex quo grauata eſt eius opinio, & forſan damnari poſſet, imprudentis eſt admittere hunc ad ordines, qui ordinatus poſtea poſſet p condemnationem deponi, argu. c. tantis. diſt. 81. Idem erit in inquiſito; nam dũ pendet inquiſitio in eo delicto cui imminet depoſitionis pœna, uel quęuis irregularitas, interim promoueri nõ debet, gl. in d. c. omnipotens. & in d. c. tantis.

Accuſatus quoque accuſatione pendente, non debet promoueri d. c. tantis. gl. in d. c. omnipotens. Specul. in d. §. iuxta. uerſic. Item accuſatus. Videmus enim hoc ſeruatum fuiſſe etiam apud ethnicos; nam inter cætera triumphandi legitima impedimenta, etiam illud fuerat, ſ. ut pendente accuſatione triumphare nõ liceret: qđ contigit L. Lucullo, q deuictis potentiſſimis Regib. Mitridate, & Tigrane, nõ niſi poſt triennium triumphauit iã remiſſa cauſa, ut narrat Paul. Manut. in additamentis ſuis ad dictionarium, in uerb. triumphus. Hoc tamen intelligendum eſt in eo, qui deliquit poſt baptiſmum, & de quo conſtat pęnitentiam nõ egiſſe: alioqui ſi eum pœnituiſſe, & ſatiſfeciſſe conſtiterit, non prohibebitur promoueri, etiam accuſatione pẽdẽte. Hug. & poſt eum gl. diſt. 49. in princ. & eſt ratio, quia is, qui pœnitentiam egit, nõ eſt amplius in uitio, uel delicto, merito ſola accuſatio non debet eum ab ordinibus excludere. c. clericus. diſt. 46. Sed & ille,
9 qui nec inquiritur, nec accuſatur, ſed ei in modum exceptionis, tale crimen obijcitur, promoueri non debet, donec ſuper exceptione fuerit plene diſcuſſum. c. ſi forte. de elect. lib. 6. ubi uidẽdus eſt Spec. in commentario ſuper conſtitutionibus

Greg.

Gregor.X.in Concil.Lugdun.quem nos nup edidimus:intelligendo de exceptione criminis inducentis depoſitionem.

Illud tamen animaduertendum eſt, hoc genus impedimenti, uel irregularitatis temporale eſſe: nam aliquando ſtatim res diſcutitur,unde ſtatim uel admittitur,uel reijcitur, qui promoueri uult, ut probatur d.c. ſi forte.& ibi Specu. Aliquando trimeſtre expectatur, ut in Epiſcopis; nam quia uertitur maius periculum in illis eligendis,uel reijciendis, nõ eſt æquum,ut diu cauſa pẽdeat.Ideo trimeſtre expectãdum eſt,infra quod ſi denunciatio, inquiſitio, uel accuſatio non expediatur,poterit promoueri,auth. de ſanctiſſ.Epiſc.§.4.tradit gl.in d.c.tantis. diſt.81.in alijs uero ordinibus Epiſcopo inferioribus, in quibus non uertitur tã grande periculum, annus expectatur,infra quem ſi denunciatio,inquiſitio,accuſatio uel exceptio non expediatur, poterit permitti,ut promoueri poſſit.gl.in d. c.tantis.citat.ff.de muner.& hon.l.reus. idem gl.in d.c omnipotens.de accuſ.& de his latius per Lancell.de attentatis p. 2.cap.5.

Hæc autem procedunt in promouendis, at in promotis ſecus eſt,poterunt.n. 10 exercere ordines ſuos accuſatione, uel exceptione pendente:non enim illis obeſt,donec per iudicem ante,uel poſt ſententiam interdicatur,quia hoc iure non reperitur ꝓhibitum: & ideo Epiſcopus ſuſpectus,iquiſitus,uel accuſatus, poteſt ordines conferre,& alia põtificalia exercere, donec illi inhibitum non fuerit;nã iudex in delictis enormib. & ſcandaloſis, poteſt infamatum ab initio ſuſpẽdere, donec ſe purgauerit;arg.c.ex tuarum. de purg.Can.tradit Iudiciale Inquiſit.in uerb purgatio. §.1. Diſpenſatio uero cũ iſtis qui promoueri non poſſunt pendente inquiſitione uel accuſatione à ſolo Papa obtinenda eſt.Spec.in tit.de accuſ.§.1. Zab.in c.ult.de ſchiſm.Borgaſ.de diſpẽſat.part.3.concluſ.4.ſub num.13. quod uerum eſt ſi pendeat accuſatio ſuper delicto ſuper quo ſolus Papa diſpenſat, ſecus ſi ſuper illo Epiſcopus poſſet diſpenſare. Hæc autem diſpenſatio an impediri poſſit per contradictionem accuſatoris,dicendum uidetur quòd in diſpenſationibus cõcedendis tertius ſe opponere non poteſt:quoniam nemini iuris beneficium eſt auferendum.ita concludit Borgas,de diſpenſ.part.6.tit.de adulter. num.15.uidetur tamen Abb.aliter poſt alios ſentire in c.fraternitati,de cler.excom.Et ideo dicendum,ꝙ tertius nõ poteſt ſe opponere ad impediendam diſpẽſationem ſponte petitã ab irregulari;ſed qñ in iudicium deducta eſt per accuſationem,uel exceptionem ipſa irregularitas,tunc nõ diſpenſatio,ſed iuſtitia adminiſtranda eſt,quia iudicium fertur in inuitum:& hoc probatur ex dictis p Abb. in d.c.fraternitati.& per eundem in c.at ſi clerici, de iud. Ideo Domini de Rota declarauerunt diſpenſationem fuiſſe nullam obtentam per filium presbyteri ad ordines, pendente lite,non facta mentione litis,ut refert Lancell.de attent.p.2.c. 4.in præfat.num.640.

De executione ordinum contra præceptum Superioris.

CAP. XVIII.

- 1 *Mortaliter peccat qui ordinatur contra præceptum ſuperioris.*
- 2 *Præceptum quodlibet de non adminiſtrando, hodie uim ſuſpenſionis habet.*
- 3 *Irregularis eſt quiſquis promoueri uel promotus exercere prohibetur.*
- *Præcepto habenti excommunicationem contrauenions ſit irregularis.*

4 *Præceptum additum ei, qui erat ſuſpendendus, inducit irregularitatem contrauenienti.*

5 *Præcepto notorio, & manifeſto contrauenient ſit irregularis.*

Præceptum, quod non eſt ſimpliciter factum, ne quis adminiſtret, ſed eſt qualificatum, non inducit irregularitatem.

6 *Epiſcopus poteſt cuilibet clerico non habenti beneficium, prohibere, ne promoueatur.*

CEnſuram proculdubio incurrit, quiſquis contra ſuperiorum prę cepta nititur; nam quia omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita eſt; & qui ei reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit, & ipſe ſibi damnationem quærit:
1 S.Paul.ad Rom.capit. 13. propterea peccat mortaliter quiſquis contra pręceptũ ſuperioris, vel promouetur, vel promotus exercet: Nam & ſi Piſanel. in verb. irregularitas 2.verſ.1.dicat non naſci irregularitatem ex hac inobedientia: tamen hodie, cum omnis etiam extraiudicialis prohibitio, tanti momenti ſit, vt nulla in contrarium conceſſa licentia, vel reſtitutio inconſulto ſuperiore prohibente poſſit ſuffragari, Conc.Trident. ſeſſ. 14. cap. 1. de Ref. conſequens videtur, vt quodammodo, ob contemptum inducat irregularitatem: poteſt probari per gloſ. & Abb. in cap. ex tenore literarum, de temp. ordin. & argum. d. 33. cap. habuiſſe, & argum. tex. & gloſ. in cap. vlt. de temp. ordin. quibus locis probatur Canonicum eſſe impedimẽtum, ne quis promoueatur, vel exerceat contra ſupe-
2 rioris præceptum: præſertim, quia irregularis dicitur quiſquis promoueri, vel promotus exercere, quauis ratione licite non poteſt, vt diximus ab initio operis non tamen ex hoc ſurgit uera irregularitas, quæ egeat diſpenſatione Epiſcopali; nam per condignam pęnitentiam auffertur; per id quod dicit Piſanel. vbi ſupra.

Sed hæc vera ſunt, ſi præceptum hoc nudum fuerit, & ſine vlla pœna adiecta; at ſi anathematis pœna addita ſit in pręcepto; contraueniens in ſuſceptione or-
3 dinis, vel in executione ſit irregularis c. 1. de eo qui furt. ord. ſuſc. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta uerſ. Item promotus: Sil. in uerb. irregularitas q. 3. quo loco ait hunc à ſolo Papa diſpenſari poſſe: Quinimmo aliquando etiam nudum pręceptum ſine pœna, de non adminiſtrando inducit irregularitatem; exemplo eſt ſi quis de iure ſit ob aliquod commiſſum
4 ſuſpendendus, ideſt nondum ipſo iure ſuſpenſus; nam ſi ei fiat præceptum de non adminiſtrando intuitu talis delicti, de quo inquiritur, cõtraueniendo ſit irregularis à ſolo Papa diſpenſandus: Specul d. §. Iuxta verſ. Item ordinatus à non ſuo Epiſcopo: quo loco dicit hunc eſſe ſtilum curiæ, & eſt ratio, quia cum non eſſet ſuſpenſus, ſed ſuſpendendus, pręceptum illud ſuperioris tunc habet vicem ſuſpenſionis; merito ex contrauentione ſit vere irregularis; maxime hodie argu. inſpectis verbis d. cap. 1. Conc. Trident. Præterea ſi hoc nudum pręceptum fue-
5 rit factum notorie, & manifeſte, illo caſu contraueniens fieret adeo irregularis, quod ſola pœnitentia non ſufficeret; nã requireretur diſpenſatio ſaltim Epiſcopalis: Piſan. d. uerb. irregularitas verſ. 1. & Supplem. in uerb. irregularitas 2. uerſ. Nam notorius.

Ad hoc autem, vt Anathematis, uel excommunicationis pœna reddat irregularem eum, qui contrauenit, requiritur, quod ſit ſimpliciter factum de non promouendo, uel exequendo, ut locis prædictis: at ſi præceptum ſit qualificatum, ideſt, ne promoueatur à certo Epiſcopo, uel in certa Eccleſia, uel ne adminiſtret in certo altari, uel capella, ſub pęna excommunicationis, eo caſu contra-

ueniens prima vice eſt excommunicatus ſed ob id ſolum non eſt uere irregularis, ſed ſecunda vice cõtraueniens fit uere irregularis quia in illa cenſura excõicationis adminiſtrauit,ſcribit Archiep. Flor. quem refert ac probat Silu. in verb.irregularitas q. 13.verſ.ſecundum:cuius ratio differentiæ,eſt qa primo caſu ipſe ordo eſt interdictus, ſed iſto ſecundo caſu, ipſe ordo nõ eſt interdictus,ſed ſola qualitas illa expreſſa, ideo nõ ita ſurgit irregularitas, ſicut quando ipſe ſimpliciter eſt interdictus.Et per hoc abſoluitur quęſtio ſi Epiſcopus uiſitans præcipit ſacerdoti ignaro, ne dicat aliud genus miſſæ, quàm pro defunctis,aut de S. Maria, qa perfaciles ſunt : ille autem contraueniat, dicens alias quoq; miſſas,non fit irregularis quia non abutitur ordine, ſed qualitate quadam ſolummodo.

Quando autem Epiſcopus poſsit pręcipere homini idoneo, ne promoueri poſſit,diſtinguendum eſt ; nam in Regularium ſuperioribus ſola uoluntas ſufficit; quia ut lubet,illi poſſunt cuique monacho prohibere ,ne promoueatur : Et idem in omni clerico, qui beneficij ratione non ſit arctatus, nam Epiſcopus, vel ſuperior eius ordinarius prohibere poteſt,ne promoueatur: cap. ad aures,de temp.ordin.quod ſi natura beneficij certum ordinem expoſtulat, tunc ẽt ſi promouẽdus ſit in peccato mortali occulto Epiſcopus,uel quilibet ſuperior ꝓhibere non poterit; ſecreto tamẽ monere debet, ne ordines ſuſcipiat,cui monitioni nõ parendo,peccabit grauiſſime propter ſuſceptionẽ ordinis in peccato mortali,cap.ex tenore; de temp.ord.ſed ob id nũ fiet irregularis,ſicut de ijs ſcribit Ray.in 3.parte ſum. Rub.de form.conſecr.verſ.Quid ſi clericus vult ꝓmoueri: Alber.in verb. ordinator in fin.verſ.Pone,quod vtilitas.

De ſuſpenſorum irregularitate.

CAP. XIX.

1 *Suſpenſus adminiſtrans, ſtatim fit irregularis.*
2 *Suſpenſus ab Epiſcopo poteſt ab ea abſolui ab eodem ſed non ab irregularitate ; quam incurrit contraueniendo.*
Suſpenſus contraueniens in contemptum clauium, etiam poſt pœnitentiam nunquam diſpenſatur.
Epiſcopus conferens beneficia in contemptum clauium, fit irregularis.
Suſpenſus, vt fiat irregularis ſufficit generalis ſuſpenſio.
Suſpenſus ad tempus, contraueniens fiet irregularis.
3 *Suſpenſus ab vno ordine, eſt ſuſpenſus à ſuperioribus.*
Epiſcopus ſuſpenſus à ſacerdotio,nõ poteſt exercere Pontificalia.
Suſpenſus ſimpliciter,eſt ab omnibus ordinibus ſuſpenſus.
4 *Suſpenſus ab ingreſſu Eccleſia, celebrando ibi fit irregularis.*
Suſpenſus à minoribus contraueniens, fit irregularis.
Suſpenſus à certa functione ordinis, contraueniens fit irregularis.
5 *Epiſcopus ſuſpenſus à benedictione Pontificali, contraueniendo fit irregularis.*
Suſpenſus à benedictione nuptiarum, contraueniens fit irregularis.
Suſpenſus à facultate abſoluendi ab excommunicatione, contraueniens fit irregularis.
6 *Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus,contraueniens fit irregularis.*
Irregularem ſe quiſq; putare debet in dubio.
7 *Suſpenſus à diuinis, poteſt cum alijs in choro gregatim cantare.*
Suſpenſus à diuinis faciens principale officium chori, eſt irregularis.
8 *Appellans à ſuſpenſione non effugit irregularitatem ſi contraueniat.*
Suſpenſo ordine, ſuſpenſa ſunt omnia, quæ pendent ab illo
9 *Suſpenſus manens in ſuſpenſione per annum, fit irregularis.*
10 *Suſpenſo beneficia conferri non poſſunt.*
Suſpenſus capere nõ poteſt fructus beneficij ſui.
Beneficij collatio facta ſuſpenſo, ita eſt nulla, vt non conualidetur, ſi poſtea ſuſpenſio auferatur.

11 *Suſpen-*

11 Suſpenſionũ, alia punitiua, alia approbatiua.
12 Mulier ſuſpendere ſuos clericos ſubditos non poteſt, & reſoluitur talis ſuſpenſio in nudum præceptum.
13 Suſpenſio extraiudicialis hodie ligat.
14 Regularis ſuſpenſus, eſt etiam ſuſpenſus, quo ad adminiſtranda officia ſua circa alios regulares.
Suſpenſio, vt inducat irregularitatem, debet eſſe certis verbis non dubijs, vel alternatiuis concepta.
Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus, nõ ſuſpenditur à Iuriſdictionalibus
Suſpenſus à beneficio, nõ eſt ſuſpẽſus ab officio.
Suſpenſus à beneficio, celebrando ibi non fit irregularis.
15 Suſpenſus ab officio, non poteſt iuriſdictionem exercere, nec eligere
Suſpenſus à confeſſionibus, celebrando miſſas non eſt irregularis.
16 Suſpenſus à ſuſcipiendis Sacramentis, contraueniens non eſt irregularis.
Suſpenſus cum his verbis, donec pœniteat, contraueniens non eſt irregularis.
Suſpenſus ſuſpenſione approbatiua, cõtraueniens fit irregularis.
17 Suſpenſum ſe neſciens probabiliter, contraueniens non fit irregularis.
Suſpenſio ob defectus corporis, contraueniendo non inducit irregularitatem.
18 Suſpenſio à certo ordine, non includit inferiores illo.
Epiſcopus ſuſpenſus ne conferat certum ordinem, non poteſt conferre ſuperiores illo.
Suſpenſus à temporalibus, contraueniens non fit irregularis.
Laici ſæpe ſuſpenduntur à proprijs officijs.
19 Vicarius Epiſcopi ſuſpenſus à temporalibus, non fit irregularis contraueniendo.
Suſpenſio tacita plus irregularitatem inducit quandoque, quàm ſuſpenſio expreſſa.
20 Contemptus clauium inducit irregularitem, etiam in temporalibus.
21 Suſpenſus ab adminiſtratione temporalium & ſpiritualium, cantando ſolennes miſſas iure ſuo eſt irregularis.
22 Suſpenſus à prædicatione, vel lectione quando fiat irregularis.
Suſpenſio debet eſſe vera, & propria, vt inducat irregularitatem.
23 Suſpenſio facta in confeſſione ſacramentali, contraueniendo non inducit irregularitatẽ.
Suſpenſio iudicialis, & extraiudicialis hodie pares ſunt.
Suſpendendus adminiſtrando nõ fit irregularis.
24 Suſpenſus quo ad ſe ex peccato mortali, celebrando non fit irregularis.
25 Irregularitas ex contrauentione ſuſpenſionis regulariter à ſolo Papa diſpenſatur ſed ſi ſit occulta etiam ab Epiſcopo.
26 Suſpenſio canonis nunquam includit Epiſcopos; vel ſuperiores, niſi expreſſim de eis dicatur.
Suſpenſionem caſus omnes, remiſſiue.

SVſpenſio canonica cenſura eſt, qua quis aut lege, aut à Iudice prohibetur fungi auctoritate, vel facultate ad ſe pertinenti; vt puta ſacerdos ſuſpenſus dicitur, cui ſacerdotio ſuo fungi Canon, vel Iudex interdixerit; quæ ſuſpenſio tantę auctoritatis eſt tantumq; inducit Canonicum impedimentum; quòd ſi quis ipſa neglecta, vel
1 contempta velit adminiſtrare in officio ſuo, ſtatim irregularis eſt, à ſolo Papa diſpenſandus; etiam ſi ſuſpenſio emanarit ab Epiſcopo. Nam & ſi Epiſcopus poſſit auferre ſuſpenſionem, quam intulit,
2 non tamen auferre eam irregularitatem, quam quis incurrit adminiſtrando in ſuſpenſione Epiſcopali, vt aperte tradidit antiquus Clementinarum interpres Stephanus Troches prouincialis, in Clem, dudum, col. 4. verſ. Dominus tamen: de ſepult. quæ regula multas habet extenſiones, quas ordine ſubijcere operæpretium putamus.

Prima eſt, vt qui contrauenit ſuſpenſioni in contemptum clauium, non ſolum promoueri non valeat: verum etiam promotus exercere non poſſit, nec quidem poſt peractam pœnitentiam. 11. q. 3. capit. ſi quis Epiſcopus in Concilio: & de vit. & hon. cleric. capit. vt clericorum, §. ſi quis igitur: nam iſti indiſpenſabiles putantur.

Secunda extenſio: ſuſpenſio iſta reddit irregularem non ſolum eum, qui in cõ-

tem-

tẽptum clauium contrauenit, circa ordines,verum etiam eum,qui cum ſit ſuſpẽſus à collatione ſola beneficiorum;in cõtemptum clauium audeat beneficia conferre;nam fit irregularis.Specul.in tit.de diſp.§.iuxta,verſ.Quarto:de qua re fuſius dicemus infra in 14. extenſione;

Tertia extenſio: vera eſt hæc regula, quòd ſuſpenſus contraueniendo fiat irregularis,non ſolum ſi ſpecialiter, & nominatim ſit ſuſpenſus,verum etiam ſi generaliter ſiue à canone, ſiue ab homine, Specul. d. §. iuxta.verſ.ſed quæro vtrum is: text.in cap. 1. de re iud. lib.6.& cap. 1. de ſent. excom.lib.6.Specul.in d.§.iuxta verſ.Item nota quòd ſuſpenſus.

Quarta extenſio: vera eſt regula non ſolũ in ſuſpenſione perpetua,ſed etiam in ea, quæ ad certum tempus imponitur, ſiue à canone, ſiue ab homine d.cap.1.de re iud. lib.6. & d.cap.1.de ſent.excom.lib. 6.Specul.d.§.iuxta.verſ.ut autem in hac materia.

Quinta extenſio:non ſolum ſuſpenſio iſta reddit irregularem eum,qui contrauenit in eo ordine,à quo ſpecifice ſuſpẽſus eſt,uerum etiam ſi in alijs ordinibus illo ſuperioribus; ut puta ſi quis ſit ſu-
3 ſpenſus ab executione ſubdiaconatus,uidetur etiam ſuſpenſus à diaconatu,& ſacerdotio. l. qui indignus, ff. de ſenator. Hoſt.in cap.dilectus,de temp.ord.refert Angelic. in uerb.ſuſpenſio,3.circa med. Silu.in uerb.ſuſpenſio. q. 5. uerſ. ſi uero ſit ab ordine: propterea Epiſcopus ſuſpenſus à ſolo ſacerdotio, non poterit officio Pontificali fungi; Abb. in cap. ex literis, per illum tex. uerſ. ult. de exceſſ. prælat.

Sexta extenſio; ſuſpenſus ſimpliciter ab ordinibus conferendis, ſuſcipiendis, uel adminiſtrandis, ab omnibus eſt ſuſpenſus, tam ſuperioribus, quàm inferioribus, & contraueniens in quocumque ordine, fit irregularis. Angelic. in verb.ſuſpenſio.3.Silu. in d. verſ. Si uero ſit ab ordine; Ita quòd ſi ſacerdos ab ordinibus ſit ſimpliciter ſuſpenſus, deſeruiẽdo in ſolo acolythatu,fiet irregularis: Specul.d.§. iuxta.verſ. quid ſi presbyter excommunicatus.

Septima extenſio; ſi quis ſuſpendatur à ſolo ingreſſu Eccleſ.& audeat in ea
4 celebrare diuina officia, fiet irregularis, ex ſententia Gemin. in capit. is cui, de ſentent. excom. lib. 6. Io. Andr. in addit. ad Specul. in d.§.iuxta,in verb.concedimus: citat Fed. de Senis conſ. 120. & ſequitur eandem ſententiã Angelic.in dict. verb. ſuſpenſio.3. verſ. Quid ſi interdictus. Silueſt. in verb. ſuſpenſio. quæſt. 5. verſic. ſi vero ſuſpenſio ſit ab ingreſſu.

Octaua: hæc uera regula eſt, non ſolum in ſuſpenſione à maioribus ordinibus, uerum etiam in ſuſpenſione minorum; nam ſi Pſalmiſta ſuſpendatur,contraueniens fit irregularis, ſicut,& cæteri omnes conſtituti in minoribus.Io.And. poſt Hoſt de cler. excom. min. capit.2. Anchar.in d.capit. 1. §. caueant,de ſent. excom. in 6. ſi enim miniſtrent in proprijs, utputa ſi in miſſa offerant Vrceolum, fiunt irregulares, Specul.d.§.iuxta verſic. hoc etiam nota,quòd excommunicatus.

Nona; Tametſi ordo ipſe non fuerit interdictus, ſed aliquod officium ordini competens tibi fuerit per ſuſpenſionem prohibitus, contraueniendo efficeris irregularis,ſentit Specul.in d.§.iuxta verſ. Item nota quòd ſuſpenſus; & videtur ẽt ſentire Silu. in d. q. 5. verſ.ſi uero ſit ab officio:Angelic.in verb.ſuſpenſio.3.verſ. aliquando ſuſpenditur quis ab aliquo officio: exemplum eſt, ſi ſacerdoti pro-

hibi-

hibitio fiat ne aquam, ceras, fructus, ve-
ſtes benedicat, ſi contraueniat fit irregu-
ris ex ſent. Calder. vt refert Armil. in
verb. interdictum. num. 63. & in uerb.
benedicere, num. 6. Specul. in d. §. iuxta
verſ. quid de benedicente, per not. in c.
Aquam de conſec. diſt. 3. & per Io. And.
in d. cap. 1. §. caueant de ſent. excom. in
6. & in cap. tanta, poſt Innoc. & Hoſt. de
exceſſ. prælat. Idem erit in Epiſcopo,
5 qui ſit ſuſpenſus à benedictione ponti-
ficali; nam ſi in miſſa conuentuali, in
qua præſens Epiſcopus ſolenniter be-
nedicit, per illa uerba, ſit nomen domi-
ni, &c, ſi ſic ſuſpenſus hanc dei benedi-
ctionem, fit irregularis, tex. & gloſ. in cap.
miniſtrare, 26. q. 6. tex. & gloſ. in cap. ec-
ce, diſt. 95. expreſſim ſcripſit Nicolaus
Dionyſij de Peruſio ſcriptor, & eruditus,
& antiquus in d. §. caueant col. 2. de ſent.
excom. in 6. Idem in omni alia ſolenni
benedictione, Armil. in uerb. interdictũ
num. 64. Idem erit ſi quis ſuſpendatur à
benedictione nuptiarum; nam contra-
ueniens fiet irregularis, argum. de ſecun.
nupt. cap. 1. & cap. vlt. quòd expreſſit idẽ
Nicol. Eodem loco ſupra citato: Idem
erit ſi quis ſuſpendatur à purificatione
mulierum poſt partum: Armil. d. nu. 64.
Idem erit in ſuſpenſo ne poſſit ſolẽniter
abſoluere ab excommunicatione; nam
ſi dicat Pſalmum, & orationes cum ſto-
la, & alijs de quibus, 11. q. 3. cap. debent,
in fin. ſic faciẽdo fiet irregularis: Io. And.
poſt Innoc. in d. cap. fin. de exceſſ. prælat.
Specul. in d. §. iuxta, uerſ. quid de abſol-
uente.

Decima extenſio: Regula iſta proce-
dit non ſolum ſi Epiſcopus ſuſpendatur
à diuinis miniſterijs, uerum etiam ſi à ſo
lis pontificalibus; nam contraueniendo
fit irregularis: Angelic. in uerb. ſuſpẽſio.
3. verſ. aduerte; Gemin. in cap. 1. §. ſi quis
autem, de ſent. excom. in 6. & in proemio
eiuſdem lib. 6. vt refert Nicolaus prędi-
ctus in d. §. caueant, col. 3. qui addit ean-
dem fuiſſe ſententiã Cald. in tract. de
Eccleſia. interd. in 2. membro, in quæſt.
quæ incip. Sed ſi is: pro quibus illa eſt
ratio, quod Epiſcopalis poteſtas depen-
det à poteſtate characteris ſacerdotalis;
vnde ſicut proxime dicebamus, ſi quis
6 ſuſpendatur non ab ordine, ſed ab ijs,
quæ ſine ordine exerceri non poſſunt,
contraueniendo fit irregularis, ita vide-
tur in ſuſpenſo à pontificalibus, cum ip-
ſa exerceri ſine ſacerdotali ordine non
poſſint, ideo prohibitus chriſmare, vel
calices conſecrare, & ſimilia, contraue-
niendo fit irregularis; Archiep. Flor. in
lib. de cenſur. & irregular. cap. 87. Ideo-
que licet nonnulli contrarium ſentiant,
ea ratione, quod hic caſus non ſit à iure
expreſſus; tamen verius eſt poſſe dici ex-
preſſum eſſe in iure ſub illa regula, quod
ſuſpenſus ab illis officijs, quæ ſine ordi-
ne exerceri non poſſunt, fit irregularis; &
præterea in dubio quilibet debet putare
ſe irregularem: Tabien. in verb. irregula-
ritas, num. 3. & diximus ſupra lib. 1. in
regulis generalibus reg. 7. alia tamen eſt
ſententia Silueſt. in verb. ſuſpenſio. q. 5.
verſ. cum. autem.

Vndecima extenſio: ſi ſacerdos, cui
ſint interdicta ſola ſolennia officia can-
tauerit miſſam ſolennem, vel Euangeliũ,
vel Epiſtolam, poſſet dici irregularis ea-
dem ratione, qua proxime diximus: Nã
& illi, qui ſuſpenſi ſunt à diuinis, poſſunt
quidem intrare chorum, legere, & can-
7 tare cũ alijs gregatim; nec propter id in-
currunt irregularitatem; quia hæc non
videntur ab eo ſolenniter agi, vt ſcripſit
Innoc. in cap. tanta, de exceſſ. prælat. At
ſi principale chori officium faciant, irre-
gularitatem incurrunt: Specul. in d. §.
iuxta

iuxta verſ. Quid ſi officio diuino interest: Idem ſi dicant capitulum, vel orationem, vel Reſponſoria, aut lectiones, nã efficiuntur irregulares, cap. ſicut dignum §. clericos, de homicid. Gemin. in d. §. caueant, & ibid. Nicol. prædictus: qui addit idem eſſe, ſi non ipſe dicat ſupradicta ſolennia, ſed iubeat, & alijs ſua auctoritate distribuat; quia cum uideatur uelle ſuo officio fungi, iubendo fit irregularis: ideo nõ eſt abſurdum dicere quòd per ſolẽnis officij decantationem, à qua quis ſit ſuſpenſus, inducatur irregularitas, licet ſit ſententia dubitabilis iſta; cum neminẽ alium ita ſentire viderim: ideo remittenda iudicio alterius melius ſentientis:

Duodecima extenſio: iſta ſuſpenſio tantam efficaciam habet, quòd & ſi ab ea ſit appellatũ, forſan ex leui, & friuola cau-
8 ſa; & propterea à ſuſpendente reiecta fuerit appellatio, ſi appellans contraueniat ſuſpenſioni, efficitur irregularis; quia quoad ſpiritualia, non poteſt appellatio ſuſpendere præcedens interdictum: Io. And. in d. cap. is cui, de ſent. excom. quẽ probat Silu. in verb. ſuſpenſio. q. 3. & ante eum ſcripſerant Bern. & Hoſt. in capit. paſtoralis, de appellat. ut refert Angelic. in verb. ſuſpenſio. 3. in fin.

Decimatertia: hæc procedunt non ſolum in ſuſpenſione ex aliquo canone particulari, uel generali, ſed etiam ſi ex ſolo facto naſcatur ſuſpenſio ſine canone; ut in fornicatore, qui nullam habet particularem ſuſpenſionem, nec à canone, nec ab homine: attamen ſi notorius ſit, efficitur ſuſpenſus ex generali quadam ſuſpẽſione ex ipſo facto: ita quod celebrando fiet irregularis, Innoc. Hoſt. & Io. Andr. in d. cap. 1. § caueant, de ſent. excom. in 6. Innoc. in d. cap fin. de exceſſ. prælat. & in cap. veſtra: de cohab. cler. & in cap. 1. de re iud. in 6. Specul. in d. §. iuxta, verſ. Item quando dicitur ſi ſuſpenſus, & ſcribit Silu. in uerb. concubinarius: q. quarta, circa fin.

Decimaquarta extenſio: Regula hæc procedet non ſolũ ſi quis agat ea, quæ ſunt ordinis, à quo eſt ſuſpenſus, ſed etiã ſi agat aliquid eorum officiorũ, quæ ordini ſunt annexa, namque incurrit irregularitatem; utputa ſi ſuſpenſus ab ordinibus ſuis, beneficiorum collationem faciat, fit irregularis: gloſ. in capit. tanta, in gloſ. magna, circa med. de exceſſ. prælat. Specul. in d. §. iuxta; uerſ. Quarto: quod procedit, ſiue ad tempus, ſiue perpetuo fuerit ſuſpenſus: ut not. Abb. in cap. cum bonę, de ætat. & qual. col. 3. ſemper enim unà cum ipſo ordine ſuſpenſo, ſuſpenduntur & omnia, quę pendent ab illo; Vnde exerceri non poſſunt ſine hac cenſura: gloſ. in cap. cum dilectus: de conſuet. in gloſ. magna;

Decimaquinta extenſio: ſuſpenſus aliquãdo fit irregularis, etiam ſi ſuſpenſioni non contraueniat, dũmodo ultra annum patiatur ſe in tali cenſura illaqueatum eſſe; nam ex hoc tempore fiet irregularis; uidelicet inhabilis ad beneficia iam quæſita, & eſt ineligibilis, nec eligere poteſt, ſicut dici conſueuit, de excommunicato perdurante per annũ; tradit Abb. poſt gloſ. in c. cum bonæ, de ætat. & qual. quod intelligo de ſuſpenſo ſimpliciter,
9 & indeterminate: tunc enim in culpa eſſe uidetur, ſi annum labi permittat in hac cenſura; at ſi ſuſpenſio emanauerit cum determinato tempore, id eſt ſuſpenſus ſit per annum, uel biennium, eo caſu ſi obediat cenſuræ expectans, ut tempus labatur, non debet ex obedientia culpam ullam reportare;

Decimaſexta extenſio; non ſolum ſuſpenſio hæc impedit, ne exerceri poſſint

ea,

ea, quæ ſunt ordinis, vel ordini annexa,
ſed etiam reddit incapacem beneficio-
10 rum eum, qui ſuſpenſus ſit: beneficia.n.
conferri non poſſunt ſuſpenſo, gloſ. in c.
tanta, de exceſſ. prælat. glo. in d. cap. cum
bonę, de ætat. & qual. vbi Abb. 3. col. Sed
nec fructus ſui beneficij capere poteſt, à
die morę petendæ abſolutionis, videlicet
poſt annum, ex ſententia Vinc. Tancr. &
Io. And. ibi: nec agere poteſt noĩe ꝓprio
pro iuribus ipſius beneficij: habebit ta-
men modicam ſuſtentationem ex eo, ſi
non habeat vnde viuat: Abb. in cap. apo
ſtolicæ, de excep. Iud. Inquiſit. in verb. ſu-
ſpenſus: Imo nec literæ ſuæ impetratio-
nis valent, niſi abſoluatur ab ipſa ſuſpen-
ſione; quandoquidem omnes collatio-
nes ei factæ, ſuſpenſione pendente, ſunt
nullæ; nec ſaluantur per ſolam abſolutio
nem ſubſequentem: Abb. in d. cap. cum
bonæ, col. 3. verſ. Per prædicta: quod in-
telligendum eſt, de ſuſpenſione punitiua
11 alioqui ſi ſuſpenſio ſit approbatiua, ideſt
cum differtur tempus, ut ipſa perſona ap
probetur ad beneficia; nam ea dilatio
quodammodo eſt ſuſpenſio, Ideo iſta
dilatione pendente, ſi tempus non obſer-
uetur, ſed prius collationes ei fiant, non
incurritur irregularitas, aut ſi incurritur
per Epiſcopum diſpenſari poterit: Spec.
in d. §. iuxta, verſ. Item quando dicitur ſis
ſuſpenſus, in fin de qua re dicemus infra
in declaratione ſexta.

Decima ſeptima extenſio: Regula pro
cedit nõ ſolum in ſuſpenſione virorum,
ſed etiã in illis ſuſpenſionibus, quę ema-
12 nant à muliere iuriſdictionem habente
ſuper clericos; nam licet ſuſpendere mu-
lier non poſſit clericos ſuos, ſicut nec ex-
communicare, & propterea iure non ui-
deatur irregularitas naſci contrauenien-
do tali ſuſpenſioni; ex ſententia Abb. in
cap. dilecta, de maior. & obed. attamen,
quia ut ſupradiximus, ĩ tractatu de præ-
ceptis ſuperiorum, videlicet hoc ipſo lib.
cap. 18. omnis notabilis inobediẽtia in-
ducit peccatum mortale, certum eſt hanc
mulieris ſuſpenſionem reſolui in præce-
ptum, de non adminiſtrando, ita quod
etiam extraiudicialiter factum obligat,
ne adminiſtrare poſſit: arg. Conc. Trid.
ſeſſ. 14. cap. 1. de reform. propterea legi-
timum, & canonicum impedimentũ eſt,
quod ſurgit ex ſuſpenſione, interdicto,
vel excommunicatione mulieris, quo-
niam inducunt hæc obligationem abſti-
nendi, licet non inducant ueram irre-
gularitatem.

Decima octaua extenſio: Tantum eſt
huius ſuſpenſionis vinculum, quòd ſi qs
à proprio pręlato, etiam extraiudiciali-
ter fuerit ſuſpenſus: nullus tamen ſupe-
13 rior, ipſo ſuſpendẽte inuito, poteſt ipſam
ſuſpenſionem abolere, ex decreto Conc.
Trident. ſeſſ. 14. cap. 1. de reform. vnde il
lud colligitur, quod ſuſpenſus ab ordina
rio ſuo, & ſi Metropolitanus, vel alius ſu-
ſpenſionem aboleuerit inuito ſuſpenden
te, nihilominus ſi ſuſpenſus contraue-
niat, fiet irregularis, quia illa abolitio ad
nihil ſuffragari poteſt, d. capit. 1. Concil.
Trident.

Decimanona extenſio: ſi regularis qs
fuerit ſuſpenſus non ſolum exercere nõ
poteſt iura ſui ordinis, ſcilicet prædica-
14 tionis, confeſſionis, & aliorum ſacra-
mentorum, & non ſolum circa extraneas
perſonas, ſed nec intra ſuos regulares, gl.
& ante eam Specul. per illum tex. in cap.
1. in verb. ſepulturam, de relig. dom. arg.
à contrario ſenſu.

Iſta autem omnia, quæ de ſuſpenſio-
ne diximus multas limitationes, ſeu de-
clarationes recipiũt, quas ſigillatim ſub-
nectere congruum cenſuimus.

Prima declaratio eſt: quòd ſuſpenſio,

ut red-

vt reddat irregularem eum, qui contrauenit; oportet quòd ſit certa, alioqui ſi ſit incerta, ambigua, vel alternatiua, vtputa ſuſpendimus te ab officio vel beneficio; Nam, & ſi contraueniat in vtroq; nõ ſit irregularis, gl. in c. quanto, de magis. vbi Abb. Sil. in verb. irregularitas. q. 13. uerſ. octauum: ſecus ſi dixiſſet copulatiue ab officio, & beneficio.

Secunda declaratio: ſi quis ſuſpendatur ab una functione, non uidetur ſuſpẽdi ab altera; Ideo Epiſcopus ſuſpenſus à pontificalibus, non eſt ſuſpenſus à iuriſdictionalibus, Abb. in cap. cum dilectus, de conſuet. not. in capit. tranſmiſſam, de elect. Silu. in uerb. ſuſpenſio. q. 5. uerſ. cũ autem ſuſpenſio: & cum quis ſuſpenditur ab officio, non per hoc eſt ſuſpenſus à beneficio; vnde auctoritate beneficij; beneficia conferendo, nel ſibi collata accipiendo, non fiet irregularis, ſecundum doctrinã Ancha. & Gaſp. Calderin. quos ad hoc citat Silu. in verb. ſuſpenſio q. 5. verſ. ſi iterum ſuſpenſio: è contra ſuſpenſus à beneficio, non eſt ſuſpenſus ab officio: Ideo poterit adminiſtrare ſpiritualia, ſine irregularitate: Iud. Inq. in uerb. ſuſpenſio. §. vlt. quia talis ſuſpenſio extẽditur ad ſola emolumenta beneficij, quę merè temporalia ſunt. glo. in cap. cũ Vintonienſis, de elect. Silu. in d q. 5. verſ. Si uero ſit à beneficio: nam celebrare miſſas, uel diuina officia illo in beneficio, à quo quis eſt ſuſpenſus, non inducit irregularitatem: Innoc. in cap. niſi cum pridem, in princ. de renunt. Specul. in d. §. iuxta, tit. de diſpenſat. verſ. Item nota, quòd ſuſpenſus: Sed quia uerbum officium latiſſimum eſt, Ideo ſuſpenſus ab
15 officio non poteſt iuriſdictionem exercere, nec eligere, nec beneficia conferre auctoritate officij, nec pontificalia exercere, nec aliud quicquam, quod ſit fundatum in ipſo officio; ideo contrauenĩedo uera naſcitur irregularitas, præterquã in uſu iuriſdictionis temporalis, quæ & ſi pendeat ab ipſo officio, tamẽ per uſum ipſius non inducitur irregularitas, licet male faciat: Silu. d. q. 5. uerſ. ſi uero ſit ab officio, ex ſententia Abb. ſuſpenſus quoque ab audiendis confeſſionibus celebrando miſſam non fiet irregularis. Specul. d. §. Iuxta, verſ. ſi enim aliquis eſt ſuſpenſus.

Tertia declaratio: Non procedit irregularitas in ſuſpenſione à ſuſceptione
16 ſacramentorum: nam & ſi tali ſuſpenſioni quis cõtraueniat ſacramenta ſuſcipiendo; tamen non efficitur irregularis, cap. ſi celebret, de cler. excom. Silu. ibid. verſ. ſi vero ſuſpenſio.

Quarta declaratio: ſuſpenſus à collatione ſacramentorum, non efficitur irregularis conferendo ea ſacramenta, quæ poſſunt conferre etiam laici, vt baptizare in neceſſitate; ſi tamen id faciat ſine apparatu, & ſine exercitio ſui ordinis, ſed tamquam quilibet laicus, ex ſententia Hoſt. in d. cap. 1. de ſent. excom. lib. 6. Sil. in uerb. ſuſpenſio. q. 3.

Quinta declaratio: ſuſpenſus hac forma, donec pœniteat, vel ſatisfecerit, non fiet irregularis contraueniendo; quoniã hæc ſuſpenſio habet conditionem annexam, quæ uidetur referri in Deum; vnde non poteſt propria dici ſuſpenſio, cũ poſſit ſtatim pœnitere: Silu. in verb. irregularitas. q. 27. Idem ſcribit Specul. d. §. Iuxta. verſ. Item quando dicitur, & verſ. in ſuſpenſis autem diſtinguitur, Tamen Tabien. in verb. irregularitas 4. in princ. & num. 4. putat hoc caſu opus eſſe iudicis declaratione, vt euitet irregularitatẽ.

Sexta declaratio: cum ſit duplex ſuſpenſio, vna reprobatiua, ideſt, qua quis prohibetur ſuum ordinem exercere, al-

tera

tera approbatiua, ideſt quæ differt ad tẽpus ordinum ſuſceptionem, vel beneficij conſequutionem; vt homo probari poſſit magis idoneus; in prima locũ habẽt Regulę ſupradictę: at in ſuſpenſione approbatiua non eſt locus irregularitati: Ideoque ſi ante lapſum tempus, vel celebret, vel beneficium adipiſcatur in tali ſuſpẽſione approbatiua, nullã irregularitatem contrahit; aut ſaltem nõ talem, qualem in alia ſuſpenſione reprobatiua; nã in iſta poſſet Epiſcopus diſpenſare, Spec. d. §. Iuxta. verſ. Item quando dicitur ſis ſuſpenſus, in fin. de quo genere ſuſpenſionis habetur in cap. 1. de cler peregr. & ibi glo. Innoc. & Abb. col. 3. verſ. Quæro, quia dicit: quo loco probat hoc ſuſpenſionis genus improprium eſſe.

Septima declaratio: Quicumque probabiliter ignorat ſuſpenſum ſe eſſe, non
13 incurrit irregularitatem, ſi contraueniat cap. Apoſtolicæ, de cler. excom. min. ſed & ſi ſciẽter in ipſo actu celebrationis ad memoriam reducatur ipſa ſuſpenſio, qa eo caſu non poſſet deſiſtere à miſſa ſine ſcandalo, nullam incurrit irregularitatem, colligi poteſt ex S. Thom. 3. q. 83. art. 5. Angelic. & poſt eam Silu. in verb. excom. 2 q. 7. & ante hos omnes Hug. in cap. nihil. 7. q. 1.

Octaua declaratio: ſuſpenſio quæ inducit irregularitatem illa eſt, quę infligitur ob crimen; alioqui ſi ob ſolos corporis defectus, vt in illegitimo, bigamo, in fami ſine crimine, cũ iſti iã p ſe irregulares ſint, & ob id ipſo iure ſuſpenſi, p executionem ordinum, non incurrunt aliã irregularitatem, Specul. in d. §. iuxta, verſ. in ſuſpenſis à canone, paulo ante fin. Tabien. in verb. irregularitas 4. in princ. ꝙ obſeruari in Curia Rom. probat Spec. eodem loco; Abb. Idem ſcribit in cap. ſi celebret, de cler. excom. min. Angelic. in verb. ſuſpenſio. 3. verſ. pen. Io. And. poſt Innoc. in d. cap. ſi celebret, & in cap. fin. de cohab. cler. Archid. in cap. apoſtolicę, d. 56. Silu. in verb. irregularitas, colu. vlt. Iudicial. Inquiſit. in verb. ſuſpenſio. §. vlt. Et ſecundum hæc debet intelligi, ꝙ dicit Rot. decis, 362. in antiq. q̃ dicit ſuſpenſum à canone celebrãdo nõ fieri irregul.

Nona declaratio: ſuſpenſio circa vnũ ordinem nominatim facta, inducit irregularitatem contraueniẽti, aut adminiſtranti ordines ſuperiores illo, quia etiã illi tacite videntur prohibiti. l. qui indignus. ff. de ſenator, Ant. in cap. vel nõ eſt, de temp. ordin. Tabien. in verb. ordo. 3.
18 ante fin. Sed inferiores ordines non cenſentur prohibiti: Ideo deſeruiendo in illis, nõ incurritur irregularitas cap. ſignificauit, de corp. vitiat. vt citat Sil. in verb. ſuſpenſio. q. 5. verſ. ſi vero ſit ab ordine: Ideo Epiſcopus prohibitus conferre diaconatum, non poteſt conferre ſacerdotium, ſed inferiores conferre non eſt prohibitus: Angel. in verb. ſuſpenſio. 3. verſ. aduerte: hinc fit quod ſubdiaconu, ſuſpẽſus à ſubdiaconatu, poterit cãtare Epiſt. ſine Manipulo, & ea ſola faciẽdo, q̃ ſolẽt face e illi, qui canũt Epiſ. ſine ordine ſubdiaconali in illis Eccleſijs vbi viget hæc conſuetudo; nam eo caſu videtur fungi officio minori, quàm ſubdiaconatus, & propterea non fit irregularis: Specul. in d. §. Iuxta, verſ. Quid ſi diaconus.

Decima declaratio: hęc ſuſpenſio hãc notam inducit in ſpiritualibus, alioqui in temporalibus ſi quis adminiſtret quãdo ab illis ſuſpenſus eſt, non fit irregularis: gloſ. in cap. 1. §. & hæc eadem, de ſent. excom. lib. 6. & not. in cap. fin de exceſſ. prælat. Nam quandoque Reges ſuſpendũtur à ſua poteſtate, & ſic Barones, ſic, & aduocati, & quicumque laici ab eorum officijs cap. quicumque de ſent. ex-

com.

com.lib.6.vbi Specul.nu.4.Idem de notarijs, quos ſuſpendere poteſt Epiſcopus ab officio, etiam ſi Regali, aut Imperiali auctoritate ſint creati, Concil. Trid. ſeſſ. 22.c.10.de Ref. Iſti igitur omnes ſic ſuſpenſi; ſi adminiſtrent non fiunt irregulares: Spec.d.§.Iuxta.verſ.Quid de officijs & verſ. ſeq. Idem de iudicibus eſt dicendũ, unde ſi vicarius Epiſcopi ſit ſuſpẽſus à ſola poteſtate exercendę iuriſdictionis temporalis, contraueniendo non fiet ir-
19 regularis, ex prædictis, & ita intelligo. Silu.in verb.ſuſpenſio.q.5.verſ.ſi uero ſit ab officio in fin. vnde ſuſpenſus ab eligẽdo; præſentando; nominando, uel prouidendo, aut ẽt beneficia conferendo, ſi cõtraueniat non fit irregularis: Innoc. & Hoſt.in c.fin.de exceſſ.prælat. Cald.in c. ſi celebret, de cler.excom.min. Ancha.in d.c.1 §.caueant, de ſent.excom.lib.6. quod intellige, quando iſti actus tẽporales fuerunt principaliter, & expreſſe prohibiti: at quando ſuſpenſus quis eſſet ab ordine illo, unde iſti actus dependent, qui cõtrauenict iſta faciendo fieret irregularis, vt abunde diximus ſupra in 14.extenſione. quod eſt notatu dignum, vt ſuſpenſio tacita plus poſſit inducere irregularitatẽ, quam expreſſa: Et inſuper quod contrauenientes in iſtis temporalibus, non fiãt irregulares, nõ procedet, ſi contraueniãt
20 in contemptum clauium; nam ille contemptus inducit irregularitatem etiam in iſtis temporalibus, vt ſentit. Spec.d.§. Iuxta, verſ. quarto, & diximus ſupra in ſecunda extenſione: & videtur tex. & gl. in c.tanta. in gl.magna circa med.de exceſſ prælat. & dicemus infra declara 13.

Vndecima declaratio: ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi contraueniat, dũ tamen ibi non celebret, non fit irregularis, Gemin. in d.cap.is cui, de ſent.excom.in 6. Angelic. in uerb.ſuſpenſio.3.verſ.quid ſi interdictus, ſed ſi in ea celebret fit irregularis, tex.in d.c.is cui, gl.in c.Epiſcoporum, de priuileg.lib.6.extra tamen Eccleſiã licite hoc caſu celebrare poteſt: Spec. d.§.Iuxta.verſ.ſi quis ſuſpenditur.

Duodecima declaratio: licet ſuſpenſus ab adminiſtratione tam temporalium, quàm ſpiritualium alicuius Eccleſię fiat irregularis adminiſtrando ſpiritualia: tñ miſſas priuatas celebrando, non fit irregularis; quia non eſt ſuſpenſus ab ordine Abb.in c. ſi quorũdam de ſolut. & ibid. Io. And. Angelic.in verb.ſuſpẽſio.3.uerſ. Aliquando, & ideo vicarij Epiſcoporũ, & Archid.& ſimiles Eccleſiarum prælati, ſuſpenſi in forma prædicta, debent quidem abſtinere ab omni adminiſtratione, ſaltim ſpirituali, ne fiant irregulares, ſed celebrãdo priuatas miſſas, vt reliqui oẽs ſacerdotes, non fient irregulares; ſecus ſi ſolẽniter celebrent, eadem auctoritate, &
21 loco, quẽ dignitatis adminiſtratio cõſueuit obtinere; quia tunc ea celebratio non ſolũ eſt executio ordinis, ſed ẽt auctoritatis ſpiritualis, ideo fierent irregulares.

Decima tertia declaratio: ſuſpenſus à lectura, uel prædicatione nominatim, contraueniendo non fit irregularis; quia ſunt mera officia diſtincta ab ordinibus ꝓbatur in Clem.cupientes, de pęn. Paul. & Calder. Angelic. in uerb.ſuſpenſio.3. uerſ.8.Idem dico de ſindicatura, & quauis alia functione publica, vel priuata, vt puta in facultate legitimandi, doctorãdi, & ſimilibus: Spec.in d §.Iuxta.uerſ.quid de officijs; Iſtis tamen omnibus, ſi depẽdeant ab aliquo ordine, vel dignitate Eccleſiaſtica, vt puta Archidiaconatu, Prioratu, vel Archipresbyteratu: ſeu Plebanatu, ſi ab ipſo ordine ſit ſuſpẽſus iſta faciẽdo, fieret irregularis, vt fuſius diximus ſupra declaratione 10. vel ſi hæc fiant in contemptum clauium, ut ibid.diximus.

Decima quarta, vt ſuſpenſio irregularitatẽ inducat, debet eſſe vere, & formaliter ſuſpenſio, non aũt per accidens; exemplo eſt; ſi quis participet cum excõicato incurrit minorem excõicationem c. excõmunicatos, 11. q. 3. & conſequens per accidens dicitur ſuſpenſus: quo caſu contraueniens in ſuſceptione, aut collatione ſacramentorum, non fit irregularis: text. clarus in c. ſi celebret, de cler. excõ. min. Io. And. poſt Innoc. in d. c. 1. §. caueãt, de ſent. excom. & ibi Nicolaus Dionyſij de Peruſio in prima limit. lib. 6. licet .n. ſit inel gibilis, & inhabilis ad quodcumq; beneficium. Silu. in verb. excõicatio. 1. q. 1. uerſ. Secunda; nõ tñ fit vere, & proprie irregularis, quia non eſt proprie ſuſpenſio canonis ſed Dei, vt dicit Spec. in d. §. iuxta. uerſ. Item nota, ꝙ ſuſpenſus, & in verſ. in ſuſpenſis à canone: merito nõ inducit irregularitatem, cum ſit ſuſpenſio ſolius Dei, vt ibi ipſe dicit; Canonicũ tamen eſt impedimentum, & maxime plectendum Eccleſiaſtica cenſura: Sil. in d. verb. excõicatio. 1. q. 1. verſ. ſecunda eſt;

Decima quinta declaratio: Non inducit irregularitatem ea ſuſpẽſio, ꝙ infligit ſacerdos in confeſſione, & foro pœnitentiali; nam licet abſtinere debeat, vt not. in glo. in c. ſi quem, de ſent. excõ. Tamen contrauenien do nõ inducitur irregularitas, quia nõ reperitur iure cautum: Anchar. in d. c. 1. §. caueant, de ſent. excom. lib. 6. & ibi Nicolaus prædictus, fallentia quarta: Sed & ideo non inducitur irregularitas, quia illa ſuſpenſio eſt Dei, non hominis, ut diximus in proxima antecedenti declaratione.

Decima ſexta declaratio: Suſpenſio vt inducere poſſit irregularitatem, requiritur quòd ſit Iudicialis, alioqui ſi ſit extraiudicialis, reſoluitur in ſimplex præceptum de non adminiſtrando, & conſequenter nõ poteſt inducere irregularitatem, ſed ſolum peccatum inobedientiæ: Piſanel in verb. irregularitas, ſecundo §. primo. Ita tradidit Nicola⁹ Dionyſij de Peruſio, in prædicto §. caueant, fallentia 5. Hodie tamen poſſumus affirmare, ꝙ iudicialis, & extraiudicialis ſunt paris firmitatis, & efficaciæ: & ideo in contrauentione vtriuſq; naſcatur irregularitas arg. eius, quòd decernit Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 1. de Ref.

Decima ſeptima declaratio; Regula iſta, quòd adminiſtrans in ſuſpenſione fiat irregularis, procedit in ſuſpenſione, quam quis incurrit ipſo iure. i. cum quis ipſo facto eſt ſuſpenſus: alioqui ſi ſit ſuſpendendus adminiſtrando non fit irregularis; videtur tex. in cap. quod tranſlationẽ, de temp. ord. ut ſentit Silu. in uerb. irregularitas, q. 6. ſed ſi huic ſuſpendẽdo addatur præceptum per ſuperiorem, ne adminiſtrare poſſit poſt tale præceptum adminiſtrans fieret irregularis, à ſolo Papa diſpenſandus. Spec. in d. §. Iuxta, uerſ. Item ordinatus à non ſuo Epiſcopo: vbi dicit ita ſe habere ſtyllũ Rom. Curiæ: & eſt ratio, quia tale pceptum factũ ei q ſuſpendẽdus eſt, efficit ſuſpenſionem; arg. Conc. Trid. d. ſeſſ. 14. c. 1. de Ref.

Decima octaua declaratio: Tametſi quiſquis in mortali peccato cõſtitutus, ſit à Deo ſuſpenſus; tñ celebrãs in eo peccato, nõ fit irregularis, Spec. d. §. Iuxta. uerſ. 24 ſunt quoq;, Archid. in cap. quia ſæpe, de elect. lib. 6. quod uerũ eſt, ſecundũ Anch. in c. 1. §. caueant, de ſent. excom. in 6. niſi peccatum illud mortale ſit tale, quod ẽt poſt pœnitentiam impediat executionẽ, vt homicidiũ ſimonia in ordine, hæreſis & ſimilia, not. Hoſt. in cap. niſi. §. propter conſcientiam, de renunt. nam in iſtis peccatis canon addit ꝓhibitionem, ne quis adminiſtret: Anchar. in d. §. caueant: propterea

pterea quaſi ſuſpenſionem inducere uidetur, & conſequenter etiam irregularitatem: ſed hodie fere omnia præfata crimina habent excommunicationẽ annexam, ut ſuis locis dicemus, unde inducũt irregularitatem celebranti abſque omni dubio.

Decima nona declaratio; Regula hęc quæ habet quòd adminiſtrans in ſuſpenſione fiat irregularis per ſolum Papã diſpenſandus, procedit ſi irregularitas naſcatur ex delictis manifeſtis: at ſi ex occultis, ſemper Epiſcopus poterit diſpen-
25 ſare duobus caſibus exceptis; uidelicet homicidio uoluntario, & quando occultà delicta ſunt deducta in iudicio, expreſſim decreuit, Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. 6 de Ref.

Vigeſima declaratio: Licet in præfatis pleriſque declarationibus verum ſit; non induci irregularitatem contraueniẽdo ſuſpenſioni: Tamen tunc contrahitur grauiſſima culpa, quæ proxima eſt irregularitati & eſt canonicum impedimentum, ne quis promoueri, aut promotus exercere poſſit, ſicut reliqua omnia mortalia peccata, ut dicemus poſteriore lib. in tit. de peccato.

Vigeſima prima declaratio: ꝙ ſuſpenſiones iuris, uel generalis decreti, aut mãdati inducant irregularitatem contrauenienti uerum eſt clericis & gradibus Epiſcopo inferioribus; nam Epiſcopi, & ſuperiores. ſ. Archiepiſcopi, & Cardinales nunquam includuntur in dictis ſuſpen-
26 ſionibus, niſi expreſſim de Epiſcopis mẽtio fiat. c. quia periculoſum, de ſent. excõ. in 6 quo caſu expreſſis Epiſcopis, etiam alii ſuperiores dignitates expreſſæ uidebuntur in dictis ſuſpenſionibus, ut uidetur eſſe d. c. quia, ubi gl. & contraueniẽdo omnes fient irregulares.

Hoc loco opportunũ uideretur oẽs iuris ſuſpenſiones adferre; ſed quia nimis longa eſſet hiſtoria, & ſuo ordine referũtur à ſummiſtis, præſertim Armil. & Sil. in uerb. ſuſpẽſio, cò lectorẽ reijcio: plenos titulos ſcripſit Spe. in Aureo Repertorio in tit. de pœnis Rub. caſus totius iuris, in quibus ipſo iure quis eſt ſuſpẽſus, & alia Rub. in quibus eſt ſuſpendẽdus, ſed poſt illum multæ aliæ a iure introductæ ſunt, quas comperies apud præfatos recentiores;

De perſonali interdicto, & ceſsatione à diuinis.

CAP. XX.

1 *Interdictum aliud perſonale, aliud locale.*
Interdicta uniuerſitate, omnes de uniuerſitate ſunt interdicti, quocumque uadant.
Interdictis Doctoribus, etiam clerici Doctores ſunt interdicti.
Interdicta familia, & clericus de illa eſt interdictus.
Interdicto populo etiam abſentes ſunt interdicti & pueri doli capaces, & mulieres.
2 *Interdictum populi non afficit extraneos præſentes.*
Vrbini triginta annis durauit interdictum, circa tempora Martini IIII.
3 *Guido Monteſeltrius ſedi Apoſtolicæ trigeties bellum geſsit.*
Interdicto contrauenientes, irregulares fiunt;
4 *Interdicti poſſunt tranſire ad aliquam religionem; & ordinari ſine irregularitate.*
Interdicto uno ordine cenſentur & interdicta omnia officia, quæ ab illo pendent
Interdicto uno ordine, interdicti ſunt etiam ſuperiores.
5 *Interdicto generali, non eſt interdicta adminiſtratio iuriſdictionalium.*
6 *Interdicto clero, nõ ſunt interdicti Regulares.*
Clericorum appellatio in odioſis nõ extenditur ad Clauſtrales:
7 *Interdicto ingreſſu Eccleſiæ, celebrans ibi fit irregularis.*
Miſſam audiens tempore interdicti, peccat ſed non fit irregularis

8 *Benedicens aquam tempore interdicti, & alia, fit irregularis.*
9 *Laicorum congregatione interdicta, contrauenientes non ſiunt irregulares, ſecus celebrando.*
10 *Laicorum congregationes pia poſſunt fieri in Eccleſia interdicta.*
Interdictum non ligat, niſi adſint verba interdicimus.
11 *Interdictum non ligat, etiam niſi dicatur ſub pœna interdicti ipſo iure incurrenda.*
Interdictum, vt liget debet affigi locis publicis.
Interdictum publicatum in Eccleſia Metropol. ligat totam prouinciam.
Ceſſatio à diuinis ſpecies eſt interdicti.
Ceſſatione durante, contrauenientes non ſiunt irregulares, niſi unò caſu.
Interdictorum caſus de iure Remiſſiuè.

DVO ſunt interdictorum præcipua genera, alterum locale eſt; de quo opportunius dicemus, quando tranctanda erunt impedimenta i'la canonica, quæ procedunt ex
1 loco: Alterum eſt perſonale, de quo hoc capite agendum eſt: Interdictum enim perſonale cenſura eſt, cap. quætenti, de verb. ſig. eſt autem perſonale interdictū, quando populus clerus, collegium confraternitas, capitulum interdicitur: vel aliquis Abbas, Archipresbyter, & ſimiles: Quando igitur congregationes, vel vniuerſitas quæcumque interdicuntur, omnes omnino interdicti ſunt, qui ad illam congregationem, vel vniuerſitatem ſpectant, capit. ſi ſententia, de ſent. excommunic. lib. 6. quos ſic interdictos quocumque tempore, ac loco ſequitur hoc interdictum: Vnde quotieſcumque Doctores omnes alicuius populi, vel collegij interdicti ſunt, etiam Doctores clerici interdicti eſſe cenſentur, ex magis cō muni ſententia, vt Tabien. de quo refert Armil. in verb. Interdictum, num. 11. licet Silu. aliter ſentiat; hinc eſt, quòd interdicta familia, Interdictus quoq; cenſetur clericus de illa familia, ex ſententia Innoc. quidem probat Armil. dict. nu. vndec. Interdicto vero populo vrbis, vel caſtri, intelliguntur etiam interdicti populi ſuburbani, niſi diuerſum populum, vel vniuerſitatem efficiant: quæ res pendet ab arbitrio iudicis, glo. in capit. ſi Ciuitas, de ſent. excom. in 6. Quinimmo interdictò populo, vel collegio, etiam interdicti videntur illi, qui aberant tempore interdicti, etiam ſi eſſent immunes à culpa: Ioan. And. & Calderin. in capit. ſi ſententia, de ſent. excom. in 6. vt refert Armil. in verb. in-
2 terdictum, num. 16. text. in capit. non eſt, de ſponſalib. & quod plus eſt, etiam pueri doli capaces, & mulieres, vt ibid. Armil. num. 17.

E contra vero illi, qui ad populum interdictum nulla communione ſpectant, nec eiuſdem ciuitatis participes ſunt, interdicto non ligantur; etiam ſi in ciuitate exiſtant tempore latæ, & promulgatæ ſententiæ, d. capit. ſi ſententia, de ſent. excom. in 6. cuius interdicti ſeueritas nuſquam toto orbe terrarum, tanta contigit quanta Vrbini, tempore Martini 4. Pontificis, nam totis triginta annis omnia ſacramenta ibi etiam baptiſmus, ſublata fuerant, ita vt tandem abſolutione ſequuta multi adulti uiri baptiſmum ſuſceperint, & ob diuturnam ſacrorum deſuetudinem, Eccleſiaſticæ ceremoniæ illis populis, eo tempore quaſi noua res riſui habitę ſunt: gloſ. refert in cap. vlt. de ſent. excom. in 6. quæ gl. de Vrbino non meminit, cū tamen de illo ſenſerit, quandoquidem proxime ante Io. Andr. tempora contigerat hæc cenſura quoniā Vr-
3 binates Guidoni Monteſeltrio fauerant, qui trigeties bellum ſedi apoſtolicæ mouerat, vniuerſamq; Flamminiam (quam dicunt Romandiolā) ab Eccleſia ſeduxerat, vt referunt Annales.

Qui-

Quicumque igitur ſpecialiter, uel generaliter interdicto ligati ſunt, adeo à celebratione diuinorum abſtinere debent, q; ſi contrauenerint irregulares fiunt à ſolo Papa diſpenſandi. cap. is qui, & cap. is cui, de ſent. excom. lib. 6. Ideo qui contra uenit fit ineligibilis, caretque voce actiua, & paſſiua. d. cap. is qui, & cap. cum dilectus, de conſuetud. Eſt autem ratio q̃a quicumque interdictus eſt, idem & ſuſpenſus eſt: Cald. in tract. de interdict. Armil. in verb. interdictum, in princ. Vnde vt ſuſpenſi contrauenientes fiunt irregulares.

Nec ſolum hanc notam incurrunt ingerendo ſe diuinis in ea ciuitate, vel uniuerſitate, quę interdicta eſt, uerum etiam ſi in quacumque orbis parte celebrauerint, vel diuina adminiſtrauerint; nam ſicut excommunicatio quocumque locorum hominem ſequitur, ita interdictum perſonale. Qua ratione populares, uel collegiati de populo, uel collegio interdicto ubique adminiſtrare prohibẽtur; nam ſi nulla parte orbis poſſunt diuinis intereſſe, certe multo magis diuina ipſa exercere non poſſunt; & conſequenter nec maiores, nec minores ordines accipere: Armil. in uerb. interdictum: nu. 46. poſt Petr. de Palud. 4. diſt. 18. q. 8. art.
4 5. concluſ. 6. ſi tamen iſti ſic interdicti, uelint fieri clauſtrales religioſi poterunt ordinari ad omnes ordines, Sil. in uerb. interdictum 2. quæſt. undecima ex ſententia Io. Cald.

Ad hoc igitur, ut contrauentione interdicti incurrat irregularitas, animaduertenda eſt interdicti forma; nam vno ordine interdicto, omnia officia, quæ ab illo ordine pendent, etiam ipſa interdicta cenſentur, ita quòd quis contrauemiendo fieret irregularis; vt ſubdiaconus utens ſuo officio, acolythus ſuo, exorciſta ſuo, & ſimiles maiores, uel minores: ſed ſi vnus tantum ordo ſit interdictus maiores oẽs ordines includuntur: Ant. in c. uel non eſt, de temp. ord. Tabien. in uerb. ordo. 3. in fin. Armil. in uerb. interdictum, nu. 20. arg. c. ſollicitudinem, de appel. & cõtrauemiendo in quouis fieret irregularis, ut diximus late ſupra de ſuſpenſionis irregularitate in quinta extenſione: ſed contrauemiendo in ordinibus inferioribus, nõ fiet irregularis vt illo eodem tit. in nona declaratione: & propterea ſi ſubdiaconus interdictus ĩ ſuo ſubdiaconatu uelit cantare Epiſt. poterit id facere ſine Manipulo, quia tunc uideret uti officio inferiori, ſicut ẽt omnes iſti in certo ordine interdicti poſſunt benedicere menſam; pſallere gregatim in choro, quia hęc agunt, nõ ut deſeruiant proprio ordini, ſed ſicut quilibet alius laicus faceret, tradit Armil. in d. uerb. interdictũ num. 58. argum. tex. in cap. 2. de cler. excom. min.

Propterea ſi quis ſit interdictus in illo officio, à quo pendet auctoritas conferẽdi beneficia, ſciens cõferendo fiet irregularis; quia in contẽptum clauium id facere uidetur, & ideo nec poſt peractã pœnitentiam eſt abſolutus. Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta, uerſ. Quarto: Ita & ſuperior interdictus utens ſua poteſtate, abſoluendo, uel excommunicando, uel corrigendo aut iudicando fieret irregularis, ſecus ſi id faceret, ut quilibet priuatus. Armil. in d. uerb. interdictum, d. nu. 58. In hac tñ re illud notandum eſt, quòd ex generali interdicto, non eſt interdicta adminiſtratio iuriſdictionaliũ, unde licet eo tempore exerceri non poſſint diuina, tamen iudicare, citare, abſoluere, & excõmunicare licet, Armil. d. nu. 58. quod eſt diuerſum in interdicto certæ pſonæ, uel certæ poteſtatis, uel ordinis, quia tunc

ea exerceri non poſſent, ſine irregularitate, ex prædictis.

Poteſt quoq; interdictum conſiderari, an ſit latioribus verbis conceptum, puta, clerum Rom. interdicimus: nam nõ extendetur ad Regulares, vel eorum cõuerſos, tam mares, quàm fœminas; nam
6 in iſtis odioſis clericorũ appellatio, ſolos ſæculares complectitur; non autem clauſtrales: Spec. in cap. ſi canonici, in princ. de off. ordin. lib. 6. Idem erit e contra interdictis Religioſis non cõcludentur clerici ſæculares: Armil. in verb. interdictũ num. 9. ſi præterea ſolus ingreſſus Eccleſiæ clericis ſit interdictus contraueniendo ex eo ſolo ingreſſũ non fiunt irregula-
7 res; ſed ita demum ſi celebrent in ipſa Eccleſia, tex. in d. c. Is, cui, de ſent. excõ. in 6. gl. in cap. Epiſcoporum, de priuileg. lib. 6. ſed extra Eccleſiam poterunt celebrare, quia celebratio non uidetur illis fuiſſe interdicta. Spec. in d. §. Iuxta, uerſ. Quid ſi quis ſuſpenditur. gl. in d. c. is cui.

Auditio etiã miſſæ in Eccleſia non inducit irregularitatem tẽpore interdicti; licet ſit peccatum ex communi ſentẽtia, vt per Armil. in verb. Interdictum num. 59. Tamen ſi per modum auctorizationis, ſcilicet ſi prælatus aliquis iubeat celebrari coram ſe, fiet irregularis, quia vtitur ſuo ordine contra interdictum, Idẽ in domino temporali, vel alio laico potẽti, qui celebranti contra interdictum aſſiſtat, defenſionis cauſa; quia claues contemni videntur. c. tanta, de exceſſ. prælat. ſeruata diſtinctione temporum, & ſacramentorum, de quibus in cap. vlt. de ſent. excom. lib. 6. Sed & ſi quis clericorũ non
8 celebret, nec aſſiſtat celebranti, ſed ſolã aquarum benedictionem faciat tempore interdicti in Eccleſia efficitur irregularis, de ſententia Innoc. quẽ refert Armil. in verb. interdictum num. 63. & in verb. benedicere num. 6. Idem & de alijs benedictionibus, cereorum, oliuarum, frugum, paramentorum, campanæ, ita & oleorum, calicum, vel altarium ab Epiſc. conſecratorum; nam fiunt omnes irregulares, qui hæc faciunt. Armil. d. nu. 63. Idem de introductione mulieris in Eccleſiã poſt partum; Idem de benedictione itinerantium ſi fiat in debito habitu, & forma; nam inducit irregularitatem: Armil. ibid. nu. 64. ex ſententia Io. Cald. in d. tract. de Eccleſ. interd. Idem in habente officium Eccleſiaſticum campanarum, nam ſi pulſet fiet irregularis; Armil. Ibid. num. 59. in fin.

9 Laicorum quoq; congregationes interdictæ grauem incurrunt notam contraueniendo; nam ſi congregentur contra interdictum peccãt mortaliter ob inobedientiam, ſed ob hoc ſolum nõ fiunt irregulares: quia prohibitio de qua in c. is qui, de ſent. excom. in 6. exprimit ſolos clericos: Armil. in uerb. interdictum nu. 56. & ſeq. ſic ſi ijdem in illis congregationibus pſallant, vel orent, vel conſulient; ſed ſi diuina myſteria ibi celebrẽt, vel celebrari faciant, fierent omnes irregulares cap. vlt. de ſent. excom. in 6. Immo ſi illæ congregationes ſimplices ſe diuinorum celebratione fierent in contemptum clauium, irregularitatem inducerent cap. tanta, de exceſſ. prælat. arg. Spec.
10 in d. §. Iuxta, verſ 4. Si vero confraternitates nõ ſint interdictæ, nec generaliter, nec ſpecialiter poſſunt congregari ẽt in Eccleſia nominatim interdicta; vbi poterunt tractare, orare, pſallere ſine irregularitate, & peccato: dũmodo diuina nõ celebrent, vel celebrari faciant: quia ẽt in Eccleſia interdicta quiſque põt orare ex Gul. ſentẽtia; q̃ p oba; Armil. ibi. nu. 57.

Illud tamen prætermittendũ non eſt, quòd interdicta vt effectum ſuum ſortiãtur,

tur, debent certam habere verborũ formam; nam nuda præcepta de non adminiſtrando non inducunt interdictũ: debent.n.hæc, vel ſimilia verba exprimi, Interdico, interdicimus, interdictum declaramus: ita docet Spec.in d.§.iuxta, verſ. quæ aũt dicimus, quæ vera ſunt in generali, & publico interdicto; at in particulari certæ alicui perſonæ faciẽdo, quælibet ẽt extraiudicialis à ſuperiore facta inhibitio, inducit interdictum, ſuſpenſionẽ, & adminiſtrandi impedimentum tã canonicum, vt nulla cuiuſuis alterius ſuperioris licentia, oſſit ſuffragari, inuito ipſo, qui inhibuit ex Conc.Trid.ſeſſ 14.c.1.de Ref. & Petr.Anchar.in d.c.ſi canonici inſi.poſt Ioan. Andr. ibi.

Rurſus contraueniendo non dñr interdicti illi, qui agunt contra canonẽ, qui infligit pœnam interdicti, nec quidem ſi edictum Epiſcopi, vel Papæ contineat, ꝙ cõtrauenientes ipſo facto ſint interdicti; nam ex hoc ſolo quod cõtraueniant, nec ſunt interdicti, nec fiunt irregulares: Nã & ſi peccent nõ obediendo; tamen interdictum nondum habebit locum, niſi cũ denuntiatum fuerit, ideſt, cũ poſt inobedientiam ſuperior, & declarauerit interdictum, & affigi iuſſerit, & re vera fuerit affixum; & ante hanc affixionẽ celebrantes diuina nullam incurrunt irregularitatem, ẽt ſi edictum continebat, quòd ipſo iure cenſerentur interdicti, vno caſu excepto inijciendo uiolentas manus in clericum, ex Conc.Conſtantien. ſub Mart. V. de quo meminit Archiep.Flor. 3.tit. 26.c.vlt.& expreſſis verbis refert Silu.in verb. excom. 5.verſ.ſciendum ex quarto, & ita etiã refert Armil. in verb. interdictum num.21.& 39. Non tamen neceſſe eſt, quòd ad ſingulares perſonas deferatur denunciatio, ſufficit.n. publicatio in loco publico, arg.c.ꝙ dicitis diſt. 16. ita quòd ſi Metropolis, & tota ꝓuincia fuerit interdicta, publicatio facta in Metropoli ſufficit, quæ ſi interdicto par. at, oẽs aliæ comprouinciales non poſſunt excuſari, quòd in ipſarum locis denunciatio facta non fuerit. capit. 1.de poſtul.prælat. Armil. uer. interdictum num. 29.

Hæc aũt vera eſſe non poſſunt in ceſſatione à diuinis, quæ & ſi ſit quędam interdicti ſpecies: Tamen ſi quis eo tempore, quo ceſſatio fit, celebret, ẽt in ipſa Eccleſia in qua ceſſatio obſeruatur, nullam incurrit irregularitatem, Specul. in cap.ſi canonici, in verb. à diuinis, de off. ord. lib. 6. ſed ſi ceſſatio generalis ſit, & ab eo inducta fuerit, qui põt interdicere, ita comparatur interdicto, quòd contrauenientes fiunt irregulares, vt tradit Archiep.Flor.in lib.de cenſur. & irregular. capit. 89.

Hoc loco omnes iuris caſus afferendi eſſent, quibus interdicti pęna imponitur, ſed quia refert eos Armil.in verb.interdictum nu.21.eò lectorem reijcio: Illud tñ eſt notandum, neminẽ affici interdicto ex illis caſibus in iure expreſſis, niſi poſt denuntiationem, & niſi in denuntiatione adſint verba interdicti; ut paulo ante diximus.

De excommunicatorum irregularitate.

CAP. XXI.

1 Excõicatus quilibet pro irregulari habetur.
2 Excommunicatus celebrans fit penitus irregularis, etiam ſi per ignorantiam craſſam.
Excommunicatus ab Epiſcopo, ſi celebret fit irregularis, à ſolo Papa diſpenſandus.
Irregularitas Epiſcopalis, quomõ fiat Papalis.
Excommunicatus minori excommunicatione celebrãdo non fit irregularis.
3 Excommunicatus minori excom. eſt inhabilis ad omne beneficium, & ſic quadam ratione irregularis eſt.

4 Excommunicatis generaliter communicantes olim fiebant excommunicati: at nō ſic hodie.

5 Excommunicatus adminiſtrans, etiam officia minorum ordinum fit irregularis.

Excōmunicatus utendo ſua dignitate in diſtribuendis officiis diuinis fit irregularis.

6 Excommunicatus iubens coram ſe celebrari fit irregularis

Excōmunicatus ſacerdos, non poteſt dicere Dominus vobiſcum.

7 Excommunicatus eſt penitus ligatus, ideo nullum ordinem accipere, uel acceptum adminiſtrare poteſt.

Ordines minores non ſunt ſacri, ſed in miniſterium ad ſacros.

Excommunicatus exercens minores ordines communi ſententia, fit irregularis, ſicut eos accipiens.

Excommunicatus eſt membrum diaboli, et ideo nihil facere poteſt, nec quidē, ut purus laicus

8 Excommunicatio eſt maxima omnium cenſurarum.

Ordines minores, etiam depoſitionem, & degradationem accipiunt.

9 Clericus ſimplex ſuſpenſus, vel depoſitus adminiſtrans, fit irregularis

Irregularitas inducitur ab omni eo, quod deijcit promotum, & impedit promouendum.

10 Excommunicatus laicus non poteſt intereſſe diuinis, nec ingredi Eccleſiam, nec ſtare prope eam, vt audiat.

Clericus excommunicatus, non poteſt cum aliis in choro canere. & num 6.

11 Excommunicans durans per annum in excommunicatione, deponitur, & fit ſuſpectus de hæreſi.

Excommunicatus ob ciuilia debita, an excuſetur ſi duret poſt annum.

12 Contumacia eſt delictum

Excōmunicatus conferens beneficia in contēptum clauium, eſt irregularis; ſicut ſi viſitet, corrigat, benedicat, abſoluat, excōicet.

13 Excommunicatum ſe eſſe ignorans, quomodo ſi celebret, fit irregularis.

14 Excommunicatum ſe eſſe dubitans ex dubio iuris, an celebrando fiat irregularis.

15 Clericum percutere volens, ſi percutiat laicū, an ſit excommunicatus.

16 Miſſam dicens, & recolit ſe eſſe excommunicatum, non tenetur dimittere miſſam, nec ob id fit irregularis.

Excommunicato in diuinis miniſtrans, vel coram excommunicato celebrans, an fiat irregularis.

Excommunicato triplititer communicamus ante factum; in facto, & poſt factum.

Miſſam dicens permittens ſibi miniſtrari ab excommunicato fit irregularis.

18 Excommunicato nominatim à Papa ſi quis coram eo celebret, fit vere irregularis.

19 Excommunicatus quilibet videtur irregularis auctori, quia nec promoueri, nec exercere poteſt.

20 Miſſam dicens coram excommunicato Epiſcopo, annuens illi pro benedictione, & iube domne benedicere, fit uere irregularis;

21 Sacramenta ſuſcipiens ab excommunicato nominatim, fit irregularis.

Excommunicationum caſus remiſsiue.

22 Excommunicato nil proſunt Eccleſiæ ſuffragia.

23 Excommunicatio iure canonico pœna eſt, quæ iure ciuili pœna mortis.

Argumentum rectè trahitur ab excommunicatione ad pœnam mortis; & è contra.

Excommunicatio quandoque ſolam ſuſpenſionē ſignificat,

CVM cæteris omnibus irregularis
mihi videtur eſſe is, qui excom-
municatus eſt, quandoquidem
non ſola adminiſtratio ordinum, ei in-
terdicta eſt, ſed & omnium ſacramento-
1 rum ſuſceptio, & cum fidelibus partici-
patio; eſt præterea infamis cap. illi. 6. q. 1.
& cap. ſeq. Vnde nec ordinari poteſt, nec
beneficij eſt capax, dum durat excom-
municatio, cap. poſtulaſtis, de cler. excō.
min. & ibi glo. in verb. Canonice: Qui-
nimmo ſi ordinatus iam ſit, & audeat
ſciens celebrare, vel etiam ignorans ſu-
pinè, fit penitus irregularis, & deponi-
tur; maxime ſi in contemptum clauium,
& Eccleſiaſticæ iuriſdictionis id faciat,
vt expreſsim conſtitutum fuit ſacro ſan-
cto Concil. Antiocheno can. 4. habetur
11. quæſt. 3. cap. ſi quis Epiſcopus dā-
natus: Idque etiam probatur in capit. ſi
quis Epiſcopus in Concilio ead. quæſt. &
de vit. & hon. cler. capit. vt clericorum,
§. ſi quis igitur. Spec. in tit. de diſpenſat.
§. Iuxta. verſ. Item nota, quòd ſuſpenſus:

eſtq;

eſtque irregularitas à ſolo Papa diſpenſanda, etiã ſi ipſa excommunicatio emanaſſet à quouis inferiore; quia licet ordinarius poſſit à ſe excommunicatos abſoluere: Tamen non poteſt eos abſoluere ab irregularitate, quam contraxerunt participãtes in diuinis in ſua excommunicatione.gl.in c.latores. de cler.excom. miniſt.gl.in c.preſbyteros.diſt.50.quod expreſſe tradidit Clementinarum uetuſtus interpres Stephanus Troches prouincialis in Clem.dudum.col.4.uerſic. Dominus tamen. de ſepult.citat.c.1. de re iud.lib.6.& cap.cum medicinalis. de ſent.excommun.lib.6. quia is, qui celebrat in excommunicatione uel irregularitate Epiſcopali, reddit eam Papalem, ut communiter omnes Doctor. conſentiunt.

Hæc autem uera ſunt in maiori excõmunicatione, quæ à Papa, concilio, Epiſcopo, uel quouis auctoritatem habente emanarit; at non eſt ita in excommunicatione minori, quam quis contrahit participando cum excommunicato; nam hac minori excommunicatione innodatus, celebrando nõ fit irregularis, planus text.in cap.ſi celebret.de cler.excommu. min.Spec.in d.§ iuxta. uerſ.item nota ꝙ ſuſpenſus. Nam etſi participans cũ excommunicato, fit ipſo iure ſuſpenſus.c. excommunicatos, cum duob.ſeq.11.q. 3.& gl.in d.cap.ſi celebret. & Spec.in d. uerſic.Item nota quòd ſuſpenſus. Tamẽ iſta ſuſpenſio non efficit, ut celebrans in ea fiat irregularis, ut probauimus quando de ſuſpenſione agebamus, declara. 14. Sed quamuis hæc minor excommunicatio ueram irregularitatem non cauſet, efficit tamen canonicum impedimẽ-
3 tum, ne quis licite poſſit adminiſtrare. d.c.ſi celebret, & ex ea quis eſt ineligibilis, & inhabilis ad omne beneficium, & dignitatem eccleſiaſticam.Inno.in d.c.ſi celebret.Silu.in uerb.excommunicatus. 1.q.1.uerſ.ſecunda.

Eſt autem illud annotandũ, quòd etſi ueteri iure participantes excommunica-
4 tis quibuſcumque, ipſi quoque excommunicati eſſent d.c.excõicatos, cũ duobus ſeq.tamen Conſtantienſi Cõcil. ſub Martin.V.conſtitutum eſt, ex ſola participatione cum generaliter excõicatis, nullam contrahi minorem excommunicationem: tũc enim participatio uidetur prohiberi, quando quis nominatim fuerit excõicatus, uel quãdo quis uiolentas manus intulerit in clericum: Iſtis enim duobus ſolis caſibus participatio inducit hanc minorem excom. ut expreſſum eſt in dicta conſtitut.quam uigere in ſuo robore probat Archiep. Flor.in tract.de cenſ.& irregul.c.83.in fi.& in Sum.par. 3.tit.26.in fi.cuius conſtitutionis uerba refert Silu.in uerb.excommunicatio. 5. uerſic.ſciendum eſt quarto: Propterea ſi excommunicetur N. cum ſuis fautorib. ſoli illi incurrent minorem excommunicationem, qui participabunt N.non aũt, qui participabunt fautoribus.ita ſenſerat Theologus Aſten. lib.7. quem probat, ac refert Silu.in d.uerſ.ſciendum eſt quarto.

Quicumque igitur excommunicatus adminiſtrabit ea, quæ ex ordinum ſuorum officio pendẽt, ſemper fiet irregula-
5 ris, ſiue pendeant ab ordinibus maioribus, ſiue à minorib.nam pſallẽdo, ut Pſalmiſta, uel legendo ut lector fieret irregularis, ut fuit ſententia Hoſt.quam pro ueriori probat Pan.in c.2.de cler. excom. min.Propterea aquam benedicendo, ueſtes, oliuas, fruges, cereos, paramenta, nuptias, introducendo in Eccleſiam mulierem puerperam fiet irregularis, ut abunde diximus in materia ſuſpen-

ſionum,

ſionum, extenſione octaua & nona. Sed & ille, qui facit primum chori officium, qui dicit Capitulum, Orationem, Reſpõſoria, uel Lectiones ſemper fit irregularis. Specul.d.§ iuxta. uerſic. quid ſi officio diuino: ſed etſi ipſe hæc non faciat, ſed fieri iubeat, diſtribuẽs hæc in choro offic.j ſui auctoritate, etiam irregularitatem incurrit; quia ſic ordinando exercet proprium officium, ut fuſius dictũ eſt ſupra de ſuſpenſione in 11. extenſione. Omnis enim auctorizatio, quã excõmunicatus facit in officio ſuo, reddit eũ irregularem; utputa ſi iubeat alicui, ut coram ſe miſſam celebret. Abb.in c.fin.de exceſſ.prælat. Silu.in uerb.irregularitas. q.13. uerſ.quartum. Quinimmo ſi uice alterius auctorizet, uel officium faciat, ſi uidelicet alterius uices gerere nõ poſſe, niſi utẽdo proprio ordine, & officio, ex hoc redditur irregularis. Silu.d.uerſicu. quartum, ſed et ſi intret chorum, & dicat officium cantando & legendo cũ alijs, fit irregularis, glo.optima in c.1.in uerb.ſicut prius. de ſent.excommu.in 6.

Propterea ſi excommunicatus ſacerdos audeat dicere in officio publico, Dominus uobiſcum, ex hoc fieret irregularis, quia adminiſtrare uidetur officium ſuum; nam etiam ſi dicat domi officium priuatim, nõ poſſet dicere illa uerba, Dominus uobiſcum, arg. 11.q.3.c.nihil.Sil. in uerb.excommunicatio.3. uerſ.tertio. & in uerb.Horæ, uerſ.Tertio.

Eſt autem illud animaduertendum, quòd excommunicatio totum inhabilitat hominem, & circa omnia officia, ad differentiam ſuſpenſionis, & interdicti, in quibus cenſuris non totus homo, nec oĩa officia ſunt interdicta ſemper: Nam aliquãdo quodam in loco, quodam tempore, quodam in officio deſeruire prohi-

7 bentur; at excommunicatus, ex quo percuſſus eſt, ubique cenſura eſt innodatus, nullum officium illæſum, aut liberum illi manet. Ideo tam maiores, quàm minores ordines, nec ſuſcipere, nec ſuſceptos ullo modo exercere poteſt, nec ipſum quidem lectoris officium, ut ſonant uerba. d.c.ſi quis Epiſcopus damnatus; & ſcribit Spe.in d §.iuxta.uerſicu. Quid ſi preſbyter excommunicatus: nã etſi minores ordines ſacri non ſint, tamen ſunt in miniſterium ad ſacros. S.Tho contra gentes, lib.4 c.75 Quod miniſteriũ nullo modo competere poteſt ei, qui ab Eccleſiæ corpore eſt præciſus, & membrũ eſſe deſinit: & ideo omiſſã ſententia Gul. quam refert Tabien. in uerb.irregularitas.4.in princ.& nu 3. qui dixit excommunicatum miniſtrantem in minorib. non fieri irregularem, magis adhæreo Hoſt. & Abb.in d.c 2.de cler.excomm. miniſt.qui dicunt contrarium, pro quib. eſt urgens ratio: nam ſi excommunicatus minores ordines accipiat, fit irregularis.c.cum illorum.de ſent.excommun. quod probat Silu. in uerb.irregularitas. q.15.uerſic.Tertium. Certe idem omnino eſſet ſi ſuſceptos exerceat; quia tam eſt diuiſus ab Eccleſia ĩ exercẽdo, quàm in ſuſcipiendo; quod confirmatur alia ratione: Nam ſuſpenſio longe minor eſt cẽ-

8 ſura ipſa excõmunicatione, quæ eſt maxima omnium. c corripiãtur, 24 q.3. at ſuſpẽſus ab ordinibus, fit irregularis, etiã ſi minores ſolos exerceat, ut diximus de ſuſpenſione in ſexta extenſione, multo ergo magis excommunicatus, qui eſt mẽbrum diaboli, gl.in cap dilectis. in uerb. ſuſpendendum, paulò ante fin. de appellation.

Qua ratione etiam dixerim, non uerã eſſe ſententiam Spec.in d.§ iuxta.uerſic. Quid ſi preſbyter excommunicatus, ubi dicit clericum in minorib.ordinib.conſtitutum,

ſtitutũm,& excommunicatum, ſi legat Epiſtolam in miſſa non incurrere irregularitatem,ea ratione, quòd id facere potuerit ut ſimplex clericus,ſed uitiatus eſſe poteſt codex, ut pro excõmunicatus, dicere debeat ſuſpenſus; qui ſuſpẽſus uere poteſt multa facere miniſteria,ut ſimplex laicus, quia adhuc eſt membrũ Eccleſiæ, ſaltem in ſortem populi, ſicut & cæteri laici; unde ſaluatur ab irregularitate: quia miniſtrauit,ut laicus. At excõmunicatus extra Eccleſiam poſitus, nec in ſortem domini, nec in ſortem populi eſt. Vnde nec ut laicus quicquam poteſt facere in Eccleſia, cuius membrum nõ ſit. Igitur quicquid faciat circa diuina ĩ eccleſiaſticis miniſterijs, Irregularis efficietur; nam cum etiam minores ordines depoſitionem & degradationem accipiant, 11.q.2. c.Epiſcopus preſbyter. in fi.& 24.diſt.c.ult. Specul.d.§.iuxta.uerſ. patet ergo ex præmiſſis: ſequitur ut interim,ſicut depoſitus,uel degradatus exercens ſit irregularis,ut ſuo loco dicemus:

9 Ita & excommunicatus; nam & ſimplex tonſuratus ſuſpẽſus, uel depoſitus adminiſtrãs ſit irregularis per eundem Spec. in d.§.iuxta.uerſ. quid de ſimplici clerico: multo ergo magis in alijs ordinibus ſuperiorib. clericatu. d.c.2.& 3.de cler. excomm.min.excommunicatio etenim impedit promouendũ,ut iam diximus, & deijcit promotum.d.c.2.& 3.de cler. excommu. min. unde quicquid deijcit promotum,& impedit promouendum, inducit irregularitatem, ſine diſtinctione maiorum, uel minorum ordinum. Spec.in Aureo Repertorio in tit.de ętat. & qual.Idem Specul.in d.§.iuxta.uerſic. Item omnes caſus,qui impediunt; unde cum in d.c.3. minores ordines excommunicatus adminiſtrans depoſitione ſit dignus, certe multo magis irregularis efficitur, ne ad altiores aſcẽdat indiſpenſatus, & hanc eſſe communem opinionẽ atteſtatur Abb. in d.c.2.& ibi. Hoſt. per tex.in c.cum medicinalis. de ſent.excõ. lib.6.Tab.in uerb.irregularitas.4.uerſic. Sexta concluſio. Quinimmo à ſolo Papa diſpenſari poterit.Abb.d.c.2.& in c.clerici, de ſent.excommun. in 6. & probat Silu.in uerb.irregularitas.q.13.in princ.

10 Nec approbo diſtinctionem circa intentionem excommunicati miniſtrantis, ſ. aut miniſtrauit quaſi exercens ſuum ordinem, aut ut quilibet laicus, quia laicus non poteſt intereſſe diuinis quando eſt excommunicatus, nec ingredi Eccleſiam,nec ſtare prope eam,ut diuina officia audiat. c.ꝙ inter.de pœnit. & remiſſ. Imo ne clericus obligatus ad horas, poteſt eas dicere gregatim cum alijs, propter hanc cenſuram.c.nihil. 11.q.3.& c. omnis.Silu.in uerb.Horę.q.3.& in uerb. excommunicatio.3.q.3.gl.optima in d. c.1.in uer.ſicut prius.de ſent.excommu. in 6. Ideo bene concluditur, quòd excuſari non poteſt excommunicatus,ꝙ exercuerit minores ordines, quaſi laicus,ex prædictis.

11 *Sed* & ſi excommunicatus nullum ordinem exercuerit, ſi tamen per annum in ipſa cenſura obduratus perſeueret, irregularis uidetur; nam deponitur. gl.in c.cum bonæ. de ætat.& qual.ubi text. & Doct. & c.rurſus. 11.q.3. nam ſi forſan ſit excõmunicatus ob cõtumaciam, citatus ob hæreſim, de qua ſola urgebat ſuſpicio; poſt annum,ut hæreticus damnatur,c.cum contumacia.& ibi.gl.de hæretic.lib. 6. & tradit Iudicial. Inquiſit. in uerb.purgatio. num.11. quinimmo dũ eſt excõmunicatus ob crimen eccleſiaſticum,inter hæreticos annumeratur,tex. in c.ꝙ autem hi. 4. q. 1. & tametſi Silu. in uerb.excommunicatio. 3.q.9. pie iudican-

dicando,putet excuſandum eum qui ob
ciuilia debita excommunicatus annum
perſtiterit,ſ.ut propter id non poſſit ſuis
beneficijs priuari, per gl.in c.contingit.
de dol.& contum.in uerb.poteſt. Tamē
ſi conſideremus,quòd ob contumaciam
in cauſa pecuniaria quis fuerit excom-
municatus,quia contumacia eſt delictū;
12 Paul.Caſtr. & Doct.in l.contumacia. ff.
de re iudic. uidetur ex delicto excōmu-
nicatus,& conſequenter non ex cauſa ci
uili,ut colligitur, arg. Concil.Trid.Seſſ.
25.c.3.de reform. Ideo lapſus anni, ex
quacumque cauſa fuerit excommunica-
tus, reddit eum irregularem:nam uide-
tur parui facere hanc cenſuram,argum.
c.ſi quis preſbyter, 11.q.3.& ideo depo
nendus,ut ibi tex. præterea ut ſuſpectus
de hæreſi poteſt inquiri. Concil. Trid.
d.c.3.in fin. Quò fit ut inter irregulares
ponatur, ſicut reliqui omnes de fide ſu-
ſpecti, de quibus iam dictum eſt hoc
lib.c.17.per tex.in c.infames. 6.q.1.in
fi.niſi omnem diligentiam adhibuerit,
ut abſolueretur, tunc enim ceſſaret ſu-
ſpicio, ſicut etiam contumacia.Iudicial.
Inquiſit.uerb.contumacia.num.3.

Rurſum alio caſu excommunicatus,
qui nullum ordinem exercuit,incidit in
irregularitatem, ſcilicet ſi in contemptū
clauium audeat beneficia conferre:nam
hoc caſu fit irregularis,& nec poſt pera-
ctam pœnitentiam adminiſtrare poteſt.
Spec.in tit.de diſpenſ.§.iuxta.uerſ.quar
to. c.tanta. de exceſſ.prælat. idem ſi alia
officia per eundem contemptum fece-
rit,quæ à ſuo ordine aliquo modo pen-
dere poſſunt:ut uiſitare, corrigere, uel ſi
ipſe alios excommunicet, uel abſoluat,
aut publice benedicat,eadem ratione.

Sed & ille,qui ignorauit ſe excommu
nicatum,tamen dubitauit ſe eſſe, habēs
forſan læſam conſcientiam,uel etiam in
craſſa fuit ignorantia;ſi audeat celebra-
13 re,cum ſe exponat periculo,efficitur ir-
regularis à ſolo Papa diſpenſandus, c.
apoſtolicæ de cler.excommun.min.c.ue
ritatis.de dol.& contum.Spec.in d.§.iux
ta.uerſ.ut autem in hac:cognoſcitur au-
tem craſſa, uel erronea ignorantia, ſi cū
eſſet citatus peremptorie,ſe nō exhibuit
iudici,nec procuratorē miſit, aut ſi quo-
modolibet ſciuit proceſſum cōtra ſe for
mari,nam non proderit illi, quod igno-
rauerit decretum,& ſententiam excom-
municationis;ita Spec.ibi ſcribit.

Dubitans uero ex dubio iuris, an ſit
excommunicatus, ſi audeat celebrare;
non ſemper eſt irregularis: pone caſum,
14 uolo percutere clericum,& laicum per-
cutio.Si ego mente mea dubius ſim, an
inciderim in canonem excommunica-
tionis;& in tali dubio audeā celebrare.
15 pecco. Sed non efficior irregularis, ex
ſententia Ioā.de Lignan.quem ſequitur
Bern.& Innoc.& cum iſtis Fed. de Sen.
conſil.13. ut probat Abb.in c.ſi uero,de
ſent.excommun.Silu.in uerb.excommu
nicatio.6.uerſ.ſciēdum eſt. Quarto.uerſ.
ſecundo.in fi.& eſt ratio, quia in uerita-
te non ſum excommunicatus, quando
percuſſus eſt laicus,& ideo cum in irre-
gularitate conſideretur potius factum,
quàm intentio, irregularitas non naſci-
tur ex celebratione illa, quæ in ueritate
non eſt facta in cenſura excommunica-
tionis: Quòd ſi ad altare accedens nul-
16 lius ſit conſcius culpæ, uel excommuni
cationis;ſed ī curſu miſſæ incidit in me-
moriam alicuius culpę,unde adducitur
in cognitionem ſe eſſe excommunicatū;
nec tenetur dimittere miſſam, nec ex il-
la celebratione fit irregularis. Siueſt.in
uerb.Euchariſtia.2.q 7.poſt Hug.in cap.
nihil.7.q.1. quia hæc uidetur probabi-
lis ignorantia,quæ excuſat celebrantem
inno-

innodatum hac cenſura d.c. apoſtolicæ. de cler. excommun. min.

Illi uero excommunicati, qui prætendunt ſe nulliter, uel iniuſtè fuiſſe excommunicatos, ſi celebrent etiam ſine contẽptu fiant irregulares tam in foro iudicia li, quàm conſcientiæ, niſi forte ſententia excommunicatoris cõtineret expreſſum & euidentem errorem, ut plene per Borgaſ. de diſpenſ. part. 6. tit. de cleric. excõ. num. 17. 18. 19.

Hæc de ipſis excõmunicatis; ſed maior dubitatio eſt in illis, qui nominatim excommunicato celebranti miniſtrant, aut patiuntur, dum celebrant ſibi miniſtrari à nominatim excommunicato: In qua re illud præmittẽdum eſt, quòd participans in diuinis cum nominatim excommunicato, etiam ipſe fit excommunicatus minori excommun. ita quod fit ineligibilis, & inhabilis ad omnia beneficia, & eccleſiaſticas dignitates, & ſacramenta ſuſcipienda, quod ſatis ſonat in irregularitatem, ut diximus in princ. huius cap. Rurſum præmittendum eſt, quòd tripliciter quis participare dicitur cum excommunicato in crimine, ſante

17 factum, poſt factum, & in ipſo facto, ut docet Silu. in uerb. excommunicatio. 8. §. ſciendum eſt tertio. Ideo qui participat excommunicato in eo facto, & crimine per quod excommunicatus fit irregularis, ipſe participans fit etiam irregularis per ſocietatem del. dicti cap nuper. de ſent. excommunicat. gloſ. in capitu. ſignificauit. de ſentent. excommunicat. & comprobatur. in cap. ſecundo. de apoſt. Nam qui rebaptizat fit excommunicatus, & irregularis, & qui ei miniſtrat eandem contrahit cenſuram, ut ibi, & hoc uidetur placere Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta uerſic. ut autem in hac: & eandem ſcilicet ſententiam, quod miniſtrans nominatim excommunicato celebranti, uel celebrans permittens ſibi miniſtrari ab huiuſmodi excommunicato, fiat irregularis, expreſſim ſcripſit Archiep. Flor. in tract. de cenſ. & irregul. c. 87. paulò ante fin. cuius ſententię potius ſubſcribo, quam Ioã. Andreæ qui dixit contrarium in addit. ad Specul. in d. §. iuxta. ad uerſ ut autem in hac. nam citat illum text. in dicto cap. is qui. de ſent. excomm. lib. 6. ubi text. loquitur de celebrãte coram excommunicato, qui per talem præſentiam non miniſtrat celebranti, nec miniſtratur ei: unde cum ſit leuius crimen, quam miniſtrare excommunicato celebranti; uel pati ſibi miniſtrari ab excommunicato, ut patet ad ſenſum, ideo glo in d. cap. is qui, melius ſentit in contrarium eius quod ſentit Io ann. Andr. prædicto loco Et ideo conſequitur, ut in prædictis primis caſibus contrahatur irregularitas, at in iſto caſu celebrando, ſcilicet coram excommunicato, non contrahatur, iuxta uerba dicti capit. is qui: incurrit tamen maximum crimen irregularitati proximum: Nam ex eo quod ad diuina officia, quis admittit excommunicatum publice, fit ipſe quoque excommunicatus capit. Epiſcoporum. de priuileg. libro ſexto, non ſolum minore excommunicatione, quaſi in oratione participans excommunicato, ſed etiam maiori, ex illo canone poſſet excommunicari: propterea ſicut, & cæteri excommunicati, ita hic quoque multam contrahit maculam proximam irregularitati, per gloſ. in dicto capitul. is qui. nam ex iſta celebratione perdit ius ingrediendi Eccleſiam. unde ſi poſtea in hac cenſura celebret, fiet etiam uere irregularis, ut tradit glo. in d. c. Epiſcoporum. in uerb. ingreſſum.

Quę

Quæ omnia procedunt in excommu
nicatione fulminata ab inferiore à Pa
pa; alioqui excommunicato nominatim
à Papa, ſi quis communicet, diuina offi-
cia celebrando coram eo, fit uere excom-
18 municatus, & irregularis, text. & ibi
Abb. in c. ſignificauit. de ſent. excommu.
Specul. in d. §. iuxta. uerſic. quod autem
dixi; cui ſententiæ omnes ferè conſen-
tiunt, ut atteſtatur Silu. in uerb. excom-
municatio. 7. uerſic ſexta, & eſt ratio, qa
19 excommunicatus durante excommuni
catione ponitur inter irregulares, quia
nec promoueri poteſt, nec promotus exer-
cere, ut dixi in princ. huius c. ideo & hic
celebrans coram excommunicato à Pa-
pa, cum fiat excommunicatus, nec pro-
moueri, nec exercere ſuos ordines ulte-
rius poterit; donec abſoluatur; quæ res
parum differt ab irregularitate, ut dixi-
mus in princ. huius operis in Reg. 15.

Prætereà dico, quòd ſi quis corã Epi-
ſcopo nominatim excommunicato cele-
bret, & in benedictionibus annuat illi,
20 quaſi ab eo auctoritatem benedicẽdi ac-
cipiat, ut fieri ſolet, gl. in uerb. benedice-
re diſtin. 95. cap. ecce. & docuit Nicol. I.
Papa in epiſtola ad Michaelem Impera-
torem dico effici irregularem, nam hoc
eſt participare in delicto cũ excommu-
nicato, qui dando tales benedictiones ef
ficitur irregularis Abb. in c. fin. de exceſſ.
prælat. & diximus aliàs in materia ſuſpẽ
ſionum, in nona extenſione. Vnde & Epi-
ſcopus, & hic ſacerdos, qui ab eo bene-
dictionem ſuſcipit in miſſa, eadem nota
uruntur, quia eiuſdem delicti participes
ſunt, & eſt gl. in clem. Archiepiſcopo, in
uerb. celebrari. de priuileg. & poſt eam
etiam Petr. de Ancharan not. 3. Et ex ijs
conſtare poteſt, quòd quiſquis ſciens au
dit diuina officia, miſſam, uel ſuſcipit ſa-
cramenta ab eo, qui eſt excommunica-
tus nominatim, ipſe quoq; efficitur ex-
communicatus, & incapax omnium ſa-
cramentorum, & ordinum, & ſic ad ean
dem irregularitatem pertinet, iuxta præ-
miſſa.

Hoc loco opportunum eſſet ſingulos
excommunicationum caſus adſcribere,
Sed quia nimis longa eſſet relatio, & fe-
re omnes retulit Armill. nouiſſime poſt
Silu. & Archiep. Florent. & præ cæteris
fuſius, & accuratius Nauarr. in ſuo Ma-
nuali & catecheſis Neapolitan. quæ etiã
eas enarrat, quæ ſunt extra corpus iuris,
ad eos lectorem reijcio. Admoneo tamẽ
pium quemque lectorem, ſtudere quàm
diligentius poſſit, ne ulla excommunica
tione iuris, canonis, uel iudicis illaquea-
ri ſe permittat; nam nil eſt illa diſcrimi-
noſius animæ, quoniam ob eam, nil ei p-
22 deſſe poſſunt Eccleſiæ ſuffragia, cap. om
nis. 11. q. 3. fit enim membrum diaboli,
qui ipſa eſt innodatus. glo. in d. c. dilecti.
eſt quæ omnium pœnarum, quas Eccle-
23 ſia infligere poſſit, maxima. c. corripian
tur. 24. q. 3. Quę enim iure ciuili mortis
corporalis pęna eſt, ea iure canonico eſt
excommunicatio, & tanto maior, quan-
to plus eſt animam occidere, quàm cor-
pus; nam ab una harum pœnarum ad al
teram trahi argumentum poteſt. Abb.
in c. per uenerabilẽ. colum. 3. qui fil. ſint
legitim. & ideo ſi canones excõmunica-
tionem comminantur alicui delicto, po-
teſt & princeps etiam mortem corpora-
lem comminari, aliquando tamen excõ
municatio ſolam ſuſpẽſionẽ ſignificat. c.
quicquid. 1. q. 4. & ibid. glo. diſt. 23. c. ec-
cleſiaſtica, cum gl. & Doct. Diaz praxi ca-
non. c. 33. & eo caſu circa irregularitatẽ
erit tractandum, ſicut tractauimus aliàs,
de ſuſpenſionibus.

De

De depoſitis, vel degradatis.

CAP. XXII.

1 Depoſitus, & degradatus quomodo differant.
Clerius in primitiua Eccleſia Catalogo adſcribebatur.
2 Degradatio quomodo fiat.
Degradatio in foro ſæculari æquiualet ſeparationi animæ à corpore
Degradatus eſt pluſquam irregularis.
3 Depoſitus eſt irregularis indiſpenſabilis dicendo miſſam, imo & non dicendo, ſi uerba conſecrationis proferat animo cōſecrandi extra miſſam.
4 Ordines minores recipiunt depoſitionem.
Depoſitus perpetuo manet depoſitus.
Aaron fuit depoſitus ſed poſtea reſtitutus.
Depoſiti multi inſignes reſtituti ſunt.
Depoſiti reſtitutio ad ordines per ſolum Papā fit.
Depoſitus Epiſcopus, uel Cardinalis quomodo reſtituatur.
5 Depoſiti reſtitutio ad beneficium requirit cōſenſum patroni
6 Depoſitus reſtitutus ad ordines non intelligitur reſtitutus ad beneficia. & reſtitutus ad beneficia, non intelligitur ad prælaturas.
Depoſitus reſtitutus ſimpliciter, non cenſetur reſtitutus ad ordines, uel beneficia, ſed ad ſolā communionem.
Depoſiti reſtitutio non ſuffragatur ſi fuerit degradatus.
Depoſitio quandoque pro ſuſpenſione accipitur.
8 Depoſitio à certo ordine, includit omnes ſuperiores.
Epiſcopus depoſitus à Pōtificalibus, ſacerdotalia exercebit.
Depoſitio ſeu degradatio non aufert characterem
9 Degradatus conſecrans uere conficit.
Epiſcopalis conſecratio non imprimit characterem. & tamen Epiſcopus degradatus, ſi quid facit efficaciter facit.

DEpoſitus, & degradatus eo ſolo differunt, quòd depoſitio fiat uerbis tantum, Degradatio uero etiam actu. Nam cum Eccleſia decla-
1 rat aliquem à clero excluſum eſſe, ex hoc dicitur depoſitus, quia in clericorū numero ulterius non habetur; primitiua enim Eccleſia uniuerſum clerum Catalogo inſcribebat, a quo ſi quis deponendus erat delebatur, ut conſtat Concil. Agathenſi, can. 1. & ſcripſit Hug. & Archidiac. in c. contumaces. diſt. 50. ut aperte conſtat ex S. Aug. Epiſt. 137. habetur. c. nemo. 2. q. 1. At dicitur degradatus, q̃ñ
2 actuali quadam retrogradatione ordines quos ſuſcipit clericus, contrarijs quibuſdam modis ei uiſibiliter auferuntur, c. degradatio. de pœn. lib. 6. & hoc modo hæc inter ſe differre conſtat, Concil. Trid. ſeſſ. 13. c. 4. de reformat. Differunt etiam quia depoſitio ſignificat tantum honoris, & dignitatis priuationem; at degradatio in foro Eccleſiæ idem ualet, quod in foro ſæculari ſeparatio animæ à corpore. Ioan. Andr. & Doct. in c. ut inquiſitionis. colum. 1. de hæte. in 6. refert Felyn. in c. in nonnullis. de Iudæis. uerſic. in gl. fin.

Quiſquis igitur depoſitus, uel degradatus eſt, hoc ipſo efficitur irregularis; nam nec promoueri poteſt ad alios ordines, nec quos olim ſuſceperat exercere; quandoquidem licet character, qui indelebilis, eſt, maneat: tamen perditur omnis facultas eum exercendi: Ideo ſi auſus fuerit miniſtrare, q depoſitus eſt, fieret etiam noua irregularitate adeo illaqueatus, ut nec poſt peractam condignam pœnitentiam poſſet diſpenſationē obtinere, c. accedens. diſt. 50. ſed etſi miſſam non audeat dicere, ſed Euchariſtiā conficiat ſine miſſa; efficitur etiā denuo irregularis. Anton. Flor. in tract. de cenſ. cap. 87. Quinimmo etſi non adminiſtret ullum ordinem, ſed confugiat ad principem ſæcularem eo ſolo fiet longe magis irregularis amiſſa omni ſpe reſtitutio-
3 nis, ſeu diſpenſationis. c. ſi quis à pprio, 21. q. 5. qui canon exceptus eſt à ſacro

Con-

Concil. Antiocheno c. 12. Idem probatur in c. ſi quis Epiſcopus. ead. q. 5. Quæ 5
4 uera ſunt non ſolum in ipſis maiorib. ordinib. ſed etiam in minoribus, nam & minores ordines depoſitionis pœnam aliquando recipiunt. Abb. in c. cum non ab homine. colum. 1. de iudic. uerſ. nota de ratione, citat. c. 2. de cler. excommun. min. & Specu. in titu. de diſpenſ. §. iuxta. uerſ. quid ſi diaconus. & uerſ. ſeq. de qua re eſt tex. in c. Epiſcopus presbyter. 11. q. 3. & diſt. 24. c. ult.

Vnde hæc cenſura in Eccleſia militãte grauiſſima putatur; nam qui ſemel depoſitus ſit, perpetuo depoſitus manet; gl. in c. ſi lapſis. diſt. 50. quã citat, & probat Dec. in cap. at ſi clerici. in not. 5. de iud. Hoc enim Regulare eſt, ut depoſitus ad clerũ redire, & reſtitui non ſoleat. ca. qui ſemel, & c. presbyterum. & c. peruenit. diſtin. 50. quod & iure ciuili probatur. l. quicumque. C. de Epiſco. & cler. quin ſi redierit ad beneficia, a quibus fuit depoſitus, traditur perpetuo in monaſterio, etiam ſi ſit Epiſcopus d. l. quæ tamen nõ adſtringit, niſi Eccleſia ſequi uelit huiuſmodi ciuilem legem.

Quandoque tamen diſpenſatio poſt peractam pœnitentiam, in uerbali depoſitione obtineri poteſt, ſ. ut in clero communionem recipiat, ſed non ordinum executionem. d. c. accedens. quandoque etiam ut exercere poſſit, ſi Papæ id expedire uidebitur. Nam olim Aaron Idololatriæ reus, Exod. c. 32. reſtitutus eſt, ad adminiſtrationem ſacerdotij cap. ſi poſt. diſt. 50 ſed & in nouo teſtamento multi à gradu ſuo depoſiti, poſt pœnitentiam condignam reſtituti ſunt, quos Gratianus commemorat. in c. Ioannes. diſt. 50. Nam & Athanaſius cenſuerat illos Epiſcopos, qui uere conuerterentur ab Arianis, ad fidẽ catholicam reſtitui poſſe, aſſentiẽtibus Macedoniæ, & Achaię Epiſcopis uniuerſis; cui ſubſcribit Baſil. in epiſt. 75. ad Neoceſarienſes, ſed hæc reſtitutio, non niſi a Papa fieri poteſt. Archid. in c. clericus. 2. diſt. 46. glo. in c. contumaces, diſt. 50. in ſi. præſertim, ſi ſolenniter ea depoſitio facta fuerit, ideſt cum cauſæ cognitione, & in publica ſententia: quandoquidem, licet Epiſcopus ipſe clericum depoſuerit, tamen reſtitutio à Papa fieri debet. Archid. in d. c. contumaces. Angelica in uerb. degradatus. uerſ. ult. Silu. in uerb. degradatio. uerſic. ultim. quod procedit in legitima, & iuſta depoſitione; alioqui ſi iniuſta fuerit, Idẽ Epiſcopus, uel ſaltim Metropolitanus reſtituere illum poſſet, cum innocens repertus fuerit; uideretur enim eo caſu potius ſententiæ correctio, quàm diſpenſatio, ut probari uidetur d. cap. Epiſcopus presbyter 11. q. 3.

In maiorib. uero dignitatibus, à quibus depoſitio per Papam fit, abſq; dubio reſtitutio fieri debet per eundem, & eadem fere ſolennitate, qua prima collatio dignitatis facta fuerat; utputa ſi depoſitus fuerit Eps uel Cardinalis deberet conſiſtorialiter reſtitutio fieri, ut cõtigit ſub Leon. X. Bernardo Card. S. Crucis in Hieruſalẽ, & Federico Card. S. Theodori, quos cum Iulius II. ob ſchiſma depoſuiſſet ab ipſo Cardinalatu, Leo ipſos reſtituens priſtinę dignitati iuſſit id conſiſtorio fieri; nam habitu & tonſura more ſimplicium ſacerdotum, conſiſtoriũ ingredientes ibi purpureas ueſtes receperunt, ut ſcribit Borgaſ. qui rei ipſi interfuit. de diſpenſa. part. 6. tit. de ſchiſm. in fin.

In illis igitur, qui legitime depoſiti ſunt, reſtitutio facta, multas recipit Interpretationes, nam ex Conc. Trid. ſupponit conſenſus eius, qui depoſuit, ſicut

in

in reſtitutione ſuſpēſi,uel interdicti,ſeſſ. 14.c.1. de reform. ita quando à beneficio depoſitio facta eſt, reſtitutio ſupponit conſenſum patroni, Abb.in c.ex trāſmiſſa.q.ult.de renunt.quo inuito reſtitutio non ſuffragaretur, ut ibi. Reſtitutio
6 quoque facta ad ordines,non extenderetur ad beneficia,& Reſtitutus ad beneficia,non intelligitur reſtitutus ad prælaturas,uel dignitates,& ſimpliciter reſtitutus,nō intelligitur ad ordines,uel beneficia,ſed ſolum ad communionem in clero.Abb.in c.litteras. col.2. ad fin.de fil. preſby. & reſtitutus uel diſpenſatus ſup depoſitione,non cenſetur reſtitutus, uel diſpenſatus ſuper degradatione. Hoſt. quem refert Zab.in c.ad falſariorum.de crim.fal.& probat Borgaſ.de diſpēſ.p.2. q.10.de interpret.diſpenſ.num.27.

Aliquādo uero depoſitio ab una, uel certis aliquib. ordinib. per Epiſcopum
7 fit,quo caſu,illud uerbum depoſitio, potius ad ſuſpenſionem, uel interdictum pertinere uideretur;quoniam ille adhuc maneret in clero,cum facultate adminiſtrādi illos ordines,a quib.nō eſſet depoſitus, unde dicerem ipſum Epiſcopum hunc poſſe reſtituere,& à Papa longe facilius ſperandum, eiſdemque modis reintegrari,quibus ſuſpenſi, & interdicti. In qua re illud eſt animaduertendum,
8 quòd depoſitio hæc facta a certo ordine, includeret omnes ſuperiores; at inferiores illi non prohiberentur,l.qui indignus.ff.de Senator.Anton.in cap.uel non eſt.de temp.ordin. Tabien.in uerb.ord. 3. ante fin. Ideo ſi Epiſcopus ab Epiſcopatu uel Pontificalibus deponatur,ſacerdotio, & alijs inferioribus fungi poterit.

Eſt autem illud non prętermittendū, quòd nulla depoſitio, uel degradatio,
9 delere pōt characterem iam impreſſum; & ideo etiam degradatus conſecrando perficiet ſacramentum. S. Tho.3.q 82. ita quòd etiam ſi extra celebrationē miſſæ uelit conficere corpus Chriſti, ex hoc ſolo facto incurrit nouam irregularitatē. Archiep. Flor.in trac.de cenſ.& irregul. c.87.uerſ.2.nota,& ſupra diximus.

Quinimmo,licet in Epiſcopali conſecratione non imprimatur character, tñ nec per depoſitionem, nec degradationem (conſecrationis eius reuerentia) illa amitti poteſt. S.Tho.4.diſt.25.q.1.art. ult. Vnde fit,ut quæ faciet Epiſcopus degradatus,ob reuerentiam cōſecrationis, facta dici poſſint,ut ea quæ ſacerdos degradatus facit.

Hoc loco opportunum eſſet adſcribere omnes caſus,in quibus ipſo iure depoſitio infligitur,uel in quibus quis eſt deponendus;uerum quia nimis longa eſſet enarratio,lectorem reijcio ad glo.15.q. 8.in ſumma.in uerb.de ultima. & longe uberius tradit Specul. in Aureo Repertorio,in tit.de pœnit.in Rub.caſus totius iuris,in quibus promoti deijciuntur, & deponuntur. Depoſitionis autem materiam fuſius tradit Abb.in c.cum non ab homine.de iudic.

De loco,in quo diuina exercentur.

CAP. XXIII.

1 *Miſſa ſacrificium,& a ſacerdote, & ab Epiſcopo in ſacro loco fieri debet.*

Sacra loca dicuntur, cum Epiſcopi manu ſacrata ſunt, niſi Epiſcopus fuerit excommunicatus.

Oratoria ad diuinum cultum deputari per ordinarios debent,ut ibi miſſa dici poſſit.

Altare portatile requiritur, ut miſſa dici poſſit.

2 *Miſſam dicens ſine altari conſecrato, deponitur.*

Altare erigens ſine manu Epiſcopi, degradatur.

3 *Miſſa in mari nullo modo dici poteſt, nec in ullo flumine.*

4 *Miſſa in priuato, nec a ſacerdote, nec ab Epiſcopo dici poteſt.*

5 *Stanislaus Card. & Epiſcopus Varmien inuehitur contra faſtum, & ignauiam eorum, qui in priuato loco celebrari faciunt.*

Ordines ſacri conferri non poſſunt, niſi ſacro loco.

Epiſcopalis conſecratio ubi facienda.

Archiepiſcopi, & Primates in propria Eccleſia conſecrandi.

6 *Papa conſecrandus ubi reperitur Electus.*

Curia ibi eſt ubi Papa.

7 *Papa conſecrari non poteſt loco interdicto, nec ibi eligi.*

Loco interdicto celebrans, fit irregularis, ita & in quolibet ſacramentorum adminiſtratione.

Loco interdicto ſolus baptiſmus, & pœnitentia adminiſtrantur.

Ordines minores priuatim conferri poſſunt in Eccleſia interdicta.

8 *Sepultura conceſſa loco interdicto inducit excommunicationem; idem ſi perſona ſit interdicta.*

Interdictum ceſſat quatuor feſtiuitatibus anni

Loco interdicto nec horæ, nec alia eccleſiaſtica publice tractari poſſunt.

Loco interdicto, nec benedictiones frugum, nuptiarum, aut introductio mulieris poſt partũ fieri poteſt.

9 *Loco interdicto nõ ſolum fiunt irregulares, qui ſacerdotalia exercent, uerum etiam ſuperiores permittentes.*

Irregularitas etiam ex alieno facto incurritur.

Interdictum, ut afficiat quot requirantur.

10 *Locus pollutus, ſi in eo quis celebret, non inducit irregularitatem.*

Loco aliquo ſi mandet Epiſcopus, ne quis ibi celebret, contraueniens non fit irregularis.

Loco interdicto contraueniens incurrit irregularitatem. non autem peccatum mortale.

Epiſcopi titulares nuſquam propria auctoritate pontificalia poſſunt exercere.

Epiphanij, & Ioannis Chryſoſtomi diſcordia unde orta.

11 *Epiſcopus in loco exempto, infra ſuam diœceſim pontificalia exercet, ſed non iuriſdictionalia.*

Neterium non tribuit iuriſdictionem in loco exempto.

12 *Epiſcopus poteſt punire delinquentes in loco exempto, quando delictum habet annexam excommunicationem.*

Epiſcopus in aliena diœceſi, nil pontificaliter exercet.

Prælati omnes, quibus datur priuilegium minores ordines conferendi, non niſi in propria Eccleſia id poſſunt.

Cardinales ſuo iure minores ordines conferre poſunt, ſed non niſi in proprijs titulis.

Altari Sancti Ioannis Lateran ſolus Papa poteſt miſſam dicere, idem in Altari Sancti Petri.

Loco, in quo Epiſcopus celebrauit, per totam illam diem, nemo alius admittitur ad celebrandum.

13 *Hæreſis Alexandrinorum putabat, non licere ultra unam miſſam in qualibet Eccleſia dicendam fore.*

Miſſæ plures non ſunt niſi unum ſacrificium.

Veſtes, quibus miſſa dicitur, non ſunt deferenda extra Eccleſiam.

Sacerdos celebrans Epiſcopo præſente, benedictionem dare non poteſt.

Benedictio ſacerdotalis aufert peccata venialia.

14 *Legatus rediens à legatione ceſſat benedicere, ſtatim cum peruenit ad ciuitatem, ubi reſidet Papa.*

Rodulphus Cardin. rediens à legatione Apuliæ populum Viterbien. benedixit, ubi Papa Clemens reſidebat.

Epiſcopatus non poteſt erigi infra terminos alterius Epiſcopatus, inuito Epiſcopo proprio.

15 *Epiſcopi duo eſſe non poſſunt eiuſdem ciuitatis, niſi uno caſu, ut hic.*

Græci, & Latini ſacerdotes in eadem Eccleſia utrique celebrare non ſunt permittendi.

Epiſcopatus diuidi poſſunt, ratione maioris commoditatis.

Epiſcopatus uniri poſſunt propter nimiam vicinitatem.

16 *Patriarchæ fiunt in magnis prouincijs, vel regionibus.*

Archiepiſcopi, & Primates fiunt in prouincijs.

Epiſcopi fiunt ad celebres ciuitates.

Peregrini, & incogniti non permittuntur celebrare.

Peregrinari non congruit ſacerdotibus.

17 *Prædicare non permittuntur incogniti regulares, vel ſæculares.*

18 *Irregularis quis eſt uno, non in alio loco.*

Sepeliens excommunicatum ipſe quoque excommunicatus eſt, & hodie etiam irregularis.

Sepul-

Selputura cui generi perſonarum prohibeatur.
19 *Sepeliens raptorem Eccleſiarum, priuatur ordinibus, & beneficio.*
Monachus habens peculium, vel illud non reſignans in articulo mortis, ſepeliri non poteſt
Sepeliri non poteſt mortuus in peccato mortali.
20 *Duellantes non ſunt ſepeliendi.*
Tutorem Clericum nominantes ſepeliri nõ poſſunt.
21 *Laici in Eccleſia ſepeliri non debent.*
Valentinianiſta hæretici negant vllum mortuũ ſepeliendum eſſe in Eccleſia.

MAgnum quid continet ipſa loci conditio in diuinis myſterijs peragendis; Geneſ. capit. vigeſimo octauo, & Exod. capit. 3. Propterea multæ quoque irregularitates, ſeu canonica impedimenta, ob locum
1 ipſum incurrere poſſumus: Nam miſſæ ſacrificiũ, nec ab Epiſcopo, nec à ſacerdote in priuato loco celebrari poteſt: & non niſi in ſacro, Deuter. capit. duodecimo, & de conſecr. diſt. prima cap. ſicut, & capit. miſſarum: clarius Conc. Laodic. capit. quinquageſimo octauo. Sacra autem loca dicuntur, quæ vel Epiſcopi manu conſecrata ſunt, iuxta formam pontificalis, vt dict. capit. ſicut: vel benedicta ſunt per ſimplicem aquæ aſperſionem, cum oratione; gloſ. in capit. nemo Eccleſiam: de conſecrat. diſt. 1. quo ex textu conſtat, depoſitionem, ac deſignationem cum Crucis infixione facere locum Sacrum; vnde fit, quòd & ſi locus nondum ſit conſecratus, quoniam tamen ad diuinum tantum cultum deputatus eſt, in eo diuina myſteria exerceri poſſunt, ſi per ciuitatis ordinarios in oratorium conſtituatur. Cõcil. Trident. ſeſſ. 22. in decreto de obſeruandis, & euitandis in celebrat. one miſſæ; Ideo non cuique, prout lubet, oratoria ſibi conſtituere permiſſum eſt, neglecta ordinarij licentia. cap. quicumque, 16. q. 1.

Sed & ſi Eccleſia, aut quilibet locus conſecretur, aut benedicatur ab Epiſcopo notorie excommunicatus; nemo poteſt ea in Eccleſia, aut loco celebrare, nec quiſquam ſepeliri: Hoſt. & Pan. in cap. Conſuluiſti, de conſecr. Eccleſ. vel alt. quos aprobat Silueſt. in verb. Conſecratio. 2. verſ. Quintus, & verſ. ſexto quęritur.

Rurſum non omnis ſacer locus, etiã diuino cultui deputatus, ſtatim aptus eſt, vt in eo miſſa celebretur; nam ſaltim altare conſecratũ requiritur chriſmate perunctum, & per manus Epiſcopi; Ita quòd ſi ſine altari conſecrato quis celebrare auſus fuerit, deponi debet ab officio, & beneficio, Cardin. in cap. fin. de celebr. miſſ. vt refert Diaz in praxi canon. cap. 32.

Quinimmo clericus aut presbyter, qui ſponte altare erigit, omiſſa Epiſcopi manu degradatur capit. presbyter 2. de conſecr. diſt. 1. merito cum hæc culpa adminiſtrantis ſine altari conſe-
2 crato per Epiſcopum, inducat depoſitionem, & deijciat iam promotum, conſequens eſt, vt inducat aliquam irregularitatem; vt apparet ex Regulis generalibus, quas propoſuimus initio operis, Regul. quarta decima: Et quoniam primis Eccleſiæ temporibus in omnium rerum penuria, amiſſis Eccleſijs ſacrificia fieri cum toto apparatu non poterant, ob tyrannicas perſecutiones celebrabant, vt poterant, vt ſcribit Victor Vitenſis Epiſcopus libr. primo de perſecution. Vand. his verbis. Cœperunt qualiter poterant, & vbi poterãt ablatis Eccleſijs diuina myſteria cele-

brare: Propterea cum à Felice I. Papa cõ ſtitutum eſſet, ut ad ſepulchra martyrũ miſſæ celebrarentur, compertum eſt, ut altariola quædam portatilia fierent, incluſis ſanctorum martyrum reliquijs, vt urgente neceſſitate; extra locum ſacrum miſſa dici poſſet. Nam ſi barbarorũ impetu Eccleſiæ, atque oratoria diruta ſint, aut in longa ſolitudine fiat iter, aut exercitus per agros ad diuina conuocetur, hoc portatili altari uti licet, ſuppoſita menſa, uel ſcamno, arca, aut etiam trunco, uel alia quauis re honeſta, cui inſideat ipſum portatile altare. cap. concedimus. de conſecr. diſt. I. cuiuſmodi fecerat Cõſtantinus pro exercitu ſuo in caſtris: nam & altare, & Eccleſiam portatilem conſtruẽdam curauit pro diuinis myſteriis celebrandis. Sozom. hiſt. lib. 1. c. 8. ante eum Socrat. hiſt. lib. 1. cap. 14. In mari autem, uel flumine nullo modo miſſa dici permittitur. Silu. in uerb. miſſa 1. q. 5. ex ſententia communi, ſed pręcipue Archiep. Florent. idem. Armill. in uerb. miſſa. num. 4.

In priuatis uero ędibus, ſine urgente, & ſumma neceſſitate, nec ſacerdoti ſine licentia Epiſcopi, nec ipſi Epiſcopo licet miſſam dicere, nec quidem cum altari
4 portatili, d. c. ſicut, in fi. de conſec. diſt. 1. & d. Conc. Laodicen. c. 58. Diaz in praxi canon. c. 34. & ex ijs uidetur dubitabile dictum Silu. in uerb. Miſſa, quæſt. 5. uerſ. tertium. in fi. ubi dicit ſine licentia Epiſcopi extra neceſſitatem dici miſſa non poſſe in priuato loco; ſed cum licentia, etiam ſine neceſſitate dici poſſe: hoc mihi uidetur contra tex. d. cap. ſicut. præſertim poſtquam Concil. Trid. Iubet Epiſ. ne has licentias concedant, unde concedendo non bene ageret & qui obtineret in eadem culpa eſſet: propterea cõtra factum, & ignauiam illorum, qui priuato
5 loco coram ſe ſacrificari iubent, ſanctè inuehitur Oſius Epiſcopus, & Card. Varmiens. in confeſſ. tit. de cœremon. à loco ſumptis. c. 90. & Diaz d. c. 34.

Quæ omnia; ſicut uera ſunt in peragẽdo ſacrificio miſſæ, ita etiam procedunt in collatione ordinum, non enim conferri poſſunt, niſi in loco ſacro, ſi ſacri ſint, quia per miſſarum ſolennia cõferuntur, ſicut, & reliquæ omnes conſecrationes, etiam Epiſcoporum. gl. in c. quòd ſicut. de elect. Imo nouo iure ex Concil. Trid. Seſſ. 23. c. 8. de reform. ordines ſacri in ſola Cathedrali Eccleſia cõferendi ſunt, aut ſi infra alia Diœceſis loca oporteat ordinationes facere, non fiant niſi in digniore Caſtri, uel oppidi Eccleſia; Ita quod non in quacumque Eccleſia, uel oratorio ordinationes fieri permittuntur; quamquam olim, quocumque loco Epiſcopi id facere poterant, ut tradunt Gul. & Hoſt. quos probat Silu. in uerb. ordo. 2. q. 8. quæ uera ſunt in maioribus, & ſacris ordinib. at in minorib. conferendis, quilibet honeſtus locus aptus eſt. Sil. d. quæſt. 8. & id ſonant uerba d. Concil. Trid. c. 8.

Epiſcopalis uero conſecratio, eo loco facienda eſt, quem Metropolitanus elegerit, diſtinct. quinquageſima prima. cap. ultim. uidetur text. in cap. ſi Archiepiſcopus, de temp. ordin. ita quod etſi mortuo Metropolitano uacet illa ſedes, non alibi fieri debet hæc conſecratio, quam in Metropoli. d. cap. ſi Archiepiſcopus: poſſet tamen tam late patere prouincia, ut difficile, & ſero expectare contingeret mandatum Metropolitani, quo caſu uiciniori loco fiet conſecratio; poſtea infra tres menſes hic conſecratus tenebitur ad Metropolitanum accedere, cap. cum longe. diſtin. ſexageſima tertia. Primates uero, Archiepiſcopi, &

Patriar.

Patriarchæ in propria Eccleſia conſecrari debent.d.c.ult.diſt. 51.&c.pudenda. 24.q.1.text. in d.cap.ſi Archiepiſcopus. Silu.in uerb.conſecratio.1.q.2.ex ſententia Raym.in tit.de temp.ordin. uerſ.primates.quo loco ait,non alibi conſecrandos iſtos,quàm ubi ſpecialiter ſuo diplomate Papa mandauerit. arg.d.c.pudenda. Hodie tamen ex Conc.Trid.ſeſſ.23. c.2.de reform.omnes iſtæ dignitates pari iure procedunt in munere conſecrationis:nam tam in Eccleſia titulari, q̃ in prouincia fieri poſſunt.

Papa uero eo loco conſecrandus eſt,
6 ubi reperit electus, & inthronizatus; uidelicet ubicumque prædeceſſor eſt mortuus,etiam ſi extra Curiam Rom. Ibidẽ noui Pontificis electio facienda eſt .ſ. in Cathedrali illius diœceſis, in cuius terminis mors ſubſecuta eſt.diſt.23.c.in nomine, & c.ubi periculum. de elect.lib.6. Ibi enim curia eſſe uidetur,ubi Papa,arg. 93.diſt.c.legimus.prope fin.quod habet locum,etiam ſi Papa itineraretur, etiam ſi per ſolum tranſitum, ibi forte ſubſtitiſſet.Spec.tradit in d.c.ubi periculum, in ſpeciali 13. num.46. Regularius tamen Papa Romę,ut in propria ſede conſecrari debet;ſi cõmode id fieri poteſt,Raym. in d.tit.de temp.ordin.uerſ.Papa.

Sed hæc de locis ſacris dicta circa ordines,& conſecrationes dãdas,uera ſunt, ſi locus ille ſacer interdictus nõ ſit;alioqui nec ordines,nec conſecratio; quin-
7 immo,nec ipſa Pontificis electio fieri eo loco poteſt, licet facta poſtea teneat.d.c. ubi periculum.§.porro.ubi gl.de qua re fuſius hoc loco tractari occaſio nobis ſuadet; Nam locus interdictus, ſiue Eccleſia ſit,ſiue cœmeterium, perinde eſt, ac ſi ſacer non eſſet,quoad hoc, ut diuina miniſteria, uel ſepulturæ agi poſſint: Imo quiſquis auſus ſit in loco iterdicto celebrare, aut quælibet diuina myſteria facere, efficitur penitus irregularis. c.is qui.de ſent.excommun.lib.6. Specul.in tit.de diſpenſ. ſ.iuxta.uerſic. Sed quæro utrum is; nam qui interdicto contrauenit,ipſo facto eſt ſuſpenſus.d.c.is qui.Ioan. Andr.in addit.ad Specul.ad d.uerſ. Sed quæro utrum is.Feder.de Sen.conſ. 231. nec ſolũ fit irregularis ex ipſis miſſarum ſacrificijs.Sed & ex cuiuſcumque ſacramenti adminiſtratione, utputa ordines conferendo,etiam minores. Petr. de Palud.4.diſtin.18.q.8.artic.5.concluſione 6.& magis hæc uera eſt ſententia, quàm contraria,quę licet habeat aliqua fundamenta pro ſe, ut tradit Abb.in c. non eſt,de ſponſal. tamẽ iſta eſt uerior. Armill. in uerb. interdictum. nume.46. Silueſt.in uerb.interdictum. 5.q.7.uerſ. 6.& patet ex d.cap.non eſt. in quo ſolus baptiſmus,& pœnitentia excipiuntur, & in cap.quod in te.de pœnit.& remiſſ.confirmatio quoque excipitur. c.quoniam. de ſent.excommun. lib.6. unde bene ſequitur,quòd ſacramẽtum ordinis in Eccleſia interdicta conferri non poſſit,præſertim,quia capitula iſta ſunt confirmata,p c.ult.de ſent.excom.lib.6. in fi.poſſet tamen hic ordinator excuſari ab irregularitate in minorib.ordinib.cõferẽdis in Eccleſia interdicta, ſi ipſe ſub illo interdicto nõ cõtinetur,& ordinatio ſit priuata,nõ generalis, uel publica, & ianuis clauſis.arg.d.c.quod in te.& d.c.ult.

Illa quoque irregularitatis cenſura eos aſficit,qui in Eccleſia interdicta, aut
8 cœmeterio ſepulturam concedunt, uel etiam in Eccleſia, uel cœmeterio non interdicto ad ſepulturam admittũt perſonam interdictam: nam cum ipſo iure ob hoc fiant excõicati, ex Concil. Vien. habetur in clem. 1. de ſepult. ſequitur q̃ ſint irregulares eodem modo, quo &

cæteri excõicati: qui nec promoueri, nec promoti exercere poſſunt: ut ſuo loco diximus; niſi forſan quatuor diebus anni, ſcilicet Natiuitatis Domini, Reſurrectionis, Pentecoſtes, & Aſſumptionis Marię, d.c.ult. Sed Io.And.Gem.& Ligna. contrarium ſentiunt, ét in iſtis dieb. nõ licere, quaſi expreſſim id nõ dixeris text.d.c. ult. unde manent antiqui canones in ſuo robore, quòd nullo tempore ſepultura cõcedatur in interdicto loco: & ita uidetur cum iſtis ſentire Silu. in uerb. interdictum. 5.q.2.uerſ. Quartum.

Eadem quoque irregularitas infligitur illis, qui faciunt in loco interdicto illa, quæ ſine miſſa, & ſacramentorum administratione fiunt, utputa celebrando diuina officia, uel horas publicè, eodem modo, quo ſolent extra interdictũ; Idẽ ſi quæcumque faciant, quæ pendent ab executione ordinum maiorum uel minorum, etiam ſola iuriſdictionalia, abſoluendo ab excõicatione, uel excommunicando, iuxta modum ſacerdotalem, non autem iuxta modum iudicialem; quia cum fungantur proprio ordine in loco interdicto, fiunt irregulares: ſimiliter benedictiones quarumcumque rerum, ſacerdotali modo factæ, introductio mulieris poſt partum in Eccleſiam interdictam, benedictiones uirginum, uel etiam campanarum, aut paramentorum eccleſiaſticorum, ac ſimilium inducunt irregularitatem, ut latius tradit Silu. in uerb. ĩterdictum. 5.q 4.uerſ. Primũ. poſt Abb. in c 2. de cler. excommu. miniſt. ex iis. n. adminiſtrationib. uidetur interdictum uiolari, & conſequẽter naſcitur hæc irregularitas: per quam quis fit ineligibilis, & impoſtulabilis. c.1. de poſtul. pręlat. & c. tanta. de exceſſ. prælat. Spec. in d.§. iuxta. uerſ. quid ſi ſacerdos.

Quæ oĩa in tantum uera ſunt, ut etiã ſuperiores, qui ſciẽtes ſuos ſubditos hęc
9 facere contra interdictum, tolerãdo patiuntur, per patientiam iſtam fiunt ipſi quoque irregulares ex ſententia Fed. de Sen. d. conſil. 231. & licet Io. And in addit. ad Spec. in d.§. iuxta. ad d. uerſic. ſed quæritur utrum ſentiat non effici irregulares, tñ tutius eſt, ut credantur irregulares, ſi non fecerint quantum in ipſis eſt, ut in loco interdicto diuina non celebrentur; iam enim in culpa eſt, qui facit, quàm qui cum poteſt, non obſiſtit erranti. c. error, cum duob. ſeq. diſt. 83. pręſertum, quia etiam irregularitas ex alieno facto infligitur quandoq; nobis, ut ſcribit Specul. in c. & ſi pignorationes, de iniur. & dam. dat. lib. 6.

Ad hoc tamen, ut iſtæ interdictorum irregularitates habeant locum, requirũtur iſta duo neceſſaria: primo quod ĩterdictum ſit factum per hęc uerba, interdico, interdicimus, uel interdictum declaramus: ſecũdo quod tale interdictum ſit publicatũ; alioquin etiã ſi in canone, uel edicto, ſit pęna interdicti ipſo iure incurrenda; tñ nunquã habet effectũ ſuũ tale interdictum, niſi poſt actualem publicationẽ, ut diximus ſupra hoc lib. c. 20. Requiritur etiã hoc interdictum eſſe p modum cẽſuræ, ſecus ſi per modum execrationis, i. ſi polluatur Eccleſia: nam per celebrationem diuinorum officiorum in
10 Eccleſia, uel cęmeterio polluto nulla naſcit irregularitas. Spec. in d.§. iuxta. uerſ. quæ autem dicimus de loco, text. in d.c. is qui, de ſent. excom. in 6. Et eſt ratio, qa tale interdictũ eſt à ſolo canone. Silu. in uerb. interdictũ. 4. uerſ. Tertio quæritur. Vnde non ligat ad hanc pœnam irregularitatis, niſi poſtquã interdictũ hoc fuerit iuridice publicatũ, ut proxime dicebamus. Propterea etiã ſi ſuperior inhibeat, ne in tali Eccleſia quis celebret; tñ contraueniens

trauenientes nō fiunt irregulares. Specu. d.§.iuxta.uerſ.quæ autem dicimus: hoc tñ uerū eſt, quòd peccant mortaliter cōtra præceptum ſuperioris,argumēto Cōcil.Trid.ſeſſ.14.c.1.de reform.ſed in uero interdicto incurritur uera irregularitas cōtraueniēdo, non autem peccatum mortale.Caietan.in Sum.in uerb.interdictum,& refert Armil.in uerb.interdictū. nu.65.quod eſt notandum.

Sunt prçter hçc alia quoq; impedimẽta canonica, quæ proueniunt ab ipſa cōditione loci, utputa ſi quis uelit eo loco diuina exercere officia, ubi nullum ius, nullamue iuriſdictionem habet. Nam ex Conc.Trid.ſeſſ.14.c.2.de reform.Titulares Epiſcopi, qui populo, ac Clero carent,nullo loco, ſine ordinariorum licentia ordines conferre poſſunt, etiam ſi locus,ubi conferre uelint,nullius Diœceſis ſit.quinimmo cōtrauenientes perannum ab executione Pontificalium ipſo iure ſuſpenſi ſunt:& alij, qui ab iſtis promoti ſunt arbitrio ſuperioris manẽt ſuſpenſi,ne exercere poſſint ordines ſuſceptos.ibid.& ſeſſ.6.c.5.de reform.iſtæ enim ordinationes factç in loco ſibi nō ſubiecto, uidentur irritç, & non canonicç.arg c.Epiſcopum.9.q.2.qui canō excerptus eſt ex Concil.Antiocheno c.22. nam & Ioannes Chryſoſtomus Epiphanio crimen obiecit,quòd ſe inſcio in ſua Eccleſia ordinationem feciſſet, & quòd ipſo non iubente auctoritate propria ſacra celebraſſet,ut ſcripſit Caſſiod.hiſtor. tripart.lib.10.c.12.Socrat.lib.6.cap.13. quanquam illa Epiphanij ordinatio, ali qua ratione excuſari potuiſſet, ut habet in cap.Lugdunenſis.9.q.2.ſcilicet ſpe ratihabitionis,ut ſe excuſat idem Epiphanius,in Epiſt. ad Ioannem Hieroſolymitanum.

Ad hoc etiam impedimenti genus ſpectat locus quilibet exemptus. Nam Epiſcopus in loco infra ſuam Diœceſim exempto, licet celebrare Pontificaliter poſſit,& benedicere ex Concil.Viennen.
11 habetur in cle.Archiepiſcopo.de priuil. Tamen inuitis ipſis exemptis ordines conferre nō poteſt, nec aliud quidpiam ibi Pontificale facere,circa iuriſdictionalia, nec etiam corrigere poteſt delicta, quantumuis notoria,commiſſa in exempto loco;quia in alieno territorio commiſſa uidentur.c.poſtulaſti.de for.comp. ex ſententia Anchar.& Gemin.in c.Epiſcoporum.de priuileg.in 6.notorium.n. non tribuit iuriſdictionem in loco exẽpto, ſicut nec extra territorium. d.c. poſtulaſti, & c.1.de priuileg. ut ſcribit Nicolaus Dionyſij de Peruſio uir canonū peritiſſimus & uetuſtus, in d.c.Epiſcoporum.col.3.Vno tamen caſu delinquẽ-
12 tes in loco exempto poſſunt ab Epiſcopo puniri. Nam ſi delictum illud habeat annexam excommunicationem,Epiſcopus poterit interdicere delinquenti omnem adminiſtrationem interdictam excōicatis,& eundem publicabit,ut ab omnibus euitetur.Ant.& Imol.in clem.1.de off.ord. in aliena uero diœceſi omnino non poterit Epiſcopus Pōtificalia inſcio ordinario exercere.diſt.92.c.ſi quis ordinatus;cū duob.ſeq. Cōc.Trid.d.ſeſſ.6.c. 5.de refor. quo canone qui aliter fecerit,ipſo iure ſuſpenditur ab exercitio Pōtificalium.

Qua ratione Abbates,atq; alij prçlati quib.iure,uel priuileg o cōced tur minores ordines conferre, nullibi id poſſunt, niſi in ſola Eccleſia ꝓpria,c.qm̄.diſt.69. & de etat.& qual.c.cū contingat.nec ob id poſſunt alibi benedicere publicè, nec ulla Pōtificalia exercere,tex.& gl ī c. Abbates.de priuil.lib.6. Idē dicendū eſt,de omnib. Archipr̄ſbyteris, Archidiaconis,

uel Præpoſitis,qui minores ordines con ferre poſſunt,aut baculum, ac mitrã deferre.Idẽ & de Cardinalib.quib.iure cõceſſum eſt eoſdẽ ordines dare: nam nũquam, niſi infra proprias parochias id facere poſsũt,gl.2.in d.c.Abbates.ſed de illis melius expreſſit Conc.Trid.ſeſſ.23. c.10.de ref.Iſti aũt inuitati in clauſtris aliorum exẽptorum, hæc poterunt agere ſuo iure,etiã non requiſito Diœceſano, ex ſententia Lau.Hoſt.& Io. quos refert Gemin.in d.cap.Abbates.uerſic. quid ſi Abbas.

Ad hanc eandẽ materiã illud canonicũ impedimentũ ſpectat: quod priuilegio, & ueneratione Põtificalis dignitatis cõpetit;nã in altari Eccleſiæ Lateran.nemo pręter Romanũ Pontificẽ celebrare miſſam põt ex decreto Siluestri.I. Papæ, ut refertur in lectionib.dedicationis,nona Nouẽbris.Idẽ quoq; eſt in altari, ſub quo iacẽt corpora Apoſtolorũ in Vaticano.Sed & Ep̃alis dignitatis priuilegio cõpetit, illo in altari ubi Ep̃s miſſam celebrauerit,ſiue Põtificalẽ,ſiue ſimplicẽ;nã ĩ illo,eadẽ die,ſimplex ſacerdos celebrare non permittitur,niſi urgente neceſſitate;aut de ipſius Ep̃i licẽtia.c.ult.de coſec. diſt.2.Cõc.Antiſiodoren.c.10.quod ita demũ uerũ eſt,ſi Ep̃s cõſecrationem corporis, & ſanguinis pfecerit:alioqui,ſi in dicẽda miſſa ſubito defecerit morte,aut ſubito caſu;poterit ſacerdos eodẽ loco, & ad eandẽ miſſam ſubſtitui:& eã complere,uel etiã aliam alius dicere poterit.
13 gl.not.in d.c.ult.arg.c.nihil.7.q.1.quia Ep̃i miſſa ibi dicta non uidetur, ubi Ep̃s non conſecrauit,de ijs Alberic. in uerb. Epiſcopalis ordo,circa fi.

Cauendum tñ eſt nobis, ne incidam* in errorẽ Alexandrinorũ; qui unã tantũ miſſam in qualibet Eccleſia dicendam putabãt;quos redarguit Leo Papa epiſt. 79.c.2.tex.in c.neceſſe,de cõſecr.diſt.1. Nã magna copia fideliũ,& incõmoditas locorum & multiplicata deuotio, ut ad idẽ, uel diuerſa altaria perplures miſſæ, celebrentur,piẽtiſſime induxit.Nam qd aliud ſunt plures miſſæ;quàm unum ſacrificium? & unius Chriſti immolatio cum Chriſto.de conſec.diſt.2.Cõc.Trid. ſeſſ.22.c.2.de ſacrific.miſſ.

Locus quoque conſideratur, non ſolum ĩ ſacrificio,ſed etiam in ipſis ſacrificij ueſtib.deferendis: nam ſacerdos illis indutus Eccleſiam egredi nõ poteſt lege diuina; & ita ſtatuit Stephan.I. ut refert Ioãnes in uita eius Põtificis:& ita quoq; decreuit Cõcil.Remen. c.4.ponit Iuo in ſuo decreto lib.2.c.117. Burc.li.2.c.50.

Loci quoq; ratione ſacerdos miſſam dicens,Ep̃o pręſente,benedictionem impendere non poteſt, c.cum ad celebrandas.de conſecr.diſtin.1. Alberic.in uerb. Epiſcopalis ordo,circa fin.nam cum benedictio habeat in ſe quãdam uim auferendi peccata uenialia,ſi deuote ſuſcipiatur, Specul.in Repertorio Aureo, tit.de pœnit.& remiſſ.§.ſcire.uerſic.aliàs. & in proœm. Sexti libri.& ſit ſignũ ſuperioritatis,c.denique.diſt.21.non eſt ęquum ſacerdotem.prælati officio uti ſupra Epiſcopum,qui illo eſt ſuperior. Cõc.Trid. ſeſſ.23.can.7. & ideo debita licentia obtenta(quæ ſolo nutu fit.d.c.denique) presbyter benedictionem impẽdere poteſt, & eandem uim habebit in abluendis uenialibus.c.ecce.95.diſt.ubi gl.in uerb.benedicere. Eadem quoque ratione ſacerdos,ſi eodem loco pręſens ſit Epiſcopus, ſignare non poteſt pueros uel infantes, diſt.95. c.ult. Minor etenim auctoritas ceſſare debet,ubi maior eſt: quamquam in Eccleſia Rom.& Catholica, nec etiã abſente Ep̃o ſacerdos chriſmate in frõte linire põt. Concil.Triden.ſeſſ.7.cano.3.

nulla

nulla quamtumuis immemorabili con-
14 ſuetudine ſuffragante, cap.quanto; de conſuet. Et ideo legatus à legatione rediens, ſtatim atque portam Romæ ingreditur, ultra populum non benedicit: Idem in omni ciuitate,ubi Papa exiſtit: Poteſt tamen conſentiente Papa, etiã ibi benedicere,ut olim fecerat Rodulphus Alban.Epiſcopus,dum rediret à legatione Apuliæ,ingreſſus Viterbium,ubi Clemens IIII. reſidebat, populum benedicebat non ſuo iure, ſed Papę conſenſu: Specul. in tit.de legat.§.finitur,uerſ.uidi tamen.

Ad idem loci impedimentũ ſpectat, quòd nullus Epiſcopatus erigi poteſt,infra terminos alterius Epiſcopi illo inuito, cap.multis,& ibi gl.16.q.1.& Conc. Carthag. III. c. 42. gl. in cap. temporis, ead.q.1.Qua ratione fit, ut eiuſdem ciui-
15 tatis, atque diœceſis, duo Epiſcopi eſſe non poſſint, ex Conc. Lateran.cap.9.habetur in cap. quoniam,de off. ordin. & apud Clementem epiſt.1.ad Iacobũ fratrem Domini: eſt enim inſtar monſtri, duo conſtitui capita, ut ibi dicitur; niſi forte ex caſu, ſcilicet quando Epiſcopus ob hæreſim diſceſſerit, & alius eius loco fuerit ſubrogatus, illeq; diſcedens redierit ad Eccleſiæ gremiũ, & reſtitutus fuerit ſuæ Eccleſiæ, diuidi inter ipſos debet ipſe Epiſcopatus,iuxta cap.1.de paroch. & ibi Abb. & tradit Iudicial. Inquiſit.in verb. Epiſcopus, in fin. Præterea ſi quis Epiſcopus,per auctoritatem Cæſaris,tẽtauerit conſtituere duos Epiſcopos, in eadem prouincia, cadit de proprio gradu,quod depoſitionem ſignificat .Conc. Calced.cap.11.habetur diſt.101.cap.1. ubi gl.& Archid. Et ob eandem rationẽ prædictam,ſi in una eademque Eccleſia, etiam diuerſis altaribus Græci,& Latini celebrent, dehoneſtatur ipſa Eccleſia, p illam rituum uarietatem: Ideo non eſt permittendum, ut decretum eſt Conc. Beneuen. ſub Ill. Card. Sabell. de Ref. Grę. cap.3.argu.quod ſcribit Abb.in c. cum olim,de cler.coniug. ea enim commixtio prohibetur cap.cum ſecundum, de temp.ord. Sed ſi forte tam late pateat eadem prouincia, ut Epiſcopi ad inuicẽ conuenire non poſſint ad Synodos, aut negocia prouincialia pertractãda, poſſet fieri,uel prouinciæ,uel Epiſcopatuũ diuiſio Sedis apoſtolicæ auctoritate; quia iuſta cauſa eſt huius diuiſionis, ſcilicet ut Epiſcopatus non ſint longe remoti ab inuicem, cap.fraternitatem, diſt.80.Sed ſi neglecta Sedis apoſtolicæ auctoritate id fieret,etiam à Metropolitanis,præter ius fieret; eſſetq; res ſumma animaduerſione digna: Baſilius etenim id damnauit, & ob eam rem defendens, ne diuiſiones hmôi fierent,in maximũ incidit diſſidiũ cum Epiſcopis multis, id ex aduerſo conãtibus, ut ſcribit Greg.Nazianz.in Monod. Sicut ẽ contra, ſi nimium proximi ſint,vt cõmode ab uno Epõ adminiſtrari poſſint,alter ipſorũ extinguendus eſt, eadẽ auctoritate. Greg.in Regiſt.lib.2.c. 31.habetur 16.q.1.cap.& temporis.

Propterea in iſtis ſummis dignitatibꝰ loci congruẽtia maxime cõſideranda eſt. Patriarchæ enim promoueri non debẽt,
16 niſi ad magnas Regiones; Primates, & Archiepiſcopi ad prouincias; Epiſcopi ad celebres ciuitates c.1.de priuileg ita iuſſerat S. Petrus, ut eſt apud Clementẽ epiſt.1.ad Iacobum fratrem Domini; & uidetur etiam Conc. Sardicenſe, cap. 6. alioquin ſi contrarium fiat,non uidetur id canonice fieri, 80.diſt c.vrbes,cap.in illis,cap.Epiſcopi,cap.Illud,& cap.nõ debet,presbyteri uero conſtitui debent per caſtella,& uillas,d.cap,Epiſcopi,d.cap.illud,d.cap.non debet.

Ratio-

Ratione etiam loci, illud canonicum impedimentum eſt,ne peregrini,& incogniti permittantur diuina myſteria celebrare illis locis, vbi incogniti ſint, ex Conc. Trid. ſeſſ. 22. in decreto de obſeruandis, & euitandis in celebratione miſſæ;& ſeſſ.23.cap.16.de ref. Sacerdotes enim potius vagari videntur, quàm peregrinari,contra quos inuehitur Cõc.
17 Mogunt.cap.22.nam nec prędicare permittuntur,ſiue ſint Regulares,ſiue clerici ſæculares, eod. Conc. Trid.ſeſſ.5.cap.2.de Refor.in fin.nam iſti incogniti poſſunt forſan incurriſſe irregularitates, & criminoſi eſſe,vnde illis nõ eſt facile credendũ,cap. aphros,diſ.98.& in c. Tuæ, de Cler.peregr.quæ vera ſunt in celebrationibus publicis,ſecus in ſecretis,& priuatis; quia huiuſmodi non ſunt ſuſpenſi quoad ſe, ſed quoad alios: Tabien. in verb.ſuſpenſio.num.1.tex.gl.& Doct.in d. cap. Tuæ: niſi melius dicas inhærendo verbis,d.Concil. Trident. nec in publico,nec priuato eos admitti poſſe;quia talis diſtinctio ibi non fit.

Ex ijs igitur, atq; alijs ſupradictis cõ-
18 ſtat, quod quis certo loco dicatur irregularis; alio vero non, vt docuit glo per illum tex.in Clem.1.de pęn.nã vbi quis diffamatus eſt,& cũ ſcandalo viuit apud vulgus,ibi irregularis eſt,& alibi,vbi nulla eſt infamia, vel ſcandalum aduerſus eum inter irregulares non ponetur, ſicut & leproſi inter leproſos non ſunt irregulares, vt aliàs diximus.

Loci quoq; conſideratio magna habetur in ſepultura concedenda: nã circa eam multa ſunt canonica impedimenta ſi quis enim excommunicatum admiſerit in ſua Eccleſia, vel cęmeterio ipſe quoq; ipſo iure redditur excommunicatus: Clem.1.de ſepult. Quamobrem dico non eſſe verum, ꝙ tradit,Specul.in d. §.Iuxta,verſ.quid ſi ſacerdos,& verſ.ſeq. ſcilicet quod ſacerdos admittens ad ſepulturam ſcienter nominatim excõmunicatum, non efficitur irregularis: nam hoc eſt falſum,quia cum ipſe admittens fiat excommunicatus, non poterit promoueri,nec ꝓmotus exercere,& ob id dicitur irregularis; ſententia enim Speculvera erat ſuo tempore.i.longe ante Cõc. Vien. Vnde habetur,d.Clem.1.Idem ſepulturæ locus per canones prohibetur vſurario; nam ſepeliri poteſt in ſacro loco,ex Conc.Lugd.ſub Greg.x.habetur in cap. quanquam, de vſur.lib.6.& qui ad ſepulturam eum admiſerit, ipſo iure fit ſuſpenſus,cap.quia,de ſepult. Vnde nec ſuos ordines exercere poterit, nec ad altiores aſcendere propter ſuſpenſionem: & contraueniendo fiet irregularis: Alijs quoque ſepulturam canones interdicũt: nam raptor Eccleſiarum, non ſolum ſe-
19 peliri prohibetur, ſed etiam ſacerdos, qui ſciens admiſerit, vel ſepulturæ comes extiterit, priuatus eſt ordinibus, & beneficio,cap.2.de raptor.

Ille etiam,qui in ſe ipſum manũ iniecerit,ſepeliri prohibetur loco ſacro c.placuit,23.q.5.ſed & Monachus habens peculium,ſine Abbatis licentia,in ſacro loco ſepulturæ tradi non poteſt,cap. Monachi, de ſtat. mon. Sed etſi licentia Abbatis acceſſerit,& in mortis articulo non reſignauerit,eidem deneganda eſt ſepultura,cap.ſuper,de ſtat.monach.& c.cum ad monaſterium:quod hodie longe magis verum eſſe debet, cum ex Cõc.Trid. iſta priuata peculia Regularibus omnib. interdicta ſint: ſeſſ. 25.cap.2.de Regul. Morientes quoq; in peccato mortali, canones non admittunt ad Eccleſiaſticam ſepulturam:gloſ.in cap.monachi,de ſtat. mon.tex.& gloſ.in cap.pro obeuntibus: 23.q.2.ſicut idem dicitur de quibuſcũ-

que

que impœnitentibus, cap. placuit, 23. q. 5. vnde, & qui in torneamentis, ac duellis moriuntur, ad ſepulturam admitti non poſſunt, cap. 1. de torneam. quod hodie
20 expreſſius decreuit Conc. Trid. ſeſſ. 26. cap. 19. de Ref.

Sed et illi, qui tot pondera, & labores curæſue, ac negotia imponunt clericis, vt eos ab altaris miniſterio auertant, non debent admitti ad Eccleſiaſticam ſepulturam, cap. neque apud. 88. d. & 21. q. 3. cap. Cyprianus: olim vero nemo laicus, niſi egregiæ ſanctitatis, poterat ſepeliri infra Eccleſiam; ſolis enim Epiſcopis, Abbatib⁹, & dignis presbyteris hoc erat conceſſum: Conc. Mogunt. cap. 52. habetur 13. q. 2. cap. nullus, & ibi Lauren. & Hug. ſed hodie alia inoleuit conſuetudo, forſan; vt uitaretur ſuſpicio illius hęreſis quę ſuccreuerat tempore S. Epiphanij: qua Longinus, & Petronius diaconi, & Valentinianiſtæ hæretici dicebant nō licere mortuum aliquem poni in Eccleſia: vt narrat Sabinus Epiphanij ſucceſſor in Epiſtola ad Polibium Epiſcopum; quæ habetur apud Sim. Metaphr. in vita eiuſdem Epiphanij, die 25. Maij.

De tempore, vel hora, qua diuina celebrantur.

C A P. XXIIII.

1 *Miſſa ſacrificium non niſi debitis horis agendum, & quæ ſint horæ competentes*
Miſſa etiam noctu dici poteſt, Epiſcopo diſpenſante ex cauſa.
Miſſa non eſt dicenda ante dictas laudes, & primam.
Miſſa non eſt dicenda ieiunio ſoluto.
2 *Miſſa ſecunda, uel tertia Natalis domini non eſſet dicenda, ſi in prima ſacerdos ſumpſiſſet ablutionem*
Somnus nō eſt neceſſarius ad digeſtionem cœnæ.
3 *Ordines nec conferri, nec ſuſcipi poſſunt, niſi à ieiunis, ſi ſint ſacri, at contraueniendo non impeditur character.*
Pollutio impedit ea die miſſæ celebrationem, & ſacrorum ordinum executionem.
4 *Græcus vxoratus ea die qua commiſcuit vxori, non debet celebrare.*
Summus ſacerdos olim commixtus vxori immundus erat vſque ad veſperam.
Excommunicato præſente celebrans, quādo fiat irregularis.
5 *Peccatores publici non permittuntur intereſſe miſſæ.*
Miſſa dici non poteſt, ſi nullus maſculus adſit:
Miſſa ſolennis duos debet habere aſſiſtentes.
6 *Miſſa celebrari non debet die paſſionis domini.*
Paſchatis dies ſæpe in Concilijs diſputatus.
7 *Pontificale Epiſcoporum eſt obſeruandum.*
Miſſas aliter dicens, quàm ex Miſſali Pij V. puniendus.
8 *Baptiſmus generalis, quibus diebus celebretur.*
Chriſma non niſi cœna domini conficitur.
Chriſmate vetuſto vtens puniendus.
Confirmationis Sacramentum non niſi ſeptenniꝭ dandum.
Ordinibus ſacris conferendis, quæ ſint tempora ſtatuta
9 *Papa qualibet die ordines, etiam ſacros conferre poteſt.*
Ordinis character non impeditur, non ſeruatis temporibus.
Ordinatus extra tempora, à quo diſpenſandus.
10 *Ordinatus extra tempora, eſt ipſo iure ſuſpenſus.*
Ordines minores omnibus feſtis conferri poſſūt.
11 *Prælati Epiſcopo inferiores, non debent conferre ordines Sabbatis quatuor temporum, ſed feſtiuis diebus.*
Epiſcopi conſecratio ſolis feſtiuis fieri debet.
Epiſcopi conſecratio fieri poteſt die dominico immediate ſequēte diem ſumpti ſacerdotij.
Epiſcopus conſecrari debet infra trimeſtre.
12 *Virginum cōſecratio omnibus feſtis fieri poteſt.*
Altaris conſecratio etiam die feriata fieri pōt.
13 *Temporum interſtitia in ordinibus ſuſcipiēdis, quæ ſint*
Epiſcopus diſpenſare non poteſt, vt eadem die duo ſacri vel vltimus minorum cum primo ſacro conferatur.
Epiſcopus conferens Sabbato vnum ordinem, & alterum die dominico continuando ieiuniū, dicitur eadem die contuliſſe.
14 *Epiſcopus ſciens defectum ſemper tacite videtur diſpenſare ſi id ſit in ſua facultate quando aliquē ordinat, uel ei dimiſſorias cōcedit.*

Ordina-

Ordinatus primo, alijs eſt praeferendus.
Ordinatus videtur poſterior ille, qui antiquiorem titulum nullum ſanauit.
15 *Damnati ad mortem debent communicari, ſi petant, etiam vltima die ſupplicij;*
Haereticis cremandis nō neganda eſt communio.
Verbum in fine ſignificat articulum mortis.
Panis benedictus non eſt dandus loco Euchariſtiae.
Sacramenta non ſunt danda, niſi fidelibus, & poenitentibus.
Oleorum unctio miracula operatur quandoque ſine Sacramento.
Miſſae debent ſingulis diebus congruere officio, et rubricis praeſcriptis à Miſſali Romano.

SIcut quaecumque ſunt ſua habent tempora: Eccleſ. 3. Ita ēt canonica ſunt impedimenta; quae obeſſe ſolent, ne quid niſi ſuo tempore fiat: Nam ſacrificium miſſae nō niſi debitis horis peragendū eſt. Conc. Trid. ſeſſ. 22. in decreto de obſeruandis, & eui tandis in celebratione miſſae: eſt autem hora competens ab aurora ad nonam, & ante, vel poſt hoc tempus celebrare ſui natura peccatum eſt, Silu. in verb. Miſſa, q. 6. tex. in cap. neceſſe, & cap. nocte, de conſecr. d. 1. Tabien. in verb. Miſſa, num. 3. 4. & 5. de qua re ſi quis plura ſcrutari velit, videat eximie doctum virum Marcellum Francolinum in tractatu de tempore horarum canonicarum par. 1. pluribus in locis, ſed praecipuè c. 29. & ſeq. vbi materiam hanc pleniſſimè, & luculēter diſſerendo proſecutus eſt. Diſpenſari tamen per Epiſcopum poteſt, vt ex cauſa etiam noctu celebrari poſſit, forſan itinerationis cauſa, vel cōſimilis neceſſitatis: gloſ. in cap. vlt. de priuileg. lib. 6. De ratione vero iſtarum horarum ſcripſit S. Th. 3. q. 83. artic. 2. Ob has igitur horarum conſiderationes ſi quis officium, ſeu canonicas horas non dixerit, videlicet Matutinum & laudes, peccat grauiter, ſi audeat celebrare: Silu. in d. verb. miſſa, q. 6. verſ. Quartum: Quinimmo etiam Primam dixiſſe oportet ante celebrationem miſſae; ſed ea omiſſa non peccatur mortaliter: Sil. ibid. Tabien. in verb. Miſſa. nu. 6. ex ſententia Archiep. Flor. & Petr. de Palud. ſumma tamen neceſſitas, & repentinus caſus excuſabunt eum, qui nec laudes nec matutinū dixerit ante miſſam; vt ibi.

Tempus quoq; celebrationi deficere videtur, ſi quis ieiunium ſoluerit; nam cum à ieiunis miſſa dicenda ſit, capit. vt Epiſcopi, de conſecr. diſt. 5. cū alijs notatis per gl. & Doct. in cap. ex parte, de celebr. miſſ. omnis minima cibi, vel potus ſumptio impedit, ne quis ea die celebrare poſſit, etiam ſi nil fuiſſet ſumptum, niſi illa purificatio, quae ſumitur in cōmunione miſſae: & ideo ſi in prima miſſa
2 Natalis, quis ſumpſiſſet purificationem, nō liceret ei alias duas miſſas celebrare. tex. in d. cap. ex parte: Abb. in cap. conſuluiſti de celebr. miſſ. Vnde ſi quis temere celebrauerit non ieiunus, deponēdus eſt, Conc. Brachar. 2. Can. 10. & excommunicationi ſubiacet: Conc. Toletan. 7. cap. 2. habetur 7. q. 1. cap. nihil: quòd latius proſequitur Diaz in praxi canon. c. 29. quòd ſi circa mediam noctem quis ederit, aut biberit, & mane ſtomach⁹ adhuc cruditates eructet, conſulitur illi, vt abſtineat. gl. in d. cap. nihil. Diaz eod. cap. E contra uero qui ſero cęnauerit, & noctē omnem in ſomnem duxerit, non prohibetur mane celebrare, quoniam etiam digeſtio etiam ſine ſonno fieri poteſt. Abb. in cap. conſtiterit, de accuſat.

Ex ijs igitur illud eſt cōſequens, quòd ſi ſacerdos in canone miſſę ceciderit propter morbum, uel etiam moriatur, alter ſacerdos, qui non ſit ieiunus non poterit illam cœptam miſſam explere: gl. in d. c.
3 nihil, & ibi d. Hug. Silu. in verb. Euchariſtia

ſtia.2.q.7.& 8. Propter has etiã rationes ordines nec conferri,nec ſuſcipi poſſunt, niſi à ieiunis,propter miſſę celebrationẽ, & corporis ſumptionem,quæ ibi fit ſcilicet in ſacris; at in minoribus,non tã graue peccatum eſt,quia,& ſine miſſà cõferri,& ſuſcipi poſſũt;hoc tñ ieiuniũ ſolutũ nõ impedit characterẽordinis ſacri quin à non ieiuno in non ieiunum vere conferatur;licet vterq; ſit puniendus; vt tradit Hug.in c.quod à patribus,col.2.diſt.75.

Tempus quoq; conſideratur, ne quis ea die celebret, qua pollutus ſit ex culpa per ſomnium; nam cum vniuerſa corporis compages effluxu ſeminis perturbetur,& inordinetur, uix per integram diẽ ipſa natura conquieſcit, & ad priſtinam ordinationem redit;vnde ẽt ſi pœnitẽtia & confeſſio interueniat, conſulitur illi, vt ea die abſtineat,S.Thom.3.q.80.& 4. ſent.diſt.9.quem refert.Silu.in verb.Euchariſtia.3.q.10.arg. Deut.cap.23.Quin hoc verum eſt,etiam in diacono, aut ſub diacono non miniſtrent altari illa die; Nam Malachias Epiſcopus Diaconũ ſibi ad altare miniſtrantem, poſt nocturnam illuſionem,& pollutionẽ redarguit, ei pœnitentiã iniunges,vt ſcribit,S.Bern. Clar.in vita illius,nõ longe à calce libri: Sed et Epiphanius diaconum miniſtrantem ab altari iuſſit diſcedere, quia cum vxore dormijſſet ea nocte, ſcribit Sim. Metaf.in eius vita,15.Maij.Quæ multo

4 magis vera ſunt in Gręco ſacerdote vxorato; nam ſi commiſcuerit vxori,eadem die abſtinere debet ex ijs, quæ tradit, S. Thom.d.q.80.& eſt tex. in cap.vir cum propria,33. q.4. nam teſtamento veteri ſummus ſacerdos commixtus vxori,immundus erat vſque ad veſperam;de quo Aug.lib.retractat.2.& 52.& in libris quęſtionum;lib.3.

Eſt ẽt non canonicũ tempus celebrandi tunc,cũ ipſi celebrationi intereſt quiſpiam nominatim excõicatus;quinimmo ſacerdos hoc pmittens eſt proximus irregularitati, vt dicit glo.in c.is qui,de ſent. excõ.in 6.Imo ſi ille ſit excõicatus nominatim à Papa ſacerdos eum admittens, fit vere irregularis: Abb.in c.ſignificauit de ſent.excom. Spec.in tit. de diſpenſ.§. Iuxta.verſ.quod autem dixi: Idem eſt ſi corã perſona interdicta, Armil. in verb. interdictũ, nu.61.Debet ergo hic ſacerdos ipſam diuinorũ celebrationẽ intermittere,& oẽs ſcientes eum excõicatum, debent Eccleſiam egredi, c. oĩs qui, 24. q.1.not.11.q.3.c.ſicut apoſtoli,vbi gl.niſi canonem conſecrationis incœperit:nam eo caſu ſacerdos deſiſtere non debet,Innoc.in,c.nuper,de ſent.excõ.quod ꝓbat Nicolaus Dioniſij de Peruſio in cap.Epiſcopũ, in gl. in verb.officia, de priuileg. lib.6.Quod ſi excõicatus ſciatur ſecreto, qui ſciunt ęgredi debent, etiam ſecreto, ne temere eum prodant. not.in c.ſi tantũ 6.q.2.in gl. & 2.q.1.c.ſi peccauerit, vbi Archid.Animaduertendo tamen, quod ſecreto excõicatus vix aliquis eſſe poteſt, quem euitare teneamur: qm̃ ex conſtitutione Martini V. ad quam ſemper eſt habenda relatio,euitandus non eſt excõicatus niſi fuerit nominatim denũtiatus, vel propter notoriam iniectionem manuum in clericum, quæ non poſſit tergiuerſatione celari: vide Sum.Caiet.de ex com. min. Quinimmo hæc vera ſunt nõ ſolũ in excõicato nominatim,vel interdicto,ſed etiam in quouis publice peccato

5 re:nam ſacris myſterijs intereſſe nõ permittuntur,quãdo notorie criminoſi ſunt ex Conc.Trident.ſeſſ.22.decreto de obſeruan. & euitan.in miſſà.

E Contrario autem, ſi nemo adſit in Eccleſia, miſſam celebrare non licet, ex Conc. Magunt,cap.43.& ex decreto Sotheris

theris Papæ, habetur de conſ.diſt.1.cap. hoc quoq;: quod adeo verum eſt, ut & ſi plures adſint mulieres ſine ullo maſculo, etiam celebrare non liceret; quoniam cum nulla earum mulierum poſſit altari deſeruire, ut diximus lib.1.loquentes de mulieribus; ſacerdos ſibi ipſi ſeruire cogeretur, quod eſt impoſſibile: Vnus igitur ſaltem miniſter eſſe maſculus debet in miſſis priuatis, & ſufficit. Hoſt. & Alberic.argu.cap.quæſiuit, de uerb.ſign. in qua ſententia perſiſtit S.Thom.ut refert, Silu.in uerb.Miſſa 1.q.2.uerſ.ſecundum, dicens, quòd in ſolénibus debent ad minus duo aſſiſtentes eſſe: ita S. Thom. 3. quæſt.83.

Die quoque paſſionis Domini nemo pôt celebrare, uel conficere corpus Chri-
6 ſti, S.Tho.3.d.q.83.Ideo ſi quis illa die temere conficeret, non careret ſcrupulo ſchiſmatis, q ab uniuerſali Eccleſiæ ritu ſeſe abſcindat, & Chriſti ſepulturam nõ intendat ſignificare; qua die etiam campanarum ſonitus conticeſcit, & quodammodo Chriſtum ſepultum eſſe demonſtramus: unde etiam non careret ſuſpicione hæreſis; quod in tempore paraſceue non conueniret cum fide Rom.Eccleſiæ, quã hæreſim de paſchatis die iã plures Synodi abiecerunt, ſicut ſub Victore I.Papa, ut narrat Euſeb.lib.5.Eccleſ.hiſt. cap.22.& ſeq. & in Conc. Nicęno, & in Conc. Arelaten.1.In Antiochen. Carth. 4. Aurelian.4.Toletan.4.Ita quòd cum ea die paraſceue uere mortuus Chriſtus fuerit, ea die ceſſare debet mortis eius ſignificatio, ut ſanctè ſcribit S.Thom.d. q.83.quod qui non obſeruarit, diſcedere uidetur aperte à decretis præfatis de pa-
7 ſchate loquẽtibus: Nam pontificales libri ſunt obſeruandi ſicut quælibet alia cæremonialia.Armil.in uerb.ſuperſtitio, nũ.1.tantoq; magis hodie hoc uerũ eſt, quòd ex Bulla Pij Quinti Pontif. Opt. Max. Dei indignatio impendet ei, qui miſſas pręter ritum in Miſſali nuper edito deſcriptum, celebrauerit. Cauſas uero ob quas illa die Euchariſtia confici non poſſit, ponit S.Thom.ibid.alias Specul. in ſuo Ratio.ſed utroque uetuſtior Ioan. Belletus in ſuo rationali, cap.97.quatuor eſſe dixit; quæ reduci poſſunt ad ea quę dicta ſunt à pręfatis.

Qua ex re illud conſequitur, ut in hoc die paraſceues, nec miſſa celebrari poſſit, prætextu quòd cadauer aliquod ibi præſens ſit tumulandum: cuius priuilegio omni die, defunctorum miſſa celebrari poteſt: nam hoc intelligitur omni alia die præter diem paraſceue, ac diẽ Paſchæ: Nec eſt uerum quòd dictis diebus paraſceue, & Paſchæ corpora ad ſepulturam efferre non liceat, ut uidetur ſenſiſſe Specul.in Ration.lib.7.tit.de off. defunct. nam intelligi debet eius doctrina de ſepultura quæ fit ſemel cum miſſę celebratione; hoc enim uerum eſt, ut illis duobus diebus ſepultura cum miſſa defunctorum non ſit celebranda: at ſepultura, ſimplex officiũ, & tumulatio, & traductio abſq; miſſa nullo iure, nulla cõſuetudine reperitur prohibita, nec hoc eſt contra Spec. ſententia, qui id docuit quoniam ſuo tempore omnes intumulationes fiebant ſimul cum miſſa, ut ibi patet, hodie uerò perrarò, & ferenunquã, quod etiam ſuadet pietas, ut uiuentibus detur hoc ſolatium efferendi cadaueris, & defuncto quantocitius ſuccurratur ex officijs ſepulchralibus, ac funeralibus; ſi tamen proxime agnati maluerint nõ efferre cadauer prafatis diebus, ſed differre in craſtinum, agant clerici quod cupiunt propinqui defunctorum, qui forſan malũt cadauer tumulari cum miſſa.

Baptiſmum quoq; generalem nemo cele-

celebrare poteſt, niſi ſolo ſabbato Sancto: & die pentecoſtes, cap. non ratione, & cap. duo tempora, de conſ. diſt. 4. Particulari uero perſonæ quocumque tempore cōferri poteſt, cap. hi qui, cum duobus ſeq. ead. diſt.

Chriſma quoq; non niſi in cœna Domini, & quotannis conficiendum eſt, vt Fabianus I. Papa ſcribit in Epiſtola 2 ad Epiſcopos orienta'es; habetur de conſec. diſt. 3. cap. literis, his uerbis, Sicut ipſius diei ſolennitas per ſingulos annos eſt celebranda, ita ipſius ſancti chriſmatis cōfectio, per ſingulos annos eſt agenda; & de anno in annum renouanda; & Vetus chriſma in ſanctis Eccleſijs cremādum; Iſta à ſanctis Apoſtolis, & ſucceſſoribus eorum accepimus, vobiſq; tenenda mādamus; Hæc ille. Propterea damnationem incurrit, qui vetere chriſmate, vel oleo vtitur, cap. ſi quis de alio, de conſec. diſt. 4 Et tametſi Concilio Toletano. 1. cap. 20. & in quibuſdam Synodis Græcorum habeatur, vt in cap. omni tempore, de conſec. diſt. 4. dicant poſſe omni tēpore olea ſancta perfici. Tamen verius eſt, & vniuerſalis Eccleſiæ conſuetudini magis acceptum, vt ſola cœna Domini fiant, ex præfato decreto Fabiani atteſtantis Apoſtolorum inſtitutum fuiſſe; quod etiam probat. S. Tho. 3. q 72. Sed & ipſius chriſmatis inunctio, quæ in ſacramēto confirmationis fit, ſuum tempus, vel ætatem habet; Nam ad minus puero ſeptenni dari debet. S. Tho. d. q. 72. Idem omnes ſummiſtæ: & nouiſſime Catechiſmus Pij Quinti in tractatu de Sacramento confirmationis.

Sed & in omnibus alijs rebus ſacris ſunt ſua ſtatuta tempora, quæ ſi non obſeruentur, quicquid agitur minime canonice agitur. Leo. 1. Papa epiſt. 79. cap. 1. Nam ordinibus ſacris conferendis ſunt hæc tēpora præſcripta; ſublata quatuor temporum, ſabbatum ante dominicā de paſſione, ſabbatū ſub diem Paſchæ, diſt. 75. cap. vlt. de temp. ord. cap. de eo: quæ temporum obſeruatio ſolos adſtringit Epiſcopos, & inferiores Papę, S. Thom. 4 diſt. 25. Papa vero ipſe omnes etiam ſacros ordines quocumque tempore conferre poteſt, cap. 1. de temp. ord. & tradidit Hoſt. in d. cap. de eo. Propterea de Sedis apoſtolicę auctoritate, ſolet concedi facultas de promouendo extra tēpora, vt habet ſtylus curiæ: quiſquis igitur extra hæc tempora ſine Papæ diſpenſatione promotus fuerit, characterem quidem ſuſcipit, ſed exercere prohibetur, c. cum quidam, de temp. ordin. nec vlla cōtraria conſuetudo ſuffragari poteſt, cap. ſane, de temp. ordin. Imo hic ſic promotus inter irregulares adſcribitur à Spec. in tit. de diſpenſat. §. Iuxta. verſ. Item ordinatus extra tempora: Quinimmo ipſe Epiſcopus, qui contulit ſacros ordines, temporibus non ſeruatis, graui pęna plectendus eſt à Metropolitano, vel Papa d. cap. cum quidam, & cap. 2. de temp. ord. Imo priuatur ordinandi poteſtate, capit. ſubdiaconus: diſt. 77. Alberic. in verb. ordinatus debet: Diſpenſatio vero cum eo qui extra tempora ordinatus fuerit ab Epiſcopo, qui in culpa non fuerit, obtineri poteſt, argum. cap. diuerſis, de cler. coniug. ſcilicet, vt ſuſceptos ordines exercere poſſit poſt condignam pęnitentiā cap. conſultationi, de temp. ordin. Sed vt ad altiores aſcendat à ſolo Papa obtinenda eſt; Tabien. in verb. irregularitas 4. nu. 6. Silu. in verb. irregularitas, q. 10. Summ. conf. de ætat. ordin. q. 36. Alber. in uerb. Ordo 2. & in verb. diſpenſ. verſ. octauus,
10 per capit. 1. de ſacram. non iter. & licet olim inter veteres canoniſtas fuerit controuerſia, quòd promoti extra tempora

non

non eſſent ipſo iure ſuſpenſi per d.c.conſultationi: Tamen hodie omni dubio caret; præſertim ob declarationem cuiuſdã extrauagantis Pij II. confirmatæ ab Innoc.8.& Alex.6.in qua fit expreſſa declaratio,quod ipſo iure ſuſpenſi ſint,& licet illa bulla non videatur eſſe in vſu quoad alia, vt dicit Tabien.in d.num.6.Tamen Silu.in d.q.10.perſiſtit in hac ſententia, & ipſe Tabien. fatetur hos eſſe irregulares, citat 75.diſt.c.vlt.& cap.2.de temp. ordin.Propterea ego ſentio parui referre quòd illa Bulla ſit in vſu: Nam hoc nobis ſufficere videtur fuiſſe ſemel declaratum ipſos ſuſpenſos eſſe, & exequendo fieri irregulares: Sed ſi eius extrauagantis verba videre vis, habes apud Diaz in praxi canon.cap.22.

Hæc vera ſunt maioribus ordinibus conferendis; Sed & in minoribus idem erit,ſi publicæ,& generales ordinationes fiant: at ſi priuatim paucis,minores conferre velit Epiſcopus omnibus diebus dominicis id facere poteſt; Immo & omnibus feſtis,Rai. in ſumm.in tit.de temp. ordin.ſcribit Innoc.de temp.ordin. cap. 2.Summ.conf. de ętat.ord.q.30.Alber. in verb.ordo.2.Tonſura vero omni tempore, & paſſim cõferri poteſt,ſecundum Hoſt.quem ſequitur Ant. in d. cap. conſultationi.

Iſta autem ſabbatorũ Tempora, duobus caſibus trãsferri poſſunt in ſequẽtes dies dominicos,primus eſt,ſi ordinãtis, & ordinati ieiunium ſeruetur vſque in ipſum diem dominicum:Tunc enim ipſo die dominico etiam ſacri conferri poterunt,cap.quod à patribus,diſ.75.Sed quia indiſcretum ieiunium, & maxime, periculoſum eſt, vt tradunt Innoc.Hoſt. & alij in cap. literas, de temp.ordin.non eſt tanta productio ieiunij facienda;

Alter caſus eſt,ſi die ſabbati tãta fuiſſet ordinandorum multitudo, vt omnibus ſatisfieri non potuerit cuiuſmodi falſo ipſorum ritu vna die Epiſcopus Pręto Iannis ſacerdotes biſmille tricentos ſex, & quinquaginta promouerat, vt ſcribit Franciſcus Aluarez de reb. Aethiop. c. 96.nam in diem dominicum continuatio fieri poſſet ex ſententia Innoc.in d. c. literas; Silu.in verb.ordo.2.q.6.Abbates vero, atque alij prælati Epiſcopo inferiores, quibus iure, aut priuilegio facultas competit conferendi minores ordines, congruẽtius faciunt ſi nõ conferant iſtis ſupradictis ieiuniorum temporibus, qa cum illis non competant publicæ ordinationes,ſed eæ priuatæ,debent alijs diebus feſtis id agere; ne videantur velle ſolẽnes ordinationes tenere,vt tradit Hoſt. quem refert, Silueſt.in d. verb. ordo. 2. q.6.ad fin;

Ipſa quoque Epiſcoporum conſecratio, ſolis dominicis, & feſtiuis diebus facienda eſt ſummo mane à ieiunis,ſaltem circa horam tertiam, cap. ordinationes, 1. diſt.75. Silu.in verb.conſecratio.1.q. 3. poſſunt nihilominus, etiã iſtis ſabbatis ſolennibus conſecrari; quinimmo,& ſi quis ſuſceperit ſabbato ſacerdotiũ, poterit ſubſequenti dominica conſecrari Epiſcopus, etiam ieiunio non continuato de ſabbato in dominicã; Rai. in ſum. in tit. de temp. ordin. verſ. Item poteſt: Quæ Epiſcoporum conſecratio aliud habet tempus canonicum, intra quod fieri debeat: nam quiſquis pronuntiatus eſt Epiſcopus, tenetur infra tres menſes cõſecrari ſub pœna amiſſionis perceptorũ fructuum, & ſi per aliud trimeſtre diſtulerit,ipſo iure priuatur ipſa Eccleſia Epiſcopali: Conc.Trident.ſeſſ.23.cap.2.de refor. Quando autem incipiat trimeſtre currere an à die Electionis, an à die confirmationis, Doct. ſcribunt in cap. quoniam

niam quidam, diſt.75.Silu.in d.q 3.

Conſecrationes virginũ omnibus feſtis fieri poſſunt; Sed de ijs diximus lib. 1. quãdo de monialibus agendum fuit:
12 Et ideo quando etiam in neceſſitate virgo eſſet conſtituta poſſet etiam die feriato ſacrari:cap. deuotis, 20.q. 1 Rai.Ibid. cum tamen regulariter ſolis feſtis conſecrari debeant virgines.c.1.de temp.ord. Eccleſiæ vero, & altaris conſecratio quibuslibet etiam feriatis diebus fieri poteſt; quia ſic ſuadet neceſſitas cultus diuini augendi; cap. 2. cum gloſ.de conſecr. Eccl. vel altar.Rai.in ſum.in tit.de cõſec. Eccleſiæ.

Ad hunc quoq; temporis tractatum pertinet indagare ætates ſingulorum ordinum:Sed quia de ea re proprio titulo egimus primo lib.eo lectorẽ reijcimus;

Alia ſuper eſt tẽporis indagatio; quæ verſatur circa interſtitia temporalia in-
13 ter vnum,atque alium ordinem ſuſcipiẽdum; nam ne quis præpropere,& nimis accelerate ad omnes ordines aſcendat, & quaſi Neophytus cenſeatur; certũ interuallum per ſingulos ordines deſideratur: nam olim in minoribus ordinibus quinquennio deſeruiendum erat, priuſquã in ſacris admitteretur; deinde diaconatus aliud quinquennium exigebat, vt ad presbyteratum aſcendere quis poſſet, ex decreto Zoſimi Papæ: habetur diſt.77.cap.in ſingulis: Poſtea Gelaſij c. conſtitutione declaratum erat,à minoribus ad ſacrum ſubdiaconatum requiri trimeſtre aliud ẽt trimeſtre ab illo ad diaconatũ; ad prſbyteratũ à diaconatu alio trimeſtri erat ſcenſus in ijs, q̃ à pueritia Eccceſiaſticis miniſterijs fuerãt occupati. Sed ſi vir fact⁹ laic⁹ deliberaſſet ſe ſe mãcipare diuinis obſequijs, nõ admittebat̃ ad ſacerdotium, niſi octodecim menſibus decurſus, ab adepto primo ordine maiore; vt habetur in capit. Monachus, diſt.77.cap.1.Alber.in verb.Ordinatus à non Epiſcopo: Hodie tamen media quadam via vtendum putauit Trid Concil. nam minores ordines non vna die, ſed diuerſis conferendos eſſe decreuit, niſi aliter Epiſcopo expedire videretur, ſeſſ. 23.cap.11.de reform. vbi aperte interſtitia per ſingulos ordines ſeruari iubet: q̃ interſtitia varijs modis accipi ſolent: antiquitus enim, per quatuor aut quinque annos intelligebantur,cap. in ſingulis cũ gl.77.diſt.ſed verius puto interſtitia hodie intelligenda ipſa quatuor tempora ordinibus conferendis à iure ſtatuta. Et in hac re verſabitur arbitrium Epiſcopi pro neceſſitate Eccleſiarum,& diſciplina ipſorum ordinandorũ:ſuſceptis vero minoribus,annus interponendus eſt, priuſquam ad primum ſacrum, qui ſubdiaconatus eſt aſcendat, vt ibid.& à ſubdiaconatu ad Diaconatũ alius annus, Ead: ſeſſ. cap. 13. Idem à Diaconatu ad presbyteratum; Ibid.cap. 14 quæ tamen tẽporum interſtitia arbitrio Epiſcopi immutari poſſunt, ſi expedire iudicauerit, vt ijſdem locis probatur:Quod arbitriũ Epiſcopo quidẽ quantum verba ſonant, conceſſum eſt quo ad hoc, vt hæc interſtitia abbreuiari poſſint; at non ita vt eadem die ſacros ordines duos conferre poſſit, vel vltimum minorem cum primo ex ſacris; quinimmo ſi hoc fecerit ſciens deponendus eſt;cap.qui in aliquo in fin.diſ.55.& diſt.81.cap.Tantis:quod ſi per ignauiam, & incogitantiam id fecerit; priuari debet poteſtate ordines cõferendi: cap.qui Eccleſiaſticis,diſ.36, vbi gloſ. hac diſtinctione vtitur, & Alberic. in verb. ordinator, in princ. Idque adeo eſt verum, quod ſi ſabbato vnum ſacrũ ordinem conferat alicui, & continuato ieiunio, alterum eidem conferat in do-

minica, ſuſpenſus eſt ipſe Epiſcopus ab ordinis collati poteſtate conferendi, & ordinatus ab executione ſuſcepti ordinis, donec ſedes apoſtolica diſpenſarit c. literas, de temp. ordin. & capit. dilectus: Imo quia indignum, & contra canones promouit, videretur etiam deponendus cap. ſi qui Epiſcopi, vbi optima gl. 1. q. 1.

Hoc loco opportune quęritur, an Epiſcopus prædictus, qui liberam habet poteſtatem diſpenſandi ſuper iſtis temporum interſtitijs, ex decreto ipſius Conc. Trident. ſi tacite promoueat eũ, qui non dum expectauit tempora annua, quæ requiruntur ab vno ordine ad alium, dica-
24 tur diſpenſare. Reſpondi aliàs, Epiſcopus ſciens nondum eſſe lapſum tempus, per ipſam promotionẽ cenſetur voluiſſe diſpenſare; Nam omne canonicum impedimentum, quod eſt in poteſtate Epiſcopi diſpenſandum, ſemper videtur didiſpenſari, ſi Epiſcopus ſciens ꝓmoueat. Abb. in cap. veniens, de fil. presb. Fel. cap. præterea, de teſt. cogen. num. 7. 8. & 9. Idem ſi ipſe non conferat ordinem, Sed dimiſſorias concedat, quia hæc à pari ꝓcedunt: Silu. in verb. irregularitas in fin. arg. cap. accedens, de purg. canon.

Tempus quoque canonicum adfert impedimentum, ne quis alteri præferatur, quia qui primo ordinatus eſt, alijs præfertur. Leo. 1. Papa epiſt. 87. in fin. gl. & tex. in cap. ordinationes, diſt. 75. Conc. Mileuitan. cap. 13. & ſequen. quòd intelligo in ordinatione canonice facta; alioqui ſi quis titulũ nullum, & illegitimũ habuiſſet, & poſtea illud fecerit ſanari, id non poterit ei ſuffragari, in prejudiciũ illorum, qui ante ſanationem illius defectus habuerunt magis legitimum titulum: ideo ſi quis canonicatum obtinuerit per ſimoniam propinquorum, & poſtea creatis alijs canonicis ipſe renunciauerit, & Epiſcopus eidẽ contulerit; quaſi nunc ordinatus erit poſterior omnibus.

Ad eundem temporis tractatum pertinet an articulꝰ mortis, ideſt ea dies qua
15 ad mortem damnati ſuſpendendi, decapitandi, comburendi, vel in aquas immergendi ſunt, adferat canonicum impedimentum, ne ſacram Euchariſtiam poſſint ſuſcipere? ſane per Italiam hic abuſus inoleuerat nimis, ob ſecularium Iudicum, vel neglectum, vel ignorantiã; præſertim quia, & criminaliſtæ, vt Marſilius, & alij id ſuo marte ſcripſerunt, triduo ante mortem concedi poſſe Euchariſtiam, putantes hoc modo ſe ſe plus venerationis adferre illi ſacramẽto, quod in viaticum datur, & infirmitatẽ, ac robur; vt ea mors æquiore animo toleretur: Propterea ego nonnullis locis, quibus pro Epiſcopis magiſtratum geſſi, validiore auctoritate, qua potui id induxi, vt ea ipſa die communio concederetur. Primo ex illa Regula, quòd huiuſmodi damnatis nullum ſacramentum negandum eſt; Clem. 1. de pœnit. & remiſſ. vbi gl. expreſſim communionem quoq; concedi dicit: & omnes ſummiſtæ idem fatentur, Angel. ver. Euchariſtia. 3. nu. 27. verſ. vtrum ſit danda. Sil. in verb. Euchariſtia. 3. q. 5. Armil. in verb. Communio, verſ. omnibus: Secundo quia, & hæreticis igne cremandis conceditur. capit. ſuper, de hæret. lib. 6. Tertio, quia dari poſſe, & debere ſi velit, ipſo vltimo die, qui finis eſt vitæ eius conſtat apertiſſime in cap. quęſitum eſt: 13. q. 2. ibi, in fine communio danda eſt: & eſt gl. in cap. ſi quis de corpore, 26. q. 6. ſic enim ſignificat verbum illud, in fine, ſcilicet vltimo articulo mortis, cap. de filia, 27. q. 1. Ipſo autem facto mihi delatũ eſt ꝑ plures mortem ſubijſſe viriliter, Deo gratias agẽtes: nimirum domino aſſiſtente, & cõpatiente;

te; quin etiam diuina miracula contigiſſe produnt hiſtorici: Nam Brugis, cum ſeptem fuiſſent ſuſpenſi, ille vnus qui ex eis Euchariſtiã acceperat, rupto fune ſeruat' miraculo eſt in ipſa die feſti ſanctorum Petri, & Pauli, vt tradit Surius in cõmentario anno Domini M. D. LXVII. Ideo damnandũ eſt, quod ſcribit Steph. Aufr. in tract. de poteſt. Eccleſ. ſuper laic. verſ. 128. quod ſcilicet negetur Euchariſtia, & detur ſolus panis benedictus; nã illa benedicti panis datio reprobatur à S. Thom. quodl. 5. art. 12. Ipſis vero dandum non eſt ſacramentum extremæ vnctionis. S. Th. 4. cõtra Gent. c. 73. quod licet dandum ſit ſolis fidelibus, & ſolis verè pœnitentibus, ſicut cætera ſacramẽta ex Innoc. 1. epiſt. 1. ad Epiſc. Eugub. c. 8. habetur 95. d. cap. illud; tamen non datur niſi infirmantibus, ex verbis Iac. c. 5. Quòd ſi aliquando per vnctionem olei benedicti aliqui ſanati ſunt ab abſciſſione brachij, vt ſcribit Greg. Turon. hiſt. Gall. lib. 2. cap. 37. vel de mutis, ſurdis, aut cęcis, q ſimili vnctione facti ſunt loquentes, audientes, & videntes, vt Idem Greg. hiſt. lib. 6. capit. 7. Tamen illud potius ad miraculũ pertinet, quàm ad hoc ſacramentũ vnctionis. Nam ſicut Sancta Genouepha infirmos inunxit, & ſanauit non ex ſacramento, ſed miraculo, vt ſcribit Ricard. diſt. 23. diſt. 2. q 2. ita, & in p̃dictis caſibus, atque alijs ſimilibus.

Eſt ẽt temporis habenda ratio, ſ. quæ miſſa ſit qualibet die dicenda; debet. n. illa dici, quæ congruat dici officio: Ideoque nec votiuæ miſſæ qualibet die feriata dici poſſunt, niſi ordine à miſſali per rubricas propoſito, ita quòd ſi ille dieiũ ordo ſine vrgenti neceſſitate confundat, non bene fit, ex rubrica prima de miſſis votiuis, & rubrica, quæ ſtatim ponit ibidẽ poſt miſſas votiuas de Sancta Maria.

De perſonis, pro quibus diuina celebrare non licet.

CAP. XXV.

1 Manus inijciens in ſe ipſum, non debet eſſe dignus, vt pro eo oratio, vel oblatio fiat.
Clericus ſe percutiens, ipſo facto eſt excõicatus.
Monachus ſi peculium ſeruauerit, non ſit oblatio pro eo.
Impœnitentes morientes, non ſunt digni, vt fiat oblatio pro eis.
2 Tutorem Clericum nominantes debent priuari oblationibus, & orationibus Eccleſiæ.
3 Duello morientes nõ ſunt digni, vt pro eis oblatio fiat.
Clericus ſi moriatur in rixa, pro eo oblatio fieri non poteſt.
Excõmunicatus quomodo ſit priuandus oratione fidelium, & an peccet, qui pro eo orat.
4 Excõmunicato ad miſſam ſuperueniente ante captũ canonem conſecrationis, diſcedendũ.
5 Excommunicati corpus, ſi adſtet in Eccleſia dũ ſacerdos celebrat, non dicitur coram excommunicato celebrare.
Excommunicati cadauer non eſt aſpergendum, incenſandum, vel benedicendum alioqui diceretur quis participare.
6 Miſſam mortuorum dicens pro viuis fidelibus, vt moriantur, eſt deponendus, & ille qui illi miniſtrat ad hoc.
Nigra paramenta ponens in Eccleſia pro dolore amici mortui, irregularis eſt, ſecus ob ritum ſeruandum.
7 Oblatio crimino ſorum reſpuenda ab Eccleſia.
Raptorũ oblationes, qui recipit irregularis eſt.
Vſurarij manifeſti oblatio reſpuenda; alias clericus contra faciens, eſt ipſo iure ſuſpenſus.
8 Fratrum diſſidentium oblatio reſpuenda.
Fratrum diſſidentium miraculoſa exempla:
9 Lauretanæ Eccleſiæ origo.
10 RebaptiZatorum oblatio reſpuenda;
11 Meretricum oblatio reſpuenda.
Oblationes, quæ ex canonibus reſpuendæ proponuntur, intelliguntur illæ publicæ, quæ fiunt ad altare, at eleemoſynæ non reſpuuntur.
Notorie criminoſus quiſquis ad altare oblationem facere non permittendus.
12 Meretricem publicam poſt partum non eſſe introducendam in Eccleſiam, niſi cognita conuerſione.
Ordinari nemo poteſt eorum, quorum oblatio ab Eccleſia reſpuenda eſt.

Matrimonij impedimenta quæ ſint, vſque ad finem cap.

Clandeſtina matrimonia hodie irrita ſunt, & quæ ſint.

Clandeſtina matrimonia auctorizans paroch. quomodo puniatur, & quomodo monachus.

13 *Matrimonio conſanguineorum, uel affinium aſſiſtens parochus excommunicatus eſt*

Affinitas hodie contrahitur etiam ex fornicatione duobus gradibus

Sacerdos ſciens in confeſſione aliquod impedimentũ non prohibetur aſſiſtere, et benedicere.

Almificus Epiſcopus patrem Othonem excommunicauit ob inceſtum.

14 *Cognatio ſpiritualis hodie quibus gradibus conſiſtat*

Baptizatum tangentes non omnes contrahunt cognationem ſpiritualem

Matrimonium cogentes contrahere hodie ſunt excommunicati;

15 *Pœna raptus in laico eſt degradatio in clerico*

Matrimonium ſimulatum parochus auctorizans quomodo puniatur.

16 *Matrimonio monachorum, monialium vel clericorum in ſacris, parochus aſſiſtens ipſo iure eſt excom.*

Maſculi ſe ſe inuicem matrimonio copulantes qua pœna puniantur, & parochus.

Hermafroditorum matrimonia quomodo iure permittantur.

Matrimonia quibus criminibus impediantur, & quomodo.

17 *Hereticorum matrimonium auctorizans parochus ſit irregularis.*

Publicæ honeſtatis impedimentum hodie quomodo procedat, quot gradibus

18 *Matrimonium quodcumq; contra decreta Eccleſiæ generalia, vel ſpecialia dicitur Clandeſtinum, & habet locum pœna, cap. vlt. de cland. deſp.*

Parochus dubius de impedimento matrimonij debet abſtinere.

19 *Diſpenſatio ſuper matrimonio contracto obtenta à contrahentibus non prodeſt parocho.*

Ipſarum quoq; perſonarum cõditio, pro quibus ſacra facienda ſunt, canonicum adfert impedimentum ſæpenumero, ne ſacerdotio fungi quis poſſit; Nam ſi quis in ſeipſum manus inijciens moriatur, nec ob-
1 latio, nec oratio pro eo fieri poteſt: cap. placuit, 23. q. 5. Tales enim ſi forte ſuperuixerint, etiam irregulares fiunt, ſicut reliqui ſponte ſe mutilantes, vt diximus primo libro de mutilatis: idem etiam dicemus lib. vlt. tractando de mutilationibus: hic etenim ſe percutiens, cenſetur ipſo facto excommunicatus, ſi clericus ſit, vt tradit Archid. in cap. ſi non licet, 23. q. 5. Hinc eſt quòd illæ duæ ſanctimoniales Tabénoſiotæ, quarum altera in monaſterio laqueo ſe ſuſpendit, altera ſe ſe in flumen deiecit, omni oblatione priuatæ fuerunt, vt ſcribit Pallad. Cappad. in uita Tabennoſ. fœminarũ.

Pro monacho etiam mortuo, qui peculium congregauerit, ſine Abbatis licẽtia, oblatio fieri prohibetur per canones; c. monachi, de ſtat. mon ꝙ tanto magis verum eſſe debet hodie ex Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 2. de Regul. quo proprietas ꝓhibetur quibuſcumq; regularibus, & conſuetæ ſuorum ordinũ canonicæ pœnæ ibidem confirmantur.

Sed & pro ijs, qui impœnitentes moriuntur, & in peccato mortali, quantumcumq; Chriſtiani ſint, oblatio, atq; òratio pro eis fieri nõ permittitur c. pro obeuntibus, & vlt. 13. q. 2. Pro illis quoque non eſt facienda oblatio, vel oratio, qui tm̃ dant negocium, laborem, vel impedimentum clericis, vél eos in tantum occupationibus vexant; quod ab altaris miniſterio auertantur; nam quæ maior iniuria Deo ſit, quã ſi auertas miniſtros ſuos ab ipſius obſequio? Ideo indigni fiunt, ne inde auxilium ſperent, vbi culpã cõmiſſerunt, tex. in c. Cyprianus, 21. q. 3.
2 Cyprianus etenim lib. 1. Epiſt. 9. negat offerendum eſſe pro eo, nec ſacrificandũ pro dormitione eius, qui excedens clericum nominaſſet ad tutelam, vel curam; cuius rei meminit Oſius Eṕs Varmienſ. in conf. de cęrem. ſumptis à rebus. c. 88.

Morien-

Morientes quoq; in duello, quia excõica- 3 ti ipſo iure ſunt, & Eccleſiaſtica priuantur ſepultura.c.1.de torneam.& Concil. Trid.ſeſſ.25.c.19.indigni ſunt, & oblatione,& oratione, ſicut reliqui oẽs excõicati morientes, vt infra dicemus: Propterea ſi clericus in rixa moriatur, vel in ludis gentiliũ, idest haſtiludijs,& lapidum iactibus, pro eo ſacrificium offerri non poteſt, c.quicumque clericus, 23.q.8.

Et generaliter nulla oratio publica, vel ſacrificium offerri poteſt pro quocũque excõicato. S Tho 4.diſt.18.his verbis, Ex perſona Eccleſię oratio pro excõicato inter membra Eccleſiæ fieri nõ põt, quamuis aliqua pſona particularis poſſit aliquod ſuffragium ad eius cõuerſionem per intentionem dirigere: Hæc ille. Quæ verb. Sil. interpretatur, quòd ſacerdos in quantum ſacerdos non põt pro excõicato orare, ſed inquantum ſingularis perſona, etiam in ſecretis miſſæ, non peccat, ſi pro illius conuerſione oret, vel etiam publicam orationem dicendo generaliter, ſi eũ recolat in mente, non vt membrũ Eccleſię, ſed vt ſeparatũ,& diuiſum non peccat: vel ẽt ſi in ſuis priuatis orationibus pro illo oret, non peccat; ita Silu. in verb. excõicatio. 1. circa princ. Sum. conf. lib. 3. tit. 33. q. 169. Idem Sil. in verb. Miſſa. 1. q. 8. verſ. Quartum: Et ſic cõcludit quòd duo ſunt caſus, in quibus pro excõicatis nec oratio, nec ſacrificium licet, primus eſt in ſpeciali,& publica interceſſione; ſecundus eſt, inquãtũ pro eo oratio fieret, vt pro perſona inter mẽbra Eccleſię. Propterea dico, quòd ſi ſacerdote celebrante, tunc cũ dicitur canon cõſecrationis, ſuperuenerit excõitus notorius, quẽ ille dubitanter ſcit eſſe talem, non tenetur dimittere miſſam, vt iam diximus ſupra proximo capite, circa princ. Quinimmo ſi in mente oret ꝓ illius conuerſione ad gremium Eccleſię, 4 forſan non peccaret ſacerdos ex ſententia aliquorum, cũ quibus tranſit Sil. in loco citato: at quandocumque excõicatus ſuperuenerit ante ceptum canonem, nullo modo debet ſacerdos, nec laici pro illo orare: quia cõicare viderentur ei in oratione, arg. c. ſicut apoſtoli, 11.q.3.& c. nuper, de ſent. excom. debet. n. pot. ius dimittere miſſam, & alij debent Eccleſiã egredi, vt diximus proximo ſuperiori capite: Quæ procedunt in excõicatis viuis; at in defunctis, qa nulla poteſt eſſe ſpes redemptionis, non eſt offerendum ſacrificiũ, nec oratio, etiam priuata, ſicut nec pro quolibet mortuo in peccato mortali; ſed ſi dum ſacerdos celebrat, adfera- 5 tur in Eccleſia cadauer publici excõmunicati, meo quidem iudicio non tenetur miſſam deſerere, quia ſacerdos ex ſeparata intentione celebrans nõ videtur admittere ad cõionem altaris tale cadauer, cuius pſentia nõ eſt talis, vt ſacerdos dicatur corã excõicato celebrare, pſertim, quia ratio euitandę cõionis ceſſat in iſto caſu. Illud tñ verum eſt, quòd non debet quidquã pro mortuo dicere, vel orare, vel aliquã operã impendere circa illud corpus, vt puta aſpergendo, benedicẽdo, cruce ſignando, vel cũ comitãdo, aut fieri permittendo funera (ſi ad eũ prohibere ptineat) quia eo modo videret ſepulturæ cõicare,& conſequenter fieret ẽt irregularis, ſicut reliq admittẽtes ad ſepulturã excõicatorũ corpora: Cle. 1. de ſep. Et hunc caſum diſputando ita decidit Abb. in c. ad hæc, de priuil.& exc. prælat.

Eſt ẽt notatu digna irregularitas illa, qñ quis orat pro viuis fidelibus, vt moriantur: nã ſi quis miſſam mortuorũ ꝓ viuis dicat, credens per talẽ miſſam, illos 6 eẽ morituros, peccat grauiſſime, ſicut qñ quis orat, vt Deus aliquem perdat: Silu.

in verb. Miſſa. 1. q. 8. in fin. ſed & irregularitatem incurrit, quia deponitur proprij ordinis gradu, cap. quicumq; 26. q. 5. Hoſt. de ſortileg. c. vlt. Grillan. in tract. de ſortileg. q. 14. & 17. Diaz in praxi Canon. cap. 55. Idem quoq; puto in eo, qui ſcienter miniſtrarit huic ſacerdoti, cum eadẽ intentione, arg. c. 2. de apoſtat. Idẽ & in eo, qui ſic celebrari miſſam facit; eſt. n. commune delictum. Huic autẽ alia confinis eſt, ſi amicis mortuis, quis tanto dolore afficiatur, vt pręmęſtitia auferat ſacra paramẽta ab altaribus, vel nigris paramentis, quaſi lugubrius ea parauerit, uel conſueta luminaria ſubtraxerit, aut extinxerit: nam qui hæc cõmiſſit honore, & dignitate loci ſui priuatur; qđ ſignificat depoſitionem, & irregularitatẽ d. c. quicumq;. quod tñ locum non habebit, quãdo apparatus niger altaribus circumponetur, non hac mæſtitiæ intentione, ſed ad ſeruandum Eccleſię ritum, qui ſic inſtituit tempore funerum;

Ad hoc genus canonicorum impedimentorum pertinet; quod ſicut ſacerdoti orare non licet, pro præſcriptis perſonis: ita nec debet oblata munera ſuſcipere illarum, vel ſimilium perſonarum; Nã in deteſtationem criminis, vt criminoſi compeſcantur, iubet Eccleſia eorũ obla-
7 tiones reſpui; & non reſpuentibus cõmitatur irregularitatem: Sacerdos etenim, vel clericus, qui ſuſceperit Eleemoſynas, atque alias oblationes eorum, qui raptores ſunt Eccleſiarum, vel publici violatores, irrecuperabiliter patitur damnũ ſui ordinis, dicit tex. in cap. 2. de raptor. quę verba ſignificant induci irregularitatem ſine ſpe diſpenſationis; quæ res hodie lõge magis vera eſſe debet, quoniã ex Cõc. Trid. ſeſſ. 22. cap. 11. de refor. iſti raptores ſunt ipſo iure Papali excommunicatione innodati, & clerici eis conſẽtientes, vltra excõmunicationem, perdũt officia, & beneficia, fiunt inhabiles ad alia, & ab ordinũ executione ſuſpenduntur, vt ibi: quod lõnge magis verum fuerit in raptoribus ſanctimonialium; nam Menna ſanctiſſimus Monachus oblationes etiam priuatas Carterij, qui monialem rapuerat, his verbis ſpernens abiecit, oblationẽ ſuam omnipotenti Deo abſtuliſti, & mihi tuas oblationes tranſmittis? ego oblationem tuam non accipio, quia ſuã abſtuliſti Deo: Hæc narrat Greg. dialog. lib. 3. cap. 26. Sunt etiam reſpuendæ oblationes Vſurarij manifeſti; quòd ſi ſacerdos eas acceperit, fit ipſo iure ſuſpenſus, cap. quia, de vſur. & ad reſtitutionem ſuſceptæ oblationis tenetur: Specul. in cap. quanquam, ſuper glo. in verb. contra vſurarios, nu. 56. de vſur. lib. 6.

Fratrum quoq; diſſidentium oblatio reſpui debet, cap. oblationes, diſ. 90. tantum. n. odit Deus fratrum diſcordiã, vt inter ſeptem illa præcipua, quæ ipſe odit hoc ponatur, Prouerb. c. 6 nam & ad eas ſedandas magnis miraculis Deus vſus eſt, Greg. etenim Neocęſ. Ponti Epiſcopus, qui Thaumaturgus appellatus eſt paludem exiccauit, ꝙ inter fratres diſſenſionis cauſam daret; refert Euſeb. hiſt. Eccl. meminit, & Eccleſia in lectione diei feſti eius, 15. Cal. decembris: Similis diſcordia inter fratres ſedata eſt per tẽplũ diuæ Mariæ Laureti, qđ ibi diuino miraculo repente poſitum fuit, ea parte cõfinium vnde diſſenſio orta erat.

Oblatio quoq; eius, qui non cõicat .i. qui excõicatus eſt, vel in vna catholica fide non perſiſtit, uel non ſumpſit cõionem ſuo tempore, non eſt ſuſcipienda, Conc. Elibertan. c. 28. ſicut nec oblatio illorum fidelium, qui filios ſuos hæreticis batizandos conceſſerunt, Conc. Ilerd. c. 13. Propterea quãdo Valens Imperator

Baſilio

Baſilio ſolennia celebrante, Eccleſiã ingreſſus eſt,vt Chriſto vaſa dono offerret, ità ab omnibus clericis contẽptus eſt, vt ea vaſa, aut dona nemo ex aſtantibus ſuſceperit,aut attigerit; quia Baſilio catholico præfatus Valens non cõmunicabat; ſcribit Greg.Nazianz.in Monodia. Sed & ex oblationes,quę fiunt à ſacrilegis cõtrectatoribus, ſeu ſacra furantibus, non ſunt ſuſcipiendæ. 12.q.2.cap.de viro,gl. in d.cap.oblationes: Illorum quoq; oblatio eſt deteſtanda,qui per vim hominem de Eccleſia rapuerint. 17.q.4. c.miror, gl.in d.cap.oblationes: Rebaptizatorum vero etiam durante pœnitentia contemnenda eſt oblatio: de conſecr.diſt.4.cap. eos: gl.in d. cap. oblationes: quod mea quidem ſententia extendi ẽt poteſt ad ipſos Rebaptizantes ſcienter,& ad eos qui
10 Rebaptizationi miniſtrant loco diaconi vel ſubdiaconi, vel ut compatres,vt diximus ſupra de Rebaptizatis tractantes; & eſt tex.in cap.2.de Apoſt.

Meretricũ præterea oblatio repudian
11 da eſt; nam & olim ob immunditiam reijciebantur;ne quaſi merces proſtribuli accipi videretur, Deuteron.cap.23.gl. in princ.14.q.5.& gl.in d. cap. oblationes. Nam & Iſaias idem dixit, non accipias mercedem meretricis,vt refert glo. in cap. ex tranſmiſſa, de dec. in gl. 1.vbi etiã Abb. ſed hodie nõ illa ratione reiiciuntur oblationes meretricis, quia ſit merces proſtribuli: ſed alia ſcilicet,ne Eccleſia videatur approbare peccatum, vt inde lucrum capiat. S. Thom.2.2.q.86. art.3.ſed hæc ſunt ſano ſenſu accipiẽda: nam iſtæ oblationes intelliguntur illę publicæ,quæ in Eccleſia ad altare pręcipue diebus ſolennibus offeruntur.S.Tho.ibi: at in decimis, & alijs priuatis eleemoſynis non procedit hæc regula,vt fieri non poſſint, nam nihil obſtat,quin & fiant,& proſint.S.Tho.2.2.q.32.artic.7.& q.87. artic. 2. Auguſt.Epiſt.54.habetur. 14.q. 5. cap. non ſane, & tradit Silu. in verb. Eleemoſyna.q.4.Et generaliter, quicũq; notorie criminoſus eſt,non poteſt publice offerre ad altare oblationes; nam Eccleſia reſpuit.glo.in d.cap.oblationes:& in d.c. ex traſmiſſa, de dec.vbi Abb.hoc probat,poſt Innoc. Et poteſt ratione cõfirmari;nam hodie omnes publici,ac notorij peccatores non ſunt admittendi,ut miſſæ interſint ex Conc.Triden.ſeſſ.22. cap.1.de obſeru. & euitan.in miſſ.multo ergo minus eſt eorum oblatio ad altare admittenda: quæ non niſi in miſſa fieri conſueuit: Propterea publica meretrix poſt partum non eſt introducenda in Eccleſiam,cum oblatione,niſi eam pęnituiſ
12 ſe cognoſcas: Ideo cõcludo omnes hos, quorum oblatio reſpuitur, promoueri non poſſe, quoniam ipſa ordinum collatio miſſam comitatur, vt in ſacris ordinibus,uel ſi minores ſint publice fiũt aut cum ſui ipſius oblatione,qui Deo acceptus eſſe non poteſt,niſi correctus.

Ad eundem tractatum pertinet, vt.ſ. aliorum cauſa ſacerdos ſuos ordines adminiſtrare non poſſit circa ſacramentũ matrimonij: nam interdictis nuptijs adeſſe nõ poteſt, nec auctoritatem ſacerdotalem illis interponere: Ad cuius rei pleniorem inueſtigationem eſſent hoc loco annumeranda omnia matrimoniorum impedimẽta, ſed quia nimium prolixus eſt tractatus,& Doctiſſimi, viri vberrime de eis ſcripſerunt,videlicet Raymundus Decretalium compilator,& cæteri recẽtiores ſummiſtæ: ideo ad cognoſcenda huiuſmodi impedimenta ad eos lectorem reijcio. Hoc enim loco canonica ꝓſequemur impedimenta, quatenus ipſi ſacerdoti obſiſtunt,ne interdictis nuptijs intereſse poſſit. primum eſt:

Clandeſtinum matrimonium.

IN primis vero occurrunt clandeſtina matrimonia, q̃ olim q̃dem prohibebant̃, ſed valida erant; hodie vero & prohibentur, & irrita, & inualida ſunt, ſi Concilij Tridentini forma non ſeruetur, quæ præſcribitur ſeſſ.24 cap.1.de refor.matr. Dicitur autem Clandeſtinum ſi edicta, & publicationes tribus diebus feſtiuis non fiant, ſi Teſtes in ipſo contractu non interuenerint, ſi proprius parochus, aut alius pro eo ipſo mandante, non interfuerint: Iſtis enim caſibus quicumque clericus tamquam teſtis interſit grauiſſime arbitrio ordinarij punietur: Quin ſi non tamquã teſtis, ſed tamquam parochus ex proprio officio interuenerit omiſſis teſtibus aut publicationibus eadem arbitraria pœna punietur. d.Concil.cap.1.uerſ.In ſuper. de refor matr. ſi vero cum parochus nõ eſſet, parochi officium fecerit in auctorizando matrimonio, vel benedicendo, olim quidem tam Regularis, quàm ſecularis incurrebant triennalem ſuſpenſionem ex Conc. Lateran.ſub Innoc III. c. 51. Hodie vero ex.d.Conc.Trident.cap. 1.ſupracitato, verſ.quod ſi quis, in determinatam ſuſpenſionem incurrit, quæ ꝑpetuæ cõparatur, nec eo caſu vllum priuilegium, aut quantumlibet immemorabilis conſuetudo, excuſare eum poterunt, vt ibi aperte conſtat: Eſt tamen odioſius ſi hoc delictum commiſerit Regularis, aut Monachus, quia etiam ipſo facto eſt Papali excõmunicatione innodatus. Cle.1.de priuileg.& ideo cũ Diaz in praxi canon. cap. 67. multas excitet dubitationes, circa huiuſmodi ſuſpenſionẽ, ſuperuacanea eſt omnis illius diſputatio, & Doctorũ quos ille ibi citat; hoc n.vlt.Trid.decreto res tota abſoluta eſt;

Conſanguinitas.

PArochus vero, q matrimonio inter conſanguineos cõtracto quartum citra gradũ auctoritatem ex proprio parochi officio ſciens interpoſuerit, fit infamis, ex decreto Caliſti Papæ cap.conſanguineorum.3.q.4. ſicut oẽs alij conſentientes talibus nuptijs, vt diximus ſupra hoc lib.cap.1. quo loco probauimus omnes infames, & hos præcipue irregulares eſſe: Præterea hic parochus etiam ob hãc approbationem talium nuptiarũ, incurrit ipſo facto excommunicationem, ſicut ipſi cõtrahentes, Clem. 1. de conſang. & affin. quod
13 expreſſe ſcripſit Roſel. quem ſequitur, & comprobat Silu.in verb.excommunicatio.9.q.41. Et tametſi Tabien.in excommunicatione.49.& Armil. hos non ſequantur: tamen iſtorum ſententia, poterat defendi illo tempore, quo matrimonia erant valida, etiam abſente parocho, ita quòd illius pręſentia nil addebat validitati matrimonij, & ſic parochus nõ videbatur participare in crimine per ſolam præſentiam: At hodie quia non ſufficit voluntas contrahentium, ſed requiritur auctorizatio parochi, tanquam de ſubſtantia contractus: hinc fit quòd impoſſibile ſit dicere ipſos contrahentes ſolos eſſe excommunicatos, non autem ipſum parochum, ad quem potius ſpectat damnare tales nuptias, quàm ſacramento confirmare: Ideo cũ ſit vere particeps criminis criminoſi, auctorizando eandem incurrit excommunicationem, quam ipſi delinquentes, & ita concludit Nauar.in tract.de cenſur.cap.37.nu.33. arg.cap.nuper, & cap.ſi concubinæ, cum not. per Abb.ibi, de ſent.excom.& ita in vna Lucerina fuit per Sedem apoſtolicã iudicatum: delegata enim mihi fuit ab-

ſolutio

ſolutio excõmunicationis, quàm Parochus incurrerat ob huiuſmodi auctorizationem matrimonij, & quia idem Parochus in huiuſmodi excõmunicatione celebrauerat, illi contuli beneficium abſolutionis; ſed de irregularitate non diſpenſaui, remittens eum ad dictam Sedem apoſtolicam. Quinimmo addo, ꝙ ipſi Teſtes, qui etiam ſunt de ſubſtantia matrimonij, ſi ſcienter interuenerint, incurrant eandem excommunicationem, quia hoc non eſt ſolum eſſe præſentem, ſed addere ſubſtantialia facti criminoſi; Nauar. ibid. Ex ijs ſequitur, quòd ſi parochus, vel clericus pro teſte præſens matrimonio inter conſanguineos poſtea vel benedicat, vel quemlibet alium minimũ actum ſacerdotalem faciat, ſtatim efficitur irregularis, quaſi adminiſtrans in excommunicatione, ſicut diximus in tit. de excommunicatis.

Affinitas.

AFfiniũ quoque nuptijs ad quartum gradum, ſi parochus auctoritatem ſciens præſtiterit, fit etiam infamis, & ob id irregularis, ſubit & eandem excõmunicationem, quã incurrunt ipſi contrahentes d. clem. 1. de conſ. & affinit. ijſdem rationibus quibus ſupra proxime diximus: Quòd procedit non ſolum in affinitate cauſata ex copula matrimoniali, verum etiam ſi ex copula fornicaria: nã iure canonico copula fornicaria cauſat affinitatem veri. cap. tuæ, de eo, qui dux. ux. quam poll. & 35 q. 3. cap. nec eam; & Ideo in eandẽ excommunicationem incurrunt omnes prædicti, ſicut in vera affinitate: Et licet Ancha. cõſ. 391. Incip. videt prima facie; cõcludat, quòd ex copula fornicaria cauſetur affinitas impediens matrimoniũ, ſed non debeantur pœnæ, quæ imponũtur inceſtuoſis affinibus: tamen illa doctrina eius eſt communiter reprobata, vt concludit Dec conſ. 158. vol. 1. Incip. Diuino implorato: & confirmat Diaz c. 78. Eſt autem notandum, quòd vera affinitas etiam hodie extenditur vſque ad quartum gradum; & affinitas ex copula fornicaria hodie non extenditur vltra ſecundum gradum, ex Concil. Trid. ſeſſ. 24 cap. 4. de ref. matr.

Eſt etiam hic animaduertendũ, quòd ſi hic parochus hanc copulam fornicariã, vnde nata eſt affinitas, ſcierit in ſacramento confeſſionis, deberet honeſtis, & occultis modis diuertere tales nuptias: quòd ſi non poſſet diuertere, nec poſſet omittere ſuum officiũ parochi ſine manifeſtatione ipſius confeſſionis, poterit auctorizare tale matrimonium, & benedicere, ut aperte ſcribit Sil. in verb. confeſſio. 3. q. 12. & in tali caſu nullam ipſe parochus incurreret cenſurã; ſed ſi ſcierit alijs modis, debet omnino ſe ſe opponere, neglecta etiam propria vita, nã hãc ob cauſam necatus eſt Ioannes Baptiſta, quia nuptias tales ex affinitate damnauerat, Matt. 14.

Cognatio ſpiritualis.

SPiritualis quoque cognatio ex baptiſmo, vel confirmationis ſacramento maius impedimentum habet quàm carnalis cõſanguinitas, Ideoque parochus ſcienter auctorizans nuptias gradibus prohibitis, videtur particeps eiuſdem criminis, & eſt infamis ſicut ipſi contrahentes, & conſequenter irregularis, & incurrit pœnam ſuſpenſionis ob interdictas nuptias, de qua in cap. cum inhibitio. §. vlt. de cland. deſp. Quin etiam videtur vlterius puniẽdus,

dus, quia quicumque Rector Eccleſiaſticus conſentiis ſubditorum delictis, deponitur, cap. eos, diſt. 32. & diſt. 83. cap. ſi qs Epiſcopus, cum glo. vt diximus lib. 5. c. 15. nam fortius delinquit hic parochus auctorizando talem contractum, quàm ipſi contrahentes. cap. Tanta, diſt. 86. & per glo. in c. qui aliorum, 24. q. 3. & Ideo Almificus Epiſcopus Mogunt. maluit proprium patrem Othonem Imperatorem excommunicare, & ab eo annali carcere detineri, quàm paternum ſcelus diſſimulare, cum Adalahidem Italiæ Reginam commatrem in vxorem duxiſſet, vt ſcripſit Petrus Damiani Card. & Hoſtiē. Epiſcopus ante annos quingentos, & retulit Lippom. tom. 2. Quare ſi clericus ipſe copulatus commatri eſt deponendus, vt per Fel. in cap. at ſi clerici, col. fin. de iudi. Diaz cap. 76. Ita quoque videtur deponendus, ſi ipſe matrimonio iungat, & ſua auctoritate confirmet huiuſmodi compatres, cum deberet deteſtari. argu. d. cap. ſi quis Epiſcopus, diſt. 83.

Iſta autem cognatio ſpiritualis hodie ex Concil. Trident. admodum reſtricta eſt, quo ad gradus: namq; baptiſmus, & Chriſma vnum tantum gradum con-
14 tinent, ſcilicet ſuſcipientem, dantem, & tenentem, & ſuſcipientis Patrem, ac Matrem, Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 2. de refor. matr. Vnde conſequens eſt, falſum hodie eſſe, quod tradit Spec. in tit. de cog. ſpirit. ſcilicet filius legitimus ſacerdotis (dicebat ille) non poſſet ducere in vxorem eā, quàm pater baptizauit: nam ex d. Conc. Trid. hodie poſſet eam ducere, & quod plus eſt, pater ſacerdos poſſet dictum matrimonium auctorizare, & benedicere, ſed nō benefaceret, quia refricaretur ſibi & aſtantibus memoria turpitudinis, & præteritæ voluptatis: Aliud preterea notandū eſt hoc loco, quòd licet olim quot quot puerum in baptiſmo, vel chriſmate tetigiſſent, cognationem ſpiritualem cōtrahebant; Tamen hodie ſi parochus ante baptiſmum, vnum, vel vnam; aut unū, & unam, pro compatribus ſcripſerit, ex electione parentum, etiam ſi alij acceſſerint, & tetigerint, animo cōtrahendi hāc cognationem; tamen nō contrahitur cū iſtis, qui tetigerunt, cum nō eſſent ab initio electi, & deſcripti, expreſſum eod. Concil. Trident. d. cap. 2. de refor. matr. Ideo quoad matrimonia impediēda haberi debet præſens conſideratio, vt ſciatur à parocho quid agendum.

Catechiſmus.

HVC pertinet cognatio illa, quæ fit ex Catechiſmo; nam & ex ipſo cognatio contrahebatur iiſdem gradibus, quibus ex baptiſmo ex contracto, de cogn. ſpir. cap. 2. de cogn. ſpir. in 6. Iccirco, & hoc caſu parochus auctoritatem præſtans, quaſi eiuſdē particeps delicti, punietur vt ſupra proxime diximus in ipſa cognatione ſpirituali: Nec prætermittam vnum notatu dignū, quòd gradus ipſius cognationis ex Catechiſmo forſan hodie ad vnum tantum redacti ſint, ſicut ipſe baptiſmus, ex ratione ipſius Conc. Trid. d. cap. 2. de reform. matr. eſſet enim abſurdū vlteriores gradus eſſe in impedimento ex Catechiſmo, quàm ex ipſo Baptiſmo.

Cognatio legalis ex adoptione.

ADoptio, tametſi lege ciuili ortum habet; tamen & iure canonico recipitur, & cognationem inducit, tit. de cog. leg. S. Thom. 4. d. 42. habet autem certos gradus, & perſonas, quibus interdictum eſt intra ſe copulari,

pulari; ſcilicet primo nõ contrahet adoptans cum adoptato, nec cum eius filijs, ac nepotibus vlterioribus, ſecundo nec contrahet matrimonium adoptatus cũ filijs legitimis, ac naturalibus adoptãtis: Tertio vxor adoptantis nõ contrahet cũ adoptato, nec cum alijs ab illo deſcendentibus: nec adoptans, & vxor adoptati, nec cum deſcendentibus ab illa: vide Armil. in verb. Matrimonium, num. 16. & ſeq. nec miretur quiſquam, quòd cognatio ſpiritualis pauciores gradus habeat; quia in illa eſt occurſum periculo, quod peruenit ex multitudine prohibitionum, vt d. Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. 2. de refor. matr. at in legali cognatione non eſt periculum ex multitudine graduum prohibitorum, ſed ex familiaritate cohabitationis; Ideo oportuit dilatare gradus; ſicut in cognatione carnali gradus ſunt multi, propter idem periculum: In hoc igitur genere cognationis, ſi parochus ſcienter matrimonium auctorizet, cum ſit interdictum incurrit pęnam d. c. vlt. de cland. deſp. ſcilicet triennalem ſuſpenſionem: & præterea, ſicut contrahentes peccant mortaliter. Sil. in verb. matrimonium 6. q. vlt. ita & ipſe ſacerdos auctoritatem præſtans ab officio ſuſpendendus d. cap. Si quis Epiſcopus, & gl. ibid. diſt. 83.

Vis, vel Metus.

SI parochus ſcierit matrimoniũ contrahendo adhiberi vim, vel metum, & auxiliũ præſtet quia interdictum eſt, nõ ſolum triennio ſuſpenditur; verũ etiam alijs pœnis puniri debet, ex d. cap. vlt. de cland. deſp. hodie vero ex Conc. Triden. ſeſſ. 24. cap. 9. de refor. matr. quicumque ſubditos, ſuos vel alios quoſcũq; directe, vel indirecte cogunt ad matrimonium, ipſo facto excõmunicationem incurrũt: Quod etiam olim conſtitutum fuerat Concil. Pariſien. cap. 6. habetur cap. nullus, 36. q. 2. Ita quòd ex omni minimo actu poſtea per parochum faciendo, circa officium ſuum, fiet vere irregularis, quia ipſe parochus ſciens incurrit excommunicationem propter illud verbum, indirecte; & quia participat in auctorizando actum criminoſum, d. cap. nuper, & d. c. ſi concubinæ, & ibi Abb. de ſent. excom.

Impotentia coeundi.

SI impotentiã ſcierit parochus; & cum debeat eam potius reuelare, quàm reticere, ne fiat matrimonium nullum, ex c. vlt. de cland. deſp. ſi audeat tali matrimonio auctoritatem præſtare, incurrit triennalem ſuſpenſionem, ex d. capit. fin. & alias pęnas, quia doloſe verſari videtur; ſed ſi ſcierit tale impedimentum ex cõfeſſione ſacramentali, ſi nõ poteſt ſine ſcandalo diuertere talem contractum, poterit auctorizare, & benedicere ſine pęna: Sil. in verb. confeſſio. 3. q. 12.

Error.

ERrorem hoc loco nõ diſtinguimus, eum videlicet qui annullat matrimonium, ab illis, qui non annullant; ſufficit enim quilibet error contrahentis in ea qualitate, quam ſi nouiſſet contrahens, abſtinuiſſet à cõtrahendo; nam tali caſu ſi parochus ſciens, matrimonium auctorizet tacendo, quia doloſe verſatur in interdicto matrimonio, triẽnalem incurrit ſuſpenſionem ex d. cap. vlt. de cland. deſp. nunquã enim debet parochus in ſacramẽto iſto, ſuum præſta-

præſtare officium,niſi cognito pleno cõſenſu, qui non eſt integer,ſi aliqua parte erratur,

Diſpar Cultus.

NVllum adeo interdictũ eſt matrimonium,quale eſt illud qđ contrahitur inter fidelem & infidelem, Ideo parochus ſcienter officium ſuum præſtans,quia approbat crimen vltimo ſupplicio dignum.l.ne quis C.de Iudæ. Fel. in cap.in nonnullis,de Iudæ. conſequens eſt vt ipſe parochus, ad quem ſpectat correctio,cum ſit particeps, efficiatur irregularis, ſicut cõmittens capitale crimẽ.d.c.ſi Epiſcopus, aut presbyter diſ.50.ex Cõc.Agath.c.34.Et quod in laico eſt pœna capitis,in clerico
15 eſt degradatio,vt per Fel. d. cap.in non nullis: & diximus primo libro,cap.1.in fin.deinde ſicut cõtrahentes copulati incurrunt excommunic. ex Conc. Elibert cap.78.Ita & ipſe parochus,vt ſæpe diximus,per auctorizationem criminis: Idẽ in Conc. Arelaten.cap.11.

Conditionis additio,vel intentio mala, vel ſimulatio.

COnditio,quæ matrimonij contractu adijcitur, reddit nullũ matrimonium interim dũ pẽdet conditio.cap. ſuper, de cond. app. Ideo ſi ſciens parochus auctorizet, videtur puniendus,quia actus parochi per illa verba:ego vos in matrimonium coniungo,eſt deluſorius,& abutitur ſacramẽto:Ideo quaſi ſacrilegus eſt,tenetur enim parochus inueſtigare matrimonij impedimenta antequam ſuam præſtat auctoritatem.d. cap. vlt. de Cland.deſp & incurrit pœnam triennalis ſuſpenſionis ex illo cap. Quod longe verius erit ſi cõditio ſit turpis, vtputa ſi contra bona matrimonij ſcilicet contra fidem, prolem, & Sacramentum,iuxta caſum d.c.vlt.de cond.appos. Vnde cum talis contractus ſit interdictus, ſine dubio parochus dictam pęnam triennalem incurrit:& hęc procedent ſiue conditio ſit vtrinq; in pactum deducta expreſſe,ſiue vna pars exprimat,altera taceat,ſemper enim eſt turpitudo ſacrilega ex ijs, quę ſcribit S.Th. 4.diſt.31.Silu.in verb.matrimonium 4. q.5.& 6.vnde debebit parochus grauius puniri. Non ita erit ſi ſciat ſecreto malã partium intentionem ad iſtum turpem finem; quia eo caſu ſi non põt ſine ſcandalo negare ſuum officium parochiale, poterit auctorizare,& benedicere: Sil.in verb.confeſſio.3.q.12.& prædicta procedunt eodem modo in parocho ſciẽter auctorizante matrimonium ſimulatũ, ſiue vtrinque ſiue ab vna tantum parte, iuxta cap.Tua nos,de ſponſal. Nam pœnam eandem incurrit d.c.vlt.de Cland. deſp.quia tale matrimonium eſt iure interdictum, & ipſe ſacerdos verſatur in dolo.

Votum ſolenne, & ſimplex.

VOuere caſtitatem ſolenniter ſolẽt explicite monachi,& moniales, implicite omnes clerici in ſacris ordinibus conſtituti. ſi igitur monachus cum ſeculari muliere, vel cum moniali, vel monialis cum laico, aut cũ clerico in ſacris, vel clericus in ſacris cũ ſeculari contrahant: & parochus ſuam auctoritatem præſtet,ſicut contrahentes ipſo facto excommunicationem incurrunt,d. Clem. 1.de conſ.& affin.ita parochus participans in crimine per auctorizationem eandem incurrit.Roſel.& Sil.

in

in d. verb.excom.9.q.41. Vnde talis ſacerdos poſt ipſum contractum, ſi alios actus ſacerdotales faciat, & ſolum benedicat ipſos ſponſos more ſacerdotali, ſtatim fiet irregularis, ſicut cæteri excōmunicati miniſtrātes, vt diximus ſupra: Sed ſi alteruter contrahentium ex ſolo voto ſimplici caſtitatis ſit obligatus; quia tale matrimonium eſt iure interdictum, parochus ſciens auctorizando incurrit pœnam triennalis ſuſpenſionis d.cap.vlt.de Cland.deſp. Niſi forte ſciſſet dictum votum ſimplex ex confeſſione: nam ſi non poſſet negare officium parochiale ſine ſcandalo, poterit ſine pœna auctorizare, & benedicere, Silu. d. verb. confeſſio. 3. quæſt. 12.

Vxoratus, vel Nupta.

SI Vxoratus velit aliam vxorē ducere, vel nupta alium virū, parochus ſciens accedēs ad huiuſmodi matrimonia incurrit pœnam d.c.vlt.de Cland.deſp. & præterea fauere dicitur adulterio, & quaſi leno, & ſacrilegus in ſacramento fit infamis, & conſequenter irregularis, vt de infamibus ſuo loco diximus; & tit.de Lenon. Non tamen procederet hic rigor ſi parochus ex confeſſione ſciuiſſet vxoratum, vel nuptam eſſe: nam ſi non poſſet ſubterfugere officium ſuum ſine ſcādalo, liceret auctoritatem præſtare ſine pœna, vt ſepius diximus.

Sexus.

EST factu quidem incredibile, ſed tamen aliquando contigit viros duos ad inuicem matrimonium contrahere. l cum vir. C. ad. l. Iul.de adulter. Nam Clem. Recog. lib. 9. circa med. & Euſeb. præp. Euangel. lib. 6. cap. 8. teſtantur olim in Gallia fuiſſe viſitatum: ſed & Nero cum quodam Pythagora ſolennes nuptias celebrauit, etiam cum dote, vt ſcribit Seuer. Sulp. ſacræ hiſt. lib. 2. quin & cum puero Sphorus nomine etiam matrimonium contraxit, vt Zonaras narrat in ipſo Nerone: Contigit ēt mulieres duas mutuò matrimoniali deſponſatione ſe ſe coniunxiſſe, vt teſtatur Clem. Alexandrinus in Pedag. lib. 3. cap. 3. Hoc enim ſodomiticum crimen eſt; cum igitur committant capitale crimen d. l. Cum vir. & nephandiſſimum contra omnia iura matrimonij, Pet. Palud. 4. ſent. Tabien. Matrimoniū primo, ſecundo Not. conſequens eſt vt qui parochi officium facit, vel præſens eſt huiuſmodi nephariæ ꝓmiſſioni particeps ſit eiuſdem criminis, vnde deponitur d.cap. ſi Epiſcopus, aut presbiter diſt. 50. deinde turpiſſimi Lenocinij Reus eſt, vnde infamis, & irregularis, vt ſuis locis diximus.

Sed ſi hermafroditorū nuptias ſciens auctorizet priuſquam Eccleſia iudicauerit, aut ipſi elegerint quo ſexu an maſculino, an fœminino vti promittant, tali caſu, quia interdictæ non ſunt nuptiæ puniri non deberet parochus, ex d.cap.vlt.de Cland. deſp. quia vt dicit gloſ. & Bald. poſt Gul. in l. quæritur, de ſtat.hom. hermafroditi paris ſexus eligere ſibi debent ſexum, quo obſequi velint, & contrahere licite poſſunt Silu. Tabien. & Armil. in verb. hermafroditus: ſed eſt in aliqua culpa ipſe parochus, quod non perquiſinerit iudicium Eccleſiæ, & electionem ſexus ipſorum contrahentium: verum q̄a talis perſcrutatio poteſt ſepeliri poſt cōtractum matrimonium, ideo leuis culpa conſideratur: debebit igitur iudicē adire, qui eos cogat ad eligendum, & in ele-

cto ſexu tantum obſequi,nõ in alio.Ideo ſi ante tale matrimoniũ iſti hermaphroditi elegiſſent ſexum,& in contractu matrimonij alteruter ipſorũ præſtaret aliũ ſexum,quàm quẽ elegerat,& hoc ſciens parochus matrimonium auctorizet, q̃a tales nuptiæ ſunt interdictæ, ipſe parochus incideret in pœnam d. cap. vlt. de Cland.deſp.niſi ſciuiſſet ex confeſſione, vt ſæpius diximus;

Crimina impedientia matrimonium.

MAtrimonij ſacramentum multis iure prohibetur ob crimina, videlicet.

Si quis inceſtum, cũ conſanguineis vxoris ſuæ commiſerit,
Qui propriam vxorem occiderit,
Qui alienam ſponſam rapuerit,
Qui monialem rapuerit.
Qui proprium filium de baptiſmo, aut chriſmate leuauerit, vt ob id vlterius nõ liceret copulari cũ propria vxore.
Qui egit pœnitentiam ſolennem;
Qui interfecit ſacerdotem.

Iſtis enim caſibus in pœnam criminis aufertur à iure matrimonij cõtrahendi facultas, cum quauis muliere.S.Tho. 4.diſt.35.& diſ.38.& cæteri omnes ſum miſtæ: vnde ſi parochus ſciens officium ſuũ faciat auctorizando talia matrimonia;cum ſint interdicta, incurrit pęnã d. cap.vlt.de Cland.deſp.ſed hoc declaratur procedere in illis ſolis locis,vbi viget conſuetudo, quòd pro talibus criminibus,petatur diſpenſatio ad contrahendũ matrimonium; aliàs parochus non peccat,nec punitur.Tabien.in verb.impedimentum 7.in princ.Silu.matrimonium 7.q.6.Armil.Matrimonium,num.35.

Hæreticus quoque ad matrimonium tranſire prohibetur.S.Thom.loco ſupra cita. Ideo ſi parochus tali matrimonio ſciens auctoritatem præſtiterit,quia dicitur præbere ſacramentum hęreticis propter illa verba,ego vos cõiungo Epriuatur officio ſuo, nec niſi à Papa reſtitui poteſt; vnde patet ſecuta declaratoria
17 iudicis eum fieri irregularem,tex.clarus in cap.excommunicamus.§.credentes, de hæretic. Spec.in tit. de diſpenſ.§.iuxta.verſ. ſeptimo, & dicemus infra lib.5. de hæretic.

Rapiens etiam mulierem,cum ea cõtrahere prohibetur, donec ipſa in illius eſt poteſtate.Concil.Trid.ſeſſ.24.cap.6. de reform. matr.vnde ſi ſacerdos ſciens tali matrimonio auctoritatem præſtiterit, non ſolum incurrit pęnam d.cap.vlt. de cland.deſp.ſed & ipſo facto etiam excommunicationem ex d.cap.6.de reſor. matr.& ſi infamis,& omnium dignitatũ incapax,& omni ſuo gradu deijcitur, tãquam fautor, & particeps eiuſdem criminis,vt ibi patet.

Idem quoque erit, ſi maritus inſidietur vitæ vxoris, vt alteram mulierem ſecum adulterantem habeat vxorem, vel ſi uxor inſidietur vitę mariti,vt adulterãti ſecum,nubat. Hoc enim matrimoniũ iure interdicitur,cui ſi parochus auctoritatem (ſciens extra confeſſionem) præſtiterit, incurrit pœnam d. capit.vlt. de cland. deſp. ſcilicet triennalem ſuſpenſionem.

Hodie alius caſus poteſt addi;ſcilicet ſi quis audeat ſine teſtibus, aut parocho matrimonium contrahere, nullum eſt matrimonium, & ob hoc crimen fit inhabilis ad ſic contrahendũ.Conc.Trid. ſeſſ. 24.c.1.verſ.quòd ſi aliter,de reſor. matr.Ideo parochus huic poſtea contrahenti non poterit auctoritatem preſtare,

non

non habita licentia ſaltim ordinarij, & & conſequenter incurret pœnam d.cap. vlt.de cland.deſp.

Vagantes.

EOdem quoque Conc.Trid.ſeſſ. 24. cap. 7.de refor.matr.ſpeciali quodam præcepto parochis inhibetur, ne auctoritatem interponant in matrimonijs contrahendis,inter perſonas vagantes,niſi ſeruata forma,q̃ ibi præſcribitur: quare ſi parochus tale matrimonium ſolennizauerit non ſeruata forma d.capit.cum dicatur matrimonium iure interdictum,ipſe parochus incurret pęnam d. cap.vlt.de Cland.deſp.

Iudicis interdictum.

ET generaliter quotieſcumque à iudice emanarit pręceptum cõtra perſonas,ne contrahãt, aut contra ipſum parochum,ne auctoritatẽ interponat, ſemper parochus ſcienter contraueniens incurrit pœnã d. cap. vlt. de cland.deſp.quin etiã addo, quòd ſi tale præceptũ ſit factum ipſi parocho, dici poteſt, quòd contraueniendo fieret irregularis p ea quæ diximus ſupra hoc lib.cap.18.ex Conc. Trid.ſeſſ.14.cap.1. de refor. & arg. eorum quæ diximus ſupra tit.de interdict.ſcilicet de ijs,qui auctoritatem interponũt in violandis inter dictis,vt ibi, quo loco probauimus fieri irregulares.

Aetas.

IN his matrimonijs, in quibus perſonarum ætas non eſt integra,non facile damnandi ſunt parochi,quoniam illa prohibita nõ ſunt; ſed eſt aduertendum,quòd ipſe ſi ſciens auctorizabit matrimonium impuberũ, vel quando alter tantum eſt impubes,eo caſu,ſi etiã eos benedicat,vt conſummare poſſint,eſt puniendus ad iudicis arbitrium tantum; quia deliquit circa permittendam conſummationẽ in impotentia coeundi,c.2.de deſp.impub.Quòd ſi auctoritatem interpoſuit,ſed malitia cõtrahentium ſupplebat ætatẽ,eo caſu non eſt puniendus.c.de illis,de deſp.impub. Quòd ſi auctorizet ſuper impuberes,interquos nõ agatur de conſummãdo, tũc etiam non videretur puniendus,quia talia impuberum matrimonia, etiam per verba de præſenti facta, reducuntur ad ſponſalia, donec ſuppleat ætas,vel malitia,cap.vlt.de deſp. impub.tamen ſuum officium præſtare nõ debet vnquam parochus inter impuberes propter ſacramentum,quod habere debet plenũ conſenſum,qui pendet ab vſu rationis.

Publica honeſtas.

PVblicæ honeſtatis impedimentum ex ſponſalibus naſcitur,ſ. per verba de futuro; & olim ad tot extendebatur gradus,quot cõſanguinitas,& affinitas; quinimmo,etiam ſi nulla fuiſſent ipſa ſponſalia, tamẽ manebat hoc impedimentum publicæ honeſtatis, c.1.de ſponſal.in 6.Hodie vero in duobus corriguntur iura vetera; nam vt inducatur hoc impedimentum, debent eſſe ſponſalia omnino valida,tam ex cõſenſu vtriuſq; quàm ex omni alio reſpectu,vt aperte conſtat.Conc.Trident.ſeſſ. 24.cap.3.de refor.matr.& gradus huius impedimenti non excedit vltra primum gradum,vt ibi patet. Si igitur parochus auctorizet talia matrimenia contra impedimentum publicæ honeſtatis, eſt attenden-

tendendus ſolus primus gradus, in quo ſunt pater,& filius,mater,& filia, frater & ſoror ipſius cum quo contractum eſt publicæ honeſtatis impedimentum, Ideo hodie ſi inter iſtos auctoritatē inter poſuerit parochus, quia interdictū eſt matrimonium, incurrit pęnam d.capit.vlt. de cland.deſp.Sed ſi ſponſalia eſſent nulla,ex quauis cauſa,non naſcitur hodie tale impedimentum,& parochus non prohiberetur auctorizare;Et ideo in caſu cōtingenti ita reſpondi: Nam cum pater mulieris abſente ea,cum marito ſponſalia contraxiſſet, & ob id maritus furtiua quadam familiaritate puellam deoſculatus eſſet, contigit ſtatim, ideſt infra vnius horæ ſpatium eam mori; actū inter partes eſt, de tradenda altera ſorore huic ſponſo,videbatur poſſe fieri,qa nulla erant ſponſalia deficiente conſenſu puellæ abſentis,cap.1.de deſp.impub.& cap.1.de ſponſ. nam ob id mortua fertur,ꝙ eam clanculum ſponſus deoſculatus fuiſſet:cum ergo nulla fuiſſent,ſponſalia nullum videbatur eſſe impedimentum ex d.Conc.Triden.d.cap.3.& oſculum prædictum non fuerat ſufficiens ad inducendum hoc publicę honeſtatis impedimentum,vt patet 27.q.4.cap.lex.vnde videbatur non prohiberi matrimonium:reſeruato tamen iudicio ſedis apoſtolicæ.

Feriæ.

IMpedimentum feriarum,ideſt tempora quibus nuptiæ celebrari prohibentur, non habent reſpectum ad ipſum contractū matrimonij, quatenus eſt ſacramentū: Abb. in cap.Cappellanus,de fer.& conſonant verba Conc. Trident.ſeſſ.24.cap.10.de reform. matr, ibi ſolenniter celebrari: Propterea quo ad hoc clericus, nec ſuſpenditur,nec cenſura puniri debet,ſi auctoritatem in ſolo ſacramento præſtet.

Sed ſi benedicat, vt traducatur vxor vel traductioni conſentiat, puniri poſſet:ex d.cap.vlt.de cland.deſp. quia hoc eſt iure interdictum: Nam etiam id tacendo,& permittendo eſſet puniendus, cum ad eum ſpectat ſimilia prohibere d.cap.vlt.

Et generaliter in quibuſcumque matrimonijs aliquo iure, uel à Iudice interdictis,ſemper parochus auctoritatem interponendo incurrit ſuſpenſionem triennalem;ex d.cap.vlt.de cland.deſp. vt tradit Abb.ibi,num.8.in gloſ.in verb.clandeſtinis,citat Hoſt. qui dixerat regulam generalē, ita ſe habere: quod omne matrimonium contractum contra prohibitionem Eccleſiæ generalem,vel ſpecialē,
18 expreſſam, vel tacitam, dicitur clandeſtinum, & habet locum pœna d.cap.vlt. quod videtur etiam ſentire Silu.in verb. matrimonium 6.q.7.maxime quia parochus ibi punitur ex ſola cōtinentia, multo ergo magis puniendus ex auctoritate præſtita.

Sed dubitari poſſet,an parochus non habens certitudinem alicuius ex pręmiſſis impedimentis, ſed ſit dubium,vel ſuſpicetur veriſimiliter, an præſtando officium ſuum,ante depoſitum tale dubiū vel ſuſpitionem,incurrat pœnas prædictas præſertim ſi ſit incertus rumor, vel imperfectæ forſan atteſtationes, & ſolæ coniecturæ: In qua re dicendū eſt, quod illi tanta pœna debetur propemodum, quanta ſi ſcierit: nam forma d.cap.vlt. de cland.deſp.obligat ipſum parochum ad deſiſtendum, quinimmo ad tale matrimonium prohibendum, contra quod ſit ſola probabilis coniectura, vt ibi patet,Ideo incurrit pęnas ibi poſitas; Nam in

in cõtrahendo matrimonio,vt parochus impediatur,quælibet imperfecta probatio ſufficit,cap. præterea,& cap.in præſentia,& cap.cum in tua,de eo,qui cog. cõſ. vx & ſecus eſt in contracto diſſoluendo, cap. ſuper eo, & c. de illo,de eo qui cog. conſ. Et ideo Concil.Trident.iuſſum eſt omnia impedimenta ad ordinarium referri,vt ipſius arbitriũ habeatur d.capit. 1.ſeſſ.24. de refor.matr.& c.7.ibid.

Ad idem contingit dubitari ſi ij, qui prædictis impedimentis interdicti contraxerint,& cenſuras incurrerint,& à ſede Apoſtolica poſtea diſpenſationem, & abſolutionem obtinuerint,an illa diſpen
19 ſatio,vel abſolutio prodeſſe poſſit,& ipſi parocho? ſed ſane diſtincta ſunt crimina cõtrahentium,& parochi, licet ex eodem facto naſcantur omn ũ pœnæ;ideo ipſe ſuo nomine debet,& abſolutionem, & diſpenſationem ſi opus ſit,circa irregularitatem impetrare. Quin amplius dico, ſi dubius erat caſus talis matrimonij, & pendente tali dubio parochus auctoritatem præſtiterit; poſteaque declaretur matrimonium potuiſſe contrahi; ipſe parochus non effugit pœnam dicti c.vlt.de cland.deſp.quod pœnã imponit ob ſolam auctorizationem cõtra probabilem coniecturam: vnde cum iam ipſe deliquerit procedendo in caſu illo dubio,declaratio ſequens non tollit præcedẽs delictum ſuum,vt patet ad ſenſum: Et ideo egebit abſolutione à dicta ſuſpẽſione.

De indebito Ritu ſeruato in diuinis.

CAP. XXVI.

1 *Ritus, qui non congruunt Romanæ Eccleſiæ,damnandi,*

Eccleſiæ omnes debent conformari Romanæ Eccleſiæ,vt matri.

Veſtes,ſi quis nõ habeat in miſſa dicenda,ſubiacet excommunicationi, etiam ſi vnam tantum omiſerit.

2 *Epiſcopus omittens per negligentiam aliquod paramentorum in celebrando non ſit ſuſpenſus,ſed peccat.*

Miſſæ paramenta debent eſſe benedicta.

3 *Miſſa ſi dicatur ſine lumine, priuatur dicens, officio, & beneficio,*

Calix ligneus in miſſa cauſat vtenti depoſitionis pœnam.

Panem fermentatum Latinis conſecrare nõ licet.

4 *Græcis non licet in azimo conſecrare.*

5 *Græcis latino ritu;nec Latinis græco ritu,vti licet.*

Euchariſtiam conſecrans ſine miſſa, eſt irregularis.

Miſſam dicere prohibitus; ſi ſine miſſa cõficiat, corpus Chriſti. eſt irregularis.

Græcus non poteſt obtinere Eccleſiam latinam, cum vxore.

Græci,& Latini ſacerdotes, non debent in eadẽ Eccleſia celebrare.

Græcorum ſacerdotum filij poſſunt latino ritu promoueri,& latinam Eccleſiam obtinere.

Ritus hæreticorum ſeruans per ſimplicitatem an puniatur.

Canonica eſſe non poteſt illa ordinis executio,vel diuinorum adminiſtratio, qua Eccl. Romanæ ritus temere non obſeruantur:Nã anathema dicitur cuicunque diuerſos ritus habenti, circa diuinorum adminiſtrationem, per inobedientiam,vel contemptum,ex Conc. Trident. ſeſſ. 7. can. 13.& ſeſſ.23.can.5.& ſeſſ.24.can.11.debent enim omnes orbis Eccleſiæ conformari ritibus Rom.Eccleſiæ tamquã matri,vt ſcribit Leo Papa ad Dioſcorũ Alexandrinum Epiſcopum,habetur cap.neceſſe,de conſecr. diſ.1.niſi forſan aliqui diuerſarum prouinciarum ritus ab ipſa matre permittantur; vt Conc. Lateran. cap.9.habetur de off.ord.cap.quoniam: propterea ſi circa veſtes, ritum non ſeruauerit Sacerdos ſcilicet ſi ſine ſacerdotalibus omnibus paramentis celebrauerit,

rit,vel aliquo illorum omiſſo ſcienter,ex communicationi ſubiacet: ex Conc.Bra char.3,cap.3.habetur d. 23.cap.Eccleſia ſtica: ſed & ſi per negligẽtiam id fecerit, peccat mortaliter Archiep. Flor. quem probat Sil.in verb.Miſſa 1.q.2.verſ.Ter tium,vbi addit idem ſi per ignorantiam craſſam, ſed ob id non ſit irregularis ex ſententia Ricard. 4. ſent.d.13.Armil.in verb.Miſſa.nu.6. Verum quia iſta cenſu ra, quæ irrogatur ex d.cap.Eccleſiaſtica, ſiue ſit excommunicatio, ſiue ſit ſuſpenſio,vt ibi gl.& Doct.quia impedit,ne ſuſceptos quis ordines exercere poſſit, canonicum impedimentum eſt, & proximum irregularitati,quia ſi poſtea, in ea cẽſura aliquod miniſterium ſui ordinis exercuerit,efficitur vere irregularis,ſicut alij de quibus dictũ eſt ſupra in tractatibus cenſurarum:arbitrio tamen ſuperio
2 ris puniendum eſſe ſcribit Diaz in praxi canon. cap. 33.ſed Epiſcopus celebrans omiſſo aliquo paramentorum, nõ putatur ſuſpenſus,quia Epiſcopi, & ſuperiores nunquam comprehenduntur in canone vel conſtitutione habente pœnam ſuſpẽ. niſi ſpecialiter de illis fiat mẽtio c. quia periculoſum, de ſent. excom.lib.6. excepto eo caſu,quo conſtaret Epiſcopũ id facere in merum contemptum.

Ad idem canonicũ impedimentũ ſpectat,ꝙ & ſi omnibus paramentis vtatur, non ſufficit,ſed animaduertere debet, vt ſaltim ſint benedicta per orationem, & aquæ aſperſionem,ex ſententia Archiep. quam probat Silu.in verb.benedictio q. 5.tex.in cap.veſtimenta,de conſecr.d.1.
3 Ad idem ſpectat,ſi ſine lumine miſſa dicatur: nam & officio,& beneficio priuatur cap.vlt. de celebr.miſſ.Diaz cap.31. Idem ſi in calice ligneo cap.vaſa,de conſecr.d.1.Idem ſi in pane fermentato cõ
4 fecerit corpꝰ Chriſti c.vlt.de celeb.miſſ. Sicut e cõtra, ſi Græcus cõfecerit in azimo pane ſine diſpenſatione: quia varijs ritibus indicaret ſuam animi perfidiam arg.d.c.vlt. quinimmo etiam hodie,& ſi qui habuerũt diſpenſationem Apoſtolicam,vt Latini græco more,& græci Latino more celebrare poſſent,tamen Pius V. fel.record.publica bulla omnes conſimiles diſpenſationes & facultates reuocauit; Nam omnes iſti eſſent, & officio, & beneficio priuandi, ꝙ depoſitionem ſignificat ne ſuſceptum ordinẽ vlterius exercere poſſint,nec ad altiores aſcendere Diaz d. cap. 31.

Quiſquis vero omnibus iſtis omiſſis, auſus fuerit corpus Chriſti conficere ſine miſſæ celebratione, proculdubio eſt irregularis, quia cum tam aperte abutatur virtute ſacerdotali;indignus videtur omni poteſtate illi competenti: nam in confectione,& conſecratione illa,quę dicitur verum ſacrificium, Conc.Trident. ſeſſ.22.cap.1.ſi omittatur debitus ritus, irritabitur in iram Deus,nõ placabitur, vt habetur in d.cap. vaſa. & ideo prohibitus ſacerdos dicere miſſam,ſi ſine ipſa cõficere audeat corpus Chriſti, efficitur vere irregularis: Archiep. Flor.in tract. de cenſ.& irregul.c.87.verſ.Tertio nota: citat.c.1.de cler.excom.min.

Ritus quoq; magnum præbet impedimentum canonicum,ne Græcus obtinere poſſit Latinam Eccleſiam cum vxo ris cohabitatione; nam id eſſet inter latinos ſcandaloſum, & plurimum coinquinaretur Eccleſia,ob hanc rituum varietatem:Abb.in c.cum olim not. 2. per illum tex. de cler. coniug.& ob eandem rationem in eadem Eccleſia non licet,vt Græci,& Latini ſacerdotes miſſas ſuis ritibus celebrãt,ẽt diuerſis altaribus: Cõc. Beneu.de ref.Græc.c.3.arg.c.cum ſecũdum, de temp.ord.poſſet tñ filius ſacerdotis

dotis Græci ꝓmoueri ritu Latino,& obtinere quamcumq; Eccleſiam Latinã,&t Epiſcopatum d.c.cũ olim,de cler.cõiug.

Poſſent prædicta ampliari etiã ſi quis per nimiam ſimplicitatem hęreticorum ritum obſeruaret,nam ijſdem pœnis puniretur,aut ſaltẽ mitioribus: licet.n.olim aliquis hæreticorum ritum per ſimplicitatem impune obſeruaſſe repertus ſit, vt in prat.ſpi.c.199.tñ illũ ante accuſationẽ per inſpirationem,& ad ſimplicẽ hominis monitionem correctũ fuiſſe conſtat: ideo excuſandus ille fuit;at hodie nõ eſſet admittenda eiuſmodi excuſatio.

De illo, qui cum ordines habeat in illis nunquam deſeruiuit.

CAP. XXVII.

1 Ordines non ſunt in uacuum ſuſcipiendi.
Sacerdos qui nunquam celebrauit, per negligentiam, eſt in peccato mortali.
Ordinatus in ſacris ſi nunquã deſeruiuit in ipſis, non eſt facile ad ſuperiores admittendus.
Sacerdotes aliqui nunquã miſſam celebrarunt ducti ſpiritu ſancto.

SIcut gratia Dei in vacuũ aſſumi non debet 1.Petr.4.ita nec ordo, in quo gratia confertur in vacuum ſuſcipiendus eſt: propterea ab ordinato tam minores, quàm maio-
1 res,exercendi ſunt,ex pręcepto domini:
hoc facite in meam commemorationẽ, iuxta decreta Conc. Trident. ſeſſ. 23.c. 11.ibi ſe exerceãt,& ibi aſſiduum in Eccleſia miniſterium,& cap. 13. ibi inſeruiant,& ibi per annum ſint verſati, &c. 17.ibi dictis ordinibus exerceantur: Sacerdotium vero habens ſi toto vitæ tempore abſtinuerit,vel tam rarò celebrauerit, ꝙ negligentiæ notari poſſit, peccat mortaliter S. Tho.3.q.82.& 4.diſt.13. ꝙ procedit in non beneficiato; alioqui ſi qualitas beneficij certũ onus habeat, vt in parochiali, in ea tenetur celebrare ſaltem omnibus feſtis c.1.de celeb.miſſ. Conc.Trident.ſeſſ.23.c.14.& ideo dico ꝙ ſi quis in maioribus ſacris ordinibus poſitus,nunquam deſeruierit,non eſt tã facile admittendus,vt aſcendat,niſi prius cauſa cognoſcatur,quare nõ deſeruierit, an per negligentiam,aut quia vagus,aut quid ſimile; vt probari põt Act.apoſt.c. 15. in fin. vbi Marcus diſceſſerat de Pãphylia inconſulto Paulo,& Barnaba,nec iuerat cum illis in aſſumptum opus Euãgelij, ideo nolebat Paulus eum vlterius aſſumere in idem opus,vt ibi patet; ꝙ ẽt confirmatur c. Archidiaconum diſt.85. vbi qui iurat nolle eſſe Epiſcopus fit irregularis,vt latius dicemus lib.5.c.24. Aliquãdo tñ multi ſpiritu ſancto ducti nũquam miſſam celebrarunt,cum tñ ordinati eſſent,ſed id paucis datũ videri põt: Silu.in verb.Miſſa 1.q.7.verſ.Quartum, vbi hanc materiam fuſius tractat; aliqñ ẽt,qui ordinati adminiſtrarunt aliquo tẽpore,eodem ſpiritu ſancto duce,ab omnibus ordinibus, & ſacrificijs abſtinuerunt,quaſi non ordinati, vt egit Ioannes ſilentiarius, qui decem annos vixit Epiſcopus, poſtea Epiſcopatu dimiſſo ſponte, nullum miniſterium ſacrorum ordinũ peragens,vixit vltra alios annos quinquaginta ſex ſub monachatu, vt ſcribit Simeon Metaphraſtes in illius vita, ad diem decimam tertiam Maij.

Quid aũt ſi aliquis certo breui moriturus ordinetur ad ſacros ordines, animo nunq̃ deſeruiendi illis? Reſpõdi poſſe ex deuotione ordinari, ſic inſpirante Deo,vt dignius ſedeat in cœlo:eſtq; exẽplo Acepſimas ordinatus ſacerdos,cum mox eſſet moritur; ſcribit Theodoret. in Philotheo.

Explicit Liber Tertius

DE IRREGVLARITATIBVS, ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS,

Liber Quartus.

HACTENVS *ea impedimenta canonica proſecuti ſumus, quæ ex defectibus perſonarum, locorum, ac temporum naſcebantur: Nunc ordo expoſtulat, vt eas irregularitates pertractemus, quæ proficiſcuntur ex ipſis ordinibus, vel conferendis, vel ſuſcipiendis; nam quandoque hæc impedimenta reſpectum habent ad ipſum ordinem, quandoque ad ipſum ordinatorem, quandoque ad ipſum ordinatum; de quibus ſingulis hoc libro agendum eſt.*

De Ordinis collatione indebita.

De defectu in forma, & ſubſtantialibus ipſius ordinis.

CAP. PRIMVM.

1 *Forma dat eſſe rei.*
Ordini conferendo, ſi defecerint ſubſtantialia, omnia ſunt ex integro repetenda.
Subſtantialia præſumuntur ea, de quibus eſt dubium, an ſint ſubſtantialia.
2 *Subſtantialia ſingulorum ordinum, quæ ſint.*
Subſtantialia ordinum non ſunt tempus, ætas, vnctio, tactus, interſtitia, proprius Epiſcopus, miſſa, ieiunium.
Ordo collatus deficientibus non ſubſtantialibus, non debet adminiſtrari, ſed prius ſanari.
3 *Conſecrationum quarumcunque forma pendent ex libro pontificali.*
Epiſcopalis conſecrationis ſubſtantialia quæ ſint.
4 *Epiſcopalis conſecrationis ſi quid omittatur nõ ſubſtantiale, alia vice erit ſupplendum*
Conſecrationes omnes, in quibus deficit aliquid non ſubſtantiale, non debet in vſu ſuo adminiſtrari, ante quàm ſuppleatur.
5 *Forma, ſi ſcienter omittatur, inducit peccatũ.*
Papa electus à tertia tantum parte, ſi ſe pro Papa gerat, ipſe & adherentes ſunt excommunicati.
Electores ſpeciali caſu incurrunt irregularitatem.
Baptiſmus eſt de neceſſitate ad omnia ſacramenta.
6 *Baptiſmo prætermiſſo, ſi quis ſit ordinatus Epiſcopus, debet baptizari, & poſtea rurſum ordinari.*

Epiſcopus conſecrari nõ poteſt, niſi ſit ſacerdos, aliter faciendo efficitur irregularis.

7 *Epiſcopalis conſecratio, Theologis non videtur eſſe ordo.*

8 *Epiſcopi non comprehenduntur in legibus, vel edictis continentibus pœnam ſuſpenſionis, & quando id procedit.*

Abbas non poteſt Abbatialia adminiſtrare, niſi fuerit ſacerdos, & ab Epiſcopo benedictus:

Cardinalis, & quilibet alius prælatus, habens ex priuilegio, non confert ordines minores, niſi ſit ſacerdos.

9 *Epiſcopus conſecratus omiſſo aliquo ordine, & minores, non poteſt illum conferre.*

10 *Papa non poteſt committere non Epiſcopo, vt ordines ſacros conferat, & non ſacerdoti, vt conferat minores.*

Epiſcopus nihil poteſt cõmittere ſacerdoti, quod ſpectet ad poteſtatem Epiſcopalem,

Epiſcopo dicente verba in minoribus ordinibus conferendis, poteſt adſtans ſacerdos tradere ſignacula quibus character imprimitur.

Epiſcopus ſcienter aliquem promouens per ſaltum, fit irregularis.

Irregularem alium quiſquis facit ipſe quoque eſt irregularis.

11 *Ordinibus conferendis ſcientia, & negligentia comparantur, quo ad pœnam.*

Epiſcopus ordinans inuitum, per annum miſſas celebrare non poteſt.

Epiſcopus coactus ad ordinandum aliquem, fit irregularis.

Gregorius Prænestinus Epiſcopus, Dei miraculo punitus.

12 *Monialem vi cogens ad monaſterium, ipſo facto excommunicatus eſt.*

Clerici quandoque cogendi ad ſuſcipiendos ordines.

13 *Epiſcopatus, vel cura animarũ ſubeunda eſt ad præceptum ſuperioris.*

Ordinare volentem dignum, ſi quis impediat puniendus,

Epiſcopus ſciẽs occultum peccatum clerici ſui, non poteſt impedire eum, quin ordinetur.

14 *Regulares poſſunt ſuos ſubditos dignos impedire, ne promoueantur.*

Religioſum auertens à religione, tenetur ipſe ſubire.

15 *Monialem impediens, ne profiteatur excommunicatus eſt.*

NIhil omnino tantum aduerſatur rebus ipſis, quàm formæ defectus; qa ipſa dat eſſe rei: Innoc. in Rub. de conſecr. Eccl. vel altar. proptetea, ſi ipſa deficiat, nihil omnino
1 factum eſt, etiam in ipſis ſacramentis. 1. q. 1. cap. qui perfectionem. vnde, quia ordines omnes ſuam habent formam, ea diligenter obſeruanda eſt; alioqui ea non ſeruata, & aliquibus ſubſtantialibus deficientibus, omnia ex integro repetenda ſunt; arg. tex. in cap. ſolennitates 1. de conſecr. d. 1. Ray. in tit. de form. conſecr. in princ. Alber. in verb. ordo ij. paulo ante fin. Nec ſolum vera eſt hæc regula in ijs, quæ certo, & indubitato iure ſunt de ſubſtantia, & forma, Verum etiam in ijs de quibus non conſtat certo, quòd nõ ſint de forma; Nam & ipſa dubitatio inducit vt præſumantur eſſe ſubſtantialia, ex ſententia S. Thom. & Pet. de Pal. refert Tabien. in Verb. ordo. 2. nu. 5. expreſſius ſcribit Raym. in loco citato: & ideo ſemper ex integro erunt omnia repetenda: Quæ repetitio poteſt, & ab eodem Epiſcopo fieri, & à quocumque canonice exercente; licet congruentius fieret, ſi idẽ omnia repeteret. Tabien. eod. num. 5.

Dicuntur autem in ordinibus ea eſſe de ſubſtantia, & forma, quæ ſuum chara
2 cterem imprimunt; Ideo quæcũmq; in pontificali continentur iudicanda ſunt ſubſtantialia, niſi pateant in iure non eſſe de ſubſtantia, vel niſi ſint quædam minima: Tabien. d. nu. 5. Ray. loco citato: Circa qđ dicebat Silu. in verb. Ordo. 2. q. 11. quod id eſt de ſubſtãtia, & eſſentia ordinis, ꝙ conſiſtit in traditione ſignaculi, cum expreſſione verborum, per quæ character imprimitur: quia ipſe character eſt principaliter, & eſſentialiter ſacramentum ordinis. S. Thom. 4. diſt. 24.

 q. 1.

q.1.artic.1.& refert Alberic.in verb.ordo.3.& Silu.ibid.quæ ſignacula ſingulorum ordinum tam maiorum, quam minorum ponit. Silu.in d.verb.Ordo.2.q.4.& habetur d. 23.cap.Epiſcopus,cum multis ſeq. Albet.in verb. ordinandus: elegantius ponit Cõc.Colon.de ſacram. ord.§.ordinum.

Illa vero non ſunt de ſubſtantia, quæ de iure conſtat non eſſe: vtputa Tempus, de temp.ord.cap.ſane: Aetas,d.76.capit. ſubdiaconus: vnctio, de ſacr.Vnct.cap.1. circa fi.& de ſacr.non iteran.c.1. Tactus in impoſitione manuum; Temporũ interſtitia, proprius Epiſcopus, miſſæ celebratio, Ieiunium tam ordinantis, quàm ordinati; iſta.n.omnia certum eſt in iure non eſſe ſubſtantialia. Ray. loco citato: Alberic.in verb.ordo.2.Tabien.in d.nu. 5.d. Sil.q.11. Si igitur iſtorum aliquod deficiat, character ipſe imprimitur,& ſola executio interdicenda eſt: non enim debent omnia ex integro repeti; ſed ſananda per diſpenſationem,vel pœnitentiam,vel ſtatutis temporibus ſupplenda; de ſacram. non iteran.cap.1.& cap.preſbyterum,& ibi Innoc.ſum.conf.de ætat. ord.q.33.Ideo antequam ſuppletio fiat, nullo modo ſuſceptus ordo exercendus eſt, & licite exercendo non fieret irregularis;tamen grauiſſime peccaret d.cap.1. Tabien.in verb.irregularitas 4.nu.2.Sil. in d.verb.ordo.2.q.10.

In alijs præterea cõſecrationibus quoniam certam habent formam, ſeruanda
3 eſt,vt in pontificali continetur,ꝙ loco iuris habetur: Silu.in verb. conſecratio,1. q.4. Ideo in Epiſcopis conſecrandis, ſi quid omittatur ſubſtantiale,nil actũ eſt, eruntque omnia ex integro repetenda, ex præmiſſis:ea etenim præcipuè formalia,& ſubſtantialia ſunt,quę ponuntur d. 23.cap.Epiſcopus,& d. 75. c. ordinationes 1. cum declarationibus gloſſarum: Sed ſi omittantur ea, q̃ non ſunt de ſubſtantia, vt vnctio, vel liber,poterunt alia vice ſuppleri:arg.d.c.1.de ſacr.vnct.ſec⁹ ſi manuũ impoſitio fuiſſet omiſſa, quia tunc omnia ex integro eſſent repetenda:
4 Silu.in verb.Ordo.2.q.4.verſ.Quartum; quibus caſibus Epiſcopus ab omni officio, quod à conſecratione pendet abſtinere debebit, donec vel iteratio fiat, vel ſuppletio,vt diximus in alijs ordinibus: Silu. in verb. ordo. 2. q. 10.Idem eſt in omnibus conſecrationibus Monialium, & velis imponendis; eadem.n.omnino ratio eſt; Idem & alijs conſecrationibus Eccleſiarum; calicis, vel altaris, nam in vſu eſſe non debent conſecrationis, donec, vel iteratio fiat, vel ſuppletio iuxta diſtinctiones præmiſſas: Sic itaque tam ordinum, quàm aliarum conſecrationũ
5 forma,ſi ſcienter ab ordinatore omittatur, vel varietur,ẽt propter vitandum ſcandalum,inducit maximum peccatũ:S.Tho. 4.diſt.38.Piſanel.in verb.virginis conſecratio, verſ. Tertio: Quinimmo inducit magnam ſchiſmatis,vel hæreſis ſuſpicionem;vnde naſcitur irregularitas ob ritus Eccleſiaſticos minime ſeruatos, vt diximus ſuperiore lib.cap.penult.

Hinc eſt quòd in eligendo Romano Pontifice,ſi tertiam quis Cardinaliũ partem obtineat,& ob eam ſolam velit ſe ſe pro Papa gerere, & ipſe, & illi adhærentes in ea electione excommunicati ſunt, & cuiuſuis ſacri ordinis priuationem incurrunt,ꝙ ſignificat irregularitatem,c.licet,de elect.Specul.in cap. Vbi periculũ in 13.ſpeciali lib.6.& hic eſt caſus notabilis in quo electores incurrunt irregularitatem.

Inter ſubſtantialia ordinũ præcipuũ eſt baptiſma: Nam cum ſit ianua omniũ ſacramentorum c. vlt. de presb.non baptiz.

ptiz.

ptiz. nullus omnino ordo imprimi po-
6 teſt in homine non baptizato. Ideoque, cum ordo ſit poteſtas quædam, hic non baptizatus nullam habebit poteſtatē, & per conſequens ſi fuerit in Epiſcopū cōſecratus ſine baptiſmo, neminē ordinare pōt; debet.n. ante omnia baptizari, & de inde omnes ordines ex integro ſunt repetendi ex Conc. apud Compen. habet, c. 1. de presb. non baptiz. quòd ſi ſciens ſe non baptizatum, auſus fuerit vti poteſtate, vel Epiſcopali, vel cuiuſcumque alterius ordinis, tam ſacrificando, q̄ ordines conferendo, fit irregularis, ſicut quilibet non ordinatus miniſtrando; toto tit. de cler. non ordin. min. ſi vero neſciens hoc fecerit, nec peccat, nec irregularis fit, vt dicemus infra in ordinato nō baptizato.

Eſt etiam ſubſtantiale, vt quis Epiſcopus conſecrari poſſit, quod ſacerdotiū habeat, alioqui ipſo omiſſo Epiſcopalis conſecratio imprimi in homine non poteſt, gl. in cap. 1. de cler. per ſalt. promot. vbi Doct. Silu. in verb. ordo. 2. q. 1. & in verb. ordo. 5. q. 5. Ideo interim omnino nihil exequi debet, quòd pendeat ab Epiſcopali conſecratione; alioqui ſciens exequendo fieret irregularis: ſicut cæteri nō
7 ordinati adminiſtrantes d. tit. de cler. nō ord. min.; Nam licet Epiſcopalis conſecratio apud Theologos inter ordines nō annumeretur; tamen prægrandis eſt poteſtas, quæ confertur in conſecratione, & ideo abutendo illa, ita quis fit irregularis, ſicut abutendo alijs ordinibus, per illa verba generalia c. 1. de cler. non ord. min. ibi; aliquod diuinum officium exercuerit, non ordinatus. Vnde tam nō rite conſecratus Epiſcopus, quàm non cōſecratus, ſi ea fecerit, quæ à conſecratione pendent, efficitur vere irregularis; Nec valet ratio, quòd cenſuræ ſuſpenſionum, quę infliguntur generaliter per canones,
8 non includunt Epiſcopos, niſi nominatim exprimātur c. quia periculoſum, de ſent. excom. lib. 6. Armil. in verb. Epiſcopus nu. 12. q̄m illud intelligendū eſt in vero Epō; non aūt in falſo: nam cum Eps non ſit ordinatus, vel non conſecratus, videtur carere priuilegio illius c. quia periculoſum, quòd cōceſſum eſt Epīs, vt liberius poſſint vacare executioni Pontificalis officij, quod habent, nō aūt eius, quod nō habent: vt colligit ex ratione tex. d. c.

Huc illud ſpectat, qđ ſi Abbates, quibus de iure, vel ex priuilegio cōpetunt iura Epiſcopalia, ita vt minores ordines conferre poſſint; ſi ſacerdotiū nondum acceperint, & ab Epiſcopo nō fuerint benedicti; non poterunt ipſos ordines conferre; nec vlla Pontificalia exercere, tex. & gl. in c. q̄m. diſt. 69. & gl. in c. Abbates, in ver. Tonſura, de priuileg. in 6. tex. in c. cum contingat, vbi Abb. de ętat. & qual. Idem quoq; putandum eſt in oībus Archipresbyteris, Archidiaconis, uel Præpoſitis, ſeu ēt Cardin. habentibus hanc poteſtatem cōferendi minores ordines; nam non poſſunt fungi illa poteſtate, niſi ſint ſacerdotes gl. 2. in d. cap. Abbates, alioqui fierent irregulares, ſicut reliqui non ordinati miniſtrantes.

Quinimmo ſi quis vere ſit conſecra-
9 tus Epiſcopus, vel ſacerdos, ſed aliquem ordinē maiorem, vel minorē, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter omiſerit; nullo modo poſſet conferre illum ordinē, quē nō habet, vtpura ſi ſacerdos cōſecretur Epiſcopus, cum tñ non habuiſſet ſubdiaconatū, neminē poterit promouere in ſubdiaconum. Et præfati Abbates, vel Archipresbyteri, ſi ſacerdotiū obtinuerint, forſan omiſſo hoſtiariatu, vel lectoriatu, illum conferre non poterunt; licet pollent conferre ſuperiorem, & eſt ratio, quia cum non ſint in illo ordinati,

conferendo illũ fierent irregulares, ſicut cæteri non ordinati; ſed & alia ratione ſunt irregulares, vt dicemus quando de promotis per ſaltum tractandum erit;

10 Quæ omnia adeo vera ſunt, vt quiſqs non ſit ordinatus, ſeu conſecratus Epiſcopus nullo modo etiam ad mãdatum Papæ poſſit ſacros ordines conferre, & is qui ſacerdos non ſit, minores ordines conferre non poſſit, etiam ſi Papa ei hoc ſpecialiter demandaret: tradit S.Thom. 4.diſ.25.q.1.artic.1.his verbis. Papa, qui habet plenitudinem poteſtatis committere poteſt non Epiſcopo pertinentia ad Epiſcopalem dignitatem, dummodo illa nõ habeant immediatam relationem ad corpus Chriſti verum; Ideo ex eius cõmiſſione, ſacerdos ſimplex poteſt conferre ordines minores, & chriſmate, non autem non ſacerdos; nec ſacerdos maiores ordines, qui habent immediatam relationem ad corpus Chriſti, ſupra quod conſecrandum Papa non habet maiorẽ poteſtatem, quàm ſimplex ſacerdos: hæc ille, quæ etiam tradit Capreol.4.diſt.7. Sil.in ver.ordo.3.q.7.Innoc.poſt gl.in c. quanto, de conſuet. & propterea gloſ.in cap.omni tempore, de conſecr.diſt.4.quę dicit, quòd de mandato Papæ ſacerdos poteſt exercere Epiſcopalia, debet intelligi ſecundum diſtinctionem prædictam, S. Thom. Qui Ideo benedixit mandatũ Papæ requiri, quia Epiſcopus nihil committere poteſt ſacerdoti, quod ſpectet ad ordinem Epiſcopalem cap.aqua, de conſecr.eccl.vel alt.

Illud tamen verum eſt, quòd quando Epiſcopus ordines minores confert, poteſt ſacerdos, qui aſtat Epiſcopo, tradere ſignacula cõpetentia ſingulis ordinibus, ſi Epiſcopus ipſe verba formæ proferat; nam eo caſu ipſe Epiſcopus ordines confert; non autem ſacerdos: quia illa ſignacula tamquam ſubſtãtialia ſacerdos dat, vt cooperatorium inſtrumentũ Epiſcopi. S. Thom.4.diſt.25.q.1.art.1.Silu.in verb.ordo.2.q.5.tex.in capit.acolythus, diſt.23.

Ad hæc etiã ſpectat, ſi Epiſcopus aliquem promouerit, omiſſo aliquo ordine: idest ſi aliquem per ſaltum promouerit; mihi videtur ipſe ordinator factus irregularis, ſi ſcienter id fecerit: nam cum ipſe ordinatus ſit irregularis, vt latiꝰ ſuo loco dicemus, conſequenter, & ordinator particeps huius culpæ, quæ irregularitatem cauſat, etiã ipſe fiet irregularis; eſt.n.hoc in iure clarum, quòd qui alium reddit irregularem, ipſe quoq; efficitur; exemplo eſt is, qui alterius faciẽ ita dehoneſtauit, vt promoueri non poſſit, ipſe dehoneſtator, etiam promoueri non poteſt; tradit Gul.de Laur.in ſuo ſacramẽtali, vt refert Silu. in verb.homicidium. 3.q.3. verſ. Tertium, in fin. Tabien. in verb. irregularitas. 3.num.26. Angel. in verb.homicidiũ.5.nu.5.probatur quoq; exẽplo mutilatoris, qui mutilando aliũ, ita vt efficiatur irregularis, ipſe fiet etiã irregularis: vt dicemus poſteriore libro agentes de mutilatione.

11 Quæ res nõ ſolum vera eſt in Epiſcopo promouente aliquem ſcienter per ſaltum, ſed etiam ſi per ignauiam, aut incogitantiam, vtputa omiſſo examine, nõ petitis dimiſſorijs: nam in ordinibus conferendis ſcientia, & negligentia comparantur quoad culpam, & pœnam. Spec. in cap.eos, de tem.ord.lib.6: ſuper verb. ſcientes.

Ad hæc ordinum ſubſtantialia etiam pertinent defectus liberi conſenſus, ſiue ordinatoris, ſiue ordinati. Propterea ſi ordinet Epiſcopus quempiam inuitum, vel reclamantẽ per annũ, ordinator miſſas celebrare non poteſt; Greg.lib.1.Regiſtr.

giſtr.cap.19.& eſt tex.in cap.1.& 2.diſ. 74. Silu.in verbo.ordo.3.q.9.quinimmo ſicut à miſſa arcetur, ita & ab omnibus ordinationibus, cap.vbi,& cap.ſeq.ead. diſt.74. Quod procedit,etiam ſi ipſe ordinator per vim coactus fuerit ad ordinandum aliquem,forſan inhabilem; nã tam grauiter peccat, vt mors potius ſubeunda ſit; quàm quicquam committatur aduerſus cõſcientiam: Aug.de ciuit. Dei, lib. 2.cap.18.habetur 32.q.5.cap. Ita ne; & cap.ſacris; de his quæ,vi metuue cauſ. fi. vnde magnam in ſe concitat iram Dei, cuiuſmodi narratur de Gregorio Epiſcopo Præneſtino,cui cum ſe pateretur cogi ab Epiſcopo Nepeſino, vt Conſtantinum virum laicũ, & Neophitum ſacris initiaret,dei miraculo,manus ita aruerunt, vt nec ad os illas admouere poſſet; refert Plat.in Steph.III.Ioannet. in Paulo. 1.

Qua ratione ſanctiſſime inſtitutũ eſt,
12 ſi quis monialem p vim in monaſteriũ induxerit, ipſo facto excommunicatus cenſeatur, ex Conc.Trident.ſeſſ.25.cap. 18. de Regul.quo exemplo grauiſſimis ſubijciendi pœnis ſunt etiam ij, qui maſculos per vim ad religionem inducunt, de quibus in d.Conc.non eſt facta mentio,niſi quòd maſculus poſſet ſaltem infra quinquennium,ſua iura proſequi,& vim allegare, vt ibid.cap.19.Vnde ſeueriori ſententia oportuit punire cogentes fragilem muliebrem ſexum, quàm maſculum.

Sunt tamen aliquando cogendi clerici ad ſuſcipiendos ordines, nõ per uim, ſed per ſubtractionem beneficij,vel alterius cõmodi,ſi hoc exigat qualitas beneficij,vel Eccleſiæ magna neceſſitas: nam ſi hoc fecerit Epiſcopus laude dignus cẽſeri debet,Raym.in tit.de form.conſecr. Epiſcop.verſ.Item nunquid Epiſcopus, quẽ probat Silu.d.q.9.ſuperiori etenim præcipiẽti aliquod bonum publicum, ſcilicet,vt quis curam animarum gerat,
13 vel Epiſcopatum ſumat, parendum eſt, cap.niſi, de renunt. Quin nemo videtur iure dignus cura animarum,niſi qui pro moueatur inuitus. C.de Epiſcop.& cler. l.ſi quemquam, ſicut ob temporale bonum publicum, quis iure cogi poteſt ad tutelam, vel curam Tabien.in verb. ordo.1.nu.16.ſed in ſpecie;quod quis poſſit,vel metu induci per beneficij ſubtractionem ad ordines ſuſcipiendos, probatur in c.vlt.de off.vic.& c.licet canon; de elect. lib.6.& cap. cum in cunctis, de Elect. & diſt.60.c.Innouamus. Epiph.in epiſt.ad Ioan.Hieroſ.

Hæc autem irregularitas,vel cenſura, quæ afficit ordinatores impellentes aliquem ad ordinem, vel religionem, etiã procedit in caſu conuerſo, quando per vim vel metum auertunt volentem ordinari, quando dignus, & idoneus eſt; nam ſi nullam iuſtã cauſam habeat Epiſcopus reijciendi ipſum,quodammodo reſiſtere videtur ſpiritui ſancto vocanti ad miniſterium ſuum illum clericũ; ſed ſi cauſam habeat quantumuis occultã, non tenetur ipſum ordinare: niſi quando ille,qui ordinari vult,eſt arctatus ratione beneficij: tunc enim Epiſcopus illum reijcere non poſſet, etiam ſi cauſam aliquam occultam ſciret,ob quã ille reijciendus eſſet,de temp.ordin.cap.ex teno re: Raym. in tit. de form. conſecr. verſ. Quid ſi clericus vult promoueri: Alber. in verb.ordinator, ante fin. Ideo quoniã regulares non ſunt adſtricti ad ordines ſuſcipiendos ratione beneficiorum,cum ea non poſſideant,ipſi ſuperiores eos poſſunt libere reijcere,etiam ſine cauſa.cap.
14 ad aures,de temp.ordin.Ray.ibid.

Illud autem verũ eſt,quòd ſi quis diſ-

ſua-

ſuadendo, vel cogendo auerterit aliquē, ne religioſus fiat, ad omnia damna tenetur religioni illi: ſed ſi auerterit cū iam religioſus erat, debet alium æque dignū ſubſtituere, aut ipſemet loco illius profiteri; quòd olim fecerat Raym. ordinis prædicatorum: & Romanæ Eccleſiæ pœnitentiarius, vt refert Angel. in verb. Religioſus, verſ. verum retrahens: num. 64. Silu. in verb. Reſtitutio. 3. q. 1. In monialibus vero quiſquis impedierit eorū voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi ipſo facto excommunicatus hodie
15 cenſetur, ex Conc. Trident. ſeſſ. 25. cap. 18. de Regular.

De ordinante alienum clericum.

CAP. II.

1 *Ordinans alienum, per annum ſuſpenſus eſt à collatione, ordinum;*
2 *Papa poteſt concedere dimiſſorias, pro confluentibus à toto orbe.*
Papa neminem promoueret; niſi habentem dimiſſorias proprij Epiſcopi.
Florentinū Archidiaconum Gregorius magnus ordinare noluit, ſine conſenſu Epiſcopi Florentini.
3 *Dimiſſoria litera in ſcriptis fieri debent, & qua forma.*
Capitulum ſede vacante non poteſt concedere dimiſſorias, niſi poſt annum.
4 *Laicus abinitio poteſt ſibi eligere domicilium, ita quòd ibi dimiſſorias ad primam Tonſuram obtinebit, & ad reliquos ordines,*
Beneficiatus ſortitur domicilium vbi eſt beneficiatus.
5 *Epiſcopi familiaris triennio, ab eo ordinari pōt.*
6 *Dimiſſoria non requiruntur, quando proprius Epiſcopus eſt ſuſpenſus ob ordinatos alienos.*
7 *Ratihabitio proprij Epiſcopi ſanat ordinationē factam à non ſuo Epiſcopo, ſed ante eā exerceri non debet.*
Beneficiato non licet peregrinari, etiam ex voto, niſi cum licentia proprij prælati, præter quàm vno caſu.
Monachus peregrinari non poteſt, ſine licentia ſuperiorū.
8 *Incogniti quanto tempore purgent hunc defectum;*
Tempus non aufert excommunicationem, & irregularitatem.
Vltramontani non admittuntur, niſi quinque ſigillis.
9 *Epiſcopus incognitus, non eſt admittendus.*
10 *Græcus infra diœceſim Latini Epiſcopi ſe ſe ingerens, eſt ipſo iure excommunicatus, & è contra.*
11 *Cardinalis minores ordines conferre poteſt, ſed non niſi ſuis ſubditis, & in ſuo titulo.*
Alienus nunquam ordinari poteſt, quauis conſuetudine non obſtante.
Abbas non poteſt dare primam tonſuram Monacho, pendente anno probationis.
12 *Ordinans alienum, qua pœna puniatur.*

ORdinans eum, qui ſibi ſubdit⁹ non ſit, ſed alterius diœceſis, non habita eius ordinarij licē
1 tia, tam grauiter peccat, vt ipſo iure per annum ſit à collatione ordinum, ſuſpenſus, ex Conc. Lugd. de temp. ord. habetur de temp. ord. c. eos, lib. 6. & nouiſſime idē ſtatuitur Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 8. de ref. Imo olim excōicationi ſubiacebat, qui alienum ſubditum promouiſſet, ſine ordinarij licentia, ex Concil. Calced. c. 19.
2 habetur diſt. 71. c. clericos; Ideoq; licet Papa poſſit pro quibuſcumq; à toto orbe confluentibus ad illum, concedere dimiſſorias, perinde ac poſſunt ꝓprij Epiſcopi, & vigore dimiſſoriarum ab ipſo conceſſarum, quilibet Epiſcopus poſſit ſibi non ſubditū ordinare c. 1. de temp. ord. lib. 6. Tamen eas perraro, vel nunquam concedit; quinimmo ipſe neminē promouet, vel promoueri permittit ſine proprij Epiſcopi atteſtatione, cui ex diuturna cōſuetudine vitæ, & mores ordinā di innoteſcunt, vt conſtat decreto Gregorij magni ad Ioannē Archiepiſc. Rauen. nam cum Florentinus Archidiaconus à clero Rauuen. poſtularetur, Gregorius noluit aſſentiri, niſi Florentini Epiſcopi conſenſus, & licentia interueniret; habetur

tur diſt. 85. c. Archidiaconum; Multo ergo magis quilibet ordinarius alterum ordinarium conſulere debet, & dimiſſorias literas, vel licentiam expectare in ſcriptis probandam; aut ſaltim per teſtes, gl. in cap. priuatus, diſt. 71. Specul. in d. cap. eos, ſuper verb. licentia. Quarum dimiſſoriarum formam habes, diſ. 73. cap. 1. & in Specul. in tit. de cler. peregr.

Eſt autem Epiſcopo diligenter cauendum, ne dimiſſorijs quorumcumque ordinariorum credat: nam capitulum ſede vacante, licet olim has literas concedere poſſet, d. cap. eos: Tamen hodie ex Conc. Trident. eas dare non poteſt, niſi vacatio Eccleſię ſit diuturnior anno: ſeſſ. 7. cap. 10. de reform. Idem erit in illis dignitatibus, quibus ſede vacante Epiſcopali cōpetit iuriſdictio; ſcilicet ſi Archidiaconus, vel Abbas, vel mortui Epiſcopi vicarius à capitulo confirmetur: nam ante annum lapſum à die vacationis cōcedere eis non licet; eod. Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 10. qui ſi eas conceſſerint ab officio, & beneficio per annum ſunt ipſo iure ſuſpenſi, vt ibid. Capitulum verò Eccleſiaſtico ſubiacet interdicto d. ſeſſ. 7. c. 10. Quæ omnia non ſolum vera ſunt in maioribus ordinibus conferendis, verū etiā in minoribus, & ipſa tonſura; Spec. in d. cap. eos, ſuper verb. ordinare, & glo. in c. 1. in verb. clericum, de temp. ordin. lib. 6. quod hodie expreſſum eſt d. ſeſſ. 23. cap. 10.

Sunt tamen nonnulli caſus in quibus
4 hic dimiſſoriarum habendarum rigor remittitur; Nam quiſquis laicus eſt, libere domicilium vt libet mutare, & trāſferre poteſt; quo mutato ſufficit illas dimiſſorias obtinere, quæ pendent ab eo ordinario ad quem tranſtulit: gloſ. in d. cap. primates d. 71. ita quòd Epiſcopus eius loci, quo hic tranſtulit domiciliū, poſſet eū ordinare abſque ordinarij originarij literis; propterea ſi quis beneficiū obtineat in aliena diœceſi, ſortitur domicilium etiā illius diœceſis; & ſic ab vtroque poterit ordinari, ſiue ab Epiſcopo originis, ſiue ab Epiſcopo loci beneficij, cap. cum nullus, de temp. ordin. lib. 6. Alber. in verb. ordinator: Quod ſi domicilium non tranſtulerit, non poteſt Epiſcopus ei, quaſi extraneo conferre, nec primam tonſuram, ſicut nec alios ordines, vt fuſius ſcribit Specul. in d. c. eos, in verb. ordinare. de temp. ordin. 6. & videtur traditum hoc in Concil. Carthagin. I. cap. 5.

Quinimmo ſi quis triennio commoratus fuerit cum aliquo Epiſcopo, ſortitur forum & domicilium illius diœceſis, quo ad hoc vt ab illo ordinari poſſit, ſi
5 ſtatim cum ordinibus conferatur illi beneficium: Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 9. de reform. quapropter inhærendo verbis eius canonis innuitur hoc procedere in illis familiaribus, qui cum Epiſcopo commorantur; ideſt præſentes aſsiſtunt obſequijs Epiſcopi: alioqui ſi abſentes ſint in regione remota, etiam ſi illius ſumptibus viuant, quaſi procuratores, vel quomodolibet mercenarij, videretur eos per hoc non acquirere domicilium vel facultatem promouendi, quoniam in tam longa abſentia non potuit hic Epiſcopus noſſe illius mores; quandoquidem hoc triennium à Conc. præfixum, poſſet ad hoc principaliter ſuffragari, quòd mores, & vita ab Epiſcopo cognoſcantur, argum. capit. ſi quis incognitus, decima ſeptima quæſt. 2. Archidiac. in capit. legem, d. quinquageſima tertia; Nam quod requiratur commenſalitas continua poſſet colligi ex eod. Concil. ſeſſ. 14. capit. 2. de reform.

Alio

Alio præterea caſu, ſine dimiſſorijs, ac licentia quis poteſt alienum clericum ordinare, ſcilicet ſi proprius Epiſcopus ſuſpenſus, vel interdictus eſt, ita vt ordines conferre non poſſit; tunc enim ipſi ſubditi, illo irrequiſito, poſſunt ad viciniores Epiſcopos accedere; qui à iure auctoritatem habent eos promouendi, examine præmiſſo, & ſcrutinio perſonarum habito ex Conc. Lugdun. habetur in d.c. eos. & ibi Spec. ac Ioan. And. Hoc tamen intelligendum eſt, non de omni ſuſpenſione, ſed in ea ſola, quam Epiſcopus incurrit ordinando alienos ſubditos; quia in pęnam ſui delicti, & vt in eo puniatur, in quo deliquit, ſuſpenſus declaratur, & in tali ſuſpenſione poſitus negligi poteſt à ſuis ſubditis, circa dimiſſorias petendas, ita ſonant verba d. cap. eos, & ita explicat Sil. in verb. irregularitas q. 9. & gl. in d. cap. eos.

Alius etiam caſus eſt, nam ſi alienus Epiſcopus ſibi non ſubditum ordinarit
7 canonice, cum ſpe ratihabitionis ꝓprij Epiſcopi; ordinatio conualidatur, & nulla pœna incurritur: tex. in cap. Lugdunēſis 9. q. 2. cuius doctrinę auctor fuit Ray. in tit. de form. conſec. verſ. in ſumma nota quòd ordinati: & poſt eum ſenſit glo. in cap. nullus alterius, in fin. magnæ glo. 9. q. 2. & licet glo. in d. cap. eos, videatur ſentire contrarium, & Alberic. in verb. ordinator in princ. poſt ſum. conf. tit. de ætat. ordin. q. 38. Tamen multum hæreo auctoritati Raym. viri, & doctiſſimi, & optimi, propter verba d. cap. Lugdun. & arg. optimo Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 3. de reform. caſus videtur apud Epiph. in epiſt. ad Ioan. Hieroſ. Nam Epiphanius in aliena diœceſi hac ſpe ratihabitionis ordines contulerat. Sed & apud Gregorium Turonen. lib. in glor. conf. c. 106. conſimilis caſus contigerat; nam cum mortua Radegunde Pictauienſi, proprio abſente Epiſcopo, ſacrandus locus eſſet, nolebat Gregorius inconſulto Epiſcopo ordinario conſecrationem facere; ſed rogatus à ciuibus & clero, vt ſpe ratihabitionis id efficeret, illis obſecutus eſt. Sic igitur in ordinibus conferendis videretur ordinatio tolerari poſſe, ſub huiuſmodi ſpe ratihabitionis. Ita tamē, quòd ratihabitio expreſſim ſubſequatur, qua nondum ſubſecuta, ordinatus abſtinere debebit ab executione ſuorum ordinū, vt docet Silu. in verb. irregularitas. q. 9. in princ.

Redeundo igitur ad propoſitam materiam, ſi quis domiciliū nullum habeat, quia peregrinus eſt, vel vagus: tamen nemo illum ordinare poteſt, aut debet; nā cum incognitus ſit, non eſt promouēdus d. cap. ſi quis incognitus, & plerumque eiuſmodi vagabundi ſunt criminoſi, & maxime ſuſpecti cap. 1. de temp. ordin. lib. 6. ſunt enim clerici acephali, & nec inter laicos, nec inter clericos ponuntur, & ſunt hippocentauri, id eſt nec equi, nec homines, vt fuſius ſcribit Cōc. Magunt. can. 22. forſan etiam ſunt excōmunicati, vel hæretici, vel rebaptizati, capit. afros, diſ. 98. forſan ſunt illegitimi, vxorati, vel non baptizati, Apoſtatæ, vel beneficiati, quibus non licet abeſſe, nec quidem ex voto ſine licentia ſui prælati, c. nō oportet, 1. de conſecr. diſ. 5. & de vot. cap. magnę, & de renunt. cap. niſi, S. Thom. 2. 2. q. vlt. artic. 7. niſi vno caſu excepto, quo beneficiatus poteſt licite peregrinari, ſcilicet quando Papa concedit oibus tranſitum, Abb. in cap. vlt. de voto: Inſuper iſti uagantes forſan ſunt monachi peregrini, abſque licentia Abbatis, vel ſuperioris, quod nō eis licet, Tabien. in verb. votum 5. nu. 4. Alberic. in verb. peregrinus 2. & 3. Ideo cautum eſſe oportet Epiſcopum

ſcopum in peruestigãda incognitorum
qualitate, & vita, ne has cenſuras incur-
8 rat: Et licet olim fuiſſet conſtitutū, quòd
incogniti fierent cogniti, ſaltim p trien-
nalem conuerſationem, Archid. in capit.
legem, diſt. 5; & ibid glo. tex. in d. cap. ſi
quis incognitus, 17. q. 2. aliquando per
biennalem, 19. q. 3. cap. monaſterijs; ali-
quando per annalem, cap. Gondiſaluus:
17. q. 2. Tamen hæc tempora non ſuffi-
ciunt ad inducendam facultatem, vt or-
dinari poſſint, quia hæc tempora nō in-
ducunt, vt excommunicatus deſinat eſſe
excommunicatus, irregularis deſinat eſ-
ſe irregularis; Vnde merito dum inco-
gnita eſt præterita uita, & mores, promo
ueri nō debent; propterea debet Epiſco-
pus inueſtigare præteritos mores, & ui-
tam, nec credendum eſt omni atteſtatio
ni: nam in Vltramontanis requiruntur ſi-
gilla quinque Epiſcoporum, c. 1. de cler.
peregr. quæ ſigilla, etſi ſint incognita, ſi
tamē uno teſte comprobentur, ſufficiēt:
Raym. quēm probat Alberic. in uerb. pe-
regrinus 2.

Ipſe quoq; Epiſcopus incognitus, aut
9 peregrinus facile admitti non debet ad
ordines conferendos, ſicut nec ad exer-
cendos ſuos ordines, ob eaſdem ratio-
nes cap. presbyteri, diſt. 68. Ideoq; titu-
lares Epiſcopi, id eſt, qui proprio caren-
tes grege alienas oues curare ſtudent, or-
dinare prohibentur quoſcumq; & quo-
cumque loco, etiam ſi Nullius diœceſis
ſit; nec proprios familiares, aut commē-
ſales promouere poſſunt, niſi habita or-
dinarij licentia, & dimiſſorijs; quod ſi cō
tra fecerint, per annum ab exercitio Pō-
tificalium ſuſpenduntur, Conc. Trident.
ſeſſ. 14. cap. 2. de reform. & quandoque
etiam excommunicationem incurrunt,
& depoſitionem ab omni miniſterio Ec-
cleſiaſtico, utputa ſi Græc⁹ Græcos infra
Latini epiſcopi diæceſim, uel Latinus La
10 tinos, infra Græci Epiſcopi diœceſim ꝓ-
moueat, ſecundum caſum cap. quoniam
de off. ord. Conc. Lateran. cap. 9.

Nec iſta omnia ſolū uera ſunt in Epi-
ſcopis, uerum etiam in quibuſcumq; di-
gnitatibus, etiam inferioribus, quibus
forſan ius, uel priuilegium conceſſum
eſt minores ordines conferendi; nam ſo-
lis ſuis ſubditis, & in proprijs Eccleſijs
conferre poterunt, glo. in cap. 1. in uerb.
Epiſcoporum: de temp. ord. in 6. Abb. in
cap. cum contingat; de ætat. & qual. & in
cap. 1. de ſuppl. negl. prælat. Gemin. in
cap. Abbates, de priuileg. lib. 6. verſ. quę-
ro an Abbas; & eſt glo. aperta in d. c. Ab-
11 bates in verb. Epiſcopalem; Ideoq; Car-
dinales, quoniam ſuo iure minores ordi
nes conferre poſſunt; Hoſt. & Ioan. And.
in c. 1. de ſuppl. negl. prel. Mart. Lau. in
tract. de Card. q. 20. & ſeq. Iacobat. de
Conc. lib. 1. art. 12. verſ. item Cardinali-
bus, non poſſunt conferre niſi ſubditis,
& in propria parochia: Idem eſt dicen-
dum de omnibus Archipresbyteris, Prę
poſitis, ac ſimilibus etiam exemptis, ean-
dem poteſtatem habentibus, ex Concil.
Trident. ſeſſ. 23. cap. 10. de reform. Nec
vlla conſuetudine quantumuis inuetera
ta poteſt hoc induci, vt alienum clericū
iſti promouere poſſint; Gemin. in d. cap.
Abbates. verſ. Quæro an conſuetudine,
& Conc. Trident. d. cap. 10.

Quinimmo iſti Abbates, vel Præpoſi-
ti, ſi Monaſterium habeant, non poterūt
conferre hos ordines illis ipſis, qui ibidē
ſunt poſiti infra annum probationis; nec
quidem primam tonſuram præbere; nā
hoc anno probationis pendente, haben-
tur pro non ſubditis, quoad ordines ſu-
ſcipiendos; & hoc inductum eſt, ne fiat
fraus legi, ſi illi poſtea clauſtrum dereli-
querint, Io. And. in d. c. Abbates in verb.
con-

conuolauerunt,ibid.Gem.& Lap.Quòd ſi de facto alicui conuerſo intra hoc tẽpus tonſura conferatur, non eum ligat, Gemin.ibid. Iſtis autem ordinatoribus contra prædictos canones impoſita eſt pœna,quòd ipſo iure ſuſpenſi ſint per an
12 num d.c.eos.de temp.ord.lib.6.Vbi nulla diſtinctio fit Epiſcoporum, ſeu aliorũ ordinantium,ſicut etiam in Conc.Trid. ſeſſ. 23. c. 8.eadem pœna ſtatuitur Epiſcopis, nam quoad hoc non debent eſſe melioris conditionis iſti inferiores, quã ſint ipſi Epiſcopi.

Quando quis ſubditum ſuum ordinare non poſſit.

CAP. III.

1 *Epiſcopus ſuos ſubditos ordinare non debet,niſi plene cognitos.*
Iuramentum eius,qui petit ordinari, non ſufficit, vt admittatur, ſed qualitates requiſita debent probari.
Chriſmate ſignatus eſſe debet,quiſquis vult ordinari.
Ordinationes non ſunt ſolennes tenendæ,niſi ordinandi per menſem ante adeant Epiſcopum.
2 *Epiſcopus non debet ordinare ſuũ ſubditum cognitum, ſi illius parentes ſint incogniti.*
Epiſcopus non debet promouere ſuum ſubditũ, qui diu à patria abſuerit, nec eum admittet ad adminiſtrandum, niſi attulerit litteras,vbi vixit.
3 *Excommunicato non videtur communicare,qui ab eo neceſſaria vitæ emerit.*
Epiſcopus varia genera ſuorum ſubditorũ promouere non poteſt, vide hic vſque ad finem.
4 *Delegatus à Papa conſecrando, vel ordinando indignum excuſatur,propter mandatũ Papæ.*
Ordinans ſuſpenſum debet ipſe deponi.
Excommunicato à ſe Epiſcopus communicãdo, non cenſetur eum abſoluere.
Papa non videtur abſoluere excommunicatũ, admittendo eum ad oſculum.
5 *Abſolutio,vt ſit valida,debent eſſe verba abſolutionis,tam in excommunicato,quam interdicto, vel ſuſpenſo.*
Epiſcopus ordinans irregularem, an videatur auferre irregularitatem.
Irregularitas,vt auferatur, nulla certa verborum forma requiritur.
Ordinans indignum, ipſe redditur indignus ordinandi poteſtate, ſaltem quo ad eum ordinem;& mortaliter peccat.
Dioniſii Areop. conſilium quo ordinatores vti debent,
6 *Epiſcopus negligens in diſcutiendis ordinandorum defectibus, non videtur diſpenſare, ſed peccat.*
7 *Epiſcopus indignum ordinans ad mandatum Papæ, an bene faciat.*
Indignus quis eſt vno ordine, & altero eſt dignus.
8 *Epiſcopus ordinans indignum excuſatur relatione Archidiaconi, & examinatoris.*
Epiſcopus ordinans indignum excuſatur ſi ille ſeſe furtim ingeſſerit:
Epiſcopo imputatur quòd negligentem,vel ignorantem examinatorem, deputauerit.
Titulo carentes, quaſi indigni non ſunt ordinandi.
Ordinans aliquem ſine titulo, ipſe tenetur eum alere, & quando hoc procedat.

SVNT preterea impedimenta plurima,ne quis ſuos ſubditos promouere poſſit; nã ſi tam grandis ſit diœceſis, vt non facile omnes ordinã
1 di poſſint cogniti eſſe Epiſcopo, certe eos promouere non debet,niſi informationibus ſumptis de ætate, moribus, natalibus, & fidem fecerint de anteriorib9 ordinibus ſuſceptis; nam tales ignoti ꝓ peregrinis,& extraneis habendi ſunt;vt aperte tradit Raym. in tit. de peregr. in princ. glo. in c.vlt.diſt.71. nec hoc caſu ſufficere debet iuramentum,quia nõ eſt eis credendum c. Inter quatuor,de cler. peregr. Alber.in verb. peregrinus 2. Nã forſan non fuerunt chriſmate ſignati; vt eſt neceſſarium,antequam ordines conferantur, Cõc.Trid.ſeſſ.23.c.4.de refor. Hinc ſancte eodem Concilio decretum eſt,quòd quãdo Epiſcopus ordinationes facturus eſt,qui volũt ad ſacros ordines pro-

promoueri, adeant ipſum per menſem ante diem ordinationum,& ſua nomina publice deſcribi permittant,vt de natalibus,atque alijs informationes ſumi poſſint, ſeſſ.23.c.5.de reform. Rurſum per tres dies ante ordinationem ſunt examinandi,& ſcrutinium faciendum eſt, ead. ſeſſ.c.7.quod etiam priſcis temporibus fuerat inſtitutum c.quando,diſt.24.

Qua ratione etiam ſubditũ bene cognitum Epiſcopus non ordinabit,ſi eius
2 parentes,& genus ignoti ſint; nã forſan infamiam contraxerunt à progenitoribus, vel aliquam irregularitatem; vnde promouendi non ſunt,niſi diſpenſati ex cauſis,de quibus dictum eſt lib. 1.in tractatu de infantibus expoſitis: Simile eſt ſi quis ſubditus diu abſuerit; nam ſiue ꝑmoueri, ſiue promotus exercere velit, non eſt admittendus, niſi literas adferat eius ordinarij,vbi vixit, vbi verſatus eſt; multas enim potuit incurriſſe irregularitates,crimina,vel cenſuras;quæ illi impedimentum adferant, ſicut cæteris incognitis extraneis c.Tuæ,de cler.peregr. c.afros,diſt.98.

Illud pręcipuè Epiſcopus animaduertere debet, ne iſti redeuntes, in locis ſuſpectis de fide vixerint,vel vbi peſtis contagioſa inualuit; nam & ipſi eandem ſuſpitionem incurrunt,vnde reijci debent ab ordinibus,vt diximus ſupra, de ſuſpectis, & de peſtilentiam patientibus; Eſt autem eis illud condonandũ,ſi peragrando cum excõmunicatis, vel infidelibus verſati ſint in emptione,& cõmercio cir-
3 ca res,& vſus neceſſarios humanę vitę c. quoniam, 11.q.3.Nec etiam eis obeſſe debet, ſi in longa itineratione, habitum mutauerint:cap.Epiſcopi,21.q.4.non.n. eiſdem ſacerdotum veſtibus commode vti poſſumus peragrantes, vt in Vrbe reſidentes; & dicemus infra lib.5.cap.5.

Cauere igitur debet Epiſcopus,ne ordinet de fide ſuſpectũ, vel de aliquo delicto inquiſitum,denuntiatum,vel accuſatum,in quo depoſitionis, vel excõmunicationis pœna poſſit irrogari; nam ſi priuſquam tota res diſcutiatur cũ promouerit,tam grauiter peccat; vt ordinãdi poteſtate priuetur,tamquam eius criminis ſocius, de quo ordinatus inquiſitioni ſubijcitur c.omnipotẽs,de accuſat. & diſt.81.cap.Tantis: ſed hoc declarandum eſt dummodo non ſit lapſus ann° à die pendentis accuſationis,vel inquiſitionis,gloſ.in dictis locis:quæ cenſura ẽt locum habet,ſi Epiſcopi conſecrent Epiſcopum ita ſuſpectum,accuſatum,vel inquiſitum,quod probatur d.c.Tantis,vbi videtur caſus; ſed hoc non habebit locũ quotieſcunque conſecrantes illud munus peregerint vigore delegationis Pa-
4 pæ: nam ſine temeritate id faciunt,cum pareant mandatis apoſtolicis, & ex obedientia mereãtur cap.ad aures,de temp. ordin.& 23.q.1.cap.quid culpatur: Nã omnis promotio ad beneficia pro notorie indigno, quando ita Papa vult excuſat obediẽtem Epiſcopum à peccato:Io. Andr.in cap. cum adeo,de reſcrip. & in cap. ſignificauit, de off.ord.Silu.in verb. obedientia q.5.verſ.quarto.

Sed & ille, qui ordines confert homini ſuſpenſo, tam grauiter errat, vt ſuo ordine deponi debeat: cap.quando, diſt. vigeſſ. quarta, & ordinandi poteſtatem vlterius non habebit: cap. ſi qui Epiſcopi, vigeſſ. quinta quæſt.2. Et tam etſi illud videretur animaduertendum, quod ſi ipſe Epiſcopus ſuſpenſionis ſententiam tuliſſet; & ſciens eum ad ordines admiſerit, diſpenſare videretur, & abſoluere; vt per Abb. in capit. veniens: de fil. presbyt. Fely. in capit. præterea num. 6.7.& 8. de Teſti cogen. tamen con-

contrarium verius eſt,vt mox dicemus: Eadem procedunt in ordinatore eius, qui interdictus ſit: nam qui ordines cōfert,eaſdem pœnas incurrit: Idem ſi quis excommunicatum promouerit; nā hic Epiſcopus excommunicato communicans deponitur cap.Theugaldum, 11.q. 3.& hoc caſu non valet diſtinctio, quòd ſi hic idem Epiſcopus eum excōmunicauerit,videatur eum abſoluere admittendo ad ordines,quoniam Epiſcopus communicans excommunicato à ſe, non cēſetur eum abſoluere.Abb.in cap.propoſuit,de cler.excom. miniſt. nam nec Papa per hoc videretur abſoluere,ſi taceat, Clem.ſi ſummus,de ſent.excō.multo ergo minus in Epiſcopo, vt glo. ibid. quoniam abſolutio,vt ſit abſolutio,requiruntur in ea ſaltim verba ſimplicia abſolutoria: Innoc.cap.cum deſideret,de ſent. excom. Abb.in cap.vlt. de reſtit. ſpoliat. Imo hæc ſimplicia verba abſolutoria nō ſunt ſine peccato: quoniam debet ea abſolutio fieri cum aliqua ſolennitate,Silu. in verb.abſolutio 3.verſ.ſciendum eſt ſecundo: licet etenim Ioannes Patriarcha cognomento Eleemoſynarius, clericum excommunicatum canonice ob violētas manus in alterum clericum ſtatuiſſet abſoluere (quia per excommunicationem erat factus deterior) & ob id eum reconciliauerit publice in Eccleſia abſque abſolutorijs verbis, tamen ſolennitas adfuit; nam primum ipſe excommunicato veniam petijt,quo facto reus quoque veniā petijt correctus; Ideo verba Patriarchę illa: Deus nobis omnibus indulgeat, vim abſolutionis habuerunt, maximè quia Patriarcha ſua manu excommunicatum in Eccleſiam introduxit,vt ſcribit Leontius. Neap. Cyp.Epiſcopus in illius vita,apud Lippom.tom.2.

Quæ rationes militant etiam in ſuſpēſis,& interdictis quia, quoad ipſam abſolutionem hæc tria pari paſſu ambulāt: Sil.in verb.Abſolutio 6.verſ.ſecundum: vnde concluditur per promotionem nō videri ipſum abſoluere ab interdicto,vel ſuſpenſione,ſicut nec ab excommunicatione d.cap.ſi ſumus, & Abb.in d.c.propoſuit decler.excom.min.

Huc ſpectat, ꝙ ſi Epiſcopus promouerit irregularem,ex ea irregularitate, q̄ nō reſidet diſpenſanda in facultate eius, ipſe quoque efficitur indignus auctoritate ordines conferendi; ſed ſi ea irregularitas reſideat in ipſius poteſtate, ſi ſciens eum ordinauerit, videtur diſpenſaſſe; & hoc poteſt probari per ſcripta Abb.in d. cap.veniens, de fil. presb.& Fel.in d.cap. Præterea nu.6.7.& 8.de teſtib.cog.& poteſt eſſe ratio,qui in irregularitate auferēda nulla certa verborū forma requirit̃, nec etiam nuda verba abſolutoria, ſed ſola diſpenſatio,etiam tacita: Silu.in verb. abſolutio 6.verſ.Tertium: Ex præmiſſis ſequitur, quod ordinans ſcienter publicum pœnitentem, priuatur ordinandi poteſtate,quia ipſe non poſſet diſpenſare cap.ex pęnitentibus,d.50.Alber.in verb. ordinandus. verſ. Quartodec. & habet̃ Conc. Carthag.4.c.68. Idem ſi quis ordinet coniugatum, etiam ad primā tonſuram, per annū eſt ipſo iure ſuſpēſus,c: nullus,de temp.ord.lib.6.Ordinans illegitimum, priuatur ordinandi auctoritate,cap.cum Vintonien.de elect. Ordinās ſcienter bigamum,vel maritū viduæ, vel corruptæ, aut repudiatæ priuatur poteſtate ordinandi c.ex pœnitentibus,d.50. & cap.2.de bigam.non ordin.Ille etiam qui ordinat inſcium, vel illiteratum perdit ordinandi auctoritatem,cap. qui Eccleſiaſticis,d.36.Alberic.in verb.ordinatus debet: ſed ex conſtitutione Bonifacij octaui in d.cap. nullus de temp. ord.

lib.

lib. 6. ſi quis illiterato conferat etiã ſolã primam tonſuram, per annũ eſt ipſo iure ſuſpenſus: vnde apparet, quàm euidẽter errauerit Fel. in c. primo, col. 6. verſ. ſimiliter dixit, de treug. & pac. vbi putat, quòd propter Papæ tolerantiam Epiſcopi excuſentur ſi ordinẽt illiteratos, quod non poteſt vllo modo eſſe verum, & pugnat cum toto iure; ſed & ille qui ſciẽter ordinat minorem ætate illa, quæ ordini neceſſaria eſt, deponitur diſ. 77. c. ſubdiaconus, Alberic. in verb. ordinatus debet. Ideo qui primam tonſuram confert infanti; ipſo iure per annum ſuſpenſus eſt ab ipſius tonſuræ collatione d. c. nullus, de temp. ord. lib. 6. Ille etiam qui ꝓmouet curię obnoxium, quem curialem dicunt, deponi debet. c. aliquantos, diſt. 51. Ordinans etiam Neophytũ priuatur auctoritate cõferendi eum ordinem, quẽ illi contulit, diſt. 59. cap. qui: ſed & is qui ſeruum, vel quemcumque colonarium, aut aſcriptitium ordinauerit, præter id, ꝙ ad ſerui pretium tenetur in duplum, diſt. 54. cap. ſi ſeruus abſente: Raym. tit. de ſeru. ord. verſ. ſi ſeruus fuerit, Miſſam per totum annum dicere non põt, Conc. Aureli. III. cap. 20. Vnde ſequitur, quòd nec ordines ſacros illo anno cõferre poſſit; quia non niſi in Miſſa conferri poſſunt, gloſ. in cap. quod ſicut, in gloſ. magna, de elect. Tandẽ concludendo quiſquis ordinat quempiam quauis ex cauſa indignum, reddit ſe ſe quoque indignum auctoritate ordines conferendi, cap. tantis, diſt. 81. & diſt. 56. capit. qui Eccleſiaſticis; quo loco Archid. late diſputat, vtrum hic ordinator priuetur facultate conferendi omnes ordines, an vero eum ſolum, quem contulit: ſed mitior, & æquior eſt ſententia, vt in quo deliquit puniatur, ſcilicet, vt eos ſolos ordines conferre non poſſit, in quibus peccauit ex tex. claro, in cap. literas, de temp. ord. & cap. cum in cunctis. §. fin. de elect. & ita intelligendus tex. in cap. ſi qui Epiſcopi. 1. q. 1. & cap. ſi qui Epiſcopi, 25. q. 2. & cap. dilectus, de temp. ord. & diſt. 50. cap. ex pœnitentibus: Habebit autẽ, & alias pœnas à Domino; nam cum ordinans indignum mortaliter peccet, S. Thom. 4. diſt. 24. Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. 1. de refor. alijs pœnis grauioribus ſe à Deo puniendum dubitare debet, q. bus punitus fuit Ioroboam, cum paſſim & ſine delectu indignos ad ſacerdotium admitteret 3. Reg. cap. 13. non enim fidelis eſt Domino qui ei indignum præbet miniſtrum cum melius ſit paucos habere miniſtros, qui digne poſſint opus Dei exercere, quàm multos inutiles, & indignos. capit. tales, diſt. 23. & de ætat. & qual. cap. cum ſit: Propterea ſi Epiſcopus beneficium conferat indigno: priuatur auctoritate beneficium conferendi d. cap. cum in cunctis, in fin. quam conſtitutionem probat Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. duodecimo, de refor. Et vt euitet prędictas vitioſas ordinationes, & collationes, debet ordinator ſequi conſiliũ S. Dionyſij Areopagitæ, de Eccleſ. hier. cap. 5. part. 3. cuius hęc ſunt verba: Moyſes legalium cęremoniarum promotor neque fratrẽ Aaron ad ſacerdotale munus inunxit, (& quidem cum Deo, & charum, & ſacerdotio non ignoraret eſſe digniſſimum) donec ad id diuinitus agitatus ſub Deo principe ſacerdotalem conſecrationẽ pontificaliter conſummauit. Rurſum ibid. Oportet (inquit) Pontificem ſanctum non motuproprio ſacerdotales ordinationes conficere, ſed ſub Deo agente has Pontificaliter, cœleſtique celebrare munditia: hæc ibi.

Quę omnia vera ſunt in illis indignis

cum quibus Epiſcopus diſpēſare ſuo iure nō poſſet: alioqui ſi propria auctoritate diſpenſare poſſet, & indignitatem illam ſcierit, ordinando diſpenſare videretur; & ob id puniri non deberet, vt ſcribit gloſ. in cap. qui in aliquo, diſt. 51. qđ intellige ſi Epiſcopus cauſam diſpenſandi in mente habuerit, aliòqui faciendo ſupinè, & negligenter puniri debet; vt aperte ſcribit Silu. in verb. diſpenſatio, quæſt. vltima: ꝙ ſi neſcierit Epiſcopus, & negligentia eadem verſatus fuerit in diſcutiendis defectibus, non cenſetur diſpenſaſſe; & ideo puniendus eſt, iuxta prædicta: gloſ. ibid. in verb. concubinas, & gloſ. in cap. ſi quis ſine, diſt. 81. præſertim ſi ordinaſſet indignum ob crimina, quoniam tunc non ſolum puniretur in priuatione poteſtatis conferendi ordinem collatum, ſed etiam deponeretur ſimul cum ipſo ordinato criminoſo cap. aliquantos, diſt. 51. Alberic. in verb. ordinatus debet.

Hæc autem regula pluribus modis declaranda eſt, primo niſi in ordinatione indigni acceſſerit mandatum Papæ: nam quia ſic Papa volens diſpenſare vi-
7 detur, Epiſcopus obediendo non eſt puniendus: Io. Andr. in cap. cum adeo, & in cap. ſi quando, de reſcrip. & in capit. ſignificauit, de off. ordin. præſertim circa collationem beneficiorum faciendã indignis; ſed circa collationem ordinum, ſi ea fieri ſine peccato non poſſit, & ideo diſpenſatio illa tacita ſufficere non videretur; Epiſcopus nullo modo procedere deberet ad ordinationem indigni, ſed potius abſtinere, & monere Papam, quia forſan male informatus fuit, vt docet d. cap. ſi quan lo. & Silu. in verb. obedientia q. 5. in fin.

Altera declaratio eſt, quòd quandoq; quis indignus eſt vno ordine, ſed alio eſt dignus c. accepimus, de ætat. & qual. & diſt. 74. cap. geſta, vbi gl. Hoſt. in ſum. de ætat. & qual. §. 3. Sum. conf. de ætat. ord. q. 22. Alberic. in verb. ordinatus à non Epiſcopo: propterea non erit puniendus ordinator indigni, ſi eũ ordinarit in ordine quo erat dignus.

Alia declaratio eſt ſi Epiſcopus mul-
8 tis occupat⁹ negotijs Archidiacono aut alij examinandi onus commiſerit, vt de iure tam vetere, quàm nouo poteſt, cap. quando, diſt. 24. de off. Archid. c. ad hoc Conc. Trident. ſeſſ. 23. c. 5. & c. 7. de ref. ſi ad examinatorum relationẽ indignũ promouerit excuſabitur, Specul. in cap. eos. de temp. ord. lib. 6. ſuper verb. ſcienter; arg. de pignor. c. ſignificãte, & de cler. excõm. min. c. apoſtolicæ; Ideo non ipſe ſed examinatores puniendi, d. c. quando.

Quarto excuſaretur ordinator ſi furtim, aut ex ſimplicitate ille indignus ſe ſe intra multitudinem ordinandorum ingeſſerit; nã ordinator id neſciens culpa caret: Magna tamen diligentia in Epiſcopo requiritur, vt culpam euitet: nam ſi vel omnino examen, & informationes omittat, vel ſi negligẽter accipiat, vel homini negligenti cõmittat, excuſari non poteſt, hoc. n. caſu aliena culpa ſibi imputari debet; quod aperte tradit Spec. in d. cap. eos, in d. verb. ſcienter; & dicemus quando de ſcrutinio agendum erit.

Quinto excuſaretur ſi indignum promouerit ad minores; nam illa indignitas facile tolerari poteſt, ſi feruens deſideriũ appareat in ordinato, cui ſi id negaretur forſan abalienaretur à miniſterio, & obſequio Dei, quod aperte liquet ex ſententia S. Pachomij Abbatis, qui ita in ſpecie iudicauit, vt ſcribit Sim. Metaph. in illi⁹ vita, die 14. Maij.

Inter indignos ordinibus ſacris, ponuntur ẽt ij, qui titulo carent, nam grauiter

ter peccat ordinator eos promouendo, & in illius iniuriam ordinatio irrita erat Conc. Calced.c.6.habetur diſt.70.c.neminem,& c.cum ſecundum,de præben. nam quamtumuis idoneus ſit,tñ ordinari prohibetur ſine titulo,etiam hodie ex Conc.Trid.ſeſſ.21.c.2.de refor. Propterea in pœnam ordinatoris conſtitutum eſt,vt eum alere ſuo ſumptu teneatur,do nec de beneficio ei prouiderit.d.c.cũ ſecundum:& de ętat.& qual.c.accepimus, & de præben.c.ſi Epiſcopus,lib.6.Quod tamen eſt ſano modo intelligendum; nã ſi ordinator in aliena diœceſi forſan ſingulares promotiones faciat,& loci ordinarius ſiue ſit Epiſcopus, ſiue Vicarius, ſiue Archidiaconus,aut ſimiles ſuos clericos, vel extraneos habẽtes dimiſſorias promouendos exhibeant, ipſi in culpa ſunt,nõ ordinator; ita & ille in culpa eſt. qui dimiſſorias vt à quocumq; ordinentur concedit,nam iſtis caſibus: ſoli præſentantes,& dimiſſorias dantes,hanc pęnam incurrunt non aũt ordinator: Silu. in verb.Archidiaconus q.8.per d.c.cum ſecundum, & d.c.ſi Epiſcopus, Alber.in verb.beneficium,& officium,verſ.& nota,ꝙ ſi Epiſcopus. Silu.in verb.beneficiũ 2.q 5.ſed ſi ordinator in aliena diœceſi, ordines conferat generali ordinatione, ipſe in culpa eſt, ſi abſq; debito examine etiã dignos, ac multo magis ſi indignos ordinet,quia ipſe cognoſcere, & examinare debuit d.c.ſi Epiſcop⁹.licet etenim digni ſint ij,ſic ordinati ab eo, cum non eſſent ſubditi eius ordinarij,in cui⁹ diœceſi ordinauit,ipſe eſt in culpa,& puniendus iuxta Conc.Trid.ſeſſ.6.cap.5.de reform. quod verum eſſe videtur quando ſuo motu ordines conferre voluit petita licentia loci Ordinarij: at ſi Ordinarius ipſum aduocauerit ad ordines, vice ipſius Ordinarij cõferendos erit culpa imputanda ipſi Ordinario,vt dicemus etiã infra hoc libro cap.21.

Si ordinator in cenſuris poſitus, audeat ordinare.

CAP. IIII.

1 *Epiſcopus ſuſpenſus exercendo, fit irregularis, vt cæteri.*

2 *Epiſcopus ſuſpenſus à certo ordine, omnes ſuperiores illo exercere prohibetur.*

Epiſcopus ſuſpenditur dupliciter,ſcilicet ab ordine exercendo, vel ab ordine conferendo,

3 *Epiſcopus interdictus,celebrando ita fit irregularis, ſicut cæteri omnes.*

Epiſcopus in canone continente pœnam excommunicationis comprehenditur ſub generalitate verborum.

4 *Epiſcopus excommunicatus, adminiſtrans fit irregularis.*

5 *Epiſcopus irregularis, adminiſtrãs punitur, vt cæteri omnes.*

Ordinatus ab Epiſcopo irregulari,characterem ſuſcipit.

Epiſcopus depoſitus,adminiſtrans nunquam reſtitui poteſt, nec poſt pœnitentiam.

6 *Ordinatus ab Epiſcopo depoſito,ſuſcipit characterem.*

Epiſcopus cenſura Eccleſiaſtica illaqueatus,vtputa ſuſpenſus, nullo iure põt ordines conferre,quia cum ſuſpenſio adimat poteſtatẽ exercendi proprium ordinẽ certe nulla
1 in re tam magna cõſideratur ſui ordinis adminiſtratio, ꝗ in ordinibus conferendis: Iccirco ſicut quilibet ſuſpenſus adminiſtrans fit vere irregularis,vt ipſo tractatu diximus ſupra de ſuſpenſis, ita & Epiſcopus, ſiue ſit ſuſpenſus ab omnib⁹ ordinibus,ſiue ab aliquo ſpeciali;nã illũ exercendo fieret irregularis, ſicut cæteri oẽs ſuſpenſi, & ideo ſi ſuſpenſus fierit in adminiſtrando certo ordine,oẽs ſuperiores illo exercere prohibetur;nam ſi à ſacerdotio ſit ſuſpenſus pontificalia omni

2 no non exercebit: Abb.in c.ex literis,per illũ tex.verſ.vlt.de exceſſ. prælat. & ideo etiam quoſcumq; ordines conferre prohibetur: quia in illis exercetur officium Pontificale.

Vnde hic caſus differt ab alia ſuſpenſione,ſ.quando Epiſcopus ſuſpenſus eſt à collatione ordinũ,vel alicuius certi ordinis; nam eo caſu omnia poteſt adminiſtrare,tam Pontificalia,quàm ſacerdotalia,dummodo illum ordinem nõ conferat: & licet aliqui putent, quòd nec illum ordinem, nec illo ſuperiores poſſit conferre,ſicut ſuſpenſus ab vno,eſt ſuſpẽſus ab omnibus ſuperioribus. Ant.in c. vel non eſt, poſt Io.And.de temp.ord.vt refert Tabien. in verb. ordo. 3.ante fin. Tamen ea eſt nimis dura opinio;ſufficit n.quòd illum tantum ordinem prohibitus cenſeatur conferre, & ſententia Ant. & Io And poſſet procedere in ſuſcipiente ordines, non in conferente,quia ſuſcipere ſuperiorem nemo põt,niſi in habitu,& actuali adminiſtratione inferioris; quę res non põt conſiderari in ordinatore, qui prohibitus conferre ſubdiaconatũ, nihil repugnat, quin poſſit conferre diaconatum, ſine violatione cenſuræ: & hæc mihi verior ſententia videtur;

Eadem quoq; dicenda ſunt in Epiſcopo interdicto: nam quicquid ille admi-
3 niſtrando in Pontificalibus, vel ſacerdotalibus fecerit;quia violat interdictũ,redditur irregularis. caſus clarus eſt in cap. vlt. de exceſſ. prælat.& latius dictum eſt ſupra,quando de cenſuris actum fuit,de perſonali interdicto. Nec valet illa ratio in contrarium, quòd Epiſcopus,niſi nominatim de eo fiat mentio,nunquam includitur in canone,vel ſententia continẽte pęnã ſuſpenſionis,vel interdicti.c.quia periculoſum,de ſent.excõm.in 6.quia illud procedit in Epiſcopis non ſuſpenſis, vel interdictis; nam per ſolam generalitatem verborum canonis,vel ſententiæ, ipſi comprehendi non videntur: Sed ſi certũ ſit ipſos ſuſpenſos, vel interdictos eſſe,omnes pœnæ,quę militant aduerſus huiuſmodi,etiam militant aduerſus Epiſcopos; qui violando cenſuras facti ſunt indigni illo priuilegio; & hoc probatur d.c.vlt.de exceſſ.prælat.vnde ſicut ſacerdotes ſimplices ſuſpenſi, vel interdicti contrauenientes in executione Ordinũ, fiunt irregulares,ita & Epiſcopi,quos in hoc caſu non reperio priuilegiatos eſſe, ſicut non ſunt priuilegiati in excommunicationibus; nam in canone,& ſententia continente pœnam excommunicationis, ipſi ſub generalitate verborum continentur, ſicut reliqui omnes, vt tradit gloſ. Archid. Hoſt. & Ioan. And. in d.cap.quia periculoſum,in verb.ſuſpenſionis.

4 Propterea quilibet Epiſcopus excommunicatus generaliter,vel à canone, vel à ſententia; quia ab Eccleſia dimiſus eſt, nihil omnino poteſt adminiſtrare,& cõtrafaciendo fieret irregularis; vnde quẽcumque ordinem conferat maiorẽ, vel minorem, irregularitatem Papalem incurrit ex Conc. Antiocheno capit.4.habetur 11.q.3.cap.ſi quis Epiſcopus damnatus: & ex Conc. Martini Brac. habetur ead.q.cap.ſi quis Epiſcopus in Concilio; & ob eandem rationem ſi Epiſcopus ſciat ſe ob aliquam cauſam irregularem eſſe, eaſdem pœnas incurrit,quas alij irregulares incurrunt exercendo ſuũ ordinem; vnde ſi ordines conferat poſitus in irregularitate, ſacrilegium committit, caret ſpe diſpenſationis, & quaſi incorrigibilis poſſet deponi; ipſe tamen ordinatus ab irregulari characterem verum accipit: Archidiac. diſt. 56. cap.apoſtolicæ, citat Innoc. & Hoſt.

Multo

Multo igitur magis, ſi Epiſcopus depoſitus, vel degradatus ſit, nam grauiſſime peccat, ſi audeat ordines conferre; ſicut degradati, qui adminiſtrant. S. Th. 3. q. 82. quinimmo nunquam poterit hic Epiſcopus depoſitus reſtitui ad ſuos honores, nec quidem poſt peractam pœnitentiam, ſi ſic depoſitus aliquo modo adminiſtrauerit: præſertim ordines cōferendo. c. accedens, diſt. 50. Nam talis collatio facta à depoſito imprimit cha-
6 racterem. S. Thom. 4. diſt. 25. q. 1. ſicut etiam conficit alia ſacramenta, S. Thom. d. q. 82. vt diximus aliàs, cum de degradatis agebamus.

De Dimiſſoriarum literarum impedimentis.

CAP. V.

1 *Dimiſſoria litera ſunt quaſi delegatoria propria iuriſdictionis.*
Dimiſſorias literas Epiſcopus, quando proprijs ſubditis concedere non poſſit.
2 *Epiſcopus ſuſpenſus à dimiſſorijs concedendis, contraueniens non fit irregularis.*
3 *Epiſcopus ſuſpenſus, quia ordinauit clericum, alienum, poteſt negligi à ſuis ſubditis.*
Dimiſſoria litera, quid continere debeant.
4 *Dimiſſoria non iuſtificantur ex clauſula illa, onerantes conſcientiam ordinatoris.*
Dimiſſorias concedere non poſſunt, qui ſunt Epiſcopis inferiores,
5 *Dimiſſorias non concedit capitulum ſede vacante, niſi duobus caſibus.*
Collegium Rom. vacante ſede Apoſtolica, an poſſit dimiſſorias concedere.
6 *Dimiſſoria Latinorum pro ſubditis Græcis, vel Græcorum pro Latinis quomodo non valeant.*
Græci hodie deberent à ſuis Latinis Epiſcopis ordinari.

Dimiſſoriarum literarum vſus, etiam S. Auguſtini temporibus obſeruari conſueuerat, vt ipſe ſcribit ad clerum Hipp. epiſt. 137. verſ. Cum enim iſta me cauſa: & ob id in uſu fuerunt, q̄a concedere ſolent ſuis ſubditis Epiſcopi, vel ordinarij, vt ab
1 alieno ordinatore promoueri poſſint; vnde hæc quaſi propriæ iurisdictionis delegatio eſt. Videntur enim per has dimiſſorias officium ſuum alijs Epiſcopis concedere, vt probatur c. primatus, diſt. 71. & diſt. ſeq. cap. clericū, & eſt optima gl. in c. fraternitati, de cleric. non reſid. propterea circa has concedendas multa occurrunt canonica impedimenta; nam ſi Epiſcopus ſuſpenſus, vel interdictus, ſit aut excommunicatus, depoſitus, vel degradatus, eas concedere non poteſt, quinimmo ſi concedat efficitur irregularis, quia omnis auctorizatio facta ab eo, qui eſt ſupradictis cēſuris innodatus, reddit eum irregularē; quia abutitur clauibus Sancti Petri: nam & ſola beneficiorum collatio, redderet irregularem, cap. vlt. de exceſſ. prælat. Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſ. Quarto.

Quæ intelligenda ſunt in eo ordinario, vel Epiſcopo, qui ſimpliciter eſt ſuſpēſus ab Epiſcopatu, vel ordinibus ſuis, quia tunc cenſetur etiam ſuſpenſus, & interdictus ab ijs, quæ pendent à dictis ordinibus; ſecus ſi principaliter eſſet ſuſpenſus à dimiſſorijs concedendis, quia eo caſu contraueniendo, non fieret irregularis, quia dimiſſorias concedere eſt
2 actus iurisdictionis, quæ poſſet exerceri, etiam ab ipſis vicarijs Epiſcoporū; vnde ob hoc non naſcitur irregularitas; ſicut nec ab executione quorumcumque iurisdictionalium, à quibus quis ſit ſuſpēſus; vt late probauimus ſupra tractatu de ſuſpenſione, declaratione decima: & in extenſione decima quarta. Hinc illud eſt, quòd ſi quis ordinauerit alienū clericum ſine dimiſſorijs, ſit ipſo iure ſuſpenſus, & ab eo ſic ſuſpenſo ſubditi non

debent petere dimiſſorias, ſed libere poſſunt ad vicinos Epiſcopos ſine illis acce
3 dere, & ab eis promoueri poſſunt c.eos, de temp.ordin.lib.6.Silu.in verb.irregularitas.q.9.

Aliud eſſe canonicum impedimentũ poteſt ex narratione ipſarum dimiſſoriarum; nam debent continere excuſationis cauſam, ob quam ipſe proprius Epiſcopus ordinare non poſſit, c.1.de temp. ordin.lib.6. nec cõcedi poſſunt niſi poſt examinationem, & approbationem, ex Concil. Trident. ſeſſ.23.cap.3.de refor. Propterea damnandum cenſeo ſtilum illarum dimiſſoriarum, in quibus concedendis, ordinarius, cum nullum fecerit examen, vel approbationẽ addit clau
4 ſulam illam, in quo ordinatoris conſciẽtiam oneramus, nam per eam clauſulã, concedens dimiſſorias non videtur excuſari, ſi indigno, & non idoneo conceſſerit; quia ipſe maiorem culpam contrahit, quàm ordinator. cap. ſi Epiſcopus, de præben. lib. 6. Propterea cum quidam ordinari in clericum poſtulaſſet à Sancto Auguſtino, ipſeque morderetur in conſcientia, nolletque ob ſuſpicionem criminis eum promouere, renuit etiam ei dimiſſorias literas concedere, ne ab alio promoueretur: putans tantam eſſe culpam, in ipſis concedendis, quantam in ordinatione facienda, vt conſtat ex eo in dict. epiſto. ad clerum Hipp. centeſima trigeſ. ſeptima, verſic. cum enim iſta me cauſa, refert Lippom. vit. ſanctor. tom. 2. in vita ſancti Felicis: Et quod ſit paris effectus ordinare per ſe, vel dimiſſorias concedere, eſt tex. in capit. accedens, de purg. canon.

Alij præterea ordinarij Epiſcopo inferiores, vtputa Abbates, & quocunque nomine prælati, etiam exempti, ſiue capitula, licet olim poſſent dimiſſorias cõcedere d. cap. eos, de temp. ordin. lib. 6. hodie tamen ex Conc. Trident. non poſſunt; quinimmo ſi conceſſerint, ipſo iure ſunt ſuſpenſi ab officio, & beneficio, ſeſſ. 23. cap. 10. de reform. Vnde ſi in tali ſuſpenſione poſiti, immiſcerent ſe diuinis, fierẽt vere irregulares, ſicut omnes alij ſuſpenſi, vt ſuo loco diximus, & tradit Diaz in praxi canon. cap. 22. Quinimmo, etſi Epiſcopus deceſſerit, ideoq; ſedes Epiſcopalis vacet, mauult Tridẽt.
5 Concil. nullas omnino dimiſſorias concedi, quàm vt capitulum, aut alius quilibet ſuccedens in Epiſcopali iuriſdictione poſſit de illis prouidere: Imo ſi capitulum conceſſerit has literas, ipſo facto ſubiacet Eccleſiaſtico interdicto, ſeſſ. 7. cap. 10. de reform. Alij vero ſingulares ordinarij, in ea Epiſcopi iuriſdictione ſuccedentes, per annum ipſo iure ſuſpẽſi ſunt ab officio, & beneficio, ſeſſ. 23. capit. 10. Duo ſoli caſus excipiuntur, primus eſt ſi ſedes Epiſcopalis vacauerit vltra annum; Alter eſt ſi quis ratione obtenti, vel obtinendi beneficij ſit arctatus ad ſuſcipiendos ordines. iſtis .n. caſibus capitulum, vel ſingulares prædicti dimiſſorias concedere poterunt iuridice, ex d. capit. 10. ſeſſ. 7. Tertius caſus forte eſt ſede apoſtolica vacante; nã dimiſſorias forte concedere poteſt; quia illius vacantis ſedis iuriſdictionem non videntur limitaſſe verba dict. Concil. Trident. & ideo ſtare videtur in ſua conſueta iuriſdictione dimiſſorias concedendi, ſaluo ſemper ſedis apoſtolicæ iudicio.

Inter eos, qui dimiſſorias minus canonice concedunt, adnumerantur, Epiſcopi, qui cum Græci ſint concedunt ſuis ſubditis Latinis, vt à Græcis diuerſi ritus ordinari poſſint; Vel è contra ſi

Latini Epiſcopi concedant ſuis ſubditis, vt à Græcis diuerſi ritus promoueantur; Latini enim culpabiles ſunt, ſi tales dimiſſorias dent: capit. quòd tranſlationem, de temp. ordin. nam nec ipſe Græcus Epiſcopus ſuos ſubditos Latinos ordinare poteſt; nec Latinus ſubditum Græcum Græco more. cap. cum ſecundum, de temp. ord. debent enim in diuerſitate iſta rituum, certos deputare Vicarios, qui ſingulis ritibus obſeruandis, vel Græcis, vel Latinis præſint, Concil. Lateran. ſub Innoc. III. capit. 9. habetur de off. ordin. cap. quoniam; Latinus vero ſubditos Græcos, ſi non diſſentiant, debet ipſe ordinare Latino more; vt Græco ritu viuant. dict. capit. quòd tranſlationem; Græcis enim, nil obeſt, quin & ordinentur à Latinis, Latino more, & Eccleſiam Latinam obtineant cap. cum olim, de cler. coniug. & hoc eſt, quod vult dicere tex. in d. cap. quod tranſlationē, ibi dum dicit, à Græco facit, &c. debuit enim ipſe facere, ſi ordinandus non diſſentiat Latino ritu ordinari.

Nec pater filium, nec filius, patrem etiam legitimum promouere debet.

CAP. VI.

1 *Pater Epiſcopus filium ordinare non debet, ſiue ſit legitimus, ſiue legitimatus.*
2 *Filius miniſtrare non poteſt in Eccleſia patris, & ideo ibi ordinari non poteſt.*
3 *Epiſcopus ſine diſpenſatione eſſe non poteſt, qui vxorem vnicam, & filios habuit.*
4 *Pater proprium filium illegitimum, legitimare non poteſt.*
5 *Filius non poteſt ordinare patrem ſuum. Adoptio naturam imitatur.*
6 *Epiſcopi cæci ſunt circa nepotes ex filijs. Priuignus poteſt ordinari, & quomodo.*
7 *Pater adoptiuus poteſt ordinare filios, vel nepotes adoptiuos.*
8 *Papa proprios filios poteſt legitimare.*

Contingit aliquãdo nullum eſſe canonicum impedimētum in perſona ordinatoris, nec in ipſo ordinato, nec in ipſo ordine, ſed ipſa perſonarum relatio ſola canonicum inducit impedimentum: exemplo eſt,
1 ſi pater Epiſcopus filium ad ordines promouere velit, non eſt hoc in Eccleſia Dei ferendum, etiam ſi vel legitimus, vel legitimatus ſit; Nam de illegitimis nulli dubium eſt, quia pater, & filius adinuicem ſibi miniſtrare non poſſunt in eadem Eccleſia. capit. cum decorem, de fil. presbyt. vt latius dictum eſt primo lib. At de legitimato idem quoque iuris eſt, quia legitimatio non aufert memoriam commiſſæ turpitudinis, quin eam refricet in mente tam patris, quàm aliorum ſpectantium, ideo non debet pater ordinem vllum conferre filio ſuo legitimato, nec legitimatus filius patri, quia nullum maius miniſterium adinuicem præbere poſſunt, quàm ordines, vel conferendo, vel ſuſcipiendo.

Quinimmo plus dico, quòd in Eccleſia paterna filius hic à nullo alio Epiſcopo ordines ſuſcipere poteſt, quia
2 hodie ex Concil. Trident. iſti non ſolum patri in ipſis Eccleſijs paternis, ſed etiam alij cuilibet miniſtrare prohibentur, ſeſſ. 25. capit. 15. de reform. vbi adeſt verbum, quoquomodo, quod tam pregnans eſt, vt etiam ordinis ſuſceptionem, vel collationem poſſit includere: Idque adeò verum eſſe putandum eſt, quòd etſi occultus ſit, quoad alios omnes, quia tamen patri occultus eſſe non poteſt, & in

conferendo, vel ſuſcipiendo ordines refricaret in mẽte patris turpitudinis eius memoriam.capit. mulier, 15. q. 1.Ideo abſtinere debent adinuicem,nec ei beneficium pater conferre debet,ob hanc occultam turpitudinis commiſſę recordationẽ: poteſt tamen conferre,& valet collatio,Deci. conſ. 129. tradit Villalob. in collectan.com.opin.litera F. num. 128. Lancillot. de attent.par. 2.c.6. de recuſ. pend.num.40.

Quibus illud addo, ꝙ Epiſcopus nec legitimos ex matrimonio filios promouere debet,Nam quiſquis vxore mortua Epiſcopus fieri vult, iure prohibetur eſ-
3 ſe,ſi filios habeat; nã diſpenſatione eget: Abb.in cap.ſane,de conuerſ. coniug. & in cap. 1.de teſtam. verſ. Item oppono: imo nec aſſumi poteſt ad vllam omnino prę̃laturam,niſi cum diſpenſatione.dict. verſ.Item oppono;quod ideo inductum eſt à iure; quia paterna beneuolentia nimium afficitur erga filios,vt ſcribit Speculum ſummorum Pontificũ tit.de continentia ſacerdotum,cap. 81. ob quam causã ſi q̃s ſit ex cõcubina natus, & ſubſecuto matrimonio factus legitimus,Pater eius nõ poterit ſine diſpenſatione fieri prælatus.c.ad extirpandas de fil.presb. vnde poſito,ꝙ hic diſpenſationem obtinuerit circa Epiſcopatum,certe non debet permitti ordinare filium ſuum,quia ex illo turpi initio conceptionis refricatur turpitudo in mente ordinatoris.d.c. mulier, nam & in illis, qui in matrimonio concepti ſunt, eſt quædã parum honeſta reminiſcentia voluptatis.c.omnes, 27.q.2.& 33.q.4.cap.vir cum propria, & ita ſentire videtur Abb. in d.cap.cum decorem,de fil.presb.

Cui rei illud ſuffragatur,qđ licet quis facultatem habeat legitimandi illegiti-
4 mos,ſuos tamen legitimare non poteſt; quia in re ſua auctoritatem præſtare nõ valet. Archid.in c.in venditionibus,§.ẽt, poſt gl. ibi 17.q.4.& eſt tex.in c. per venerabilẽ,qui fil.ſint legit.vbi gl. & Doct. ita Epiſcopi;tametſi ius eligendi habeãt, quos ad diuinum miniſterium addicãt, non tamen filios proprios videntur poſſe eligere, vel ordinare: quia ob ſummã beneuolentiam facile falli poſſunt, Nam nec adoptare proprios filios pater poteſt nec de fonte leuare, nec ad chriſmatis vnctionem tenere,de cognat.ſpi.c.ſi vir. 30.q.1.c.1.& 2.

5 Quæ omnia etiã vera ſunt in caſu cõuerſo,ne filius ordines conferat patri,nã in adoptione ars imitari debet naturã. §.maiorem,inſtit.de adop. Ita in ordine quoque eſſe debet,in quo fit quædã adoptio, imo generatio ſpiritualis, iuxta illud Pauli, Filioli, quos iterũ parturio,& 1.Pet.c.2.ſicut modo geniti infantes,&c. & ſicut de ordinibus hactenus locuti ſumus,idem debemus dicere de beneficiorum collatione,nam pater filio etiam legitimo conferre non poteſt illud beneficium, in quo ipſe alias miniſtrauit.cap. ad extirpandas,de fil. presb. Hæc etiam
6 procedunt in nepotibus ex filio: Epiſcopi etenim cęci ſunt circa hos nepotes. gl. in cap.peruenit.1.q.3.tex.in aũth.quom. opor. Epiſc. §. 1. ſed in iſtis facilior erit diſpenſatio,quàm in filijs,ſi & parentes, & filij probi ſint. Abb.in d. verſ.Item oppono: quod re ipſa Romæ frequentius agi videmus. Hæc autem in priuigno nõ procedunt,quia mortua vxore,ſi fiat Epiſcopus poterit priuignũ ordinare in quo nulla eſt refricatio turpitudinis proprię in conceptione illius,ſed bene difficultas eſſet in hoc de Epiſcopatu obtinendo, quia nemo priuignum habere poteſt niſi ſuppoſita vxore vidua, & conſequẽter ſuper bigamia eſſet diſpẽſandus, vt Epi-

ſcopus

ſcopus conſtituatur, & tunc poſſet hunc priuignum ordinare. Et ideo dico, q̧ pater adoptiuus poteſt ſine dubio ordinare filios, vel nepotes adoptiuos, eiſdẽ beneficia conferre in eadem Eccleſia, & ad inuicem miniſtrare, quia nil canonicum obſiſtit: Hæc quoque non procedent in Papa, quia cum neminem habeat ſuperiorem, ſicut poteſt proprios filios legitimare, & in rebus proprijs auctoritatem præſtare, c. per venerabilem, verſ. in ſup cum Rex. qui. fil. ſint legit ita quoq; poterit ordinare, eligere, & diſpenſare: imo faciendo quicquid velit, conſequenter etiã diſpenſare videtur ex redundati auctoritate eius, qui etiam iudicabit, q̃d ſit honeſtius; an vt ipſe filios proprios promoueat; an per alium fieri mandet.

De indebita ſuſceptione ordinis,

Et primum:
De ordinatis forma non ſeruata.

CAP. VII.

1 *Ordinatus non debita forma, nec characterem ſuſcipit.*
Electio non ſeruata forma, irrita eſt.
2 *Electus in Papam à minore parte Cardinaliũ, ſi ſe pro Papa gerat, excommunicatus eſt, & deponitur.*
3 *Cardinales quandoque poſſunt abſoluere ab excommunicatione eum, quem volunt in Papã eligere.*
Electiones Regulariũ, ſi omittatur forma, ſunt irritæ.

POſtquam ordinantium irregularitates hactenus à nobis pertractatæ ſunt, nunc ordo expoſcit, vt etiam eas tractemus, quas incurrunt ij, qui ordines minus canonice ſuſcipiunt, quarum prima illa eſt, ſi quis
1 ordinem ſuſceperit forma, vel ſubſtantia omiſſa; nam nihil omnino ſuſcipit, nec ipſum quidem characterem; & ideo omnia ſunt ex integro repetenda, & adeò prohibetur exercere eum ordinem, quòd fieret vere irregularis illum exercendo: ſicut omnes alij, qui cum nõ ſint ordinati, adminiſtrant, toto tit. de cler. non ord. min. de iſtis Alber. in verb. ordo 2. Tabien. in verb. ordo 2. num. 5. Quid autem faciendũ ſit, quando omittuntur iſta ſubſtantialia, circa ordines tã maiores, quàm minores, & quæ ſint de forma ſingulorum ordinum, diximus fuſius hoc 4. lib. c. 1. Ad hæc recte cõgruit omnis electio, quæ abſque debitis ſolennitatibus fit, nam irrita eſt, vt puta ſi tractetur de electione prælaturæ, ad quam non omnes ſint citati, ad quos ſpectat: nã irritatur, & non debet electus ſe ſe ingerere cap Bonæ. 2. de elect. imo in electione Pontificis electus à minori parte Car
2 dinalium præſentium, ſi audeat ſe pro Papa gerere, ipſo iure efficitur excõmunicatus, & totius ſacri ordinis miniſterio priuatur, c. licet, de elect. Ita quòd (alijs Cardinalibus, qui primo non conſenſerant, poſtea conſentientibus) non conualeſceret electio, quia facta eſt de excommunicata perſona, niſi Cardinales illi, q̧ non fuerunt participes electionis, vel ei
3 non adhæſerant, eum abſoluiſſent ab excommunicatione; ad illos enim ſolos p̃tinet abſolutio. Hoſt. in c. cum Vuinton. de elect. probat Specul. in c. vbi periculum, in tertio decimo ſpeciali col. pen. de elect. lib. 6.

In alijs quoq; prælaturis multa ſunt de ſubſtantia; & forma electionis, quę ſi omittantur irritant ipſo iure electionẽ; & hæc ſunt ſcilicet, quòd ſecreto, & ſigillatim inquiſitio fiat, & publicatio in cõmuni, & incontinenti, & ſcriptura, tex. & gl. magiſtralis, in verb. ſanior, in cap. qa

per

per diuerſas, de elect. glo. in cap. Eccleſia veſtra, eo. tit. In regularibus quoq; eligendis ſua forma conſtituta eſt, quæ ſi non obſeruetur, nihil factum eſt; nã ſiue maſculi ſint, ſiue fœminę, ſecreta vota eſſe debent, & pro abſentibus nemo ſuffragium ſupplere poteſt: ſi hæc aliter fiant, ipſo iure electio irrita eſt, & qui ſe aliter eligi permiſerit, inhabilis redditur ad omnia officia in religione obtinenda, ex Conc. Trident. ſeſſ. 15. c. 6. de regular.

De eo, qui furtim ordines ſuſcipit;

CAP. VIII.

1 *Furtim ordines ſuſcipere quid ſit;*
Ordines furtim ſuſcipiens irregularis eſt;
2 *Ordines furtim ſuſcipiens, à ſolo Papa diſpenſatur, vt ad religionem tranſeat.*
3 *Dimiſſorias concedere non poſſunt Archidiaconi, Archipresbyteri, & ſimiles.*

Furtim ordines ſuſcipit, quiſqs ab Epiſcopo nõ admiſſus, vel non examinatus, & ſine Epiſcopi conſcientia ſe ſe ordinationi ingeſſerit inter aliorum approbatorum multitudinem; aut forte mutato nomine alicuius approbati nomen acceperit, c. extra, diſt. 64. Qui igitur hoc ſcelus admiſerit, irregularis eſt, nec niſi à Papa diſpẽſari poteſt. Io. Andr. in cap. 1. de eo, qui furt. ord. ſuſc. & ibid. Panor. cui rei liber qui Pontificale inſcribitur proſpexit, nã de more conſueuerunt Epiſcopi in ordinationibus peragendis, comminari excõmunicationis ſentẽtiam, ne quis audeat ſe ſe ingerere, qui nõ fuerit approbatus: propterea ſi quis nunc contrauenerit, erit vſq; adeò irregularis, quòd nec ad altiores aſcendet, nec ſuſceptos exercere poterit. cap. innotuit, de eo qui furt. ord. Sum. conf. de ætat. ordin. q. 13. & ſeq.

2 Diaz in praxi canonc. cap. 21. Poſſet tamen diſpẽſari, ſi voluerit ad Religionem tranſire, & non niſi per Papam d. capit. innotuit, Inter hos annumerantur, qui per literas dimiſſorias Archidiaconi, admitti voluerunt, cum tamen Archidiaconus eas concedere non poſſit. c. ſigni-
3 ficaſti. de off. ord. Idem erit, & de ijs, quibus inhibuit Conc. Trident. dimiſſorias concedere, vt ſeſſ. 7. c. 10. de reform. & 23. cap. 10. de reform.

De examine, vel ſcrutinio prætermiſſo.

CAP. IX.

1 *Examen ſi omittatur, ordinatio vitioſa eſt.*
Regulares hodie ab ordinatore examinandi.
2 *Epiſcopus omittens examen, vel cõmittens ignaro, aut negligenti, puniendus,*
3 *Ordinatus omiſſo examine, de digno ſit indignus.*
Epiſcopi debent examinari, & debent eſſe doctores, etiam ſi ſint Regulares, & alia requiruntur, vt hic.
4 *Cardinales eligendi per ſcrutinium: & requiritur qualitates multa, vt hic.*
Epiſcopi ſi bene præſint, populi quoque bene viuent.
5 *Regulares promouendi in Epiſcopos, non probãt Doctoratum in Academia, ſed ſufficit atteſtatio ſuperioris.*
Scrutinia multa requirũtur in ordinatione facienda.
6 *Ordinandus ſpectatæ virtutis, non ſubijcitur examini.*
Examen Epiſcopi conſecrandi omitti nõ poteſt.
7 *Epiſcopi promouendi, quæ forma ſeruanda.*

Examen, & ſcrutinium ideo requiruntur in ordinibus conferendis, vt hominis ordinandi, virtus, ac meritum conſtare poſſint: Propterea ſi omittantur hęc, & ordinatio vitioſa eſt, & ordinatus deponendus, ex ſententia Hoſt. vt probatur cap. expoſuiſti, de corp. vitiat. & diſt. 24. cap. vlt. Nec

ſo-

ſolum hæc requiruntur in clericis ſęcularibus, verum etiam in Regularibus, quos ab Epiſcopo examinari, & approbari iuſſit Conc. Trident. ſeſſ. 23. capit. duodecimo de refor. vnde ſi iſti nimiũ confiſi literis dimiſſorijs ſuorum prælatorum, non recognitis ab ordinatore, auſi ſint ſe ſe ingerere intra multitudinẽ ordinandorum, quaſi furtim promoti fiunt irregulares, argum. cap. Innotuit, de eo qui furt. ordin. ſuſc. Nam & ipſe Epi-
2 ſcopus prætermittens examen, & ſcrutinium, vel negligenter faciens, aut negligenti committens, vel ignaro, puniri debet ſeuere iuxta cap. eos, de temp. ordin. lib. 6. vbi Specul. ſuper verb. ſcienter: vnde hic ita ordinatus, & exercere ſuſceptum ordinem prohibetur, & deponi debet, gloſ. in d. cap. vlt. non enim vllo modo poteſt videri dignus, qui ſe debito examine dignum non oſtendit, qui cum dignus eſſet, per hanc culpam fa-
3 ctus eſt indignus, quòd ſi indignus erat per hoc ſcelus factus eſt indignior; ideo ad diuina miniſteria non eſt admittendus: cap. ex pœnitentibus, diſt. 10.

Quę vera ſunt etiam in ipſis Epiſcopis promouendis, Leo. 1. Papa epiſt. 32. nam, & olim, & hodie quiſque examinari debet, an bene nouerit ea, quæ ad munus ſuum ſpectent, & an ſit Doctor, Magiſter, vel licentiatus, vel alicuius publicæ Academiæ teſtimonio idoneus iudicetur, vel ſaltem per prælatorum regularium publicam atteſtationem (ſi regularis ipſe ſit) probetur idoneus, & quibus natalibus, quibus honoribus, qua ętate, quis ſit, ſcrutinium ſumendum eſt. & an ſit in ſacris, ſaltim per ſex menſes, antequam in Epiſcopum nominetur, vt conſtat Concil. Trident. ſeſſ. 22. c. 2. de reform. & pro ratione, & opportunitate prouinciarum, hæc examina fient, & in inſtrumenta publica reducentur, ſeruatis omnibus alijs, quę iubet idem Conc. Trident. ſeſſ. 24. capit. 1. de reform. quo loco, & in Cardinalibus eligendis idem
4 ſcrutinium fieri ſtatuit, quo ad vitam, ætatem, ac doctrinam illorum requirendam, ſicut & in ipſis Epiſcopis promouendis: Quod autem Epiſcopi etiam iure veteri examinandi eſſent probatur. Concil. Cartag. 4. cap. 1. habetur diſt. 23. cap. qui epiſcopus. Silueſt. in verb. ordo. 2. quæſt. 2. Ex quibus conſtat ſi hæc tam ſancte inſtituta obſeruabuntur, optime conſultum iri Eccleſiæ Dei; tum enim bene agitur à populis, cum bene præſunt epiſcopi.

Eſt autem hoc capite annotandum examina in promouendis regularibus diuerſo iure cenſeri; nam ſi promouendi ſint ad ordines ipſorum ſuperiorum, fides & atteſtatio non ſufficit: nam ab ordinatore examinari debent, vt iam diximus, etſi promoueantur ad Epiſcopatum, ipſorum prælatorum atteſtatio & fides perinde valet, ac ſi alicuius Acade-
5 miæ publicum eſſet teſtimonium, ex d. cap. 2. de reform. In clericis vero ſęcularibus, examen faciendum eſt, & ab eo, qui dimiſſorias concedit, ſi ordinandus ſit præſens, & ab eo qui ordinat, ſi ſit abſens, vt conſtat ex Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 3. & 7. de reform. & cap. ſi epiſcopus, de præb. lib. 6.

Verſantur autem hæc ſcrutinia circa multa, nam per menſem ante ordinationem nomina ordinandorum deſcribenda & publicanda ſunt, vt inſtructio haberi poſſit de natalibus, moribus, ætate, & genere: Concil. Trident. ſeſſ. vigeſima tertia, cap. 5. de reform. Aliud ſcrutinium habetur triduo ante ordinationem, & in eo agitur de approbandis, vel reprobandis ijs, qui ordi-

ordinati volunt, habito examine ſuper ſcientia.ead. ſeſſ. c. 7.quod iure veteri ét inſtitutū fuerat. capit. quando, diſt.24. Tertium eſt, quod fit ipſa hora, qua ordines conferuntur,quando Epiſcopus Archidiaconū interrogat, num qui adſtant promouendi, ſint idonei, de quo non multus labor habetur, quandoquidem formula quædam eſt ex libro Pontificali, ita quòd labor totus potius eſt, circa primum,& ſecundum ſcrutinium vel examen, priuſquam dies ordinationum venerit.

Hæc autem omnia poſſent aliquādo ab ipſo iuris rigore laxari, videlicet ſi qs vſque adeo ſpectatæ virtutis ſit,vt notus omnibus habeatur, & populari teſtimonio dignus cenſeatur,nam examen omit
6 ti poſſe ſine peccato ſentit Conc. Carth. III.c.22.habetur diſt.24.cap.nullus ordinetur,& ibid.glo.Silu.in verb.ordo.2. q. 2. niſi forte in examine, vel ſcrutinio, qđ fit in Epō conſecrando, quod omitti non poſſe tradit gl.in d. c. qui Epiſcopus in 1. gl. cum non ita ſit in examine vel ſcrutinio, quod fit in Epiſcopo promouendo,ſeu eligendo. d.ſeſſ.24.cap.1. quo loco apparet non vnum tantū ſcrutinium fieri oportere de qualitatibus
7 Epiſcopi, ſed etiam alterum circa relationem factam de ipſis qualitatibus in conſiſtorio; nam iudicium, & decretū differri debet in aliud conſiſtorium, vt derelatione iam facta adhuc cognoſci,& informatio ſumi poſſit,an vera fuerit,an præceps, an nimis accelerata, aut aliud forſan canonice obijci poſſit homini in Epiſcopum promouendo:Ideoque tunc iudicandum erit eum vere habilem, & dignū eſſe Epiſcopatu, de quo hæc ſcrutinia, & examina facta fuerint; ſunt tamen omnia iſta in Papæ arbitrio poſita, qui pro opportunitate loci, & temporis deliberabit, pro vt illi expedire videbitur.d.ſeſſ.24.cap. 1.

Si ordinatus non reuelauerit ſuas irregularitates in ſcrutinio.

CAP. X.

1 *Ordinatus, qui nō reuelauit crimina ſua enormia in ſcrutinio, eſt remouendus ab adminiſtratione.*

Periuriū paruifaciunt Priſcillianiſtæ heretici.

2 *Ordinandus non tenetur reuelare crimina mediocria occulta, niſi vt hic.*

Criminoſus in diſpenſatus, promoueri non debet.

3 *Diſpenſatio debet apparere, vt quis poſſit ordinari.*

Diſpenſare quandoq; videtur Epiſcopus ſciens, & tacens, at male facit.

4 *Irregularitates prouenientes ex corpore, etiam ex loco occulto, ſunt omnino reuelandæ ordinatori.*

5 *Confeſſori omnia mortalia etiam minima de neceſſitate dicenda ſunt.*

QVandoque euenit,quòd in ſcrutinio faciendo, is qui ordinari vult, reticet ſua crimina enormia, quo caſu hoc ſcrutinium pro nō facto habetur,quoad præiudicium eius, q̄ reticuit; fuit enim ſententia Hoſt.quòd quilibet ordinandus ad dignitates,tenetur confiteri crimina,& alia impedimenta iuris, & facti, quæ obſunt, ne promoueri poſſit,niſi fuerit cum ipſo diſpenſatum,ita ille in cap.expoſuiſti,de corp.vitiat.per illum tex.& videtur tex. Concil. Carth.IIII.cap.68.habetur diſt. 50.cap. ex pœnitentibus, Silu.in verb.confeſſio, 1.q.1.quod procedit etiam ſi Epiſcopus ea ſcierit, vel notoria ſint; nam vterque punitur,vt dictis locis;quinimmo ſi hęc crimina latentia,vel occulta, talia eſſent, quòd etiam poſt pœnitentiam impedirent ordinis ſuſceptionem,debet ordinā

dus,

dus confiteri ea ordinatori, etiam ſi pœnitentiam peregerit de eis, exemplũ eſt in homicidio, in ſimonia, in ordine, in hæreſi, ac ſimilibu . Leo.1.Papa epiſt.32. Hoſt.quem probat Alber. in verb.ordo. 2. colu.1.& Tabien. in verb.electio.1.§. vtrum electio nu.17.videtur tex.in c.vlt. de temp.ord.Silu.in verb.ordo.2.q.2.

Horum aũt, qui hæc enormia crimina reticent, pœna eſt, ne ſuſceptum ordi-
1 nẽ adminiſtrare poſſint, c. niſi cum pridem §.perſonæ, de renunt. Sil.d.q.2. Et poſſunt ei incidere in ſuſpicionẽ hæreſis Priſcillianiſtarum, qui ſentiunt licere peierare, ne ſecretum pandatur, cõtra quos Aug.de hæreſib.c.70. Alia vero crimina mediocria, quæ poſt peractam pœnitentiã nõ impediunt ordinis executionem, tunc ſi occulta ſint, qui vult ordinari nõ tenetur ea publicare ordinatori.d. c. vlt. de temp.ord.nec ante, nec poſt pœnitentiã, vt ibid. & ita diſtinguẽdo declaratur illa quæſtio, an delicta occulta impediãt promouendum, vel promotum, de qua re optima gl.in c.ex tenore, in gl.magna, de tem.ord. Conſiderandum tñ eſt, an ordines petantur ab eo, qui tenetur promoueri ratione beneficij, nam tũc occulta hæc peccata nõ impediunt promotionẽ, ſuppoſito ſacramento pœnitentiæ, ſed ſi non teneatur promoueri ratione beneficij non deberet occultare talia delicta,
2 etiam occulta mediocria; vtputa periurium, falſitatẽ, & alia ſimilia, quia ſi ſciret Epiſcopus poterit ei inhibere, ne ordines ſuſcipiat, glo.in d.cap.ex tenore in verb.prohibere.

Aliud quoque conſiderandũ eſt huic ordinando, ſcilicet, vt poſtquam ſua delicta, vel crimina, expoſuerit ordinatori, expectet etiam diſpenſationem ſuper eis; nemo n.indiſpẽſatus promoueri debet: quia hæc accuſatio proprij delicti, vel irregularitatis fit ad detegendã indignitatem hominis, ne fiat iniuria ſacramẽto ordinis d.c.expoſuiſti, & d.c.ex pœnitentibus. Ideo ſola accuſatio, & detectio impedimenti, ſine expreſſa diſpẽſatione nõ habilitat ad ordines gl.& tex. in c. ſi qs ſine, diſt.81.conſtare.n.debet de ea, Goff. in ſum.de temp.ord. in fin.ſum.conf.de ætat.ord.q.19.& ſeq.& tit.de lapſ. & diſpen.q.3. Alberic.in verb.ordo.2. Et licet ſciens, & tacens Epiſcopus videatur diſpenſare, vt per gl.in c.qui in aliquo, diſ. 51.tamen malefacit, & puniri debet, q eſt indiſcreta diſpenſatio.gl.in d.c.ſi quis ſine, Ray.in tit.de lapſ.& diſp.§.vlt.Silu. in verb.diſpenſatio q.vlt.circa fin. Habita vero diſpenſatione ab eo, qui diſpenſare poteſt, recte quiſque promoueri põt ſine ſcrupulo. Innoc.in d.c.Niſi cum pridem.§.perſonæ: Hæ autem diſtinctiones procedunt in criminibus, & in irregularitatibus quantumuis occultis, vtputa ſi
4 caſtrati, vel ſecreto loco mutilati, aut ſecretum morbũ patientes, vel defectum corporis, vel illegitimi, & ſimiles, omnino, & indiſtincte tenentur ſe ſe prodere ordinatori, ſiue ſint parui, ſiue magni defectus, arg.d.cap.ex pœnitentibus, Silu.in verb.confeſſio.1.q.1.

Quod vero dixim*, ſola enormia delicta eſſe reuelanda ordinatori, verũ eſt in hoc genere ſcrutinij, & examinis, vel inquiſitionis ad effectum faciendę ordi-
5 nationis, at diſcuſſio, quæ fit in conſciẽtia, & ſacramẽto pœnitentiæ, omnino neceſſaria eſt cũ reuelatione etiam de quibuſcunq; minimis mortalibus, quoniã in ſuſcipiendo ſacro ordine ſumitur & Euchariſtia, & ordo. Et vtraq; ſunt ſacramenta; quæ in peccato mortali ſumi nõ poſſunt. Abb. in c.ſi celebret, de cler. excõm. min. & infra dicemus, quando de mortali peccato agendum erit lib. vlt.

De ordinatis ad plures ordines vna die,

CAP. XI.

1 *Ordines plures vna die ſuſcipiens irregularis eſt, etiam ſi vltimum minorem cum primo ſacro ſuſcipiat.*
2 *Ordinatus ad plures vna die, poteſt diſpenſari, vt tranſeat ad religionē, & ad altiores aſcēdere poterit.*
3 *Dies vna dicitur ſabbatum, & dominica, ſi ieiunium continuetur.*
Epiphanius vna die diaconus, presbyter, & Epiſcopus creatus.

QVisquis vna die plures ordines ſuſcipit, inter irregulares adſcribitur; Spec. in tit. de diſpēſ. §. Iuxta. verſ. Item recipiens; plures autē ordines intelligitur accipere, etiam qui accipit minores gl. in cap. quicumque, in verb. acolythus, diſt. 77. Sed ob id nō eſt irregularis; at ſi vltimum minorem cū
1 primo ſacro ideſt ſubdiaconatu accipere velit, non poteſt, Alberic. in verb. ordo 2. tex. in c. cum H. lator, de eo, qui furt. ord. ſuſc. multo ergo magis erit irregularis, ſi duos ſacros acceperit c. in ſingulis, & c. quicumque, diſt. 57. & de tēp. ord. cap. literas, & c. cum dilectus: ſed ſuper hac irregularitate olim Epiſcopus diſpēſare poterat, ſcilicet, ſi plures ſimul minores, vel minores cū ſubdiaconatu accepiſſet, glo. in d. verb. acolythus: Raym. in tit. de ætat. ordin. verſ. vlt. Alberic. in d. verb. ordo. 2. Silu. in verb. irregularitas q. 3. præſertim ſi ita erat conſuetudo, vt illis eiſdem locis probatur: ſed hodie vt minores cum ſubdiaconatu accipiat, talis cōſuetudo nō poterit approbari, quoniam Conc. Trident. iubet omnes tam minores, quam maiores, ſeruatis certis temporum interſtitijs conferri, ſeſſ. 23. cap. 1. de refor. Et licet ibi arbitrio Epiſcopi permittat ſimul omnes minores
1 conferre, non tamen apparet, quod permittat Epiſcopo, vt vna die minores, & ſubdiaconatum conferat; ipſi tamen Epiſcopo hoc concedit, ſcilicet, vt poſt vltimum minorem, annus qui expectandus eſſet ad dandum ſubdiaconatū, non ſeruetur, ſi ita ipſe iudicauerit.

Eſt autem illud adnotandum, ſi quis hanc irregularitatem incurrerit, velitq; ad religionem tranſire, poterit non ſolū
2 diſpenſari, vt in ſuſceptis ordinibus adminiſtret, verum etiam, vt ad altiores aſcendat, ſi ſic videbitur prælatis ſuis, ob probos eius mores; de eo qui fur. ord. ſuſc. cap. innotuit. & d. cap. cum H. lator, Silu. in d. q. 3. etiam ſi duos ſacros vno die accepiſſet; nam religioſus factus poſſet à ſuperioribus diſpenſari, ex ſententia Hoſt. quem refert. Alber. in d. verb.
3 ordo. 2. vna autem dies dicitur etiam ſi quis ſabbato vnum ordinem acceperit, & continuato ieiunio alium die ſequenti; nam hic plures ordines vna die accepiſſe videtur; cap. latores: de temp. ord. ſupra allegato: Puto autem de hac irregularitate vetuſtiſſima tempora nō multum cogitaſſe, conſtat enim Epiphaniū vna die diaconatum, presbyteratum, & Epiſcopalem conſecrationem accepiſſe ad Salaminiorum Eccleſiam, ſed id ex diſpenſatione omnium Epiſcoporū Cypri ad ſynodum congregatorum factū ſcribit Sim. Metaph. in vita eius die 15. Maij.

De eo, qui per ſaltum promotus eſt.

CAP. XII.

1 *Ordinatus per ſaltum irregularis eſt, etiam ſi ignorans.*
2 *Ordinato per ſaltū, non ſufficit, ſi ſuppleat ordinem, quem omiſit, quia adhuc eget diſpēſatione, vt adminiſtret.*

Ordi-

Ordinati per ſaltum diſpenſatio quomodo Epiſcopalis ſit.

3 *Epiſcopus promotus omiſſo ordine aliquo ſacro, eſt irregularis, & multo magis omiſſo ſacerdotio.*

Epiſcopalis poteſtatis fundamentum eſt ſacerdotium.

4 *Baptiſmo omiſſo promotus nil accipit.*

Character ſacerdotij imprimitur baptizato & pratermiſſa confirmatione, & minoribus ordinibus.

5 *Subdiaconatus olim non reputabatur ſacer.*

6 *Epiſcopus,& olim,& hodie antequam eligatur debet eſſe ſubdiaconus, idem in ſuperioribus dignitatibus.*

7 *Laicus tam ſanctus eſſe poteſt, vt Epiſcopus eligatur.*

8 *Dignitates multa olim dabantur ſolis exiſtentibus in ſacris, hodie ſecus.*

Clericus ſimplex, non poteſt ſtatim fieri pralatus Regularium:

9 *Ordinatus per ſaltum videtur, qui ſacramentum confirmationis non accepit.*

SEruare ordinem videri non poteſt, quiſquis aliquid prætermittit eorum, quæ quodā ſub ordine agenda ſunt; Iccirco eum recte dicimus inordinate
1 aliquid agere, qui ſine ordine faciat; vnde qui aliquem Eccleſiaſticum ordinē prętermittens promouetur, ordine abutitur; nam per ſaltum promotum eum canones appellant, & ob id decernunt eum eſſe irregularem, tit. de cler. p ſalt. promot. cap. 1. quod irregularitatis genus incurritur, & ab ignorante,& à ſciēte: vt ſenſit Hoſt. quem refert. Silue. in verb. irregularitas q. 11. Diaz in praxi canon. cap. 20. nam nec ad altiores promoueri poteſt, nec in ſuſceptis adminiſtrare. Hoſt. in Sum. tit. de cler. per ſalt. prom. §. 1. Prius enim, quam adminiſtret, eſt ſupplendus ordo prætermiſſus, cap. ſollicitudo, diſt. 52. & de cler. per ſalt. prom. cap. 1. nec ſuppletio ſola ſufficiet, quoniam etiam requiri debet di-
2 ſpenſatio, vt & aſcendere,& adminiſtrare poſſit, Domin.& Præpoſ. in d. cap. ſollicitudo; Abb. in d. cap. 1. vlt. not. de cler. per ſalt. promot. quod ſi ſcienter omiſſa diſpenſatione adminiſtrauerit, diſpenſatio hæc, quæ erat Epiſcopalis non adminiſtrando, fit Papalis adminiſtrando: Silu. in d. verb. irregularitas q. 11. & q. 27. poſt med. Alberic. in verb. ordinatus 2. Diaz d. cap. 20. At hodie omnis quæſtio circa hanc irregularitatem videtur determinari ex Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 14. de reform. his verbis: cum promotis per ſaltum, ſi non miniſtrauerint, Epiſcopus ex legitima cauſa poſſit diſpenſare; quibus verbis non apparet permiſſum Epiſcopo diſpenſare, quando per ſaltum promotus miniſtrauerit, & non habetur ibi vlla diſtinctio de adminiſtrante ſcienter, vel ignoranter: Ita quod poſſet defendi, qđ miniſtrans ſemper egeat Papæ diſpenſatione, niſi in occultis,& non deductis ad forum iudiciale, ex eodem Conc. Trident. 24. cap. 6. de reform.

Per ſaltum quoque promotus Epiſcopus, ideſt ſi omiſſo ſubdiaconatu, vel diaconatu, ſacerdos, & Epiſc. conſecretur, ſuſcipit quidem characterem: Alberic. in verb. ordinatus ſecundo, ſed irregularis efficitur ex ſententia Hoſt. quem probat Silueſt. in verb. ordo. 2. in princ. vnde illos ordines conferre, quos non accepit, nullo modo poteſt. S. Thom. 4. diſ. 25. glo. in d. cap. 1. de cler. per ſalt. prom. ſi autem ſacerdotij ordinem prætermiſerit, Epiſcopalis conſecratio, & poteſtas in ipſo imprimi non potuit, quia Epiſcopalis poteſtatis fundamentum eſt ipſum ſacerdotium, vt ibid. & Silueſt. ordo. 5. q. 5. & in verb. ordo. 2. q. 1. Raym. in tit. de form. conſecr. verſ. Quid ſi clericus; vbi dicit omnes fere Doctores idem ſentire, idem ad verbum dicit Piſan. in verb. ordi-

ordinatus 2.in princ.& ibid.ſupplem.Et ideo reijcitur opinio Canoniſtarum ſentientium, q ſine ſacerdotio Epiſcopalis conſecratio valeat, vt ſentiebat Hoſt. & Abb.in cap. 1. de cler. per ſalt. promot. quorũ ſententia nõ ſuſtinetur iure Theologorum,ad quos videtur potius ſpectare hic articulus.

Per ſaltum etiam promotus videtur, qui ſine baptiſmo ordines ſuſcepit,nam nullus character imprimi potuit: at ſuſcepto baptiſmo,etiam ſi nec ſacramentum confirmationis, nec vllum minorẽ ordinem acceperit, ante ſacerdotium,
4 tamen ſacerdotij character imprimitur; nam vel purus laicus ſacerdotalem characterem accipit, ex magis cõmuni ſententia,vt probat glo.in cap. ſollicitudo, diſt. 52.& in c.1.de cler.per ſalt.prom. S.Thom.4.diſt.24.circa quam rem reiecta eſt ſententia Hug. & Ray. qui putabant ad imprimendum characterem ſacerdotalem,requiri ſaltim primam tonſuram,contra quos ſcribit Abb.& Doct. in d.cap. 1. de cler.per ſalt. Silu. in verb. ordo.5.q.5.Hoſt.in ſum.de cler. per ſalt. Sum.conf.eo tit.q.40.

Inter eos, qui per ſaltum promouentur annumerari poſſunt ij, qui ordines requiſitos ad dignitatem obtinendam nondum habuerunt, vtputa, ſi quis ad Cathedralem eccleſiam aſſumatur, nullo ſacro ordine accepto; nam ſicut olim quando ſubdiaconatus non reputaba-
5 tur inter ſacros (ſcilicet ante Gregoriũ diſt.28.cap.nullum, vel ante Sirici j tempora cap.quicumque,diſt.77. c. à multis,de ætat.& qual.) nullus ſubdiaconus poterat promoueri ad Epiſcopatum, niſi ex Papæ diſpenſatione, cap. nullus in Epiſcopum,diſt.60.ita quãdo cępit ſubdiaconatus inter ſacros haberi, Epiſcopatus dari non poterat,niſi ſubdiaconis, d.cap.multis:Poſtea vero idoſt poſt tem-
6 pora Innocentij III. cum non nihil relaxata fuerit obſeruatio hæc de aſſumendis ad Epiſcopatum ſolis ijs, qui poſiti eſſent in ſacro ordine,& ipſi Neophyti, atq; laici aliquando aſſumerentur, ideo opportune ſacrum Conc. Trident.huic rei prouidit, vt ſcilicet ſaltem ſubdiaconus ſit quiſquis ad Cathedrales Eccleſias aſſumitur,eumque ordinem per ſex menſes ante ſuſcepiſſe oportet, ſeſſ. 22. cap.2.de reform quod Conc.in hac parte idem diſponit, quod diſpoſuerant vetuſti canones, ſcilicet, vt ſubdiaconatus præcedere debeat in Epiſcopatibus obtinendis: propterea quia verba illa, aſſumendi ad Cathedrales, multum generalia ſunt conſtare videtur idem eſſe, in Archiepiſcopis, Patriarchis, Primatibus, & forſan etiam in eligendis in ſummos Pontifices, vt videtur probari ex.c.
7 nullus in præpoſitum,diſt.60.Poſſet tamen tanta eſſe laici ſanctitas, vt per diſpenſationem,etiam ad Epiſcopatũ promoueretur, quod multis olim contigerat, vt diximus ſupra cum de Neophytis agendum fuit.

Eadem ratione, quiſquis in Præpoſitum, Archidiaconum, Decanum Primicerium, vel Cantorem, ſeu etiam in Abbatem promoueri olim voluit, non niſi per diſpenſationem admitti debebat, ſi in ſacro ordine non erat conſtitutus,d.cap.nullus in præpoſitum,& gloſ. & Archid. in cap.nullus Epiſcopus, ead. diſt.60.ſed hodie Conc.Trident ſeſſ.24. cap.12.de reform. in omnibus dignitatibus Cathedralium, vel inferiorum Eccleſiarum exigit ad minus clericatum, iuxta Conſtitut.Conc.Lateran.ſub Alex. III. quæ habetur de elect. capit. cum in cunctis; & ideo idem dixerim de promouendis in Abbates, quibus ſufficit, ſi

poſt

poſt adeptam Abbatiam ſuſcipiant preſbyteratum, c. 1. de ætat. & qual. ſummiſtæ omnes in verb. Abbas.

Videtur quoque per ſaltum promoueri ille, qui ſtatim de clerico ad regularium prælaturas aſpirauerit, licet enim poſtulari poſſit, tamen eligi non poteſt, capit. presbyteros, 16. quæſt. 1. capit. officij, de elect. Nam ſicut nouitius durante anno profeſſionis prælaturas obtinere non poteſt, certe multo minus ille, qui nondum clauſtra ingreſſus eſt, d. capit. officij, & diximus quando egimus de Neophytis.

Sed & per ſaltum promotus videtur, qui gradatim omnes ordines ſuſcepit, ſed confirmationis ſacramento non eſt perunctus; nam licet confirmatio non
9 requiratur de neceſſitate ad præexiſtentiam ordinum, S. Thom. 4 diſt. 24. Silu. ordo. 2. in princ. Tamen ex decreto Cõc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 4. nullus ordo conferri debet ei, qui ſacramentum confirmationis non acceperit; & ideo male facit, qui ordines ſuſcipit hoc ſacramento pretermiſſo: vnde recte dicere poſſumus hoc eſſe canonicum impedimentum, ex d. cap. 4. poſſumus etiam dicere, quod hodie confirmatio ad ordines ſuſcipiendos, ſi non eſt de neceſſitate rei, eſt de neceſſitate præcepti.

De eo, qui cum ordinatus non ſit, audet miniſtrare.

CAP. XIII.

1 *Miſſam dicens, cum non ſit ſacerdos, eſt irregularis, & ipſo facto ſine diſputatione tradendus curiæ ſæculari.*

2 *Sacerdos benedicens populum more Epiſcopali, fit irregularis.*

Cardinalis etiam non Epiſcopus, poteſt publicam benedictionem dare ex priuilegio.

3 *Baptizans, etiam in neceſſitate ritu ſacerdotali, cum non ſit ordinatus, fit irregularis.*

Epiſtolam dicens cum manipulo, in miſſa ſolenni, cum non ſit ſubdiaconus, efficitur irregularis.

4 *Laicus celebrando in ordine, quem non habet, fit vere irregularis.*

5 *Laicus audiens confeſſionem in neceſſitate, fit irregularis, ſi vtatur verbis abſolutorijs, imo eſt tradendus curiæ ſæculari.*

Ordinatum ſe putans probabiliter, cum non ſit, excuſatur ab irregularitate, adminiſtrando.

6 *Minores ordines poſſunt exerceri, etiam a non ordinatis iure veteri, hodie ſecus.*

7 *Furioſi vtentes ordinibus, ad quos non ſunt promoti, non fiunt irregulares.*

Loci cauſa adminiſtrans ordinem quem nõ habet, an fiat irregularis.

8 *Deriſio eſt maximum crimen circa diuina.*

Ordinem adminiſtrans de mandato Papæ, cum eum non habeat, an efficiatur irregularis.

Ordinatus ad ſacerdotium, omiſſa manus impoſitione; non poteſt confeſſiones audire.

9 *Baptiſmus eſt fundamentum omnium ſacramentorum.*

Baptizatum ſe putans, cum non ſit, ſi promotus adminiſtret, quid dicendum de ſacramentis ſuis.

10 *Ficte baptizatus ordinatus, an adminiſtret.*

Prædicare non poteſt non ordinatus, vel non miſſus, ſeu poſitus in peccato mortali.

Equitius Abbas non ordinatus, publice prædicabat.

SI ij, qui non canonice ordinati ſunt, irregulares fiunt, quanto magis notam irregularitatis incurrunt ij, qui cum omnino ordinati non ſint, diuinis ſe ſe ingerunt miniſterijs? duplici modo quis dicitur non ordinatus, aut enim nunquam ad ordinem ſuſcipiendum acceſſit, aut acceſſit, vt ſuſciperet, ſed inaniter accepit: Primo caſu ſemper
1 erit irregularis, qui ſe ſe ingeſſerit in adminiſtratione ordinis non ſuſcepti, & indiſpenſabilis eſt, toto tit. de cler. non ordin. min. Specul. in tit. de diſpenſ. §.

Iuxta, verſ. Item non ordinatus, & in §. Nunc de Epiſcoporum, verſ. 18. & ideo ſi quis non exiſtens ſacerdos, auſus fuerit miſſam celebrare, non ſolum eſt irregularis, verũ etiam ſine diſputatione eſt tradendus curiæ ſęculari, vt ſtatuit Fel. recor. Paulus IIII. (vt refert Iudit. Inq.) Die 20. Maij 1557. Decreto 5. & die decima ſeptima Febr. 1559. Decreto 7. Huiuſmodi.n.fuit Iſchiras Athanaſij aduerſarius, qui abſq; vllo ordinatore, ſacra myſteria corporis, & ſanguinis auſus fuerat operari: quem cum in opere patrato Athanaſius reperiſſet, abiecit, & menſam euertit, & poculum confregit, quaſi rem deluſoriam. Videatur Theodoretus hiſt. lib. 2. cap. 8. Socrates lib. 1. cap. 20. Niceph. lib. 8. cap. 48. & 49. & lib. 9. cap. 12. Præterea quiſquis adminiſtrat ordinem ſuperiorem eo quem habuerit, habet locum irregularitas, etiam ſi minimum actum peragat pertinẽtem ad ordinẽ non ſuſceptum, vtputa ſi diaconus publice benedicat vt ſacerdos, vel ſacerdos benedicat vt Epiſcopus cum illis verbis; Sit nomen Domini benedi-
2 ctum. gloſ. & tex. in cap. miniſtrare, 26. quæſt. 6. Cardinalis tamen nõdum Epiſcopus poteſt publicam benedictionem dare ex proprio priuilegio, Doct. in cap. licet, de elect. Iacobat. tract. de Conc. lib. 1. tit. de Cardin. & patr. verſ. item aliud priuilegium.

Quinimmo etiam ſi ea peragat, quæ etiam laici poſſunt, ſi tamen adminiſtret eadem quaſi ordinatus; efficitur ob id
3 irregularis, exemplũ ſi baptizet ſine neceſſitate, vel etiam in neceſſitate ſeruatis ritibus ceremonialibus baptiſmi, fiet irregularis, cap. 1. de cler. non ordin. min. vbi gloſ. & Doct. Propterea qui inciderit in hanc irregularitatem, non ſolum prohibetur promoueri, verum etiam pro-motus, quos ſuſcepit ordines, non adminiſtrabit. cap. vlt. eod. titul. ſed diſpenſari ex cauſa poterit, quoad aſcendendum per ſolum Papam; quo vero ad exercendos ordines ſuſceptos per Epiſcopum, Goff. quem probat Silu. in verb. irregularitas, q. 12. Abb. in d. cap. 1. de cler. non ordin. min.

Fiet etiam ob eandem cauſam irregularis, quiſquis cum nõ ſit ſubdiaconus, audeat epiſtolam ſolennem cantare in miſſa, cum manipulo, & veſtibus ſubdiacono conuenientibus, tex. in cap. ſi ſubdiaconus, diſt. 34. ſed ſine manipulo, ſi in Eccleſijs talis ſit conſuetudo, vt poſſit non ſubdiaconus epiſtolam cantare, non fiet irregularis; dummodo non tangat ſacra nec præſtet plenum miniſterium ſubdiaconi, vt probatur in cap. vt quiſque, de vit. & hon. cler. vbi Innoc. & Hoſt. ſed & ſine manipulo epiſtolam dicens fieret irregularis, ſi intenderet in animo ſuo præſtare miniſteriũ ſubdiaconi. Tabien. in verb. irregularitas. 4. num. 2. & ita intelligitur eſſe mens Abb. in d. cap. vt quiſque; qui putat epiſtolam ſolennem decantari nullo modo poſſe ab eo, qui non ſit ſubdiaconus, nam intelligi debet, vbi non ſit ea conſuetudo, vel quando in animo intendat adminiſtrare, quaſi ſubdiaconus: alioqui cum Eccleſiæ pleræque id permittant, verius eſt eos non effici irregulares, Silu. in d. quæ. 12. Hodie tamen, ex Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 17. de reform. conſtitutum eſt, ne miniſteria Eccleſiaſtica exerceantur, niſi per conſtitutos in ipſis ordinibus, vnde ex prægnantia verborum, videretur, ſi copia fuerit eorum, qui in ſubdiaconatus ordine cõſtituti ſint, non licere vlterius inferiores ad id miniſterium admittere, multo ergo minus licebit ei, qui merus laicus ſit hæc miniſteria exercere.

Et

4 Et licet nonnulli ſenſerint laicum nõ effici irregularem, ſi Eccleſiaſtica miniſteria exerceat: tamen mihi videtur ſententia valde abſona, quandoquidem maior eſt contemptus in laico diuina pertractante, quàm in eo, qui iam inter clericos adſcriptus eſt, & qui iam diuinis addictus eſt: vnde communis, & vera eſt ſententia, laicos miniſtrantes in Eccleſiaſticis officijs, effici irregulares, ſicut fiũt, & clerici ipſi non ordinati: Silu. d. q. 12. Tabien. in verb. irregularitas. 4. num. 1. Propterea ſi in neceſſitate laicus confeſ-
5 ſionẽ audierit, ſi verbis abſolutorijs vtatur, dixerim eum effici irregularem, ſicut qui adminiſtrat ſacramenta non ordinatus, maxime ſi proferat ea verba, quæ faciunt abſolutionem, vtpute, Ego te abſoluo, &c. At dicendo illa verba ſcilicet, Miſereatur, &c. & illa, Indulgentiam, &c. & ſimilia, quia non habent vim abſolutionis formalis, ſed ſimplicis orationis, nõ fieret irregularis, quia pro alio orare nõ prohibetur; at clauibus vti non permittitur. glo. in cap. paſtoralis, in verb. præterquam, de off. ordin. & ſecundum hãc diſtinctionẽ intelligi poſſet Silu. in verb. confeſſor. 1. in princ. & S. Ant. in ſuo defecerunt, c. 1. vbi putauit laicum abſoluentem non effici irregularem; quinimmo dico, ꝙ quando laicus, vel non exiſtens in ſacris, auſus fuerit temere, tamquam ſacerdos confeſſiones audire, & ſic hoc pœnitentiæ ſacramento abuti, nõ ſolum fieret irregularis, verum etiã eſſet tradẽdus curiæ ſęculari, vt decreuit Fel. record. Paulus IIII. anno 1559. die 17. Feb. vt refert iud. Inq. d. decreto 7.

Sunt tamen nonnulli caſus, in quibus non ordinatus adminiſtrans effugit irregularitatem. Primus eſt ſi ignorans id fecerit putans probabiliter ſe eſſe ordinatum; non enim peccat, & irregularis nõ fit, Tabien. in verb. irregularitas. 4. nu. 2. & Silu. d. q. 12. poteſt autem probabilis eſſe ignorantia, ſi defierit penitus intentio ordinatoris, vel poteſtas in ordinatore, vel aliud ſimile. Alius caſus eſt, in ad-
6 miniſtratione minorum ordinum; nam exerceri poſſunt, etiam à non ordinatis ex ſententia S. Th. 4. diſt. 34. quem refert Tabien. in d. verb. irregularitas. 4. nu. 2. & Silu. d. quæſt. 12. Hodie tamen ex Conc. Trident. nemo permitti debet adminiſtrare in ordinibus, etiam minoribus, niſi ſit ordinatus in illis d. ſeſſ. 23. d. cap. 17. de reform. Alius etiam caſus excipitur, nam pueri, mulieres, & amentes ſi Eccleſiaſticis ordinibus miniſteriũ, præbeant, non fiunt irregulares, argu. Clem.
7 ſi furioſus, de homicid. Tabien. in verb. irregularitas. 4. in princ. & pro ijs, arg. in cap Illa. 15. q. 1. Quinimmo, & adulti, ſi per iocum, aut ludum miniſtrauerint, cũ non ſint ordinati, dicunt nonnulli, ꝙ peccant mortaliter, ſed non efficiuntur irregulares. Hoſt. & Sum. conf. de cler. non ordin. q. 3. Alberic. in verb. ordinatus. 2. Silu. d. q. 12. Quod mihi non ſatisfacit, niſi cum declaratione: Nam aut hic iocus, & ludus eſt ex leuitate quadam, vel animi refocillatione priuata, & ea licet fieri non debeat, cum miniſterio Eccleſiaſtico, etiam priuatim, quia aliqua eſt irreuerentia, & eo caſu mihi placet non induci irregularitatem, quia nõ dicitur adminiſtratio ordinis non ſuſcepti; quia in illo ludo nihil tale intenditur, ſed fit quædam repręſentatio ipſorum ordinũ;
8 Quandoque vero iocus, aut ludus vergit ad deriſionẽ, quo caſu vel hæreticus eſt, vel de hæreſi ſuſpectus, qui hæc agit, vnde ob id incurritur irregularitas: nam ſicut hæretici ſunt irregulares, ita & ſuſpecti promoueri non poſſunt: quinimmo delictum irriſionis æquatur omni

grauiſſimæ culpæ.c.irriſor,de pœn.diſt. 3.vnde quanto excellentior eſt cauſa diuinorum miniſteriorum, tanto grauius eſt delictum deriſionis circa ea. S. Tho. 2.2.q.75.art.1.& 2. Summiſtæ in verb. deriſio, nam ad blaſphemiam ſpectat hæc deriſio ſacrorum.

Euitat etiam irregularitatem is, cui Papa mandauerit aliquid fieri circa miniſterium eius ordinis, quem nondum accepit, & ideo faciendo quod Papa mãdauit effugit, & peccatum, & irregularitatem, declarando ſecundum S. Thom. 4. diſt. 25. quæſt. 1. artic. 1. his verbis: Papa qui habet plenitudinem poteſtatis, poteſt committere non Epiſcopo pertinentia ad Epiſcopalem dignitatẽ, dummodo illa non habeant immediatam relationem ad verum corpus Chriſti. Ideoque de eius commiſſione, ſacerdos ſimplex poteſt conferre ordines minores, & confirmare, non autem nõ ſacerdos; nec ſacerdos maiores ordines, quia habent immediatam relationẽ ad Corpus Chriſti verum: ſupra quod cõſecrandum Papa non habet maiorẽ poteſtatem, quam ſimplex ſacerdos. hæc ille: quæ opinio ſeruatur in practica, vt per Capreol. 4. diſt. 7. vt refert Silu. in verb. ordo. 3. quæſt. 7.& ita intelligenda, & corrigenda eſt glo. in capit. omni tempore, de conſecr. diſt. 4. quæ dicit ſacerdotem poſſe Epiſcopalia exercere de mandato Papæ.

Nunc ſupereſt vt ſecundũ caput pertractemus, quando quis acceſſit, vt ordines acciperet, & tamen nihil accepit, nec characterem quidem, an hic adminiſtrans fiat irregularis, cum ordinatus inaniter ſit? exemplo eſt is, qui acceſſit, vt ſacerdos fieret; nam ſi omnia fuerint obſeruata, ſed manus impoſitio fuerit omiſſa, non poteſt exercere; & ideo cõfeſſiones audire non poſſet, ex ſent. Roſel. quam probat Silueſt. in verb. ordo. 2. quæſtio. quarta verſic. tertium, in fin. contrafaciens ideo fieret irregularis: Exemplo etiam eſt ſi quis non baptizatus ordinetur, nam cum baptiſmus ſit
9 fundamentum omnium ſacramentorũ, capit. vlt. de presbyt. non baptiſ. min. ſi non habeatur, nullus alius character imprimi poteſt, quia reliqua ſacramenta ſupponunt baptiſmum, S. Thom. 4. diſt. vigeſima quarta: Alberic. in verb. ordo. 4. in princ. Iſti igitur ſic ordinati, ſi miniſtrent ignoranter, putantes ſe baptizatos forſan, nati Chriſtianis parentibus, nec peccant, nec fiunt irregulares; quia quoad vltimos effectus ſacramenti ſupplet ſummus ſacerdos Chriſtus, ne decipiatur Eccleſia, S. Thom. diſt. vigeſima quarta: Alberic. in verb. baptiſmus quarto, in fin. Silueſt. in verb. baptiſmus, 6.glo in cap.2.de presb.non ordin.min.vbi etiam text. iuncto tex. in cap.3.eo.tit. Sed ſi ſciens ſe non eſſe baptizatum ordines ſuſcipiat, vel ignoranter ſuſceptos, ſciens exerceat, nulli dubium eſt eũ effici irregularem, & vt quilibet non ordinatus miniſtrans puniri debet: Quod ſi cum primùm veriſimilem rumorem audiens, ſe non eſſe baptizatum abſtinuerit, non eſt irregularis; nam poteſt baptizari, & rurſum ordinari, nullo obſtante impedimento, text. in cap. 1. & fin. de presbyt. non ordin. min. de qua materia vide Alber. in verb. baptiſmus, 4. Silu. in verb. baptiſmus, 6. Silu. in verb. ordo. 2. in princ. Alberic. in verb. ordo. 3. in princ. gloſ. diſt. 52. cap. ſolicitudo: Idem erit in eo, qui ficte accedit ad baptiſmũ in eo genere fictionis, quod impedit characteris impreſſionem; nam iſte non ordinatus eſt, ſi ordi-
10 nes ſuſcipiat, & fit vere irregularis pp tot

fictio-

fictiones, & ſacrilegia præſertim, ſi admi niſtrauerit; At ſi ſit fictus in eo genere fictionis, quòd non impedit characterē baptiſmi, ſed ſolum fructum, eo caſu poſtea accedendo ad ordines fit etiam ir regularis, & multo magis ſi adminiſtrauerit, quia licet recedente fictione gratia recuperetur S. Tho. vt refert Sil. in verb. baptiſmus 4. q. 17. tex. de conſec. diſt. 4. cap. tunc valere, tamen in pœnam illius fictionis debuit grauatus manere in irre gularitate, & cogi, vt ſe diſpenſari faciat, vt fuſius diximus lib. 3. c. 7. in fin. arg. infra eod. lib. cap. 17.

Ad hoc caput optime congruit impe dimentum prædicationis verbi Dei; quę vltra quod fieri debeat conſcientia mun da à peccato mortali, non licet niſi ordinato ad ſacros, ſcilicet ad diaconatum, & de licentia Papæ, vel Epiſcopi, aut prælati: ſubeſt. n. pœna excommunicationis cap. excommunicamus. §. quia vero, de hæretic. S. Tho. 4. diſt. 19. q. 2. & fuſius Cardin. in Clem. dudum, de ſepult. Contingit tamen aliquādo quod quis à Deo ſe mitti dicat, nec credēdum eſt ei, omiſſa ordinarij licentia, quia ipſa de iure requiritur 2. Thim. c. 3. & Rom. cap. 10. & tali caſu licet poſſit eſſe verū, quod mittatur à Deo, vt tradit S. Tho. quodl. 12. art. 29. & patet in Moyſe: tamen aliquo miraculo confirmare tenetur. Armil. in verb. prædicare, & poſſumus hoc comprobare exemplo Equitij Abbatis, qui cum non ordinatus prædicaret, correptus aliquando fuit, & ad Papam citatus, tamen quia id ſe ductu ſpiritus ſancti facere ſignis, ac miraculis edocuit, permiſſus eſt pſeuerare, vt ſcribit Greg. dialog. lib. 1. cap. 4.

De eo, qui extra tempora ordinatus eſt.

CAP. XIIII.

1 *Ordinatus extra tempora, eſt irregularis conſuetudine non obſtante.*

ORdines certis temporibus eſſe accipiendos fuſius dictum eſt ſupra lib. 3. c. 24. cum de tempore ageremus: ideo quiſquis extra tē-
1 pora ibi narrata promouetur characterem quidem ſuſcipit, ſed adminiſtrare prohibetur, nec vlla contraria conſuetudo ſuffragari poteſt: cap. cum quidam, & cap. ſane, de temp. ordin. ſunt etiam ipſo facto irregulares, qui extra tempora pro mouentur, Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. Item ordinatus extra tempora: ſed de ijs latius loco ſupracitato.

De eo, qui ſine titulo ordinatus eſt.

CAP. XV.

1 *Ordinatus ſine titulo, ſiue ſæcularis, ſiue regularis, fit irregularis.*
2 *Tituli vicem patrimonium tenere poteſt: ſed cauendum à quadam pactione vt hic.*
Tituli vicem habet Eccleſia, cui quis aſcribitur.
3 *Titulus de futuro ſufficit, vt quis poſſit promoueri.*
Beneficia manualia, non poſſunt eſſe loco tituli.
4 *Vicaria temporalis, non habetur loco tituli.*

ORdinatus ſine titulo, vel beneficio, vacuam manuū impoſitionem accipit, ideſt non ſuſcipit ordinis executionem, ex Concil. Calced. cap. 6. cuius canonis pœnam cōprobare videtur: Conc. Trident. ſeſſ. 21. cap. 2. de reform. dum confirmat, & innouat omnes antiquorum canonum pęnas circa hos ordinatos: fuerat autem hæc pœna in vſu, & ſucceſſiuis tempori

 bus

bus obſeruata, vt colligitur ex Abb. in
capit. cum contingat; de ætat. & qual.
Idem Abb. in capit. veniens, primo not.
de fil. presb. tex. in capit. cum ſecundũ,
de præben. & diſt. 70. capit. ſanctorum:
Quinimmo per expreſſam Bullam Do-
1 mini Noſtri Papæ Pij Quinti editam an
no Pontificatus Tertio, Milleſimo quin-
genteſimo Sexageſimo octauo Prid. Id.
Octobr. declaratum eſt, quod non ſo-
lum clerici ſæculares, ſed etiam Regu-
lares ante profeſionem emiſſam ordi-
nari ſine titulo non poſſint, contraue-
nientes efficit inhabiles ad ordines exe-
quendos, & exequentes reddit irregula-
res, cum alijs pœnis inibi deſcriptis:
quæ res etiam olim videtur conſtituta
fuiſſe. Nam regulares non profeſſi in-
cludi videntur ex verbis d. capit. Conc.
Calced. vt ibi gl. ſentit. & Alber. in verb.
ordinandi.

2 Propterea loco tituli quem quis non
habet, ſtatuit Concil. Trident. patrimo-
nium aſſignari poſſe ſufficiens ad ſubſtẽ-
tationem vitæ eius, qui promouetur:
ſed id non paſſim concedi debet, ſed
ſoli ij promoueri ad patrimonij, vel pen
ſionis titulum poſſunt, quos neceſſitas,
vel commoditas Eccleſiæ ordinari ſua-
ſerit, ita habetur dict. ſeſſ. 21. capit. 2.
In qua re cauendum eſt ne in conſigna-
tione talis patrimonij loco tituli, fiat vlla
pactio inter ordinatorem, & ordinatum,
quod nunquam petet beneficium Eccle-
ſiaſticum vel prouiſionem: nam talis
pactio ſimoniaca eſt, ipſe enim ordina-
tor ob id triennio à collatione ordinum
ſuſpenſus eſt, ordinatus vero indeter-
minato tempore ideſt perpetuò. text. in
cap. penul. de Sim. vnde eum effici ir-
gularem expreſſim tradit Borgas: de
Diſpenſ. part. 1. quæſt. 5. num. 24. Sed
& loco tituli eſt etiam eod. Conc. Trid.
conſtitutum, quod quiſquis ordinari
vult adſcribatur certæ Eccleſiæ, cui de-
ſeruire teneatur in ordine ſuſcepto, ſeſſ.
23. capit. 16. de reform. Nam titulus
deuinctum ſibi reddit eum, qui ordi-
natur, vnde poſſideri titulus non debet
ſine miniſterio ordinis qui requiritur in
eo obtinendo: ideo fauore tituli quis
admittitur ad eos ordines à quibus reij-
ceretur ſi titulum illum non haberet gl.
& tex. in cap. ex tenore, de temp. ord. vbi
etiam Abb.

Titulum autem accipere debemus
non ſolum eum, qui præſens habetur,
ſed & qui habendus eſt poſtea: Ideo
3 quando ad obtinendam dignitatem ſa-
cri ordines præexiguntur, vtputa Epi-
ſcopatus obtineri non poteſt, niſi ab eo,
qui iam ſex menſes in ſubdiaconatu fue
rit conſtitutus, certe hic nominatus, vel
poſtulatus poteſt promoueri ad eum ti-
tulum, quem habiturus eſt, ſufficit enim
titulus de futuro, gloſ. in cap. Oſius in
gloſ. magna, diſt. 71. Vicaria autem tẽ-
4 poralis, & omnia alia beneficia manua-
lia, & amouibilia, non poſſunt dici titu-
lus; ſed ſi Vicaria ſit perpetua habetur
pro titulo, text. & ibi Abb. in cap. Mi-
chael. & in capitul. conſtitutus, de fil.
presb.

*De eo, qui ob vim, vel metum ordina-
ri ſe paſſus eſt.*

CAP. XVI.

1 Sacramentis faciendis neceſſaria eſt intentio.
2 Vis dupliciter conſiderari poteſt.
3 Metus quid ſit in ſuſcipiendo ordine.
Ordinatus animo diſſentiente, nil ſuſcipit.
*Ordinatus per metum, quando ab Epiſcopo poſ-
ſit diſpenſari.*
*Ordinatus per vim præciſam, vel animo diſ-
ſentiente, an cogi poſſit clericari, & conti-
nentiam ſeruare.*

4 Ordina-

4 *Ordinari quandoque quis cogitur via iudiciali.*
Ordinatus coactè non dicitur pactus à ſuperiore.
5 *Ordinari ne quis teneatur, cauſa multæ ſunt, quæ excuſant, & quomodo.*
Irregularis beneficiatus, quando cogi poſſit ad quærendam diſpenſationem.
6 *Regulares omnes cogi poſſunt à ſuperioribus, vt ordinentur.*
Clericus cogi poteſt ab Epiſcopo, vt ordinetur ob vtilitatem, & neceſſitatem Eccleſiarum. & quando.
Epiſcopus dignus eſſe putatur, qui promouetur inuitus.

QVoniam in ſacramentis intentio neceſſaria eſt, tam in conficiendis, & conferendis, Cōc. Trident. ſeſſ. 7. can. 11. quàm in ſuſcipiendis ab illis, quorum conſenſus neceſſarius eſt, S. Thom. 3. quæſt. 68. Ideo quiſquis promouetur, vt gratiam, & characterem ſuſcipiat, oportet vt libero animi motu conſentiat; Quod ſi diſſentiēs inuitus, vel coactus quis promoueatur, nec ſuſcipit characterem, nec vllam ordinis poteſtatem: diſtinguendo tamen
2 vt ſequitur; Poteſt enim conſiderari vis dupliciter, ſcilicet cum coactione præciſa, aut cum coactione conditionali, primo caſu nihil accipit, nec ipſum quidem characterem, vtputa ſi per manus trahatur ad Epiſcopum, & reluctando ordinetur, ſicut in alijs ſacramentis dici ſolet, vt in baptiſmo; nam non imprimitur illius ſignum, & character ſi hoc modo quis cogatur, vt aliàs diximus lib. 3. text. in capit. maiores, de Baptiſm. ſicut nec poteſt puniri quis ex delicto, quod per hanc coactionem cogitur committere, vt ſacrificando Idolis, capitul. presbyteros, diſtinct. quinquageſima. Et in ſpecie de ordinato per vim coactiuam tradit Roſel. in verb. ordo. 3. num. 5. ſicut nec tenet monachatus aſſumptus per eandem vim, quādoquidē infra quinquennium, qui eam vim prætenderit audietur. Concil. Tri-
3 dent. ſeſſ. vigeſima quinta, capit. decimo octauo, & ſequen. de regul. Secundo vero caſu, qui potius ad metum ſpectat, quam ad vim dicitur vis conditionalis, ſiue ſit metus cadens in conſtantem virum, ſiue non, cum reperitur aliquis conſenſus, quia maluit ordinari, quam mori, & eo caſu ſuſcipitur character, quia voluntas coacta voluntas eſt. l. metum. ff. quod met. cauſ. text. in capit. merito, decimo quinto quæſt. prima Raym. in titul. de form. conſecrat. verſic. Item nunquid Epiſcopus.

Verum quia turpiter facit permittens ſe promoueri contra conſcientiam, peccat, debet enim lubens, & volens dedere ſe obſequio diuino; ſed ſi finxerit ſe ordinari, cum tamen animo diſſentiat, nihil omnino ſuſcipit, vt dicemus infra capit. proximo: ſed & ſi lubens, & volens ad ordinem, & miniſterium diuinum velit accedere, ſed renuat ordinari ab Epiſcopo, quem ſcit nominatim excommunicatum, ſuſpenſum, vel interdictum, vel aliud adſit impedimentum canonicum, circa tempus, locum, vel ritum ordinationis, vel aliqua obſit irregularitas, ſuper qua velit expectare diſpenſationem, iſtis caſibus ſi per metum, etiam qui cadat in conſtantem virum permittat ſe ordinari, ſic repugnante conſcientia, peccat, & fit irregularis: ſed metus in hoc illi prodeſt, quod ſuper hoc exceſſu, & irregularitate Epiſcopus proprius poterit eum diſpenſare, vt tradit Tabien. in verb. irregularitas, 4. concluſ. decima quinta, ex ſententia Goff. & Hoſt. Idem

Silu.in verb.irregularitas, q.7. & ſic ſuſcipit quidem characterem, ſed nō executionem, ſicut alij ordinati in irregularitate, vel ab Epiſcopo ſuſpenſo, excommunicato, vel interdicto: nec eſt mirum eum puniri, ſi metu id fecit, potius enim debuit pati, ſe excommunicari, quam à tali nominatim excommunicato, ſuſpenſo, interdicto, vel hæretico, aut ſchiſmatico ordinari, arg. cap. inquiſitioni, de ſent. excom. Silueſt. in verb. ordo. 3. q. 11. Nā ſicut ordines ſuſcipiens ignorāter ab iſtiuſmodi Epiſcopis efficitur Irregularis: Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta verſ. Itē recipiens; ita multo magis, qui ſciens accipit, licet per metum, arg. l. qui poteſt. ff. de reg. iur. Poſſet autem hoc loco tractari an ij, qui per vim, aut metum ordinati ſunt animo diſſentiente, cum nullum characterem ſuſceperint: ob ſcandalū, ꝙ inde naſcitur in Eccleſia teneantur clericari, & continentiam ſeruare? ſed quia id non pertinet ad propoſitam materiā irregularitatis, omittendum eſt: vide de hac re Tabien. in verb. Ordo. 2. nu. 17. Roſell. in verb. Ordo. 3. num. 6. Alberic. in verb. ordinatus primo, circa med. quibus locis conſtabit etiā tibi, an gaudeant priuilegio clericali.

Sunt tamen nōnulli caſus, in quibus
4 quis cogendus eſt ad ordines, via iudiciali, & ſuperioris imperio; nam in parochiali inſtitutus Eccleſia, cogi debet ordines ſuſcipere cap. licet, de elect. lib. 6. idem in alijs beneficijs in quibus certus ordo requiritur, ut in canonicatibus ſub diaconatus, & alijs alius ordo, Cōc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 12. de refor. quę coactio non inducit vim, vel metum, de quo hoc capite loquimur; nam iuridice fit, & is cui hoc imperatur, non dicitur cogi; cap. Innouamus, cap. 60. quia potuit, vel beneficium dimittere, vel ordinari, & ſic potius electio eſt; cap. cū in cunctis, de elect. & de ætat. & qual. cap. 1.

Sunt vero multæ cauſæ, ob quas excu 5
ſatio competit, ne quis cogi poſſit ordines ſubire, ſuo beneficio congruentes, vt ſcribit Specul. in d. cap. licet nu. 55. col. pen. quę ſunt irregularitates, & alia canonica impedimenta iuris, vel facti; ſed hoc eget diſtinctione; nam aut irregularitas, vel impedimentum erant ante obtentū beneficium, tunc ſi ſciens obtinuit, eo caſu priuandus eſt illo; ſed ſi ignorauit, vel poſt obtentum ſuperuenit impedimentum, ſine culpa retinebit illud, dato illi coadiutore. 7. q. 1. cap. illud; de cler. ægrot. cap. fin. vbi Abb. ſi vero ex culpa, inciderit in illud impedimentum, quia forſan ſe ſe caſtrauerit, vel mutilauerit, priuandus eſt; Silu. in verb. Ordo. 3. q. 10. Pet. de Pal. 4. diſt. 18. q. 1. vt refert. Tabien. in verb. Ordo. 2. nu. 16. niſi forſan ſuper his poſſit de facili diſpenſatio obtineri; quia tunc poterit, & ipſam diſpenſationem Epiſcopus offerre, & cogere ad ordines, ſi illi videbitur: quinimmo ſi Papalis fuerit diſpenſatio eius irregularitatis, quā m ab initio ignorabat, cum obtinuit beneficium, ſciens poſtea cogi poteſt, & ad petendam diſpenſationem, & ad ordines ſubeundos eadem ratione.

Illud vero eſt annotandum, quod ſi hic, qui canonicum impedimentum patitur, obtinuit excuſationem, ne ordinari cogeretur, nō erit perpetua excuſatio; nam ceſſante impedimento ceſſabit excuſatio, arg. cap. ſtatuimus, & cap. Neophytus diſt. 71. & diximus primo lib. in Regulis generalibus Reg. nona: Contingit pręterea caſus in quo ordinari quis cogitur imperio ſuperioris, etiam non
6 habito reſpectu ad beneficia; nam Regulares omnes in ſuſcipiēdis ordinibus

pedent

pedent ab imperio ſuperiorum.c.ad aures,de temp.ord.At in ſęcularibus clericis,ſi cõtingat magna neceſsitas,vel vtilitas Eccleſiæ, poteſt Epiſcopus imperare eis,quos neceſſarios viderit; qui ſi nullam obiecerint legitimam excuſationem ex hac contumaci contradictione, fiunt irregulares c.ſi qui clerici,& cap.placuit, diſt. 74. poteſt enim eis Epiſcopus ſubtrahere officia,& emolumenta Eccleſiaſtica, etiam beneficia, ex ſententia Ray. & Hoſt.& aliorum,quos refert Silu.d.q. 10.& tex.de ætat.& qual.c.quæris,

Dicitur autem neceſſitas quando penuria eſt tanta, quod neque idonei neq; minus idonei multi reperiantur, vtilitas vero quando non eſt penuria,ſed nõ adſunt multi idonei; ideoque ijs casibus præceptum ſuperioris ſeruandum eſt, ſi hoc colore ſe cogere velle prætendat, ẽt ſi intrinſecus malo animo imperat, probat Raym.vt refert Alberic. in verb. ordinator, ante fin.Silu.in verb.Ordo.3.q. 10. arg. tex.diſt.23.q.1.cap.quid culpatur,in fin.& 33.q.5.cap.manifeſtum:extra vero eam neceſſitatem,& euidentem vtilitatem non eſt imperandum, imo ſi imperet,licebit appellare tamquam à p̃cepto non canonico, vt prædicti omnes ſentiunt ijſdem locis; Iſti tamen,qui ſic à ſuperiore promoueri coguntur, uere digni ſunt;nam ille cenſetur dignus Epiſcopus,qui promouetur inuitus.l.ſi quẽquam C.de Epiſcop.& cler.

De eo, qui intentione ficta, & peruerſa mente ordinatus eſt.

CAP. XVII.

1 Recta non poſſunt eſſe opera niſi recta ſit intẽtio
Fictio duplici modo accipi poteſt.
2 Fictione recedente in ordine ſuſcepto, nõ ſtatim ceſſat irregularitas.
Fictum fugit ſpiritus diſciplinæ.
3 Fictus difficilius diſpenſandus, quam meticuloſus.
Ordines ſubiens ob ambitionem, peccat mortaliter.
Gratis non datur ſi ab eo laus expectetur.
4 Monachum ſe faciens principali intentione, vt fiat Abbas fictus eſt,& ſimoniacus.
5 Subdiaconum ſe faciens principaliter,vt ſe præparet ſponte ad Epiſcopatum peccat, ſecus ad præceptum ſuperioris.
6 Prædicator habens primam intentionem ad regnum Dei,ſecundam vero ad temporalia, nõ peccat.
7 Ordinandus, vt euitet forum ſæculare, non eſt admittendus.
Ordinatus ficta intentione, quomodo ſuſcipiat characterem.
8 Seruus ſe redimens, vt promoueri poſſit, non peccat.
Emens agrum, vt ibi Eccleſiam conſtruat, non peccat.
9 Ordinatoris,& ordinati ſi recta ſit intentio,ſed vnus intendat dare vnum ordinem,alter ſuſcipere alterum, quid faciendum.

INtentionis magna vis eſt in ſuſcipiendis ordinibus; nam ſi recta ſit, recte ſuſcipitur ordo, ideſt ſi mentis oculus tendat in eum finẽ ſuſcipiendi ordines, in quem conſtituti ſunt,ſic enim dicitur recta ordinatio, qa
1 recta non poſſunt eſſe opera, niſi recta ſit intentio cap. homines, 22.q.2.S.Thom. 1. parte Sum. q. 19. Propterea ſi is, qui ordinatur ficte accedat, grauiter peccat, ſicut, & quiuis alius ad alia ſacramenta ficte accedens.

Duplici etenim modo fictus eſſe poteſt, primo ſi non intendat ſuſcipere ipſum ordinem, nec fructum eius, quia non intendit facere quod facit Eccleſia; tunc enim non ſuſcipit characterem, ſicut nec baptiſmum, vt diximus alias de ficte baptizatis: Secundo modo dicitur fictus,quod intendat ordinari, ſed ad finem alium,quam conſtituti ſint ordines à Deo, & tunc characterem ſuſcipit, ſed

non

non fructum; & ideo nunquam debet
adminiſtrare ordinem ſuſceptum, etiã
ſi receſſerit illa fictio. Nam licet in ba-
ptiſmo recedente fictione gratiam quis
conſequatur, tamen non ita in ordine fi-
cte ſuſcepto recedente fictione, quis re-
cuperat liberam poteſtatem, & faculta-
2 tatem adminiſtrandi: Quia cum fuerit
ſic ordinatus factus irregularis: & pec-
cauerit ex illa fictione, pœnitentia delere
poteſt peccatum, & culpam, ſed non ir-
regularitatem: quia ſpiritus diſciplinæ
effugiet fictum, & ſemper dubitandum
eſt, de ſuperuentura iniquitate ſuper eũ,
Sap.c.1.& de conſec.diſt.4.c.oſtenditur
vnde ob hanc iniuriam, quam intulit ſa-
cramento ordinis, eget diſpenſatione, vt
adminiſtrare poſſit, & cum maiori diffi-
cultate diſpenſandus eſt, quàm ille, qui
per metum promotus ſit; ſicut longe ma
3 ior culpa incurritur ab eo, qui ſponte ſi-
mulat, quam ab eo qui metu fingit, cap.
de homine, de celeb. miſſa.

Inter hos fictos adnumerantur etiam
ij, qui peruerſa mente ad ordines acce-
dunt, ſpes.n. rerum temporalium, & ho-
norum inducit perſæpe homines ad Ec-
cleſiaſtica miniſteria obeunda.

Ideoq; ſi quis ob ambitionẽ ordines
ſuſcipiat, peccat mortaliter S.Th.2.2.q.
100.artic.5.& ea eſt ratio, quia expectans
laudem non videtur gratis dare, quod
gratis accipit: Greg. in homil. 4. ex 40.
habetur c.ſunt nonnulli 1. q. 1. Ideo fit
irregularis, & deponendus c. præſentiũ
7.q.1.c.officij, & ibi Abb. de elect. Qua
ratione ſi quis ſe monachum faciat, hac
principali intentione, & ſpe, vt fiat Ab-
bas, dicitur ſimoniacus mentalis, & dici
tur fictus, & corruptæ intentionis: c. per
laicos, 16.q.7.gl. in c. quod interrogaſti
diſt. 17. Inferior enim ordo, ſi aſſumatur
principali intentione propter maiorem
ordinem, in quo ſit plus vtilitatis, hono
ris, vel cõmodi ſimoniam inducit. c. con-
ſuluit, d. 74. exemplo eſſe poteſt hodie
ille qui ſciens ſtatutum eſſe Conc. Trid.
neminem ad Epiſcopatum promoueri
poſſe, niſi antea per ſemeſtre ſubdiaco-
natus ordinem aſſumpſerit, ſeſſ. 22. cap.
2. velit ambire Epiſcopatum principali
intentione in illum tendens, ſubdiacona
5 tum ſuſcipiat, habendus eſt pro ſimonia-
co, argum. d. cap. conſuluit, & d. cap. per
laicos; & ſentire videtur Abb. in cap. cũ
ad noſtram, de elect. ſiue igitur ob ambi-
tionem, ſiue ob quæſtum, aliudue cõmo-
dum intendat ordinem ſuſcipere, erit in
ter irregulares ponendus, ex præmiſſis.

Hæc vera ſunt ſi principalis hæc intẽ-
tio fuerit, alioqui ſi ſecundaria fuerit ad
quæſtum, vel ambitionem, Prima vero
ad obſequium Dei, nulla irregularitas in
curritur, nec canonicum impedimentũ,
gl.& tex. Abb. in d. cap. cum ad noſtram
gl.& tex. in d. cap. per laicos, vbi Archid.
& videtur probari ex ſententia S.Thom.
quodl. 2. artic. 12. vbi probat prædicato-
6 rem, qui primam intentionem habet ad
regnum Dei, ſecundam vero ad tempo-
ralia non peccare.

Declarantur ẽt prædicta, vt procedãt
ſi ſubdiaconus fiat, vt Eps eſſe poſſit, mo
tu ſuo ductus, vel ex Conſilio aut horta
tione eius, ad quẽ Epiſcopatus dãdi ius
nõ ſpectat; alioqui ſi is, qui conferre, vel
aſſumere ad Epiſcopatum poteſt, dixe-
rit, eſto ſubdiaconus, vel presbyter, vt in-
de Epiſcopatum obtinere poſſis, paren-
do illi etiam cum principali intentione
obtinendi Epiſcopalẽ dignitatem, & illi
onera, nec peccat, nec fit irregularis, gl. in
d. cap. per laicos; videtur. n. potius ſic pa-
rendo laudandus, quam dãnandus aua-
ritiæ, vel ambitionis.

Inter hos corruptã, & fictam intentio

nem

nẽ habentes, adſcribuntur ẽi ij, qui ſęcularis fori vitãdi cauſa promoueri volũt: nam eis nec prima quidem tonſura danda eſt, ideo donec hæc fictio non diſceſ-
7 ſerit ſemper erunt irregulares, ideſt promoueri nunquam poterunt, donec ea intentio ſolius fori vitandi perdurauerit, Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 4. de reform.

Iſti igitur, qui hac corrupta intentione promouentur, peccãt mortaliter, ſed characterem ſuſcipiunt indelebilem, gl. in c. quod interrogaſti, d. 27. vbi multa de his ſcribit Archid. Propterea in pęnã vlterius ad altiores promoueri non poterunt, nec ad ordines, nec ad dignitates: d. c. officij, de elect. vbi Abb. in penu. not.
8 Ad hunc tractatum ſpectat, an ſeruus q̃ redimit ſemetipſum à domino, vt liberiꝰ promoueri poſſit, dicatur corruptam habere intentionem? & certe pia voluntas eſt, quæ obeſſe domino ſæculari nõ vult in pretio ſuo, nec domino æterno in obſequio, & miniſterio Eccleſiaſtico, ad q̃d directum, & principaliter tẽdit, ſicut nec peccat; immo pia voluntas eſt eius, qui agrum emit, vt in eo Eccleſiã conſtruat, gl. in c. generalis, diſt. 54.

Ad hunc etiam tractatum pertinet; ſi
9 ordinatus rectam quidem habeat intentionem ordinem ſuſcipiendi; ordinator ẽt rectam habeat intentionem conferendi, ſed in hoc vtriuſq; intentiones differant, ꝙ ordinator intendit vnum certũ ordinẽ conferre, ordinatus vero aliũ ſuſcipere, vtrum iſta diuerſitas intentionũ inducat irregularitatem, vel canonicum impedimentum ne character imprimatur? finge Epiſcopum putare ſe conferre diaconatum, & uti forma diaconatꝰ, tam quo ad verba, quam quo ad ritus, ordinatus vero intendat ſuſcipere ſubdiaconatum; rurſum finge quod tam ordinator quam ordinatus intendat eũdem ordinẽ, ſed ordinator erret in forma, ideſt in dando diaconatu vtatur forma ſubdiaconali, quid ſit ſtatuendum, diximus pleno titulo infra de ordinato per errorem hoc lib. capitulo vltimo vide ibi.

De eo, qui à Papa in ſubdiaconum ordinatus eſt.

CAP. XVIII.

1 *Irregularitas quandoque naſcitur ex maiori honore.*
2 *Ordinatus à Papa in ſubdiaconum, vlterius nõ niſi à Papa, vel eius mandato promoueri poteſt.*
3 *Beneficia dicuntur affecta per appoſitionem manus Papæ.*
4 *Ordinatus à Papa ad minores, non ita difficile reſeruatus videtur; vt ab illo ſolo poſſit ordinari.*

NOtatu dignum eſt hoc, quod nunc tractandum occurrit, nam quandoque inde canonicum impedimentũ naſcitur, vbi plus honoris, & priuilegij eſt, ſi quis enim à Papa in ſubdiaconum promotus fuerit, non poteſt ad altiores aſcen-
1 dere, niſi per eandem manum Papæ, vel de ipſius expreſſa commiſſione, cap. cũ
2 in diſtribuendis, de temp. ordin. Silue. Ordo 4. verſic. decimo ſexto: Tabien. in verb. Ordo 4. & eſt apertiſſimus text. in cap. filium 1. quæſt. 1. videntur enim iſti à Papa promoti, quodammodo ad apoſtolicam ſedem reſeruati, vnde alij nulli in eos auctoritas ſeruata videri poteſt d. c. filium, exemplo beneficiorum, quæ dicuntur affecta per manus Papæ appoſitionem, ita quod nulli alij competit ius ea conferendi: & licet dixerimus de ſubdiaconatu, idem erit de diaconatu, quinimmo forſan idem ẽt de inferioribus;

nam ſi hoſtiarium Papa promouerit, altiores ordines ab alio ſuſcipere non poterit de congruentia: facilius tamen Papa permittet ab alio ordinari eum, quẽ ordinauit ad ordines minores, quia tale
4 priuilegium ſolis ſacris ordinibus Papa efficaciter ſibi reſeruat.d.cap.filium: reperi tamen inter literas Innocentij Papę III. cum Mediolanenſis diœceſis clerici plures à Romano Pontifice ordinẽ ſuſcepiſſent, abſtinuit ab ordinatione Epiſcopus ipſe; quin expectato Papæ iudicio, eos ad altiores ordinauit, non quidẽ ordinaria facultate, ſed delegata, & expreſſa Apoſtolicæ ſedis auctoritate; ita patet inter literas ipſius Innoc. tom. 1.

De ordinato dum vagus, peregrinus, vel incognitus eſſet.

CAP. XIX.

1 *Ordinatus, qui erat incognitus, adminiſtrare non poteſt.*
2 *Vagabundi Clerici dicuntur Acephali.*
Clerici vagabundi, nõ permittuntur prædicare.
3 *Vagabundi, nec in ſecreto poſſunt adminiſtrare.*
Peregrini literas ſecum habere debent, & qua forma.
4 *Peregrinorum ſtatus facienda eſt inquiſitio, & de minimis impedimentis canonicis.*
5 *Peregrinantium literæ debent habere quinque ſigilla.*
Ordinatus eſſe quis non creditur etiam ſi iuret.
Ordinatus quis probatur ex quaſi poſſeſſ. et quod pro tali fuerit habitus.
6 *Ordinatus debet habere literas ſui ordinantis.*
Verba ſine ſpe diſpenſationis, quid ſignificent.
7 *Multitudo incognitorum quandoque facilitat diſpenſationem.*
8 *Teſtimonium eſt ſuſpectum, vbi agitur de mutuo obſequio.*

IAM alio loco de iſtis tractatũ eſt, ſed non ad idem argumentum, & materiam de quomodo agere inſtituimus; nam hoc lib. cap. 2. ſcripſimus de ordinante vagabundũ & peregrinum, hic vero de ipſo vagabũdo ordinato: Nam ſi cõtingat hunc per incuriam, vel etiam malitiam Epiſcopi ordinari, exequi ſuſceptum ordinem nõ poteſt; nam qua ratione promoueri non
1 poſſunt incogniti, & peregrini, eadem & adminiſtrare prohibentur; multa enim forſan habent canonica impedimenta, & irregularitates, & forſan in cenſuras, & crimina inciderũt, vel ſunt illegitimi, apoſtatæ, rebaptizati, vnde non ſunt admittendi cap. 1. de temp. ordin. lib. 6. & c. Afros, diſt. 98. vel peregrini ſine ſuperiorum licentia, quod eſt iure prohibitum. Tabien. in verb. votum nu. 4. ſunt enim iſti vagantes clerici Acephali, & ne
2 que inter laicos, neque inter clericos cõputantur: ſunt hippocentauri, ideſt nec equi, nec homines, vt fuſius illis criminatur Conc. Magunt. cap. 22. vnde iure merito Conc. Trident. ſeſſ. 22. in decreto de obſeru. & euit. in ſacriſ. miſſ. iubet eos non permitti celebrare, idem iubet ſeſſ. 23. cap. 16. de reform. Quinimmo nec prædicare permittuntur, ſiue ſęculares clerici ſint, ſiue regulares, eod. Concil. Trident. ſeſſ. 5. cap. 2. in fin.

Et propterea ea diſtinctio, quæ olim apud Doct. fiebat circa iſtos peregrinos, & incognitos, quod ſcilicet in priuato celebrare poſſent, videtur hodie non eſſe admodum vera, quoniam verba Conc. Trident. hanc diſtinctionem non conti-
3 nent, ideo nullo modo admittendi vidẽtur; debent igitur (vt admitti poſſint) fides publicas ſecum ferre quinque ſigillis confirmatas, ſi Vltramontani, vel trãſmarini ſunt cap. 1. de cler. peregrinis, q. bus literis apparere debet cauſa, & ſtatus perſonæ peregrinantis, quòd ſit legitimus, quòd non criminoſus, quòd non irregularis, ſuſpenſus, interdictus, excõmuni-

municatus, inquiſitus, vel de fide ſuſpe-
ctus, & quos ordines iam habeat, vel ad
quos promoueri velit, quòd ſi hæc non
cõtineantur in ipſis literis, ſemper eſt de
ipſis dubitãdum: nam inquiſitio facien
4 da eſt de omnibus etiam minimis impe
dimentis canonicis, arg. d. cap. 1. de cler.
peregr. ibi actibus, & ibi inferioribus or-
dinibus: hęc vero ſigilla ſufficient etiam
ſi ſint incognita, ſi tamen vno ſaltim teſte
comprobentur: Ray. quem probat Al.
beric. in verb. peregrinus 2.

Sed ſi de omnibus iſtis conſtat, quan-
tum ad legitimam perſonam pertinet:
& ſit ſola dubitatio an ſit ordinatus, vel
quos ordines habeat, tunc ſuo iuramen-
to non eſt credendum, ſed per teſtes, vel
alias legitimas probationes id probare
poteſt cap. Inter, & c. Tuæ, de cleric. pe-
regr. vel probet ſe perdidiſſe, probando
5 tenorem ipſarum literarum, gl. in d. cap.
inter: idem ſi probet ſe longo tempore
pro ordinato habitum fuiſſe, & in quaſi
poſſeſſione adminiſtrandi, de presb. non
bap. min. cap. 2. & 3. Abb. in c. ſicut no-
bis, col. pen. de re iud. Fed. de ſen. conſ.
13. Bellam, deciſ. 77. Rota, deciſ. 3. 11.
in antiquis. Lapus deciſ. 88. col. 8. verſ.
venio ad ſecundam; melius tamen eſt
ipſas literas ſuæ ordinationis ſecum ha-
bere, obtentas à ſuo ordinatore 2. q. 1. c.
legum Alberic. in verb. ordinatus penul.
Quæ omnia procedunt in eo, qui iã or-
dinatus eſt, & poſt ordinationem pere-
grè proficiſcitur.

At is, qui cum ſit incognitus, vel va-
gabundus promoueri vult, tanta habet
à iure obſtacula, quòd ſi auſus fuerit, vel
precibus, vel fraude, vel nimia indulgen-
tia, aut incuria ordinatoris ordines ſuſci
6 pere, ipſo iure ſuſpenſus fit, ſine ſpe di-
ſpenſationis, ita quòd ob hanc cenſurã,
nec ſuſceptos ordines adminiſtrare po-
teſt, nec ad altiores aſcendere, ſicut cæ-
teri ſuſpenſi d. cap. 1. de temp. ordin. lib.
6. & d. cap. inter. de cler. peregr. quod ſi
exerceat hunc ſuſceptum ordinem fiet
irregularis, glo. d. cap. 1. de temp. ordin.
Quinimmo iſte qui ſic ordines ſuſcepit,
deponi debet, Ray. in tit. de form. con-
ſecrat. verſ. in ſumma nota: cui ſententiæ
ſuffragantur aperte verba d. c. ibi; abſq;
ſpe diſpenſationis, quæ perpetuum im-
pedimentum inducunt, quod depoſitio
nẽ ſignificat; poſſet tamen eſſe tanta mul-
7 titudo horum incognitorũ, vel alia cau-
ſa, quæ ſufficeret ad diſpenſationem ſu-
per ordinibus iam ſuſceptis, c. Lugdu-
nenſis 9. q. 2. Sum. cõnf. de ætat. q. 35.
nam in ordinationibus minus canoni-
ce factis ob multitudinem, Papam diſpẽ
ſare videtur; habetur in epiſt. Innoc. 24.
ad Synodum Toletanam cap. 1. & 2. Si
autẽ plures incogniti ordinari peterent,
non eſſent audiendi, aut diſpenſandi,
etiam ſi mutuò, vel alterutrum teſtimo-
nium redderent de ſingulis requiſitis
qualitatibus, quia eſſet illorum teſtimo-
nium ſuſpectum, propter mutuum ob-
8 ſequium, argum. cap. veniens ad nos,
& cap. ſuper eo, de teſtib.

De ordinatis ab Epiſcopo non ſuo.

CAP. XX.

1 *Ordinatus ab Epiſcopo non ſuo, eſt ſuſpenſus.*
Ordinatus ab alieno Epiſcopo, per ratihabitionem reſtituitur, vt adminiſtret.
2 *Monachus ab Epiſcopo diœceſano promoueri nõ poteſt, ſine licentia Abbatis.*
Monachus eligendus in Papam à Collegio Cardinalium repeti poteſt à ſuo Abbate.
Papa poteſt educere de Clauſtro monachum inuito Abbate.
3 *Populo carente paſtore, quomodo prouidendum in dimiſſorijs concedendis.*
Longe eſſe dicitur, quod eſt extra prouinciam.
4 *Ordinarijs ſemper iura fauerunt.*

Para-

Parochis iura fauent in matrimonijs contrahẽdis, & in miſſis audiendis, & alijs multis.

5 *Ordinatus ab Epiſcopo proprio, qui renunciauit Epiſcopatui, dicitur ordinatus ab alieno.*

6 *Epiſcopus, qui renuntiauit ciuitati, & dignitati, non poteſt vllum pontificale exercere, ét conſentientibus ordinarijs locorum.*

Exempti non poſſunt ſuis ſubditis conferre, nec minimum ordinem, extra monaſteria propria.

7 *Epiſcopalia iura, ſi quis habet ex priuilegio, nõ poteſt minores ordines cõferre niſi expreſſim hoc dicatur.*

8 *Cardinales ex priuilegio, poſſunt minores ordines conferre.*

Dimiſſoria literæ ſunt quoddam medium, per quod quis ab alieno Epiſcopo promouetur.

Dimiſſoria obtenta à capitulo ſede vacante nil proſunt.

9 *Dimiſſoria à Curia Romana ſede vacante an poſſint obtineri.*

HVC proxime accedit quiſquis à non ſuo prælato ordines ſuſcipit, inſcio proprio Epiſcopo; nam ipſo iure hic ita ordinatus ſuſpenſus eſt; ex Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 8. de reform. Quinimmo olim ex ſententia Raym. in tit. de form. conſecr. hic ordinatus præter licentiam ſui ordinarij deponi debebat, per c. quod tranſlationem, de temp. ordin. niſi tamen ſequeretur poſtea expreſſa ratihabitio proprij Epiſcopi, quæ videretur inducere diſpenſationem ſuper illo ordine ſic ſuſcepto: vt conſtat cap. Lugdunenſis. 9. q. 2. & argu. Conc. Trident. ſeſſ. 14 cap. 3. de reform. Quod autem olim eſſent deponendi, manifeſte ſtatutum fuerat Conc. Calced. cap. 19. habetur diſt. 71. c. Clericos; quo loco ipſo iure eos excommunicationem incurrere, declaratum eſt.

Qua ratione etiam monachus ab Epiſcopo eiuſdem diœceſis promoueri non poteſt, quia alienus Epiſcopus videtur
2 eſſe, niſi conſenſus, & licentia Abbatis, vel ſuperiorum interuenerit. cap. nullus, vbi etiam gl. diſt. 58. quinimmo, & ſi monachus à Collegio Cardinalium in Papam creandus eſſet inſcio Abbate, repeti poſſet ab eo, & ad Clauſtrum reuocari cap. quàm ſit, 18. q. 2. quod probat Archid. diſ. 78. c. 9. ſi quis pecunia, & diximus aliàs cum de monachis agerem*; ſolus enim Papa monachum inuito Abbate poteſt promouere. 1. q. 1. c. Filium, non autem alius (quiſquis ſit nec ipſum quidem Collegium Cardinalium,) vt patet in d. gl. 18. q. 2. quam comprobat Silu. in verb. religio. 7. q. 9. ſed bene verũ eſt, quòd Abbas debet compelli ad conſentiendum vt ibi per eum.

Ex ijs quoque apparet, quòd ſi populus paſtore careat, quia forſan nullius eſt
3 diœceſis, vel quia Epiſcopus in remota regione degit, vel inſeruitijs ſedis Apoſtolicæ, vel captiuus, aut ad peregrinandum diſpenſatus, ſui ſubditi à nemine promoueri poſſunt intra diœceſim, nec extra, niſi de licentia ordinarij habentis ab Epiſcopo facultatem concedendi dimiſſorias, vel niſi alienum Epiſcopũ per miſſerit intra diœceſim ordinare, Conc. Trident. ſeſſ. 14. cap. 2. de reform. & ſeſſ. 6. cap. 5. de reform. Dicitur autem regio valde remota, ſi ſit extra prouinciam generalem, vtputa extra Italiam capit. nihil. §. vlt. de elect. & idem de alijs prouincijs.

Quæ res niſi ſumma animaduerſione coerceretur, totus ordo Eccleſiaſtic⁹ vitiaretur in promotionibus faciendis:
4 canones enim tam veteres, quàm recentiores ob id ſemper fauerũt proprijs ordinarijs; quinimmo & parochis, vt conſtat in contrahendis matrimonijs per ꝓprios parochos. Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. 1. de reform. matr. & confeſſionibus audiendis per proprium parochũ. Côc. Lateran. cap. 21. habetur de pœnit. & remiſſ.

miſſ. cap. omnis, & in miſſis audiendis dominicis diebus; nam Conc. Trident. ſeſſ. 22. in decreto de obſeru. in ſacrif. miſſ. monet adhortandos eſſe populos, vt in dominicis diebus, & alijs maioribus feſtis in propria parochia miſſam audiant; quinimmo ſi quis contempto proprio parocho præfatis diebus velit in alia parochia miſſæ intereſſe; debet abijci ab Eccleſia, ex Conc. Nãneten. habetur de paroch. cap. 2.

Inter hos, qui promouentur ab Epiſcopo non ſuo connumeratur & ille, qui ordinatur ab Epiſcopo, qui renuntiauit Epiſcopatui; nã ſi ſciens, ſiue ignorans per ignorantiam craſſam promo-
5 tus fuerit ab huiuſmodi, fit irregularis à ſolo Papa diſpenſandus: Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. Item eſt irregularis; ſed & ſi per ignorantiam probabilẽ fuerit ab eo promotus, nihilo magis adminiſtrare poteſt, niſi ſaltem per Epiſcopũ diſpenſetur. Tabien. in verb. irregularitas 4. num. 6. ſciens vero promotus adeo irregularis eſt, vt nec ordinis executionẽ ſuſcipiat, & ab ipſis ſuſceptis ſit deponendus, etiam ſi minores ordines ſint, quos ſuſcepit: Alberic. in verb. ordinatus, verſ. An Epiſcopus, qui reſignauit: quæ procedunt ſiue hic ordinator renũtiaſſet Epiſcopatui, & dignitati, ſiue ſoli ciuitati; nam vtroque caſu hæc iam dicta de iure procedunt:

In hoc tamen poſſet eſſe differentia, quòd qui ſoli ciuitati renuntiauit, quia retinet dignitatem, poſſet ordinationes ſacrorum ordinum facere de conſenſu, & licentia ordinarij; & eo caſu nulla incurreretur irregularitas; at in eo qui renuntiauit etiã dignitati, nec de conſenſu
6 ordinarij poſſet conferre ullum ordinẽ ſacrum. cap. 1. de Epiſc. qui renunt. propterea etiam ſi ordinarius conſenſiſſet, iſto caſu ille, qui ab eo ordinatus eſt ad ſacros irregularitatem prædictam incurrit; ſecus ſi ad minores, quia in memoriam priſtinę dignitatis canones permittunt huic renuntianti, vt cõferre eos poſſit, de conſenſu ordinarij, & tali caſu ipſos minores ſuſcipiens, nullam cenſurã incurreret. d. cap. 1.

Connumerantur etiam inter hos, qui non ſuo prælato ordinantur omnes ij, q Abbatibus in ſpiritualibus, & temporalibus ſubſunt, etiam ſi tales Abbates habeant iura Epiſcopalia ſuper eos: nã vel ſolam primam tonſuram ab eis poſſunt accipere, gl. in cap. quoniam, diſt. 69. aut ſaltem vſque ad lectoratum, gl. in cap. 1. in verb. Epiſcoporum, de temp. ord. lib. 6. & nec iſtos ordines poſſunt ab eis accipere, niſi in proprijs illorum monaſterijs: argu. Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 10. de reform. quinimmo, nec intra ipſorũ monaſteria, niſi ipſi Abbates ſint benedicti, & in ſacerdotio conſtituti: iſta enim omnia requiruntur, vt iſti Abbates hos minimos ordines ſuis ſubditis conferre poſſint, c. cum contingat, vbi glo. & Arch. de ætat. & qual. & de ſuppl. negl. prælat. c. 1. & d. c. quoniam, cum glo. diſt. 69.

Quinimmo, & ſi iſti Abbates benedicti ſint, & in ſacerdotio conſtituti, iſtos tamen ordines nulli conferre poſſunt infra propria monaſteria, niſi ſubditis, & nec ſubditis extra monaſteria; alioquĩ ſic ordinati characterem quidem ſuſcipiunt, ſed non executionem, glo. in cap. Abbates, in verb. tonſuram, vbi ẽt Arch. Boatin. & Gemin. de priuileg. lib. 6. & Conc. Trident. d. cap. 10. & licet præmiſſa dicta videantur de Abbatibus; tamen idem eſt in omnibus alijs dignitatibus Epiſcopo inferioribus habentibus iura Epiſcopalia, vt Archipresbyteris, præpoſitis, & conſimilibus; nam omnes iſti pari

ri paſſu ambulant, quoad prædicta, gl. in d. cap. Abbates, in verb. Abbates, & ibid. Archid. & Gemin. ad idem gl. in cap. 1. de temp. ord. lib. 6. & gl. in c. pſalmiſta, diſt. 23. idem etiam erit, ſi quis ſimplex presbyter habeat ex priuilegio iura Epiſcopalia infra ſuam parochiam, gl. in d. cap. 1. in verb. Epiſcoporum, de temp. ordin. lib. 6.

Eſt autem hoc loco animaduertendũ nonnullorum fuiſſe ſententiam, quòd ſi
7 ex priuilegio generali præfatę dignitates habeant iura Epiſcopalia, quòd ex eo ſolo in conſequentiam poſſint omnes minores ordines conferre; quorum ſententia non eſt vera, ſed contraria verior eſt, ſcilicet, quod ſit opus exprimi in priuilegio ſpecialiter loquendo de facultate cõferendi omnes minores, videlicet exorciſtam, & acolythatum. Gemin. in d. c. Abbates, verſ. Quæro an Abbas; quo loco dicit Lapum ita ſentire, citat etiã Innoc. & Hoſt. in d. c. 1. de ſuppl. neg. prælat. citat etiam Hoſt. ac Io. And. in d. cap. cũ contingat. de ætat. & qual. ſed hæc non procedunt in Cardinalibus; nam ex eo quòd Cardinales ſunt, proprio ſuo iure poſ-
8 ſent cõferre omnes ordines minores in proprijs titulis, & ſuis ſubditis: Hoſt. & Io. Andr. in d. cap. 1. de ſuppl. neg prælat. Mart. laud. in tract. de Card. q. 20. Iacobatius de Conc. lib. 1. artic. 12. verſ. Item Cardinalibus.

Succurritur autem huic irregularitati, ſi cum quis à non ſuo Epiſcopo promoueri vult, dimiſſorias literas obtineat de quibus abunde tractauimus hoc eodem lib. cap. 5. propterea dimiſſoriæ literæ à Capitulo obtentæ non proderũt, nec quidem ſede vacante Conc. Tridẽt. ſeſſ. 7. cap. 10. de reform. Idem ſi dimiſſoriæ ſint cuiuſcumque prælati ſuccedẽtis in iuriſdictionem Epiſcopi ſede vacãte eod. Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 10. de reform. Iſtis enim caſibus ordinati exequi non poſſunt ordinem ſuſceptum d. ſeſſ. 7. d. cap. 10. ſunt enim ipſo iure ſuſpenſi, vt ibi; ſed hæc declarantur procedere quando ſedes Epiſcopalis non vacauerit vltra annum, ſed ſi vacaſſet vltra annum tales dimiſſoriæ Capituli obtineri poſſent, & ordinatio vigore earum facta rata haberetur ex verbis d. ſeſſ. 7. c. 10. poſſet etiam hoc non procedere vacante ſe-
9 de Apoſtolica, quia ſuccedentes in iuriſdictione non prohibentur concedere dimiſſorias, cum de ea ſede Conc. Tridẽt. in d. c. non loquatur; ſaluo tamen ſedis Apoſtolicæ iudicio.

De ordinatis ab Epiſcopo in propria Eccleſia non reſidente.

CAP. XXI.

1 *Ordinatus à proprio Epiſcopo non reſidente, ipſo iure ſuſpenſus eſt.*
Dimiſſoria cum clauſula, vt ab Epiſcopo ſcilicet in ſua Eccleſia reſidente, quid valeant.
2 *Ordinarij conſenſus dat ius, vt quilibet Epiſcopus poſſit ibi ordines conferre.*

Ille etiam qui ordinatus eſt ab Epiſcopo ſuo, non tamen in Eccleſia propria reſidente, etſi characterem ſuſcipiat, nihilominus irrita eſt eius ordinatio, id eſt
1 executionẽ nõ accepit, ex Cõc. Antioch. c. 22. habetur 9. q. 2. cap. Epũ; quod lõge magis verum eſt, ſi quis ordinetur à nõ ſuo Epiſcopo, etiam nõ reſidente in propria Eccleſia; nam tunc erit ipſo iure ſuſpenſus, ex Concil. Trident. ſeſſ. 6. cap. 5. Aliquando tamen de licentia ordinarij Epiſcopalis in aliena diœceſi ordines confert proprio motu: quo caſu ſine dimiſſorijs nemo ordinari ab eo poteſt, niſi

ſi ſubditi eius ordinarij, qui licentiam conceſſit, vel forte etiam ſubditi ipſius ordinatoris, alij vero extranei nequaquã d.cap. 5. Sed ſi ordinarius ipſum aduocauerit, vt vice ſua ordines conferat, quoſcunque ordinarius admiſerit, ſiue ſubditos ſiue extraneos, tuta conſcientia ordinare poterit, vt ſupra eod. lib. c. 3. in fi.

Quapropter hi Epiſcopi extra diœceſim alieno nomine ordinationes faciẽtes, diligenter in hac re cauere debent, quos admittant ad ordines etiam quantumuis idoneos, qui etſi dimiſſorias attulerint conſiderandus eſt earum tenor, nam quandoque in illis eſt clauſula vt à quocunque Epiſcopo in ſua Eccleſia reſidente: quo caſu promoueri non poterunt: Quandoque adeſt, & alia clauſula, ſcilicet ab Epiſcopo in ſua Eccleſia reſidente, vel in aliena de ordinarij licentia
2 ordines publice tenente, quo caſu extranei approbati ordinari poterunt, Quandoque conceduntur dimiſſoriæ ſimpliciter, vt à quocumque, vel à certo nominato Epiſcopo, & eo caſu etiam in aliena diœceſi de ordinarij licentia ordinatio fieri poſſet, ex Conc. Trident. ſeſſ. 14. cap. 2 de refor. vbi aperte agitur de Epiſcopis titularibus, qui carent reſidentia, quorum ordinationes nuſquam ratæ habentur, niſi præuijs dimiſſorijs, & accedente conſenſu ordinarij loci, vt ibi.

De ordinatis ab hæretico, vel ſchiſmatico.

CAP. XXII.

1 *Ordinatus à ſchiſmatico eſt irregularis, ſed ignorantia excuſabit, & quomodo, vt diſpenſetur.*

2 *Schiſmatici pro hæreticis ſunt, licet quandoque ſchiſma poſſit eſſe ſine hæreſi.*

Epiſcopus conſecratus ab hæreticis vel ſchiſmaticis, etiam ignorans, eſt irregularis.

3 *Ordinatus ab hæreticis, vel ſchiſmaticis, nõ ſeruata forma Eccleſiæ, nec characterem ſuſcipit.*

4 *Ordinatus ab hæreticis quoad ſubdiaconatum, vel diaconatum, ſi ſacerdotium ſumpſit in Eccleſia, facilius diſpenſatur.*

Ordinatus ab hæretico eſt irregularis, etiam ſi per metum.

5 *Ordinatus per metum à ſimoniaco occulto, quam ſubterfugere non potuit, quoad peccatum eſt tutus.*

Q Viſquis ordines ſuſcipit ſciens ab hæretico, vel ſchiſmatico, ſuſceptum ordinem exercere non poteſt, niſi diſpenſetur cap. 1. & cap. fraternitati, de ſchiſmat. Silu. in verb. ir-
1 regularitas q. 7. tex. in cap. Daybertum, & cap. conuenientibus, verſ. Conſtantinus 1. q. 7. & diſt. 32. cap. ad hos §. cæterum; ſed ſi iſti dignam pœnitentiã egerint, diſpenſari poterunt, ſcilicet adhibita diſtinctione, quod aut ſcientes ordinẽ ſuſceperunt ab hmõi Epiſcopo, & tunc ſolus Papa diſpenſabit, ex ſententia Hoſt. Si vero ignorantes ex probabili ignorantia per Epiſcopum præuia cauſæ cognitione, diſpenſari poterunt arg. cap 1. & 2. de ord. ab eo qui renunt. Epiſcop. Silu. in verb. irregularitas q. 7. gl. in cap. fin. de apoſtat. quia etiam ignorantes ordinati ab hæretico, vel ſchiſmatico fiunt irregulares: Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta verſ. item recipiens ordines: ſunt enim hæretici, & ſchiſmatici excommunicati cap. excommunicamus, de ſent. excom. & cap. 1. de ſchiſmatic. & quotannis in cœna Domini excommunicati declarãtur vtrique, quia ſchiſma vix poteſt eſſe ſine hæreſi. Raym. in tit. de ſchiſm. §. fin.

Iſta tamen diſtinctio iam facta, de ordinatis ignorantibus, & ſcientibus, procedit in ipſo ſolo ſacerdotio, & alijs ordinibus inferioribus: at in Epiſcopali dignitate, & eius conſecratione ſuſcepta

hæreſ.c. 1.ideoque ẽt ſi occultiſſima fuerit Epiſcopi ſimonia,& omnibus ignota, tamen ab eo ordinatus, etiam ignorans ſuſceptum ordinẽ adminiſtrare non poteſt,gl.in c.ab excõicatis.9.q.1.& 1.q.1. c. ſi qui à ſimoniacis, vbi etiam glo.eget enim diſpenſatione hic ignorans ordinatus,cum executionem non ſuſceperit, quam ordinator non habuit.S.Thom.4. diſt.25. Alberic. in verb.ordinator, ad fin.citat.Raym.& Hoſtien.Quinimmo, & ſi quis per vim conditionalẽ, vel metum qui cadat in conſtantem virum ordinetur ab huiuſmodi Epiſcopo,& ſi fe-
2 cerit quantum potuit honeſte, vt ſubterfugeret ordinari ab eo, ſi manifeſta eſt ſimonia peccat, & ordinis executionem non ſuſcipit,quia omnia aduerſa potius pati debet quàm à ſimoniaco iam ſuſpẽſo promoueri.

Sed ſi occulta ſit ſimonia, quam ipſe ordinatus ſcit, & ſubterfugere, vel reluctari non poteſt ſine ſcandalo, tunc ſi permittat ſe ordinari ad mandatum ſuperioris,non peccat.S.Thom.d.diſt.25. ſed exercere non poterit, niſi diſpẽſatione obtenta,quia executionem non ſuſcepit,ſicut ignorans ordinatus. Quæ omnia vera ſunt in ſimonia,quo ad ordinẽ, ſed ſi ſimoniacus eſſet Epiſcopus ob aliã cãm occultã,ab eo ordinatus non incurrit hãc irregularitatem,licet teneatur facere quantum poteſt, vt licentiam ab ipſo obtineat cum prudenti petitione, vt concedat ſibi licentiam vt ordinetur ab alijs Epiſcopis, vt docet Hoſt. & probat Silu.in verb.ordo.3.q.vltim.facit Sum. conf.de ætat.ord.q.53.& vlt.Alberic.in verb.ordinator, in fin. quod procedit ẽt in omnibus alijs occultis criminibus
3 Epiſcoporum: nam non poſſunt obeſſe ordinato: Silu.in verb. Euchariſtia 3.q. 4.Sed ſi hic Epiſcopus ſimoniacus, fuiſſet ob eam à ſuperiore excõmunicatus, tunc nec ob id,quod eſſet occultus, poſſet quis licite ab eo promoueri,ſed poti⁹ omnia mala ferenda eſſent:Silu.in verb. Ordo 3.q.vlt.Propterea Vrbanus II. Papa quendam ordinatum à Giberto Archiepõ Rauen. ſpecialiter declarato,noluit diſpenſare, ne res tranſiret in malũ rei exemplũ. Platin. in Vrbano II. Attñ ex generali excõicatione quam incurrũt ſimoniaci, nõ ob id eſſet tanta neceſſitas eum euitandi per conſtitutionem Martini V.in Conc. Conſtantien.vt diximus ſupra de excõm. & infra cap. 25.

De ordinatis à ſuſpenſo, vel interdicto ſpecialiter, & nominatim.

CAP. XXIIII.

1 Ordinatus ab Epiſcopo ſuſpenſo, eſt ſuſpenſus, Beneficium accipiens à collatione ſuſpenſo, vel interdicto,ipſe quoque fit irregularis.

2 Ordinatus ab Epiſcopo occulto interdicto, ſi fecit quantum potuit, vt ſubterfugiat,non peccauit.

3 Epiſcopi nunquam comprehenduntur in ſuſpenſione generali,niſi de eis fiat mentio. Interdictum non dicitur,etiam ſi canon dicat, ipſo iure induci interdictum.

SVſcipiens ordines ab homine ſuſpenſo, vel interdicto, ipſe quoque ſuſpenſus eſt,& inter-
1 dictus ab ordine ſic ſuſcepto,glo.in cap. 1.de ordin.ab Epiſcop.qui ren Epiſcop. nam & ille,qui beneficij collationem accipit ab Epiſcopo ſic interdicto, vel ſuſpenſo (quaſi violet interdictũ) ipſe quoque fit irregularis:adeo quod etiam poſt peractam pœnitentiam exequi non poteſt,de exceſſ. prælat. cap.Tanta:Specul. in tit.de diſpenſ. §. Iuxta, verſ. Quarta: quod etiam verum eſt in illo; qui ignorans ordinatur ab huiuſmodi Epiſcopo:

Specul. d. §. Iuxta, verſ. Item recipiens ordines: Quinimmo idem erit, etiam ſi coactus per vim conditionalem, vel metum ab huiuſmodi Epiſcopo fuerit ordinatus, ſi manifeſta erat ſuſpenſio, vel interdictum; nam tunc omnino reluctari debet ex ſententia S.Thom.4.diſt.25. ſed & ſi occulta ſit ſuſpenſio, & hic ordinatus non potuerit ſubterfugere ordinationem ſine ſcandalo, ob mandatum ſuperioris ordines ſuſcipiendo, non peccauit.arg. ſententia S. Thom.eodem loco: Tamen executionem non videtur accipere, quam contuliſſe non potuit, qui nõ habuit; propterea diſpenſatione erit opus ad ſanandum hoc impedimentũ, ſicut diximus capite proximo p̃cedenti.

Eſt tamen hoc cauendum, ne quis putet, aut iudicet temere Epiſcopos ſuſpenſos, quia quantumuis generaliter canones loquantur de ſuſpenſionibus ipſo iure incurrendis, tamen nunquam illa cẽſura complectitur Epiſcopos, niſi expreſ-
3 ſim de ipſis mentio fiat.cap. quia periculoſum, de ſent.excom.in 6.Ideo quando quis ordinari metuit à ſuſpenſo Epiſcopo, oportet conſiderare cauſam, ob quam putat Epiſcopum eſſe ſuſpenſum, ſcilicet an ſit à canone, an ab homine, & an ſit in ſpecie de Epiſcopis tractatum in ea; Ita de interdicto, debet conſideratio matura fieri; nam etſi canon dicat ipſo iure interdictum incurri: Tamen hoc non ſufficit, vt quis dicatur interdictus vitandus; nam debet publicatio fieri, alioquin ante publicationem nunquã videtur vt interdictus vitãdus, vt late tractauimus ſupra lib.3. ex conſtitutione Conc.Conſtantien.ſub V.Mart.vt ibi diximus: ex qua conſtitutione etiam colligi poteſt, ordinatum ab eo, qui non ſpecialiter, ſed generaliter eſt ſuſpenſus, vel interdictus, non eſſe irregularem.

De ordinatis ab excommunicato ſpecialiter, & nominatim.

CAP. XXV.

1 *Ordinatus ab excommunicato. et ipſe ſuſpenſus eſt, & irregularis, etiam ſi ignorans.*
2 *Ordinatus ab excommunicato ſcienter, à ſolo Papa diſpenſatur. etiam ſi per vim.*
3 *Ordinatus ab excõmunicato generaliter, & characterem ſuſcipit. & adminiſtrare poteſt: propter conſtitutionem Concilij Conſtantien.*
4 *Epiſcopus licet non comprahendatur in ſuſpenſione generali; tamen in excommunicatione comprehenditur.*

ORdinatus ab excommunicato 2
Epiſcopo, ipſo iure ſuſpenſus eſt, & irregularis, etiã ſi ignorans promotus ſit: Spec.in tit.de diſpẽſ.
1 §.iuxta.verſ. Item recipiens; differt tamẽ qui ſcit ab eo, qui ignorat, quòd ſciens non niſi à ſolo Papa diſpenſari põt, ignorans vero ab Epiſcopo diſpenſari permittitur, tam in ſuſceptis, quàm in ſuſcipiendis: Silu. in verb. irregularitas, quæſt.7.text.cap.2.de ord. ab Epiſcop. qui renunt. Epiſcop. vtroque tamen caſu character imprimitur, ſed non executio.glo. in capit. 1. in verb. ordinatio.9. q.1.& per totam illam quæſtionem; nã cum executionem non habuerit ordinator eam huic conferre nõ potuit, cap. Daibertum. 1.quæſt.7.Silu.d.quæſt.7. & propterea in ſciente requiritur Papæ diſpenſatio, quia ſicut ipſe excommunicatus miniſtrans à ſolo Papa eſt diſpenſandus, glo.in cap.presbyteros, diſt.50. ita qui ſciens ab eo ordinatur fit particeps eiuſdem delicti, & conſequenter eadem irregularitate notatur.capit. vlt. de apoſtat.ſicut & qui miniſtrat rebaptizãti. cap.2.de apoſtat.

Eſt etiam hoc loco addendum, quòd etſi quis per vim conditionalem, vel me-

netum, ab hoc nominatim excommunicato ordinatus ſit, etiam eandem irregularitatem incurrit, ſi manifeſta erat excommunicatio, debuit enim hic potius ferre omnia aduerſa, quàm communicare ipſi in ordinibus ſuſcipiendis. cap. Inquiſitioni, de ſent. excom. & in ſpecie eſt caſus in cap. ſacris, de ijs, quæ vi met. cau. fi. Silu. in verb. excommunicatio. 5. verſ. 14. & in verb. ordo. 3. q. penul.

Eſt tamen diligenter animaduertendum, quòd ita facilis diſpenſatu eſt iſta irregularitas, ſicut illa quę incurritur ob ordines ſuſceptos ab interdicto, vel ſuſpenſo: nam etiam in hac eſt neceſſe, quod Epiſcopus fuerit nominatim excõmunicatus, & publicatus, alioqui ſi tantum ſit generali excommunicatione innodatus,
3 ſicut euitare eum non eſt neceſſe, neque in oratione, neque verbo (niſi excõmunicatus eſſet per euidentem iniectionem manuum in clericum) ita nec in quorũcumque ſacramentorum receptione, ex conſtitutione Conc. Conſtantien. quam de verbo ad verbum refert Silu. in verb. excommunicatio. 5. verſ. ſciendum eſt quarto: propterea ſi quis ordines ſuſcipiat etiam ſcienter ab excommunicato generaliter, non videtur ob id ſolum effici irregularis, Silu. in verb. irregularitas q. 7. in fin. facit Tabien in verb. interdictum 3. num. 9. Et non eſt nouum quòd Epiſcopi poſſint incurrere excȭionem generalem ex canone: quia licet in ſuſpẽſione nunquam Epi videantur comprehendi, niſi de eis fiat expreſſa mentio. c. quia periculoſum, de ſent. excõ. lib. 6. Tamen in excommunicatione non habent
4 hoc priuilegium; quia in quocumq; generali canone comprehenduntur ſicut alij, gl. in d. c. quia periculoſum.

De ordinatis à depoſito, vel degradato.

CAP. XXVI.

1 *Epiſcopalis dignitas in conſecratione non ſuſcipit characterem.*
Epiſcopalis conſecratio nulla degradatione tollitur.
Ordinatus à degradato characterem ſuſcipit, ſed non executionem.
2 *Degradatus conficit Euchariſtiam.*

Epiſcopalis dignitas, licet in cõſecratione non ſuſcipiat cha-
1 racteris impreſſionem, tamen reuerentia illius dignitatis efficit, vt ipſa poteſtas in conſecratione collata, nunq̃ amittatur; nec per depoſitionem, aut degradationem, S. Tho. 4. diſt. 25. Propterea quiſquis ab hoc depoſito, aut degradato ordines ſuſcipit, characterem ſuſcipit. S. Tho. ibid. ſicut, & degradatus con-
2 ficere adhuc põt ſacramentum Euchariſtiæ. S. Tho. 3. parte ſummæ q. 82. quia ordo ipſe habet characterẽ indelebilem. Ic circo hic ſic promotus, licet characterẽ ſuſcipiat, fit tñ irregularis, ſiue ſciens accipiat ab eo ordines quia particeps ſceleris, ſiue ignorans, quia non ſuſcipit ordinis executionem, quam ille conferre non potuit, nõ habens, vt iam ſæpius dictum eſt proximis ſuperioribus capitibus.

De ordinatis ab Epiſcopo conſecrato, nõ tamen baptizato; Et de ipſo ordinato non baptizato.

CAP. XXVII.

1 *Baptiſmum omnia ſacramenta ſupponunt.*
Epiſcopalis conſecratio non eſt ſacramentum.
2 *Ordinatus ab Epiſcopo conſecrato, non baptizato, nec characterem ſuſcipit, etiam ſi ignoret.*
Miſſam audiens eius ſacerdotis, qui nõ fuit baptizatus ſciens ſcelus magnum committit.
3 *Beneficium impetrans quaſi ordinatus cũ eſſet ordinatus à non baptizato, obtinebit.*

4 Ordinatus ab Epiſcopo, de quo eſt rumor, quòd non ſit baptizatus, an debeat abſtinere.
Adulterio ſe natum audiens ſolo rumore, non debet ab hæreditate abſtinere.
5 Ordinatus non baptizato, ſacramenta faciens, quo accipiatur, idē in ordinato nō baptizato.
6 Ordinatus ob ſolum rumorem, quòd non ſit baptizatus, non tenetur abſtinere.
Ordinatus non baptizatus, & ordinatus à non baptizato, nil differūt, quo ad irregularitatē

Nihil eſt, quod impediat ita im-
1 primi characterem ordinis, q̄
defectus baptiſmi, propterea
ſicut ſacerdotium,& omnia alia ſacramē
ta ſupponunt baptiſmum .S.Tho.4.diſt.
24.cum ſit ianua ſacramentorum,c.vlt.
de presb.non bapt.min. Ita conſecratio
Epiſcopalis, licet nō ſit ſacramentum.S.
Tho.4.diſt.prima, nec imprimat chara-
cterem, idem S. Tho.4.diſt.25.Tamen
vt ſuum ſortiatur effectum in poteſtate
accipienda,quæ ſpectat ad ipſam conſe-
crationem,ſupponitur baptiſmus,qui ſi
defuerit, nulla poteſtas Eccleſiaſtica ac-
cipi poteſt:vt contigit Xenaiæ Perſæ,qui
ad Epiſcopatum promotus fuit omiſſo
baptiſmo.Niceph.lib.16.c.27.& Sande
rus refert in Monarch.lib.7.hæreſi 105.
Ideo,ſi quis ab hoc Epiſcopo conſecra-
to,ſed non baptizato,ordinatus fuerit,&
ſi ſeruata fuerit forma Eccleſiæ, & in fa-
2 ciem Eccleſiæ, nihil omnino ſuſcipit, vt
ex hoc dicitur irregularis, quod exerce-
re non poteſt; præſertim ſi ſciens ab hu-
iuſmodi fuerit ordinatus,quia eo caſu vi
debitur indiſpenſabiliter factus irregula
ris; ꝙ auſus fuerit ordines ſuſcipere ab
eo, quem ob defectum baptiſmi ſciebat
non eſſe Epiſcopum, nec ſacerdotem: &
ideo aliud crimen cum illo committit,
ſi ſacros ordines ſuſcipiēs ſacrificio miſ-
ſæ illius interſit,& cōionem Euchariſtię,
quam ille conficere nō potuit,adorauit,
& ſumpſit; nec ſuffragaretur huic ſcien-
ter ordinato (ſi per ignorantiam iuris)
putaſſet, ex quo in Eccleſia adminiſtra-
bat,quòd poſſet celebrare, & ordinare;
quia nimis craſſa eſt ignorantia, quæ do-
lo comparatur.l.quod N.erua.ff.depoſi.

Sed & ſi fuerit ignorantia facti,etiam
probabilis,tamen adhuc irregularis eſt,
& eget Papæ diſpenſatione, vt male ſu-
ſceptos ordines poſſit ſuſcipere, & exer-
cere: Alberic. in verb. ordo. 3. in princ.
citat Sum. conf.de ætat.ord.q.8.præſer-
tim ſi ſic ſuſceptos ordines exercuiſſet,
etiam ſub eadem ignorantia; quia exer-
cuiſſet ordines non ordinatus; quæ res
reddit hominem irregularem toto tit.de
presb.non ord.min.vno tamen caſu hæc
ignorantia excuſaret, ſcilicet, ſi cum hic
3 ſic ordinatus beneficium impetraſſet,&
in ſupplicatione narraſſet ſe ordinatum
ad ordinem in beneficio requiſitum,tūc
licet re vera non ſit ordinatus,tamen ta-
lis impetratio bona fide facta, tenet,& ꝑ
hoc ipſe non debet puniri in aliquo,Ber
nad. in c.cum adeo, de reſcript.Doct. in
cap.2.de Inſtit.Alberic. in verb. clericus
primo,in princ.

Illud autem eſt animaduertendum,
ꝙ quilibet minimus rumor vulgi, vel
alterius veriſimile dictum, quòd Epiſco
pus non ſit baptizatus, ſufficit,vt iſte ab
illo ordinatus,debeat abſtinere,quia de-
ſinit eſſe in ignorantia probabili, & quia
cum ipſe conſcientiam alienam,ſcilicet,
4 Epiſcopi ordinatoris, non poſſit cogno-
ſcere, melius eſt vt abſtineat, q̄ vt ſup-
ponat ſe periculo tanti ſacrilegij,tex.cla-
rus in cap. presbyteri,diſ.68.Nec obſtat
quòd in filio ſacerdotis,vel adulterij,ſo-
lus rumor, vel alicuius veriſimilis atte-
ſtatio non cogit eum filium ad abſtinen
dum, vt ſcribit Abb. in c.1.de fil.presb.
& ſummiſtæ in verb.adulterium: quia il
lud procedit in eo, qui characterem, &
titu-

titulum habet, ſed defectiuum ex parte illegitimitatis, quam ipſe credere facile non tenetur (niſi repugnet ſibi conſcientia) & ideo paruifacere pôt, vt ibi Doct. ſed in hoc caſu propoſito negociũ pendet ab alterius conſcientia, & facto, ſcilicet an Epiſcopus ſit baptizat⁹, ita quòd hic ab illo ordinatus, non poteſt certificari an ſuſceperit titulũ, vel characterẽ: & ideo debet potius abſtinere à diuinis ſacrificijs faciendis, q̃ ſubijcere ſe periculo faciendi rem deluſoriã, d.c. presbyteri ꝗ non eſt in filio ſacerdotis, vel adulterij, q̃a ſi ſacrificet bona fide, ſacrificat, & non deludit miniſteriũ, & ob id nõ tenet abſtinere, nempe deficiente periculo.

Sed non eſt prætermittendum, quòd iſte ſic ordinatus, licet non potuerit, (vt iam diximus) characterem accipere: tamen pie credi debet, quòd quantum ad vltimos effectus ſacramenti ſummus ſacerdos Chriſtus ſuppleat defectũ, ne decipiatur Eccleſia, & ne periculum immineat excuſat probabilis ignorãtia, vt ſcribit S. Tho. 4. diſt. 24. Nam & Albertus magnus dicit, quòd hic ſic perperã ordinatus à non baptizato Epiſcopo, conficit ſacramenta nõ poteſtate ſua, ſed poteſtate Eccleſię: deſcendit.n. tunc à virtute Spiritus Sancti vegetantis Eccleſiã poteſtas in illum, ne Eccleſia decipiatur, & hunc excuſat ignorantia inuincibilis, eadem Sum. conf. de ætat. ordin. d.q. 8. ſed melior eſt ſententia S. Thomæ, & melioribus verbis explicatur.

Et hinc eſt, quòd non baptizatus ordinatus rite, & à vero Epiſcopo, nihil quidem ſuſcipit in veritate, & nihil adminiſtrare poteſt toto tit. de presb. non bapt. min. tamen audientes probabili ignorantia eius miſſam, recipiũt illos finales effectus, quos dicit S. Tho. ſed in hoc caſu differentia eſt inter hunc non baptizatũ ordinatum, & illum ordinatum ab Epõ non baptizato; nam iſto caſu non baptizatus ordinatus, p ſimplicẽ rumorẽ, vel dubitationem an ſit baptizatus non tenetur abſtinere; ſed pôt perſeuerare, & ad altiores ordines aſcendet, c. 3. de presb. non ord. min. & hoc eſt propter periculũ reiterationis baptiſmi; quia ſanare non poſſet ſuos ordines in tali dubitatione, niſi per ſuſceptionem baptiſmi, & iterationem ordinũ. c. 1. de presbyt. non ord. min. Ideo in dubio nõ eſt facienda talis iteratio, quia nouit ſuam conſcientiã in fide baptiſmi cõſiſtere, & bene præſumit ſe fuiſſe baptizatum, cũ ſit natus, & educatus parentibus chriſtianis, d.c. 3. in fin. ſed in illo, qui baptizatus ab Epõ non ordinato ordinatur, non pôt ſuos ordines ſanare per baptiſmum ſubſequentem in perſona Epiſcopi, vnde quia hic neſcire pôt conſcientiam eius Epiſcopi ordinatoris, an perſiſtat in fide baptiſmi, an pręſumat ſe baptizatum, ideo hoc caſu abſtinere debet, donec reddatur tutus in conſcientia, per aliquam præſumptionẽ, quæ habeatur loco legitimæ ꝓbationis, vt dr̃ in d.c. 3. In hoc tñ conformes ſunt iſti duo caſus, quòd adminiſtratio ẽt per probabilem ignorantiã, reddit vtrumq; irregularẽ, & vterq; eget diſpenſatione Papali, vt iam dictum eſt, & vterq; ſciẽs adminiſtrando pari pœna puniuntur, iuxta ea, quæ iam diximus.

De ordinatis ab Epiſcopo conſecrato, qui ſacerdotio caret.

CAP. XXVIII.

1 *Epiſcopalis conſecrationis fundamentum, eſt ſacerdotium.*

2 *Ordinatus à conſecrato Epiſcopo ſacerdotium non habente, nil ſuſcipit, non ſic ab Epiſcopo degradato à ſacerdotio.*

3 *Ordinatus ab Epiſcopo conſecrato non habente diaconatũ, eundem diaconatum non accipit.*

Ordinatus ab Epiſcopo carente aliquo ordine non recipit executionem.

4 *Ordinatus ab Epiſcopo, de quo eſt rumor quod careat aliquo ordine, abſtinere debet.*

PRoximæ iam dictæ irregularitati confinis eſt alia, ſcilicet, ſi quis ordinatus fuerit ab Epiſcopo conſecrato, cum tamen ſacerdotium non habuiſſet; Nam cum Epiſco-
1 palis conſecrationis fundamentum ſit ipſum ſacerdotium; cap.ex literis, vbi gl. de exceſſ. præl.glo.in cap.ſolicitudo,diſt. 52.in prima parte gl.Silu.in verb. Ordo 2. in princ. & in verb.Ordo 5.q.5.gl.& Abb.poſt Hoſt.in cap. 1.de cler.per ſalt. prom.conſequens eſt,quòd conſecratus in epiſcopum omiſſo ſacerdotio,nullam recipiat conſecrationis poteſtatem; vn-
2 de quiſquis ab hoc Epiſcopo ita conſecrato ordines ſuſceperit, nihil ſuſcepit, præſertim ſi ſacerdotium ab ipſo ſuſceperit,qđ cum non habuerit, conferre nō potuit. S.Thom.4.diſt.25.

Propterea hic ita ordinatus eſt irregularis, ſi ſciens ordinatus fuerit, idem ſi ignorans; nam ſi exercuerit ſuſceptū ordinem à Papa ſolo diſpenſari poterit, ſicut reliqui non ordinati adminiſtrãtes, toto tit. de cler. non ordin. min. Quod intelligo in eo Epiſcopo,qui omnino ſacerdotium non habuit,alioqui ſi habuiſſet,ſed ab eo fuiſſet depoſitus, vel degradatus,licet non poſſit conſecrationē Epiſcopalem exercere,nec aliqua pontificalia, ſicut nec ipſum ſacerdotium.d.cap. ex literis,vbi Abb.not.tamen ſi actu exerceat,vel conſecret,conficit, & facit ea, q̃ pendent ab ipſo ſacerdotio,vel conſecratione,& propterea ordinatus ab eo recipit characterem, ſed non executionem, vt fuſius diximus ſupra de ordinatis ab Epiſcopo depoſito, vel degradato.

Ordinatus vero ab Epiſcopo cõſecrato,qui ſacerdotium quidem habuerat, ſed non diaconatum,vel ſubdiaconatū, tunc diſtinguendum eſt, an hic ordinetur ad eos ordines, quos Epiſcopus non
3 habuit,& tunc nil ſuſcipit,nec etiam characterem,quia nemo dat, quod non habet.S. Thom.4.diſt.25 glo. in d.c.1.de cler.per ſalt.prom. aut ſuſcipit ſacerdotium, vel alios quos Epiſcopus habuit, & tunc recipit quidem characterem,ſed non executionem,quia Epiſcopus,qui illis ordinibus carebat,non poterat licite exercere,vel adminiſtrare, ſiue põtificalia,ſiue ſacerdotalia, cum eſſet ſuſpẽſus, vt diximus ſupra agendo de clerico per ſalt. prom. quæ procedunt in ordinato, tam ſciente, quàm ignorante; in dubio autem ideſt, ſi rumor vulgi, vel veriſimilis atteſtatio alicuius inducat ordinatū in ſcrupulum conſcientiæ,ſcilicet,quòd ille Epiſcop⁹ careret ſacerdotio, vel alio aliquo ordine, dico quòd debet abſtine-
4 re,quia non debet in tali dubitatione exponere ſe periculo ſacrilegij in adminiſtratione eius ordinis, quem forſan non habet; quia in exercendis iſtis ſpiritualibus,multum obeſt incertitudo poteſtatis ordinatoris,caſus clarus in cap. preſbyteri,diſt.68.& diſpenſationem ſtudio ſe debet impetrare,vt certa, & tranquilla fiat conſcientia,argu.optimo in cap.1. de cler.per ſalt.promot.

Et ne forſan ſurreperat alicui cogitatio, quòd hoc contingere non poſſit,vt quis ſit Epiſcopus, & ſacerdotium nō habuerit, ſcire debet Iſchiram Athanaſij aduerſarium conſecratum fuiſſe in Epiſcopum, & nunquam fuiſſe presbyterum. Theodoret.hiſt.lib.2.c.8. Niceph.lib.8. c.48.49.& lib.9.c.12.

De ordinatis à non ordinato, vel non conſecrato Epiſcopo.

CAP. XXIX.

1 *Ordinatus à non conſecrato Epiſcopo, nil ſuſcipit.*
Sacerdos non habet poteſtatem ordines conferendi.
2 *Epiſcopus ordinatus aliquo ordine omiſſo, & tali defectu diſpenſatus, adhuc tamen exequi non poteſt, niſi ſuppleatur ille ordo.*
3 *Ordinatus ab Epiſcopo, de quo dubitatur, an fuerit conſecratus, abſtinere debet.*

DVplici ſenſu accipi poteſt Epi-
1 ſcopus non ordinatus, vel nõ conſecratus eſſe; primo modo ſi quis ſimplex ſacerdos ſe ſe pro Epiſcopo gerat, & Epiſcopalia munia audeat conirectare. Alio modo ſi quis electus quidem ſit Epiſcopus, ſed non conſecratus; vel conſecratus, ſed non in forma Eccleſiæ: omnibus vero iſtis caſibus, quiſquis ordines ſuſcipit ab huiuſmodi non ordinatis, vel non rite conſecratis, nihil accipit, nec ipſum quidem characterem; quia ordinis character, vt imprimatur pręſupponit poteſtatem præminentem in ordinatore; nec ſufficit illa excellentia ordinis, quam habet quilibet ſacerdos: ſed etiam requiritur excellentia dignitatis, quam habet quilibet Epiſcopus: vndę quando ſacerdos non eſt in dignitate Epiſcopali conſtitutus, nec eſt conſecratus, talem poteſtatem nõ habet ordines conferendi. S. Thom. 4. diſt. 25. q. 1. art. 1. & 2. hic igitur ordinatus, nihil ſuſcipere dicitur, deficiente poteſtate ordinatoris ſiue ſciens, ſiue ignorãs ordines ſuſcipere auſus fuerit; nam efficitur irregularis, pręſertim ſi in ſuſcepto ordine adminiſtrauerit, vt diximus, proximis ſuperioribus capitibus. Nam & ab Epiſcopo, qui aliquem ordinẽ omiſſit in ſua promotione, nemo poteſt accipere eum ordinem, quem ille non habuit, vt ibid. diximus.

Idque adeo verum eſt, quòd & ſi ille Epiſcopus obtinuerit diſpenſationem à Papa ſuper adminiſtratione Epiſcopalium, & pontificalium, non obſtante ſuſpenſione, & impedimento illius ordinis
2 non habiti, tamen adminiſtrare non poterit, niſi illum ordinem ſibi ſuppleri fecerit, quia Papa per talem diſpenſationẽ cenſetur abſtuliſſe cenſuras, & canonica impedimenta, quę obſtabãt adminiſtrationi pontificalium, non tamen cenſetur voluiſſe, quòd per talem diſpenſationẽ tollatur neceſſitas ſupplendi ordinem, qui deficiebat; ideo à tali ſic diſpenſato nemo poteſt ordinem illum deficientẽ accipere, & accipiendo de facto, nec ipſe character poteſt imprimi, argu. Silue. in verb. Ordo 2. in princ. Alberic. in verb. ordinandus; quia impoſſibile eſt ſuſcipere ab eo aliquid, quod non habeat. S. Tho. 4. diſt. 25.

Quæ omnia vera ſunt non ſolũ quando certum eſt Epiſcopum non fuiſſe cõſecratum, verum etiam quando aliqua eſt dubitatio rationabilis; nam eo caſu,
3 quiſquis ordinatus eſt ab Epiſcopo de quo veriſimiliter dubitari contingit, an eſſet conſecratus, debet abſtinere, donec diſpenſetur, c. presbyteri, diſt. 68. & arg. c. 1. de cler. per ſalt. promot.

De ordinato pro parte per vnum Epiſcopum, & pro parte per alterum.

CAP. XXX.

1 *Vnitas diuiſionem non recipit.*
Epiſcopi duo ſi eundem clericum ad ſacros ordinent, & vnus verba proferat, alter det ſignacula, ſunt ſeueriſsime puniendi.

2 *Epi-*

2 *Epiſcopi conſecrando alium, ſi vnus miſſam dicat, alter conſecret, puniendi omnes.*
Ordines minores ita poſſunt conferri, vt Epiſcopus verba proferat, & ſacerdos det ſignacula.
Epiſcopus poteſt ſupplere Epiſcopo cadenti in morbum, dum ſacra facit, vel ordines confert.
3 *Epiſcopo ſacerdos ſupplere non poteſt, circa pontificalia, & quomodo in alijs.*
Ordinatus cum aliquo defectu ipſius ordinis, debet abſtinere donec ſuppleatur defectui.

QVoniam ſacramenta oïa vnitatis ſunt, de conſecr. diſt. 2. cap. quia paſſus: vnitas vero diuiſionem non recipit cap. loquitur. diſ. 24.
1 hinc eſt quòd ſacramenta pro parte ab vno, & pro parte ab alio fieri nõ poſſunt. Propterea ſi in collatione ordinũ vnus Epiſcopus verba proferat; alter vero ſignacula ſubſtantialia tradat, vterq; grauiſſime puniendi ſunt, ipſe vero ſic ordinatus deponendus eſt: ideo adminiſtrare non poteſt. cap. quorundam, diſt. 23. quinimmo, & in conſecratione Epiſcopi in qua miſſæ celebratio de iure neceſſaria eſt, ſi vnus miſſam dicat, alter vero opus conſecrationis efficiat, vterque puniendus eſt, & ipſe ordinatus interim debet abſtinere, donec per Papam diſpenſetur. dict. capit. quorundam, hoc ſcripſit Bernard. in gloſ. in capit. quod ſicut; & ibi Ioan. Andr. ſequitur in gloſ. magna in verb. diuidatur, poſt med. de electione.

Quæ omnia vera ſunt in maioribus ordinibus, alioqui in minoribus conferendis nihil obſtat, quòd Epiſcopus verba proferat, & alter vel Epiſcopus, vel ſacerdos tribuat ordinato ſubſtantialia ſignacula, quia tunc omnia quaſi per ipſum Epiſcopum fieri videntur. S. Tho. 4. diſt. 25. q. 1. artic. 1. Silu. in verb. ordo. 2. q. 5. tex. in c. acolythus, diſt. 23. Quando autem caſus neceſſitatis emerſerit, vt puta ſi Epiſcopus in ordine conferendo inciderit in mentis alienationem, aut animi deliquium paſſus ſit, ſi reperiatur aliꝰ Epiſcopus, qui ſupplere poſſit, non videtur hæc cenſura locum habere. cap. illud & cap. nihil 7. quæſt. 1. ſacerdos vero ſimplex Epiſcopo ſupplere non poſſet; quod ſi ſuppleuerit non imprimet characterem, Hug. in d. capit. nihil: ſed hoc eget diſtinctione: nam ſi presbyter
3 ſuppleat circa ſubſtantialia, & formalia ordinis, tunc verum dicit Hug. quia circa pontificalia ſacerdos, non poteſt ſupplere pro Epiſcopo, vt diximus ſupra lib. 3. capit. 16. quando agendum fuit de diuiſione ſacramentorum; aut ſupplet ſacerdos non circa ſubſtantialia, ſed circa alia quædam, quæ non ſunt de ſubſtantia, vt puta ad perfectionem miſſæ, vel ad cõmunionem, & alias quaſdã admonitiones verbales, & obſeruationes quæ habentur in pontificali, tunc quia character iam erat impreſſus ab Epiſcopo, iſta ſuppletio ſacerdotis non poteſt obeſſe; verum tamen eſt, quòd hic ordinatus non debet adminiſtrare, donec tota ſuppletio fiat per alium Epiſcopum; & ita intelligo Caietan. in apoſtilla ad S. Thom. 3. quæſt. 67. ipſe tamen ſacerdos malefacit ſupplẽdo in illis partibus, quas ſoli Epiſcopi ſolent facere, etiam ſi non ſint ſubſtantiales dict. capit. quorundam.

De ordinatis ab illiterato Epiſcopo.

CAP. XXXI.

1 *Ordinatus ab illiterato characterem ſuſcipit, ſed non executionem.*

Ordi-

ORdinatus ab Epiſcopo penitus illiteraio, exercere non debet, quia cũ ipſe illiteratus adminiſtrare ordines ſuos non poſſit, vt diximus lib. 1. cap. 32. quiſquis ab eo ordinatus eſt, characterem quidem ſuſcipit,
1 ſed non executionem, quam qui nõ habuit, transferre non potuit. c. vlt. de ætat. & qual. Nam ob eam illiteraturam facile errare potuit, vel in ſubſtantialibus, vel in alijs requiſitis ad rectam ordinationẽ: propterea cum ordinatio non ſit certa, tuta, cautius eſt, vt hic ordinatus abſtineat, arg. cap. presbyteri, diſt. 68. dubitare enim poteſt de ſua ordinatione, quòd forſan non ſit canonice facta, vt dicit Alberic. in verb. Ordo 3. poſt med. quomodo autem intelligatur Epiſcopus illiteratus, dixi d. cap. 32.

De ordinatis ab Epiſcopo idiomatis diuerſi.

CAP. XXXII.

1 *Regula cancellaria de idiomate cõmendanda.*
Paſtor bonus non eſt cuius vocem oues neſciũt.
Valerius Epiſcopus natione Gracus coadiutorẽ habuit S. Auguſtinum.
Gracus à Latino Graco more, & è contra ordinari non permittitur.
Gracus clericus Latinam Eccleſiam obtinere non poteſt.
2 *Latinus Gracam Eccleſiam an obtinere poſſit.*
Latini à Gracis ordinati, vel Graci à Latinis an recipiant ordinis executionem.
Clerici vnius ciuitatis debent praferri extraneis.

QVanquam Eccleſia probet oĩa idiomata linguarum, Tamen ea confundi nunquam pmiſſum eſt, ob plurima pericula, quę immi-
1 nere poſſunt in confuſione idiomatum; Iccirco regula cancellariæ de idiomate, quę vetat obtineri beneficia in ea prouincia, cuius idioma impetrans neſciat, ſumma cõmendatione digna eſt: quid enim proderit ſi Italus in Germania, & loqui, & loquentes audire neſcit? quid proficiet plebs ſub eo paſtore, cuius verba nõ intelliget, & cuius vocem non audiet? nõ enim bonus eſſe paſtor putandus eſt, cuius vocem oues neſciunt, Ioan. cap. 10. Hac ratione Valerius Hipponenſis Epiſcopus, quia natura Græcus erat, minuſque Latina lingua & literis inſtructus, minus vtilem ſe illi Eccleſię pręuidebat; & ob id vices ſuas omnes contulit in Auguſtinum, poſt multas preces in Deum fuſas, vt refert Poſſidonius Epiſcopus in vita S. Auguſt.

Propterea Græcus à Latino Gręco more, & Latinus à Græco Epiſcopo ordinari non permittitur, ne commixtiones linguarum fiant. cap. cum ſecundũ, de temp. ordin. & ideo iſtæ ordinationes non ſunt canonicę, & impediunt ordinis ſuſcepti executionem, vt d. cap. cum ſecundum, & cap. ſeq.

Hinc eſt, quòd clericus Græcus Latinam Eccleſiam obtinere non poteſt, cap.
2 cum olim, vbi Abb. 2. not. de cler. coniug. & idem puto è contra, Latinus Gręcam non obtinebit, obſtante regula de idiomate, niſi ex diſpenſatione Papæ; vnde Conc. Lateran. ſub Inno. III. cap. 9. conſtitutum eſt, ſi in eadẽ diœceſi copia ſit clericorum, diuerſarum linguarũ; non eſſe ordinationes faciendas, nec reliqua pontificalia adminiſtranda, aut ſacramenta conferenda ab ipſo Epiſcopo proprio ſuo idiomate, in vniuerſa diœceſi, ſed certos deputari vicarios iuſſit, qui pro ratione linguarum, & idiomatum diuina adminiſtrent, habetur cap. quoniam, de off. ordin. aliter ſe ingerentes ipſo facto ſunt excommunicati, & contumaciter perſeuerantes deponẽdi;

quod

quod etiam Ioannes Chryſoſtomus Cõſtantinopoli ſtatuerat, vt ſcilicet pro extraneis hominibus idiomatis diuerſi miniſtri deputarentur, & Eccleſiæ ſeorſum illis concederentur. Tripart. hiſt. lib. 10. cap. 5. ideo bene concluditur, ꝙ ordinati contra hos, canones diuerſi idiomatis, nõ recipiunt ordinis executionem, ſicut & ordinati à Latinis exercere non poſſunt ritu Græco, nec econtra, & dic vt diximus lib. 3. cap. penu. & hinc fit ꝙ clerici vnius ciuitatis ſint præferendi extraneis. C. de Epiſcop. & cler. l. in Eccleſijs.

De irregulari, qui præſumit ordines ſuſcipere.

CAP. XXXIII.

Irregularis ſe faciens ordinari non habet ordinis executionem, præſertim ſi ordinatur ab irregulari.

Irregularitas noua quandoque naſcitur adminiſtrando in irregularitate.

Irregularis ſi audeat aſcendere indiſpenſatus, fit irregularis.

Ordo ſuperior non dicitur ſuſcipi, niſi cum habitu & exercitio inferioris.

Irregularis laicus ſubiens clericatum, non ob id fit de nouo Irregularis, niſi ex cõtemptu.

Indignus faciens ſe ordinari, deponendus eſt.

QVoniam ideo inuenta eſt irregularitatis cenſura, vt quis ab ordinibus excludatur, & miniſterio Eccleſiaſtico habeatur indignus, nulla tanta temeritas eſſe videtur quãta eius, qui cum Irregularis ſit, audeat ad ordines accedere, diſpenſatione non obtenta; propterea hic irregularis ordines ſuſcipiens, characterẽ quidem accipit, actu, & habitu, ideſt verus ſacerdos fit, & vt verus ſacerdos accipit poteſtatem ſuper conſecratione Euchariſtiæ, vt ſcribit Archid. in cap. apoſtolicæ, diſt. 56. etiam ſi & ipſe ordinator eſſet irregularis, vtriuſq; enim irregularitas non impedit characteris impreſſionẽ, vt Archid. ibid. at quia videntur contemni claues Petri, executio interdicta eſt huic ordinato, ita quòd ſi exercuerit ipſa irregularitas de Epiſcopali fieret Papalis glo. in c. latores. de cler. excom. min. Quinimmo ex ipſa adminiſtratione nouam irregularitatem incurreret, præſertim ſi illa irregularitas erat ex crimine notorio: Arch. in d. c. apoſtolicæ.

Quare dico, quòd quiſquis eſt irregularis forſan ſubdiaconus, vel diaconus; ſi audeat neglecta irregularitate ad altiorem ordinem aſcendere, cenſetur adminiſtrare, quia ordo ſuperior ſuſcipi non poteſt niſi cum habitu, & miniſterio in-
2 ferioris; ideò eaſdem pœnas, & irregularitates incurrit, quas ſi adminiſtraret ſuſpenſus ordinem ſuum, vt diximus in regulis generalibus Reg. 21. quod non procedit in ſuſceptione ſimplicis clericatus, quia quiſquis irregularis eum ſuſcipit, peccat quidem, ſed nouam irre-
3 gularitatem non incurrit, quia non eſt iure cautum, & non videtur exercere vllũ ordinem ſuſceptum, niſi tantus eſſet cõtemptus in eo ſuſcipiendo, ꝙ ob id fieret irregularis: arg. cap. tanta, de exceſſ. prælat. & cap. cum illorum, de ſent. excõ. Spec. in tit. de diſpenſ. §. iuxta, verſ. Tertio ſi quis: ſed & quicumque ex quauis cauſa indignus eſt ordinibus, ſi ordines ſuſcipiat, fit irregularis; nam & ipſe ordinator, & ordinatus ſcienter deponuntur, cap. aliquantos, diſt. 51. Alberic. in verb. ordinatus debet, indignus intelligitur ſecundum veras irregularitates, de quibus toto hoc opere tractamus.

De ordinato, cum eſſet ligatus aliqua cenſura Eccleſiaſtica.

CAP. XXXIIII.

1 *Suſpenſus,vel interdictus ſuſcipiens ordines efficitur irregularis.*
2 *Ordo ſuperior ſuſcipi non poteſt, niſi in habitu, & exercitio inferioris.*
3 *Suſpenſus ordinatus per ſuam ignorantiam nõ probabilem,exequi non poteſt.*
Suſpenſio,vt reddat irregularem eum qui in ea ſe facit ordinari, ſufficit generalis.
4 *Excommunicatus etiam generaliter faciens ſe ordinari fit vere irregularis,etiam ignorans ſi adminiſtrauerit.*
5 *Excommunicatum ſe eſſe ſentiens ex ſolo rumore vulgi, debet abſtinere.*
Excommunicatus ordinatus ad minores incurrit irregularitatem.
Degradatus nunquam ſolet reſtitui, vel diſpenſari.
Degradatus conſecrãde ſine miſſa,dicitur exercere ſuum ordinem, ideo ſeueriſſime puniendus.

QVemadmodum cenſura Eccle
ſiaſtica,ſcilicet ſuſpenſio,inter
dictum,& ſimiles inducunt ir
regularitatem, ſi quis in eis poſitus au
deat ordines ſuſceptos adminiſtrare, vt
fuſius diximus cum de ſuſpenſionibus,
& interdictis ageremus, ita ſi quis ſu-
1 ſpenſus, vel interdictus audeat ordines
ſuſcipere, efficitur irregularis;quia cum
ordo ſuperior ſuſcipi non poſſit, niſi in
habitu, paratu, & miniſterio inferioris.
ideo qui ſe ordinari facit aperte exercet
2 ordinem,de quo tranſit ad ſuperiorem,
& ex eo efficitur irregularis, præſertim
ſi ſciens cenſuram id commiſerit, quia
præſumitur facere in contemptum cla-
uium; vnde qui in contemptum clauiũ
ordines ſuſcipit,etiam poſt peractã pœ-
nitentiam ordines ſuſceptos exequi pro
hibetur,de ſent.excõ.c.cũ illorum,Spec.
in tit.de diſpenſ. §. iuxta. verſ. Tertio ſi
3 quis; ſed & ſi ignoraſſet ſe eſſe ſuſpẽſum
vel interdictum, ſi ignorantia non eſſet
probabilis, exequi non poſſet ſine Papæ
diſpenſatione.d.cap.cum illorum, Silu.
in verb.Irregularitas;q.13.verſ.Quintũ.
Quæ etiam vera ſunt, tam in ſuſpenſioni
bus,& interdictis generalibus,quàm ſpe
cialibus,aut nominatim miſſis; Specul.
in d.§.iuxta.verſ.Sed quæritur vtrum.
Ille vero, qui cum eſſet excommunicat⁹
generali, vel ſpeciali excommunicatio-
ne à lege, vel ab homine, ordines ſubire
4 auſus fuerit; omnino irregularis effici-
tur: Tabiẽ.in verb.irregularitas,4.nu.5.
Sil.in verb. irregularitas,q.2.& eſt aper-
tus tex.in d.capit.cum illorum; nam ex-
communicatus nihil omnino continge-
re poteſt de ſacro miniſterio, vt dicitur
in Conc. Antioch. cap.4.habetur 11.q.
3.cap. ſi quis Epiſcopus damnatus; nec
diſtinguitur ſcierit, an ignorauerit; nam
cum ſcire debuit in culpa eſt,idem quo-
que ſi ſolus ſit rumor ipſum eſſe excom-
5 municatum, ſola enim fama ſuam affi-
cit conſcientiam; & ideo debet abſtine-
re; Panor.in capit. Illud, de cler.excõm.
min.Silu.d.quæſt.13.verſ.ſextum.Idem
quoque erit ſi per ignorantiam iuris, nã
adminiſtrando, vel ordines ſuſcipiendo
excommunicatus efficitur Irregularis;
Silu.d.q.2.Doct.in d.c.cum illorum, &
in cap.1.de eo qui furt.ordin. ſuſc. Silu.
in d.verſ.Quintum, Alberic.in verb.ex-
communicatio; primo. col. 4. circa fin.
Specul.in d.§.iuxta.verſ.Item excommu
nicatus; & hæc procedunt non ſolũ in
ſuſceptione maiorum ordinum, verum
etiàm minorum. Silu. in d. q. 13. verſ.
Tertium, ex ſententia Gul. in d.c.cũ illo
rum, & ex glo. Ray.qui omnes ſentiunt
ſemper in hac irregularitate requirendã
diſpenſationem à Papa.

Sed & ille, qui depoſitus, aut degra-

datus

datus à ſuis ordinibus, ſi vel eoſdem ſuſcipiat, irregularis eſt ob iterationem ſacramenti, de qua ſuo loco dictum eſt, vel ſi illos ſuſcipiat, quos non ſuſceperat maiores, vel minores; nam ſicut depoſitus caret omni facultate adminiſtrandi, ita nec poteſt ad clerũ vlterius aſpirare, & multo minus Eccleſiaſticis ordinib⁹ decorari; vnde cum eis nunquam fere ſolet Papa diſpenſare, ex d. Conc. Antioch. cap. 4. habetur 11. q. 3. cap. ſi quis Epiſcopus damnatus ſupra citato; Propterea ſi hic degradatus forſan dũ vult abſtinere ab exercitio miſſæ, audeat ſine miſſa conficere ſacramentũ, dicitur exequi ſuum ordinem, & ex eo fit irregularis, Anton. Floren. in tract. de cenſur. cap. octuageſimo ſeptimo.

De ordinatis in ſucceſſorem alicuius viuentis.

CAP. XXXV.

1 *Succeſſorem in beneficio nemo ſibi eligere poteſt.*
Moyſes ſibi non elegit ſucceſſorem.
Papa non poteſt ſibi eligere ſucceſſorem.
2 *Succeſſorem in beneficio, nec quilibet ſuperior poteſt alicui dare.*
3 *Regreſſus, & acceſſus hodie prohibentur.*
Coadiutoria hodie prohibentur, cum clauſula, cum futura ſucceſſione.
4 *Papa poteſt tractare cum Cardinalibus de futuro Papa eligendo.*
5 *Epiſcopus à Papa impetrare poteſt in articulo mortis, vt nominet quem ſibi optet ſucceſſorem.*
Cardinales Papa viuente, non poſſunt tractare de eligendo ſucceſſore.
6 *Epiſcopo mortuo, non erat olim eligendus ſucceſſor, niſi poſt triduum.*
Papa mortuus ſæpe à viuo ſepelitur
Innocentius III. caſſauit electionem factam à capitulo Cremon. antequam ſepeliretur Epiſcopus defunctus.
Conſtitutiones, quæ probant viuo beneficiato, nõ eſſe tractandum de eius ſucceſſore
Conſtitutiones, quæ probant neminem ſibi eligere poſſe ſucceſſorem.
Platinæ error animaduertitur.

Succeſſorem ſibi eligere in beneficio nemo poteſt, cap. apoſtolica, 8. q. 1. Propterea ſi quis Epiſcopus in Epiſcopatu ſuo ſtatuat aliũ
1 Epiſcopum, non permittitur ille eo loco adminiſtrare vt prælatus; nam id eſt contra omnem Eccleſiaſticam regulam, & contra decreta patrum, vt ſibi ſucceſſorem quis conſtituat: cap. petiſti. & c. quia frater, 7. q. 1. & 8. q. 1. cap. 1. 2. 3. & 4. Nam nec Moyſes ipſe ſucceſſorẽ conſtituere potuit. cap. Moyſes. 8. q. 1. Quinimmo nec Papa de iure hoc poteſt; gl. in cap. ſi tranſitus, diſt. 79. Specul. in cap. vbi periculũ, q. vlt. de elect. lib. 6. Iacob. in tract. de cõc. lib. 6. art. 8. Quæ nõ ſolũ vera ſunt in Epis, & Pontificibus, verum ẽt in quibuſcumq; dignitatibus inferiorb⁹ text. & gl. in c. plerique. 8. q. 1. imo etiam in omni beneficiorum genere, d. cap. apoſtolica; ita quòd hæc ſucceſſio beneficij cuiuslibet viuentis non ſolum prohibetur fieri per ipſum met. viuentem, ſed etiam per ſuperiorem, d. cap. apoſtolica; & apparet ex regula Cancellariæ de non impetrando beneficio viuentis; vnde ſancte decreuit ſacrum Conc. Trident. ſeſſ. 25. cap. 7. de reform. ne regreſſus, & ac-
3 ceſſus vlterius concedantur; iſtis enim modis hæreditaria erant beneficia, & multi forte ea via ſibi ſucceſſorem deligebãt: & quia ob eandem cauſam fraus aliquando fiebat coadiutorijs cum futura ſucceſſione; ſtatutum eſt eod. c. coadiutorias quidem concedi iuſta ex cauſa poſſe, ſed iuſſit non poſſe apponi clauſulam, cum futura ſucceſſione, vt ibi patet.
4 Quo vero ad Papam ipſe poſſet cũ ceteris fratribus Cardinalibus tractare de ſucceſſore eligendo, glo. in d. cap. ſi tranſitus,

ſtus, Specul. d. cap. vbi periculum; ſicut & Epiſcopus à Papa impetrare poteſt in
5 articulo mortis, vt nominatim eligere
valeat, qui ſit ſibi ſucceſſor futurus, quod olim contigit Bonifatio Moguntino Epiſcopo Germaniæ legato, qui id exorauit a Zacharia Pontifice, vt in epiſtola Zachariæ ad præfatum Bonif. capit. 5. & hodie ſæpe contingit id à Pontifice gratioſe impetrari, ſi ſumma pietas electi id ſuadeat.

Quando vero Cardinales ſoli de ſucceſſore Pontifice eligendo tractarent, dũ Papa viuit, id graui pœna dignum eſt, & excommunicatio, atque aliæ pœnæ multæ impoſitæ ſunt, ex Bulla Pauli IIII. Pont max. Quinimmo olim ex decreto Bonifatij. II. nec Papa, vel Epiſcopo vi-
6 uente, nec etiam mortuo, ante triduum
à die depoſitionis, tractatus fieri poterat de ſucceſſore eligendo: habetur capit. nullus Pontifice, diſt. 79. & licet hoc vltimum vſu obſeruatum nõ fuiſſe ibidem ſcribat Hug. quoniam ſæpe à viuo Pontifice mortuus ſepelitur, vt tradit Spec. in d. cap. vbi periculum, in tertio decimo ſpeciali: Tamen Innocentius III. caſſauit electionẽ factam à capitulo Cremonen. priuſquam mortuus Epiſcopus ſepulturæ eſſet traditus. cap. bonæ. 2. de elect. & licet glo. & multi alij dicant nõ eam cauſam fuiſſe caſſationis, ſed alias multas: Tamen id expreſſim repugnat verbis illius tex. qui dicit, illud eſſe contra canonicas ſanctiones; ſunt enim canonicæ ſanctiones, ne viuo prælato de ſucceſſore tractari poſſit. Prima ex Cõc. Antioch. cap. 23. ibi, poſt obitum quieſcentis. Altera cõſtitutio fuit Symmachi Papæ, habetur cap. ſi quis Papa, diſt. 79. Tertia Bonifatij II. d. c. nullus Pontifice; ſicut etiam canonica ſanctio ſemper in vſu fuit, ne quis ſibi ſucceſſorem eligeret, primum ex Concil. Antiochen. d. cap. 23. habetur 8. quæſt. 1. capit. Epiſcopo. 1. Deinde Bonif. II. (in qua re errauit Platina, & alij poſt eum recentiores, qui putant primo hæc à Bonifatio iſto ſancita fuiſſe) Tertia fuit Ioannis III. conſtitutio capit. ſi Petrus. 8. quæſt. 1. Alia Pelagij. capit. quia frater. 7. quæſt. 1. alia Zachariæ. d. capit. petiſti.

De ordinatis per errorem.

CAP. XXXVI.

1 Error in conferẽdo, vel ſuſcipiendo ordine multis modis incurritur.
Error in corpore vitiat legata, & matrimonia.
Ordinans Apuleium putans eſſe Tullium, an imprimat characterem.
2 Ordo, & matrimonium habent multum ſymbolum intra ſe.
Errantis nulla eſt voluntas.
Ordinatus tenet vicem ſponſi.
Ordinans tenet vicem non ſponſi, ſed paranymphi.
3 Iacob per errorem patris benedictionem veram habuit.
Ordinans per errorem quem putat non eſſe irregularem, imprimit characterem.
Beneficium collatum ei, qui putabatur idoneus, poteſt ei auferri.
Naupacten. Archiepiſcopus per errorem promotus, ideo depoſitus fuit.
Error ordinatoris, & ordinati in ordine conferendo, vel ſuſcipiendo, etiam variata forma ordinum, non impedit characteris impreſſionem.
4 Ordinum præpoſteratio non impedit characteris impreſſionem.
Extrema vnctionis ſacramentum per præpoſterationem vnctionum non deſinit eſſe ſacramentum.
Dormiens ſuſcipit characterem, ſi antea erat diſpoſitus.
Ordinatus per errorem putans ſe chriſmari nil accipit.

5 Ordi-

5 *Ordinandus petens acolythatum ſi per errorem conferatur ſubdiaconatus, an obligetur.*
Macedonius Chryſophegus ordinatus presbyter à S. Flauiano Epiſcopo, cum nihil tale cogitaret.
Ordinatus ad ſacros per errorem iuris non excuſatur ſed obligatur.
Monachus factus, non excuſatur ex falſa cauſa, vel ex eo quod religionem putabat laxiorem.
6 *Moniales non excuſantur à ſtricta clauſura, eo prætextu quod ſi putaſſent ſe reſtringi non voluiſſent.*
Error in fide non impedit ordinis characterem, ſi intendit facere quod facit Eccleſia.
7 *Error in variatione oleorum, an impediat veritatem ſacramenti.*

SVpereſt poſtremo loco ad abſoluendum tractatum, qui pertinet ad indebite ordinatos, vt de eis tractemus qui per errorem ordinari ſunt; de qua re, etſi non meminerim vllum vnquam ſcripſiſſe; Tamen nõ fuerit incongruum, quod frequenter accidit, aliquatenus perſcrutari: In qua re quid ego ſentiam, ita aliorum iudicio ſubijcio, vt ſi quis melius ſentiat illi potius, quam mihi adhæſurus ſim. Multis igitur modis error in conferendo, aut ſuſcipiendo ordine contingere poteſt;
1 Nam quandoque errat Epiſcopus dũ putat ſe ordinare Tullium, & ordinat Apuleium, quo caſu dubitari poteſt, quod characte: non ſit impreſſus: error enim in corpore iure ciuili legatum vitiat. l. 4. ff. de leg. 1. & in matrimonio error incorpore vitiat S. Tho. 4. diſt. 30. & ſummiſtę omnes in impedimẽtis matrimonij de errore; ita quoq; videretur nullum characterem iſto caſu fuiſſe impreſſum; pręſertim quia matrimonium, & ordo p'rimum inter ſe Symbolum habent quia
2 vtrumque tendit ad fecunditatem alterum quidem carnis, alterum ad fecunditatem ſpiritus; ſi igitur erretur in corpore eius, cum quo contrahendum eſt matrimoniũ ſpirituale, videretur nihil agi, nam qui errat non conſentit. l. ſi per errorem ff. de iuriſd. om. iud. & 18. quæſt. 1. in princ. & errantis voluntas nulla eſt. l. cum teſtamentum C. de iur. & fac. ign. & errantis conſenſus nullus eſt, Ibid. & l non iccirco; maxime quia error, & coactio pari paſſu ambulant; Sanct. Thom. d. diſt. 30. ſublato igitur conſenſu, nihil actum videtur, vt alio loco diximus hoc ipſo libro.

Sed contrarium eſt verius, quòd impreſſus fuerit character ex conſenſu ipſius ordinati, qui voluit alligari militię, & obſequio Dei in ſacramento ordinis; Nam matrimonium quòd ſpiritualiter contrahitur in ordine conſideratur ex conſenſu ordinati, tanquam ſponſi q ſic vult alligari, cuius conſenſus exigitur, vt characterẽ ſuſcipiat, ordinator vero non habet ſe vt ſponſa, ſed vt paranymphus, & amicus in deſponſando ordinatũ alij, per ea quæ tradit. S. Thom. 4. diſt. 38. Tabien in verb. virginis: Ideoque nihil plus videtur obeſſe error Epiſcopi conferentis ordinem, errãdo circa corpus, cui confert, quantum obeſſet matrimonio corporali error ſacerdotis errantis circa corpora contrahentium matrimonium, ſcilicet, ſi putet eſſe Petrũ, & Franciſcam, cum eſſent Ioannes, & Maria; nam eſſet verum matrimonium, ex conſenſu ipſorum non errãtium, quo ad ſe inuicem, & poteſt eſſe exemplum in benedictionę data ab Iſaac filio ſuo Iacob, quẽ putabat eſſe Eſau, habuit enim effectũ ſuum, in primogenitura, errante Iſaac; Gen. vigeſſ. ſeptimo.

Hic igitur vere ſuſcepit characterem, ſed dubitat an exequi poſſit hunc ſic ſuſceptum ordinem; nam ſi ſe ſe furtim ingeſſit non approbatus eſt irregularis,

ſicut cæteri furtim ordinati, vt ſuo loco diximus; aut non ſe ingeſſit; ſed præuio examine, & approbatione ordinaria: at ordinator ſimplex nimium, aut ignauus aut inconſideratus ordinauit, putans eſſe alium, quàm qui ordinandus erat, nihil oberit quin adminiſtret: Epiſcopus vero negligenter faciens hæc opera Dei, non eſt ſine peccato: non tamen fit irregularis, ſi hic ordinatus eſt alioqui dignus, & ab ordinario approbatus.

Secundo modo error eſſe poteſt in qualitatibus, vtputa quia Epiſcopus putabat ordinatum fuiſſe legitimum, monogamum, doctum, irreprehenſibilem, cum talis non eſſet; quo caſu non poteſt impedire characterem huiuſmodi error ſuppoſita diſpoſitione, & conſenſu ordinati; ipſe tamen exequi ſuſceptum ordinem non poterit, donec diſpenſetur ſuper defectibus; & ordinator punietur modo, quo diximus hoc libro, tit. quand. quis ſuum ſubd. Beneficium vero collatum per hunc errorem reuocari poteſt, Abb. in cap. vlt. de ætat. & qual. & Silu. in verb. beneficium 2. q. 7. Cuius rei exemplum ducitur ab Archiepiſcopo Naupacten. qui cum eſſet mimus, & in Archiepiſcopum promotus, id neſciẽte Papa, depoſitus fuit antequam munus cõſecrationis acciperet, ipſo Papa errorem excuſante, narrat Borgas. de diſpenſ. part. 1. q. 5. nu. 23.

Tertio modo error contingit ſi tã ordinator, quàm ordinatus bene diſpoſiti ſunt, ſed errant in ordine ipſo; vtputa ſi petito diaconatu detur ſubdiaconatus, vel è contra: vel cum petendus eſſet ſubdiaconatus, petatur diaconatus, vel è contra omnibus iſtis caſibus confertur character, etiam ſi Epiſcopus volens conferre vnum ordinẽ vtatur forma, & cæremonijs alterius, habet. n. ſuum effectũ talis prępoſterata ordinatio; ꝙ ſic probat: Nam ſi ordo, q ſic per errorẽ confertur, eſt ſuperior illo qui debuerat conferri, dicetur per ſaltũ ordinatus, & habebit locũ irregularitas illa; aut erit ordo inferior; & tunc qa iteratur ordo iam ſuſceptus, habebit locum irregularitas de iteratione ordinis; ſi aũt fuerat petit⁹ ordo, qui nõ debebat peti, & Eṗs per errorem contulerit ordinem debitum, talis error nil mali adfert, etiam ſi ordinatus quoq; erraret: & eſt ratio quia vterque ipſorũ intendebat ordinẽ debitum, & requiſitum, licet errando putaſſent alium conferri, non autem illum debitum.

Nec obſtat prædictis, quòd error in re excludit conſenſum, ſicut dici conſueuit in matrimonio, & ob id qui conſentit in diaconatu conferendo, vel ſuſcipiendo, nil videatur fieri ſi conferatur ſubdiaconatus, vel è contra, quaſi excluſo conſenſu: ad qđ ita Reſpondet, matrimonium determinatur ad vnum cõplectiuum conſenſum, & ad vnicam perſonam, & ſic ſi actus non valet, vt agitur, nec põt alio modo valere; & ſic nil actũ fuiſſe dicitur, at ordo non ita ſe habet; nam habet plures ſubordinatos ordines ita quòd conſenſus eſt quo ad ſacramentum, & vinculum ad obſequium Dei: ſemper enim conſentit in hoc, qđ vult ordinari, & copulari militiæ Eccleſiæ, & Dei, & conſequenter huic rei adſtringitur, & obligatur per quemcumque ordinem, ſaltem ſacrum: vnde præpoſteratio ordinum non poteſt euacuare hunc conſenſum, & obligationem in ſacramẽtum; ſed reddit quadam parte defectiuũ & propterea quia valere poteſt, & debet actus in quantum poteſt, ſuſcipitur character, ſed non executio, donec ſuppleatur defectui p diſpenſationem, aut ſuppletionem: Poteſt eſſe exemplo ſacramẽ-

tum extremæ vnctionis, quę à prima vnctione incipit, & determinatur in vltima; finge quòd præpoſteretur ordo vnctionum, nonne erit ſacramentum? certe ſic, quia vterque conſentit in idem ſacramentum, maxime ſi per purum errorem talis prępoſteratio vnctionum facta fuiſſet; ſic igitur conſenſus ille in ſacramentum, ſufficit ad characterem. & prępoſteratio non impedit impreſſionem, ſicut dormiens, vel furioſus ante bene diſpoſiti ſuſcipiunt characterem ex primo conſenſu. c. maiores. §. vlt. de baptiſ. Ideo dico, quòd ſi ordinatus non intendiſſet ordinari, ſed aliquid aliud facere, non fuiſſet impreſſus character; exēplo eſt ſi Epiſcopus cōferat publice ordines generales, & adoleſcens purus laicus putans illum conuentum popularem eſſe ob confirmationis ſacramentum; accedat cum multitudine, quaſi chriſma accepturus, & ſic ordinetur ad primā tonſuram, vel alium quemlibet ordinē, poſſet defendi cum nil accepiſſe, nec characterem; quia nil intendebat, quo ad hoc; niſi forſan quis velit ſentire ad euitandā iniuriam ordinis ſuſcepti, quòd character reputetur impreſſus, at ille non poſſit illi adſtringi, & ideo ſi poſtea voluerit clericari, ſupplebuntur alij ordines illo non repetito; ob quam rationem etiā Reſpondi, quòd ſi exorciſta petierit acolytha um, & Epiſcopus per errorem cōferat ſubdiaconatum, poſſe defendi characterem eſſe impreſſum, ſed non fuiſſe adſtrictum irreuocabiliter ad obſeruantiam ſubdiaconalem, ſcilicet continētię, & ſimilium; quia in talia non conſenſit; vnde ſi poſt ſuſceptum huiuſmodi ſubdiaconatum velit perſeuerare in militia Dei, cognito errore tali, non erit iterandus, ſed habebitur ratus, & vetus ordo; & cum obligabit, maxime ſi fecerit ſibi ſupplere acolythatum, obtentaque diſpenſatione ſuper promotione per ſaltū, adminiſtrare poterit in eo ſubdiaconatu, & tranſire ad ſuperiores, vt ſuis locis diximus: Hic enim error mihi videtur ſimilis eſſe erranti in matrimonio circa conditionem ſeruilem, quæ ſufficit ad impediendam obligationem, ſi tamen ſubſequatur conſenſus, tenet & obligat. cap. 2. & vlt. de coniug. ſeru.

Ad quòd confirmandū aptiſſime congruit exemplum S. Macedonij Chrythophagi, quem Sanctus Flauianus Epiſcopus, cum nouiſſet dignum ſacerdotio adduxit ad altare, eumque in ſacerdotē promouit inſcium, cum ille nil tale cogitaret; quinimmo cum ſciuit ſe creatum ſacerdotē, ſubiratus eſt; poſtea vero amicorum admonitionibus perſuaſus ratū habuit ſacerdotium ſibi collatum, & onus, quod prius recuſauerat, ſubijt & exercuit, vt ſcribit Theodoretus in philothęo in vita eiuſdem Macedonij: habetur apud Lippoman. vit. San. to. 2. vnde hoc exemplo probari videtur, quòd ad euitandam iterationem ne fiat iniuria ſacramento, error ſuſcipientis ordinem non excludit characterem, licet nō obligetur, niſi poſtea obligari velle conſenſerit.

Quandoque etiam error eſt in iure, vtputa ſi quis petat ſubdiaconatū errans & putans ſe non adſtringi ad continentiam ſeruandam, & vitam clericalem irreuocabiliter faciendam, talis error nec impedit characterem, nec adminiſtrationem: debuit. n. ſcire officium, quòd poſtulauit, & ad quod aſſumptus eſt.

Cui errori confinis eſt ille tractatus de monacho, ſi per errorem ſubierit aliquam religionem putans ſe ibi cōmode viuere, vel putans ſe ibi non teneri ad multa onera, aut aliā ob cauſam falſam,

an

an ob hunc errorem poſſit excuſari ab obligatione religionis: Reſpondi, quod nec dolus, nec error, nec falſa cauſa, nec metus conditionalis, nec blanditiæ poſſunt excuſare hũc ſic profitentem: Ray. in tit. de vot. monachor. verſ. ſed quid ſi non metu: Silueſt. in verb. Religio, 3. q. 11. Tabien. in verb. Religio. q. 16. & ſeq. Quinimmo ſi cũ ab initio ingreſſus eſt religionem in aliquo monaſterio libero, vel diſſoluto, non intendat obligari, niſi in quantum obſeruetur in illo monaſterio, nihilominus ſi tale monaſterium reformetur, & augeatur in ea vita auſterior, non excuſatur ob illam primam erroneam intentionem; nam in foro iudiciali, & contentioſo tenetur ad totam reformationem, & noua onera: Abb. in c. ſuper eo, de Regul. poſt Innocent. Angel. in verb. Religioſus. §. 32. Armil. in verb. Religio. numero. nono. Ray. loco ſupra:
6 citato: Tabienſ. in d. verb. Religio. q. 21. Silueſt. d. loco. q. 12. Propterea Moniales quæ profitentur in Monaſterijs laxioribus, non excuſantur allegantes errorem, & quod intendebant nõ diſtineri in clauſura; nam poſſunt, & reformari, & arctius recludi. cap. 1. de ſtatu. Regular. lib. 6. quod etiam ſtatuit Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 5. de Regular.

Vltimo loco error conſiderari poteſt in fide, ſ. ſi putet, vel ordinator vel ordinatus ꝙ ordo non ſit ſacramentum, vel nõ conferat gratiã, vel non imprimat characterem, vel non ſit hierarchia ordinum: nam omnes iſti, & ſimiles errores ſunt hæreſes, Conc. Trident. ſeſſ. 7. canone de ſacramentis, & ſeſſ. 23. canon. de ordin. & conſequenter inducunt irregularitatem: ſed character imprimitur ſi adſit intentio faciẽdi quod facit Eccleſia. S Th. 4. diſt. 13. artic. 1. Poteſt etiam conſiderari error in vſu ſacramentorum, puta ſi non oleo catechumenorum, ſed infirmorum vngatur in baptiſmo, vel Epiſcopus dando cõfirmationis ſacramentum, vtatur per errorem oleis, non chriſmate; nam ob deffectum propriҿ materiæ, poſſet dici non imprimi characterem; ſicut ſi in baptiſmo adhiberetur per errorem aqua artificialis: at ſi aqua ſit elementalis, oleorum variatio per errorem nõ impediret characterem, argu. S. Thom. 4. d. diſt. 13. art. 2. quia illa vnctio non eſt de eſſentia baptiſmi. At in ſacerdotio q̃a vnctio non eſt de eſſentia, vt ſupra hoc lib. cap. 1. olei variatio non impediret characterem; quia error eſſet in non ſubſtãtialibus: Idemq; eſſet in vnctione Epiſcopali; nam nõ impediretur impreſſio poteſtatis, eadem ratione tertia.

Explicit Liber Quartus.

DE IRREGVLARITATIBVS, ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS

Liber Quintus.

De peccato mortali.

CAP. PRIMVM.

1 *Peccatũ mortale impedit promouendum.*
Peccato mortali carere debent, etiam promouendi ad minores ordines.
Peccatum mortale obſtat, ne quis promoueatur vel promotus exerceat.
Peccato mortali illaqueatus, non eſt capax electionis de ſe factæ, vel faciendæ.
2 *Peccatum mortale impedit ſuſceptionem cuiuſlibet ſacramenti.*
Peccato mortali illaqueatus peccat etiam tangẽdo illas res, quæ à ſolis ordinatis tangi poſſunt, vt ſacra.
Peccatum mortale manifeſtum habens, ſi ordinetur, cauſat depoſitionẽ in ſe, & in ordinãte.
3 *Ordinans ſcienter exiſtentem in peccato mortali, vel ordinatus ſcienter ab exiſtente in eodem, ſunt pari pœna puniendi.*
Ordinatus in peccato mortali, vt puniatur, requiritur quòd ſit peccatum facti, non cogitationis.
4 *Peccatum habens mortale, celebrans eſt excommunicandus.*
Peccatum mortale non ponitur inter irregularitates, tamen eſt maius impedimentum, quàm irregularitas.
Irregularitas, & ſine peccato, & cũ gratia Dei eſſe poteſt.
Peccatum mortale eſt impedimentum indiſpenſabile, vt quis in eo ordinetur, vel exerceat.
5 *Peccato mortali illaqueatus celebrans non ſit irregularis, niſi ex notorio crimine.*
Notorio fornicatore celebrante nemo adeſſe debet in illa miſſa.
Peccato mortali etiam, leui illaqueatus, ſi celebret cum ſcandalo, efficitur irregularis.
6 *Peccatum mortale ab Hugolino appellatur irregularitas.*
Hugolinus ſcripſit diſtinctiones ſuper cap. ſi celebret, de cler. excom. min.
Peccati mortalis impedimentum tollitur cõtritione in ſuſcipiendis minoribus, non ſic in maioribus.
7 *Punitus in foro conſcientiæ, adhuc puniri poteſt in foro iudiciali, & è contra.*
Miſſam dicere an poſſit cõtritus de peccato mortali; ſed non confeſſus, remiſſiue, & infra hic num. 10.
Peccatum recens, etiam confeſſatum in pœnitẽtiæ ſacramento: eſt impedimentum canonicum ad celebrandum.
8 *Iuſti nomen non amittit, qui cito reſurgit.*
Peccatum mortale in gula, vel Luxuria etiã ſublatum in confeſſione per diem integrũ inducit impedimentum celebrandi, & adminiſtrandi.
9 *Euchariſtia non eſt concedenda coniugibus, nocte antecedente copulatis.*
10 *Pollutus ſine peccato, an poſſit celebrare.*

Pec-

Peccatum in propoſito perpetrandum poſt miſſam, inducit canonicum impedimentum.
11 *Coniuges copulari non debent die, qua ſumpſerunt Euchariſtiam.*
Cibus non eſt ſumendus ſtatim, poſt ſumptã Euchariſtiam, ſed aliquod interuallum requiritur.

NON minor eſt habenda rõ cuiuslibet ſimplicis peccati mortalis, q̃ cuiuslibet criminis ad hoc, ut ne quis promoueri poſſit, dum in peccato exiſtit, Nam nõ ſolũ ij, qui ſunt promouendi in Epõs carere omni peccato debent, verum ẽt ij, qui ad inferiores
1 ordines c. 1. diſt. 81. & per totam; peccatum. n. hoc mortale obſtat, ne quis promoueri poſſit aut promotus exercere, tradit Ray. in Sum. lib. 3. tit. de lapſ. & diſp. in prima q. & plani⁹ in verſ. in ſumma nota; quod etiam tractat Abb. in c. ſi celebret, col. vlt. verſ. ex prædictis, de cler. excom. min.

Hinc illud eſt, quod exiſtens in peccato mortali non eſt capax electionis de ſe factæ, vel faciendæ ſecundũ diſtinctionẽ Iac. de S. Georg. Hoc & Innoc. quos refert Gemin. in c. perpetuæ, ante fin. de
2 elect. in 6. vbi fuſius hoc tradit; ſicut. n. in reliquis ſacramentis ſuſcipiendis peccatum mortale ſiue occultũ, ſiue manifeſtum obſtat, quinimmo ſi ſuſcipiant nouum peccatum cõmittitur; ita in ordinibus accipiendis. S Th. quodl. 1. q. 6. art. 2. c. multi, diſt. 40. & c. Illud. diſt. 95. Alberic. in verb. ordinatus primo: ſicut & quicumq; ordinatus nouũ peccatũ cõmittit, quotieſcumq; ſuſceptum ordinẽ adminiſtrauerit in peccato mortali, etiã occulto, & ſi ſolum tetigerit eas res quæ non niſi ab ordinatis tangi poſſunt, extra neceſſitatẽ, vt tradit Silu. in verb. ordo 4. q. 2. Quando aũt mortale peccatũ eſt manifeſtatum, tam qui ordinat exiſtentẽ in illo, quã qui ordinatur ceſſare debet à clero, ideſt deponi ab ordine ſuo, qđ ſignificat irregularitatẽ, ex Conc. Nicæno, 1. cap. 2. habetur, 48. d. cap. quoniam, & ibid. glo. in verb. ceſſabit, quę dicit ſi tale peccatum ſit manifeſtatum per teſtes ẽt in iudicio ciuili, inducere depoſitionem, per tex. in cap. vlt. diſt. 24. vbi etiam glo.

Sed & ipſe ordinator, qui ſcit eum in peccato manifeſto ordinari, præcipitatur de ſtatu ſui clerici, quod depoſitionẽ, & per cõſequens etiam irregularitatem ſignificat, d. cap. 2. & d. c. quoniam: quinimmo dico quòd ſi ordinator ſciat pmouendum in occulto mortali exiſtere, efficitur particeps delicti, cum ipſo ordi-
3 nato, ſi ſine ſcandalo potuit effugere eius ordinationem, & idem puto in ordinato, qui ſcienter ſuſcipit ordines ab ordinatore exiſtẽte in peccato mortali, ſi ſine ſcandalo, ipſius ordinationem euitare potuit.

Quod aũt diximus promotum, cum exiſteret in peccato mortali deponendũ eſſe, procedit (vt dictum eſt) vel in manifeſtis, vel alijs peccatis, quæ in iudicio probari poſſent; at in mere mentalibus, & ſpiritualibus peccatis, quia ſub iudicio Eccleſiæ deduci non poſſunt, qui promouetur exiſtẽte in peccato tali, peccat quidem grauiſſime, ſed ab Eccleſia nõ damnatur, quo ad ſuſpenſionem, vel depoſitionem glo. vlt. in fin. in cap. Mandato: de Simon.

Hæc non ſolũ vera ſunt de ijs, q̃ cum peccato mortali promouentur, verum
4 etiam in ijs, qui promoti ſine peccato, adminiſtrant ſuſceptos ordines in peccato, præſertim manifeſto; nam celebrãs eſt excommunicandus. cap. Tanta, diſt. octuageſima ſexta, ibi, maledictione feriremus: quæ verba in excommunicationem, & depoſitionem ſonare videntur; & propterea dico, quòd licet peccatum

mortale non ponatur inter irregularitates, vt dicit Specul. in cap. eos, in glo. ſtatuunt, de temp. ordin. lib. 6. tamen eſt maius impedimentum, quàm quælibet irregularitas, quia ea ſine peccato, & cum gratia Dei eſſe poteſt, vt in iudice exercente vindictam ſanguinis, & in nato illegitimè, quod non eſt in habente peccatum mortale; præterea omnes fere irregularitates à Papa diſpenſantur: at peccatum mortale, eſt impedimentũ indiſpenſabile; nam nec Papa ex quauis cauſa hoc poteſt concedere, vt quis in peccato ordinetur, vel ordinatus exerceat: Alberic. in verb. ordinatus primo; eſt.n. de iure diuino, vt ſacra ſanctè tractentur, vt ibi idem dicit.

Licet autẽ celebrans in peccato mortali non fiat proprie irregularis, vt dicit Specul. in d. cap. eos. nu. 18. Tamen exi-
5 ſtens in peccato mortali notorio, & manifeſto poſſet damnari quaſi irregularis, ſicut dicemus de fornicatore notorio, c. præter hoc diſt. 32. nam ſi omnes prohibentur intereſſe eius celebrationi miſſarum, d. cap. præter, & cap. nullus, ead. diſt. certe multo magis, & ipſe à celebratione ſuſpenſus eſt, eo maxime, quòd qui cumque etiam in leui peccato conſtitutus, celebrando adfert ſcandalum, irregularis fit, cap. ex literis 1. de homicid. qa & Goffredus, vt refert Hugol. in apparatu ſuper cap. ſi celebret, de cler. excõ. min. appellat etiam irregularitatem eã,
6 quæ ſurgit ex ſolo peccato mortali, licet ex ſola pœnitentia poſſit aboleri: hic .n. Hugolinus vetuſtiſsimus eſt, ante tẽpora Io. Andr. & ſcripſit diſtinctiones ſuper decretales, & eæ ſunt apud me in ve tuſtis membranis; & eandem ſententiã aperte concludit Nicol. de Auximo auctor ſupplemen. in verb. irregularitas ſe cundo verſ. verum celebrans, vbi dicit notorium peccatorem non habere ordinis executionem, niſi poſt diſpenſationẽ Epiſcopi, qua diſpenſatione omiſſà, ſi celebret nõ poſſe diſpenſari niſi à Papa ſecundum Hoſt. & Sum. conf. lib. 3. tit. 29. q. 3. ad fin. ſed ſi peccatum non ſit notorium, tollitur tale impedimentum ſaltẽ contritione in minoribus ordinibus ſuſcipiendis Silu. in verb. Confeſſio. 1. q. 2. verſ. Quatuor: vel ex ſacramento pœnitentiæ, quoad ſacros ordines S. Thom. quodlib. 1. q. 6. artic. 2. vel vt eos exercere poſſit, quaſi ceſſante impedimento, Specul. in tit. de diſpenſ. 5. Iuxta. verſ. 18. & verſ. vt autem in hac materia: Sil. 1. verb. ordo. 4. q. 2.

Quod intellige reſpectu reconciliationis animæ ſuæ cum Deo, ſed ad euitandam cenſuram, & iudicium Eccleſiæ hoc nõ ſufficeret; nam ſi quis fuiſſet ordinatus exiſtens in mortali; vel poſtea or dines exercuiſſet contritus, & penitus, ad
7 huc tamen peccata illa commiſſa puniri poterunt ab Eccleſia, etiam vſque ad depoſitionem ſi magnitudo culpæ expoſtulauerit, quia forus conſcientiæ, non eluit delictum in foro iudiciali, Abb. in cap. vt menſura, de emp. & vend. Iudit. Inquiſ. in verb. punitio: An autem Aliquando exiſtens in peccato mortali poſſit cum ſola contritione, ſine confeſſione in neceſſitate celebrare, præſertim ſi ſit paratus ad ſatisfaciendum, nõ eſt noſtri inſtituti; vide de ea re glo. in cap. de homine, de celeb. miſſ. quæ probat, quod poteſt; ſed ſuper ea re videndi ſunt ſummiſtæ in verb. miſſa.

Ad hoc impedimentum etiam pertinet, ſi quis recens peccauerit; nam & ſi pœnituerit, & confeſſus fuerit, tamen ei conſulitur, vt à celebratione abſtineat. c. Tanta. diſt. 86. Innocent. in cap. quæſiuũ, de temp. ord. non tamen cogi debet, vt

ab-

abſtineat; nam exequendo officium ſuũ non peccat, licet laudandus ſit, vt differat, Alberic. in verb. crimen, in fin. poteſt .n. contingere, vt vno ictu oculi quis conteratur, & peccatum ſtatim commiſſum
8 defleat, vnde iuſti nomen non amittit, qui cito reſurgit. c. ſepties, de pœnit. diſt. 3. & ideo nõ multum tempus requiritur inter peccatum, & adminiſtrationẽ officij ſui, ſed magnus affectus charitatis, vt ſcribit Io. Chryſoſt. in lib. de repar. lapſ. in ſecundo folio: non. n. (inquit) temporis longitudo, ſed affectus ſynceritatis, & penitudo penſatur. An non legimus Leuitas peccatum illud grauiſſimum in deſerto, non temporis longitudine, ſed diei vnius hora exigua diluiſſe? Sed & latro qui pendebat in cruce, &c. tantum ei ſpatium ſuffecit, quantum vnum proferre ſermonem poſſet, vt intra momentum temporis totius vitæ ſceleribus abſolutus, & quæ ſequuntur, quod & planius docet Cœleſtinus I. Papa epiſt. 2 ad Galliæ Epiſcopos cap. 2. his verbis: perdidiſſet latro in cruce præmiũ ad Chriſti dexteram pendens, ſi illum vnius horæ pœnitentia non iuuiſſet. Vera ergo ad Deum conuerſio in vltimis poſitorum, mente potius eſt exiſtimanda, quàm tẽpore. Hæc ibi.

Quæ res procedit habita conſideratione ſi per pœnitentiam natura ipſa reordinata ſit: nam in peccato gulæ, in quo naturæ commotio fit, & ieiunium ſoluitur, mens fit hebes, affectus ignauꝰ, & intellectus tenebroſus, & pietas refrigeraſcit, certe eo ipſo die non debet ſacra tractare, quo hæc contigerunt, etiam ſi per pœnitentiam dilutum fuerit peccatum; nam ſicut nec miſſam celebrare, ita nec diaconi, nec ſubdiaconi officium exercere, c. ſi conſtiterit, de accuſ.

Idem quoq; in pollutione culpabili, & libidinoſa quacumq; nam natura per eam deordinata, non tam breui reordinatur; & ideo etiam ſi per pœnitentiæ ſacramentum fuerit abſolutus, non debet quis eo die celebrare, vel in diuinis ſeruire ſine articulo neceſſitatis; videmus etenim, quod ſi matrimonialis copula noctu contigit, ſequenti mane Euchariſtia coniugibus copulatis nõ eſt concedẽda,
9 propter naturæ deordinationem, quæ fit in executione carnis: Greg. lib. 12. Regiſt. Epiſt. vlt. ad Auguſt. Angl. Epiſc. c. 10. habetur in c. vir cum propria, 33. q. 4. tradit Tabien. in verb. cõmunicare, nu. 36. Silu. in verb. Euchariſtia. 3. q. 10. verſ. Quintum: Iſtis. n. caſibus debet ab omni ſacro miniſterio abſtinere, declarando tamen ſecundum. S. Th. 3. q. 80. quod hoc impedimentum canonicum cum ſit ex decentia ſacramenti, in ijs, qui ſunt polluti ſine peccato, permittitur adminiſtratio
10 propter aliquam neceſſitatẽ, vt in preſbytero curato in die feſto, vel alia adſit neceſſitas; ideo videtur, quod ſi cũ peccato ſit talis pollutio legitimũ adfert impedimentum non diſtincto, an ſit curatus, rector, vel non: & an ſit dies feſtus, vel non.

Quandocumq; vero peccatum mortale ante per multos dies eſt cõmiſſum, & interiore contritione defleatur, ſine ſacramento pœnitentiæ nullo modo eſt accipienda cõmunio, nec miſſa celebranda. Hug. de ſancto Victo. his verbis: Audacter dico ſi ante ſacerdotis abſolutionem criminoſus ad cõmunionem corporis Chriſti accedat, pro certo iudiciũ ſibi manducat, & bibit, etiã ſi ante multum pœniteat, & vehementer doleat, & ingemiſcat; & ideo tali caſu, etiam ſi ſit dies feſtus, quo populꝰ miſſam expectat hic non debet celebrare ſi aliquo modo poteſt euitare ſine ſcandalo, vel ſi per

alium poſſit ſatisfacere plebi; quod ſi p alium non poſſit, & adſit neceſſitas, poſſet ipſe, ſi tamen habeat propoſitũ confitendi, cum primum opportune potuerit: quod ſi tale propoſitum non habuerit peccat, vt planius ſcribit S. Thom. 4. diſt. 9. artic. 3.

Ad hoc etiam caput pertinet, ſi quis poſt miſſæ celebrationem, vel cõmunionem recens peccauerit; nam ſi celebrans paratus ſit poſt ſacrificium ad peccandum, Iudæ comparatur, qui intendens proditioni, cœnæ Domini auſus eſt particeps fieri: Si vero ex pronitate delicti irreuerenter ſe habens ad ſumptum ſacramentum proxime peccet mortaliter incurrit pœnam tantam, vt excõmunicari poſſit. cap. Tanta, diſt. 86. Nam & poſt ſumptam Euchariſtiam coniuges ea die copulari non debent, nec inuicem debitum reddere, niſi poſt aliquam honeſtã
11 pœnitentiam: Silu. in verb. Euchariſtia 3. q. 11. Alberic. in verb. communicare, col. 2. circa med. Sum. conf. q. 76. tit. de ſacram. Euchar. Quinimmo poſt cõmunionem, nec ipſe cibus, vel potus ad corporis alimoniã eſt ſumendus ſtatim, niſi poſt aliquod interuallum, tum ob reuerentiam, tum ob periculum, vt probatur. c. Tribus, de conſecr. diſt. 2. & gl. in c. ſi quis per ebrietatem, ead. d. nihil igitur profanum faciendum eſt ſtatim ante, vel poſt ſacri altaris communionem.

De Apoſtolicis irregularitatibus.

Irreprehenſibilis ſit Epiſcopus, & quilibet clericus.

CAP. II.

1 Irregularitates Apoſtolicæ cõueniunt etiam clericis minorum ordinum.

2 Irregularitates Apoſtolicæ à ſummiſſis ponuntur, licet aliter videatur Speculatori.

Pontificale Romanum compilauit Speculator:

Irreprehenſibilis quis dicatur.

3 Ordinaretur nemo, ſi ſine peccato ſoli exiſtentes ordinarentur.

Clericus à populo tanto differre debet, quanto paſtor à grege.

4 Peccatum, crimen & delictum differunt.

Irreprehenſibilis debet eſſe clericus in ſingulis membris corporis, quæ hic ponuntur.

5 Membra omnia corporis narrantur, quoad irreprehenſibilitatem.

HIC locus, quo de peccatis tractãdum eſt, opportune nobis ſuggerit apoſtolicas illas irre-
1 gularitates, de quibus S Paul. 1. ad Tim. cap. 3. & ad Tit. c. 1. Duodecim etenim adnumerãtur, de quibus ſingulis ſuo ordine pertractauimus: Illud interim prænotandũ eſt, quod etſi illis locis S. Paulus de Epiſcopis expreſſerit; tamen eædem irregularitates ad quoſcumque Eccleſiaſticos ordines, etiam inferiores ptinere ſcribit Aug. ſuper Io. tract. 41. ad c. 8. habetur diſt 81. cap. Apoſtolus; quod etiam ſenſit Ambroſ. vt habetur diſt. 34. cap. cognoſcamus, Baſil. lib. Moralium cap. Incip. ſi quis Epiſcopatum. Alberic. in verb. Ordinandus, in princ.

Rurſum prænotandum eſt, quòd etſi Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta, verſ. ſumitur, putarit has apoſtolicas traditiones, proprie non pertinere ad irregularitatem; tamen ſi contra Pontificum de-
2 creta promoueri canonicum impedimẽtum eſt, certe idẽ videri debet in decretis ſanctiſſimi Apoſtoli: Nam & in Pontificali Rom. quod ab ipſo Speculatore digeſtum, & compilatum fuiſſe ſcribit Auguſtinus Picolomineus, ponunt iſta omnia pro canonicis impedimentis, ne quis ad ſacros promoueri poſſit, vt ibi patet in Rub. tit. de ordin. ad ſacros: Sed de hoc in ſingulis capitibus apertius agẽdum erit.

Prima

Prima igitur apoſtolica regula eſt ſi non ſit irreprehenſibilis. Irreprehenſibilem eſſe oportet, non quia omni peccati genere eum carere omnino oporteat, qđ homini ferme impoſſibile eſt, cũ ſepties in die cadat iuſtus, cap. ſepties, de pœnit. diſt. 3. & omnes egent gratia Dei, & omnes declinauerũt; ideo ſi hoc rigore hic locus S. Pauli intelligeretur, nemo ordinaretur, vt dicit Aug. d. cap. apoſtolus;
3 verbum igitur hoc, irreprehenſibilis, interpretandum eſt, non obnoxium reprehenſioni: Eſſe enim debet clericus talis, vt a populis tanto differat, quanto paſtor à grege, cap. vnum orarium, diſt. 25. Ideoque non eſt quærendus irreprehenſibilis à peccato, ſed a crimine; nam S. Paul. ad Tit. cap. 1. dixit ſine crimine, & ſecundum ſignificationem criminis irreprehenſibilis eſſe debet, vt Aug. d. cap. Apoſtolus: longe enim differunt, peccatum, & crimen, vel delictum, glo. in cap. peccatum, de reg. iur. in 6. Sanct. Aug. in
4 lib. quæſt. ſuper Leuitic. q. 20. & alia glo. in d. cap. vnum vnde ille vere irreprehenſibilis fuerit, cui crimen obijci non poſſit, ſcilicet adulterium, furtum, homicidium, & ſimilia d. cap apoſtolus: fuerit autem irreprehenſibilior, ſi nulla peccati mortalis conſcientia mordeatur. cap. primum, diſt. 25.

Qđ ſi ſupradicta, aut conſimile aliud obijci ei poteſt, reprehenſibilis eſt, & reijciendus à ſacerdotio; nam quomodo poteſt præſes Eccleſię auferre malũ de medio eius; qui in ſimile delictum corruit? aut qua libertate peccantẽ corripere poteſt, cum tacitus ſibi ipſe reſpondeat eadem ſe admiſiſſe quæ corripit? d. cap. 1.

Debet igitur irreprehenſibilis eſſe primum in toto corporis ſtatu, vt diximus lib. 1. cum de corporis impedimentis ageremus.

Deinde a capite ad plantam pedis pfectus eſſe debet, & mortificatus, ſicut de
5 figura Chriſti dicitur, 6. q. 1. cap. ſunt plurimi, verſ. capite, Iſaiæ c. 1.

Debet enim irreprehenſibilis eſſe in tonſura, de vit. & hon cler. cap. clerici.

In crinibus, coma & barba, Concil. Carthag. IIII. c. 44. de vit. & hon. cler. c. clericus.

Irreprehenſibilis in fronte per verecũdiam, d. diſt. 50. cap. domino.

In ſupercilijs ob faſtum, vel arrogantiam, diſt. 15. cap. 1. in fin.

In auribus ob detractionem, 6. q. 1. c. ex merito.

In oculis propter impudicitiam, & curioſitatem, aut vagationem, diſt. 35. c. his igitur.

In palpebris, & pupilla oculi, ad lippitudinẽ, & maculatam aciem viſus, Greg. in paſtorali. habetur c. hinc etenim, diſt. 49. §. lippus, & § albuginem.

In naſo grandiore, ob indiſcretionẽ: vel naſo paruo, ob nimiam ſubtilitatem, Greg. ibid. & in d. capit. hinc etenim. §. paruo.

In labijs: vt cuſtodiant, non perdant ſcientiam. cap. ſacerdotibus. 11. quæſt. 1. Malach. c. 2. & diſt. 93. cap. diaconi 2.

In ore: vt cuſtodiant animam ſuam, ne inconſiderate loquantur. 5. q. 5. capit. vlt. vel nimio riſu delectentur, quem dãnat Chriſtus, Luc. 6. Bald. in regulis breuioribus, cap. incip. Cum dominus eos.

In lingua conſeruanda, & moderanda, diſt. 22. cap. ſi quis vero: vel ne ſit petulans, aut procax, diſt. 23. cap. hi igitur. aut in ſilentio nimium obſeruando, c. ſit rector, diſt. 43.

Facie, & vultu ne ſuperbiam, vel elationem demonſtret. capit. in capite, diſt. 50. ne fucum præſeferat, de conſec. diſt. 5. cap. fucare, ne ignominiam, vel hyppocriſim

criſim ex facie monſtret, Matt.cap.6.& de ſacr.vnct.cap.1.

In gutture, & faucibus nihil leuitatis ſit ob ſonoram vocem, & melodiam: Hier.in.Epiſt.ad Epheſ.habetur diſt.92. cap.cantantes,& cap.ſeq. Ambr.offi.lib. 1.cap.19.

In humeris non inconſtantiã, & ignauiam, ſed ad labores promptitudinẽ habeat de ſacr.vnct.c.1.

In dorſo non in terram incuruo, ſed ad cœleſtia,diſt.37.cap.Ideo,& diſt.49. cap.1.§.Gibboſus.

In pectore in veritate colenda, diſt. 56.cap.qui Eccleſiaſticis,& de ſacr.vnct. cap.1.

Manus ne ſint pigræ, aut non operoſæ,act. apoſt. cap.20.ſed occupatæ circa ſacros ordines, de conſecr. diſt. 5.capit. nunquam, & ad omne opus bonum, de ſacr.vnct.cap.1.

In ventre debet eſſe irreprehenſibilis quo ad ingluuiem, & ebrietatem c. venter,diſt.35.& quo ad omne intemperantiæ genus,diſt.41.cap.quiſquis.

In lumbis propter luxuriem irreprehenſibilis eſſe debet, Iob cap.40.de pœnit. diſt. 2. cap. ſi enim.§. tentatio,Idem de genitalibus dicendum, 49.cap. hinc etenim,§.Iugem vero, & §.ponderoſus.

In genufleſſione quoque debet carere omni reprehenſione, ne nimis durus, aut difficilis,vel nimium facilis,cum nõ flectendum eſt, de ferijs, cap. 2. 3. Reg. cap.19.

Irreprehenſibilis eſſe debet in Tibijs, ſeu cruribus, vel pedibus, ne ingreſſum habeat nimis lentum, aut nimis acceleratum, diſt.23.c.his igitur.propterea cũ quidã ſacerdos Mediolanenſis in inceſſu nimiam leuitatem præſeferret, ſcurrarũ more,ſanctus Ambroſius eum à ſe abiecit, iuſſitq; ne ipſi vnquam præiret: detectaq; tandem eſt ipſius ſacerdotis mens impia; quandoquidem ſe eſſe ſacerdotẽ negauit,vt narrat ipſe S.Ambroſ.offi.lib. 1.cap.18. vbi pulchra docet de clericorum inceſſu.

Geſtus,& motus corporis habeant decorem d.cap.ijs igitur. Compertum etenim eſt clericos quibus indecentes, & ſcurriles geſtus ſunt, non eſſe mentis ſanæ, aut fidelis: S. enim Ambroſius ſcribit quendam ſibi commendatum optimis officijs, ſed ob indecentes geſtus à ſe fuiſſe abiectum: impiam autem eius mentem inde fuiſſe detectam, quòd in Arianã hæreſim fuerit poſtea prolapſus. Hæc à S. Ambroſio offic. lib. 1. eodem cap.18.

Totum corpus, atq; eius ſtatum ſancte cuſtodiat,diſt.32.cap.ſi quis vero:ſic .n. omni ex parte clericum irreprehenſibilem eſſe oportet,vt de ijs fuſius ſcribit Spec.in Aureo Repert.lib.3.tit.de vit.& hon. cler.

Secunda Regula eſt, Vnius vxoris vir, ſed de hac diximus vberrime lib. primo cum de bigamis ageremus.

De irregularitate contra ſobrietatem.

CAP. III.

1 *Ebrioſus non eſt promouendus.*
Vorax non eſt promouendus.
2 *Venter pinguis non gignit ſenſum tenuem.*
Clerici ſenſus debet eſſe tenuis, & uigilans.
3 *Temperantia facit ſoſpitem ſacerdotem;*
Vinolentia munditiam tollit.
4 *Vini vſus olim ſacerdotibus fuerat interdictus.*
Dæmones ieiunio fugantur, temperantia prouocantur.
6 *Gula vitium non eſt temere iudicandum.*
7 *Cibis ſe replens vſque ad uomitum, conſilio medicorum non peccat.*

Potatio

Potatio conſideranda ex natura hominis.
Vennodus Brito presbyter, ob ebrietatem factus dæmoniacus.

ADuerſus hanc apoſtolicã regu-
lam agunt omnes ebrioſi, &
voraces, & propterea, vt crimi-
noſi, & irregulares promouendi nõ ſunt
1 Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta, verſ. &
ſcias; nam quod de ebrioſo, & vorace ſit
ius probat Rayni. in tit. de ſobriet. ordin.
& probatur verbis S. Paul. ad Rom. 13.
ibi: non in commeſſationibus, & ebrieta-
tibus: vtrumque enim crimen eſt, & cũ
vtroque aliquando, S. Auguſtinus labo-
raret, ipſis verbis Pauli ſubito caſu perle-
ctis conuerſus eſt in domo Nebridij Me
diolan. vt ipſe idem ſcribit in lib. con-
feſſionum. 8. cap. vlt.

Et ſane iure dicimus ingluuiem obeſ-
ſe ordini clericali; nam pinguis venter
2 non gignit ſenſum tenuem, diſt. 44. cap.
no liceat, nec permittit quicquam tenue,
aut cœleſte cogitare, cap. Ne tales, in fin.
de conſecr. diſt. 5. cum tamen in clerico
ſenſus debeat eſſe tenuis, & vigil. cap. qui
Epiſcopus, in princ. diſt. 23. inde fit, vt
3 temperantia ſoſpitem faciat ſacerdotẽ,
atque hilarem, de conſecr. diſt. 5. cap. ni-
hil enim ſic iucundũ, è contra verò ebrie
tas nutrix, & fomes eſt vitiorum, diſt. 35.
cap. ante omnia: ingluuies quoque om-
ne bonũ opus diſſoluit, diſt. 44. in princ.
vinolentia munditiam tollit, cum ſit ex-
citatiua libidinis, prouerb. 20.

Propterea olim vini vſus lege Moyſis
4 vetitus fuit, Leuit. cap. 10. & Ezech. cap.
44. vt refert Aug. lib. de ſobriet. & virg.
vbi addit, quicumque erit honore ſacer-
dotali pditus, & proximus fuerit ebrie-
tati, vicinus eſt vltioni; vbi alia multa ad
rem facientia diſertè ſcribit: quin & lege
Platonis, ſacerdotibus interdictus erat,
vt refert Euſeb. Pamph. de ppar. Euang.
lib. 9. cap. 2. & lib. 1?. cap. 17. Dæmones
5 etenim ieiunio fugãtur, ſicut è contra in-
temperãtia prouocantur, ſcribit idem
Euſeb. lib. 4. cap. 12. eſt tamen in hoc ge-
nere irregularitatis ſumma animaduer-
ſione vtendum, vt ſcribit Auguſtinus lib.
de Doct. Chriſt. 3. cap. 12. his verbis: at-
6 tendendum eſt, ne temere flagitia repre-
hendamus; fieri enim poteſt, vt ſine ali-
quo vitio cupidinis, vel uoracitatis præ-
tioſiſſimo cibo ſapiens vtatur, inſipiens
autem fœdiſſima gulæ flamma in vtiliſ-
mum ardeſcat, & ſanius quiſque malue-
rit more domini piſce veſci, quam lenti-
cula more Eſau; aut ordeo more iumẽ-
torum, habetur diſt. 41. cap. quiſquis:
Baſilius quoque in lib. de regul. breuiar.
ſuper illa verba Paul. 1. ad Corinth. cap.
10. manducandum, & bibendum in glo
riam Dei, Nimirum (inquit) quando
beneficiorum diuinorum erga ſe memo
riam conſeruat, & eiuſcemodi animi af-
fectionem retinet, quæ ex compoſitione
ẽt corporis declaretur, vt non tanquam
ſecurus omnino manducet, ſed vt qui in
ſpectorem habeat dominum, & quando
in ſumendo cibo illud ſibi propoſitum
habet, vt non tanquam ventris manci-
pium, propter voluptatem manducet,
ſed tanquam operarius Dei, vt in operi-
bus ijs, quę ſunt ex mandato Chriſti, exe-
quendis firmior eſſe poſſit, Hæc ille: qui
etiam alio loco putat nimiam attritio-
nem corporis in ciborũ abſtinentia mẽ-
ti, & intellectui contrariam eſſe: nam in
lib. de virginitat. ſcribens, quòd venter
pinguis non gignit ſenſum tenuem, ſu-
bijcit hęc verba; Valde tenuis venter ob
imbecilitatem, in corporis debilitate mẽ
tem mortuam efficiens, etiam iam par-
tum ſubtilem intellectum extinguit.

Quamobrem nõ manducatio, & po-
tatio damnantur, ſed vitium, & culpa:
Iccirco

7 Iccirco ſi quis medicorum conſilio, ad
repletionem adducatur, nihil criminis
illi imputari poteſt. S. Thom. 2.2. q. 150.
artic. 2. ad 3. ſicut non omnis inebriatio
reddit ebrioſum hominem, ſed ea ſola,
quæ ex culpa cauſatur, vt ibid. Vnde &
ſi vnuſquiſq; trina potatione contentus
eſſe debeat, cap. quando, diſt. 44. Tamen
ſi ipſa hominis naturæ complexio plus
exigat, poteſt ſine culpa hunc numerum
potando excedere. Silu. in verb. clericus
2. verſ. Quinio: ſicut ex diuerſo aliquis
hunc ternarium numerum potando nō
excedens, inter ebrioſos adſcribi poſſet
ex multis cauſis, vtputa ſi ſit compotator
ad bibendum inuitans, cap. à crapula, de
vit. & hon. cler. Deinde ſi purum, ac meraciſſimum
bibat; nam honeſtius eſt, vt
aqua diluatur. Abb. in d. cap. à crapula:
niſi tam leue uinum ſit, vt naturæ hominis
bene congruat, vt ibid. ille & Tabien.
in verb. ebrietas nu. 6. Tertio contingere
poteſt, vt parum bibens plurimum incaleſcat,
vel ad ſcurrillia vergat canendo in
ter epulas, nam excommunicandus eſt.
c. clericū 22. q. 1. ex Conc. Carthag. IIII.
cap. 62. vel etiam poſſet in Tabernis verſari
pernoctando, ſic vinolentus, poſtea
mane ſine vlla dormitione miſſam dicere,
quo caſu eſt deponendus. cap. ſi conſtiterit,
de accuſat.

Sic itaque neque quantitas, neq; prætioſus
cibus ſobrietatem adimunt, ſed affectus,
ſtudium, inmunditia, multiloquium,
ſcurrilitas, & mentis hebetudo
intemperantem hominem indicant, &
hanc inducunt irregularitatem, & quandoque
etiam aliam maiorem, vtputa ſi
factus ebrioſus inciderit in furorem, &
in dęmonis poteſtatem, vt de Vennodo
Britone presbytero narrat Greg. qui cū
vini abſtemius quodammodo eſſet, aſueſcendo
adeo diſſolutus eſt, vt poſt ebrietatem
à dæmone correptus fuerit, & debacchādo
reliquos armis inſequeretur,
tandem immedicabili hoc morbo infra
biennium necatus eſt. Hęc Greg. Turon.
lib. 8. cap. 34. contra uoracitatem, & ingluuiem
nemo adeo doctè, pie, profuſeq;
ſcripſiſſe videtur, quā Clem. Alex. Pędag.
lib. 2. cap. 1. & 2.

De irregularitate contra prudentiam.

CAP. IIII.

1 Prudentiæ contraria ſunt inconſideratio, temeritas, præcipitatio.
2 Prudens vt ſerpens quis ſit.
3 Suſpiciones aliæ beneuolæ, aliæ maleuolæ.
Suſpicari bonum non poteſt malus, nec malum bonus
Imprudentia eſt canonicum impedimentum.
Scientia requiritur, vt bonus dicatur prudens.
Incautum eſſe inter canonica impedimentū ponitur.
5 Simplicitas nimia canonicum impedimentum eſt.
Gregorius abiecit Petrum electum in Epiſcopū Neapolitanum; ob nimiam eius ſimplicitatem.
6 Epiſcopo non ſufficit orare, ſed oportet & prouidum eſſe.
Epiſcopus debet ſemper ſuis negotijs cauere.
7 Seculum nullum fuit vnquam iſto malitioſius.

HVIC Apoſtolicæ regulæ aduerſatur
quicumque inconſideratus,
temerarius, præceps;
hæc enim prudentię contraria ſunt, &
ad mortale peccatum pertinent, S. Tho.
1 2.2. quęſt. 53. art. 2. 3. & 4. Nam Chriſti
pręceptum eſt Matt. cap. 10. eſtote prudentes
ſicut ſerpentes, &c. quæ verba
Baſil. in Regul. breuior. eleganter ita in-
2 terpretatur, prudens (inquit) ſerpens
eſt, qui in doctrina tradenda ita ſe modęratur,
vt adhibita circumſpectione conſiderationeque,
qua ratione id, & fieri, &
facile fieri poſſit, omnia faciat, vt audientium

ſtum animoſ ad auſcultandum habeat
paratos; ſimplex autem vt columba,qui
ne ſimpliciter quidem,de vlciſcendo eo,
qui ſibi aduerſatus ſit,cogitat, &c.

Cum igitur ſacerdotij munus ſit alijs
præeſſe,prudentiæ eius pars eſt ſuſpicari
ſi populos diligit iuxta poeticum illud :

Res eſt ſolliciti plena timoris amor.

Fit enim ob eam cauſam circumſpe-
ctior, Ideoq; idem Baſil.eod.lib.Omnes
(inquit) quæ ab iniquo,& maliuolo ani-
mo proficiſcuntur ſuſpiciones culpātur
ab Apoſtolo: cæterum diligentiā in om-
nibus obſeruandis adhibere in charita-
te Chriſti,& ſtudio curandi eum,qui ſu-
ſpectus ſit, hoc eius eſt, qui ei præfectus
officio eſt, vt cunctos gubernet, &c. hæc
ille: Cui adſtipulatur Chryſoſt.tomo.5.
homil.9. de ſancta Suſanna, Maliuolæ
(inquit) ſuſpiciones ſunt calumniantiū,
beniuolæ ſuſpiciones ſunt gubernantiū;
3 licet de filio male ſuſpicari,vtiq; ſuſpica-
ris malum, ſed optas inuenire bonum :
qui beniuole ſuſpicatur, vinci cupit; tūc
enim bene lętatur,quando falſum inuen
tum fuerit,quod male ſuſpicabatur, hæc
ibi : Prudentis igitur eſt beniuole ſuſpi-
cari, ſicut imprudentis eſt vbique ſe ſe
tutum putare; ſicut etiam nimium leui-
ter ſuſpicari de viro probo damnabile
eſt,prouerb.cap.24.ne quæras impietatē
in domo iuſti,neq; uaſtes requiem eius,
& probatur.cap.abſit, 11.q.3.nam vt di-
cit Greg.difficile eſt aliquē ſuſpicari ma-
lum, qui bonus eſt,& difficile eſt aliquē
ſuſpicari bonum,qui malus eſt.

Aliud quoque imprudentiæ genus,
in ſacerdote eſt, ſi inſcius ſit, & minime
verſatus per ſacras literas;eſt enim incū-
bendum ſcrutationi ſacrarum ſcriptura
rum, iuxta illud, ſcrutamini ſcripturas,
&c. & Paul. 1.Tim.4.Attende lectioni,
& exhortationi doctrinæ; nam quantū-
4 uis quis ſit pius,ſi ſit incautus, & impru-
dens ruſticitate ſciētiæ plurimùm obeſt
Eccleſiæ.Hier.in 1.prologo Bibliæ,San-
cta (inquit) ruſticitas ſolum ſibi ꝓdeſt,
& quantum ex vitæ merito ædificat Ec-
cleſiam Chriſti, tantum nocet ſi deſtruē-
tibus non reſiſtat. Greg.quoque 1.mora-
lium, Nulla (ait) eſt ſcientia ſi vtilitatem
pietatis non habet, & valde inutilis eſt
pietas, ſi ſcientiæ diſcretione caret. ꝓbat
S. Tho.2.2.q.9.artic.3.tenemur etenim
nos Eccleſiaſtici, omni poſcenti rationē
reddere de ea quę in nobis eſt fide 1.Pet.
cap.3.alioqui ſemper incauti, & impro-
uidi ad fallacias mundi, ac dæmonis fu-
turi ſumus ſiue tacendo, ſiue loquendo,
cum tamen ſacerdotis munus præcipuū
ſit,ne aut tacenda proferat,aut proferen
da reticeſcat; Nam vt incauta locutio in
errorem protrahit,ſic indiſcretum ſilen-
tium eos, qui erudiri poterant,in errore
derelinquit, vt ſcribit Greg.in paſt.c.15.
habetur diſt.43.cap.ſit Rector.

Aliud etiam imprudentiæ genus eſt
in rebus agendis, quod plurimum obeſt
5 animarum regimini : quamobrem non-
nulli nimium ſimplices dignitatibus de-
poſiti ſunt. Gregorius etenim repellen-
dum ſtatuit Epiſcopum Neapolitanum,
quòd nimium ſimplex eſſet,habetur diſt.
39.his verbis; Petrus diaconus,quem à
vobis electum aſſeritis, omnino, vt dici-
tur, ſimplex eſt, & nobis quia hoc tem-
pore,talis in regiminis arce debet conſti-
tui,qui non ſolum de ſalute animarum,
verum etiam de extrinſeca vtilitate, &
cautela ſciat eſſe ſolicitus, quo loco gloſ.
probat eos,qui eiuſmodi ſimplices ſunt,
irregulares eſſe,& promoueri non poſſe.

Ad hæc accedit, quòd Epiſcopo, &
ſacerdoti non ſufficit ſolis orationibus
in-

6 incumbere,niſi etiã prouidus ſit, vt ſcribit idem Greg.ad Secundum Epiſcopũ, habetur diſt.86.cap.fratrem; Epiſcopus enim,& ſacerdos debent peruigiles eſſe, & ſuis negotijs ſemper cauentes.cap qui Epiſcopus, in princ.diſt.23.quæ conueniunt reliquis omnibus inferioribus ordinibus, præſertim hoc noſtro ſæculo,
7 quo non arbitror à Chriſto nato aliud fuiſſe malitioſius,vſq; adeo,vt ſibi à malis cauere vix quiſquam poſſit.

De irregularitate contra ornatum.

CAP. V

1 *Ornatum intelligimus, & veſtitu, & virtutibus.*
Veſtitus ſimplex eſſe debet,& decere plenus.
2 *Veſtitus ſi nimium cultum habeat,peccatũ eſt, an longus, an manicatus.*
3 *Veſtitu ſumptuoſiore vti licet. ſi aſtandum ſit perſonæ auctoritatem publicam habenti.*
Veſtitus diſſolutus,& abiectus non commendatur.
4 *Veſtitus damnatur quandoque vſque ad ſuſpẽſionem, quandoque vſque ad excommunicationem.*
Veſtitum ſacerdotalem dimittere ob perſecutiones quandoque licet.

1 SAcerdotem ornatum eſſe oportet,tã moribus,quàm honeſto veſtimentorum vſu, vt docet glo.ſuper verb. ornatum ad Epiſt. 1.Tim. cap.3.de ornatu ex moribus hic non agimus;nam toto hoc fere opere de ea re ſcripſimus. At in hoc capite de ſolis veſtibus agere inſtituimus: fit igitur aduerſus apoſtolicam regulam,ſi in veſti tu nimius cultus habeatur: laudandus
2 quippe eſt decor,& competens ornamẽtum: Ambroſ. etenim libro primo off.c. 19.Decor (inquit) corporis non ſit affectatus,ſed naturaliter ſimplex, neglectᵘˢ, magis,quàm exquiſitus, non precioſis, aut albentibus intus veſtimentis, ſed cõmunibus,& honeſtati, vel neceſſitati nihil deſit,nihil accedat nitoris, hæc ille 3 ideo Conc.Matiſc.1.c.5.& Cõc.Carth. 4.cap.45.habetur diſt.41.cap.clericus, multa cõſtituuntur circa veſtium vſum clericorum. Conc. etiam Conſtantien. ſeſſ. 14 tit. de vit. & hon.cleric.certa veſtiendi norma præſcribitur,additis grauiſſimis pœnis, & ideo contrauenientes poſſunt aliquomodo dici apoſtatæ,Silu. in verb.apoſtaſia,quæſt.2.vnde hodie,ex Conc.Trident. ſeſſ. 14.cap.6.& ſeſſ. 24. c. 12. de reform. Statutum eſt clericis, vt decenti habitu,domi foriſque vtãtur: Decens autem videtur habitus oblongᵘˢ vſque ad talos: nam tametſi talares, & manicatas tunicas habere apud Romanos olim flagitium erat ob nimiam mollitiem; tamen poſt illa tempora,viſus eſt honeſtior huiuſmodi veſtitus,& grauitati Chriſtianæ conuenientior. patent hæc ex S. Aug. de doct.Chr.lib.3.cap.12.In manicatis vero veſtibus ferẽdis illud cauendum eſt, ne gerantur ad mollitiem, leuitatẽ,aut ignauiam, cuiuſmodi ethnici ferre conſueuerant; nã damnatas fuiſſe illis conſtat ex Marone:

Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ.

Quòd etiam ſcripſit Aul. Gell. lib.7. cap.12. Secus igitur fuerit ſi ferantur ſic manicatæ veſtes ex aliquo regulari inſtituto, aut Eccleſiaſtica conſtitutione: ex quibus aperte cõcludimus nimium cultum in veſtitu peccatum eſſe,vt tradit S. Thom.2.2.q.169.art.1.& ante eum ſcripſerat S. Greg. in homil. vlt. ex quadraginta,his verbis: Sunt nonnulli,qui cultũ ſubtilium pretioſarumque veſtium non putant eſſe peccatum, quod ſi videlicet culpa non eſſet, nequaquam ſermo Dei

tam

tam uigilanter exprimeret, quòd diues, qui torquetur apud inferos byſſo,& purpura indutus fuiſſet. Hæc ille.

Fit autem aliquando, vt etiam ſi abſit ſumptuoſitas veſtium, tamen ob nimiū ſtudium,& vſum inſolitum, quis damnetur, veluti ſi virgatas (quòd aiunt) veſtes, aut diſſectas deferat ex Cõc. Vienen. quod habetur in Clem. 2. de vit.& hon. cleric. de qua re videndus Bern. Diaz in praxi canon. cap. 79. quo loco addit aliquando ob opportunitatem temporis, loci, ac perſonæ coram qua clericus aſ-
3 ſiſtere debet, poſſet ſumptuoſiore, & accuratiore veſtiēdi forma vti, ex deciſ. Toloſan. 52. cum additione Aufrerij: quod etiam ſcripſit ante hos omnes Baſil. in Regul. breuioribus, Idem & Sil. in verb. Apoſtaſia. q. 2.

Fit etiam aliquando quis reus huius criminis, ob nimium ornamenti contēptum, ſcribit enim Ariſt. Ethic. lib. 7. ad mollitiem pertinere, ſi quis veſtem vno latere pendentem, vel in terram collabētem nō attollat, aut ſubleuet, vt refert S. Tho. d. q. 169. artic. 1. Idem quoq; ſcripſit S. Aug. lib. 3. de doct. Chriſt. quiſqs (inquit) reſtrictius rebus vtitur, quàm ſe habeāt mores eorum, cum quibus viuit, aut intemperans eſt, aut ſuperſtitioſus. S. Thom. d. quæſt. Alberic. in verb. veſtis, Nam nec affectatæ ſordes, nec exquiſitæ delitiæ laudes pariunt, S. Hier. vt habetur diſt. 41. in princ. Ideo bene dicitur in Conc. Gangren. cap. vlt. ornatum præter corporis diligentiam infucatum laudamus, diſſolutos autem,& fractos veſtibus,& inceſſu non recipimus, habetur in cap. parſimonia, diſt. 41. Hoc igitur Cõc. Gangrenſi non ſolum lex lata eſt de veſtitu, verum etiam executioni mandata: Nam Euſtathium Sebaſtæ Epiſcopū depoſuit, quòd non Epiſcopalem, ſed philoſophorum habitum induerit; quam depoſitionis ſentētiam ptius tulerat Eulalius Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus ipſius Euſtachij pater, vt ſcribit Socrat. hiſt. lib. 2. cap. 33.

Sic itaque cum pluribus modis in veſtitu peccatum incurri poſſit p clericos, vt ſcribit Tabien. in verb. clericus 2. verſ. quæritᶜ qualis, iure merito hoc caput in-
4 ter canonica impedimēta aſcribi debet; nam aliquando excommunicationis pęna imponitur, vt cap. Epiſcopi, 21. q. 4. vbi Archid. & Hug. & aliquando cum ſuſpenſione omnium ordinum,& etiam vſque ad beneficij priuationem, vt ex Conc. Trident. ſeſſ. 14. c. 6. de refor. erit tamen illud conſiderandum, ſi quis ſacerdotalem habitum depoſuerit ob hoſtium perſecutiones, præſertim tranſitutus ad alia loca; nam tunc nulla pœna dignus eſſe videtur, qui hoc fecerit. Nā Euſebius Samoſatenus Epiſcopus, cum per Thraciam peragrans confirmaret fideles, ac Epiſcopalia munia perficeret, deferebat militarem habitum, depoſito Epiſcopali. Trip. hiſt. lib. 7. c. 16. facit cap. Epiſcopi 21. q. 4. At Epiſcopi uagātes, habitu mutato, ſine rationabili cauſa ipſo facto excommunicationem incurrunt. Extrauag. Ioan. xxij. in c. vt prælatorum,& cap. Et ſi deceat.

De ea irregularitate, quæ contraria eſt pudicitiæ.

CAP. VI.

1 *Impuditiæ ſigna plurima, etiam ſemota copula carnali.*
Impudicus occulus impudici cordis eſt nuncius.
Pudorem ſentiunt etiam ipſa mortuorum corpora.
2 *Virgines mortuæ pudorem ſeruarunt, nudatis eorum corporibus.*

Epipha-

hæc impudicitia feminarium origoque fuit omnium ſeditionum aduerſus Romanos: adeòut nunquam deinceps Iudæi conquieuerint, donec ad ipſum excidium tādem peruenerint. Ioſeph bell. Iud.lib.2.c.21.atque hęc quidem apud Iudæos.

Quinimmo etiam ipſis ethnicis pudicitia religioni fuit, nam verecundiæ cauſa nec pater cùm filio pubere, nec lo-
4 cer cum genero lauabatur, Max.lib.2.tit. de inſtit. antiq. ita quoque ſeipſum nudum inſpicere, aut impudenter contingere, ad hoc idem genus irregularitatis ſpectabit; ſi manifeſte id fiat: Muſonius, etenim eum apud omnes verecundia dignum haberi dicebat, qui primum ſeipſum vereri didiciſſet: Stobæ; Serm. 29. Ibidem quoque dicit Democritum dictitaſſe malum etiam ſi ſolus fueris, neq; dixeris, neque feceris, diſce autem ſeipſum multo magis, quàm alios reuereri; quibus exemplis nos, qui Chriſtum colimus ad veram pudicitiam longe magis excitādi ſumus, vt patet apud Clem. Alex.in Pedag.lib.3.cap.4.& 5.vbi fuſiꝰ hoc impudicitię genus inſectatur: ad qđ. etiam pertinet quod Hammonius Anachoreta dicebat. Turpe eſſe Monacho, nudum ſui ipſius corpus contemplari. Socrat. hiſt.lib.4.cap.18. Nec excuſabitur ſi quis fuerit caſtratus, aut diſſectus, nam plerumque ij, qui genitalibus carēt impudiciſſimi ſunt, vt fuſius ſcribit Baſ. lib.de virgin. & latius diximus primo libro, quando de caſtratis agebamus.

De irregularitate hoſpitalitati contraria.

CAP. VII.

1 *Hoſpitalitate, qui caret, etiam Regno cœlorum eijcitur.*
2 *Gregorius magnus Archidiaconum Florentinū abiecit, quòd inhoſpitalis eſſet.*
3 *Hoſpitalis non eſt, qui eleemoſinarius non eſt.*
4 *Epiſcopus niſi ſit eleemoſinarius, vacuum nomē habet.*

TAnta eſt hæc hoſpitalitatis virtus, quod ſi quis ea careat ſacerdotio indignus iudicatur, non ſolum hac apoſtolica regula, ſed ēt
1 Euangelica auctoritate abijcitur à regno cœlorum: Matt. 25. Vidua quoque in miniſterio Apoſtolorū admitti prohibebatur ſi hoſpitalis non fuiſſet 1.ad Tim. cap.5.iure igitur merito non eſt recipiēdus in miniſterio Dei quiſquis fuerit inhoſpitalis: Propterea S. Gregorius Archidiaconum Florentinum abijciēdum, putabat, quod tenax vſque adeo eſſet, vt
2 nunquam ipſius domū quiſquam amicus ingreſſus foret hoſpitalitatis cauſa, habetur diſt.85.cap.Florentinum.

Quanto autem odio Deus inhoſpitales clericos proſequatur, inde conijcere poſſumus, quòd quemlibet laicum ſuæ rei dominum extremo iudicio damnaturus eſt ob inhoſpitalitatem, diſt. cap. 25. Matt. multoq; magis clericus damnandus, qui qđ ſuum non eſt, ſed alienū, non erogat ad hoſpitalitatis officium; nam aliena capere conuincitur, qui de bonis Eccleſiaſticis vltra neceſſaria ſibi retinere probatur, diſt.42.in princ.& ille inhoſpitalis etiam dicitur, qui eleemoſinarius non ſit, ex Greg. ad Secundum,
3 Nec ſibi, (inquit) credat ſolam lectionē, & orationem ſufficere, vt remotus nihil ſtudeat fructificare, ſed longam manum habeat, neceſſitatem patientibus ſuccurrat, alienam inopiam ſuam credat, quia
4 ſi hoc non habet vacuum nomen Epi tenet, habetur diſt.86.c.fratrem; Ambroſ. quoque dicit: Neq; enim minus eſt criminis habenti tollere, quam cum poſſis

& abundes indigentibus denegare, habetur dist. 47. cap. ſicut de hac erogatione bonorum Eccleſiaſticorũ vide Sil. in verb. clericus, Tabien. in verb. Reſtitutio. S. Tho. quodlib. 6. artic. 12.

De ea irregularitate, quæ Doctrinæ contraria eſt.

CAP. VIII.

1 *Muti canes dicuntur, qui populum non docent.*
2 *Negligens eſt qui non ſe excitat ad opus, quod præſtare debet.*
Epiſcopi, qui non docent puniendi.
Error, cui non reſiſtitur approbatur.
3 *Correctionem populorum non faciens, puniendus.*
Correctionem non faciens impudicus canis dicitur.
4 *Negligens ſacerdos deponendus eſt.*
5 *Seueritas nimia præcauenda.*
Paſtoralis liber Gregorij Epiſcopis neceſſarius.
Abſoluens, quem non debet, deponitur.
Innocentem condemnare tutius eſt quàm nocentem abſoluere in crimine hæreſis.

HVIC Regulæ aduerſatur ille, qui imperitus, aut illiteratus, aut imprudens eſt, de quibus aliàs oportunis locis abunde diximus; Aduerſatur præterea is, qui cum peritus ſit, populum non docet; nam deponendus videtur, etiam iure veteris teſtamenti, vt colligitur Ezechiel. 34. videntur ete-
1 nim canes muti, non valentes latrare, Iſa. cap. 56. quo loco notandum eſt verbum, non valentes, nam quandoque latrare volunt, ſed non valent, quia cum mundi gloriã toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente, & virtute diligant, vellent populo ſublimia dicere, vt etiam de ſublimitate verbi poſſent gloriam habere; ſed ideo latrare non poſſunt, quia dum prauo corde terrena meditantur, occulta veritatis, quæ proferant, reuelatione nulla comprehendunt. hæc Greg. ad lib. 1. Reg. cap. 3.

Vnde qui eiuſmodi ſunt paſtores, aut ſacerdotes, quia doctores non ſunt, ideſt actu non docent, quæ ad ſalutem pertinent, reijciẽdi ſunt; nam vel ignaui ſunt,
2 Vnde incurrunt crimen negligentiæ, ex eo quod ſeſe non excitant ad opus, quod præſtare debent. S. Thom. 2. 2. q. 53 art. 1. 2. & 3. & contra eos omnia iura clamant, nam vltra tot Concilia, & ſanctorum patrum decreta, nouiſſime ex Cõc. Trident. varijs pœnis ſubijciuntur paſtores, qui non docent: ſeſſ. 5. cap. 2.

Nec hoc docendi opus ad ſolam verbi prædicationem pertinet, ſed etiam ad puerorum inſtructionem, quoad fidei rudimenta, eod. Conc. ſeſſ. 24. cap. 4. de refor. Quinimmo, & is dicitur non eſſe doctor, qui vitiorum correctionem non
3 exerceat; nã populi vitia rectoribus aſcribuntur, diſt. 86 cap. culpam: Error etenim, cui non reſiſtitur, approbatur, cap. error, diſt. 83. Ideoque Rectores huiuſmodi correctiones omittentes deponendi ſunt, probatur aperte in capit. ſi quis Epiſcopus, cum glo. diſt. 83. & quandoq; ab ordinibus ſuſpenduntur. c. quicquid, 1. q. 1. nam quiſquis Epiſcopus nimium remiſſus eſt in puniendis, vel omnino nõ puniendis ſubditis, languere videtur, qđ plus eſt, quàm negligẽtem eſſe, probatur cap. non putes. 23. q. 5. quinimmo canes impudici nuncupantur, cap. nemo, diſt. 83. quem locum Gratian. tribuit Auguſtino: ſed ſane totus fere ille text. eſt ex Greg. in paſtorali. c. 2. licet talia verba, ſcilicet, canis impudicus, apud Greg. nõ habeantur; ſed habentur ex Iſaia d. cap. 56. vbi impudentiſſimos canes appellat eos, qui ſtudijs non vacant ad legem intelligendam.

Præterea incidunt in ſuſpicionem ſo-

cietatis criminis; non enim caret ſcrupulo ſocietatis occultæ, qui manifeſtò facinori deſinit obuiare.d. capit. error: ſed etſi hęc correctionis omiſſio ex ignauia,aut negligentia oriatur,quia per eam Epiſcopus, vel ſacerdos redditur inutilis, efficitur irregularis; nam deponi de-
4 bet ſacerdos negligens capit. alius, 15. quæſt. 6. Alberic. in verbo Epiſcopalis ordo: ob negligentiam etenim ſacerdotes deponuntur, cap.dictum, cum gloſ. diſt.81.nam omnes ignaui, aut negligẽtes alijs vitijs concomitantur,quia vel ex nimio luxu fiunt, vel q̃a mulieroſi ſunt, vnde ſurgit ſegnities, vt ſcribit Archid. qui ita intelligit illum tex.in d.cap.alius, cum glo.

Quacumque igitur cauſa quis non doceat populum verbo, vel exemplo vel correctione,inter irregulares aſcribi poteſt, ex præmiſſis: Illud tamen cauendũ eſt nobis,ne in nimiam ſeueritatem inci-
5 damus ex hac correctione; nam plurimum laudandi ſunt,qui ſeueritati miſericordiam coniunctam habent, cap. diſciplina, & cap.omnis,diſt.45.Eſt enim vitioſa correctio,quę caret miſericordia, vnde illud iudicium ſine miſericordia ei, qui non fecit miſericordiam, Iac. c. 2. De qua re diligenter,& ſancte exercẽda, ſcilicet qua arte Epiſcopi docere, & corrigere debeant, vitam quoque propriam inſtituere,nemo vnquam melius, aut vberius ſcripſit quàm Sanctiſſimus Greg. 1.in paſtorali ſuo, quem librũ Epiſcopis neceſſarium eſſe declarauit Conc. Remen.cap.10.

Ad hæc illud aptiſſime conuenit, ſi Epiſcopus, vel quilibet Rector per negligentiam abſoluerit à cenſuris,aut criminibus eum,quem non debuerat,deponitur ab officio,& miniſterio Epiſcopali cap.Theugaldum, 11.quæſt.3.ſiue id fecerit defectu iuriſdictionis, aut auctoritatis, idem enim eſt d.c.Theugaldum; Ideo ſacerdotes abſoluentes in caſibus ſedi Apoſtolicæ in Cœna Domini reſeruatis, etiam ſi per negligentiam contẽptu admixtam id commiſerint, excommunicationem incurrunt; ſed non eodẽ modo reſeruatam, vt in dicta Bulla continetur; quæ cenſura eſt maior, quàm irregularitas,quæ cum gratia Dei aliquando eſſe poteſt, cum tamẽ excommunicatio, & à Deo,& ab Eccleſia ſeparet: qđ præcipue procedet in abſolutione ab hęreſi,quia in hoc crimine tutius eſt Innocentem condemnare, quàm nocentem abſoluere,Imol. in Clem. 1. de hæretic. Squillac. de fid. cath. cap. 34. Iudit.Inquiſit.in verb.hæreticus num.33.

De Irregularitate litigioſi.

C A P. IX.

1 *Litigioſi vitijs pleni ſunt, vt hic.*
2 *Clerici officium eſt alterum lites componere.*
Litigioſum eſſe crimen, & delictum eſt.
Litigioſus eſt & is, qui inania ſcrutatur contentione.
3 *Litigioſi arrogantes, & impudentes.*
Litigans pro iuribus ſuæ Eccleſia, non eſt litigioſus.
5 *Clerici in Romana curia alieno etiam nomine litigando, quæſtum faciunt.*

NON ſolum,qui litibus implicitus eſt arceri debet ab ordinibus, vt fuſe tractauimus, cum de obligatis ad ratiocinia ageremus, verum etiam quiſquis litibus operam dat,& ſi non multum implicetur illis: nam ob id quod, qui li-
1 tes proſequuntur contentioſi plerumque ſunt, vel boſi, proditores, adulatores, detractores, inuidi, maledici,

ad vltionem faciles, ob has cauſas miniſterio Dei apti eſſe non poſſunt; diſtin. 46. cap. 1. verſ. Ecce, ſcribit Raym. in tit. de litigios. Ideoque dicuntur irregulares eſſe ex hac apoſtolica regula, & tradit Specul. in tit. de diſpenſat. §. Iuxta. verſ. Item litigioſus: eſt enim cleri-
2 ci, & ſacerdotis officium aliorum lites componere, diſt. 90. cap. placuit, & cap. ſtudendum: vnde ſi ipſi litigioſi ſint, ipſi reprobi efficiuntur, dum alijs prædicant, contra id quod docet Paul. 1. ad Corinth. cap. 9. Nam litigioſum eſſe crimen eſt, & delictum S. Paul. 1. Corinth. capit. 7. & probat S. Auguſt. in Ench. capit. 78.

Litigioſum quoque accipere debemus non eum ſolum, qui litibus in foro incumbit, verum etiam eum, qui extra forum contentioſus eſt verbis, & ad inanes contentiones facilis, vt colligitur ex Paul. 2. ad Tim. capitul. 2. noli, inquit, contendere verbis, ad nihil enim vtile eſt, niſi ad ſubuerſionem audientium, idem in Epiſt. ad Tit. cap. 3. ſtultas, inquit, quæſtiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis deuita, ſunt enim inutiles, & vanæ: Præterea arrogantis animi inditium eſt huiusmodi contentio, vt ſentit Gregor. habetur diſt. 46. cap. hoc habet, quinimmo arrogantiam, & garrulitatem cum impudentia contentio ipſa coniungit, nihil enim impudentius illorum arrogantia, qui garrulitatem auctoritatem putant, diſt. 46. in princ. Raym. in d. tit. de litigios. Vide Alberic. in verb. litigium, & in verb. litigioſus.

Aliquando tamen ad tuenda Eccleſię iura eſt opus lite, nam etiam iuramento quilibet beneficiatus adſtringitur ad ſuæ Eccleſiæ iura proſequenda: propterea eo caſu excuſatur, ſi tamen ab Eccleſiæ obſequijs non diſtrahatur; ſed melius egerit ſi per alium litigarit capit. Epiſcopus, 14. quæſt. ſecunda. In curia autem Romana vſus inoleuit, vt non ſolum ſuo nomine quiſque clericus litiget, ſed & alieno: quinimmo, & procuratoris, & aduocati titulum gerunt paſſim ad omnes lites quantumlibet profanas, pretio conducti; ſed ſane non omne, quòd licet honeſtum eſt, vt dictat regula iuris: omnia etenim licent, ſed non omnia expediunt, Paul. 1. ad Corinth. capit. 6. Nam vel ipſo iure ciuili, in foro ſęculari nemo clericorum aduocare, vel patrocinari poteſt C. de Epiſcop. & Cler. l. placet, niſi in cauſa ſui collegij, vt ibi.

De irregularitate cupidi.

CAP. X.

1 *Cupiditas cordis, non inducit irregularitatem.*
2 *Negotia ſæcularia exercens dicitur cupidus, & eſt irregularis.*
Milites etiam deponuntur ob negotiandi cupiditatem.
3 *Auaritia ſenſus peruertuntur.*
Auarus ſciens comparatur hæretico neſcienti.
4 *Artem honeſtam exercens honeſtioris vitæ cauſa, non eſt reprehendendus.*
Apoſtoli, proprijs manibus laborando vixerunt.
5 *Paulus ſutor tabernaculorum fuit, & artifex.*
Clericus negotiari poſſet, pro propria cauſa, & miſerabilibus perſonis.
6 *Proxeneta clericus degradandus.*
Proxeneta illiciti contractus, eandem pœnam incurrit, quam ipſi contrahentes.
7 *Vſuras negotiando alieno nomine, eadem pœna quiſque punitur.*

Cupi-

CVpiditas illa, quæ ſolo corde verſatur, peccatum quidem mortale eſt,& omnium malorum radix, S.Paul.1.ad Tim.c.6.& diſt.
1 46.cap.bonorum,& de conſtitut.c.nam concupiſcentiam; ſed hæc inter irregularitates adſcribenda non eſt,ſi intra animi terminos contineatur; ſed ſi cupiditas exerceat etiam opera cupiditatis,red
2 dit irregularem, ita docet Archid. diſt. 86.cap non liceat,videlicet ſi quis cupiditate ductus exerceat negotia ſecularia; Ideo huiuſmodi homines irregulares ſunt, ſcribit Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta.verſ.Item cupidus, & pleno titulo proſequitur Ray. in tit. de cupidis, non ordin.& ita perſæpe ſacri canones decreuerunt; nam dicitur in c.quoniam,diſt. 47.deijciatur à clero, & alienus fiat à regula,& diſt.88.cap.conſequens, dicit in quocumque gradu ſint poſiti mox clericalibus officijs cogantur abſtinere;ſed & in cap.Epiſcopus,aut ſacerdos,ead.d.dicitur, deijciantur, quibus locis irregularitas ipſa demonſtratur.

Quinimmo ſi huiuſmodi cupiditatis negocia exercentes, etiam à ſeculari militia deponuntur C. Negotiat. ne milit. lib.12.multo magis militans deo implicari nō permittitur negotijs ſecularibus Paul. 2. ad Tim.cap.2.Incidunt enim in magnū laqueum auaritiæ,qua ſenſus he
3 betantur,& opinio peruertitur cap.accuſatores, vel teſtes, 3. q.5.Mens etiam ab animæ ſalute conſideranda diſtrahitur; auarus etenim ſemper cōputat reditus, & gratius aurum,quàm ſolē intuetur, ex verbis Ambroſ. habentur diſt.47.capit. ſicut; quinimmo æqualiter peccat auarus ſciens, ſicut hæreticus neſciens cap. quæro 6.q.1.

Eſt autem illud animaduertendū cupidum ad hanc materiam dici eum,qui mercimonia vtitur lucri cauſa capit. eij-
4 ciens,diſt.88.alioqui exercens artem ad honeſtiorem vitam degendam,laudabilis eſt Conc. Carthag. IIII.cap.52.habetur diſ.91.cap.2.& 3.vtputa ſi quis ſutor ſit, aut librarius glo.14.q.3.in fin.primæ glo.& glo.in cap.canonum, 14.q.4.nam Diuus Hieron.ad Ruſt. monach.probat Apoſtolos proprijs manibus laboraſſe, vt viuerent cap.nunquam,de conſec.diſ. 5.& probat de act. apoſt. cap.20.ſanctus etenim Paulus ſutor tabernaculorū fuit,
5 artifex in pellibus, vt fuſius probauim' lib.3.cap.1. circa has artes quando congruere poſſint clericis ſcribit Abb. in c. vlt. de vit. & hon. cleric. Piam etiam ob cauſam, ſi pro Eccleſia, aut pauperibus pupillis, aut alijs miſerabilibus perſonis clericus bona adminiſtret, qa id ſine lucro facit, iure facit, vt diximus ſupra cū de obligatis ad ratiocinia ſcriberemus.

Eſt autem hoc loco non prætermittēdum, quod & ſi clerici negocia ipſi non adminiſtrent, ſi tamen inter negociatores intercedāt, vt proxenetæ in foro,aut nundinis, aut alio quouis Emporio, ex hoc ſolo officio interremptoris,ſiue proxenetæ degradari debent, Conc. Carth. IIII. cap.48.& cap.50.habetur diſt.91. cap. clericus quilibet, vbi bona gloſ. vile etenim officiū eſt proxenetæ, præſertim clericis: ſed ſi proxenetæ officium gerat clericus priuatis negocijs, non in foro, aut nundinis, ſola arbitraria pœna punitur; ſi vero proxenetæ officium egerit in illicitis contractibus, vtputa vſurarijs, aut ſimoniacis, aut alijs turpibus à gradu ſuo debet deponi, Rom. ſing.ſeptingenteſ. vigeſimo ſecundo, Incipit proxenetæ eſt tex. in cap. ſi quis Epiſcopus. 1.q.1.& tradit Diaz in prax. canon.cap. 51. per gloſ.in l.ſi ſciente,ff.de parricid. tale enim delictum committit, quale eſt

illud, in quo efficitur mediator, ſicut ne-
gociator clericus alieno nomine circa
vſuras, idem delictum facit cap. ſicut,
diſt.46.

De irregularitate eius, qui domui ſuę non eſt bene præpoſitus.

CAP. XI.

1 *Domui ſua non bene præpoſitus, nec Dei Eccleſiam gubernabit.*
2 *Familia, ſi cuius diſſoluta eſt domino impedimentum facit, ne promoueatur.*
Domeſticos non coercens negligens eſt, & deponendus,
Heli à domino punitus, quod nimium leniter filios correxit.
3 *Domeſticorum ſuorum curam non habens, eſt infideli deterior.*
4 *Familiam bene docens, & in officio cõtinens excuſatur, ſi illa ſit incorrigibilis.*
5 *Familiæ propriæ mores, licet occultè perſcrutari, & explorare.*
6 *Suſpiciones gubernantium beneuolæ ſunt.*

IRregularitatis huius rationẽ ip
ſe Paul. adfert. 1. ad Tim. cap.
3. Ibi; ſi enim domui ſuę præ-
eſſe neſcit, quomodo Eccleſiæ Dei curã
1 habebit? nam populum redarguere nõ
videbitur audere, qui ſuæ familiæ vitia
non extirparit, glo. in cap. ſicut. §. neceſſe,
diſt. 47. ſcribit etiam Ray. eos, quorum
familia diſſoluta eſt, ordinari non debe-
2 re, & ſemper contra eos præſumi quòd
in culpa ſint, donec contrarium probe-
tur, ita ille in tit. quod ordinand. domui
ſuæ, &c. Alberic. in verb. ordinandus; eſt
autem alia ratio huius irregularitatis, q̃a
arguitur magnæ negligentiæ, qui dome-
ſticorum vitia non coercet; vnde ſola ne
gligentia ſufficit ad depoſitionem indu-
cendam, ſicut & dolus, capit. dictum,
cum gloſ. diſt. 81. Ideo Heli qui filios ni-
mium leniter monuit cum ſumma ſe-
ueritate coercere debuiſſet, incidit in ſe-
ueriſſimum iudicium Dei 1. Regũ. cap.
2. & 4.

Vnde illud congruè hoc loco conue-
nit, qui domeſticorum ſuorum curam
non habet, hic fidem abnegauit, & eſt in-
fideli deterior S. Paul. 1. ad Tim. cap. 5.
Propterea quidam patresfamilias incer-
tis ſedibus vagantes dimiſſa familia, cũ
3 illa irregularitate vagationis, de qua aliàs
diximus, habent etiam hanc ipſam, &
promoueri non debent: Sum. conf. tit. q.
ordin. dom. ſuæ ſit ben. pręp. q. 14. quem
refert, ac probat Alber. in verb. beneficiũ
& officium, poſt medium. Ideoq; ſi quis
vnum in familia habeat non catholicũ,
ipſe paterfamilias promoueri non pote-
rit, donec illum, & totam familiam ca-
tholicam fecerit. Concil. Carthag. III.
cap. 18.

Hæc autem irregularitas eſt declarã-
da ſano modo in eo, qui domeſticos, &
familiares habet diſcolos, vt tunc demũ
obſint ei illorum vitia, ſi ignauus fuerit
in illis corripiendis, vt diximus: alioqui
ſi pro viribus, & opportunè, verbo & exẽ-
plo familiam doceat, & coerceat ſeueri-
4 tate ſibi conueniente, non erit irregula-
ris, ſi illa tam pertinax ſit, vt obduratè
velit delinquere; nam tunc nil ei obeſſe
poterit talis pertinacia, quãdo nulla cul-
pa ei imputari poteſt, capit. quantumli-
bet, diſt. 47. & gl. in d. cap. neceſſe, Nil. n.
obfuit Noè impietas Cam, nec Dauid
impietas Abſolonis, nec Chriſto im-
pietas Iudæ, & alia quam plura conſi-
milia.

Propterea quiſquis veretur ob fami-
liam excludi ab ordinibus per hanc re-
gulam, ſtudioſe obſeruare debet familię
mores, etiam explorando occulte: nam
5 ſi amat, ſollicitus eſſe debet, ex carmine;

Res

Res eſt ſolliciti plena timoris amor.

Nec ob eam cauſam ſuſpicari qd tur pe in familia malum eſt; nam gubernan tium ſuſpiciones beneuolæ ſunt, vt ſcri bit Io. Chryſoſt.tom.5.hom.9.de ſancta Suſanna,Baſil.quoque in regulis breuio ribus ſuſpiciones has collaudat, putatq;
6 ad circumſpectionis virtutem pertinere, vt fuſius de ea re diximus ſupra cum de prudentia ageremus.

De irregularitatibus ex criminibus in genere.

CAP. XII.

1 *Crimen enorme, & manifeſtum, an inducat irregularitatem*
Crimina enormia, manifeſta, an etiam poſt peractam pœnitentiam inducant irregularitatem.
2 *Crimina enormia ſunt hereſis; homicidium; Simonia in ordine, & beneficio.*
Crimina quantumuis enormia occulta non inducunt irregularitatem, præter homicidiũ.
Manifeſta non dicuntur quæ ſciuntur a multis.
3 *Epiſcopus diſpenſat ſuper omnibus irregularitatibus occultis, præter homicidium.*
4 *Capitale crimen committens, ſemper eſt irregularis.*
Mortis pœna verſa in irregularitatem.

POST has Apoſtolicas irregularitates ex peccato deriuãtes, ordo expoſcit, vt ad alia quæcumque crimina tranſeamus; ſed priuſquam de ſingulis agamus, nonnulla generalia axiomata, & propoſitiones pmittendæ ſunt, quæ etſi ex varietate ſententiarum apud ſcriptores plurimam dubitationem habeant, & non abſolute pro veris haberi poſſint: Tamen hoc loco deſcribi ea non fuerit importunum. Alij enim ſic generatim propoſuerunt.

1 Omne crimen enorme, & manifeſtũ, vel de quo quis eſt conuictus, confeſſus, vel cõdemnatus reddit irregularem, 15. q.8.cap.ſi quis presbyter, & de teſtib.c. teſtimonium, cum glo.& 50.diſt.cap.de ijs vero, Specul. in tit. de diſpenſ.§.Iuxta,verſ.11.& verſ.Item conuictus.

Alio loco idem Specul.dicit, qui promotus eſt ſiue egerit ſiue non egerit pœnitentiam ſemper peccat, celebrando ſine diſpenſatione in quocumque, & qualicumque delicto manifeſto à ſe cõmiſſo: ita ille, in d. §. Iuxta. verſ. 18. in fin. quod probat per tex.& glo.in cap.ſacerdotes, diſt.50.

Alia eſt propoſitio; Enormia etiã occulta etiam poſt peractam pœnitentiam ſicut impediunt promouendum, ita deijciunt promotum. 1.q.1.cap.ventum, ſcribit glo. in cap fin.diſt.25.text. de hæret. cap.quicumque, & cap. ſtatutum. lib.6. de temp. ord. cap. quæſitum, de Simon. cap.tanta: & enormia appellant crimina hæreſis, homicidij voluntarij, ſimoniæ in ordine, & beneficio.

Ideoq; alia crimina nõ enormia, ſed grauia, & occulta poſt condignam pœnitentiã, nec deijciunt promotum, nec impediunt ꝓmouendum.d.cap.quæſitum; Alberic. hoc ſcribit in verb. crimen; & ideo alia delicta non ita grauia, ſed mediocria ſi manifeſta ſint per euidentiam facti, aut per cõfeſſionem in iudicio, vel per ſententiam, & impediunt promouẽdum, & deijciunt promotum.d.c.quæſitum; ſi vero ſint manifeſta per ſolã famã indicitur purgatio, qua peracta abſoluitur, ſed ſi defecerit, tunc & promoueri prohibetur, & promotus deponitur, de adult.cap.ſignificaſti, & de purg.canon. cap.ex tuarum; Quod ſi hæc mediocria fuerint occulta poſt condignam pœnitẽtiam licebit, & ſuſceptos ordines adminiſtrare, & ad maiores aſcendere, de tẽp. ordin.cap.ex tenore, & cap.quæſitum, Et

hoc tenuit Silu. in verb. Lex. q. 13. verſ. 13 in fi. vbi dicit, quod mediocria crimi na licet ſciantur à multis non indigent diſpenſatione, ſicut non egerent ſi eſſent penitus occulta, non enim dicuntur manifeſta, vel notoria etiam ſi ſciantur a multis.

Alio axiomatis genere vtitur Archid. ſcribit enim hæc eſſe crimina, quæ etiam poſt pœnitentiam impediunt ordinis executionem, & ſuſceptionem, videlicet homicidium, ſimonia, & omne crimen notorium de iure, vel de facto, & ſi quis incontemptum clauium excommunicatus celebrauerit, & omne delictum, quod ipſo facto inducit infamiam ciuilem: Idem in omni delicto per ſententiam declarato, ſi inde inſurgat infamia iuris, hæc ſcribit Archid. in cap. de ijs vero viſum eſt, diſt. 50. qui propemodum imitatur Specul. in d. §. Iuxta. verſ. 16 per tex. in § porro 3. q. 7. & C. de infam l. 1. ff. eod. l. 1. & I ait, ſubditque hanc fuiſſe doctrinam Io. & ideo in hac propoſitione ſi generali includit alia crimina in d. §. Iuxta. verſ. ſunt quoq; irregulares: & iidem alia includit gl. in cap. niſi cum pridem in verb. dumtaxat, de renunt. Ita quod non poteſt aliqua elici certitudo. 3

Præterea alio loquendi genere vtitur Abb. nam abſolute ſcribit omne crimen publicum, vel notorium inducere talem irregularitatem, quæ etiam poſt pœnitētiam impedit promouendum, & deijcit promotū, ne exercere ſuos ordines poſſit, ita ille in cap. poſt translationem, col. 2. verſ. Nota omne crimen, de temp. ord.

4 Alio loquendi genere vtitur idē Abb. in cap. ex literarum, aliàs ex tenore, de temp. ordin.

Alio modo idem Abb. loquitur in c. fin. de cler. excom. min.

Et alio modo loquitur Sil. in verb. irregularitas. q. 14.

Gloſſæ etiam ipſe varijs loquēdi modis in hac ipſa re vſæ ſunt: in occultis, etiam enormibus dicunt ſolum homicidium inducere tantam irregularitatem, vt quis poſt pœnitentiam exercere prohibeatur, ita dicit glo. in cap. vlt. diſt. 21. & glo. in cap. erubeſcant, diſt. 32. In alijs vero criminibus quantumuis enormibus occultis, poſt pœnitentiam dicit nullum eſſe impedimentum, ita docet gl. in cap. ferrum, diſt. 50. pro qua videtur text. in d. cap. quæſitum, & in d. cap. de ijs vero, diſt. 50.

Sed & alio modo loquitur alia glo. in cap. 1. in verb. de vlnm. 15. q. 8. Ob quas Gloſſæ, ac Doctorum varietates quia in hac re nullam adferunt certitudinē doctrinæ, ſed plurimum inuoluunt lectoris animum, iccirco operepretiū eſt nos per ſingula crimina proprias irregularitates pertractare.

Vnica tamen, & inuiolata Regula retenta eſt, quam præſcribit Conc. Tridēt. ſeſſ. 24. c. 6. de refor. vbi habetur, quod in omnibus irregularitatibus ex occulto delicto prouenientibus poſſit Epiſcopus ſuo iure diſpenſare, præterquā in homicidio voluntario, ex quibus verbis Concilij recte colligere poſſemus, quædā alia quoque crimina occulta inducere irregularitatem, licet non exprimat q̄ ſint: Nam ſolum homicidium excipit.

Alia quoque Regula recte, ac vere ſuſtineri poteſt, ſcilicet quod committens quoduis capitale crimen irregularis efficitur; nam fit infamis cap. i li. 6. q. 1. & deponitur delinquens, ex Con. Agathen. cap. 34. habetur diſt. 54. c. ſi Epiſcopus, aut presbyter, imò & degradatur iuxta verba Conc. Aurelian. 3. cap. 5. ſed ibi degradatio ſolam depoſitionem ſignificat.

Extat & alia regula hic digne cōme-

mo-

moranda, quæ eſt: Omnia crimina, in quibus teſtamento veteri imponebatur pœna mortis naturalis, inducunt irregularitatem, ex decreto Gregorij Papæ. I. vt probat Ioannes Diaconus in vita. S. Gregorij lib. 2. cap. 16.

De ſcandalo, & eius irregularitate.

CAP. XIII.

1 *Scandalum cauſat irregularitatem, etiam in ſola verborum contentione.*
Delictum quod non impedit promouendum per ſe propter ſcandalum, inducit impedimentũ.
3 *Digiti particula vitiata, cum non ſufficiat ad irregularitatem, tamen ob ſcandalum induceret.*

VNum quodque quantumuis leue delictum inducit irregularitatem, ſi ex illo natum fuerit ſcandalum, tex. in cap ex litteris, Primo de homicid. tradit Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. ſcandalum ẽt. Nam verboſa contentio, quæ adfert ſcãdalum, & diſcordiam inducit irregularitatem, Ray. in tit. quod ordin. non deb. eſſ. litig & eſt tex. cum gl. in cap. ſeditionarios, diſt. 46. Propterea dicebat idem Ray. quod ſi tale delictum quis cõmitteret, ob quod de iure non impediretur promoueri, vel promotus exercere, Tamen propter ſcandalum deberet abſtinere, & ab ordine ſuſcipiẽdo, & à ſuſcepto adminiſtrando, ita ille in tit. de paren. qui fil. occid. verſ. In ſumma. inſuper vitiatus ſola particula digiti, per quam de iure nõ fieret irregularis, ſi illa parua diminutio habuerit principium ſcandaloſum, forſan ex duello, vel ex aliquo alio turpi actu, tunc fieret irregularis. cap. 1. de corp. vitiat. vt iam frequentiſſime concluſimus hoc ipſo opere quando opportunè dicendum fuit.

De Seditioſis.

CAP. XIIII.

1 *Seditioſi ſunt irregulares, etiam ſi Epiſcopi ſint.*

QVisquis ſeditioſus eſt, nec promoueri poteſt, nec promotus adminiſtrare, c. ſeditionarios diſt. 46. ibi nunquam ordinandos, & gl. ibi ſubaudit, & ordinatos deijciendos: qui tex. exceptus eſt ex Concil. Carthag. IIII. cap. 67. Iccirco Epiſcopi ſeditiones in ſua, vel aliena diœceſe commouentes abijciũtur à clero, & honor eis aufertur, Conc. Anch. cap. 18. habetur diſt. 91. c. ſi qui Epiſcopi.

Epiſcopus, vel Prælatus conſentiens ſubditorum delictis.

CAP. XV.

1 *Delicto conſentiens ſubditorum deponitur.*
2 *Conſenſus continet mandatum, fauorem, & approbationem.*
3 *Conſentiens ſubditorum delictis pecunia interueniente ſimoniam committit.*
4 *Domini temporales conſentientes ſubditorum delictis inducentibus irregularitatem ſunt irregulares.*
5 *Conſentiens, vel conſultor quandoque grauius delinquit, quam ipſe delinquens.*
6 *Medicus tribuens venenum filio ad occidendũ patrem, grauius delinquit, quam filius.*

ALio quodam loco dixeramus Epiſcopum negligentiam in corrigendis ſubditorum erratus fieri irregularem; qm̃ qui non corrigit conſentire vr. c. quid prodeſt, & c. cõſentire, diſt. 83 Multo ergo magis delinquit, qui vere conſentit, quã qui cõniuet; nam ſi conſenſerit deponitur. c. eos, diſt. 32. ibi officij interdictione mulctentur

&

& in cap.ſi quis Epiſcopus, cum gl.diſt. 83. ibi ſuſpendatur: colligitur autẽ hic conſenſus, vel ex mandato, vel ex fauore, aut conſilio, & qualibet approbatione;
2 nam verbum cõſenſus hæc omnia ſignificat glo. in c.notum 2.q.1.& hos omnes eſſe irregulares expreſſim tradit S. Aug. ad fratres in Erem.Serm.7.Ille vero omnium deteſtabilior eſt conſenſus, qui pecunia interueniente præſtatur. d. cap. ſi quis Epiſcopus; nam ob id Rector, aut
3 prælatus ſimoniam committit. cap. nemo, de ſimon.quæ plenam depoſitionẽ, & irregularitatem continet.

Hæc autem irregularitas non ſolum pertinet ad Eccleſiarum Rectores, ſed et ad quoſcumque etiam laicos conſentiẽtes quoquomodo illis delictis, quæ indu
4 cunt irregularitatẽ; nam incurrunt eandem quam ipſi delinquentes. cap.fęlicis. de pœnis, & Cle. 1.de pœn.Deci.in l.conſilij, de reg. iur. nu. 5. Quinimmo quandoque grauius delinquit, & arctius fit irregularis conſultor, & conſentiens, quã
5 ipſe delinquens probatur expreſſim in cap.Tanta, diſt.86.finge ſi medicus venenum filio tribuat, quo patrẽ interficiat, certe grauius delinquit medicus, ſcribit Archid.in d.cap.tanta, in fin. ſicut & alia glo. in c. qui aliorum, 24. q.3. dicit plus puniri conſulentem, quàm facientem.

De Inuidis.

CAP. XVI.

1 *Inuidia quandoque non eſt peccatum.*
2 *Inuidens profectus fratrum circa pietatẽ, quodammodo peccat in ſpiritum ſanctum.*

1 TAmetſi inuidia quandoq; ſine peccato ſit, ex ſententia Greg. moral.lib.22.his verbis, Plerumque euenit, vt non amiſſa charitate, inimici ruina nos lætificet, & eius gloria ſine inuidiæ culpa contriſter, cum ruente eo, quoſdam bene erigi credimus, & proficiente illo, pleroſque iniuſte opprimi formidamus; Tamen quiſquis clericus inuidẽs fratrum profectibus non debet promoueri, vt expreſſim ſtatuit Conc. Carth.IIII.c.54. habetur, diſt.46. c. clericus inuidens; Qua ratione conſiderandum eſt non omnem inuidiam dum exiſtit peccatum mortale ſpirituale ſimpliciter inducere irregularitatem iſtam; ſed ſolum illam inuidiam, quæ officit, & obeſſe conatur verbo, vel facto fratribus proficientibus in fide, religione, vel pietate: eſt enim quædã ſpecies peccati in ſpiritũ ſanctum nolle pro
2 fectum fidei, & pietatis, ideſt inuidia fraternę gratię, vt docet. S. Tho.2.2.q.14. quod genus inuidiæ ponitur inter grauiſſima peccata, vt ſcribit Tabien.in verb. inuidia.q.vlt.Ideo in clerico ad irregularitatem pertinet d.Conc.Carthag.

De vltoribus propriæ iniuriæ.

CAP. XVII.

1 *Iniuriam vlciſcens, non eſt ordinandus.*
Concordare cum aduerſarijs nolens, nõ eſt promouendus.
2 *Iniuria poteſt animo remitti, & peti ſatisfactio.*
Iudex, qui prætextu iuſtitiæ ſuam iniuriam vlciſce vult, non eſt promouendus.
3 *Iudex in iniuria ſibi illata põt procedere, ſi illa iniuria redundet in præiudicium Eccleſiæ.*
4 *Inquiſitor poteſt propriam iniuriam punire.*
Eccleſiæ Rector poteſt eſſe Iudex in facto proprio.
5 *Caſus, in quibus quis in facto proprio eſt Iudex remiſſiue.*
6 *Iudex, qui propriam iniuriam vlciſcitur, debet omni odio vacare, & ideo prius debet intereſſe priuatum parti remittere.*
7 *Iniuriam vlciſci non dicitur, qui ſe defendit.*
Epiſcopi, & alij animarum paſtores peccant, ſi nõ reſiſtant infamiæ, quæ ſeminatur cõtra ſe.

Pro-

Prometheus vulnerando aduerſarium, ut occideret ſanauit.

8 *Mala facienda non ſunt, ut eueniant bona.*

Malus animus non purgatur bono euentu.

NIhil minùs congruit homini Chriſtiano, quàm iniurias vlciſci, cum ſcriptum ſit, diligite inimicos veſtros, benefacite ijs, qui oderunt vos. Matt. 5 propterea qui odit fratrem ſuum homicida eſt, Io. Epiſt. 1. cap. 2. & cap. 3. Iccirco iure merito ab Eccleſia reijcitur, & ordinandus
1 non eſt, qui propriam iniuriam, vel vlciſci nititur, vel actu vlciſcitur, Concil. Carthag IIII. cap. 67. habetur diſt. 46. cap ſeditionarios: ob quam cauſam, qui ordinandus non eſt, rectè dicitur irregularis. Multis autem modis hic caſus recipit declarationem: nam quicumque odio priuato proſequitur iniuriantem, & ad concordiam adduci non vult, eo caſu huiuſmodi homo promouendus non eſt. d. Conc. Carth. cap. 59 his verbis: diſcordantes clericos Epiſcopus vel ratione, vel poteſtate ad cõcordiam trahat, inobedientes ſynodus per audientiã damnet: clerici etenim nolentes pacem componere, & propter odium nolentes inimicitias deponere, per excommunicationẽ ab Eccleſia ſunt expellendi: Conc. Agathen. cap. 22.

Alio modo intelligi poteſt in eo, qui odium quidem remittit, ſed iniuriæ ac-
2 ceptæ ſatisfactionem quærit, hic non videtur ob hoc ſolũ irregularis eſſe gl. per illum text. in c. & qui emendat, diſt. 45.

Alio modo intelligi poteſt in Iudice, Rectore, vel Prælato, qui prætextu iuſtitiæ ſuam iniuriã vlciſcitur, quo caſu fiet irregularis: nam maximum crimen eſt; Greg. ad Ianuarium in Regiſt. lib. 2. cap. 34. habetur. c. inter, 23. q. 4. Nam Iudex priuato odio non debet quemquam per ſuam iuriſdictionem punire. cap. de occidendis, cum glo. 23. q. 5. & in iſtis caſibus intelligi debet text. d. cap. ſeditionarios, vt ſcribit gloſ. in d. cap. & qui emendat, ſcilicet vt ille tex. qui dicit promoueri non debere eos, qui vltores ſunt, procedat in ſuperiore, qui priuato odio ſua publica auctoritate vtitur in puniendo, ita docet illa gl. at ſi ſine odio id fiat, poteſt Iudex quandoque propriam iniuriã iure vlciſci, vt ibid. gl. cui ſupplenda eſt diſtinctio, videlicet aut iniuria redundat in præiudicium ſolius perſonæ Iudicis, puta ſi ei dicatur quòd ruſticus, vel vilis eſt, eo caſu ipſe vlciſci non debet: aut re-
3 dundat etiam in iniuriam Eccleſiæ, puta ſi dicatur ei quod eſt ſimoniacus, quòd irregularis, quòd illegitimus, quòd hæreticus; eo caſu vlciſci ipſemet põt ſuo iudicio, ita docet glo. ſingularis in cap. ſi quis ab Epiſcopo 2. q. 7. Vbi etiam Arch. & idem Archid. in d. c. & qui emendat: Et ideo inquiſitor poteſt propriam iniuriam vlciſci puniendo: arg. c. 1. de pœn. lib. 6. & tradit Iudicial. inquiſit. in verb. iniuria; ſed non tenetur vlciſci, ſi illa iniuria ab ipſo ſit interpretata perſonalis, vt fecit Dauid. 2. lib. Reg. cap. 16. Hoc ipſum fecit Helias. 4. Reg. cap. 1. & Heliſæus ibid. cap. 2. Idem fecit Siluerius Papa, habetur. 23. q. 4. cap. Guiliſarius. vide S. Thom. 2. 2. q. 108. Silu. in verb. patientia; Ex quo illud ſequitur, quòd Rector Eccleſiæ offenſæ poteſt eſſe Iudex in facto proprio, vt tradit Specul. in cap. hoc conſultiſſimo in vlt. glo. de reb. Eccleſ. alien. lib. 6. Alios autem caſus, in quibus in facto proprio quis eſſe poteſt Iudex, ponit. idem Spec. in Aureo ſuo Repertorio, in tit. de offi. ordin. verſ. an Epiſcopus, & in tit. de pœn. verſ. An Iudex. Innoc. in cap. ex parte, de verb. ſignifi. & eſt tex. in cap. dilecto, de ſent. excom. lib. 6.

Qui

Qui omnes loci debent intelligi ut ea iudicialis vindicta careat odio, ſecundum glo. in d. cap. & qui emendat; alias contrafaceret dicto cap. ſeditionarios, & nõ poſſet promoueri; ideo ſemper laudan-
6 dus erit Iudex, ſi propriam iniuriam remittat, deinde publicam cauſam ſyncere tractet, cap. cum deſideres, de ſentent. excom. Tabien. in verb. vindicta.

Vltores vero propriæ iniuriæ non videntur ij, qui quando iniuria eſt in fieri ſe ſe defendunt, etiam percutiẽdo; nam non peccant, ſi cum moderamine inculpatæ tutelæ id faciant: Silu. in verb. iniuria. q. 4 At quando iniuria eſt in facto eſſe, tunc non licet vlciſci, ſed remitti debet, Silu. ibid. q. 5. Tabien. in verb. charitas. §. 10. & ſeq. De ijs, & alijs vide Alber: in verb. iniuria: nec etiam inter vltores propriæ iniuriæ ponitur ille prælatus, vel ſuperior qui caſtigat eum qui ipſum infamat; nam cum infamia non ſoli prælato obſit, ſed etiam commiſſo populo, qui fidem minuit erga prælatum, non ſolum licet ipſi prælato compeſcere diffamatores ſuos, ſed peccat non compeſcendo S. Thom. quodl. 10. artic. 13. Greg. hom. 9. ſupra Ezech.

Vnum prætermittendũ mihi hoc loco non videtur; Quid ſi quis vlciſcendi animo aduerſarium ſit aggreſſus, & per vltionem magis profuerit aduerſario, q̃ obfuerit, an erit irregularis? finge caſum ex Plutarch. lib. quam vtilit. cap. poſſ. ex inimic. Narrat enim Prometheum quẽdam animo vlciſcendi in aduerſariũ irruiſſe, vt necaret, multis illatis vulnerib⁹, præcipuum vulnus fuit, quo poſtema inueteratum, atq; inſordeſcens percuſſum eſt; ita vt purgato apoſtemate, atq; alijs ſanatis vulneribus homo conualuerit; cum tñ facile moribundus erat, ſi abſq; vllo vulnere apoſtema diutius inſorduiſſet, quæritur num hic vltor per bonum hunc euentum debeat facile diſpenſari? Reſpon. non ſunt facienda mala, vt eueniant bona, cap. is autem. 22. q. 2. Ideo repellendus eſt, quaſi Vltor propriæ iniuriæ; malus enim vltoris animus, bono aduerſarij euentu non purgatur.

De duellantibus.

CAP. XVIII.

1 Duellantes, & patrini ſunt perpetuo infames.
Clericus duello pugnans ipſo facto eſt irregularis, etiam ſi non pugnet, ſed pugnanti miniſtrat.
Phalereus qui duello factus eſt à magna ægritudine incolumis, ex duello non effugeret irregularitatem.
Morti ſe ſponte offerens vita impatiens eſt irregularis, & pro eo oratio non fieret.
Clericus in ſe manus injiciens, eſt excommunicatus.

Laici duellantes, & patrini fiũt perpetuo infames, & propterea promoueri non poſſunt, ex Conc. Trident. ſeſſ. 25. c. 19. de refor. Clericus vero pugnans in duello ipſo facto efficitur irregularis; etiam non ſecuta morte, vel mutilatione. cap. 1. de cler. pugn. in duc. quinimmo, & ſi non ipſe pugnauerit, ſed alij pugnanti arma miniſtrarit, & inde mors, vel mutilatio ſit ſecuta irregularis eſt. cap. 2. eod. tit. & cap. 1. de corp. vitiat. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. ſacerdos. 2

Huc pertinet quæſtio, finge illũ Phalereum de quo Plin. lib. 7. cap. 50. narrat paſſum fuiſſe tantum ſanguinis fluxum, vt nullo medicorũ remedio ſanari poſſet, cumque ob id viuere eum tæderet; ſe ſe inermem bello obtulit, vt gladio vitam finiret; atque per eum modum, cũ in pectore vulnus accepiſſet, facta eſt diuerſio ſanguinis à loco vnde prior manabat

bat fluxus,ad locũ vulneris; ſicque aperto vulnere,& medicorum arte ſanato incolumis factus eſt; quærendum eſt num hic promoueri poſſit? dubium mouet, quod duello non videtur ſe ſe obtuliſſe, qui nullum vltionis cogitatum habuit,q̃ in duello haberi ſolet, & inde beneficiũ accepit,videlicet incolumitatem, verius eſt eum non eſſe promouendũ, ſicut nec ij, qui in ſe manus çonijciunt, vel inijci iubent,vt Saul.1.Regum.cap.31.nam ſi clericus in ſe manus inijciat per indignationem,ipſo facto excommunicatus eſt, Archid. in cap.ſi non licet,23.q.5.Ideo cum ingens fuerit ſcandalum,nõ ſolum promoueri non debet,ſed puniri, & priuari etiam Eccleſiaſtica ſepultura, & p̱ eo oratio fieri non deberet, ſi eum mori contingeret; nec conſtaret enm pœnitẽtiam egiſſe.c.placuit.23.q.5.Quòd vero incolumitatem ſit conſecutus Phaleręᵒ id præter ſpẽ contigit,vnde animus malus inſpici debet, non fortuitus euentus: & tametſi vlciſci in alium non cogitaret, vt duellantes ſolent,tamen deteſtabilius fuit eum in ſe ipſum ſęuire ſicut in Saul.

De proditore, ſeu traditore, vel coniuratis, aut rebellibus.

CAP. XIX.

1 Proditor pluribus modis accipitur:
Proditor propriè eſt, qui cõmiſſum ſibi ſecretũ, hoſtibus exponit.
2 Proditor eſt, qui ſe amicum ſimulat, vt te fallat.
Proditor eſt, qui coniurat in proprium Epiſcopum, vel Monachus in prælatum.
3 Clericus coniurans in Regem degradatur, idem in Epiſcopo.
Proditor eſt qui occultum peccatorem publicat.
4 Publica pœna non eſt danda crimini non publicato; quod profuſe colligitur ex S Auguſt. & S.Thoma.
Secretius punienda, quæ peccantur ſecretius.
Adulteros occultos occulte coercet Auguſtinus.
5 Adulterium contra coniugatas non facile inquirendum.
Adulterium non tenetur confiteri mulier non diffamata.
Inquiſitio particularis non poteſt fieri de occultis.
Iudex inquiſito adulterio occulte contra ius, ſi mulier à conſanguineis occidatur, ipſe ſit irregularis, ſecus ſi iuridice.
6 Confeſſor reuelans confeſſ. proditor eſt, & deponitur, & vero irregularis eſt, etiam peracta pœnitentia.
7 Laicus reuelans confeſſionem ſibi factam in neceſſitate, eſt puniendus, & non promouendus.
8 Secretum ſibi commiſſum reuelans eſt proditor.
Papirij prætextati heroicum mendacium.
Patauinorum ſeruorum fides.
Priſcillianiſtarum hæreſis circa periurium.

PLuribus modis proditor accipitur in iure ſecundum gl. in cap.clericus qui adulationibᵒ diſt. 46. ſed ille modus videtur mihi ad rem noſtram aptior, proditorem accipi
1 eum qui rem, aut negotium ſibi cõmiſſum hoſtibus exponit, cuiuſmodi habetur caſus in cap.de forma, 22.q.5.ſed & ille, qui ſe tibi amicum ſimulat, vt te fallat proditor eſt, in quem ſenſum accipit S.Thom.2.2.q.115.art.2.in fin.& vide-
2 tur caſus in cap. ſi cupis, 16. q. 1. quæ duæ ſignificationes propriæ ſunt de mẽte canonis in Conc. Carthag.IIII.c.56. vbi adulatio,& proditio coniunguntur; iubet enim hos degradari: vt apparet in d.cap.clericus qui adulationibus.

Proditor quoque eſt, qui coniurat in proprium Epiſcopum, vel monachus in
3 ſuum prælatũ, nam deponitur ex Conc. Calced.cap.17.habetur 11. q. 1. c.ſi qui clerici, cum ſeq. & cap.coniurationum; & de exceſſ. prælatorum cap.grauem,de qua te Diaz in praxi canon.cap.109.Idẽ

quo-

quoque eſt in eo qui coniurat in Regē, vel dominum temporalem: nam cum læſæ maieſtatis teneatur, & rebellis ſit, ac proditor, degradatur cap. ſi quis laicus, vigeſima tertia q. 5. Abb. in cap. at ſi clerici, de iudi. idque procedit etiam in Epiſcopo rebelle, vt longa ratiocinatione probat Diaz in praxi Canon. cap. 110.

Proditor etiā eſt clericus iudex, qui occultum peccatorem publice iudicat, & caſtigat, probatur in cap. ſi peccauerit 2. quæſt. 1. non enim coercendus,
4 aut puniendus eſt publice quiſquam de crimine non publicato, vt ſentit S. Aug. habetur 23. quæſt. 4. cap. forte; explicatius hoc tradit Aug. de verb. dom. ſecund. Euang. Matt. Serm. 16. his verbis: Nam ſi ſolus noſti, quia peccauit in te, & eum vis coram omnibus arguere, non es correptor, ſed proditor. & ibidem hoc probat exemplo Ioſephi qui occulte dimittere Mariam voluit, non punire. & infra; Ipſa corripienda ſunt ſecretius, quæ peccantur ſecretius; ſi quando peccatur ab aliquo, vt ab altero neſciatur, in ſecreto debemus corripere, ne volentes publice arguere prodamus hominem; hæc ibi. Si ideo iſtū comparamus proditori, certe etiam deponendus videretur ex verbis dict. cap. clericus, qui adulationibus. Similis prudentia fuit in S. Britio Turonenſi Epiſcopo, qui cum ſtupri infamiam falſo incurriſſet, infantuli recens nati teſtimonio ſuam purgauit innocentiam, loquēte infante: at cum populus rogaret Britium vt iuberet infanti vt proderet ſtupratorem, reſpondit Britius nō eſſe quēquam prodendum. Gregor. Turon. hiſt. Gall. lib. 2. cap. 1.

Propterea ſi adulterij delatio, vel accuſatio facta ſit ab alio quàm à neceſſarijs & proximis mulieris adulteræ, iudex ꝓditor dr̄, ſi adulterium publicet tacentibus proximis; niſi Lænocinij conſcij ſint; nam lege ciuili huic rei ſanctè cautum eſt. C. de adult. l. quamuis 2. his verbis: Ne volentibus temere liceat fœdare connubia proximis, neceſſarijſque perſonis ſolummodo placet deferri copiā accuſandi adulterium, hoc eſt fratri, patri, necnon patruo & auunculo, quos verus dolor ad accuſationem impellit; ſed & ijs perſonis legem imponimus, vt crimen abolitione ſi voluerint compeſcāt, in primis maritū Thori genitalis iudicem eſſe oportet, cui quidem ex ſuſpicione coniugem ream facere licet; extraneos procul arceri ab hac accuſatione cenſemus, hæc ibi. quam legem tranſtulit in ſuum volumen Decretorum Iuo Carnoten. par. 8. cap. 115.

Hinc illud conſequitur, vt inquiſitio
5 quoque aduerſus mulieres coniugatas (legitima infamia non præcedente, aut clamoroſa inſinuatione) damnanda ſit iure canonico, quo particulares inquiſitiones non permittuntur. cap. inquiſitionis. §. 1. de accuſat. ne ad aliorum iniuriam occulta delicta publicentur. Et hoc idem comprobatur verbis Auguſtini in d. Sermon. 16. his verbis; Sunt homines adulteri, in domibus ſuis in ſecreto peccant, aliquando nobis ꝓduntur ab vxoribus ſuis plerumq; zelantibus, aliquando maritorum ſalutem quærētibus, nos non prodimus palam, ſed in ſecreto arguimus vbi contigit malum, ibi moriatur malum. Hæc ibi: propterea S. Tho. quodl. 5. art. 16. dicit, mulierem non teneri confiteri iudici adulterium, de quo non extat infamia, aut vehemens ſuſpicio, & idem S. Thom. 2. 2. q. 33. artic. 7. non habet, inquit, poteſtatem præcipiēdi aliquid ſuper occultis niſi in quantū

præ-

præcedunt aliqua indicia, puta per infamiam, &c. hæc ille: & hæc ſententia S. Thomæ videtur comprobari poſſe optima conſtitutione Innocentij III. in cap. qualiter. 1. de accuſat. vbi iudex inquiſitor de occultis criminibus nõ poteſt deferre iuramentũ teſtibus de dicenda veritate, & idem dixit S. Tho. quodl. 1 art. 16. imò dicit id ex grauiſſimè, & mortaliter peccare etiam ſi tres, vel quatuor teſtes habeat, nam non faciunt famam vt ibi, & probat Nauar. Man. cap. 18. nu. 38. & ſeq. & ex ijs ſoleo ego elicere concluſionem, quòd iudex qui in cauſa adulterij vel ſtupri damnauit adulterum, vel ſtuprantem ex proceſſu minus legitimo facto, & ob id proximi mulieris eam occiderint, quòd ipſe ſit irregularis, quia in culpa eſt: ſed ſi proceſſus factus ſit ſine vlla reprehenſione; tunc quia iudex caret omni culpa, non erit irregularis.

Hæc proxime accedit, ſi quis reuelat peccata per ſacramentalem confeſſionẽ ſibi notificata; nam dicitur Proditor, & ideo deponitur. cap. ſacerdos, de pœnit.
6 diſt. 6. hic enim reuelator confeſſionis vere efficitur irregularis, c. omnis §. fin. de pœnit. & remiſſ. Spec. in tit. de diſpẽſ. §. Iuxta. verſ. Nono presbyter, quo loco ait etiam poſt peractam pœnitentiã adhuc eum manere irregularem, de qua re fuſius per Diaz in praxi canon. cap. 102. Quinimmo ſi laicus in articulo ne-
7 ceſſitatis volentem confiteri audierit, & poſtea reuelauerit, puniendus ſeuere eſt. Hoſt. in d. cap. omnis: Angelic. in verb. confeſſio 7. verſ. ſed nunquid: Steph. Auſ. in tract. de poteſt. Eccleſ. ſuper laic. verſ. 129. & ideo ob infamiam, & ob ſimile periculum ne delinquat poſtea ordinatus eum reijcerem à ſuſcipiẽdis ordinibus, & ob id inter irregulares eum conſtituerem, ex præmiſſis.

Non ſolum igitur ſacerdos reuelator confeſſionis dicitur proditor, ſed etiam
8 reuelator ſecreti ſibi commiſſi, gloſ. in d. cap. clericus, qui adulationibus, Diaz d. cap. centeſimo ſecundo; eſt enim contra ius naturale ſecreta ſibi cõmiſſa pandere. Armil. in verb. ſecretum; niſi ex cauſis de quibus S. Thom quodl. 1. art. decimo quinto, & decimo ſexto, & 2. 2. q. octuageſima nona; Propterea Papirius prætextatus puer ſenatus Conſultum ſecreto auditum maluit mendacio tegere, quàm prodere. Aul. Gell. noct. artic. lib. 1. cap. vigeſimo tertio. Macrob. Saturn. lib. 1. cap. 6. Sed & Patauinorum ſerui cum Aſinius Pollio libertatem edicto propoſuiſſet, ſi quis Dominum latentem prodidiſſet, libertatem potius ſpreuerũt, quàm vt Dominos proderẽt Bap. Fulg. lib. 6. And. Eboren. de fid. ſeru. erga do. ſed omnium exemplorum illud magis laudabile, & ſanctum eſt, de ciue Tuburbitano martyre, qui excarnificari maluit à Genſerico, quàm amici ſecreta nudare, refert Victor Epiſcopus Viten. de perſecut. Vand. lib. 3.

Caue tamen ne ex hoc incidas in hæreſim Priſcillianiſtarum, qui dicebant licere peierare, ne ſecretum panderetur hoc vulgatiſſimo illorum carmine, Iura periura ſecretum pandere noli, contra quos Auguſt. de hæreſi. cap. ſeptuageſimo.

De delatoribus, & percunctatoribus.

CAP. XX.

1 *Crimina aliena deferre non Zelo iuſtitia turpiſſimum.*
Delatores lege Romanorum non admittebantur.
2 *Iudices plerumque falluntur à delatoribus, & per-*

percunctatoribus.
Domitij Aphri dictum elegans.
Domitiani dictum elegans.
3 *Delatores ſeueriſſimè per canones puniuntur.*
4 *Delatori falſo lingua in pœnam præſcindenda.*
Delator ab accuſatore quomodo differat.
5 *Maledicus tenetur ad retractanda, quæ dixerit, & ad veniam petendam, nolens hæc facere degradetur.*
6 *Iniuriarum damnatus fit infamis, & irregularis, ſiue falſa, ſiue vera dixerit.*

AD proditionem proxime accedit quiſquis delatoris, & percunctatoris officium egerit ob inuidiā; nam hic tibi ruinam clam machinatur, ſiue in iudicio, ſiue apud principem, aut apud hoſtes tuos; ſiue enim falſum, ſiue verū deferat, inſidias ſtruere videtur vitæ, atque honori: Eſt enim turpiſſimum aliena crimina deferre ob odium, non zelo iuſtitiæ, propterea delatores vltronei, lege veteri Romanorū nō admittebantur contra Chriſtianos: lege enim Antonini Imperatoris cautum fuerat, vt delatores aduerſus chriſtianos punirentur; vt patet ex ipſius epiſtola ad S. P. Q. R. quę habetur poſt apologiā Iuſtini: refert ēt Tertullianus in apolog. hoc fuiſſe à Tiberio conſtitutum: Euſebius quoque hiſt. lib. 5. cap. 20. tradit delatores Chriſtianorū, eo ſolo quia Chriſtiani eſſent, puniri conſueuiſſe. Eadem ſcribit Pontius S. Cypriani diſcipulus in illius paſſione; eſt enim ratio, quoniam plerumque iudices falluntur ab ijs percunctatoribus, & delatoribus, quod etſi non fallantur (dum eis aditum pſtant) inaniter perturbantur, ob quam cauſam dictitabat Domitius Afer, Principem, q̄ omnia ſcire velit per delatores, neceſſe habere multa ignoſcere: refert Quintil. lib. 8. cap. 5. & ob eandem cauſam Domitianus dicere conſueuerat: Delatores qui non caſtigat, irritat, vt meminit Rauiſ. textor in Epitht. in verb. adulatio: Quibus rationibus monemur quātum exoſi eſſe debeant iſti delatores.

Propterea ſacri canones ſtatuerunt quod ſi delator ad ſuperiorem verum
3 detulerit, ob quam delationem aliquis fuerit proſcriptus, aut morte affectus delator communione priuetur, quod ſi cathecumenus ſit in quinquennium differatur eius baptiſma, Conc. Elibert. cap. 73. habetur 5. q. 6. cap. delator. Quod ſi falſa detulerit lingua illi præſcinditur,
4 aut caput amputatur cap. delatori, ead. q. 6. & eſt tex. cum glo. in cap. accuſatores, diſt. 46. vbi probatur eos eſſe irregulares accipiendo verbum accuſatores pro iſtis delatoribus: nam eo caſu prohibet eos admitti ad Clerum, quod nil aliud ſignificat, quam irregularitatem.

Differt autem hic tractatus, de delatoribus ab accuſatoribus; quandoquidem accuſatores ſe ipſos manifeſtant, iudicium ſuſcipiunt, & ſe aduerſarios conſtituunt; at delatores clam moliuntur homini ruinam per ſolam inuidiam, d. cap. delatori, & nec calumnæ dānari poſſunt iſti delatores, quoniam ſe ſe non ſubſcribunt delationi, vnde impudentius tam vera, quam falſa temere deferunt.

Ad hoc irregularitatis genus aptiſſime pertinet, ſi quis maledicus ſit, detra-
5 ctor, aut diffamator, ſiue is laicus ſit, ſiue clericus; nam cogi debet ad retractāda, quæ dixerit, & ad veniā petendam offenſo; quæ oīa ſi facere renuat, promoueri non debet, & promotus degradabitur, Conc. Carthag. IIII. cap. 57. habetur, diſt. 46. cap. clericus maledicus; qui ſi
6 condemnetur actione iniuriarū, ob hanc maledicentiam fit infamis, & conſequēter irregularis, text. & Abb. in cap. cum te, de re iud. ſiue verū, ſiue falſum maledictum dixerit animo iniuriandi, & propterea

pterea etiam poteſt excõmunicari c. alienus, diſt. 90. de quare vide Diaz cap. 70.

De Adulatore, & paraſito.

CAP. XXI.

1 *Adulatorum varia genera.*
2 *Adulator in crimine eſt degradandus, & irregularis.*
3 *Adulatio mentes principum inficit.*
Arriani dictum elegans in Alexandrum.
Cleon Siculus, & Hagen Argiuus induxerunt Alexandrum vt ſe filium Iouis crederet.
4 *Adulatione obtinens beneficiũ, ſimoniacus eſt.*
Adulatorem eſſe irregularem, non eſt durum.
5 *Athenienſes Thimagoram ſupplitio affecerunt quod Darium adulando adoraſſet, ijdem & Demadem, & Euagoram punierunt.*
Chariſophus Dioniſii paraſitus.
Cliſophus Philippi Macedonis adulator.
6 *Adulatorum mores carmine decantantur.*

ADulationum varia ſunt genera, nec omnia reddunt irregularem; nam aliquando quis ita adulatur vt in conuerſan-
1 do, & cohabitando ſit delectabilior familiaritas, eadem volendo, & eadem nolendo, vt probos amicos decet, quo caſu cum nullum mortale peccatum incurratur, nec etiam vere adulator dici poteſt, ex ſententia Ariſtotelis, ſed dicendus eſt vir placidus, vt probat S. Thom. 2. 2. quæſt. 115. art. 1. & omnes ſummiſtæ in verb. Adulatio: ſi quis etiam blandiatur alteri ad euitandum aliquod imminens periculum, aut ad conſequendum aliquid iuſtum, & neceſſarium, non peccat mortaliter S. Thom. dict. quæſt. ſi quis vero blandiatur, vt decipiat, tunc eſt mortale propter fraudem, & fallaciam, & hic vere adulator eſt ſceleſtus, & proditor, ſicut & ille, qui aſſentatur aliorum delictis
2 applaudendo. Iſti enim omnes ſi clerici ſint, degradantur, Conc. Carthag. 4. cap. 56. habetur dict. quæſt. 46. cap. clericus qui adulationibus, quem tex. hoc ſenſu intelligit S. Tho. dict. quæſt. 115. art. 2. vltimis verbis: & ad hoc videtur tex. in cap. ſunt, diſt. 46. & tex. in cap. ve qui dicitis, 11. quæſt. 3. retenta diſtinctione, quam facit gloſſ. in cap. vnum in verb. adulari, diſt. 25.

Ii omnibus obſunt, nulli proſunt. Nil enim (inquit Hieron.) quod tam facile corrumpat mentes hominum, quàm adulatio S. Thom. dict. quæſt.
3 Sermones eorum inquit idem Hieron. ſiue malis eſſe Auguſtini ad Demetriadem Epiſt. 142. cap. 21. ſuper oleum molles ſunt, & ipſi ſunt iacula; corrumpunt fictis laudibus leues animas, & male credulis mentibus blandum vulnus infigunt; Idque etiam ethnici ſenſerũt; Nam Arrianus lib. 2. in vitam Alexandri veriſſime ſcripſit adulatores æternã regibus perniciem eſſe.

Quam rem ipſe vſus docuit. Nam Hagen Argiuus, & Cleon Siculus ferũtur induxiſſe Alexandrum in tantam dementiam, vt contempto Philippo patre, ſe Iouis filium eſſe crederet. Iure igitur tam ignominioſum hominum genus irregulare eſt; nam ſi clerici ſint, degradari debent, & ſi benefitium, aut ordines per adulationem obtinuerint, ſimoniæ crimen incurrunt. Tabien.
4 in verb. ſimonia num. 58. Archiep. Flor. 2. tit. 1. cap. 4. Et benefitium hoc modo obtentũ tenetur dimittere. Silu. in verb. adulatio. quæſt. 4. quod intelligendum, cum diſt. quam ibi Silu. ponit.

Et ne videatur ſeuerior hæc ſententia, vt ex ſola adulatione inter chriſtianos quis cenſeatur irregularis; ethnicorum leges nobis exemplo erunt; nam
5 Athenienſes Thimagoram capitis ſupplicio affecerunt, quòd Darium per adulationem Perſarum more adoraſſet;

Demadem quoque decem talentis mul ctarunt; & Euagoram enecarunt, quod eorum vterque Alexandrum Macedonem Deum adulando appellaſſet: Eſt enim hoc genus hominum improbiſſimum; fruſtra confidis homini adulatori; quoquo te vertas vertitur, quicquid agis, laudas, damnas, agit, laudat, damnat; virtutes ac vitia promiſcua laude, ac deteſtatione prædicat: Cariſophus enim Dionyſij paraſitus, cum videret patronum ſeparatim cum amicis ridentem, ipſe quoque procul ridebat; eiuſdem Dionyſij alij paraſiti fuere, qui expuenti faciem obijciebant, & oris ſuperfluitatem collambebant, aſſeuerantes ea ſibi videri dulcia. Fuit & Cliſophus Philippi Macedonis adulator, qui ſe claudum fingebat, quoniam Philippus fractum crus habebat; os oculoſq; contorquebat, quoniam eos motus in Philippo quoque videbat; ſed præ omnibus adulatoribus inſignis commemoratur Eccebolius philoſophus, qui illud religionis amplectebatur ſiue gentile, ſiue hæreticum, ſiue catholicum quod probabant ſinguli Imperatores pro tēpore viuentes; vti tradit Socrat. hiſt. lib. 3. cap. 11. Itaq; de tam obſcœno hominum genere eleganter luſit poeta nō ineruditus hoc carmine:

6 *Si friges algent, ſi dixeris æſtuo, ſudant:*
Si lente incedis, teſtudine tardius ibunt;
Si properare iubes, vincunt pernicitate Camillam;
Si claudum eſt tibi crus, ſubſtant tardante podagra;
Si laudas aliquem, laudant, ſi ſpernis abhorrent;
Si te conſpiciunt triſtem, pallore grauantur;
Et vultū accipiunt Niobes ſua pignora flētis
Si lætum frontem diſcuſſa nube ſerenant;
Caligas, illis oculus cæcutit vterque;
Progeniem laudas, genus ipſo ex Hercule ducunt;
Effundis lacrymas, lacrymarū flumina mittūt;
Laudas arma, tubas ſimulant, & claſſica fingūt;
Rura probas, vrbes illis putere videntur;
Commendas vrbem, ciues ad ſidera tollunt.
Flos, flent, quæ alba vocas, niuea his ſunt, nigraque, carbo.
Et quaſcumque voles in vultu fingere formas,
Protinus effingent Vertumno doctius ipſo.

De eo, qui adulatores admittit, eiſq; delectatur.

CAP. XXII.

1 *Adulari ſibi volens, malus paſtor eſt, & Lazari lepra comparatur.*
2 *Oleum peccatoris adulatio eſt.*
3 *Adulatores admittens facile in ſcelera prolabitur.*
Criſpinus Domitiani Adulator.
4 *Adulator, & adulatores admittens, commune peccatum committunt.*
5 *Adulatoribus donare iure prohibemur.*

NIhil minus delinquit, qui adulatorem admittit, quàm ipſe adulator. Cicero etenim primo officiorum lib. ſcripſit, cauendū nobis eſſe ne aſſentatoribus patefaciamus aures, ne adulari nos ſinamus, in quo falli facile eſt, tales. n. nos putamus eſſe, vt iure laudemur: quinimmo Diuus Greg. dicebat magnam adeſſe Dei iram, cum adeſt adulatio, non adeſt correctio: paſtor. n. qui luporū laudes, vel blandimenta quærit, oues perdit; quod ēt probari
1 pōt c. nihil, diſt. 83. vnde iure merito ij, qui adulatoribus delectantur, debent eadē innodari irregularitate, qua ipſi adulatores, vt colligitur in c. ſunt nonnulli, diſt. 46. nam ſicut Lazarus, lepra correptus à canibus vulnera lingi patiebatur, ita prælatus, & Rector lingi vulnera patitur, qui adulantiū lingua delectatur; adulantibus. n. vulnera noſtra lingere eſt, qđ plerumque ſolent etiam ipſa mala, quæ nos in nobis reprehendimus impro-

bo

bo fauore laudare; ita explanat Diuus
Gregor. Homil. vltima ex quadragin-
2 ta: vnde iſtis rectoribus recte obijcitur,
quod permittant oleo peccatoris im-
pinguari caput ſuum, contra pſalmi-
ſtam, pſalm. centeſimo quadrageſimo.
Vnde ſcribit Gregor. impinguat caput
oleum peccatoris, cum demulcet men-
tem fauor adulantis, ita ille homil. duo-
decima ex 40.

Nam qui adulatoribus delectatur, fa-
cile ad delinquendũ adducitur, & adu-
lantium ſcelera facile per Indulgẽtiam
3 augeri permittit. Criſpinus enim Do-
mitiani adulator princeps equitum fa-
ctus eſt, & propter mutuam ſcelerum
conſuetudinem veſtalis virginis ſtuprũ;
& peregit, & impunitatem impetrauit:
Sic itaque non minus delinquit adula-
tores familiariter admittens, quàm ipſi
adulatores, & ita docet Alex. de Hales,
quem ad hoc citat Silu. in verb. adula-
tio queſt. 5. nam commune peccatum
eſt vtrique, vt ſcribit S.Thom. 2.2. queſt.
4 centeſima ſexageſima octaua, artic. 2.
ad 3. & ideo iura prohibent, ne quis fa-
ueat adulatoribus, neque quicquam eis
5 donet. cap. donare, diſt. 86. vnde ex hac
participatione delicti vterque incidit in
parem indignitatem ordinis ſuſcipien-
di.

De Scurra.

CAP. XXIII.

1 *Scurrilitas poteſt eſſe peccatum mortale.*
2 *Scurrilitas in clerico inducit depoſitionem.*
3 *Clericus ioculator priuatur communione.*
Camillus Quernus Archipoeta ſcurra.
4 *Clericus canens inter epulas excommunica-*
tur.

1 SCurrilitatẽ damnauit Paul.
ad Epheſ. cap. 5. & poteſt
mortale peccatum eſſe, vt
tractat S.Thom. 2.2. quæſt.
148. art. 6. Propterea licet non ſit ingẽ-
2 ns delictum, tamen in Clerico, quia ma-
gnum affert ſcandalum inducit depo-
ſitionem, Conc. Carthag. IIII. cap. 60.
habetur diſt. 46. cap. clericum, ibi, ab
officio retrahendum, quod irregularita-
3 tem ſignificat: Quinimmo huiuſmodi
ſcurræ ſi ioculatores ſint etiam commu-
nione priuandi ſunt, vt eleganti Epiſto-
la tradit S. Cyprian. ad Euaritium, ha-
betur de conſecr. diſt. 2. cap. pro dile-
ctione.

Inter quos ſcurras princeps mihi ex-
titiſſe videtur Eunucus ille Epheſinæ in-
truſus Epiſcopus, de quo ſcribit Pallad.
Epiſcopus Helenopolitan. in vita ſancti 1
Ioan. Chryſoſt. vt refert Lipp. Tom. 2.
vit. ſanct. ſub num. 42. ſcribit enim eũ
fuiſſe impudentem, ebrioſum, ventri
ſubditum, in feminas inſanientem, &
quod inter Satirica conuiuia, Theatri-
ças puellas ſuis humeris geſſerit, capi-
teq; coronato edera craterem ferens ma
nu vina fuderit, hæc ille ſcripſit: poteſt
ne audiri celebrior ſcurra? ſane de illo
ſententiam tulit Theodorus Rom. Ec-
cleſiæ diaconus dicens, in eadem culpa
eſſe eos, qui illum Epiſcopum promo-
uerant, in qua fuerant, qui ſpineam co
ronam Dei filio impoſuerat; ita Pallad.
ibi: Celebris quoque ſcurra fuit Camil-
lus Quernus Appulus Archipoeta, cuius
erudita poeſis omnium irriſioni patuit;
ridiculus ipſo præpingui vultu, atque
alacri, hic fertur cœnante quodam prin
cipe ſemeſa, & ferme dentibus obtri-
ta illius ab ore obſonia comediſſe, &
inter eiuſmodi epulas ſubitaria car-
mina eleganti ſtylo factitaſſe, cantando

ęque, ac potando: ſed eius hominis exitus, quanta ſit ſcurrarum impudentia, apertiſſime demonſtrauit; nam ęger egenus in hoſpitali publica domo Neapoli ventrem ſibi ac intima viſcera forfice pfodit, vt narrat Iouius Eulog. 62. Huic rei illud apte conuenit, quòd inter epu-
4 las clericus canens excōmunicatur: eod. Conc. Carthag. cap. 62. habetur in cap. clericum, 22. q. 1. Tollitur autem hæc irregularitas baptiſmo, ſicut & aliæ pleręque, vt conſtat apud Palladium loco ſupra citato.

De Clericis confugientibus ad forum ſeculare.

CAP. XXIIII.

1 *Clericus confugiens ad forum ſeculare vna cũ ipſo iudice ſeculari ab Eccleſia communione pelluntur.*
Monachi inter ſeculares viuere prohibentur.
Laici impedientes Eccleſiaſticam libertatem tam perſonarum, quam iuriſdictionis, quã varijs pœnis puniantur.
2 *Ordinibus minoribus renunciari poteſt.*
3 *Clericus in minoribus quomodo admittendus, quando declinat forum Eccleſiaſticum.*
Clericus in minoribus, qui expreſſim renuntiauit ſuis ordinibus, non debet vlterius vnquam admitti ad clerum.
Marcus à S. Paulo aliquando reiectus & ob quam cauſam.

DEficore, & rebellis Eccleſiæ quodammodo videtur is, qui cum ab Eccleſiaſtico iudice corripitur, ad ſecularem iudicem confugerit, vt ab illo contra Eccleſiaſticum defendatur: propterea tam iudex ſecularis defenſor, quàm clericus defenſus ab Eccleſiæ communione pelluntur, vt eſt expreſſum Conc. Agathen. cap. 7. habetur vigeſima prima q. 5. cap. placuit; idem longe apertius probatur Conc. Antioch. cap. 11. Iubet enim clericos, vel Epiſcopos, ad Imperatorem confugientes reprobari, & abijci non ſolum à communione, verum etiam ab honore, ſcilicet ordinum, vt habetur 23. q. 8. cap. ſi quis Epiſcopus.

1 Propterea Gregorius Papa deplorat ſui temporis infelicitatem ob hanc cauſam: Nam cum Salonitanæ Eccleſiæ Epiſcopus, ipſo Pontifice contempto, ad Imperatorem cōfugiſſet, ſic ipſe Gregorius ſcribit ad Conſtantinam Auguſtam: Valde (inquit) graue eſt, vt vir, de quo talia & tanta nunciantur, cum ante requiri debeat, honoretur: Et ſi Epiſcoporum cauſæ mihi commiſſorum apud pijſſimos Dominos aliorum patrocinio diſponũtur, Infelix ego in Eccleſia iſta quid facio? Sed vt Epiſcopi mei me deſpiciant, & contra me refugium ad ſæculares Iudices habeant; omnipotenti Deo gratias ago, peccatis meis deputo. Hæc retulit Ioannes Diaconus in vita eiuſdem Gregorij lib. 4. cap. 10. Iſtis enim modis laici in Eccleſiaſticas perſonas ſibi ius vendicarunt propterea à cōmunione Eccleſiæ etiam ipſos laicos æquum eſt arcere, vt etiam conſtitutum fuerat Conc. Cabilonen. cap. 11. & ob eandem rationem Carolus Magnus Cōcilium cogi curauit, ab Eugenio ij. Papa ad compeſcendam laicorum principum inſolentiam in clericos: nam eo conſtitutum eſt ne laicorum imperio quiſquam clericorum pareat, nec abſtineant Eccleſiaſtici iudices ab ordinaria ipſorum iuſtitia, etiam ſi laicorum imperio prohibeantur, vt habetur cap. 2. de Iudit. quinimmo quoniam qui fundatores Eccleſiarum fuerant, putabant ſibi ius aliquod competere ex fundatione, ſuper ordinandis clericis in ipſis Eccleſijs, & ipſarum bonis ad mini-

miniſtrandis, ideo ipſos laicos etiam cō munione priuādos ſtatuitur d. Conc. Cabilonen. cap. 14. quo etiam loco cap. 15. ſtatuitur, ne Abbates, aut monachi ſecularis poteſtatis patrocinio vtantur, nec (abſque licentia Epiſcopi) ad principis præſentiam accedant, ſub excōmunicationis pœna; Et quia hic abuſus nimiū irrepſerat in monachis, vt ad obſeqa ſecularium confugerent, ſępius idem conſtitutū eſt: Nam idē conſtituit Inoc. iij. vt habetur cap. quanto, de off. ordin. Idē in Conc. Vien. Clem. ne in agro §. quia vero, de ſtat. monac. idem. in Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 4. de Regular. Sed & quoniam Epiſcopi nimijs principum ſecularīū obſequijs ſe ſe demittebant, & nimiam exinde ſeculares ſuper Eccleſiaſticas perſonas auctoritatē acquirebant, Conc. Trid. prouiſum eſt, ne id fiat d. ſeſſ. 25. capit. 17. de Reform. Et cum hæ omnes prouiſiones pontificum, & conciliorum non ſufficerent ad compeſcendos ſeculares dominos, in vſurpanda Eccleſiaſtica iuriſdictione, nouiſſime oportuit p Pontifices Pium V. & Greg. XIII. hoc criminis genus excommunicatione punire reſeruata ſibi in cæna domini; nam quicumque dominus temporalis, vel etiam Eccleſiaſticus, qui eis faueat, quomodocumque in libertate Eccleſiaſtica impedienda, vel in auocandis à foro eccleſiaſtico cauſis, ad ſeculare trahendis, dicta excommunicatione plectitur, & prout latius ibi continetur. 3

Hinc igitur recte ſequitur, ꝙ irregulares fiant Epiſcopi, preſbyteri, diaconi, atque ſubdiaconi committentes hoc crimē, quia cū in ſacris iſti omnes ſint, ipſo iure papali irregularitate notant̃ ab Hono. iij. Papa capit grauem, de exceſſ. Prælat. vt probat Silu. in verb. irregularitas verſ. 23. Ideoque conſtituti in minoribus ordinibus, quum poſſint renunciare priuilegijs Eccleſiaſticis, vt ſcribit idem Silu. in verb. apoſtaſia quæſtio. 3. non efficiuntur ipſo iure irregulares, confugiendo ad forum ſeculare, ſed per ſententiam; & tunc intantum ſunt irregulares, inquantum videntur renunciare minorum ordinum miniſterio, deponentes ſemetipſos, præſertim hodie quādo deſcribuntur certo miniſterio Eccleſiarum; vnde confugiendo ad forum ſeculare, deponi iure poſſent d. cap. placuit, quod multo magis verum eſſet, ſi hic cōſtitutus in minoribus beneficium Eccleſiaſticum poſſideret.

Quandocumque igitur iſti minores ordines habentes, declinant forum Eccleſiaſticum in cauſis ciuilibus, vel criminalibus, eo prætextu quod liberi adhuc ſint non audiendos puto, quo ad hanc declinationem, niſi cum clauſula, dummodo cōſtet de expreſſā renunciatione priuilegij clericalis; quod ſi fecerint, poſtea ad altiores non admittam; nec eos qui prædictas cenſuras incurriſſent dum laici eſſent, quia ſi Eccleſiæ ſalubria præcepta contempſerant, & libertatem oppreſſerant, ipſius benignitatem facile experiri non debent, Conc. Trid. ſeſſ. 24. capi. 5. de Ref. matr. & ad hoc optime facit text. act. Apoſt. cap. 15. in fin. quo loco cum Marcus aſſumptus fuiſſet ad opus Euangelij, illudq; deſeruiſſet in conſulto S. Paulo; & poſtea Barnabas rurſum vellet eundem ad idem opus aſſumere, S. Paulus noluit aſſentiri, quaſi videretur indignus miniſterio is, qui prius aſſumptum neglexiſſet, vt ibi patet; quod comprobatur ratione; nam iurans, vel vouens non clericari irregularis eſt, licet tale iuramentum, vel votum ſit temerariū 12. quæſt 4. §. fin. & diſt. 85. capit. Archidiaconum: tradit

Borgas; de diſpenſ. p. 1. quæſt. 5. num. 37. Propterea Cyprianus epiſt. 28. Acolythum & alios quoſdam ſubdiaconos, qui à clero receſſerant ad priſtinum miniſterium admittere noluit, niſi cauſa cognita, & cum diſpenſatione, vt ibi patet.

De acceptantibus beneficia de manu laici.

CAP. XXV.

1 *Beneficia accipiens de manu laici fit irregularis.*

Electus ad beneficia per laicos, fit intelligibilis, & omnium dignitatum Eccleſiaſticarum incapax.

2 *Intruſus per laicam poteſtatem irregularis eſt.*

Intruſus quid quid agit nil valet.

3 *Eligens per vim, & poteſtatem laicam fit magis irregularis, quam ipſe electus.*

Conſuetudo inducere poteſt, vt electio, nominatio, vel poſtulatio per laicos fiat vnà cum clero.

4 *Conſuetudo inducere non poteſt, vt collatio, & inſtitutio beneficiorum de manu laici accipiatur.*

Imperatores olim cum clero pontificem eligebant.

5 *Stephanus ix. Papa iuſſit, ne in Pontificem admitterent qui non fuiſſet electus à clero.*

Paſchaſius I. Papa electus fuit pretermiſſo Imperatore.

6 *Ludouici Imperatoris egregium reſponſum.*

Nicolaus II. depoſuit Benedictum X. à laicis electum; & ob id conſtitutionem promulgauit, vt clerus eligeret, quæ confirmata eſt à Greg. vij.

1 GRauiſſimam iniuriam infert Eccleſiæ, qui quod Eccleſia domina præſtare ſolet de laicorum manibus ſuſcipiat; vt puta, ſi quis beneficia, quæ Eccleſiaſtica ſunt de manu laici recipiat, atque ab eo ſeſe inſtitui patiatur, tam grauiter delinquit, vt irregularis efficiatur, cap. ſi quis deinceps, 16. quæſt. 7. quo loco nullus ordo Eccleſiaſticus ab hac nota excipitur; idem probatur ead. q. cap. quoniam. cap. ſi quis Epiſcopus. c. ſi quis clericus, cap. cõſtitutiones, & cap. nullus. Id quoq; expreſſius probatur in cap. quiſquis, de elect. nam ſic electus fit ineligibilis, & omnium Eccleſiaſticarũ dignitatum incapax, vt ibi, & per glo. & Doct. Quod patet exemplo Henrici III. Imperatoris, qui cum ſacerdoti cuidam Epiſcopatum pollicitus fuiſſet, ac etiam præſtitiſſet ob leue quoddam humanũ obſequium, Dei vltionem eſt expertus; ductusq; pœnitentia, de Epiſcoporum conſilio, Epiſcopum illum ſic à ſe nominatum, & intruſum deponendum curauit. Naucler. Gener. 36.

Hinc illud conſequitur, vt quicumq;
2 intruditur p manus laicas in beneficio, eadem irregularitate notetur. d. capit. ſi quis deinceps, & d. cap. quiſquis. Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. 15. vnde talis intruſus exequi non poteſt ſuorum ordinum poteſtatem competentẽ ex tali beneficio; quia quod agit intruſus, nihil valet, glo. per illum tex. in cap. factus, & ſeq. 7. q. 1.

Illi præterea, qui per vim ſæcularis po
3 teſtatis quempiam Eligunt, vel intrudũt ad Eccleſiaſtica beneficia, multo magis irregulares fiunt, quàm ſic electi. d. cap. quiſquis, de elect. vbi Bernard. & glo. dicunt plus delinquere eligentes, quã electum; ſed hoc declarandum eſt, non procedere quando ex approbata conſuetudine in huiuſmodi electione eſſet requirenda, vel admittenda poteſtas ſæcularis. Bern. in d. cap. quiſquis; qui bene loquitur in electione, nominatione, vel poſtulatione; ſed in collatione beneficiorum
4 nunquam conſuetudo poſſet inducere, vt collatio, & inſtitutio de manu laici ac-

accipi poſſit propter incapacitatem ta-
lis poteſtatis laici in conferendo,& inſti-
tuendo per ea quæ ſcribit Abb. poſt glo.
in cap. fin. de conſuetud. Fely. in c. cau-
ſam, circa princ. de præſcript. cum alijs,
quos citat Roch. Curt. in tract. de cõſue-
tud. in ſecundo Requiſito q. 3. verſ. Ter-
tia ſit concluſio, in prima limitatione.

Et ideo ex dictis locis videtur ſentien-
dum, quòd nec electio prælatorũ de cõ-
ſuetudine competere poteſt laicis, ſcili-
cet quando per ſe ſoli eligerent, vt ibi:
at ſi in cõmunione cum clero, poſſet ad-
mitti ſententia Bernard. ſupradicta; Et
iam ab initijs Eccleſiæ naſcentis Impera
tores, ac ſęculares poteſtates in electioni
bus admittebantur cum clero, vt conſtat
ex annalibus Pontificum: ſed quia ad im
pietatem illud poterat pertinere, Stepha
nus nonus Pontifex, cum ſe ob ęgritudi-
5 nem moriturum putaret, iuſſit clero, ne
quemquem aliter electum, quàm à cle-
ro ipſo in Pontificem admitterent: quã-
quam diu antea Paſchaſius primus, cũ
prætermiſſo Imperatore Ludouico ele-
ctus à clero fuiſſet, ab ipſo Ludouico cõ-
probatus eſt, his verbis, patrum inſtitu-
ta non eſſe violanda, refert Plat. & Ioan-
netus; poſtea vero Nicol. II. compulit ab
dicare ſe Pontificatu Benedictum X. qui
à Romanis patritijs electus fuerat, & ob
eandem rem Laterani coacto Concilio
conſtitutionem promulgauit, qua iuſſit
ne ab alijs quàm à clero Pontifex elige-
retur, addita maledictionis, & excom-
municationis pœna; quam legem ad re-
liqua omnia Eccleſiaſtica beneficia con-
ferenda, per ſęcularem poteſtatem extẽ-
dit Greg. ſeptimus, ut refert Honuphri⁹
in eius vita.

De inobedientibus ſedi Apoſtolicæ,
& incorrigibilibus.

CAP. XXVI.

1 Sedi Apoſtolicæ obedire contemnens peccatum paganitatis incurrit.
Sedi Apoſtolicæ inobedientes irregulares ſunt, & infames;
2 Sedi Apoſtolicæ inobediens dicitur ex contẽptu, ſecus ex ignauia, aut moroſitate.
3 Hæreticus putatur, qui credit ſe non teneri obedire canonibus Pontificum; at non ſic in contrafaciente per luxum, & intemperantiam, vel ignauiam.
Epiſcopus non ſeruans, nec ſeruari faciens canones & reſeruationes apoſtolicas, eſt periurus, niſi in caſibus, vt hic.
Alienatio rei Eccleſiæ modica conceditur Epiſcopo.
Incorrigibiles qui, & inuincibiles deponuntur, ſine ſpe reſtitutionis.
Incorrigibiles, omnes ſunt irregulares.
Incorrigibilis dicitur perſeuerans in delictis, dimittens pœnitentiam, non oſtendens dolorem delicti.
Incorrigibilis declaratus ſtatim poteſt capi a Iudice ſęculari.

ARiolis, atq; idololatris compa-
randi ſunt, qui ſedis Apoſto-
licę iuſſa contemnunt, 1. Reg.
cap. 15. & 81. diſt. capit. ſi qui
1 ſunt, Peccatum enim paganitatis incur-
rit, quiſquis dum Chriſtianũ ſe eſſe aſ-
ſerit, ſedi Apoſtolicæ obedire contẽnit,
vt dicitur in d. cap. ſi qui ſunt; quacum-
que is polleat dignitate, nec promoueri,
nec exercere permittitur. cap. nulli, diſt.
19. cuius rei cauſam demonſtrat Greg.
Quia qui prælatorũ imperio repugnat,
diuinam voluntatem ſe ſcire melius ex-
timat; nemo enim in inobedientiæ ſuæ
obſtinatione perſiſteret, ſi propoſiti fig-
mentum, in corde quaſi idolum nõ ge-
ſtaret, dum enim agenda in corde con-
cipit, quaſi idolum facit. Hæc Greg. ſu-
per lib. 1. Reg. cap. 15. ſunt igitur huiuſ-

modi irreg. lares, quia infames ſunt, 6. q. 1. cap. Infames; Quod verum eſt in illis, qui pertinaciter nolunt acquieſcere; ſecus ſi moroſi, & tardiores in obediendo, vt diſtinguit idem S. Greg. d. cap. 15. his verbis: Plerique ad horam repugna-
2 re videntur, dum ſtatim pr[illegible] imperia non recipiunt, qui tamen eiſdem imperijs poſtmodum aquieſcunt: Nolle autē acquieſcere quid eſt, niſi & iniunctæ obedientię repugnare, & in eiuſdem repugnationis obſtinatione perſiſtere? Non enim acquieſcunt, q in cordis ſui propoſito inuincibiles ſunt; & quæ decernunt agere, nullius auctoritate pręter mittunt. Hæc ille: quod etiā fuſius tradit Oſius Varmien. in conf. Cath. c. 92. de tradition.

Ex quibus conſtat hos qui nolunt acquieſcere iuſſis prælatorum, dici inuincibiles, id eſt incorrigibiles, qui pro tanta inobedientia, & contumacia iam Pōtificali, quàm ſacerdotali officio priuandi ſunt, & in perpetuū deponuntur ſine ſpe reſtitutionis, vt de incorrigibilibus expreſſim tradit text. in cap. veritatis. §. fin. de dol. & contu; omnis enim incorrigibilis eſt irregularis d. cap. veritatis; ēt poſt peractam pœnitentiam, propter illa verba ſine ſpe reſtitutionis; imò poſſet etiam degradari, per glo. & text. in cap. forte, 23 q. 4. & videtur tex. in cap. cum non ab homine, de Iudit. & tradit. Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta, verſ. 10. vnde nec promoueri, nec promoti exercere poſſunt.

Quinimmo iſti poſſunt tanquam hæ-
3 retici moleſtari, ſi credant ſe non teneri ad canonum obedientiam: S. Th. quodl. 7. artic. 18. verſ. ad quintum, glo. in d. cap. nulli: tex. in c. 1. diſ. 22. dixit enim Gregor. Turon. hiſt. Gall. lib. 2. cap. 23. hanc egregiam ſententiā: Illud ſine hæreſi eſſe non poteſt, vt in Eccleſia Dei nō obediatur ſacerdoti Dei, cui ad paſcendum oues commiſſæ ſunt.

At omnes tranſgreſſores canonū ob luxum, vel concupiſcentiam, nō per hoc incidunt in contemptum canonis, etiā ſi frequenter contraueniant, quia nollēt contemnere ſi poſſent luxuriari: S. Tho. 2. 2. q. 1. artic. 10. S. Auguſt. de natu. & grat. Io. de Tur. crem. diſt. 81. cap. quicumque;

At ſi quis etiam Epiſcopus nō ſeruet, aut ſeruari non faciat per contemptum ipſos canones, eſt periurus, & ab eo recedi poteſt, ſicut ab excommunicato, vel præciſo; Abb. in capit. ego, de iure iur. ſummiſtæ in verb. Epiſcopus. Idemque erit ſi Epiſcopus reſeruationes ſedi Apoſtolicæ factas non ſeruet, tam in foro Iudiciali, quàm in foro conſcientiæ: nam præter id quod incidit in Bullam cœnæ Domini, quando facit contra eam, vt in ipſa aperte conſtat, eſt etiā periurus contra proprium iuramentum, in ſua conſecratione præſtitum, & hæc infraſcriptis modis limitantur primo niſi forſan res de qua ageretur eſſet modica, vt eſt exēplū in alienatione rei Eccleſiaſticæ modicæ: Caietan. in ſumma in verb. excōmunicatio, cap. 75. Abb. in c. tua, de Eccleſ. ædif. nam in tali caſu non eſt credēdum Papam velle illaqueare prælatos Abb. in c. vt ſuper, de reb. Eccl. & plura in ſpecie tradit Ias. in tit. qui feu. dar. poſſ. col. 6. verſ. Addo ad confirmationē, & col. 8. verſ. Quarto vltra alios: comprobat alijs multis Silu. in verb. Alienatio, q. 16. Secus igitur iudicaretur, quando res quæ alienatur non eſſet modica, vtputa valoris vltra aureos viginti, ſecundum glo. in cap. Terrulas 12. q. 2 illo caſu iam Iudex commiſſarius approbans, quàm qui procurant huiuſmodi aliena-

tio-

tio*n*em illicitam ſunt excommunicati, & irregulares, etiam ſi ſint Epiſcopi, vt eſt per expreſſam Bullam declaratum à Paulo II. Papa anno I. menſe Maij: quę Bulla etiam hodie eſt in uiridi obſeruantia.

Alter caſus eſt, quando Epiſcopus vtitur iure ſibi conceſſo, contra reſeruationes in caſibus ſibi permiſſis, ex Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 6. de reform.

Quod autem Epiſcopi, & alij vſurpantes auctoritatem, quæ ſoli Apoſtolicæ ſedi competit, ſint irregulares, aſſerit Damaſ. Papa in epiſt. ad Stephanum, ante fin.

Ad cognoſcendum autem quis dicatur incorrigibilis pluribus modis Doctores locuti ſunt, primo ſi reuertitur ad priora delicta; & in eis perſeuerat, vel in alijs æque grauibus Abb. in d. c. cum non ab homine, col. pen verſ. quæro, & ibid. Dec. col. vlt. Secundo eſt incorrigibilis ſi aſſignatum locũ pœnitentiæ deſe
4 rat fugiendo Abb. & Dec. Ibid. Tertio ſi quis termonitus non deſiſtat à criminibus, dicitur incorrigibilis, Dec. ibid. Sed & in modo confitendi delictum ſuũ po- ſt Reus talia verba dicere, per quæ appareat eum eſſe incorrigibilem, quia forte non oſtendit ſe ſe pęnitere de delicto, ſed potius dolere, quòd non fuerit perfectius perpetratum, ita ſcripſit Cardin. vt refert Fely. in cap. Rod. col. 35. de reſcript. & refert Diaz cap. 131. in fin. ſic itaq; ſi declaretur incorrigibilis per Iudicem Eccleſiaſticum, poteſt ſic declaratus comprimi per Iudicem ſecularem abſque alia degradatione. Aret. qui atteſta[t] de communi ſententia in d. capit. cum non ab homine, & latius proſequitur Diaz in praxi canon. d. cap. 101.

De relapſis.

CAP. XXVII.

1 *Delicta poſteriora ſunt grauiora prioribus.*
Irriſor eſt, qui ad priora delicta relabitur:
2 *Diſpenſatus ſuper aliquo crimine, redeundo ad idem, fit indignus diſpenſatione.*
Relapſi nec aſcendere, nec adminiſtrare poſſunt.
Relapſis in hæreſim debetur vltimum ſupplitium.
3 *Relapſus in hæreſim dicitur, qui in ſolam præſumptionem vrgentem incidit.*
Hieronymus de Praga relapſus, crematus fuit.

AD incorrigibilem proximè accedit relapſus: cum etenim ſecunda delicta ſemper ſint gra-
1 uiora prioribus, Geneſ. cap. 4. in fin. Iccirco qui ad eadem relabitur delicta, nõ pœnitens, ſed Irriſor potius dicẽdus eſt, ex Iſidori ſententia: q̃ habetur de pœnit. diſt. 3. cap. Irriſor: Imò videtur dicendus incorrigibilis p ea quæ tradit Abb. in cap. cum non ab homine, colum. pen. verſic. Quæro de Iudic. Et ibid. Dec. & Diaz in praxi canon. cap. 131. in princ. Propterea qui ſemel diſpenſatus eſt in crimine, ſi in idẽ relabitur, fit indignus diſpenſatione, ex Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. 5. de reform. Ideoque efficaciter cadit à dignitate ſui officij, ita vt nec aſcẽdere ad altiores, nec ſuſceptos vlterius poſſit adminiſtrare: Cõc. Ilerdenſi cap. 5. habetur c. hi qui altario. §. quod ſi iterato, diſt. 50. & fuſius dicemus infra cap. 33. de periuris.

De relapſis in hæreſim non eſt agendum, quoad irregularitatem, quandoquidem vltimum debetur ſuppliciũ: c. ſuper eo, de hæret. lib. 6. etiam ſi ſecũda vice non veram hæreſim amplectantur, ſed inciderint in ſolam præſumptionẽ vehementem; nam inter relapſos con-

nu-

numerantur c.accuſatus,de hæret.lib.6.

Vnde ſicut quilibet hęreticus eſt ipſo iure irregularis, vt ſuo loco opportuniꝰ dicemus; multo magis qui relabitur, ſed vt dixi raro diſceptatur de irregularitate in relapſis, cum tradantur curiæ ſęculari, d.cap.ſuper eo: Silu.in verb. hæreſis 1.q.9.& 11.vt vſus perpetuus approbauit,& patet ex frequentibus Iudicijs Romanæ Sanctiſſimæ Inquiſitionis,& præcipue hoc patuit in Hier. de Praga, qui cum hęreſes Ioannis Vuiclef.& Ioannis Hus in Conc.Conſtantien.in ſeſſ. 19.publicæ abiuraſſet,& poſtea relapſus in eaſdem fuiſſet,eodem Con.ſeſſ.21.relapſus declaratus curiæ ſęculari traditus eſt, & combuſtus anno Domini, Mileſ. Quadringenteſ. dec. ſexto.

De furibus, & latronibus.

CAP. XXVIII.

1 *Furti conuictus infamis efficitur.*
Clericus fur deponitur.
2 *Fures quibus pœnis iudicauit plectendos Plato.*
Furtum Etnicis inter grauiora crimina habitum.
3 *Latrocinij clericus damnatus degradatur.*
Bona Eccleſiarum occupantes ſunt ipſo iure excommunicati, & irregulares.
4 *Furta literaria.*
Speculator ex pluribus auctoribus ſpeculum cõpilauit.
Ioannes Andrea literaria furta collaudat.
Apulaius Aſinum aureum Luciani ſibi aſcripſit.
Macrobius Auli Gellij pleraque continet.
Plato plura à coetaneis furatus dicitur.
Numerius Platonicus Chriſtiana dogmata ſæpe ſibi aſcripſit.
5 *Græci à Barbaris, & Hebreis multa dogmata furto ſuſtulerunt.*
Furti redargui poteſt, qui alienos labores ſibi aſcribit.

FVrti conuictus in iudicio procul dubio infamis efficitur. ca. infames, 6. q. 1. ex quo infamiæ capite promoueri non poteſt, vt diximus, quando de infamibus agendum fui.: ſi vero promotus ſit, qui furtum cõmiſit, gradu ſuo deijcitur, diſt. 50. capit. de ijs vero,& d.cap. infames: ſunt enim clerici fures deponendi cap.cum non ab homine, de iudic. Hoc enim crimen inter maiora, & grauiora annumeratur. Abb.in cap.cum contingat,col.6.de for.
2 compet. nam Plato ſeruum furantem ficus, aut vuas vulneribus feriendum eſſe ſtatuit, cum tamen parricidio tantũmodo triennale exilium propoſuiſſet, vt ſcribit Euſeb.Pamph.de præpar.Euang. lib.13.c.13. vnde vel ethnicis ipſis furtum inter grauiora delicta annumeratũ eſt: propterea canones Apoſtolici hoc clericorum crimen depoſitione dignum ſtatuerunt, vt in canon.25.habetur diſt. 81.cap. presbyter, & alijs etiam pœnis puniendum docet Diaz in praxi canon. cap.84.

Eſt tamen aliquod furti genus longe grauiſſimum, quod rapina, & latrociniũ
3 dicitur: quare ſi clericus in hoc crimen latrocinij incurriſſe deprehendatur, aut conuincatur, vt tergiuerſari non poſſit, degradari debet.cap.Tuę,de pęn.& ideo ſunt in ſummo gradu irregulares, ſed & alijs pœnis puniuntur, de quibus Diaz d.cap.84.

Inter fures adnumerantur non ſolũ, qui aliena ſubtrahunt, verum etiam, qui in adminiſtratione bonorum alienorum tam Eccleſiæ, quàm alterius laici ſibi ſecreto retinent, aut ē: ſi depoſitam apud ſe rem in uſus ſuos vertant.l.4.C.de poſ. ſed ad hanc irregularitatem præcipuè pertinent ij laici, vel clerici, qui Eccleſiarum bona, iura & iuriſdictiones occupant,

pant,ſiue clam,ſiue palam,ſiue per vim, ſiue quouis quæſito colore; nam & ipſo iure excommunicati ſunt Papali excommunicatione reſeruata,& omnibus beneficijs priuantur, & ad alia redduntur inhabiles,& ſuſceptos ordines exercere prohibentur,vt latius Concil. Trident. ſeſſ. 22.cap. 11.quod notandum pro dominis temporalibus non promouendis, q̃ facile in hoc crimen incidunt,dum non reddunt, quæ ſunt Dei Deo, contra verbum Domini.

Eſt prætererea aliud furti genus, quod non ad has pœnas pertinet,quod cõe eſt
4 literarum profeſſoribus,dum quiſq; alienos rapit labores,& in laudem,ac nomẽ ſuum transfert,quod præcipuum eſt iuriſperitis, quorum volumina in tantam molem aucta ſunt, dũ alter alterius ſcripta repetit, tacitis priorum auctorũ nominibus,alieno labore laudẽ quæritans, vt nec ætas vna peruoluendis titulis,atq; inſcriptionibus voluminum ſufficere videatur:Speculator etenim egregiũ opus cõſcripſit,quod Speculum nuncupauit, nulla penitus parte reprehenſibile eſt, quod vtile,pium,ac veridicum ſit,& vtinam eius veſtigia ſequeretur cœtus Doctorum; Tñ ſi priſci,qui ante eum vixerant ſcriptores,reuiuiſcerent,& quiſque ſuas partes ab eo opere repeteret inane Gulielmi Duranti opus redderetur; nã aliquando integros codices de verbo,ad verbũ retulit, videlicet Ioannis de Deo, & Martini de Fano, vt notat ſæpe Ioannes Andreæ, in addit. ad ſpecul. ſed & ipſe Ioan. Andr. qui hoc illi obijcit,in idem tamen crimen incidit paſſim; quinimmo & ſe ſe aliquando id feciſſe gloriatur,& huiuſmodi furta collaudat.

Fecere itidem & alij; Apulæius aſinũ Aureum ſibi aſcripſit,qui fuerat Luciani; Macrobius pleraque Auli Gellij ſcripta verbotenus refert,tacito illius nomine; ſed & iſtis vetuſtior Plato multa à ſcriptoribus coætaneis furatus eſſe dicitur, vt refert Euſeb.de præpar.Euangel. lib.10.c. 1. ſicut & Græci ferme omnes hoc vitio laborarunt, vt idem Euſeb. eo loco refert, quod & Baſil. in expoſit. ſua ad Euangel. in principio,quæ eſt homil. 45.atteſtatur de Numenio Platonico loquens: Plurimi,inquit, veritatis inimici, mundana ſapientia ſe plurimum iactantes,ſic admirati iſta fuerunt, vt in ſuis libris conſcribere auſi ſint; Furatur enim noſtra diabolus, & ſuis ea largiri conatur.

Sed & idem Euſeb. de præpar. Euãg.
5 lib.7.c.7. dicit Græcos nonnulla à Barbaris,ab Hæbreis vero multa furto ſurripuiſſe: Marſ.quoq; Ficinus in lib. de religione Chriſtiana cap.22.de Platonicis ita ſcribit, Ego certe reperi præcipua Numenij,Philonis, Plotini, Iamblici, Proculi myſteria a Ioanne,Paulo,Hierotheo, Dionyſio Areopagita accepta fuiſſe; quicquid enim de mente diuina, angeliſque, & cæteris ad Theologiam ſpectantibus magnificum dixere,manifeſte ab illis vſurpauerunt: Hæc ille.Hæc furta Græcorum, & alia eiuſdẽ generis recenſet fuſius quàm cæteri Clem. Alex. Strom.lib.6.primã enim illius libri partem abſumit in detegendis his Græcorũ auctorum furtis.

Sic itaque, ſi quis alienum opus ſibi falſo ſcribat, ſine ulla laborioſa immutatione,& falſi,& furti redargui poteſt; præter id quod ſæpe numero in lucem prodeunt ea furta, magna cum infamia ad inſtar corniculæ Flacci, de qua ille epiſt.3.ad Iul. Florum.

Ne ſi forte ſuas repetitum venerit olim
Grex auium plumas,moueat Cornicula riſum
Furtiuis nudata coloribus.

Sed

Sed hoc genus furti nihil ad irregularitatem pertinet,niſi fortè re in iudicio cognita,ſententia de falſo feratur.

De vſurarijs.

C A P. XXIX.

1 *Vſurarius eſt infamis, etiam peracta pœnitentia, & irregularis.*

2 *Clericus vſurarius ſuſpenditur ab omni officio Eccleſiaſtico,& perſeuerans degradatur.*

Vſurarij nomine contrahens, vel mediator eſt irregularis.

3 *Vſurariorum appellatione veniunt mediatores.*

Vſurarij filij, & hæredes ſunt irregulares.

4 *Vſura ſi imputetur alicui collegio, vel vniuerſitati; omnes ſunt irregulares.*

5 *Vſurarius manifeſtus bonis cedendo non promouetur,non enim habet beneficium ceſſionis in re canonico.*

AD fures, & latrones proximè accedit vſurarius, ipſe etenim eſt ēt infamis,vt tradit Abb.in
1 cap. Inter dilectos, per illum text. in 3. not. de exceſſ. prælat. & remanet infamis etiam poſt peractam pœnitentiam, & poſt factam reſtitutionem vſurarum, ſcribit Bald.in l.improbum C. ex quib. cauſ.inf.irrog.ob quam infamiæ notam obtinere officium non poteſt,glo.in cap. pręterea.de vſur.nec ad vllum ordinem promoueri permittitur; quia irregularis eſt,diſt.46.cap.ſeditionarios, & diſt. 47.cap.de Petro,nam omne genus vſurariorum,ne ad ordines Eccleſiaſticos, vel ad clerum admittatur monet Augu. lib.de dogmat.Eccleſiaſt.c.72.habet in cap.maritum,diſt.33.licet per errorem ille locus à Gratiano adſcribatur beato Gregorio.

Si verò qui iam promotus eſt, vſurarius reperiatur, ſuſpenditur ab omni officio Eccleſiaſtico,d.c.præterea, de vſur.
2 qui ſi perſeueret deponitur, imò & degradatur,cap.ſi quis clericorum,& cap. quoniam, & c.Epiſcopus,diſt.47. Alex. cōſ.72.vol.1.Hoſt.in Sum.de vſur.§.vlt. verſ. Alia à Iudice: Quod autē verè ſint irregulares vſurarij ſcribit Specul.in tit. de diſpenſ.§.Iuxta.verſ.Item cupidus.

Amplia vt non ſolum ſi quis ſuo nomine vſuras exerceat, verū etiam ſi alie-
3 no tex. in cap. ſicut, diſt.47.Idem ſi ſit mediator cōtractus vſurarij, iſti omnes ſunt in eadem culpa,qua ipſe vſurarius, & dici debent vſurarij,& veniunt appellatione vſurariorum, & eodē modo debent reſtituere, glo.ſing.in l. ſi ſciente ff. de parricid. & ſcribit Diaz in praxi cánon.cap.51.poſt Philip.in cap. 1. de teſtibus in 6.

Quinimmo non ipſe ſolus vſurarius efficitur irregularis,verum etiā eius filij, aut hæredes, niſi ſatisfaciant,reſtituant, aut hæreditatem repudiēt: ſcribit Hoſt. in cap.Tua nos,de vſur.refert.ac probat Tabien.in verb. ratiocinia, idem etiam Abb.notat in cap.1.de oblig. ad ratioc. propè fin. Quibus omnibus illud nota-
4 tu dignum accedere debet, quòd ſi collegiū,vel vniuerſitas vſuras exerceat omnes,ſicut ad vſurarum reſtitutionem tenentur,ita eodē modo irregulares fiunt; ſed in hoc ab alijs vſurarijs differunt,qđ ij,qui de ea vniuerſitate, vel collegio nihil egerunt,verbo,vel facto circa contractus vſurarios, facilius diſpenſabuntur: at non ita facile ij, qui verbo uel facto præfuerunt negocio vſurario, vt dicemus infra quib.mod.toll. Irregul. verſ. Alius caſus eſt.

Sed & ſi vſurarius manifeſtus velit bonis cedere, tamen adhuc promoueri non permittitur, quia cum de iure Canonico vſurarius non habeat beneficiū ceſſionis, quia ſemper poſſet conueniri

in

in ſolidum, glo. in cap. cum tu, de vſur. Bald. in ſuo peculio in litera C. verſ. cædens bonis, conſequens eſt, vt nec ꝓmoueri poſſit, quaſi debitor, & illaqueatus ſitibus, & ratiocinijs cũ magna infamia iuris, & facti.

De ſacrilegis.

CAP. XXX.

1 *Sacrilegus multis modis dicitur.*
Sacras res vendens eſt irregularis.
2 *Sacrilegus clericus eſt deponendus.*
3 *Monialibus commiſcens omnino eſt irregularis etiam ſi hoc manifeſtum non ſit, etiam ſi ſemel tantum.*
4 *Monialem ſollicitans eſt irregularis.*
Sacrilegij diſpenſatio quandoq; Epiſcopi, quandoque Papæ eſt.

SAcrilegij multæ ſunt cauſæ, vnde multis modis quis dicitur ſacrilegus. 17. q. 4. c. quiſ-
1 quis, & late ſcribit Matt. ordinis prædicatorũ in ſua margarita Decreti, in verb. ſacrilegium, & ſacrilegus; ſed quoad rẽ noſtram præcipuus caſus eſt in iure, vt quis fiat irregularis, ſi de miniſterijs Eccleſiæ hoc eſt de paramentis altaris, de ipſis rebus ſacris, aliquid vendiderit; nã non poteſt eſſe in ordine Eccleſiaſtico, ideſt non poteſt eſſe de numero clericorum. cap. ſi quis presbyter, aut diaconus, diſt. 50. quàm irregularitatem ad omne ſacrilegij genus extendere poſſumus, ꝓpter eandem rationẽm ob generalitatẽ verborum cap. infames 6. q. 1. vbi indiſtincte ſacrilegi inter infames, & irregulares adnumerantur: Hoc etenim, quod
2 ſcilicet in omni ſacrilegio pœna ſit clerici, depoſitio, tradit Hoſt. in Sum. tit. de accuſat. §. quis ſit effectus, verſ. & gratiæ exempli: probat Diaz in praxi canon. c. 81.

Et ideò omnium ſacrilegiorum maximũ mihi videtur, & omnĩ grauitate pœnę dignum, ſi quis monialibus cõmiſceatur; nam nec promoueri debet, vt adulter, vt ſtuprator, vt inceſtuoſus, vt ſacrilegus, & ſi promotus eſt, deponitur, cap. ſi quis Epiſcopus, 27. q. 1. tradit Ioan. de Anan. conſ. 1. verſ. ſecundo quod fama, Grillan. in tract. de pęn. omniſ. coit. 1. q. priuatur enim omnibus ordinibus, omnibus beneficijs, non ſolum ſi tale crimẽ deuenerit ad notitiam populi, verum ẽt ſi nullum inde ſurrexerit ſcandalum in populo, forſan quia paucis notum, nam talis pęna debetur, etiam ſi tale crimen non diu continuatum, an frequentatum fuerit à delinquente, vt probat Diaz praxi canon. cap. 75. quo loco fuſius tradit genera pœnarum quæ debentur iſtis ſanctimonialium corruptoribus.

Quinimmo idem erit, ſi quis hoc crimen attentauerit. l. ſi quis non dicam ra-
4 pere C. de Epiſcop. & cler. & cap. ſi quis non dicam, 36. q. 1. & de pœnit. d. 1. cap. ſi quis non dicam, & 27. q. 1. cap. ſi qua monacharum, & cap. ſi quis rapuerit; Illud tamen animaduertendum eſt, quod diſpenſatio ſuper hac irregularitate vario iure cenſetur; nam in minoribus quibuſdam ſacrilegijs Epiſcopus ſua auctoritate diſpenſare poteſt; at in maioribus ſolus Papa, caſus clarus in cap. de viro, 12. q. 2. & ita diſtinguit, glo. in d. cap. ſi quis presbyter.

De ſortilegis, magis, maleficis, incantatoribus, diuinatoribus, & mathematicis.

CAP. XXXI.

1 *Sortilegium ad plurima referri poteſt.*
Clericus ſortilegus deponitur, & degradatur.

2 Sor-

2 *Sortilegium ſi ſapiat hæreſim punitur eiſdē pœnis, quibus & hæreſis.*
Malefici omnes ſunt irregulares, etiam occulti.
Sortilegos conſulens per ſimplicitatem per annū adminiſtrare non permittitur, ſecus ſi ſtudioſe.
Auium cantus obſeruans damnatur:
Crucis ſignum qua pietate faciendum.

Sortilegium in hac materia ad multa referri poteſt, videlicet
1 ad magiam, ad maleficium, ad incantationem, ad diuinationem, ſeu inuocationem dæmonum, & ad reliqua huiuſmodi quocumque nomine nuncupentur, quales ſunt negromantici, piromantici, hidromantici: iſti enim omnes atque conſimiles in eadem deteſtatione ſunt, & ab Eccleſia pari pœna plectũtur, 26.q.5.cap.nec mirum: clerico etenim hæc committenti depoſitionis pœna infligitur, ead.q.5.cap.non oportet, & cap. ſi quis Epiſcopus, & cap. aliquāti, & cap. ſi quis clericus, & per totam illam q. ſed apertiſſimè hoc probat cap. quicumque ead. q. quam depoſitionē intelligere debemus, id eſt degradationem. 26. q. 7. c. non obſeruetis, iuncto cap. admoneant; ſic enim hanc depoſitionem pro degradatione intelligit Ant. Butr. & Abb. in c. at ſi clerici, de iudic. & idem dicit Dec. ibi col. 22. verſ. Quartus caſus, cum alijs locis, quos ad hoc propoſitũ citat Diaz in praxi canon. cap. 100.

Quandoque vero illud crimen com-
2 mittentes eadem pœna puniuntur, qua hæretici, vtputa ſi hæc ſortilegia, vel diuinationes ſaperent hæreſim manifeſtā, ſcilicet in contemptum ſacramētorum, fidei deteſtationem, aut aliud ſimile hæreticum; nam eo caſu non vt ſimplex ſortilegium eſt puniendum, ſed vt hæreſis, tex. in cap. accuſatus. §. ſane, vbi bona glo. de hæret. lib. 6. Et proſequitur latius iudic. Inquiſit. in verb. diuinationes nu.
4 vbi docet etiam modum procedēdi aduerſus huiuſmodi, quo caſu omne impedimentum canonicum, vel irregularitas, quæ hæreticis obeſt, obeſſet etiā iſtis d. §. ſane: quinimmo etiam quandoque puniuntur pluſquam hæretici, ſcilicet morte ante relapſum, vt patet de Baſilio monacho mago, quem Romæ igne crematum fuiſſe narrat Greg. dialog. lib. 1. cap. 4.

Quòd igitur omnes præfati delinquētes ſint irregulares; expreſſim dixit Ber. in cap. 2. de ſortileg. etiam ſi occulto deliquerint, vt ſcripſit Silu. in verb. ſuperſtitio q. 11. ſed etſi per ſimplicitatem, & bono zelo aliquis clericus conſuluerit magos, ſortilegos, vel diuinatores, aut huiuſmodi ſuſceptos ordines per annum exercere non permittitur d. capit. 2. de ſortileg. qđ ſi ſtudioſe accedat ad iſtos, vt conſilium ab eis capiat, ob iſtam participationem delicti, eadem irregularitate notaretur, qua ipſi diuinatores, & ſortilegi, ob ſacrilegium, quod commiſſit eos conſulendo. Conc. Toletan. IIII. cap. 28. habetur 26. quæſt. 5. cap. ſi quis Epiſcopus. Diaz in praxi canon. c. 101.

Idem eſt quoad omnes Aſtrologos, & Mathematicos, qui ſignis celeſtibus, omnia noſtra tribuũt, quaſi fatalia: ſunt enim dicti Priſcillianiſtæ hæretici, de quibus Augu. lib. de hæreſ. cap. 70. Idem ferme erit in obſeruatione cantātium auiũ, vel diei, qua quiſq; domo exeat, vel ſternutationum: hæc enim damnatione digna ſunt. S. Aug. de temp. Serm. 241. Nā Chriſtiano homini contra hæc omnia vnum valet ſignum crucis, vt ibi ille probat, dum tamen ſignum crucis fiat cũ pietate ob bona opera: alioquin pro malo opere parum proficiet ſignũ, ex verb. Auguſt. Homil. 21. ex 50. Omnis (inquit) qui ad aliquod malum opus currit, ſi

rit, ſi forte pedem impegerit, ſignat os ſuum, & neſcit, quod includit potius dæmonem, quàm excludit; debet enim hoc ſignum crucis, fide, ac deuotione fieri, non autem per incuriam, & ignauiam ſine intelligentia. Auguſt. Homil. 31. Nos ſignum crucis, in fronte portamus, quia illud intelligimus: multi hoc faciunt, & intelligere nolunt; factorem quærit Deus ſignorum ſuorum, nõ pictorem, &c. Hæc ille.

De Blaſphemis.

CAP. XXXII.

1 *Clericus blaſphemus deponendus in quacumq; blaſphemia, præſertim ſi fuerit tertio monitus.*

2 *Blaſphemis pœna ſpecialis imponitur ex Concilio Lateran. ſub Leon. X*

3 *Blaſphemia Senacherib exercitum perdidit. Blaſphemia Reges Regno eiecit.*

Longa oratione eſſet opus hoc loco in deteſtationem huius ſceleris: ſed quia Diaz Epiſcopus Calaguritanus id eloquentiſſimè præſtitit in ſua praxi canon. cap. 103. 1 eò lectorem reijcio, & tantummodo hic inſtitutum proſequar meum. Clericus etenim blaſphemus quocumq; blaſphemiæ genere in Deum, aut ſanctos, deponendus eſt, vt expreſſim decernitur in c. ſi quis per capillum, 22. quæſt. 1. & licet Hoſt. in Sum. de maled. §. blaſphemantes, dicat hodie hoc pœnæ genus ceſſare per deſuetudinem, quem ſequitur Card. & Abb. in cap. 2. de maledic. præſuppoſita communi ſententia; Tamen ſi ſit tertio monitus, vt deſiſtat, & appareat incorrigibilis, hic rigor depoſitionis debet obſeruari, vt ſcribit Alexan. in conſ. 72. volum. 1. col. 4. verſ. Præterea: quinimmo poſſet tam enormis eſſe blaſphemia, vt etiam prima vice depoſitio interueniret, vt docet Abb. in dict. cap. 2. de maledic. per tex. in d. capit. ſi quis p Capillum, præſertim ſi blaſphemia eſſet cum peccato in ſpiritum ſanctum.

2 Hodie tamẽ poſt horum Doctorum tempora Conc. Lateran. ſub Leone X. conſtitutio emanauit cõtra blaſphemos clericos, his pœnis: prima vice perdat omnium beneficiorũ fructus anni vni⁹. Altera vice vno vel altero beneficio priuatur. Tertia vice omnibus beneficijs, & dignitatibus, officijs quoq; priuatus exiſtit, & inhabilis ad alia conſequenda, vel retinenda efficitur. Tabien. in verb. diſpenſatio. quæſt. 15. verſ. ſecundus caſus, Diaz d. cap. 103. & ideo propter hanc inhabilitatem, & incapacitatem recte dici poteſt irregularis, cum ſine diſpenſatione ad nullum titulum promoueri poſſit; videmus etenim lege veteri 3 centum octuaginta quinque millia militum ob vnam Regis Senacherib blaſphemiam per Angelum interfecta fuiſſe 4. Regum. cap. 19. Alphonſus quoq; decimus caſtellæ Rex ob blaſphemiam regno eiectus eſt, vt Annales Hiſpaniæ, ac refert Marc. Anton. Natta Aſtenſ. de pulchro lib. 2. nam blaſphemia penè æquabatur homicidio, & lapidibus obruebatur vſque ad mortem, Leuit. cap. 24. & ideo hoc crimen ponitur inter grauiſſima delicta, vt per S. Thom. 2. 2. quæſt. 13. & 14. & non ſolum ipſi blaſphemantes, ſed & ipſi iudices, qui eos non puniunt, eiſdem pœnis ſubijciuntur: Tabien. in dict. verſic. ſecundus caſus.

De

De periuris.

CAP. XXXIII.

1 *Periurus deponitur ab ordine, & beneficio.*
2 *Periuris Romana Curia depoſitionem, & priuationem beneficiorum non infligit, niſi periuris in iudicio.*
Periurus in proprio crimine, licet non ſit puniendus in iudicio, tamen peccat, & ſit infamis de facto limita, vt hic in fin.
3 *Delictum proprium quiſque tenetur iudici confiteri, quando delictum illud adfert impedimentum ordini, vel beneficio.*

PRoxime ad blaſphemiam eſt periurium, quo iniuria Deo irrogatur; ideo conuictus de periurio, ſuo gradu deijcitur cap. de ijs
1 vero, diſt. 50. deponitur etenim ab ordine, & beneficio cap. presbyter, diſt. 81. & ſcribit Abb. in c. quærelam, de iureiur. in 2. not. pro qua re clarus tex. in c. cum non ab homine, de iudic. quòd duobus modis declaratur: primo, vt non procedat ipſo iure huiuſmodi depoſitio, ita. n. ſentit communis Doct. ſententia, de qua atteſtatur Dec. in d. cap. cum non ab homine, col. 1. verſ. ſed communis de iudicijs, contra Ant. Butr. & And. Sic ſecūdo declaratur, vt procedat in ſolo periu-
2 rio iudiciali, vſus enim Curiarum nunquam induxit depoſitionem, vel priuationem niſi pro periurio iudiciali: nam pro periurio extra iudicium facto, ea pęna obſeruari non conſueuit: ſignatura etenim, & Papa non ſolent inducere priuationem beneficiorum ob periurium, niſi ſit iudiciale Staſil. in tract. de Grat. fol. 78. verſ. Tertio periurus, quem cum alijs probat Diaz in praxi canon. c. 86. quòd etiam olim ſenſerat Archid. in c. iuramenti, 22. q. 5.

Illud verò notatu dignū eſt, quòd & ſi in cauſa criminali cōtra ſe mota quis non puniatur de periurio, quando negat cum iuramento veritatem ſui criminis, Alex. in addit. ad Bart. in l. 1. C. de bon. eor. qui ſib. mort. apoſtilla ad Abb. in cap. 1. de teſtib. cogen. cum alijs, quos citat iudic. inquiſit. in verb. periurium; Tamen quia peccat negando veritatem. vt dicit Abb. & Fely. in cap. cum P. de teſtib. cog. S. Thom. 2. 2. q. 69. Ideo ſi detegatur hoc periurium, licet ob hoc non puniri debeat, Tamen quia incurrit infamiam facti, eſt à promotione repellendus, tenetur enim prodere ſua delicta iudici interroganti, quando ex delicto de
3 quo interrogatur poteſt venire pœna ſpiritualis impeditiua ordinis, vel beneficij, Silu. in verb. confeſſio. 1. q. 1. imò ſi quis dixerit neminem teneri ſua iudici interroganti prodere delicta, non careret ſuſpicione hęreſis Priſcillianiſtarum, contra quos Aug. de hæreſib. c. 70.

Propterea mea ſententia eſt, ita dęmū periuria Reorum interrogatorū impunita eſſe, ſcilicet pro primo periurio, & proceſſu, vel delicto, tantum ob quàm rem mitius agendum eſt cū eis: at quando iterum delinquunt, vel accuſantur, aut contra eos inquiritur, cum aſſueſcāt periurijs, propter ſpē impunitatis, vtili puto impunitū eſſe non debere tale periurium, videntur. n. criminoſi, & incorrigibiles, nam ſicut relapſi in hæreſim; quibus vita donata ſemel eſt, damnātur ad mortem. cap. accuſatus, de hæret. lib. 6. ita ſaltem extra ordinem iſti puniendi ſunt: quod autem prima vice quis excuſetur, & ſecunda vice pœna ſit ei irrogāda, probatur optimo text. in cap. deſertorem 5. ſed plures ff. de re milit. & l. 3. ante fin. C. de Epiſcop. aud. ibi, remiſſionem veniæ crimina niſi ſemel commiſſa non habeant, vbi Bald. notat, qui geminauit delictum non debet ſperare veniā,

cum

cum alijs locis, quos citat Tiraq; de pęn. remit. cauſ. 10. num. 4. ꝙ & alio optimo probatur exemplo; Nam ſi quis metu cruciatus idolis coactus ſit ſacrificare, ꝓ prima vice poſt peractam pœnitentiam, eſt ab irregularitate diſpenſandus: ꝙ ſi bis, vel tertio id ei contigerit, erit caſus penitus indiſpenſabilis, vt dicem⁹ infra titulo prox. de apoſtat. habetur in Cōc. Ancyr. cap. 8. arg. de ijs latius hoc libro tit. de relapſis, c. 27. Sunt igitur eiuſmodi rei peierantes puniendi ſaltem, vt diximus, extraordinaria pœna: plerumq; etenim hi ſic impuniti in proprijs, aſſueſcunt poſtea peierare in alienis delictis atteſtandis, ꝙ ſi nos illos non punimus, puniet eos tanto ſeuerius omnium Dominus, vt contigiſſe ſuo tempore narrat Greg. Turon. his verbis: Quidam q plerumque in furtis, diuerſiſque ſceleribus cōmixtus peierare conſueuerat, cum aliquando à quibuſdam pro furto argueretur, ait, ibo ad Baſilicam Beati Martini, & ſacramētis me purgans Innocens reddar; quo ingrediente elapſa ſecure de manu eius, ad hoſtium ruit, graui cordis dolore percuſſus. Alius ſimili modo cū de incendijs domus vicini ſui argueretur, ait, vadam ad templum S. Martini, & fide data inſons redibo ab hoc crimine: cum igitur ad Eccleſiam veniſſet ille, qui ſacramenta dabat, conuerſus ad eum dixit ei; quantum vicinorum dictat aſſertio, non eris innocens ab hoc ſcelere; ſed tamen Deus, vbique eſt, & virtus eius ipſa eſt forinſecus, quæ habetur intrinſecus, tamen ſi ita te vana fiducia cœpit, quòd Deus, vel ſancti eius periura non vlciſcantur, ecce templum ſanctū è contra; iura verum: at ille eleuatis manibus, ait, Per omnipotentem Deum, & virtutem B. Martini antiſtitis eius iuro, quòd hoc incendium non admiſi: datis itaq; ſacramentis, cum recederet, viſum eſt ei, quaſi ab igne circumdari, & ſtatim ruens in terram, clamare cœpit ſe vehementer exuri, & hæc dicens ſpiritū exhalauit: narrat Greg. pęrfatus lib. 8. c. 16. & in lib. in glo. conf. c. 93.

Nec mihi placet illa ratio, quòd non deberet in tali periurio puniri vnquam quis in foro iudiciali, ſed ſufficeret, ꝙ in foro conſcientiæ ſeuerius puniretur, & quod ſæpius parcendū ex verbis Domini; Non dico ſepties, ſed ſeptuagies ſepties. Mat. cap. 18. Nam hic Matthæi locus bene procedit in foro conſcientię; at in foro iudiciali diſciplina etiam prima vice danda eſt, vt docet Auguſt. de verb. dom. ſecund. Mat. ſerm. 15. in fin. Peccaſti, ait, petis ignoſci tibi, ecce ignoui. iterum peccas, ignoui. peccas tertio, tertio ignoui, iam quarto ignoui; Nunquid ſeptuagies ſepties fatigaſti me? ſubdit ille hæc verba; ſi hac præſcriptione ſeueritas diſciplinæ dormiat, repreſſā diſciplina, ſęuit impunita nequitia; vnde patet aliqua puniendos eſſe diſciplina huiuſmodi periuros.

De Apoſtatis à fide.

CAP. XXXIIII.

1 *Apoſtata à fide eſt pluſquàm hæreticus, ideo penitus irregularis.*
Apoſtata à monachatu ſolo, eſt irregularis.
Iulianus apoſtatarum Imperator, & Princeps.
Iudæus factus Chriſtianus, ſi præuaricetur eſt penitus irregularis, etiam peracta pœnitentia.
2 *Apoſtatans vi coactus, eſt irregularis.*
Helcheſita hæretici ſunt dicentes non eſſe crimē negare Chriſtum ore, ſi corde cordas.
Apoſtata laicus peracta pœnitentia diſpenſari poſſet, vt promoueatur, clericus verò nequaquam.
3 *Apoſtatans per vim bis, vel ter, irregularis eſt omnino indiſpenſabilis.*

Dd Cir-

Circuncidens ſe ipſum apoſtata, & irregularis eſt.

Meſopotamenus monachus ſe circunciderat.

Hæreticis in oratione communicans; deponitur etſi per vim etiam ſit irregularis.

Ordinato ab hæreticis per contemptum, nũquã conceditur diſpenſatio.

4 *Apoſtata dicitur clericus deponens habitum & tonſuram. & ſit irregularis, præſertim habens beneficium.*

Ordo ſacer ſpecies eſt religionis.

5 *Matrimoniũ contrahens exiſtens in ſacris, apoſtata eſt, & irregularis. & ſuſpectus de hæreſi.*

APoſtata, qui lubens à fide retro recedit, pluſquam hæreticus eſt, imò penitus eſt infidelis,
1 iccirco ab ordinibus, etiam minimis arcetur, & à cõmunione Eccleſiæ, & omni irregularitate notatur: Silu. in verb. irregularitas quæſt. 5. Tabien. in verb. irregularitas 4. nu. 7. nam ſi apoſtaſia à ſolo Monachatu reddit irregularem, vt diximus quando de monachis agebamus, & eſt tex. in cap. vlt. de apoſt. & diſt. 50. cap. vlt. quanto magis ſi quis à tota fide apoſtatet, quemadmodum Iulianus Imperator cognomẽto Apoſtata, de quo Caſiod. hiſt. tripart. lib. 6. cap. 2 & text. 11. q. 3. c. Iulianus. Et cum iſtis nemo alius quàm Papa diſpenſare poteſt. Silu. d. q. 5. & Tabien. d. nu 7. Innoc. in cap. 1. de apoſt. Propterea quiſquis hebræus, vel paganus ad fidem Chriſti conuertatur, poſtea vero ad vomitum reddeat, ideſt ad hebraiſmum, vel paganiſmum, propter eam præuaricationem apoſtata factus, promoueri non poſſet; nec promotus exercere: Conc. Toletan. IIII. cap. 63. habetur 2. q. 7. cap. non poteſt, vbi Hug. & Archidiac. pœnitentia etenim, quoad hoc nil ei prodeſſe poteſt, quia etiam ſi peragat quantumuis magnã, non deſinit eſſe irregularis, vt ipſi ibidem ſcribunt.

Quæ etiam vera ſunt in ijs, qui per
2 vim, aut metum apoſtatarunt, forſan ad idololatrandũ, aut ſacrificãdum idolis, aut dæmonibus; nam omnes ex eo ſolo redduntur irregulares, & deponuntur, canon. apoſt. 62. & Conc. Ancy. cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8. & diſt 50 cap. presbyteros, alioqui ſi hos irregulares qs audeat negare, mihi videbitur ſubolere hęreſim Helcheſitarum, qui dicebant nullã contrahi culpam negando Chriſti fidem ſolo ore, ſi corde non negatur, contra quã Fabianus Papa Cõciliũ coegit LX. Epiſcoporum, & totidem presbyterorũ, vbi ea hæreſis damnata eſt: Platin. in Fabiano: ſicut etiam diſputando damnauit Gregor. Turon. hiſt. lib. 5. cap. 43. propterea iure efficiuntur iſti irregulares, & ſi Deum, aut fidem negent ſolo ore, non corde: alioqui non erraſſet Petrus Apoſtolus, nec Marcellinus Papa I. nec eorũ ſeueriſſima pęnitentia fuiſſet neceſſaria: Ideoque canon Apoſt. 61. iubet deponi clericum, qui per vim, vel metum Chriſti nomen, vel etiam clerici nomen abnegauerit, & nec poſt pœnitentiam reſtitui, niſi forte tanta eſſet pœnitentia, vt diſpẽſaretur, vt Petrus, & Marcellinus per diuinam diſpenſationem.

Debet verò durior eſſe diſpenſatio in iam promotis, quàm in promouendis; nam laici poterunt poſt pœnitentiã condignam diſpenſari, vt ordinẽtur, & exerceant: at iam promoti rurſum ſuſceptos ordines exercere nõ permittuntur. dict. Conc. cap. 1. & 2. & d. cap. presbyteros, in princ. diſt. 50. quinimmo ex d. canon. Apoſt. 61. poſt pœnitentiam ſolam communionẽ recipere poſſunt inter laicos, vt ibi patet: rurſum poſſet tanta eſſe vis, & coactio, quam iuriſtæ dicunt præciſam, vt quis ſacrificaret, thurificaret, non ipſe, ſed per manum attractus, quo caſu non delinquit, & ideò non efficitur irregula-

gularis,debet tamẽ benedictionẽ accipere ab Epiſcopo ſuo d.c.3.Conc. Ancyr. & d.c.presbyteros: ſed ſi vis illa, & coactio nõ fuerit præciſa,ſed maluerit imolare,aut abnegare, quàm mori, vel pati, tunc vſque adeo fiet irregularis, quòd vt iam diximus, per ſolum Papam diſpenſari poſſit, ſi ſit ſacerdos; ſi vero diaconus,vel inferior, etiam Epiſcopus id poterit.d.cap.presbyteros,Silue.d.quæſt.5.

3 Quòd ſi bis,vel tertio,hæc ſcelera commiſerit quis,etiam per vim,quatuor annis in aſpera manere debet pœnitentia, duobus alijs communicare, non tamen eius oblatio recipiatur, ſeptimo cõmunicabit, & oblatio eius recipietur ab Eccleſia.d.Concil.Ancyr.cap.8. ex quo loco poſſumus elijcere hanc concluſionẽ, quod quiſquis ſæpe abnegauit Chriſti fidem, vel ſacrificauit idolis per vim coactus: & ſolo ore non corde ſi ſæpius hoc ei contigit fieri, eum irregularem indiſpenſabilem, quoad ordines, tam ſuſcipiendos quàm ſuſceptos exercendos, quod patet ex hoc, quod per ſeptennalem pœnitentiam aliud recuperare non poteſt,quàm ſolam communionem; Ex quibus illud deciditur,quòd ſi quis clericus, vel monachus, aut etiam laicus, circuncidere ſe ſe permiſerit,apoſtata præſumeretur, etiam ſi aliunde non appareret eum abnegaſſe Chriſti fidem:eſſet enim iudaizare, quin putandus eſſet hæreticus Nazarenus, quorum eſt obligare velle adhuc ad obſeruantiam Circuncisionis. Epiphan. hæreſ. 26. Idemque erit ſi per ſe ſolum nemine perſuadente ſe ſe circunciderit putans ob eam rem aliquem fructum, aut gratiam accipere: exẽplo eſt Meſopotamenus monachus, qui cum putaret ſe Abrahæ, & Moyſis gratiæ participem fieri per Circuncisionem,ſe ſe ipſum circunciderat, vt ſcribit Caſſia.lib. 1. collat. 2. cap. 8. Lippom.Tom.8.hi igitur nunquam eſſent promouendi abſque Papæ diſpenſatione.

Hæc eadem procedent in illis,qui inter hæreticos verſantes ipſorum orationibus communicarunt; nam ſi ſponte hoc fecerint,deponuntur, canon. apoſt. cap. ſexageſimo tertio: ſed ſi per vim, vel metum, eadem omnia dicenda ſunt, quæ diximus in iſtis abnegantibus, & apoſtatis, præſertim in eo, qui in contemptum ab hæreticis ſe ſe ordinari fecerit; nam eo caſu diſpenſari non conſueuit, & vix per ſolum Papam: Silue. d.q. 5.& eſt tex.in cap.conuenientibus, 1.q.7.propè fin.

Inter apoſtatas adnumerantur etiam hi clerici, qui in ſacris ſunt, ſi habitum,
4 & tonſuram, ac clericalem diſciplinam deponant,fiunt etenim irregulares,cum apoſtatæ ſint: gloſ. in capit. penult. diſt. quinquageſima. Ordo enim ſacer eſt ſpecies religionis,ideo ſicut religioſi apoſtatant, non ſeruantes monachatum.d. capit.vlt.diſt.quinquageſima, ita & clerici, quòd probat Abb.in capit.Tua, de apoſtat.quem ſequitur Silu.in verb.apoſtaſia q.2.facit text.in cap.nõ obſeruetis. 26.q.7.

Quinimmo ſi clericus in minoribus, aut prima tonſura conſtitutus beneficiũ poſſideat, & omnem diſciplinam,atque habitum Eccleſiaſticum deponat, retento beneficio, verè apoſtata eſt, & conſequenter irregularis: Silue.in verb. apoſtaſia quæſt. 3. in fin.citat cap. Ioannes, de cler. coniug. arg.cap.vlt.diſt. 50.ſicut & ſi quis conſtitutus in ſacris matrimonium contrahat efficitur irregularis,tex. & ibi not Abb. in c. 1.qui cler.vel vou. vbi hoc probat Card. Zabar. in poſtremis ſcriptis, dicit enim eum eſſe irregu

larem, ea ratione quòd ſit bigamus, & ideo eum egere diſpenſatione; & eundem eſſe irregularē dicit Silu. in verb. irregularitas: verſ. 16. & in verb. bigamus in principio: ſed & propterea ſit de fide ſuſpectus, vt aliàs diximus ſupra lib. 3. capit. decimo ſeptimo Iudic. Inquiſi. in verb. matrimonium, & in verb. ſuſpicio.

De Falſarijs:

CAP. XXXV.

1 Falſans litteras eſt irregularis ſiue ſint litteræ Papæ, ſiue delegati ſiue Regis, ſiue cuiuſque iudicis.

2 Falſans vnam litteram vel punctum in litteris Domini Papæ, eſt excommunicatus.

Falſarius occultus poſt condignam pœnitentiā poſſet promoueri.

3 Bellerophontis litteras an licuiſſet falſare.

Litteras Vriæ an licuiſſet falſare.

Henricus II. adoleſcens Bellerophontis litteras tulit, & falſatis illis Conrado, factus eſt gener, & ſucceſſor.

Falſans litteras vt vitam alterius tueatur, non effugit crimen falſi.

4 Marchio Marianianen. Bellerophontis litteras tulit, quibus falſatis omnia illi poſtea euenerunt.

5 Litteras familiares priuatorum aperiens, & aduerſarijs oſtendens, falſator eſt, ideo deponitur, ſi ſit clericus.

CRimen falſantis litteras publicas, aut quod libet aliud monumentum, tam immane eſt; vt degradatione ſit dignum in clerico cap. ad falſariorum, de crim. falſ. ſiue
1 etenim ſint litteræ domini Papæ, ſiue delegati apoſtolici, ſiue quorumcumq; iudicum inferiorum, depoſitionis pœna infligitur: Abb. in cap. olim not. 2. de Reſcrip. Sed & ſi ſint litteræ Regiæ infligitur degradatio cap. ad audientiā, de crim. falſ. Ideo iſta committentes delicta omnes fiunt irregulares, nec ꝓmoueri poſſunt ex Conc. Agathen cap. 34. habetur diſt. 50. cap. ſi Epiſcopus: Habet autem locum hæc pœna ſiue falſatio ſit in integra clauſula addita, vel ſublata cap. Inter dilectos, de exceſſ. prælat. ſiue in immutatione vnius litteræ, vel puncti; nam hoc faciens in litteris Papalibus nō habens officium Curiæ ſic faciendi ipſo facto excommunicationem incurrit in Cœna domini. tradit Hoſt. in Sum. de crim. falſ. §. porro, verſ. ſed hodie, probat Felin. in cap. 2. §. ſtyllus, de reſcrip. & Diaz in praxi Canon. cap. 108. Illud tamen annotandū eſt, quòd ſi hic falſarius occultus fuerit poſt dignam pænitentiam promoueri non prohibebitur, cum non ſit effectus infamis, Innoc. in cap. niſi cum pridē, de renunt. quem ſequitur Specul. in tit. de diſpen. §. Iuxta. verſ. 5. quod hodie præcipue verum eſt, cum omnes occultæ irregularitates præter uoluntarium homicidium per Epiſcopum diſpenſari poſſint ex Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. de Reform.

Dubium eſſet ſi quis Bellerophontis, ſeu Vriæ litteras falſarit ad alterius, vel propriam vitam tuendam, cuiuſmodi referunt Annales de Germano quodā
3 clerico, qui Henrici vitam, ac fortunam hac falſatione tutatus eſt: cum etenim Henricus, qui ſecundus eius nominis fuit adoleſcentulus in Corradi Imperatoris odium incidiſſet, ferunt Corradū ſtuduiſse, vt occulta morte necaretur, atque ob eam rem litteras ſcripſiſſe, eique deferendas dediſſe, quibus mandabatur ipſum ſecreto occidi: Cumque apud clericum in ipſo itinere Henricus hoſpitaretur, per ſuſpicionem clerici cō ſilio, & auxilio, litterarum argumentū immuta-

Immutauit, primoq; abraſo ſcripſit aliud, ita vt per eas litteras ſic immutatas, ipſe Henricus factus ſit Conrado, & gener, & imperij ſucceſſor, vt narrãt Annales de antiquitatibus, & initijs regnorum fol. 129. Naucler. generat. 35. vbi conteſtes hiſtoricos recenſet. Modo quęritur num, hic ſacerdos fuerit irregularis; dico eum non euitare crimen falſi in regijs litteris, & propterea non ſunt facienda mala, vt eueniant bona: alioqui liceret peierare, falſum teſtimoniũ dicere ad tuendam vitam alterius, quod omnino impium eſt, & ideo non effugit
4 irregularitatem: Minor forte eſſet culpa, ſi quis in tuenda propria vita huiuſmodi litteras deferens, eas immutarit, cuiuſmodi fertur de Marchione Meleniarenſi, qui deferens has Belerofontis litteras, quibus mandabatur eum necari, hoc ſuſpicans aperuit, atque argumentũ litterarum ita immutauit, quaſi mandarent ipſum præfici cuidam Caſtro, & militibus: vnde illi arx & Caſtrum commiſſa ſunt per eas falſatas litteras, atque armata manu poſtea propugnauit; & ob eam rem habitus ſtrenuus miles, ſæpiſſime exercitibus præfect⁹ eſt. Iſtius igitur culpa longe minor eſt in falſatione litterarum, ſed non effugit nomen, & crimen falſitatis, & ideo nulla ratione iſtæ falſationes excuſari poſſunt.

Ad hoc irregularitatis genus pertinet, ſi clericus priuatę perſonæ litteras
5 aperiat, & aduerſarijs indicet, nam proditor eſt, & falſator, & ideo deponitur: Rom. conſ. 365. Incip. quæritur primo qua pœna, circa fin. Silu. in verb. falſarius. §. 1. ſed ſi non oſtenderit aduerſarijs, extra ordinem punitur, Diaz in praxi Canon. cap. 96. Iuditial. Inquiſ. in verb. litteræ.

De falſo Teſtimonio.

CAP. XXXVI.

1 *Falſi teſtimonij clericus Reus deponitur, & ſicut periurij Reus irregularis eſt.*
2 *Falſi damnatus per viam exceptionis, an dicatur irregularis.*
3 *Acta in vno iudicio per viam confeſſionis, faciunt fidem in alio magis plenario.*
Acta in vno iudicio per modum exceptionis, faciunt fidem in alio ad preparationem.
Falſum teſtimonium dicens extra iudicium ad liberationem alicuius, peccat, ſed non tenetur falſi.

CApitale crimen eſt falſum adferre teſtimoninm, ideo clericus ob id deponitur ex Conc. Agathen. cap. 34. habetur diſt. 50. capit. ſi
1 Epiſcopus; quod etiam iure ciuili conſtitutum eſt C. de Epiſc. & cler. auth. presbyteri, & in corpore vnde ſumitur; nec diſtinguitur an cauſa ciuilis ſit, an criminalis cap. quia iuxta §. presbyteri, diaconi. 5. quæſt. 6. vbi hoc expreſſim annotat Hug. & inde confirmatur, quòd numquam poteſt falſum teſtimonium ferri; quod non ſit mixtum periurio; vnde ſicut periurium tam in iudicio criminali, quàm ciuili indiſtincte eadem pœna punitur, & irregularitatem inducit, vt hoc ipſo libro ſuperius diximus, ita & hoc caſu teſtimonij lati.

Et iametſi Præpoſ. in d. cap. ſi Epiſcopus diſtinguat teſtimoniũ falſum in iudicio directim intentatũ, ab eo quod ꝓ-
2 batur per viã exceptionis; quia in iſto nõ venit pœna depoſitionis; tamẽ eius ſententia in noſtro caſu nil obſtat: nam & ſi quis conuincatur per modum exceptionis de falſo teſtimonio, ex eo tamquam infamis de facto à teſtimonio repellitur, vt ibi ipſe ſcribit, vnde quicqd excludit à teſtimonio propter infamiã, illud idem excludit ab ordinibus. Pro-

batur aperte in cap.infames,in fin.6.q.1. & cap. ſeq. Ideo quiſquis conuictus per modum exceptionis, ſi à teſtimonio repellitur,per hoc quoq; ab ordinibus eijcietur,non quia deponatur,ſed quia nec promoueri,nec promotus exercere permittitur: Quinimmo ex actis illis p modum exceptionis, poteſt præparari directum iudicium aduerſus eum,vt puniatur; nam acta facta in vno iudicio, licet regulariter non faciant fidē in alio, quo ad deciſionem; Tamen faciunt fidem, quoad præparationem alterius iudicij, Alex. in l.2.col.5.concl.6.C.de Edend. quem probat,& ſequitur Capicci.deciſ. 107.vnde ſi ex illis actis per modum exceptionis,poteſt directum præparari iudicium, ſequitur quòd ex hoc fiat irregularis; nam accuſatione, & inquiſitione pendente quis eſt irregularis, etiam ſi poſtea abſoluatur, vt diximus quando de pendente inquiſitione agebamus; De
3 inde ſi hic fuiſſet conuictus in exceptione per ſuam confeſſionem, etiam fieret irregularis: qa facta facta in vno iudicio ſummario, licet regulariter non noceāt, in plenario tamen fallit in confeſſione, quia ipſa nocet etiam in iudicio plenario. Innoc.in cap.de ordin.cognit.Imol. in Clem. conſtitutionem,col.5.de elect. Marſ. ſing. 257. incip.Nemo, & in ſing. 580.incip.Acta facta; vnde ex iſtis duabus rationibus poterit ſeruato iudicio deponi, & licet ante ſententiam ſecundi iudicij non poſſit dici infamis de iure, eſt tamen infamis de facto,quod ſufficit ad irregularitatem,vt probatum eſt ſuperioribus libris; Hæc vera ſunt in falſo teſtimonio iudiciali, alioqui ſi ad liberationem alterius,quis mēdacium dixerit extra iudicium licet peccet,tex.& glo. in c. ne quis arbitretur, 22.q.2.non tamen erit irregularis.argum.d.glo.

De Fornicatoribus, & Concubinarijs.

CAP. XXXVII.

1 *Fornicator quantumuis occultus, celebrare nō poteſt ante pœnitentiam.*
Fornicator notorius eſt ex confeſſione, vel qui iudicio eſt conuictus, vel euidentia facti, & hic vere eſt irregularis,& adminiſtrare non poteſt minores.
2 *Concubinarius occultus adminiſtrans, non fit irregularis, ſecus in notorio.*
3 *Miſſa fornicatoris notorij nemo intereſſe debet.*
Sacerdotio indignus eſt, qui tranſit per lupanar.
Athenienſium ſacerdotes ſeorſum habitabant, ad tuendam caſtitatem.
Clericus frequentans domos puellarum deponitur.
4 *Mulierum familiaritas periculoſa,& ſæpe auferet dona Dei.*
M. Craſſus qua ratione ſuſpectus ſacrilegij.
5 *Epiſcopi, qui in perſecutione Ariana abſciſſis linguis loquebantur,mulierum conſortio hoc donum amiſerunt.*
Epiſcopus, vel monachus domi Mulierem etiā non ſuſpectam, retinere non poteſt.
Caſtitati ſuæ nemo confidere debet,niſi miraculis confirmetur.
6 *Fornicator Chriſtianus cum muliere infideli, aut cum bellua fit irregularis.*
Boue & Aſino non eſt arandum.

FOrnicator quantumuis occultus mortale peccatum incur-
1 rit. 27.q.1.cap.nubendi, & 32.q.4.cap. meretrices; propterea ante pœnitentiam,& contritionem celebrare non poteſt, ſine graui ſacrilegio, propter illud impedimentum canonicum,quod pendet ex peccato mortali, de quo ſuo loco diximus: propterea commendatur Diaconus quidam aulicus Henrici III. Imperatoris, qui maluit exilio mulctari, quàm Diaconi officium ad altare exercere pollutus nocturna fornicatione; quamobrem quia contempto humano metu, diuinam præ oculis habuit maieſtatem, per Dei gratiam à fornicatione

po-

poſtea liber exiuit; & Epiſcopatu dign' eſt habitus, vt narrat Naucler. gener. 36. quando vero fornicator notorius eſt, forſan ex proprij oris confeſſione, aut conuictus in iudicio, aut tanta facti euidentia, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari, tunc vere irregularis eſt. cap. ſacerdotes, diſt. 50. quæ res non ſolum procedit in ſacerdotibus, ſed etiam in eo, qui conſtitutus eſt in minoribus; nam in ſuſceptis ordinibus miniſtrare prohibetur, & conſequenter ad altiores aſcendere non poteſt: at ſi tales notorij fornicatores ante factam pœnitentiam adminiſtrauerint, fient denuo irregulares Papali diſpenſatione, vt ſcribit aperte Nauar. in Manual. cap. 25. num. 77. & ita intelligitur Arch. diſt. 32. §. hæc de malis. Silu. in uerb. clericus 2. q. 8. verſ. quæritur ſecundo. Io. Andr. & Hoſt. in cap. veſtra, de cohab. cleric. & mul. & videtur text. cap. ſi qui ſunt. diſt. 81. & in c. præter. §. verum diſ. 32. in fin. Sil. in verb. concubinarius, nu. 4. vbi hæc late probat, non ſolum in concubinario, ſed & in quolibet fornicatore notorio, poſt Abb. in cap. ſi celebret, de cler. excom. miniſt.

Et licet Gul. Duran. dixerit concubinarium adminiſtrantem in ſuo ordine non effici irregularem, vt ipſe ſcribit in Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſ. quod autẽ dixi de excommunicato; Tamen poſſet intelligi, quando fornicator non poteſt dici notorius. exemplum eſt ſi concubina eſt pediſſequa matris, aut
2 ipſe eſt capellanus dominæ ſuæ, qua vtitur loco concubinę; nam quia iſto prætextu excuſatur à notorio, cõſequens eſt, quòd non fiat irregularis. Sil. d. verſ. quęritur ſecundo: at ſi ſit notorius, & ante pœnitentiam factam adminiſtret, erit irregularis à ſolo Papa diſpenſandus. Tabien. in verb. irregularitas 4. col. 2. verſ. ſi Tertio eſt ſuſpenſus, ex ſententia Innoc. & verſ. ſeptima. cõcluſio. arg. c. veſtra, de cohab. cleric. vbi Abb. & cap. 2. de re iudic. lib. 6. & Nauar. loco ſupra citato; etiam ſi nulla præceſſerit monitio: Anto. & Abb. in cap. Tua, de cohab. cleric. Tabien. d. verſ. ſeptima. Sil. d. verſ. quæritur ſecũdo: Nam cũ nemo intereſſe debeat of-
3 ficio, & adminiſtrationi clerici notorij fornicatoris d. cap. veſtra, & diſt. 32. cap. nullus. & S. Tho. 4. q. 15. ſequitur ꝙ irregularis fiat, & ita eſt communis ſententia, ſecundum quam fuiſſe iudicatum in curia Delfinatus atteſtatur Guid. Pap. Decis. 558. pro qua ſententia comprobanda facit quòd ex traditione apoſtolica, olim qui clericus in fornicationem incidiſſet à ſacra communione aliquot annis ſeparabatur. Io. Clim. grad. 15. c. 1. quin & deponendum eum eſſe conſtitutum videtur per canones apoſtolorũ, vt habetur in cap. presbyter. diſt. 82. Sed & Palladium Cappadocem in vita duorum Macariorum tradit ſacerdoti fornicatori ob celebrationem miſſarum tam ingenti cancro caput emaciuiſſe, vt penè moreretur: at vbi iuſſu Macarij Alexandrini iureiur. ſe ſe adſtrinxit, nõ vlterius celebraturum, ſanatus eſt: ſeſeq; deponens, quaſi laicus vixit.

Quàm rem etiam ipſi ethnici obſeruauerant, Seneca etenim declam. cap. 1. Indignum, inquit, te ſacerdotio dicerẽ, ſi tranſires per lupanar, vt refert Speculum ſummorum Pontificum cap. 81. Nam & Athenienſes ſacerdotes ſeparatim à reliquo populo diſtinguebãtur; ne aliqua profana contagione eorũ caſtitas pollueretur. Plato in Timęo, & Speculũ d. cap. 81.

Nec ſolum hæc vera ſunt in iſtis fornicatoribus, ſed etiam in clericis, qui nimium frequentant domos puellarũ, vel

patronatum; nam propter rumores,ſu-
ſpitiones,& diffamationes,quę inde ori-
ri ſolent,deponuntur ab ordinibus ſuis,
ob quam rem dici poterunt irregulares
illo modo quo alij,qui deponuntur,diſt.
81.cap.clericus ſolus. Eſt enim mulierũ
4 conſuetudo maximè periculoſa famæ;
nam ob hanc vnam cauſam M. Craſſus
ſacrilegij ſuſpitionem incurrerat, quòd
nimis frequens ad virginem quandã Ve
ſtalem accederet, empturus ab ea præ-
dium ſibi commodum: vt ſcribit Pluth.
lib. quam vtilit. ab inimic. Eſt aũt longè
magis periculoſa animæ: ſæpe etenim
Dona Dei amittuntur ob mulierum fa-
miliaritatem; nam in perſecutione Aria-
na, quæ in Africa à Vandalis facta eſt,
cum pluribus Catholicis lingua exciſa
fuiſſet, nihilominus diſertè omnes lo-
quebantur,cum ingenti miraculo,& pu-
blicè prædicabant,vt narrat Procopius;
5 at quia ipſorum quidam mulierum col-
loquijs ſe ſe commiſcuerat, hoc grande
miraculum in illo ceſſauit,vt ſcribit Eua
grius hiſt.Eccleſ.lib.4.cap.14.& S.Greg.
dialog.lib.3.cap.32.Hinc fit vt nec Epi-
ſcopi poſſint intra familiam domi reti-
nere mulierem,etiam nõ ſuſpectam, ob
ſummum ſpecimen ſanctitatis, quod in
illis requiritur C. de Epiſcop.& cleric.
auth.Epiſcopo,& in auth. quom. oport.
Epiſcop.§.hoc autem;verſ.neq; autem,
quod ob eandem rationem procedit &
in monachis,vt ibid.Salic.& glo.

Nec quiſquam ſibi blandiri debet,
quòd ſe nouerit caſtum,quoniã hos fal-
lit facilius dæmon, etiam ſi ſenuerint,
vt patet in S.Andrea Epiſcopo Fundẽſi,
qui fretus ſua, & mulieris caſtitate, co-
habitando lapſus eſt; vt ſcribit Gregor.
dialog.lib.3.cap.7.nec aliorum qui con-
ſtantes fuerunt veſtigia imitanda ſunt,in
frequentandis mulieribus: Nam etſi
multi charitate feruentes mulierum do-
mos frequentarint ſine peccato, vt de
Equitio ſcribit Greg.dialog.lib.1.cap.4,
qui infra ſepta monaſterij mulierum li-
berè ingrediebatur, & de Vitali mona-
cho Alexandrino ſcribit Marul.lib.3.qui
meretricum noctes conducebat, & in
proſtibulis noctes perſæpe integras con-
ſumpſit, abſque vlla contagione, vt illas
conuerteret: Tamen illi pudicitiam mi-
raculis confirmarunt; nam Equitio no-
cte viſum eſt ſibi ab Angelo virilia ab-
ſcindi, vnde ex eo tempore carnis mot9
in eo penitus defecerunt, teſte Greg. ibi,
Et Vitali Deus caſtitatis prębuit teſtimo
nium; nam cùm quidam miles eum à
proſtibulo exeuntem alapa percuſſiſſet,
ſubito à dæmonibus vexari cępit; ſed &
multæ meretrices ab eo conuerſæ perhi-
bentur,vt Marul.ibi,& Sabellic. lib. 10.ſi
quis igitur,his ſignis ſe munitum oſten-
derit, nil penitus ei oberit hæc irregula-
ritas.

Quòd autem diximus fornicationem
non notoriam carere irregularitate, in-
telligendum eſt,de fornicante cũ mulie-
re Chriſtiana ſoluta; ſed ſi Chriſtianus
laicus, vel clericus fornicetur ſciens cũ
muliere fideli hebræa, gentili, aut quo-
modolibet extra baptiſmum, poſſumus
defendere ob eam copulam rectè repel-
lendum eſſe, ne ordinetur, & ne ordina-
tus exerceat; primo quia hoc genus for-
nicationis inducit crimen capitale l. ne
quis C. de Iude. Fely.in cap. in nonnul-
lis,de Iudęis: Corn.cõſ.114.vol.1.Grill.
in tract. de pęn. omnif. coit. q.12.vnde
ſicut cætera capitalia crimina inducunt
irregularitatem c. ſi Epiſcopus, aut preſ-
byter, diſt.50. ita iſtud quoque: deinde
ij incurrunt excommunicationem Cõc.
Elibert.cap.78.& ſicut quilibet excom-
municatus eſt Infamis cap. illi,cum ſeq.

6.q.

6.q.1. ideo non debent promoueri. Deinde alia ratione videtur eſſe irregularis hic fornicator, nam qui adhæret meretrici, fit vna caro cum illa 1. Corinth. c. 6. vnde ſicut carens baptiſmate reijcitur ab omni ordine, Ita qui mixtus eſt carni carenti baptiſmate indignus eſſe debet; illa enim inhabilitas carnis mulieris redundat in virum ei commixtum, exēplo eius, qui trahit ad ſe bigamiam dum ducit viduam in vxorem, vnde fit irregularis etiam poſt peractam pęnitentiam, qa diuiſa caro videtur in plures: ergo multo magis diuiſa videtur caro huius fornicatoris cū infideli. vnde ſaltem Epiſcopi diſpenſatio requiri videretur, vt promoueri permittatur.

Qua ratione idem putauerim ſi quis fornicetur cum muliere Chriſtiana, quę ipſo ſciente cōmixta eſt infidelibus, hebræis, aut gentilibus; nam fornicator atrahit ad ſe eam commixtionem, & carnis diuiſionem baptiſmi, & non baptiſmi, quam habet illa mulier. Idem quoque putarem in eo, qui cōmiſcetur belluis; nam cū tale crimen ſit vltimo ſupplicio dignum: Exod. cap. 22. Leuit. cap. 20. iure inducit irregularitatem: præſertim conſiderata mixtura ſeminis, cum diuerſitate ſpecierum, quòd comparari videtur ad naturam monſtri, & ideo ab altari reijciendus quiſquis eſt particeps huius ſceleris. Idem quoque puto in eo, qui fornicatus eſt ſcienter cum muliere, quæ admiſit belluas; eſt enim par ratio in fornicatore cum ipſa, quia trahit ab illa tam variam, & horrendam ſeminis commixtionem.

Sed & omnes prædicti caſus habent annexam infamiam, & turpitudinem, ideo rectè inter irregulares adſcribūtur, etiam ſi notoria delicta nō ſint, ſed paucis nota; ſi vero ſint occultiſſima id pendebit ex conſilio confeſſarij, ad quē ſpectabit conſulere pęnitenti, ne ſe dignum putet altaris miniſterio; niſi poſt longā, & aſperrimam pœnitentiam; & nec tūc quidem niſi de conſilio, & arbitrio ſuperioris, qui cōſiderabit pœnitentis diſpoſitum animum, quem ſi perfectum non nouerit, eijciet ab altari: alioqui ſi tales facile admittentur ad altaris miniſteriū, agetur contra id quod iubetur ne liceat arare in Boue, & Aſino, & veſtem habere lana linoque contextam cap. cū cauſam, de elect. Leuit. c. 19. & Deuteron. cap. 22. & contra id quod inhibetur, nę iumēta faciamus coire cum alterius generis animantibus, & contra illud nę agrum ſerere videamur diuerſo ſemine d. cap. 19. aut vineam ſerere altero ſemine, contra d. cap. 22.

De Adulteris.

CAP. XXXVIII.

1 *Adulterij damnatus promoueri non poteſt.*
Adulter notorius irregularis eſt.
2 *Clericus adulter deponendus eſt.*
Clericus extra iudicium confitens ſe adulterū, ſuſpendi debet ab officio, & beneficio.
3 *Adulterium committitur cum meretrice cōiugata.*
Adulterij etiam punitur, qui acceſſit ad ſolutam, credens eam coniugatam.
4 *Intentio, an factum ſit inſpiciendum in delictis.*
Adulter eſt irregularis, ex homicidio perpetrato in perſonam mulieris.
5 *Adulterium varijs modis punitum, vt hic.*
Adulterium abhorrent etiam bruta.

ADultetij conuictus, aut dānatus promoueri non pōt; efficitur enim infamis, tā de iure quā de facto: Abb. in cap. at ſi clerici. §. de adulterijs, col. 5. de iudic. tex. in cap. infames 6. q. 1. Vnde cum alijs infamibus excludi debet, à ſuſcipiendis

dis ordinibus; quinimmo, & ſi damnatus in iudicio non fuerit, ſi notorium ſit adulterium, eodem iute cenſetur; nam irregularis eſt, ob infamiam cap.illi.6.q.1.cum alijs criminoſis ex capitali,& notorio crimine,diſt. 50. cap. ſi Epiſcopus aut presbyter: clerici vero iam promoti, qui adulterij crimen commiſerint, ſiue
2 manifeſtum illud ſit, ſiue occultum, deponendi ſunt,diſt. 50.cap. ſi quis diaconus,& diſt.81.c.ſi quis clericus; differt tamen occultus adulter à manifeſto, qđ manifeſtus reſtitui non debet, occultus vero peracta condigna pœnitentia,reſtitui poteſt.capit.ſacerdotes,diſt.50. cum gloſ.

Præterea ſi clericus nec cõuictùs, nec damnatus in iudicio fuerit,nec notoriũ ſit adulterium, ſed ipſe extra iudicium hoc cõfiteatur, ſuſpẽdi debet ab officio, & beneficio, de exceſſ. prælat.cap.quàm ſit graue,Ray.in tit.de lapſis; & diſpẽſ. verſ.Hoc tamen nota: Quinimmo ſi ex hac confeſſione ſit nata infamia facti cõtra eum,pro vero adultero puniri poteſt & deponi,& conſequenter erit irregularis: Rot.deciſ. 180. in nouiſ. in additione;facit ad hoc quod ſcribit Diaz in praxi canon.cap.111.

Ad hæc adulter intelligitur clericus
3 ſi cum meretrice coierit cõiugata.Paul. Grillan.in tract. de pœn. omniſ.coit.col. 3.etiam ſi ignoraret coniugatam,ſicut ſi acceſſiſſet ad honeſte viuentem ignorãs nuptam, vtroq; enim caſu adulterij puniretur, quia in iſtis malefactis nil excuſat ignorantia; Econtrario etiam ſi ad mulierem acceſſerit putans eam coniugatam, cum non eſſet, adulterij quoque punitur, vt ſcribit Io. de Anan. in cap. in nonnullis, col. fin. de Iudę; quod approbat Diaz in praxi canon.cap.79.nec valet ratio, quòd in iſtis delictis magis debet damnari quod fit, quàm quod intẽditur, vt dicebat Io.de Lignano,vt refert
4 Silu.in verb.excõmunicatio 6.col.7. verſ.ſecundo quando: quia illud procedit, vt qnis incurrat excommunicationem, quia tunc non intentio,ſed factum inſpicitur; at in alijs pœnis quæ conſiderantur reſpectu ad grauitatem culpæ,vel malitiæ,inſpicitur intentio,pro qua re videtur glo.in cap.ſi vero, de ſent. excom.

Quinimmo adulter poſſet incidere in irregularitatem ex alieno homicidio; vnde & ſi occultiſſimus ſit adulter, & quantumuis pœnitens adhuc tamen eſſet irregularis, vtputa ſi maritus, pater, vel quilibet conſanguineus mulierẽ ob ſuſpicionem eius adulterij interfecerit; nam hic operam dando rei illicitæ incidit in culpam eius homicidij,quod declaratum fuit per fel. Rec. Pium V. in vltima ſignatura menſis Septẽb. 1571. ſed de hoc latius dicemus quãdo de homicidio agendum erit. Dubius ille caſus eſt, ſi maritus ſe ipſum zelotypia ductus occiderit, forſan qa exhorret adulteri potentiam, in quem vlciſci non audet, nunquid clericus vel laicus adulter ſit ex huiuſmodi homicidio irregularis? & ſane eadem eſt ratio, propterea quod mortuus in tanta ignominia noluit viuere,in quam deſperationem coniecit illũ adulter: Exemplo huic rei eſt Chriſtophorus Bomgartnerus Baſileæ ciuis,qui occiſa vxore adulterij ſuſpecta,ſe ſe ſpõte ex alto præcipitauit ob huiuſmodi deſperationem,vt refert Surius in cõment. ſub Anno Domini 1528. Nam ob id adultèr eſſet irregularis,etiam ſi vxorem non occidiſſet, ſed ſe ipſum tantum.

Vnde concluditur omnia iura clamare contra adulteros; nullum enim fere genus hominum fuit, quòd non ſeuere in adulteros animaduerterit, præter Indos

dos Garamantides, quorum concubitus promiſcui ſunt: lege etenim Hebræorũ vltimo ſupplicio, & lapidibus obruebãtur; Leuit. c. 20. & Euang. Ioan. c. 8. lege
5 quoque Romanorum capitis pœna primũ irrogata eſt ab Auguſto C. ad l. Iul. de adult. & ff. eo tit. Apud Aegyptios mulier adulterij damnata naſo mutilabatur; Apud Arabes minus delictũ fuit matre couti, quàm adulterari, huic .n. vltimum ſupplicium imminebat; Germani adulteram nudam abſciſſis crinibus domo expellebãt publicè per vicos eam verberantes: Lepræi populi adulteros vinctos toto triduo per vicos circũducebant, omni genere conuitij eos diffamantes; Mulieres verò in foro ſtare cogebantur diebus vndecim, tectæ vna ſola pellucida veſte, qua carnes inferne ſpectari poſſent: Laciadæ, ſeu Placiadæ populi attici raphanos in adulterarum pudenda immittebãt: Apud Gortinã adulter adducebatᷓ ad ſubſellia magiſtratuũ coronabatur lana in opprobriũ effeminatæ, & mollis naturæ perpetuo ignominioſus, nullumq; ad Reip. magiſtratum admittendus; Solonis quoq; lege deprehenſum adulterum impune occidi poſſe cautum eſt, quod & legibus ciuilibus continetur: Zaleuci lege ſtatutum eſt Locris vtrumq; adulterum oculis priuari, quam legem cum filius violaſſet, alterũ ſibi, alterum filio occulũ eruit; ſed q̃d proſequor humanas leges? Bruta ipſa fœdũ putant adulterium; leo etenim ſi pardi coitum ſenſerit, in Leæna ſupplicium de ea ſumit vſq; ad necem: propterea Leæna fœtorẽ in flumine abluit, aut adultero comite procul fugit. Plin. lib. 8. c. 16. De ijs plura Rauiſ. in Epith. de adult. ſic ex ijs diſce quantum degenerauit humanũ genus, in quo adulterij facinus propemodum inter crimina non habetur.

De Inceſtuoſis.

CAP. XXXIX.

1 *Inceſtum committens infamis eſt, & deponitur.*
Inceſtus committitur, etiam ob affinitatẽ contractam ex copula fornicaria, quibuſdam gradibus.
2 *Inceſtus committitur cum commatre ex baptiſmo, vel confirmatione,*
Inceſtus committitur cum filia leuata de baptiſmo.
3 *Diſpenſatio nunquàm conceditur ſuper cognatione ſpirituali.*
Inceſtus committitur cum ea, cuius peccata in confeſſione audita ſunt.
4 *Filia dicitur mulier; quæ eſt de parrochia clerici.*

QViſquis conſanguineis, cognatis, aut affinibus infra quartũ gradum commiſcetur, committit inceſtum, ob quod crimen, quia capitale eſt, efficitur infamis, Ideoq; promoueri non poteſt, & promotus deponitur Abb. in cap. at ſi clerici, col. 12. de iudic. Diaz ĩ praxi canone. 78. inter hos affines etiam adnumerãtur ij qui affines ſunt ex fornicaria copula; iure enim canonico, & Theolog. ẽt ſola fornicatio affinitatem inducit, cap. nec eam, 35. q. 3, olim quidem etiam vſque ad quartum gradum c. non debet, de conſang. & affin. ſed ex Conc. Trident. huiuſmodi affinitas ex fornicatione contracta protẽditur ſolum ad primum, & ſecundum gradum; ſeſſ. 24. cap. 4. de reform. matr.

Clericus igitur, qui in hoc genus inceſtus inciderit, perinde deponitur, atq; vera affinitate, vt cõcludit atteſtando de communi ſententia, Dec. conſ. 158. vol. 1. refert, ac probat Diaz d. cap. 78.

Inceſtuoſus præterea eſt, qui comma
2 tri ex baptiſmo, vel chriſmate cõmiſcetur, vt videtur tenere Feli. in d. cap. at ſi clerici, col. vlt. refert Diaz cap. 76. in fin.

& vi-

2 Sortilegium ſi ſapiat hæreſim punitur eiſdē pœnis, quibus & hæreſis.
Malefici omnes ſunt irregulares etiam occulti.
Sortilegos conſulens per ſimplicitatem per annū adminiſtrare non permittitur, ſecus ſi ſtudioſe.
Auium cantus obſeruans damnatur:
Crucis ſignum qua pietate faciendum.

Sortilegium in hac materia ad multa referri poteſt, videlicet 1 ad magiam, ad maleficium, ad incantationem, ad diuinationem, ſeu inuocationem dæmonum, & ad reliqua huiuſmodi quocumque nomine nuncupentur, quales ſunt negromantici, piromantici, hidromantici: iſti enim omnes atque conſimiles in eadem deteſtatione ſunt, & ab Eccleſia pari pœna plectũtur, 26. q. 5. cap. nec mirum: clerico etenim hæc committenti depoſitionis pœna infligitur, ead. q. 5. cap. non oportet, & cap. ſi quis Epiſcopus, & cap. aliquãti, & cap. ſi quis clericus, & per totam illam q. ſed apertiſſimè hoc probat cap. quicumque ead. q. quam depoſitionē intelligere debemus, ideſt degradationem. 26. q. 7. c. non obſeruetis, iuncto cap. admoneant; ſic enim hanc depoſitionem pro degradatione intelligit Ant. Butr. & Abb. in c. at ſi clerici, de iudic. & idem dicit Dec. ibi col. 22. verſ. Quartus caſus, cum alijs locis, quos ad hoc propoſitũ citat Diaz in praxi canon. cap. 100.

Quandoque vero illud crimen com-
2 mittentes eadem pœna puniuntur, qua hæretici, vtputa ſi hæc ſortilegia, vel diuinationes ſaperent hæreſim manifeſtã, ſcilicet in contemptum ſacramētorum, fidei deteſtationem, aut aliud ſimile hæreticum; nam eo caſu non vt ſimplex ſortilegium eſt puniendum, ſed vt hæreſis, tex. in cap. accuſatus. §. ſane, vbi bona glo. de hæret. lib. 6. Et proſequitur latius iudic. Inquiſit. in verb. diuinationes nu.
4 vbi docet etiam modum procedēdi aduerſus huiuſmodi, quo caſu omne impedimentum canonicum, vel irregularitas, quæ hæreticis obeſt, obeſſet etiã iſtis d. §. ſane: quinimmo etiam quandoque puniuntur pluſquam hæretici, ſcilicet morte ante relapſum, vt patet de Baſilio monacho mago, quem Romæ igne crematum fuiſſe narrat Greg. dialog. lib. 1. cap. 4.

Quòd igitur omnes præfati delinquẽtes ſint irregulares; expreſſim dixit Ber. in cap. 2. de ſortileg. etiam ſi occulto deliquerint, vt ſcripſit Silu. in verb. ſuperſtitio q. 11. ſed etſi per ſimplicitatem, & bono zelo aliquis clericus conſuluerit magos, ſortilegos, vel diuinatores, aut huiuſmodi ſuſceptos ordines per annum exercere non permittitur d. capit. 2. de ſortileg. qđ ſi ſtudioſe accedat ad iſtos, vt conſilium ab eis capiat, ob iſtam participationem delicti, eadem irregularitate notaretur, qua ipſi diuinatores, & ſortilegi, ob ſacrilegium, quod commiſſit eos conſulendo. Conc. Toletan. IIII. cap. 28. habetur 26. quæſt. 5. cap. ſi quis Epiſcopus. Diaz in praxi canon. c. 101.

Idem eſt quoad omnes Aſtrologos, & Mathematicos, qui ſignis celeſtibus, omnia noſtra tribuũt, quaſi fatalia: ſunt enim dicti Priſcillianiſtæ hæretici, de q. bus Augu. lib. de hæreſ. cap. 70. Idem ferme erit in obſeruatione cantãtium auiũ, vel diei, qua quiſq; domo exeat, vel ſternutationum: hæc enim damnatione digna ſunt. S. Aug. de temp. Serm. 241. Nã Chriſtiano homini contra hæc omnia vnum valet ſignum crucis, vt ibi ille probat, dum tamen ſignum crucis fiat cũ pietate ob bona opera: alioquin pro malo opere parum proficiet ſignũ, ex verb. Auguſt. Homil. 21. ex 50. Omnis (inquit) qui ad aliquod malum opus currit, ſi

rit, ſi forte pedem impegerit, ſignat os ſuum, & neſcit, quod includit potius dæmonem, quàm excludit; debet enim hoc ſignum crucis, fide, ac deuotione fieri, non autem per incuriam, & ignauiam ſine intelligentia. Auguſt. Homil. 31. Nos ſignum crucis, in fronte portamus, quia illud intelligimus: multi hoc faciunt, & intelligere nolunt; factorem quærit Deus ſignorum ſuorum, nō pictorem, &c. Hæc ille.

De Blaſphemis.

CAP. XXXII.

1 *Clericus blaſphemus deponendus in quacumq; blaſphemia, præſertim ſi fuerit tertio monitus.*

2 *Blaſphemis pœna ſpecialis imponitur ex Concilio Lateran. ſub Leon. X.*

3 *Blaſphemia Senacherib exercitum perdidit. Blaſphemia Reges Regno eiecit.*

LOnga oratione eſſet opus hoc loco in deteſtationem huius ſceleris: ſed quia Diaz Epiſcopus Calaguritanus id eloquentiſſimè præſtitit in ſua praxi canon. cap. 103.
1 eò lectorem reijcio, & tantummodo hic inſtitutum proſequar meum. Clericus etenim blaſphemus quocumq; blaſphemiæ genere in Deum, aut ſanctos, deponendus eſt, vt expreſſim decernitur in c. ſi quis per capillum, 22. quæſt. 1. & licet Hoſt. in Sum. de maled. §. blaſphemantes, dicat hodie hoc pœnæ genus ceſſare per deſuetudinem, quem ſequitur Card. & Abb. in cap. 2. de maledic. præſuppoſita communi ſententia; Tamen ſi ſit tertio monitus, vt deſiſtat, & appareat incorrigibilis, hic rigor depoſitionis debet obſeruari, vt ſcribit Alexan. in conſ. 72. volum. 1. col. 4. verſ. Præterea: quinimmo poſſet tam enormis eſſe blaſphemia, vt etiam prima vice depoſitio interueniret, vt docet Abb. in dict. cap. 2. de maledic. per tex. in d. capit. ſi quis p Capillum, præſertim ſi blaſphemia eſſet cum peccato in ſpiritum ſanctum.

2 Hodie tamē poſt horum Doctorum tempora Conc. Lateran. ſub Leone X. conſtitutio emanauit cōtra blaſphemos clericos, his pœnis: prima vice perdat omnium beneficiorū fructus anni vni⁹. Altera vice vno vel altero beneficio priuatur. Tertia vice omnibus beneficijs, & dignitatibus, officijs quoq; priuatus exiſtit, & inhabilis ad alia conſequenda, vel retinenda efficitur. Tabien. in verb. diſpenſatio. quæſt. 15. verſ. ſecundus caſus, Diaz d. cap. 103. & ideo propter hanc inhabilitatem, & incapacitatem recte dici poteſt irregularis, cum ſine diſpenſatione ad nullum titulum promoueri poſſit; videmus etenim lege veteri
3 centum octuaginta quinque millia militum ob vnam Regis Senacherib blaſphemiam per Angelum interfecta fuiſſe 4. Regum. cap. 19. Alphonſus quoq; decimus caſtellæ Rex ob blaſphemiam regno eiectus eſt, vt Annales Hiſpaniæ, ac refert Marc. Anton. Natta Aſtenſ. de pulchro lib. 2. nam blaſphemia penè æquabatur homicidio, & lapidibus obruebatur vſque ad mortem, Leuit. cap. 24. & ideo hoc crimen ponitur inter grauiſſima delicta, vt per S. Thom. 2. 2. quæſt. 13. & 14. & non ſolum ipſi blaſphemantes, ſed & ipſi iudices, qui eos non puniunt, eiſdem pœnis ſubijciuntur: Tabien. in dict. verſic. ſecundus caſus.

De

De periuris.

CAP. XXXIII.

1 *Periurus deponitur ab ordine, & beneficio.*
2 *Periuris Romana Curia depoſitionem,& priuationem beneficiorum non infligit, niſi periuris in iudicio.*
Periurus in proprio crimine, licet non ſit puniendus in iudicio, tamen peccat, & ſic infamis de facto limita, vt hic in fin.
3 *Delictum proprium quiſque tenetur iudici confiteri, quando delictum illud adfert impedimentum ordini, vel beneficio.*

PRoxime ad blaſphemiam eſt periurium, quo iniuria Deo irrogatur; ideo conuictus de periurio, ſuo gradu deijcitur cap. de ijs
1 vero, diſt. 50. deponitur etenim ab ordine,& beneficio cap. presbyter, diſt. 81.& ſcribit Abb. in c. quærelam, de iureiur. in 2. not. pro qua re clarus tex. in c. cum non ab homine, de iudic. quòd duobus modis declaratur: primo, vt non procedat ipſo iure huiuſmodi depoſitio, ita. n. ſentit communis Doct. ſententia, de qua atteſtatur Dec. in d. cap. cum non ab homine, col. 1. verſ. ſed communis de iudicijs, contra Ant. Butr. & And. Sic ſecũdo declaratur, vt procedãt in ſolo periu-
2 rio iudiciali, vſus enim Curiarum nunquam induxit depoſitionem, vel priuationem niſi pro periurio iudiciali: nam pro periurio extra iudicium facto, ea pęna obſeruari non conſueuit: ſignatura etenim,& Papa non ſolent inducere priuationem beneficiorum ob periurium, niſi ſit iudiciale Stafil. in tract. de Grat. fol. 78. verſ. Tertio periurus, quem cum alijs probat Diaz in praxi canon. c. 86. quòd etiam olim ſenſerat Archid. in c. iuramenti, 22. q. 5.

Illud verò notatu dignũ eſt, quòd & ſi in cauſa criminali cõtra ſe mota quis non puniatur de periurio, quando negat cum iuramento veritatem ſui criminis, Alex. in addit. ad Bart. in l. 1. C. de bon. eor. qui ſib. mort. apoſtilla ad Abb. in cap. 1. de teſtib. cogen. cum alijs, quos citat iudic. inquiſit. in verb. periurium; Tamen quia peccat negando veritatem, vt dicit Abb. & Fely. in cap. cum P. de teſtib. cog. S. Thom. 2. 2. q. 69. Ideo ſi detegatur hoc periurium, licet ob hoc non puniri debeat, Tamen quia incurrit infamiam facti, eſt à promotione repellendus, tenetur enim prodere ſua delicta iu-
3 dici interroganti, quando ex delicto de quo interrogatur poteſt venire pœna ſpiritualis impeditiua ordinis, vel beneficij, Silu. in verb. confeſſio. 1. q. 1. imò ſi quis dixerit neminem teneri ſua iudici interroganti prodere delicta, non careret ſuſpicione hęreſis Priſcillianiſtarum, contra quos Aug. de hæreſib. c. 70.

Propterea mea ſententia eſt, ita dęmũ periuria Reorum interrogatorũ impunita eſſe, ſcilicet pro primo periurio, & proceſſu, vel delicto, tantum ob quàm rem mitius agendum eſt cũ eis: at quando iterum delinquunt, vel accuſantur, aut contra eos inquiritur, cum aſſueſcãt periurijs, propter ſpẽ impunitatis, vtilius puto impunitũ eſſe non debere tale periurium, videntur. n. criminoſi,& incorrigibiles, nam ſicut relapſi in hæreſim; quibus vita donata ſemel eſt, damnãtur ad mortem. cap. accuſatus, de hæret. lib. 6. ita ſaltem extra ordinem iſti puniendi ſunt: quod autem prima vice quis excuſetur,& ſecunda vice pœna ſit ei irrogãda, probatur optimo text. in cap. deſertorem 5. ſed plures ff. de re milit. & l. 3. ante fin. C. de Epiſcop. aud. ibi, remiſſionem veniæ crimina niſi ſemel commiſſa non habeant, vbi Bald. notat, qui geminauit delictum non debet ſperare veniã,

cum

cum alijs locis, quos citat Tiraq; de pœn. remit. cauſ. 10. num. 4. ꝙ & alio optimo probatur exemplo; Nam ſi quis metu cruciatus idolis coactus ſit ſacrificare, ꝓ prima vice poſt peractam pœnitentiam, eſt ab irregularitate diſpenſandus: ꝙ ſi bis, vel tertio id ei contigerit, erit caſus penitus indiſpenſabilis, vt dicem9 infra titulo prox. de apoſtat. habetur in Cóc. Ancyr. cap. 8. arg. de ijs latius hoc libro tit. de relapſis, c. 27. Sunt igitur eiuſmodi rei peierantes puniendi ſaltem, vt diximus, extraordinaria pœna: plerunq; etenim hi ſic impuniti in proprijs, aſſueſcunt poſtea peierare in alienis delictis atteſtandis, ꝙ ſi nos illos non punimus, puniet eos tanto ſeuerius omnium Dominus, vt contigiſſe ſuo tempore narrat Greg. Turon. his verbis: Quidam ꝗ plerumque in furtis, diuerſiſque ſceleribus cómixtus peierare conſueuerat, cum aliquando à quibuſdam pro furto argueretur, ait, ibo ad Baſilicam Beati Martini, & ſacramẽtis me purgans Innocens reddar; quo ingrediente elapſa ſecure de manu eius, ad hoſtium ruit, graui cordis dolore percuſſus. Alius ſimili modo cũ de incendijs domus vicini ſui argueretur, ait, vadam ad templum S. Martini, & fide data inſons redibo ab hoc crimine: cum igitur ad Eccleſiam veniſſet ille, qui ſacramenta dabat, conuerſus ad eum dixit ei; quantum vicinorum dictat aſſertio, non eris innocens ab hoc ſcelere; ſed tamen Deus, vbique eſt, & virtus eius ipſa eſt forinſecus, quæ habetur intrinſecus, tamen ſi ita te vana fiducia cœpit, quòd Deus, vel ſancti eius periura non vlciſcantur, ecce templum ſanctũ è contra; iura verum: at ille eleuatis manibus, ait, Per omnipotentem Deum, & virtutem B. Martini antiſtitis eius iuro, quòd hoc incendium non admiſi: datis itaq; ſacramentis, cum recederet, viſum eſt ei, quaſi ab igne circumdari, & ſtatim ruens in terram, clamare cœpit ſe vehementer exuri, & hæc dicens ſpiritũ exhalauit: narrat Greg. pręfatus lib. 8. c. 16. & in lib. in glo. conf. c. 93.

Nec mihi placet illa ratio, quòd non deberet in tali periurio puniri vnquam quis in foro iudiciali, ſed ſufficeret, ꝙ in foro conſcientiæ ſeuerius puniretur, & quod ſæpius parcendũ ex verbis Domini; Non dico ſepties, ſed ſeptuagies ſepties. Mat. cap. 18. Nam hic Matthæi locus bene procedit in foro conſcientię; at in foro iudiciali diſciplina etiam prima vice danda eſt, vt docet Auguſt. de verb. dom. ſecund. Mat. ſerm. 15. in fin. Peccaſti, ait, petis ignoſci tibi, ecce ignoui. iterum peccas, ignoui. peccas tertio, tertio ignoui, iam quarto ignoui; Nunquid ſeptuagies ſepties fatigaſti me? ſubdit ille hæc verba; ſi hac præſcriptione ſeueritas diſciplinæ dormiat, repreſſa diſciplina, ſequit impunita nequitia; vnde patet aliqua puniendos eſſe diſciplina huiuſmodi periuros.

De Apoſtatis à fide.

CAP. XXXIIII.

1 *Apoſtata à fide eſt pluſquàm hæreticus, ideo penitus irregularis.*

Apoſtata à monachatu ſolo, eſt irregularis.

Iulianus apoſtatarum Imperator, & Princeps.

Iudæus factus Chriſtianus, ſi præuaricetur eſt penitus irregularis, etiam peracta pœnitentia.

2 *Apoſtatans vi coactus, eſt irregularis.*

Helcheſitæ hæretici ſunt dicentes non eſſe crimẽ negare Chriſtum ore, ſi corde cordas.

Apoſtata laicus peracta pœnitentia diſpenſari poſſet, vt promoueatur, clericus verò nequaquam.

3 *Apoſtatans per vim bis, vel ter, irregularis eſt omnino indiſpenſabilis.*

Circuncidens ſe ipſum apoſtata, & irregularis eſt.

Meſopotamenus monachus ſe circunciderat.

Hæreticis in oratione communicans; deponitur etſi per vim etiam ſit irregularis.

Ordinato ab hæreticis per contemptum, nunquã conceditur diſpenſatio.

4 *Apoſtata dicitur clericus deponens habitum & tonſuram, & fit irregularis, præſertim habens beneficium.*

Ordo ſacer ſpecies eſt religionis.

5 *Matrimoniũ contrahens exiſtens in ſacris, apoſtata eſt, & irregularis. & ſuſpectus de hæreſi.*

APoſtata, qui lubens à fide retro
recedit, pluſquam hæreticus
eſt, imò penitus eſt infidelis,
1 iccirco ab ordinibus, etiam minimis ar-
cetur, & à cõmunione Eccleſiæ, & omni
irregularitate notatur: Silu. in verb. irre-
gularitas quæſt. 5. Tabien. in verb. irre-
gularitas 4. nu. 7. nam ſi apoſtaſia à ſolo
Monachatu reddit irregularem, vt dixi-
mus quando de monachis agebamus, &
eſt tex. in cap. vlt. de apoſt. & diſt. 50. cap.
vlt. quanto magis ſi quis à tota fide apo-
ſtatet, quemadmodum Iulianus Impe-
rator cognomẽto Apoſtata, de quo Caſ-
ſiod. hiſt. tripart. lib. 6. cap. 2 & text. 11.
q. 3. c. Iulianus. Et cum iſtis nemo alius
quàm Papa diſpenſare poteſt. Silu. d. q.
5. & Tabien. d. nu 7. Innoc. in cap. 1. de
apoſt. Propterea quiſquis hebræus, vel
paganus ad fidem Chriſti conuertatur,
poſtea vero ad vomitum reddeat, ideſt
ad hebraiſmum, vel paganiſmum, pro-
pter eam præuaricationem apoſtata fa-
ctus, promoueri non poſſet; nec promo-
tus exercere: Conc. Toletan. IIII. cap. 63.
habetur 2. q. 7. cap. non poteſt, vbi Hug.
& Archidiac. pœnitentia etenim, quoad
hoc nil ei prodeſſe poteſt, quia etiam ſi
peragat quantumuis magnã, non deſinit
eſſe irregularis, vt ipſi ibidem ſcribunt.
Quæ etiam vera ſunt in ijs, qui per
2 vim, aut metum apoſtatarunt; forſan ad
idololatrandũ, aut ſacrificãdum idolis,
aut dæmonibus; nam omnes ex eo ſolo
redduntur irregulares, & deponuntur,
canon. apoſt. 62. & Conc. Ancyr. cap. 1. 2.
3. 4. 5. 6. 7. & 8. & diſt 50 cap. presbyte-
ros, alioqui ſi hos irregulares qs audeat
negare, mihi videbitur ſubolere hęreſim
Helcheſitarum, qui dicebant nullã con-
trahi culpam negando Chriſti fidem ſo-
lo ore, ſi corde non negatur, contra quã
Fabianus Papa Cõciliũ coegit LX. Epi-
ſcoporum, & totidem presbyterorũ, vbi
ea hæreſis damnata eſt: Platin. in Fabia-
no: ſicut etiam diſputando damnauit
Gregor. Turon. hiſt. lib 5. cap. 43. pro-
pterea iure efficiuntur iſti irregulares, et
ſi Deum, aut fidem negent ſolo ore, non
corde: alioqui non erraſſet Petrus Apo-
ſtolus, nec Marcellinus Papa I. nec eorũ
ſeueriſſima pęnitentia fuiſſet neceſſaria:
Ideoque canon Apoſt. 61. iubet deponi
clericum, qui per vim, vel metum Chri-
ſti nomen, vel etiam clerici nomen ab-
negauerit, & nec poſt pœnitentiam reſti-
tui, niſi forte tanta eſſet pœnitentia, vt di-
ſpẽſaretur, vt Petrus, & Marcellinus per
diuinam diſpenſationem.

Debet verò durior eſſe diſpenſatio in iam promotis, quàm in promonendis; nam laici poterunt poſt pœnitentiã condignam diſpenſari, vt ordinẽtur, & exerceant: at iam promoti rurſum ſuſceptos ordines exercere nõ permittuntur. dict. Conc. cap. 1. & 2. & d. cap. presbyteros, in princ. diſt. 50. quinimmo ex d. canon. Apoſt. 61. poſt pœnitentiam ſolam communionẽ recipere poſſunt inter laicos, vt ibi patet: rurſum poſſet tanta eſſe vis, & coactio, quam iuriſtæ dicunt præciſam, vt quis ſacrificaret, thurificaret, non ipſe, ſed per manum attractus, quo caſu non delinquit, & ideò non efficitur irre-

gula-

gularis,debet tamē benedictionē accipere ab Epiſcopo ſuo d.c.3.Conc. Ancyr. & d.c.presbyteros: ſed ſi vis illa, & coactio nō fuerit præciſa,ſed maluerit imolare,aut abnegare, quàm mori, vel pati, tunc vſque adeo fiet irregularis, quòd vt iam diximus, per ſolum Papam diſpenſari poſſit, ſi ſit ſacerdos; ſi vero diaconus,vel inferior, etiam Epiſcopus id poterit.d.cap.presbyteros,Silue.d.quæſt.5.

3 Quòd ſi bis,vel tertio,hæc ſcelera commiſerit quis, etiam per vim,quatuor annis in aſpera manere debet pœnitentia, duobus alijs communicare, non tamen eius oblatio recipiatur, ſeptimo cōmunicabit, & oblatio eius recipietur ab Eccleſia.d.Concil. Ancyr.cap.8. ex quo loco poſſumus elijcere hanc concluſionē, quod quiſquis ſæpe abnegauit Christi fidem, vel ſacrificauit idolis per vim coactus: & ſolo ore non corde ſi ſæpius hoc ei contigit fieri, eum irregularem indiſpenſabilem, quoad ordines, tam ſuſcipiendos quàm ſuſceptos exercendos, quod patet ex hoc, quod per ſeptennalem pœnitentiam aliud recuperare non poteſt,quàm ſolam communionem; Ex quibus illud deciditur,quòd ſi quis clericus, vel monachus, aut etiam laicus, circuncidere ſe ſe permiſſerit, apoſtata præſumeretur, etiam ſi aliunde non appareret eum abnegaſſe Christi fidem: eſſet enim iudaizare, quin putandus eſſet hæreticus Nazarenus, quorum eſt obligare velle adhuc ad obſeruantiam Circuncisionis. Epiphan. hæreſ. 26. Idemque erit ſi per ſe ſolum nemine perſuadente ſe ſe circunciderit putans ob eam rem aliquem fructum, aut gratiam accipere: exēplo eſt Meſopotamenus monachus, qui cum putaret ſe Abrahæ, & Moyſis gratiæ participem fieri per Circuncisionem, ſe ſe ipſum circunciderat, vt ſcribit Caſſia. lib. 1. collat. 2. cap. 8. Lippom. Tom. 8. hi igitur nunquam eſſent promouendi abſque Papæ diſpenſatione.

Hæc eadem procedent in illis,qui inter hæreticos verſantes ipſorum orationibus communicarunt; nam ſi ſponte hoc fecerint,deponuntur, canon. apoſt. cap. ſexageſimo tertio: ſed ſi per vim, vel metum, eadem omnia dicenda ſunt, quæ diximus in iſtis abnegantibus, & apoſtatis, præſertim in eo, qui in contemptum ab hæreticis ſe ſe ordinari fecerit; nam eo caſu diſpenſari non conſueuit, & vix per ſolum Papam: Silue. d.q.5.& eſt tex.in cap.conuenientibus, 1.q.7.propè fin.

4 Inter apoſtatas adnumerantur etiam hi clerici, qui in ſacris ſunt, ſi habitum, & tonſuram, ac clericalem diſciplinam deponant,fiunt etenim irregulares,cum apoſtatæ ſint: gloſ. in capit. penult. diſt. quinquageſima. Ordo enim ſacer eſt ſpecies religionis,ideo ſicut religioſi apoſtatant, non ſeruantes monachatum.d. capit.vlt.diſt. quinquageſima, ita & clerici, quòd probat Abb.in capit.Tua, de apoſtat.quem ſequitur Silu.in verb.apoſtaſia q.2.facit text.in cap.nō obſeruetis. 26.q.7.

Quinimmo ſi clericus in minoribus, aut prima tonſura conſtitutus beneficiū poſſideat, & omnem diſciplinam,atque habitum Eccleſiaſticum deponat, retento beneficio, verè apoſtata eſt, & conſequenter irregularis: Silue.in verb. apoſtaſia quæſt. 3. in fin.citat cap. Ioannes, de cler. coniug. arg.cap.vlt.diſt. 50.ſicut ēt ſi quis conſtitutus in ſacris matrimonium contrahat efficitur irregularis,tex. & ibi not Abb. in c. 1.qui cler.vel vou. vbi hoc probat Card. Zabar. in poſtremis ſcriptis, dicit enim eum eſſe irregu-

 larem,

Immutauit, primoq; abraſo ſcripſit aliud, ita vt per eas litteras ſic immutatas, ipſe Henricus factus ſit Conrado, & gener, & imperij ſucceſſor, vt narrāt Annales de antiquitatibus, & initijs regnorum fol. 129. Naucler. generat. 35. vbi conteſtes hiſtoricos recenſet. Modo quęritur num, hic ſacerdos fuerit irregularis; dico eum non euitare crimen falſi in regijs litteris, & propterea non ſunt facienda mala, vt eueniant bona: alioqui liceret peierare, falſum teſtimoniū dicere ad tuendam vitam alterius, quod omnino impium eſt, & ideo non effugit
4 irregularitatem: Minor forte eſſet culpa, ſi quis in tuenda propria vita huiuſmodi litteras deferens, eas immutarit, cuiuſmodi fertur de Marchione Melenianenſi, qui deferens has Belerofontis litteras, quibus mandabatur eum necari, hoc ſuſpicans aperuit, atque argumentū litterarum ita immutauit, quaſi mandarent ipſum præfici cuidam Caſtro, & militibus: vnde illi arx & Caſtrum commiſſa ſunt per eas falſatas litteras, atque armata manu poſtea propugnauit; & ob eam rem habitus ſtrenuus miles, ſæpiſſime exercitibus præfect⁹ eſt. Iſtius igitur culpa longe minor eſt in falſatione litterarum, ſed non effugit nomen, & crimen falſitatis, & ideo nulla ratione iſtæ falſationes excuſari poſſunt.

Ad hoc irregularitatis genus pertinet, ſi clericus priuatę perſonæ litteras
5 aperiat, & aduerſarijs indicet, nam proditor eſt, & falſator, & ideo deponitur: Rom. conſ. 365. Incip. quæritur primo qua pœna, circa fin. Silu. in verb. falſarius. §. 1. ſed ſi non oſtenderit aduerſarijs, extra ordinem punitur, Diaz in praxi Canon. cap. 96. Iuditial. Imquiſ. in verb. litteræ.

De falſo Teſtimonio.

CAP. XXXVI.

1 *Falſi teſtimonij clericus Reus deponitur, & ſicut periurij Reus irregularis eſt.*

2 *Falſi damnatus per viam exceptionis, an dicatur irregularis.*

3 *Acta in vno iudicio per viam confeſſionis, faciunt fidem in alio magis plenario.*

Acta in vno iudicio per modum exceptionis, faciunt fidem in alio ad præparationem.

Falſum teſtimonium dicens extra iudicium ad liberationem alicuius, peccat, ſed non tenetur falſi.

CApitale crimen eſt falſum adferre teſtimonium, ideo clericus ob id deponitur ex Conc. Agathen. cap. 34. habetur diſt. 50. capit. ſi
1 Epiſcopus; quod etiam iure ciuili conſtitutum eſt C. de Epiſc. & cler. auth. presbyteri, & in corpore vnde ſumitur; nec diſtinguitur an cauſa ciuilis ſit, an criminalis cap. quia iuxta §. presbyteri, diaconi. 5. quæſt. 6. vbi hoc expreſſim annotat Hug. & inde confirmatur, quòd numquam poteſt falſum teſtimonium ferri; quod non ſit mixtum periurio; vnde ſicut periurium tam in iudicio criminali; quàm ciuili indiſtincte eadem pœna punitur, & irregularitatem inducit, vt hoc ipſo libro ſuperius diximus, ita & hoc caſu teſtimonij lati.

Et tametſi Præpoſ. in d. cap. ſi Epiſcopus diſtinguat teſtimoniū falſum in iudicio directim intentatū, ab eo quod ꝓ-
2 batur per viā exceptionis; quia in iſto nō venit pœna depoſitionis; tamē eius ſententia in noſtro caſu nil obſtat: nam & ſi quis conuincatur per modum exceptionis de falſo teſtimonio, ex eo tamquam infamis de facto à teſtimonio repellitur, vt ibi ipſe ſcribit, vnde quicqd excludit à teſtimonio propter infamiā, illud idem excludit ab ordinibus. Pro-

batur aperte in cap.infames,in fin.6.q.1. & cap. ſeq. Ideo quiſquis conuictus per modum exceptionis, ſi à teſtimonio repellitur,per hoc quoq; ab ordinibus eijcietur,non quia deponatur,ſed quia nec promoueri,nec promotus exercere permittitur: Quinimmo ex actis illis p modum exceptionis, poteſt præparari directum iudicium aduerſus eum,vt puniatur; nam acta facta in vno iudicio, licet regulariter non faciant fidē in alio, quo ad deciſionem; Tamen faciunt fidem, quoad præparationem alterius iudicij, Alex. in l. 2.col. 5.concl. 6.C.de Edend. quem probat, & ſequitur Capicci.deciſ. 107.vnde ſi ex illis actis per modum exceptionis,poteſt directum præparari iudicium, ſequitur quòd ex hoc fiat irregularis; nam accuſatione, & inquiſitione pendente quis eſt irregularis, etiam ſi poſtea abſoluatur, vt diximus quando de pendente inquiſitione agebamus; De

3 inde ſi hic fuiſſet conuictus in exceptione per ſuam confeſſionem, etiam fieret irregularis: qa facta facta in vno iudicio ſummario, licet regulariter non noceāt, in plenario tamen fallit in confeſſione, quia ipſa nocet etiam in iudicio plenario. Innoc.in cap.de ordin.cognit.Imol. in Clem. conſtitutionem,col. 5.de elect. Marſ. ſing. 257. incip.Nemo, & in ſing. 580.incip.Acta facta; vnde ex iſtis duabus rationibus poterit ſeruato iudicio deponi, & licet ante ſententiam ſecundi iudicij non poſſit dici infamis de iure, eſt tamen infamis de facto,quod ſufficit ad irregularitatem,vt probatum eſt ſuperioribus libris; Hæc vera ſunt in falſo teſtimonio iudiciali, alioqui ſi ad liberationem alterius,quis mēdacium dixerit extra iudicium licet peccet,tex.& glo. in c. ne quis arbitretur, 22.q.2.non tamen erit irregularis.argum.d.glo.

De Fornicatoribus, & Concubinarijs.

CAP. XXXVII.

1 *Fornicator quantumuis occultus, celebrare nō poteſt ante pœnitentiam.*

Fornicator notorius eſt ex confeſſione, vel qui iudicio eſt conuictus, vel euidentia facti, & hic vere eſt irregularis, & adminiſtrare non poteſt minores.

2 *Concubinarius occultus adminiſtrans, non fit irregularis, ſecus in notorio.*

3 *Miſſa fornicatoris notorij nemo intereſſe debet.*

Sacerdotio indignus eſt, qui tranſit per lupanar.

Athenienſium ſacerdotes ſeorſum habitabant, ad tuendam caſtitatem.

Clericus frequentans domos puellarum deponitur.

4 *Mulierum familiaritas periculoſa, & ſæpe aufert dona Dei.*

M. Craſſus qua ratione ſuſpectus ſacrilegij.

5 *Epiſcopi, qui in perſecutione Ariana abſciſſis linguis loquebantur, mulierum conſortio hoc donum amiſerunt.*

Epiſcopus, vel monachus domi Mulierem etiā non ſuſpectam, retinere non poteſt.

Caſtitati ſuæ nemo confidere debet, niſi miraculis confirmetur.

6 *Fornicator Chriſtianus cum muliere infideli, aut cum bellua fit irregularis.*

Boue & Aſino non eſt arandum.

FOrnicator quantumuis occultus mortale peccatum incur-

1 rit. 27.q. 1. cap. nubendi, & 32.q.4. cap. meretrices; propterea ante pœnitentiam,& contritionem celebrare non poteſt, ſine graui ſacrilegio, propter illud impedimentum canonicum,quod pendet ex peccato mortali, de quo ſuo loco diximus: propterea commendatur Diaconus quidam aulicus Henrici III. Imperatoris, qui maluit exilio mulctari, quàm Diaconi officium ad altare exercere pollutus nocturna fornicatione; quamobrem quia contempto humano metu, diuinam præ oculis habuit maieſtatem, per Dei gratiam à fornicatione

po-

poſtea liber extitit; & Epiſcopatu dign* eſt habitus, vt narrat Naucler. gener. 36. quando vero fornicator notorius eſt, forſan ex proprij oris confeſſione, aut conuictus in iudicio, aut tanta facti euidentia, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari, tunc vere irregularis eſt. cap. ſacerdotes, diſt. 50. quæ res non ſolum procedit in ſacerdotibus, ſed etiam in eo, qui conſtitutus eſt in minoribus; nam in ſuſceptis ordinibus miniſtrare prohibetur, & conſequenter ad altiores aſcendere non poteſt: at ſi tales notorij fornicatores ante factam pœnitentiam adminiſtrauerint, fient denuo irregulares Papali diſpenſatione, vt ſcribit aperte Nauar. in Manual. cap. 25. num. 77. & ita intelligitur Arch. diſt. 32. §. hæc de malis. Silu. in uerb. clericus 2. q. 8. verſ. quæritur ſecundo. Io. Andr. & Hoſt. in cap. veſtra, de cohab. cleric. & mul. & videtur text. cap. ſi qui ſunt. diſt. 81. & in c. præter. §. verum diſ. 32. in fin. Sil. in verb. concubinarius, nu. 4. vbi hæc late probat, non ſolum in concubinario, ſed & in quolibet fornicatore notorio, poſt Abb. in cap. ſi celebret, de cler. excom. miniſt.

Et licet Gul. Duran. dixerit concubinarium adminiſtrantem in ſuo ordine non effici irregularem, vt ipſe ſcribit in Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſ. quod autē dixi de excommunicato; Tamen poſſet intelligi, quando fornicator non poteſt dici notorius. exemplum eſt ſi concubina eſt pediſſequa matris, aut
2 ipſe eſt capellanus dominæ ſuæ, qua vtitur loco concubinę; nam quia iſto prætextu excuſatur à notorio, cōſequens eſt, quòd non fiat irregularis. Sil. d. verſ. quęritur ſecundo: at ſi ſit notorius, & ante pœnitentiam factam adminiſtret, erit irregularis à ſolo Papa diſpenſandus. Tabien. in verb. irregularitas 4. col. 2. verſ. ſi Tertio eſt ſuſpenſus, ex ſententia Innoc. & verſ. ſeptima. cōcluſio. arg. c. veſtra, de cohab. cleric. vbi Abb. & cap. 2. de re iudic. lib. 6. & Nauar. loco ſupra citato; etiam ſi nulla pręceſſerit monitio: Anto. & Abb. in cap. Tua, de cohab. cleric. Tabien. d. verſ. ſeptima. Sil. d. verſ. quærit ſecūdo: Nam cū nemo intereſſe debeat of-
3 ficio, & adminiſtrationi clerici notorij fornicatoris d. cap. veſtra, & diſt. 32. cap. nullus. & S. Tho. 4. q. 15. ſequitur ꝙ irregularis fiat, & ita eſt communis ſententia, ſecundum quam fuiſſe iudicatum in curia Delfinatus atteſtatur Guid. Pap. Decis. 558. pro qua ſententia comprobanda facit quòd ex traditione apoſtolica, olim qui clericus in fornicationem incidiſſet à ſacra communione aliquot annis ſeparabatur. Io. Clim. grad. 15. c. 1. quin & deponendum eum eſſe conſtitutum videtur per canones apoſtolorū, vt habetur in cap. presbyter. diſt. 82. Sed & Palladium Cappadocem in vita duorum Macariorum tradit ſacerdoti fornicatori ob celebrationem miſſarum tam ingenti cancro caput emacuiſſe, vt penè moreretur: at vbi iuſſu Macarij Alexandrini iureiur. ſe ſe adſtrinxit, nō vlterius celebraturum, ſanatus eſt: ſeſeq; deponens, quaſi laicus vixit.

Quàm rem etiam ipſi ethnici obſeruauerant, Seneca etenim declam. cap. 1. Indignum, inquit, te ſacerdotio dicerē, ſi tranſires per lupanar, vt refert Speculum ſummorum Pontificum cap. 81. Nam & Athenienſes ſacerdotes ſeparatim à reliquo populo diſtinguebātur; ne aliqua profana contagione corū caſtitas pollueretur. Plato in Timęo, & Speculū d. cap. 81.

Nec ſolum hæc vera ſunt in iſtis fornicatoribus, ſed etiam in clericis, qui nimium frequentant domos puellarū, vel

patronatum; nam propter rumores,ſuſpitiones,& diffamationes,quę inde oriri ſolent,deponuntur ab ordinibus ſuis, ob quam rem dici poterunt irregulares illo modo quo alij,qui deponuntur,diſt. 81.cap.clericus ſolus. Eſt enim mulierũ
4 conſuetudo maximè periculoſa famæ; nam ob hanc vnam cauſam M. Craſſus, ſacrilegij ſuſpitionem incurrerat, quòd nimis frequens ad virginem quandã Veſtalem accederet, empturus ab ea prædium ſibi commodum: vt ſcribit Pluth. lib. quam vtilit. ab inimic. Eſt aũt longè magis periculoſa animæ: ſæpe etenim Dona Dei amittuntur ob mulierum familiaritatem; nam in perſecutione Ariana, quæ in Africa à Vandalis facta eſt, cum pluribus Catholicis lingua exciſa fuiſſet, nihilominus diſertè omnes loquebantur,cum ingenti miraculo,& publicè prædicabant,vt narrat Procopius;
5 at quia ipſorum quidam mulierum colloquijs ſe ſe commiſcuerat, hoc grande miraculum in illo ceſſauit,vt ſcribit Euagrius hiſt.Eccleſ.lib.4.cap.14.& S.Greg. dialog.lib.3.cap.32.Hinc fit vt nec Epiſcopi poſſint intra familiam domi retinere mulierem,etiam nõ ſuſpectam, ob ſummum ſpecimen ſanctitatis, quod in illis requiritur C. de Epiſcop. & cleric. auth. Epiſcopo,& in auth. quom. oport. Epiſcop.§.hoc autem;vel ſ.neq; autem, quod ob eandem rationem procedit ét in monachis,vt ibid.Salic.& glo.

Nec quiſquam ſibi blandiri debet, quòd ſe nouerit caſtum, quoniã hos fallit facilius dæmon, etiam ſi ſenuerint, vt patet in S.Andrea Epiſcopo Fundẽſi, qui fretus ſua, & mulieris caſtitate, cohabitando lapſus eſt; vt ſcribit Gregor. dialog.lib.3.cap.7.nec aliorum qui conſtantes fuerunt veſtigia imitanda ſunt,in frequentandis mulieribus: Nam etſi multa charitate ferventes mulierum domos frequentarint ſine peccato, vt de Equitio ſcribit Greg.dialog.lib.1.cap.4. qui infra ſepta monaſterij mulierum liberè ingrediebatur, & de Vitali monacho Alexandrino ſcribit Marul.lib.3.qui meretricum noctes conducebat, & in proſtibulis noctes perſæpe integras conſumpſit,abſque vlla contagione, vt illas conuerteret: Tamen illi pudicitiam miraculis confirmarunt; nam Equitio nocte viſum eſt ſibi ab Angelo virilia abſcindi, vnde ex eo tempore carnis mot° in eo penitus defecerunt,teſte Greg. ibi. Et Vitali Deus caſtitatis prębuit teſtimonium; nam cum quidam miles eum à proſtibulo exeuntem alapa percuſſiſſet, ſubito à dæmonibus vexari cępit; ſed & multæ meretrices ab eo conuerſæ perhibentur,vt Marul.ibi,& Sabellic. lib. 10.ſi quis igitur,his ſignis ſe munitum oſtenderit, nil penitus ei oberit hæc irregularitas.

Quòd autem diximus fornicationem non notoriam carere irregularitate, intelligendum eſt,de fornicante cũ muliere Chriſtiana ſoluta; ſed ſi Chriſtianus laicus, vel clericus fornicetur ſciens cũ muliere fideli hebræa, gentili, aut quomodolibet extra baptiſmum, poſſumus defendere ob eam copulam rectè repellendum eſſe, ne ordinetur, & ne ordinatus exerceat; primo quia hoc genus fornicationis inducit crimen capitale l. ne quis C. de Iude. Fely.in cap. in nonnullis,de Iudęis:Corn.cõſ.114.vol.2.Grill. in tract. de pęn. omnif. coit. q.12.vnde ſicut cætera capitalia crimina inducunt irregularitatem c. ſi Epiſcopus, aut preſbyter, diſt. 50. ita iſtud quoque: deinde ij incurrunt excommunicationem Cõc. Elibert.cap.78. & ſicut quilibet excommunicatus eſt Infamis cap. illi,cum ſeq.

6.q.

6.q.1. ideo non debent promoueri. Deinde alia ratione videtur eſſe irregularis hic fornicator, nam qui adhæret meretrici, fit vna caro cum illa 1. Corinth. c. 6. vnde ſicut carens baptiſmate reijcitur ab omni ordine, Ita qui mixtus eſt carni carenti baptiſmate indignus eſſe debet; illa enim inhabilitas carnis mulieris redundat in virum ei commixtum, exēplo eius, qui trahit ad ſe bigamiam dum ducit viduam in vxorem, vnde fit irregularis etiam poſt peractam pęnitentiam, qa diuiſa caro videtur in plures: ergo multo magis diuiſa videtur caro huius fornicatoris cũ infideli. vnde ſaltem Epiſcopi diſpenſatio requiri videretur, vt promoueri permittatur.

Qua ratione idem putauerim ſi quis fornicetur cum muliere Chriſtiana, quę ipſo ſciente cōmixta eſt infidelibus, hebræis, aut gentilibus; nam fornicator trahit ad ſe eam commixtionem, & carnis diuiſionem baptiſmi, & non baptiſmi, quam habet illa mulier. Idem quoque putarem in eo, qui cōmiſcetur belluis; nam cũ tale crimen ſit vltimo ſupplicio dignum: Exod. cap. 22. Leuit. cap. 20. iure inducit irregularitatem: præſertim conſiderata mixtura ſeminis, cum diuerſitate ſpecierum, quòd comparari videtur ad naturam monſtri, & ideo ab altari reijciendus quiſquis eſt particeps huius ſceleris. Idem quoque puto in eo, qui fornicatus eſt ſcienter cum muliere, quæ admiſit belluas; eſt enim par ratio in fornicatore cum ipſa, quia trahit ab illa tam variam, & horrendam ſeminis commixtionem.

Sed & omnes prædicti caſus habent annexam infamiam, & turpitudinem, ideo rectè inter irregulares adſcribũtur, etiam ſi notoria delicta nõ ſint, ſed paucis nota; ſi vero ſint occultiſſima id pendebit ex conſilio confeſſarij, ad quē ſpectabit conſulere pęnitenti, ne ſe dignum putet altaris miniſterio; niſi poſt longã, & aſperrimam pœnitentiam; & nec tũc quidem niſi de conſilio, & arbitrio ſuperioris, qui cōſiderabit pœnitentis diſpoſitum animum, quem ſi perfectum non nouerit, eijciet ab altari: alioqui ſi tales facile admittentur ad altaris miniſteriũ, agetur contra id quod iubetur ne liceat arare in Boue, & Aſino, & veſtem habere lana linoque contextam cap. cũ cauſam, de elect. Leuit. c. 19. & Deuteron. cap. 22. & contra id quod inhibetur, nę iumēta faciamus coire cum alterius generis animantibus, & contra illud nę agrum ſerere videamur diuerſo ſemine d. cap. 19. aut vineam ſerere altero ſemine, contra d. cap. 22.

De Adulteris.

CAP. XXXVIII.

1 *Adulterij damnatus promoueri non poteſt.*
Adulter notorius irregularis eſt.
2 *Clericus adulter deponendus eſt.*
Clericus extra iudicium confitens ſe adulterũ, ſuſpendi debet ab officio, & beneficio.
3 *Adulterium committitur cum meretrice cōiugata.*
Adulterij etiam punitur, qui acceſſit ad ſolutam, credens eam coniugatam.
4 *Intentio, an factum ſit inſpiciendum in delictis.*
Adulter eſt irregularis, ex homicidio perpetrato in perſonam mulieris.
5 *Adulterium varijs modis punitum, vt hic.*
Adulterium abhorrent etiam bruta.

ADulterij conuictus, aut dãnatus promoueri non põt; efficitur enim infamis, tã de iure quã de facto: Abb. in cap. at ſi clerici. §. de adulterijs, col. 5. de iudic. tex. in cap. infames 6. q. 1. Vnde cum alijs infamibus excludi debet, à ſuſcipien-

dis

dis ordinibus; quinimmo, & ſi damnatus in iudicio non fuerit, ſi notorium ſit adulterium, eodem iure cenſetur; nam irregularis eſt, ob infamiam cap.illi.6.q.1.cum alijs criminoſis ex capitali,& notorio crimine,diſt. 50. cap. ſi Epiſcopus aut presbyter: clerici vero iam promoti, qui adulterij crimen commiſerint, ſiue
2 manifeſtum illud ſit, ſiue occultum, deponendi ſunt,diſt.50.cap. ſi quis diaconus,& diſt.81.c.ſi quis clericus; differt tamen occultus adulter à manifeſto, qđ manifeſtus reſtitui non debet, occultus vero peracta condigna pœnitentia,reſtitui poteſt.capit.ſacerdotes,diſt.50. cum gloſ.

Præterea ſi clericus nec cõuictus, nec damnatus in iudicio fuerit, nec notoriũ ſit adulterium, ſed ipſe extra iudicium hoc cõfiteatur, ſuſpẽdi debet ab officio, & beneficio, de exceſſ. prælat.cap.quàm ſit graue,Ray.in tit.de lapſis; & diſpẽſ. verſ.Hoc tamen nota: Quinimmo ſi ex hac confeſſione ſit nata infamia facti cõtra eum,pro vero adultero puniri poteſt & deponi,& conſequenter erit irregularis: Rot.deciſ. 180. in nouiſ. in additione;facit ad hoc quod ſcribit Diaz in praxi canon.cap.111.

Ad hæc adulter intelligitur clericus
3 ſi cum meretrice coierit cõiugata. Paul. Grillan. in tract. de pœn. omniſ.coit.col.3.etiam ſi ignoraret coniugatam,ſicut ſi acceſſiſſet ad honeſte viuentem ignorãs nuptam, vtroq; enim caſu adulterij puniretur, quia in iſtis malefactis nil excuſat ignorantia; Econtrario etiam ſi ad mulierem acceſſerit putans eam coniugatam, cum non eſſet, adulterij quoque punitur, vt ſcribit Io. de Anan. in cap. in nonnullis, col. fin. de Iudę; quod approbat Diaz in praxi canon.cap.79.nec valet ratio, quòd in iſtis delictis magis debet damnari quod fit, quàm quod intẽditur, vt dicebat Io.de Lignano,vt re-
4 fert Silu.in verb.excõmunicatio 6.col.7. verſ.ſecundo quando: quia illud procedit, vt quis incurrat excommunicationem, quia tunc non intentio,ſed factum inſpicitur; at in alijs pœnis quæ conſiderantur reſpectu ad grauitatem culpæ,vel malitiæ,inſpicitur intentio,pro qua re videtur glo.in cap.ſi vero, de ſent. excom.

Quinimmo adulter poſſet incidere in irregularitatem ex alieno homicidio; vnde & ſi occultiſſimus ſit adulter, & quantumuis pœnitens adhuc tamen eſſet irregularis, vtputa ſi maritus, pater, vel quilibet conſanguineus mulierẽ ob ſuſpicionem eius adulterij interfecerit; nam hic operam dando rei illicitæ incidit in culpam eius homicidij,quod declaratum fuit per fel. Rec. Pium V. in vltima ſignatura menſis Septẽb. 1571. ſed de hoc latius dicemus quãdo de homicidio agendum erit. Dubius ille caſus eſt, ſi maritus ſe ipſum zelotypia ductus occiderit, forſan qa exhorret adulteri potentiam, in quem vlciſci non audet, nunquid clericus vel laicus adulter ſit ex huiuſmodi homicidio irregularis? & ſane eadem eſt ratio, propterea quod mortuus in tanta ignominia noluit viuere,in quam deſperationem coniecit illũ adulter: Exemplo huic rei eſt Chriſtophorus Bomgartnerus Baſileæ ciuis,qui occiſa vxore adulterij ſuſpecta,ſe ſe ſpõte ex alto præcipitauit ob huiuſmodi deſperationem,vt refert Surius in cõment. ſub Anno Domini 1528. Nam ob id adulter eſſet irregularis,etiam ſi vxorem non occidiſſet, ſed ſe ipſum tantum.

Vnde concluditur omnia iura clamare contra adulteros; nullum enim fere genus hominum fuit, quòd non ſeuere in adulteros animaduerterit, præter Indos

dos Garamantides, quorum concubitus promiſcui ſunt: lege etenim Hebræorũ vltimo ſupplicio, & lapidibus obruebã tur; Leuit.c.20.& Euang.Ioan.c.8.lege
5 quoque Romanorum capitis pœna primũ irrogata eſt ab Auguſto C. ad l. Iul. de adult. & ff.eo tit. Apud Aegyptios mulier adulterij damnata naſo mutilabatur; Apud Arabes minus delictũ fuit matre couti, quàm adulterari, huic .n. vltimum ſupplicium imminebat; Germani adulteram nudam abſciſſis crinibus domo expellebãt publicè per vicos eam verberantes: Lepræi populi adulteros vinctos toto triduo per vicos circũducebant, omni genere conuitij eos diffamantes; Mulieres verò in foro ſtare cogebantur diebus vndecim, tectæ vna ſola pellucida veſte, qua carnes inferne ſpectari poſſent: Laciadæ, ſeu Placiadæ populi attici raphanos in adulterarum pudenda immittebãt: Apud Gortinã adulter adducebatᶜ ad ſubſellia magiſtratuũ coronabatur lana in opprobriũ effeminatæ, & mollis naturæ perpetuo ignominioſus, nullumq; ad Reip. magiſtratum admittendus; Solonis quoq; lege deprehenſum adulterum impune occidi poſſe cautum eſt, quod & legibus ciuilibus continetur: Zaleuci lege ſtatutum eſt Locris vtrumq; adulterum oculis priuari, quam legem cum filius violaſſet, alterũ ſibi, alterum filio occulũ eruit; ſed q̃d ꝓſequor humanas leges? Bruta ipſa fœdũ putant adulterium; leo etenim ſi pardi coitum ſenſerit, in Leæna ſupplicium de ea ſumit vſq; ad necem: propterea Leæna fœtorẽ in flumine abluit, aut adultero comite procul fugit. Plin. lib.8.c.16. De ijs plura Rauiſ. in Epith. de adult. ſic ex ijs diſce quantum degenerauit humanũ genus, in quo adulterij facinus propemodum inter crimina non habetur.

De Inceſtuoſis.

CAP. XXXIX.

1 *Inceſtum committens infamis eſt, & deponitur.*
Inceſtus committitur, etiam ob affinitatẽ contractam ex copula fornicaria, quibuſdam gradibus.
2 *Inceſtus committitur cum commatre ex baptiſmo, vel confirmatione.*
Inceſtus committitur cum filia leuata de baptiſmo.
3 *Diſpenſatio nunquàm conceditur ſuper cognatione ſpirituali.*
Inceſtus committitur cum ea, cuius peccata in confeſſione audita ſunt.
4 *Filia dicitur mulier; quæ eſt de parrochia clerici.*

Q Viſquis conſanguineis, cognatis, aut affinibus infra quartũ gradum commiſcetur, committit inceſtum, ob quod crimen, quia capitale eſt, efficitur infamis, Ideoq; promoueri non poteſt, & promotus deponitur Abb.in cap.at ſi clerici, col. 12. de iudic. Diaz ĩ praxi canone.78. inter hos affines etiam adnumerãtur ij qui affines ſunt ex fornicaria copula; iure enim canonico, & Theolog. ẽt ſola fornicatio affinitatem inducit, cap.nec eam, 35.q.3. olim quidem etiam vſque ad quartum gradum c. non debet, de conſang. & affin. ſed ex Conc. Trident. huiuſmodi affinitas ex fornicatione contracta protẽditur ſolum ad primum, & ſecundum gradum; ſeſſ.24.cap.4.de reform.matr.

Clericus igitur, qui in hoc genus inceſtus inciderit, perinde deponitur, atq; vera affinitate, vt cõcludit atteſtando de communi ſententia, Dec.conſ.158.vol. 1.refert, ac probat Diaz d.cap.78.

Inceſtuoſus præterea eſt, qui comma
2 tri ex baptiſmo, vel chriſmate cõmiſcetur, vt videtur tenere Feli. in d.cap.at ſi clerici, col. vlt. refert Diaz cap.76.in fin.

& vi-

& videtur idem ſentire Abb. in c. vlt.de purg. canon. Ad hoc quoque ſpectat ſi quis cum ea cõmiſceatur, quam de fonte leuauit:nam cum inde ſit orta cognatio ſpiritualis, tanto grauior pœna infligenda eſt,quãto maior eſt ſpiritualis cognatio carnali, Abb. in d.c.vlt.de purg. canon. nunquam enim Eccleſia conſue-
3 uit diſpenſare in conſanguinitate ſpirituali; vt ibi Abb. dicit.

Ideo hoc genus hominum inceſtuoſorum; nec promoueri,nec exercere permitti debet; quinimmo deponitur,cap. ſi quis ſacerdos, & cap.non debet, 30.q. 1.quòd etiam verum eſt in ea, quam leuauit de ſacramento confirmationis; nã in vtroque illorum ſacramentorum ea, quæ leuata eſt efficitur filia, cap. 1.§.vlt. de cognat.ſpir.in 6.Diaz in d.c.76.Quinimmo idem eſt in ea,quæ facta eſt filia clerici ex peccatorum confeſſione:nam eadem pœna incurritur:cap.omnes.30. q.1.& d.c.non debet,& alios locos citat Diaz d.cap. 76. filiam quoque accipere
4 debemus eam, quæ de parochia clerici exiſtit, Dec. in d.cap.at ſi clerici,col.21. verſ. ſecundo limitatur, citat Abb. in d. cap.vlt.de purg.canon.

De ſtupro.

CAP. XL.

1 *Stuprans virginem, ſiue per vim, ſiue per ſeductionem,ſiue prouocatus, ſemper eſt deponendus, & infamis.*

2 *Stuprans virginem interueniente pactione cum parentibus, non excuſatur.*

VIrginum defloratio (quod dicitur ſtrupum) 36.q.1.cap. ſex illa, tam graue crimẽ iudicatur,vt quiſquis de eo cõ-
1 uictus,aut dãnatus eſt,reddatur infamis, & tanquam ex capitali crimine, promoueri non poteſt;quin & ſi promotus ſit, deponitur. Abb.in cap. at ſi clerici, col. 12.de iudic. Abb.in c. 2.de adult. & ita eſt communis ſentẽtia,de qua atteſtatur Paul.Grill.in tract.de pęn.omnif.coit.§. 7.videndum; qua in re quoad irregularitatem,& depoſitionẽ hęc tria pari paſſu ambulant per vim ſtuprare, per ſeductionem, & per virginis voluntarium motum, licet quoad alias pœnas longè hęc inter ſe differant: Diaz praxi canon. c. 77. Et eſt ratio quare virginis conſenſus non excuſet clericum ſtuprum committentem, quia conſenſus ſocij delicti non excuſat à delicto; nam vterque in iuditio punietur;quinimmo nec pactio-
2 ne excuſabitur, ſi de ſtupro commitendo cum parentibus conuenerit; omnes enim tanto magis plectuntur, quaſi ob lænocinium;Diaz d.cap.77.

De Lanonibus.

CAP. XLI.

1 *Lenones à ciuitatibus expellendi.*
Lenones ſunt infames, & irregulares.
Lenocinium eſt multiplex.

2 *Vxorem adulteram tenens, ſtultus & inſipiens eſt.*
Paulus cognomento ſimplex noluit vxori adulteranti reconciliari.
Cyppius impijſſimus lęno vxorem propriam exponens.
Clericus eſſe non poteſt, cuius vxor adulterium commiſit, etiam ipſo ignorante.

3 *Vxorem vt adulteratam retinens, eſt irregularis,*
Adulteriũ vxoris ſæpe imputatur ignauia viri.
Clerici vxor ſi adulterium fecerit, facit Clericum irregularem,etiam id ignorantem.

4 *Clerici poſſunt vxores in cõpedibus tenere,quod non licet laicis.*
Cathalonienſes puniunt maritum ob adulteriũ vxoris, etiam ſi ignorarit.

5 *Negligentia in adulterio vxoris, inducit irregularitatem.*

6 *Vxo-*

6 *Vxorem permittere amicis familiariter loqui, ſtulti hominis eſt.*
Candaules Saudiorum Rex à Gige iuſſu vxoris interfectus.
7 *Adulteria virorum non infamant vxores.*
8 *Lena non eſt vxor mariti adulteranti, & ideo mortuo uiro poſſet eſſe prælata.*

Vrbium pniciem lænones eſſe quis dubitet? propterea ciuitatibus expellendos lex ſtatuit
1 auth.de lænon.§.ſancimus igitur; refert Specul.in cap. vſurarum, in gloſ. expellant, de vſur. lib. 6. eorum enim arte in honeſtis domibus lupanaria exercētur. ff.de petit.hęred.l.ancillarum, Specul.in eod.cap.in glo.in verb.conductas; & in ſumma ſunt peiores diabolo. Io.Neuiz. in ſilua nupt. num.42.Foler.in praxi in verb.ſuffocauit vxorem,§.licet,nu.41.& multorum homicidiorum cauſa ſunt, tum inter corriuales, tum etiā quod ſæpe numero mulieres ab ipſis ſeductæ à propinquis occiduntur, vnde ex culpabili homicidio irregulares fiunt, ex ijs, quę dicturi ſumus infra tit.de homic.§. ex culpa; & ipſa communione etiam in articulo mortis priuantur. Conc.Eliber. cap.12.

Quia igitur hoc genus hominum infame eſt,ab ordinibus quibuſcumq; excluditur, glo. in cap.ſi cuius,diſt.34.per tex.in cap.ſicut.32.q.1.

Sciendum autem eſt multiplex lænocinium iniurie reperiri:Primum de quo ſcribit Archid.in c.apud §. crimen, 32. q.1.Lęno eſt, qui eſt præpoſitus meretricum, & ſeductor, qui miſerarum mentium blanditor eſt,dictus quaſi quod lęniendo ſeducat, ita ille,quem probat Alberic.in verb.lęno: At glo.in d.§.crimē, dicit lęnonem eſſe,qui quęſtualia mancipia habet; & hoc non minus eſt, quàm proprio corpore quæſtum facere.ff. de rit.nupt.l. 1. §. lęnocinium: lęno etiam eſt, qui ſcienter ducit adulterij damnatam,vel reconciliat ſibi adulteram.C.de adult.l.caſtitati: quin dicit Aug. lib.Retract.1.c.19.ſub fin. ex lib. prouerb. 18.
2 Qui tenet adulteram ſtultus, & inſipiēs eſt; Ideo Paulus cognomento ſimplex deprehenſis adultero & vxore in crimine, maluit impunitatem concedere, & clauſtrum ſubire,quàm vxori reconciliare,aut cohabitare,eaq; occaſione factus eſt Magni Antonij diſcipulus, multiſq; miraculis claruit. Marul. lib. 5. Andr. Eborens. tit. de patientia. Eſt autē omnium lęnonum nefandiſſimus, qui vxorem adulterio exponit,mercede conductus,cuiuſmodi infamiſſimus olim Cippius Lænocinij damnatus, quod eodem lecto cum adulteris profundum dormiret,vt refert Rauiſ.text.in Epith.in verb. Læno: Hinc illa legum ſeueritas, qua quiſquis deprehenſam in adulterio vxorem retineat,lęnocinij puniatur,quaſi & ipſe pretio corruptus putetur. C.ad l.Iul. de adult.l.crimen. habetur 32.q.1.cap. apud.§. crimen.

Qua propter Neocæſarienſi Conc.c. 8.clericus fieri nō permittitur ille,cuius vxor adulterium cōmiſerit,habetur diſt. 34.cap.ſi cuius; quam rem extendere licet,etiam ſi vxor vim paſſa ſit; nam & ſi ob id lęno vir non putetur tamen corru-
3 ptam agnoſcens ex capite bigamię ab ordinibus deijceret, vt ſuo loco diximus; Sed ſi ſine vi vxor adulterata ſit, ſemper vir notatur, aut conſenſus, aut ignauiæ; cum etenim vir ſit caput mulieris, eamque ad omne malum flexibilem debeat totis viribus cuſtodire,imputandum eſt ei adulterium, maxime ſi vir occaſionē præbeat, ob nimiam forſan nuptialis copulæ continentiam; qua ratione ſi clericus vxoratus ſit,eius autem vxor adulte-

rium,

rium commiſerit, aperte ob id efficitur irregularis; vt tradidit Stephanus Troches clemētinarum antiquus interpres in Montepeſſulano, ſub anno Domini, 1356. ſcripſit enim in Cle. cum ex eo, de ſent.excom.clericum ignorantē adulterium vxoris irregularem eſſe, per d. c. ſi cuius; propterea permiſſum eſt clericis, vt vxores compedibus mancipent, & priuato carcere detineant, ex Concil.
4 Toletan.II.cap.7.habetur 33. q.2.c.placuit, cum tamen id laicis non liceret, vt ibid.glo.annotat; ignorare etenim vxoris adulterium non eſt ſine culpa: Nam Cathalonienſium lege antiqua ſancitū erat, vt etiam vir ignorans adulterium vxoris ſolidos quadraginta fiſco errogaret: Parijſis quoque vir, quo ignorante vxor adulterata erat, publicè puniebat: Nam iubebatur inſedere ſuper Aſinum verſa facie ad poſteriora,& caudam eius vxor verò pedeſtris Aſinum fune trahebat præcone aclamante, qui ſic facit, ſic accipiet: hæc refert idem Steph.eo loco in glo.in verb.continentes,& narrat etiā Zabar.in cap.cum ex eo,de ſent.excom. & Foller.in d.§.licet,nu.7.
5 Qua ratione,& ob infamiam rectè concluditur,ex ſola negligentia in adulterio vxoris, maritum fieri irregularem ex ſententia eiuſdem Stephani ibi: vnde iure merito damnandi ſunt viri, qui amicos proprios permittunt nimis familiariter
6 cum vxoribus conuerſari: inde etenim quandoque dignas pœnas luunt, cuiuſmodi exemplum eſt apud Herodotū lib. primo de Candaule Sardiorum Rege, qui nimium p̄dicarat vxoris pulchritudinem Gigæ familiari ſuo, ita vt etiam ei nudam clam conſpiciendam expoſuerit: quæ res cum vxori cognita eſſet,ipſi Regi mortem attulit per inſidias eiuſdē vxoris,& Giges ab ea in virum acceptus eſt, & Regno potitus.

Eſt verò in hac materia illud nō prætermittendum,quod tametſi vxorū adulteria viros infament,& lænocinij notam
7 inurant,ſi eas retinuerint; tamen non ita eſt econuerſo. virorum etenim adulteria vxores nequaquam lænocinij notant, ſi viros admiſerint ad coniugij vſum; expreſſim 32. q.1.cap.apud.§. hoc in mulieribus; non enim hoc caſu poteſt læna dici, Archid.d.cap.apud §.crimen.propterea non oberit ei, quin poſtea defuncto viro, ſi ingrediatur monaſteriū poſſit fungi prælatura, qua aliàs ſi eſſet infamis, fungi non poſſet, vt dixi quando de Monialibus agendum fuit.

De Raptoribus mulierum.

CAP. XLII.

1 *Raptor mulierum eſt irregularis.*
Raptores infames ſunt,& omnium honorum incapaces.
2 *Raptori conſentiēs irregularis eſt, ſicut & fautor, & auxilium præſtans.*

RAptus grauiſſimum crimen eſt, & omnibus legibus ſeuere punitum, quaſi capitale delictum:
1 propterea irregularitate notatur Raptor pluribus rationibus; prima quia publica pœnitentia punitur.cap.raptor 27.q.2.vnde ſicuti cæteri publicè pœnitentes redditur irregularis, vt aliàs diximus de publicis pœnitentibus; ſecunda quia raptores infames ſunt cap. conſanguineorum 3. q. 4. & q. 5.cap. conſtituimus; præſertimq; omnium dignitatum incapaces ſunt,vnde cum ordines ſint honores, & dignitates, vt not Abb. in cap. 1. de oblig. ad ratiocin. ideo reijciuntur; Præterea cuiuſcumque raptoris oblatio ab Eccleſia reſpuitur,vnde cum promo-

ueri,

ueri,& Deo dicari ſit ſeipſum offerre,cõſequens eſt vt Raptores ſiue rerum, ſiue perſonarum, præſertim Eccleſiaſticarũ, vel ſanctimonialiũ, nec promoueri poſſint; ſicut nec quęuis eorum oblatio recipitur, vt conſtat ex Greg.dialog.lib.3. cap.26.

Siue igitur laicus, ſiue clericus raptũ committat, incidit in irregularitatem; nam clericus proprio gradu deijcitur, quòd ſignificat depoſitionem, ex Conc. Calced.cap.26.habetur 36.q.2.cap.eos: quo loco non ſolus raptor clericus depo nitur,ſed etiam quiſquis raptori conſenſerit; & hæc eadẽ confirmantur ex Cõc. Trident.ſeſſ.24.cap 6.de reform. matr. vbi non ſoli raptores, ſed auxilium, ac fauorem præſtantes ipſo iure excommu nicati,infames, & omniũ dignitatum in capaces, ſi laici ſint,ſi clerici depoſiti eſſe declarantur.

De Sodomitis.

CAP. XLIII.

1 *Sodomia omnium criminum nefandiſſima, depoſitione dignum reddit clericum, & irregularem*

Cenſura Eccleſiaſtica non habent locum in delictis attentatis, ſed in conſummatis.

2 *Sodomiam attentare idem eſt, quoc actu peccare, quoad irregularitatem*

3 *Delicta atrociſſima ita puniuntur attentata, vt conſummata.*

Nefandũ hoc delicti genus omnium criminum grauiſſimũ eſt, vt ſcripſit Auguſt. lib. de
1 adult.coniug.habetur 32.q.7.cap.adulterij; omnia etenim mala ob hoc præcipuè ſuper hominum genus deſcendunt, vt dicit Archid. in cap. infames 2. q. 7. & expreſſim habetur auth.vt non luxur. cont. natur. §. quoniam. Tanto igitur magis reddit irregularem quanto ſuperat cætera alia crimina capitalia, ea ſcilicet ratione, quòd reddit infamem, & vltimo dignum ſupplicio. C. ad l. Iul. de adult.l.cum vir nubit,& clericum de poſitione dignum efficit.cap. clerici, de exceſſ.prælat.expreſſim eum eſſe irregularem ſcribit Archid. in d.cap.infames, & Specul.in tit. de diſpenſ.§.Iuxta.verſ. octauo.

In quo numero non ſolum habentur, qui deliquerunt actuali peccato, verum etiam qui id ſcelus perpetrare conati ſunt; nam licet cenſuræ Eccle-
2 ſiaſticæ non habeant locum niſi in delictis conſumatis. Felyn. in tract. de conatu: tamen attentantes, & conantes notantur eadem infamia, ſicut & alij qui conſenſerint, aut perſuaſerint, aut domum commodauerint; in iſtis enim atrociſſimis delictis conatus punitur
3 æque, ac verus effectus, & conſummatum delictum, Bald. in l. ſi fugitiui C. de ſeru. fug. Felyn. in dict. tract. de conatu Fallen. V. maximè in attentatione pudicitiæ, in qua iſta ſpecialitas habet locum, idem Bald ibi & in l. qui autem operas .ff. de infamia. Matt. de Afflict. in Deciſ. ducenteſima ſeptuageſima ſexta; Et in ſpecie de iure ciuili pœna eſt deportatio l. prima .ff. de extraordin. crimin. quæ deportatio iure canonico comparatur priuationi ordinum, & ſaparationi ab alijs Eccleſiaſticis perſonis.

Propterea clerici hoc crimen exercentes ipſo iure priuati, & depoſiti ſunt, & tradendi brachio ſeculari ex Bulla fel. rec. Pij Papæ V. ſub III. Cal. Septemb. 1568. quibus verbis Nauar. de irregul. c.27.titulo de irregularitate ex notorio, colligit eos tantum has pęnas depoſitionis,

nis,& brachij ſęcularis incurrere, q hoc infandiſſimum ſcelus exercuerint:ita ille num.249.ponderando verbum exercuerint,quod iterationes criminis ſignificat.

Vnde rectè concludi poteſt iudicem legitimæ iudicare irregularem eum,qui ſodomiticum peccatum cōmittere attētauerit,quod expreſſe iudicauit S.Augustinus Epiſt. 137.verſ.cum enim iſta me cauſa; retulit Lippom. Tom. 2. in vita ſancti Fęlicis.

Quinimmo poſſumus addere, quòd ſi quis hoc crimine fœdatus fuerit ante baptiſmum, notoria infamia; licet omnem irregularitatem baptiſmus eluiſſet, tamen ipſum non eſſe promouendū cenſere poſſumus, propter illam memoriā in mentibus hominum circa tantam cōmiſſam turpitudinem; & ex ijs quæ narrat Sozomen.hiſt.lib.4.c.23.col.2.

De Muliebria paſsis.

CAP. XLIIII.

1 *Muliebria paſſus irregularis eſt.*

2 *Muliebria paſſus, etiam per vim prædonum eſt irregularis,ſi hoc ſciatur.*

3 *Mulier per uim adulterata reddit irregularem virum ſuum.*

Muliebria pati aliquis dicitur etiam cum belluis.

EAdem quoque criminis ratione muliebria paſſus dānatur, propterea, & ordinati prohibetur, & ſuſceptos ordines exercere, qa
1 idem infamis efficitur; nam & lege ciuili in iudicio poſtulare non permittitur l. 1.ff.de poſtul.& iure canonico cōfirmatur cap. infames 3.q.7.imò quicquid de ſodomita dicitur, idem de iſto dicendū eſt,propter participationem delicti; & quanquam iure cautum ſit, quòd ſi quis vim paſſus muliebria ſit impetu hoſtiū vel prædonum,quia renitueris, non imputari ei debere hoc crimē, tex.& Arch. in d.c.infames,arg.text. in l. vim paſſam ff.de adult. & 32. q. 5. cap.Illæ.Tamen hanc excuſationem ad hoc tantum intelligo,ne de iure infames efficiantur,ne ue in iudicio puniantur,ſicut in dictis legibus mulieres vim paſſæ excuſantur; at quo ad ordines, à quibus ſola infamia
2 facti excludit,ſi notoria res ſit,hunc muliebria paſſum eſſe, etiam ſi per vim, nō patiar eum ad ordines promoueri, ob ſcandalum; nam illo conſpecto refricatur in populo tantæ turpitudinis memoria.

Eum igitur nō decet admittere ad ordines exercēdos eo loco vbi de ea re diffamatus eſt,ſicut mulier vim paſſa,& corrupta non facile coronatur,aut cōſecratur d.c.ille, & præterea mulier vim paſſa, & corrupta inducit bigamiam in viro proprio eam cognoſcente, quia factū inſpicimus in irregularitate, & non voluntatem d. cap. Illę, & 15.q.1.c.ſi quis non iratus: alibi verò vbi ceſſat infamia facti,certe muliebria paſſum per vim nil prohibet promoueri, & exercere poſſe: Hanc infamiā tantopere abhorruit Origenes, vt maluerit idololatrare, quàm hanc pati infamiam; vt narrat Suidas.

Muliebria paſſum etiam dicemus eū qui belluis ſe ſe ſubiecerit,ſicut tempore Leonis X. contigit Monteſaliſco: nam eo loci repertus eſt muliebria patiēs canibus agentibus, ob quàm cauſam tam canes,quàm ipſe publicè combuſti ſunt, tradit Borgas,qui fuerat ipſius cauſæ iudex. De diſpenſ.part. 6.num.28.

De Simoniacis.

CAP. XLV.

1 *Simonia dicitur hæreſis, ſed non proprie*
Simonia in ordine, aut beneficio, impedit promouendum, & promotum etiam poſt pœnitentiam.
2 *Simoniacus ipſo iure incurrit excommunicationem, ideo nouam adminiſtrando incurrit irregularitatem.*
Simonia conſanguineorum præiudicat ignoranti beneficiato, vel ordinato.
3 *Simonia committitur, etiam in auferendis obſtaculis, ut in electionibus, vel concurſibus.*
Simonia eſt ſi quis deſerat accuſationem aduerſus Epiſcopum, vt ab illo promoueatur.
4 *Simonia non eſt in ſolutione pecuniæ, ad redimendam uexationem.*
Simoniam non committit ſeruus, qui ſe redimit, vt ordinari poſſit.
5 *Maritus, ſi precibus inducat vxorem ad conſentiendum ſibi uolenti monachari, non incurrit ſimoniam.*
Matrimonium poteſt ſub pecunia contrahi ſine ſimonia.
Confidentia in beneficijs, qua pœna puniatur.
Confidentia multi caſus adnumerantur.

1 SImoniæ crimen proxime accedit ad hæreſim, quinimmo hæreſis dicitur 7. quęſt. 1. cap. præſentium: Iacobat. de Conc. lib. 4 artic. 4. tit. de ſimoniaco; text. & glo. in cap. quicumque 1. quęſt. 1. appellaturq; hęreſis Neophytorum, vt ſcribit Martinus ord nis prædicatorum in Margarita decreti, in verb. Neophytus: Non tamen propriè hæreſis dici poteſt, ſed ſimilitudinarie S. Tho. 4. diſt. 25. artic. 2. Quiſquis igitur ſiue in ipſo ordine, ſiue in beneficio hoc crimen commiſerit, amittit executionē ſui ordinis: S. Tho. d. artic. 2. & conſequenter promoueri non poteſt, cum ſit irregularis, de ſimon. cap. ſi quis & 1. q. 1. c. Statuimus decretum, Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. Item ſimoniacus, & nec quidem poſt pęnitentiam exequi poteſt, Specul. d. §. Iuxta. verſ. ſecundo in ſimonia, citat. textum c. Tanta de ſimon. & 1. q. 1. c. erga; eſt enim quilibet ſimoniacus infamis, & Reus l eſæ maieſtatis, ideò maioribus pœnis vltra irregularitatem puniendus C de epiſc. & cl ric. l. ſi quemquam; quiſquis.n. ſimoniæ crimē auſus ſit committere præſertim in ordine, facile creditur omnia facinora perpetraturus, vt ſcribit Pallad. Epiſcopus Helenopolitan. in vita Io. Chryſoſtomi, habetur apud Lippom. in vitis ſanctorum tom. 2. in vita d. Ioan. Chryſoſtomi num. 39.

Et quia duo ſunt qui delinquunt in huiuſmodi crimine, vterque efficitur irregularis: promouens etenim, & promotus ſacerdotio carere dicuntur c. ſi tranſitus, diſt. 79. Nec ſolum qui promotus eſt ſimoniacè, priuatur executione eius ordinis, quem ſic ſuſcepit, verum etiam cuiuſcunq; alterius rite ſuſcepti: Innoc. in cap. per tuas, & in c. tanta, de S mon. Archid. in cap ordinationes, 1. q. 1. Diaz in praxi canon. cap. 81. quiſquis verò ſic ſimoniacè promot auſus fuerit exequi grauiſſimè peccat, nouam tamen irregularitatem non incurrere ſcripſit Specul. d. §. Iuxta. verſ quod autem d xi de excō nunicato; ſed in hoc male ſenſit hodierno iure; Nam ſuo tempore quo forſan ſimoniacus non erat excommunica-
2 tus ipſo iure, procedere poterat ſua ſententia; at hodie quia ipſo iure ſimoniacus incurrit excommunicationem extrauag. Paul. 2. Inc p. cum de teſtabile, conſequens eſt, vt adminiſtrando ordinem ſuſceptum nouam incurrat irregularitatem, ſicut & alij omnes excommunicati adminiſtrantes, & ideò erit irregularis, quia ſimoniacus, atq; etiam obuiolatam cenſuram adminiſtrando.

Procedit autẽ hæc irregularitas ob ſimoniam non ſolum in ſcientibus, verum ét in ignorantibus, & ideò ſi inſcio beneficiato,vel ordinato parentes, vel conſanguinei eius ſimoniam commiſerint,ipſe nihilominus efficitur irregularis ſtatim cum id ſciuerit,& ideò debet abſtinere, & beneficium dimittere 1.q.5.cap.1. & cap.vlt.& ibi glo.Hug.in cap.qui bis, de conſecr. diſt.4.nec ad illud idem beneficium redire poterit,niſi diſpenſatus, ſaltim ab Epiſcopo. Abb. in c. poſt tranſlationem,col.penult.de renunt.

Ideò ſanctus Dominicus Loricatus, cum parentes in eius ordinatione cum Epiſcopo ſe inſcio ſimoniã cõmiſiſſent; vbi id reſciuit monachiſmum ſubijt, & altaris miniſterio perpetuo quoad vixit, abſtinuit, vt ſcribit Petr.Damian. in vita eius ad Alex. II.Pap.Lippom.tomo.8.

Procedit etiam hęc irregularitas non ſolum ſi commiſſa ſimonia ſit in ordine vel beneficio conſequendo,verum etiam
3 ſi circa aliqua impedimenta auferenda, exemplo eſt, ſi duo electi,alter alterũ pretio corrumpat,vt ſuę electioni cedat, vel ſi duo,cõcurrentes ad eandem parochialem iuxta Conc.Tridẽt.ſeſſ.24.cap.18. alter pretium alteri det,vt deſiſtat à concurſu, vt ſic tunc exiſtens ſolus obtineat in concurſu; nam iſti caſus olent ſimoniã c.Matthæus de ſimon. licet ſit arg. in contrarium gl.in cap.ad audientiam, 2.de reſcript.

Hac eadem ratione eſt ſimoniacus q̃ accuſationem aduerſus Epm deſerit,vt ipſum ad ordines ꝓmoueat c. Euphemiũ 2.q.3.& ideò ob id fieret irregularis, vt ibi: aliquando tñ ſi quis ét per pecuniã auferat impedimenta ſibi obſtãtia ad beneficiũ,vel ordinẽ liberius conſequendũ nihilominus caret hoc criminę ſimonię; exẽplo eſt ſi quis iam conſecutus beneficium moleſtiam patiatur, põt redimere vexationẽ,ſine ſcrupulo ſimoniæ.S Tho. 2.2.q.100.art.2.ad 5.Piſan.in verb.ſimo
4 nia 1.verſ.vtrum temporalia; Ideoq; ſi ſeruus ſemetipſum redemerit pecuniã à domino,vt promoueri poſſit, vel monãchari,nõ cõmittit ſimoniã gl.optima in c.generalis,diſt.54.& ante eam Hug.ibi.

Quo argumento ſi maritus intendens monachari, & non valens inducere vxorem ad conſentiendũ, precibus eam induxerit, non videtur ſimonię crimen incurrere. d.gl.in d.c.generalis: Cuius rei exemplum eſt Abbas Theon vir ſanctiſ. qui pluribus iteratis precibus rogauerat vxorẽ,vt ſibi monachatuto conſentiret, vt refert Caſſia. lib.3.collat.31.c.8.& 9. ſed arg.contra gl.in c. ſignificãte,in verb. repellentes, qui matr. accuſ. poſſ.ſed &
5 ſi vir in contrahendo matrimonio paciſcatur ſibi aliquid dari,vel fieri,vel aliqd ipſe promittat ad hoc,vt obtineat talem vxorem nõ incurrit ſimoniam c.de illis, de cond. appoſ.intelligendo,vt declarat Abb.ibi,quem ſequitur Silu.in verb.Matrimoniũ 2.q.5 ſecus eſſet ſi ſacerdoti ꝓmitteret ꝓ officio ſacerdotali,in actu cõtrahendi,quia vterq; eſſet ſimoniacus.

Ad hunc tractatum pertinet ſi quis in confidentiam beneficium, fructus, aut penſiones acceperit: eſt.n. hoc turpiſſimum genus depoſiti.ſ.vt quis beneficiũ aut penſiones alieno nomine accipiat, quòd genus criminis,cum ad ſimoniam ſpectet Pius IIII. & Pius V. ſeueriſſimè per Bullas ſuper ea re promulgatas puniendum curarunt; nimis.n.in Romana Curia hæc labes irrepſerat; Ideoque omnes etiam Epi, patriarchæ, vel Cardinales hoc crimen cõmittentes ab ingreſſu Eccleſię arcentur:quã ſi ingrediantur fiunt irregulares iuxta cap.is cui,de ſent. excom. in 6. inferiores verò excõicatio-

nis

nis Papalis ſententiã ipſo facto incurrũt, vt patet ex Bulla Pij IIII. 1564. & Pij V. 1569. Cal. Iunij; nam præterea fiunt inhabiles ad oĩa alia beneficia, & per ſolas præſumptiones, & per ſingulares teſtes hoc crimen probari poteſt, vt ibi patet.

Committitur autem ipſum confidentiæ crimen pluribus modis, quos ſubijcere neceſſarium putamus.

Si quis reſignet beneficium alicui paciſcẽdo de aliqua penſione ſine Apoſtolico conſenſu.

Si quis nolens promoueri ad ſacros ordines, vt requirit beneficium, vel nolens adſtringi ad reſidentiam, vel nolens adſtringi ad habitum, & tonſuram, beneficiũ reſignet alicui reſeruando fructus, vel penſiones ſine prædicto aſſenſu.

Si quis ſtatuens ire ad bellum, aut vlciſci de hoſtibus ſuis, & ne ex delicto perpetrando vacare contingat beneficium, alteri reſignet, paciſcendo de fructibus, vel ſuper penſione ſibi, vel alij reſeruanda, ſine prædicto aſſenſu.

Si quis criminoſus, alioque modo irregularis, beneficium reſignet, vt obtenta poſtea diſpenſatione ab irregularitate, idem beneficium repetat.

Si quis beneficium quomodolibet reſignauerit, vt ſibi poſtea reſtituatur, vel ei, quem ipſe nominauerit.

Si quis beneficium vacans impetrauerit, eo pacto, vt poſtea ad mandatum alicuius dimiſſurus ſit, vt alij conferatur.

Si quis beneficium acceptauerit, vt cũ infans, vel puer adoleuerit illi poſtea reſignet.

Si quis poteſtatẽ habens conferendi, præſentandi, aut inſtituendi in beneficio, contulerit, præſentauerit, inſtituerit, vt de fructib⁹ aliquid ſibi, vel alij reſpondeat.

Si quis ex priuilegio nõ obligatus ad ſoluendam expeditionem Bullarum cameræ, vel cancellariæ, faciat expediri Bullas ſub nomine ſuo, vt euitet dictas expẽſas pro alio; qui in veritate eſt futurus poſſeſſor dicti beneficij.

Si quis ad effectum litis defendendæ ſuper beneficio, alicui potenti reſignauerit illud, vt obtenta victoria litis, alteri cõferatur, & reſignetur, aut ſibi reſtituatur.

Sed & ſi nulla pactio nulla cõuentio de fructibus, vel penſione interceſſerit ꝑ reſignãtem, conferentem, inſtituentem, aut præſentantem cum ipſo recipiente, ſi tamen poſt perfectam reſignationem, vel prouiſionem, ipſe reſignator, vel prouiſor aut familia eius, aut propinqui, ſeu hæredes de facto colligãt fruct⁹, aut partem dicti beneficij, probatur cõfidentia.

Idem eſt ſi prouiſus de beneficio conſtituat procuratorem ipſum reſignantẽ, vel prouiſorem ad percipiendum, vel locandum fructus beneficij; idem ſi conſtituat procuratorem aliquem propinquum dicti reſignantis, vel prouiſoris, aut præſentantis.

In ſumma quomodolibet tertia perſona ſuppoſita ſit ad titulum beneficij, vel ad fructus, dicitur beneficium eſſe in depoſito, & confidentia.

Supradictis in omnibus caſibus committitur ſimonia ex titulo confidentiæ, non ſolum ex parte conferentis, reſignãtis, & præſentãtis ſed etiam mediatoris, & recipientis eo modo beneficiũ, vt patet in d. Bulla, & cõſtitutione Pij V. Cal. Iunij 1569 ad quam quiſq; confugere debet pro pleniore huius rei cognitione.

Ex quibus patet q̃ erronea ſit hodie illa cautela, quã docet Fely. in c. inquiſitionis de accuſat. q. ſ. ante priuationẽ homicida renuntiet beneficio ſuo, vt ſibi poſtea retrocedat; nam tali caſu cõmittere hoc crimen confidentiæ, quod pp cenſuras prædictus omnino euitandum eſt.

De hæreticis, & ſchiſmaticis.

CAP. XLVI.

1 *Hæreticus ipſo iure eſt excommunicatus.*
Hæreticus eſt irregularis etiā poſt peractam pœnitentiam, & ab omnibus ordinibus, & dignitatibus deponitur.
2 *Relapſus in hæreſim degradatur.*
3 *Abiurans hæreſim poſt peractam pœnitentiam, diſpenſari poſſet, vt adminiſtraret, ſed non vt aſcendat.*
Abiurans reſtitutus, tamen nunquàm reſtituitur, vt poſſit confeſſiones ſæcularium audire.
Hæreticus abſolutus in foro conſcientiæ, adhuc poteſt in foro iudiciali puniri.
4 *Schiſmatici, etiam poſt pœnitentiam ſunt irregulares.*
Schiſma vix eſſe poteſt ſine hæreſi.
Hæreſis contemplatione, ſunt irregulares fautores conſultores, receptores, & ſimiles.
Hæreticis exhibens ſacramenta, eſt irregularis, etiam poſt pœnitentiam.
Hæreticorum proles; vſq; in 2. generationem eſt irregularis, ad ordines, & beneficia.
Hæreticus difficile diſpenſatur ad dignitates.
6 *Diſpenſare cum hæretico, vt ad ordines, & beneficia, ſolus Papa poteſt ſecus in foro conſciētia.*
7 *Inquiſitionis officium, ſi quis offenderit, vel notarios teſtes, vel ſi eos minatus ſit, aut perterrefecerit, aut ſcripturas corruperit, læſæ maieſtatis tenetur, & tam laici quā clerici ſunt irregulares*
8 *Veniam petens pro offenſoribus officialium ſanctæ Inquiſitionis, efficitur irregularis.*

QVoniam hęreticus ipſo iure excommunicatus eſt, cap. excōmunicatus, de ſent. excom. & quot annis publicatur in Cœna Domi-
1 ni; Ideò cum non ſit membrū Eccleſiæ, nec pars cleri, nec ſacramentorum particeps, ita nec ordinum cōionem, habere pōt; propterea quiſquis eſt, vel fuit hæreticus irregularis eſt, ēt ſi penitentiam peregerit, videtur tex. in c. nos conſuetudinem, d. 12. expreſſim tradit Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. 6. & videt̃ probari in c. cōuenientibus 1. q. 7. & de purg. canon. c. Inter ſolicitudines; nam clerici hæretici ab omnibus ordinibus deponūtur, ſicut & alij ab omnibus dignitatibus, c. ad abolendam, de hæretic.

Si quis verò ſuā abiurauerit hęreſim, & poſtea relapſum cōmiſerit, ēt degradatur. c. 1. de hæret. lib. 6. de qua re plura Diaz in praxi canon. c. 116. & tradidit Spec. in ſuo Aureo Repertorio, in tit. de irregul quæ deijciunt promotum, circa princ. At abiurans ſi rectè reſipuerit, & impoſitam peregerit pœnitentiā, diſpenſari poteſt ad ſuſceptos ordines admini-
2 ſtrandos, ſed non vt ad ſuperiores aſcendat; quòd ſi nullum ordinem habeat, vlterius ordinari nō poterit, nec ad primā quidem tonſuram 1. q. 7. c. ſaluberrimū, Ant. Flor. lib. de conſecr. cap. 110. Silu. in verb. irregularitas q. 5. & ante hos ſcripſit Raym. in tit. de hæret. verſ. Item nunquid tales, in fin. quinimmo, & ſi perfectè reſipuerit, & Eccleſiæ fuerit reconciliatus, tamen gratia reſtitutionis non extenditur, vt poſſit confeſſiones ſæcular. ū perſonarum audire, vt paulò inferius dicemus, ſed & ſi in foro conſcientiæ fuerit abſolutus, & condignam pœnitentiā, & ſatisfactionem egerit; tamen adhuc poteſt in foro iudiciali puniri, & irregularis declarari, ſecundum ea, quæ abunde tradit Iudic. Inquiſit. in verb. abſolutio.

Hæc autem omnia fere dicenda ſunt
4 in ſchiſmaticis; nam nec poſt peractam pœnitentiā poſſunt promoueri, aut exequi, de ſchiſm. cap. 1. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. 14. vbi eos expreſſim dicit irregulares, & videtur text. in cap. qui contra, 24. quæſt. 1 ſchiſma etenim vix eſſe poteſt, ſine hæreſi; nam in eis reconciliandis requiritur abiuratio, & ſatisfactio, & recipiuntur quaſi extra Eccleſiam ſint, vt Ray. de ſchiſm. verſ. fin.

Hæc

Hæc etiam locum habent in fautoribus,conſultoribus, participibus, auxiliũ præſtantibus, aut quouis modo defenſoribus,ut habetur in primo capite Bullæ in Cœna Domini; nam ij omnes pro hæreticis habentur, vt apud ſummiſtas, vide Silu. in verb. hæreſis q. 7.quinimmo ſi quis exhibeat ſacramenta Eccleſiaſtica hæreticis irregularis efficitur,etiã poſt peractã pœnitentia, Spec.in d.§.Iuxta. verſ. ſeptimo; inſuper & omni Eccleſiaſtico gradu priuatur, nec reſtitui poteſt niſi à ſede Apoſtolica,text. in d.cap. excommunicamus.§.ſi vero clericus, & §.ſane clerici;de hæret.Diaz cap.107.De receptatoribus hæreticorum: expreſſim habetur in Concilij Sardicen. epiſt. poſt med. quæ habetur in tripart. hiſt. lib. 4. cap.24.

Eccleſia igitur vſque adeò deteſtatur impium hoc genus hominum,vt nec ipſorum prolem vſque in ſecundam generationem, ad vllum beneficium, vel officium admitti concedat: filij etenim,& nepotes ex paterna linea promoueri nõ poterunt tex.in cap.quicumque §.hæretici,de hæret. in 6. quod intelligendum eſt ſi eorũ pater, vel auus in hæreſi mortuus eſt; alioqui ſi fuerit Eccleſiæ reconciliatus,nec filij,nec nepotes ordinari ꝓhibentur,cap.ſtatutum fœlicis,de hæret. lib.6.Piſanell.in verb. hæreticus 2. verſ. ſecundo. Et tametſi capitula prællegata de ſolis beneficijs, & officijs loquantur,tñ longè maior ratio eſt in prohibendis ordinibus, q̃ officijs; & beneficijs illa etenim verba large accipienda ſunt,vt ſcribit glo.in d.§.hæretici:ad dignitates verò difficilis eſt diſpenſatio ſine cauſa. S.Thom.quodl. 10.artic.16.

Huc quoq; ſpectat ille caſus, ſi quis vnum in familia habeat non Catholicũ nunquàm ipſe pater fam.promoueri poterit, donec illum, & totam familiam Catholicam reddiderit: Conc. Carth. III. cap. 18.

Diſpenſationem autem huius irregularitatis aliqui permittebant Epiſcopo, vt glo.in cap.presbyteros, diſt.50.ſed id non eſt verum; nam olim vel à Concilio, vel à Papa diſpenſatio hæc emanare debebat,cap.de eo,diſt.50.ita quòd cauſa bene cognita, poſſet tam grandis eſſe diſpenſatio, vt promoueri quis poſſet, etiam ad Epiſcopatum,& ſuperiores dignitates, glo.in d.c.nos conſuetudinem, diſt.12.text.in cap.ipſa pietas.23.quæſt. 4. Silue. in verb.irregularitas. verſ. 24. Nam & hæreticos ab Arianis ad Eccleſiam redeuntes,Athanaſius non negauerat recipi poſſe, vt ſcribit Baſil. ad Neocæſarien. epiſt. 75. Propterea hodie, ex Concil. Trident. ſeſſ. 24.cap. 6. de reform. Epiſcopus per ſe ipſum non per alium ſubſtitutum abſoluere poteſt eũ, qui occultè in hæreſim lapſus fuerit, ſed non eijcio ex illo capite Epiſcopum diſpenſare poſſe, & habilitare ad ordines, & dignitates; quia verba Concilij ad cõſcientiæ forum illud Epiſcopis concedunt, vt ibi patet; præſertim, quia quæcumque gratia facta hæretico nunquam includit,vt poſſit audire cõfeſſiones perſonarum ſæcularium, vt decretum eſt in ſacro officio Sanctiſſimæ Inquiſitionis die 2.Septemb.1562.& die 15.Nouẽb. 1565. vt refert Iudic.Inquiſi.decreto 8. per D.Paulum Pap. IIII. quod procedit in omnibus, qui vel publicè, vel ſecretè, vel quomodocumq; abiurarunt, vt ſupra diximus.

Caueãt in huiuſmodi re Epiſcopi, ne contra S.Officij præcepta aliquid agant: quandoquidem ſæpe ab ipſo S. Officio pronunciatum eſt,etiam poſt ipſum Tridentinum Concilium,non licere eis,nec

vlli ordinario abſoluere occultos hæreticos in foro conſcientiæ: tum ex proceſſu Bullæ in Cœna Domini, tum quòd ita Pius V. ac Gregor. XIII. frequenter expreſſe declararũt, vt teſtatur eximiæ eruditionis vir Fräciſcus Pegña ad Directoriũ Inquiſitorum p.3.q.92.

Quandoque vero etiam, qui non eſt
7 de hæreſi conuictus, vel damnatus maiores pœnas, & irregularitates incurrit, vtputa ſi offenderit Iudices, notarios, accuſatores, teſtes in cauſa hæreſis, vel ſi eis minatus ſit, aut perterrefecerit, vel ſi ſcripturas abſtulerit, corruperit, aut reos eripuerit, aut vt effugerent facultaté pręſtiterit, vel ad id ſolum conſuluerit, auxilium, vel fauorem dederit, etiam effectu non ſecuto, ſola attentatio facit omnib⁹ iſtis caſibus reum læſę maieſtatis ex primo capite: & dignitatibus, ſi quas habet ipſo iure priuatus exiſtit, & ipſo iure excommunicatus, eiuſque filij infames, & omnis hæreditatis incapaces. hęc quo ad laicos. At clerici ſiue ſęculares, ſiue regulares, ſiue Epiſcopi, ſiue in maiore dignitate conſtituti, omnibus beneficijs & officijs Eccleſiaſticis ipſo iure priuati ſunt, & degradantur more hæreticorũ: Ex quo conſtat omnes ſupradictos eſſe irregulares: imò ſi quis pro prædictis
8 delinquentibus veniam petierit, & pro eis intercedat, quaſi fautor hæreticorũ ipſo facto declaratur. hæc apparent ex Bulla fel. rec. Pij V. contra offendentes perſonas officij inquiſitionis, edita nono Cal. Aprilis 1569. anno eius quarto, vbi latius de hac re: ex qua etiam aliæ multæ colligi poſſunt irregularitates, quoad laicos, clericos, regulares, Epiſcopos, & maiores.

De Læſa Maieſtatis Reis.

CAP. XLVII.

1 *Læſa Maieſtatis Reus, eſt irregularis.*
Læſa Maieſtas dicitur etiam ſi clericus Regiam Maieſtatem offenderit, vel aſſiſtentes Regi.
2 *Cardinalem offendens, fit Reus læſa maieſtatis & irregularis, vſque in ſecundam generationem.*
3 *Epiſcopum propriũ offendentes, vſq; in ſecundã generationẽ, ſunt irregulares, ob læſam Maieſtatem.*
Maieſtatem ſæcularem lædens fit etiam infamis in foro Eccleſiæ.
Maieſtatis rei ſunt fautores, conſultores, & ratum habentes, & eorum proles.
4 *Parochum proprium offendentes, quadam ratione tenentur læſæ Maieſtatis.*
5 *Irregularitas ex alieno delicto ſæpe cauſatur.*
Læſæ Maieſtatis rei poſſunt monachari, ſed non fiunt prælati.
6 *Clericus filius eius, qui tenetur læſæ Maieſtatis ordinatus ante patris delictum, non eſt irregularis, niſi quoad beneficia, & vt nõ aſcendat.*
Læſæ Maieſtatis Reus reſtitutus à Principe non tamen videtur quoque reſtitutus in foro Eccleſiæ.
Filij Reorum læſæ Maieſtatis ſi à Principe reſtituantur, videntur quoque reſtituti ab Eccleſia.

ALIO quodam loco de proditoribus per nos tractatum eſt hoc ipſo libro: ſed quia illud ſpeciale, quoddam crimen eſt proprio quoque capite tractauimus; Nunc autem generalius omne crimen, quo Maieſtas læſa dici poteſt, hoc capite proſe-
1 cuturi ſumus; Quiſquis igitur læſę Maieſtatis Reus eſt, irregularis efficitur, eſt enim infamis. C. ad l. Iul Maieſtat. l. quiſquis: Ideo promoueri non debet, quinimmo promotus deponi, ac degradari, 22. quæſt. 5. capit. ſi quis laicus: Abb. in cap. at ſi clerici, de iudic. quod pro-

procedit etiam ſi is, qui lædit maieſtatẽ non ſit ſubditus illius, vtputa ſi clericus vel Epiſcopus Cæſaream, aut Regiam poteſtatem, vel quemcumque temporalem Dominum hoc genere læſionis offenderit, Diaz in praxi canon. cap. 110. nec refert an ipſa perſona principis ſit læſa, an uero ij, qui principi aſſiſtunt d.l. quiſquis, habetur 6. quæſt. 1. cap. ſi quiſcum militibus.

Propterea offendentes Cardinales læ-
2 ſæ maieſtatis Rei ſunt perpetuo infames, ipſi ac eorum directa linea deſcendentium, vſque in ſecundum gradum, promoueri non poteſt, & ſi quis iam ꝓmotus eſt aſcendere non poteſt, imò beneficijs omnibus priuari debet, etiam ſi innocens ſit, alio ſceleris progenitorũ, text. in cap. fœlicis, de pœn. lib. 6. Idem eſt in offendentibus proprios Epiſcopos, etiam non dum conſecratos, nam
3 quaſi ob læſam maieſtatẽ infames fiunt, & vſque in ſecundam generationem deſcendentes promoueri non poſſunt, & promoti non aſcendunt: ſuntq; ad obtinẽda beneficia inhabiles. Cle. 1. de pœn.

Quinimmo tanta poſſet eſſe læſio in perſonam proprij prælati, puta ſi occidatur, vel mutiletur, quòd offenſores huiuſmodi non ſolum ipſi, & deſcendentes primi, vel ſecundi gradus, ſed nec in quarto quidem gradu promoueri, aut promoti aſcendere poſſent. capit. In quibuſdam, de pœn. iſtis enim terminis occiſionis, vel mutilationis hoc capitulum intelligitur, vt dicit gl. in d. Clem. 1. in verb. ſecundum, de pœn.

Per quæ iura poſſumus dicere, quid lex illa quiſquis. C. ad l. Iul. maieſtat. fuerit correcta in ea parte, qua dicit, filios Rei læſæ maieſtatis excludi ab omnibus honoribus; nam dicendum videretur etiã deſcendentes inferioris gradus; niſi forte, & verius dicamus illam legem procedere in læſa maieſtate temporali, vt ſonant verba eius, & habetur in d. cap. ſi quis cum militibus. 6. q. 1. at in læſa maieſtate Eccleſiaſtica, habent locum cap. in quibuſdam, & d. Clem. 1. & d. cap. fœlicis, quoad gradus puniendos; At quo ad ipſos reos læſæ maieſtatis, vt fiant irregulares, nil differt ꝙ quis ſit Reus læſæ maieſtatis ſæcularis, vel Eccleſiaſticæ; nam lædens maieſtatem ſæcularem fit & infamis in foro Eccleſiæ, licet, n. in d. c. ſi quis cum militibus, nihil dicatur de priuatione ordinum, tamen Hug. & Arch. ibi dicunt illos non poſſe promoueri, q̃a infames de iure ciuili, ſunt etiã infames in foro Eccleſiæ, & ideo ad honores Eccleſiaſticos aſpirare non poſſunt, vt aliàs diximus qñ de infamibus agendũ fuit.

Inter hos Reos læſæ maieſtatis annumerantur, & ij, qui dederint, conſilium, fauorem, auxilium, mandatum, vel etiã ſi ratum habuerint; nam & ipſi, & eorũ proles eadem irregularitate notatur. d. cap. fœlicis, & d. Cle. 1. facit quod ſcribit Dec. in Reg. conſilio: nu. 5. ff. de reg. iur.

Inter hos quoq; Reos adſcribuntur,
4 & ij, qui ſimplicem clericum, vel Rectorem Eccleſiæ occidunt vel mutilant, vel fieri hæc faciunt vt Domini temporales beneficia vſurpent, vel iuriſdictionẽ Eccleſiaſticam opprimant, ita expreſſim ꝓbatur in d. c. in quibuſdam: Intelliguntur autem Domini temporales in hoc caſu ſiue nuncupentur feudatarij, ſiue beneficiati, ſiue patroni, ſiue aduocati, ſiue vicedomini, ſiue alio quocumq; nomine, vt d. cap. In quibuſdam, quos omnes, & eorum prolem in quartam generationem irregulares eſſe aperte tradit Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. Eſt etiã irregularis, propè fin. Ex quibus caſibus illud notatu dignum conſequitur

5 quod aliquis ſit irregularis ex alieno delicto, quam rem notat. Specul. in cap. & ſi pignorationes, de Iniur. & damni 6.

Eſt autem hoc loco etiam declarandum, quod hæc irregularitas, qua prędicti omnes promoueri prohibentur, non impedit quin fieri poſſint religioſi: ſed in religione non poterunt fungi prælatura; tex. in d. cap. In quibuſdam, in fin. ubi gloſ. Hoſt. & Abb. col. 2. in princ. ſimile habetur in gloſ. in cap. 2. in fin. de Apoſtat.

Alia quoque declaratio addi debet, quo ad eos qui promoti ſunt; nam filij, vel deſcendentes eorum, qui Rei læſe
6 maieſtatis ſunt, ſi promoti erant, ante commiſſum delictum progenitoris, nec ſuſcepto ordine priuantur, nec eum exercere prohibentur, gloſ. in cap. ſatis peruerſum, vbi etiam Archid. diſt. 56. at beneficijs etiam ante poſſeſſis priuantur, & ad ſuperiores ordines aſcendere non poſſunt d. cap. felicis.

Eſt & alia declaratio ſubijcienda; Nã licet (vt diximus) Reus læſæ maieſtatis ſecularis fiat infamis, & irregularis etiã in foro Eccleſiæ. Tamen econtra ſi princeps infamiæ notam abſterſerit, & eum famæ reſtituerit, non per hoc ſublata eſt infamia & irregularitas in foro Eccleſiæ, Archid. in cap. lege, diſt. 10. ex ſententia Hug. & Lau. ibi; Eſt enim hæc iuris regula, quòd reſtitutio principis ſecularis, non ſuffragatur in foro Eccleſiæ, vt ibi per eos: quod procedit quoad ipſos Reos reſtitutos; at quoad filios, & prolem, quæ punitur, & diffamatur ex delicto progenitorum, ſi princeps eos reſtituat ad famam, & honores, videntur etiam reſtitui famę & honori-
7 bus in Eccleſia; & ideo promoueri poterunt, vt pię ſcribit Archid. in cap. 1 diſt. 101. idem Archid. 6. quęſt. 1. in dict. cap. ſi quis cum militibus; & eſt ratio, quia delictum non egreditur perſonam delinquentis, & ideo ob tale delictum, quod infamauit delinquentem de iure, & de facto per principis reſtitutionem non poteſt effici, quin ſaltem de facto infamia permaneat; quæ ſufficit in Eccleſia ad irregularitatem; at proles quæ non deliquit, eſt infamis per ſolam infamiam iuris; vnde ſi princeps auferat infamiam illam, quę a iure venit, nulla in ipſis manet infamia facti, quę inſidet cum ipſo ſolo delinquente, & ideo ille delinquens reſtitutus a principe non poteſt in Eccleſia ordinari; at proles ex reſtitutione paterna poterit; quia quoad ſe nullas habet reliquias infamię facti, vel iuris propter reſtitutionem.

De Homicidio.

CAP. XLVIII.

1 *Homicida irregularis ſemper fuit, etiam antiquis.*

2 *Princeps occidens proprijs manibus aliquem fieret irregularis.*

Homicida eſt irregularis, etiam occultus, occidendo Turcam, Iudæum, Bannitum, vel excommunicatum.

Homicida, nec poſt peractam pœnitentiam poteſt vel promoueri, vel exercere.

Ioannes Papa obiurgauit Epiſcopum Vticenſem, quia petierat diſpenſari cũ homicida.

3 *Diſpenſatio nunquam conceditur voluntario homicidæ, & difficile in caſuali.*

Occidendi animum habens, & percutiens, & vulnerans, an ſit irregularis, ſi ille non moriatur.

4 *Delicta atrociſſima inducunt eandem pœnam attentata, ſicut conſummata.*

Delicta, quæ habent pœnas ipſo iure, ita puniuntur attentata, ſicut conſummata.

Vxor, quæ optauit mortem mariti, ſed non eſt machinata, poteſt nubere occidenti eum.

Occidere ſe volens, eſt irregularis, ſi ſe percuſſerit;

ſuſſerit; etiam ſi fecerit ad euitandum peccatum.

Phalereus ſe morti expoſuit, ideo fuit irregularis, etiam ſi ob id fuerit factus magis incolumis.

6 *Occidens per inenitabilem neceſſitatem, olim non effugiebat irregularitatem.*

Occidens, qui potuit effugere etiam turpiter, efficitur irregularis.

7 *Occidens defendendo, qui poterat euitare mortem patiendo ſibi abſcindi membrũ aliquod, non effugit irregularitatem.*

Occidere non licet pro defenſione rerum.

Occidens ſe defendendo per neceſſitatem, effugit irregularitatem, ſi dabat operam rei licita.

8 *Adulter ſi occidit maritum, dum ſe defendit, an fiat irregularis.*

Occidens ſe defendendo, non effugit irregularitatem, ſi ſe induxerit in eam neceſſitatẽ.

9 *Matrimonij conſenſus debet eſſe liber, & ideo metus vitiat illud.*

Irregularitas cauſatur etiam ex homicidio non voluntario.

10 *Occidens defendendo alterius vitam, eſt irregularis.*

Occidens ante periculum propria vita, non effugit irregularitatem.

11 *Occidens per neceſſitatem, non eſt ipſo iure tutus, ſed per declarationem.*

Furioſus occidendo, non fit irregularis.

Dormiens occidendo, non fit irregularis.

Infans occidendo, non fit irregularis.

Puer maior ſeptennio occidens fit irregularis.

Ebrius occidendo, fit irregularis.

Diſpenſatio ſuper homicidio nunquam conceditur hodie, licet olim quoad beneficia aliquando concederetur.

NVlla vetuſtior irregularitas a iure propoſita fuiſſe reperitur, quam ea quę ſurgit ex ho-
1 micidio voluntario; Nam lib. exodi: c. 21. ea proponitur his verbis; Si quis per induſtriam occiderit proximum ſuum, & per inſidias ab altari meo euelles eũ, vt moriatur, intelligendo illa verba ab altari euelles, non ſolum vt nullam tutelam immunitatis habeat confugiendo ad altare, verum etiam, vt repellatur ab altaris miniſterio, ex Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 7. de Refor. Ad idem quoque habetur longe apertius 1. Paralip. cap. 22. & cap. 28. Non edificabis domum nomini meo, quod ſanguinem fuderis; idem 2. Reg. cap. 7. quinimmo ethnici ipſi a ſacerdotio expellebãt homicidas, Senec. enim declamat. lib. cap. 1. dixit homicidas, vt reliquos impuros homines ſacerdotium petere non poſſe, vt refert Speculum Summor. Pontificũ tit. de contin. ſacerd. cap. 81. & hodie ex Conc. Trid. dict. ſeſſ. 14. cap. 7. de Reform. homicidas voluntarios excludit ab omni beneficio, etiam ſimplici ab omni ordine, & officio Eccleſiaſtico. Et per hęc declaratur illa communis olim opinio doctorum in cap. Inquiſitionis de accuſ. quam recenſet Franc. Turzanus conciuis meus in ſuis communibus opinionibus cõcl. 102. quę habet quod homicidium ſine aſſaſſinio non inducit vacationem ipſo iure: nam non procedit hodie illa opinio neque in foro interno, neque in foro externo ob verba dicti cap. 7. ſeſſ. 14. in quo indiſtincte agitur de homicidio, quod etſi eſſet occultiſſimũ eandem habet pœnam eod. Conc. Trid. ſeſs. 24. cap. 6. de Ref. Et ideo Felini opinio in cap. de quarta col. 10. de preſcript. quę habet, quod homicida irregularis poteſt retinere ſuas dignitates & beneficia, nullo modo poteſt defendi propter dicta capitula Concilij Tridentini.

Quę irregularitas latius patet, quàm reliquę omnes de quibus ſuperioribus libris dictum eſt; nam non ſolum qui occidit irregularis eſt, ſed qui conſulit, qui mandat, qui adiuuat, qui ratum habet, qui cauſam dat, qui in culpa, vel negligentia eſt; quinimmo & is qui ex homicidio laudabilis eſt, irregularitate hac notatur, vt Iudex, & executor iuſtitię;

ſtitiæ. Quamobrem ne hic tam multiplex tractat⁹ vno hoc capite promiſcue, & confuſe diſcutiatur, diſtinctim atque ordine ſeruato ſigillatim has omnes homicidij quæſtiones percurremus:& primo de illis agemus, qui re ipſa, factoq; homicidium perpetrarunt, quos eſſe irregulares probant iura iam citata, non ſolum in qualibet priuata perſona, verum etiam in ipſo Principe: nam ſi pro-
2 prijs manibus quempiam occiderit irregularem effici dicunt Bald. & Innoc. in cap. 2. de maior. & obed. refert Diaz in praxi canon. cap. 56. & parum intereſt an publicum, an occultum homicidiũ, quantumuis etenim ſit occultum ſemper impedit ne promoueri poſſit, gloſ. & Doct. in c. ex tenore, & cap. vlt. de temp. ordin. & glo. in cap. Inquiſitionis, de accuſat. Silu. in verb. homicidium 3. quæſt. 8. verſ. Quartum, in fin. & Conc. Trident. d. cap. 7.

Quinimmo & ſi quis Paganum, Iudæum, excommunicatum, bannitumue occiderit, ſemper efficitur irregularis: expreſſus caſus de pagano in cap. clericum, diſt. 50. etiã ſi ad defenſionem occiderit, ſi tutela fuerit immoderata, cap. de ijs clericis, pro quibus diſt. ead. & de excommunicatis occiſis eſt tex. in c. excommunicatorum. 13. q. 5. laici etenim in bello occidentes paganum, Iudęum, Saracenum, vel excommunicatum, licet à peccato excuſentur, ſi id faciant zelo Catholicæ fidei, vt dictis locis, Tamen ab irregularitate non excuſantur, q̃a homicidium eſt, niſi ſuper id aliquid ſedes Apoſtolica diſpẽſando decreuerit: nam ſicut iuſtus iudex non effugit hanc notã, ita nec iſti bellantes, etiam iuſto bello. Spec. in tit. de diſpenſat. §. Iuxta. verſ. facto autem ſi quis: Banniti quoq; & diffidati, qui lege, vel edicto impune occidi permittũtur, ſi zelo iuſtitię ab aliquo occidantur, nullum peccatum cõmittitur, Silu. in verb. homicidium 1. q. 3. Armil. in verb. Bannum, & in verb. homicidiũ q. 8. facit tex. in c. cum homo, 23. q. 5. At quoad irregularitatem dicendum eſt tã laicos, quàm clericos occidentes Bannitum effici irregulares, quia videntur facere officium executoris, qui pręcipuè eſt irregularis, vt ſuo loco diximus.

3 Habet præterea tam magnum vinculum hęc irregularitas, vt nec poſt peractam quamlibet pœnitentiam ad ſuſcipiendos ordines admitti poſſet, nec ad ſuos exercendos. c. vlt. de temp. ordin. Nam Vticenſis Epiſcopus olim à Ioanne Pontifice ſeueriſſimę obiurgatus eſt, quod eflagitaret diſpenſari cum homicida condigne pęnitente, & ſatisfaciente c. miror, diſt. 50. & propterea cum volũtario homicida nunquã diſpenſat. Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. Quanto autem: imò curia Rom. difficile diſpenſat. in caſuali, Specul. ibid. verſ. curia, pręſertim ſi prouidere potuit, aut debuit; nam hic ẽt poſt peractam pœnitentiam prohibetur ſuſceptos ordines adminiſtrare, & ad altiores aſcendere, niſi magna cauſa interueniat, ob quam diſpenſetur. cap. continebatur, & c. lator. cum gl. de hom. Spec. in d. §. Iuxta. verſ. ſunt quoq; irregulares; quod procedit etiam ſi per leuẽ percuſſionem, & ſine animo occidendi mortis cauſam dederit; nam tantum irregularis eſt, vt ꝑpetuo prohibeatur exercere. c. ſtudeat, diſt. 50.

Eſt præterea hęc irregularitas tam efficax, vt etſi homicidium ipſum non ſortiatur effectum, ſed ſola vulnera fuerint illata à clerico animo occidendi, nihilominus efficitur irregularis, cum per eũ non ſteterit, quin occiderit. Spec. in d. tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. ſed quid de iudi

ce:&

ce, & verſ. quando autem,& per quem:
Illa enim voluntas homicidium perpe-
trandi adhibitis pręparatorijs opportu-
nis,cum actu proximo ad mortem,ideſt
cum vulneribus, inducunt irregularita-
tem,& neceſſaria eſt diſpẽſatio. Hæc fuit
originalis doctrina Hug.in c.ſi quis poſt.
per illum text. diſt. 51. quem refert, ac
probat Specul.in d.§.Iuxta.in d.verſ.ſed
quid de iudice,& probat glo. in c. peri-
culoſe,de pęn.diſt. 1.quę dicit,quòd cle-
ricus tentans facere homicidium,ſi non
fecit quia non potuit, irregularis eſt, &
ante eã fuit doctrina Ioannis gloſſatoris
ibi: Eadem fuit ſententia Veruec.& ſum
conf. lib.2.tit.primo q.23.& idem ſcri-
pſit Nicolaus de Auximo auctor ſup-
plementi in verb. irregularitas primo,in
princ. & ita fuit deciſum per dominos
de Rota, vt conſtat in deciſ. cauſarum
per d.Thom.Faſto'.cauſa 14.quod pro-
cedit etiam ſi non ipſe certo percuſſerit,
ſed alij conſocij,vt ibi patet,quod poteſt
cõprobari ratione; nam in atrociſſimis
delictis attentatio, etiam non ſequuto ef-
4 fectu,inducit eandem pęnam,ſicut deli-
ctum conſummatum, Bald. in l.ſi fugi-
tiui.C.de ſer.fug.maximè,quia in homi-
cidio pœna irregularitatis incurritur ip-
ſo iure, vnde ſequitur,quòd attentare, &
conſummare ſint paris pœnę.Io.And.in
cap. perpetuè.de elect. in 6.& in Reg.in
pœnis in mercur. Abb.in c. 1.de eo qui
mitt.in poſſ.in verſ.ex prædictis, Afflict.
in deciſ.276.

Sed quia hæc opinio non placet Ar-
chid.ideò ſic declara, quòd ſi quis deſi-
derium animo geſtet occidẽdi etiam ſe
ſe præparando, & deliberate perpetrare
delictum intendat, ex iſtis ſolis non effi-
citur irregularis.glo.in cap.ſi quis viduã,
diſt.50. eſt enim mentale homicidium,
quod non inducit irregularitatem; Silu.
in verb.Homicidium 3.q.1.verſ.Tertia,
& q.2.verſ.Primo; Et ita intelligit Ant.
Flor.lib. de cenſur.cap. 97. in princ. Et
hoc verum eſt etiam ſi illud deſiderium
fuerit completum inopinate per alium,
vtpura ſi hunc quem intendis occidere,
alius ſine tua participatione occiderit,&
5 de occiſione tu gaudeas: nam nondum
es irregularis, vt glo.in d.cap.ſi quis vi-
duam; & comprobatur exemplo,nam ſi
mulier adultera toto corde optet mortẽ
mariti, eoq; per euentum occiſo ratam
habeat occiſionem,ſed nihil machinata
ſit in necem eius, non prohibetur nube-
re adultero occidenti, vt ſcribit Gemin.
in capit. cum quis, de ſent.excom.lib.6.
refert Armil. in verb. rati habitio, verſ.
6.& facit tex.& Doct.in l.cogitationis ff.
de pœn. ſed ſi vltra præparatoria veniat
quis ad actus proximos homicidij vul-
nerando,certe verius eſt ſentire,quòd ſit
irregularis cum gl.& Doct.ſupra citatis.

Nam & ſi quis ſemetipſum conetur
interficere, & vulnera in ſe coniecerit ſi
cura affinium, aut alia quauis cauſa con-
ualeſcat,ſi clericus eſt,irregularis effici-
tur,eſt enim ipſo iure excommunicatus,
Archid.23.q.5.ſi non licet,Silu.in verb.
excõicatio 6.col.antepen.verſ.hanc etiã
ſententiã:at ſi laicus eſt, priuatur ſepultu-
ra, & oratio pro eo fieri non põt, vt aliàs
latius ſuo loco diximus;quod verum eſt
ẽt ſi quis in ſe manus inijciat,vt peccatũ
euitet,nam efficitur irregularis ſecundũ
ea quę tradit S.Tho.2.2.q.64 artic.5.Et
videtur ſenſiſſe. S. Auguſt. vt habetur d.
cap.cum homo,23.quęſt.5.& d.c.ſi non
licet: ſed de his in ſe manus inijcienti-
bus ad euitandum peccatum, vide eun-
dem S.Aug.profuſiſſimè in lib.de Ciuit.
Dei,c.17.cum ſeq. Sil.homic.1.q.1.

Quinimo, & ſi illa vulnera in ſe il-
lata animo occidendi profuerint, ta-

men adhuc irregularis eſt; exemplum ſumitur a Phalereo, de quo Plin. lib.7. cap. 50. qui impatiens vitę ob perpetuũ fluxum ſanguinis, morti ſe ſe expoſuit inermem occidendum; cumque inpectore vulnus accepiſset diuerſione ſanguinis facta, ſanatus eſt & a vulnere, & a fluxu, certe non deſinit eſse irregularis propter impium animum, & perpetratum in ſe ſcelus, vt alias etiam diximus. Ideoque ſi & hic animam habens aliũ occidendi vulnera talia intulerit, quę vulnerato aliqua ratione etiam profuerit; non deſinit eſse irregularis, vt apud Plutar. de vtil. capien. ab inimic. Prometheus enim ab hoſte vulneratus eſt in quodam apoſtemate iudicio medicorũ mortem allaturo, at ob id vulnus apoſtema ſanatũ eſt: At ideo non deſinit vulnerator, qui occidere ſtatuerat eſse irregularis, etiam ſi profuerit vulnerato.

Eſt igitur tam odioſa hęc ex homicidio irregularitas, vt nec neceſſitas occidendi excuſare eum poſſit, quin incurratur hęc nota, ſed quia hęc regula multas habet diſtinctiones & declarationes, ęquum eſt vt fuſius eam perueſtigemus. Nam olim magna erat quęſtio, & plerique ſentiebant fieri irregularem etiam
6 eum, qui adhibito moderamine inculpatę tutelę per ineuitabilem neceſſitatem occidiſset, vt tradit Specul. in dict. tit. de diſpenſ. §. Iuxta verſ. circa homicidium, & videtur S. Thom. 2.2.q.64 art. 7. ad 3. verum tamen poſt horum tempora promulgata eſt Conſtitutio in Conc. Vienen. quę habetur in Clem. 1. de homic. qua declaratur hunc ſic occidentem, non eſse irregularem, per quã legem tamquam poſteriorem excuſantur præfati Doctores, qui aliter ſenſerãt ante eam, vt ſcribit Silueſt. in verb. homicidium 3. q. 2. verſ. 3. Concludendum eſt igitur, quòd ſi quis per ineuitabilem neceſſitatem cum moderamine inculpatę tutelę aliquem occiderit, non eſt irregularis d. Clem. 1. de homicid. ſed quia res hęc magni momenti eſt, & ſano modo intelligenda, propterea multę ſunt declarationes in hoc articulo defenſionis, quas ſigillatim proſequemur.

Quarum prima eſt, quod effugere nõ potuerit, alioqui ſi potuerit, etiam cum magno dedecore erit irregularis, ſi maluit occidere, quam fugere, ex ſententia Tabien. in verb. Irregularitas 2. §. vlt. citat. Anch. & Archiep. Flor. & licet aliqui dicant eum qui fugere poteſt, ſed ob dedecus ſeſe defendit, & occidit, non peccare mortaliter, vt dicit Armill. in verb. homicidium, num.7. Tamen hoc verum eſt, quoad peccatum, non quoad irregularitatem, quę poteſt incurri etiã ſine peccato, & hanc veram eſse diſtinctionem apertiſſimè collige ab eod. Armill. in verb. Irregularitas num. 43. & probat dictam ſententiam Anchar. & Archiep. Flor. & eſt tutior ſententia vt ſcribit Silu. in verb. homicidium 1. q. 2. in fin. & q. 9. verſ. 3.

Secunda declaratio eſt vt conſideretur an potuerit per debilitationem, vel mutilationem alicuius membri perturbare aggreſſorem, & non eum occidere: nam ſi hoc caſu maluit occidere, quàm debilitare, vel mutilare, fieret irregularis, quia excedit moderamen tutelæ Silu. in verb. homicidium 3. quęſt. 4. in princ. & tametſi mutilando alium quis efficiatur irregularis (vt de mutilãtibus alias dicemus) tamen illud non eſt verũ in eo, qui mutilat, ſe defendendo dict. Clem. 1. de homic. & in hoc errauit Armill. in verb. Irregularitas num. 41. dum dixit non effici irregularem hunc qui occidit, etiam ſi poſset euadere periculum

culum mutilando,quia clarum eſt, quòd non occidit per neceſſitatem ineuitabilem,cum fuiſſet euitabilis mutilando.

Idem eſt è contra quando ipſe defendens poterat euitare mortẽ,ſi paſſus fuiſ-
7 ſet ſe in aliquo membro debilitari, vel mutilari; nam ſi maluerit occidere,quã mutilari fit irregularis:eſt enim inæqualis, & iniuſta defenſio malle aduerſariũ occidere, quàm debilitari,fuit ſententia Lapi in d. Clem. 1. cui conſonant verba ipſius textus, & ideò videtur verior,quã ſententia Card. qui putabat non eſſe irregularem, ea forſan ratione, quòd defendendo res occidere liceat,quę ſententia non eſt tuta:nam d.Clem.1.non permittit occidere niſi ad euitandam mortem, Ideò in euitanda mutilatione erit ſecus; nõ enim verum eſt,quòd pro defenſione rerum liceat occidere ſine irregularitate,tex.clarus in cap.ſuſcepimus, & c.ſignificaſti 2.de homicid.niſi quando illę res eſſent neceſſariæ actu, ad ſubſtentationem vitę, ideſt quòd illis ſublatis immineret periculum vitę, tũc enim verũ eſſet, quod defendendo eas, & occidendo non ſurgeret irregularitas,quia non res ipſas eo caſu videtur defendere, ſed vitam ipſam; vnde propria vita eſt præferenda in ordine charitatis vitę proximi, alioqui extra tale periculum vitæ res defendi nõ poſſunt,cum interitu aduerſarij: quia vita proximi eſt præponẽda rebus noſtris,& ita ſentit Abb.in d.c. ſuſcepimus, & communiter alij canoniſtæ,& Theologi, vt probat Silu. in verb. homicidium 1.q.4. vnde rectè concluditur, quòd qui poteſt pati mutilationem,& euitare mortem ſi malit occidere quàm mutilari, non effugit irregularitatem.

Tertia declaratio eſt, quòd occidens per ineuitabilem neceſſitatẽ effugiat irregularitatem; intellige ſi dabat operã rei licitæ: alioqui ſi ſe defendens,& occidẽs dabat operam rei illicitæ, illi imputatur homicidium, ſi non vt ordinaria pœna puniatur,tamen vt extraordinaria mitiore. Angel. in l. ſi cum ſeruo .ff. de iniur. Flor. in l. ſcientiam.§.qui cum aliter .ff. ad l. Aquil. Tiraq. tract. de pœn. remit. cauſ.1.nu.11.Ideoque ſi extraordinaria pœna locum habet, habebit & irregularitas, propter annexam culpam. Quamobrem ſi adulter deprehenſus virum, vel conſanguineos mulieris ſe ſe defen-
8 dendo interſecerit irregularis eſt,nec excuſatur illo ineuitabili caſu.Silu.in verb. homicidium 1.q 4.verſ.Tertium,ex ſententia Aſtenſ. Theologi eximij lib. 1.tit. 35.& licet contrarium ſenſerit Tabien. in verb.irregularitas 2.q.penul.& Armil. in verb.irregularitas nu.42.Tamen ego magis hæreo Aſten. ea ratione quòd hic adulter ſe ſe iniecit in eam neceſſitatem, Ideò cum iuſtè inuadatur, iniuſta eſt defenſio: Silu.d.verſ.Tertium,quo loco cõcludit eum, qui iuſtè à miniſtris iuſtitiæ capiendus eſt,ſi ſe opponat,ne capiatur, & ſe defendendo occidat,eſt irregularis, quia eſt iniuſta defenſio, vt ibi per eum, & hæc eſt tutior ſententia,& in facto diſpenſationem oportuiſſe obtineri cõſtat in Curia Roman.& multo magis hodie egebit diſpenſatione per id quòd habetur Concil. Trident. ſeſſ. 14.cap.7. de reform.

Quarta declaratio eſt, vt conſideremus vna cum proximè dictis, an is qui ſe defendit ſe ſe induxerit in eam neceſſitatem: exemplo eſt, ſi quis prouocauit rixam,aut alienam domum ſit ingreſſus furandi,vel adulterandi cauſa; nam illis ac ſimilibus caſibus,ſi occidat ad ſui neceſſariam defenſionẽ fit irregularis,non ſolum quia daret operam rei illicitæ,ſed

quia

quia culpa eius eſt, quòd ſe ſubiecerit tali neceſſitati; nam lex non ſuffragatꝰ ſubijcienti ſe in neceſſitatem .ff. qui ſatiſd. cog. l. ſed ſi plures §. ſi fideiuſſor, hæc ꝓbat Ray. tit. de homicid. verſ. pro homicidio neceſſitatis: & confirmo ratione, dicit enim Cardin. Zab. in nouiſſimis ſcriptis ſuper c. veniens, de ſponſal. quòd contrahens matrimonium per vim, quãdo deprehenſus cum puella, poteſt allegare per vim ſe contraxiſſe, & ibi notat illud ſpeciale ius eſſe, vt qui ſe ſubiecit neceſſitati excuſetur; ſi ergo illud eſt ſpeciale, ergo in contrarium eſt ius cõmu-
9 ne; & eſt ratio illius ſpecialitatis, quia in contractu matrimonij conſenſus debet eſſe omnino liber, vnde cum metus cauſet inuoluntarium, non poteſt eſſe matrimonium, cum non ſit voluntarium; at in homicidio, etiam ſi neceſſitas cauſet inuoluntarium, non tamen aufert culpam, quæ ſufficit ad irregularitatem: ideò ſi non eſt irregularis ex voluntario homicidio, eſt ex culpabili, quòd ei imputatur, & ſufficit ad irregularitatem.

Quinta declaratio eſt, vt defenſio ſit circa propriam vitam, non autẽ alterius; nam eo caſu occidere non licet, quia priuilegium iſtius defenſionis in d. Clem. 1. de homic. ad ſe tantum reſtringitur, & ita ſentit glo. ibi, nam nec patrẽ, nec alios quoſcumque propinquos, nec vxorem defendendo euitare poſſet irregularitatem, ſi interficiat inuaſorem, gloſ. in d. Clem. 1. in vlt. glo per illum text. quam probat Silu. in verb. homicidium 1. q. 9. verſ. Quartum, & in verb. excommunicatio 6. verſ. 9. in princ.

Sexta declaratio eſt, vt perpendamus de qua irregularitate loquamur, nam ſi loquamur de impediendis ordinibus ſuſceptis, nec exerceantur, & tunc verum eſt, quòd occidens ſe defendendo non impeditur in adminiſtratione eorum, at tamen neceſſaria eſt prius declaratoria, vt plenè cõſtet fuiſſe homicidiũ factum per neceſſitatem ſeruandæ vitę: At ſi loquamur, vt aſcendere poſſit ad altiores tunc dico, quòd non poteſt ſine diſpenſatione, tex. planus in cap. de his clericis, d. diſt. 50. & ibi aperte glo. quæ in clerico hanc diſtinctionẽ facit, & videtur decerni Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 7. de reform. licet ante dictum Conc. contrarium videretur ſentire Tabien. in verb. irregularitas 2. q. antepen. In laicis verò talis diſtinctio fieri non poteſt, & ideò ſe ſe defendens, & occidens in neceſſitate ineuitabili promoueri poteſt obtenta tamen prius declaratoria, ex verbis d. Clem. 1. de homicid. & ibi gl. ex quibus colligitur, ꝙ irregularitates multæ ſunt in clericis, quæ non ſunt in laicis, vt diximus in regulis generalibus, Reg. 17. ſed hæc declaratio pendent ab octaua declaratione hic poſita, igitur uide ibi.

Septima eſt declaratio, defenſio debet ſequi periculum, non autem præuenire, id eſt non prius occidat, qui ſe defendit, quàm ſit in euidẽti periculo vitę conſtitutus per actus, & nixus aduerſarij inuaſoris; alioqui ſola ſuſpicio, vel metus etiam veriſimilis, etiam qui cadat in conſtantem virum, non ſufficit, vt liceat occidere, quia tunc non eſſet defendere, ſed cauere ſibi; cum forſan aduerſarius nõ erat vim illaturus, exemplo eſt caſus cap. ſuſcepimus, de homicid. Nam duo fratres ligarunt duos latrones alter fratrum acceſſit ad iudicem manente altero ſolo, latrones conabantur vincula diſſoluere, ille metuens occidi ab illis ſi ſoluerentur, præuenit eos occidendo, certe hoc caſu, & ipſe, & alter eiuſdem frater irregulares ſunt: vt ibi text. & gloſ. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta verſ. cle-

ricus

ticus quoq; Silu.in verb.homicidium 3. q.7.verſ.ſeptimum; Tabien. in verb.irregularitas 3.nu.9.

Octaua declaratio eſt;hic qui ſe ſe defendẽdo occidit per ineuitabilem neceſſitatem nõ debet ſe putare ipſo iure euitaſſe irregularitatem, ita vt ſponte prætermiſſa Pontificis licentia poſſit ad ordines promoueri; nam & ſi diſpenſatio illi debita ſit tam ad ordines, quàm ad beneficia quæcumque, ac dignitates, Conc.Trident.d.ſeſſ.14.cap.7.de refor. Tamen ad id accedere debet cauſæ cognitio,quæ coram,vel ordinario,vel viciniore Epiſcopo, vel Metropolitano fieri debet per cõmiſſionem Papæ præcedentem: alioqui ſi quis poſt tale homicidiũ ſe ingereret,vel in adminiſtrando,vel ordines ſuſcipiendo,non habita declaratoria,& diſpenſatoria prædicta, eſſet ſeueriſſimè puniẽdus:ex quibus patet, quòd d.cap.7.addit aliquid ad d. Clem. 1.de homicid.

Ex ijs infertur ad caſum, quem Carneades orator cõfinxerat,ſi in naufragio de tabula eijcias inſidentem, vt te in ea ſalues, aut hoſtes fugiens, alij equũ adimas,vt tu euadas; an ipſorum mors tibi inducat irregularitatem? Reſpoſi. Hæc non eſt tutela inculpata, ſed aperta vis, dum obſis ei, qui tibi nihil obſit: quin hoc eſt peccatum contra naturæ pietatẽ, vt d fendit Lactant.diuin.inſtit.lib.5.c. 17.18. & S. Ambroſ.offic.lib.3.c.4.idẽ fuerit in ingenti fame, qualis illa Hieroſolymitana, & altera ſub Maxentio, de qua Ruffinus hiſtor.lib.11.quando ſcilicet quiſq; fratri bolum de ore rapiebat: nam licet in neceſſitate omnia ſint communia.l.1.ff.ad.l.Rhodiam de iactu; tamen rapere in alterius necem,naturæ iniuria fit, faciendo proprium,quod ſufficit eſſe commune, & quanquam cõmune fiat vt participes,non eſt tamen commune, vt occidas; itaque fit,vt quiſq; ſibi ſit proximior quàm alteri in re ſua,non autem in aliena; alioqui etiam furta licerent, ſi hęc proximitas conſideraretur in iure: hunc caſum diſputat Tabien. excõmunicatione.5.caſu primo,nu.40.

Inter homicidas ad effectum irregularitatis nõ connumerantur ij, qui mentis alienationem patientes homicidiũ perpetrarunt, cuiuſmodi furioſi, nam ob ſolum furorem ſunt irregulares,non ob homicidium,ex Conc.Vien. habetur in d. Clem.1.de homic.& ideò reſipiſcentes ordinari poſſunt, vel adminiſtrare,ex quo textu corrigi videtur alius text.in c. ſi quis inſaniens,& cap.ſequ.15.q.1.vbi dicit clericum in furore occidentem nõ peccare, ſed officium exercere non poſſe, cuius rei cõtrarium euidenter apparet in d.Clem.1.quod procedit etiam ſi ſua culpa in furorẽ inciderit.Gab. Biel. lib. 2. ſent. diſt. 22. quęſt. 2. conſ. 3. & Marian. in Repetit.cap.ad audientiam, de homic. qui putant eo etiam caſu excuſari ab omni peccato, & licet nonnulli contrarium ſentiant,quòd non omnino excuſentur,inter quos eſt Alexan.de Aleſ. & S.Bonauentura; Tamen quia d. Clem. quæ eſt poſterior illis indiſtincte loquitur, eſt etiam indiſtincte intelligenda in omni furioſo, ex quauis cauſa; ad hęc vide Tiraq. tract.de pęn.remit.cauſ. 2.& cauſ.3.

Quæ omnia locum habent etiam in dormiẽte,vt aperte habetur in d. Clem. nam furioſo comparatur, & ideo etiam ſi quis nouerit in ſe hoc vitiũ percutiendi dormiendo, tamẽ occidendo nõ incidit in irregularitatem,Marian.in d.c.ad audientiã, 5. q. principali in q.12.vt refert Tiraq.in d.tract.de pęn.remit.cauſ. 3.num.10.

Infans quoq; occidendo non incidit in irregularitatem d. Clem. 1. & licet illud verbum infans nonnulli extendant etiam vltra ſeptennium, ſi puer non ſit doli capax, vt ſentit Anch. quē refert Sil. in verb. homicidium 3. q. 2 verſ. Tertiū ſimiliter, tamen verius, ac tutius eſt dicere maiorem ſeptennio ob homicidiū fieri irregularem, glo. & Hoſt. in capit. 2 de delict. puer. & glo. in d. Clem. 1. erit autē longè facilior diſpēſatio propter imperfectionem conſilij; in ebrio verò occidēte nulla poteſt conſiderari legitima excuſatio quin fiat irregularis, quoniam in vitio eſt, & dat operam rei illicitæ: Deinde tex. hunc non expreſſit, ſicut alios prędictos, ita tradit Silu. in verb. homicid. 3. q. 4. verſ. quintum, Cardin. in d. Clem. 1. Nam qui ſcit ſe hoc vitium pati in culpa eſt, quia prouidere debet ne hoc contingat illi: Bart. in l. pęnas. ff. de parricid. Tabien. in verb. irregularitas primo nu. 5. S. Thom. 2.2. q. 150.

Supereſt, vt non nihil dicamus de diſpenſatione ſuper prædictis homicidijs facto cōmiſſis, in qua re ſciendum eſt, ꝙ etſi Papa hanc irregularitatem diſpenſando auferre poſſit Abb. in cap. ſicut dignum, & ibi cōmuniter Doct. de homic. Silu. in verb. homicidium 3. q 8. verſ. ſecundum: tamen cum uoluntario homicida Papa nunquàm diſpenſat. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta verſ. quanto autem: imò Curia Rom. difficile diſpenſat in caſuali, vel dubio an fuerit voluntarium, Specul. d. §. Iuxta. verſ. Curia.

Et licet cum merè uoluntario nunquam diſpenſetur, præſertim ad ordinē ſacerdotij. cap. minor, diſ. 50. Tamen ad beneficium olim quandoq; diſpenſabatur cap. vlt. de cler. pugn. in duell. & Silu. d. q. 8. verſ. Tertium, ſubiecta diſtinctione; Si beneficiū erat curatum Papę erat diſpenſatio, arg. c. vlt. de fil. presby. ſi autem ſimplex beneficiū erat, poterat Epiſcopus; Silu. d. q. 8. verſ. Sextum Abb. in d. cap. vlt. de cler. pugn. in duell. ſed hæc vera erant vetuſtioribus ſęculis; Hodie verò ex Conc. Trident. d. ſeſſ. 14. cap. 7. de refor. nec beneficia ſimplicia conferri poſſunt homicidis voluntarijs, nec ordines, nec officia Eccleſiaſtica: non ſolū in manifeſto homicidio, ſed nec in occultiſſimo; ſemper enim Papæ reſeruatur hæc diſpenſatio eod. Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. de reform.

§. I. *Dans cauſam mortis i*

1 *Mortis cauſam, qui dat ſit irregularis.*
Vulnerans aliquem, qui ob id ab alijs poſtea occiditur, ipſe efficitur irregularis.
2 *Infirmum conuertens in alterum latus, vt celerius moriatur, irregularis eſt.*
Infirmum prouocans ad iram, vt celerius moriatur ſit irregularis.
3 *Veneni datio inducit irregularitatem, idem in omni potione ſortilega, vel ſuperſtitioſa.*
4 *Sterilitatis potio inducit irregularitatem Papalem occiſo partu animato, at ſi nondū animatus erat, ſiet Epiſcopalis.*

HAec autem omnia non ſolum in eo homicidio vera ſunt, qđ vi extrinſeca percutiendo, pręcipitando, ſuffocando, vel vulnerando
1 cōmittitur, verum etiam ſi alia quauis ratione mortis cauſam prębuerit, exemplo eſt, ſi quis volēs infirmitatis cauſam dederit, quæ mortem attulerit, homicida eſt uoluntarius, ſi data opera id fecit cap. de cætero, & cap. presbyterum. & c. ad audientiam, de homicid & diſt. 50. c. ſtudeat, & de cler percuſſ. c. 2. Specul de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. Quid ſi aliquis tenet: ideò vulnerans furem, vel latronem vt non valeat fugere, & ob id ſuperuenerint alij, qui cum occiderint homicidij cau-

cauſam dedit, & ideo irregularis eſt, ſi cogitare potuit, quod ab alijs occidi poſſet cap. ſignificaſti 2. de homicid. Silueſt. in verb. homicid. 2. verſ. 16.

2 Eadem ratione ſi quis pietatis cauſa vertat in alterũ latus infirmum languentem, vt celerius moriatur, voluntarius homicida eſt, & irregularis, etiam ſi omnino ille moriturus erat, Silu. ĩ verb. homic. 3. q. 2. verſ. Tertiũ. ſimiliter Tabien. in ver. Irregularitas 3. nu. 3. Ideo ſi dubiũ ſit an ex uerſione illa mortuus ſit, nõ debet hic promoueri, antequã depoſuerit ſinderefim, vel conſcientiam arbitrio, & conſilio boni viri, & interim quoque nõ debet adminiſtrare, Specul. in d. tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. quid ſi aliquis infirmum: idem de verberante, vel conſulente, aut mandante verberari infirmum, Alberic. in verb. homicidium 2. verſ. quid ſi aliquis conſulit, idem puto. in prouocante ad iram, vel indignationem, vel etiam in afferente aliquod malum nuntium infirmo, ea intentione vt celerius moriatur; nam morte ſequuta efficitur irregularis ex voluntario homicidio, Sum. Conſ. de homic. q. 11. Anton. Flor. 3. tit. 29. cap. 2. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 12. in iſtis tamen caſibus ſi per pietatẽ hoĩũ aliquod factum ſit bona intentione, nõ eſt facile quis iudicandus irregularis, niſi culpa poſſit conſiderari, tanta quãta ſufficit ad irregularitatẽ: vt infra de culpa agemus.

Ad hoc homicidij genus ſpectat omnis veneni, vel potionis, aut cibi datio, vt inde vel ægritudo, & mors ſequeretur, nam incurritur irregularitas cap. ſi aliquis, de homicid. Specul. in dict. §. Iuxta. verſ. facto autem ſi quis, & verſ. Item qui homini. idem in oĩ potione, vel cibo, vel arte aut ſortilegio ad inducendam ſterilitatem in muliere, nam videtur homicida eſſe, & irregularis, etiã ſi fœtus occiſus nondum formatus, nec animatus eſſet, Abb. in d. cap. ſi aliquis, ex ſententia Io. in tit. de pæn. diſt. 1. c.

4 periculoſe. ex S. Tho. 2. 2. q. 64. art. 8. & ſent. 4. diſt. 31. Idem Abb. in cap. ſicut dignum, de homic. Tabien. in uerb. irregularitas 3. nu. 14. In eo tamen differt hæc irregularitas ſi formatus, & animatus partus necetur, quòd diſpenſatio Papæ requirenda eſt, not. in d. cap. ſi aliquis, & d. cap. ſicut ex litterarum, eo tit. Specul. in d. verſ. Item qui homini: & 2. q. 5. cap. conſuluiſti, ſed ſi animatus non erat Epiſcopus eſt diſpenſator; ſi autem dubiũ ſit an animatus eſſet, vel nõ, in hoc dubio abſtinere debet, & non promoueri donec à Papa diſpẽſetur, Spec. d. verſ. Item qui homini, Alber. in ver. homicidiũ 4. verſ. quid ſi dubitatur. ad hanc materiã de eo, qui dat mortis cauſam plurima habentur infra §. homic. ex omiſſione, quæ ideo illo loco poſuim⁹, quia occaſio illius articuli magis ſugeſſit nobis occaſionẽ illud pertractandi.

§. 2. *Mandans, Conſulens, Inſtigans, Animans, Perſuadens, Inſtruens, ad hortans ad homicidium.*

1 *Homicidij irregularitas afficit conſulentem, mandantem, hortantem, & ſimiles, etiam ſi mors non ſequatur, vel ſola vulnera.*

Homicidium iuſtum mandans, & conſulens fit irregularis.

2 *Conſilium circa imponendam pœnam mortis, in lege, vel edicto, non cauſat irregularitatem.*

3 *Mandans eſt irregularis, etiam ſi mandatarius diu poſt exequatur homicidium, etiam ſi renuerit mandatum tale.*

Mandans non excuſatur ab irregularitate homicidij, eo prætextu, quod reuocauerit mandatum.

4 *Mandans fieri homicidium, eſt irregularis, ſi mandatarius occidatur.*

Mandans aliquem verberari incurrit irregularitatem, ſi mandatarius illum occidat, niſi forte ex cauſa diſciplinæ.

5 *Mandare homicidium, vel id per quod facile ad homicidium peruenitur paria ſunt.*

6 *Delatores, & detractores difficile euitant irregularitatem, quando ex delatis homicidia ſequuntur.*

7 *Maritus quando occidit vxorem adulterã, fit irregularis etiam ille, qui detulit marito adulterium.*

Conſulens alicui, vt ſe occidat eſt irregularis.

8 *Mandari homicidium dicitur, etiam nutibus, & verbis ambiguis.*

Præmium promittentes pro reuelatione alicuius delinquentis; ſunt irregulares, ſi occidatur, vel mutiletur in iudicio, vel extra.

9 *Conſilium pium excuſat ab irregularitate, & culpa, multo magis conſilium religioſum.*

Inquiſitor tradendo curiæ ſeculari damnatos, vt comburantur, non fit irregularis: nec vllus alius inquiſitionis conſultor.

RAtum mihi videntur differre hi omnes, quoad homicidij reatum, irregularitatemque
1 contrahendam, mandans etenim, conſultor, adhortator, & conſimiles idem ſcelus committunt, omniumque prædictorum peruerſa intentio, paremque portionem habent in homicidio; vnde ſub vno hoc capite de omnibus agendum videtur: Sunt igitur omnes prædicti pari modo irregulares, tex. & gl. in cap. periculoſe, de pænitent. d. 1. tex. & gl. in cap. ſicut §. clericus, de homicid. quod pluribus modis ampliatur; Primo etenim id verum eſt, etiam ſi is qui facto attentauit homicidium per actus proximos morti non perfecit, quia non potuit; nam ſicut vulnerans, & attentator ille eſt irregularis, quia quantum potuit fecit, vt paulo ante dicebamus circa princ. iſtius tituli, ita Mandans, conſulens, & ſimiles incurrunt eandem irregularitatem cum illo, qui attentauit occidere, arg. tex. & gl. in d. c. periculoſe; ſi enim attentator eſt irregularis, vt ibi recte probauimus, ſequitur vt conſulens, & adhortator etiam irregularitate notentur.

Amplia 2. vt procedat etiam in mãdante, vel conſulente iuſtum homicidium; nã Efficiuntur irregulares, ne cler. vel mon. c. ſententiam, Specul. in d. tit. de diſpenſat. §. Iuxta, verſ. ſed quæritur quando, & abunde tractauimus quando de Iudicio ſanguinis agebamus, lib. 2. Sed hæc res ſano modo intelligenda eſt, vt procedat quando conſulens, vel mandans, aut inſtigans intendit ad homicidium ſuper caſu aliquo pendente
2 in iudicio, tunc enim efficitur irregularis; at ſi conſilium, vel mandatum, aut inſtigatio ſit per modum legis, vel edicti, aut ſtatuti, vt puta quiſquis detulerit an nonam extra patriam morte puniatur, tunc nec qui conſulit, nec qui mandat hoc edictum vllam irregularitatem incurrit. cap. eos, ne cler. vel mon. & diximus ſupra lib. 2. tit. de aduocatis.

Amplia Tertio, vt mandans, vel inſtigans homicidium fiat irregularis, non ſolum ſi ſtatim mandatarius homicidũ committat, verũ etiam ſi diu poſt, Specul. in d. §. Iuxta. verſ. ſed quæritur quando, Silueſt. in verb homicidium primo quæſt. 8. verſ. 6. Tabien. in verbo Irregularitas 2. num. 13.

Quarto amplia: quòd & ſi mandatarius repudiet mandatum & poſtea mutata ſententia exequatur mandatum, qđ prius repudiauerat, ipſe mandator ſeu adhortator efficitur irregularis, quia primum crimen quod fecerat mandando adhuc in ſe perſeuerat, Bald. in l. 1. C. de ſeru. fugit col. 2. ad fin. Innoc. in cap. ad audientiam, de homic.

Amplia quinto quod fit irregularis mandans, vel adhortans, etiã ſi mandatũ reuocauerit, antequã ſequeretur homicidij

micidij effectus: perpetrato enim homicidio a mandatario ipſe mandans fit irregularis; nam pręter id quod mandati reuocatio debet fieri opportune ante delictũ, & ipſi mandatario intimari Bart. in l. non ſolum §. ſi mandato. ff. de Iniur. debet etiam perſuadere contrarium c. Petrus, de homic. & de ſent. excommu. cap. mulieres: tenetur etiam monere occidendum, vt ſibi caueat, alioqui ſi hæc omnia non fecerit mandator, vel inſtigator irregularis erit, ſequuto homicidio, Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 14. Specul. in d. §. Iuxta verſ. ſed quęritur quando; prope fin. Silu. in d. q. 8. verſ. 6. vno tamen caſu excuſaretur hic mandans, vel adhortans, qui reuocauit mandatum, & non monuit occiſum, ſi videlicet putauit veriſimiliter, quod mandatarius propter reuocationem deſiſteret ab homicidio, ita Alberic. in verb. homicidium 2. in princ. Tabien. in verb. Irregularitas 2. nu. 1. & 13. Anton. Flor. lib. de cenſur. cap. 97. §. 13. quæ ſententia eſt periculoſa; quia cum adhuc maneat mentis corruptio mandatarij non videtur ſufficere reuocatio, niſi etiam moneatur occidendus, de qua materia vide apoſtillam ad Abb. in cap. ex litteris, de exceſſ. prælat. quando autem inter mandantem & eum, qui occidendus eſt fit pax, vel contrahitur affinitas ſciente eo, qui mãdatũ de occidẽdo ſuſcipit, hoc vnum ſufficit ad auferẽdam culpã, & irregularitatem à mandante c. 2. de deſponſ. Impub. & 22. q. 1. cap. omne, Specul. in dict. verſ. ſed quæritur quando, ad fin. Tabien. dict. num. 1.

4 Amplia ſexto, quòd inſtigator, vel adhortator ſit irregularis, non ſolum ſi occidatur is quem mandauit occidi, verum etiam ſi ille non occidatur, ſed occidatur mandatarius, tex. in cap. vlt. de homic. lib. 6. Abb. in c. ad audientiam, de homicid. Silu. in verb. homicidium 1. q. 8. verſ. 5. Ioan. And. in addit. ad Specul. in d. §. Iuxta ad verſ. quid ſi aliquis conſuluit: & licet ibi Specul. contrarium ſentiat; Tamen periculoſa eſt opinio, debuit enim cogitare homicidium hinc inde contingere poſſe tam inter rixantes, quàm in iudicio per iudicem, & hoc verius eſſe probat, Abb. in d. cap. ad audientiam, de homicid. Tabien. in verb. irregularitas 2. num. 12. Silu. d. q. 8. verſ. 5. vbi reijcit ſententiã Hoſt. qui ſenſerat idem quod Specul.

Amplia ſeptimo, hoc procedere ẽt ſi mandans, vel inſtigans mandaſſet de ſola verberatione, vel rixa, & expreſſim inhibuiſſet homicidium: nam ſequuta morte erit hic mandans irregularis, nec excuſatur ob illàm prohibitionem ne occideret, caſus clarus in d. c. vlt. de homic. lib. 6. Alberic. in verb. homicidiũ 2. verſ. quid ſi mandauit, Abb. poſt Innoc. in cap. ad audientiam, de homic. nam hic hortator, & inſtigator eſt in manifeſta culpa, Mattesil. ſing. 188. Bald. in l. non ideo, q. 18. C. de Accuſat. Bald. in l. cum mandati, circa fin. C. mandat. parum enim differt mandare homicidium, vel id per quod facile ad homicidium perueniri poteſt, vt ſi quis mandet lapidem mitti, baliſtæ, uel Bombardæ ictum, uel cum armis ingredi poſſeſſionem caſtri, uel fundi; nam ſequuto homicidio, qui hæc mandauit irregularis eſt, Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. uerſ. ſed quęritur quando, Abb. in cap. ad audientiam de homicid.

Quod procedit in mandante, uel inſtigante ad uerberandum propter uindictam, & iniuriam faciendam; alioqui ſi mandaſſet, uel inſtigaſſet aliquod iuſtum, ſeu ad effectum diſciplinæ, ſi mã-

datarius excedat terminos mandati,má
dator non erit Reus homicidij, nec irre
gularis, niſi verba mandati aliter ſona-
rent, Abb. & Innoc. in d. cap. ad audiē-
tiam, Tabien. in verb. irregularitas 2.
nu. 2. Abb. in c. ex litteris, verſ. 3. nota,
de exceſſ. prælat. & ibi apoſtilla: & ideo
dico, ꝙ mandans alicui vt verberet Ti-
tium, vel cum eo rixetur prohibendo ne
occidat, ſi ipſe inſtigatus occidatur à Ti
tio mandans, fit irregularis, ex ratione
d. c. vlt. de homic. lib 6. & ex ijs appa-
6 ret quòd difficile euadunt irregularita-
tem delatores, exploratores ſuſurrones,
ac detractores, qui data opera diſſemi-
nant diſcordias, vnde rixæ, & homici-
dia ſequuntur; nam vel inter inſtigato-
res, vel inter homicidij cooperatores
annumerantur.

Hinc fit vt is, qui defert marito vxo-
ris adulterium, ita quòd maritus ob id
7 deprehenſam, vel non deprehenſam oc
ciderit eam, vel adulterum, irregularis
efficitur hic delator; quia quaſi priua-
tus accuſator videtur: idem erit in eo
qui deferat amantium perfidiam, ideſt
amaſiam amatori fidem non ſeruare,
vel è cōtra; nā quæcunq; homicidia in-
de ſequuntur imputantur delatori, vt ſit
irregularis, & ad hoc eſt tex. in c. ſicut 1.
§. qui vero, de homic. & ita eſt magis tu-
tū ſentire; præſertim ſi ob odiū. & mala
intētione fiat illa delatio, & præcogitare
poterat poſſe ſubſequi illa homicidia:
ſi vero hęc dicantur, ſeu deferantur per
leuitatē. & loquacitatē, & quaſi ex vulgi,
vel viciniæ rumore, & ob id motus ma
ritus vel amator ad homicidiū proceſſe
rit, non tam facile habendi ſunt pro ir-
regularibus ij, qui de ea re loquuti ſunt,
ſed ij ſoli qui marito id dixerunt, vel di
ci iuſſerunt ea intentione, vt mors, vel
vulnus interueniret, dict. §. qui vero.

Amplia octauo quòd procedat iſta
irregularitas etiā in eo, qui mandat, vel
conſulit, vel inſtigat Titiū, vt ſemetipsū
præcipitet, immergat, mutilet, vel occi-
dat; nā irregularis efficitur, etiā ſi ille pa-
rēdo faciat rē ſtultiſſimā ſeſe occidēdo:
Spec. in d. tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. ſed
ſi aliquis, & ibi Ionn. And. in addit.

Ampliatio nona eſt, quòd ſit quis ir-
8 regularis etiam ſi ſolo nutu, & ſigno in-
ſtigauerit, exemplū ducitur ſi quis dicat
ſeruo ſuo, non reuertaris domū, niſi ali-
quid audiā de te, aut alio ſigno volunta-
tē expreſſerit; nā ex eis efficitur irregula-
ris dn̄s, quia ſigna hæc indicant vltionis
animū, tradit Bart. in l. ſi quis mihi bo-
na §. Iuſſu. ff. d aquir. hęred vbi Bal. Ang.
Imol. & moderni, & Ancar. in c. ex litte-
ris. de exceſſ. prælat. vbi etiā Abb. Tabiē.
in verb. irregularitas 2 nu. 3. & in ver.
excōicatio. 5. in caſu primo; nu. 36. Et
ex hoc contigit mihi caſus decidendus,
ſi prę̨latus vel iudex iuſſerit reū aliquem
capi, & ad ſe adduci, additis his verbis,
adducite eum viuū, vel mortuū, cumq;
in capiendo Reo ipſe reſtiterit, & ob id
milites ſeu executores eū interfecerint,
prælatus vel iudex an ſit irregularis? ego
reſpondi poſſe dici irregularē, qa illa ver
ba viuū, vel mortuū animū adauxerunt
executoribus, vt eum interficerent, præ-
ſertim quia in caſu mihi propoſito reus
non reſtiterat armis, ſed tantum aufuge
rat: longe vero, magis fuerint illi irregu-
lares, qui propoſitis edictis præmium
promittunt ſi quis Reū aliquē viuū, vel
mortuū attulerit, aut aliquod eius men-
brū; quod ſæpenumero fieri videmus,
& patet 2. Reg. cap. 18. Idem erit ſi pro-
ponatur præmium pro habēda ſola no-
titia delinquentis occulti, vt puta quiſ-
quis reuelarit furantem, homicidam,
proditorem, libelli famoſi compoſi-
torem,

torem, centum habeat, ſi per eum modum ſequatur reuelatio, & delinquens vel occidatur iudicio, vel extra, qui propoſuit præmium irregularis eſt; nã propoſito præmio indicat hoc ſigno animũ ſuum ad mortem illius, & ideò mandare videtur.

Nonnullis tamen caſibus limitatur hic rigor in hoc genere irregularitatis, quæ prouenit ex mandato, conſilio, vel adhortatione. Primus eſt in eo qui mandat, vel conſulit, aut hortatur pium ali-
9 quid fieri, ad euitandam mortem; nam etiam ſi ex eo pio conſilio ſequatur contrarium, non tamen fit irregularis, exemplum eſt in Titio, qui cum videret Petrũ fugientem manus hoſtium, qui eum conabãtur occidere, adhortatus eſt eum ne fugeret, quaſi hoſtes eſſent affines, vel amici ipſius Titij, vel quia ipſe Titius, vt iudex, vel vt grauis vir multæ auctoritatis erat apud illos hoſtes Petri, ſi Petrus ob id ſubſtiterit, & ob id fuerit occiſus, non erit irregularis Titius hortator, q͞a veroſimilius ſperabat per ſuam auctoritatem conſulere vitę Petri, quàm per fugam, prętertim ſi pacem ſperabat, Alber. in verb. homicidium 2. Sum. conf. de homic. q. 12. Tabien. in verb. irregularitas 2. num. 17. Armil. in verb. irregularitas, nu. 32. ſed ſi Titius nec amicus, nec affinis, nec vllius auctoritatis erat apud illos hoſtes Petri, imputatur ipſi Titio, quòd temere hortatus ſit Petrũ ad ſubſiſtendum, ideò ipſo occiſo Titius eſt irregularis, vt Doct. locis ſupradictis, & Specul. in d. §. Iuxta. verſ. quid ſi aliquis mori.

Eadem ratione ſi cum ſeruus flumen tranſiret, aſinus autem, uel ęquus quo inſidebat in ipſo medio fluminis ſubſtiterit, vnde ſit in euidenti periculo ſubmerſionis; ſi clericus ob pietatem hortetur, vt ſeruus equo uel aſino deſcendat, putans illum tutius euaſurum, & contra euenerit, quia ſcilicet ſeruus deſcendens ui fluminis fuerit ſubmerſus, nõ fiet irregularis clericus, qui hortatus eſt, ut deſcenderet, Specul. in d. §. Iuxta. uerſ. ſed pone ruſticus ſuper aſino. Ob eandem cauſam ſi quis mandet, hortetur uel conſulat, ut quis ſe pro patria, uel pro iure ſuo exponat omni periculo, illeque animatus mortem ſubierit, non efficitur irregularis adhortator, ſi tamẽ non cogitarit eum ueriſimiliter moriturum, cum fuerit pium conſilium Spec. d §. Iuxta. uerſ. Porro ſi quis alicui. Nam cõſilium pium neminẽ facit culpoſum, & ſi malus euentus ſequatur, abſit ut q͞d propter bonum facimus, ſi pręter noſtrã uolũtatem quicquam mali accidat, nobis debeat imputari, 23. q. 5 cap. de occidendis; ſed ſi uerosimiliter hortator cogitauit ipſum eſſe moriturum, ipſe hortator fit irregularis. Innoc. in c continebatur, & cap ad audientiam, de homicid. Hoſt. ibid. quos approbat Alber. in uerb. homicidium 2. uerſ. quid ſi aliquis ſuadet.

Pro fide uero, ac pro CHRISTO, & pro Eccleſia adhortator ad mortem etiam ueriſimiliter imminentem, non incurrit irregularitatem ob mortem, quæ inde ſubſequitur. Alberic. d. uerſ. quid ſi quis ſuadeat, Fel. in cap. ſicut dignum, col. 3. circa fin. de homic. quem probat Tabien. in uerb. irregularitas 2. numero 15. & ſicut pium eſt uitam pro CHRISTO exponi, ita & pro membris 23. q. 5 c. pro membris. & hinc illa ratio, quod in materia hæreſis Inquiſitor tradit Curiæ ſęculari damnatos ſine metu irregularitatis. c. ſi audieris, 23. q. 5 & q. 8. cap. legi, Specul. d. § Iuxta uerſ. Porro ſi quis alicui; & ideò etiam pro-

Ff 3 cura-

curare poteſt Inquiſitor apud Iudicem ſecularem, vt damnati de hæreſi comburantur, & ex illa procuratione non fit irregularis, Felin. in cap. ad abolendam; in fin. de hæret. & diximus lib. 2. quando de executore tractabamus.

§. 3. *Homicidium ex culpa; aut caſu.*

1 *Caſualia non ſunt intenta, & voluntaria.*
Caſus fortuitus dicitur inopinata rei euentus.
Caſus inopinatus excuſat ab irregularitate, & quomodo.
2 *Culpa leuiſſima in committendo inducit irregularitatem, non ſic in omittendo*
Ludus noxius ſemper habet culpam annexam, & conſequenter irregularitatem ex culpa.
3 *Ludus pilæ honeſtus eſt, & excuſat ab irregularitate, quando occidenti nulla culpa imputari poteſt.*
4 *Homicidium hodie, ſi omni culpa careat, requirit diſpenſationem, vt quis promoueri, vel adminiſtrare poſſit.*
5 *Lapidem mittens in Petrum eſt irregularis, ſi non Petrus ſed alius fuerit percuſſus.*
Lapidem mittens in laicum, & caſu percuſſit clericum, excommunicatus eſt.
Lapidem mittens in auem, & caſu homo fuerit percuſſus, non fit irregularis.
6 *Impellens primus fit irregularis, quando ex illo impulſu alius læditur.*
7 *Compreſſus in multa frequentia, nemini cauſat irregularitatem.*
C. Virginius ab Aquileianis militibus preſſus de ponte lapſus, & extinctus eſt.
Regis Samariæ dux preſſus à frequentia populi, in porta moritur.
8 *Metus quem ſibi ſponte quis incutit, & moritur, non inducit irregularitatem ei, qui metus cauſa fuit.*
Metum incutiens alicui, vnde mors aliqua ſequitur, eſt irregularis.
Clericus ludens cum muliere pregnante, eſt irregularis, ſi ea abortum fecerit, non ſic in laico ludente.
9 *Incautus in rebus ſuis, ſi ſequatur mors, fit irregularis.*
Parentes quorum filij per imprudentiam in lecto ſuffocantur, ſunt irregulares, & quando excuſentur.
10 *Grauius ſacerdos debet perpetuo abſtinere ab ordinibus, ſi eius filius lecto ſuffocatus ſit.*
Tecta reſarciens ſine ſigno eſt irregularis, ſi quis occidatur.
11 *Arborem incidens eſt irregularis, ſi non acclamet, & aliquis occidatur.*
Campanarum curam habens fit irregularis, ſi ex mala obſeruatione aliquis occidatur.
Caſtigans ſubditum nimis ſeuere ſi moriatur, fit irregularis.
12 *Carcer durior inducit irregularitatem carcerantí, ſi moriatur carceratus.*
Pœnitentiæ aſperitas, quæ eſt ex canone, vel ex conſtitutione, non inducit irregularitatem imponenti eam alicui, qui moriatur.
13 *Leonem diligenter vinculis aſſecurans, non eſt irregularis, ſi aliquem ille occiderit.*
Equum habens effrænem fit irregularis, ſi aliquem occiderit
14 *Puerum ſuum permittens ad flumen ire, ſi moriatur ille, fit irregularis.*
Nauis gubernator ſponte deſerens eam in fluctibus, aut committens imperito, an fiat irregularis, merſa naue cum hominibus.
Mulierem pregnantem ſi coeundo compreſſeris ad aborſum, fis irregularis
Potio ad inducendum amorem, vel quid aliud ſuperſtitioſum: ſi mors ſequatur, inducit irregularitatem miniſtranti.
Iudex iniuſte inquirens de adulterio occulto, eſt irregularis, ſi ob id mulier occidatur, ſecus ſi iuſte procedat.
15 *Mulier ſi occidatur per Zelotypiam ab Amaſio; an qui zelotypiæ cauſa fuit, fiat irregularis.*
16 *Occidens aliquem contemplatione alterius, non facit illum irregularem, cuius contemplatione fecio.*
17 *Homicidium perpetratum ab affinibus meis, vt meam iniuriam vlciſcerentur me neſciente, non me facit irregularem. & quomodo.*
Homicidium factum cum armis clerici, quando imputetur clerico ad irregularitatem
18 *Diſpenſatio homicidij ex culpa, aut caſu ad quem ſpectet.*
Diſpenſatio ſuper homicidio eſt triplex.

QVoniam, vt ſcribit S. Thom. 2. 2. q. 64. caſualia ſimpliciter loquendo non ſunt intenta, & voluntaria, con-
1 ſequens eſt, vt qui caſu homicidium fecerit, quia nolens fecit, nil illi imputari poſſit, vt ibi per eum; caſus enim for tuitus

tuitus eſt inopinatæ rei euentus, qui præuideri non poteſt, ff. commod. l. In rebus, Pan. in cap. vnico, de commód. Propterea ſi nulla culpa caſum præceſſerit, nulla incurritur irregularitas, cum præcogitari talis euentus non potuerit; & ideo poſſet legitime promoueri. cap. ſignificaſti 1. & cap. dilectus, de homic. & gl. in cap. eos vero, diſt. 50. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta verſ. facto autem ſi quis, vbi plene de hac re; facit tex. in d. cap. vnico, de cõmod. ſi vero aliqua culpa imputari poſſit, non excuſabitur ab irregularitate, nam ſi ſit leuiſſima culpa, id eſt ſi non cogitauerit id, quod acutiſſimus vir cogitare potuiſſet, excuſa-
1 tur quidem plerumque ab irregularitate, Silu. in verb. homicidium 2. circa princ. verſ. poteſt addi, per tex. & Abb. in cap. quæſitum, de pænit. & remiſſ. ſi videlicet ea leuiſſima culpa ſit in omittendo, vt in d. cap. quæſitum; at ſi ſit in committendo etiam leuiſſima culpa inducit irregularitatem in homicidio, vel mutilatione. Silueſt. ibidem, Tabien. in verb. Irregularitas 1. num. 4. vnde ex maiori ratione patet, quòd leuis culpa, & lata, procul dubio inducunt irregularitatem; culpa etenim præcedens caſum reum facit ipſum, qui in culpa eſt; propterea nec ordinari, nec ordines ſuſceptos adminiſtrare poſſet, cap. Clerico iaciente, diſt. 50. ibi; permittimus, quod diſpenſationem ſignificat; nam pænitentia iniungitur ſalutaris, vt ibi patet, & in d. cap. eos vero, ead. diſt.

Dicitur autem culpa interuenire, ſi id contingat ludendo in ludo noxio, eſt enim ludus noxius ex vi verbi, qui periculum in ſe habet mutilandi, vel occidendi, vt in haſtiludio, iactu lapidum, & ſimilibus; nam dicti ludi noxij poſſũt carere culpa. l. nam ludus ff. ad. l. Aquil. vnde clericus eo ludo ludens ſi quid inde mutilationis, vel mortis contigerit, fiet irregularis. S. Thom. dict. quæſt. 64. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 1. & eſt clarus tex. in cap. continebatur, de homicid. & ibid Panor.

Quinimmo etſi ludus noxius non ſit, vt pila, lucta ſine armis, ſaltatio, ſi nõ adhibuerit omnem diligentiam ad excludendum homicidium, vel mutilationem, imputabitur illi: exemplo eſt, ſi in prædicto ludo honeſto non amoueris a latere tuo enſem, vel gladium, tunc ſi quicquam contigerit, tibi imputabitur, & fies irregularis. Silueſt. in verb. homicidium 2. q. 3. & q. 20. tex. & ibi Abb. in d. c. continebatur: Tabien. in d. nu. 5. ſed ſi ludendo pila, & accurrendo ad eam percutiendam, puerum caſu impuleris, quem mutilaueris, lege ciuili nulla actio datur, quia id caſu non culpa factum iudicat. l. ſi ex plagis §. vlt ff. ad l. aquil. Ideo illo argumento, & ab irregularitate excuſari poſſet. Sed declaratoria fuerit opus iuxta Conc. Trid. Seſſ. 14. cap. 7. de reform.

Propterea in eo ludo, qui calcibus, aut pugnis exercetur, quia noxius putatur, ſi quis mutilat, vel occidat, efficitur irregularis propter immoderatũ ludendi modum, vt expreſſe tradit Archid. in c. eũ qui, diſt. 50. Hodie vero hic articulus paruã habet dubitationẽ; nam ſiue culpa præceſſerit, ſiue non; ſiue ludus ſit noxius, ſiue non; ſiue detur opera rei lici-
4 tæ, ſiue non, ſemper qui homicidiũ cõmiſit, debet abſtinere, & non promoueri, donec cauſa plene cognita, diſpẽſatio cõcedat. Cõc. Trid. d. ſeſſ. 14. c. 7 de ref.

Sed vt varietas caſuum in quibus varia quoque diſpenſationum genera fieri conſueuerunt apertius innoteſcat, operæpretium duxi multos caſus enarrare,

care, quorum exemplo quiſque poterit, cum res euenerit, prudentius ſibi conſulere: Si ieceris lapidem in Petrum, ille verò declinare volens ictum tuum impegerit in alium lapidē, vel præcipitio moriaſ, effi:eris irregularis, Innoc. & Hoſt. in cap. exhibita, de homic. Sum conf. eo tit. q 19. Alberic. in verb. homicid:ū 5. Hug. diſt. 50. cap. ſæpe, quod intellige ſi iactus lapidis fuit talis, vt declinādus eſſet, vel ſi dolus interueniſſet in eo ictu, ēt leuiſſimo, vt Innoc. ibi, & Tabiē. in verb. irregularitas 3. num. 4. at ſine dolo leuiſſimus ictus lapidis non imputaretur iacienti, vt ibi. Inno ſi verò eſſet ictus leuis, ſed valde proximus etiam ſine animo lędendi, quia proxima maxime perturbāt iaciendo, efficeris irregularis ſi ille ceciderit, vel moriatur. Abb. in d. cap. exhibita, Silu. in verb. homicidium 2. q. 21.

Rurſum ſi in Petrū lapidem ieceris, ipſe verò declinet, & alium ictus percuſſerit, tu efficeris irregularis. Hug. in d. c. ſæpe. Eſt etiam caſus iuris ciuilis, qui lege Aquilia teneri mandat in l. ſi eum ſer-

5 uus ff. de Iniur. iuncta l. ſcientiam § ſi defendendi. ff. ad l. Aquil. Tabiē. in verb. irregu'aritas 3. num. 2.

Ex hoc ſequitur ꝙ ſi uolens percutere laicum, & ictus ierit ad percutiendū clericum, qui iecit excommunicatus eſt, quia dabat operam rei illicitæ. Alan. & Hoſt. quos probat Silu. in verb. excōicatio 6. verſ. ſciendum eſt 4. in verſ. ſecundo in fin. ſed ſi ictus lapidis directus fuiſſet in Auem, vel quadrupedem, non aūt in hominem, & fortuito hominem occiderit, vel mutilarit, nō incurritur irregularitas. gl. in d. c. clerico iaciente, Silu. in verb. homicidiū 2 q. 5. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 19. Ex ijs patet, ꝙ ſi tu

6 me impellas, vt impulſu meo Petrū offenderem, ſi ego aliquid paſſus ſim, tibi imputatur primo impellenti. Hug in d. cap. ſæpe. Ita quoque ſi dum tu me impellis cecideris, & mutilatus ſis, non mihi, ſed tibi imputatur. Hug. ibid. & Alberic. in ver. homicidiū 6 propè fin. vbi probat ſententiam Hug & Sum. conf. de homic. q. 27 pari ratione ſi quis me impellat in alium, quem meo impulſu occidi, aut præcipitaui ſine dolo, ego irregularis nō ſum, ſed qui me impulit Hug. d. cap. ſe ſe :ext. in l. qua actione. § proinde. ff. ad l. Aquil. Ideoq; ſi frequentia populi in ingreſſu, vel egreſſu Eccleſiæ, aut

7 pontis tranſitu, quis opprimatur, nullus (qui careat dolo) eſt irregularis, nec is quidē cuius pes, vel manus, aut corpus oppreſſionem fecit abſque dolo, cum ipſe vi quadam impulſus fuerit à frequentia, quòd contigit olim Virginio Virginij legati filio, vt indicat marmoreū monumentum, quod in Forohuienſi regione apud Cęlinam his verbis inſculptum adhuc viſitur.

C. VIRGINIO SVAVISS. FILIOLO RARAE PVLCHRITVDINIS, ET LEPIDITATIS ADOLESCENTVLO AB AQVILEIANIS MILITIBVS PRESSO DE PONTE LAPSO COLLISO ATQVE MISERABILITER EXTINCTO C. VIRGINIVS LEGATVS L. POSTHVMI DICTATORIS, ET LOLLIA L. FILIA DILECTISS. CONIVNX INFELICISS. PARENTES POSVERE.

Refertur in inſcriptionibus antiquis, quę ad Valerium Probum de Notis Romanorum acceſſerunt.

Cui quoque rei congruit, quòd Dux Regis Samariæ in illa prægrandi fame cū in porta ciuitatis ſiſteret, à turba populari preſſus mortuus eſt 4. Reg. cap. 7. certę nemo illorum irregularis eſſet.

Qua ratione fit, vt ſi quis lęui metu ſponte perterreatur conſpecta forſan armata caterua, quos putarit eſſe hoſtes ſuos,

8 ſuos, vel milites curiæ, atq; ob eum metum fugiens ob nimiam celerationẽ ceciderit, & vel mortuus, vel mutilatus illo caſu fuerit; nemo illorum armatorũ eſt irregularis, ſi nullum metum incuſſerint; ipſe enim ſibi cauſa ſuę ruinæ fuit: ſed ſi ioci gratia, quis metum ſubitaneum alicui incutiat, vnde vel pcipitatio, aut caſus alius in euenerit, imputandum eſt ei, qui metum incuſſit, Archiep. Flor. 3. tit. 19 cap. 2. §. 3. Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 4. exemplum eſt in circulatore, aut alio deferente ſerpentes, aut angues, quos ſubito motu oſtendat, vt metum incutiat, & ob id mors, vel mutilatio contigerit; iure ciuili extra ordinem punitur, pro modo culpæ l. vlt. ff. de extraord. crim. cuius culpæ ratione irregularitas inducitur, Ideoque ſi laſciuiẽtes iuuenes veſſicam turgidã ſubito rumpant, aut aliquid aliud vnde ſubitus ille fragor, & crepitus mulieri prægnanti dederit cauſam abortus, illi qui hoc fecerint cauſa perterre faciendi irregulares ſunt, ſi ſcire potuerunt eam mulierẽ prę gnantem fuiſſe. Silu. in verb. homicidiũ 2. verſ. 22. Abb in c. de cętero, de homic. in pueris tamen hæc ſeueritas locũ non habet, Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 14.

Quicquid igitur per leuitatem animi fit, ſi inde ſequatur mors, vel mutilatio inducit irregularitatem; propterea ſi clericus cum muliere affini, vel conſanguinea prægnãte ludat, quantumuis modeſte, ſi inde ſuccedat abortus, fit irregularis; hæc enim ludendi leuitas clerico, ac monacho indigna eſt, cum grauitate vti debeant: Ideò in euidenti culpa ſunt & conſequenter irregulares, Tabien. in verb irregularitas 3. num. 14 Abb. in c. ſicut dignũ, de homic. In laicis verò conſanguineis, quia illis non eſt incongruus ludus modeſtus, cum affinibus fęminis, vt in choreis, & modeſtis ſaltationibus, ſi mulier abortum fecerit, non imputatur illis. capit. ſicut literarum, vbi Abb. de homicid. Silu. in uerb. homicidium 2. q. 11.

Ad eandem ſimilitudinem ſicut per leuitatem animi facta inducunt irregularitatem, ita ſi quis incautus extiterit in
9 agendis rebus; vnde ſi ex eo animo ſupino mors, vel mutilatio contigerit, irregularitas incurritur: Ideo parentes, qui infantes ſuos eodem lecto detinent, ſi infantes illi ſuffocentur, irregulares fiunt, ſunt enim in culpa 2. q. 5. c. conſuluiſti; tenentur enim huic periculo cauere. c. vlt. de ijs, qui fil. occid. Et in dubio quiſque debet iudicare ſe irregularem in homicidio c. ad audientiam, de homicid. Alberic. in verb. homicidium 3. in fin. Duobus tamen caſibus hi parentes uidentur excuſandi, primus eſt ſi infans eſt manſuetus, placidus, immobilis, lectuſque late pateat; nam parentes excuſantur ſi reperiatur mortuus, Tabien. in uerb. irregularitas 3. nu. 6 Idem ſi parentes tam inopes ſint, vt ob frigus infantẽ lecto foueant, quia tunc charitas excludit inobedientiam, vnde ob id excuſantur, Tabien. ibid. num. 14. Silu. in uerb. homicidium 2. q. 23. quòd etiam ego probarim ſi non adeſſet cenſura excommunicationis, ut communiter fulminatur, tunc. n. omnino in excuſabiles ſunt, Tabien. d. num. 14. Armil. in uerb. irregularitas num. 51. quæ omnia procedũt tam in parentibus promouendis, quàm in iam promotis; nam ſi Gręcorum filij ſacerdotum opprimantur in eorum lectis perpetuò carent miniſterio ſacerdotij ſi negligentia parentum interfuerit; etſi non fuerint negligentes; tamen pœnitentiam temporalem peragent, & interim

rim abſtinebunt.c. quæſitum, de pœnit. & remiſſ.

Incautus quoque ſe ſe facit irregularem, quando in reſarciendis tectis, ſignũ nõ exponit publicè: propterea ſi aliquis interficiat, irregularis eſt, Tabien.in verb. irregularitas 3.nu.1. ſicut, & quis arborem incidit ſecus viam publicam, ſi non acclamet tranſeunti, efficitur irregularis occidendo: cap.ſi duo, & c.hi qui arborem, & cap.ſeq. vbi Archid.diſt. 50.ſed etſi ſecus viam priuatã arbor incidatur, furandi cauſa, quia operam dat rei illicitæ, occidendo efficietur irregularis, Silu. in verb.homicidium 2.verſ.18.Tabien. in verb. irregularitas 3.nu.19. quæ procedunt in omni deiectione, vel effuſione cap. ex litteris primo, de homicid. Abb. in capit. ex litteris 2. eod. tit. Tabien. d. num.19.

Quinimmo ſi quis de alto ſe ſe præcipitauerit, aut ſaltauerit, & ſubiectum hominem occiderit, aut mutilauerit, in culpa eſt, & ideò irregularis, caſus in l.in lege .ff. ad l. Corn. de ſicar. ſecus erit ſi rupto ſponte tecto, vel ſolario, homo ceciderit, & ſuo corpore inuitus aliquẽ occiderit, dando operam rei licitæ, vt caſus eſt apud Simon.Metaph.in vita Epiphanij 15. Maij de fabro murario detecto cadente, qui Iuſtinianũ occidit ipſe nil mali patiens, certe non videtur irregularis, ſi careat omni culpa; ſed ſi duo rixantes in alta porticu ſe ſe inuicem præcipitauerint, ſi ex caſu collidantur, & alter moriatur, q ſuperſtes eſt, fit irregularis, quòd facto nuper Romæ contigit in Barenghis nobilibus fratribus rixantibus, qui complexi pariter de alto præcipitati ſunt, ita vt ſenior ſtatim expirauerit, certe ſuperſtes eſt irregularis ex prædictis iuribus; Idem fuiſſet ſi ſe ſe mutuo præcipitaſſent in flumen, nam qui natando ſuperuixiſſet fuiſſet irregularis propter rixam ex qua homicidij culpam incurriſſet.

Ille quoque qui campanis pulſandis præpoſitus eſt, ſi minus diligenter aſſeruet colligaturam campanæ, & ꝓpterea, vel ipſa, vel malleus ceciderit, & interfecerit aliquem, ipſe redditur irregularis, ad quem ſpectat cura eius colligationis aſſeruandæ, Pan. in c. Ioannes per illum tex.de homic.Silu.in verb.homicidium 2.verſ.10.Tabien.d.nu.19.

Sed et ille quaſi incautus, & imprudẽs fiet irregularis, qui ſubditũ ſeuerius coercet; nam ſi prælatus, Magiſter, vel progenitor in caſtigandis erratis carcere duriore cuſtodiant Reum, aut inedia affligant, & ob id carceratus mortuus fuerit, vel mutilatus, ipſi fiunt irregulares; nam qui diſciplinæ modum exceſſit, in culpa eſt, Zabar. in Clem.1.de homicid.Spec. in tit. de diſpenſ.§.Iuxta.verſ.quid ſi aliquis tenet ceruum, Silu.in verb.homic. 3.q.5. verſ.10.& q.7.verſ.12.carcer.n. nõ debet eſſe nimium aſper, nec ſine debita ciborum ſuſtentatione talitẽ panis, & aquæ: cap.nouimus, de verb.ſignif.& Abb.in c.cum non ab homine, de iudic. qui cum modum excedat correctionis, ſibi imputare debet hominis mortẽ, arg. c.ad audientiam, de homicid.& c.cũ voluntate, de ſent.excõm.omnis.n. pœnitẽtia ita imponenda eſt, ne quis veroſimiliter breui moriatur, Abb.in c.cum nõ ab homine, de iudic.tam reſpectu carceris; quàm reſpectu ad neceſſaria vitæ, alioqui mors imputatur Iudici ad irregularitatem Decii. in c.cum nõ ab homine, vltimis verbis, vbi alios plures locos citat, Qua ratione ſi pater, Magiſter, vel dominus percutiendo, in diſciplina modũ excedant, & ſequatur mors, vel mutilatio fiunt irregulares c.preſbyterum, & d. cap.

c. ad audientiam, vbi Abb. de homic. & c. ſi quis non iratus, 15. q. 1. Silu. in verb. homicidium 2. q. 2. debent. n. omnes pręſati habere rationem temporis, loci, perſonę, vno excepto caſu, videlicet ſi illa pęnitentia, aut diſciplina, quã imponũt canonica ſit, & à canone determinata, vel inter regulares præſcripta p ordinis ſui conſtitutiones; quibus certæ erratorum pœnæ imponuntur, ſi prælatus regulæ ſuæ obſeruator pœnam imponat, etiã ſi delinquens per illam pœnam moriatur, nõ efficitur irregularis, Tabien. in verb. irregularitas 2. num. 8. Nam obedientiă omnem culpam excludit. cap. quid culpatur, 23. q. 1.

Inter incautos etiam ille adſcribitur, qui leones, vrſoſue alit, ſi per incuriam
13 damnum intulerint: propterea occidendo, vel mutilando reddunt irregularem dominum, etiam ex leuiſſima culpa; Sum. conf. lib. 2. tit. 1. q. 28. Silu. in verb. homicidium 2. verſ. 24. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 18. Specul. in d. §. Iuxta verſ. quid ſi aliquis tenet ceruum: ſed ſi diligẽter aſſeruet eos, & in uinculis cohibeat, cũ careat omni culpa, immunis eſt ab omni irregularitate, ſi caſu quempiam occiderint. cap. de occidendis, 23. quęſt. 5. & diſt. 50. capit. quantum, vbi Archid.

Præterea ſi parum diligenter tu equi tui habenas cuſtodias, quia vel confractas, vel inutiles ad cohibendum effrenatum equum habeas, ſi equitando aliquis occidatur, tu efficeris irregularis. cap. ſignificaſti, primo de homicid. Bern. in c. dilectus, de homicid. Silu. in verb. homicidium 2. q. 7. verſ. octauum, Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 10. ſed ſi tibi cum debitis habenis equitanti, aliquis incõſiderate, & imprudenter fregerit tui equi frenum, & ob id furens equus aliquem interfecerit, non tu es irregularis, ſed qui fregit habenas, Hug. in cap. ſępe, diſt. 50.

Eſt etiam imprudens quiſquis vtitur opera imperiti ſerui, vel miniſtri, exẽplo eſt ſi puer, vel fatuus tibi ſeruiat ad alendos equos, iſque eos adducens ad flumẽ tuo conſilio, vel patientia, etiã ſi monue-
14 ris eum ne intra flumen ingrediatur, tamen ſi immergatur, tibi imputatur ad irregularitatem. S. Augu. de verb. dom. ſuper Math. ſerm. 16. in princ. & eſt arg. c. continebatur, de homicid. Sum. conf. eo tit. q. 26. Alberic. in verb. homicidium 6. propè fin. ſi tamen veriſimile erat eo in flumine tale periculũ poſſe incurri, Silu. in verb. homicidium 2. verſ. 27. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 1. & 7.

Ideò ex ijs deciditur quęſtio de nauis gubernatore, qui vel deſerit, vel negligit eius gubernationem, vel imperito cõmittit, ſi ob id naufragium fiat, mortes, quæ contingunt ipſi imputantur. S. Tho. primo 22. q. 6. & conſequenter erit irregularis, nec excuſaretur à periculo, quod ipſe paſſus eſt, vtputa quòd per natandi peritiam euaſerit mortem.

Huc quoque ſpectat, ſi mulierem pręgnantem ſolicitaueris ad te venire fornicationis cauſa, ipſa vero in acceſſu aliqd paſſa ſit, vnde abortum fecerit, irregularis es; debuiſti enim hoc præcogitare; ſenſit Gul. de Laud. quem citat. Silue. in verb. homicidiũ 2. q. 7. ad idem Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 14. Idem poteſt dici de adultero, vel fornicatore, qui coeundo per compreſſionem aborſus cauſam dedit prægnanti, eadem ratione quod daret operam rei illicitæ; ſecus fortè in marito, nil immoderatè agẽte circa copulam; Ita quoque ſi potionem, aut cibum, vel pharmacum, mulieri dederis, vt vel ſterileſceret; vel faci-

lius grauida fieret, ſi ex eo cibo, vel pharmaco ipſa moriatur, ex culpa tu es irregularis l. 3. §. 1. ff. de ſicarijs; ſicut ſi cibũ dederis libidinis cauſa, vel obturpẽ amorem, aut ad inducendũ odium, aut quamuis aliam ob ſuperſtitionẽ; ſemper mors culpabilis tibi imputatur ad irregularitatem, c. ſi aliquis, de homicid. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 15. Silu. in verb. homicidium 2. verſ. 19.

Ex ijs conſequens eſt, quòd ſi Iudex Inquiſitionem fecerit de adulterio occulto, & nõ prçcedente infamia, vel alio
15 modo contra ius, & ob eam cauſam mulier, vel ſuſpectus in iudicio illo factus adulter occidatur à conſanguineis mulieris, Iudex eſt irregularis, quia prodidit adulterium in caſu non licito, & dedit operam rei non licitę, vt probauimus ſupra hoc libro tit. de proditore: Idẽ erit ſi cognito adulterio, vel ſtupro extra iudicium maritus, vel pater aut conſanguineus ipſam mulierem interficiant, etiã ob ſimplicem fornicationem, homicidium imputatur adultero, ſtupranti, & fornicanti, ſi veriſimiliter id poſſe cótingere cogitare debuerũt, etiam ſi illa publica meretrix eſſet; nam ſi verò, contemplatione fornicantium, & illo intuitu, ſcilicet ad vindicandam ignominiam agnationis, à cõſanguineis occidatur, omnes ſunt irregulares fornicatores ſaltem clerici quorũ intuitu occiſa eſt; quia cauſam præbuerũt, & participes ſunt illatæ ignominiæ, & cogitare debuerũt id poſſe cõtingere, & ideò eſſe irregulares prędictos adulteros, & fornicatores oẽs clericos ꝓbari poteſt arg. c. ſuſcepimus, cum ſeq de homicid. & ita declaratũ fuiſſe in ſacerdote adultero reperto in flagranti p ſanctiſſimum fel. rec. Pium V. audiui à fide dignis, & Romanæ curię Iudicibus probatiſſimis.

Idem quoq; erit ſi maritus ob huiuſmodi ignominiam vitiatę vxoris per deſperationem ſe ſe occiderit: Nam hmõi homicid. imputať adultero quoad irregularitatem ex præmiſſis propter ingentem illum dolorem ignominiæ, quem parit adulter adulterando; exemplo eſt Chriſtophorus Bongartnerus Baſilien. ciuis, qui poſt occiſam vxorem adulterij ſuſpectam, ſeipſum quoque ex alto præcipitem dedit, vt ſcribit Surius in commentario ſub anno Domini 1528. propterea non ſine grandi periculo irregulares ex huiuſmodi culpa diſpenſantur: nam nec vitium deſerunt, & fiunt deteriores, & incorrigibiles, & quandoq; diſpenſatori inſidias ſtruunt, cuiuſmodi narratur à Grego. Turon. hiſt. lib. 6. cap. 36. nam cũ Ethericus Lixoenſis Epiſcopus clericum ex tali homicidio conſanguineorum in mulierem commiſſo irregularem diſpenſaſſet, & poſt interualla factus eſſet iniquior clericus, ad priſtina vitia redijt, beneficiorumque acceptorũ immemor coniurationẽ de occidendo Epiſcopo facto, & in carcerem, & in exilium illum mitti obtinuit, vt ibid. narrat; An autem ſit idem ſi ipſa mulier occidatur ab Amaſio, vel corriuali? poſſet dubitari, quia affines naturali ratiõe ꝓuocãtur ad propriam defendendã ignominiam, quod non eſt in amatore riuali, Tamen mea ſententia cautius aget ſi ſe putet irregularem hic, qui riuali cauſam dedit; ita enim rixa oritur ex copula carnali, ſicut verbis: Ideò cauſam dedit, vt occideret dando operam rei illicitæ; ſecus erit, ſi cum vellet eam in vxorem ducere corriualis odio eam occiderit; nam cum omni culpa careat, quia opus pium exercet, qui dat operam nuptijs contrahendis, Ideò nihil obeſt ꝙ corriualis illa contemplatione eam occide-

ciderit, talis enim contemplatio non poteſt inducere irregularitatem in eo, qui dat operam rei licitæ: exemplo eſt ſi quis aduerſus me iniuſte rixetur, aut me iniuſte contumelijs afficiat, & propinqui mei ipſo impetu aduerſarium hunc interficiant, non efficior irregularis, ſi nihil doloſe egerim, & nil tale cogitauerim, text. in c. Petrus, & ibi Abb. de homic. ſed & ſi ſciui eos propinquos meos ſtudere occidere hunc meũ aduerſariũ, ſi quantum potui, monui eos, ne id cõmitterent, ſufficit ad effugiendam irregularitatem, vt ibi tex. & Abb. poſt Hoſt. in cap. ad audientiam, eo tit. ſed ſi rixa iniuſta erat, quo ad me, quia dabam operam rei illicitæ, ero irregularis, ſi mei propinqui, ẽt me inſcio aduerſarium meũ occiderint:
17 iccirco clerici, vel monachi, quibus nunquam rixari licet ſine culpa, difficile effugere poſſunt irregularitatem prouenientem ex iſto caſu Rixæ, vt probari poteſt ex dictis Abb. in d. loco; vno caſu excepto, quando ſcilicet conſanguinei clerici, vel monachi puri hoſtes erant ipſius occiſi, ita quòd eum occidiſſent etiã ſine rixa habita cum clerico; nam tunc illud homicidium non imputaretur clerico, vel monacho rixanti, & homicidio non conſentienti; Silu. in verb. homicidium 2. q. 1. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 5. Et ex hoc in caſu contingenti Reſpondi quòd cum mulier cum multis fornicaretur, & à propinquo de fornicatione reprehenſa eſſet, ipſa verò ſuperbe eum obiurgaret, & contumelijs afficeret, adeò quod ira motus propinquus calore iracundię in ipſo contumelioſorum verborum furore eam occiderit, clericus fornicator non videbatur irregularis ex culpabili homicidio, qa nõ fornicatio clerici, ſed contumelia dederat cãm homicidio.

Huc ſpectat quæſtio, ſi quis cũ armis clerici aliquem occiderit, an clericus ſit irregularis; ad quod reſpondetur, multos caſus eſſe conſiderandos; nam ſi clericus domi arma habens amico bonæ opinionis, de quo nullum ſcelus excogitare poterat, ea commodauerit ſub ſpecie boni, non fiet irregularis ex homicidio ſic cõmiſſo; ſecus ſi commodauerit homini, de quo potuit cogitare, quòd aliquod maleficium, aut rixam committere uolebat, & tunc ex culpa, & forſan ex cooperatione clericus fit irregularis; aliquando ipſe clericus non commodat arma, ſed amicus ei clam dormienti ſurripit arma, & eo caſu clericus non eſt irregularis. Aliquando vero clericus eſt in culpa tenendo, aut ferendo arma de nocte, vel dando operam rei illicitæ, vel arma prohibita, & eo caſu etiam ſi inuito, clerico amic⁹ arma abſtulerit, vel inſcio ſurripuerit, fit irregularis clericus ex culpa. de iſta quæſtione vide Fely. in c. ſicut dignum, de homic. Nicol. Ploue. in tract. de irregul. nu. 13. & 14. Carrer. in Pract. crimin. tit. de homicid. §. circa nu. 69. ex quibus abſolutus eſt articulus irregularitatis, qui ob culpam ſolet accidere.

Huius irregularitatis diſpẽſatio olim Epiſcopo erat conceſſa (ſi culpa leuis erat) quoad minores ordines, Abb. in
18 c. continebatur, & in cap. ad audientiã, de homicid. ſed ad ſacros Papæ erat diſpenſatio d. c. continebatur Silu. in verb. homicidium 3. q. 8. verſ. quintum: Et curia difficile in hoc genere diſpenſat ad ſacros Spec. in d. §. Iuxta. verſ. Curia. Hodie verò ſi homicidium inuoluntarium ſit, & occultũ poteſt omnino Epiſcopus diſpenſare Conc. Trid. ſeſſ. 24 c. 6. de reform. at in caſuali manifeſto quãtumuis culpa careat, ſemper egebit Declaratoria per commiſſionem Papæ cõmittendam Epiſcopo, vel alteri delega-

to,

to,cũ plena cauſæ cognitione eod.Conc. Trident.ſeſſ.14.cap.7.de reform.triplex verò diſpenſationis genus his caſibus cõceditur magna diſpenſatio, vt qui promotus eſt ad ſacros,poſſit in ſolis minoribus deſeruire.d.cap.continebatur,& d. cap. ad audientiam, Maior vt etiam in ſacris admittatur capit. Tua nos,& eod. tit. & diſt.50.c.clerico, Maxima vt promoueri,& aſcendere poſſit cap.lator,eo. tit.ſecundum Goff.in Sum.de homic.in fin. Specul.in d.§.Iuxta.verſ.circa homicidium.

§ 4 *Opem præſtans homicidio.*

1 *Arma præparans ad homicidium, ſecuta morte fit irregularis.*

Homicida ſocius fit irregularis,etiam ſi nil penitus fecerit,ſed ſolum aſtiterit etiam ſi diſſuaſerit homicidium.

Homicidij ſimplex ſpectator,non eſt irregularis, niſi ſit tanta auctoritatis, quòd potuiſſet impedire.

2 *Epiſcopus habens iuriſdictionem temporalem, ſi homicidijs præſens ſit, fit irregularis.*

3 *Defendentem eum, qui ociditur, ſi quis reuocet, fit irregularis, ſi doloſe reuocauerit.*

Sagittam de vulnera eripiens, fit irregularis, ſi vulneratus ob id moriatur.

Infirmo dans vinum,vel aliud vnde moriatur, fit irregularis, etiam ſi omnino erat moriturus: ſed hoc intelligendũ ſano modo,vt hic.

4 *Infirmo frenetico cuſtos datus, ſi negligenter cuſtodiat eſt irregularis ex malis: quæ ille facit.*

Infirmum conuertens in aliud latus,vt celerius moriatur, eſt irregularis.

5 *Hereticis cõburendis ligna dans, eſt irregularis,idem & in dando ignem.*

Ligans aliquem, & ob id fuerit occiſus, vel ipſe, vt ſe ſolueret aliũ occidit,eſt irregularis.

6 *Vulnus datum ei, qui propemodum erat mortuus, inducit irregularitatem vulneranti.*

Vulnus dans non lethale efficitur irregularis ſi vulneratus ſua, vel medicorum incuria moriatur.

Vulnus leue, ob quod vulneratus inciderit in ſaxa, vel flumen, & moriatur, cauſat irregularitatem vulneranti.

Vulnus leue ob quod vulneratus ab alijs interceptus, & occiſus eſt, cauſat irregularitatẽ vulneranti.

7 *Acclamãs ad latronem, ſi accurſu hominum ille occidatur; fit irregularis, non ſic ſi acclamauerit, ad proprium auxilium.*

Vulnera multorum etiam non lethalia faciũt omnes irregulares ſecuta morte.

8 *Occiſor, & ſi ignoretur, omnes tamen rixantes, ſunt irregulares, etiam ſi non percuſſerint etiam qui erant pro parte occiſi.*

9 *Occiſus à lapide miſſe a Domo vbi quatuor reperiuntur, ſi nemo eorum fateatur, qui lapidem miſerit, omnes ſunt ab irregularitate abſoluendi, & quomodo.*

10 *Malus potius tolerari debet, quàm puniri bonus.*

11 *Irregularitas ſæpe committitur conſcientia delinquentis.*

QVicquid adiumentum adfert morti ſubſecuturæ, ſiue accelerandæ, inducit irregularitatem; exemplo eſt,ſi iactum baſiliſtę quis præparet, tam ipſe quàm qui ictum fecit irregularis eſt; quia alter fecit, alter opem præſtitit homicidio,Specul in tit. de diſpenſ.§.Iuxta.verſ.ſed quęritur quãdo: Propterea ſi quis fiat comes, aut ſocius ei, qui pergit ad occidendum, & ſi cũ eo proficiſcatur cauſa defenſionis, ſi opus eſſet, irregularis efficitur commiſſo homicidio,etiam ſi hic comes,vel ſocius nihil operatus ſit,quoad actũ mortis,vel vulnerũ, ſola enim aſſociatio reddit audaciorem occiſorem cap.ſicut dignum.§.Illi etiam, de homicid. Specul. d.§.Iuxta.verſ.defenſione, & verſ.quid ſi aliquis vadit.Quinimmo,& ſi ſe ſociũ non fecerit,ſed ſolũ ibi in conflictu aſtiterit,ob quam aſſiſtẽtiam homicida animoſius crimen peregit, efficitur irregularis d. cap. ſicut.§.clerico: ſed & ſi hic aſſociator diſſuaſerit, quantũ potuit homicidium,vel rixam,fit irregularis ex eo ſolo, quòd cum armis factus eſt comes homicidæ.Hoſt.in d.§.Illi.& §.vlt.quem

ſequi-

ſequitur Specul. d. verſ. quid ſi aliquis vadit; Tabien. in verb. irregularitas, 2. num. 10.

Quæ omnia vera ſunt in aſſociante, aut aſſiſtente parato ad defenſionem homicidæ, ſi opus fuerit; at ſi quis ibi præſens homicidio fuerit, etiam cũ armis, non vt defenſor, vel fautor, ſed vt ſpectator, non fit particeps criminis, nec irregularis, ob illam ſolam præſentiam cap. vlt. 23. q. 8. vno caſu excepto, ſi videlicet Dominus Caſtri in propriæ iuriſdictionis loco cõſtitutus, cum poteſt per ſuam auctoritatem impedire, ne illud homicidium fiat, ſola præſentia, & patientia facit ſe irregularem argu. Pſal. 81. eripite pauperem, & egenum de manu peccatoris liberate, & probatur in cap. vlt. 23.
2 q. 3. nam & Epiſcopus habẽs iuriſdictionem temporalẽ, & ſi nec verbo nec ſcripto conſentiat executioni mortis damnatorum, ſi tamen præſens ſit executioni, quaſi auctoritatem præſtando negotijs ſuorum iudicum, efficitur irregularis. capit. ex litteris, vbi Abb. de exceſſ. prælat. Tabien. in verb. irregularitas 2. num. 5.

Ille quoque opem præſtare videtur, qui à defendendo reuocauit eum, q. vo-
3 lebat defendere occiſum, nam indirectè fit homicida, Specul. d. §. Iuxta. verſ. quid ſi cum velles: quod intelligendum eſt, ſi corrupta mente id fecerit; alioqui ſi diſſuaſerit defenſionem pietate motus, ſi forte is qui ſe ſe ad defenſionẽ parabat, veriſimiliter maiori periculo ſe ſubijciebat; nam tunc non fieret irregularis, qui diſſuaſit. Alberic. in verb. homicidium 4. in princ. Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 2. num. 1. Tabien. in verb. irregularitas 2. num. 16.

Morti etiã opem fert ille, qui de gutture lethaliter vulnerati ſagittam extraxerit, ſi ob id vulneratus celerius moriatur, arg. c. tua, & c. quamuis, de homicid. Spec. in d §. Iuxta. verſ. ſi autem aliquis ſagittam: ſed & is qui infirmo etiam mòriuuro vinum, vel quicquid aliud etiam per pietatem cõceſſerit, citra conſilium medicorum, & ob id acceleratior fuerit mors, efficitur irregularis, Ray. vt refert ac probat Specul. in d. §. Iuxta. verſ. ſimiliter cuſtodiens: quo loco ſubdit nõ facile hos ægrotantium miniſtros affligendos in conſcientia, niſi certo medicorũ iudicio conſtiterit mortẽ ægroti ob cauſam, & culpam cuſtodis fuiſſe acceleratam. idem probat Alberic. in verb. homicidium 3. Sum. conf. eo. tit. q. 42. & q. 39. Idem Silu. in verb. homicidium 2. q. 15. Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 12.
4 Quòd verum eſt etiam in cuſtode frenetici, nam ſi egroto conceſſerit lecto, vel domo egredi, & inde mors ſubſequatur ipſius frenetici, vel freneticus aliquẽ occiderit, cuſtos erit irregularis; idem erit ſi hic cuſtos dormierit per crapulam, vel ignauiam, egrotus autem freneticus, vel ſe præcipitauerit, vel aliũ occiderit cuſtos eſt irregularis. Anton. Flor. 3. tit. 29. cap. 2. Tabien. d. nu. 12. Silu. d. num. 15. Idem quoq; iuris eſt in illo, qui per pietatem vertit infirmum in aliud latus, vt citius moriatur, vel ad indignationẽ adduxit infirmum, vt moreretur celerius; nam iſtis caſibus incurritur irregularitas, vt diximus, etiam hoc tit. in §. dans cauſam mortis.

Sed & ille qui ad comburendos hæreticos ligna adfert, aut dat, fit irregularis, ſi ligna actu ipſo ignem ſubminiſtrauerint ad mortem; ſed ſi iam erat mortuus 5
ligna, quę combuſſerunt iam mortuum, non inducunt irregularitatem in domino lignorum: Anton. Flor. d. tit. 29. cap. 2. §. 4. & ante eum Specul. in d. §. Iuxta. verſ.

verſ.quid de ijs,qui propter. Tabien.in verb.irregularitas 4.num.25.propterea ij viri religioſi, qui luminaria, & ſacras imagines poſt damnatos deferunt;vt in mortis articulo eos ad ſalutem inſtruāt, caute faciunt,ſi ex ſuis luminaribus non concedant accendi ignem,vnde damnatus comburatur.

Homicidio præterea opem tuliſſe videtur,qui aliquem ligauit,qui ab aliquo poſtea ſit occiſus, & ideò ligans eſt irregularis, ſicut ſi ligatus, vt ſe diſſolueret aliquem occiderit, nam etiam ligans eo caſu eſt irregularis,text.in c.ſuſcepimus, de homicid.Ille quoque,qui vulnus ad-
6 didit ei qui propemodū erat mortuus, fit irregularis, Abb.in c.præterea de cler. percuſſ. Tabien.in verb.irregularitas 3. nu.6.ſed & ille,qui lubens vulnerauit nō lethaliter, ſi per incuriam medicorum, vel per ipſam intemperantiam, vulneratus moriatur,irregularis eſt,quaſi homicidij initium vulnerator attulerit.Anto. Flor.3.tit.29.cap.2.Tabien. in uerb. irregularitas 3.nu.6.Silu.in verb.homicidium 2.q. 2. Quin etiam ſi vulneratus conualuerit, poſteaque recidiuauerit, adhuc eſt irregularis,q; vulnerauit,Flor. d.cap.2.argum.cap.Petrus,de homicid. quod verum eſt in iſtis terminis irregularitatis:at quoad pœnas legis nullo modo teneretur vulnerans in hoc caſu, glo. in cap.preſbyterum,de homicid.

Si quis etiam leui vulnere percuſſerit, & percuſſus vel equo ceciderit vel in terram caput alliſerit,vel in flumen immergatur,percutiens incurrit irregularitatē, diſt.50.cap.ſtudeat, Idem eſt ſi hic leuiter vulneratus ab alijs poſtea occidatur, ſcilicet ſi alij ob leue illud vulnus accurrerunt,& ſic facilius occiderunt; nam ille primo vulnerans fit etiam irregularis, Silu.in verb.homicidium 3.q.7.verſ.ſecundum. Propterea percutiens latronē etiam non lethali vulnere,& accurſu hominum occidatur, omnes ſunt irregulares.cap.ſignificaſti 2.de homicid.Silu.in verb.homicid.2.q.16.Tabien.in verb.ir-
7 regularitas 3.nu.9.Idem ſi non vulneraverit latronem,ſed ſolum acclamauerit, ſi ab accurrentibus fuerit interfectus,acclamans eſt irregularis, etiam ſi non intenderet illius mortem, argum.cap. Petrus,de homicid.Ab iſto caſu eſt excipiēdus, qui in periculo uitæ cōnſtitutus acclamauit,nec poterat ſibi prouidere per fugam eo caſu acclamando non fit irregularis,& ſi latro ab accurrentibus occidatur;acclamando etenim multo magis excuſari debet, quàm is qui per ineuitabilem neceſſitatem aduerſariū occidit, de qua diximus in prima parte huius c. ſed etſi ob periculum amiſſionis rerum quis acclamaſſet ob fures, tunc ſi accurſu hominū fures occidantur,acclamans eſt irregularis text.in cap.ſuſcepimus,de homicid.Silu.in verb.homicidium 3.q. 7.verſ.quartum.Tabien. in uerb. irregularitas 2. nu. 19.& num.25.de ijs apud Specul.in d. tit.de diſpenſ.§.Iuxta.verſ. quid ſi cum velles. Ex ijs cōſequens eſt, quòd ſi plures vulnerauerint, nemo tamen per ſe lethaliter,ſed ob multiplicationem vulnerū percuſſus mortuus ſit, omnes irregulares ſunt paritate delicti, Innoc.in d.cap.ſignificaſti 2.& 23.q.8.c. vlt. facit Barth. in l.vlt.ff.de ſicar.Silu.in verb.homic.3.q.6.verſ.tertium: & Ideò tameſi neſciatur occiſor in rixa, omnes tamen rixantes,& aſſiſtentes ſunt irregulares ſecundum veriorem opinionem, Raym. de homicid. verſ.quid ſi plures, Alber.in verb. homicidium 4.circa fin. etiam illi qui nunquam percuſſerunt ob illam aſiſtentiam, & comparticipationē rixæ,etiam ſi ſponte abſtineant à percutien-

ciendo,tenentur .n. defendere quantum
poſſunt eũ,qui occiditur c.non in inferẽ-
da,23.q.3.& c.vlt. Quin etiam non ſoli
ſunt irregulares ij,qui erant pro parte oc
ciſoris, ſed ẽt ij, qui aderant pro parte
occiſi,ſi erant clerici, vt ſingulariter do-
cet Ray.d.verſ.quid ſi plures, arg.c.peti-
tio,de homic. quæ omnia vera ſunt quo
ad irregularitatem, at quo ad alias legũ
pęnas in dubio omnes ab homicidio ab
ſoluuntur l.Item mela §.ſed ſi plures .ff.
ad l.Aquil.ſed extra ordinem puniunt.

Diuerſum autem eſt in eo caſu,quem
ſcribit Albertus Galeotti uetuſtiſſimus
iuriſta,& celebris apud Io.And.& Spec.
ſcripſit enim opus qđ inſcribitur, Mar-
garita,quæ totius quaſi iuris ſumma eſt,
ſcribit in tit. de accuſ. ſeu crimin.c.31.
verſ.pone quòd quatuor,quærens,ſi qua
tuor in vna domo exiſtant, & ex ea de-
9 miſſus lapis prætereuntem interfecerit,
an omnes, an nemo illorum de homici-
dio teneatur? ſi omnes conſenſerint res
eſt clara,omnes teneri,ſed ſi vnius tantũ
eſt delictum,& non conſtat,dicit omnes
abſoluendos per regulam l.abſentem;ff.
de pęn.modo dubium eſt,an idem ſit in
irregularitate? ſed eſt dicendum in foro
poli non eſſe dubium,quia in eo ſemper
conſtat veritas, & ideò eſt irregularis oĩ-
no qui ſcit ſe deliquiſſe,ſed in foro iudi-
ciali iudex declarare neminem illorum
poteſt,nec eſt æquum vi ad cautelam in-
terdicat omnibus,ne ſuſcipiant ordines,
vel ſuſceptos exerceant, quia maior eſſęt
iniuſtitia tres iniuſte cõdemnare, quàm
unũ iniuſte abſoluere d.l.abſentẽ,Et ideò
licet delictum quoad perſonam occiſi
ſit manifeſtum, tamen in perſona occi-
dentis eſt occultiſſimum,ideò iudex de-
clarando neminem illorũ prohiberi or-
dines exercere,ſatisfaciet iuri,& iuſtitię:
10 potius enim debet tolerari malus,quàm
puniri bonus, Abb. in c. ſacri, de ſepul-
tur. ideò cõminari omnibus tenetur iu-
dex, vt qui crimen commiſit ſciat ſe ir-
regularem, & adminiſtrando ſibi perpe-
tuam damnationem parare, & dimittę-
re hominem delinquentem in ſua occul
tiſſima nequitia; nam ſæpe irregularitas
committitur conſcientiæ perſonæ delin
quentis, vt diximus primo lib.c.2 regu.
18. & patet ex Gregorio ad Epiſcopum
Fundenſem,quem quia concubinarium
ex actis declarare non poterat, cum ta-
men id verum eſſet, illius conſcientię rẽ
totam commiſit, vt ſcribit Ioannes Dia-
conus in vita Gregorij lib.3.cap.43.

§ 5. *Homicidium ex omiſſione.*

1 *Defendere occiſum, qui poteſt, ſi non defendit, opem praſtare videtur ad mortem.*

2 *Defendere nolens eum qui occiditur, quibus caſibus incurrat irregularitatem, vide pleniſſimè hic.*

Excommunicatio difficilius incurritur, quàm irregularitas.

3 *Subtrahens aliquid,per quod ſequitur quòd impeditur defenſio occiſi, eſt irregularis.*

Aduocatus,vel procurator quando fiant irregulares, non defendendo Reum ab vltimo ſupplicio.

Teſtis citatus ad defenſionem Rei,quomodo tacendo fiat irregularis.

Notarius tacens,uel occultans defenſiones Rei, quomodo fit irregularis.

Reuelare prætermittens homicidium perpetrãdum, quando fiat irregularis.

Medicus non curans ægrotum, quomodo fiat irregularis.

Nauis gubernator deſerens nauem, aut cõmittens imperito fit irregularis ex hominum naufragio.

Medicus debet curare, etiam ſi ægrotus non ſoluat pretium, nec confiteatur peccata, aut ſit inobediens.

Fame moriens quibus caſibus cauſet irregularitatem non paſcenti.

Maritus negligens uxorem ægrotantem, quãdo fiat irregularis.

Pater negligens filium ægrotãtem, quando fiat irregularis.

Dominus deſerens ſeruum ægrotantem quando fiat irregularis.

5 *Carceratus moriens, quando cauſet irregularitatem detinenti.*

Domeſticorum curam negligens, dicitur infideli deterior.

QVodammodo homicidio opẽ præſtat quiſquis, cum defen-
1 dere debeat, & poſſit, non defendit eũ, qui occiditur c. non in inferenda, & cap. vlt. 23. q. 3. & cap. ſicut §. 2. de homicid. & de ſent. excom. cap. quantæ, & cap. periculoſe, de pœnit. diſt. 1. Super qua quæſtione qm̃ doctorum variæ ſunt ſententiæ, operæpretium eſt, vt de ea, & fuſius, & diſtinctius pertractemus; fuit enim ſententia quorundam, vt quiſquis non defendit eum qui occiditur, q̃a peccatum omiſſionis eſt, non incurrat irregularitatem, hoc ſcripſit S. Anto. lib. de cenſur. cap. 97. Alberic. in verb. homicidiũ primo, & nõnulli alij poſteriores.

Sed quia durum eſt hanc ſentẽtiam ſic generaliter, & indiſtinctè teneri pluribus declarationibus tota aperietur: certum eſt enim quod homicidium etiã tacendo committitur cap. Epheſijs, diſt. 43. & Iudices nõ reſiſtentes morti Chriſti homicidij rei facti ſunt d. c. non in inferenda, & d. cap. vlt. & quicumque poteſt ſine ſuo periculo alium defendere, nõ defendens peccat mortaliter: Armil. in verb. homicidium nu. 6. nam nõ ſunt immunes à culpa homicidij vt ſcripſit, Aſten. lib. 6. tit. 14. vt citat. Silu. in verb. homicidium 3. q. 5. verſ. Quintum; cum igitur iſti omnes culpam circa homicidium incurrant, alijs viſum eſt eos etiã fieri irregulares, Silu. d. verſ. quintum, & Angel. in verb. homicidium 1. num. 17. Spec. tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. quid ſi potui: quorum ẽt nimis rigoroſa eſt opinio, quare cõſiderandi ſunt multi caſus.

Quandoque enim quis eſt priuata perſona, & videt aliquem occidi, & per negligentiam, ſocordiam, ignauiam, vel 2 perplexitatem, aut quia nõ vult immiſceri alienis rebus, & factis, nõ defendit, eo caſu certum eſt eum nõ incurrere irregularitatem, etiam ſi tuto, & commode potuiſſet: Abb. in c. quantæ de ſent. excom. & iſto modo procedat prima ſententia, etiã ſi gaudeat in morte illius, qui occiditur: Ratio autẽ quare in hoc caſu non incurratur irregularitas, eſt, q̃a (vt iam diximus) delictum eſt in omittendo, Vnde non poteſt dici ipſum concurrere verbo, vel facto ad homicidium, ſicut eſt neceſſe ad incurrendam irregularitatem; nam tam de iure canonico, quàm de iure ciuili ex communi ſententia nemo tenetur alterum defendere, vt late probat Deci. in l. culpa caret ff. de reg. iur. Hoc fallit in duobus caſibus, primo ſi non defendens, & gaudens procederet vſque ad exteriora, ſcilicet riſum, vel applauſum, quia tali caſu abſque dubio fieret irregularis; nam ob id homicida ſenſiſſet ſibi fauorabilem eſſe ipſum præſentem. Vnde audacius deliquiſſet: ſecundo fallit quando doloſe noluiſſet adiuuare, vt occideretur; nam tali caſu videretur irregularis, ſicut incurrit excõmunicationem in d. cap. quantæ, & talis dolus ſufficeret ſi probaretur ex coniecturis, Abb. in d. c. quantæ: vbi hoc apertiſſimè dicit.

Quandoq; verò q defendere potuit, eſt publica perſona, habens auctoritatẽ, & iuriſdictionem, & iſto caſu videtur incurrere irregularitatem, ſi non defendat quantum poteſt, ea ratione, q eſt obligatus ad defendẽdum, & tunc eſt vera ſententia aliorũ ſupra nominatorũ, ita Silu. in d. verſ. Quintum, & alij ſupra citati, & ita Abb. in d. c. quantę d. verſ. extra gl. vbi

vbi licet loquatur de incurrenda excõicatione, Tñ multo magis in incurrẽda irregularitate, quia excõicatio eſt maius vinculum quàm irregularitas, vt probat Borgas de diſpẽſ. 1. 2. q. 10 in princ. nu. 5. & eſt tex. canonis apoſt. c. 24. & difficilius incurritur quã irregularitas; nam nõ niſi cum peccato mortali, & voluntariè concurrit, at irregularitas ſæpe ſine peccato, item excõicatio non incurritur per ſolam culpam leuem, cum tñ culpa quãtumuis leuis ſufficiat ad irregularitatẽ: & ideò ſi culpa illa ſufficit ad excõicationem incurrendam, ergo & ad irregularitatem, quia in vtraq; iſtarum cenſurarũ requiritur factũ, vt habeant locũ: Et quòd iſti ſuperiores obligati non defendentes, cum poſſint incurrant irregularitatẽ ſentit Spec. aperte d. verſ. quid ſi potui, Angel. d. nu. 17. Marian. Soci. ſcribit expreſſim in repet. cap. ad audientiam q. 7. princ. q. 95. vbi multa allegat vt refert Tiraq. in tract. de pœn. remit. cauſ. 44. verſ. nono, & deniq; Nauar. in ſuo Man. cap. 27. numero 232 verſ. 17. ibi niſi ſit iudex, aut alius ſuo officio obligatus; qui hanc rem planius quàm alij declarat in cõmentario ad d. c. nõ inferenda, nu. 18. vbi quatuor requirenda dicit, vt hic non defendens incurrat pęnas iuris, ſ. primo poſſe defendere, ſecundo obligatum eſſe ad defendendum, tertio poſſe ſine damno corporis, rerum, aut honoris: quarto ſi ſit illi manifeſtum homicidium, vel delictum patrari; quæ quatuor ſi concurrant noſtro caſu dubitandum non videtur induci irregularitatem.

Ex qua concluſione multa neceſſariò conſequuntur, quòd ſi quis ex particulari promiſſione, ſe ſe obligauerit, ad defendendum, iuxta l. metum §. ſed licet ff. quod met. cauſ. ſi non præſtat talem defenſionem quatenus poteſt ſine ſuo periculo, & defectu defenſionis ſequatur occiſio, incurritur irregularitas, quia q̃ promiſit prohibere aliquod factum, nõ ſolum prohibere debet, ne ille actus fiat, ſed adhibere diligentiam, & cuſtodiam ne fiat, caſus in l. locationis. ff. locat. & ſentit glo. in verb. Intereſt; circa princ. l. ſi quis ita promiſerit §. ea. ff. de verb. oblig. quod intelligas de promiſſione, & conuentione mercenaria, alias ſi promiſſio ſit iactatoria, & liberalis quædam defendendi oblatio, ſi in periculo cum poſſet defendere ignauia ductus, vel perterritus, aut perplexus non defenderit, non eſſet irregularis, quia non eſſet contrauenire promiſſioni, ſi careret dolo; ſicut eſſet contrauenire mercede ſoluta, q̃a ad maiorem diligentiam tenetur ex obligatione locatæ operæ; & cõfirmantur prędicta, quia qui tenetur facere, non faciẽdo dicitur propriè facere l. qui facit ff. de reg. iur. & ibi Doct. & non faciens id ad quod tenetur, dicitur propriè contrafacere, Alex. in l. vbi autem §. qui id q̃d ff. de verb. oblig. vnde talis ſubtracta defenſio eſt potius factum quàm omiſſio; nam non agere eſt quoddam agere, & reducitur ad genus actus, & opponitur iuſtitiæ S. Th. 2. 2. q. 79. vnde concluditur quòd qui occiſus eſt dicitur occiſus culpa, & aliquo facto ipſius non defendentis, vnde per factum, & culpam dicitur irregularis.

Idẽ eſt in omnibus alijs perſonis quæ ex ſubiectione defendere tenentur ſuperiores ſuos, quales ſunt filij, ſerui & vaſalli: nam iure ciuili (quoad ſeruos) ſi in præſenti periculo dominũ non defendant, puniuntur capite, ſi potuerunt ſaltem acclamatione, & ſimilibus defenſionibus. ff. ad Sillelan. l. 1. §. occiſorum, & §. ſed in eo, & §. potuiſſe: dicit enim Bart. in d. §. ſed in eo, quòd licet ſi quis occi-

datur in tua præſentia,& tu eũ non adiuues non es puniendus vlla pœna, tamen hoc limitaretur ſi eſſes ſubditus illius, qui occiditur, qualis eſt filius, ſeruus & vaſallus:nam eſſes puniendus,ita ibi per eum.

Idem erit in illis qui proprio iuramẽto aſſumpſerunt cuſtodiã viarum, vt viatores tute poſſint itinerari:nam illo caſu ſi non adiuuent in pręſenti periculo,quatenus poſſent ſine ſuo damno, & defectu ſui auxilij occidatur viator, fiunt irregulares,quia erant obligati ex officio; Iſtis .n.caſibus,ſcilicet in obligatis iure,vel ex prouiſione ad defendẽdum,propriè qui non defendit dicitur eſſe in culpa,& cõcurrit ad homicidium , quaſi ex fauore d.c.quantæ,Ideò fiunt irregulares,Et eſt animaduertendum, quod hoc loco defenſio non intelligitur, vt penitus teneantur eripere à morte;ſed ſufficit agere q̃cquid in ipſis eſt adiuuando,verbo,vel facto,vt ſi fieri poſſit mors impediať,tunc .n.careret omni culpa d.§.potuiſſe;eſt ẽt animaduertendũ, quod iſta omiſſio defenſionis non inducit irregularitatẽ in vllo genere ſupradictorum obligatorũ ex eo,quod non diligentes fuerint in cuſtodiendis vijs,vel in præueniendo periculo, & ſimilibus omiſſionibus; ſed alio modo punientur à ſtatutis,& conuentionibus : at caſus noſter intelligitur de inſtante delicto manifeſto, dum eſt in fieri vt ſcilicet adiuuetur,qui occiditur.

Et per hoc dico ſecundum doctrinã Clemen.Alexandrini Stromat.lib.1.ante med.libri,ſcilicet,quando omiſſio habet vlterius aliquam doloſam ſubtractionem defenſionis,vt aliquis moriatur,qđ illo caſu ſemper incurritur irregularitas

3 exemplo eſt,ſi cæcus pontem tranſeat tu clàm auferas tabulã, vt cadat ille incautus, ſi ceciderit, tu eris irregularis ex ipſius morte, vel mutilatione propter illã ſubtractionem : quæ eſt in faciendo; & ideò quiſquis faceret quod fecerit Samſon, ſcilicet ſubtrahendo columnas, & fundamenta domus: Iudic. c. 16. fieret irregularis non ſolum ex ſua,ſed & morte aliorum : ſic qui auuertit volentẽ defendere eum, qui occiditur ſi malitioſe fecit, fit irregularis ex communi ſententia,vt docuit S.Anton.& alij quos citauimus in §. proximè præcedenti: atq; etiã dico ꝙ quiſquis doloſe ligat arma eique ſurripit,ne ſe occiſus poſſet defendere irregularis eſt cooperatione; idem erit ſi non doloſe,ſed in loco ſuſpecto de hoſtibus ẽt per luſum arma colligauerit, vel ſurripuerit eſt irregularis ex culpa;idem ſi noctu quis incedat per loca periculoſa cum lumine, ſi illius lumen extinguas ſiue ioco, ſiue doloſe,illeq; præceps ruat irregularis efficeris.

Ex prædictis etiã deciditur illa quæſtio,ſi ante fores domus tuæ fiat rixa ſanguinolenta, tu verò occludas hoſtium tuum, vnde occiſus eſt, qui abſq; dubio fuiſſet ſaluus ingrediendo Domum tuã, an fias irregularis;diſtinguendum eſt,an occluſeris,vt euitares rixam, & ne in domũ tuam irrueret totus impetus,eo caſu nõ videris irregularis cauendo tibi,arg. Abb.in d.c.quantę,aut occluſiſti doloſe, ne ille in domum tuã ingreſſus ſaluareť, ſed facilius p aduerſarios in via occideretur,tunc es irregularis ex illo dolo, q̃a obicem poſuiſti ſaluti illius, probať arg. nam quando quis ducitur ad mortem , ſed ab amicis, & fautoribus clamando poſſet eripi,ſi tu dixeris obtura os eius ne clamet,efficeris irregularis,vt diximꝰ lib.2.tit.de execut.ex Silu.in verb.homicidium 3.q.7.verſ. Quintum,& probať alio argu. eius, quod proximè diximus, de auertente eum, qui volebat defendere

dere occiſum: Iuxta prædicta etiam decidıtur alius caſus, aliquis immergitur in flumine, & facile poteſt ſaluari apprehendendo remum tuum,vel funem tuã, aut ipſam ſcapham,ſi tu remũ auferas, aut funem,aut ſcapham, vt ille nõ poſſit ſaluari irregularis es, quia poſt omiſſionem auxilij eſt ſubtractio illarum rerũ per quas ſaluari poterat: ſecus eſſet,ſi eũ poſſes ſcapha,remo,fune illum adiuuare non feceris, nam licet pecces mortaliter omittendo debitum auxiliũ,tamen non es irregularis, niſi pro patre, domino & ſuperiore tuo,vel niſi obligatus eſſes iuxta prædicta.

Et in caſu contingenti cum quidã ab impetu fluminis mergeretur, manuque apprehendiſſet arboris ramum, vnde ſaluari potuiſſet;alius quidam eius æmulus ramum abſcidit, ne illo auxilio ſaluaretur,& ita ille extinctus ab aquis fuit, certe qui ramum abſcidit, homicida fuit,& irregularis,& ita ego rogatus reſpondi.

Poſſunt etiam prædicta inferri ad defenſionẽ iudicialem; nam ſi aduocatus, vel procurator aſſumptum patrociniũ Rei doloſe deſerant, & ob deſertionem Reus damnetur,& puniatur morte, irregulares ſunt; nam ſi per meram negligentiam ignauiam, & imperitiam ipſorum damnaretur, fierent irregulares, vt ſcribit Hoſt. in c. 1. de poſtul.& diximus ſupra lib. 2. c. 9. multo ergo magis ſi doloſe; ob quem dolum damnari poteſt in famiæ,& alijs pœnis, vt per Specul. tit. de aduoc. §. vlt. Idem erit in teſte producto, vel citato, nam ſiue examinare ſe permittens verum dicat, ſi tamen reticeat doloſe, quæ ſunt dicenda pro veritate facti ad defenſionem Rei, per illam doloſam omiſſionem eſt puniendus de falſo, cap. 1. Et ibi Innoc. Abb. & alij de crim. falſ. cum multis locis, quos congerit Tiraq. de pœn. remitt. cauſ. 44. verſ. 10. & conſequenter erit irregularis ex hoc, & ex cauſa quam dedit in mortem Rei: & licet teſtis citatus factus contumax non poſſit puniri de falſo, ex eo quòd ſubterfugit, Bald. in l Idem §. ſi tibi; poſt princ. ff. de Cond. ob turp. cauſ. Tiraq. vbi ſup. proxime; Tamen in caſu noſtro, q̃a periurum,& fal ſarium ſe facit doloſe, aperte dicitur fauere dam nationi ipſius Rei, ideò nemo dubitabit ipſum eſſe irregularem; Idem quoque in notario, qui dicta Teſtium, ſcripturas, & alia facientia ad defenſionem Rei occultet,& omittat doloſe,& ob id ille occidatur, irregularis eſt, quia falſi tenetur. Bart. in l. ſi quis obreſperit, verſ. quæro cum pars dictaret. ff. ad l. Corn. de falſ. Tiraq. vbi ſupra proxime.

Et conſequitur ex prædictis, q̃ quiſquis punitur à iure, ſi nõ reuelauerit tractatum homicidij; quòd doloſe omittẽs talem reuelationem incurrat irregularitatem, vt in filijs ſeruis, vaſſalis & ſubditis. Iudic. Inquiſit. verb. ſcientia: nam illorum reuelatio omiſſa non poteſt dici ſimplex omiſſio, ſed eſt delictum in cõmittendo. Ideò concurrunt ad homicidium, & ideò fiunt irregulares ſicut diximus ſupra in iiſdem non defendentibus quantum poſſunt; ſecus eſſet ſi per meram ignauiam, timiditatem, vel animi perplexitatem, nam non fierent irregulares, vt ſcribit Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 23. & ita intelligitur Armil. in verb. irregularitas num. 38. Idem etiã erit ſi ego mittam te tanquam nuntium, cum litteris, quibus moneo Titium, vt ſibi caueat ne occidatur, ſi hoc ſciens doloſe litteras non dederis, tu efficeris irregularis. Idem quoque erit ſi non per litteras, ſed verbo ſolo ſuſceperit onus annunciandi ei hoc, vt ſibi caueat, nam ſi re-

reticueris illi doloſe agis, qui obicem po ſuiſti meę diligentię in reuelando ipſius periculo, & eris irregularis, ſicut ille qui impedit ne occiſus defendatur.

Quicumque etiam ex officio tenentur accuſare iudici facinora perpetranda ſiue pacto, ſiue iuramento ſint obligati, ſi ad iudicē non detulerint doloſe tractatum homicidij, puniuntur ex delictis non delatis, cum potuiſſet iudex prouidere ne fierent; nam ſiue pecuniam tales accuſatores acceperint ne accuſarent, fauere dicuntur homicidio, ſiue nil acceperint, ſed ſolum tacuerint, vt effectus homicidij ſequeretur irregulares ſunt; nam eſt certum eos puniri Silu. in verb. pœna q. vlt. & apertius Armil. in verb. reſtitutio verſic. Decimus: Nec excuſabit eos ſi dixerint noluiſſe reuelare, quia me tuebant ne iudex iuberet mori illos delinquentes, & ideò metu irregularitatis abſtinuerunt, à reuelando: quia ad hoc eſt reſponſio; quòd manifeſtâs futura delicta animo, vt illis prouideatur, cū proteſtatione ne ſequatur pœnā mortis, vel mutilationis, non fit irregularis ſecuta morte: Armil. in uerb. irregularitas nu. 39. Nauar. de irregul. num. 117. Quin eſſet hoc laudabile coniurationes reuelare, ut patet in coniuratione contra Dauid 2. Regum. cap. 17. Iſti igitur officiales non reuelantes ſuperiori ſunt in pari irregularitate, qua eſt ille qui reuocat eū, qui uult defendere occiſum, ut ſępius diximus; Propterea omnes, qui malitioſe diſſuadent diuiti uolenti paſcere egenū, ne paſcat, uel diſſuadent medico uolenti curare ægrotum, ne curet, uel diſſuadent uolenti reuelare homicidium perpetrādum ne reuelet, fiunt eo modo irregulares ſicut qui auertit uolentem defendere eum qui occiditur cap. periculoſe, de pœn. d. 1. Specul. d. §. Iuxta. uerſ. quid ſi cum uelles. Et ſupradicta de non reuelantibus procedunt in illis, q ſciunt homicidium perpetrandū ſine aliqua participatione culpæ, alioqui ſi fuerunt conſcij, ſed poſtea deſerunt tractatum, hoc non ſufficit; nam præter id quod nō reuelando fierent irregulares, tenentur .n. monere ipſum occidendum, Innoc. in cap. ad audientiam, de homicid. Nauar. d. cap. 27. nu. 234.

An autē medicus nolens curare ægrotum incurrat irregularitatem, ſi ęgrotus non curatus moriatur, uidetur communi ſententia non effici S. Anton. de cenſ. cap. 97. & cum eo etiam tranſit Nauar. cap. 27. uerſ. 17. ſed hoc eget magna declaratione; nam intelligi debet horum ſententia in pura omiſſione, & negatione curandi, quia per talem ſimplicē negationem, non concurrunt ad homicidium, licet concurrant quo ad peccatū omiſſæ charitatis; ſed ſi conſideretur medicus publico, uel priuato ſtipendio cōductus, & aſſumptum officium non exequatur, quiſquis moritur ob deſertam, ſeu neglectam curam cauſat illi irregularitatem; nam ſi per ſolam negligentiam medici quis moriatur, ipſe efficitur irregularis, Silu. in uerb. medicus q. 1. uerſ. ſecūdo, cum alijs quos citauimus ſuprà lib. 2. c. 12. multo ergo magis ſi lubens id faciat, quod eſt grauius delictum, quā negligentem eſſe, maxime quia tantum peccat medicus omittendo medicinas propitias ſicut dando non propitias Innoc. in c. Tua nos, col. 1. de homic. quem probat Tiraq. d. cau. 44. uerſ. 12.

Qua ratione cum medicus aſſumat onus, vt auferat contraria ſanitati, & inducat proſpera, ſi non ſtudeat auferre illa contraria, videtur committere homicidium voluntarium, ſi ille moriatur ex S. Thom. 2. 2. q. 64. dum dicit, quòd qui

non

non remouet, quod remouere debet, ex quo ſequitur homicidium illud eſt quodammodo voluntarium, vt refert Silue. in verb. homicidium 2. in princ. Et ideò ſi medicus, qui iam curare cęperit, curã poſtea derelinquat, veroſimiliter conijciens eum moriturum, moriente illo fit irregularis expręd ictis; nec valebit ratio, quòd non adſtringitur ad perſeuerandũ in cura, quia contractus ab initio ſunt voluntarij, ex poſt facto ſunt neceſſarij: Nam & quando fęudum ſui natura poteſt repudiari, ſi vaſallus illud repudiet importunè, puta domino in bello exiſtẽte, quo tempore opera vaſalli indigeat, non ualet talis repudiatio l. filiæ meæ. ff. ſol. matr. Silu. in verb. fęudum. q. 28. Cũ enim iſtæ obligationes medicorum, & ęgrotorum ſint gratia vtriuſque, conſequens eſt, vt in deſertione curæ requiratur conſenſus vtriuſque. glo. in cap. quæ in Eccleſiarum. de conſtit. & videtur caſus optimus in d. l. filiæ meæ. ubi ſi maritus repudiet doloſe vxorem ęgrotantẽ, ius illi non ſuffragatur, quia importunè repudium mittit.

Sicut ergo iam concluſimus ſupra, ꝙ ſubtractio eſt aliquid, quod conſiſtit in faciẽdo, & eſt pluſquam omiſſio, vel negatio, ideò ſequitur quòd medicus ſubtrahendo opus ſuum, ſecuta morte fiat irregularis: ſitq; loco exempli Nauis gubernator, qui ab initio non tenetur ſuſcipere curam nauis, ſed ſi poſt ſuſceptam gubernationem negligat, vel deſerat eã, vel cõmittat imperito, certe mortes hominum in naufragio morientiũ ipſi imputantur. S. Thom. 2. 2. q. 6. Quin addo, ſi vnus tantum medicus exercens artem ſit in caſtro, vel villa, & alius haberi non poſſit, fueritquè requiſitus, & ad mandatum iudicis cogatur, (quòd de iure poteſt) Doct. in l. inuitus. ff. de regu. iur. ſi renuat hoc facere, & inde naſcatur cõtra eum ſcandalum in populo, fit irregularis ex tali morte; & forte idem erit ſi non ſit illi iuſſum à iudice, ſed inhumane palam, & cum ſcãdalo negauerit velle illum curare; Nec etiam ad excuſationem medici deſerentis ęgrotum, ſufficiet illa ratio, ꝙ non ſoluitur ſibi merces, quia talis cauſa non ſufficit, vt liceat ægrotum deſerere, vt probauimus ſupra d. lib. 2. cap. 12. Nec excuſabitur eo prætextu, ꝙ ęgrotus nolebat confiteri peccata ſua iuxta præceptum cap. cum infirmitas. de pœnit. & remiſſ. nam medicus ob id nõ debet deſiſtere à charitate corporali, vt ſentit. S. Anton. Flor. & Silu. in verb. medicus, q. 3. Nec etiam excuſabitur, quòd ęger ſit inobediens, nam circa illa medicamenta, quæ inuito ęgrotanti dari poſſunt, ſi medicus inuito ipſi ea nõ dederit, in culpa eſt, gl. diſt. 80. in princ. in verb. Inferas. & ſecundum prædicta intelligenda eſt medicorum irregularitas.

Ex præmiſſis quoque abſoluitur alia quæſtio, de eo qui fame perire permittit doloſe, eum quem paſcere ſine ſuo incõmodo poſſet; nam ſi ſit pura omiſſio, etiam cum peccato mortali, ideſt quando apparet extrema neceſſitas egentis alimonia, vel alio adminiculo vitæ ſine incommodo iſtius non dantis, cum eſſet diues eo caſu, & ſi mortaliter peccet omittens opus charitatis cap. paſce. diſt. 86. non tamen eſt irregularis, etiam ſi de ſideret illius mortem S. Ant. de cenſur. cap. 97. Cardin. in Clem. 1. q. 14. de homicid. Silu. homicid. 3. q. 2. verſ. Tertiũ. Et eſt ratio quia per talem omiſſionem non dicitur concurrere ad homicidium uerbo; vel facto, vt eſt neceſſe ad incurrendam irregularitatem; At ſi non ſit ſimplex omiſſio, ſed ſit aliquid vltra, vt

puta particularis obligatio de alendo, vel ſimilia ſubminiſtrãdo, & doloſe ſubtrahatur quodlibet eorum quę erant neceſſaria, & quorum defectu mors eſt inſecuta, qui ſubtraxit, eſt irregularis ſi doloſe ſubtraxit, & ille eſt mortuus; exemplum in eo, qui aſtat ęgroto, ſiue vt miniſter, ſiue vt medicus, & aſtute alimenta ſubtrahat, vel dietam nimiam iubeat, vel medicinalia aſtute occultet, aut omittat, abſque dubio eſt irregularis. expreſſim Raym. de homicid. verſ. quid ſi plures, quia talis ſubtractio non eſt ſola omiſſio ſed commiſſio: & ideò inducitur irregularitas, ſicut in eo qui ſubtrahit aliũ uolentem defendere, qui occiditur, vt iam ſupra diximus.

Propterea hoſpitalarij miniſtri, cum ſint deputati alendis ęgrotis, ſi alicuius vitam deſperent, & ob moleſtias longas ipſius ęgroti, alimoniam, aut quicquid aliud ſubtrahant, hoc intuitu moriatur, irregulares ſunt, quia hoc eſt commiſſionis peccatum, non omiſſionis; Idem in Eleemoſinarijs, qui fraudulenter quotidianam eleemoſynam ideò ſubtrahunt alicui, vt moriatur, irregulares ſunt, iiſdem rationibus. Et ideò ſi pauperi, veſtem, lectum, aut quid ſimile vitæ neceſſarium accommodaueris, & in ipſa neceſſitate extrema repetas, cum eſſet veriſimile ipſum frigore, vel alio ſimili defectu moriturum, & tibi illa repetitio non eſſet in pari neceſſitate, efficeris irregularis, quia repetere eſt factum, non autem eſt omiſſio, ſicut eſſet ſi nunquam illi accommodaſſes; nam ex tali omiſſione non efficereris irregularis.

Prædictis addo, quòd ſi valde diues, & prælatus requiſiti de alimento in inſtanti extrema neceſſitate, id negent cũ ſcandalo populi, & illo mortuo populus ſcandalum patiatur, poſſumus defendere, quòd ex illo ſcandalo quod cõſiſtit in facto, talis omiſſio ſcandaloſa inducat irregularitatem; pro qua re videtur tex. in c. Florentinus. 85. diſt. vbi Papa iudicat abijciendũ ab Epatu eum qui nemini charitate hoſpitalitatis vtatur, & caſus noſter eſt fortior illo, quia ibi ex illo ſcandalo neglectæ charitatis eſt indign^9, hic vero adeſt effectus mortis: ſi.n. peccatis, quæ per ſe non ſufficiunt ad irregularitatem, accedat ſcandalũ, inducitur irregularitas, text. in c. ex litteris 1. de homicid. Hoſt & Abb. in c. cum de tua, de corp. vit. & diximus ſupra tit. de ſcandalo, & eſt ratio; quia impoſſibile eſt ſeparare infamiã facti ab ea perſona, quæ eſt cauſa talis ſcandali: ideò conſequens eſt vt propter talem infamiam dicatur irregularis, vt probauimus lib. 3. c. 1. Et ad iſtos caſus faciunt etiam illæ regulæ, & iura ſupradicta, quòd qui non facit facere videtur: Vnde ſi his generibus delictorum non imponatur irregularitas, reperitur optima occaſio cuicũque ſacerdoti, vt deſideratam proximi mortẽ obtineat quandocumque voluerit, ſine irregularitate, cui rei eſt obuiandum.

Iuxta prędicta etiam concludi poteſt, quòd ſi maritus vxorem ægrotantẽ contemnat, & alimenta atque alia neceſſaria non dederit doloſe, & in lata culpa, & ob id ipſa moriatur, eadem pœna punitur, quaſi occidiſſet. glo. in l. ſi ab hoſtibus §. 1. ff. ſolut. matr. vbi Bald. & Caſtr. & idẽ Bald. in l. quod ſi vxori. C. de negot. geſt. vnde patet, quòd eſt irregularis; videtur ſententia Ray. de homicid. verſ. quid, ſi plures? vbi loquitur de patre, & patrono. Idemque erit in filio, vel ſeruo alendo, ſi negligatur data opera, vt moriatur; nam paria ſunt interficere, vel morbo laborãtem deſerere, quando teneris ſuccurrere tex. in l. ſi ſeruũ, in princ. ff. de verb. oblig.

ſicut

ſicut etiã, qui habet aliquem incluſum in carcere tam aſpero, vt moriatur ſi eum non liberet, necare videtur, Bald. in l. ſi captiui, poſt princ. C. de Epiſcop. & cler.

5 Et eſt ratio in iſtis caſibus, primè dictis, quia domeſticorum curam quiſque habere debet, & eam prętermittendo ex dolo, eſt delictũ cõmiſſionis, non ſimplicis omiſſionis, ex S. Paul. 1. Tim. c. 5. Qui (inquit) domeſticorũ ſuorũ curã non habet hic fidẽ abnegauit, & eſt ĩfideli deterior.

§ 6. *Ratum habens, & Acceptans homicidium.*

1 *Ratum habens homicidium nomine ſuo factũ, quomodo fiat irregularis.*

2 *Clericus ſi percutiatur alieno nomine is, qui ratum habet eſt excommunicatus.*

3 *Excõmunicatio non incurritur ex actibus internis, & mere ſpiritualibus.*

Ratum habens offenſionẽ factã iudicibus Eccleſiaſticis, vel Cardinalibus, vel Epis eſt irreg.

4 *Furem exhibent iudici cum proteſtatione, ne moriatur, ſi à Iudice occidatur, & hic ratum habeat eſt irreg.*

Præmium præbens afferenti aliquod membrum hominis occiſi, aut afferenti nuntium mortis efficitur irregularis.

Rati habitio, quibus caſibus inducat irregularitatem.

5 *Rata haberi poſſunt malo facta ẽt facta nõ noſtro nomine, ſed hoc ad præiudicium noſtrũ.*

Conſenſus triplex ante factum, in facto, poſt factum.

6 *Rati habitio condemnat pari pœna eos, ad quos ſpectat correctio, vt prælatos, Dominos, parentes, Tutores.*

Aſſaſſinos defendens, receptans, vel occultans, eſt ipſo iure irregularis.

7 *Heli ſacerdos punitus, quod filios leniter correxiſſet.*

8 *Mutilans cadauer quando efficiatur irregularis, & excommunicatus.*

9 *Anatomiſtæ vix effugere poſſunt irregularitatem.*

Mortuorum corpora exenterantes, & aromatibus condientes, vix effugiunt irregularitatẽ.

Clericus faciens Anatomiſtæ officium, ab ordinibus ſuſpendi debet.

Antropophagi irregulares ſunt, et nõ baptizãdi.

QVAE hactenus perſcrutati ſumus, aut homicidium præueniunt, aut cõcomitantur. Nũc ſupereſt, vt ea perquiramus, quæ iam cõmiſſo homicidio fiunt, an ea poſſint irregularitatem inducere? Id totum duobus modis contingere poteſt, verbis ſcilicet, aut factis; verbis quidem dum ratum habetur homicidium iam factum expreſſim approbando, ſiue per conſenſum, ſiue per adulationem, aut collaudationem; factis vero ſi domi homicidam excipiat, foueat, defendat, quæ omnia facile poſſent inducere irregularitatem: Nam ſi nomine tuo, te ignorante homicidium factum ſit, poſtea vero ſciens ratum habueris, etiam ſola intima cordis approbatione, & rati habitione, efficeris homicidij Reus, & irregularis, quoad Deum, & forum conſcientiæ, licet non quoad forum contentioſum, Silu. aperte in verb. homicidium 1. q. 7. verſ. Quintum; quòd confirmatur ex ſimili; nam ſi quis abſq; mandato tuo manus iniecerit violentas in clericũ tuo nomine, poſteaque id ratum habueris, eo ipſo excõmunicatus exiſtis, ſicut is, qui percuſſit cap. cum quis, de ſent. excom. lib. 6. & ab Ec-
2 cleſiaſticis ordinibus Eccleſia te excludet, ſicut reliquos omnes excõmunicatos: differt tamen iſte caſus à ſuperiore in hoc, quòd vt excõmunicatio habeat locũ, requiritur quòd illa ratificatio fuerit expræſſim facta; alioqui ſi ſolo cordis conſenſu interiore ratum habueris, excõ-
3 municatio non afficiet, quæ non afficit, niſi ob ea quæ fiunt in actu exteriori: & ideò licet ille conſenſus mere internus inducat mortale, non tamen excommunicationem, vt ſcribit Armil. in verb. Ratihabitio, nu. 6. ſecus quoad irregularitatem, vt per Silu. d. verſ. Quintum.

Ad eandem concluſionem firmandã

ad-

adduci poteſt, quòd ſcribit Specul. in cap. quicumque, de ſent. excom. lib. 6. num. 5. ſi quis tuo nomine grauamen intulerit rebus, vel negotijs iudicis Eccleſiaſtici, Si id tu ratum habueris; excommunicationem incurris, Ad idem tex. in cap. felicis, de pœn. lib. 6. vbi offenſiones factæ in perſonas Cardinaliū, ſi quis raras habeat, ipſe & proles vſque in ſecundam generationem excluditur ab ordinibus ſacris, beneficijs, dignitatibus, ac per hęc irregulares ij omnes exiſtunt: Ad idem Clem. 1. de pœn. ſi offenſiones aduerſus perſonam Epiſcopi ratas quis habeat, ipſe ac proles vſque in ſecundam generationem irregulares fiunt ne promoueri, aut promoti exercere poſſint; propterea non eſt inconueniens ſi homicidia tuo nomine facta ratificeς, vt & tu irregularis efficiaris, vt ſenſit Aſten. lib. 6. tit. 14. poſt Hoſt. dum dicit, quòd clericus qui furem detulit

4 Iudici pro ſolis recuperandis rebus, etiã cum proteſtatione quòd nõ intendit deueniri ad vllam pœnam corporalem, tamen ſi fur ſuſpendatur, & clericus in dãnum, & odium perſonæ furis ratum habeat, efficitur irregularis, vt probat cũ prædictis Siluest. in verb. homicidium 3. quæſt. 5. uer. 6.

5 Et hæc multo magis uera ſunt ſi ſequatur ſcandalũ, & infamia facti, apud graues uiros propter eam ratihabitionem, quia & ſolum ſcandalum, & ſola facti infamia inducunt irregularitatem, vt ſępiſſime diximus, & cum iſtis conſentire videtur Specul. in tit. de diſp. §. Iuxta verſ. ſed quid ſi agenti. Et facit optime in arg. tex. in cap. ex litteris de homicid. & cap. Tua, de cler. ægrot. Eſſet autem percipue ſcandaloſa, & turpis ratihabitio ſi allato aliquo membro, vel ſpolio occiſi ad te, tua contemplatione, tu ſuſcipias, & longe erit ſcandaloſius ſi prẽmium dederis afferenti tale membrum, uel afferenti nuntium mortis, iuxta cap. 18. Reg. 2. etiam ſi ante homicidium de præmio nil dixeris, uel annueris. Et ideo iſtis caſibus naſcitur euidens irregularitas. Nam Dauid Nuntiũ de morte Saul. ita ęgre tulit, ut potius afferentem puniuerit, & ſpolia neglexerit, 2. Reg. cap. 1. cum tamen Saul acerrimus hoſtis eſſet contra Dauid, Ita vt putaretur gratum Nuntium eſſe Dauid de morte Saul: quod etiam fecerat idem Dauid Nuntio afferenti caput Isboſeth filij Saul, cui loco prẽmij optati mortis ſupplicium dedit. 2. Reg. cap. 4. ſed quia hæc concluſio quòd ratihabitio homicidij inducat irregularitatem, multis Doctoribus dubia uiſa eſt, ut Specul. in dict. uerſ. ſed quid ſi agenti, Abb. & gloſ. in cap. 1. de conuerſ. infid. gl. in cap. ſi qua uiuente 31. q. 1. gl. cap. ſi quis viduam, diſt. 50. Tabien. in uerb. Irregularitas 2. nu. 7. Iccirco per caſuum diſtinctiones tota difficultas auferetur, & veritas apparebit.

Primus caſus eſt, ſi cum audieris homicidium commiſſum eſſe in perſonã

2 Sempronij, fueris lætatus, ratumque habueris, cum tuo nomine nõn fuerit perpetratum, nec in rem, & utilitatem tuã, iſto caſu ſolum peccatũ mortale incurritur, ob conſenſum in malefactum; ſed irregularitas non contrahitur, nec impedimentũ canonicum circa matrimo-

3 nia, uel ordines. cap. 1. de conuerſ. infid. & dict. cap. ſi quã uiuente.

Secundus caſus eſt, ſi corde optaueris Sempronij mortem, ſed nihil egeris in ea, ſeu circa eam, ſi occidatur ab aliquo te inſcio, & non tuo nomine, & tu lęteris ob utilitatem tuam, & ratum habeas, peccas quidem, ſed non incurris irregu-

irregularitatem, & ita procedit gloſ. in d. cap. ſi quis uiduam, diſt. 50. cum alijs ſupra citatis; Et non eſt mirũ quòd quis poſſit ratũ habere quod ſuo nomine non ſit geſtum, nam maleficia, quæ
5 tuo nomine non ſunt facta, rata haberi poſſunt à re ad tuum præiudiciũ. Gram. deciſ. 103.

Tertius caſus eſt, ſi nihil cogites de morte Sempronij: ſed ille occiditur tuo nomine, idque tu poſtea ratum habes, eo caſu & peccas, & incurris irregularitatem, & hoc probant iura ſuperius adducta pro noſtra ſententia: & multo magis (qui caſus eſt quartus in ordine) ſi optaris mortem Sempronij, illeque tuo nomine fuerit occiſus; tu ratum habens efficeris irregularis ex prædictis locis, Et pro hoc ſunt etiam aliæ rationes, videlicet, ob turpitudinem tuam, & infamiam facti, & ob ſcandalum, & quia ratum habendo factum tuo nomine, facis tuum, & quia præſumitur, quòd dolo feceris, ad tuum onus ſpectabit, vt purges dolum pręſumptum, in quo purgando cum cognitio cauſæ requiratur, apparet interim nec te poſſe promoueri, nec promotum, exercere permittendũ: licet etenim irregularitas iſta non inde naſcatur, quòd in faciendo homicidio partem habueris, tamen naſcitur, quia per expreſſam ratihabitionem in homicidiũ conſenſiſti, qui cõſenſus ad tuum præiudicium ſubſequi poteſt. cap. cõſentire, diſt. 83. & retro trahitur. c. ratihabitionem de reg. iur. in 6. eſt enim triplex conſenſus ante factum, in facto, poſt factum, & ij omnes pari pœna puniuntur cap. notum 2. quęſt. 1. ubi bona gloſ. quam in maleficijs eſſe veram probat Silueſt. in uerb. conſenſus quęſt. 5.

Quæ omnia multo magis vera eſſe
6 putanda ſunt in illis ratum habẽtibus, ad quos ſpectat correctio, ut in prælatis, Dominis, parentibus, tutoribus, & alijs ſimilibus, quos irregulares dicere æquiſſimum eſt: nam Epiſcopus conniuendo fornicationibus clericorũ deponitur, diſt. 83. cap. ſi quis Epiſcopus, & ſuperior, qui non corrigit errata canis impudicus appellatur, cap. nemo, ead. diſt. & qui non corrigit, fouet, ac ſocius criminis nuncupatur. c. error, ead. diſt. & cap. quantæ de ſent. excom. multo ergo magis delinquet ſi ratum habuerit, id quod punire debet, tum ob ſcandalum, tum ob propriam turpitudinẽ, & infamiam, etiam ſolius facti, uidem etenim, quòd Heli ſacerdos ſeueriſſime a Domino punitus eſt, quòd filios errãtes ſeuere non correxiſſet, cum tamen blande eos monuiſſet 1. Reg. c. 2. quid feciſſet dominus in Heli ſi ratahabuiſſet illorum crimina? Cum igitur homicidium etiam tacendo committatur. c. Epheſijs, diſt. 45. & qui morti Chriſto non reſtiterunt, Rei ipſius ſanguinis facti ſunt. cap. nõ in inferenda, & cap. vlt. 23. quęſt. 3. ita longe magis reus eſſe debet, & irregularis, ſi quod corrigere debuit, ratum habuerit.

Ad hoc genus delicti pertinet quandocumque homicidæ defenduntur, &
7 receptantur; quiſquis enim aſſaſſinos defendit uel occultat, irregularis eſt, nec poſt pænitentiam admittitur ad exequẽdos ordines ſuſceptos. cap. pro humani, de homic. lib. 6. Specul. in tit. de diſp. §. Iuxta. verſ. 12. quod procedit etiam in eo, qui receptauerit ſolos aſſaſſinos illos, qui eo tempore neminem interfecerint, ſi tamen interficere tentauerint, vt probatur in dict. cap. pro humani; ſi quis tamen pietate ductus, homicidas occultet, ne ab aduerſarijs occidantur,

aut

aut ne à ſatellitibus intercipiantur, quia fouere delictum non videtur, irregularis non eſt, quia talis pietas nulli debet eſſe damnoſa: præſertim quo ad vinculum animarum, excepto caſu aſſaſſinij, in quo ſola occultatio eſt in culpa: præſertim quia aſſaſſini ſunt diffidati, & ideo interdicta eſt omnis pietas cũ illis dict. cap. pro humani.

Huc quoque ſpectat ſiquis viſo cadauere inimici ſui, per iracundiam caput
8 vel membra illi amputet, an ob id efficiatur irregularis: aliqui putarunt non eſſe, quia nec homicidium, nec mutilatio eſt hominis: Archid. in cap. ſi quis 15. queſt. 1. eiuſque ſententiam communiter ſequuntur Doct. vt tradit Silu. in verb. homicidium 3. quæſt. 7. verſ. 11 Archiep. Flo. 3. tit. 29. cap. 2. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 27.

Quæ res in vno caſu limitari poteſt. Nam ſi videlicet pietatis cauſa mortui membra diſcindantur, vt vel conſeruentur, vel vt commodius transferantur ad ſepulturam, impij & crudeles nuncupantur, qui hæc faciunt, & excommunicati declarãtur, Extrauag. Bonif. VIII. de ſepult. Incip. deteſtandæ: nam horribile putat, & ſcandaloſum, corpus hominis adhuc carne compactum diuidere. tex. & gloſ. ibi in verb. exenterant; & propterea licet d. Extrauag. emenauerit ſolum, vt ille abuſus auferretur: tamen ex prægnantia verborum illius tex. poſſumus concludere hunc qui ſæuit in defuncti corpus, & detruncat non eſſe tutum ab irregularitate, ſaltem quia horrorem inducit, & ſcandalum ſic faciendo, vt dicit tex. ibi: quæ duo ſcilicet horror, & ſcandalum ſufficiunt ad irregularitatem, de cler. ægrot. cap. Tua nos, & cap. ex litteris 1. de homicid. cum ſimil. Et ideo ſunt notanda illa verba dict. extrauag. ibi, deteſtãdæ feritatis, & ibi mentes fidelium horrore commoueat; & ibi, impiæ pietatis affectus truculenter exenterant; & ibi, vehementius abhorrendum; & ibi, crudeliter pertractando, vel faciendo pertractari, ex quib⁹ verbis iunctis verbis illis; circa corpora defunctorum huiuſmodi abuſus, vel ſimilis, nullatenus obſecuetur; videtur tutius dicendum, omnem ſcandaloſam dimembrationem mortui corporis in ducere impedimentum, ne promoueri permittatur: non quia ſit vera mutilatio hominis, ſed (vt diximus) ob horribilitatem ferinam, & ob ſcandalum, non debet permitti ordinari.

9 Ex quibus ſoleo concludere Anatomiſtas ſine diſpenſatione non eſſe admittendos ad ordines, ſi manu ſua inciderint: ſicut nec eos, qui mortuorum corpora ſuis manibus exenterant, vt balſamo, vel alio aromate condiant; eſt enim horribilis manus eorum, qui hæc fecerint. gloſ. in d. Extrauag. Sãctus. n. Aug. anatomiſtas dicit occupari diligentia crudeli, & in carnibus humanis, inhumane arcana ſectari, vnde recte cõijcimus in Eccleſia Dei eos exoſos eſſe; Sed ſi clerici hæc cõmiſſerint perpetuo ab executione ſui ordinis ſuſpendi debent, Eſt enim officium illis inconueniens, cap. Tua, de homicid. nec reſtituentur niſi poſt condignam pœnitentiam, vt ibi colligitur, & diximus aliàs quando de Chirurgis agendum fuit. Eſt autem offitium tale laicorum, qui & ſi non incurrant excommunicationem de extraug. vt concludit Caietan. in ſumma cap. 70. tamen horribile exercitium eſt d. gloſ. & arcendum ab ordinibus Eccleſiaſticis: qua ratione approbo illorũ ſententiam, qui putant antropophagos, ideſt humanis carnibus veſcentes bapti-

zari

ſari non debere: niſi ſtatuant ulterius illis non veſci, vt ſcripſit Nauar. in Manu. cap. 23. nu. 130. arg. cap. firmiſſimè, 15. q. 1. vnde multo magis erunt irregulares, ob horrendam illam eſcam feris cõmunem, non tamen negandam illis cenſeo diſpenſationem poſt condignam pœnitentiam.

De bello iuſto, vel iniuſto.

CAP. XLVIIII.

1 *Epiſcopi innocantes auxilium militare, pro defenſione, non incurrunt irregularitatem ex mortibus, quæ contingunt præter intentionem.*

Clericis licitè conceditur licentia utẽdi armis defenſiuis.

2 *Bello iuſto ſi quis dixerit percute, iace, ex ijs fit irregularis.*

Bello iuſto ſi quis præficiatur annonæ, iudicijs, & ſimilibus officijs, non fit irregularis.

Gulielmus Duranti maximis ornatus fuit dignitatibus Eccleſiaſticis, cum bello iuſto interfuiſſet.

3 *Clericus nauem bello iuſto gubernare poteſt.*

Clericus qui fecit delectum militum, pro tuendis iuribus Eccleſiæ, quando fiat irregularis.

Clerici defendentes caſtrum, vel domum, quomodo excuſentur ab irregularitate, ſi quis moriatur.

4 *Bellum iuſtum neminem excuſat ab irregularitate, qui manu ſua occiderit, uel occidenti arma miniſtrauerit.*

Bello iuſto ſi quis occiderit forte per ſummam neceſſitatem ſe defendendi non excuſatur ab irregularitate:

5 *Papæ conſenſus quòd clericus bello iuſto adſcribatur, nõ ob id concedere uidetur, quòd alijs armis vtatur quàm defenſiuis.*

Bellum iniuſtum cauſat irregularitatem facienti, conſentienti, auxilianti.

6 *Nauem gubernans bello iniuſto, eſt irregularis.*

Arma præparantes bello iniuſto, ad futuram pugnam ſunt irregulares,

7 *Bellum iuſtum, vel iniuſtum quod dicatur.*

8 *Laici bello iniuſto ſi neminem occiderint, poſſunt diſpenſari, ſed bello iuſto, ſi non occiderint, non egent diſpenſatione.*

AD ſuperiorem tractatũ nil tã proximè accedit quam illa irregularitas, quę in bello iuſto, aut iniuſto contrahitur, circa
1 quam licet Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 21. conſtituat concluſiones quatuordecim, & Silu. in verb. homicidium 3. q. 6. aliàs ſex diffuſe proſequatur; ego nihilominus ſummatim, & paulò breuius eorum, & aliorum dicta referendo, articulum hunc abſoluam: Et primo illud apertiſſimum eſt, in implorando auxilium principum ſecularium, ad tuendas res Eccleſię nullam contrahi irregularitatem, ſiue clerici, monachi, aut Epiſcopi impetrent, etiam ſi inde mortes ſequantur præter ipſorum intentionem; Ray. in tit. de homicid. uerſ. Item quòd ſi clericus deferat quærimoniam, & ita æquum, eſt ea ratione, quòd clericis licite conceditur à Papa licentia vtendi armis defenſiuis: Abb. in cap. ego. de iureiur. Silue. in verb. homicidium 3. q. 8. verſ. ſecundum, & idem concludit Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſic. ſed nunqd clerici. & verſ. clericus ergo.

Quando igitur clerici huiuſmodi auxilium militare impetrauerint, non oberit eis, quoad irregularitatẽ contrahendam, ſi ante conflictum dixerint viriliter pugnate, captiuos facite, expellite; nam ſi præter eorum intentionem in conflictu ſequantur militum homicidia, ob illa verba non fiunt irregulares, uidet tex. in cap. Maximianus 23. q. 5. & q. 8. cap. hortatu; & diſt. 63. c. Hadrianus; ſed ſi dixiſſent occidite, aut præſentes in ipſo conflictu dicerent iacite, percutite, ex ijs verbis fierent irregulares, vt ibid. Spec. & Silueſt. in uerb. Bellum 3. q. 2. & ſic

etiam

etiam ſi bellum iuſtum ſit, fiunt irregulares ex verbis ſolis, ſi alij occiderint multo ergo magis ſi ipſi percuſſerint, vel ictus emiſerint.

Propterea ſi clericus aliquis prudens & in agendis rebus ſolers, deputetur cõmiſſarius alicuius exercitus, in aliquo iuſto bello, videlicet vt munere fungatur circa cauſas militares de iure tractãdas; ad ſumptus, & annonas miniſtrãdas, ad conſulenda bellica negotia, & alia quælibet ſimilia diſponenda, nullam cõtrahit irregularitatem ex homicidijs, quæ fiunt: hoc enim contigit Gulielmo Duranti, qui Speculator dictus eſt: nam eo bello, quod Martinus IIII. geſſerat aduerſus ciuitates Romandiolæ, quæ ab Eccleſiæ ditione defecerant, ipſe prædictis muneribus functus eſt, ſe ſeque nullam ob id contraxiſſe irregularitatẽ certo affirmat, vt ipſe ſcribit in d.§.Iuxta, & nos idem retulimus in eius vitæ narratione, quam adiecimus ſuo ipſius Commentario ad Conc. Lugdun. ſeu mauis ad conſtitutiones Gregor. X. Qua de re nil obfuit illi, quin obtinuerit cum ſacerdotio plures dignitates Eccleſiaſticas; quin & Epiſcopatum Mimaten.& (ſi ille conſenſiſſet) ẽt Archiepatum Rauennat.

Qua ratione ſi clericus nauali pugna iuſta nauem gubernet, nulla alia intentione, quam ad reſiſtendum hoſtibus,
3 ad fatigandos, aut fugandos aduerſarios, non erit irregularis ex homicidijs, quæ hinc inde per pugnantes committuntur; Specul. in d.§. Iuxta. verſ. Clericus ergo, in fin.& bona glo. in cap. quod in dubijs, de pœn. ſecus erit ſi ea intentione nauem regat, vt hoſtis occidatur, & extinguatur, vt ex eod. loco colligitur.

Præterea ſi quis ad mandatum Epiſcopi fecerit delectum militum, & eos adducat ad Epiſcopum tuendæ libertatis Eccleſiaſticæ cauſa, ſi redeundo hoſtibus obuiam fiat, & in conflictu mortes contingant, hic qui adducit ad Epiſcopum hos milites, effugit irregularitatem duobus copulatiue concurrentibus, primo, ſcilicet, quòd ipſe non ſit præfectus, aut capitaneus ipſorum militum, ſed ſolum commeator, & ductator, ſeu merus nuntius, Deinde ꝙ abſtineat & à verbis hortatorijs ad percutiendum, & ab ipſis percuſſionibus, ſcribit Cardin. conſ. 19. Incip. quidam presbyter, quem citat, & ſequitur Fely. in cap. petitio, in fin. de homicid. ſed ſi hæc ſimul non concurrant tunc fieret irregularis, rationibus ſupradictis, & ex dictis S.Thom. 2.2.q.40. Ita quoque ſi clerici propugnantes domũ, vel Eccleſiam ea ſola intẽtione, vt aduerſarij oppugnãtes deſiſtant, vel aufugiant, nulla incurritur irregularitas, ſi aliqui caſu occidantur milites: ſicut econtra ſi pro recuperandis bonis Eccleſiæ, turrim, aut muros impetant, vel ſuffodiãt, etiam machinis, vel bombardis, nullam incurrunt irregularitatem: Silu. in verb. homicidium 3.q.5.verſ. Octauum. Sed dux, aut capitaneus regulariter cenſentur irregulares, ex epiſtola Concilij Illyrici, de qua apud Theodoretum hiſt. lib. 4. cap. 8.

Hæc de ijs vera ſunt, qui ſua manu, aut ictu non occidunt in bello iuſto; at ſi occiderint, vel mutilauerint nullo quantumuis iuſto bello excuſantur ab irregularitate cap. petitio, de homicid. Ioan.
4 And. Fely. Cald.& Card. ibid. Quinimmo, & ſi manu, vel armis non occidant, ſed occidentibus, & percutientibus arma miniſtrent, ad iaciendum adiuuent, aut hortentur ad percutiendum, fiunt
5 irregulares ex ipſis homicidijs per alios commiſſis, Spec. in d.§. Iuxta. d. verſ. clericus ergo S.Tho. d.q.40.& facit, quod

ſcri-

ſcribit idem S.Tho.2.2.q.64.art.4. Iſtis enim caſibus etiam iuſto bello homicidium imputatur ad culpam ēt auxilianti, vel ſubminiſtranti arma, vel adhortāti, etiam vſque ad impedimentum exequendi ordines c. penult. & vlt. de cler. percuſſ.

Quinimmo ſi in tali cōflictu clericus aliquem ictum emiſerit, aut percuſſerit ad ſolam ſuæ vitæ defenſionem, nihilominus in culpa eſt,& fit irregularis, quia non excuſatur ab illa neceſſitate, in quā ſe ſe coniecit, l.ſed & ſi §. ſi fideiuſſor.ff. qui ſatisd. cog. ideò tenetur abſtinere ab altaris miniſterio cap.pręſentium;de cler.percuſſ.& quòd ſubijciens, ſe ſe neceſſitati non excuſetur probat Silueſt. in verb.homic.3.q.4 verſ.Tertiū, Tabien. in verb.irregularitas 2.nu.28.

5 Quin etiā ſi Papa pmiſerit clericos iuſto bello intereſſe, ſeu adſcribi, non tamen conceſſiſſe videtur eos poſſe alijs armis vti,quā defenſiuis, & ad defenſionem:Silueſt.in verb.homicidium 3.q.6.verſ.ſextum.

Hæc de bello iuſto dicta ſufficiant;at bello iniuſto, mandatum,conſilium, miniſtratio armorum; adhortatio,& quęlibet incitatio, vel aſſiſtentia, fauor & approbatio inducit irregularitatem, ſi ſequātur homicidia,ſeu mutilationes tex. clarus in d.cap.quod in dubijs, de pœn. Silu.in verb.homic.3.q.6.verſ. Quartū. Specul. d. §.Iuxta.verſ.ſed nunquid clerici. Quinimmo ex eo ſolo, quod quis eſt præfectus militum, ſeu capitaneus in bello iniuſto,etiā ſi homicidia nulla cōtigerint, ſola aſſumptio eius muneris,vel officij eſt cauſa irregularitatis, ne cler. vel mon. cap. ſententia, d.51.cap.ſi quis poſt; at ſi quis bello iniuſto ſe præſentē exhibuerit ad fauendum, vel aſſiſtendū non cauſat irregularitatem,niſi effectualiter homicidia,vel mutilationes contingant, d. cap. ſi quis poſt, & Specul.in d. verſ.nunquid clerici; Abb. & Fely. in d. cap.petitio: quod procedit etiam ſi ſine armis ſuam præſentiam,vel aſſiſtentiam exhibeat,Specul.d.§.Iuxta.verſ.poteſt ēt dici. Quin addo, quod ſi ex bello iniuſto homicidia fiant, neſciantur autē homicidæ, abſque dubio omnes ſunt irregulares. S. Thom. quodlib. 4.artic.14. exemploque eſt S.Romualdus,qui licet nollet eſſe particeps rixæ, tamen quia pſens fuit, pœnitens ſubijt religionem, multum ſe affligens. Petrus Damian. in eius vita.

6 Ideò gubernans nauem bello iniuſto fit irregularis d.cap.quod in dubijs:ſed & ij. qui præparant arma ad opportunitatem futuræ pugnæ etiam ante conflictum,fiunt irregulares,quia fauent bello iniuſto,glo.in cap.ita quorundam,de Iudæ.quam approbat Felv.in d. cap. petitio,de homic.cōtra ſententiam Io. And. Ant. & Anan. qui videntur ſentire contrarium, & male; quia iſti præparantes arma ſunt cooperatores,& participes,ſi præſciuerint ob quam cauſam præparatio illa fieret;clerici etenim quocumque bello iniuſto, & factioſo ſponte arma ſumentes amittunt ordinis ſui gradum, & perpetuo in monaſterium detruduntur. Conc.Toletan.IIII.cap.44.nec ibi requiritur quòd ſecuta ſint homicidia.ſed ſufficit ſola illa armorum aſſumptio, vt ibi patet.

Sed ne maneat in ſuſpenſo, q̄ bellum dicatur iuſtum,vel iniuſtum, ſciendum

7 eſt quòd dicitur iuſtum, quodcunq; Papa decernit, Felv.in d.cap.petitio,ex ſententia Gaſp. Cald. Tabien. in verb.irregularitas 3.nu.20.ſed ad hoc multa debent concurrere, primum quòd ſit notorie pro ſtatu Eccleſiæ, aut pro fide Catholica; ſecundo quòd per laicos exer-

ceatur, at ſi per laicos non poſſit expediri, etiam clerici accedere poſſunt modis, & formis, quibus ſupradictum eſt. Tertium, ꝙ Papa de conſilio Cardinalium hoc decernat iuxta ſententiam Cardin. & Anan. in d.cap. petitio; At S. Thom. 2.2.q. 40. dicit tria eſſe neceſſaria ad iuſtū bellum, ſcilicet primū eſt auctoritas principis, alterum cauſa iuſta, Tertium recta intentio, quæ omnia fuſius pertractat Silu. in verb. bellum 1.q.1.

Poſſet verò aliquando ſubitaneus caſus contingere de fide, & Eccleſiæ ſtatu, ita quòd Papa facile conſuli non poſſet, eo caſu præparatio armorum, adhortationes, & alia quæ ſupra diximus ſunt eiuſdem effectus, ut diximus in bello iuſto, & poſſet eſſe talis, & tanta occaſio belli, ut ſufficeret ipſius Epiſcopi auctoritas ſola ad indicendum bellum iuſtum, puta pro extirpandis peccatis, pro defendēda libertate Eccleſiaſtica, & cōtra obſtinatos excommunicatos, & pro iniuſtitia facta ſubditis ſuis, Innoc. in cap. dilectus de appell. & in cap. ſicut, de iureiur. Silu. in verb. bellum 3.q.1.

Illud verò nō eſt hoc loco prætermittendum, ꝙ quæcunque hoc capite diximus ad clericos pertinent, ut cognoſcāt quando illis hæc interdicta ſint, vel quādo ſuſceptorum ordinū adminiſtratio per hæc illis impediatur; ſed laici quādocunque bello iniuſto interfuerint auxilium fauorem, exhortationem, armorum miniſtrationem prębuerint, ſemper ſunt irregulares, ſicut & de clericis dictū eſt; in vno tamen differunt laici à clericis, quando bellum iniuſtum eſt, ſcilicet, ꝙ laici, qui nec occiderunt, nec mutilauerunt proprijs manibus poſſent ꝑ Epiſcopum diſpenſari ad ordines, vt fuit ſententia Raym. quàm probat Silu. in verb. bellum 3. q. 3. ſed accedentes ad bellum iuſtum, ſi non occiderint, vel mutilauerint, ſine vlla diſpenſatione poſſent promoueri ex ſententia eiuſdem Raym. & Hoſt. Silu. d.q.3.

De Mutilationibus.

CAP. L

1 *Mutilans ſemetipſum eſt irregularis:*
Mutilatio, & homicidium iudicantur paria quoad peccatum, irregularitatem, & diſpenſationem.
Mutilans alium, ipſe fit irregularis.
2 *Digitum mutilans alteri quando fit irregularis.*
3 *Barbam euellens alteri, an fiat irregularis.*
Barba, & pili ſunt hominis ornamentum.
4 *Faciem alicui dehoneſtans, vel deformans, eſt irregularis.*
Irregularem faciens alterum, ipſe quoque efficitur irregularis.
5 *Oculum eruens, vel lædens alteri, ipſe efficitur irregularis.*
Mutilationi alicuius conſentiens, eſt irregularis.
6 *Medicus imperitus mutilans ægrotum, quia eſt in culpa, eſt irregularis.*
Petrus Apoſtolus non fuit irregularis mutilando Malchum.
Paulus Apoſtolus baptiſmo diluit irregularitatem ex homicidio Stephani contractam.
7 *Mutilare videtur, qui membra debilitauit, & reddidit inutilia.*
Membra debilitata, an ſint membra.
8 *Mortuum mutilans, quando fit irregularis.*
9 *Mortuorum corpora exenterantes, quando ſint excommunicati, & irregulares.*
10 *Mutilatio, mortificatio & debilitatio, quomodo differant quoad irregularitatem.*

NE mutilatum, ſed integrum de irregularitatibus tractatū abſoluamus, illa una ſupereſt, ꝗ ad mutilationem pertinet, nam quiſquis ſeipſum mutilarit, quacunque corporis parte irregularis eſt, non ea ſola ratione, quòd mutilatus eſt, ſed ꝗa ſeipſum mutilauit, uidetur enim ſui homicida, maximè

mè ſi per indignationem id fecerit:ij ſdē etenim regulis,quoad irregularitatē procedit mutilatio, quibus ipſum homicidium: nam in vtroque diſtinguendum eſt,an caſu fiat,an culpa,an dando operā rei illicitæ; Silu in verb.homicidium 3. q.3.verſ.ſecundum; nam ipſa mutilatio (excepta infirmitatis cauſa) æquiparatur homicidio,quoad peccatum,irregularitatem,& diſpenſationem.glo.in Cle. 1. de homicid. Silue.vbi ſupra Dec.in l. nemo poteſt gladij.ff.de reg.iur.

Qui verò mutilat alterum irregularis fit, & promoueri non poteſt, diſt.51. cap.vlt.verum tamen non omnis mutilatio,quam quis in alterius membra committit inducit irregularitatem,ſed ea ſola,quæ fit circa principalia membra hominis,Cardin.poſt Lau.in d.Clem.1.de homicid.Abb.in cap.1.qui cler.vel vou. propterea mutilans digitum alterius nō
2 eſt irregularis, quia digitus non eſt mēbrum.Abb. in d.cap.1.niſi quis mutilauerit illos digitos,quibus Euchariſtia cōtrectatur, nam eo caſu mutilator redditur irregularis, Sil.in verb.homicidium 3.q.3.verſ.Quartum.

Rurſum ſi quis actu,pharmaco,vel vi alicui vniuerſam barbam euulſerit, etiā
3 ob contumeliam non fit irregularis,barba etenim non eſt membrum,ſed hominis ſolum ornamentum, vt ſcribit Baſil. in examer. homil. 12.Propria (inquit) & peculiaris quędam munitio circa nos ſita eſt per pilos,ſimulque per lineamenta circunſcriptionem, & decorem præbens,ſimul vtilitatem exhibens, de quare etiam S.Auguſt.de ciuitat.Dei lib.22. cap. 14. vnde apparet nec barbam, nec capillos membra dici poſſe, vt per Soci. in repet.capit. ſententiam, ne cler. vel mon.ſecul. neg.

Et quia facies nobiliſſimum hominis
4 membrum eſt, iccirco ſi vulneribus,aut alio genere deturpationis alterius, faciē quis dehoneſtauerit,ita quòd ob ſcandalum, turpitudinem, aut horrorem promoueri ille non poſſit, is qui deturpauit irregularis eſt,& promoueri non debet, quia qui alium reddit irregularem ſuo facto, ipſe quoque irregularis exiſtit, vt ſingulari doctrina docuit Gul.de Lau.in ſuo ſacramentali; quem in hoc probat Silu. in verb. homicidium 3. q. 3. verſ. Tertium,ad fin. Tabien.in verb.irregularitas 3.num. 26. Angelic. in verb. homicidium 5.num. 5. & Bonif. Rotę auditor,vt tradit aperte Nauar.de irregul. nu. 224 licet aliter alibi ipſe loquatur, vt ibid.nu.207.

Ideò qui oculum alterius ita lædit,vt
5 inducta albugine,vel macula promoueri non poſſit, ipſe quoque qui ita commaculauit irregularis eſt, & non poterit promoueri, Gul.d.loco.Silu.d.verſ.Tertium, Tabien.& Angelic. vbi ſupra: vnde longè magis erit irregularis, qui alteri oculum eruerit, aut eluſcauerit: nam cum oculus præcipuum membrum ſit, eluſcator mutilator eſt, & promoueri nō poterit, & non ſolū qui eruit, ſed & qui conſentit eruenti, tex.clarus,in cap.quia præſulatus 1.q.4.ſicut quicumque conſentiens mutilationi, fit irregularis,quātum qui mutilat, Specul.in d. §. Iuxta,
6 verſ. Item percuſſor, & ideò medicus, chirurgus, & quilibet alius, qui per imperitiam, aut culpam mutilauerit, aut mutilationis cauſam dederit,ſiue in oculo, ſiue ſurdum fecerit, ſiue in alijs quibuſcumque membris mutilationem,vel omnimodam debilitationem induxerit, iure irregularis exiſtit, vt aliàs de medicis diximus.

Ille etiam qui alterius auriculam mutilauerit,quia auris eſt membrum, gloſ.

diſt.89.c.ſingula, fiet irregularis, at non ob id S. Petrus, quòd Malcho auriculã abſciderit,factus eſt irregularis, quia cũ nondum de hac irregularitate, ius poſitiuum extaret,nõ potuit hac cenſura notari, præſertim id faciendo ad defenſionem Dei, & Domini ſui; Quin ſi forte aliqua irregularitas in eo fuit,à Domino diſpenſatus fuit. c. ſi Petrus,24.q.1. Propterea Spec. in d. tit.de diſpenſ.§.Iuxta. verſ.Item percuſſor, iure merito excuſat ab irregularitate tam S. Petrũ, quàm S. Paulum,qui conſenſerat homicidio perpetrato in Stephanum, ſed melius dicẽdum, quòd in S. Paulo per baptiſmum ſublata fuerat, vt dicemus infra quib. mod. toll. irregul. & in Petro (ſi fuit) ſublata eſt per reintegrationem ipſius Malchi; nam ceſſante cauſa irregularitatis,ceſſauit irregularitas.

Ad mutilationem quoque pertinet ſi quis alterius membrum non abſcindat,
7 vel detruncet,aut auferat,ſed tantum debilitet, & illud penitus reddat inutile, Tabien. in verb. irregularitas 3.nu. 26. Angelic. in verb.homicid. 5.nu. 5.ſed & ſi non ſit factum penitus inutile membrum,ſed debilitatum, ita vt non ſit cõmoda ſacramentorum adminiſtratio, idẽ iuris eſt, vt qui cauſam dedit illi debilitationi, fiat irregularis,Card.Zab.in d.c.1. qui cler. vel voue. in nouiſſi. ſcriptis: & propterea ſentit, vt omnino ille cogatur petere diſpenſationem; Regulariter tamen debilitans alterius mẽbra non redditur irregularis,Abb.in c.clericis, ne cler. vel mon.& in cap. 1.ne cler. vel vou.vbi etiam Gaſp. Cald. quos probat Fely.in d.c.petitio, ea ratione, quod membrum debilitatum non deſinit eſſe membrum.1.q. 1.cap. ſicut vrgeri; niſi forte videatur tutius,quòd licet non deſinat eſſe membrum, deſinit tamen fungi officio ſuo, vnde quia in adminiſtratione ordinum requiritur non nudum membrum, ſed officioſum membrum, videtur quòd qui fecit alium irregularẽ per debilitationem membri, ipſe quoq; dicatur irregularis,ex rationibus ſupradictis circa princ. huius c. iuxta ſententiam prędicti Bonifacij Rotæ auditoris, in Clem. 1. de homic.col. 6.ſecus ſi ipſe debilitatus ob id non eſſet factus irregularis,quia tunc procederet ſententia prędicta, vt ẽt debilitans non ſit irregularis.

Ad eandem irregularitatem pertinet
8 ſi quis mortuum mutilauerit per indignationem, & mortui ignominiam, nã tunc non ob ipſam mutilationem fit irregularis, ſed ob ſcandalum, & horribilitatem, vt probauimus ſupra quãdo de rathabitatione homicidij tractauimus: Quin etiam ſi quis detruncet, vel mutilet mortui corpus pietatis affectu, quam impietatem canon appellat,quando ſcilicet cadauera in membra diſcindũtur,
9 quo facilius tranſportari, ſeu tranſuehi poſſint ſepulturæ cauſa; nam ij, qui diſcindunt,vel diſcindi faciunt,vel exenterant,ipſo iure incurrunt excommunicationis Papæ reſeruatę ſententiam,extrauag. Bonif. VIII. de ſepult.

Concludendo igitur in hac materia mutilationis,triplex caſus cõſiderari põt .ſ.detruncatio.ſeu amputatio,Deinde tõtalis debilitatio, & mortificatio, Tertio debilitatiõ imperfecta; Duobus primis caſibus dubio procul ꝗ facit mutilationem,vel debilitationem irregularis eſt, tam apud legiſtas,quàm canoniſtas Cin. in auth. ſed nouo iure C. de ſeru. fugitr. tex.in l.Idem Offilius.in princ.ff.de edil. edic. Abb.in c.cum illo, de ſent. excõ. In tertio verò caſu non niſi quãdo impediretur cõmoda ſacramentorũ adminiſtratio,iuxta ea quæ paulò ante diximus.

Qui-

Quibus modis tollitur irregularitas.

CAP. LI.

1 Irregularitas indiſpenſabilis ab impoſſibili eſt illa, quæ ſurgit à defectu membrorum neceſſariorum.

Irregularitas non purgatur ſacramento pœnitentiæ.

Irregularitas quæ venit ab homicidio voluntario ortum habuit à iure diuino.

2 Papa diſpenſare poteſt ſuper irregularitate ex homicidio, ſed fere nunquam diſpenſat.

Verbum irrecuperabiliter nō impedit quin Papa poſſit diſpenſare.

Irregularitas ex illegitimitate ortum habuit à veteri teſtamento.

Diſpenſatio optimum remedium contra irregularitatem.

3 Legitimis deficientibus admitti poſſunt illegitimi.

Ioannes Andreæ illegitimus diſpenſatus fuit ad omnes dignitates, ſed non ad Epiſcopatum.

Diſpenſatio dicitur eſſe debita, ſi ſubſit cauſa.

Diſpenſatio non eſt neganda, etiam ſi tertius ſe opponat.

Diſpenſationes Papales quæ ſint præcipuè.

4 Diſpenſationes Epiſcopo cōceduntur in quibuſcumque irregularitatibus occultis, excepto homicidio, & in quibuſcumque illis non reperitur prohibitum.

Occultum quid dicatur.

Epiſcopus diſpenſat ſuper irregularitate contracta adminiſtrando ordines minores.

5 Inquiſitor hæreticæ prauitatis diſpenſat cum ijs qui redeunt ab hæreſi ſuper quibuſcumq; irregularitatibus contractis in violandis cenſuris.

Diſpenſationes hodie non expediuntur penitus in curia, ſed committuntur à Papa ordinarijs.

6 Diſpenſationes, quæ cōmittuntur ordinarijs nō expirant etiā ſi Papa moriatur re integra.

7 Irregularitas quandoque per ſacramentum pœnitentiæ deſinit obeſſe

Irregularitas an pertineat ad forū conſcientiæ.

Abſoluendi poteſtas non includit poteſtatem diſpenſandi.

Epiſcopi, & Archiepiſcopi quomodo diſpenſentur ab irregularitatibus.

Confeſſor debet probe ſcire oēs irregularitates.

Diſpenſatio quandoque tacita reperitur.

Naupaten. Archiep. per errorem promotus depoſitus fuit.

Clericus quomodo cæcus fouēt.

Diſpenſare tacite videtur non ſolum qui ſciēs defectum ordinat irregularem, ſed etiā qui et dimiſſorias concedit.

Diſpenſatus ab omnibus irregularitatibus, ſi aliqua per obliuionem fuerit prætermiſſa nō tenetur poſtea petere ſe ab ea abſolui.

8 Diſpenſatio tacita nō fingitur, ſi ordinator poſt ordinē iam collatum, tacuerit & tolerauerit ordinatum in irregularitate celebrare.

Papa ſciens totam vnam prouinciam, vel ciuitatem eſſe irregularem, ſi ſciens tolerauerit eos ordinari, & ordinatos exercere, diſpenſare videtur

9 Vſuraria prauitatis ſi tota vna ciuitas ſit delinquens, omnes ſunt irregulares.

Princeps ſæcularis, & ſi auferat irregularitatis cauſam vel infamiam alicuius, non tamen ea diſpenſatio prodeſt in foro Eccleſiæ, vt promoueri poſſit

Princeps auferendo infamiam ab ijs, qui puniātur ex facto alieno, ſuffragatur etiam in foro Eccleſiæ.

10 Diſpenſatio eſt difficilior cum promouendis, quàm cum promotis, tam ad obtinenda beneficia quàm obtenta.

Diſpenſationis materia admittit argumentum à maiori ad minus, vt intelligatur quomodo, et quando concedenda ſit

Irregularis nemo in iudicio damnatur, niſi et factum, & ius plene probentur.

Irregularis quiſque ſe ſe præſumit in foro conſcientiæ.

Delicta præſumuntur in foro conſcientiæ.

Epiſcopus quomodo procedat contra eos, quos dubitat eſſe irregulares.

11 Baptiſmus aufert omnes irregularitates etiā ex homicidio voluntario.

Baptiſmus non aufert illegitimitatem, bigamiam, nec defectum membrorum.

Irregularitates fere omnes tolluntur religionis ingreſſu, aut ſaltem facilius diſpenſantur.

12 Regulares prælati plerumque facultatem habent diſpenſandi ſuper irregularitatibus cū ſuis religioſis.

Regulares diſpenſati ab omnibus irregularitatibus non ſunt admittendi ad prælaturas niſi ex Papæ diſpenſatione.

13 Regulares prælati qui incurrunt pœnas cap. 1. de ſent. excō. in 6. poſſunt abſolui à proprijs confeſſoribus.

Regulares abſoluti ab irregularitatibus à proprijs confeſſoribus ſi omiſſa fuerit aliqua per obliuionem non tenetur petere abſolutionem à tali irregularitate.

Ordo clericalis an reddat de illegitimo legitimum.

24 *Ordo ſuſceptus non aufert irregularitatẽ, ſed auget.*

Tempus quandoque aufert irregularitatem.

Tempus aufert omnes irregularitates, quæ pendent à tempore.

Iudæus recens conuerſus nõ eſt admittendus ad vllum publicum officium.

Peregrinus poſt tempus trienniĳ ordinari poſſet.

25 *Tẽpus aufert oẽs irregularitates præſumptas.*

Tempus quandoque auget irregularitatem.

Titulus non præſumitur in beneficialibus, temporis diuturnitate.

Beneficia tempore præſcribi non poſſunt.

Præſcriptio non tolit crimina iure canonico.

Multiplicitas beneficiorum, per conſuetudinem poteſt aliquando ſuſtineri, ſicut per diſpenſationem.

Ceſſante cauſa irregularitatis ipſa ceſſat.

Irregularitas ex infamia ceſſat, ſi reſtituatur fama.

Illiteratus factus doctior, deſinit eſſe irregularis.

25 *Vxoratus mortua vxore poteſt promoueri.*

MAgna quidem cenſura eſt irre-
gularitas, ꝙ hominem Eccle-
1 ſiaſticis miniſterijs reddat in-
dignum: nulli tamen homi-
num adimitur ſpes, quin quacumque ex
cauſa ꝓueniat, aliquo opportuno reme-
dio ſanari poſſit, excepta vna, quæ inſa-
nabilis eſt, illa ſcilicet, quæ ſurgit ex im-
poſſibilitate, vt in cæco, muto, ſurdo, am-
putatis manibus, vel pedibus, in qua nõ
eſt ſperanda Eccleſiaſtica medela, ad
defectum huiuſmodi tollendum, ex S.
Thom. 3. q. 82. artic. vlt. ad 3. vbi his ver-
bis vtitur: Debilitas vel ægritudo ſuper-
ueniens ordini ſacerdotali ordinem nõ
tollit, executionem tamen ordinis tollit,
quantum ad conſecrationem Euchari-
ſtiæ, quandoq; quidem propter impoſ-
ſibilitatem executionis ſicut ſi priuetur
oculis, aut digitis, aut vſu linguæ. Hæc
ille, qui idem diſſerit 4. diſt. 25. quæſt. 2.
in fin.

Propterea in huiuſmodi irregularita-
tibus, q̃ ſunt ab impoſſibili fruſtra quæ-
rendum eſt remedium, quod reperiri nõ
poteſt; At in cæteris irregularitatibus,
quæ nõ ex impoſſibili, ſed ex aliquo de-
fectu pendent, vtputa circa claritatem
perſonæ, vel ex aliquo accidenti, aut cri-
mine; poſſet aliquod reperiri canonicũ
remedium, quo ipſe defectus ſanaretur:
Nam licet pœnitentia ſit purgatiua om-
nium criminum, atque defectuum; ta-
men quoad veram irregularitatem de-
lendam ſola non valet, glo. in capit. ven-
tum, in verb. cicatrix 1. q. 1. Iccirco in
iure alia quamplura remedia comperta
ſunt, quorum potiſſimum eſt diſpenſa-
tio; quamuis enim aliqua irregularitas
à iure diuino inuenta fuerit, qualis eſt ea
quæ ex homicidio voluntario naſcitur
1. Paralipom. cap. 28. & de conſecr. d. 1.
cap. 1. Tamen ſuper ea diſpenſare poteſt
2 Papa. Specul. in tit. de diſpenſat. §. Iuxta.
verſ. Papa autem in omnibus, & gloſ. in
d. cap. 1. Silueſt. in verb. homicidium 3.
3 q. 8. verſ. ſecundum: Nunquam tamen,
aut perquam raro Apoſtolica ſedes ſup
eo diſpenſat, vt dicit glo. in cap. ſicut di-
gnum, & ibi Abb. de homicid. & eſt cõ-
munis opinio de qua atteſtatur Silueſt.
d. verſ. ſecundum. Et licet nunquam di-
ſpenſet, non tamen per hoc dicitur non
poſſe ſedes Apoſtolica diſpenſare; quia
cum omnes irregularitates ſint redactæ
ſub iure poſitiuo, vt dicit Anch. in Cle.
1. de homicid. vbi Cardin. colum. 6. &
Abb. in cap. ego, de iureiur. Silu. in verb.
irregularitas, verſic. fin. merito conſe-
quens eſt, vt Papa ſuper omnibus di-
ſpenſare poſſit: habet enim plenariam
poteſtatem ſuper omne ius poſitiuum
cap. propoſuit, de conceſſ. præben. Spe-
cul. in d. verſ. Papa autem in omnibus
Silu. in d. verſ. vlt. vbi etiam ponit for-

mam

tiam diſpenſationis. Quinimmo etiam ſi alicui irregularitati canon adpoſuiſſet verbum irrecuperabiliter, tamẽ tale verbum non excludet, quin Papa poſſit diſpenſare ſecundum omnes, ut per Abb. in cap. ſuper eo, de ſchiſm. Borgas de diſpenſ. p. 2. tit. de different. nu. 13.

Præterea poſſet defendi, quòd irregularitas ex homicidio ſit iuris poſitiui; nã quoad irregularitatem ipſius irregularitatis, vbi omnes afficeret, non reperitur in diuino iure, ſed bene reperitur ſpecialiter fuiſſe fulminata talis cenſura in perſonam Dauid d. cap. 28. & ita expreſſim ſcribit Tabien. in uerb. irregularitas, in princ. Ideoque eius exemplo poſtea per generalem legem iuris poſitiui hæc irregularitas promulgata eſt, Tabien. ibid. vnde conſequens eſt, vt quaſi ſit ex iure poſitiuo, etiam ſi ſit ſub poteſtate, & diſpenſatione Papæ, ſicut aliç omnes quæ à iure teſtamento veteri originem traxerunt, vt in illegitimis, Deuteron. cap. 23. & alijs quæ habentur Leuit. cap. 21. atq; alijs Apoſtolicis irregularitatibus 1. ad Tim. cap. 3. & ad Titum c. 1. ſuper quibus Papa diſpenſare non prohibetur.

Diſpenſationis igitur remedium neceſſario adinuentum eſt; Nam idoneis Dei miniſtris deficientibus tolerari debent patientes defectum non multũ grauem glo. in cap. priſcis, diſt. 55. & diſt. 57. cap. 1. in fin. exemplum trahi poteſt ab illegitimis, qui deficientibus legitimis
3 idoneis, ac probis admitti debent, ſicut ad honores ſeculares ff. de decur. l. ſpurius, & generaliter §. ſpurios: ita ad honores Eccleſiaſticos. Alberic. in verb. illegitime, in princ. Quinimmo illa diſpenſatio eſt debita, tex. & glo. notabilis in c. Dominus, diſt. 56. & text. in cap. litteras, de fil. preſb. propterea Ioannes Andreæ illegitimus ob probos mores, & ſummã vtriuſque iuris peritiam à Ioanne 22. diſpenſatus eſt ad omnes ordines ſacros, & dignitates, excepto Epiſcopatu, vt ipſemet ſcribit in addit. ad Specul. in tit. de fil. preſb.

Quinimmo in quacumque irregularitate, ſi iuſta cauſa adſit, diſpenſatio debita videtur, & negari non debet, glo. in cap. ſi quis diaconus, diſt. 50. per text. in cap. conſtitueretur, ead. diſt. & 1. q. 3. c. plerumque: & glo. in d. cap. dominus, expreſſius in Conc. Trident. ſeſſ. 14. cap. 7. de refor. Quinimmo etiam ſi tertius ſe oppoſuerit, non eſt neganda diſpenſatio. Borgas. de diſpenſ. par. 6. tit. de adult. num. 15. diximus ſupra lib. 3. cap. 17. videlicet quando ipſe irregularis ſponte petit diſpenſationem, ſecus ſi petat poſt accuſationem, vel exceptionem, vt ibi diximus.

Et quamquam ſuper omnibus Papa diſpenſare poſſit, Tamen certę quædam ipſi ſoli reſeruantur, quæ Epiſcopis non conceduntur: nam irregularitas illegitimitatis, bigamiæ publicæ, ſeu ſolemnis pœnitentiæ, infamiæ, illiteraturæ, ætatis, obligationis ad ratiocinia, adſtrictorum Curiæ, Neophytorum: & notorij, ſeu capitalis criminis, Papæ reſeruãtur, vt ſuis locis magis opportunè ſuperioribus libris diximus, & videtur glo. diſt. 50. cap miror, & ita obſeruari in Curia Romana ſcribit Archid. in cap. non confidat, diſt. 50. vbi bonus text. & alius text. in c. cũ ęterni de re iud. lib. 6. vbi not. Inno. ſed & Tabien. in verb. diſpenſatio, num. 13. ve. ſ. 17. addit quod Papæ reſeruatur diſpenſatio ſuper omnibus defectibus corporalibus, vt etiam apertius conſtare poteſt ex ipſis locis in quibus irregularitates ſingulas proſequentes, & de earum quoque diſpenſationibus locuti ſumus.

Ad Epiſcopos verò pertinet diſpen-

4 ſandi facultas ſuper quibuſuis irregula-
ritatibus ab occulto delicto, & non de-
ducto ad forũ contentioſum prouenien-
tibus, excepto homicidio voluntario, &
occultis. Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. 6.
de refor. quòd ſi quæratur, quid ſit oc-
cultum in ſimili materia de iure cõmu-
ni, Reſp. occultum opponitur notorio,
& manifeſto, adeò quòd delicta non no-
toria, nec in iudicium deducta, etiam ſi
ſint nota multis poſſunt dici occulta, vt
aperte tradit Silu. in verb. lex. q 13. verſ.
13. in fin. quin niſi actus ſit euidens, nõ
poteſt dici manifeſtus, quia manifeſtum
& euidẽtis ſunt ſynonyma. Specul. cap.
ſi fortè, in verb. euidenter. de elect. in 6.
Sed & factum coram quinque dicitur
factum ſecretum, vt probatur per tex. &
glo in ver. ſecretà, de pœnit. diſt 1. c. quis
aliquando. §. fin. & tradit Specul. in tit. de
notor. crim. §. penẽ, & eſt arg. textus Euã-
gelij; Nam actus factus coram paucis,
ſi diuulgetur; non deſinit eſſe occultus,
vt Marc. 5. in fin.

Eſt etiam eorundem Epiſcoporũ fa-
cultas diſpenſandi, in quibuſcumque ca-
ſibus expreſſe illis non fuerit prohibitũ,
vt probat glo. in c. at ſi clerici. §. de adul-
terijs, in verb. diſpenſare, de Iud. Hug. diſ.
50. cap. ſi quis preſbyter: Et quia mino-
ra delicta Epiſcopo non reperiuntur ꝓ-
hibita, ideò ſemper poterit diſpenſare d.
cap. at ſi. Nauar. in Manual. cap. 25. nu.
74. Eiſdem quoque conceditur diſpen-
ſatio ſuper quacumque irregularitate,
quoad ſolos minores ordines obtinen-
dos; nam & ſi cuiuſlibet ordinis execu-
tio indebita propter ſuſpenſionem, vel
excommunicationem inducat irregula-
ritatem per ſolum Papam diſpenſandã;
tamen ſi fuerit ex adminiſtratione inde-
bita ordinum minorum ab Epiſcopo di-
ſpenſari poſſet, Specul. in tit. de diſpenſ.
§. Iuxta verſ. quid ſi diaconus? & ſequ. &
per totum illum titulum, vbi hæc diſpẽ-
ſatio pertractatur: Et ſanè in diſpenſa-
tionibus certę regulę præſcribi non poſ-
ſunt, quando, & in quibus irregularitati-
bus Epiſcopus diſpenſare ualeat, Ideò
ex locis ſingularum irregularitatũ aper-
tius ſuperioribus libris lector intelligere
poteſt.

Aliquando tamen Papa certis iudici-
5 bus delegat generalem diſpenſandi fa-
cultatem; nam Inquiſitoribus hæreticæ
prauitatis conceſſum eſt, ſuper quibuſcũ-
que irregularitatibus diſpenſare cũ illis,
qui redeunt ab hæreſi ad gremium Ec-
cleſiæ, etiam ſi illę irregularitates ſint ex
apoſtaſia, ſiue ex violatione quarumcũ-
que cenſurarũ, vel interdicti, dum tamẽ
non in cõtemptum clauium, vt patet ex
bulla Clem. VII. Incip. Cum ſicut, cuius
verba refert iudiciale Inquiſitorum in
verb. irregularitas.

Verumtamen eſt animaduertendum,
quòd d. Bulla Clementis VII. per poſte-
riorum Pontificũ extrauagantes non pa-
rũ correcta eſt: Nam Pius V. anno 1567.
6. Septembris anno 2. Didaco de Spino-
ſa Generali Hiſpaniarum Inquiſitori in-
hibuit; decernens ne poſſet huiuſmodi
redeũtes habilitare ad aliqua beneficia;
nec ſi forent Clerici, vt ad ſuperiores or-
dines aſcenderent, imò nec cum preſby-
teris diſpenſare, ut in altari deſeruirent.
teſtatur id vir prędoctus Pegña in Dire-
ctorio Inquiſitorum, par. 3. q. 126.

Hodie verò pleræque diſpenſationes,
quæ à ſede Apoſtolica emanant cõmit-
tuntur in partibus Ordinarijs, vt de veri-
tate narratorum cognoſcatur, & an cau-
ſa ob quam diſpenſatio conceditur, ſit
vera. Conc. Trident. ſeſſ. 19. c. 7. quo ca-
ſu etiam ſi Papa moriatur re integra, cõ-
miſſio non expirat, Silu. in verb. diſpen-

ſatio q.6. Armil.in verb. gratia nu. 4. &
5.citat. Fed.de Sen.conſ.78.quibus caſi-
bus quando, ſcilicet Papa diſpenſat per
ſe, vel committit, vt alius diſpenſet cum
aliquo ſuper omnibus ſuis irregularita-
tibus, vel cenſuris, ſi per obliuionem ali-
quæ omittantur vna diſpenſatio ſuffi-
cit, & de oblitis non tenetur vlterius pe-
tere diſpenſationẽ, quia per conſequen-
tiam videtur diſpenſatus ſuper omnibꝰ,
& ita eſt communis ſententia, de qua at-
teſtatur Nauar. Manual.cap.26.nu.13.
bene; verum eſt, quod ſi eſſet irregulari-
tas nata ex peccato mortali, eſſet facien-
da confeſſio de ipſo peccato; ſed nõ eſſet
neceſſe facere de irregularitate, vt ibi ip-
ſe notat. propterea conſulit, vt cum ab ir
regularitate diſpenſari quis petit addat
clauſulam, & de omni alia irregularita-
te oblita, vel incognita.

Sed & aliquibus caſibus ſimplici ſa-
7 cramento pœnitentiæ per confeſſionem
abſoluuntur quędam delicta, quia occul
ta ſunt, quæ ſi eſſent manifeſta induce-
rent irregularitatem, & non eſſent in fa-
cultate ſimplicis ſacerdotis, ſed ſolum
ſunt in ſua poteſtate qa occulta, & p ſuã
abſolutionem delentur, 6. q. 1.c.Illi, de
apoſt.cap.2. Alberic.in verb. crimen, ad
fin. Vnde peracta pœnitentia non vidẽ-
tur poſtea debere cenſurari de irregula-
ritate in tali genere criminum, vt puta
quando non ſunt grauia, & ſunt occulta,
vt diximus ſupra hoc lib. cap. 12. ſecus
eſſet ſi fuerint talia crimina, quæ etiam
poſt peractam pœnitentiã deijciunt pro-
motum, vt ibi diximus.

Propterea hoc loco animaduertendũ
eſt, quòd irregularitas nil pertinet ad fo-
rum conſcientiæ, quia longè differunt
abſoluere, & diſpenſare; cum irregulari-
tas plerumque pœna ſit, non culpa, Ca-
ietan. in ſumma in verb. irregularitas in
princ. propterea Iubileum quantumuis
amplũ ſuper facultate abſoluendi à qui-
buſcumque cenſuris etiam reſeruatis,
non includit facultatem diſpenſandi, ni-
ſi hoc aperte dicat; quia & ideò poteſtas
abſoluendi non includit poteſtatem di-
ſpenſandi Domin. & Cardin. Alex. in c.
maior, per illum tex.diſ. 50. Nauar. Man.
cap. 27.nu.194. quod limitatur in opti-
mo caſu: nam prælati ſi ſibi eligant con-
feſſorem (vt poſſunt) ex priuilegio iuris,
ille confeſſor nõ ſolum abſoluere poteſt
eos à peccatis, ſed etiam diſpenſare ab ir
regularitatibus nõ reſeruatis, vnde quo-
modo diſpenſentur talibus caſibus Epi-
ſcopi, Archiepiſcopi, & alij prælati dixi-
mus late ſupra lib. 2. cap. 2. in fin. eò le-
ctorem reijcimus.

Debet igitur confeſſor plenè nouiſſe
omnes irregularitates, non tantum ratio
ne ſui, ne incurrat ipſe irregularitates ali
quid faciẽdo contra officium ſuum, aut
contra ſuſpenſionem, aut interdictum,
aut aliter adminiſtrando, verum etiam,
vt probe conſulere, & præcipere poſſit
confitentibus, quando abſtinere debeãt,
quale genus irregularitatis incurrerint
ex crimine, ſcandalo, cenſura, vel indebi-
ta executione ordinum, & ſimilibus: de-
bet enim hęc omnia noſſe potius ut liga-
tum demonſtret confitentem, quàm vt
ſoluat. Eſt enim vtilis talis cognitio con-
feſſori, vt dicit Franc. Pollanc. in Directo
rio conf. tit. de irregular. ad calcem ope-
ris.

Et quoniã hęc omnia ſupradicta per-
tinent ad expreſſam diſpenſationẽ; ſcien
dum eſt, tacitam quoque diſpenſationẽ
reperiri, quæ eſt ſi Papa ordinet, vel or-
dinari committat eum, quem ſcit irre-
gularem eſſe; nam ob id videtur eũ di-
ſpenſare, gl. in cap. qui in aliquo, diſt. 51.
ſecus tamen eſſet ſi id neſciſſet Papa, q̃a

non videretur diſpenſaſſe,vt ibi gl.ſuper qua quæſtione eſt videnda gl. & text. in c.ſi ſine, diſt.81.& Raym.in tit.de lap.& diſpenſ. §. vlt.& vt latius diximus ſupra lib.4.cap.3.tit.quand.ſubd.ſuum ordin. nō poſſ.Ideò ſi poſt promotionem ignoranter factā detegatur irregularitas promoti,deponi poteſt,vt contigit Archiep. Naupacten.quem Papa promouerat neſciens eum eſſe mimum, & cum poſtea id ſciuit illum depoſuit,nec paſſus eſt vt conſecraretur,ſcribit Borgaſ.de diſpenſ. p.1.q.5.nu. 23. Et ex ijs deciditur quæſtio. Nam diſputatur an clericus primæ tonſuræ ſit capax feudi laici. Bald.& cōmuniter Doct. in cap. qui clericus, ſi de feud.fuer.contr.& Not. Præpoſ. in cap. 1.§.Et quia, qui feud.dar.poſſ.Tamen ſi clericus fuerit infeudatus à laico, & in illo feudo toleratus,ceſſat dubitatio, & quodammodo diſpenſatus videtur cap. 1.§.1.de feud.fęm.Alber.Brun.conſ.38. col.3.verſ.& aduertatur.

In Epiſcopo autem ſi per ſe diſpenſare cum aliquo poteſt,diſpenſatio ab illo non eſt facienda ſupine,aut negligenter, ideſt ſine conſideratione, & iuſta cauſa; nam puniri debet,vt ſcribit aperte Silu. in verb.diſpenſatio.q.vlt.Naua.in Man. tit.25.nu.74.& idem Nauar. in cap.vlt. de Simon.nu.4. Et ideò cum ſcit irregularitatē ipſius ordinandi, & ea ſit in ipſius poteſtate,ſi ordinet,vel ordinari cōcedat intendens diſpenſare ex cauſa ſibi cognita,& nil exprimat,tamen tacite diſpenſare videtur,ſaltem quoad forū conſcientiæ:Nauar.Manual.cap.25.nu.74. & etiam in foro Iudiciali,ſecundum Sil. in verb. irregularitas q. vlt. ex ſententia Ant.Flor.& videtur glo.in d.c.qui in aliquo,quibus ego cōſentio; nam ſi ſcierit talem irregularitatem, vel impedimentum æquius eſt, vt præſumatur voluiſſe diſpenſare,quàm ſibi & ordinando iniſcere laqueum,cū per diſpenſationem ſanare potuiſſet. Vnde eſt habenda quaſi expreſſe facta;nec obſtat ratio Nauar.qđ Epiſcopi diſpenſatio debet eſſe cum cauſa,quia fateor tantum valere,quantū ipſam expreſſam,& vtramque cum peccato eſſe, ſi ſine cauſa; attamen eſt præſumenda voluntas ipſius Epiſcopi in diſpenſando: Vnde ſequitur quòd ſi ſupino animo Epiſcopus nil de diſpenſatione cogitarit, non uidetur diſpenſatus ille, qui ab eo in irregularitate ordinatus eſt; Ideò ſuſceptū ordinem exercere non poterit,niſi obtenta diſpenſatione; quæ diſtinctio rectè cōuenire poteſt etiā Legatis à ſede Apoſtolica; nam ſi ordinēt, vel ordinari concedant ex ſua facultate ad ſacros ordines eum, quem ſciunt irregularem,intendentes diſpenſare,in veritate talis tacita diſpenſatio quia nullā certam formā requiſitam à iure habet, ſufficere videbitur,ſi ſit cum cauſa, ſicut expreſſa diſpenſatio; ſecus ſi per incogitantiam permiſſerint ordinari,quia tacita diſpenſatio non intelligeretur ex pręmiſſis; ſuper quo articulo videndus eſt Abb.in cap.veniens,de fil.preſb.vbi tractat fuſius quādo ſciens,& tacens diſpenſare videatur,& optime per Spec.de diſpenſ.§.qualiter circa princ.num.4.& in hac materia tacitę diſpenſationis à pari procedunt ordines per ſe cōferre,vel dimiſſorias concedere,cum eadē ſcientia, & intentione, Silu.in verb. irregularitas q.vlt.in fin.& ideò in vtroque idem ius ſeruandum eſt,circa præſumendam,vel non præſumendam diſpenſationē,quod etiam tradit Nauar.d.nu.74.

Hæc igitur quæ diximus vera ſunt in ſciente,& intendente diſpenſare ante factum.i.ante ordinis collationem; at poſt ordines iam collatos talis ſcientia, & tolerantia

lerantia non inducit effectum tacitæ diſpenſationis,exẽplo ſit, ſi aliquis minus legitime promotus, ſiue ob natalia, ſiue ob alios quoſcumq; defectus,qui ſint in poteſtate Epiſcopi, ſi ipſe patiatur hunc ita promotum non canonicè, coram ſe celebrare,ex hac pręſentia, & tolerantia non inducitur tacita diſpenſatio, vt ſcribit Fel.in c.præterea ſub.nu.8.de teſtib. cog. propè fin. vbi latiſſimè nu.6.7.8.& 9.& in ſpecie hoc ſcripſit glo.in Clem.ſi ſummus,de ſent. excom. in verb.approbare.citat Innoc.& Hoſt.in cap.fin.de fil. preſbyt.

Alius caſus eſt tacitæ, & præſumptæ diſpenſationis,ſ.ſi tota vna ciuitas,vel ꝓuincia ſit irregularis, ita qđ ſi rigor ſeruaretur in impedienda promotione, vel in deijciendis promotis, ſcandala orirẽtur,eo caſu Papa ſciens, & tolerans illos ciues,vel prouinciales promoueri,vel ꝓ-
9 motos exercere,diſpenſare videtur.text. & bona gl.in c.aliquantos,diſ.51.Ideoq; ſi tota vna ciuitas ſit vſuraria , vel ſimoniaca forſan ex facto conſiliariorũ,& ꝓpterea ſit tota irregularis, ſi Papa ſciens toleret eorũ promotiones, videbitur diſpenſare,quia in hmõi multitudinũ irregularitatibus facilior eſt diſpẽſatio, arg. cap. Lugdunenſis 9.q. 2.aperte habetur in Epiſt.Innoc.1.quæ eſt 24.ad Synodũ Toletan. c.1.& 2. Et ideò quãdo totum vnum monaſteriũ eſt in aliqua culpa,diſpenſatio facile cõceditur pro omnibus monachis in eo exiſtentibus,& inter monachos comprehẽdetur ẽt Abb.vel ſuus ꝓlatus c.vlt.de ſim.& ibid.Nauar.& alij.

Hæc omnia,quæ de diſpenſatione diximus procedunt in Papa, vel in Epiſcopis,aut legatis, qui Eccleſiaſtica iuriſdictione vtentes diſpenſare putantur; at in principe ſęculari licet ipſa canonica impedimenta aliquando auferre poſſit; ideſt,abolere aliquas maculas,quæ cauſant irregularitatem,Tamen ea habilitatio principis nõ proderit, quoad forum Eccleſiæ; ideoque & ſi Imperator reſtituat ad Natalia hominem illegitimum, ſiue reſtituat ad famã eum, qui infamis eſt, tamen ipſa reſtitutio,legitimatio, vel diſpenſatio, non proderit vt ille promoueri poſſit, Archid. in cap.lege.diſt. 10. vt latius diximus quãdo de legitimatis agebamus; quod procedit etiam in criminibus mere ſęcularibus,ex quibus infamia naſcitur,vel irregularitas;nam abſolutio principis, vel Imperatoris nõ extenditur vltra ſuum forum,Hug.& Lau. in d.cap.lege:quod procedit quando ipſe Reus criminis ab Imperatore reſtituitur,vel diſpenſatur,quia ipſa perſona labefactata,in Eccleſia eſt adhuc ſaltem de facto infamis,& inhabilis: ſed ſi quis ſit inhabilis, vel irregularis,non ſuo,ſed ex alieno delicto, cuiuſmodi ſunt filij primi, & ſecundi gradus eorum, qui Rei ſunt leſæ maieſtatis,eo caſu ſi princeps reſtituat ad famã,& honores ipſam prolem, etiam Eccleſia illã pro reſtituta habet, & admittet ad ordines, & beneficia. Archid.in c.1.diſt.101.Idem Archid.6. q.1.cap.ſi quis cum militibus.ad idem Iud.Inquiſi.in verb.reſtitutio,citat Abb. in cap.cuncti,de ſent.& re iud.

Eſt etiam notandum in hac materia diſpenſationis,vt ſuperior diſpenſaturus
10 conſideret,an agatur de diſpenſando cũ promouendis, an cum promotis, quia difficilius diſpenſatur cum promouendis,quàm cum promotis, vel ad beneficia obtinenda, quàm ad retinenda iam obtenta, glo.per illum tex in cap.quicũque pœnitentes,diſt. 50. arg.cap.quem admodum, de iureiur. & per regulam vulg.l.patre furioſo: quod ita uerum eſt ſi in eo, qui vult diſpenſari ad obtenta nul-

nulla alia culpa præponderet; exemplo eſt, ſi ille qui promotus eſt, vel beneficiatus adminiſtrauerit ordinē ſuum in excommunicatione, ſuſpenſione, vel interdicto; nam ob id fit fortius irregularis, & cum excommunicatio eſſet Epiſcopalis, ob illam adminiſtrationem irregularitas fit Papalis; vnde difficilius hic promotus diſpenſaretur habita conſideratione illius culpæ male adminiſtrationis.

In hac etiam materia diſpenſator animaduertere debet, quòd ſi quando in iure caſus expreſſus ad diſpenſationē non reperitur, debet confugere ad ſimiles caſus, quia in materia diſpenſationis, valet argumentum à maiori ad minus, tex. & ibi Abb. in cap. per uenerabilem, col. 2. uerſ. nota ibi quòd, qui fil. ſint legit. cum ſua apoſtilla. & Videtur tex. in cap. cum illis, de præben. lib. 6. Rot. deciſ. 45. in antiq. nam diſpenſatus in maioribus beneficijs, etiam diſpenſatus videtur in minoribus; Quæ regula declarāda eſt iuxta ea quæ tradit Io. And. in cap. poſtulaſti, de reſcrip. & in addit. ad Specul. de legat. §. 2. videlicet, quòd procedat tale argumentum in cauſis minoribus annexis, vel incluſis ſub maiori; ſecus in ſeparatis cauſis, vt probat Borgaſ. de diſpenſ. par. 2. tit. de interpret. diſpenſ. nu. 17. & 24. Et ideò irregularis ex pluribus diuerſis cauſis imparibus, ſi obtineat ſecū diſpenſari ſuper maiori; non per hoc videbitur diſpenſatus ſuper minori cauſa: quia de ſingulis debet obtineri ſua diſpenſatio, vnde diſpenſatus ſuper homicidio, non eſt diſpenſatus ſuper falſitate niſi de vtraq; fiat expreſſio, & propterea diſpenſationes rediguntur in ſcriptis, tā ſi ſint oc̄ultæ, q̄ ſi ſint manifeſtæ, vt de eis ſaltem extra Curiā fieri poſſit fides Borgaſ. de diſpenſ. par. 2. de probat. diſpenſ. num. 7. ſed de publicis fiet publica ſcriptura, de occultis ſecretum inſtrumentū, vt per eum.

Impedimentum quoque hoc irregularitatis auffertur abſolutione, vel declaratione iudiciali; Nam ſi in iudiciū deducta ſit irregularitas contra aliquē, vel per accuſationem, vel per exceptionem, debent duo probari, ſcilicet factum propter quod prætenditur irregularitas, & ius ſcilicet, quòd ex tali facto de iure ſurgat irregularitas; quòd ſi vnum iſtorum legitime non probetur, abſoluendus eſt ille contra quem opponitur; nam ex facto ius oritur. l. ſi ex plagis. §. In Cliuo ff. ad leg. Aquil. Ideò ſi factum non probetur pleniſſimè, abſolui debebit: Sed & ſi factum pleniſſimè probetur; dubitetur autem de iure, an ex tali facto naſcatur irregularitas, niſi probetur hoc expreſſo iure, abſolutio ſequi debet: quia in dubio iuris nemo iudicandus eſt irregularis, ſed abſoluendus iuxta id quod ſcripſimus abunde lib. 1. cap. 2. Reg. ſeptima; nam qui alium petit declarari irregularem, debet adducere caſum legis, vt ſcripſit Nic. Dionyſij de Peruſio in c. is qui, de ſent. excom.

Sed ſi factum probatū ſit, & ex eo facto iure inducatur irregularitas, & cognitio ipſius irregularitatis pendeat ab intētione animi ipſius Rei, tunc Iudex non debet declarare illum irregularem, ſed ſtare debebit illius conſcientiæ. c. ex tenore, de tem. ordin. cap. ſignificaſti 2. de homic. & eo caſu ſufficiet iuramentum ipſius Rei: quod limitandum eſt dummodo talis abſolutio ab illa irregularitate non vergat ad præiudicium alterius, quia ſi tractetur de præiudicio tertij, forſan in obtinendo beneficio per concurſum, aut contra collitigantem, aut cōtra populum, vel plebem reſpuentem talem

Rectorem, tunc non ſtabitur cõſcientiæ, vel iuramento ipſius Rei, ſed aliter probare debebit ſuam defenſionẽ, not. Zen. in Clem. 1. de homicid. expreſſim refert Stepha. Troches vir iure canonico inter antiquos præſtantiſſ. ibi poſt gl. in verb. mortem, & diximus lib. 1. cap. 2. Regul. decima octaua.

Secundo limitantur prædicta, vt ſcilicet cum factum, vel ius non fuit probatum plene, in dubio abſolutio ſequi debeat, procedat in foro externo, & iudiciali, at ſecus erit in foro pœnitentiali, & cõſcientiæ; nam quia tunc eligenda eſt tutior via, debet ſe ſe vnuſquiſq; in dubio iudicare irregularem, vt plenè probauimus d. cap. 2. Reg. ſeptima ſupra citata; quia in foro conſcientiæ præſumitur delictum, Deciſ. in cap. In præſentia, 12. notab. in fin. de probat. & propterea ad cautelã tutiorẽ debet petere ſe ſe diſpenſari, vel obtinere declaratoriam, an de iure irregularitatem incurrerit.

Et ex ijs cõſtat quomodo Epiſcopus, vel ſuperior procedere debeat, cum ſuis ſubditis, quando accuſantur pro irregularibus, vel ſimpliciter ad ipſius notitiã venit, quòd ſunt irregulares. Nam quos dubitat eſſe irregulares, ex officio debet illos monere, de tali dubio, tã facti, quàm iuris, poteritq; eos impedire, ne promoueantur, nec obtineant dimiſſorias c. accedens, de purgat. canon. & ſi ſibi videbitur, poterit eos à diuinis ſuſpendere, donec liqueat de cauſa, & tunc ex probatione actorum, vel condemnabit, vel abſoluet iuxta præmiſſa; poteſt enim iudex in iſtis enormibus, & animæ periculoſis cauſis ab initio ſuſpendere à diuinis ipſum Reum, donec ſe ſe purgauerit, arg. cap. ex tuarum, de purg. can. tradit Iud. Inquiſitorum, in verb. purgatio §. 1.

Nec obſtabit quod S. Aug. Epiſt. 137. regiſtrata 2. q. 1. cap. Nomen, dicat quod ex Epiſcoporum conſilio conſtitutũ eſt, nullum clericum qui nondum cõuictus ſit ſuſpendi à cõmunione debere; quia illud videtur procedere in pœnali ſuſpẽſione: at proceditur aliter in ſuſpenſione, quæ infligitur ad euitandum peccati periculum: Sicut enim carcer aliquando datur in cuſtodiam rei nondum cõuicti, aliquando in pœnam ſi ſit cõuictus, ita ſuſpenſio aliquando infligitur in pœnam, & illa non habet locum niſi finito iudicio, aliquando ad cautelam id eſt ne permittendo adminiſtrare ordinẽ fiat aliquod peccatum in adminiſtrãdo; & iſta habere locum poteſt in initio iudicij ex locis ſupra citatis.

Præter diſpenſationis, & abſolutionis remedium irregularitates aboleri ſolẽt baptiſmo; nam ſicut omnem culpã euacuat, ita & omnia impedimenta Eccleſiaſtica, qualis eſt irregularitas; aufert
11 igitur etiam eam, quæ ſurgit ex homicidio volũtario Io. And. in addit. ad Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. vlt. Silu. in verb. homicidium 3. q. 8. verſ. Primum, Archid. diſt. 26. cap. deinde, & Abb. in c. gaudemus, de diuort. Aliqui tamen in hoc homicidij articulo diſtinguunt homicidium voluntarium cũ peccato, ab homicidio, quod fit ſine peccato in iudiciali ſententia, vel executione: primo caſu, quia peccatum baptiſmò auſertur, & ſequela irregularitatis videtur auferri; at in alio iudiciali homicidio, in quo de peccato non agitur, cum baptiſmus non tendat ad id purgandum, in quo non eſt peccatum, irregularitas nõ auſertur, hoc ſcripſit gloſ. diſt. 50. cap. ſi quis Viduam, Io. And. in addit. ad Specul. d. verſ vlt. & refert etiam Silu. in verb. baptiſmus 6. q. 1. Tamen vt ibi ipſe dicit verius eſt, vt hæc diſtinctio non ſubſiſtat, vt idem ſcribit

bit in verb. irregularitas q. 28. & Specul. in d. verſ. vlt. Multi verò caſus ſunt irregularitatum, quas baptiſmus auferre nõ poteſt; nam non aufert illegitimitatem, ac Bigamiam non tollit, Vnde etiam baptizati manent irregulares, tex. expreſſus in c. Acutius, diſt. 26. Silu. in d. verb. baptiſmus 6. q. 1. & idem Silu. in verb. irregularitas q. 28. & ideò bene cõcluditur, quòd in iſtis duabus irregularitatibus in quibus ſacramentum ordinis non cõgruenter poteſt collocari propter defectum ſacramenti, baptiſmus non aufert talia impedimenta; nam bigamiam non purgat quoad ſuſcipiendos ordines: Innoc. 1. in Epiſt. ad Synodum Toletan. c. 6. & S. Ambroſ. offic. lib. 1. cap. 50. ſicut nec aufert eas irregularitates, quę continent impoſſibilitatẽ miniſterij, vt in cæco, muto, ſurdo; at alias omnes irregularitates baptiſmus anihilat, Archid. diſt. 51. cap. 1. vbi dicit S. R. Eccleſiam ita tenere: Idem Archid. diſt. 57. c. 1. Spec. in d. verſ. vlt. & patet in S. Paulo, qui cũ fautor fuiſſet homicidij protomartyris Stephani per baptiſmum omnis eius irregularitas ſublata eſt.

Tollitur quoq; irregularitas Religionis ingreſſu, & profeſſione, expreſſum in auth. de monac. in princ. & glo. in c. cum deputati, de iudic. ſed glo. & Abb. in c. 2. de apoſtat. per illum tex. dicunt, quòd religio nil aliud aufert in irregularitate, niſi quod operatur diſpenſandi facultatẽ, quę ſententia fuit antiquorum, videlicet Bern. ad quod videtur etiam glo. in cap. in quibuſdam, de pœn. & idem tradit Silu. in verb. irregularitas, q. vlt. verſ. ſecundum. Vnde verius eſt, vt dicamus nõ ita abſolute religionis ingreſſum auferre irregularitatem, niſi certis quibuſdã caſibus in iure expreſſis, Abb. in d. cap. 2. de apoſtat, Silu. in d. verſ. ſecundum, ſed eſt permittenda facile ipſorum ſuperioribus.

Nam plerumque prelati Religioſorũ facultatem habent, ab apoſtolica ſede, vt
12 poſſint omnes ad ſuum ordinem accedẽtes profeſſionem emiſſuros recipere, non obſtantibus quibuſcumque irregularitatibus: quinimmo eos promoueri facere poſſunt ad omnes etiam ſacros ordines, non tamen ad prælaturam, quia in ea obtinenda eſt neceſſaria Papæ diſpenſatio. glo. in d. cap. 2. de apoſtat. vbi etiam Abb. & Silu. in d. verſ. ſecundum, text. in cap. 1. de fil. preſbyt. & gl. in cap. vlt. illo eod. tit. ideò Magiſtri ordinum, & ſinguli Priores, & Prouinciales conuẽtuales, & eorum Vicarij, in locis, & conuentibus ſibi cõmiſſis, fratribus ſibi ſubditis, nec non & alijs fratribus eiuſdẽ ordinis interdum ad eos declinantibus, Vndecumque poſſunt impartiri beneficium abſolutionis à ſuſpenſione excommunicatione, & interdicto, ſi eas ſententias incurriſſent in ipſo ordine, vel ante ingreſſum eius, ac etiã abſoluere laicos, qui in ordinem ipſum in gredi velint, & conſequenter à dictis irregularitatibus, vt patet ex bullis Bonif. & Alex. quas cõmemorat Ant. Flor. lib. de cenſur. c. 95. Inſuper ſi prelati Religioſorum tulerint
13 ſententias ſuſpenſionis, vel excommunicationis, ſine ſcriptis non ſeruata forma: & ob id incurriſſent pęnas, & cenſuras capituli primi de ſent. excom. lib. 6. quæ ſunt ſuſpenſio, & irregularitas, eo caſu poſſunt à proprijs confeſſoribus obtinere abſolutionem, & diſpẽſationem, ex Bulla Clem. Incip. exigentibus, vt refert idem S. Anto. Flor. d. cap. 95. paulò ante fin. quibus caſibus, quando ſcilicet, tales religioſorum prælati ſuos ſubditos ab huiuſmodi irregularitatibus diſpenſant, ſi aliqua irregularitas fuerit per obliuio-

ſiuionem omiſſa, non tenetur diſpenſatus poſtea reminiſcens petere abſolutionem reſpectu irregularitatis oblitæ, ſed ſufficit ſolummodo confiteri tale peccatum. Vnde nata eſt irregularitas, ſi erat mortale, ex Nauar. d. cap. 26. nu. 13. ſupra citato.

Quæ omnia uera ſunt, & procedunt priuilegio Religionis, at non ita eſt in accedente ad clericalem vitam: nam licet ſenſerint aliqui, quòd clericalis character reddat illegitimum legitimũ, ſicut operatur ipſa religio citantes, Deciũ in c. in præſentia nu. 58. de probat: & Abb. in c. quòd Dei, de ſtat. mon. nu. 10. Tamen illud eſt falſum in materia ordinum, & in materia promotionis, in qua ordo ſuſceptus non aufert irregularitatem indiſpenſatam, ſed potius auget. Ideoque illegitimus, atque alij, qui promoueri prohibentur, tantum abeſt, vt ſuſcipientes clericatum extergant irregularitatem, quin potius peccant, & fortiori irregularitate illaqueantur, vt diximus ſupra lib. 4. cap. 33. de irregulari qui præſ. ordin. ſuſc. & non inuenio quod Dec. & Abbas hoc dicant circa caſum noſtrum.

Tempus quoque diſpenſationis vim habet in pluribus irregularitatibus, quæ ex aliquibus nõ enormibus criminibus naſcuntur; nam poſt triennium ſi quis bona conuerſatione vixerit, quaſi correctus putatur, & ideò admittitur, tam ad ordines ſuſcipiendos, quàm ſuſceptos adminiſtrandos in auth. de monach. §. Iubemus: & in hac re limitatur Regula Semel malus, &c. de reg. iur. in 6. vt ibi Din. Propterea Neophytus qui irregularis eſt, quia tẽpore deſinit eſſe Neophytus, deſinit quoque in eo irregularitas, vt ſuo loco diximus; ſicut etiã tempus aufert omnes irregularitates, quę ob ætatis defectum naſcuntur, vt etiã ſuo loco diximus, Tempus quoq; efficit, vt Iudęus recens conuerſus, qui non debet admitti ad aliquod publicum officium, quales ſunt ordines gl. in cap. conſtituat, 17. q. 4. quam probat Tiraq. in tract. de pęn. remitt. cauſ. 51. num. 19. ſi poſt tempus firma eius fides cognoſcatur, ordinari poterit cap. 1. diſt. 57. Eundem effectum tempus producit in ignoto, & peregrino; nam poteſt ordinari ab Epiſcopo non ſuo, ſi per triennium fuerit inter familiares eius Epiſcopi, Conc. Trident. ſeſſ. 23. c 9. de reform. quod poſſemus alijs pluribus exemplis cõprobare, ſed ex ipſo opere diligens lector facile percipiet.

15 Illa tamen generalis regula nõ eſt hoc loco prætermittenda, quòd ſcilicet, omnes irregularitates, quæ per ſolam præſumptionem afficiunt, vt in cap Afros, diſt. 58. tẽpus ipſum eaſdem aufert per contrariam præſumptionem. d. c. Afros, videtur glo. in d. cap. 1 diſt. 57.

In illis verò irregularitatibus, quę quò diutius durant, tanto magis augentur, vt puta in inueteratis criminibus cap. cum haberet, de eo qui dux. in matr. tempus nil proderit, niſi ad maiorem culpam, vt ibi, & ad difficiliorem diſpenſationẽ obtinendam; vtputa ſi quis diutiſſimè obtinuerit incompatibilia beneficia, nullo vnquam tempore fit tutus in conſciẽtia: quinimmo nunquam præſumitur diſpenſatus niſi probet diſpenſationem, tex. & glo. ac Specul. in cap. ordinarij de off. ordin. lib. 6. Nam in beneficialibus ex temporis diuturnitate non præſumitur titulus, vt probat Bald. in cap. ex parte, in princ. de teſtib. poſſeſſor enim quocumque tempore poſſederit beneficiũ, tenetur oſtendere titulum, ſi ordinarius petat, Idem Bald. in cap. contingit col. 7. verſ. quęro nunquid, de dol. & contum. cum enim beneficia, & ſpirituales facul-

tates præſcribi non poſſint, nulla temporis d u urnitate iuuari poſſunt, Idē Bald. conſ. 209. Incip. caſus talis eſt, quem ꝓbat Tiraq. poſt alios, quos citat in tract. de præſcript. in glo. 4. verſ. Sexto eiuſdē; ad quod optimè facit quòd crimina iure canonico non tolluntur præſcriptione, gl. in cap. admonere, 30. q. 2. in verb. pęnitentia, cum declaratione Decij in c. licet cauſam, de probat. refert. Iud. Inq. in verb. præſcriptio.

Et ideò bene concluditur diſpenſationem eſſe ſemper neceſſariā in ijs omnibus, quę ſunt contra ius, ideſt in quibus ius reſiſtit, cū nullum tempus poſſit vnquam ſuffragari, & quandocumque & quotieſcumque opus fuerit, poteſt ordinarius cogere ad docendum de diſpenſatione ex prædictis: & eſt tex. c. dudum 2. de elect. & tradit Io. de Anan. in cap. licet hęli, de ſim. & probat Borgas de diſpenſ. p. 2. tit. de probat. diſpenſ. num. 9. poſſet tamen conſuetudo in multiplicitate beneficiorum ſuffragari, vt non eſſet opus diſpenſatione ſecundum S. Tho. quodl. 9. artic. 15. & probat, ac declarat. Nauar. Manual, cap. 25. nu. 135.

Eluitur quoque irregularitas alio ſingulari modo: nam ſi quis de irregularitate ſit diffamatus, & ob id aduerſus eū indiciū cœperit, poterit purgatione canonica purgari: caſus in c. accedens de purgat. canon. in glo. magna.

Alio quoque modo aboletur irregularitas, videlicet cauſa eius ceſſante: exēplum in eo qui ſemel repulſus ob defectum corporis, certe ſi conualuerit, & ceſſarit defectus admitti debet ad ordines Bernard. in c. cum inter canonicos, & ibi Io. Andr. de elect. & gl. in verb. ceſſante. in cap. poſt tranſlationē, de renunt. videtur tex. & glo. in c. Neophytus, diſt. 61. & infinita alia ſunt exempla, quæ nimis longum eſſet referre.

Qua ratione qui illegitime natus eſt ſi legitimetur, quaſi ſublata macula poterit ordinari, vt diximus ab initio operis huius; ipſa enim legitimatio ſpecies diſpenſationis eſt, Abb. in cap. per venerabilem, col. 3. verſ. nota ibi diſpenſare, per illum tex. qui fil. ſint legit. eadem quoque ratione omnis irregularitas, quæ ex infamia naſcitur, reſtituta fama ceſſabit, ita in illiterato, ſi ad ſcientiā peruenerit ordinabitur ad eos ordines, à quibus fuerat expulſus propter ignorantiam diſciplinæ vel litterarum: Ita quoq; in vxorato ſi ob id repulſus fuerit, vxore mortua, aut ſecuta ſeparatione debita aucto-
16 ritate Eccleſiæ, quaſi ceſſante cauſa poterit ꝓmoueri, vt de ijs omnibus fuſius ſuo loco diximus; Idem ſi quis ſuſpenſus, vel interdictus: vel excommunicatus ab ordinibus ſuſcipiendis fuerit expulſus, ſi fuerit abſolutus, ſine diſpenſatione poterit promoueri quaſi ſublata cauſa, & impedimento.

De impedimentis non Canonicis.

CAP. LII.

1 *Paupertas non eſt canonicum impedimentū ne quis promoueatur.*

Ignobilitas non eſt canonicum impedimentū ne quis promoueatur.

2 *Inuidia non eſt canonicum impedimentum, ne quis promoueatur.*

Vis non eſt canonicum impedimentum ne quis promoueatur.

Fauor, & gratia non ſunt canonicum impedimentum, ne quis promoueatur.

3 *Dignum impedire, ne promoueatur ſacrilegiū eſt.*

Beneficiato tenetur ad reſtitutionem is qui vi, vel gratia cauſam dedit, vt beneficium perdiderit.

4 *Odium non eſt canonicum impedimentum, vt quis non poſſit promoueri.*

Calumnia non eſt canonicum impedimentum, vt quis non poſſit promoueri.

5 *Beneficia negare ijs, qui digni ſunt, cum non pro fue-*

fuerint obſequio, vel pecunia non eſt æquum.
Obſequium amicos veritas odium parit.
6 *Neceſſitas debet excuſare aliquãdo, ne fiat quis irregularis.*
Neceſſitate ineuitabili occidens, non eſt irregularis.
7 *Furans per veram neceſſitatẽ non eſt excludendus ab ordinibus.*

SVperioribꝰ libris canonica impedimenta lõgo tractatu proſecuti ſumus, Nunc operęprętium videtur adferre impedimenta nõ canonica, id eſt, quæ omni ratione carẽt, ſępe etenim (vt Chryſoſtomus habet de ſacerdo. lib. 1. poſt med. & Io. Diac. de vita Gregor lib. 3. cap. 2.) hominum malitia, & carnalium cogitationum affectus tantum poteſt, vt à miniſterio Dei eijciantur probi, atq; idonei viri, & e cõtra ſublimentur potentiores, nobiliores, ditiores, amici conſanguinei, depreſſis atque eiectis impotentibus, pauperibus, atque ignobilibus, longe magis idoneis, & probis, cum tamen paupertas, & igno
1 bilitas non ſit canonicum impedimentum capit. nos qui, diſt. 40. & ideò perquàm eleganter cecinit percelebris poeta dicens.

Haud facile emergunt, quorũ uirtutibus obſtat. Res anguſta domi:

Inuidia quoque plurimum obeſt, ne
2 quis promoueatur; æmuli etenim omni conatu obſiſtunt, ne vir probus ſublimetur, quibus debet Papa, vel Epiſcopus aures non præbere, quia talis æmulatio nõ eſt canonicum impedimentum, gl. in c. quoniam vetus, 24. q. 1.

Violentia quoque, fauor, & gratia indignos euehit, repulſis dignis, & tamen huiuſmodi vis, aut gratia, non ſunt canonica impedimenta c. ſunt quidam, 1. q. 1. Ideoque quicquid clam fit, ne quis dignus promoueatur, ſacrilegium eſt, tex. & glo. in d. c. ſunt quidam: quinimmo,
3 tanta eſſe poſſet malitia eius, qui aduerſatur bonis, & idoneis viris: vt etiam ad reſtitutionem beneficij teneretur, quod illi perdiderũt vi, aut gratia ipſius aduerſarij S. Thom. 2. 2. q. 62. artic. 2. Silu. in verb. reſtitutio 3. q. 12. Pilæus q. 27.

Odium quoque condignas perſonas
4 ex mera ſuperioris voluntate depellit glo. in cap. antiquæ de priuileg. & tamẽ nuda voluntas ſuperioris non eſt canonicum impedimentum, quia dignior præferri debet, non autem carior, & ideò odium eiuſdem ſuperioris non eſt canonicum impedimentum Specul. tit. de elect. in princ, nu. 17.

Calumnia etiã præſertim occulta ita animos principum afficit, vt dignos per ſolam ſuſpitionem à miniſterio Dei excludant, & tamen leuis ſuſpitio præſertim, quæ ortum habet à calumnia nõ eſt canonicum impedimẽtum: cap. oues 6. q. 1. & 11. q. 3. cap. in cunctis, arg. S. Paul. 1. ad Tim. cap. 5. aduerſus presbyterum accuſationem nõ accipies, niſi ſub duobus, aut tribus teſtibus.

Aliquando etiam ij, ad quos ſpectat Eccleſiaſticarum rerum, ac dignitatum diſtributio nimiũ quærunt quę ſua ſunt, contra S. Paul. 1. ad Corinth. cap. 13. prouehunt enim perſæpe eos, etiã indignos, qui plurimum in re pecuniaria prodeſſe poſſunt, vel olim profuerunt; at eos q
5 non profuerunt, forſan quia non potuerunt abijciunt ab Eccleſiaſticis officijs, quod cum fit, non fit canonicè c. Moyſes 8. q. 1. Imò ſimonia eſt ex obſequio c. ordinationes 1. q. 1. & cap. notum 2. q. 1. vide de hoc Gregorium apud Io. Diac. lib. 3. cap. 2. in vita Gregorij.

Præterea libera ingenia, ab Eccleſiaſticis functionibus ideò excluduntur, quia vera dicere ſolent: at contra qui adulatores

tores ſunt prouehuntur; Obſequium.n. amicos,veritas odium parit.Ideò talis libertas non eſt canonicum impedimentũ,late Tabiẽ.in verb.electio.1.verſ.quis debet eligi,& verſ.ſeq.videntur enim iſti vera dicentes cũ Ioanne Baptiſta reijci. Matt.14.& diſt.86.c.donare, & diſt.46. c.ſunt nonnulli,& 1.q.1.c.ſunt nonnulli.

Inter impedimenta nõ canonica poſſunt adſcribi omnes culpæ, quas quiſq; incurrit per neceſſitatem, nam excuſari debet,& ideò occidens aliquem per ſummam neceſſitatem,ſi ob eam cauſam excludatur ab ordinibus, vel dignitatibus Eccleſiaſticis fit illi iniuria,& dicitur impedimentum non canonicum,clarus caſus in cap.quia te,diſt.50.& Clem.1.de homicid.& ob id Conc.Trident.ſeſſ.14. cap.7. de reform. dicit diſpenſationem in hoc caſu eſſe de iure debitam:ad eandem rem: exẽplo eſt, ſi quis in neceſſitate furetur; nã non poteſt canonice obijci illi hoc delictum,ad eum excludendũ glo.& tex.in cap.ſi quis propter,de furt. Propterea caueant Sanctiſſimi Epiſcopi, ne iſtis nõ canonicis impedimentis moti aduerſentur viris probis,qui enim per non canonica impedimenta probos excludit, facillimè falletur in promouẽdis indignis, patientibus impedimenta canonica. Quod quàm graue delictũ ſit, & quàm ſeuere Deus in illud animaduertat, probatur 3.Reg.c.13.& diximus lib.4.c.3.

LAVS DEO.

INDEX

INDEX
LOCVPLETISSIMVS SENTENTIARVM, AC RERVM NOTABILIVM.

A

AARON fuit depoſitus, ſed poſtea reſtitutus lib. 3 cap. 22
Abbas illiteratus eſſe poteſt, vt & alij monaci lib. 1 cap. 32
Abbas eligi non poteſt, niſi habens annos 25 liber. 1. cap. 30
Abbas pluribus monaſterijs præfici non poteſt lib 2. cap. 1
Abbas effici poteſt infamis, vel aliter irregularis. lib. 2. ca 1
Abbas inobſeruās regulæ, & negligens deponi poteſt. lib. 2. c. 1
Abbas eſſe poteſt cæcus, & aliter mutilatus. lib. 2 cap. 1
Abbas criminoſus ab Epiſcopo deponi poteſt, etiam inuito monaſterio. lib. 1. c. 29
Abbas non poteſt abbatialia adminiſtrare, niſi fuerit ſacerdos & ab Ep̄o bendict⁹. lib. 4. c. 1
Abbas non poteſt conferre primam tonſuram monaco pendente anno ꝓbationis. li. 4 c. 2
Abbates duo eidem monaſterio præfici non poſſunt. lib. 2. c. 1
Abbates, & Abbatiſſę quibus caſibus ante cōfirmationem adminiſtrare poſſint. lib. 1. c. 29
Abbatibus nō obſunt tot irregularitates, quot clericis. lib. 2. ca. 1
Abbatis nimia ſimplicitas, aut negligentia ſufficit ad eum deponendum. lib. 1. c. 29
Abbatiſſa eſſe non poteſt, q̄ impedierit ſine cauſa, eamque votū emittere ſtatuerit. li 1. c. 29
Abbatiſſa nullum velum monialibus imponere poteſt præter velum habitus, & profeſſionis. lib. 1. c. 29
Abbatiſſa poteſt ſuſpēdere a beneficio ſubditos clericos lib. 1. c. 29
Abbatiſſa incauta, nō caſta, immiſericors, indiſcreta, non ſobria, deponi poteſt. lib. 1. c. 29
Abbatiſſa prædicare nō poteſt quamuis docta: lib. 1 cap. 29
Abbatiſſa eligenda ſub debita forma alias reiicitur. lib. 1. c 29
Abbatiſſa non ſumens Eūchariſtiam ſingulis meſibus reprehenſibilis eſt. lib. 1 c. 29
Abbatiſſa dic ē cōſtituta in dignitate. li. 1. c. 29
Abbatiſſa non poteſt excommunicare, abſoluere, ſuſpendere vel interdicere, lib 1. ca. 29
Abbatiſſa publicè benedicere non pōt. li. 1. c 29
Abbatiſſæ, & aliæ prælatę ſuſpendi poſſunt à ſuis officiis. lib. 1. cap. 29
Abbatiſſa inobſeruans regulæ, non eſt toleranda. lib. 1. cap. 29
Abbatiſſa etiam mutilata aliquo membro, eſſe poteſt. lib. 1. c. 29
Abbatiſſa ante confirmationem adminiſtrare prohibetur lib 1. c. 29
Abbatiſſa eſſe non poteſt, quę per vim aliquam monialem ad religionē admiſerit. li. 1. c. 29
Abbatiſſa cōfeſſiones audire non pōt li. 1. c. 29
Abiurans hęreſim poſt peractam pœnitentiam diſpenſari poſſet, adminiſtrandum, ſed non ad aſcendendum. lib. 5. ca. 46
Abiurans reſtitutus, nunquam videtur reſtitutus, vt poſſit confeſſiones ſæcularium audire. lib. 5. c. 46
Abſolutio, vt ſit valida habere debet verba abſolutionis tam in excommunicatione, quam in interdicto, vel ſuſpenſione lib. 4. c. 9
Abſoluendi poteſtas, non includit poteſtatem diſpenſandi. lib. 5. ca. 51
Abſoluens quē non debet, deponiꝰ. lib 5 c. 8
Abſtemius poteſt paulatis aſſueſcere vino. li. 2 capit. 25
Abſtemius promotus ad ſacerdotium omnia ſacerdotalia faciet præter miſſam. lib. 2 c. 25
Abſtemius reijciꝰ à ſacerdotio, qa imminet periculum nauſeæ in ſumendo calice. lib. 2 c 25
Acclamans ad latronē, qui accurſu hominum occidatur fit irregularis, & quomodo. lib. 5. cap. 48. §. 4
Accuſans Epiſcopum, & deficiens in probatione promoueri non poteſt. lib 2. cap 7.
Accuſator deficiens in probatione fit infamis. lib. 2. cap. 7.

Accuſatores criminum dum cauſa pendet promoneri non debent lib. 2. cap. 7
Accuſaior deficiens in probationibus deponitur. lib 2. cap 7
Accuſatns accuſatione pēdente ſuos ordines exercere permittitur, donec prohibeatur. lib. 3. cap. 17
Accuſaior in cauſa ſanguinis eſt irregularis etiam ante ſeutentiam. lib 2. ca. 7
Accuſaior, quomodo cauſa pendente piomoueri non poſſit. lib 2. ca 7
Accuſator etiā inuitus, & ex officio adſtrictus eſt irregularis. lib 2. ca 7
Accuſator componēs cum Reo innocente promoueri poteſt, ſecus ſi non eſſet innocens. lib 2 cap. 7
Accuſaius accuſatione pendenie promoueri non debet. lib 3 ca 17
Acta in vno iudicio per viā confeſſionis faciūt fidem in alio magis plenario lib 5 c 36
Acta in vno iudicio per modum exceptionis faciunt fidem in alio ad preparationem iudicij. lib. 5 ca. 36
Actores eccleſiarum, vel miſerabiliū perſonarum non prohibentur promoueri li. 2. c. 11
Adoptio naturam imitatur lib 4 ca. 6
Adulatores admittens facile in ſcelera prolabitur lib. 5 c. 22
Adulatio mentes principum inficit lib 5. c. 21
Adulator circa crimina, eſt degradandus, & irregularis. lib 5. c. 21
Adulatorem eſſe irregularem non eſt durum. lib. 5 cap 21
Adulatoribus donare iure prohibemur. lib 5 cap. 22
Adulatorum varia ſunt genera. lib 5 ca 21
Adulatorum mores carmine deſcribuntur. lib 5 cap 21
Adulari ſibi volens malus paſtor eſt, & Lazari lepræ comparatur. lib. 5. ca. 22
Adulatione obtinens beneficium ſimoniacus eſt. lib 5 c. 21.
Adulator, & adulatores admittens commune peccatum committunt. lib 5. c. 22
Adulter eſt irregularis ex homicidio perpetrato in perſonam mulieris. li 5. ca. 38
Adulteria virorum non infamant vxores. lib 5 cap. 41
Adulteriū contra coniugatas non facile inquirendum. lib 5. c 19
Adulterium non tenetur confiteri mulier non diffamata. lib 5. c 19
Adulterium abhorrent etiam Bruta quædam. lib 3 cap. 38
Adulterii punitur qui acceſſit ad ſolutam credens eam coniugatam li. 5. c. 38
Adulterium committitur cum meretrice coniugata. li 5. c. 38
Adulterium variis ritibus punitum. lib 5 cap. 38
Adulterii damnatus promoueri non poteſt. lib. 5 cap 38
Adulteros occultos, occulte coercet S. Aguſtinus. lib 5. ca 19
Adulter notorius irregularis eſt lib. 5 c. 38
Adulterium vxori ſæpe imputatur ignauiæ viri. lib. 5. ca. 41
Adulter, ſi occidat maritum ſe defendendo an fiat irregularis. lib. 5. c. 48
Adulterio ſe natum audiens ſolo rumore non debet ab hæreditate abſtinere lib. 4. c. 27
Aduocati, & procuratores cauſarum ciuilium qui liberè id agunt promoueri non prohibētur. lib. 2. c 5
Aduocatus vel procurator quando fiant irregulares non defendētes reū a morte, vel vltimo ſupplicio. lib. 5. c. 48 5. 5
Aduocati procuratores, & ſindici vniuerſitatum iuramento adſtricti non promouentur lib. 2. ca. 5
Aduocatus fiſci a quo primum inſtitutus lib. 2 capit. 9
Aduocatus, procurator, & defenſor Curiæ Epiſcopalis, vel eccleſiæ promoueri non prohibetur. lib. 2. ca 5
Æmilianus Imperator ignotis parentibus, & patria lib. 1. c. 11
Ægeles Samius diu mutus, poſtea loqnutus eſt lib. 1. ca 26
Aeris intemperies excuſat a reſidentia li 3. c. 5
Ætas quanta reqniratur in velis monialium accipiendis. lib 1 c. 29
Ætatē non ſeruans in promouendo an ſit ipſo iure ſuſpenſus lib 1. c. 30
Ætati probitas ſupplere debet li 1. c. 30
Ætates requiſitæ ſingulis ordinibus, hic narrātur. lib. 1. ca 30
Affinitas hodie contrahitur ex fornicatione, duobus tantum gradibus lib. 3. c. 25
Afranij dictum elegans lib. 2. c. 13
Albugo in oculo quando inducat irregularitatem. lib 1 ca. 20
Aleator infamis eſt, & deponi debet. lib. 3 c. 1
Aleatori facta collatio beneficii nulla eſt lib 3. cap. 1
Alexander IIII. PP. obſtitit electoribus ne filium Friderici II. adhuc puerum in Regem eligerent. lib. 1. c. 30

Alie-

Alienus nunquã ordinari poteſt quamuis conſuetudine non obſtante lib. 4. c. 2
Alienatio rei Eccleſiæ modicæ conceditur Epiſcopo. lib. 5. c 26
Alimenta negans quando dicatur necare, & quando ob id efficiatur irregularis. liber 5 cap. 48. § 5
Alimenta dare volentem ſi quis diſſuadeat efficitur irregularis lib. 5. c. 48. §. 5
Almificus Epiſcopus patrem Othonem excommunicauit ob inceſtum lib 3. c. 25
Altare erigens ſine manu Epiſcopi, degradatur. lib 3. c 23
Altare portatile requiritur, vt miſſa dici poſſit lib. 3 ca. 23
Altari, qui ſeruit perpetuam debet ſeruare continentiam. lib. 1. ca. 34
Altaris conſecratio etiam die feriata fieri poteſt lib. 3 c. 24
Altari S. Ioannis Lateran. ſolus PP. poteſt miſſam dicere, idem in altari Sancti Petri. lib. 3 ca 23
S. Ambroſius de Neophyto factus Epiſcopus Mediolan. lib. 1 .ca. 31
Ameuria quandoq; cauſatur ob nimiam pſalmorum decantationem lib. 2. c. 13
Ammonius anacorita ſibi ſiniſtram auriculã abſcidit ne promoueretur lib. 1 .c 25
Anaſtaſius Cardinalis depoſitus fuit, quia non reſidebat in ſua Eccleſia lib. 3 ca. 5
Anathomiſtæ vix effugere poſſunt irregularitatem. lib. 5. c. 48 §. 6
Androgini ijdem qui hermafroditi. lib. 1 capit. 27
Angarii, & Perangarii qui ſint lib. 2. c. 5
Angarii, & Perangarii clerici fieri non poſſunt lib 2 cap. 5
Angelis non congruit poteſtas ordinis eccleſiaſtici lib. 1. cap. 28
Anno probationis pendente, non eſt accipienda prima tonſura, neque alius ordo per prælatos monaſterii lib. 2. ca. 1
Annus probationis conceditur gratia tam monaſterii, quàm profitentis lib 1. c. 29
Anilum impedit comitialem morbum ex Pythagora lib. 2. ca. 16
Antipater Sidonius quotannis natali die febre corripiebatur lib. 2. c 22
S. Antonius ſacras ſcripturas ſine lectione nouerat lib. 1. c. 32
S. Antonius anacorita indoctus, multa tamen ſciebat. li. 1. c 32
S. Antonius ad Didymum Alexandrinum. li. 1 capit. 20
Antropophagi irregulares ſunt, & non baptizandi lib. 5. c. 48. §. 6
Aper libertus lib. 1 c. 36
Apopletici ſunt irregulares lib. 2. ca 24
Apoſtata a monachatu ſolo, eſt irregularis. lib. 5. ca 34
Apoſtata a fide eſt pluſquam hæreticus, ideo eſt penitus irregularis lib 5 ca 34
Apoſtata monachus nũquã adminiſtrare permittitur, nec inter clericos, nec monachos. lib. 2 cap. 1
Apoſtata dicitur clericus deponens habitum, & tonſuram, & fit irregularis præſertim habens beneficium. lib. 5. c. 34
Apoſtata laicus peracta pœnitentia diſpenſari poteſt vt promoueatur, clericus vero nequaquam lib. 5. c 34
Apoſtatans vi coactus eſt irregularis. lib. 5 capit 34
Apoſtatans per vim bis, vel ter, eſt irregularis omnino indiſpenſabilis lib. 5 ca. 34
Apoſtoli propriis manibus laborantes victum ſibi parauerunt lib 5. ca 10
Appellatio extinguit iudicatum, ſeu ſententiã lib 2 capit. 9
Appellans pro reo quando fiat irregularis. lib. 2 cap 9
Appellans a ſuſpenſione non effugit irregularitatem ſi contraueniat lib 3 ca. 19
Appius Claudius cæcus ſacra herculanea ſeruis interdicta, ſuos docere iuſſit. lib. 1 capit. 35
Apuleius aſinum aureum Luciani ſibi aſcripſit lib 5. ca. 28
Aqua modica eſt vino miſcenda in miſſa. lib 2 cap. 25
Aquarii hæretici li. 2. ca. 25
Arborem incidens, ſi non acclamet, & aliquis occidatur eſt irregularis. lib. 5. capit. 48. § 3
Archiepiſcopi, & Primates in propria eccleſia conſecrandi li. 3. c. 23
Archiepiſcopi, & Primates ſtatuuntur in prouinciis li. 3. ca. 23
Archiepiſcopus crucem deferre poteſt in ſua ſola prouincia li. 2. ca 2
Archiepiſcopus renuntians ciuitati poteſt pontificalia exercere, ſed non ferre pallium, etiam ſuffraganeis conſentientibus. li. 3 capit. 6
Archiepiſcopis non licet deputare ſuffraganeos ſuos in vicarios, vt ipſi deſidiæ ſtudeant. lib. 2 cap. 2
Archiepiſcopum ſe nominare non poteſt, qui

pallium non obtinuit, nec aliud Archiepiſcopale facere debet. lib. 2. c. 2
Argumentum ab edilitio edicto, ad irregularitatem rite trahitur. lib. 2. c. 15
Argumentum valet ab abbate ad abbatiſſam: lib 1 cap. 29
Argumentum recte trahitur ab excommunicatione ad pœnam mortis & econtra. lib. 3 capit. 21
Argumentum trahi poteſt a ſacramentis ad cōſecrationem monialium. lib 1. ca. 29
Argumentum recte trahitur ab inferiotibus cathedris ad cathedram Rom. lib. 2 c 4
Argumentum ab edilitio edicto ad irregularitatem bene trahitur affirmatiue ſecus negatiue lib 1. ca. 2
Armapræparans ad homicidium ſequuta morte fit irregularis lib 5. c. 48. §. 4
Arma præparans ad futuram pugnam eſt irregularis lib 5. ca 49
Armeniorum hæreſis. lib. 3. c 16
Aromatarij ſunt irregulares ex morte, quę prouenit ex corruptis pharmacis lib 2. c 12
Ariani dictum elegans in Alexandrum. lib. 5 capit. 21
Arſax Rex Parthorum ignotis parentibus, & patria lib 1. ca 11
Artem honeſtam exercens, honeſtioris vitæ cauſa non eſt reprehendendus lib. 5. c. 10
Artifices mecanici non ſunt infames. lib. 3 capit. 1
Aſinius Pollio contemptus a ſeruis Patauinorum. lib 1. cap 35
Aſſaſſinos defendens, receptans, vel occultans eſt ipſo iure facto irregularis. lib 5 capit. 48 §. 6
Aſtenſis puer per ſuperſtitionem iugulatus. lib. 2 cap. 16
Athanaſij ſententia de recipiendis ad communionem ijs, qui ab Arianis ad eccleſiam rediiſſent lib. 3. c. 12
Athanaſii ſententia, etiam ſine fide baptiſmum ſuſcipi, ſed non gratiam. lib. 3. c. 7
Athanaſius puer adhuc, futuræ virtutis magnū ſpecimen dedit li. 1. c. 30
Athenienſes Th magoram ſupplicio affecerūt quod Darium adulando adoraſſet, ijdem & Demadem, & Euagoram punierunt eadem cauſa lib. 5. c 21
Athenienſes ſacerdotes ſeorſum habitabant vt caſtitas illorum tuta eſſet lib. 5. ca. 37
Auaritia ſenſus peruertuntur. lib. 5. c 10
Auarus ſciens comparandus hæretico neſcienti. lib. 5. ca. 10
Auditus exterior non fuit in diſcendis mandatis Dei in primo ſtatu hominis, lib. 1 capit. 25
Auium cantus obſeruans damnatur. liber. 5 capit. 31
Auricula mutilari per ſententiā infames ſunt, & non promouendi lib. 1. c. 25
Auris, & Auricula membra ſunt. lib. 1 capit. 25

B

Balbus quis dicatur lib. 1. ca. 26
Balnearij infames ſunt lib. 3. ca. 1
Baptiſmi caracterem non accipit, qui interius animo diſſentit lib. 3 c. 10
Baptiſmo omiſſo promotus nil accipit. lib. 4 capit. 12
Baptiſmo ſubuenit Deūs quandoque plus filiis infidelium, quā filiis fideliū. li. 3. ca. 13
Baptiſmo omiſſo ſi quis ſit ordinatus Epiſcopus debet baptizari, & poſtea rurſum ordinari. lib 4. c 1
Baptiſmus non aufert irregularitatem illegitimitatis, vel bigamiæ, nec eas quæ ſurgunt ex impoſſibilitate adminiſtrandi. lib. 5 capit. 51
Baptiſmum accipiens per vim quandoque caracterem accipit lib. 3. c 10
Baptiſmus aufert ferè omnes irregularitates etiam ex homicidio voluntario. lib. 5 capit. 51
Baptiſmum omnia ſacramenta ſupponunt. lib. 4 cap. 27
Baptiſmus inuentus vt ſoluat peccata, non vt addat lib. 3. ca 9
Baptiſmus ab vno circa aquam, ab altero circa verba nullus eſt lib. 3. ca. 16
Baptiſmus non reſtituit integritatem mulieri corruptæ lib. 1. c. 29
Baptiſmi iterati inducit hæreſim, & irregularitatem, etiam ignoranti lib. 3. c. 14
Baptiſmus Panlianiſtarum, non congruit formæ Eccleſiæ ideo redeuntes ad Eccleſiam debent baptizari. lib. 3 ca 12
Baptiſmus probari debet, quando ex aſſertione, alicui tertio præiudicium paratur. lib. 3 capit. 13
Baptiſmus generalis quibus diebus celebretur lib. 3 cap. 24
Baptiſmus, & confirmatio, pari iure cenſentur in multis lib. 2. ca. 1
Baptiſmus reddit maſculum capacem omnis alte-

alterius characteris. lib. 1 cap. 32
Baptiſmum differens accipere eſt irregularis lib. 3. cap. 9
Baptiſmum differens accipere peccat mortaliter. lib. 3. cap 9
Baptiſmum differens deuotionis & catechiſmi cauſa non peccat mortaliter lib. 3. capit. 9
Baptiſmus eſt de neceſſitate ad omnia ſacramēta lib. 4. cap. 1
Baptiſmus fundamentum omnium ſacramentorum lib. 4. ca. 13
Baptizatus in infantia ægrotans, non eſt irregularis lib. 3. c. 8
Baptizati ab hæreticis etiam ignorantes, & ſeruata forma Eccleſiæ; tamen promoueri non poſſunt. lib. 3. cap. 12
Baptizari ab vno dicente verba, altero mittente aquam nemo poteſt lib. 1. cap. 14
Baptizatus per vim, vel metum eſt irregularis lib. 3. cap 10
Baptizatus in neceſſitate præſumitur fictus, & eſt irregularis lib 3. c. 8
Baptizari nemo poteſt ab vno dicente verba, altero mittente aquam lib 1. cap. 20
Baptizatus pręſumitur qui natus eſt ex fidelibus, licet educatus inter infideles, non tamen ordinabitur li. 3 ca 13
Baptizantur aliqui ad malum finem lib. 3. cap. 7
Baptizatus non præſumitur qui natus eſt ab infidelibus niſi ſaltem vno teſte probet ſe baptizatum. lib. 3. ca 13
Baptizati incogniti non ſunt promouendi lib. 3. cap. 11.
Baptizantur aliqui ſpe bonorum corporalium lib. 3. cap. 7
Baptizans etiam in neceſſitate ritu ſacerdotali cum non ſit ordinatus fit irregularis lib. 4. cap. 13
Baptizatum ſe putans cum non ſit, ſi promotus adminiſtret, quid dicendum de ſacramētis ſuis lib. 4. c. 13
Baptizatus per metum, poterit diſpenſari, vt promoueatur ſi diuturnitate temporis eius fides probata ſit lib. 3. cap. 10
Baptizati in infantia ab hereticis ſeruata forma Eccleſiæ ſunt irregulares liber. 3. capit. 12
Baptizatum tangentes non omnes contrahunt cognationem ſpiritualem. lib. 3 capit. 25
Barba, aut pili ſi cui ceciderint ob venerem promoueri non debet lib. 2. c. 19
Barbam euellens alteri an fiat irregularis lib. 5. cap. 50
Barba & pili quandoque decidunt ſine venere lib. 2. cap. 19
Barba, & pili ſunt hominis ornamentum lib. 5. cap 50
Barbam tingentes irregulares ſunt lib. 1. ca. 21
Barba infidelis, nullo negotio erit fidelis lib. 1. cap. 21.
Bardi qui ſint lib. 2. cap. 13
Bargelli, & alij ſatellites ſunt irregulares lib. 2. cap. 10
Baſilio fuerunt multi fratres Epiſcopi. lib. 2. cap. 3
Baſilius magnus patrem habuit ſacerdotem lib 1. cap. 12
Beda cæcus fuit & venerabilis prędicator lib. 2. cap. 20
Bellerophontis litteras an licuiſſet falſare lib. 5 cap. 35
Bellum iuſtum, vel iniuſtum quod dicatur. lib. 5. cap. 49
Bellum iniuſtum cauſat irregularitatem facienti, conſentienti, & auxilianti liber. 5. capit. 49
Bello iuſto ſi quis pręficiatur annonæ, Iudicijs, & ſimilibus officijs non fit irregularis lib. 5. cap. 49
Bello iuſto ſi quis dixerit, percute, iace; ex iis fiet irregularis. lib. 5. cap. 49
Bello iuſto ſi quis occiderit forte per ſummam neceſſitatem ſe defendendi non excuſatur ab irregularitate. lib. 5. cap. 49
Bellum iuſtum neminem excuſat ab irregularitate qui manu ſua occiderit, vel occidenti arma miniſtrauerit lib. 5. cap 49
Benedicens aquam, & alia tempore interdicti fit irregularis lib. 3. cap. 20
Benedictio ſolennis extra diœceſim dari non poteſt lib. 2. cap. 2
Benedictiones rerum non ſunt iterandæ lib 3 capit. 15
Benedictio ſacerdotis, vel Epiſcopi auſert peccata venialia lib. 2. cap. 2
Benedicens pugiles, aut gladios, pro pugna, aut purgatione canonica, eſt irregularis. lib. 2. cap. 10
Benedictio ſacerdotalis auſert peccata venialia lib 3 cap. 23
Beneficium accipiens de manu laici fit irregularis lib. 5. cap. 25
Beneficium ſimplex dicitur, quod cura caret lib. 1. cap. 8
Beneficia negare iis, qui digni ſunt, cum

non profuerint obſequijs, vel pecunia, non eſt æquum. lib.5.cap.52.
Beneficia tempore præſcribi nõ poſſunt lib.5. cap. 51.
Beneficium accipiens a collatore ſuſpenſo, vel interdicto, ipſe quoque fit irregularis lib 4. cap. 24.
Beneficia manualia non poſſunt eſſe vice tituli. lib.4.cap.15.
Beneficio renuntians propter ſymoniam conſanguineorum, ad idem facile admitti poteſt. lib 3. cap.6.
Beneficia dicuntur affecta per appoſitionẽ manus Papæ. lib.4.cap.18.
Beneficij collatio facta ſuſpenſo, adeò nulla eſt vt non conualidetur, ſi poſtea ſuſpenſio auferatur. lib.3.cap.19.
Beneficium collatũ ei qui putabatur idoneus poteſt ei auferri. lib 4 cap.36.
Beneficium impetrans quaſi ordinatus, cum eſſet ordinatus à non baptizato, obtinebit. lib 4. cap.27.
Beneficium ad quod proceditur per electionem non comprehenditur in diſpenſatione legitimati. lib.1.cap.9.
Beneficia regularia ſolis regularibus conferenda. lib.2 cap.1.
Beneficium quoduis conferri nõ poteſt minori annis 14 lib.1.cap 30.
Beneficia plura incompatibilia habens priuatur omnibus, fit irregularis. lib 3 cap.4.
Beneficiatus ſortitur domicilium, vbi eſt beneficiatus. lib.4 cap 2.
Beneficiato non licet peregrinari ex voto niſi cum licentia proprij prælati, vno excepto caſu. lib 4 cap 2.
Beneficiato tenetur ad reſtitutionem is qui vi vel gratia, cauſam dedit, vt beneficium perdiderit. lib 5.cap.52.
Beniamin anachoreta mortuus, efferri non potuit à cubiculo niſi ablatis poſtibus. lib.1. cap. 17.
Bigamus nõ eſt qui contraxit cum muliere ſexum mutante, ſi illa dimiſſa tranſeat ad aliã lib 1. cap.33.
Bigamus non eſt, qui vxori ſuperinduxit concubinam. lib.1.cap.33.
Bigamus eſt, qui plures vxores eſt expertus. lib.1. cap.33.
Bigamus non eſt, qui primam ducens cum ea non conſumauit, ſed aliam ſuper induxit, eſt tamen puniendus. lib.1.cap.33.
Bigamia nõ inducitur fornicando cum vidua. lib.1. cap 33.
Bigamus quot modis accipiatur. lib.1.cap 33.
Bigamus 22. vxorum ſub Damaſo Papa lib 1. cap. 33.
Bigamus dicitur, & is qui poſt votum caſtitatis virginem vxorem ducit. lib.1.c 33.
Bigama mulier Abbatiſſa fieri nõ poteſt. lib 1. cap. 29.
Bigamia non excuſatur maritus, qui ad mandatum iudicis cognouit vxorem ſuã ab alio vitiatam. lib.1.c 33.
Bigamus eſt, & qui vnam, ſed vitiatam duxit. lib 1. cap.33.
Bigamiæ defectum ſolus Papa diſpenſat. lib.1. cap. 33.
Bigamus eſt, qui duxit virginem, ſed poſtea vitiatam cognouit. lib.1 c.33.
Bigamus eſt, etiam is qui duxit in vxorem eã que, & ſi virgo eſt, votum caſtitatis emiſerit lib.1. cap 33.
Bigamus promotus nullo modo poteſt admitti, vt aſcendat lib 1 c.33.
Bigamus non eſt qui duxit eam, quam prius ipſe vitiauit. lib.1.c.33.
Bigama eſt, quæ poſt votũ præuaricatur. lib.1. cap. 29.
Bigamia non inducitur ex multiplicatis concubinis. lib.1 c.33.
Bigam' eſt capax ordinis, & characteris. lib. 1. cap. 33.
Blaſphemia Reges Regno eiecit. lib.5.c.32.
Blaſphemis ſpecialis pœna imponitur ex Cõc. Lateran. Leon X lib.5 c.32.
Blaſphemia Senacherib exercitum perdidit. lib.5 cap 32.
Bleſi qui ſint. lib.1 c 26.
Bona profitentis religionem non aquiruntur monaſterio, quòd non eſt capax bonorum in communi. lib 1 c 31.
Bona Eccleſiarũ occupantes ſunt ipſo iure excommunicati, & irregulares. lib.5.c.28.
Bonifacius VII. Papa ignotis fuit parentibus. lib.1. cap.11.
Boue, & aſino non eſt arandum. lib 5.c 37.
S. Brigidæ tactu altaris lignum viride factum eſt. lib.1. cap.28.

C

Caius Mecœnas perpetuam habuit febrẽ. lib.2. cap.22.
Caius Virginius ab Aquileianis militibus preſſus, & extinctus. lib.5 c.48 § 3.
Calicis conſecratio iterata inducit irregularitatem. lib.3 c.15.

Calix ligneus in miſſa,cauſat vetari depoſitio-nis pœnam. lib.3 c.26.
Calumnioſam exceptionem opponens,& non probans non eſt promouendus. lib.2.c.7.
Calumnia non eſt canonicum impedimentũ, vt calumniam paſſus non poſſit promoueri. lib 5 cap.52.
Camillus Quernus Archipoeta ſcurra. lib.5, cap. 23.
Camillus Dictator octuagenarius peſte mortuus eſt. lib 2.c.20.
Campanæ ſonitus an cauſet irregularitatem lib.2. cap.10.
Campanarum curam habens fit irregularis ſi ex mala aſſeruatione aliquis occidatur. lib 5 cap. 48.§.3.
Cambiſes laborauit Comitiali. lib.2.c.14.
Candaules Sardiorum rex à Gige iuſſu vxoris interfectus. lib.5.c.41.
Canon. Epiſtolæ Innocentij Papæ primi quo ſenſu capiatur. lib 2.c 5.
Canonicus nemo fieri poteſt pactione, vt bona ſua ſint illi loco præbendæ lib.2 c.1.
Canonicatus omnes hodie annexum habent ordinem ſacrum. lib 1 c.8.
Canonicus ante annos 22 vocem in cap. non hẽt etiam ſi adſit conſuetudo lib.1.cap 30.
Canonici filius, non poteſt fieri Epiſcopus: lib 1. cap 9.
Capitale crimen committens eſt irregularis. lib.5. cap.12.
Capita duo habens monſtrum eſt. lib.1.c 13.
Capitulum ſede vacante non poteſt concedere dimiſſorias,niſi poſt annum. lib 4 c.2.
Caput hominis S. Auguſtinus Vticæ miræ magnitudinis nouit. lib.1 c.13.
Capra,hircus comitiales ſunt. lib.2.c.16.
Character ſacerdotij imprimitur baptizato,ẽt prætermiſſa confirmatione, & minoribus ordinibus. lib.4 c.12.
Carcer durior inducit irregularitatem carceranti ſi carceratus moriatur lib.5.c.48.§.3.
Carceratũ non liberans cum poteſt fit irregularis ſi aſperitate illa carceris moriatur. lib.5. cap.48.§.5.
Cardinales eligentes indignum in Papam peccant. lib.2 c 4.
Cardinales tractare non poſſunt de ſucceſſore eligendo ipſi Papæ viuenti, nec ipſe ſibi Papa ſucceſſorem eliget. lib.2,c 4.
Cardinales puniuntur ſi committant crimen confidentiæ in beneficijs. lib.2.c.3.
Cardinales ab initio fuerunt ſeptem, poſtea viginti quinque. lib.2.c.3.
Cardinalibus creandis neceſſaria eſt ætas legitima. lib.2 c 3.
Cardinalatus non eſt ordo. lib.2.c 3.
Cardinalis debet eligi vir ſingularis induſtriæ. lib.2. cap.3.
Cardinalis habens plura incompatibilia incurrit eaſdem pœnas,quas Epi,& alij. lib 3 c 4.
Cardinales criminoſi à Papa obiurgati priuantur conſiſtorio. lib.2.c.3.
Cardinalis cõferre poteſt minores ordines,ſed ſolis ſuis ſubditis,& in ſuo titulo. lib.4.c.2.
Cardinales duo germani fratres,iure non prohibentur. lib.2 c 3.
Cardinalis nõ debet abeſſe à Curia. lib.2 ca.3.
Cardinalis S. Praxedis non fuit permiſſus administrare Eccleſiam Rauen.propter incompatibilitatem. lib 2.c.3.
Cardinales ex priuilegio poſſunt minores ordines conferre. lib 4.c.20.
Cardinales alij diaconi,alij presbyteri,alij Epiſcopi. lib.2.c.3.
Cardinales ſunt pars Papæ. lib.2 c 3.
Cardinales eſſe poſſunt nepotes ex fratre, vel ſorore Papæ. lib.2 c.3.
Cardinales presbyteri,vel diaconi non poſſunt ſibi eligere confeſſorẽ,ſecus Cardinales Epiſcopi. lib.2.c 3.
Cardinales non fuiſſe vltra xxv an fuiſſet vtile Eccleſiæ. lib.2.c.3.
Cardinalibus promouẽdis Papa ſolet dare verba generalia. lib 1.c.33.
Cardinales eſſe non poſſunt ij, qui ſunt de linea illorum qui Cardinalem offenderint, aut occiderint propriũ Epiſcopũ. lib 2 c 3.
Cardinales eligi poſſunt à ſolo Papa, aliquando à Concilio. lib.2 c.3.
Cardinalem offendens fit Reus leſæ maieſtatis,& irregularis vſque in ſecundam generationem. lib.5.c 47.
Cardinales non poſſunt eſſe protectores principum. lib.2.c 3.
Cardinalis creari non debet, niſi legitima ætate. lib.1 c 30.
Cardinales potius de ſtatu Eccleſiæ, quam de Germania eligendi. lib. 2.c.3.
Cardinales quãdoque poſſunt abſoluere ab excommunicatione eum quem volunt in Papam eligere. lib.4 c.7.
Cardinales eligendi per ſcrutinium: & multæ qualitates requiruntur. lib.4 c.9.
Cardinales non Epiſcopus poteſt publicam benedictionem dare ex priuilegio. lib.4 c.13.
In Cardinalibus creandis eadem requiruntur, quæ in Epiſcopis. lib 2 c.3.

Cardinales non debent fieri ſecretarii Principum lib. 2. cap. 3

Cardinales non debent reuelare ſecreta conſiſtorii lib. 2. cap. 3.

Cardinalibus duobus vna die preconizatis, præfertur ille, qui primo habuit inſignia. lib. 2. cap. 3.

Cardinalis & quilibet alius habens ex priuilegio ius conferendi ordines minores, nō conferet niſi ſit ſacerdos. lib 4. cap. 1

Cardinales ſuo iure minores ordines conferre poſſunt ſed non niſi in ſuis titulis. lib 3. cap. 23

Cardinales teſtati non poſſunt ſine licentia papæ. lib. 2. c. 3

Cardinales viuente papa, non poſſunt tractare de alio papa eligendo. lib 2. c. 4

Cardinalis Mātuanus duos nepotes viuens habuit cardinales lib. 2 c. 3

Cardinalis venam ſecare ſibi non poteſt inconſulto Papa. lib. 2 c. 3

Cardinalis quis non eſt, niſi habitis reipſa inſignis. lib. 2. c. 3

Cardinalis eligens ſimoniace papam priuatur. lib. 2. cap. 3

Cardinales non poſſunt obtinere beneficia centum ducatorum. lib. 2. c. 3

Cardinales ſubditi principibus origine, vel ex poſſeſſione beneficiorum, non interſunt conſiſtorio quando de illorum negotiis agitur. lib 2. ca. 3

Cardinales plura incompatibilia habere non poſſunt lib. 2. ca. 3

Cardinales eſſe poſſunt conſiliarij principum, lib 2. cap. 3

Cardinales Papa viuente tractare non poſſunt de eligendo ſucceſſore lib. 4. c. 35

Cardinalis habens beneficium debet in eo reſidere. lib. 2. c. 3

Cariſophus Dionyſii paraſitus lib. 5. c. 21

Carnifices ſemper irregulares ſunt. liber. 3 capit. 1

Carnium eſus, non natura a nobis inditus. lib. 2. cap. 16.

Caſtigans ſubditum nimis ſeuere, ſi moriatur fit irregularis lib. 5. c. 48. §. 3

Caſtitatis ſuæ nemo confidere debet, niſi miraculis confirmetur lib. 5. ca 37

Caſtrans ſe zelo fidei poteſt promoueri lib. 1 capit. 15

Caſtrans ſe quaſi chirurgus in penuria aliorū, promoueri poteſt lib. 1 c. 15

Caſtrati facile ad ordines admittuntur liber. 1 capit. 15

Caſtrati ſæpe luxurioſiores lib 1. ca 15

Caſualia non ſunt intenta, & voluntaria li 5 capit. 48. §. 3

Caſus fortuitus dicitur inopinatæ rei euentus lib. 5 c. 48. §. 3

Caſus inopinatus excuſat ab irregularitate & quomodo lib. 5. c 48. §. 3

Caſus, in quib⁹ in facto proprio quis eſt iudex remiſſ. lib 5 c. 17

Catalonienſes puniunt maritum ob adulteriū vxoris, etiam ſi ignorarit lib. 5. c. 41

Cataphriges, & Pepuziani Euchariſtiam conficiunt ſanguine infantis iugulati lib 2 c 16

ad Cathedrales aſſumuntur ſolij qui iam ſex menſes ſunt in ſacris lib 2. c. 4.

Cauſæ excuſantes a reſidentia debent ſcriptis ab Epiſcopo approbari lib 3 c 5

Cauſæ ob quas a reſidentia quis excuſatur. lib. 3 cap. 5

Cęcitas cōtingit quandoque nimia cogitatione lib. 1 cap. 20

Cęcus myſtice eſt qui terrena ſola intendit lib 1 cap 20

Cęcus in Papam non eligendus, ſed electio tenebit lib 1 c. 20

Cęcus non adminiſtrabit ſacramenta manibus alio verba proferente li. 1. c. 20

Cęcus quadraginta annis, ſanatus lib. 1 capit. 20

Cęcus natus fuit Coadiutor S. Maximini Epiſcopi lib. 1. c 20

Cęleſtinus quintus ceſſit Papatui li 2. c. 4

Cęleſtinus Papa poſt renuntiationem rediit ad eremum lib 3. c 6.

Cenſuræ Eccleſiaſticæ, nō habent locum in delictis attentatis, ſed in conſumatis liber. 5 capit. 43

Ceſſante cauſa irregularitatis, ceſſat irregularitas lib. 2 c 13 & li. 5 ca. 51

Ceſſante cauſa impedimenti ceſſat impedimentum li. 1. c. 18

Ceſſatio a diuinis ſpecies eſt interdicti l 3 c. 20

Ceſſationi a diuinis contrauenientes non fiunt irregulares, niſi vno caſu, li. 3. c 20

Ceſſio ignominioſa inducit irregularitatem lib. 2. cap. 11

Ceſſio bonorum iure canonico non inducit infamiam li. 2. c 11

Chirurgi fiunt irregurales ob imperitiam li. 2. capit. 12

Choro non pſallentes ſunt puniendi vſque ad priuationem. lib. 3. c 5

Choro ſedens non dicens horas abeſſe videtur. lib. 3. cap. 5

Chriſma non niſi in cœna domini conficitur. lib. 3 cap. 24
Chriſmate ſignatus eſſe debet quiſquis vult ordinari lib. 4. ca. 3
Chriſmatis iteratio inducit irregularitatem etiam ignoranti lib. 3. c 15
Chriſmatis, & bapriſmi par ratio eſt in iteratione. lib. 3. c. 15.
Chriſmate vetuſto vtens puniendus. li. 3. c. 24
Chriſtiani ſeruientes infidelibus, tam vi, quàm furto ſubtrahi poſſunt lib. 1. ca. 35
Chriſtophorus I. Papa ignotis parentibus fuit lib. 1 ca. 11
Chriſtus quare aſſumpſit ſexum maſculinum lib. 1. ca 28
Chriſtum repręſentare non poteſt niſi ſexus maſculinus li. 1 c. 28
Cibis ſe replens vſque ad vomitū conſilio medicorum non peccat, lib. 5. ca. 3
Cibus non eſt ſumendus ſtatim poſt ſumptam euchariſtiam, ſed aliquod interuallum requiritur lib. 5. ca 1
Cicatrices magnæ in facie ex rixa inducunt irregularitatem lib. 1. c. 21
Cippius impiiſſimus leno, vxorem propriam exponens lib. 5 ca 41
Circuncidens ſe ipſum apoſtata & irregularis eſt. li. 5. c. 34
Ciro naſus ualde fuit aduncus lib. 1. c. 13
Cirus Rex fuit expoſitus! lib. 1 c. 11
Claudicantem ligneo pede difficile diſpenſam⁹ & vix Regulares. lib. 1. cap. 18
Claudum ſe faciens per impatientiam non promouetur lib 1. c. 18
Claudus eſt, qui ob terrena lucra ordinatur. lib. 1 ca 18
Claudus ſine cauſæ cognitione non eſt promouendus lib. 1. c. 18
Clandeſtina matrimonia hodie irrita ſunt, & quæ ſint clandeſtina lib. 3. c. 25
Clandeſtina matrimonia auctorizzans parochus quomodo puniatur & quomodo monachus. lib. 3 ca. 25
Clemens I. Papa repudiauit Papatum, & poſtea reaſſumpſit lib. 2. c. 4
Clemens IIII. Papa quatuor filias legitimas habuit lib. 1 ca. 12
Cleon Siculus, & Agen Argiuus induxerunt Alexandrum, vt ſe filium Iouis crederet li. 5 capit. 20
Cliſophus Philippi Macedonis adulator lib. 5 capit. 21
Clericari prohibitus non eſt prohibitus monachari lib. 1. c. 2
Clericus cogi poteſt ab Epiſcopo, vt ordinetur ob vtilitatem, & neceſſitatem Eccleſię, & quando lib. 4 ca. 16
Clerici deponuntur qui ſuſcipiunt villarum, & caſtrorum procurationes, niſi pro Eccleſijs & pijs locis lib. 2. c. 5
Clericum percutere volens ſi percutiat laicum an ſit excommunicatus lib. 3. c 21
Clerici poſſunt leges, & ſtatuta condere, inquibus ſit pœna ſanguinis lib. 2 cap. 9
Clerici poſſunt vxores in compedibus tenere, quod non licet laicis lib. 5. c. 41
Clericus excōmunicatus non poteſt cum alijs in Choro pſallere lib. 3. ca. 21
Clerici quandoque cogendi ad ſuſcipiendos ordines lib. 4. ca. 1
Clericus inijciens in ſe manus excommunicatus eſt lib. 5 c. 18
Clericus exercens medicinę artem non excuſatur, ſi pharmaca ſint corrupta, vel ægrotus contumax lib. 2. ca. 12
Clericus in minorib⁹ beneficiatus ducendo in vxorem concubinam ſuam legitimat prolem ante ſuſceptam lib. 1. ca. 4
Clericus vſurarius ſuſpenditur ab omni officio Eccleſiaſtico & perſeuerans degradatur lib. 5. ca. 29
Clericus duello pugnans ipſo facto eſt irregularis, etiam ſi non pugnet, ſed pugnanti miniſtret lib. 5. ca. 18
Clericus nullum iuſtitiæ publicę actum agere poteſt pro dominis ſecularibus lib. 2. ca 5
Clericus nō poteſt eſſe procurator principis, vel ciuitatis ſcilicet ad vniuerſitatem cauſarum lib. 2 cap. 5
Clericus ſimplex ſuſpenſus vel interdictus adminiſtrans fit irregularis lib 3. cap. 21
Clericus vice Regem agere non poteſt ſicut nec vicecomitem aut locum tenentem li 2. c. 5
Clericus ludens cum muliere prægnante, ſi ea abortum fecerit, fit irregularis, ſecus in laico cum ea ludente: lib. 5. c. 48 5 3
Clericus gubernium, & adminiſtrationem Regni, prouinciæ, vel Reip. gerere non poteſt lib 2 cap. 5
Clericus ſortilegus deponitur, & degradatur lib. 5 cap. 31
Clericis etiam in minoribus prohibetur forenſis exercitatio in criminalibus lib. 2. cap. 9
Clericus filius eius qui commiſit crimen læſæ maieſtatis ordinatus ante patris delictum non eſt irregularis, niſi quoad beneficia, & vt non aſcendat. lib. 5 c. 47
Clericus in ſacris repetitus ab vxore, ſi pro-

km

lem gignat nunquam diſpẽſabitur,vt ad altiora aſcendat. lib.1 c 34.
Clericis licitè conceditur licentia vtendi armis defenſiuis. lib 5 c.49.
Clericus cantans inter epulas excommunicatur. lib.5 c 23.
Clericus negotiari poteſt pro pia cauſa, & miſerabilibus perſonis. lib 5.c 10.
Clericus ſi percutiatur alieno nomine, is qui ratum habuit eſt excommunicatus. lib 5. cap. 48.§.6.
Clerici in Rom.curia, alieno etiam nomine litigando quæſtum faciunt, lib.5.c.9.
Clericari prohibitus non prohibetur monachari, lib.1.c.29.
Clericorum penuria, tolerantur minus idonei lib 2. cap.13.
Clerici non debent patrocinari pro reis in criminalibus, lib.2.c.9.
Clerici defendentes caſtrum, vel domum quomodo excuſentur ab irregularitate, ſi quis moriatur, lib.5.c 49.
Clericus qui fecit delectum militum pro tuendis iuribus Eccleſiæ, quando fiat irregularis, lib.5. cap.49.
Clericus coniurans in Regem degradatur, idẽ in Epiſcopo, lib.5.c.19.
Clerici ciues, debent præferri extraneis, lib 4. cap. 32.
Clericus in minoribus qui expreſſim renunciauit ſuis ordinibus, vlterius non debet admitti ad Clerum. lib.5.c.24.
Clericus extraiudicium confitens ſe adulteriũ ſuſpendi debet ab officio, & beneficio, lib.5. cap. 38.
Clerici exẽplum, qui factus eſt irregularis ob patrocinium pręſtitum pro fratre,lib.2 c 9.
Clericus tanto differre debet à populo,quanto paſtor à grege, lib.5.c.2.
Clericus mittens litteras ſuo, vel alieno nomine circa pœnam ſanguinis exequendam eſt irregularis, lib. 2.c.6.
Clericum ex feudo eſſe ſubiectum domino temporali eſt abſurdiſſimum, lib.2.c.5.
Clerici etiam primæ tonſuræ, non poſſunt eſſe,nec medici,nec chirurgi, lib.2.c.12.
Clerus in primitiua Eccleſia cathalogo adſcribebatur, lib.3.c.22.
Clericus adulter deponendus eſt, lib.5.c.38.
Clerici præſentes executioni ſanguinis peccãt, ſed non fiunt irregulares, lib.2.c.6.
Clericorũ appellatio complectitur eos qui ſunt in ſacris, lib.1.c.8.
Clericus fur, deponitur, lib.5.c.28.
Clericus nauem gubernare poteſt iuſto bello lib.5. cap.49.
Clericus ſi moriatur in rixa, fieri non poteſt oblatio pro eo, lib 3 c 25.
Clerici vxor ſi adulterium fecerit, facit clericum irregularem etiam id ignorãtem,lib.5. cap. 41.
Clerici officium eſt aliorum lites componere, lib.5. cap.9.
Clericus aſſumens officiũ tabellionatus à principe ſæculari,ſi exercere cęperit priuatur ordinibus,& beneficijs, lib.2.c.6.
Clericus frequentans domos puellarum depo nitur, lib.5 c 37.
Clerici ſenſus debet eſſe tenuis, & vigil. lib.1. cap.17.& lib.5. cap.3.
Clericus faciens anatomiſtæ officium, ſuſpendi debet à ſuis ordinibus, lib.5 c.48.§.6.
Clericus aperiens,& legens domino ſuo litteras in quibus tractatur de cauſa ſanguinis eſt irregularis, lib.2.c.6.
Clericus confugiens ad forum ſęculare,vna cũ ipſo iudice ſæculari à communione pellitur lib.5. cap. 24.
Clerici poſſunt compilare ſtatuta, & ſuper eis conſulere, quod pœna ſanguinis imponatur, lib.2.c.5.
Clericus eſſe non poteſt,cuius vxor adulterium commiſerit etiam ipſo ignorante, lib 5. cap. 41.
Clericus non debet exceptiones obijcere libello accuſatoris, nec ipſam quidem exceptionem calumniæ, lib.2.c.9.
Clericus vnum negocium valde arduum pro aliqua communitate, vel principe exercere non poteſt; lib 2.c.5.
Clericus beneficiatus qui vxorem ducit perdit beneficium etiam ſimplex, etiam ſi vxor ingrediatur monaſterium, eſt etiam irregularis, lib.1 c.34.
Clerici omnes Epiſcopo inferiores ſine vlla licẽtia poſſunt tranſire ad religionẽ,lib.2.c.1.
Clericus quomodocumque cooperator ſit circa ſcripturas, & proceſſum in cauſa ſanguinis fit irregularis, lib.2.c.6.
Clericus ſe percutiens ipſo facto eſt excommunicatus. lib 3.c 25.
Clericum nominans tutorem ſuis pupillis diuitibus eſt indignus oratione fideliũ, lib.2. cap. 11.
Clerici vagabundi,nõ permittuntur prędicare, lib.4. cap.19.
Clericis ſunt interdictæ foréſes exercitationes, lib.2, cap.9.

Cleri-

Clericus primæ tonſuræ quomodo capax ſit feudi laici. lib 5.c 51.
Clericus nõ excuſatur exhibens in iudicio ſcripturas aduocatorum, lib. 2.c 9.
Clericus blaſphemus deponendus ex quacunque blaſphemia, præſertim ſi fuerit tertio monitus. lib.5 c 32.
Clericus ſimplex non poteſt ſtatim fieri prælatus regularium, lib.4 c 12.
Clericis cõſilia dantur quomodo pro reis patrocinium præſtare poſſint, lib.2.c.9.
Clerici omnes in dignitate poſiti, leges, vel phiſicam legentes puniendi, vt hic, lib.2.c.1.
Clericus in minoribus quomodo admittẽdus quando declinat forum Eccleſiaſticũ, lib 4. cap. 24.
Clericus publicè pœnitens non poteſt ad altiores aſcendere, lib.3 c 2.
Clericorum appellatio in odioſis, non extenditur ad clauſtrales, lib 3 c 20.
Clerici vicem principis, aut ciuitatis gerere nõ poſſunt, lib.2.c.5.
Clericus ioculator priuatur cõione, lib 5.c.23.
Clericorum oĩa genera, etiã ſi cardinales ſint poſſunt eſſe conſiliarij principis, lib. 2.c 5.
Coadiutoriæ hodie prohibentur cum clauſulæ cum futura ſucceſſione, lib.4 c.35.
Cognatio ſpiritualis hodie quibus gradibus conſiſtit, lib 3.c.25.
Coitus, paruus comitialis videtur, lib 2 c 16.
Collegium aliquod ſi totum in ratiociniis doloſe verſetur, nemo illorum promoueri poteſt, lib 2.c 11.
Collegium aliquod ſi vſuram fecerit, nemo illorum promoueri poteſt, lib 2.c 11.
Collegium Card. ſede vacante an poſſit dimiſſorias concedere, lib 4.c 5.
Colores in facie quando inducant irregularitatem, lib 1.c.21.
Comitiales promoueri nõ poſſunt, lib. 2 .c.16.
Comitialis qui ſit quanto tempore cognoſcatur. lib 2 c 16.
Comitialis denominatur herculeus, maior, ſacer, lib 2 c 16.
Comitiali morbo liberatus quando promoueri poſſit, vel ad exercendos ſuſceptos ordines reſtitui, lib 2 c.16.
Comitiales fuerunt multi inſignes viri, lib 2. cap. 16.
Comitialis quibus modis ſanari poſſit, lib 2. cap. 16.
Comitialis vnde dictus, lib 2 c.16.
Comitialis deprehenditur cornibus ceruorum adustis, lib 2 c.16.
Comitialis morbus hæreditarius ideò inficit heredes etiam quoad irregularitatem, lib. 2. cap 16.
Comitialis ex flaua bili aduſta cauſari non poteſt, lib 2 c 14.
Comitiales ad minores ordines facile admittuntur, lib 2 c 16.
Comitialis deprehenditur, vſu carnium promiſcuo, lib 2 c.16.
Compater tenetur filium ſuſceptum in fide docere. lib. 1.c 29.
Cõpatres ſunt fideiuſſores filij ſuſcepti de fonte, ibidem
Compreſſus in multa frequentia nemini cauſat irregularitatem, lib 5.c 48 §.3.
Conc. Lateran. cenſuræ ſub Leone X. non ligant, lib.2.c.3.
Concordare nolentes cum ſuis aduerſariis nõ ſunt promouendi. lib.5.c.17.
Concubina duplici ſenſu accipitur, lib.1 c 12.
Concubina etiam vxoris loco habita, an obſit marito ne promoueatur, lib.1.c.12.
Concubina fornicaria clerici prolem gignens impedit clericum ne aſcendere poſſit ad ordines ſuperiores, ibidem
Concubinarius occultus adminiſtrans non fit irregularis, ſecus ſi ſit notorius, lib 5.c.37.
Confeſſio per ſcripturam fieri nõ poteſt, lib.1. cap. 25.
Confeſſori omnia mortalia etiam minora dicenda ſunt, lib.4 c 10.
Confeſſor debet probe ſcire omnes irregularitates, lib 5 c.51.
Confeſſor reuelans cõfeſſionem proditor eſt, & deponitur, & eſt irregularis etiam peracta pœnitentia, lib 5.c.19.
Confidentia in beneficiis qua pœna puniatur lib.5. cap.45.
Confidentiæ ſimoniacæ multi caſus adnumerantur, ibidem
Confitens ſua peccata vni ſacerdoti non poteſt abſolui ab altero, ſi prior moriatur ſubito caſu, lib.3 c.16.
Confirmationis ſacramentum non niſi ſeptẽni dandum. lib 3 c.24.
Coniuges copulari nõ debent die qua ſumpſerunt Euchariſtiam, lib.5 c.1.
Conon presbyter non permiſit diaconiſſam etiam in neceſſitate publicè baptizare, lib. 1. cap 28.
Conſecrationis velum ſi ab Abbatiſſa imponatur moniali nil actum videtur, lib. 1.c 29.
Conſecratio eſt ſacramentale; ideò nulla parte variandum, ibidem

Conſecrationum quarumcunque formæ pendent ex libro pontificali, lib. 4. cap. 1
Conſecrationis velum dari non poteſt quomodocunq; corruptæ moniali, lib. 1 c 29
Conſecrationes omnes in quibus deficit aliquid non ſubſtantiale, non debent adminiſtrari in ſuo officio, antequam ſuppleatur, lib. 4. cap. 1
Conſecratio monialis quocunque tempore in neceſſitate fieri poteſt, lib. 1. c. 29
Conſecratio paucis monialibus conceditur, & quibus, ibidem
Conſecrationis velum eſt negandum moniali indignæ, etiam ſi inde ſcandalum orietur, ibidem
Conſecrationis monialium faciendæ tempora, ibidem
Conſecratio reiterata reddit monialem criminoſam, ibidem
In Conſecratione Epiſcopi non licet, vt vnus miſſam dicat, alter conſecret, lib. 1. c. 20
Conſenſus triplex, ante factum, in facto, poſt factum, lib. 5. c. 48. §. 6.
Conſenſus continet mandatum, fauorem, & approbationem, lib. 5. c. 15
Conſentiens ſubditorum delictis pecunia interueniente ſimoniam committit, ibidem
Conſentiens, vel conſultor grauius quandoq; delinquit, quàm ipſe delinquens ibidem
Conſilium circa imponendam pœnam mortis in lege, vel edicto non cauſat irregularitatẽ lib. 5. cap. 48. §. 2
Conſilium pium excuſat ab irregularitate, & culpa, multo magis conſilium religioſum, ibidem
Conſulens alicui, vt ſe occidat eſt irreg. ibidẽ
Conſtantius imperator apoplexia mortuus, lib. 2. cap. 24
Conſtitutiones referuntur, in quibus probatur non eſſe tractandum de ſucceſſore, viuente ipſo beneficiato, lib. 4. c. 35
Conſtitutiones referuntur, in quibus probatur neminem poſſe ſibi eligere ſucceſſorem, lib. 4. cap. 35
Conſuetudo inducere non poteſt, vt collatio, & inſtitutio beneficiorum de manu laici accipiatur, lib. 5. c 25
Conſuetudo inducere poteſt, vt electio, nominatio, vel poſtulatio per laicos fiat, vnà cũ clero, lib. 5. c. 25
Contemptus clauium inducit irregularitatem, etiam ſi fuerit in ſolis temporalibus, lib. 3 cap. 19
Contumacia eſt delictum, lib. 3. c. 21
Corpori deformi ſæpe natura bonum animũ impoſuit, lib. 1. c. 21
Corpora pinguia ſunt omnium peſſima, lib. 1. cap. 19
Corpore breui exiſtentes, ſæpe intemperantes ſunt, lib. 1. c. 13
Corporales defectus patientes exequendo nõ incurrunt nouam irregularitatẽ, lib. 1. c. 14
Corpore vitiatus eligendus in Papam reijcitur ſed non iam electus, idem ſi ſurdus, mutus, cæcus, demens, lib 2. c. 4
Correctionem ſuorum Populorũ non faciens, puniendus eſt, lib. 5. c. 8
Correctionem vitiorum non faciens, canis impudicus dicitur, lib. 5. c. 8
Corrupta fieri non poteſt Abbatiſſa. li. 1. c. 29
Coturnicum vſus in cibo ſuſcitat comitialem, lib. 1. cap. 16
Crœſi filius diu mutus poſtea locutus eſt, lib. 1. cap. 26
Crimina aliena deſſerre non zelo iuſtitiæ turpiſſimum eſt, lib. 5. c. 20
Crimina quantumuis enormia occulta non inducunt irregularitatem præter homicidiũ lib 5. cap. 12
Crimina enormia manifeſta an etiam poſt peractam pœnitentiam inducant irregularitatem, lib. 5. c. 12
Crimen enorme, & manifeſtum an reddat irregularem, lib. 5. c. 12
Crimina enormia ſunt hæreſis, homicidium, ſimonia in ordine, & beneficio, lib. 5. c. 12
Criminoſus indiſpenſatus promoueri non debet, lib. 4 c. 10
Criſpinus Domitiani adulator, lib 5. c. 22.
Crucis ſignum qua pietate ſit faciendum, lib. 5. cap. 31
Culpa lata in ratiociniis non inducit irregularitatem, lib. 2. c. 11
Culpa leniſſima in committendo inducit irregularitatem non ſic in omittendo, lib. 5. cap. 48. §. 3
Cupiditas cordis non inducit irregul li. 5. c. 10
Curia ibi eſt vbi Papa, lib. 3. c. 23
Curiæ obnoxius quis dicatur, lib. 2. c. 5
Curiales qui nil fœdi exercuerint ſtatim cum eo nexu liberati ſunt promoueri poſſunt, lib. 2. cap. 5
Curiales non eximuntur a nexu curiali per adeptionem ſacerdotii, de iure ciuili, ſecus de iure canonico, lib. 2. c. 5
Curiales etiam liberati nexibus manent aliquando irregulares, lib. 2. c. 5
Curiales plerunq; infames, & quales, lib. 2 c. 5

Curiales

Curiales Aulici non comprehenduntur ſub illo capite curialium nexu obligatorum. lib. 2. cap 5

D

DAVID lunaticum, & commitialem ſimulaſſe videtur Baſilio lib. 2 cap. 14 & lib 2. c. 16
Damnati ad mortem debent communionẽ accipere ſi petant etiam vltima die ſupplicii. lib. 3 cap 24
Debitores facti, in quo eſt electa induſtria perſonæ promoueri non poſſunt, niſi vt hic. lib. 2 cap. 11
Debitores Reip. ex contractibus non ſunt irregulares lib. 2 cap. 11
Decima generatio quid ſignificet. lib. 1. ca 4 & lib. 1 cap. 6
Decuriones promoueri non poſſunt etiam ſi cedant bonis lib 2. c 5
Defendere qui poteſt, ſi non defendit eſt reus mortis eius qui occiditur, & irregularis, pręſertim ſi ſit in loco ſuæ iuriſdictionis, idem eſt & in priuata perſona lib. 5. c 48. §. 5
Defendentes eum, qui occiditur ſi quis reuocet ſit irregularis, ſi doloſe reuocauerit. ibidem §. 4
Defendere nollens eum qui occiditur quibus caſibus incurrat irregularitatem pleniſſime hic. lib ibid. §. 5
Degradatus cõſecrando ſine miſſa dicitur exercere ſuum ordinem, ideo ſeueriſſime puniendus. lib 4. c. 34
Degradatus conficit Euchariſtiam lib. 4 ca. 26
Degradatus nunquam ſolet reſtitui, vel diſpẽſari lib. 4 c. 34
Degradatus conſecrans vere conficit. lib. 3 capit. 22
Degradatio quomodo fiat lib 3. c 22
Degradatus eſt pluſquam irregularis. lib 3 capit. 22
Degradatio æquiualet in foro ſeculari, ſeparationi animæ a corpore lib 3. c 22
Delatores delictorum faciendorum vi illis obuietur, non ſunt irregulares lib. 2. c. 7
Delator, & accuſator quomodo differant. lib. 5 ca. 20
Delatores lege Romanorum non admittebantur lib. 5. c. 20
Delatore falſo lingua in pœnam præſcindenda. lib. 5, ca. 20
Delatores, & Detractores difficile euitant irregularitatem, quando ex delatis homicidia ſequuntur lib. 5. c. 48 §. 1
Delatores ſeueriſſime puniuntur per canones. lib. 5 cap. 20
Delegatus a Papa conſecrando, vel ordinando indignum excuſatur propter mandatum Papæ lib 4 ca 3
Delicta præſumuntur in foro conſcientiæ. lib. 5 cap. 51
Delicta poſteriora ſunt grauiora prioribus. lib. 5 c 27
Delicta atrociſſima inducũt eandem pœnam attentata, ſicut conſummata lib. 5. ca. 43 & lib. 5 cap. 48. in princ.
Delictis ſubditorum conſentiens deponitur. lib. 5. cap. 15
Delicta quæ per ſe non ſufficiunt ad impediendum promouendos, propter ſcandalum, ſufficiunt. lib. 5. c. 13
Delictum proprium quiſque tenetur iudici cõfiteri quando delictum illud affert impedimentum ordini, vel beneficio lib. 5. c. 33
Delicta quæ habent pœnas ipſo iure, ita puniuntur attentata, ſicut conſummata lib. 5 cap. 48. in princ.
De mentibus non ſemper deneganda communio. lib 2. ca 13
Demetrius Dioniſium redarguit quod Origenem promouiſſet lib. 1. c 15
Demoniacus electus in Papam non reiicitur. lib. 2 ca. 4
Demones ieiunio fugantur, intemperantia prouocantur li. 5. c 3
Demoniaco non negatur ſacra communio, lib. 2. cap. 17
Demoniacus, quis non eſt temere iudicandus lib. 2 ca. 17
Demoniacus quibus ſignis dignoſcatur lib. 2 capit. 17
Demoniacum ſe ſimulans eſt irregularis lib. 2 capit. 17
Demonem diſceſſiſſe annali tempore præſumimus lib. 2 c. 17
Demoniacus eſſe quanto tempore quis dignoſcatur lib. 2. c. 16
Demoniacus ad minores diſpenſari quando poſſit lib. 2. c 17
Demoniacum eſſe liberatum quibus ſignis dignoſcatur lib. 2. c. 17
Demones multi ſingulos nos ad mala prouocant. lib. 2. cap. 17
Demones eſu carnium ad vitia nos prouocant lib. 2 ca. 16
Demoniacum, dici comitialem, phiſicis videtur ſtultum lib. 2. c. 17

Dęmones eſſe bonum eſt lib. 2. c. 17
Dęmoniacis auferendus vſus carnium. lib 2 cap. 16
Dęmoniacus, perpetuo manet irregularis, etiam ſi ſit liberatus lib. 2. c 17
Dęmoniacus promotus' ordines exequi non poteſt, niſi liberatus, at etiam ſi ſit liberatus, non aſcendet lib. 2. c. 17
Demoſthenes Balbus fuit lib. 1. c. 26
Denuntiatus de aliquo crimine promoueri nō debet denuntiatione pendente lib 3. c. 17
Dentes non ſunt membra lib. 1. c. 24
Dentium defectus nihil ad irregularitatem pertinet lib. 1. c. 24
Dentes prominentes licet ſibi ſecare lib. 1. c. 24
Dentes ſibi euellens per indignationem eſt irregularis lib. 1. c. 24
Depoſitio quandoque pro ſuſpenſione accipitur lib. 3. c. 22
Depoſitus, & degradatus quomodo differant lib. 3 cap. 22
Depoſitus manet perpetuo depoſitus li. 3 c. 22
Depoſitus Epiſcopus, vel Cardinalis quomodo reſtituatur, lib. 3. c. 22
Depoſitus reſtitutus ad beneficia non cenſetur reſtitutus ad prælaturas, vel dignitates. lib. 3 cap. 22
Depoſiti reſtitutio ad ordines fit per ſolum Papam lib. 3. ca. 22
Depoſitio, ſeu degradatio, non aufert characterem. lib. 3. ca. 22
Depoſiti reſtitutio ad beneficium requirit conſenſum patroni lib. 3. c. 22
Depoſiti reintegratio non ſuffragatur ſi fuerit degradatus li. 3. ca. 22
Depoſitus reſtitutus ſimpliciter, non cenſetur reſtitutus ad ordines, vel beneficia, ſed ad ſolam communionem. lib. 3. c. 22.
Depoſitus reſtitutus ad ordines, non intelligitur reſtitus ad beneficia lib. 3 ca 22
Depoſitio à certo ordine includit omnes ſuperiores. lib. 3. ca. 22
Depoſitionis, & degradationis caſus vide remiſſiue lib. 3. c 22
Depoſiti multi inſignes viri reſtituti ſunt. lib. 3 ca. 22
Depoſitus eſt irregularis indiſpenſabilis, dicendo miſſam, imo nō dicendo, ſi verba conſecrationis proferat animo conſecrandi extra miſſam. lib. 3 ca. 22
Derifio circa diuina, eſt maximum crimen lib 4 cap. 13
Diaconi etiam apoſtolorum temporibus abſtinebant ab vxoribus, lib. 1. ca. 34
Dictare ſententiam quis dicatur. lib. 2 ca. 8
Didymus Alexandrinus cæcus omnium ſcientiarum peritiſſimus doctor lib. 1. ca. 20
Didymus puer cæcus factus omnes ſcientias didicit auribus. lib 1 ca. 32
Dies regulares ſolis, vel lunæ. lib. 1. ca. 1
Dies vna dicitur ſabbatum, & dominica ſi ieiunium continuetur. lib 4 c. 11
Digitus non eſt membrum li. 1. c 14
Digitus deficiens manu ſiniſtra, minus obeſt ad ſuſcipiendos ordines, quàm dextra. li. 1 capit. 14
Digitum ſibi abſcindēs per indignationem fit irregularis lib. 1. ca 14
Digitum alij abſcindens an fiat irregularis. lib. 1. c 14 & lib. 5 cap. 50
Digiti partem amittens dando operam rei illicitæ non promouetur. lib. 1. ca. 14
Digiti plurimum deformes impediunt promouendum lib. 1. ca. 14
Digitus duobus carens promoueri non poteſt. lib. 1 cap. 14
Digitus quo Euchariſtia contractatur, deficiēs obeſt ne quis promoueatur ad ſacerdotium. lib. 1 cap. 14
Digiti particula vitiata cum non ſufficiat ad irregularitatem, tamen ſufficiet ſi adſit ſcandalum. lib 5. ca 13
Dignitates infamibus patere non debent. lib. 3 cap. 1
Dignitates multæ olim dabantur ſolis exiſtentibus in ſacris, hodie ſecus lib. 4. c. 12
Dignum hominem impedire ne promoueatur ſacrilegium eſt lib. 1. cap. 52
Dimiſſoriæ litteræ in ſcriptis fieri debent, & qua forma lib. 4 ca. 2
Dimiſſoriæ litteræ ſunt quaſi delegatoriæ propriæ iuriſdictionis lib. 4. ca. 5
Dimiſſorias non concedit Capitulum ſede vacante niſi duobus caſibus lib. 4. ca. 5
Dimiſſorias concedere non poſſunt, qui ſunt Epiſcopis inferiores lib 4. c. 5
Dimiſſorias concedere non poſſunt Archidiaconi archipresbyteri, & ſimiles lib. 4. c. 8
Dimiſſoriæ an poſſint concedi a Curia Rom. ſede vacante lib. 4. c. 20
Dimiſſoriæ litteræ qd cōtinere debeāt. li. 4. c 5
Dimiſſoriæ obtentæ a capitulo ſede vacante nil proſunt lib. 4. ca. 20
Dimiſſoriæ non iuſtificantur ex clauſula illa onerātes conſcientiam ordinatoris lib. 4 c. 5
Dimiſſoriæ litteræ ſunt quoddam medium per quod quis ab alieno Epiſcopo promoueatur lib. 4 ca 20

Dimiſ-

Dimiſſoriæ litteræ non requiruntur quando proprius Epiſcopus eſt ſuſpenſus, quia alienos ordinauit li 4. ca 2
Dimiſſorias litteras Epiſcopus quãdo propriis ſubditis concedere non poſſit li. 4. ca 5
Dimiſſoriæ litteræ debent habere clauſulam, vt ab Epiſcopo &c. ſcilicet in ſua eccleſia reſidente li. 4 ca. 21
Dimiſſoriæ Latinorũ pro Græcis, vel Græcorũ pro Latinis quomodo inutiles eſſe poſſint. liber 4 ca. 5
Dionyſii Areop. conſilium, quo ordinatores vti debent. li. 4. ca 3
Diſpenſatio quandoque tacita reperitur. liber. 5 ca 51
Diſpenſare tacite videtur, non ſolum qui ſciẽs defectum ordinat irregularem, ſed etiam ſi ei dimiſſorias concedat li. 5 c. 51
Diſpenſatio eſt difficilior cum promouendis quàm cum promotis, & ad obtinenda beneficia, quàm ad obtenta li 5. ca. 51
Diſpenſatio debet apparere vt quis poſſit ordinari. li 4 ca o
Diſpenſatio optimum remedium contra irregularitatem li. 5. ca. 51
Diſpenſare quandoque videt̃ Epiſcopus ſciens & tacens: at male facit lib 4 c. 10
Diſpenſatio ſuper aliquo matrimonio contracto obtenta a contrahentibus, non prodeſt parocho qui auctorizzauit. li. 3. c 25
Diſpenſationi faciendæ, an aliquis poſſit ſe opponere ne fiat li. 3 ca. 17
Diſpenſatio cum accuſatis, vel inquiſitis eſt Papalis li. 3 ca 17
Diſpenſatio nunquam conceditur voluntario homicidæ, & difficile in caſuali. lib. 5 capit. 48. in princ.
Diſpenſatio ſuper homicidio nunquã conceditur hodie, licet olim quoad beneficia aliquãdo concederetur li 5 ca. 48. in princ.
Diſpenſationes hodie non expediuntur penitus in curia ſed a Papa committuntur ordinariis li. 5 c. 51
Diſpenſatio tacita non fingitur ſi ordinator poſt ordinem colatum tollerauerit ordinatum celebrare in irregularitate li 5. ca 51
Diſpenſare cum hæretico, & ad ordines, & beneficia ſolus Papa poteſt, ſecus in foro conſcientiæ, quia etiam Epiſcopus li. 5. c. 46
Diſpenſatus ſuper aliquo crimine, redeundo ad idem, fit indignus diſpenſatione li. 5. ca 27
Diſpenſationes Epiſcopo conceduntur in quibuſcunque irregularitatibus occultis, excepto homicidio, idẽ eſt in omnibus quibus non reperitur prohibitum li. 5. ca 51
Diſpenſationes quæ committuntur ordinariis non expirant etiam ſi Papa moriatur re integra lib. 5 c. 51.
Diſpenſatus ab omnibus irregularitatibus, ſi aliqua per obliuionem fuerit prætermiſſa, non tenetur poſtea ſuper ea diſpenſari lib. 5. cap. 51
Diſpenſationes Papales, quæ ſint præcipuæ lib 5. cap 51
Diſpenſatio ſuper homicidio eſt triplex. lib. 5 cap 48 §. 3.
Diſpenſatio nunquam conceditur ſuper cognatione ſpirituali. lib. 5. c 39
Diſpenſatio homicidij ex culpa, aut caſu, ad quem ſpectet lib. 5 c 48. §. 3
Diſpẽſatio dicit̃ debita ſi ſubſit cauſa lib. 5. c. 51
Diſpenſationis materia admittit argumẽtum a maiori ad minus, vt ſciatur quomodo, & quando concedenda ſit. lib. 5 ca. 51
Diſpenſatus ad vnum ordinem non ob id obtinebit ſuperiorem lib. 1. cap 8
Diſpenſatio Epiſcopi cum illegitimo, non prodeſt niſi quoad minores, & ſimplicia beneficia lib. 1. cap. 8
Diuiſio ſacramentorum contingit tripliciter. lib 3 cap 16
Doctor referens varietates opinionum in iudicio ſanguinis non fit irregularis. li 2. c. 9
Doctor conſultus de pœna delicti, quod non pendet in facto, non eſt irregularis lib. 2 capit. 9
Doctor inique reſpondens in pœna ſanguinis fit irregularis etiam ſi factum non pendeat in iudicio lib. 2. ca 9
Doctor conſultus de pœna delicti fit irregularis, etiam ſi conſultat pro reo, vt damnetur accuſator lib 2. ca. 9
Doctores qui ad docendum iuramento ſunt adſtricti, promoueri non poſſunt lib 2 ca. 5
Doctores informantes iudicem, & copiſtæ, & regiſtratores proceſſus in cauſa sãguinis ſunt irregulares lib. 2. cap. 6
Dolor capitis quandoque impedit ordinis executionem lib. 2. c 23
Dolore capitis adeo laborauit Epiſcopus Ariminiu. vt illi coadiutor datus fuit a Gregorio lib 2. ca 23
Dolus, vel falſa cauſa non vitiant profeſſionem religionis lib 2. c. 1
Dolum cõmittentem in ratiociniis Epiſcopus ſponte abijcere poteſt ne promoueatur. lib. 2 cap. 11
Domeſtici criminoſorũ ſunt infames li. 3. c 1

Dome-

Domeſticorũm ſuorum curam non habens eſt infideli deterior lib. 5. cap. 48. §. 5. & lib. 5. cap. 11
Domeſticos non coercens negligens eſt, & deponendus lib. 5. c. 10
Dominus deſerens ſeruum ęgrotantem quando fiat irregularis lib. 5. c. 48. §. 5
Domini temporales conſentientes ſubditorum delictis inducentibus irregularitatem, ipſi fiunt irregulares lib. 5. cap. 15
Domitiani dictum elegans lib. 5 c. 20
Domitij Afri dictum elegans lib. 5. c. 20
Domui ſuæ non bene præpoſitus, Dei eccleſiã non bene gubernabit lib. 5. cap. 11.
Dormiens ſuſcipit caracterem, ſi antea erat diſpoſitus lib 4 c 36
Dormiens ſi occidat aliquem non fit irregularis lib 5. c. 48. in prin.
Dotalibus inſtrumentis omiſſis, proles eſt legitima iure canonico, non autem ciuili. lib. 1 cap. 5
Duellantes non ſunt ſepeliendi lib. 3. c. 23
Duellantes, & patrini ſunt perpetuo infames lib 5 cap. 18
Duello morientes non ſunt digni vt pro eis oblatio fiat lib. 3. c. 25

E

EBrioſus non eſt promouendus lib. 5. c. 3
Ebrius occidendo fit irregularis lib. 5. cap 48. in princ.
Eccleſiæ ingreſſu prohibito contrauenìens, quã do fiat irregularis lib. 3. cap. 20
Eccleſia multis caſibus debet reconſecrari. lib. 3 cap 15
Eccleſiam minorem deſerens, vt trãſeat ad maiorem, vtraque carere debet lib. 3. c 5
Eccleſię Rector poteſt eſſe iudex in facto proprio lib 5. c. 17
Eccleſiam deſerere videtur, qui ibi habitat, ſed non deſeruit officio ad quod dẽt. lib. 3. c. 5
Eccleſias ſuas olim nonnulli ſancti dereliquerunt lib. 3. c. 5
Eccleſiæ ingreſſus aliquando pro miniſterio Dei accipitur lib 1. c. 15
Eccleſiam deſerere videtur, qui ad eam nunquam accedit lib. 3. c. 5
Eccleſiam ſuam deſerere nemo poteſt abſque peccato lib. 3. c. 5
Eccleſiam ſuam deſerens puniendus, vt non reſidens lib. 3. c. 5
Eccleſiam ſuam deſerens debet illa priuari lib. 3 cap. 5
Eccleſiæ conſecratio iterata inducit irregularitatem conſecranti lib. 3. c. 15
Eccleſiæ omnes debent conformari Eccleſiæ Romanæ vt matri lib. 3. c. 26
Electiones regularium, ſunt irritæ ſi omittatur forma lib. 4. c. 7
Electio qualibet facta de incapaci irrita eſt lib. 2 cap. 4
Electio facta ad eccleſiaſtica beneficio in perſona mulieris eſt ipſo iure nulla lib. 1. c. 28
Electioni Papæ nũlla certa forma a iure data eſt lib. 2. c. 4
Electio, non ſeruata forma irrita eſt li. 4. c 7
In electionibus ſuperior non cenſetur velle diſpenſare ad præiudicium eligentium lib. 1. cap. 29
Electores ſpeciali quodam caſu incurrunt irregularitatem lib. 4. c. 1
Electus ad Pontificatum forma non ſeruata an deponatur lib. 2. c. 4.
Electus in Papam a minore parte Cardinalium ſi ſe pro Papa gerat, excommunicatus eſt, & deponitur lib. 4. c. 7
Electus Papa a ſola tertia parte Card. ipſo facto eſt excommunicatus ſi vt Papa adminiſtret lib. 2. c 4
Electus ad beneficia per laicos fit ineligibilis, & omnium dignitatum eccleſiarum incapax lib. 5. c. 25
Eligens per vim, & poteſtatem laicam fit magis irregularis quam electus lib. 5. c. 25
Emens agrum, vt ibi Eccleſiam conſtruat non peccat lib. 4. c. 17
Energumenus idem eſt qui & demoniacus lib 2 cap. 17
Epilepſiæ morbus, & cauſa lib. 2. c. 16
Epiphanii, & Ioan. Chriſoſt. diſcordia vnde orta lib. 3. c 23
S. Epiphanius mortuus pudorem ſeruauit lib. 5. cap. 6
S. Epiphanius vna die diaconus, presbiter, & Epiſcopus creatus lib. 4. c. 11
Epiſtolam dicens cum manipulo in miſſa ſolemni cum non ſit ſubdiaconus efficitur irregularis lib. 4. c. 13
Epiſcopus habens iuriſdictionem temporalem ſi homicidijs præſens ſit, ſit irregularis lib. 5 cap. 48. §. 4
Epiſcopalis conſecratio non eſt ſacramentum lib. 4 cap. 27
Epiſcopi nunquam comprehenduntur in ſuſpenſione generali, niſi de eis fiat mentio lib. 4 cap. 24
Epiſcopus licet non compreheudatur in ſuſpẽſione

ſione generali, tamen in excommunicatione comprehenditur lib. 4. c. 25
Epiſcopi dum alium conſecrant, ſi vnus miſſam dicat, alter conſecret, ſunt omnes puniendi lib. 4. c. 30
Epiſcopi non docentes populum, puniendi. lib. 5 cap. 8
Epiſcopus a Papa impetrare poteſt in articulo mortis, vt nominet quem ſibi optet ſucceſſorem lib. 4. cap. 35
Epiſcopalis conſecratio nulla degradatione tollitur lib. 4. c. 26
Epiſcopalis dignitas in conſecratione non ſuſcipit characterem lib. 4 ca. 26
Epiſcopi duo ſi aliquem ad ſacros ordineut, vnuſque verba proferat, alter det ſignacula, ſunt ſeueriſſimè puniendi lib. 4. ca. 30
Epiſcopus depoſitus adminiſtrãs, nunquam reſtitui poteſt, nec poſt pœnitentiam. lib 4 capit. 4
Epiſcopus ſuſpẽſus a certo ordine prohibetur exercere alios ſuperiores illo lib. 4. cap 4
Epiſcopus comprehenditur ſub generalitate verborum in canone continente pœnam excommunicationis lib 4. c. 4
Epiſcopus ſuſpenſus, quia ordinauit clericum alienum, poteſt a ſuis ſubditis omitti in ordinatione lib. 4. cap. 5
Epiſcopus excommunicatus adminiſtrans fit irregularis lib. 4. ca. 4
Epiſcopus ordinans irregularem, an videatur auferre illi irregularitatem lib. 4. ca. 3
Epiſcopus non debet promouere ſuum ſubditum, qui diu a patria abfuerit; nec eum admittet ad adminiſtrandum, niſi attulerit litteras ordinarij vbi vixit lib 4. c. 3
Epiſcopus non debet ordinare ſuum ſubditum cognitum, ſi parentes illius ſint incogniti. lib. 4 cap. 3
Epiſcopus ordinans indignum excuſatur relatione Archidiaconi, & examinatoris lib. 4 capit. 3
Epiſcopus ſuſpenſus a dimiſorijs concedendis contraueniens non fit irregularis lib. 4. c. 5
Epiſcopalis cõſecrationis fundamentum eſt ſacerdotium lib. 4. c. 28
Epiſcopi promouendi quæ forma ſeruanda. lib 4 cap. 9
Epiſcopus niſi ſit eleemoſynatius vacuum nomen habet. lib. 5 c. 7
Epiſcopus debet ſuis negocijs ſemper cauere. lib 5 cap 4
Epiſcopo ſacerdos ſupplere non poteſt circa Pontificalia & quomodo in alijs lib. 4 c. 30
Epiſcopus poteſt ſupplere pro Epiſcopo cadente in morbum dum ſacra facit, vel ordines confert lib. 4. cap. 30
Epiſcopo mortuo, olim ſucceſſor non eligebatur niſi poſt triduum lib. 4 ca 35
Epiſcopus ſine diſpenſatione eſſe non poteſt qui vxorem vnicam, & filios habuit. lib. 4 capit 6
Epiſcopus, qui in perſecutione Ariana abſciſſa lingua loquebatur, amiſit hoc donum ob conſortium mulierum lib. 5 c 37
Epiſcopus conſecratus omiſſo aliquo ordine, etiam minore, non poteſt illum conferre. lib 4 cap. 1
Epiſcopus conſecrari debet infra trimeſtre. lib 3 cap. 24
Epiſcopus ſuos ſubditos ordinare nõ debet niſi plene cognitos. lib 4. ca. 3
Epiſcopus negligens in diſcutiendis ordinandorum defectibus, non videtur diſpenſare ſed peccat lib. 4. cap. 3
Epiſcopus ſuſpenditur dupliciter, ſcilicet ab ordine exercendo, & ab ordine conferendo. lib 4 cap. 4
Epiſcopalis conſecratio nõ imprimit characterem, & tamen Epiſcopus degradatus ſi quid facit efficaciter facit lib. 3. ca. 22
Epiſcopus promouens aliquem ſcienter per ſaltum fit irregularis lib. 4. c. 1
Epiſcopi conſecratio ſolis feſtiuis diebus fieri debet lib. 3. c. 24
Epiſcopi inuocantes auxilium militare pro defenſione non incurrunt irregularitatem ex mortibus quæ contingunt præter eorum intentionem lib 5 c. 49
Epiſcopus qui renuntiauit ciuitati, & dignitati, non poteſt exercere pontificalia, etiam ſi cõſentiant ordinarij locorum lib. 4. c. 20
Epiſcopalis conſecrationis ſubſtantialia, quę ſint lib. 4. c. 2
Epiſcopus in loco exempto infra ſuam diœceſim Pontificalia exercet, ſed non iuriſdictionalia lib. 3. ca. 23
Epiſcopatus vniri poſſunt propter nimiam vicinitatem. lib. 3. c 23
Epiſcopus conferens vnum ordinem ſabato, & alterum die dominico, continuãdo ieiuniũ, dicitur eadem die contuliſſe lib. 3 c. 24
Epiſcopus ordinans inuitum, per annum miſſas celebrare non poteſt lib. 4. cap. 1
Epiſcopus vel parochus non tenetur exponere vitam ſuam pro vita corporali plebis ſuæ. lib. 2 cap. 20
Epiſcopi duo eſſe nõ poſſunt eiuſdem ciuitatis

niſi vno caſu vt hic lib. 3. cap. 23
Epiſcopi conſecratio iterata reddit eum irregularem lib. 3. ca. 15
Epiſcopus diſpenſare non poteſt, vt eadem die duo ſacri, vel vltimus minorum cum primo ſacro conferatur. lib. 3. ca. 24
Epiſcopus ſuſpenſus a ſacerdotio, non poteſt exercere Pontificalia lib 3. cap. 19
Epiſcopatus, vel cura animarum ſubeunda eſt ad præceptum ſuperioris lib. 4. c. 1
Epiſcopo dicente verba in minoribus ordinib° conferendis, poteſt ſacerdos aſtans tradere ſignacula, quibus character imprimitur. lib. 4 cap. 1
Epiſcopi conſecratio fieri poteſt die dominico immediate ſequenti diem ſumpti ſacerdotij lib. 3 cap. 24
Epiſcopi non comprehenduntur in canone cõtinente pœnam ſuſpenſionis: & quando id procedat lib 4 c. 1
Epiſcopus poteſt punire delinquentes in loco exempto, quando delictum habet annexam excommunicationem. lib. 3. c. 23
Epiſcopus ſciens occultum peccatum clerici ſui non poteſt eum impedire quin ordinetur. lib. 4 ca 1
Epiſcopus nulla Pontificalia poteſt exercere in aliena diœceſe lib. 3 c. 23
Epiſcopus conſecrari non poteſt niſi ſit ſacerdos, aliter faciendo efficitur irregularis. lib. 4 cap. 1
Epiſcopus poteſt cuilibet clerico non habenti beneficium prohibere ne promoueatur li. 3 cap 18
Epiſcopus, & olim, & hodie antequam eligat debet eſſe ſubdiaconus: Idem eſt in ſuperioribus dignitatibus lib. 4 c. 12
Epiſcopus diſpenſat ſuper irregularitate contracta adminiſtrando ordines minores. lib. 5 cap. 51
Epiſcopus interdictus celebrando fit ita irregularis, vt cæteri omnes li. 4. c. 4
Epiſcopalia iura ſi quis habet ex priuilegio nõ poteſt minores ordines conferre, niſi Expreſſum hoc dicatur in priuilegio. lib. 4 cap. 20
Epiſcopus conſecratus ab hæreticis, vel ſchiſmaticis etiam ignorans eſt irregularis. lib. 4 cap. 22
Epiſcopus ordinans indignum ad mandatum Papæ, an bene faciat lib. 4. ca. 3
Epiſcopus irregularis adminiſtrans punitur vt alii omnes lib. 4. cap. 4
Epiſcopus ordinans indignum excuſatur, ſi ille ſe ſe furtim ingeſſerit lib. 4 cap. 3
Epiſcopatus eximit ſeruum a ſeruitute. lib 1 cap 35
Epiſcopus non diſpenſat ſuper bigamia lib. 1 cap. 29
Epiſcopi familiaris triennio ab eo ordinari poteſt. lib. 4. c. 8
Epiſcopi abſciſſa lingua diſſertiſſime prædicabant lib. 1. ca. 26
Epiſcopi in locis exemptis nullum actum contentioſæ iuriſdictionis exercere poſſunt, ſecus in voluntariis lib 2. ca 2
Epiſcopus non poteſt delegare ſacerdoti facultatem imponendi velum conſecrationis monialibus lib 1. cap. 29
Epiſcopus electus, qui prius vouerat ingredi religionem, quomodo ſeruabit ſuum patrimonium profitendo religionem. lib. 1 cap. 31
Epiſcopi, & Archiepiſcopi quomodo diſpenſentur ab irregularitatibus lib. 5. c. 51
Epiſcopo non ſufficit orare, ſed oportet & prouidum eſſe lib. 5. c. 4
Epiſcopus omittens examen, vel committens ignaro, aut negligenti, puniendus lib. 4. c. 9
Epiſcopi aliquando renunciant ciuitati, & dignitati lib. 3. ca. 6
Epiſcopi conſtituuntur ad celebres ciuitates. lib. 3 cap. 23
Epiſcopi in perſecutione Ariana, abſciſſo poplite non fuerunt irregulares lib. 1 ca 18
Epiſcopus omittens per negligẽtiam aliquod paramentorum in celebrando, non fit ſuſpẽſus, ſed peccat lib. 3. c. 26
Epiſcopus conſecrare eccleſiam, & ſimplex ſacerdos miſſam pro ea re dicere non poſſunt lib. 3 cap 16
Epiſcopalis conſecratio vbi facienda li 3. c. 28
Epiſcopus leproſus non deponitur, ſed dabitur ei coadiutor. lib. 2 ca 18
Epiſcopus ſuſpenſus a Pontificalibus, non eſt ſuſpenſus a iuriſdictionalibus, lib. 1 cap. 19
Epiſcopus factus per ſimoniam conſanguineorum, etiam ſi renunciet, nunquam tamen ad eundem Epiſcopatum admittetur. lib. 3 capit. 6
Epiſcopo imputatur, quod negligentem, vel ignorantem examinatorem deputauerit. lib. 4 cap. 3
Epiſcopus, vel parochus non excuſantur a reſidentia propter peſtem, ſi immineat periculum animarum lib. 3. c. 5
Epiſcopi multi fratres conſanguinei ſimul eſſe poſſunt

poſſunt lib.2.ca 3
Epiſcopus depoſitus a Pontificalibus ſacerdotalia exercere poterit lib. 3. ca 22
Epiſcopus habens officiales pro exercenda iuſtitia in ſanguinis cauſa, quomodo effugiet irregularitatem lib.2.c.6
Epiſcopi titulares nuſquã poſſunt Pontificalia exercere lib. 3. cap.23
Epiſcopus ſine Papæ licentia fieri monachus non poteſt lib.2.ca 1
Epiſcopalis conſecratio Theologis non videtur eſſe ordo lib4 cap.1
Epiſcopus non ſeruans, aut ſeruari faciens canones, & Apoſtolicas reſeruationes, eſt periurus, niſi vt hic lib.5 ca.26
Epiſcopus accuſatus, ſolo trimeſtri impeditur promoueri, ſed alii inferiores, toto anno lib. 3 cap. 17
Epiſcopus tempore peſtis poteſt per ſubſtitutũ deſeruire lib.3. cap.5
Epiſcopus coactus ad ordinandum aliquem fit irregularis lib. 4 cap. 1
Epiſcopus conferens beneficia in contemptum clauium fit irregularis lib.3 c.19
Epiſcopus retinens cum Epiſcopatu aliud beneficium fit irregularis lib 3.cap 4
Epiſcopus ſaltem dominicis diebus diuinis intereſſe debet lib 3. cap. 5
Epiſcopus tranſlatus facile redibit ad primum Epiſcopatum lib. 3. ca 6
Epiſcopus accedens ad monaſterium cauſa agendæ pœnitentiæ, non poteſt redire ad Epiſcopatum. lib. 3 c.3
Epiſcopus vnus ſi manus imponat in ordine conferendo, alter vero verba proferat, nil actum eſt lib.3.cap.16
Epiſcopus miſſus ad monaſterium cauſa agendæ pœnitentiæ non poteſt vlterius fungi põtificalibus lib. 2. cap.1
Epiſcopus ſua preſentia preſtans auctoritatem in executione ſanguinis fit irregularis. lib. 2 cap. 6
Epiſcopus quomodo procedat contra eos quos dubitat eſſe irregulares. lib.5.cap.51
Epiſcopo celebranti, & morienti ſacerdos ſuccedet, & ſupplebit quo ad ſacerdotalia. lib. 3 cap. 16
Epiſcopus in loco exempto non poteſt mandare vt coram ſe Pontificalia exerceantur. lib. 2 cap. 2
Epiſcopalis poteſtas, & conſecratio de neceſſitate requirit plenum vſum rationis. lib. 1. cap. 30
Epiſcopus electus, qui vouit religionem debet prius profiteri, poſtea ſubire Epiſcopatũ, lib. 1 cap.31
Epiſcopus eſſe non poteſt qui pupillis famulatur. lib 1.ca.35
Epiſcopus vnus miſſam, & alter conſecrationes facere non poſſunt lib.3.c.16
Epiſcopo Pontificaliter celebrare non licet niſi in propria diœceſi lib.2 c.2
Epiſcopus canonicatum conferre non poteſt, non habenti annos 22. lib 1.c.30
Epiſcopi ſuſpendentes, excommunicantes, aut interdicentes aliter quàm in ſcriptis, puniendi lib. 2. ca.2
Epiſcopus, & monachus mulierem etiam non ſuſpectam domi retinere non poſſunt. lib. 5 cap 37
Epiſcopatus non poteſt errigi infra terminos alterius Epiſcopatus inuito Epiſcopo. lib. 3 cap. 23
Epiſcopus ſuſpenſus a benedictione pontificali contraueniendo fit irregularis lib.3.c.19
Epiſcopi & alii animarum curam habentes peccant, ſi nõ reſiſtant infamiæ quæ diſſeminatur contra ſe lib 5.c.16
Epiſcopus in ſeruitijs Archiepiſcopi non excuſatur a reſidentia lib 2.c 2 & lib 3.c.5
Epiſcopus incognitus non eſt admittendus. lib. 4 cap.2
Epiſcopus diſpenſat ſuper omnibus irregularitatibus occultis, præter homicidium. lib. 5 cap 12
Epiſcopi cæci ſunt circa nepotes ex filijs li. 4 cap. 6
Epiſcopus ſciens defectum, ſemper tacite videtur diſpenſare, ſi id ſit in ſua facultate quando aliquem ordinat, vel ei dimiſſorias concedit. lib.3 c.24
Epiſcopus conſecratur aliquo ordine omiſſo, & a tali defectu diſpenſatus, adhuc tamen exequi non poteſt niſi ſuppleatur ordo omiſſus lib. 4. cap 29
Epiſcopi debent examinari, & debent eſſe doctores, etiam ſi ſint irregulares, & alia requiruntur vt hic lib. 4. cap. 9
Epiſcopus ſuſpenſus a certo ordine cõferendo, non poteſt conferre ordines ſuperiores illo. lib 3 cap.19
Epiſcopus promouens eum quem ſit implicitum eſſe priuatis ratiocinijs, tenetur pro eo, lib. 2 cap 11
Epiſcopi multi promoti ſunt vxoribus in ſeculo permanentibus lib 1.cap 34
Epiſcopus varia genera ſuorum ſubditorũ promouere non poteſt, vide hic vſque ad fin.

lib. 4 cap. 3
Epiſcopi ſi bene præſint, populi quoque bene viuent lib. 4. cap 9
Epiſcopus promotus omiſſo ordine aliquo ſacro, eſt irregularis, multo magis omiſſo ſacerdotio. lib. 4. ca. 12
Epiſcopus dignus eſſe putat, qui promouetur inuitus lib. 4. ca. 16
Epiſcopus non poteſt committere ſacerdoti quæ ſpectant ad poteſtatem Epiſcopalem. lib. 4 cap. 1
Epiſcopus ſuſpenſus exercendo fit irregularis vt cæteri lib. 4 cap. 4
Epiſcopum proprium offendentes, ſunt irregulares vſque in ſecundam generationem, ob læſam maieſtatem lib. 5. ca 47
Epiſcopatus diuidi poſſunt ratione maioris commoditatis lib. 3 c 23
Epiſcopalis poteſtatis fundamentum eſt ſacerdotium lib 4. cap. 12
Epiſcopi irregulares a quo diſpenſandi. lib. 2 cap. 2
Epiſcopus diſpenſare non poteſt ſuper ætate cum promouendo lib 1. cap. 30
Epiſcopus ſuſpenſus a pontificalibus, contrauenïendo fit irrregularis lib 3. c. 19
Epiſcopi præſumunt cæci affectione ne potum lib. 1 cap. 12
Epiſcopalis conſecrationis, ſi quid omittitur non ſubſtantiale alia vice erit ſupplendum. lib. 4 cap. 1
Equum habens effrenem, ſi aliquem occiderit fit irregularis. lib. 5. c. 48. 5. 3
Equitius Abbas non ordinatus, publice prædicabat lib. 4. ca. 13
Error in corpore vitiat legata, & matrimonia lib. 4 cap 36
Error, & coactio pari paſſu ambulant. lib. 4 cap. 17
Error in matrimonio canonicum impedimentum eſt lib 4. c. 17
Error in conferendo, vel ſuſcipiendo ordine multis modis incurritur, lib. 4 ca. 36
Error in fide non impedit or linis characterē, ſi intendat facere quod facit Eccleſia li. 4. cap. 36
Error ordinatoris, & ordinati in ordine ſuſcipiendo, etiam alternata forma non impedit imprimi characterem. lib. 4. cap. 36
Error cui non reſiſtitur, approbatur lib. 5. c 8
Errantis nulla eſt voluntas. lib. 4 cap. 36
Error in variatione oleorum, an impediat veritatem ſacramenti li 4. c. 36
Eſſæi vxores ducere recuſabant ob religionem lib. 1 cap. 34
Eſſæi putabant eſſe felicißimos eos qui ſine filijs vixiſſent. lib. 1. c. 12
Euchariſtia conſecrata, non poteſt reconſecrari lib. 3 cap. 15
Euchariſtiam conſecrans extra miſſam, eſt irregularis. lib 3. c. 26
Euchariſtia non eſt concedenda coniugibus nocte antecedente copulatis lib. 5. cap. 1
Eugenius Carthaginen. epiſcopus ſanctiſſimus ab Apopleſia liberatus fuit. lib. 2. ca. 24
Eunuchorum genus ignominioſum eſt lib. 1 cap. 15
Eunuchorum monaſteria, olim conſtructa. lib. 1. cap. 27
Euſebius Samoſatenus epiſcopalem veſtem depoſuit propter hoſtes lib. 5. cap. 5
Euſtathius Sebaſtæ Epiſcopus depoſitus, ob veſtes laicas lib. 5. cap. 5
Examen epiſcopi conſecrandi omitti non poteſt lib. 4. cap. 9
Examen ſi omittatur, ordinatio vitioſa eſt. lib. 4. cap. 9
Exceptio criminis impedit promouēdū donec ſuper excepto crimine cognoſcatur lib. 1 cap. 17
Excommunicatus ordinatus ad minores incurrit irregularitatem. lib. 4. cap. 34
Excommunicatus adminiſtrans etiam officia minorum ordinum fit irregularis li. 3. c 21
Excommunicato ſuperueniente ad miſſam ante ceptum canonem conſecrationis, omnes diſcedere debent lib. 3 ca. 25
Excommunicato à ſe, ſi Epiſcopus communicet, non cenſetur eum abſoluere lib 4 c. 3
Excommunicationum iuris caſus, vide remiſſiue. lib. 3. ca. 21
Excommunicatus laicus non poteſt intereſſe diuinis, nec ingredi Eccleſiam, nec ſtare prope eam vt diuina audiat lib 3 ca. 21
Excommunicatus durans per ānum in excom. deponitur, & fit ſuſpectus de hæreſi. lib. 3 cap. 21
Excommunicatus celebrans fit penitus irregularis etiam ſi per ignorantiam craſſam. lib. 3 cap. 21
Excommunicatum ſe eſſe ignorans quomodo ſi celebret fit irregularis lib. 3. cap. 21
Excommunicatus minori excommunicatione eſt ineligibilis, & inhabilis ad omne beneficium, & ſic quadam ratione irregularis lib. 3. ca 21
Excommunicatus conferens beneficia in contemptum eſt irregularis, ſicut ſi uiſitet, corrigat

corrigat, benedicat, abſoluat, excommunicet. lib. 3. ca 21
Excommunicatus vtendo ſua dignitate in diſtribuendis officijs diuinis in Eccleſia, fit irregularis. lib. 3. cap. 21
Excommunicati corpus ſi adſtet in Eccleſia dũ ſacerdos celebrat, non dicitur coram excommunicato celebrare lib. 3. cap. 25
Excommunicatio quandoque ſolam ſuſpenſionem ſignificat. lib. 3. ca. 21
Excommunicatus minore excom. celebrando non fit irregularis. lib. 3. cap. 21
Excommunicatum ſe eſſe audiens ex ſolo rumore vulgi, debet abſtinere. lib. 4. ca 34
Excommunicatio maius vinculum quam irregularitas. lib. 3 ca 5. nu. 8
Excommunicato nominatim a Papa, ſi quis cotam eo celebret, fit vere irregularis. lib. 3 cap. 21
Excommunicatis generaliter communicantes olim fiebant excommunicati, non hodie. lib. 3. cap. 21
Excommunicato præſente celebrans quando fiat irregularis lib. 3. c. 24
Excommunicatum ſe eſſe dubitans ex dubio iuris, an celebrando fiat irregularis lib. 3 cap. 21
Excommunicato tripliciter communicamus ante factum in facto, & poſt factum. lib. 3. cap. 21
Excommunicati gignunt prolem legitimam. lib. 1 cap. 5
Excommunicato nil proſunt ſuffragia. Eccleſiæ lib 3. ca. 21
Excommunicatus ſacerdos non poteſt dicere, dominus vobiſcum ibidem
Excommunicatus quilibet videtur irregularis auctori, quia nec promoueri, nec exercere poteſt ibidem
Excommunicatio eſt maxima omniũ cenſurarum ibidem
Excommunicati omnes ſunt infames li. 3. c. 1
Excõmunicatio difficilius incurritur quàm irregularitas lib. 5. c. 48. 5. 5
Excommunicatus exercens minores ordines communi ſententia fit irregularis, ſicut ſi eos accipiat lib. 3. cap. 21
Excommunicatus eſt penitus ligatus, ideo nullum ordinem accipere, vel acceptum adminiſtrare poteſt ibidem
Excommunicatus iubens coram ſe celebrari, fit irregularis ibidem
Excommunicati cadauer non eſt aſpergendũ incenſandum vel benedicendum, alioqui diceretur participare qui hæc faceret li. 3. c. 25
Excommunicatus quilibet pro irregulari habetur lib. 3 ca. 21
Excommunicatus quõ ſit priuandus oratione fidelium, & an peccet, qui pro eo orat li. 3 cap. 25
Excommunicatio eſt maior cenſura, quàm irregularitas. lib 3 c. 5 & lib 5, cap 48
Excommunicato miniſtrans in diuinis, aut corã eo celebrans an fiat irregularis li 3. c. 21
Excommunicatus etiam generaliter faciens ſe ordinari fit irregularis, etiam ignorans ſi ad miniſtrauerit lib. 4. c. 34
Excomunicatio non incurritur ex actibus internis, & mere ſpiritualibus li. 5. ca. 48 5. 6
Excommunicatus ab Epiſcopo, ſi celebret fit irregularis, diſpenſabiliſ a ſolo Papa li. 3 c. 21
Excommunicatio iure canonico pœna eſt, quæ iure ciuili pœna mortis ibidem
Excommunicatus ob ciuilia debita, an excuſetur ſi duret poſt annum ibidem
Excommunicato non videtur communicare qui ab eo neceſſaria vitæ emerit lib 4. c. 3
Excommunicatus eſt membrum diaboli, & ideo nihil facere poteſt in eccleſia, nec quod poſſunt facere puri laici lib 3. ca 21
Executor in cauſa ſanguinis etiam ſine iuramento eſt irregularis lib. a cap 10
Executori ſanguinis, quiſquis aſſiſtit, vt defendat eſt irregularis lib a. cap 10
Executori ſanguinis, dicuntur cooperati, etiam ij qui ſolis verbis cooperantur, ideo fiunt irregulares lib. a cap. 10
Executor propriæ ſententiæ in cauſa ſanguinis fit irregularis etiã ipſe princeps li 2. c. 10
Executoris officium aſſumens, ex ipſo iuramẽto quo adſtringitũ illi fit irregularis l 2 c 10
Exempla magis mouent quàm verba li. 2 c 4
Exempti non poſſunt ſubditis conferre nec minimum quidem ordinem extra monaſteria propria lib 4. ca. 20
Expoſiti ſuſpicandi ſunt quod ſint illegitimi lib. 1 cap. 11
Expoſiti ſi erant ſerui, eo ipſo fiunt liberi. lib. 1 ca. 11
Expoſitus infans legitimus promoueri poteſt, lib. 1 cap. 11
Extrauag. Quia nõnulli, ſub tit de ſent. excom. an fuerit Clem V. ſeu Bened. II. lib. 2. c. 4
Extremæ vnctionis ſacramentum per præpoſterationem vnctionum, an deſinat eſſe ſacramentum lib. 4. c. 36

F

Faciem alicui deſhoneſtans, vel diſformans an ſit irregularis. lib. 5. c. 50
Falſans litteras eſt irregularis ſiue ſint litteræ D. Papæ ſiue delegati, ſiue Regis, ſiue cuiuſcunque iudicis lib. 5. ca. 35
Falſans vnicam litteram, vel punctum in litteris D. Papæ eſt excommunicatus li 5. c. 35
Falſans litteras, vt vitam alterius tueatur, non effugit crimen falſi lib. 5. c. 35
Falſarius occultus poſt condignam pœnitentiam poſſet promoueri lib. 5 c 35
Falſum teſtimonium dicēs extra iudicium ad liberationem alicuius, peccat, ſed non tenetur falſi lib 5. ca. 36
Falſi teſtimonij Reus clericus deponitur, & ſicut Reus periurij irregularis eſt. lib. 5 cap. 36
Falſi damnatus per viam exceptionis an dicatur irregularis lib. 5. c. 36
Familiæ propriæ mores licet occulte perſequi. lib 5. c 11
Fame moriens quibus caſibus cauſet irregularitatem non paſcenti lib. 5. c 48. 5. 5
Familiam ſuam bene docens, & in officio inſtruens excuſatur ſi illa ſit incorrigibilis. lib. 5. cap. 11
Familia diſſoluta moribus, facit domino impedimentum ne promoueri poſſit li. 5. c. 11
Fatuus quis dicatur lib 2. ca. 18
Fauor & gratia non ſunt canonicum impedimentum contra aliquem ne promoueatur. lib 5. cap. 521
Febris quartana non dat locum ediſitio edicto. lib 2 cap. 22
Febris quandoque eſt adeo familiaris, vt nil obſit. lib 2. c. 22
Febriculæ in iure non conſiderantur. lib 2 capit 22
Febre quartana laborantes, comitiales eſſe non poſſunt lib. 2. c 22
Febris quartana non impedit promouendum. lib. 2. cap 22
Febris quartana pubertate deponitur. lib 2 capit 22
Febris inducens furorem, non cauſat irregularitatem lib. 2. ca. 14
Febris motum habet contra naturam liber 2 cap. 22
Febris cauſans infamiam non inducit irregularitatem lib. 2. c. 13
Felix Archiep. Rauen. cæcus factus eſt ex inſpectione in vas aneum ad radios ſolis. lib. 5 cap. 20
Felix Abdiritanus Epiſcopus ſanctiſſimus perniciosiſſima paralyſi diu percuſſus li. 2. c. 23
Feudum eſt contractus factus gratia vtriuſque lib 2 cap 5
Feudo cedere eſt quoddā diuortii gen⁹ li 2 c. 5
Feudatarius an inuito domino poſſit feudum refudiare, ibidem
Feudatarii facile promoueri non debent etiam ſi dimittere feudum velint ibidem
Feudi laici quomodo cleric⁹ ſit capax li. 5 c. 51
Feudatarius eo ipſo quod ſit clericus, amittit feudum lib. 2 c. 5
Feudatarius dicitur adſtrictus Curiæ propter iuramentum ibidem
Feudatarius iurans ſe non renunciaturum feudo, non poteſt promoueri, quia illi renunciare non poteſt, ibidem
Feudatarius neminem ſuo loco ſubſtituere poteſt inuito domino ibidem
Feudatarius habens feudum ob aliquod certū ſeruitium, illi renuntiare non poteſt ibidem
Feudatarius dimiſſo feudo, ſi nil aliud obſiſtat promoueri poteſt ibidem
Feudatarius obligatus domino ad onera perſōnalia non eſt promouendus ſi velit feudum retinere ibidem
Fictio duplici modo accipi poteſt lib 4 c. 14
Fictum fugit ſpiritus diſciplinæ, ibidem
Fictus difficilius diſpenſandus quàm meticuloſus ibidem
Fictio eſt duplex lib. 3. cap. 7
Ficte baptizatus ſemper in peccato mortali exiſtit donec recedat fictio ibidem
Fictione recedente in ordine ſuſcepto non ſtatim ceſſat irregularitas lib 4. c 17
Ficte baptizatus ordinatus an adminiſtret 2 lib 4 cap. 13
Ficte baptizatus licet recedente fictione recipiat gratiam, tamen non effugit irregularitatem lib 3 ca. 7
Fides non eſt niſi volentis lib. 3. ca. 8
Filii fidelium educati inter fideles ſemper de iure præſumuntur baptizati lib 3. ca. 13
Filii Reorum læſæ maieſtatis ſi a principe reſtituantur, videntur quoque reſtituti ab Eccleſia. lib. 5. ca. 47
Filia dicitur mulier quæ eſt de parochia clerici lib. 5 cap. 39
Filius nō pōt cōferre ordines patri ſuo li 4. c. 6
Filius fam poteſt inuito patre clericari, & monachari lib. 1. c. 12
Filius miniſtrare non poteſt in eccleſia patris & adeo ibi ordinari non poteſt lib 4. c 6

Floren-

Florentinum Archidiaconum Gregorius magnus ordinare noluit, inconſulto Epiſcopo Florentino. lib. 4. c. 2
Florentini licet aliquando ſint negligentes in rebus Eccleſiaſticis, tamen in propriis ſemper ſunt ſolertiſſimi lib. 2. ca. 1
Filei procurator eſt irregularis ex ipſa officii aſſumptione. lib. 2. ca. 9
Fiſci patrocinium, & iudicium aſſumentes ante executionem ſanguinis ſunt irregulares. lib. 2. cap. 9
Fiſci patronus a quo primum inſtitutus. lib. 2 cap. 9
Foro conſcientiæ punitus poteſt in foro iudiciali puniri, & e contra lib. 5. c. 1
Forma dare eſſe rei, lib 4. cap. 1
Formam ſcienter omittens in rebus Eccleſiaſticis, peccat lib. 4. ca. 1
Forma non ſeruata nil actum videtur lib. 1. c. 29
Fornicator quantumuis occultus, celebrare non poteſt ante pœnitentiam lib. 5. c. 37
Fornicator notorius dicitur ex confeſſione, in iudicio conuictus, vel euidentia facti; & hic eſt irregularis, nec adminiſtrare poteſt vel ipſos minores ordines lib. 5. c. 37
Fornicator chriſtianus cum infideli muliere aut cum bellua fit irregularis lib. 5 c. 37
Franciſcus Remolinus repudiatus fuit ab Auditorio Rotæ Rom. quia Iudex criminalis fuerat lib. 1. cap 6
Franciſcus Remolinus vxoratus fuit, & factus Cardinalis vxore ingrediente monaſterium lib. 4 cap. 34
Frater fratri non parat hæreditatem lib. 1 c. 6
Fratrum diſſidentium miraculoſa exempla. lib. 3 cap 25
Fratrum diſſidentium oblatio reſpuenda. lib. 3 cap 25
Fullones infames ſunt lib. 5 cap 1
Fur pro leui delicto captus ſi poſtea confiteatur grauiora delicta, & ſuſpendatur accuſans non eſt irregularis lib. 2. c. 7
Furem deferens, vel exhibens, fit irregularis ſi ſuſpendatur lib 2. cap. 7
Furem exhibens iudicium proteſtatione ne moriatur, ſi a iudice occidatur, & hic natum habeat, eſt irregularis lib. 5. c. 48
Fures quibus pœnis plectendos iudicauerit Plato. lib. 5. cap. 28
Furem prodere etiam iure canonico nemo tenetur vbi imminet periculum mortis eius. lib 2 cap. 8
Furandi per veram neceſſitatem non eſt excludendus ab ordinibus. lib. 5. c. 52
Furem exhibens iudici pro recuperandis rebus non eſt irregularis ſi proteſtetur nolle de eo ſupplicium ſumi lib. 2. cap. 7
Furem ciuiliter conueniens non eſt irregularis ſi ille poſtea ſupplicio afficiatur lib. 2. c. 7
Furta litteraria quæ ſint lib 5 c 28
Furtum ethnicis inter grauiora crimina habitum. lib. 5 ca. 28
Furti conuictus infamis efficitur lib. 5 c. 28
Furti redargui poteſt, qui alienos labores ſibi aſcribit lib. 5 c. 28
Furum ordines ſuſcipere quid ſit lib. 4 c. 8
Furioſus occidens non fit irregularis. lib. 5 cap. 48 in principio
Furioſi triplices ſunt lib. 2. cap. 14
Furioſus qua ex cauſa fiat lib. 2 c. 14
Furioſus, lunaticus, & comitialis ſæpe pro eodem accipiuntur lib. 2. c. 14
Furioſus affectus perquam raro poteſt exercere ſuſceptos ordines aſſiſtente collega lib. 2 cap. 14
Furioſus qui mente ſana ordines poſtulauerat recipit characterem. lib. 2. ca. 14
Furioſus per interualla, non eſt ad minores promouendus lib. 2. c. 14
Furioſus Maniam pati dicitur ibidem
Furioſi recentes ordinibus ad quos non ſunt promoti, non ſunt irregulares lib. 4. c. 13
Furioſus promoueri no poteſt, etiam ſi poſtea liberetur, etiam ſi habeat dilucida interualla, lib. 2. ca. 14
Furens non debet priuari magiſtratu. ibidem
Furor ſuperueniens non aufert characterem. ibidem
Furor impedit Papam eligendum, ſed non iam Electum ibidem

G

Gabriel Rangonius Cardinalis fuit illegitimus lib. 1. c. 9
Georgius Amboſia Cardinalis viuens duos nepotes Cardinales habuit lib. 2. c. 3
Gibboſi irregularitas duplex lib. 1. ca 19
Gibboſus deformis, & debilis non promouendus ibidem
Gibbus eſt quilibet corporis tumor ibidem
Gibbus, vel tumor in facie inducit irregularitatem. lib. 1. c. 21
Gigantes prima ætate extiterunt lib. 1. ca. 13
Gigantes poſt diluuium arte dæmonum factos putat S. Thomas ibidem
Gladios, funes, & ſimilia commodantes, & ligna dantes executioni ſanguinis, irregulares

 res

tes ſunt lib. 2. cap. 10
Goliath ſex cubitorum longitudine fuit. lib. 1 cap. 13
Grandæui & ſenes peſtilentiam non ſentiunt. lib. 1 cap. 30
Grandæuus ad promouendum dignior eſt, & iuuenibus præferendus lib 1.c.30
Gratiani decretum magnæ eſt auctoritatis. lib 3 cap 14
Gratis non dat, qui laudem expectat li.4.ca.17
Græcus ſacerdos debet perpetuo abſtinere ab ordinibus ſi eius infans lecto ſuffocatus ſit. lib 5 cap.48 § 3
Græcus vxoratus prolem ſuſcipiens non poteſt ad altiores ordines aſcendere lib.1.c 34
Græci a barbaris & hebræis multa dogmata furto ſuſtulerunt lib 5 cap.28
Græcus a Latino, & econtra ordinari non permittitur lib. 4 ca. 32
Græcorum Epiſcopi non poſſunt vti vxore. lib. 1 cap. 12
Græcus clericus latinam eccleſiam obtinere non poteſt lib. 4. c. 32
Græcus cum vxore obtinere non poteſt eccleſiam latinam lib. 3. ca. 26
Græcus infra diœceſim latini Epiſcopi ſe ſe ingerens ipſo iure excommunicatus eſt, & econtra lib. 4. cap. 2
Græcorum ſacerdotum filij poſſunt latino ritu promoueri, & latinam Eccleſiam obtinere lib. 3 cap. 26.
Græcus vxoratus ea die qua commiſcuit vxori non debet celebrare lib. 3. ca. 24
Græcis non licet in azymo conſecrare lib. 3 cap. 26
Græci nondum tonſurati deberent a ſuis latinis Epiſcopis latino more ordinari li. 4 c.5
Græcus contrahens matrimonium poſt ſuſceptum ordinem actum validum facit, quia caſtitatis voto non eſt ligatus lib 1. c. 34
Græcorum & latinorum filij legitimati pari iure cenſentur lib. 1 c. 9
Græcorum filij legitimati non ſuccedunt parētibus in beneficio lib. 1. ca. 9
Græcorum filij ſuſcepti in ſacro ordine legitimi non obſunt patri, quin poſſit fieri ſacerdos lib. 1. ca 12
Græcus ſi infantē ſuum caſu ſuffocauerit in lecto eſt irregularis lib. 3 c. 2
Græcos vxoratos Epiphanius græcus nolebat, promouere ad ordines ſacros lib. 1. c. 12
Græci, & latini ſacerdotes non debent in eadem Eccleſia celebrare lib. 3. c 23. & lib. 3. c. 26
Græcis latino, nec latinis græco ritu vti li-cet. ibidem
Græcus ſuſcepto ſubdiaconatu, ſi vxorem ducat, ad altiores aſcendere non permittitur lib 1 cap. 34
Græcorum filij an patri ſuccedant in beneficio lib. 1 cap. 6
Græcus vxoratus non poteſt obtinere Eccleſiā latinam lib. 1. ca 34
Græcis Epiſcopis non permittitur retinere vxorem antereductam lib 1. c 34
Græcorum filij ſuſcepti in ſacerdotio ſunt habiles ad ordines, & beneficia, ſecus ſuſcepti in Epiſcopatu lib. 1. ca 4
Gregorius magnus ſæpe paſſus eſt ſyncopen. lib. 2 cap. 16
Gregorius magnus Archidiaconum Florentinum abiecit, quod inhoſpitalis eſſet li 5. c. 7
Gregorius magnus pronepos fuit Felicis IIII. Papæ lib. 1. ca. 6
Gregorius Magnus abiecit Petrum electum ab Epiſcopatu Neap. ob nimiam eius ſimplicitatem lib. 5. ca 4
Gregorius Epiſcopus Nazian. conqueritur ſe ex cura Epiſcopali ſpiritualis vitæ commoda perdidiſſe. lib. 3. ca 5.
Gregorius XII. ceſſit Papatui, & ideo pro ſchiſmatico eſt habitus rediens ad adminiſtrandum. lib. 2 c. 4
Gregorius Preneſtinus Epiſcopus Dei miraculo punitus lib 4. ca. 1
Gregorio Preneſtino Epiſcopo manus aruerūt dum ſacris initiaret per vim Conſtantinum Neophytum lib 1. c. 31.
Gregorius Turon. Epiſcopus puſillus, & ſanctus. lib. 1. c. 13.
Guido Monteſeltrius ſedi Apoſtolicę, trigeſies bellum mouit. lib. 3 c 20
Gulielmus Duranti maximis ornatus fuit dignitatibus Eccleſiaſticis, & tamen bello iuſto interfuit lib. 5. c. 49
Gulæ vitium non eſt temere iudicandum. lib. 5 cap 3
Gutturoſi irregulares ſunt lib. 1. c. 19

H

Hominis carnibus ſuſcitari dæmones ridiculum eſt lib. 2. c. 16
Helcheſitæ hæretici ſunt dicentes, non eſſe crimen negare Chriſtum ore, ſi corde credas. lib. 5 cap. 34
Heli ſacerdos punitus quod filios nimiū leniter correxiſſet lib. 5. c. 48. § 6. & li. 5. c. 11
Hēricus Epiſcopus Leodien. fuit illegitimus & lib.

lib. 1. cap. 9
Henricus II. Imperator fuit expoſitus li. 1. c. 11
Henricus II. adoleſcens Bellerophontis litteras tulit, quibus falſatis Conrado factus eſt gener & ſucceſſor Imperii lib 5. c. 35
Herculeus morbus, qui & Comitialis lib. 2 cap. 14
Heremitæ vagantes quomodo corrigendi. lib. 2 cap. 1
Hæres obligati ad ratiocinia promoueri non poteſt lib. 2. c. 11
Hæreſis Alexandrinorum putabat non licere vltra vnam miſſam dicere in qualibet Eccleſia lib. 3. c. 23
Hæreſis contemplatione ſunt irregulares fautores conſultores, receptatores, & ſimiles. lib. 5 cap. 46
Hæreticis cremandis non eſt neganda communio. lib. 3. c. 24
Hæreticus eſt irregularis etiam poſt peractam pœnitentiam, & ab omnibus ordinibus, & dignitatibus deponitur lib. 5. cap. 46
Hæreticus ipſo iure eſt excommunicatus lib. 5 cap. 46
Hæretici dicuntur eſſe hermaphroditi li. 1 c. 27
Hæreticus abſolutus in foro conſcientiæ ad huc poteſt puniri in foro iudiciali lib. 5. c. 46
Hæreticorum matrimonia parochus auctorizans an fiat irregularis lib. 3. ca. 25
Hæreticis exhibens ſacramenta eſt irregularis etiam poſt pœnitentiam lib. 5. ca. 46
Hæreticis in oratione communicās deponitur ſi per metum id fecit, & præterea fit irregularis lib. 5. ca. 34
Hæreticis comburendis dans ligna eſt irregularis, Idem & in dante ignem lib. 5 c. 48. §. 4
Hæreticus difficile diſpenſatur ad dignitates. lib. 5 ca. 46
Hæreticorum proles vſque in ſecundam generationem eſt irregularis ad ordines & beneficia. lib. 5. cap 46
Hæreticus eſt qui credit ſe non teneri obedire canonibus Pontificum: at non ſic ſi quis contraſaciat per luxum, & intemperantiam, vel ignauiam lib. 5. ca. 26
Hermaphroditus tam electus, quàm eligendus deijcitur lib. 2. ca. 4
Hermaphroditus nō poteſt fieri monialis, etiā ſi incaleſcat in fœminam lib. 1. ca. 29
Hermaphroditus eſt infamis lib 1 ca 27
Hermaphroditi ſunt vtriuſque ſexus ibidem
Hermaphroditus non poteſt eſſe monachus. lib. 2 cap. 1
Hermaphroditus in Papam non eſt eligendus. lib. 1 cap 27
Hermaphroditus nec inter maſculos, nec fœminas ad religionem admittendus ibidem
Hermaphroditus myſtice, eſt prælatus, q negle cta veritate, ſolo ſermonis ornatu vtitur. lib. 1 ca 27
Hermaphroditus incaleſcēs in maſculū chara cteris eſt capax, ſed conferri ei non debet. lib 1 cap. 27
Hermaphroditorū matrimonia quomodo iure permittantur lib 3 c 25
Hidroparaſtæ hæretici lib 2 c. 25
S. Hieronymus dentes prominentes ſibi ſecuiſſe traditur lib. 1. c. 14.
Hieronymus de Praga relapſus igne crematus fuit lib. 5. ca. 27
Hippolytus Cardinalis medices fuit expoſitus. lib. 1 cap 11
Hircina, vel caprina caro ſuſcitat comitialem lib 2 cap. 16
Hircinum iecur ſuſcitat comitialem li 2. c. 16
Hiſtrionibus etiam communio denegāda eſt lib. 2 cap. 5
Hiſtriones, ac conſimiles ſunt infames, & non promouendi lib. 3 c 1
Hiſtriones, Mimi, ſcænici, Moriones ſunt quandoque curiæ adſtricti, & ideo irregulares lib. 2. cap. 5
Homicida ſemper a ſacerdotio fuit expulſus, etiam ab ethnicis lib 5. c 48 in princ.
Homicidium factum cum armis clerici, quando imputetur clerico ad irregularitatē m. lib 5 cap 48 §. 3
Homicida nec poſt peractam pœnitentiam poteſt promoueri, aut exercere lib. 5. capit. 48 in principio
Homicidium etiam tacendo committitur. lib 5 cap. 48 §. 3
Homicidium futurum ſciens non reuelans ei qui eſt occidendus quando reuelare ſine periculo poteſt, eſt irregularis. lib 5 capit. 48 §. 5
Homicida hodie etiam ſi omni culpa careat, requirit diſpenſationem, vt promoueri poſſit, vel adminiſtrare lib 5. c 48. §. 3
Homicidij ſimplex ſpectator non eſt irregularis, niſi ſit tantæ auctoritatis, vt potuerit impedire lib. 5. c 48. §. 4
Homicida eſt irregularis, etiam occultus, & occidens Turcam, Iudæum, bannitum, aut excommunicatum lib 5. c. 48 in princ.
Homicidæ ſocius fit irregularis etiam ſi nil penitus fecerit ſed ſolum aſtiterit, etiam ſi diſſuaſerit homicidium lib. 5. c 48. §. 4

Homici-

Homicidium perpetratum ab affinibus meis, me neſciente vt meam iniuriam vlciſcerentur, non cauſat mihi irregularitatem. lib. 5 cap. 48 §. 3

Homicidij irregularitas afficit conſulentem, mandantem, hortantem & ſimiles & ſi mors non ſequatur, ſed ſola vulnera lib. 5. cap. 48. §. 2

Homicidium iuſtum mandans, & conſulens eſt irregularis. ibidem

Homini ſoli erectum corpus eſt lib. 1. c. 19

Honoratus Abbas ducentorum monachorum filius fuit Coloni adſcriptij lib. 1. c. 35

Hoſpitalis non eſt qui eleemoſynarius nō eſt lib. 1 cap. 5

Hoſpitalitatem non exercens, Regno cælorū eijcitur lib. 5 cap. 7

Hugo a S. Victore quicquid ore ſi mbar litari emouebat, & obiret de ſancta eius morte. lib. 2 cap. 26

Hugolinus Iuriſta ſcripſit diſtinctiones ſuper cap. ſi celebrier, de cleric. excommun. min. lib. 5. cap. 1

I

IACOB per errorem patris, veram benedictionem habuit. lib. 4 c. 36

Ignobilitas parentum non obeſt filijs quin promoueantur lib. 3. c. 1

Ignobilitas non eſt canonicum impedimentū ne quis promoueatur lib 5. ca 52

Ignorans punitur, & in rebaptizatione, & in ſimonia lib 3. cap. 14

Illegitimum ſe eſſe dubitans non tenetur abſtinere lib. 1. cap. 7

Illegitimum ſe eſſe dubitans ex dubio iuris tenetur abſtinere ibidem

Illegitima monialis non poteſt fungi prælatura lib 1. ca. 29

Illegitimo conferens ordines priuatur ordinādi poteſtate. lib 1. ca. 7

Illegitimi fuere viri inſignes multi lib. 1. c. 4

Illegitimi admitti poſſunt ad ordines aliis deficientibus lib. 1. ca 8

Illegitimus quandoque tempore fit legitimus lib 1 cap. 4

Illegitimorum omne genus per Papam diſpēſari poteſt etiam ad Pontificatum lib 1 c. 8

Illegitima mulier monialis eſſe non prohibetur. lib. 1. c. 29

Illegitimus promotus cum putaret ſe eſſe legitimum, abſtinere debet lib. 1. cap. 7

Illegitimi aliquando naſcuntur ex iis qui inter ſe contraxerunt verbum matrimonium lib 1 cap. 4

Illegitimus ordinatus ante ſubſequentem matrimonium non purgat irregularitatem ordinis ſic ſuſcepti, licet matrimonium ſubſequatur. ibidem

Illegitimi nati ex concubina, ad hoc vt legitimi fiant ex ſubſequenti matrimonio, debēt eſſe habilia tempora conceptionis & matrimonii lib 1. c 4.

Illiterati valde experti, & practici promoueri poſſunt lib. 1 ca 32

Illiteratus eſt ordinis capax ibidem

Illiteraturæ defectus, eſt omnino indiſpenſabilis ibidem

Illiteratus quis dicatur ibidem

Illiteratus dicitur reſpectu oneris, & officii quod ſuſcipit ibidem

Illiteratus factus doctior deſinit eſſe irregularis lib 5. c. 31

Illiteratus ordinatus deponi debet. lib. 1 cap. 31

Illiterato nec prima tonſura danda eſt ibidem

Illiteratus ſemel admiſſus, alia tamen vice poteſt reprobari ibidem

Illiteratus in vno idiomate poteſt promoueri ad illud beneficium; in quo requiritur cognitio illius idiomatis in quo non eſt imperitus, & in altero deſeruiet per vicarium ſcientem. lib. 1 cap 32

Impœnitens non poteſt promoueri lib 3. c 3

Impœnitens ſi moriatur non eſt dignus vt pro eo oblatio fiat lib 3. c 25

Imperatoris, & Regis conſecratio non eſt iteranda lib. 3. c. 15

Imperatores olim vnà cum Clero Pontifices eligebant lib. 5. cap. 25

Imperator non poteſt legitimare filium ſacerdotis, nec ad temporalia lib 1. ca. 8

Imperator tam eligendus quàm electus canonicis exceptionibus deiici poteſt lib. 2. c. 4

Imprudentia, eſt canonicum impedimentum. lib. 5 cap. 4

Impudicus oculus impudici cordis eſt nuntius. lib. 5 cap. 6

Impudiciſſimi quandoque ſunt ipſi eunuchi. ibidem

Impudicitiæ ſigna ſunt plurima, etiam ſemota copula carnali ibidem

Impudicitia vnum eſt ex operibus, quæ excludunt nos a regno Dei ibidem

Inquiſitionis officiū ſi qui offendent, vel notarios, teſtes, vel ſi eos minati ſunt, aut perterre

terre

ge terre fecerit, aut ſcripturas corruperit, læſæ maieſtatis tenetur, & tam laici, quam clerici ſunt irregulares lib 5 c.46
Inquiſitor poteſt propriam iniuriam punire. lib. 5 cap. 17
Inquiſitores, & conſultores nunquam ſunt irregulares ex votis in iudicio ſanguinis pro ſancto officio lib.2.cap.10
Inquiſitor tradendo curiæ ſæculari damnatos, vt comburantur non fit irregularis. lib. 5 cap. 48 §. 2
Inquiſitor diſpenſat cum iis, qui redeunt ab hæreſi ſuper quibuſcunque irregularitatibus contractis in violandis cenſuris. lib 5 cap. 51
Inquiſitione pendente inquiſitus promoueri non debet lib.3.cap.17
Inquiſitores mandantes comburi hæreticos nõ ſunt irregulares lib.2. ca.16
Inquiſitio ſancti officii non ſubeſt periculo irregularitatis, ſi de iudicio ſanguinis in ea agatur lib. 2.ca.9
Inquiſitio particularis non poteſt fieri de occultis lib.5.ca.19
Incautus adeo quod alicuius mors ſequatur eſt irregularis lib. 5.c.48. §. 3
Incautum eſſe, cauſat legitimum, & canonicum impedimentum ne poſſit promoueri. lib. 5 cap. 4
Inceſtus ſolus rumor reddit infamem li.3.c.1
Inceſtum committens infamis eſt, & deponitur lib. 5 ca. 39
Inceſtuoſorum filii ſunt infames lib. 3 cap 1
Inceſtus committitur cum filia leuata de baptiſmo lib. 5. cap. 39
Inceſtus committitur cum commatre ex baptiſmo, vel confirmatione lib. 5. c 39
Inceſtus committitur cum ea cuius peccata in confeſſione audita ſunt ibidem
Inceſtus committitur etiam ob affinitatem contractam ex copula fornicaria quibuſdam gradibus ibidem
Incogniti non ſunt promouendi lib. 4 c. 2
Incogniti quanto tempore purgent hunc defectum ibidem
Incorrigibiles omnes ſunt irregulares lib. 5 cap. 26
Incorrigibilis declaratus ſtatim poteſt capi a iudice ſæculari ibidem
Incorrigibilis dicitur perſeuerans in delictis, dimittens pœnitentiam, non oſtendens dolorem delicti ibidem
Incorrigibiles, qui & inuincibiles deponuntur ſine ſpe reſtitutionis lib. 5. ca. 26
Indignus vno ordine quis eſſe poteſt, & altero dignus lib 4 cap 3
Indignus faciens ſe ordinari eſt deponendus lib 4 cap. 33
Infamis in Abbatem eligi poteſt lib 3 ca. 1
Infamis qui ſemel eſt, ſemper durat, donec diſpenſetur lib. 3. ca. 1
Infamis eſt quiſquis ordinari, vel exercere non poteſt lib. 3. ca. 1
Infamia facti tollitur contraria probatione. ibidem
Infamia facti non impedit promouendum, ſi ita lege vel canone ſtatuatur ibidem
Infamia tollitur purgatione canonica ibidem
Infamis eſt quiſquis ordinari prohibetur lib. 1 cap 29
Infamia quælibet purgatur baptiſmo lib 3.c.1
Infames ſunt deſcendentes ex parentibus rei læſæ maieſtatis ibidem
Infamis promotus, adminiſtrando non incurrit nouam irregularitatem ibidem
Infamia aliqua naſcitur ob vitæ merita. ibidem.
Infames in foro ſæculari ſunt etiam in foro eccleſiæ ibidem
Infamia ex delicto in iudicio declarato ſemper naſcitur ibidem
Infans occidendo non fit irregularis. lib. 5 cap. 48 in principio
Infans in Papam eligendus reiicitur, ſic & electus, niſi euidenter appareat electionem eſſe factam a ſpiritu ſancto lib. 2 c. 4
Infirmum conuertens in alterum latus vt celerius moriatur, irregularis eſt lib 5. cap 48 §. 1, & lib 5. cap. 48 § 4
Infirmo frenetico datus cuſtos, ſi negligenter cuſtodiat, fit irregularis ex malis quæ ille committit lib. 5. c. 48 §. 4
Infirmitas excuſat a reſidentia. lib 3. c. 5
Infirmum prouocans ad iram vt celerius moriatur fit irregularis lib 5 c. 48. §. 1
Infirmo dans vinum, vel aliud vnde moriatur fit irregularis etiam ſi omnino erat moriturus, ſed hoc intelligendum ſano modo vt hic. lib. 5. cap. 48. §. 4
Inimicitiæ graues excuſant a reſidentia. lib 3 cap. 5
Iniuriam vlciſcens non eſt ordinandus lib. 5 capit. 17
Iniuriam vlciſci non dicitur qui ſe defendit ibidem.
Iniuria poteſt animo remitti, & peti ſatisfactio. ibidem
Innocentius III. caſſauit electionem factam a Capi-

a capitulo Cremon. antequam ſepeliretur Epiſcopus defunctus lib.4 c.35
Innocentem condemnare in crimine hęreſis, tutius eſt quàm abſoluere lib.5.c.8
Impellens primus fit irregularis, quando ex illo impulſu alius lęditur lib. 5. c. 48.§.3
Inſanire quomodo quis deprehendatur lib. 2 capit. 13
Intentio, an factum inſpiciendum ſit in delictis lib.5.cap.38
Intruſus per laicam poteſtatem irregularis eſt lib 5 cap.25
Intruſus quicquid agit nihil valet ibidem
Inuidia non eſt canonicum impedimentum vt quis non promoueatur lib. 5. cap.52
Inuidia quandoque non eſt peccatum. lib. 5 capit 16
Inuidens profectui fratrum circa pietatem, quodammodo peccat in Spiritum ſanctum. lib. 5 cap. 16
Ioannes Andreæ illegitimus, diſpenſatus fuit ad omnes dignitates, ſed non ad Epiſcopatum. lib. 5. c. 51. & li. 2.c.9
Ioannis Andreæ litteraria furta collaudauit & fecit lib. 5. c.28
Ioannes Andreæ ſenex peſtilentia defunctus lib 2 cap. 20
Ioannes Patriarcha Alexandrinus interrupta miſſa plebem egredientem ſecutus vt reuo caret lib 3.c.16
Ioannes Anglus, quem fertur mulierem fuiſſe, fabuloſe pro Papa narratur lib.1.c.28
Ioannes Aragonum Ferdinandi Regis Neapoli filius Cardinalitias veſtes ſine ea dignitate deferre permiſſus lib. 1. ca.30
S. Ioannes Chryſoſtomus magno capitis dolore laborabat lib. 2. c.23
Ioanni Damaſceno manus abſciſſa, poſtea reſtituta lib.1.c.14
Ioannes Ægyptius anacorita illiteratus multæ eruditionis lib. 1. ca. 32
Ioannes Lignanus fuiſſet Card. ſi vxor conſenſiſſet, lib. 1. c. 34
aut potius niſi bigamia obſtitiſſet li.1.c.33
Ioannes Maria de Caſtello Bonon. puſillus & doctus lib. 2. c. 13
Ioannes Papa obiurgauit Epiſcopum Vticenſem, qui petierat diſpenſari cum homicida lib 5. c. 48 in principio
Ioannes decimus octauus Papa fuit parentibus ignotis lib. 1. c 11
Ioannes Silentiarius Epiſcopatum dimiſit, factuſque monachus 56 annis nullum ordinem voluit adminiſtrare lib.3 c.8
loci cauſa adminiſtrans ordinem quem non habet, an fiat irregularis lib 4 c.13
Interdictum publicatum in eccleſia Metropol. ligat totam prouinciam lib. 3. c. 20
Interdicto vno ordine, cenſentur interdicta omnia officia, quæ ab illo pendent ibidem
Interdicto vno ordine, interdicti ſunt & ſuperiores ibidem
Interdictum Eccleſiæ non impedit quin proles naſcatur legitima lib. 1. c. 5
Interdicto clero non ſunt interdicti regulares lib. 3 cap. 20
Interdictum vt liget, debet affigi locis publicis ibidem
Interdicta familia, & clericus de illa eſt interdictus ibidem
Interdictum ceſſat quatuor feſtiuitatibus anni lib. 3 cap 28
Interdicto contrauenientes irregulares fiunt. lib. 3 ca. 26
Interdictum non eſt efficax etiam ſi canon dicat, ipſo iure interdictum induci lib.4 c.24
Interdicto generali non eſt interdicta adminiſtratio iuriſdictionalis lib. 3. c. 20
Interdicto ingreſſu Eccleſiæ, celebrando non inducitur irregularitas ibidem
Interdicti poſſunt tranſire ad aliquam religionem, & ordinari ſine irregularitate ibidem
Interdictum non ligat niſi adſit verbum, interdicimus, & ſimilia ibidem
Interdictis doctoribus, etiam clerici doctores ſunt interdicti ibidem
Interdictum aliud perſonale, aliud locale. ibidem
Interdictum vt afficiat quot requirantur. lib. 3 ca. 23
Interdicto populo non ſunt interdicti extranei præſentes lib. 3. c. 20
Interdictorum caſus iuris, vide remiſſiue. ibidem
Interdicto populo, etiam abſentes ſunt interdicti, & pueri doli capaces, & mulieres. ibidem
Interdicta vniuerſitate omnes de illa ſunt interdicti quocunque vadant ibidem
Interdictum non ligat etiam ſi dicatur ſub pœna interdicti ipſo iure incurrenda ibidem
Irregularis eſt quiſquis promoueri, vel exercere prohibetur lib. 3. c. 18
Irregulares ex ipſa proſapia qui ſint. lib. 2 capit. 3
Irregularitas Epiſcopalis quomodo fiat Papalis lib. 3 cap.21
Irregularitatis nemo damnatur in dubio, niſi & fa-

& factum & ius plene probetur lib.5.c.51
Irregularitas an ſpectet ad forum conſcientiæ ibidem.
Irregularem ſe quiſque in dubio præſumere debet in conſcientia ibidem
Irregularem alium quiſquis facit ipſe quoque eſt irregularis lib 4.c.1
Irregularis faciens ſe ordinari non habet ordinis executionem preſertim ſi ordinetur ab Epiſcopo irregulari lib.4.ca.33
Irregularitas vt auferatur, nulla certa verborū forma requiritur lib. 4 ca. 3
Irregularitas tollitur religionis ingreſſu, lib. 1 cap. 10
Irregularitas inducitur ab omni eo quod deijcit promotum, vel impedit promouendum lib. 3. cap. 21
Irregularitates apoſtolicę congruunt etiam clericis minorum ordinum lib.5.ca.2
Irregularem ſe quiſque in dubio putare debet lib. 3. cap. 19
Irregularis ſi audeat aſcendere indiſpenſatus fit alio modo irregularis lib. 4. cap.33
Irregularitates fere omnes tolluntur religionis ingreſſu aut ſaltim facillime diſpenſantur lib.5.cap. 51
Irregulares ſunt omnes infames de facto, vel de iure lib. 3. c. 1
Irregularitas ex contrauentione ſuſpenſionis regulariter a ſolo Papa diſpenſatur, ſed ſi ſit occulta etiam ab Epiſcopo lib. 3. c. 19
Irregularitates prouenientes ex corpore, etiam ex parte occulta, ſunt omnino dicendæ ordinatori lib.4.cap 10
Irregularitates ſępe committuntur conſcientię delinquentis lib. 5. c. 48.5.4
Irregularitas ex illegitimitate ortum habuit a veteri teſtamento lib. 5. c. 51
Irregularitas ex iudicio ſanguinis non admodum vetuſta eſt & quando cœperit lib. 2 cap. 6
Irregularitas non purgatur ſacramento pœnitentiæ lib 5. c.51
Irregularitas nunquam naſcitur ex ſola ſanguinis effuſione ſine mutilatione lib 2.c.6
Irregularem faciens alterum ipſe quoque efficitur irregularis lib 5 c.50
Irregularitas quādoque minor ex vitio quàm ex virtute lib. 2.c.25
Irregularitas alia parua, alia magna alia maxima lib. 1.c 2
Irregularitas ex alieno delicto ſæpe cauſatur lib. 5 cap. 47
Irregularitas quandoque duplicatur adminiſtrando in irregularitate lib. 4. cap 33
Irregularis vno loco, & nō in alio eſſe aliquid poteſt lib. 3. c. 23
Irregularitas irregularitati accumulari poteſt lib. 1 cap 2
Irregularitas quādoque cauſatur ex priuilegio lib. 4 cap 18
Irregularis non eſt legitimus accuſator, nec teſtis contra clericum conſtitutum in ordine ſuperiore, ſecus contra conſtitutum in ordine inferiore lib 1. c. 2.
Irregularitas ob corporis defectus nō impedit officia, quæ extra illum defectum exercere poſſunt lib 1 c.2
Irregularis Laicus ſubiens clericatum, non ob id fit de nouo irregularis, niſi ex contemptu lib. 4 cap. 33
Irregularitas cauſata ex homicido voluntario, ortum habuit a iure diuino lib. 5. c 51
Irregularitatem allegās debet adducere caſum legis lib. 1.c.2
Irregularitas quibus verbis demonſtretur in iure lib 1.c 1
Irregularitatis nemo in dubio eſt condemnandus lib. 1. ca.2
in Irregularitate factum inſpicitur, non voluntas. lib. 1 cap. 33
Irregularitas cauſatur etiam ex homicidio nō voluntario lib 5.c 48 in principio
Irregularitates apoſtolicæ obſunt Papæ eligendo. lib 2. cap 4
Irregularitas vnde dicta ſit lib. 1. ca 1
Irregularitatis cauſa ceſſante, ceſſat irregularitas lib 2. cap. 24
Irregularis eſt is de quo dubitatur, an fuerit baptizatus lib 3. ca 13
Irregularitas quandoque ex alieno facto incurritur lib 3. ca 23
Irregularitas & ſine peccato, & cum gratia Dei eſſe poteſt lib. 5. c. 1
Irregularitas etiam in muliere conſiderari poteſt lib. 1. c. 28
Irregularitas ex iudicio ſanguinis eſt Papalis lib. 2 cap. 6
Irregularis beneficiatus quando cogi poſſit ad quęrendam diſpenſationem lib.4.ca 16
Irregularitas aliquando vno loco afficit, non in alio lib 1.c.13
Irregularitas quo iure inducta lib. 1. ca 3
Irregularitates apoſtolicę, a ſummiſtis ponunt licet aliter videatur Speculatori. lib. 5 c. pir. 2
Irregularitas ex iudicio ſanguinis quando cœpit. lib. 2. c 5

Irre-

Irregularitas quæ pendent ab occulta animi intentione eſt permittenda conſcientiæ patientis, lib 1.ca 2
Irregularitas ex infamia ceſſat, ſi reſtituatur fama lib 5 c.51
Irregularis deffinitio lib. 1. ca.1
Irregularitas indiſpenſabilis eſt illa quæ ſurgit a defectu membrorum neceſſariorum ad vſum ordinis lib.5.ca 51
Irregularitatis cauſa ceſſante, ceſſat irregularitas. lib. 1 ca.2
Irregularitates ex varijs cauſis naſcuntur. lib 1 cap. 3
Irreprehenſibilis debet eſſe clericus in ſingulis membris corporis, quæ hic ponuntur. lib. 5. cap. 2
Irreprehenſibilis quis dicatur lib. 5. ca 2
Irriſor eſt qui ad priora delicta relabitur. lib. 5 cap. 27
Iſaias fertur, ſed incerta auctoris fide, ſibi delingua precidiſſe lib.1.c.14 & li 1.c.26
Iteratio ordinis non imprimit nouum characterem lib 3.c 15
Iterationes ordinum & caracteris preiudcant facienti & patienti lib.3 c 15
Iudas Apoſtolus & Iacobus fuerunt agricolæ lib. 3 cap. 1
Iudęus factus Criſtianus ſi preuaricetur eſt pœnitus irregularis, etiam peracta pœnitentia lib.5.c.34
Iudęus recens conuerſus non aſt admitēdus ad vllum publicū offitiū li.1.c.31 & l.5.c.51.
Iudex inquiſito adulterio oculto, ſi mulier a conſanguineis occidatur, fit irregularis ſi proceſſit iniuſte, ſecus ſi iuſte lib.5.cap.19 & cap. 48. 5.3
Iudex eſſe non poteſt minor annis 22. lib. 1 cap. 30
Iudex ob iuditium ſanguinis ſemper fit irregularis lib. 2. ca.6
Iudex in delictis ſcandaloſis poteſt ab initio proceſſus inquiſitum ſuſpendere. lib. 3 cap. 17
Iudex aſſumens officium iudicandi circa vindictam ſanguinis, & circa vltimum ſuppliciū fit irregularis etiam effectu non ſequuto. lib. 2 cap. 6
Iudex qui prætextu iuſtitiæ ſuam iniuriam vlciſci vult, non eſt promouendus. lib 5 cap. 17
Iudex poteſt procedere circa iniuriam ſibi illatam, ſi illa iniuria redundet in præiuditium Eccleſiæ lib.5.c.17
Iudex proſequens propriam iniuriam, debet omni odio vacare, & ideo prius debet interesse priuatum parti remittere. lib 5.c.17
Iudicare, vel parari ad iudicandum paria ſunt, & quomodo lib 2. ca 6
Iudices qui facile credunt Calumniatoribus non ſunt facile promouendi lib 2.ca.9
Iudices plerunque falluntur a delatoribus, & percunctatoribus lib.5.ca.20
Iudici ſuſpecto cauſæ non delegantur. lib. 3 cap. 17
Iulianus apoſtatarum princeps, & imperator lib. 5 cap. 34
Iulianus martyr Alexādrinus cum podagra ad martyrium delatus eſt lib 2 c.21
Iulius Cæſar Comitiali morbo laborauit. lib. 2 cap. 16
Iuramentum eius qui petit ordinari non ſufficit, vt admittatur, ſed qualitates requiſitæ debent probari lib, 4. ca 3
Iuramento fidelitatis ſemper videtur excepta perſona Dei, & Papæ lib. 2. cap 9
Iuriſdictionem temporalem habentes quomodo effugient irregularitatem in exercitio vltimi ſupplitii lib. 2. cap. 6
Iuſti nomen non amittit, qui cito reſurgit. lib. 5 cap. 1

L

LABIA membra non ſunt ſed ornamentum. lib. 1.ca 23
Labia habens corroſa, non promouetur. lib. 1 cap 23
Laicus audiens confeſſionem in neceſſitate fit irregularis, ſi vtatur verbis abſolutoriis, imo videtur tradendus Curiæ ſeculari. lib 4 cap. 13
Laici bello iniuſto ſi neminem occiderint, poſſunt diſpenſari, ſed bello iuſto, cum neminem occiderint, non egent diſpenſatione. lib. 5 cap. 49
Laicus facilius eſſe nō poteſt Epiſcopus, quam vicarius Epiſcopi lib 1.ca.31
Laici intra Eccleſiam ſepeliri non debent. lib. 3 cap. 23
Laic[9] ab initio poteſt ſibi eligere domicilium; ita quod ibi dimiſſorias ad primam tonſuram obtinebit & ad reliquos ordines lib. 4 cap. 2
Laicus reuelans confeſſionem factam ſibi in neceſſitate, eſt puniendus, & non eſt promouendus lib 5.cap.19
Laici ſæpe ſuſpenduntur a propriis officiis. lib. 3. cap 19

Laicus

Laicus poſſet eſſe tantę ſanctitatis vt in Epiſcopum promoueretur lib 4 cap 12
Laici impedientes Eccleſiaſticam libertatem perſonarum vel iuriſdictionis quam variis pœnis puniantur lib 5 ca. 24
Laicorum congregationes ſi ſint interdictæ, per contrauentionem non incurritur irregularitas; ſecus celebrando ibi lib. 3 c. 20
Laicus celebrando in ordine quem non habet fit penitus irregularis lib. 4 c. 13
Laicorum congregationes piæ poſſunt fieri in Eccleſia interdicta lib. 3. cap. 20
Lamiſſio cum ſeptem fratribus fuit expoſitus. lib. 1 cap. 51
Lanfredus Epiſcopus a Nicol. I. deponendus fuit, quòd cum propria filia nimia familiaritate vteretur lib. 5 cap. 6
Lapidem mittens in Petrum eſt irregularis, ſi non Petrus ſed alius fuerit occiſus. lib. 5 cap. 48 ſ. 3
Lapidem mittens in Petrum, qui volens illũ declinare ceciderit & mortuus ſit, mittens eſt irregularis lib. 5. c. 48. ſ. 3
Lapidem mittens in laicum, & caſu fuerit percuſſus clericus, efficitur excommunicatus. lib 5 cap. 48. ſ. 3
Lapidem mittens in auem, & caſu homo fuerit occiſus, non fit irregularis lib. 5. c 48. ſ. 3
Latinus ex diſpenſatione Papę poſſet vxore vti & ordine ſubdiaconatus lib. 1. ca 4
Latinus Græcam Eccleſiam an obtinere poſſit lib. 4 cap 32
Latini a Græcis ordinati, vel Græci a Latinis an recipiant ordinis executionem li 4. c. 32
Latrocinii damnatus clericus degradatur. lib 5 cap 28
Lauretanæ Eccleſiæ origo lib 3. cap. 25
Legatus rediens a legatione ceſſat benedicere ſtatim cum peruenit ad ciuitatem, vbi reſidet Papa lib 3 c. 23
Leges, & phyſicam audientes clerici irregulares ſunt, & cum eis ſolus Papa diſpenſat. lib 3 cap. 5
Leges ciuiles circa clericos ſunt irritæ, fallit vt hic. lib. 1. ca 12
Legitimatus ad quæcunque in Eccleſia Bon. non poſſet obtinere ipſam Eccleſiam Bon. lib. 1 cap. 9
Legitimatus, ex hoc ſolo non eſt habilis ad ordines lib 1. cap. 8
Legitimatus ad omnes ordines, non tamen eſt aptus ad parochialem lib. 1. c 9
Legitimantur difficilius filii eorum qui beneficia poſſederunt, quàm qui nunquam habuerunt lib. 1 c. 9
Legitimis natis ab illegitimis nihil obſiſtit quin promoueantur lib. 1 c 6
Legitimi quandoque habentur pro illegitimis lib. 1 cap 6
Legitimatus iuxta mores vnius ciuitatis, in omnibus aliis locis habetur pro legitimato lib. 1. cap. 8
Legitimus partus an eſſe poſſit poſt mẽſes 10. vel 12. lib. 1. c 7
Legitimatus; hoc ipſo eſt habilis ad minores. lib. 1 cap. 8
Legitimis deficientibus admitti poſſunt illegitimi. lib. 5. c. 51
Legitimatus ad beneficia, non obtinebit paterna lib. 1. ca 9
Legitimatio ad dignitates non prodeſt, vt in cathedrali obtineatur canonicatus. lib. 1 cap. 9
Legitimatio ad ordines non prodeſt ad dignitates. lib. 1. ca 9
Legitimum ſe eſſe dubitans ex dubio iuris, an teneatur abſtinere, lib. 1. c. 7
Lena non dicitur vxor mariti adulterantis, & ideo mortuo viro poſſet eſſe prælata. lib. 5 ca. 41
Lenocinium eſt multiplex lib 5. ca. 41
Lenones ſunt infames, & irregulares. lib. 5 cap. 41
Lenones a ciuitatibus expellendi lib. 5. c. 45
Leo I. Papa manum ſibi ſponte abſcidit; & poſtea precibus recuperauit. lib. 1. ca 14 & lib. 2 ca. 4
Leo IIII. Imperator ob gemmas frigidiores incidit in Apopleſiam lib. 2 ca. 24
Leonem diligenter aſſeruans in vinculis, non eſt irregularis, ſi ille aliquem occiderit. lib. 5 ca 48 ſ 3
Lepra incurabilis morbus eſt, præter ſolum Deum. lib. 2 c. 19
Lepra olim excludebat ab ingreſſu eccleſiæ. lib. 2 ca. 18
Leproſus miſtice eſt, qui eſt ſimoniacus. lib. 2 ca 18
Leproſus promotus poteſt priuari beneficio ſi populus ſentiat ſcandalum lib. 2. ca. 18
Leproſus in occulto celebrare poteſt, ſi non impediatur vſus liber omnium membrorum lib. 2 ca. 18
Læſæ maieſtas reus eſt irregularis. lib. 5 cap. 47
Læſa maieſtas dicitur etiam ſi clericus Regiam maieſtatem offenderit, vel aſſiſtentes Regi lib. 5 cap. 47

Læſæ maieſtatis reus reſtitutus a principe, non ſtatim videtur reſtitutus in foro Eccleſiæ. lib. 5 cap. 47
Læſæ maieſtatis rei poſſunt monachari, ſed non fiunt prelati lib. 5. c. 47
Libellum famoſum inueniens, & non laceràs eſt infamis lib. 3. c. 1
Libertus, an inuito domino poſſit monachari. lib. 1 cap 36
Libertus promotus tenetur ad ſacerdotalia obſequia domino lib. 1 c. 36
Libertus non conſequitur libertatem, vel facultatem ſe promouendi, etiam ſi dominus fiat monachus lib. 1. cap. 36
Liberto promoto non licet iniuriari Eccleſiæ dominæ ſuæ lib 1. cap. 36
Liberti plurimum ſtudent patronorũ vtilitati. lib 1 cap. 36
Libertus promotus non poteſt deſerere Eccleſiam cui eſt adſcriptus ibidem
Liberti prohibentur promoueri ibidem
Liberti priuatarum perſonarum, ſi eis conſentientibus promoueantur, ipſi, & proles ſunt liberi. lib 1. c 36
Libros gentilium legere deteſtabilius eſt Epiſcopis & monachis quàm ſi legant hęreticorum libros lib. 2. c. 1
Ligans aliquem, & ob id fuerit occiſus, vel ipſe vt ſe ſolueret alium occidit, eſt irregularis. lib. 5. c. 48. § 4
Linguæ defectus quandoque tempore ſanantur li. 1. c. 26
Linguæ vitia multa cauſantia irregularitatem lib. 1 cap. 26
Linguæ vſum perdens, deſinit adminiſtrare ordines ſuos lib. 1. ca. 26
Lippus eſt irregularis lib. 1. c. 20
Litteras Vriæ an licuiſſet falſare li. 5. ca. 35
Litteras familiares alienas aperiens, & aduerſarijs oſtendens falſator eſt, ideo ſi clericus ſit deponitur lib. 5. c. 35
Litigioſi, ſunt arrogantes, & impudentes. lib 5. cap. 9
Litigans pro iuribus ſuæ Eccleſiæ non eſt litigioſus lib. 5. cap. 9
Litigioſus eſt is, qui inania ſcrutatur contentioſe lib. 5. cap. 9
Litigioſum eſſe crimen, & delictum eſt. lib. 5 cap. 9
Litibus qui impliciti ſunt promoueri non debent. lib. 2. c. 11
Litigioſi vitijs pleni ſunt lib. 5. ca. 9
Litis pendentia ſuper matrim. non obeſt proli quin naſcatur legitima lib 1. ca. 5
Loco aliquo ſi mandet Epiſcopus, ne quis ibi celebret, contraueniens non fit irregularis. lib. 3 cap. 23
Locus erectus in Epiſcopatum non eſt exemptus ſed alterius diœceſis lib. 2. c. 2
Loco in quo Epiſcopus celebrauit, per totam illam diem nemo alius celebrare poteſt. lib. 3 cap. 23
Loco interdicto celebrantes non ſolum fiunt ipſi irregulares, ſed & ſuperiores permittentes. lib 3. ca. 23
Loca ſacra dicuntur quando Epiſcopi manu ſacrata ſunt lib. 3. cap. 23
Loco interdicto ſolus baptiſmus, & pœnitentia adminiſtratur lib 3. c 23
Loco interdicto contraueniens incurrit irregularitatem, non autem peccatum mortale. lib. 3 cap. 23
Loco interdicto nec benedictiones frugũ, nuptiarum, aut introductio mulieris poſt partũ fieri poteſt. lib. 3. c 23
Loco interdicto nec horæ, nec alia Eccleſiaſtica publice tractari poſſunt lib. 3. ca. 23
Loco interdicto celebrans fit irregularis; ita & in omni alia ſacramentorum adminiſtratione. lib. 3. cap. 23
Locus pollutus, ſi in eo quis celebret, non cauſat irregularitatem lib 3. c. 23
Longe eſſe dicitur quod eſt extra prouinciam lib. 4 cap. 20
Lucius Papa diſpenſauit ſuper Bigamia cum Archiepiſcopo Panormitano lib 1. c. 33
Ludouici Imperatoris egregium reſponſum. lib. 5 cap. 25
Ludus noxius ſemper habet culpam annexam & conſequenter irregularitatẽ, ſi mors ſequatur. lib 5. c. 48 §. 3
Ludus pilæ honeſtus eſt, & excuſat ab irregularitate quando occidenti nulla culpa imputari poteſt lib. 5. ca 48 §. 3
Lunaticus iam promotus non amittit characterem lib. 2. c. 15
Lunaticũm mancipium morboſum eſt. ibidem
Lunaticus leuiter affectus an exerceat ordines lib. 2 cap. 15
Lunaticus a comitiali dignoſcitur tempore. lib. 2 cap. 15
Lunaticum ſe eſſe ſimulans, an poſſit promoueri lib. 2. ca. 15
Lunaticus morbus, vt incipit ipſo vitæ ortu, ita concomitatur ad mortem. lib. 2 cap 15
Lunatici à dæmoniacis longe differunt lib. 2 cap. 14
Lunaticus faciliùs admittitur ad minores ordines

dines. lib. 2. c. 15
Lunaticus miſticè, eſt quiſquis ſordeſcit peccatis. lib. 2. ca. 15
Lunaticus eſt quiſquis naſcitur interlunio. lib. 2 ca. 15
Lunaticus leuiter affectus an promoueri poſſit lib. 2 ca 15
Lupus libertus. lib. 1. c. 36
Luſcus eſt irregularis. lib. 1. c. 20
Lutheraniſmus eſt ſacerdoti uxorē concedere lib 1 ca. 33

M

MACEDONIVS Anacorita ſacrarum litterarum imperitiſſimus, ſacerdotio ſanctè eſt functus lib. 1. ca. 32
Macedonius Chrithophagus ordinatus presbyter eſt, cum nihil tale cogitaret per manus S. Flauiani Epiſcopi lib. 4. ca. 36
Macellarij infames ſunt lib. 3. c. 1
Macrobius Auli Gellij pleraque continet lib. 5 cap. 28
Maffeus Gherardus Cardinalis curatores habuit. lib 2 c. 3
Magiſtratus iuramento adſtricti promoueri nō poſſunt lib. 2. ca. 5
Magiſtratus poſſe tranſire ad religionem an ſit verum. lib. 2. ca. 5
Magiſtratus Epiſcoporum vel Eccleſiarum nulla ratione prohibentur promoueri, & monachari, niſi iudicium ſanguinis exercuerint vel niſi ad ſindicatum teneantur, lib. 2 capit. 5
Magiſtrum eſſe qui non fuerit diſcipulus abſurdum eſt. lib. 1. c. 31
Maieſtatem ſecularem lędens, fit etiam infamis in foro Eccleſiæ lib. 5. ca. 47
Maieſtatis Rei ſunt fautores, conſultores, & ratum habentes & eorum proles. lib. 5 cap. 47
S. Maiolus cæcus, cæcos illuminabat lib. 2. ca. 8
Malachias Epiſcopus ſacerdos factus ante annum vigeſimum quintum lib. 1. ca. 30
Mala facienda non ſunt vt eueniant bona. lib. 5 ca. 17
Maledicus damnatus iniuriarum fit infamis, & irregularis, ſiue falſum, ſiue verum dixerit. lib. 5. c. 20
Maledicus tenetur ad retractanda quæ dixerit, & ad veniam petendam; nolens hæc facere degradatur. lib. 5. ca, 20
Malefici omnes ſunt irregulares, etiam ſi occulti. lib. 5. c. 31
Maleficiati a demoniacis quomodo differant. lib. 2 ca. 17
Maleficiati in genitalibus, promoueri non prohibentur lib. 2 ca 17
Malus animus non purgatur bono euentu, lib. 5 ca. 17
Malus potius tolerari debet, quàm puniri bonus. lib. 5. ca 48 §. 4
Mandatum de prouidendo alicui de beneficio intelligitur dummodo ſit legitimus. lib. 1 capit. 4
Mandans non excuſatur ab irregularitate homicidij etiam ſi reuocauerit mandatum re integra lib. 5. ca. 48 §. 2
Mandans aliquē verberari incurrit irregularitatem ſi mandarius illum occidat, niſi forte ex cauſa diſciplinæ lib 5 .ca. 48 § 2
Mandari dicitur homicidium etiam nutibus. lib. 5 cap. 48. §. 2
Mandans eſt irregularis etiam ſi mandatarius diu poſt exequatur homicidium, etiam ſi ab initio renuiſſet tale mandatum. lib. 5 capit 48 §. 2
Mandare homicidium, vel id per quod facile peruenitur ad illud paria ſunt lib. 5. ca. 48 § 2
Mandans fieri homicidium eſt irregularis ſi mandatarius occidatur lib. 5. c. 48 §. 2
Manibus tremulis quiſquis eſt, non eſt eligibilis. lib. 1 ca. 14
Manifeſtum quomodo opponatur occulto, vide Occultum.
Manus inijciens in ſeipſum non eſt dignus, vt pro eo oratio, vel oblatio fiat. lib 3. ca. 25
Marcus Apoſtolus ſibi pollicem abſcidiſſe fertur ne promoueretur lib. 1. ca. 14
Marcus aliquando reiectus a S. Paulo, & ob quam cauſam. lib. 5. ca. 24
Marcus Antonius Sabellicus morbo gallico conſumptus. lib. 2. ca. 19
Marchio Marinian. Bellerophontis litteras tulit, quibus falſatis, omnia illi poſtea euenerunt lib. 5. ca 35
Maria Magdalena ſine diſpenſatione Abbatiſſa non eſſet. lib. 1 ca. 29
Marina virgo virum diu ſimulauit. lib 1 cap. 28
Maritus & vxor poſſunt concordare, quod habita prole vterque ingrediatur religionem. lib. 1 ca. 34
Maritis duobus viuis eadem mulier ab vtroque ſuſcipere poteſt prolem legitimam. lib. 1 cap 5
Maritus ſi precibus inducat vxorem ad ſibi cōſentien-

ſentiendum volenti monachari, non incurrit ſymoniam lib. 5. c. 45
Maritus ſi occidat vxorem adulteram, & ipſe, & qui illi detulit adulterium fiunt irregulares. lib. 5. c. 48 §. 2
Maritus contemnens vxorem ægrotātem quādo fiat irregularis lib. 5 c 48. §. 5
Maritus qui dimiſſa vxore fit ſubdiaconus, ſi ab vxore repetitus gignat filios, non poteſt poſtea ad ordines ſuperiores aſcendere, lib. 1 ca. 12
Maſculus patiens fluxum ſeminis olim diebus octo arcebatur ab ingreſſu Eccleſiæ. lib. 3 cap. 3
Maſculi ſeſe inuicem matrimonio copulantes qua pœna puniantur, & eorum parochus. lib. 3 ca. 25
Matrimonium per verba de futuro hodie non habet locum. lib. 1. cap. 5
Matrimonium, & ordo habent multum ſymbolum lib. 4. c. 17
Matrimonium ſubſequēs licet legitimet filios ante natos, tamen non aufert irregularitatem quam contraxit filius ante natus ſuſcipiendo ordines nondum ſequuto matrimonio lib. 1. c. 4
Matrimonium poteſt ſub pecunia contrahi ſine ſymonia lib. 5. c 45
Matrimonia præſumpta omnino ceſſant hodie & ob id ceſſat diſpoſitio c. is qui, de ſponſal. lib. 1 ca. 5
Matrimonii conſenſus debet eſſe liber, & ideo metus viciat illud lib. 5. c 48. in princ.
Matrimonium contrahens exiſtens in ſacris apoſtata eſt, & irregularis, & ſuſpectus de hæreſi. li 5. c. 34
Matrimonia ſimul multiplicans, infamis eſt, & irregularis li 3. c. 15
Matrimonium contrahens ſine benedictione ſacerdotali eſt infamis li. 3. c. 1
Ex Matrimonio putatiuo naſcitur proles legitima. lib. 1. c 5
Ex Matrimonio putatiuo ex dubio iuris an proles ſit legitima lib 1. cap. 5
Matrimonium etiam nullum legitimam facit prolem, quando cauſa nullitatis defecerit, lib. 1 cap. 4
Matrimonium per verba de futuro an per copulam dicatur validari lib. 1. ca. 5
Ex Matrimonio ſimulato natus non debet promoueri ſi ſciat ſimulationem lib. 1. c. 5
Matrimonia multiplicare ſucceſſiue non eſt peccatum lib. 1. c. 33
Matrimoniū ante conſummationem dirimitur profeſſione religionis lib. 1. c 4
Matrimonium aufert illegitimitatem, ſed non irregularitatem ex illegitimitate contractā. lib. 1 cap. 4
Matrimonium non dirimitur etiam ſi maritus ſuſcipiat ordines ſacros ante conſummationem lib 1. cap. 4
Ex Matrimonio ſimulato natus, in foro contentioſo habetur pro legitimo lib 1. ca. 5
Matrimonium inter conſanguineos ipſo iure non legitimat prolem ſuſceptam niſi in diſpenſatione exprimatur lib. 1. cap. 4.
Matrimonium quibus criminibus impediatur, & quomodo lib. 3. cap. 25
Matrimonia quæcunque contra decreta Eccleſiæ generalia, vel ſpecialia dicuntur clandeſtina, & habet locum pœna cap. vlt. de Cland. deſponſ. lib. 3. ca 25.
Matrimonium ſimulatum parochus auctorizans quomodo puniatur lib. 3. c. 25
Matrimonio monachorum, monialium, & clericorum in ſacris parochus aſſiſtens ipſo iure eſt excommunicatus lib. 3. c. 25
Matrimonii impedimenta quæ ſint, vide ibi vſque ad fin cap. lib. 3. c. 25
Matrimonio conſanguineorum, vel affinium aſſiſtens parochus eſt ipſo iure excommunicatus lib. 3. c. 25
Matrimonium cogens contrahere, hodie ipſo iure eſt excommunicatus lib. 3. c. 25
Matthæus Gibertus Epiſcopus fuit illegitimus lib. 1 cap. 9
Mauritius Eiſcopus ſanctiſs. podagra laborauit. lib. 2. cap. 21
Maurus vel Ethiops, ob illum colorem non ſunt irregulares lib. 1. c. 21
M. Craſſus qua ratione ſuſpectus ſacrilegii; lib. 5 cap. 37
Medardus, & Gildadus vno partu editi, & vna die Epiſcopi creati, & vna die mortui. lib. 2 cap. 3
Medicus imperitus mutilans ęgrotum quia eſt in culpa irregularis eſt lib. 5. c. 50
Medicus tantum peccat non dando medicinas propitias ſicut dando non propitias lib. 5 cap. 48 §. 5
Medici iuramento adſtricti curiæ, promoueri non poſſunt lib. 2. c 12
Medicum auertens, aut diſſuadens, ne medeatur, fit irregularis lib. 5. c. 48. §. 5
Medicus ob leuem culpam mortis, non poteſt promoueri lib. 2. c. 12
Medico non imputatur contumacia ægroti, niſi medicamenta ſint talia, quæ etiam inuito

uito dari poſſent lib. 2. c. 12

Medico publice ſtipendiatus in culpa eſt circa omnes qui ſine ipſius cura mortui ſunt. lib. 2 cap. 12

Medicus qui priuato ſtipendio cœpit curare ſi deſiſtat in culpa eſt, & fiet irregularis. lib. 2 cap. 12

Medico bene diſponenti pharmacũ non impu tatur ſi ex corruptis pharmacis mors ſequaẽ lib. 2 ca. 12

Medicorum appellatione veniunt chirurgi. lib. 2 ca 12

Medicus nolens curare an efficiatur irregularis lib. 2. c. 12

Medici non adſtricti Curiæ ſi non habeãt ſcru pulum conſcientiæ de culpa circa mortes ægrotantium, promoueri poſſunt. li. 2. c. 12

Medicus deferens ægrotum non excuſatur eo prætextu quod non ſoluitur ei merces, vel quòd ægrotus nõ vult confiteri peccata ſua, debet enim curare lib. 5. c. 48. §. 5

Medicus non curans ęgrotum quomodo fiat ir regularis lib. 5. c. 48. § 5

Medicus tribuens venenum filio ad occidendũ patrem, grauius delinquit quam filius. lib. 5 ca. 15

Mediolani vna Eccleſia duabus Religionibus deſeruit. lib. 2 c. 8

Melania de conſenſu mariti ad religionem trã ſijt lib. 1. c 4

Melchiſedech ignorantur parentes. lib. 1. c. 11

Membra debilitata an ſint membra. lib 5. c. 50

Membro caret qui habet inutile lib. 1. c. 14

Membris abundare non eſt in iure odioſum. lib 1 cap. 13

Membra omnia corporis narrantur, & ad irregularitatem referuntur lib. 5. c. 2

Mentagrę morbus an inducat irregularitatem lib. 1 cap 21

Mente alienati, quocumque modo, non ſunt promouendi lib. 2. c. 13

Mentecapti qui aliquando fuerunt non ſunt promouendi, etiam ſi poſtea reſipuerint. lib. 2 ca. 13

Mentis recuperatio, vt tollat irregularitatem, quantum tempus ſit expectandus. lib. 2 cap. 13

Mentecaptus qui antequam inſaniret, erat diſpoſitus ad ſuſcipiendos ordines, ſuſcipit characterem lib. 2. c. 13

Meretricis maritus, vt infamis non promouet. lib. 3 cap 1

Meretricum oblatio non reſpuenda. lib. 3 cap. 25

Meretrix publica non eſt introducenda in Eccleſiam poſt partum, niſi appareat conuerſa. lib 3 ca. 25

Meſopotamenus monachus ſeſe circuncideret lib 5 cap. 34

Metus quantus conſideretur in ſuſcipiendo or dine. lib. 4 c. 16

Metus quem ſibi ſponte quis incutit, & moritur non cauſat irregularitatem ei qui metus occaſio fuit lib 5. c 48 §. 3

Metum incutiens alicui, vnde alicuius mors ſequatur eſt irregularis lib. 5. c. 48. § 3

Metallorum alia Caldaria, alia Coronaria, alia regularia lib. 1. c. 1

Militibus ignauis olim ſanguinis a vena emit tebatur ignominiæ cauſa lib 2. c 1

Militis iuramento adſtricti, promoueri nõ poſ ſunt lib 2. cap. 5

Militum plura genera ex Budęo lib. 2. c. 5

Milites nec facile promoueri, nec facile ad monachatum admitti debent, propter paratum animum ad necem lib. 2. c. 5

Milites etiam cingulo priuantur ſeu deponun tur, ob negotiandi cupiditatem lib. 5. c 10

Miſſa non eſt dicenda ieiunio ſoluto. li. 3. c. 24

Miſſæ paramenta debent eſſe benedicta. lib. 3 cap. 26

Miſſam dicens ſine altari cõſecrato deponitur. lib. 3 cap. 23

Miſſa non eſt dicenda, vt vno altari conſecretur corpus, & in altero ſanguis. lib 3. c. 16

Miſſam audiens eius ſacerdotis qui non fuit baptizatus, ſciens, ſcelus grande committit lib. 4 cap 27

Miſſam dicere prohibitus, ſi ſine miſſa conficiat Corpus Chriſti, denuo fit irregularis. lib 3 cap. 26

Miſſam dicens ſine ſacerdotio eſt irregularis, & ipſo facto ſine diſputatione tradendus, bra chio ſæculari lib. 4. c. 13

Miſſa debet ſingulis diebus congruere oficio, & Rubricis præſcriptis a miſſali Romano. lib. 3 cap 24

Miſſam dicens ſi omittat conſecrationem, etiã per meram negligentiam degradatur. lib. 3 cap. 16

Miſſa non debet celebrari in die paſſionis Domini lib 3. c. 24

Miſſa dici non debet a ſacerdote, aut Epiſcopo niſi in loco ſacro lib. 3. c. 23

Miſſam dicens coram Excommunicato Epiſco po, annuens illi pro benedictione, & iube Domne benedicere, fit irregularis. lib. 3 cap. 23

Miſſa dici non poteſt ſi nullus ad ſit maſculus auditor vel ſeruiens lib. 3. cap. 24
Miſſa quandoque a duobus perficitur, & quando id ſit neceſſe. lib. 3. c. 16
Miſſam dicens permittens ſibi miniſtrari ab excommunicato ſit irregularis lib. 3. c. 21
Miſſa non eſt dicenda ante dictas laudes, & primam. lib. 3. c. 24
Miſſa ante auroram dici poſſet, diſpenſante Epiſcopo ex cauſa. lib. 3. c. 24
Miſſam dicens in ſolo pane, vel ſolo vino deponitur. lib. 3. c. 16
Miſſam audiens tempore interdicti peccat, ſed non ſit irregularis lib 3. c. 20
Miſſa ſi dicatur ſine lumine, priuatur officio & beneficio qui eam dixit. lib 3. c. 26
Miſſa ſolemnis duos habere debet aſſiſtentes. lib 3. c. 24
Miſſa ſecunda, vel tertia Natalis Domini non eſſet dicenda ſi in prima ſacerdos ſumpſiſſet ablutionem. lib 3 c. 24
Miſſam dicens ſi recolit ſe excõmunicatũ non tenetur dimittere miſſam, nec ob id ſit irregularis. lib 3 c. 21
Miſſa nullo modo dici põt in mari, aut flumine. lib. 3. c 23
Miſſæ fornicatoris notorij nemo intereſſe debet lib. 5 c. 37
Miſſam mortuorum dicens, vt viui fideles moriantur eſt deponendus, vna cum eo qui illi ad hoc miniſtrauit. lib. 3. c. 25
Miſſę plures non ſunt niſi vnum ſacrificium. lib 3. c 23
Miſſam dicens & conſecrans, ſed non ſumens excommunicatus eſt. lib. 3 c 16
Miſſas aliter dicens quam ex miſſali Pij V. puniendus. lib. 2. c. 24
Miſſa dici poteſt ſi ſacerdos ſit intra eccleſiam & diaconus, vel ſubdiaconus aſſiſtentes ſint extra, vel econtra. lib 3 cap 16
Miſſæ duæ ab eodem vna die dici non poſſunt niſi die Natalis Domini, & alijs quibuſdã neceſſitatibus lib. 3. c 15
Miſſæ ſacrificium & a ſacerdote, & ab Epiſcopo fieri debet horis debitis, & quę ſint horæ competentes. lib. 3. c. 24
Miſſam dicere an poſſit contritus, ſed non confeſſus de mortali remiſſiue, num. 7. & ſub nu. 10. lib. 5. c. 1
Moyſes fuit bleſus. lib. 1. c. 26
Moyſes fuit expoſitus lib. 1. c. 11
Moyſes non elegit ſibi ſucceſſorem. li 4. c. 35
Monachus idem duobus monaſterijs adſcribi non poteſt. lib. 2. c. 1
Monachus peregrinari non poteſt ſine licentia ſuperioris. lib 4. c. 2.
Monachus de clauſtro educi poteſt ab Epiſcopo pro Eccleſiæ ſuæ negotiis, ſaltem Abbate ſciente. lib 2. c 1
Monachus factus Epiſcopus poteſt præeſſe monaſterio diuerſi habitus. lib. 2. c. 1
Monachus proprium habere non poteſt, nec de licentia ſuperiorum lib 2. c. 1
Monachis ordinandis olim tanta ætas non requirebatur quanta in clericis. lib. 1. c. 30
Monachus vnicus in prioratu conſtitui non debet lib. 2. cap 1
Monachus factus Epiſcopus poteſt reuocare teſtamentum, quod fecit in ſæculo. lib. 1 capit. 31
Monachus habens peculium vel non reſignãs in articulo mortis ſepeliri non poteſt. lib. 3 capit. 23
Monachus ab Epiſcopo diœceſano promoueri non poteſt, ſine licentia Abbatis. lib 4 capit. 20
Monachus factus Epiſcopus vel Card. non habet proprium lib. 2. c. 1
Monachus per vim in clauſtrũ ſe inducere non poteſt lib. 2 cap. 1
Monachus factus Epiſcopus renuntians Epiſcopatui vbi viuere debeat lib. 3 c. 6
Monachus ſi peculium ſeruauerit, non ſit oblatio pro eo lib. 3. c. 25
Monachus nõ poteſt excuſare ſe ob falſam cauſam, vel ex eo quod putabat religionem eſſe laxiorem lib. 4. cap. 36
Monachus non poteſt ſuccedere in adminiſtratione beneficij quod fuerat patris ſui, & poſtea vnitum monaſterio lib 1. c 6
Monachus vnius monaſterij factus Abbas in alio, ſi renuntiet Abbatiæ, vbi debeat reſidere. lib. 3. c. 6
Monachus eligendus in Papam à Collegio Card. an reperi poſſit à ſuo Abbate. li 4. c. 20
Monachus factus Epiſcopus debet adhuc vti ſuo habitu, & non Rocheto, alioqui ſit excommunicatus. lib. 2. cap. 1
Monachus non poteſt eſſe defenſor, vel procurator, aut quodlibet publicũ munus exercere. lib. 2. c. 1
Monachus factus Epiſcopus tenetur ad omnia monachalia, quæ non repugnant curæ Epiſcopali lib. 3. c. 6
Monachi per ſe, non per procuratorem eligere debent ſuos ſuperiores lib. 2. c. 1
Monachus quando de vna religione, ad aliam tranſire poſſit lib 2. c. 1

Mona-

Monachus poſt votum ducens publice vxorem inquiri poteſt tamquam hæreticus. lib. 1 cap. 33
Monachus in clauſtro alterius habitus non debet habitare. lib. 2. ca. 1
Monachi extra clauſtrum degentes ab ordinario puniri poſſunt. lib. 2. ca. 1
Monachi legentes leges, aut phyſicam puniendi vt hic. lib. 2. ca. 1
Monachus bonus vix facit bonum clericum. lib. 1 ca. 32
Monachus factus Papa an teneatur ſe ſe reſtituere Abbati. lib. 2 c. 1
Monachis quæ ætas, & quæ tempora requirantur profeſſioni faciendæ. lib. 2. c. 1
Monachi non ſeruantes interdictum ſunt irregulares. lib. 2. ca. 1
Monachus poſſet ad parochialem aſſumi cum conſenſu Apoſtolico. lib 2. c. 1
Monachus ad clauſtrum anno probationis pēdente adferre non poteſt niſi ſufficientia ad victum, & veſtitum. lib. 2. ca. 1
Monachi ſine patentibus recedentes a clauſtro vt apoſtatæ puniendi, & iuſtas cauſas quas habent perdunt. lib. 2. ca. 1
Monachus non poteſt fieri delegatus Papæ, niſi expreſſe de monachatu fiat mentio. lib 2 ca. 1
Monachi inter laicos viuere prohibentur li. 5 cap. 24
Monachi nullum ob delictum deponūtur ſed in arctius monaſterium detruduntur lib. 2 cap. 1
Monachus vnius habitus alteri præfici non poteſt. lib 2. ca. 1
Monachus inter Aulicos viuere prohibetur. lib. 2 ca. 1
Monachus factus Epiſcopus non acquirit bona, quæ ad eum perueniunt ex teſtamento, vel ab inteſtato, ſed Eccleſia lib 1. c. 31
Monachus factus per pecuniam a clauſtro eijcitur lib. 2. ca. 1
Monachum ſe faciens principali intentione vt fiat Abbas fictus eſt, & ſimoniacus. lib 4 ca. 17
Monachi lōge ſtudioſiores ſunt in rebus propriis defendendis lib. 1. ca. 35
Monachis olim non erat neceſſe expectare annum probationis lib. 2. ca. 1
Monachus poteſt a Papa fieri Epiſcopus etiam inuito ſuperiore ibidem
Monachorum tranſlatio quomodo fieri debeat lib. 2 ca. 1
Monachus degens extra clauſtrum prædicare non poteſt ibidem
Monachus ſuſcipiens ordines cōtra anathema Abbatis fit vere irregularis. ibidem
Monachi ſeculariter viuentes eiici poſſunt. lib. 2 ca. 1
Monachos admittēs ad profeſſionem ante legitimam ætatem qua pœna puniatur. lib. 2 cap. 1
Monacho cuidam habenti labia corroſa nil ore contineri poterat lib. 1 c 23
Monachus docentis oficium non aſſumit. lib. 1 ca. 32
Monachus perſeuerans in religione per quinquennium non poteſt allegare ſe per vim ingreſſum eſſe: lib. 2 c. 1.
Monachus malus vix bonus clericus eſſe poteſt. lib. 2. ca. 1
Monachi baptizare non debent lib. 2. ca. 1
Monachus non poteſt habitare inter clericos ſine ſuperioris licentia lib 2. ca. 1
Monachus qui per vim eſt ingreſſus non debet ſponte egredi, ſed proponere hoc debet coram ordinario lib. 2. ca. 1
Monachi ſimpliciū beneficiorum ſunt incapaces lib. 2 c. 1
Monachus non poteſt fieri Vic. Epiſcopi ſine conſenſu ſuperiorum ibidem
Monachus minus legitime tranſlatus, nec ad regularia beneficia eſt admittendus. lib. 2 capit. 1
Monachos duos vno lecto decumbere indecēs eſt lib. 2. ca. 1
Monachus factus Card. nullo modo teſtari poteſt lib. 2. ca. 3
Monachus non poteſt nominari Epiſcopus niſi à Papa. lib. 2. ca. 1
Monaſteriū debet puniri, quando ad ſuum clauſtrum facile recipit ſeruos. lib. 1. ca. 35
Monaſteria mulierum maiore cura egent quā virorum. lib. 1. ca. 29
ad Monaſterium accedentes pœnitentię cauſa nō poſſunt ad ſacerdotium promoueri, vt hic. lib. 2 ca. 1
Monialis cōſecrata nubens ipſo facto excommunicata eſt. lib. 1. ca. 29
Moniales quadam ratione irregulares dici poſſunt lib. 1. ca 29
Monialis contingere non poteſt vaſa, & alias res ſacras lib. 1 c. 28
Moniales eſſe aliquando coguntur in litio Eccleſiæ lib. 1. ca. 29
Monialis impudica a Clauſtro expellenda: lib. 1 cap 29
Moniales prohibentur eſſe omnes mulieres ſcā

daloſæ vel reprehenſibiles. lib. 1. c. 29
Monialis filia ſcænici eſt infamis lib. 1. ca 29
Monialis illegitima etiam profeſſa non poteſt eſſe Abbatiſſa. lib. 1 ca. 10
Monialis ſurda eſſe permittitur lib. 1. ca. 25
Monialis mutilata poteſt fieri Abbatiſſa lib. 1 capit. 14
Monialis vnius habitus non poteſt fieri prælata in monaſterio alterius habitus. lib. 5 cap. 29
Monialis quæ nimium differt votum profeſſionis a clauſtro eijcitur lib. 1. ca. 29
Monialis commater fieri prohibetur in baptiſmo, & confirmatione lib. 1. c. 29
Monialis precio recepta eſt excludenda a Clauſtro. lib 1. ca. 29
Moniales qua ætate ad prælaturas admitti debeant. lib. 1. c 29
Monialibus certas pœnitentias pro erratis Baſilius aſcribit. lib. 1 ca. 29
Moniales vtentes propriis officiis dicũtur violare interdictum lib 5. ca. 29
Monialis conſecratio iterari non poteſt lib. 3 capit. 15
Monialibus commixtus, omnino eſt irregularis, etiam ſi non ſit manifeſtum crimen, etiam ſi ſemel tantum lib. 5. c. 30
Moniales non excuſantur a ſtricta clauſura eo prætextu, quòd ſi putaſſent ſe reſtringi, non vouiſſent. lib. 4 ca. 36
Moniales eſſe non poſſunt mulieres cõtagioſæ morboſæ, demoniacæ, furioſæ lib. 1 ca. 29
Monialis non poteſt tranſire de vno monaſterio ad aliud lib 1. c. 29
Moniales violantes interdictum ſunt ineligibiles. lib. 1. c. 29
Monialis filia conſtituti in ſacris eſt infamis lib. 1 ca. 29
Monialis quæ eſt de linea eorum, qui occiderunt proprium Epiſcopum, non poteſt fungi vlla prælatura lib 1. c 29
Monialem impediens ne profiteatur, excommunicatus eſt. lib. 4. ca. 1
Moniales profeſſæ delinquentes, non eiiciunt a Clauſtro niſi pro atrociſſimis. lib. 1 cap. 29
Moniales pauciſſimæ conſecrantur, & quæ. lib. 1 ca. 29
Monialibus obſunt omnia impedimenta quæ poſſunt inficere tam corpus, quam animam aliarum. lib. 1. ca 29
Monialem ſollicitans eſt irregularis. lib. 5 cap. 30
Monialis conſecratione quomodo confertur gratia. lib. 3 ca. 15
Monialis profiteri non permittitur niſi præuio examine lib. 1. ca. 29
Monialem vi cogens ad profitendũ, ipſo facto excommunicatus eſt lib. 4. ca 1
Monialis quomodocunque etiam occulte corrupta, debet abſtinere ab omnibus officiis conſecrationi competentibus lib. 1. ca. 29
Monoculus eſt irregularis lib 1. ca. 20
Monſtrum nõ eſt qui habet ſenos digitos lib. 1 cap. 13
Monſtrum non eſt qui proceriore eſt corpore. lib. 1. c. 13
Monſtruoſitas inducit irregularitatem. lib. 1 cap 13
Monſtra ſunt deformiſſima, & non ſunt ponẽda inter liberos lib. 1. ca. 13
Morbus gallicus ſimillimus lepræ. lib. 2 capit. 19
Morbus gallicus quandoque hominem conſumit lib. 2. ca. 19
Morbi gallici ſpecies duæ. lib. 2. ca. 19
Morbus quilibet incurabilis, & apparens inducit irregularitatem. lib. 2. c. 19
Morbum gallicum habens, certo caſu promoueri permittitur lib. 2. ca. 19
Morbus gallicus magnam inducit debilitationem. lib. 2. c. 19
Morbum habens contangioſum non eſt permittendus vbicunque miniſtrare. lib. 2 cap. 19
Morbus quilibet incurabilis apparens inducit irregularitatem lib. 2. ca. 20
Morbus quilibet impediens liberum vſum corporis impedit quoque ne quis promoueatur. lib. 2. ca. 22
Morbus gallicus ante hoc ſæculum nunquam auditus. lib. 2. ca 19
Morbum Regium patientes non ſunt irregulares. lib. 1. ca 21
Morti ſe offerens ſponte ob vitæ impatiẽtiam eſt irregularis, & pro eo oratio non fiet. lib. 5 cap. 18
Mortis cauſam qui dat fit irregularis. lib. 5 cap. 48 5. 1
Mortis pœna verſa in irregularitatẽ. lib. 5 capit. 12
Mortuũ tangens olim promoueri non poterat lib. 2 ca. 20
Mortuum mutilans quando fiat irregularis. lib. 5 ca 50
Mortuorũ corpora exenterantes quando ſint excommunicati, & irregulares. lib. 5 capit. 50

Mortuorum corpora exenterantes, & aromatibus condientes vix effugiunt irregularitatatem lib.5.c.48 §.6
Mulier ad altare ſeruire non poteſt, ſed ipſum altare poteſt per deuotionem contingere. lib. 1 ca. 28
Mulier aliquando dicitur præsbytera, vel ſacerdos. lib. 1. ca. 28
Mulieribus ſacerdotium committebant Pepuziani & Quintiliani. lib. 2. ca. 4
Mulier ad imaginem Dei non eſt creata lib. 1 cap. 28
Mulier non debet detonderi in contemptum. lib. 1 ca. 28
Mulier cur Abbatiſſa dicatur lib. 1. ca. 28
Mulier quamuis docta prædicare non poteſt. lib. 1 ca. 28
Mulieri virilem habitum ferre prohibitum eſt. lib 1 ca.28
Mulier quælibet poteſt leuare puerum de baptiſmo. lib. 1 c.29
Mulier nec excommunicare poteſt, nec abſoluere. lib. 1.c.28
Mulieri ordinis character imprimi non poteſt lib. 1 ca. 28
Mulier puerpera olim aliquandiu arcebatur ab ingreſſu Eccleſiæ. lib.3.c.3
Mulier benedicere more ſuperiorum non poteſt. lib.1 c.28
Mulieres proprie irregulares dici non poſſunt lib.1. c.28
Mulier cur dicatur Diaconiſſa. lib 1.c.28
Mulier quæ virilem habitum ſumpſerat ſeueriſſime a Deo punita. lib.1 c.28
Mulier per uim adulterata, reddit irregularem virum ſuum. lib.5.c.44
Mulier habitans clauſtra virorum mentito ſexu quomodo punienda lib. 1.c.28
Mulier zelotypa eſt, & ſui nimium amans: lib. 1 ca. 34
Mulier ſuſpendere nō poteſt clericos ſuos ſubditos, ſed talis ſuſpenſio reſolnitur in nudū præceptum. lib 3.c.19
Mulierem adminiſtraſſe aliquando ſummum Pontificatum falſum, & commentitium eſt lib. 2. ca. 4. & lib. 1. ca.28
Mulier, & hermaphroditus electi in Papam reiiciuntur. lib. 2.ca.4
Mulier ſexum mentiens inter viros ſi quid Eccleſiaſticum quaſi vir fecerit, an ratum habeatur. lib.1. ca.28
Mulier ſi occidatur per zelotypiam ab amaſio, an qui zelotypiæ cauſa fuit fiat irregularis. lib. 5. ca. 48. §. 3
Mulierum familiaritas periculoſa, & ſæpe aufert dona Dei lib. 5. ca. 37
Mulier ſi occidatur à conſanguineis propter fornicationē vel adulterium, an fiat irregulares qui cum illa fornicati ſunt. lib. 5 cap. 48 §. 3
Mulier faciens aborſum, forte ob carnalem copulam indiſcretam, an vir fiat irregularis lib. 5 ca. 48. §. 3
Muliebria paſſus irregularis eſt lib. 5. ca. 44
Muliebria paſſus dici poteſt quis a beſtiis. lib. 5 ca 44
Muliebria paſſus per vī prædonum eſt irregularis, vbi hoc eſt manifeſtum. lib. 5.ca.44
Multiplicitas beneficiorum per cōſuetudinem poteſt aliquando ſuſtineri, ſicut per diſpenſationem. lib. 5. ca. 51
Multitudo onerofa nil habet honeſti. lib. 2 cap. 3
Multitudo incognitorum quandoque facilitat diſpenſationem. lib.4.ca 19
Mutilatus iam promotus exequi non poteſt. lib. 1 ca. 14
Mutilatio an impediat in homine omnes alios actus ordinis qui ſine membro agi poſſent. lib. 1 ca. 14
Mutilationi alterius cōſentiens eſt irregularis lib. 5 ca. 50
Mutilans ſemetipſum eſt irregularis. lib. 5 cap. 50
Mutilans alium ipſe quoque fit Irregularis. lib. 5 ca. 50
Mutilatus vel manus quis dicatur. lib. 5 cap. 14
Mutilaſſe videtur qui membra debilitauit, & reddidit inutilia. lib. 5. c. 50
Mutilatorum diſpēſatio eſt Papæ, ſi ſit cum culpa, aut ſit mutilatio manifeſta, aliàs ſemper eſt Epiſcopi. lib.1. c 14
Mutilare corporis ſuperflua non eſt prohibitū lib. 1 ca 14
Mutilatus poſt adeptum ordinem poteſt exequi ordinem, in illis officiis, quæ non egēt illo membro. lib.1. ca 14
Mutilans cadauer, quando efficiatur irregularis & excommunicatus. lib. 5. ca. 48. §.6
Mutilatio, mortificatio, & debilitatio quomodo differant quo ad irregularitatem. lib. 5 ca. 50
Mutilatio, & homicidium iudicantur paria quo ad peccatum, irregularitatem, & diſpenſationem ibidem
Muti canes dicuntur paſtores, qui populum non docent. lib. 5. c 8

Muti plures, poſt aliquod tempus loquuti ſunt lib. 1 cap. 26
Mutus per ſigna confiteri poteſt lib. 1. ca. 25
Mutus myſtice eſt prælatus non predicans, nec corrigens lib. 1. ca. 26

N

NASAMONES populi omnes hermaphroditi. lib. 1. c. 27
Naus inter oculos muri vicem habet lib. 1 cap. 22
Naſo paruo eſſe dicitur, qui ſine diſcretione eſt. lib 1. ca. 22
Naſo carentes irregulares ſunt lib. 1. ca. 22
Naſum habere prægrandem dicuntur, qui nimium ſubtiles ſunt lib 1. ca. 22
Naſum diſtortum habere dicitur, qui incaute loquitur. lib. 1. ca. 22
Naupacten Archiep. per errorem promotus, depoſitus fuit lib. 4. c. 36. lib 5. c 51
Nauem gubernans bello iniuſto irregularis eſt lib. 5 ca 49
Nauis gubernator ſponte deſerens eam in fluctibus, aut committens imperito eſt irregularis ex naufragio hominum lib. 5. cap. 48 § 3. & lib. 5. ca. 48 §. 5
Neceſſitas debet excuſare aliquādo ne fiat quis irregularis lib. 5. ca. 52
Neceſſitatis verbum vim vel metum ſignificat, lib. 7 cap. 10
Neceſſitate ineuitabili qui aliquem occiderit non eſt irregularis. lib. 5. ca. 52
Negligens ſacerdos deponendus eſt lib. 5. c. 8
Negligentia mariti in cuſtodienda vxore quę adulterium committit, cauſat illi irregularitatem. lib 5. cap. 41
Negligens eſt qui ſe non excitat ad opus quod pręſtare debet lib. 5 ca. 8
Negotia ſæcularia exercens dicitur cupidus & eſt irregularis lib. 5. ca. 10
Negotiorum geſtores ſunt irregulares iiſdem caſibus, quibus & alii actores priuatarum perſonarum lib. 2. ca. 11
Neophytus tripliciter accipitur lib. 1. ca. 31
Neophytus eſt iudęus conuerſus recens ad fidē lib. 1 cap. 31
Neophytus eſt qui de laico ſtatim vult fieri canonicus. lib. 1. ca. 31
Neophytus eſt qui eſt in fide Chriſti recēs plātatus lib. 1. c. 31
Neophyti irregulares ſunt pluribus rationib' lib. 1. c. 31
Neophtyi aliquādo tāta eſt ſanctitas, vt ſtatim fiat Epiſcopus lib. 1. c. 31
Nephytorum acta Romæ reſciſſa lib. 1. ca. 31
Nepotes ex filio ſuccedunt in beneficio auito. lib. 1 cap. 6
Nepotes ex filijs illegitimis ſuccedent auo in beneficijs. lib. 1. ca 6
Neutrum ideſt nec maſculus, nec femina olim natus in Sabinis. lib. 1. ca. 27
Nicolaus II. Papa depoſuit Benedictum X. a laicis electum, & ob id Conſtitutionem promulgauit [vt Clerus eligeret, quæ conſtitutio poſtea confirmata eſt à Gregor VII. lib. 5 capit. 25
Nigra paramenta ponens altaribus prę dolore amici mortui irregularis eſt, ſecus ſi ob ritum ſeruandum lib. 3. ca. 25
Notarius tacens, vel occultans defenſiones Rei quomodo fiat irregularis lib. 5. ca. 48. §. 5
Notorium non tribuit iuriſdictionem in loco exempto. lib. 3. cap 23
Notorie criminoſi non ſunt permittendi facere oblationem altari. lib. 3. ca. 25
Notorio fornicatore celebrante nemo pręſens ſe debet illius miſſæ. lib. 5. ca. 1
Notorium & manifeſtum quomodo opponatē occulto, vide Occultum.
Nouitij non poſſunt eſſe Abbates, vel Prælati lib. 1 cap. 31
Nouitius in Epiſcopum eligi poſſet lib. 1. c. 31
Nouitij anno probationis pendente ſunt incapaces dignitatum. lib. 1. ca. 31
Nouitia Monialis Abbatiſſa eſſe non poteſt. lib. 1 ca. 31
Numerius Platonicus Chriſtiana dogmata ſæpe ſibi aſcripſit lib. 5. c. 28
Nuntij, Mandatarij, curſores in iuditio ſanguinis fiunt irregulares lib. 2. ca. 10
Nuptiarum benedictio non poteſt iterari lib 5 capi. 15

O

OBLATIO criminoſorum reſpuenda ab Eccleſia. lib. 3. c 25
Oblationes, quæ ex canonibus reſpuendę proponuntur intelliguntur illæ publicæ quæ fiunt altari, at eleemoſynæ non reſpuuntur lib. 3 cap. 25
Obſequium amicos, veritas odium parit. lib. 5 capit. 52
Occidens, qui potuit effugere, etiam turpiter, efficitur irregularis lib. 5. c 48. in princ.
Occidens ante periculum propriæ vitæ non effugit iregularitatem lib. 5. c. 48. in princ.

Occidendi animum habens, & percutiens & vulnerans, an ſit irregularis ſi ille non moriatur. lib. 5. c. 48. in principio
Occidens per ineuitabilem neceſſitatem nō eſt ipſo facto tutus, ſed per declaratoriam. lib. 5 ca. 48 in principio
Occidere nō licet pro defenſione rerum lib. 5 cap. 48 in principio
Occidens per ineuitabilem neceſſitatem non effugiebat irregularitatem ante Clemēte V. lib. 5. c 48 in principio
Occidens aliquē contemplatione alterius non cauſat irregularitatem illi cuius contemplatione fecit. lib. 5 c 48. ſ. 3
Occidens defendendo alterius vitam eſt irregularis. lib. 5 ca. 48. in principio
Occidens qui poterat euitare mortem patiēdo ſibi abſcindi membrum aliquod, non effugit irregularitatem lib 5. c. 48 in princ.
Occidens ſe defendendo non effugit irregularitatem ſi ſe induxerit, in eam neceſſitatem, lib. 5 cap 48 in principio
Occidens qui poterat ſe defendere mutilando aduerſarium non effugit irregularitatem.
Occidere ſe volens eſt irregularis ſi ſe percuſſerit, etiam ſi fecerit ad euitandum peccatum, lib. 5. ca 48. in principio
Occidens ſe defendendo per neceſſitatem effugit irregularitatem ſi dabat operam rei licitæ. lib. 5. ca. 48. in principio
Occiſor etiam ſi ignoretur, omnes tamen rixantes ſunt irregulares, etiam ſi non percuſſerint etiam qui erant pro parte occiſi lib. 5 capit. 48 ſ. 4
Occiſus a lapide miſſo a domo vbi erant quatuor homines, ſi nemo confiteatur qui lapidem miſerit, omnes ſunt ab irregularitate abſoluendi, & quomodo lib. 5. c. 48. ſ. 4
Oculi quare duo ſint li. 1. c. 20
Oculos habens multum prominentes eſt irregularis. lib. 1 ca 20
Oculum eruens, vel lædens alteri, ſit irregularis. lib. 5 ca 50
Oculus eſt membrum lib. 1. ca. 20
Oculos habens diſpares eſt irregularis. lib. 1 cap. 20
Occultum quid dicatur lib. 5. c. 12. & c 51
Odium non eſt canonicum impedimentum vt non poſſit promoueri lib. 5. ca. 52
Oleum peccatoris adulatio eſt lib 5 c 22
Oleorum vnctio, miracula operatur quandoque extra ſacramentum. lib 3. c. 24
Opera quid ſignificet in iure lib 2 c. 5
Opera recta eſſe non poſſunt niſi recta ſit intentio. lib 4. c. 17
Opinio communis nō facit ius in iis quæ ſunt impoſſibilia lib. 1. c. 28
Opinionem ſui doctoris, vel confeſſoris ſequēs an excuſetur a peccato lib. 1. c. 5
Oratoria ad diuinum cultum deputari debent per ordinarios, vt ibi miſſa dici poſſit lib. 3 cap. 23
Ordines non ſunt in vacuum ſuſcipiendi lib. 3 capit. 27
Ordinatus ab Epiſcopo ſuſpenſo, eſt ſuſpenſus. lib. 4. ca. 24
Ordinibus ſacris conferendis quæ tempora ſtatuta ſint lib 3 ca 24
Ordinari nemo poteſt eorum quorum oblatio eſt reſpuenda in Eccleſia lib. 3. c. 25
Ordinatus videt poſterior ille eſſe qui antiquiorem titulum nullum, recens ſanauit lib 3 capit. 24
Ordines minores priuatim conferri poſſunt in Eccleſia interdicta. lib. 3 c. 23
Ordines nec conferri, nec ſuſcipi niſi a ieiunis ſi ſint ſacri, at contrauenicndo non impeditur character lib. 3. ca. 24
Ordines ſacri conferri non poſſunt, niſi ſacro loco lib. 3. ca. 23
Ordo Eccleſiaſticus, dicitur honor etiam iure ciuili lib. 3 ca. 1
Ordini conferendo ſi defecer int ſubſtantialia, omnia ſunt ex integro repetenda lib. 4. c 1
Ordinans alienum clericum qua pœna puniatur. lib. 4. cap. 1
Ordinatus in peccato mortali, v puniatur requiritur quod ſit peccatum facti non cogitationis lib. 5. ca. 1
in Ordine conferendo, iſta quoad pœnam comparantur ſcilicet ſcientia, & negligentia. lib. 4 cap. 1
Ordinandum ſi quis impedierit, ne ordinetur cum ſit dignus, punitur lib 4. c. 1
Ordines dicuntur honores lib. 2. ca. 5
Ordines minores non ſunt ſacri, ſed in miniſterium ad ſacros lib. 3. c. 21
Ordinatus in peccato mortali, peccauit mortaliter lib. 3. ca 3
Ordinis character nō impeditur non ſeruatis temporibus lib. 3. ca. 24
Ordinatus extra tempora eſt ipſo iure ſuſpenſus lib. 3. ca. 24
Ordines minores recipiunt etiam pœnam depoſitionis. lib. 3. ca. 22
Ordinatus extra tempora a quo diſpenſandus lib. 3 ca. 24
Ordines minores conferuntur quo ad verba ab Epiſco-

Epiſcopo, quoad ſignacula a ſacerdote aſſiſtente lib.3. ca.16
Ordinatūs ſcienter ab excommunicato, etiam per vim, a ſolo Papa eſt diſpenſandus. lib. 4 cap. 25
Ordinatus ab eo qui eſt generaliter excommunicatus, ſuſcipit characterem, & adminiſtrare poteſt, ex Conſtit. Conc. Conſtantien. lib. 4 cap. 25
Ordo Clericalis an reddat de illegitimo legitimum lib.5.ca.51
Ordinatus in ſacris ſi nunquam deſeruiuit ordinibus, non eſt facile ad ſuperiores admittendus lib.3.c.27
Ordinibus ſingulis quæ litteratura requiratur ex Conc. Trid. lib.1.c.32
Ordo collatus deficientibus non ſubſtantialibus non debet adminiſtrari, ſed prius ſanari lib. 4 ca. 1
Ordinatur non poteſt vnquam fieri ſeruus, ſed captiuus lib.1.ca.35
Ordinem ſuperiorem accipiens dicitur adminiſtrare & exequi inferiorem lib. 1. ca.2
Ordinis iteratio maximam inducit irregularitatem, etiam ignoranti indiſpenſabilem, etiā in minoribus ordinibus lib.3.c.15
Ordinatus non baptizatus, & ordinatus a non baptizato nil differunt quoad irregularitatē lib. 4 ca. 27
Ordinatus ab excommunicato, etiam ſi ignorauit, fit ſuſpenſus, & irregularis lib.4 ca.25
Ordinatus non debet abſtinere, ob ſolum rumorem quod non ſit baptizatus lib.4 c.27
Ordinatus a non baptizato, & ordinatus non baptizatus ignorantes, ſi ſacramenta faciāt, quomodo valeant lib. 4. ca. 27
Ordinatus a conſecrato Epiſcopo ſacerdotium non habente nil ſuſcipit, non ſic ſi ab Epiſcopo degradato a ſacerdotio lib. 4. ca.28
Ordinatus a muliere habita pro viro nil recepit lib.1. ca.28
Ordinatus ab Epiſcopo de quo eſt rumor eum carere aliquo ordine, abſtinere debet lib. 4 cap. 28
Ordinatus a ſimoniaco occulto, ad mandatum ſuperioris non peccauit, & quando hoc procedat lib.4. c 23
Ordinatus omiſſo examine, de digno fit indignus lib. 4. c. 9
Ordinatus a Simoniaco, etiam ignorans eſt irregularis li.4. c.23
Ordinatus ab hæreticis quo ad ſubdiaconatum vel diaconatum, ſi ſacerdotium ſumpſerit in Eccleſia facilius diſpenſatur lib. 4. c.22
Ordinatus ab Epiſcopo irregulari, characterem ſuſcipit lib.4. c 4
Ordinatus à ſymoniaco etiam per metum, non excuſatur & quomodo lib.4.c.23
Ordinatus ab Epiſcopo occulte crimino ſo, non eſt irregularis lib.4. ca.23
Ordinatus ab hæretico etiam per metum, eſt irregularis lib.4 c.22
Ordinatus ab hæreticis vel ſchiſmaticis non ſeruata forma Eccleſiæ, nec characterem ſuſcipit lib.4.ca.22
Ordinatus ab Epiſcopo occulte interdicto, ſi fecerit, quantum potuit vt ſubterfugeret, non peccauit lib.4 c.24
Ordo ſacer eſt ſpecies religionis lib.5.c 34
Ordo ſuſceptus non aufert irregularitatem, ſed auget quæ fuit lib.5. c.51
Ordinaretur nemo, ſi ſoli exiſtentes ſine peccato ordinarentur lib. 5. ca. 2
Ordinatus ab illiterato characterem ſuſcepit, ſed non executionem lib.4 ca.31
Ordinatus ab Epiſcopo conſecrato non habente diaconatum, ipſum diaconatum non accipit lib.4. c.28
Ordinatus ab Epiſcopo de quo eſt rumor quod non ſit baptizatus an debeat abſtinere lib. 4 ca.27
Ordinibus minoribus renuntiari pōt li.5.c.24
Ordinatus primo, alijs poſterioribus eſt præferendus lib.3.ca.24
Ordines minores poſſunt cōferri ita vt Epiſcopus verba proferat, & aſſiſtens ſacerdos det ſignacula lib 4.ca.30
Ordinatus à proprio Epiſcopo non reſidente, ipſo iure ſuſpenſus eſt lib.4 c.21
Ordinatus cum aliquo defectu ipſius ordinis debet abſtinere donec ſuppleatur defectui. lib. 4 ca. 30
Ordinatus à non conſecrato Epiſcopo, nil ſuſcipit lib. 4. ca 29
Ordo ſuperior non dicitur ſuſcipi, niſi in habitu, & exercitio inferioris lib.4. ca.33
Ordinatus ab hæreticis in contemptum clauiū, nunquam diſpenſatur lib. 5. ca.34
Ordinatus ab Epiſcopo de quo dubitatur an fuerit conſecratus, abſtinere debet li.4. c.29
Ordinatus per errorem, putans ſe chriſmati, quid accipat lib.4.c.36
Ordinari ſe faciens contra preceptum ſuperioris mortaliter peccat lib.3.ca.18
Ordinatus animo diſſentiente nil ſuſcipit. lib. 4 ca. 16
Ordinatus per errorem ad ſacros, ſi error eſt iuris non excuſatur, ſed obligatur lib.4.c.36

Ordinato-

Ordinatoris, & ordinati ſi recta ſit intentio, ſed ille intendat dare vnum ordinem, & iſte alium ſuſcipere, quid ſit dicendum lib. 4. c. 17
Ordinatus petito acolytatho, ſi conferatur illi ſubdiaconatus, an obligetur lib. 4. c. 36
Ordinatus ab Epiſcopo carente aliquo ordine ſuſcipit executionem lib. 4 c 28
Ordines minores ſubſunt depoſitioni, & degradationi lib. 3. cap. 21
Ordinatus ab Epiſcopo non ſuo eſt ſuſpenſus lib. 4 cap. 20
Ordo, & Matrimonium habent multũ ſymbolum intra ſe lib. 4. c. 36
Ordinum prępoſteratio non impedit characteris impreſſionem lib 4. cap. 36
Ordinatus ad ſacerdotium omiſſa manus impoſitione non poteſt confeſſiones audire. lib. 4 cap. 13
Ordines minores omnibus feſtis conferri poſſunt lib. 3. cap. 24
Ordinatus per ſaltum irregularis eſt, etiam ſi ignorans lib. 4. c. 12
Ordinatus a ſchiſmatico eſt irregularis, ſed ignorantia excuſabit, & quomodo vt diſpenſetur lib. 4 c. 22
Ordinatus ab alieno Epiſcopo per ratihabitionem proprij Epiſcopi, an poterit adminiſtrare lib 4. c 20
Ordinatus dum eſſet incognitus, adminiſtrare non poteſt lib. 4. c. 19
Ordinatus debet habere litteras ſui ordinatoris lib. 4. c. 19
Ordinatus ab occulto ſimoniaco per metum cũ ſubterfugere non potuit, eſt tutus quo ad peccatum lib. 4. c. 22
Ordines minores exerceri poſſunt etiam a nõ ordinatis iure veteri, hodie ſecus lib. 4. cap. 13
Ordinator intendens conferre vnum ordinẽ, ſi vtatur forma alterius, an imprimat characterem lib. 4. c. 17
Ordinatus ſine titulo ſiue ſecularis, ſiue regularis, ſit irregularis lib. 4. c. 15
Ordo Eccleſiaſticus eſt medicina, non propter eum in quo eſt, ſed propter alterum. lib. 1 cap. 28
Ordo ſuperior ſuſcipi non poteſt, niſi in habitu, & exercitio inferioris lib. 4. c. 34
Ordinari quandoque quis cogitur via iudiciali lib. 4. c. 16
Ordinatus a Papa in ſubdiaconum, non poteſt vlterius promoueri, niſi a Papa, vel ab eo cui ille commiſerit lib 4. c. 18
Ordinatus ab Epiſcopo conſecrato non baptizato, etiam ſi ignoret, non ſuſcipit characterem lib. 4. c. 27
Ordinatus extra tempora eſt irregularis etiã ſi adſit conſuetudo lib. 4. c 14
Ordinatus quis probatur ex diuturna quaſi poſſeſſione & quod pro tali fuerit habitus lib. 4. cap. 19
Ordinatus vt euitet forum ſeculare non eſt ad mittendus lib. 4. c 17
Ordines furtim ſuſcipiens a ſolo Papa diſpenſatur, vt ad religionem tranſeat lib 4. c 8
Ordinatus a degradato characterem ſuſcipit, ſed non executionem lib. 4. c. 26
Ordinatus ab Epiſcopo depoſito ſuſcipit characterem lib. 4. c. 4
Ordinatus coacte dici non poteſt, qui coactus eſt a ſuperiore lib 4. c. 16
Ordinatus per metum quando ab Epiſcopo poſſit diſpenſari lib. 4. c. 16
Ordinatus a Papa ad minores non adeo reſeruatus videtur, vt ab ipſo ſolo poſſit ad ſacros ordinari lib 4. c. 18
Ordinatum ſe putans probabiliter cum non ſit excuſatus ab irregularitate adminiſtrãdo; lib. 4 cap. 13
Ordinari ne quis teneatur, multæ cauſæ excuſant, & quomodo lib 4. c. 6
Ordinem adminiſtrans de mandato Papæ, cũ eum non habeat, an efficiatur irregularis lib. 4. cap. 13
Ordinatus ficta intentione quomodo ſuſcipiat characterem lib. 4. c. 17
Ordinatus ſpectatæ virtutis non ſubijcitur examini lib. 4. c. 9
Ordinatus per vim præciſam, vel animo diſſentiente, an cogi poſſit clericari, & comminentiam ſeruare lib. 4. c. 16
Ordinatus ab Epiſcopo proprio qui renuntiauit Epiſcopatui, dicitur ordinatus ab alieno lib. 4 cap. 20
Ordines plures vna die ſuſcipiens, irregularis eſt, etiam ſi vltimum minorem cum primo ſacro ſuſceperit lib. 4. c. 11
Ordines ſubiens ob ambitionem, peccat mortaliter lib. 4 c. 17
Ordinatus qui non reuelauit crimina ſua enormia, ordinatori in ſcrutinio eſt remouẽdus ab adminiſtratione lib. 4. c. 10
Ordines furtim ſuſcipiens irregularis eſt lib. 4 cap. 8
Ordinandus non tenetur reuelare crimina mediocria occulta, niſi vt hic lib. 4. c. 10
Ordinatus ad plures vna die poteſt diſpenſari, vt tranſeat ad religionem, & ad altiores aſcendat

aſcendat lib.4.cap. 11
Ordinatus tenet vicem ſponſi lib 4. c. 36
Ordines ſunt inſtituti ad aliorum potius vtilitatem quam ad ſuam lib. 3 c. 13
Ordinati per ſaltum diſpēſatio quomodo Epiſcopalis ſit lib. 4. c. 14
Ordinatus aliter quam debita forma, nec characterem ſuſcipit lib 4. cap. 7
Ordinationes ſolemnes non ſunt tenēdæ, niſi ordinandi adeant Epiſcopum per menſem antea lib. 4. c. 3
Ordinatus per ſaltum videtur qui ſacramentum confirmationis non accepit lib.4.c.12
Ordinato per ſaltū non ſufficit, ſi ſuppleat ordinem quem omiſit, ſed eget diſpenſatione, vt adminiſtret lib 4.c.12
Ordinans aliquem ſine titulo, ipſe tenetur eum alere, & quomodo hoc procedat lib.4.c.3
Ordinans tenet vicem non ſponſæ, ſed paranymphi lib.4 c.36
Ordinans Apuleium, putans eſſe Tullium an imprimat caracterem lib.4 c.36
Ordinans ſuſpenſum debet ipſe deponi lib. 4.c.3
Ordinans alienum clericum per annum ſuſpēſus eſt a collatione ordinum lib.4.c.2
Ordinans per errorem eum quem putat carere irregularitate imprimit illi characterem lib.4. cap.36
Ordinans ſcienter exiſtētem in peccato mortali, vel ordinatus ſcienter ab exiſtente in mortali ſunt pari pœna puniendi lib.5.c.1
Ordinans indignum, ipſe redditur indignus ordinandi poteſtate ſaltem quo ad eū ordinem, & peccat mortaliter lib.4.c.3
Ordinatum ſe eſſe dicenti non creditur etiam ſi iuret lib.4.c.19
Ordinarij conſenſus dat ius, vt quilibet Epiſcopus poſſit ibi ordines conferre lib.4.c.21
Ordinarijs ſemper iura fauerunt lib.4 cap.20
Oreſtis corpus longum fuit ad duodecim pedes lib.1.cap. 13
Origenes ſibi virilia amputauit lib. 1. c. 15
Originarius eius loci quis dicitur, vbi baptiſmum accepit lib 3 c.11
Ornatum intelligimus, & veſtitu, & virtutibus lib. 5. cap. 5
Os diſtortum habens quando irregularis lib.1 cap. 21

P

PALLIUM vbi, & quando differri poſſit lib. 2 cap 2
Pallio vti non licet in miſſis ſolemnibus mortuorum lib. 2. cap 2
Pallio ſemper, & vbique vti ſolius eſt Pontificis lib 2. c. 2
Pallium ſibi ad inuicem commodare non poſſunt Archiepiſcopi ibidem
Pallium debet petere Archiepiſcopus infra tres menſes, ibidem
Panis benedictus non eſt dādus loco Euchariſtiæ lib. 3. c. 24
Panem fermentatum Latinis conſecrare non licet lib 3. cap. 26
Panopio monumentum amplum conſtruxit ſeruo lib. 1. c 36
Papa an diſpenſare poſſit, vt quis conſecret in ſola aqua, vel etiam omnino ſine calice. lib. 2 cap. 25
Papa non poteſt impoſſibilia, ideſt vt matrimonium quod vere conſiſtit deſinat eſſe tēporis curſu lib. 1. cap. 34
Papa poteſt reſignare papatui, etiam ſi iuraſſet ſe non renuntiaturum lib. 2.c.4
Papa diſpenſare poteſt ſuper irregularitate ex homicidio, ſed fere numquam diſpenſat. lib. 5 cap. 51
Papa iudæus, paganus, idololatra, non baptizatus deponendus lib 2. c.4
Papa conſecrandus vbi reperitur electus lib. 3 cap. 23
Papa conſecrari nō poteſt loco interdicto, nec ibi eligi lib. 3 c. 23
Papa quilibet die ordines etiam ſacros conferre poteſt lib. 3. c. 24
Papa electus non canonice adminiſtrando, eſt priuandus iuxta cap. licet de elect. ideo videtur fieri irregularis. lib. 2. c. 4
Papa electus a tertia tantum parte ſi ſe pro Papa gerat, ipſe & adhærentes ſunt excommunicati lib. 4 c. 1
Papa ſtatim atque electus eſt, omnia adminiſtrare poteſt ante confirmationem, imo qui diceret contrarium eſſet excommunicatus. lib. 2 cap. 4
Papæ iam electo nulla exceptio, aut irregularitas obijci poteſt. lib 2. cap. 4
Papa criminoſus eligendus reijcitur, ſed electus perſeuerat, at in hæreſi vera & indubitata, eſt ipſo iure depoſitus lib. 2. c.4
Papa vt Epiſcopus Romæ venit appellatione Epiſcoporum. lib 2.c.4
Papa per ſimoniam electus an deponatur omnibus ordinibus lib. 2. c. 3
Papa circa conſecrandum verum corpus Chriſti nihil plus habet quam cæteri ſacerdotes. lib. 2 c 4

Papa celebrando impræparata conſcientia peccat, vt cæteri lib 2.c.4
Papa neminem ſuperiorem habet in terris. lib. 2 cap. 4
Papa poteſt pati aliqua impedimenta circa celebrationem miſſæ lib. 2.ca.4
Papa licet ſit ſolutus legibus, quomodo leges obſeruet lib 2 cap 4
Papa debet orare pro peccatis populi, & pro ſuis lib 2.cap.4
Papa eligendo ſibi confeſſorem facit illum ſibi ſuperiorem, & tenetur obedire illi tanquam peccator lib. 2.c.4
Papa non poteſt facere, ne ipſe, aut alij teneantur confiteri peccata lib. 2.c.4
Papa debet eſſe irreprehenſibilis lib.2.cap.4
Papa eligendus poteſt excludi propter quancunque irregularitatem lib. 2.c.4
Papa eligendus debet eſſe in ſacris. lib.2.c.4
Papę iam electo non obiicitur exceptio excommunicationis lib.2.c 4
Papa occidendo ſuis manibus nullā irregularitatem incurrit lib. 2.c.4 lib. 1.c.9
Papa reſignans Papatui, non poteſt ad illum redire niſi poſt nouam electionem. li.2.c.4
Papa electus non incurrit irregularitates Apoſtolicas, ſed viuendo contra eas peccat lib.2 cap. 4
Papa poteſt etiam aliqua contra Apoſtolum. lib. 1 cap.29
Papa neminem promoueret, niſi habentem dimiſſorias proprii Epiſcopi lib.4.c.2
Papa poteſt legitimare, & ordinare proprios filios lib.4. c 6
Papa an diſpenſare poſſit ſuper voto caſtitatis monachorum lib.1. c.4
Papa poteſt efficere quòd ſua prouiſio habeat plenum effectum etiam quoad præterita. lib. 1 cap. 4
Papa poteſt educere de clauſtro monachum inuito Abbate lib. 4. ca.20
Papa ipſe eligit in concurſu parochialium non autem Cardinalis titularis lib. 2. c.4
Papa non poteſt ſibi eligere ſucceſſorem. lib.4 cap. 35
Papa non poteſt educere inuito Abbate monachum extra clauſtrum, vt tractetur de eo eligendo in Papam lib. 2.c.1
Papa non videtur abſoluere excommunicatum admittendo eum ad oſculum lib.4 c 3
Papa poteſt cōcedere dimiſſorias omnibus confluentibus ad eum a toto orbe. lib. 4 cap 1
Papa conſentiens quod clericus bello iuſto adſcribatur non ob id videtur concedere quod aliis armis vtatur quàm defenſiuis lib. 5 cap. 49
Papa vxoratus quomodo ſe habere debeat circa vxorem lib.1.c.34
Papa demandare poteſt ſacerdoti, vt velum cōſecrationis imponat moniali. lib.1 c.29
Papa mortuus ſæpe à Papa viuo ſepelitur. lib. 4 cap. 35
Papa non poteſt immutare veritatem ſacramētorum lib.2. c.25
Papa poteſt tractare cum Cardinalibus de eligendo futuro Papa lib.4.c 35
Papa non poteſt committere non Epiſcopo vt ordines ſacros conferat; vel non ſacerdoti vt conferat minores lib. 4 cap. 1
Papa ſciens totam vnam prouinciam, vel ciuitatem eſſe irregularem, ſi ſciens tolerauerit eos ordinari, & ordinatos exercere diſpenſare videtur lib.5. cap 51
Papiæ vna eccleſia duabus religionibus deſeruit lib 2.c.1
Papirii prætextati heroicum mendacium. li.5 cap. 19
Paralitici ſpirituales ſunt irregulares lib. 2 cap. 24
Paraliſis alia corporalis, alia ſpiritualis. lib.2 capit. 24
Paralitici corporales ſunt irregulares. li.2.c.24
Parentes quorum filii per imprudentiam in lecto ſuffocantur ſunt irregulares, & quando excuſentur lib 5.c.48.53
Parochus qui indigne primam parochiam adminiſtrauit, non eſt facile ad aliam transferendus lib. 1.c.32
Parochis iura fauent in matrimonis contrahēdis, & in miſſis audiendis, & aliis multis. lib. 4 ca. 20
Parochialis Eccleſia non eſt danda non habenti annos 25 lib.1.c.30
Parochialis non venit ſub nomine beneficii præbendati lib. 1.c.9
Parochum proprium offendentes quadam ratione tenentur læſæ maieſtatis lib 5.c.47
Parochus dubius de impedimēto matrimonii debet abſtinere lib 3. ca.25
Paſchalis Papa filium decennem Petri Columnæ, a præfectura Vrbis remouit, neglecta Pop. Rom. ſeditione lib. 1.c. 30
Paſchaſius I. Papa electus fuit prætermiſſo Imperatore lib. 5.c.25
Paſchatis dies ſæpe in Conciliis diſputatus & ſtatutus lib.3.c 24
Paſtoralis liber Gregorii Epiſcopis neceſſarius

tius lib. 5. cap 8
Paſtor bonus non eſt, cuius vocem oues neſciant lib. 4. c. 32
Pater & filius non ſuccedunt inuicem in beneficijs inuicem vnitis lib 1. c. 6
Pater & Dominus fiunt irregulares negando neceſſaria filio, vel ægrotanti, ſi ob id moriantur lib. 5. c. 48. §. 5
Pater nimium præſumitur dilapidare bona Eccleſiæ pro filijs lib. 1. c. 12
Pater non poteſt diſpenſare filios ſuos illegitimos ad ordines lib. 1. cap. 12
Pater & filius an vno eodem monaſterio viuere poſſint lib 1. cap. 6
Pater & filius poſſunt ſibi ſuccedere in beneficijs temporaneis, ſecus in perpetuis. lib. 1. cap. 6
Pater adoptiuus poteſt ordinare filios, vel nepotes adoptiuos lib 4. c. 6
Pater non poteſt legitimare proprium filium lib. 4 cap. 6
Pater Epiſcopus filium proprium ordinare nõ debet, ſiue ſit legitimus, ſiue illegitimus lib. 4. cap. 6
Pater & filius prohibentur ſibi inuicem ſuccedere in beneficiis, etſi ſint conſtituti in ſolis minoribus ordinibus lib. 1. c. 6
Pater & filius in beneficiis non ſuccedunt inuicem immediate, ſecus mediate lib. 1. c. 6
Patri filius ſuccedit in beneficio, interpoſito fratre lib. 1. cap 6
Pater qui ob ſuffocationem filii in lecto, fecit publicam pænitentiam eſt irregularis lib. 3. cap. 2
Patauium habuit aliquando Epiſcopum puerum vlnis in Eccleſiam delatum lib. 1. cap. 30
Patauinorum ſeruorum fides lib. 5. c. 19
Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi in Pontificalibus pariſicantur lib. 2. c. 2
Patriarchæ IIII. Conſtantinop. Alexan. Antioch. Hieroſol. toto orbe crucem deferunt lib. 2. c. 2
Patriarchæ conſtituuntur in magnis prouinciis, vel regionibus lib. 3. c. 23
Patriarchæ IIII. ſolemniores non poſſunt crucem deferre præſente Legato de latere inſignis vtente lib. 2. c. 2
Patriarcha vtens pallio quando & vbi non debet, poteſt deponi lib 2. c. 2
Patronus cõſentiens liberto, vt promoueatur, non poteſt ſibi reſeruare niſi operas ſpirituales lib. 1. c 36
Paulinus 1. Nolæ Epiſcopus ſe ſe vendidit pretio lib 1. c. 39
S. Paulus ſutor tabernaculorum fuit, & artifex in pellibus lib. 3. c. 1. & lib. 5. c. 10
S. Paulus baptiſmo diluit irregularitatem ex homicidio S. Stephani contractam lib. 5. cap. 50
Paulus II. Papa nimium delectatus gemmis frigidioribus incidit in Apopleſiam lib. 2 cap. 24
Paulus cognomento ſimplex noluit vxori adulteranti reconciliari lib. 5. c. 41
Paupertas non eſt canonicum impedimẽtum, ne quis poſſit promoueri lib. 5. c 52
Peccatum mortale habens, ſi celebret eſt excõmunicandus lib. 5 c. 1
Peccatum mortale impedit ſuſceptionem cuiuſlibet ſacramenti lib. 5. c. 1
Peccatum recens, etiam confeſſum in pænitentiæ ſacramento, adfert impedimentum canonicum ad celebrandum lib. 5. c. 1
Peccatum mortale manifeſtum habens, ſi ordinetur cauſat ſibi depoſitionem, & ordinanti lib. 5. c. 1
Peccatores publici non permittuntur intereſſe miſſæ lib. 3. cap. 24
Peccato mortali, etiam non graui illaqueatus ſi celebret cum ſcandalo, efficitur irregularis lib. 5. cap 1
Peccatum mortale non ponitur inter irregularitates, tamen eſt maius impedimentũ quàm irregularitas lib. 5. c. 1
Peccato mortali illaqueatus celebrans non fit irregularis niſi forſan in notorio lib. 5 cap. 1
Peccatum in propoſito perpetrandum poſt miſſam inducit canonicum impedimentum lib. 5 cap. 1
Peccato mortali illaqueatus non eſt capax electionis de ſe factæ, vel faciendæ lib. 5 cap. 1
Peccatum mortale ab Hugolino appellatur irregularitas lib. 5. c. 1
Peccatum gulæ & luxuriæ etiam ſublatum confeſſione, per diem integrum inducit impedimentum celebrandi, & communicandi lib. 5. cap. 1
Peccatum mortale obſtat, ne quis promoueatur, & ne promotus exerceat lib. 5 c. 1
Peccato mortali illaqueatus, peccat tangendo res illas, quæ a ſolis ordinatis tangi poſſunt, vt ſacræ res lib. 5. c. 1
Peccati mortalis impedimentum tollitur contritione in ſuſcipiendis minoribus, non ſic in maioribus lib. 5. c. 1

Peccatum mortale eſt impedimentum indiſpēſabile, vt quis in ipſo ordinetur, vel exerceat lib. 5. cap. 1
Peccatum, crimen, & delictum differunt lib. 5 cap. 2
Peccato mortali carere debent etiam promouendi ad minores ordines lib. 5. c. 1
Pelagia virgo, virum ſimulauit lib. 1. c. 28
Pelagius 2. Papa peſte mortuus eſt lib 2 cap. 20
Pœna capitis in laico, eſt degradatio in clerico lib. 3 cap 25
Pœnitentia publica quomodo differat a ſolemni lib. 3. c. 3
Pœnitentia publica durante quis promoueri non poteſt lib. 3. cap. 3
Pœnitens publice facile diſpenſatur ad minores lib. 3 cap. 3
Pœnitentia publica non ſemper inducit irregulariratem lib 3. c. 3
Pœnitens publice, ſi ordinetur, deponi debet lib. 3. cap. 3
Pœnitentiæ ſacramentum non eſt congruum remedium ad auferendam irregularitatem lib 3 cap. 2
Pœnitentiæ ſacramentum non aufert infamiā manifeſti criminis lib. 3. cap. 1
Pœnitentiæ cauſa accedens ad monaſterij; an poſſit ordinari, & quomodo lib 3. c. 3
Pœnitens publice dum durat ipſa pęnitētia matrimonium contrahere non poteſt lib. 3. c. 3
Pænitentiæ aſperitas quæ eſt ex canone, vel conſtitutione non inducit irregularitatem imponenti eam alicui, qui ob eam moriatur lib. 5. c. 48. §. 3
Peregrinus poſt tempus triennii ordinari poſſet lib. 5. c. 51
Peregrinari non congruit ſacerdotibus lib. 3 cap. 23
Peregrini ſecum habere debent litteras patentes, & qua forma lib. 4. cap. 19
Peregrinantium litteræ quando debeant habere quinque ſigilla lib. 4. c 19
Peregrini & incogniti non permittuntur celebrare lib. 3. c. 23
In Peregrinis examinandis eſt facienda imquiſitio etiam de minimis Canonicis impedimentis lib 4. c. 19
Perito credendum eſt in eo in quo eſt peritus lib. 3. cap. 14
Periurium paruifaciunt Priſcillianiſtæ hæretici lib. 4. c. 10
Periurus in proprio crimine licet iure non puniatur in iuditio, tamen peccat, & fit infamis de facto, limita vt hic lib. 5. c. 33
Periurus deponitur ab ordine, & beneficio lib. 3. cap. 33
Periuris in iuditio tantum, infligitur depoſitionis & priuationis pœna in Rom. Curia lib. 5. cap. 33
Perſi eligere ſolebant in Regem cui naſus fuiſſet valde aduncus lib. 1. c. 18
Peſtilentiam non ſentiunt ſenes vt videtur Plinio lib 2. c. 20
Peſtilentia quibus locis communius valeat lib. 2. cap. 20
Peſtis tempore, an parochus teneatur curam gerere cum periculo ſui corporis lib. 2 cap. 20
Peſtis contagioſa duplex, corporalis, & ſpiritualis lib. 2. c. 20
Peſtilentia quandoque durat trimeſtre ſcilicet hieme lib 2. cap. 20
Patri qui dicantur lib. 1. c. 20
Petronilla fuit filia S. Petri Apoſtoli lib. 6 cap. 12
S. Petrus Apoſtolus non fuit irregularis mutilando Malcum lib. 5. c. 50
S. Petrus Apoſtolus impune Malco aurem abſcidit lib. 1. c. 25
Petrus Corbarius Antipapa inuita vxore ingreſſus eſt religionem lib. 1. cap. 4
Petrus Cardinalis adoleſcens multas inſignes eccleſias obtinuit lib 1. c. 30
Pigmeos eſſe non eſt fabuloſum lib. 1 c. 13
Pigmei inter nos non eſſent promouendi lib. 1. c. 13
Pili in homine ſunt in ornamentum lib. 2. cap. 19
Pio 4. Papę frater fuit qui Bellerophontis litteras geſſit, quas falſans vitam, & honores maximos poſtea eſt conſequutus lib. 5 cap. 35
Phalereus in duello factus eſt incolumis a magna ægritudine, ideo non deſiiſſet eſſe irregulatis lib. 5. c. 18
Phalereus ſe morti expoſuit, Ideo irregularis etiam ſi incolumitatem fuerit conſequutus lib. 5. cap. 48
S. Philippus Apoſtolus quatuor filias habuit. lib 1. cap. 12
Phtiſis ſolo alitu inficit libros, ac veſtes lib. 2 cap. 20
Pimanus de vxoris cōſenſu religionem ſubiit lib. 1 cap. 4
Platinæ error animaduertitur lib. 4 c. 35
Plato fertur ſtratus fuiſſe perplura coetaneis lib. 5 cap. 28

Podagra

Podagra vehemens reddit irregularem lib 2. cap. 21
Podagra reddit hominem inhabilem ad Eccleſiaſtica miniſteria lib. 2. c. 21
Podagra laborans nō prohibetur ſacerdotalia exercere ſcilicet prędicare, confeſſiones audire & ſimilia lib. 2. c. 21
Podagra, & chiragra non ſemper ſunt ſigna intemperantiæ, eſt enim quandoque hereditaria lib. 2. c. 21
Pollutio impedit ea die miſſæ celebrationem lib 3. cap. 24
Pollutus ſine peccato quomodo poſſit celebrare lib 5. cap 1
Polus Card. Britannus claudicabat lib. 1. c. 18
Pontifex ſummus, & minor fuerunt etiam ethnicis lib. 1. cap. 33
Pontificale Epiſcoporum eſt obſeruandum lib. 3. cap. 24
Pontificale Epiſcoporum eſt ſeruandum, & habet vim iuris lib. 1. cap. 29
Pontificale Romanum compilauit Speculator lib. 5. c. 2
Pontificalia quomodo liceant extra propriam diœceſim lib. 2. ca. 2
Pontificalia poſſunt exerceri in loco exempto conſtituto infra diœceſim lib. 2. c. 2
Pontificatus Summus nulli certæ ætati adſtringitur, quin eligi poſſit etiam minor lib. 1 cap. 30
Populo carente paſtore quomodo prouidendum in dimiſſorijs concedendis lib. 4. c. 20
potatio conſideranda ex natura hominis lib. 5 cap. 3
poteſtates ciuitatum non ſunt promouendæ. lib. 2. cap. 5
potio ad inducendum, vel quicquid aliud ſuperſtitioſum, ſi mors ſequatur inducit irregularitatem ei qui dedit lib. 5. c. 48. §. 3
præceptum de non adminiſtrando additum ei qui erat ſuſpendendus cauſat illi irregularitatem, ſi contrauenerit præcepto lib. 3. cap. 18
præceptum de non adminiſtrando, qualificatum, non cauſat contraueníenti irregularitatem lib. 3. c. 18
præcepto de non adminiſtrando, notorio, & manifeſto contraueniens, fit irregularis. lib. 3 cap. 18
præcepta de non adminiſtrando hodie vim habent ſuſpenſionis lib. 3 c. 18
præcepto habenti pœnam excommunicationis ne quis adminiſtret, contraueniens fit irregularis lib. 3. c. 18
prædicare non poſſunt, non miſſi, non ordinati in diaconatu & poſiti in peccato mortali lib. 4 cap. 13
prædicare non permittuntur incogniti regulares, ſiue ſeculares lib. 3. c. 23
prædicator habens primam intentionē ad Regnum Dei, ſecundum vero ad temporalia non peccat lib. 4. c 17
prelati quibus datum eſt priuilegium conferendi minores ordines, id poſſunt in ſola Eccleſia propria lib. 3. c 23
prælati Epiſcopo inferiores non debent conferre minores ordines ſabbathis temporum, ſed feſtiuis diebus lib. 3. c. 24
præmium præbens afferenti membrum, vel nuntium, vel interſignum hominis occiſi eſt irregularis lib 5. c. 48. §. 6
premium promittens pro reuelatione alicuius delinquentis eſt irregularis ſi damnetur ad mortem delinquens ſic reuelatus lib. 5. cap. 48. §. 2
persbyteri dicti non ob ætatem, ſed ob ſapientiam lib 1. c. 30
præſcriptio non tollit crimina iure canonico lib. 5 cap. 5
princeps non poteſt auferre infamiam facti lib. 3 cap. 1
princeps ſi auferat infamiam ab ijs, qui puniūtur ex facto alieno, illa cenſetur ſublata etiam in foro Eccleſiæ lib. 5. c. 51
principes imponentes pœnam ſanguinis delictis patrandis non fiunt irregulares ſi facto iudices tales pœnas exequantur lib. 2. c. 9
princeps ſecu'aris etſi auferat illegitimitatem vel infamiam alicuius, non tamen eſt ſublata in foro Eccleſiæ, vt ille promoueatur lib. 5. cap 51
princeps occidendo proprijs manibus fit irregularis lib. 5. cap. 48
priores, ſeu Antiani promoueri non poſſunt lib. 2. cap. 5
prioriſſa, & Vicaria, non inſtituuntur cum datione veli lib. 1. c. 29
priſcillianiſtarum hæreſis circa periurium lib. 5 cap. 19
priuignus non prohibetur ordinari a vitrico, & quomodo lib. 4. c. 6
procurator, propter ſolam ſuſpitionem reuocari poteſt lib. 3. c. 17
proditor pluribus modis accipitur lib. 5. c. 19
proditor eſt, qui coniurat in proprium Epiſcopum, vel monachus in prælatum li. 5. c. 19
proditor eſt, qui commiſſum ſibi ſecretum hoſtibus exponit lib. 5. cap. 19

proditor

Proditor eſt, qui ſ amicum ſimulat, ut te fallat lib. 5. cap. 19
Proditor eſt qui occultum peccatorem publicat lib. 5. c. 19
Prometheus vulnerando aduerſarium, vt occideret ſanauit lib. 5. c. 17
Proxeneta illiciti contractus eandem pœnam incurrit, quam ipſi cõtrahentes. lib. 5. c. 10
Proxeneta clericus degradandus. lib. 5. c 10
Prudentiæ contraria ſunt inconſideratio, temeritas, præcipitatio lib. 5. c. 4
Prudens vt ſerpens quis dicatur lib. 5. c. 4
Pſora, quæ eſt ſcabies herculea impedit promouendum lib. 2. c. 18
Publius Cattenus libertus ſeſe in patroni rogũ iniecit lib. 1. c. 36
Publius Cornelius Rufus dormiendo excæcus factus lib. 1. c. 20
Publicæ honeſtatis impedimentum, hodie quo modo procedat, & quot gradibus lib. 3. c 25
Publica pœna non eſt danda crimini non publicato, quod profuſe colligitur ex S. Aug. vt hic lib. 5. cap. 19
Pudorem indicant quandoque etiam ipſa mortuorum corpora lib. 5. cap. 6
Pudicitia etiam æthnicis religioni fuit, ne cũ filio pater lauaretur lib. 5. c. 6
Pueri grati Deo ſunt, qui non ætate ſed ſimplicitate ſunt lib. 1. c. 30
Pueris aliquando grauiſſimæ dignitates collatæ ſunt lib. 1. cap 30
Puer maior ſeptennio fit irregularis occidendo lib. 5 cap. 48. in principio
Pueri non ſunt ordinandi, ſunt tamen characteris aliquando capaces & quomodo. lib. 1 cap. 30
Pueri nulla dignitate fungi poſſunt. lib. 1. c. 30
Pueris qualibet prælatura iure negatur lib. 1. cap 30
Puer ſuſcipiens ordinem ſacrũ ei non adſtringitur niſi poſt pubertatem lib. 1. cap. 30
Puerum ſuum permitens ire ad flumen, ſi moriatur fit ipſe irregularis lib. 5. c. 48. §. 3
Punitus in foro conſcientię adhuc puniri poteſt in foro iuditiali, & e contra lib 5. cap. 1
Purgatio per ignem, vel ferum ignitum inducit irregularitatem ipſi iudici lib. 2. c. 10

Q

QVINTILIANI hæretici qui. lib. 2 cap. 4
Quintus Fabius quartana multis annis laborauit. lib. 2. ca. 22

R

RAIMVNDVS Religionem ſubijt pro alio lib. 5. cap. 1
Raptores infames ſunt, & omnium honorum incapaces lib. 5. c. 42
Raptorum oblationes, ſacerdos recipiens, irregularis efficitur lib. 3. c. 25
Rator mulierum eſt irregularis. lib. 5. c. 42
Raptori conſentiens irregularis eſt, ſicut fautor, & auxiliator ibidem
Ratiociniorum irregularitas; an ſit perpetua. lib. 2 capit. 11
Ratiocinijs implicato quiſque obiicere poteſt, ne promoueatur lib. 2 ca. 11
Ratiocinijs impliciti oblato fideiuſſore promoueri poſſunt, & quando id procedat. lib. 2 ca. 11
Ratiociniis implicati nec promoueri, nec ſecularibus honoribus fungi permittuntur. lib 2 ca. 11
Ratiociniis obligatus notorie non ſoluendo poteſt promoueri lib. 2. c. 11
Ratiociniis obligati per conſtitutum, aut nouationem poſſunt promoueri lib. 2. c. 11
Ratiocinia priuata cauſant irregularitatem, duobus caſibus; etiam deiiciunt promotum, lib. 2 ca. 11
Rata haberi poſſunt malefacta, etiam facta nõ noſtro nomine: ſed hoc ad præiuditium noſtrum lib. 5 c. 48 §. 6
Ratam habens rebaptizationem eſt irregularis lib. 3 ca. 14
Ratam habens offenſionem factam iudicibus Eccleſiaſticis vel Cardinalibus, aut Epiſcopis eſt irregularis lib 5. c 48. §. 6
Ratihabitio quibus caſibus inducat irregularitatem lib. 5. c. 48. §. 6
Ratihabitio proprii Epiſcopi ſanat ordinationem factam à non ſuo Epiſcopo, ſed ante eã exerceri ordo non debet lib. 4. c. 2
Ratihabitio condemnat pari pœna eos, ad quos ſpectat correctio, vt ſunt prælati, domini, parentes, tutores lib. 5. c. 48. §. 6
Ratum habens homicidium nomine ſuo factum, quomodo fiat irregularis. lib. 5 cap. 48 §. 6
Rebaptizati etiam ignorãtes ſunt irregulares lib. 1 ca. 11
Rebaptizatus quando excuſatur ab irregularitate lib. 3. c. 14
Rebaptizato nec prima tonſura conferri debet. lib. 3. c. 14

Rebaptizatorum oblatio reſpuēda. li. 3.c.25
Rebaptizationis miniſtri,& compatres ſunt irregulares, etiam ſi per metum acceſſerint. lib. 3 cap. 14
Rebaptizatus etiam per vim eſt irregularis. lib 3 ca.14
Rebaptizans eſt irregularis, etiam ignorans, niſi omnem diligentiam adhibuerit. lib. 3 cap. 14
Rebaptizationem, quoad irregularitatem, non ſemper ſanat illa clauſula, ſi non eſt baptizatus lib. 3. ca.14
Recta nō poſſunt eſſe opera niſi recta ſit intentio. lib 4.ca. 17
Regis Samariæ dux, preſſus a frequentia populi in porta moritur lib.5.c.48.§.3
Regiberi qui ſint, & quare irregulares. lib. 1 cap. 19
Regium morbum patientes non ſunt irregulares lib.1.c.21
Regreſſus,& acceſſus hodie prohibentur. lib.4 cap. 35
Regula Cancellariæ de Idiomate, commendatur lib.4.c. 32
Regulares omnes cogi poſſunt a ſuperioribus, vt ordinentur. lib. 4.ca.16
Regulares hodie ſunt examinandi ab ordinatore. lib. 4.c 9
Regulares promouendi in Epiſcopos non probant Doctoratum in Academia, ſed ſufficit atteſtatio ſuperiorum. lib.4. c. 9
Regulares poſſunt ſuos ſubditos dignos impedire ne promoueantur. lib.4 c 1
Regulares eodem iure cenſentur, quo & clerici circa medicinæ artem lib.2. c.12
Regulares prælati, qui incurrunt pœnas. c. 1 de ſent. exc. in 6. poſſunt abſolui a proprijs confeſſoribus. lib.5. c.51
Regulares vſurpantes officium parochi ſunt ipſo facto excomm. lib.2.c.1.& li 3.c 25
Regularis ſuſpenſus, eſt etiam ſuſpenſus quo ad adminiſtrāda officia ſua circa alios regulares lib.3.ca.19
Regulares abſoluentes à caſibus ſynodalibus, vel à pœna & culpa ſunt ipſo facto excommunicati. lib 2 ca.1
Regulares abſoluti ab irregularitatibus a propriis confeſſoribus, ſi aliqua fuerit omiſſa per obliuionem non tenentur petere abſolutionem a tali oblita irregularitate. lib. 5 cap. 51
Regulares prẹlati plerūnque facultatem habēt diſpenſandi ſuper irregularitatibus cum ſuis religioſis lib, 5.c.51
Regulares diſpenſati ab irregularitatibus non ſunt admittendi ad prælaturas niſi ex Papę diſpenſatione lib.5.cap. 51
Religio habilitat illegitimum quo ad ſacros ordines lib. 1. ca.10
Religioſus illegitimus eſt capax iuris patronatus lib. 1.ca. 10
Religioſus illegitimus nō poteſt obtinere prẹlaturas, ſed Commendam,& penſiones poteſt lib. 1.ca. 10
Religionis ingreſſu licet tollatur omnis irregularitas, tamen non habilitat ad prælaturas lib.1.ca.29
Religioſum auertens a religione, tenetur ipſe pro eo ſubire lib. 4. ca.1
Relapſus in hæreſim degradatur li. 5.c.46
Relapſis in hæreſim debetur vltimum ſupplicium regulariter lib. 5.ca.27
Relapſi nec aſcendere, nec adminiſtrare poſſunt lib.5. cap.27
Relapſus in hæreſim dicitur, qui ſecunda vice incidit in vrgentem præſumptionem hæreſis lib.5. ca 27
Renuntians beneficio in manibus laici ipſo iure priuatus exiſtit lib.3 c 6
Renuntians litteris videtur renuntiare beneficio lib. 3. ca.6
Renuntiatio prælaturæ difficile conceditur. lib. 3 cap. 6
Renuntiatio Epiſcopatus debet fieri ſcripto, & cum cauſa lib. 3. cap. 6
Renuntiare non videtur qui ſuas literas ſuperiori tradit ibidem
Renuntiandi Epiſcopatus, quæ ſunt legitimæ cauſæ ibidem
Renunciare beneficio non licet infra annum pobationis ibidem
Renuntiare Epiſcopatui nemo permittitur vt monachus fiat ibidem
Renuntiari poteſt minoribus ordinibus. lib. 5 cap. 24
Renuntiatio facta calore iracundiæ quando valeat ibidem
Renuntiata Eccleſia, ad illam vlterius redire non licet ibidem
Renuntiare videtur qui obtinuit licentiam renuntiandi ibidem
Renuntiās beneficio vt fiat monachus ad idem non redibit ibidem
Renuntiare non videtur prælaturæ ij, qui ſubditos ſuos abſoluunt ab obedientia ibidem
Renuntiatio facta a procuratore reuocato ante notitiam reuocationis valet ibidem
Renuntians calore iracundiæ, ſi acceptet aliud benefi-

beneficium, tamen primum non dicitur vacare ibidem
Renuntians cuilibet beneficio inferiori Epiſcopatu, poteſt admitti ex cauſa vt monachus fiat ibidem
Renuntians Epiſcopatui ob crimen, ad eundẽ redire non poteſt nec per poſtulationem, nec per electionem ibidem
Reprehenſibiles moniales prælatura fungi nõ poſſunt lib. 1. ca. 29
Reprehenſibiles mulieres non facile ſunt admittendæ in Clauſtro ad profeſſionem. lib. 1 ca. 29
Reuelare omittens homicidium perpetrandũ quando fiat irregularis lib. 5. ca. 48. ſ. 5
Reorum patroni ſunt irregulares ex perieulo tallionis lib. 2. ca. 9
Reum prodere, vel contra eum teſtificari quo ad irregularitatem paria ſunt. lib. 2. c. 8
Riſiſſe nunquam viſus eſt Chriſtus Dominus lib. 1 ca. 16
Ritus qui non congruunt Rom. Eccleſiæ ſunt damnandi lib. 3. ca 26
Ritus hæreticorum ſeruans per ſimplicitatem an puniatur ibidem
Rodulphus Card. rediens à legatione Apuliæ populum Viterbien. benedixit, vbi Clemens Papa reſidebat lib. 3. ca. 23
Romulus ac Remus fuerunt expoſiti. li. 1. c. 11
Rudes ſæpe numero pleni ſpiritu ſancto. lib 2 cap. 13
Ruſtico loco poteſt conſtitui ſacerdos hebes. lib. 2 cap. 13
Ruralis prioratus puero conferri non poteſt. lib. 1 ca. 30

S

SACERDOTUM filii promoueri non poſſunt, etiam ſi putatiui ſint, non veri. lib. 1 capit. 6
Sacerdotes pluribus modis habere poſſunt filios legitimos lib. 1. cap. 12
Sacerdos habẽs filios legitimos ex vxore defuncta non poteſt fieri Epiſcopus. lib. 1. c. 12
Sacerdotum filii multi inſignes viri fuere. lib. 1 cap. 6
Sacerdotes diaconi, & ſubdiaconi poſſunt habere filios legitimos ex vxore prædefuncta. lib. 1 cap. 6
Sacerdotibus olim vetitum fuit veſci caprinis carnibus lib. 2. cap. 16
Sacerdos ſi deficiat dicendo verba conſecrationis, alter ſacerdos quid facere debeat, lib. 3 ca. 15
Sacerdotio non competit poteſtas ordines conferendi lib. 4. c. 29
Sacerdos qui nunquam celebrauit per negligẽtiam eſt in peccato mortali. lib. 3. c. 27
Sacerdotio non eſt indignus qui tranſit per lupanar lib 5. ca. 37
Sacerdotio quanta litteratura requiratur ex S. Aug. lib 1. c. 32
Sacerdos celebrans Epiſcopo præſente, benedictionem dare non poteſt lib 3. c. 23
Sacerdotes aliqui nunquam miſſam dixerunt ſpiritu ſancto duce lib 3 c 27
Sacerdos ſciens in Confeſſionis ſacramento aliquod impedimentum matrimonii, non prohibetur aſſiſtere, & benedicere tale matrimonium lib 3 ca. 25
Sacerdos benedicens populum more Epiſcopali fit irregularis lib. 4. cap. 13
Sacerdos quandoque purgat irregularitatem alicuius in ſacramento pœnitentiæ. li. 5. c. 51
Sacra loca dicuntur cum Epiſcopi manu ſacrata ſunt lib. 3. ca. 23
Sacramenta diuidi non poſſunt. lib. 1. ca. 14
Sacramenta vno cõtextu fieri debẽt. li. 3. c. 16
Sacramento magna iniuria fit quando reiteratur lib. 3. ca. 14
Sacramenta ſuſcipiens ab excommunicato nominatim, fit irregularis lib. 3 c. 21
Sacramentis faciendis neceſſaria eſt intentio agentis, & ſuſcipientis lib. 4. c. 16
Sacramenta non ſunt danda niſi fidelibus, & pœnitentibus lib. 3. c. 24
Sacras res vendens eſt irregularis. lib. 5. c. 30
Sacrificium non videtur plene perfici ſi ſolus panis in miſſa offeratur. lib. 2. ca. 25
Sacrilegus clericus eſt deponendus. lib 5 c. 30
Sacrilegii diſpenſatio quandoque epiſcopi quãdoque eſt Papæ lib. 5. ca 30
Sacrilegus multis modis quis eſſe dicitur. lib. 5 cap. 30
Sagittam auferens de vulnere fit irregularis ſi vulneratus ob id moriatur lib 5 c. 48. ſ. 4
Samuel non fuit irregularis occidendo Agag. lib. 2 ca. 10
Sanctulus presbyter fuit, neſciens elementa litterarum, & decem legis præcepta. lib. 1 cap. 32
Saluinus Epiſcopus neglecta peſte ſuos ſubditos ægrotos viſitabat lib. 2 c. 20
Saul Rex, ſeptem pedum ſtatura fuit. lib 1 cap. 13
Scabies affinis lepræ cẽſetur Dei maledictio. lib. 2 cap. 18

Scabies multa impedit promouendum. lib. 2 cap. 18
Scandalum per ſe ſolum inducit irregularitatem. lib. 1. c. 2. & lib. 1. c. 13
Scandalum cauſat irregularitatem etiam per ſolam verborum contentionem. lib. 5. c. 13
Scientia olim charitati cedebat, quaſi præponderanti. lib. 1. c. 32
Scientia requiritur, vt bonus dicatur prudens, lib. 5 cap. 4
Scientia tanta requirenda eſt reſpectu loci vbi eſt exercendum ſacerdotium. li. 1. c. 32
Schiſma vix eſſe poteſt ſine hæreſi. lib. 5. c. 46
Schiſmatici etiam poſt pœnitētiam ſunt irregulares. lib. 5. c. 46
Schiſmatici pro hæreticis ſunt, licet quandoque poſſit eſſe ſchiſma ſine hæreſi li. 4. c. 22
Scrutinia multa requiruntur in ordinatione facienda lib. 4. c. 9
Scurrilitas in clerico inducit depoſitionem lib. 5. cap. 23
Scurrilitas poteſt eſſe peccatum mortale, & quando lib. 5. c. 23
Secretius punienda quæ peccantur ſecretius. lib. 5 ca. 19
Secretum ſibi commiſſum reuelans eſt proditor lib. 5 ca. 19
Sæculum nullum vnquam fuit iſto noſtro malitioſius lib. 5. ca. 4
Sedi Apoſtolicæ obedire cōtemnens, peccatum paganitatis incurrit lib. 5. c. 26
Sedi Apoſtolicæ inobediens dicitur ex contemptu, ſecus ex ignauia, aut moroſitate. lib 5 cap. 26
Sedi Apoſtolicæ inobedientes irregulares ſunt & infames lib. 5. ca 26
Seditioſi ſunt irregulares etiam ſi ſint Epiſcopi. lib 5. cap. 14
Senes difficile retrahūtur ab inueteratis moribus. lib. 1. cap. 30.
Senectutis multa ſunt incōmoda. lib. 1. c. 30
Senium triplex, naturæ, gratiæ, culpæ. lib. 1. cap. 30
Senio confecti quandoque promoueri prohibentur lib. 1. c. 30
Sententiam ſanguinis dictans eſt irregularis. lib. 2 cap. 6
Sepeliri non poteſt mortuus in peccato mortali. lib. 3. cap. 23
Sepeliens raptorem Eccleſiarum, priuatur ordinibus, & beneficio lib. 3. c. 23
Sepeliens excommunicatum ipſe quoque excommunicatus eſt, & hodie etiam irregularis lib. 3. c. 23
Sepultura quibus ſit deneganda. lib. 3. c. 23
Sepultura conceſſa loco interdicto, vel perſonæ interdictæ inducit excommunicationem. lib. 3 ca. 23
Sergius III. & Ioannes XI. eius filius fuerunt vterque Papæ lib. 1. ca. 6
Sergius de Neophyto factus Archiep. Rauenn. lib. 1 ca. 31
Seruulus litterarum penitus ignarus ſacram ſcripturam memoriter exacte didicit. lib. 1 cap. 32
Seruus factus Monachus per fraudem eijcitur. lib. 1 cap. 35
Seruus nec ad religionem admittendus. lib. 1 cap. 35
Seruus eſt etiam is qui naſcitur ex patre in ſacris conſtituto lib. 1. c. 35
Seruus ne promoueatur non obeſt ſola vilitas ſed alia vt hic lib. 1. c. 35
Seruus factus ſacerdos an ſit reſtituendus domino lib. 1. c. 35
Seruus factus ſacerdos poteſt alienari cum obſequijs ſacerdotalibus lib. 1. c. 35
Seruorum filij promoueri non poſſunt. lib. 1 cap. 35
Seruus promotus ad minores ordines indiſtincte infra annum a domino repeti poteſt. lib. 1 ca. 35
Serui alij ordinatij, alij aſcriptitij, alij coloni, & omnes non promouentur lib. 1 c. 35
Seruorum irregularitas quibus modis ceſſet. lib. 1 ca. 35
Seruorum filij legitimi ſunt etiam quoad ordines lib. 1. cap. 35
Seruus quis dicatur lib. 1 ca. 35
Serui ſine exceptione admittuntur ad baptiſma. lib. 1. ca 35
Seruus nec ad maiores, nec ad minores ordines admittitur lib. 1. c 35
Seruus ſe redimens vt promoueri poſſit, non peccat lib. 4. c. 17
Serui nimium afficiuntur erga dominos, & e contra lib. 1. c. 35
Seruus factus monachus a domino repetitus, ſi poſtea libertatem conſequatur debet redire ad religionem lib. 1. cap. 35.
Seueritas nimia præcauenda lib. 5. c. 8
Seuerus de Neophyto factus Archiep. Rauen. lib. 1. ca. 31
Sexum ſuum mentiens eſt irregularis. lib. 1 cap. 27
Sexum mutari ſæpe contigit de fæminis in mares lib. 1. c. 27
Simon Tridentinus puer iugulatus, & quāob cauſam

cauſam lib. 2. c 16
Simonia dicitur hæreſis, ſed nõ proprie lib. 4 cap. 23 & lib. 5. c 45
Simonia in ordine, aut beneficio impedit promouendum, & eijcit promotum etiam poſt peractam pœnitentiam lib. 5. ca 45
Simoniam non committit ſeruus, qui ſe redemit vt ordinari poſſet lib. 5 c. 45
Simonia eſt ſi quis deſerat accuſationem aduerſus Epiſcopum, vt ab illo promoueatur. lib 5 cap. 45
Simonia non eſt in ſolutione pecuniæ ad redimendam vexationem lib. 5. c. 45
Simonia conſanguineorum præiudicat beneficiato, vel ordinato ignoranti. lib. 5 c 45
Simonia committitur etiam in auferendis obſtaculis, vt puta in electionibus, vel concurſibus. lib. 5 cap 45
Simoniacus ipſo iure concurrit Excommunicationem, ideo adminiſtrando nouam incurrit irregularitatem lib. 5 cap. 45
Simplicitas nimia, eſt canonicum impedimentum lib. 5 cap 4
Simplices nimium ſunt deponendi lib. 2. c. 13
Syndicatus obeſt magiſtratibus, ne interim promoueri poſſint ſi ad illum ſunt obligati. lib. 4 ca. 5
Sodomia omnium criminum nefandiſſima, & reddit clericum depoſitione dignum, & irregularem lib. 5. ca 43
Sodomiam attentare, idem eſt quod actu peccare quoad irregularitatem lib. 5. c 43
Solemnis pœnitentia quando imponatur l. b 3 cap. 2
Solemnis pœnitentia clericis imponi non poteſt lib. 3 cap 2
Solemniter pœnitens, non eſt aptus ad alios corripiendos ibidem
Solemniter pœnitens, nec ad minores quidem eſt promouendus ibidem
Solemniter pœnitens ſi per ignorantiam ordinetur uſt deponendus ibidem
Solemnis pœnitentia qua forma fiat. lib. 3. c 2
Somnus non eſt neceſſarius ad digeſtionem ex me. lib 3. c. 24
Sortilegium ad plurima genera referri poteſt lib 5 cap 31
Sortilegium ſi ſapiat hæreſim punitur eiſdem pœnis, quibus & hæreſis lib 5. c. 31
Sortilegos conſulens per ſimplicitatẽ, non permittitur adminiſtrare per annum li. 5. c 31
Speculator ſpeculum ſuum compilauit ex pluribus auctoribus lib 5. c. 28
Speculatoris erronea ſententia in conferendis ... parochialibus lib. 4. c. 32
Spiridon Cypri Epiſcopus, indoctus. li 1. c. 32
Splene carentes immunes ſunt a riſu. li. 1. c. 16
Splene carentes, poſſunt promoueri. lib. & capit. eo m 16
Stagirius monachus dæmoniacus apud Chryſoſtomum lib. 2. c. 27
Staniſlaus Oſius Card. Varmien. inuehitur cõtra faſtum, & ignauiam eorum, qui priuato loco celebrari faciunt diuina, remiſſiue. lib. 3 cap. 23
Stephanus de Neophyto factus Archiep. Neapol. lib. 1. cap. 31
Stephanus II. apopleſia mortuus lib. 2. c 24
Stephanus II. & Paulus I. Fratres germani ſibi inuicem in Pontificatu ſucceſſerũt & vna die creati Cardinales lib. 2. c. 3
Stephanus IX. Papa iuſſit ne in Pontificem admitteretur, qui non fuiſſet electus à Clero lib. 5 cap. 25
Sterilitatis potio inducit irregularitatem Papalem occiſo partu animato, at ſi nondum erat animatus, fiet Epiſcopalis. lib. 5 capit 48 & 1
Stolidi qui dicantur lib. 2. c. 13
Strabones qui, & quomodo irregulares lib 2 capit. 26
Stultus quis dicatur lib 2 c. 13
Stuprans virginem ſiue per vim, ſiue per ſeductionem, ſiue prouocatus, ſemper eſt deponendus lib. 5 c 40
Stuprans virginem interueniente pactione cũ parentibus non excuſatur. lib. 5. c. 40
Subdiaconatus olim non reputabatur ſacer. lib. 4 ca 12
Subdiaconis tam Græcis quàm Latinis nunquam licuit vxorem ducere lib 1 c 12
Subdiaconis continentiam iuſſit Gregorius I. lib. 1 ca. 34
Subdiaconi vxorati filius, vt legitimetur requiritur, vt in diſpenſatione exprimatur. lib. 1 cap 4
Subdiaconum ſe faciens ſponte principali intentione vt ſe faciat habilem ad Epiſcopatũ obtinendum, peccat, ſecus ſi ad præceptum ſuperioris lib 4 c 17
Subſtantialia ordinum non ſunt tempus, ætas vnctio, tactus, interſtitia, proprius Epiſcopus, miſſa, ieiunium. lib. 4. c 1
Subſtantialia ſingulorum ordinum quæ ſint. lib. 4 cap. 1
Subſtantialia præſumuntur ea, de quibus eſt dubium an ſint ſubſtantialia. lib 4. c. 1
Subtrahens aliquid per quod impeditur defenſio oc-

ſio occiſi, eſt irregularis. lib. 5 c. 48. 5. 5
Succeſſorem in beneficio nemo ſibi eligere poteſt lib. 4. c. 35
Succeſſorem dare alicui viuenti in beneficio nemo quauis dignitate fungens dare poteſt. lib. 4 cap. 35
Summus ſacerdos olim commixtus vxori im mundus erat vſque ad veſperam. lib. 3. c. 34
Suppoſiti filij an ſint irregulares lib. 1. c. 11
Surdus myſtice eſt qui diuina non audit lib. 1 capit. 25
Surdaſter non prohibetur promoueri. lib. 1 cap. 25
Surdus in Papam nō eſt eligendus, ſed electus perſeuerabit lib. 1. c. 25
Surdus publicam perſonam agere non poteſt lib. 1 cap. 25
Suſpectus de fide quis fit pluribus modis lib. 3 cap. 17
Suſpectus de fide eſt irregularis. lib. 3. c. 17
Suſpectus de quocunque enormi delicto promoueri non debet lib 3. cap. 17
Suſpecto de crimine, dimiſſorias concedere recuſauit S. Auguſtinus lib. 3. cap. 17
Suſpició ſola ſcelris impedit promouendum. lib. 2. cap. 20
Suſpicio inanis non debet lædere famam hominum lib 3. cap. 17
Suſpiciones aliæ beniuolæ, aliæ maliuolæ lib. 5 cap. 4 & lib. 3. c. 17
Suſpiciones gubernantium beniuolæ ſunt. lib. 5 cap. 11
Suſpicari bonum nō poteſt malus, nec malum bonus lib. 5. cap. 4
Suſpicio quanta ſufficiat ad faciendum de fide ſuſpectum lib. 3. c. 17
Suſpicionem de fide ſibi cauſat, qui per annum in excommunicatione perſtiterit, qui annū in contumacia perdurat, qui quotannis cōmunionem non ſuſcipit lib 3. cap. 17
Suſpenſus capere non poteſt fructus ſui beneficij. lib. 3 c. 19
Suſpenſio, vt inducat irregularitatem debet eſſe certis verbis non dubijs vel alternatiuis concepta lib. 3 cap. 19
Suſpenſus a diuinis faciens principale oficium chori eſt irregularis lib. 3 cap. 19
Suſpenſus contraueniens in contemptum clauium, etiam poſt pœnitentiam nunquam diſpenſatur lib. 3. c. 19
Suſpenſus à temporalibus contraueniens non fit irregularis lib. 3. c 19
Suſpenſus ſuſpenſione approbatſus contraueniens non fit irregularis lib 3. c. 19
Suſpenſus ſimpliciter eſt ab omnibus ordinibus ſuſpenſus. lib. 3 cap. 19
Suſpenſio à certo ordine non includit inferiores illo lib 3. cap. 19
Suſpenſus à diuinis poteſt cum alijs in choro gregatim cantare lib. 3. c. 19
Suſpenſum ſe neſciens probabiliter contraueniens non fit irregularis lib. 3. cap. 19
Suſpenſus à ſuſcipiendis ſacramentis contraueniens non fit irregularis lib. 3. c. 19
Suſpenſo ordine, ſunt ſuſpenſa omnia quæ pēdent ab illo lib. 3. c. 19
Suſpenſio generalis ſufficit ad cauſandam irregularitatem. lib. 3. c. 19. & lib. 4. c. 34
Suſpenſus a facultate abſoluendi ab excommunicatione: contraueniens fit irreglaris. lib. 3 cap. 19
Suſpenſus adminiſtrans, ſtatim fit irregularis lib. 3. c. 19
Suſpenſio extraiudicialis hodie ligat. lib 3 cap. 19
Suſpenſionum caſus omnes iuris remiſſ. lib. 3 cap. 19
Suſpenſo beneficia conferri non poſſunt. lib. 3 cap. 19
Suſpenſioni temporali contraueniens fit irregularis l. b. 3. c. 19
Suſpenſus ordinatus per ſuam ignorantiā non probabilem exequi non poteſt. lib 2. c. 34
Suſpenſus ab vno ordine, eſt ſuſpenſus á ſuperioribus lib. 3. c. 19
Suſpenſio iudicialis, & extraiudicialis hodie pares ſunt lib. 3. c 19
Suſpenſus ab Epiſcopo, poteſt abſolui ab eo, ſi non contrauenerit, alioqui à ſolo Papa eſt abſoluendus lib. 3. c. 19
Suſpendendus, non fit irregularis adminiſtrando lib. 3. c. 19
Suſpenſio debet eſſe vera, & propria vt inducat irregularitatem lib. 3. c. 19
Suſpenſus à benedictione nuptiarum contraueniens fit irregularis lib 3. c. 19
Suſpenſus cum iis verbis, donec pœniteat, contraueniens non eſt irregularis. lib. 3. c. 19
Suſpenſus manens in ſuſpenſione per annum fit irregularis lib. 3 c. 19
Suſpenſus, vel interdictus ſuſcipiens ordines fit irregularis lib. 4. c. 34
Suſpenſus quo ad ſe, ſcilicet ex peccato mortali, celebrando non fit irregularis. lib. 3 capit. 19
Suſpenſus a beneficio, non eſt ſuſpēſus ab officio. lib. 3. cap. 19
Suſpenſus a certa functione ordinis contraueniens

niens fit irregularis lib 3.c.19
Suſpenſio ab adminiſtratione temporalium, & ſpiritualium cantando ſolemnes miſſas iure ſuo, eſt irregularis lib.3.cap.19
Suſpenſus à beneficio, celebrans in eo non fit irregularis lib. 3. c. 19
Suſpenſio canonis nunquam includit Epiſcopos, vel ſuperiores, niſi expreſſim de ipſis dicatur lib. 3. c. 19
Suſpenſus a minoribus contrauenićns fit irregularis. lib.3.c.19
Suſpēſio cauſata à defectibus corporis non inducit irregularitatem celebranti. lib.3. cap. 19
Suſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ celebrando in ea fit irregularis. lib 3 c 19
Suſpenſus a confeſsionibus celebrando miſſas non eſt irregularis. lib 3. c 19
Suſpenſio facta in confeſſione ſacramentali contraueniendo, non inducit irregularitatem. lib.3.c.19
Suſpenſionum alia punitiua, alia approbatiua lib.3. c 19
Suſpenſio tacita quandoque eſt cauſa maioris irregularitatis, quàm ſuſpenſio expreſſa. lib. 3 c 19
Suſpenſus ab officio non poteſt iuriſdictionē exercere, nec eligere. lib 3.c.19
Suſpenſus a prędicatione, vel lectione, quando fiat irregularis. lib.3.c.19
Suſpēſio an habere locum poſſit ab initio iudicij antequam reus conuincatur. lib. 5.c.51

T

TABELLIONATVS officium quando clericis ſit interdictus lib.2 c.6
Tabellio in iudicio ſanguinis fit irregularis etiam effectu non ſecuto propter aſſumptionem illius officij lib. 2. cap.6
Tabernarij infames ſunt lib. 3. cap. 1
Tecta reſarciēs ſine ſigno eſt irregularis ſi quis occidatur lib. 5. c. 48.5.3
Temperantia facit ſoſpitem ſacerdotem. lib. 5 cap. 3
Tempus quandoque auget irregularitatem. lib. 5 cap. 51
Tempus quandoque aufert irregularitatem. lib. 5 cap. 51
Temporum interſtitia in ſuſcipiendis ordinib⁹ quæ ſint lib.1.c 31.& lib.3.c. 24
Tempus aufert omnes irregularitates præſumptas lib.5.c.2.51
Tempus aufert omnes irregularitates quę pendent à tempore lib. 5. cap. 51
Tempus non aufert excommunicationem, & irregularitatem lib. 4. c. 2
Theodora virgo virum ſimulauit. lib.1.c.28
Theodorus Epiſcopus Cantuarien. lib.3.c.14
Theologiæ ſtudium excuſat a reſidentia. lib 3 cap. 5
Terſites, & puſillus, & deformiſſimus. lib.1 cap. 13
Terſites monſtruoſus, & animo, & corpore. lib. 1 cap. 21
Teſtimonium eſt ſuſpectum vbi agitur de mutuo obſequio lib 4 c.19
Teſtis videtur eſſe ille, qui oſtendit viam, qua Reus iuit, vt capiatur a ſatellitibus lib. 2 cap. 8
Teſtis ſententiæ ſanguinis, & teſtes torturæ, & Teſtes de mala ſama, fiunt irregulares. lib. 2 cap 8
Teſtis interrogatus extra iudicium de delicto, aut perſona delinquentis, quomodo reſpondebit, vt euitet irregularitatem lib.2 c.8
Teſtis in cauſa ſanguinis eſt irregularis. lib.2 cap. 8
Teſtis in cauſa ſanguinis etiam coactus, eſt irregularis lib. 2. cap. 8
Teſtis citatus ad defenſionem rei, quomodo tacendo fiat irregularis. lib. 5 c.48.5.5
Titulus in beneficialibus non præſumitur temporis diuturnitate lib.5.c.51
Titulus de futuro ſufficit, vt quis poſſit promoueri lib 4.c.15
Titulo carentes, quaſi indigni non ſunt ordinandi lib 4 cap 3
Titulum ſuum deſerens priuatur officio, & beneficio lib 3. ca 5
Tituli vicem habet Eccleſia cui quis adſcribitur lib. 4 cap. 15
Tituli vicem habere poteſt proprium patrimonium, ſed à quibuſdam pactionibus eſt cauendum lib.4. cap.15
Tobias cæcus factus hirundinum ſtercore. lib. 1 cap. 20
Tobias non fuit bigamus, licet vxor ſeptem viros habuiſſet. lib. 1. cap. 33
F Thomas Hibernicus Franciſcanus digitum ſibi abſcidit ne promoueretur lib.1.c.14
Torturę miniſtri ſunt irregulares. lib 2.c.10
Tremor manuum, vel pedum, an inducat irregularitatem lib 2 ca 24
Triumphare non potuit L. Lucullus ex victoria, quia contra eum pendebat accuſatio. lib. 3 ca 17
Tutor, vel curator ſuſpectus remouetur lib. 3 cap.

cap. 17
Tutores, & ſimiles aliena negotia tractantes non debent promoueri. lib 2.c. 11
Tutor contrahens duo matrimonia pro ſua pupilla, eſt infamis. lib. 3.c. 1.
Tutorem clericum nominantes ſepeliri non poſſunt, & debent priuari oblationibus, & orationibus Eccleſiæ. lib 3 ca 23. &c 25
Tutores priuatarum perſonarum, ſi de dolo conueniantur, promoueri non poſſunt, lib. 2 cap. 11

V

VAGABUNDI, nec in ſecreto adminiſtrare permittendi lib. 4. c. 19
Vagabundi clerici dicuntur Acephali lib. 4 cap 19
Valentinianiſtæ hæretici negant vllum mortuum ſepeliendum eſſe in Eccleſia lib. 3 cap. 23
Valerius Cæſar Auguſtanus Epiſcopus S. Vincentij adiutorio in prædicatione vſus, quia lingua erat impeditiore lib. 1. c. 26
Valerius Epiſcopus natione Græcus coadiutorem habuit S. Auguſtinum lib. 4 c. 32
Valeſij hæretici ſponte ſeipſos caſtrant lib. 1 cap. 15
Valgij, & Vatij nonniſi diſpenſati promouentur lib. 1 c 18
Vaſallus dicitur adſtrictus Curiæ propter iuramentum lib. 2. c. 5
Velum ordinationis difficile conceditur monialibus, quæ ſunt expertæ matrimonium lib. 1 cap. 29
Velum dari ſolet monialibus in prima detoſione, & habitus aſſumptione. lib. 1. c. 29
Vſum continentiæ, viduarum eſt lib. 1. c. 29
Velum prælationis quibus dandum ſit lib. 1 cap. 29
Velum conſecrationis, præ cæteris ſacrum eſt lib. 1 cap. 29
Velum profeſſionis, ſacrum eſt lib. 1. c. 29
Vela monialium ſunt, quinque, & plura lib. 1 cap. 29
Velum datur etiam conuerſis, quas dicunt pœnitentes lib. 1. c. 29
Veneni datio cauſat irregularitatem, ſicut & in omni potione ſortilega, vel ſuperſtitioſa lib. 5. c. 48. 5. 1
Veniam petens pro offenſoribus officialiũ ſanctæ inquiſitionis efficitur irregularis lib. 5 cap. 46.
Vennodus, Brito presbyter, ob ebrietatem factus dæmoniacus lib 5 c. 3
Venter mero æſtuans deſpumat inlibibinem. lib. 1 ca. 17
Venter pinguis non gignit ſenſum tenuem. lib. 1. c. 17 & lib 5. c. 3
Ventre præpingues olim cenſoria nota ab equeſtri ordine deijciebantur lib. 1 c. 17
Verbum in fine ſignificat articulum mortis. lib. 3 cap 24
Verbum Pontifex, etiam conuenire poteſt Epiſcopo lib. 1 c 33
Verba quæcumque dignitates, non includunt Epiſcopatum, & maiores lib. 1. cap 9
Verba, quoad omnia, non includũt ſacros ordines. lib. 1. c. 8
Verba, ſine ſpe diſpenſationis, quid ſignificent. lib. 4 ca. 19
Verbum irrecuperabiliter nõ impedit quin Papa poſſit diſpenſare lib. 5. c 52
Verecundus is vere eſt, qui ſeipſum veretur, ex Democrito lib. 5. cap 6
Vertigo parua Epilepſia, affinis comitiali, at nihilominus qui ea laborat promoueri non prohibetur lib. 2. c. 16
Veſtæ virgines quibus ſuperſtitionibus admittebantur lib. 1. c. 29
Veſtes ſacras ſacerdotales, ſi quis non habeat in Miſſa dicenda, ſubiacet excomm. etiam ſi vnam tantum omiſerit lib. 3. c. 26
Veſtes, quibus in Miſſæ ſacrificio vtimur, non ſunt deferendæ extra Eccleſiam. lib. 3. c. 23
Veſtium conſecratio non eſt iteranda. lib. 3 cap. 15
Veſtitus damnatur quandoque vſque ad ſuſpẽſionem, quandoque vſque ad excommunicationem lib. 5. cap. 5
Veſtitus diſſolutus, & abiectus non commendatur lib. 5 c. 5
Veſtitus ſi nimium cultum habeat, peccatum eſt, & an longus, an manicatus. lib. 5 c 5
Veſtitus ſimplex eſſe debet, & decore plenus. lib. 5 cap. 5
Veſtitu ſumptuoſiore vti licet ſi aſtandum ſit perſonæ auctoritatem publicam habenti. lib 5 cap. 5
Veſtitum Clericalem deponens, qua pœna puniatur lib. 5. cap 4
Veſtitum Clericalem dimittere quandoque licet ob perſecutiones. lib. 5. c. 4
Vicarius non poteſt eſſe excuſator, ſed coadiutor lib. 1. cap. 32
Vicarius Epiſcopi non poteſt eſſe laicus. lib. 1 cap. 31
Vicarius Epiſcopi ſuſpẽſus a temporalibus nõ fit irre-

fit irregularis contraueniendo lib. 3. c. 19
Vicaria temporalis non habetur loco tituli lib. 4. cap. 15
Vidua, regulariter conſecrari non poteſt. lib. 1 cap. 29
Viduam in vxorem ducens bigamus eſt lib. 1 cap. 33
Vini vſus olim ſacerdotibus fuerat interdictus lib. 5. cap. 3
Vino abſtinens ex voto, vel ex impoſita pœnitentia, non prohibetur promoueri ſacerdos lib. 2. cap. 25
Vino calicis nil omnino, niſi paulum aquæ miſceri poteſt lib. 2. c. 25
Vino calicis aliud immiſceri, nec Papa diſpenſat, nec eſt poſſibile lib. 2. c. 26
Vinum conſecrans ſine aqua in miſſa deponitur. lib. 3. cap. 16
Vino calicis nil commiſceri poteſt, nec ad cohibendum vomitum lib. 2. c. 26
Vinolentia munditiem tollit lib. 5. c. 3
Virginalis clauſtri corruptio a medicis facta, non obeſt, quin virgo permaneat lib. 1. c. 29
Virgines puellulæ non perdunt virginitatem per actus quoſdam inhoneſtos lib. 1. c. 29
Virgines mortuæ verecundiam indicaruntnudatis earum corporibus lib. 5. c. 6
Virginitas perditur quacunque pollutione cũ conſenſu lib. 1. c. 29
Virginitas non amittitur a dormiente vel ebria ſtuprata lib. 1. c. 29
Virginitas animo perdita recuperari poteſt lib. 1 c. 29
Virginitas non amittitur fluxũ ſeminis inuoluntario lib. 1. c. 29
Virginitas etiam amittitur per vim ſi conſenſus pollutioni acceſſerit lib. 1. cap. 29
Virginum conſecratio omnibus feſtis fieri poteſt lib. 3. c. 24
Virginum velamen repræſentat integritatem matrimonij Chriſti ad Eccleſiam lib. 1. c. 29
Vis dupliciter conſiderari poteſt. lib. 4. c. 16
Vis non eſt canonicum impedimentũ, ne quis promoueatur lib. 5. c. 52
Vitiorum vaſa non ſunt altari deputanda lib. 3. cap. 2
Vltramontani non admittuntur ad adminiſtrandos ordines, niſi ſub quinque ſigillis lib. 4 cap. 2
Vnctionis extremæ iteratio eadem infirmitate durante continua, fieri non debet lib 3. c 15
Vngula pollicis aliquando impedit promouendum lib. 1. c. 14
Vnico beneficiorum diuerſarum diœceſum non fit lib. 2 cap 1
Vnitas diuiſionem non recipit lib. 3. cap. 16 & lib. 4. cap. 30
Voluntarium etiam dicitur id a quo quis non remouet quod remouere debet, ne contingat lib. 2. c. 12
Vomenti Euchariſtiam nulla ſuffragatur excuſatio, nec ipſa quidem infirmitas. lib 2. c. 26
Vomitus impedit promouendum, & promotum lib. 2. c. 26
Vomitus cauſatus a cibis ſumptis ſtatim poſt Euchariſtiam inducit peccatum lib 2. c 26
Vomitus prouocatus conſilio medicorum non eſt culpabilis lib. 2. c. 26
Vorax non eſt promouendus lib. 5. c. 3
Votum mulieris factum ſimulate Clauſtro virorum, obligat eam ad clauſtrum mulierũ lib. 2 cap. 8
Vrbicus Aruerniorum Epiſcopus vxori rurſum copulatus multam pœnitentiam peregit lib. 1 c 34
Vrbicus Epiſcopus ob peccatum tranſit ad monaſterium, poſtea rediit ad Epiſcopatum lib. 2 cap. 1
Vrbini interdictum durauit annis triginta circa tempora Martini IIII. lib. 5 c 20
Vſura ſi imputetur alicui collegio, vel vniuerſitati omnes ſunt irregulares lib. 5. c. 51 & lib. 5 cap. 29
Vſuræ præſumptæ crimen impedit ne quis promoueatur lib. 2. c 11
Vſuras negotiando alieno nomine eadem pœna quiſque punitur lib. 5. c. 10
Vſurariorum appellatione veniunt mediatores lib. 5. cap 29
Vſurarius manifeſtus bonis cedendo nõ fit habilis ad promonendum, eum iure Canon. non habeat beneficium ceſſionis lib. 5. c 29
Vſurarii nomine contrahens, vel mediator eſt irregularis lib. 5. c. 29
Vſurarii filii, & hæredes ſunt irregulares lib. 5 cap. 29
Vſurarii manifeſti oblatio reſpuenda, alias clericus contrafaciens eſt ipſo iure ſuſpenſus lib. 3. c. 25
Vſurarius eſt infamis etiam peracta pœnitentia, & irregularis lib. 5. c. 29
Vulnus leue, ob quod vulneratus ceciderit in ſaxa vel flumen, & moriatur cauſat irregularitatem vulneranti lib. 5. c. 48. 5. 4
Vulnus non lethale, per incuriam medicorũ, vel vulnerati adducens mortem, cauſat irregularitatem vulneranti lib. 5. c. 48. 5. 4
Vulnus datum ei qui quaſi erat mortuus inducit

cit irregularitatem. lib. 5.c. 48.§.4
Vulnus leue, ob quod uulneratus interceptus occiſus eſt ab alijs, cauſat irregularitatem vulneranti. lib 5.c.48.§.4 & lib.5.c.48 §. 1
Vulnera multorum, etiam non lethalia faciunt omnes irregulares ſequuta morte lib.5 cap. 48. §. 4
Vulturibus eſus carnium non eſt natura inditus. lib. 2.c.16
Vxor non tenetur cohabitare uiro habēti morbum contagioſum. lib. 2 c.19
Vxoratus etiam occultus eſt inhabilis etiam ad ſimplicia beneficia. lib 1.c.34
Vxoratus promotus per ſurreptionē characterem ſuſcipit, ſed nec ipſam tonſuram exercere poteſt. lib 1.c.34
Vxoratus nō dicitur quando ante conſūmationem ipſe profitetur religionem, vel uxor eius: ſecus ſi tranſeat ad ſacros ordines. lib. 1 c 34
Vxorem ducens ancillam ſuam promoueri nō poteſt lib. 3. cap. 1
Vxoratus promoueri non poteſt, nec ad primā quidem tonſuram, nec ad vllum beneficiū lib. 1. cap. 34
Vxorem permittere amicis familiariter loqui ſtulti hominis eſt lib. 5.c 41
Vxores plures ſimul retinens infamis eſt, & quaſi hereticus puniendus. lib. 1.c.33
Vxoratus non poteſt fieri Epiſcopus, vel Cardinalis, niſi vxor intra moniales uoueat. lib. 1. cap. 34
Vxor quæ optauit mortem mariti, ſed non eſt machinata, poteſt nubere occidenti eum. lib. 5. c. 48. in princ.
Vxoratus mortua vxore poteſt promoueri. lib. 5. cap. 51
Vxor poteſt virum ſuum ſubdiaconum ad conſummationē matrimonii cogere lib. 1. c. 4
Vxoratus dicitur etiam qui contraxit intendēs contrahere ad tempus lib. 1. c.34
Vxor ſi patiatur decennio virum viuere in religione, præſumitur conſenſiſſe lib 1.c.4
Vxorem vi adulteratam retinens eſt irregularis lib. 5. c. 41
Vxoratus habens minores, in habitu & tonſura deſeruiens alicui Eccleſiæ, habetur pro Eccleſiaſtica perſona lib. 1. c 34
Vxorem vouens ducere aliquam, non prohibetur ingredi religionem dummodo contrahat p verba de præſenti, & non conſummat lib. 1. cap 34
Vxoratus vxore renitente promotus ad ſacros tenetur vxori debitum reddere, & non tenetur ad habitum lib. 1. c. 34
Vxore mortua, an maritus poſſit ſine diſpenſatione adminiſtrare ordines, quos ſuſcepit illa viuente lib. 1. c.4
Vxorem habens ignominioſam, ipſe quoque ignominioſus eſt lib. 3. c. 1
Vxorem adulteram tenens ſtultus & inſipiens eſt. lib. 5. c. 41
Vxori renitentia non impedit, quin character ſacri ordinis viro imprimatur lib. 1. c. 4
Vxoris vnius vir quomodo intelligatur lib. 1 cap. 33
Vxoratus magis eſt laicus, quàm qlibet Neophytus lib. 1. c. 34
Vxores duas ſimul habens, vel duas ſponſas, eſt infamis lib 3. c.1
Vxoratus non poteſt eſſe vicarius Epiſcopi in ſpiritualibus lib. 1. c. 34
Vxoratus eligendus in Papam reiicitur, ſecus in iam electo lib. 2. c. 4

Z

Zacharias aliquandiu obmutuit lib. 1. cap. 26
Zachæus fuit puſillus, ſed probus lib. 1 cap. 13

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Regeſtum.

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh

a b c d.

Omnes ſunt quaterniones præter d, qui eſt ternio.